ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS Α.Ε.

ΕΤΗΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΠΟΥ ΕΛΗΞΕ ΤΗΝ

31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2019

Βάσει
του άρθρου 4 του Ν. 3556/30.4.2007

Περιεχόμενα

I. **Δηλώσεις των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου (σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 2 του ν. 3556/2007)**

II. **Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου και Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης**

III. **Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή (επί των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων)**

IV. **Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις για τη χρήση που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2019**

V. **Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή (επί των Οικονομικών Καταστάσεων της Τράπεζας)**

VI. **Οικονομικές Καταστάσεις της Τράπεζας για τη χρήση που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2019**

VII. **Ηλεκτρονική διεύθυνση ανάρτησης πληροφοριών ενοποιούμενων εταιρειών**

VIII. **Πληροφόρηση του ομίλου της Τράπεζας Eurobank Ergasias A.E. για την περίοδο 1.1 - 31.12.2019 βάσει του άρθρου 6 του ν. 4374/2016**

I. Δηλώσεις των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου (σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 2 του ν. 3556/2007)

ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS Α.Ε.

Δηλώσεις Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου
(σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 2 του ν. 3556/2007)

Δηλώνουμε ότι εξ όσων γνωρίζουμε:

- οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της χρήσεως που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2019, οι οποίες καταρτίσθηκαν σύμφωνα με τα ισχύοντα λογιστικά πρότυπα, απεικονίζουν κατά τρόπο αληθή τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού, την καθαρή θέση και τα αποτελέσματα χρήσεως της Τράπεζας και των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εκλαμβανομένων ως σύνολο, και

- η ετήσια έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου απεικονίζει κατά τρόπο αληθή την εξέλιξη, τις επιδόσεις και τη θέση της Τράπεζας, καθώς και των επιχειρήσεων που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση εκλαμβανομένων ως σύνολο, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής των κυριότερων κινδύνων και αβεβαιοτήτων που αντιμετωπίζουν.

Αθήνα, 12 Μαρτίου 2020

Γεώργιος Π. Ζανιάς Α.Δ.Τ. ΑΙ - 414343 ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	**Φωκίων Χ. Καραβίας** Α.Δ.Τ. ΑΙ - 677962 ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ	**Σταύρος Ε. Ιωάννου** Α.Δ.Τ. ΑΗ - 105785 ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

II. Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου και Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης

Το Διοικητικό Συμβούλιο (ΔΣ) παρουσιάζει την Έκθεση Διαχείρισης και τις Οικονομικές Καταστάσεις για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019.

Καθαρά Κέρδη ή Ζημιές

Τα καθαρά κέρδη που αναλογούν στους μετόχους της Eurobank (ή «η Τράπεζα») για το 2019 ανήλθαν σε €127 εκατ. (2018: €93[1] εκατ.), όπως παρουσιάζονται στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων στη σελίδα 2.

Επισκόπηση Οικονομικών Αποτελεσμάτων και Προοπτικές[2]

Το 2019, ο Όμιλος ενεργώντας σε ένα περιβάλλον με θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης τόσο στην Ελλάδα όσο και στις άλλες χώρες που έχει σημαντική παρουσία, επέδειξε θετικά λειτουργικά αποτελέσματα, ενίσχυσε τη κεφαλαιακή του βάση, βελτίωσε περαιτέρω τη ρευστότητά του και μείωσε σημαντικά το ύψος των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (Non Performing Exposures - NPEs).

Στις 31 Δεκεμβρίου 2019 το σύνολο του ενεργητικού, περιλαμβανομένης της επίδρασης από τη συγχώνευση με τη Grivalia και την απόκτηση της Piraeus Bank Bulgaria A.D. (PBB), αυξήθηκε κατά €6,8 δις σε €64,8 δις (Δεκ. 2018: €58,0[1] δις). Στο τέλος του Δεκεμβρίου 2019, τα δάνεια προ προβλέψεων ανήλθαν σε €44,5 δις (Δεκ. 2018: €45,0 δις), εκ των οποίων €36,9 δις αφορούν την Ελλάδα (Δεκ. 2018: €38,6 δις) και €7,6 δις τις Διεθνείς Δραστηριότητες, περιλαμβανομένου €0,7 δις από την απόκτηση της PBB (Δεκ. 2018: €6,4 δις). Τα επιχειρηματικά δάνεια (σε μεγάλες, μεσαίες και μικρές επιχειρήσεις), διαμορφώθηκαν σε €26,6 δις, περιλαμβανομένου €1,1 δις που αφορά στα ομόλογα υψηλής διαβάθμισης της τιτλοποίησης Pillar (senior notes), (Δεκ. 2018: €24,8 δις) και αποτελούν το 60% των συνολικών δανείων του Ομίλου, ενώ τα δάνεια στα νοικοκυριά ανήλθαν σε €17,8 δις (Δεκ. 2018: €20,2 δις), με τα στεγαστικά δάνεια να αποτελούν το 31% και τα καταναλωτικά το 9% του συνολικού χαρτοφυλακίου δανείων. Οι καταθέσεις του Ομίλου ανήλθαν σε €44,8 δις (Δεκ. 2018: €39,1 δις) με τις καταθέσεις από τις δραστηριότητες στην Ελλάδα αυξημένες κατά €3,6 δις σε €32,4 δις (Δεκ. 2018: €28,8 δις), ενώ οι καταθέσεις από τις Διεθνείς Δραστηριότητες προσέθεσαν €2,1 δις, εκ των οποίων €1,1 δις από την PBB, και ανήλθαν σε €12,4 δις (Δεκ. 2018: €10,3 δις). Ως αποτέλεσμα, ο δείκτης δανείων (μετά από προβλέψεις) προς καταθέσεις (L/D) του Ομίλου βελτιώθηκε περαιτέρω σε 83% (Δεκ. 2018: 93%) και σε 92%[2] για τις δραστηριότητες στην Ελλάδα (Δεκ. 2018: 105%). Η Τράπεζα έχει εξαλείψει τη χρηματοδότηση από τον Έκτακτο Μηχανισμό Παροχής Ρευστότητας (Emergency Liquidity Assistance - ELA) από το τέλος Ιανουαρίου 2019, ενώ την 31 Δεκεμβρίου 2019 η χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα ανήλθε σε €1,9 δις (Δεκ. 2018: €2,1 δις, εκ των οποίων €0,5 δις αφορούν σε χρηματοδότηση από το ELA).

Σε ένα βελτιούμενο αλλά με αρκετές ακόμα προκλήσεις επιχειρηματικό περιβάλλον, τα κέρδη προ προβλέψεων μειώθηκαν κατά 1,6% σε €943 εκατ. (2018: €958[1] εκατ.) ενώ τα οργανικά κέρδη προ προβλέψεων (Core Pre-Provision Income) μειώθηκαν κατά 2,7% σε €830 εκατ. (2018: €853[1] εκατ.). Τα καθαρά έσοδα από τόκους υποχώρησαν κατά 2,7% σε €1.377 εκατ. (2018: €1.416 εκατ.), ενσωματώνοντας την αρνητική επίδραση των μειωμένων επιτοκιακών περιθωρίων των δανείων στην Ελλάδα και τα χαμηλότερα καθαρά έσοδα από τόκους από τα NPEs, η οποία εν μέρει αντισταθμίζεται από τη θετική επίδραση του χαμηλότερου κόστους χρηματοδότησης λόγω της εξάλειψης της χρηματοδότησης από τον ELA και των αυξημένων καθαρών εσόδων από τόκους από τις Διεθνείς Δραστηριότητες. Το καθαρό περιθώριο επιτοκίου (Net Interest Margin) ανήλθε σε 2,24% (2018: 2,47%) με το τέταρτο τρίμηνο να διαμορφώνεται σε 2,15%. Τα έσοδα από αμοιβές και προμήθειες αυξήθηκαν κατά 13,6% και ανήλθαν σε €354 εκατ. (2018: €311 εκατ.) επηρεασμένα θετικά από την αύξηση των εσόδων από μισθώματα σε συνέχεια της συγχώνευσης με τη Grivalia το δεύτερο τρίμηνο του 2019 και τα αυξημένα έσοδα από τις δραστηριότητες δικτύου και τις αμοιβές διαχείρισης χαρτοφυλακίων τα οποία εν μέρει αντισταθμίζονται από τα χαμηλότερα έσοδα από τις δραστηριότητες στις αγορές κεφαλαίου και τις προμήθειες δανείων. Οι εμπορικές και λοιπές δραστηριότητες συνεισέφεραν €113 εκατ. κέρδη (2018: €105[1] εκατ. κέρδη) περιλαμβανομένων α) €57 εκατ. καθαρά έσοδα από θέσεις σε χαρτοφυλάκια ομολόγων, μετοχών και παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων, β) €61 εκατ. κέρδη από τη μεταβολή στην εύλογη αξία των επενδύσεων σε ακινήτα, γ) €42 εκατ. ζημιά από την αποαναγνώριση του τιτλοποιημένου χαρτοφυλακίου στεγαστικών δανείων (Pillar) συμπεριλαμβανομένων των σχετικών εξόδων και δ) €29 εκατ. κέρδη από την απόκτηση της PBB τον Ιούνιο 2019. Τα λειτουργικά έξοδα στην Ελλάδα μειώθηκαν κατά 0,8% σε €684

[1] Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναπροσαρμοστεί λόγω αλλαγής της λογιστικής πολιτικής για την επιμέτρηση των επενδύσεων σε ακίνητα από τη μέθοδο κόστους στη μέθοδο της εύλογης αξίας (σημείωση 2.3.2 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων).

[2] Οι ορισμοί επιλεγμένων χρηματοοικονομικών δεικτών καθώς και η πηγή των χρηματοοικονομικών πληροφοριών παρατίθενται στο παράρτημα.

εκατ. (2018: €689[1,2] εκατ.) ή 1,7%[2] σε συγκρίσιμη βάση, σε συνέχεια της μείωσης του αριθμού προσωπικού της Τράπεζας. Τα λειτουργικά έξοδα του Ομίλου αυξήθηκαν κατά 3,1% σε €901 εκατ. (2018: €874[1] εκατ.) ή κατά 0,7%[2] σε συγκρίσιμη βάση. Ο δείκτης κόστους προς έσοδα του Ομίλου διαμορφώθηκε σε 48,9% (2018: 47,7%[1]), ενώ ο δείκτης κόστους προς έσοδα για τις Διεθνείς Δραστηριότητες ανήλθε σε 42,2%[2] (2018: 43,3%[1,2]).

Στο τέλος του 2019, το ποσό των NPEs του Ομίλου μειώθηκε κατά €3,7 δις σε €13,0 δις (Δεκ. 2018: €16,7 δις), μέσω της πώλησης του 95% των ομολόγων μειωμένης εξασφάλισης της τιτλοποίησης χαρτοφυλακίου δανείων λογιστικής αξίας προ προβλέψεων ποσού €2 δις (project Pillar, αποτελούμενη κυρίως από NPEs), του αρνητικού σχηματισμού NPEs ποσού €0,9 δις. (2018: €0,9 δις. αρνητικός) και λοιπών ενεργειών, που οδήγησαν στη μείωση του δείκτη των NPEs του Ομίλου κατά 7,8 ποσοστιαίες μονάδες βάσης σε 29,2% σε ετήσια βάση (Δεκ. 2018: 37%). Οι προβλέψεις δανείων (ζημιές) ανήλθαν σε €624 εκατ. ή 1,70% του μέσου υπολοίπου δανείων μετά από προβλέψεις (2018: €680 εκατ. ή 1,89%) και ο δείκτης κάλυψης των NPEs διαμορφώθηκε σε 55,3% (Δεκ. 2018: 53,2%).

Επιπλέον, ο Όμιλος αναγνώρισε λοιπές ζημιές απομείωσης, προβλέψεις και έξοδα αναδιάρθρωσης ποσού €182 εκατ. (2018: €71[1] εκατ.), εκ των οποίων α) €62 εκατ. αφορά απομείωση της υπεραξίας που αναγνωρίστηκε κατά την απόκτηση της Grivalia, β) €51 εκατ. ζημιές απομείωσης και αποτίμησης ακινήτων, περιλαμβανομένου ποσού €39 εκατ. για τα χαρτοφυλάκια ακινήτων που ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση τη 30 Νοεμβρίου 2019, γ) €35 εκατ. έσοδο κυρίως από τη μείωση της πρόβλεψης απομείωσης του χαρτοφυλακίου επενδυτικών τίτλων το τέταρτο τρίμηνο 2019 ως αποτέλεσμα της βελτίωσης της πιστοληπτικής ικανότητας του Ελληνικού Δημοσίου, δ) €16 εκατ. ζημιές απομείωσης λοιπών στοιχείων ενεργητικού καθώς και προβλέψεις για δικαστικές υποθέσεις και για λοιπούς λειτουργικούς κινδύνους, ε) €63 εκατ. κόστος για τα προγράμματα εθελουσίας εξόδου (Voluntary Exit Schemes - VES) τα οποία σχεδιάστηκαν για τους υπαλλήλους του Ομίλου στην Ελλάδα περιλαμβανομένου και του νέου προγράμματος VES το οποίο η Τράπεζα ξεκίνησε τον Μάιο του 2019 και απευθυνόταν σε υπαλλήλους οι οποίοι ξεπερνούν ένα ηλικιακό όριο, καθώς και σε υπαλλήλους από συγκεκριμένες μονάδες της Τράπεζας ανεξαρτήτως ηλικίας και στ) €25 εκατ. λοιπά έξοδα αναδιάρθρωσης, εκ των οποίων €17 εκατ. αφορούσαν στην απόκτηση της PBB.

Συνολικά, το 2019, ο Όμιλος ολοκλήρωσε επιτυχώς το μεγαλύτερο μέρος του Σχεδίου Μετασχηματισμού και παρέμεινε σε τροχιά διατηρήσιμης κερδοφορίας, υποστηριζόμενος από τις σταθερά κερδοφόρες διεθνείς δραστηριότητες, τη βελτίωση των εσόδων από αμοιβές και προμήθειες, τις πρωτοβουλίες περιορισμού του κόστους και την αποτελεσματική διαχείριση των NPEs. Τα προσαρμοσμένα καθαρά κέρδη του Ομίλου ανήλθαν σε €257 εκατ. (2018: €202[1] εκατ.) εκ των οποίων €168 εκατ. (2018: €145 εκατ.) αφορούν τις διεθνείς δραστηριότητες. Τα καθαρά κέρδη που αναλογούν στους μετόχους ανήλθαν σε €127 εκατ. (2018: €93[1] εκατ.).

Για το προσεχές μέλλον, οι στόχοι του Ομίλου για το 2020 περιλαμβάνουν την επιτυχή ολοκλήρωση του σχεδίου επιτάχυνσης της μείωσης των NPEs, σε συνδυασμό με τη διατήρηση της οργανικής κερδοφορίας στοχεύοντας σε ένα υψηλό μονοψήφιο δείκτη απόδοσης των ενσώματων ιδίων κεφαλαίων (RoTBV) με βάση κυρίως πρωτοβουλίες και δράσεις στους παρακάτω τομείς:

α) Ολοκλήρωση των συναλλαγών, εντός του καθορισμένου χρονοδιαγράμματος σύμφωνα με τις δεσμευτικές συμφωνίες, για την α) την πώληση του 20% των τίτλων μεσαίας και μέρος των τίτλων χαμηλής διαβάθμισης τιτλοποίησης μεικτού χαρτοφυλακίου NPEs λογιστικής αξίας προ προβλέψεων περίπου €7,5 δις (project Cairo) και β) την πώληση της πλειοψηφίας των μετοχών στην Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις («FPS»), της κατά 100% θυγατρικής της Eurobank, η οποία είναι αδειοδοτημένη εταιρεία διαχείρισης δανείων (project Europe), συμπεριλαμβανομένου και του Τομέα Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων της Τράπεζας καθώς επίσης και την υλοποίηση των υπόλοιπων βημάτων για την επιτάχυνση της μείωσης των NPEs,
β) Μείωση του κόστους κινδύνου κυρίως ως αποτέλεσμα της αναμενόμενης σημαντικής μείωσης των NPEs; επίτευξη του ετήσιου στόχου μείωσης των NPEs, όπως υποβλήθηκε στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (Single Supervisory Mechanism – SSM),
γ) Βελτίωση της δομής χρηματοδότησης με την αύξηση των καταθέσεων και την περαιτέρω πρόσβαση στις αγορές,
δ) Μείωση του κόστους χρηματοδότησης, σε συνέχεια της βελτίωσης των εγχώριων χρηματοοικονομικών συνθηκών,

ε) Αύξηση των εσόδων από αμοιβές και προμήθειες σε ένα αριθμό επιχειρηματικών τομέων ως αποτέλεσμα της της αναμενόμενης ανάκαμψης της οικονομικής δραστηριότητας και της περαιτέρω εδραίωσης της Τράπεζας στις βασικές της αγορές; υψηλότερα έσοδα αναμένονται από τις προμήθειες δανείων, τις αμοιβές από τις δραστηριότητες δικτύου και διαχείρισης χαρτοφυλακίων καθώς και από το υφιστάμενο και νέο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ακίνητα,

στ) Οργανική αύξηση των εξυπηρετούμενων δανείων του Ομίλου μέσω της επιτάχυνσης της νέας χρηματοδότησης εταιρειών με υψηλή πιστοληπτική ικανότητα στην Ελλάδα και το εξωτερικό,

ζ) Περαιτέρω πρωτοβουλίες για τη συνέχιση της λειτουργικής αποτελεσματικότητας και την απλοποίηση και ψηφιακή μετατροπή των δραστηριοτήτων στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Συνολικά, με την υλοποίηση των ενεργειών το 2019 για το σχέδιο μετασχηματισμού της Τράπεζας, ο Όμιλος εστιάζει στη επιχειρηματική ανάπτυξη και την ενίσχυση της κερδοφορίας το 2020 και εφεξής. Η τελική έκταση και η διάρκεια των οικονομικών επιπτώσεων της επιδημίας κορωνοϊού[3] παρουσιάζουν υψηλό βαθμό αβεβαιότητας αλλά αναμένεται να είναι προσωρινές. Όταν η επιδημία τελικά θα περιοριστεί, η οικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα θα επιταχυνθεί και θα παραμείνει ισχυρή στη Βουλγαρία και την Κύπρο. Λαμβάνοντας υπόψη τις μέσο-μακροπρόθεσμες προοπτικές, η Τράπεζα βρίσκεται σε ισχυρή θέση για να εισέλθει σε φάση ανάπτυξης και δημιουργίας αξίας για τους μετόχους και τους πελάτες της.

Κεφαλαιακή Επάρκεια

Η κεφαλαιακή θέση της Τράπεζας έχει ενισχυθεί σημαντικά με α) τη συγχώνευση με τη Grivalia που ολοκληρώθηκε το Μάιο 2019 και β) την αύξηση της εύλογης αξίας των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου που ταξινομούνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI), ως αποτέλεσμα της βελτίωσης των περιθωρίων φερεγγυότητας (credit spreads) του χρέους του Ελληνικού Δημοσίου. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα συνολικά εποπτικά κεφάλαια του Ομίλου ανήλθαν σε €8,0 δις και αποτέλεσαν το 19,2% (total CAD) του σταθμισμένου ενεργητικού (Risk Weighted Assets – RWA) (Δεκ. 2018: 16,7%[4]), έναντι του δείκτη 2019 CAD Overall Capital Requirements (OCR) 13,84%[5]. Αντίστοιχα, ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1) διαμορφώθηκε σε 16.7% του σταθμισμένου ενεργητικού (Δεκ. 2018: 14.2%[4]), έναντι δείκτη 2019 CET1 OCR 10,34%[5], ενώ την ίδια ημερομηνία, ο δείκτης fully loaded CET1 (πλήρης εφαρμογής CET1) του Ομίλου, με βάση την πλήρη εφαρμογή των κανόνων της Βασιλείας III το 2024, θα ήταν 14,6% (Δεκ. 2018: 11,3%[4]). Για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της επιδημίας κορωνοϊού, η ΕΚΤ ανακοίνωσε την 12 Μαρτίου 2020, μία σειρά προσωρινών μέτρων κεφαλαιακών και λειτουργικών ελαφρύνσεων ώστε να εξασφαλίσει ότι οι άμεσα εποπτευόμενες τράπεζες, θα μπορέσουν να συνεχίσουν να εκπληρώνουν τον ρόλο τους στην χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας. Οι τράπεζες θα μπορούν να χρησιμοποιήσουν κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας και ρευστότητας και να καλύπτουν τις απαιτήσεις του Πυλώνα 2 (Pillar 2) με κεφαλαιακά μέσα άλλα από τα κεφάλαια κοινών μετοχών της Κατηγορίας 1 (CET1) (σημείωση 4 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων)

Σύμφωνα με τον Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης Αρ. 575/2013 (CRR), οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (DTAs), που βασίζονται στην μελλοντική κερδοφορία και υπερβαίνουν συγκεκριμένα όρια, θα αφαιρούνται κατά τον υπολογισμό του CET1 κεφαλαίου. Αυτή η μεθοδολογία θα εφαρμοστεί σταδιακά μέχρι το 2024. Η ψήφιση του άρθρου 27Α του Νόμου 4172/2013, όπως ισχύει, προβλέπει για τα Ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα ότι οι επιλέξιμες DTAs υπολογίζονται επί (α) των ζημιών από τη συμμετοχή της Τράπεζας στο πρόγραμμα PSI και στο πρόγραμμα επαναγοράς των νέων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου και (β) του συνολικού ποσού: (i) του αναπόσβεστου υπόλοιπου των οριστικών ζημιών από διαγραφές και πωλήσεις δανείων, (ii) των λογιστικών διαγραφών δανείων ή πιστώσεων και (iii) των υπολειπόμενων συσσωρευμένων προβλέψεων και λοιπών ζημιών γενικά λόγω πιστωτικού κινδύνου που είχαν λογισθεί έως την 30 Ιουνίου 2015 και μπορούν να μετατραπούν σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου (tax credits), εάν το λογιστικό, μετά από φόρους αποτέλεσμα της Τράπεζας για τη χρήση είναι ζημιά. Αυτή η νομοθετική διάταξη επέτρεψε στα Ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένης και της Τράπεζας, να μην αφαιρούν τα επιλέξιμα DTAs από το CET1 κεφάλαιο αλλά

[3] Για περισσότερες πληροφορίες εμπεριέχονται στην ενότητα «Μακροοικονομικές Προοπτικές και Κίνδυνοι».

[4] Οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018 δεν έχουν αναπροσαρμοστεί σε συνέχεια της αλλαγής της λογιστικής πολιτικής για το χαρτοφυλάκιο επενδυτικών ακινήτων.

[5] Η 'Συνολική κεφαλαιακή απαίτηση (OCR)' είναι το άθροισμα της συνολικής κεφαλαιακής απαίτησης βάσει της Διαδικασίας Εποπτικού Ελέγχου και Αξιολόγησης και της συνδυαστικής απαίτησης κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας (Supervisory Review and Evaluation Process - (SREP)).

να τις αναγνωρίζουν ως 100% σταθμισμένα στοιχεία ενεργητικού, με θετική επίδραση στη κεφαλαιακή τους θέση. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα DTAs που πληρούν τα κριτήρια για μετατροπή σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου ανέρχονται σε €3.821 εκατ.

Από τον Μάιο 2017, σύμφωνα με το άρθρο 82 του Νόμου 4472/2017, το οποίο τροποποίησε περαιτέρω το άρθρο 27Α του Νόμου 4172/2013, επιβάλλεται μια ετήσια προμήθεια ποσοστού 1,5% για το υπερβάλλον ποσό των εγγυημένων από το Ελληνικό Δημόσιο αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, το οποίο προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ του ισχύοντος συντελεστή φορολόγησης για τα πιστωτικά ιδρύματα (δηλ. 29%) και του συντελεστή φορολόγησης ο οποίος ίσχυε την 30 Ιουνίου 2015 (δηλ. 26%). Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, έχει αναγνωριστεί στα Λοιπά έσοδα/(έξοδα) ποσό € 6,6 εκατ.(σημείωση 13 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων).

Μια ενδεχόμενη αλλαγή στον εποπτικό χειρισμό των επιλέξιμων αναβαλλόμενων DTAs ως οριστικών και εκκαθαρισμένων απαιτήσεων (tax credits), μπορεί να έχει δυσμενή επίπτωση στη κεφαλαιακή θέση του Ομίλου.

Άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων («stress test») των τραπεζών της ΕΕ για το 2020 και μετάθεσή της για το 2021

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (European Banking Authority- EBA) ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2020 την άσκηση προσομοίωση ακραίων καταστάσεων («stress test») για τις τράπεζες της ΕΕ, προκειμένου να αξιολογηθεί η ανθεκτικότητα των τελευταίων σε δυσμενείς οικονομικούς κλυδωνισμούς. Η άσκηση προσομοίωσης δρομολογείται και συντονίζεται από την EBA, σε στενή συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ), τις αρμόδιες αρχές (συμπεριλαμβανομένου του Ενιαίου Μηχανισμού Εποπτείας - SSM) και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ).

Η εν λόγω άσκηση προσομοίωσης αποτελούνταν από δύο ασκήσεις υπό την EBA και υπό την ΕΚΤ (« ECB SREP stress test»), αντιστοίχως, τα αποτελέσματα των οποίων θα λαμβάνονταν υπόψη στη συνολική αξιολόγηση στο πλαίσιο της Διαδικασίας Εποπτικού Ελέγχου και Αξιολόγησης του 2020 («2020 Supervisory Review and Evaluation Process – SREP»).

Η άσκηση προσομοίωσης της ΕΚΤ θα συμπλήρωνε αυτή της EBA προκειμένου να συμπεριλάβει και τις οικονομικές οντότητες υπό την εποπτεία της ΕΚΤ που δεν περιλαμβάνονται στην άσκηση προσομοίωσης της EBA για το 2020. Η Eurobank θα συμμετείχε στο SREP stress test του 2020 της ΕΚΤ.

Οι εποπτικές ασκήσεις προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων είχαν τους παρακάτω στόχους:

α) Να παρέχουν δεδομένα στη συνολική αξιολόγηση του SREP,
β) Να προάγουν τη δυνατότητα των τραπεζών να διεξάγουν οι ίδιες ασκήσεις προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων και διαχείρισης κινδύνων,
γ) Να αξιολογούν το προφίλ κινδύνων των τραπεζών με σκοπό τον εντοπισμό τρωτών σημείων (vulnerabilities) τόσο για τις τράπεζες σε ατομικό επίπεδο αλλά και συλλογικά,
δ) Να ενισχύουν τη πειθαρχία της αγοράς συνεισφέροντας στην βελτίωση της εμπιστοσύνης της αγοράς.

Την 12 Μαρτίου 2020, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (EBA) αποφάσισε να αναβάλει την άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων («stress test») σε ολόκληρη την ΕΕ έως το 2021 με σκοπό το περιορισμό των επιπτώσεων της επιδημίας κορωνοϊού στο τραπεζικό κλάδο της ΕΕ και συνεπώς να επιτρέψει στις τράπεζες να εστιάσουν και να διασφαλίσουν τη συνέχεια των βασικών τους λειτουργιών, συμπεριλαμβαανομένης της υποστήριξης των πελατών τους. Για το 2020, η EBA ανακοίνωσε ότι θα πραγματοποιήσει μία επιπρόσθετη άσκηση διαφάνειας σε επίπεδο ΕΕ, προκειμένου να παράσχει επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τα ανοίγματα και την ποιότητα των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών προς τους συμμετέχοντες στην αγορά. Για την άμβλυνση του άμεσου επιχειρησιακού φόρτου των τραπεζών, η ΕΚΤ δήλωσε ότι υποστηρίζει την ανωτέρω απόφαση της EBA και θα επεκτείνει την αναβολή σε όλες τις τράπεζες που υπόκειται στην άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων του 2020.

Σχέδιο Εταιρικού Μετασχηματισμού

Συγχώνευση της Τράπεζας με την Grivalia

Την 26 Νοεμβρίου 2018, τα Διοικητικά Συμβούλια («ΔΣ») της Τράπεζας και της Grivalia Properties Α.Ε.Ε.Α.Π. («Grivalia») ανακοίνωσαν ότι αποφάσισαν ομόφωνα να ξεκινήσουν τη συγχώνευση των δύο

εταιρειών, με απορρόφηση της Grivalia από την Eurobank (η «Συγχώνευση»). Η Grivalia ήταν εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας βάσει του Νόμου 2778/1999, όπως ισχύει, η οποία είχε συσταθεί στην Ελλάδα. Ο τομέας επιχειρηματικής δραστηριότητας της Grivalia μαζί με τις θυγατρικές της και τις κοινοπραξίες της αφορούσε στην απόκτηση, διαχείριση και εκμίσθωση χαρτοφυλακίου επενδυτικών ακινήτων που βρίσκονταν στην Ελλάδα, στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη και στην Κεντρική Αμερική.

Την 7 Φεβρουαρίου 2019, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (DG Competition) αποφάσισε ότι η Συγχώνευση είναι σύμφωνη με τις δεσμεύσεις της Eurobank και τους κανονισμούς κρατικών ενισχύσεων, λαμβάνοντας υπόψη ότι η ενίσχυση της κεφαλαιακής της βάσης μέσω της Συγχώνευσης θα επιτρέψει στην Eurobank να μειώσει σημαντικά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια της στο προσεχές μέλλον. Την 22 Φεβρουαρίου 2019, τα ΔΣ της Eurobank και Grivalia ενέκριναν το Σχέδιο Σύμβασης Συγχώνευσης με απορρόφηση της Grivallia από τη Eurobank, σύμφωνα με τις διατάξεις των Ελληνικών Νόμων 2166/1993 και του 2515/1997, όπως ισχύουν καθώς επίσης και με τις διατάξεις του εφαρμοστέου εταιρικού δίκαιου. Η προτεινόμενη σχέση ανταλλαγής ήταν 15,80000000414930 νέες κοινές ονομαστικές μετοχές της Eurobank για κάθε 1 κοινή ονομαστική μετοχή της Grivalia, ενώ οι μέτοχοι της Eurobank διατηρούν τον αριθμό των κοινών μετοχών που κατείχαν πριν από τη συγχώνευση. Κατ' ακολουθία, όσον αφορά το νέο μετοχικό κεφάλαιο της Eurobank, 2.185.998.765 μετοχές κατανέμονται στους μετόχους της Eurobank και 1.523.163.087 μετοχές στους μετόχους της Grivalia.

Την 5 Απριλίου 2019, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Eurobank αποφάσισε, μεταξύ άλλων (α) την έγκριση της συγχώνευσης της Τράπεζας με την Grivalia, με απορρόφηση της δεύτερης από την πρώτη, (β) την έγκριση του Σχεδίου Σύμβασης Συγχώνευσης, όπως εγκρίθηκε από τα ΔΣ των συγχωνευόμενων εταιρειών και (γ) την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας κατά ποσό €197 εκατ.

Η Συγχώνευση λογιστικοποιήθηκε ως συνένωση επιχειρήσεων με τη μέθοδο της εξαγοράς. Η ημερομηνία έγκρισης της συγχώνευσης από τις Γενικές Συνελεύσεις των μετόχων των δύο εταιρειών, δηλαδή 5 Απριλίου 2019, έχει καθοριστεί ως η ημερομηνία απόκτησης, καθώς θεωρείται η ημερομηνία κατά την οποία η Eurobank απέκτησε τον έλεγχο της Grivalia.

Το τίμημα της συναλλαγής ποσού €1.093,9 εκατ. έχει υπολογιστεί ως η εύλογη αξία των 1.523.163.087 νέων κοινών μετοχών της Eurobank σύμφωνα με τη χρηματιστηριακή τιμή της μετοχής της Eurobank την ημερομηνία απόκτησης (δηλαδή € 0,7185), αφαιρουμένης της εύλογης αξίας των νέων μετοχών Eurobank που εκδόθηκαν και που αντιστοιχούσαν στις μετοχές Grivalia που κατείχε η θυγατρική της Τράπεζας, ERB Equities. Από τη διαφορά μεταξύ (α) του συνολικού τιμήματος ποσού €1.093,9 εκατ. και της εύλογης αξίας των συμμετοχικών δικαιωμάτων που κατείχε ο Όμιλος προηγουμένως στην Grivalia ποσού €0,4 εκατ. και (β) της αξίας των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν (εύλογες αξίες των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων) ποσού €872 εκατ., προκύπτει η αναγνώριση υπεραξίας ποσού €222 εκατ. η οποία απομειώθηκε κατά €62 εκατ. στη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019. Η εν λόγω υπεραξία δεν εκπίπτει από τα φορολογητέα εισοδήματα και περιλαμβάνεται στα άυλα πάγια στοιχεία. Τα ίδια κεφάλαια της Eurobank αυξήθηκαν λόγω της Συγχώνευσης κατά €1.087 εκατ. συμπεριλαμβανομένων σχετικών εξόδων €7 εκατ. Η Συγχώνευση ενισχύει την κεφαλαιακή θέση της Eurobank και τις προοπτικές κερδοφορίας της, επιτρέποντας την επιτάχυνση του πλάνου μείωσης των NPEs. Επιπρόσθετα, μέσω της συγχώνευσης, ο Όμιλος θα μπορεί επίσης να αξιοποιήσει την κορυφαία τεχνογνωσία της Grivalia στον τομέα διαχείρισης ακινήτων για τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου ακινήτων της Τράπεζας, και ιδίως των ανακτηθέντων περιουσιακών στοιχείων από πλειστηριασμούς, η οποία είναι κρίσιμη για την επιτυχή διαχείριση των NPEs. Τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων του ομίλου Grivalia ενσωματώθηκαν στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου από την 1 Απριλίου 2019. Τα έσοδα από το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ακίνητα, το οποίο αποκτήθηκε από τον όμιλο Grivalia, παρουσιάζονται στη γραμμή «Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες» της κατάστασης αποτελεσμάτων. Η Συγχώνευση εγκρίθηκε την 17 Μαΐου 2019 βάσει της απόφασης του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης και καταχωρήθηκε στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο την ίδια ημέρα. Την 23 Μαΐου 2019 άρχισε η διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αθηνών των 1.523.163.087 νέων κοινών ονομαστικών μετά ψήφου μετοχών, ονομαστικής αξίας € 0,23 η καθεμία.

Ως αποτέλεσμα της Συγχώνευσης, ο όμιλος της Fairfax, ο οποίος κατείχε πριν τη Συγχώνευση το 18,40% και το 54,02% του μετοχικού κεφαλαίου των Eurobank και Grivalia αντίστοιχα, κατέστη ο μεγαλύτερος μέτοχος της προκύπτουσας (από τη συγχώνευση) εταιρείας με ποσοστό συμμετοχής 31,27% την 31

Δεκεμβρίου 2019. Η Fairfax έλαβε τις απαιτούμενες εγκρίσεις από ρυθμιστικές αρχές σε σχέση με την προαναφερθείσα αύξηση της συμμετοχής της τον Δεκέμβριο του 2019.

Συμφωνία με την εταιρεία διαχείρισης ακίνητης περιουσίας

Την 22 Φεβρουαρίου 2019, το ΔΣ της Eurobank ενέκρινε την επικείμενη σύναψη σύμβασης (SLA), σύμφωνα με το άρθρο 100 του Νόμου 4548/2018, της Τράπεζας με την υπό-σύσταση εταιρεία με την επωνυμία «Grivalia Management Company A.E.» («η Εταιρεία»). Η Εταιρεία ιδρύθηκε το Μάρτιο 2019 και θεωρείται συνδεδεμένο μέρος με την Eurobank, καθώς ένα μέλος του ΔΣ της Τράπεζας κατέχει την πλειοψηφία (70%) των μετοχών της Εταιρείας και είναι εκτελεστικό μέλος του ΔΣ της Εταιρείας.

Η Τράπεζα έχει συνάψει με την Εταιρεία δεκαετή σύμβαση παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών για το συνολικό χαρτοφυλάκιο ακινήτων των συγχωνευόμενων εταιρειών, η οποία τέθηκε σε ισχύ μετά την ολοκλήρωση της Συγχώνευσης. Οι σχετικές υπηρεσίες οι οποίες ανατέθηκαν στην Εταιρεία στο πλαίσιο της συμφωνίας, αφορούν κυρίως σε συμβουλευτικές υπηρεσίες σχετικά με την απόκτηση, τη μεταβίβαση, την εκμίσθωση, τη διαχείριση, την ανάπτυξη και τον στρατηγικό σχεδιασμό της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης του ετήσιου προϋπολογισμού, και της επίβλεψης των εντολοδόχων και συμβούλων της Eurobank. Επίσης, κατόπιν ειδικής εντολής, η Εταιρεία θα αναλαμβάνει και συγκεκριμένες ενέργειες υλοποίησης. Με βάση το SLA, οι συνολικές αμοιβές οι οποίες θα διαμορφώνονται από την Εταιρεία επί τη βάσει κριτηρίων κόστους και απόδοσης, θα περιλαμβάνουν μια ελάχιστη αμοιβή ποσού €9,35 εκατ. για την διαχείριση συνολικά του χαρτοφυλακίου των ιδιοχρησιμοποιηούμενων και επενδυτικών ακινήτων και αμοιβή σχετιζόμενη με τα ανακτηθέντα ακίνητα από πλειστηριασμούς, και δεν θα ξεπερνούν συνολικά τα €12 εκ. (προ ΦΠΑ) ετησίως.

Σχέδιο επιτάχυνσης για τη μείωση των NPEs και Διάσπαση με απόσχιση κλάδου

Το 2019, ο Όμιλος υλοποιησε ένα νέο τριετές σχέδιο για την μείωση των NPEs όπως υποβλήθηκε στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (Single Supervisory Mechanism - SSM) το Μάρτιο 2019, το οποίο έχει λάβει υπόψη το Σχέδιο μετασχηματισμού της Τράπεζας όπως ανακοινώθηκε το Νοέμβριο του 2018. Σε αυτό το πλαίσιο, μετά την ολοκλήρωση της συγχώνευσης με την Grivalia, ο Όμιλος προχώρησε στην εφαρμογή των κατωτέρω πρωτοβουλιών / ενεργειών:

α) Τον Ιούνιο 2019, η Τράπεζα πραγματοποίησε την τιτλοποίηση χαρτοφυλακίου NPEs ποσού €7,5 δις. περίπου (Project Cairo) και ποσού €2 δις περίπου μη εξυπηρετούμενων στεγαστικών δανείων (Project Pillar) («Τιτλοποιημένα NPE») σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 3156/2003, μέσω της μεταφοράς τους σε όχημα ειδικού σκοπού («SPV») και την έκδοση ομολογιών κύριας οφειλής (senior notes), ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής (mezzanine and junior notes) διαβάθμισης. Όλες οι ανωτέρω εκδόσεις διακρατήθηκαν αρχικά από τον Όμιλο.

β) Τον Ιουνίου 2019, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι έχει συνάψει δεσμευτική συμφωνία με με την Celidoria S.A.R.L, μία εταιρεία που ελέγχεται από επενδυτικά κεφάλαια των οποίων ο διαχειριστής είναι η διεθνής εταιρεία διαχείρισης επενδύσεων Pimco για την πώληση του 95% ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης (mezzanine and junior notes) του τιτλοποιημένου χαρτοφυλακίου στεγαστικών δανείων λογιστικής αξίας προ προβλέψεων περίπου €2 δις. (Project Pillar περιλαμβάνοντας κυρίως NPEs). Η Eurobank θα διατηρούσε στην κυριότητά της το 100% των ομολογιών υψηλής κατάταξης (senior notes), καθώς και το 5% των ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης που εκδόθηκαν. Τον Σεπτέμβριο του 2019, η ανωτέρω συναλλαγή ολοκληρώθηκε και ο Όμιλος αποαναγνώρισε το υποκείμενο δανειακό χαρτοφυλάκιο στο σύνολό του. Τα ομόλογα της τιτλοποίησης Pillar τα οποία διακρατήθηκαν από την Τράπεζα περιλαμβάνονται στα Δάνεια και Απαιτήσεις από πελάτες (σημείωση 20 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων).

γ) Τον Δεκέμβριο 2019, η Τράπεζα, ανακοίνωσε ότι σύναψε με την doValue S.p.A δεσμευτικές συμφωνίες για: (α) την πώληση του 80% της θυγατρικής της «Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις» («FPS»), συμπεριλαμβανομένου και του Τομέα Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων της Τράπεζας (TAG) και (β) την πώληση μέρους των τίτλων μεσαίας και χαμηλής διαβάθμισης της προαναφερθείσας τιτλοποίησης NPEs. Συγκεκριμένα, έχει συμφωνηθεί ότι το 20% των τίτλων μεσαίας διαβάθμισης και το ελάχιστο απαιτούμενο ποσοστό των τίτλων χαμηλής διαβάθμισης θα πωληθεί στον ανωτέρω επενδυτή για τίμημα ύψους €15 εκατ. σε μετρητά. Ο Όμιλος θα διατηρήσει το 100% των τίτλων υψηλής διαβάθμισης και το 5% των τίτλων μεσαίας και χαμηλής διαβάθμισης. Η ολοκλήρωση των συναλλαγών με τη doValue S.p.A. αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του πρώτου

εξαμήνου του 2020, αφού ληφθούν οι σχετικές εποπτικές εγκρίσεις, σύμφωνα με τις πρακτικές της αγοράς (σημείωση 34 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων).

δ) Την 28 Ιουνίου 2019, το ΔΣ της Τράπεζας («η Διασπώμενη») αποφάσισε την έναρξη της διαδικασίας διάσπασης με απόσχιση του κλάδου της τραπεζικής δραστηριότητας της Eurobank και τη μεταφορά του σε νέα εταιρεία-πιστωτικό ίδρυμα το οποίο θα συσταθεί («η Επωφελούμενη»). Την 31 Ιουλίου 2019, το ΔΣ της Τράπεζας ενέκρινε το Σχέδιο Διάσπασης μέσω της προαναφερθείσας απόσχισης και τη σύσταση νέας εταιρίας-πιστωτικού ιδρύματος, σύμφωνα με το άρθρο 16 του Νόμου 2515/1997 και τα άρθρα 57 (3) και 59-74 του Νόμου 4601/2019, όπως είναι σε ισχύ. Ειδικότερα, η διάσπαση θα αφορά την απόσχιση του κλάδου τραπεζικής δραστηριότητας της Eurobank στον οποίο περιλαμβάνονται τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού ως αυτά εμφανίζονται στον ισολογισμό μετασχηματισμού του αποσχιζόμενου κλάδου της 30 Ιουνίου 2019 («Ημερομηνία Μετασχηματισμού»). Όλες οι πράξεις που διενεργήθηκαν μετά την Ημερομηνία Μετασχηματισμού και αφορούν στον αποσχιζόμενο κλάδο θεωρούνται ως διενεργηθείσες για λογαριασμό της Επωφελούμενης. Η Διασπώμενη θα διατηρήσει δραστηριότητες και περιουσιακά στοιχεία που δεν αφορούν κύριες τραπεζικές δραστηριότητες, αλλά σχετίζονται κυρίως με το στρατηγικό σχεδιασμό της διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων δανείων και με την παροχή υπηρεσιών προς εταιρείες του Ομίλου και τρίτους. Επιπρόσθετα, η Διασπώμενη θα διατηρήσει την πλειοψηφία των ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης (mezzanine και junior notes) του Cairo, τους προνομιούχους τίτλους (σημείωση 39 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων), τις συμμετοχές σε συγκεκριμένες θυγατρικές συμπεριλαμβανομένων της Be Business Exchanges A.E. και εταιρειών ακίνητης περιουσίας που σχετίζονται με τα projects Pillar και Cairo. Σε περίπτωση που κάποιο στοιχείο ενεργητικού ή παθητικού δεν είναι δυνατόν να μεταβιβαστεί στο πλαίσιο του προαναφερθέντος Σχεδίου Διάσπασης, η Διασπώμενη, θα αναλάβει την υποχρέωση να συλλέγει ή να ρευστοποιεί τα περιουσιακά στοιχεία σύμφωνα με τις οδηγίες της Επωφελούμενης, ενώ η Επωφελούμενη θα αναλάβει την αμετάκλητη υποχρέωση αποζημίωσης της Διασπώμενης για την εξόφληση των υποχρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων των ενδεχόμενων εξόδων ή ζημιών. Την 31 Ιανουαρίου 2020, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση (ΕΓΣ) των μετόχων της Τράπεζας αποφάσισε, μεταξύ άλλων, α) την έγκριση της προαναφερθείσας διάσπασης με την απόσχιση του τομέα τραπεζικών δραστηριοτήτων και τη σύσταση νέας εταιρείας-τραπεζικού ιδρύματος με την ονομασία «Eurobank A.E.», β) την έγκριση του Σχεδίου Διάσπασης καθώς και του Καταστατικού της Επωφελούμενης, όπως εγκρίθηκαν από το ΔΣ της Τράπεζας και γ) την προσαρμογή του Καταστατικού της Διασπώμενης εταιρείας η οποία θα πάψει να είναι πιστωτικό ίδρυμα μέσω της τροποποίησης του αντικειμένου και της επωνυμίας της, όπως επίσης εγκρίθηκε από το ΔΣ της Τράπεζας.

Με την ολοκλήρωση της διάσπασης (δηλαδή την ημέρα καταχώρησης στο ΓΕΜΗ της σχετικής εγκριτικής απόφασης της αρμόδιας αρχής), θα λάβουν χώρα τα ακόλουθα: α) Η Επωφελούμενη θα ιδρυθεί και η Διασπώμενη θα καταστεί μέτοχος της Επωφελούμενης μέσω της απόκτησης του συνόλου των μετοχών που θα εκδώσει η Επωφελούμενη και συγκεκριμένα 3.683.244.830 κοινές ονομαστικές μετοχές ονομαστικής αξίας € 1,10 εκάστη και β) η Επωφελούμενη θα υποκαταστήσει τη Διασπώμενη ως καθολική διάδοχος στο σύνολο των μεταβιβαζόμενων σε αυτήν στοιχείων ενεργητικού και παθητικού, όπως αυτά αποτυπώνονται στον ισολογισμό μετασχηματισμού του αποσχιζόμενου κλάδου και διαμορφώνονται μέχρι την ημέρα ολοκλήρωσης της διάσπασης. Από την 9 Αυγούστου 2019, το Σχέδιο Διάσπασης της Τράπεζας είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της καθώς και στην ιστοσελίδα του Γενικού Εμπορικού Μητρώου. Η ολοκλήρωση της διάσπασης, αναμένεται να λάβει χώρα στο τέλος Μαρτίου του 2020 υπό την αίρεση της λήψης των αναγκαίων εγκρίσεων από τις αρμόδιες Αρχές.

ε) Επιπλέον, ο Όμιλος θα εξετάσει την ενδεχόμενη πώληση ενός επιπλέον ποσοστού 75% των ομολόγων μεσαίας και των εναπομεινάντων χαμηλής διαβάθμισης της τιτλοποιήσης Cairo σε SPV και την μεταβίβαση των μετοχών των SPVs σε τρίτους επενδυτές ή τη διανομή τους στους μετόχους ή οποιοδήποτε συνδυασμό αυτών.

Τα κυριότερα οφέλη από την επιτυχή εκτέλεση του σχεδίου επιτάχυνσης της μείωσης των NPEs θα είναι (α) η εστίαση στις βασικές τραπεζικές δραστηριότητες μετά τον νομικό διαχωρισμό των βασικών (core) από τις μη βασικές (non-core) δραστηριότητες της Τράπεζας, (β) ο σημαντικός περιορισμός των κινδύνων ισολογισμού μετά την σχεδιαζόμενη από-αναγνώριση ενός σημαντικού μέρους των καταγγελμένων και μεγάλης καθυστέρησης NPEs, διατηρώντας εκείνα που έχουν καλύτερες πιθανότητες εξυγίανσης και ανάκτησης και (γ) η μείωση του δείκτη NPE σε 16% το πρώτο τρίμηνο του 2020 και σε μονοψήφιο

ποσοστό μέχρι το τέλος του 2021. Η ολοκλήρωση του Σχεδίου Επιτάχυνσης, που υπόκειται στις σχετικές εγκρίσεις, αναμένεται εντός του 2020.

Δραστηριότητες στο εξωτερικό

Ο Όμιλος Eurobank αναπτύσσει σημαντική παρουσία σε τέσσερις χώρες εκτός Ελλάδας. Ειδικότερα δραστηριοποιείται στην Κύπρο, όπου παρέχει υπηρεσίες στην Τραπεζική Επιχειρήσεων, το Private Banking, την Τραπεζική διεθνών εταιριών και τη Ναυτιλία και στο Λουξεμβούργο, παρέχοντας υπηρεσίες Private Banking και στην Τραπεζική Επιχειρήσεων. Στις χώρες Βουλγαρία και Σερβία δραστηριοποιείται στους τομείς της Τραπεζικής Ιδιωτών και Επιχειρήσεων, της Διαχείρισης Περιουσίας και της Επενδυτικής Τραπεζικής, μέσω ενός δικτύου 291 καταστημάτων και επιχειρηματικών κέντρων. Επίσης, η θυγατρική τράπεζα στο Λουξεμβούργο λειτουργεί υποκατάστημα στο Λονδίνο.

Τον Νοέμβριο του 2018, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι είχε συνάψει συμφωνία με την Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε. για την απόκτηση του 99,98% των δικαιωμάτων ψήφου της Piraeus Bank Bulgaria A.D. (PBB), θυγατρική της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε., από τη θυγατρική της Eurobank στη Βουλγαρία, την Eurobank Bulgaria A.D. (Postbank) (η Συναλλαγή). Την 13 Ιούνιο του 2019, ολοκληρώθηκε η Συναλλαγή μετά την λήψη των σχετικών εποπτικών εγκρίσεων. Τον Σεπτέμβριο του 2019, η Γενική Συνέλευση των μετόχων της Postbank ενέκρινε τη συγχώνευση της εταιρείας με την PBB. Η συγχώνευση ολοκληρώθηκε τον Νοέμβριο του 2019, μετά την λήψη των σχετικών εγκρίσεων από τις αρμόδιες αρχές. Η απόκτηση της PBB από την Eurobank Bulgaria A.D. καθώς και η μετέπειτα συγχώνευσή τους συνάδουν με τη στρατηγική του Ομίλου να επικεντρωθεί στην ανάπτυξη των διεθνών δραστηριοτήτων του σε αγορές που θεωρούνται βασικές και θα ισχυροποιήσει τη θέση της στην τραπεζική αγορά της Βουλγαρίας, στους τομείς λιανικής τραπεζικής και κυρίως στην τραπεζική επιχειρήσεων (σημείωση 23,3 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων).

Διαχείριση κινδύνων

Ο Όμιλος αναγνωρίζει ότι η ανάληψη κινδύνων είναι ένα αναπόσπαστο μέρος των δραστηριοτήτων του για την επίτευξη των στρατηγικών και επιχειρηματικών του στόχων. Ως εκ τούτου, η Διοίκηση του Ομίλου έχει θεσπίσει επαρκείς μηχανισμούς για την έγκαιρη αναγνώριση των κινδύνων αυτών και την αξιολόγηση των πιθανών επιπτώσεών τους στην επίτευξη των στόχων που έχει θέσει

Λόγω του ότι οι οικονομικές, τραπεζικές, κανονιστικές και λειτουργικές συνθήκες διαρκώς εξελίσσονται και μεταβάλλονται, ο Όμιλος έχει υιοθετήσει μηχανισμούς διαχείρισης κινδύνων με στόχο τη συνεχή και βέλτιστη προσαρμογή του στο περιβάλλον αυτό. Η δομή, οι εσωτερικές διαδικασίες και οι υφιστάμενοι μηχανισμοί ελέγχου της Τράπεζας διασφαλίζουν τόσο την αρχή της ανεξαρτησίας όσο και την άσκηση επαρκούς εποπτείας.

Η αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων αποτελεί βασική προτεραιότητα της Διοίκησης, όπως επίσης και ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τον Όμιλο. Ως εκ τούτου, ο Όμιλος έχει διαθέσει σημαντικά μέσα για την αναβάθμιση των πολιτικών, μεθόδων και υποδομών, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (SSM) , του Ενιαίου Μηχανισμού Εξυγίανσης (SRM), τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (European Banking Authority - EBA) και της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία, καθώς και με τις βέλτιστες διεθνείς τραπεζικές πρακτικές. Ο Όμιλος εφαρμόζει μια σαφώς προσδιορισμένη εγκριτική διαδικασία πιστοδοτήσεων, ανεξάρτητες αξιολογήσεις της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών και αποτελεσματικές πολιτικές διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου, κινδύνου αγοράς, κινδύνου ρευστότητας και λειτουργικού κινδύνου, στην Ελλάδα και σε κάθε χώρα του εξωτερικού όπου δραστηριοποιείται. Οι πολιτικές διαχείρισης κινδύνων που εφαρμόζονται από την Τράπεζα και τις θυγατρικές της αναθεωρούνται σε ετήσια βάση.

Η Στρατηγική Κινδύνων και Κεφαλαίου, η οποία είναι επίσημα καταγεγραμμένη, περιγράφει την κατεύθυνση του Ομίλου σχετικά με θέματα διαχείρισης κινδύνων και κεφαλαίων, την αποστολή και τους στόχους της διαχείρισης κινδύνων, τους ορισμούς των κινδύνων, τις βασικές αρχές διαχείρισης κινδύνων, το πλαίσιο διάθεσης ανάληψης κινδύνων, το πλαίσιο διακυβέρνησης της διαχείρισης κινδύνων, τους στρατηγικούς στόχους και τις κύριες διοικητικές πρωτοβουλίες για τη βελτίωση του υφιστάμενου πλαισίου διαχείρισης κινδύνου.

Το μέγιστο ύψος των κινδύνων που προτίθεται να αναλάβει ο Όμιλος για την επιδίωξη των στρατηγικών του στόχων καθορίζεται στο εσωτερικό έγγραφο «Πλαίσιο διάθεσης για ανάληψη κινδύνων» μέσω

ποσοτικών και ποιοτικών διατυπώσεων, που συμπεριλαμβάνουν και συγκεκριμένα όρια ανοχής ανά είδος κινδύνου και συνολικά. Οι βασικοί στόχοι του προσδιορισμού της διάθεσης ανάληψης κινδύνων είναι η συμμόρφωση με τις εποπτικές απαιτήσεις, η διασφάλιση της απρόσκοπτης συνέχισης των δραστηριοτήτων του Ομίλου, και η διατήρηση ισχυρής κεφαλαιακής επάρκειας σε συνδυασμό με την επίτευξη υψηλής αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων. Το Πλαίσιο διάθεσης για ανάληψη κινδύνων επικοινωνείται εντός του Ομίλου, καθορίζοντας την κουλτούρα ανάληψης και διαχείρισης κινδύνων, και αποτελεί τη βάση στην οποία καθορίζονται οι πολιτικές κινδύνου και τα αντίστοιχα όρια αυτών, τόσο σε συνολικό επίπεδο όσο και ανά επιχειρηματική δραστηριότητα.

Η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων (ΕΔΚ του ΔΣ - BRC) του Διοικητικού Συμβουλίου (ΔΣ) έχει αρμοδιότητα να υποστηρίζει το ΔΣ και να διασφαλίζει ότι ο Όμιλος έχει μια σαφώς καθορισμένη στρατηγική διαχείρισης κινδύνων σύμφωνα με το επιχειρηματικό σχέδιο και τη διάθεση ανάληψης κινδύνου. Η ΕΔΚ του ΔΣ αξιολογεί το προφίλ κινδύνων του Ομίλου, παρακολουθεί τη συμμόρφωση με τα εγκεκριμένα επίπεδα διάθεσης και ανεκτικότητας ανάληψης κινδύνων και διασφαλίζει ότι ο Όμιλος έχει εφαρμόσει ένα πλαίσιο διαχείρισης κίνδυνου με τις κατάλληλες μεθοδολογίες, εργαλεία μοντελοποίησης, πηγές δεδομένων, καθώς και επαρκές και καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό για να εντοπίζει, αξιολογεί, παρακολουθεί και να περιορίζει τους κινδύνους. Η ΕΔΚ του ΔΣ αποτελείται από πέντε (5) μη εκτελεστικούς διευθυντές, συνεδριάζει τουλάχιστον σε μηνιαία βάση και αναφέρεται στο ΔΣ σε τριμηνιαία βάση και σε έκτακτες περιπτώσεις όταν κρίνεται αναγκαίο.

Η Εκτελεστική Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων (Management Risk Committee - MRC) είναι μια διοικητική επιτροπή που συστήθηκε από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο το 2016 και λειτουργεί ως συμβουλευτική επιτροπή της ΕΔΚ του ΔΣ. Η κύρια ευθύνη της MRC είναι η επίβλεψη του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, η MRC υποβάλλει αναφορές προς την Επιτροπή Κινδύνων του ΔΣ για θέματα που σχετίζονται με κινδύνους και εμπίπτουν στην αρμοδιότητά της. Η MRC διασφαλίζει ότι οι σημαντικοί κίνδυνοι αναγνωρίζονται και τίθενται άμεσα υπόψη της ΕΔΚ του ΔΣ, καθώς και ότι οι ισχύουσες πολιτικές και διαδικασίες είναι επαρκείς για την ορθή διαχείριση των κινδύνων και τη συμμόρφωση με τις εποπτικές απαιτήσεις. Επιπλέον, η MRC καθορίζει τα κατάλληλα μέτρα διαχείρισης, τα οποία παρουσιάζονται και συζητούνται στην Εκτελεστική Επιτροπή (EXBO) και στη συνέχεια υποβάλλονται στη ΕΔΚ του ΔΣ για έγκριση.

Η Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου, με επικεφαλής τον Group Chief Risk Officer (GCRO), ενεργεί ανεξάρτητα από τις επιχειρηματικές μονάδες και είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση, την επιμέτρηση και τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου, των κινδύνων αγοράς και ρευστότητας και των λειτουργικών κινδύνων. Αποτελείται από τη Γενική Διεύθυνση Πίστης του Ομίλου, τον Τομέα Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου (GCCS), τον Τομέα Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου του Ομίλου (GCRCACS), τον Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCRS), τον Τομέα Λειτουργικών Κινδύνων του Ομίλου, τον Τομέα Επικύρωσης Μοντέλων και Διακυβέρνησης του Ομίλου, τη μονάδα Στρατηγικού Σχεδιασμού και Λειτουργιών Διαχείρισης Κίνδυνου του Ομίλου (Group Risk Management Strategy Planning and Operations Unit) και τη Διεύθυνση Εποπτικών Σχέσεων & Σχεδιασμού Εξυγίανσης (η οποία έχει διπλή γραμμή αναφοράς και προς τον Group CFO).

Οι πιο σημαντικοί τύποι κινδύνων που αντιμετωπίζονται από τις λειτουργίες διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου είναι:

Πιστωτικός Κίνδυνος

Ο Όμιλος εκτίθεται σε πιστωτικό κίνδυνο, που ορίζεται ως ο κίνδυνος ζημιάς λόγω αδυναμίας του αντισυμβαλλόμενου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις πληρωμών του κατά την ημερομηνία λήξης τους. Ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου προκύπτει κυρίως από το δανεισμό ιδιωτών και επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των παρεχομένων μέσων προστασίας όπως χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και πιστωτικές επιστολές, καθώς και από άλλες δραστηριότητες, όπως επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους, εμπορικές δραστηριότητες, δραστηριότητες σε κεφαλαιαγορές και δραστηριότητες διακανονισμού. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κυριότερος κίνδυνος στον οποίο εκτίθεται ο Όμιλος, η διαχείρισή του γίνεται ενεργά, και παρακολουθείται στενά από εξειδικευμένες κεντροποιημένες μονάδες κινδύνου, οι οποίες αναφέρονται στον GCRO.

Οι διαδικασίες έγκρισης των πιστοδοτήσεων και αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων είναι κεντροποιημένες τόσο στην Ελλάδα όσο και στις διεθνείς δραστηριότητες. Ο επαρκής

διαχωρισμός των καθηκόντων διασφαλίζει την ανεξαρτησία μεταξύ των στελεχών που είναι υπεύθυνοι για την σχέση με τον πελάτη, την διαδικασία έγκρισης και εκταμίευσης του δανείου, καθώς και την παρακολούθηση αυτού σε όλη τη διάρκεια του. Η διαδικασία έγκρισης των πιστοδοτήσεων των επιχειρηματικών δανείων είναι κεντροποιημένη και πραγματοποιείται μέσω επιτροπών πιστοδοτήσεων με κλιμακούμενα εγκριτικά όρια, με σκοπό τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου. Ο Όμιλος χρησιμοποιεί διαφορετικά συστήματα αξιολόγησης των επιχειρήσεων-πιστούχων, προκειμένου να προσδιορίζονται ορθότερα οι κίνδυνοι από πιστούχους με διαφορετικά χαρακτηριστικά. Τα πιο σημαντικά από αυτά είναι το μοντέλο Moody's Risk Analyst («MRA») ή η «Θεμελιώδης Ανάλυση», που χρησιμοποιείται σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον βιομηχανικό, εμπορικό και στον τομέα παροχής υπηρεσιών/τουρισμού, και τα μοντέλα της ειδικής (slotting) διαβάθμισης τα οποία χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση του κινδύνου ειδικών εκθέσεων που αποτελούν μέρος των ειδικών χρηματοδοτήσεων επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου (χαρτοφυλάκιο ναυτιλίας, ακίνητης περιουσίας και χρηματοδότησης έργων).

Η εγκριτική διαδικασία για πιστοδοτήσεις προς μικρές επιχειρήσεις (με κύκλο εργασιών μέχρι €5 εκατ.) γίνεται κεντροποιημένα, βάσει συγκεκριμένων οδηγιών και εφαρμόζοντας την αρχή "four eyes principle". Η αξιολόγηση στηρίζεται στην ανάλυση της οικονομικής κατάστασης του πιστούχου, καθώς και σε στατιστικά υποδείγματα (statistical scorecards). Η εγκριτική διαδικασία για πιστοδοτήσεις προς ιδιώτες (καταναλωτικά και στεγαστικά δάνεια) γίνεται επίσης κεντροποιημένα και διαφοροποιείται μεταξύ ενήμερου και μη ενήμερου χαρτοφυλακίου. Υποστηρίζεται από την χρήση εξειδικευμένων υποδειγμάτων αξιολόγησης πιστωτικού κινδύνου (credit scoring models), καθώς και την εφαρμογή πιστοδοτικών κριτηρίων που βασίζονται στη συναλλακτική συμπεριφορά και την οικονομική κατάσταση των δανειοληπτών, συμπεριλαμβανομένης της ύπαρξης ακίνητης περιουσίας, το είδος και την ποιότητα των εξασφαλίσεων και άλλους παράγοντες. Η συνεχής παρακολούθηση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου και τυχόν αποκλίσεων που μπορεί να προκύψουν, οδηγεί σε αναπροσαρμογή των πολιτικών και των διαδικασιών πιστοδοτήσεων, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο. Ο Τομέας Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου παρακολουθεί και αξιολογεί την ποιότητα όλων των δανειακών χαρτοφυλακίων (επιχειρηματικά, καταναλωτικά και στεγαστικά δάνεια στην Ελλάδα και το εξωτερικό). Ο Τομέας Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου λειτουργεί ανεξάρτητα από όλες τις επιχειρησιακές μονάδες της Τράπεζας και αναφέρεται απευθείας στον GCRO.

Ο τομέας Group Market and Counterparty Risk (GMCRS) έχει την ευθύνη για την επιμέτρηση, παρακολούθηση και αναφορά της έκθεσης του Ομίλου στον κίνδυνο αντισυμβαλλομένου, δηλ. του κινδύνου ζημιάς λόγω αδυναμίας του αντισυμβαλλομένου να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις στο πλαίσιο δραστηριοτήτων της μονάδας διαχείρισης διαθεσίμων, όπως συναλλαγές χρεογράφων και παραγώγων, συμφωνίες επαναγοράς και επαναπώλησης τίτλων, τοποθετήσεις στην διατραπεζική αγορά και λοιπά. Ο Όμιλος θεσπίζει όρια κινδύνου αντισυμβαλλομένου τα οποία βασίζονται κυρίως στην πιστοληπτική διαβάθμιση του αντισυμβαλλομένου, όπως αυτή παρέχεται από διεθνείς οίκους αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, και στην κατηγορία του προϊόντος (π.χ. όρια ελέγχου καθαρών ανοιχτών θέσεων σε παράγωγα ανά ποσό και διάρκεια, έκθεσης σε κυβερνητικά ομόλογα και σε χρεόγραφα από τιτλοποιήσεις). Η χρήση των ανωτέρω ορίων, τυχόν υπερβάσεις αυτών, καθώς και η συνολική έκθεση ανά θυγατρική του Ομίλου, ανά αντισυμβαλλόμενο και κατηγορία προϊόντος παρακολουθούνται καθημερινά από τον Τομέα GMCRS.

Κίνδυνος αγοράς

Ο Όμιλος εκτίθεται σε κίνδυνο αγοράς ο οποίος είναι ο κίνδυνος πιθανής ζημιάς λόγω δυσμενών αλλαγών στις μεταβλητές της αγοράς. Μεταβολές σε επιτόκια, συναλλαγματικές ισοτιμίες, περιθώρια φερεγγυότητας (credit spreads), τιμές μετοχών και σε άλλους σχετικούς παράγοντες, όπως στην τεκμαρτή μεταβλητότητα των προηγούμενων, μπορούν να επηρεάσουν τα έσοδα του Ομίλου ή την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων του. Ο Τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Αγορών και Αντισυμβαλλόμενων Ομίλου (GMCRS) διαχειρίζεται και παρακολουθεί τους κινδύνους αγοράς στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος. Ο GMCRS είναι υπεύθυνος για την επιμέτρηση, παρακολούθηση και αναφορά των κινδύνων αγοράς συμπεριλαμβάνοντας και τον επιτοκιακό κίνδυνο του Επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου (Interest rate risk in the Banking Book – IRRBB). Ο Τομέας αναφέρεται στον GCRO.

Ο Όμιλος εφαρμόζει τη μέθοδο της Αξίας σε Κίνδυνο (Value at Risk - VaR) για την διαχείριση και παρακολούθηση του κινδύνου αγοράς σε Ελλάδα και Κύπρο. Ο κίνδυνος αγοράς στον τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων, εξαιρουμένης της Κύπρου, υπολογίζεται και παρακολουθείται χρησιμοποιώντας κυρίως

αναλύσεις ευαισθησίας. Η μέθοδος VaR χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση του χρηματοοικονομικού κινδύνου, υπολογίζοντας την πιθανή αρνητική μεταβολή της αγοραίας αξίας ενός χαρτοφυλακίου σε συγκεκριμένο διάστημα εμπιστοσύνης και για προκαθορισμένη διάρκεια. Το VaR που υπολογίζει ο Όμιλος είναι βασισμένο σε διάστημα εμπιστοσύνης 99% και περίοδο διακράτησης 1 ημέρας, υπολογισμένο με τη μέθοδο προσομοίωσης Monte Carlo (εφαρμόζεται πλήρης επανατιμολόγηση σε κάθε θέση). Επειδή η μέθοδος VaR αποτελεί βασικό εργαλείο για την παρακολούθηση του κινδύνου αγοράς που είναι εκτεθειμένος ο Όμιλος, έχουν θεσπιστεί όρια VaR για όλες τις ανοικτές θέσεις (εμπορικά και επενδυτικά χαρτοφυλάκια), ενώ η πραγματική έκθεση του Ομίλου επισκοπείται από τη διοίκηση σε καθημερινή βάση. Παρόλα αυτά, η χρήση αυτής της μεθοδολογίας δεν αποτρέπει ζημιές έξω από αυτά τα όρια σε περίπτωση ακραίων μεταβολών στην αγορά.

Κίνδυνος ρευστότητας

Ο Όμιλος εκτίθεται καθημερινά σε κινδύνους ρευστότητας από αναλήψεις καταθέσεων, λήξεις τίτλων μεσοπρόθεσμης ή μακροπρόθεσμης διάρκειας, λήξεις εξασφαλισμένης ή μη εξασφαλισμένης χρηματοδότησης (συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων («repos») και διατραπεζικός δανεισμός), αλλαγή στην αξία ενεχύρων ως αποτέλεσμα μεταβολών στην αγορά, χρηματοδοτήσεις δανείων και καταπτώσεις εγγυήσεων. Η Επιτροπή Κινδύνων της Τράπεζας καθορίζει επαρκή όρια ρευστότητας για να καλυφθούν οι ενδεχόμενες ανάγκες.

Η ΕΔΚ (Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνου) του ΔΣ είναι υπεύθυνη για τη λήψη αποφάσεων για τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας και για την παρακολούθηση των ποσοτικών και ποιοτικών διαστάσεων του κινδύνου ρευστότητας. Η Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού και Υποχρεώσεων του Ομίλου (Assets and Liabilities Committee) είναι εξουσιοδοτημένη να διαμορφώνει και να εφαρμόζει την πολιτική διαχείρισης ρευστότητας και να ελέγχει τη διαθέσιμη ρευστότητα τουλάχιστον σε μηνιαία βάση. Η Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων του Ομίλου (Treasury) είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή της στρατηγικής του Ομίλου, όσον αφορά στη ημερήσια διαχείριση ρευστότητας του Ομίλου και για την προετοιμασία και παρακολούθηση του προϋπολογισμού ρευστότητας του Ομίλου ενώ ο Τομέας Global Market and Counterparty Risk Sector (GMCRS) είναι υπεύθυνος για την επιμέτρηση, παρακολούθηση και ενημέρωση σχετικά με τη ρευστότητα του Ομίλου.

Λειτουργικός Κίνδυνος

Ο λειτουργικός κίνδυνος ενσωματώνεται σε κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα που αναλαμβάνει ο Όμιλος. Ο πρωταρχικός στόχος της διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου είναι να διασφαλίσει την αρτιότητα των λειτουργιών του Ομίλου και την ακεραιότητα της φήμης του, περιορίζοντας τον αντίκτυπο του λειτουργικού κινδύνου. Για την καλύτερη διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου, ο Όμιλος εφαρμόζει ένα Πλαίσιο Διαχείρισης Επιχειρησιακού Κινδύνου για να καθορίσει την προσέγγισή του στον εντοπισμό, την αξιολόγηση, την παρακολούθηση και την αναφορά των λειτουργικών κινδύνων.

Η ευθύνη διακυβέρνησης για τη διαχείριση λειτουργικού κινδύνου ξεκινάει από το ΔΣ μέσω της Εκτελεστικής Επιτροπής και της Ανώτερης Διοίκησης προς τους Προϊσταμένους και το προσωπικό κάθε επιχειρηματικής μονάδας. Το ΔΣ θέτει τους μηχανισμούς με τους οποίους ο Όμιλος διαχειρίζεται τον λειτουργικό κίνδυνο καθορίζοντας τις προσδοκίες της Ανώτερης Διοίκησης και αναθέτοντας την σχετική ευθύνη.. Η ΕΔΚ και η Επιτροπή Ελέγχου του ΔΣ παρακολουθούν το επίπεδο και το προφίλ λειτουργικού κινδύνου του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένου του επιπέδου των λειτουργικών ζημιών, της συχνότητας και της σοβαρότητάς τους.

Οι επικεφαλής κάθε Επιχειρηματικής Μονάδας έχουν την πρωταρχική ευθύνη για την καθημερινή διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου στις Μονάδες τους και τη συμμόρφωσή τους προς τους σχετικούς ελέγχους. Μονάδα Λειτουργικού Κινδύνου λειτουργεί σε κάθε θυγατρική της Τράπεζας και είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή της στρατηγικής και του πλαισίου διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου.

Κάθε Επιχειρηματική Μονάδα έχει ορίσει έναν Αρμόδιο Λειτουργικού Κινδύνου (OpRisk Partner), που είναι υπεύθυνος για την εσωτερική διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου της Μονάδας του και δρα ως σύνδεσμος με τον Τομέα Λειτουργικών Κινδύνων Ομίλου και την εκάστοτε Μονάδα Λειτουργικού Κινδύνου της χώρας του.

Ορισμένες επιχειρησιακές μονάδες έχουν συστήσει Μονάδα/Λειτουργία Καταπολέμησης της Απάτης, συνεκτιμώντας τον κίνδυνο απάτης στον οποίο είναι εκτεθειμένες οι λειτουργίες τους. Ο κύριος σκοπός

τους είναι η διαρκής ταυτοποίηση των κινδύνων απάτης και η έγκαιρη ανάληψη όλων των απαιτούμενων ενεργειών για την αντιμετώπιση και μείωση των κινδύνων αυτών.

Επιπλέον πληροφορίες σχετικά με τους στόχους και τις πολιτικές της διαχείρισης χρηματοοικονομικών κινδύνων του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής για την αντιστάθμιση κινδύνων κάθε βασικού τύπου συναλλαγής για την οποία έχει χρησιμοποιηθεί λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων περιγράφονται στις σημειώσεις 2, 5 και 22 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων για τη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019.

Διαχείριση Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (NPEs)

Στρατηγική προτεραιότητα για τη Eurobank παραμένει η ενεργή και αποτελεσματική διαχείριση των NPEs με σκοπό τη σημαντική μείωση του υπολοίπου τους σύμφωνα με τους λειτουργικούς στόχους της Τράπεζας που έχουν συμφωνηθεί με τις εποπτικές αρχές, αξιοποιώντας την εσωτερική υποδομή της, τις σημαντικές νομοθετικές αλλαγές και τις συνεργασίες με εξωτερικούς φορείς που έχουν γίνει ή αναμένεται να γίνουν.

Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων του Ομίλου (TAG)

Σε συνέχεια της Πράξης Εκτελεστικής Επιτροπής (ΠΕΕ) Αρ.42/30.5.2014 της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ) και τις τροποποιήσεις της, η οποία αναλύει τις εποπτικές οδηγίες σχετικά με τη διαχείριση των πιστωτικών ανοιγμάτων σε καθυστέρηση και των μη εξυπηρετούμενων δανείων, η Τράπεζα ανέλαβε μια σειρά πρωτοβουλιών με σκοπό την προσαρμογή στις εποπτικές απαιτήσεις και την ενίσχυση των διαδικασιών διαχείρισης των προβληματικών δανείων. Ειδικότερα, η Τράπεζα μετέβαλε το λειτουργικό μοντέλο προβληματικών δανείων σε μία κάθετη οργανωτική δομή μέσω της δημιουργίας της Επιτροπής Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων (Troubled Assets Committee – TAC) και της Γενικής Διεύθυνσης Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων του Ομίλου (Troubled Assets Group General Division- TAG). Η δομή του TAG είναι πλήρως διαχωρισμένη από τις επιχειρηματικές μονάδες της Τράπεζας τόσο σε όρους διαχείρισης λογαριασμών όσο και διαδικασίας πιστωτικής έγκρισης, διασφαλίζοντας διαφάνεια, ευελιξία, καλύτερη ιεράρχηση και υπεύθυνη διαχείριση και μετατοπίζει τη διαχείριση από την ελαχιστοποίηση των ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων στην ποιοτική διαχείρισή τους, σύμφωνα με το αποδεκτό επίπεδο κινδύνου του Ομίλου. Περαιτέρω πληροφορίες παρέχονται στη σημείωση 5 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων για το έτος που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019.

Οι στόχοι του λειτουργικού μοντέλου είναι η διευκόλυνση του πελάτη με οικονομικές δυσκολίες ώστε να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του, η μείωση των συνολικών διαχειριστικών εξόδων των μη εξυπηρετούμενων δανείων και η βελτίωση της συνολικής αποδοτικότητας του δανειακού χαρτοφυλακίου διατηρώντας τον δείκτη καθυστερήσεων σε χαμηλά επίπεδα και διευκολύνοντας την διαπραγμάτευση με τους πελάτες σε καθυστέρηση. Για την αποτελεσματικότερη διαχείριση του προβληματικού χαρτοφυλακίου, περισσότερα από 2.500 στελέχη σε όλη την Τράπεζα εμπλέκονται, εκ των οποίων περίπου 1.200 άτομα είναι εξειδικευμένοι επαγγελματίες που στελεχώνουν τις μονάδες λειτουργίας της Γενικής Διεύθυνσης (TAG). Το TAG, μέσα από τη χρήση βέλτιστων στρατηγικών, των κατάλληλων τεχνικών μέσων και τη συμβολή του έμπειρου προσωπικού του, στοχεύει να συνδράμει στην κερδοφορία του Ομίλου με έναν κοινωνικά υπεύθυνο τρόπο. Για την επίτευξη του στόχου αυτού οι κυριότερες δράσεις που ανέλαβε το TAG το 2019, ήταν οι ακόλουθες:

α) Το 2019, αντίστοιχα με το 2018, το TAG πέτυχε συνολικά τους βασικούς εποπτικούς στόχους μείωσης των NPEs.
β) Συνέχιση και ενίσχυση της στρατηγικής έμφασης σε μακροπρόθεσμα βιώσιμες λύσεις ρύθμισης, που παρέχονται μέσα από ένα ευρύ φάσμα προϊόντων, κριτηρίων κατάτμησης και δέντρων αποφάσεων.
γ) Περαιτέρω ανάπτυξη δυναμικών συστημάτων υποστήριξης αποφάσεων στο πλαίσιο διαχείρισης του συνολικού προβληματικού χαρτοφυλακίου, που συντελούν στη βελτίωση της λήψης των αποφάσεων, διευκολύνουν την επιλογή της βέλτιστης λύσης και περιορίζουν την αβεβαιότητα.
δ) Ενίσχυση των βασικών δραστηριοτήτων της Γενικής Διεύθυνσης προκειμένου να ενσωματώνονται οι νέες νομοθετικές εξελίξεις σχετικά με τη μείωση των NPEs και να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική διαχείριση του προβληματικού χαρτοφυλακίου. . Ειδικότερα, σχεδίασε και ανάπτυξε την διαδικασία που απαιτείται από το ρυθμιστικό πλαίσιο του Νόμου 4605/2019 για την προστασία της πρώτης κατοικίας.
ε) Περαιτέρω ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της μέσω διενέργειας επιπρόσθετων εκπαιδευτικών προγραμμάτων και μαθημάτων e-learning. Ειδικότερα, ολοκληρώθηκε σε συνεργασία με την Moody's

και το Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο το πρώτο Πρόγραμμα Πιστοποίησης για την Στρατηγική Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων στο οποίο συμμετείχαν στελέχη από το τομέα της τραπεζικής ιδιωτών και επιχειρήσεων.

στ) Εξέλιξη και περαιτέρω ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου προγράμματος με σκοπό την υποστήριξη και παρακολούθηση, με δομημένο τρόπο, όλων των επιχειρηματικών και των σχετικών με πληροφοριακά συστήματα ενεργειών και δράσεων που συνδέονται με την μείωση των NPEs, που αποτελεί κύρια προτεραιότητα για την Τράπεζα.

ζ) Συμμετοχή σε σημαντικές διατραπεζικές πρωτοβουλίες για τη δημιουργία ενός σταθερού πλαισίου διακυβέρνησης και συνεργασίας μεταξύ των τραπεζών για τη μείωση των NPEs.

η) Εξέλιξη του στρατηγικού διαχωρισμού της πελατειακής βάσης που συνδέει τους οφειλέτες με ενέργειες και κανάλια επικοινωνίας καθώς και το σχεδιασμό εξειδικευμένων στρατηγικών για τα NPEs.

θ) Συνέχιση της στενής παρακολούθησης της επίδοσης των Ελληνικών και διεθνών θυγατρικών σε συνεργασία με τις αντίστοιχες μονάδες της Ελλάδας και των διεθνών δραστηριοτήτων, προκειμένου να διασφαλιστεί η εναρμόνιση όλων των ενεργειών με σκοπό την επίτευξη των ετήσιων κανονιστικών στόχων του Ομίλου.

Σε συνέχεια του Εταιρικού Μετασχηματισμού και των τιτλοποιήσεων Pillar και Cairo, η Τράπεζα θα αναθέσει τη διαχείριση των εναπομεινάντων NPEs στην FPS, μέσω μίας δεκαετούς συμφωνίας. Η Eurobank θα συνεχίσει να έχει την κυριότητα και την επιχειρησιακή ευθύνη για την επίδοση των NPEs και θα διαχειρίζεται την σχέση με την FPS μέσω ενός δομημένου πλαισίου διακυβέρνησης και ελέγχου λειτουργιών. Σε αυτό το πλαίσιο, εξειδικευμένη ομάδα της Eurobank θα είναι επιφορτισμένη με την εκπόνηση του σχεδίου μείωσης των NPEs, την ενεργή διαμόρφωση των στρατηγικών κατευθύνσεων και του πλαισίου παρακολούθησης απόδοσης (Key Perfomance Inticators - KPIs) της FPS που θα διαχειρίζεται το χαρτοφυλάκιο, τη στενή παρακολούθηση της υλοποίησης των εγκεκριμένων στρατηγικών και των συμφωνιών συνεργασίας (SLA), και τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις εποπτικές απαιτήσεις.

Επιχειρησιακοί στόχοι για τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα (NPEs)

Τον Μάρτιο του 2019, η Eurobank και οι υπόλοιπες ελληνικές συστημικές τράπεζες ανταποκρίθηκαν στο νέο θεσμικό πλαίσιο και τις απαιτήσεις του SSM για τη διαχείριση των NPEs και υπέβαλλαν τη νέα Στρατηγική Διαχείρισης των NPEs (NPE Management Strategy) για το 2019-21, τόσο σε επίπεδο τράπεζας όσο και ομίλου για πρώτη φορά. Για την Eurobank συγκεκριμένα, στη νέα υποβολή έχει ληφθεί υπόψη το σχέδιο για την επιτάχυνση της μείωσης των NPEs, το οποίο ανακοινώθηκε στο πλαίσιο του πλάνου Μετασχηματισμού της. Η Ελληνική κυβέρνηση για να στηρίξει τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων (Non Performing Loans-NPL) των τραπεζών, σχεδίασε ένα πρόγραμμα Προστασίας Περιουσιακών Στοιχείων (Asset Protection Scheme-APS), προκειμένου να τις βοηθήσει να τιτλοποιήσουν και να αφαιρέσουν NPL από τους ισολογισμούς τους. Τον Οκτώβριο του 2019, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το Ελληνικό πρόγραμμα APS, δηλώνοντας ότι οι κρατικές εγγυήσεις θα πρέπει να παρέχονται έναντι τιμήματος σύμφωνα με τους όρους της αγοράς ανάλογα με τον κίνδυνο που αναλαμβάνεται. Μετά την ψήφιση του νόμου 4649/2019 σχετικά με το APS και την συμφωνία με διεθνή επενδυτή για τα projects Cairo και Europe, η Eurobank επιδιώκει την επίτευξη στόχου 16% περίπου για το δείκτη των NPEs του Ομίλου, το πρώτο τρίμηνο του 2020 και μονοψήφιο ποσοστό έως το 2021.

Η Τράπεζα έχει ενσωματώσει πλήρως τη στρατηγική για τα NPEs στις διαδικασίες διαχείρισης τους και στο επιχειρησιακό της σχέδιο. Η εποπτική αρχή παρακολουθεί στενά την πορεία για την επίτευξη των επιχειρησιακών στόχων σε τριμηνιαία βάση και δύναται, εφόσον κριθεί σκόπιμο, να ζητήσει επιπρόσθετα διορθωτικά μέτρα.

Την 12 Μαρτίου 2020, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (EBA) ανακοίνωσε ενέργειες για τον μετριασμό των επιπτώσεων της επιδημίας κορωνοϊού (COVID-19) στον τραπεζικό τομέα της ΕΕ παρέχοντας μεταξύ άλλων ευελιξία στην εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της EBA για τη διαχείριση των NPEs καθώς και των ρυθμισμένων ανοιγμάτων. Επιπλέον, η EBA επιζητεί στενό διάλογο μεταξύ των εποπτικών αρχών και των τραπεζών επί των στρατηγικών διαχείρισης των NPEs τους, κατά περίπτωση.

Νομοθετικό πλαίσιο

Ένα νέο πλαίσιο προστασίας της πρώτης κατοικίας ψηφίστηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο τον Μάρτιο του 2019 (Νόμος 4605/2019) με στόχο να στηρίξει τις προσπάθειες των τραπεζών για τη μείωση των NPEs μέσω ενός πιο αποτελεσματικού μηχανισμού διαχείρισης προβληματικών δανείων, του περιορισμού των στρατηγικών εκπρόθεσμων οφειλετών και εν τέλει της βελτίωσης της συνέπειας πληρωμών. Η κυβέρνηση

ανακοίνωσε ότι μετά τη λήξη του εν λόγω πλαισίου, τον Απρίλιο του 2020, θα καταρτίσει ένα ολοκληρωμένο Πτωχευτικό Πλαίσιο Ιδιωτών.

Συναλλαγές δανειακού χαρτοφυλακίου

Όπως αναφέρεται και στην ενότητα «Σχέδιο επιτάχυνσης για τη μείωση των NPEs και Διάσπαση με απόσχιση κλάδου», τον Ιούνιο 2019 η Τράπεζα σύναψε δεσμευτική συμφωνία με διεθνή επενδυτή για την πώληση του 95% ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης (mezzanine and junior notes) του τιτλοποιημένου χαρτοφυλακίου στεγαστικών δανείων λογιστικής αξίας προ προβλέψεων περίπου €2 δις. (Project Pillar περιλαμβάνοντας κυρίως NPEs). Τον Σεπτέμβριο του 2019, σε συνέχεια της ολοκλήρωσης της ανωτέρω συναλλαγής, ο Όμιλος έπαψε να ενοποιεί την εταιρεία ειδικού σκοπού (SPV) ("Pillar Finance Designated Activity Company") και αποαναγνώρισε το υποκείμενο δανειακό χαρτοφυλάκιο στο σύνολό του, δεδομένου ότι η Τράπεζα μεταβίβασε τον έλεγχο του SPV και ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη που απορρέουν από την κυριότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου.

Ταξινόμηση μη εξυπηρετούμενων δανείων ως κατεχόμενων προς πώληση

Κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2019, η Τράπεζα σύναψε συμφωνία για την πώληση μη εξυπηρετούμενων επιχειρηματικών δανείων και κατά συνέπεια δάνεια λογιστικής αξίας €7,6 εκατ. προ προβλέψεων για τα οποία είχε αναγνωριστεί πρόβλεψη απομείωσης €5,3 εκατ. ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση.

Μακροοικονομικές Προοπτικές και Κίνδυνοι

Στο πλαίσιο της Ενισχυμένης Εποπτείας (ΕΕ), οι τέσσερεις πρώτες τριμηνιαίες αξιολογήσεις της ΕΕ ολοκληρώθηκαν επιτυχώς έως το Δεκέμβριο του 2019, ενώ η ολοκλήρωση της πέμπτης αξιολόγησης αναμένεται στα μέσα Μαρτίου 2020. Σε αυτό το πλαίσιο, τον Μάιο 2019, μετά την σχετική έγκριση από το Eurogroup, η Ελλάδα έλαβε την πρώτη δόση της ΕΕ ποσού €970 εκατ.. Στις 4 Δεκεμβρίου 2019, το Eurogroup ενέκρινε την δεύτερη δόση της ΕΕ ποσού €767 εκατ., η εκταμίευση της οποίας αναμένεται να πραγματοποιηθεί στις αρχές του 2020.

Ο οίκος πιστοληπτικής αξιολόγησης Fitch, στις 24 Ιανουαρίου 2020, αναβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα της χώρας από BB- σε BB με θετική προοπτική έχοντας ως δεδομένα τις βελτιωμένες προοπτικές σχετικά με την οικονομική δραστηριότητα, το σταθερό πολιτικό περιβάλλον, την βελτίωση της βιωσιμότητα του δημοσίου χρέους και τη συνέχιση της συνετής δημοσιονομικής πολιτικής. Στις 25 Οκτωβρίου 2019, ο οίκος πιστοληπτικής αξιολόγησης Standard & Poors, αναβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα της χώρας από B+ σε BB- με θετική προοπτική έχοντας ως βάση τον μειωμένο δημοσιονομικό κίνδυνο για την επόμενη περίοδο, τις σημαντικές δημοσιονομικές επιδόσεις, την ευνοϊκή δομή του δημοσίου χρέους και την πλήρη άρση των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων. Ο οίκος πιστοληπτικής αξιολόγησης Moody's την 1η Μαρτίου 2019 αναβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα της χώρας από B3 σε B1 αλλά με θετική προοπτική, με βάση τη βελτίωση του επιπέδου της οικονομικής δραστηριότητας, την πρόοδο σε ότι αφορά την εφαρμογή της ΕΕ, και την βιωσιμότητα του δημοσίου χρέους. Η πιστοληπτική αξιολόγηση της χώρας απέχει σημαντικά από την επενδυτική βαθμίδα, παρόλα αυτά, οι πρόσφατες αναβαθμίσεις, η επιτυχής ολοκλήρωση του Τρίτο Πρόγραμμα Οικονομικής Σταθεροποίησης (ΤΠΟΣ), των τεσσάρων πρώτων αξιολογήσεων της ΕΕ και η βελτίωση των δημοσιονομικών μαζί με την εκλογή νέας κυβέρνησης στις εκλογές της 7ης Ιουλίου 2019, οδήγησαν σε βελτίωση της απόδοσης των 10ετών ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου, στο 1.46% στο τέλος Δεκεμβρίου 2019 από 4,40% στο τέλος Δεκεμβρίου 2018. Σε αυτό το πλαίσιο, το Ελληνικό δημόσιο το 2019 κατάφερε να ομαλοποιήσει την πρόσβαση του στις αγορές και αυτή να επιτυγχάνεται σε συνεχή βάση μέσω της πραγματοποίησης εκδόσεων τεσσάρων ομολόγων διαφορετικής λήξης. Τον Ιανουάριο του 2020, Ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΟΔΔΗΧ) προχώρησε στην έκδοση 15ετούς ομολόγου ύψους €2.5 δις με απόδοση 1,9%. Επιπλέον, σύμφωνα με την απόφαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) που κοινοποιήθηκε στην Τράπεζα την 6 Μαρτίου 2020, συμπεραίνεται ότι οι λόγοι για την επιβολή περιορισμών στην έκθεση των Ελληνικών τραπεζών (περιλαμβανομένης της Eurobank) στο πιστωτικό κίνδυνο του Ελληνικού Δημοσίου έχουν εκλείψει, ως εκ τούτου, η προηγούμενη απόφασή της για τους εν λόγω περιορισμούς καταργείται.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ), ο πραγματικός ρυθμός μεγέθυνσης του ΑΕΠ για το 2019 ανήλθε σε 1.9% (2018: 1.9%). Ταυτόχρονα, σύμφωνα με το Προϋπολογισμό του 2020, ο πραγματικός ρυθμός μεγέθυνσης του ΑΕΠ για το 2020 είχε εκτιμηθεί στο 2.8%, με δεδομένη την απρόσκοπτη εφαρμογή του ΠΕΕ, την ανάληψη της υπευθυνότητας εφαρμογής του μεταρρυθμιστικού προγράμματος από το Ελληνικό δημόσιο και ένα ευνοϊκό διεθνές περιβάλλον. Σύμφωνα με τις πρόσφατες Χειμερινές Προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (13 Φεβρουαρίου 2020), ο πραγματικός ρυθμός

μεγέθυνσης του ΑΕΠ αναμένεται στο 2,4% για το 2020. Ωστόσο, αυτές οι προβλέψεις είναι πολύ πιθανόν να μειωθούν λόγω της πρόσφατης εμφάνισης επιδημίας κορωνοϊού (coronavirus) (βλέπε σχετικό θέμα κατωτέρω σε αυτή την ενότητα).

Στο δημοσιονομικό πεδίο, σύμφωνα με Προϋπολογισμό 2020, το πρωτογενές πλεόνασμα του 2019 εκτιμάται στο 3,7% του ΑΕΠ. Η σχετική πρόβλεψη για το 2020 είχε εκτιμηθεί στο 3,6% του ΑΕΠ. Και οι δύο τιμές είναι σημαντικά υψηλότερα του στόχου του 3.5% του ΑΕΠ που έχει τεθεί για το πρωτογενές πλεόνασμα στα πλαίσια της ΕΕ. Το Δημόσιο χρέος αναμένεται στο 173.3% και στο 167,0% του ΑΕΠ για το 2019 και το 2020 αντίστοιχα. Σύμφωνα με το βασικό σενάριο της ανάλυσης βιωσιμότητας χρέους της ΕΕ το δημόσιο χρέος αναμένεται χαμηλότερα του 90% το 2060. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε πρόσφατη έκθεση της (2018 Fiscal Stability Report, Ιανουάριος 2019) εκτιμά ότι ο κίνδυνος που σχετίζεται με την βραχυπρόθεσμη δημοσιονομική σταθερότητα είναι περιορισμένος εξαιτίας της διάρθρωσης του Ελληνικού Δημοσίου χρέους (δάνεια με μακρά ληκτότητα και τα οποία σε μεγάλο ποσοστό κατέχονται από τον επίσημο τομέα), των μεσοπρόθεσμων μέτρων ελάφρυνσης του χρέους όπως αυτά αποφασίστηκαν στο Eurogroup την 21 Ιουνίου 2018, της επίτευξης σημαντικών πρωτογενών πλεονασμάτων τα προηγούμενα χρόνια και της δέσμευσης των ελληνικών αρχών για τη συνέχιση της συγκεκριμένης επίδοσης.

Κίνδυνοι συνεχίζουν να περιβάλουν τις βραχυπρόθεσμες εγχώριες οικονομικές προοπτικές. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, το ποσοστό ανεργίας τον Δεκέμβριο 2019 ήταν στο 16.3% από 18.5% τον Δεκέμβριο 2018, σηματοδοτώντας μια πορεία αργής μείωσης υπό την προϋπόθεση της απουσίας αρνητικών εξελίξεων την επόμενη περίοδο. Σύμφωνα με τον Προϋπολογισμό 2020, το ποσοστό ανεργίας είχε εκτιμηθεί στο 14%. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, το γενικό επίπεδο τιμών (ΕνΔΤΚ) ήταν στο 1,1% τον Ιανουάριο 2020 από 0,5% τον Ιανουάριο 2019. Σύμφωνα με τις Χειμερινές Προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η ετήσια μεταβολή του ΕνΔΤΚ αναμένεται στο 1,0% για το 2020.

Η συνεχιζόμενη απομόχλευση της Ελληνικής οικονομίας μπορεί να θεωρηθεί ως ένα σοβαρό εμπόδιο για την ανάκαμψη της. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, δηλ. του Δεκεμβρίου 2019, το υπόλοιπο της χρηματοδότησης του εγχώριου ιδιωτικού τομέα διαμορφώθηκε σε €153,9 δις από €169,9 δις τον Δεκέμβριο 2018, καταγράφοντας μείωση -9,4%. Ωστόσο, ένα σημαντικό μέρος της παραπάνω μεταβολής οφείλεται στην μείωση του αποθέματος των NPEs. Από την άλλη πλευρά του ισοζυγίου, οι συνολικές εγχώριες ιδιωτικές καταθέσεις ανήλθαν στα €143,1 δις τον Δεκέμβριο 2019 από €134,5 δις τον Δεκέμβριο 2018, σημειώνοντας αύξηση 6,4%.

Λαμβάνοντας υπόψη τις ανακοινώσεις για την αναπτυξιακή επίδοση του τέταρτου τριμήνου του 2019, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι οι οικονομίες της ευρύτερης περιοχή της Κεντρικής, Ανατολικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης (CESEE) υπερέβησαν τις αρχικές επίσημες προβλέψεις για τον ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ το 2019. Το 2020, η ευρύτερη περιοχή θα συνεχίσει να αναπτύσσεται με ένα πιο βραδύ ρυθμό σε σχέση με τα προηγούμενα έτη εξαιτίας των αυξανόμενων εξωτερικών και εσωτερικών δυσκολιών. Έχοντας περάσει την κορυφή του οικονομικού κύκλου, η αναπτυξιακή δυναμική αναμένεται να επιβραδυνθεί περαιτέρω στις περισσότερες οικονομίες εξαιτίας των μικρότερων καθαρών εξαγωγών και της αδύναμης εσωτερικής ζήτησης. Οι καθαρές εξαγωγές αναμένεται να βρεθούν υπό πίεση σε ένα λιγότερο ευνοϊκό διεθνές περιβάλλον λόγω των εντεινόμενων εμπορικών διενέξεων. Ταυτόχρονα, η εσωτερική ζήτηση θα παραμείνει η κύρια πηγή ανάπτυξης. Ωστόσο, δεν αναμένεται να έχει μεγαλύτερη συμβολή στην ανάπτυξη, καθώς ο ρυθμός αύξησης του εισοδήματος επιβραδύνεται και το περιθώριο για άσκηση δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής γίνεται πιο περιορισμένο. Παρ' όλα αυτά, οι οικονομίες στις οποίες ο Όμιλος έχει σημαντική παρουσία, εξακολουθούν να είναι μεταξύ των κορυφαίων σε αναπτυξιακές επιδόσεις χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ-28).

Σε επίπεδο χώρας, ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ στην Βουλγαρία ανήλθε σε 3,4% το 2019 έναντι 3,1% το 2018, τριπλάσιος από αυτόν της Ευρωζώνης (ΕΑ-19). Παρά τις δυσκολίες του εξωτερικού περιβάλλοντος, η οικονομία επωφελείται από τη βελτίωση της αγοράς εργασίας, την ισχυρή αύξηση των πραγματικών μισθών, την επιτάχυνση της πιστωτικής επέκτασης, μια πιο επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, τον αυξανόμενο τουρισμό και τη βελτίωση της απορρόφησης των κονδυλίων της ΕΕ. Η Βουλγαρία εμφανίζει ισοσκελισμένο ή πλεονασματικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών από το 2013. Επιπλέον, εμφανίζει δημοσιονομικό πλεόνασμα για την περίοδο 2016-2019 με βάση το Ευρωπαϊκό Σύστημα λογαριασμών (ESA2010), ως εκ τούτου, το δημόσιο χρέος εξακολουθεί να είναι το τρίτο χαμηλότερο στην ΕΕ-28. Στο τέλος Νοεμβρίου του 2019, η Standard and Poor's αύξησε τη μακροπρόθεσμη πιστοληπτική ικανότητα της

χώρας κατά μία βαθμίδα στο BBB με θετικές προοπτικές. Στο τέλος Φεβρουαρίου 2019, η κυβέρνηση είχε σημειώσει σημαντική πρόοδο στην λίστα δεσμεύσεων για την για την υποβολή αίτησης για ένταξη στον Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών (ΜΣΙ ΙΙ). Η αντιμετώπιση των κεφαλαιακών ελλειμμάτων που προσδιορίστηκαν στον έλεγχο ποιότητας στοιχείων ενεργητικού (AQR) και στην άσκηση ακραίων καταστάσεων (stress test) για δύο εγχώριες τράπεζες θεωρήθηκε ως αναπόσπαστο μέρος της λίστας δεσμεύσεων. Ωστόσο, η κυβέρνηση αποφάσισε να καθυστερήσει την αίτηση εισόδου στο ΜΣ ΙΙ, πιθανότατα μέχρι τον Ιούλιο 2020 σε σχέση με τον Απρίλιο 2020 που είχε αρχικώς προγραμματιστεί, εν μέσω ανησυχιών ότι η τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία του υφιστάμενου νομισματικού καθεστώτος θα μπορούσε να αλλάξει, και επικαλούμενη την απουσία ομόφωνης δημόσιας συναίνεσης για την είσοδο στον ΜΣΙ ΙΙ.

Στην Κύπρο, οι αναπτυξιακές προοπτικές υποχωρούν προς πιο διατηρήσιμα επίπεδα το 2019-2020. Ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ, αν και αναμένεται να παραμείνει σχετικά ισχυρός, εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί κάτω από το επίπεδο του 3% για πρώτη φορά μετά τη λήξη του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής. Η οικονομική δραστηριότητα υποστηρίζεται από τη διατηρούμενη βελτίωση του οικονομικού κλίματος, την βελτίωση των συνθηκών στην αγορά εργασίας, τις τουριστικές αφίξεις σε πρωτοφανές υψηλό επίπεδο, την περαιτέρω ανάκαμψη της αγοράς ακινήτων, την επίδραση της δημοσιονομικής χαλάρωσης και έναν αριθμό οικιστικών και τουριστικών κατασκευαστικών έργων που είναι σε εξέλιξη και υποστηρίζονται από το «Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα». Το τελευταίο έχει συμβάλλει στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων στον τομέα των ακινήτων. Αν και οι πιο πρόσφατες εκτιμήσεις για τις κατασκευές και τα ακίνητα είναι ισχυρές, οι ανησυχίες για το μέλλον αυτής της δραστηριότητας παραμένουν. Οι ανησυχίες αυτές προέρχονται από την σημαντική πτώση των αιτήσεων για το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα μετά τον Μάιο του 2019, οπότε και τροποποιήθηκε από την κυβέρνηση σε απάντηση των επικρίσεων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στα μέσα Ιανουαρίου 2020, η Κύπρος πραγματοποίησε την έκδοση δύο νέων ομολόγων σε σχετικά χαμηλή απόδοση επιδεικνύοντας την αδιάλειπτη ικανότητα χρηματοδότησής της. Επιπρόσθετα, μετά από μια σειρά πιστοληπτικών αναβαθμίσεων, οι οίκοι αξιολόγησης Standard & Poors, Fitch and DBRS έχουν κατατάξει την πιστοληπτική ικανότητα της Κύπρου στην επενδυτική βαθμίδα, και μόνο ο οίκος Moody's την κατατάσσει χαμηλότερα από την επενδυτική βαθμίδα (βρίσκεται στο Ba2) αλλά με θετική προοπτική.

Έχοντας αναπτυχθεί κατά 4.4% το 2018, με τον ταχύτερο ρυθμό τα τελευταία δέκα χρόνια, η οικονομία της Σερβίας επιβραδύνθηκε στο 4.2% το 2019 εξαιτίας των αρνητικών επιδράσεων στη βάση υπολογισμού (negative base effects) του ΑΕΠ λόγω της εξαιρετικής απόδοσης των τομέων της γεωργίας και της ενέργειας κατά το προηγούμενο έτος και των προκλήσεων του εξωτερικού περιβάλλοντος. Η εγχώρια ζήτηση αναμένεται να παραμείνει η βασική κινητήρια δύναμη της ανάπτυξης. Η ιδιωτική κατανάλωση πιθανότατα θα υποστηριχθεί περαιτέρω από την άνοδο του διαθέσιμου εισοδήματος ως αποτέλεσμα της ανόδου των μισθών και των αυξήσεων των συντάξεων. Η προγραμματισμένη αύξηση των δημόσιων επενδύσεων σε συνδυασμό με τη διατήρηση των εισροών άμεσων ξένων επενδύσεων (FDI), αναμένεται να διατηρήσει τις συνολικές επενδύσεις σχετικά ισχυρές. Ωστόσο, οι καθαρές εξαγωγές αναμένεται να έχουν αρνητική συμβολή. Επίσης, το νέο μη χρηματοδοτικό συμβουλευτικό πρόγραμμα του ΔΝΤ διάρκειας 30μηνών με τη μορφή του μέσου συντονισμού πολιτικής (Policy Coordination Instrument– PCI) έχει τεθεί σε εφαρμογή, βοηθώντας τη χώρα στη συνέχιση των διαρθρωτικών και θεσμικών μεταρρυθμίσεων και αποτελώντας πολύτιμο οδηγό για τις πολιτικές που θα εφαρμοστούν στο μέλλον. Τέλος, η χώρα οδεύει προς κοινοβουλευτικές εκλογές προς τα μέσα με τέλη Απριλίου.

Σε ότι αφορά τις οικονομικές προοπτικές για τους επόμενους 12 μήνες, οι κύριοι μακροοικονομικοί κίνδυνοι και οι παράγοντες αβεβαιότητας στην Ελλάδα σχετίζονται με (i) την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και ιδιωτικοποιήσεων για να επιτευχθούν οι στόχοι και τα ορόσημα του προγράμματος ΕΕ, (ii) την εφαρμογή του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων σύμφωνα με τους στόχους του Προϋπολογισμού του 2020, (iii) την προσέλκυση νέων επενδύσεων στη χώρα και (iv) τις γεωπολιτικές και μακροοικονομικές συνθήκες στην εγγύς ή ευρύτερη περιοχή, συμπεριλαμβανομένης της επίπτωσης της διατήρησης ενός οικονομικού περιβάλλοντος χαμηλών/αρνητικών επιτοκίων και τους εξωτερικούς κλυδωνισμούς από μια επιβράδυνση της περιφερειακής και/ή της παγκόσμιας οικονομίας. Η επέλευση των ανωτέρω κινδύνων θα μπορούσε να έχει αρνητικές συνέπειες στο δημοσιονομικό σχεδιασμό του Ελληνικού δημοσίου καθώς επίσης και στη ρευστότητα, στην κεφαλαιακή επάρκεια και στην κερδοφορία των Ελληνικών τραπεζών, όπως επίσης και στην υλοποίηση των σχεδίων τους για την μείωση των NPEs. Ο Όμιλος παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις σχετικά με το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα και

στην ευρύτερη περιοχή λαμβάνοντας υπόψη την άμεση και έμμεση έκθεσή του στον πιστωτικό κίνδυνο του Ελληνικού Δημοσίου.

Επιπλέον, μια μείζων πρόκληση για τη διεθνή κοινότητα είναι η πρόσφατη εμφάνιση επιδημίας κορωνοϊού (coronavirus, Covid-19) της οποίας η εξάπλωσή αναμένεται να προκαλέσει παροδική αρνητική επίπτωση στην παγκόσμια οικονομία. Οι επιπτώσεις του Covid-19 στα επίπεδα της οικονομικής δραστηριότητας εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το εύρος της πιθανής παγκόσμιας επέκτασής του και του χρονοδιαγράμματος περιορισμού του. Πολλές χώρες σε όλο τον κόσμο-μεταξύ αυτών και η Ελλάδα-έχουν λάβει μέτρα για τον περιορισμό της εξάπλωσης του ιού (π.χ ταξιδιωτικούς περιορισμούς, μέτρα απομόνωσης (καραντίνα)), ενίσχυση της ικανότητας των συστημάτων υγείας για την αντιμετώπιση της επιδημίας και της ανάσχεσης της αναταραχής τόσο στην προσφορά όσο και στην ζήτηση μέσω δημοσιονομικών μέτρων. Επιπλέον, ορισμένες κεντρικές τράπεζες, περιλαμβανομένης της κεντρικής τράπεζας των Ηνωμένων Πολιτείων Αμερικής (US Fed), έχουν εφαρμόσει μέτρα νομισματικής διευκόλυνσης. Στο πλαίσιο της ευρωζώνης, το Eurogroup που πραγματοποιήθηκε στις 4 Μαρτίου 2020 αποφάσισε ότι οι μη μόνιμες αποκλίσεις των κρατών μελών από την συμφωνηθείσα δημοσιονομική πορεία λόγω ασυνήθιστων επιπτώσεων εκτός του ελέγχου των κυβερνήσεων τους όπως π.χ. οι επιπτώσεις της επιδημίας, είναι αποδεκτές. Με δεδομένο τα παραπάνω, το βασικό σενάριο είναι ότι η επέκταση του ιού σε παγκόσμιο επίπεδο, στην Ευρωπαϊκή Ένωση (EU) και στην Ελλάδα θα περιοριστεί και σταδιακά θα επιβραδυνθεί (όπως συμβαίνει ήδη στην Κίνα) μέχρι το τέλος του πρώτου εξαμήνου του 2020. Σε μια τέτοια περίπτωση, η εμφάνιση της επιδημίας αναμένεται να έχει μία σημαντική αρνητική οικονομική επίπτωση κυρίως στο πρώτο και σε μικρότερο βαθμό στο δεύτερο τρίμηνο του 2020. Η Ευρωπαϊκή και η Ελληνική οικονομία αναμένεται να ανακάμψουν κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2020, καθώς θα ανακάμπτει η εμπιστοσύνη. Σε αυτή την περίπτωση, δεν μπορούν να αποκλειστούν οι δυσμενείς επιπτώσεις σε ορισμένους κλάδους της Ελληνικής Οικονομίας, όπως α) τα χαμηλότερα τουριστικά έσοδα, β) η μείωση της ζήτησης για το προϊόν του μεταποιητικού τομέα, ως αποτέλεσμα της επιβράδυνσης στις βασικές αγορές, γ) οι διαταραχές στις εφοδιαστικές αλυσίδες του μεταποιητικού τομέα και δ) η μείωση της ναυτιλιακής δραστηριότητας λόγω της αναμενόμενης μείωσης του παγκόσμιου εμπορίου. Η συνέχιση της επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας θα μπορούσε να επηρεάσει την υλοποίηση των σχεδίων των Ελληνικών τραπεζών για την μείωση των NPEs και να ασκήσει πιέσεις στην πλευρά των εσοδών λόγω χαμηλότερων αμοιβών, προμήθειων και εσοδών από τόκους. Η Τράπεζα παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις σχετικά με τον κορωνοϊό (Covid-19) και έχει αυξήσει το επίπεδο ετοιμότητας της ως προς την λήψη αποφάσεων, πρωτοβουλιών και πολιτικών για την προστασία του κεφαλαίου και της ρευστότητας καθώς και την εκπλήρωση στο μέγιστο δυνατό βαθμό, του στρατηγικού και επιχειρηματικού της σχεδίου για τα επόμενα τρίμηνα. Αυτές οι πρωτοβουλίες και δράσεις θα καθοριστούν με την πάροδο του χρόνου, όταν οι συνέπειες της επιδημίας Covid-19 γίνουν περισσότερο απτές.

Σε ότι αφορά την έξοδο του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση (BREXIT), αυτή πραγματοποιήθηκε την 31 Ιανουαρίου 2020 και πλέον έχει ξεκινήσει η 11μηνη μεταβατική περίοδος κατά την οποία το Ηνωμένο Βασίλειο θα συνεχίσει την συνεισφορά του στον Προϋπολογισμό της ΕΕ και θα παραμείνει τόσο στην τελωνειακή ένωση της ΕΕ όσο και στην Ενιαία Αγορά. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, οι δύο πλευρές θα πρέπει να συμφωνήσουν σε μια νέα εμπορική συμφωνία. Οι βασικοί κίνδυνοί για την Ελλάδα αφορούν κυρίως α) το ισοζύγιο των εξωτερικών συναλλαγών με το Ηνωμένο Βασίλειο και β) την επίδραση από στον Προϋπολογισμό της ΕΕ αφού πιθανή έξοδος του Ηνωμένου Βασιλείου μπορεί να δημιουργήσει κινδύνους για τα σχετικά κεφάλαια που είναι διαθέσιμα για την Ελλάδα

Από την άλλη πλευρά, η αποφασιστική εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος ΕΕ, η κινητοποίηση της χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση για τη στήριξη των εγχώριων επενδύσεων και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, η προσέλκυση διεθνών και εγχώριων κεφαλαίων και η υιοθέτηση ενός εξωστρεφούς οικονομικού αναπτυξιακού προτύπου θα ενισχύσουν την εμπιστοσύνη στις προοπτικές της Ελληνικής οικονομίας και την περαιτέρω σταθεροποίηση του εγχώριου οικονομικού περιβάλλοντος, οι οποίες αποτελούν σημαντικές προϋποθέσεις για την επιστροφή της χώρας σε πορεία ισχυρής και βιώσιμης ανάπτυξης.

Διάρθρωση Μετοχικού Κεφαλαίου

Την 31 Δεκεμβρίου 2018, το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας ανερχόταν σε €655.799.629,50, διαιρούμενο σε 2.185.998.765 κοινές ονομαστικές μετοχές με δικαίωμα ψήφου, ονομαστικής αξίας €0,30 η κάθε μία, οι οποίες αντιπροσωπεύαν το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας. Την 5 Απριλίου 2019, η

Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας ενέκρινε τη συγχώνευση της Τράπεζας με την Grivalia Properties Α.Ε.Ε.Α.Π. (Grivalia) με απορρόφηση της δεύτερης από την πρώτη και αποφάσισε την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας κατά ποσό €164.848.663,17, το οποίο αντιστοιχεί στο μετοχικό κεφάλαιο της Grivalia, και κατά ποσό €32.458.933,29, προερχόμενο από φορολογημένα κέρδη, για λόγους στρογγυλοποίησης της ονομαστικής αξίας της νέας κοινής μετοχής της Τράπεζας, η οποία μεταβλήθηκε από €0,30 σε €0,23. Μετά τις εν λόγω αυξήσεις, την 31 Δεκεμβρίου 2019 το συνολικό μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας ανερχόταν (και εξακολουθεί και σήμερα να ανέρχεται) σε €853.107.225,96 και διαιρείται σε 3.709.161.852 κοινές μετοχές με δικαίωμα ψήφου, ονομαστικής αξίας €0,23 η κάθε μία. Όλες οι μετοχές είναι ονομαστικές, εισηγμένες προς διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αθηνών και έχουν όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται από την Ελληνική νομοθεσία. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο αριθμός των μετοχών της Eurobank που κατείχαν οι θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου στα συνήθη πλαίσια των δραστηριοτήτων τους ήταν συνολικά 2.815.312 (31 Δεκεμβρίου 2018: 1.194.032) (σημείωση 37 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων).

Τέλος, την 31 Δεκεμβρίου 2019, το ποσοστό των κοινών μετοχών με δικαίωμα ψήφου της Τράπεζας που κατείχε το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) ανερχόταν (και εξακολουθεί και σήμερα να ανέρχεται) σε 1,40%. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τον Νόμο 3864/2010, όπως ισχύει, τα δικαιώματα ψήφου που αντιστοιχούν στις μετοχές του ΤΧΣ υπόκεινται σε περιορισμούς[6].

Μερίσματα

Βάσει των αποτελεσμάτων της χρήσης 2019 και σε συνδυασμό με το άρθρο 159 του Εταιρικού Νόμου 4548/2018, δεν επιτρέπεται η διανομή μερίσματος. Βάσει του άρθρο 10 παρ. 3 του Νόμου 3864/2010 «Περί ιδρύσεως Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας», για όσο διάστημα το ΤΧΣ συμμετέχει στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας, το ποσό των μερισμάτων που ενδέχεται να διανεμηθούν στους μετόχους της Τράπεζας δεν μπορεί να υπερβεί το ποσοστό 35% των κερδών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 161 παρ. 2 του εταιρικού νόμου 4548/2018.

Βασικοί Μέτοχοι

Με βάση:

α) σχετική δημοσιευμένη εταιρική ανακοίνωση της Eurobank, το ποσοστό των δικαιωμάτων ψήφου επί των κοινών μετοχών της Eurobank που κατείχε την 13 Ιανουαρίου 2020 έμμεσα η εταιρεία «The Capital Group Companies, Inc.» διαμορφώθηκε σε 5,01%, επί του συνολικού αριθμού των δικαιωμάτων ψήφου επί των κοινών μετοχών της Τράπεζας, εξαιρουμένων των δικαιωμάτων ψήφου που κατέχει το ΤΧΣ, ποσοστό που αντιστοιχεί σε 183,336,267 δικαιώματα ψήφου επί μετοχών Eurobank.

β) τις σχετικές δημοσιευμένες εταιρικές ανακοινώσεις της Eurobank, το ποσοστό των δικαιωμάτων ψήφου επί των κοινών μετοχών της Eurobank που κατείχε την 7 Νοεμβρίου 2019 η εταιρεία «Fairfax Financial Holdings Limited» άμεσα και έμμεσα, μέσω ελεγχόμενων θυγατρικών της, επί του συνολικού αριθμού των δικαιωμάτων ψήφου επί των κοινών μετοχών της Τράπεζας, εξαιρουμένων των δικαιωμάτων ψήφου που κατέχει το ΤΧΣ, διαμορφώθηκε σε 31,71%, ποσοστό που αντιστοιχεί σε 1.159.833.335 δικαιώματα ψήφου επί των κοινών μετοχών της Eurobank.

Επίσης, σε συνέχεια της συγχώνευσης της Τράπεζας με την Grivalia με απορρόφηση της δεύτερης από την πρώτη και την σχετική αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, που αποφασίστηκαν από την Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας την 5 Απριλίου 2019, το ποσοστό των κοινών με δικαίωμα ψήφου μετοχών που κατέχει το ΤΧΣ επί του συνολικού αριθμού των κοινών με δικαίωμα ψήφου μετοχών της Τράπεζας διαμορφώθηκε σε 1,40%, ποσοστό που αντιστοιχεί σε 52.080.673 επί του συνόλου των 3.709.161.852 κοινών με δικαίωμα ψήφου μετοχών της Τράπεζας. Ως προς τις ανωτέρω μετοχές του ΤΧΣ εφαρμόζονται οι προβλέψεις του άρθρου 7α παρ. 2, 3 και 6 του Νόμου 3864/2010 (δικαιώματα ψήφου που υπόκεινται σε περιορισμούς). Στο πλαίσιο του ανωτέρω Νόμου, το ΤΧΣ ασκεί τα δικαιώματα ψήφου του στη Γενική Συνέλευση της Τράπεζας μόνο για αποφάσεις που αφορούν στην τροποποίηση του καταστατικού της Τράπεζας, περιλαμβανομένης της αύξησης ή μείωσης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας ή της παροχής σχετικής εξουσιοδότησης στο ΔΣ της Τράπεζας, αποφάσεις σχετικά με συγχωνεύσεις, διασπάσεις, μετατροπές, αναβιώσεις, παράταση της διάρκειας ή διάλυση της Τράπεζας, μεταβίβαση στοιχείων ενεργητικού (περιλαμβανομένης της πώλησης θυγατρικών), ή για οποιοδήποτε

[6] Πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα του ΤΧΣ ως κατόχου κοινών μετοχών της Τράπεζας σύμφωνα με το Νόμο 3864/2010 και τη Σύμβαση Πλαισίου Συνεργασίας (RFA) περιλαμβάνονται στον Κώδικα και στη Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας.

άλλο θέμα απαιτείται η έγκριση με αυξημένη πλειοψηφία κατά τα προβλεπόμενα στον εταιρικό νόμο 4548/2018.

Διοικητικό Συμβούλιο

Το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) εξελέγη από την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας (ΤΓΣ) την 10 Ιουλίου 2018, για θητεία τριών ετών, η οποία θα λήξει την 10 Ιουλίου 2021, παρατεινόμενη μέχρι τη λήξη της προθεσμίας εντός της οποίας θα συνέλθει η ΤΓΣ για το έτος 2021.

Επιπρόσθετα, σε συνέχεια της απόφασης του Προέδρου του Δ.Σ. της Τράπεζας, κ. Νικόλαου Καραμούζη, να αποχωρήσει από τη θέση του Προέδρου και μέλους του Δ.Σ. της Τράπεζας στο τέλος Μαρτίου 2019, το Δ.Σ. κατά τις συνεδριάσεις του την 29 Μαρτίου και 1 Απριλίου 2019 όρισε τον κ. Γεώργιο Ζανιά ως νέο μη εκτελεστικό μέλος και Πρόεδρο του Δ.Σ. της Τράπεζας σε αντικατάσταση και με θητεία ίση με το υπόλοιπο της θητείας του παραιτηθέντος μέλους.

Επιπλέον, κατόπιν της παραίτησης της κας Lucrezia Reichlin, με ισχύ από την 1 Απριλίου 2019, το Δ.Σ. της Τράπεζας αποφάσισε την 1 Απριλίου 2019 τη μη αντικατάστασή της και τη συνέχιση της διαχείρισης και εκπροσώπησης της Τράπεζας από το Δ.Σ. χωρίς την αντικατάστασή της.

Επίσης, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας (ΕΓΣ) κατά τη συνεδρίαση της την 5 Απριλίου 2019 ενέκρινε την εκλογή του κ. Νικολάου Μπέρτσου ως νέου ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του Δ.Σ. της Τράπεζας, η θητεία του οποίου θα λήξει ταυτόχρονα με τη θητεία των υπολοίπων μελών του Δ.Σ. Την ίδια ημέρα (5 Απριλίου 2019) το Δ.Σ. αποφάσισε τη συγκρότησή του σε σώμα, τον διορισμό Διευθύνοντος Συμβούλου και Αναπληρωτών Διευθυνόντων Συμβούλων και τον καθορισμό εκτελεστικών και μη εκτελεστικών μελών του Δ.Σ..

Σε συνέχεια της υποβολής της παραίτησης από το Δ.Σ. της Τράπεζας της κας Αικατερίνη Μπερίτση, εκπροσώπου του Τ.Χ.Σ. στο Δ.Σ. της Τράπεζας, με ισχύ από την 15 Ιουλίου 2019, το Δ.Σ. της Τράπεζας αποφάσισε την 31 Ιουλίου 2019 την ενσωμάτωση του νέου εκπροσώπου του ΤΧΣ κ. Κωνσταντίνου Αγγελόπουλου στο Δ.Σ. της Τράπεζας, σε αντικατάσταση της κας Αικατερίνης Μπερίτση, και τον ορισμό του ως μη εκτελεστικού μέλους του Δ.Σ. Τέλος, σε συνέχεια της από 28 Νοεμβρίου 2019 επιστολής του Τ.Χ.Σ. με την οποία ενημέρωσε την Τράπεζα για τον τερματισμό της θητείας από τις 16 Δεκεμβρίου 2019 ως εκπροσώπου του Τ.Χ.Σ. στο Δ.Σ. της Τράπεζας του κ. Κωνσταντίνου Αγγελόπουλου, το Δ.Σ. της Τράπεζας αποφάσισε στις 16 Δεκεμβρίου 2019 την ενσωμάτωση του νέου εκπροσώπου του Τ.Χ.Σ. κ. Δημήτριου Μίσκου στο Δ.Σ. της Τράπεζας, σε αντικατάσταση του κ. Κωνσταντίνου Αγγελόπουλου, και τον ορισμό του ως μη εκτελεστικού μέλους του Δ.Σ. Η εκλογή και των δύο αυτών μελών του Δ.Σ. ανακοινώθηκε στη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας που πραγματοποιήθηκε στις 31 Ιανουαρίου 2020. .

Το Δ.Σ. της Τράπεζας αναφέρεται στη σημείωση 48 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Τα βιογραφικά σημειώματα των μελών είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της Eurobank (www.eurobank.gr).

Αρμοδιότητα για έκδοση νέων μετοχών

A. Η αρμοδιότητα του ΔΣ για την έκδοση νέων μετοχών (χωρίς προηγούμενη απόφαση της Γενικής Συνέλευσης), είναι η έκδοση νέων κοινών μετοχών συνεπεία ασκήσεως δικαιώματος μετατροπής μετατρέψιμων ομολογιών (σημείωση 39 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων):

   Το ΔΣ έχει την αρμοδιότητα να εκδίδει κοινές μετοχές στους κατόχους μετατρέψιμων ομολογιών που ασκούν τα δικαιώματά τους σύμφωνα με τους όρους του μετατρέψιμου ομολογιακού δανείου που έχει εκδώσει η Τράπεζα. Κατόπιν εξουσιοδότησης από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων την 30 Ιουνίου 2009, το ΔΣ εξέδωσε το 2009 εξαγοράσιμες ομολογίες συνολικού ύψους €400 εκατ. μετατρέψιμες σε κοινές μετοχές της Τράπεζας, με έγγραφη δήλωση του ομολογιούχου προς την Τράπεζα μετά από 5 έτη από την ημερομηνία κάθε έκδοσης, κατά τα ειδικότερα προβλεπόμενα στην ανωτέρω απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, εκ των οποίων διέθεσε €350 εκατ. Σε συνέχεια της άσκησης διαχείρισης παθητικού (liability management exercise-LME), η οποία ανακοινώθηκε την 29 Οκτωβρίου 2015, εξαγοράσιμες ομολογίες ονομαστικής αξίας €19,5 εκατ. διακρατούνταν από την ERB Hellas Funding Ltd, οι οποίες την 29 Οκτωβρίου 2019 επαναγοράστηκαν από την Τράπεζα και ακυρώθηκαν.

B. Τα μέλη του ΔΣ της Τράπεζας δεν έχουν αρμοδιότητα έκδοσης νέων μετοχών.

Άλλες πληροφορίες του άρθρου 4 παρ. 7 του Νόμου 3556/2007
Με εξαίρεση τις κοινές μετοχές που κατέχονται από το ΤΧΣ, οι οποίες έχουν ειδικά δικαιώματα και περιορισμούς βάσει της υφιστάμενης νομοθεσίας και της Σύμβασης Πλαισίου Συνεργασίας που υπέγραψε η Τράπεζα με το ΤΧΣ την 4 Δεκεμβρίου 2015 (σημείωση 46 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων), σύμφωνα με το Καταστατικό της Τράπεζας:

α) Δεν υφίστανται περιορισμοί στη μεταβίβαση των μετοχών της Τράπεζας
β) Δεν υφίστανται μετοχές της Τράπεζας, οι οποίες παρέχουν ειδικά δικαιώματα ελέγχου ή ψήφου στους κατόχους τους
γ) Δεν προβλέπονται περιορισμοί στα δικαιώματα ψήφου
δ) Οι κανόνες για το διορισμό και την αντικατάσταση των μελών του ΔΣ καθώς και για την τροποποίηση του καταστατικού είναι σύμφωνοι με τα προβλεπόμενα από το νόμο.

Η Τράπεζα δεν γνωρίζει την ύπαρξη συμφωνιών μεταξύ μετόχων της, οι οποίες συνεπάγονται περιορισμούς στη μεταβίβαση των μετοχών της ή στην άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου που απορρέουν από τις μετοχές της.

Σε περίπτωση αλλαγής στον έλεγχο της Τράπεζας κατόπιν δημόσιας πρότασης, δεν υφίστανται σημαντικές συμφωνίες της Τράπεζας οι οποίες τίθενται σε ισχύ, τροποποιούνται ή λήγουν.

Δεν υπάρχουν συμφωνίες της Τράπεζας με μέλη του ΔΣ της ή με το προσωπικό της, οι οποίες να προβλέπουν αποζημίωσή τους σε περίπτωση αποχώρησής τους εξαιτίας δημόσιας πρότασης.

Άλλες πληροφορίες του άρθρου 97 παρ. 1 (β) του Νόμου 4548/2018
Στο πλαίσιο της συγχώνευσης της Τράπεζας με την Grivalia με απορρόφηση της δεύτερης από την πρώτη, τα ακόλουθα μέλη του ΔΣ δεν δικαιούνταν να ψηφίσουν, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 3 του άρθρ. 97 του Εταιρικού Νόμου 4548/2018, λόγω σύγκρουσης συμφερόντων, επί θεμάτων σχετικών με την εν λόγω συγχώνευση, τα οποία έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια συνεδριάσεων του ΔΣ:
α) ο κ. Γεώργιος Χρυσικός, λόγω της θέση του Διευθύνοντος Συμβούλου που κατείχε στην Grivalia,
β) ο κ. Σταύρος Ιωάννου, λόγω της θέσης του μη εκτελεστικού μέλους ΔΣ που κατείχε στην Grivalia, και
γ) ο κ. Bradley Paul Martin, λόγω της θέσης του Vice President Strategic Investments στην Fairfax, η οποία με τη σειρά της έλεγχε την Grivalia.

Για τους σκοπούς έγκρισης χορήγησης πιστοδότησης στην εταιρία VALUE ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε., η οποία ήταν συνδεδεμένη εταιρεία της Grivalia, τα κατωτέρω μέλη του Δ.Σ. δεν δικαιούνταν να ψηφίσουν, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 3 του άρθρ. 97 του ν. 4548/2018, λόγω σύγκρουσης συμφερόντων:
α) ο κ. Γεώργιος Χρυσικός, λόγω της θέση του Διευθύνοντος Συμβούλου που κατείχε στην Grivalia,
β) ο κ. Σταύρος Ιωάννου, λόγω της θέσης του μη εκτελεστικού μέλους ΔΣ που κατείχε στην Grivalia,
γ) ο κ. Bradley Paul Martin, λόγω της θέσης του Vice President Strategic Investments στην Fairfax, η οποία με τη σειρά της έλεγχε την Grivalia, και
δ) ο κ. Νικόλαος Μπέρτσος, λόγω της θέσης του Προέδρου του ΔΣ που κατείχε στην Grivalia.

Στο πλαίσιο της έγκρισης της αναθεωρημένης Πολιτικής Διακοπής Συνεργασίας Ανωτάτων Στελεχών, η οποία αφορά Ανώτατα Στελέχη στην Eurobank στο επίπεδο του Διευθύνοντος Συμβούλου, του Αναπληρωτή Διευθύνοντος Συμβούλου και του Γενικού Διευθυντή, δεδομένου ότι τα εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. είναι συνδεδεμένα μέρη με την Eurobank κατά την έννοια της παραγράφου 2 (α) του άρθρου 99 του Νόμου 4548/2018 και σύμφωνα με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 24, η έγκριση του Δ.Σ. λήφθηκε βάσει έκθεσης αξιολόγησης περί δικαίου και ευλόγου που παρέχεται από ορκωτό ελεγκτή λογιστή σύμφωνα με το άρθρο 101 του Νόμου 4548/2018, ενώ τηρήθηκαν όλες οι προβλεπόμενες διαδικασίες δημοσιότητας, όπως αυτές προβλέπονται στα άρθρα 100 παρ. 3 και 101 παρ. 2 και 3 του Νόμου 4548/2018. Περαιτέρω για το εν λόγω ζήτημα, τα εκτελεστικά μέλη του ΔΣ κ.κ. Φωκίων Καραβίας, Σταύρος Ιωάννου, Θεόδωρος Καλαντώνης και Κωνσταντίνος Βασιλείου, δεν δικαιούνταν να ψηφίσουν, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 3 του άρθρ. 97 του Νόμου 4548/2018, λόγω σύγκρουσης συμφερόντων, δεδομένου ότι η σχετική απόφαση σχετιζόταν με οικονομική συναλλαγή της Τράπεζας με τους ιδίους.

Τέλος, στην περίπτωση της έγκρισης αναπροσαρμογών στις αποδοχές των Αναπληρωτών Διευθυνόντων Συμβούλων, δεδομένου ότι οι Αναπληρωτές Διευθύνοντες Σύμβουλοι είναι συνδεδεμένα μέρη με την Τράπεζα κατά την έννοια της παραγράφου 2 (α) του άρθρου 99 του Νόμου 4548/2018 και σύμφωνα με το

Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 24, η έγκριση του Δ.Σ. λήφθηκε επί τη βάσει έκθεσης αξιολόγησης περί δικαίου και ευλόγου που παρέχεται από ορκωτό ελεγκτή λογιστή σύμφωνα με το άρθρο 101 του Νόμου 4548/2018, ενώ τηρήθηκαν όλες οι προβλεπόμενες διαδικασίες δημοσιότητας, όπως αυτές προβλέπονται στα άρθρα 100 παρ. 3 και 101 παρ. 2 και 3 του Νόμου 4548/2018. Περαιτέρω για το εν λόγω ζήτημα, τα εκτελεστικά μέλη του ΔΣ κ.κ. Σταύρος Ιωάννου, Θεόδωρος Καλαντώνης και Κωνσταντίνος Βασιλείου, δεν δικαιούνταν να ψηφίσουν, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 3 του άρθρ. 97 του Νόμου4548/2018, λόγω σύγκρουσης συμφερόντων, δεδομένου ότι η σχετική απόφαση σχετιζόταν με αναπροσαρμογές στις αποδοχές τους.

Εξωτερικοί Ελεγκτές

Η Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας την 24 Ιουλίου 2019 ενέκρινε την KPMG ως την ελεγκτική εταιρεία του τακτικού ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας (μη ενοποιημένων και ενοποιημένων) για την χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019.

Κατά τη διάρκεια του 2019, η Επιτροπή Ελέγχου εξέτασε την ανεξαρτησία και την αποτελεσματικότητα της KPMG συμπεριλαμβάνοντας και τη σχέση της με τον Όμιλο, παρακολούθησε σε τριμηνιαία βάση την ανάθεση από τον Όμιλο μη ελεγκτικών εργασιών στους ελεγκτές και τη σχέση μεταξύ των αμοιβών που καταβλήθηκαν για ελεγκτικές και μη ελεγκτικές εργασίες σύμφωνα με την πολιτική Ανεξαρτησίας Εξωτερικών Ελεγκτών της Τράπεζας.

Μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες

Η Eurobank, με αίσθημα ευθύνης και ανταποδοτικότητας προς την κοινωνία, έχει αναγάγει την Βιώσιμη Ανάπτυξη σε θεμελιακό άξονα του στρατηγικού της σχεδιασμού άμεσα συνδεδεμένο με τους Παγκόσμιους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ (UN Sustainable Development Goals - SDGs). Ανταποκρινόμενη στις ανάγκες του σημερινού μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος, η Eurobank μέσω της στρατηγικής εταιρικής υπευθυνότητας που εφαρμόζει έχει ως στόχο την ενεργή συμβολή της στη βελτίωση του οικονομικού και κοινωνικού περιβάλλοντος όπου δραστηριοποιείται, με υπεύθυνες πρακτικές που προάγουν τη διαφάνεια και την επιχειρηματική ηθική.

Τον Σεπτέμβριο του 2019, η Eurobank επιβεβαίωσε τη δέσμευσή της να αναλάβει ενεργό ρόλο για την υλοποίηση των Παγκόσμιων Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (SDGs) και της Συμφωνίας των Παρισίων για την κλιματική αλλαγή, υπογράφοντας τις αρχές της υπεύθυνης τραπεζικής που καθορίζουν το πλαίσιο για τη μελλοντική ανάπτυξη ενός βιώσιμου τραπεζικού συστήματος με ισχυρό θετικό πρόσημο στην κοινωνία και το περιβάλλον. Επίσης, η Eurobank έχει υπογράψει το Οικουμενικό Σύμφωνο του ΟΗΕ από το 2008, υποστηρίζοντας και προωθώντας ενεργά τις 10 αρχές του. Η θυγατρική εταιρία της Τράπεζας «Eurobank Asset Management ΑΕΔΑΚ» είναι η πρώτη εταιρία διαχείρισης κεφαλαίων στην Ελλάδα που προσυπέγραψε το 2018 το σύμφωνο «PRI Initiative (Principles for Responsible Investment) - σύμφωνο για τις υπεύθυνες επενδύσεις», στο πλαίσιο της ευρύτερης πολιτικής του Ομίλου Eurobank για την υποστήριξη της βιωσιμότητας και της υπεύθυνης επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Σε αυτό το πλαίσιο, αναλαμβάνει ενέργειες οι οποίες προωθούν την επιχειρηματικότητα, επιβραβεύουν την αριστεία, αναδεικνύουν καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες, ελαχιστοποιούν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα του Ομίλου και διασφαλίζουν καλύτερες προοπτικές για τους εργαζομένους.

Ανάλυση Ουσιαστικότητας

Η Eurobank υιοθετεί και ακολουθεί τα διεθνή πρότυπα του οργανισμού Global Reporting Initiative (GRI Standards) για τη σύνταξη Απολογισμών Βιώσιμης Ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό και με στόχο την ανταπόκριση στις προσδοκίες, τους προβληματισμούς και τις ανάγκες των ενδιαφερόμενων μερών της, το 2018 η Τράπεζα υλοποίησε τη διαδικασία ανάλυσης ουσιαστικότητας, ώστε να επικαιροποιήσει τα σημαντικότερα θέματα που αφορούν στη βιώσιμη ανάπτυξη. Για τη διενέργεια της ανάλυσης ουσιαστικότητας συστάθηκε ειδική ομάδα έργου η οποία σε συνεργασία με εκπροσώπους των μονάδων που επικοινωνούν τακτικά με ενδιαφερόμενα μέρη, διενέργησε έρευνα βάσει ερωτηματολογίου με 22 ουσιαστικά θέματα για την οικονομία, την κοινωνία το περιβάλλον και τους ανθρώπους. Για την κατάρτιση των ουσιαστικών θεμάτων ελήφθησαν υπόψη θέματα που απασχολούν τον τραπεζικό κλάδο, την Ελληνική οικονομία καθώς επίσης και οι προοπτικές ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας. Το ερωτηματολόγιο ουσιαστικότητας στάλθηκε στις ομάδες των ενδιαφερόμενων μερών και οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να βαθμολογήσουν με βάση μια τυποποιημένη κλίμακα (από το 1=καθόλου

σημαντικό έως το 10=εξαιρετικά σημαντικό) το κάθε θέμα. Μέσω ηλεκτρονικής και τηλεφωνικής έρευνας, συγκεντρώθηκαν συνολικά 598 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια από όλες τις ομάδες των ενδιαφερόμενων μερών της Τράπεζας.

Παράλληλα, υλοποιήθηκε η προτεραιοποίηση των θεμάτων και από τη Διοίκηση της Τράπεζας. Τα αποτελέσματα από την έρευνα βοήθησαν στην τεκμηριωμένη ανάλυση των ουσιαστικών θεμάτων της Τράπεζας αλλά και στην ενδελεχή κατανόηση των προσδοκιών των ομάδων των ενδιαφερόμενων μερών που συμμετείχαν. Κατόπιν επεξεργασίας των αποτελεσμάτων της έρευνας από την ομάδα του έργου, εντοπίστηκαν τα ουσιαστικότερα θέματα, τα οποία παρουσιάζονται στο σχετικό διάγραμμα ανάλυσης ουσιαστικότητας.

Στο διάγραμμα ο κάθετος άξονας απεικονίζει το πώς τα ενδιαφερόμενα μέρη αντιλαμβάνονται την ουσιαστικότητα του κάθε θέματος, ενώ αντίστοιχα ο οριζόντιος την άποψη της Διοίκησης της Eurobank για τα εν λόγω θέματα. Από την παραπάνω διαδικασία, και ύστερα από επικύρωση των θεμάτων από την ομάδα έργου και τη Διοίκηση της Τράπεζας επελέγησαν 10 θέματα τα οποία αναδείχθηκαν ως τα πλέον ουσιαστικά. Για τα θέματα αυτά καθορίστηκαν τα όρια επίδρασής τους και η ταύτισή τους με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ (UN Sustainable Development Goals - SDGs).

Αναγνωρισμένα Ουσιαστικά Θέματα & Όρια

	Αναγνωρισμένα Ουσιαστικά Θέματα	Όρια επίδρασης	Σύνδεση με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης	Δείκτης GRI
3	Υπεύθυνη ενημέρωση και εξυπηρέτηση πελατών	Eurobank Εργαζόμενοι Αναλυτές και Επενδυτές Πελάτες Φορείς Επιχειρηματικότητας Κράτος και Κανονιστικές Αρχές	12 ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ 16 ΕΙΡΗΝΗ, ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΙΣΧΥΡΟΙ ΘΕΣΜΟΙ	GRI 417-1 GRI 417-2 GRI 417-3
9	Στήριξη και χρηματοδότηση της ελληνικής οικονομίας	Eurobank Εργαζόμενοι Προμηθευτές Νέοι Επιχειρηματίες Τοπικές Κοινότητες ΜΜΕ Φορείς Επιχειρηματικότητας Κράτος και Κανονιστικές Αρχές ΜΚΟ και Σύλλογοι	1 ΜΗΔΕΝΙΚΗ ΦΤΩΧΕΙΑ 8 ΑΞΙΟΠΡΕΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 9 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ 10 ΛΙΓΟΤΕΡΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ 11 ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ 12 ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	GRI 203-2 GRI 204-1 FS7 FS8
1	Οικονομική ανάπτυξη - επίδοση	Eurobank Εργαζόμενοι Αναλυτές και Επενδυτές Πελάτες Προμηθευτές Φορείς Επιχειρηματικότητας Κράτος και Κανονιστικές Αρχές	1 ΜΗΔΕΝΙΚΗ ΦΤΩΧΕΙΑ 2 ΜΗΔΕΝΙΚΗ ΠΕΙΝΑ 8 ΑΞΙΟΠΡΕΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 9 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ	GRI 201-1
4	Προστασία των προσωπικών δεδομένων των ενδιαφερόμενων μερών	Eurobank Εργαζόμενοι Αναλυτές και Επενδυτές Πελάτες Προμηθευτές Νέοι Επιχειρηματίες Κράτος και Κανονιστικές Αρχές ΜΜΕ Φορείς Επιχειρηματικότητας Τοπικές Κοινότητες ΜΚΟ & Σύλλογοι	16 ΕΙΡΗΝΗ, ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΙΣΧΥΡΟΙ ΘΕΣΜΟΙ	www.eurobank.gr/el/gdpr-prosopika-dedomena
10	Στήριξη της νεοφυούς επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας	Eurobank Νέοι Επιχειρηματίες Φορείς Επιχειρηματικότητας Τοπικές Κοινότητες	4 ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ 8 ΑΞΙΟΠΡΕΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 9 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ	GRI 203-1 GRI 203-2
17	Εκπαίδευση και κατάρτιση ανθρώπινου δυναμικού	Eurobank Εργαζόμενοι Αναλυτές και Επενδυτές Πελάτες Προμηθευτές Νέοι Επιχειρηματίες	4 ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ 5 ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ 8 ΑΞΙΟΠΡΕΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	GRI 404-1 GRI 404-2 GRI 404-3
16	Προσέλκυση ταλαντούχου και υψηλού επιπέδου ανθρώπινου δυναμικού	Eurobank Εργαζόμενοι Αναλυτές και Επενδυτές Πελάτες Προμηθευτές Νέοι Επιχειρηματίες Τοπικές Κοινότητες	8 ΑΞΙΟΠΡΕΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	GRI 401-1 GRI 401-2 GRI 404-1 GRI 404-2 GRI 404-3
15	Αξιοποίηση ανθρώπινου δυναμικού	Eurobank Εργαζόμενοι Αναλυτές και Επενδυτές Πελάτες	5 ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ 8 ΑΞΙΟΠΡΕΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	GRI 401-1 GRI 401-2 GRI 404-1 GRI 404-2 GRI 404-3
11	Παιδεία και Αριστεία	Eurobank Εργαζόμενοι Αναλυτές και Επενδυτές Πελάτες Τοπικές Κοινότητες ΜΚΟ και Σύλλογοι	4 ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ 8 ΑΞΙΟΠΡΕΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	GRI 203-2
7	Εταιρική διακυβέρνηση	Eurobank Εργαζόμενοι Αναλυτές και Επενδυτές Κράτος και Κανονιστικές Αρχές Πελάτες Προμηθευτές ΜΜΕ ΜΚΟ & Σύλλογοι	16 ΕΙΡΗΝΗ, ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΙΣΧΥΡΟΙ ΘΕΣΜΟΙ	Γενικές Δημοσιοποιήσεις GRI 102-18 GRI 102-19 GRI 102-20 GRI 102-21 GRI 102-23 GRI 102-33

[2]Κατάταξη ουσιαστικών θεμάτων βάσει βαθμολογίας (υψηλότερη σε χαμηλότερη)

Δέσμευση στο Προσωπικό

Οι εργαζόμενοι του Ομίλου αποτελούν το σπουδαιότερο κεφάλαιο για την επιτυχία και την εξέλιξή του. Στόχος του Ομίλου είναι η διαδικασία της στελέχωσης να αποτελέσει την αρχή μίας μακροχρόνιας και αμοιβαία επωφελούς συνεργασίας μεταξύ του εργαζομένου και του Ομίλου. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο Όμιλος απασχολούσε 13.456 εργαζομένους, εκ των οποίων 4.900 στο εξωτερικό. Η κατανομή του ανθρώπινου δυναμικού ως προς την ηλικία και το φύλο αναδεικνύει την προάσπιση των ίσων ευκαιριών που πρεσβεύει ο Όμιλος. Συγκεκριμένα, το 64% των εργαζομένων στον Όμιλο είναι κάτω των 45 ετών και η κατανομή ανά φύλο είναι μερικώς ισορροπημένη, με το ποσοστό των γυναικών να διαμορφώνεται στο 63% του συνόλου των εργαζομένων.

Για τη διασφάλιση της ίσης και ομαλής διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού του, ο Όμιλος εφαρμόζει πλήθος πολιτικών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό σε διάφορους τομείς όπως: Αποδοχών, Στελέχωσης, Επαγγελματικής Ανάπτυξης, Αξιολόγησης της Απόδοσης, Εκπαίδευσης, Επικοινωνίας, Συγγενών, Υγείας και Ασφάλειας. Στον Όμιλο, ο σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου, των ίσων ευκαιριών και της διαφορετικότητας καλύπτει τους πελάτες, τους προμηθευτές και τους εργαζομένους του. Στόχος είναι η πρόσληψη και διατήρηση του ανθρώπινου δυναμικού, ανεξαρτήτως φυλής, θρησκείας, ηλικίας, γένους, σεξουαλικής προτίμησης ή ειδικών ικανοτήτων. Ο Όμιλος επιδιώκει να διασφαλίσει ότι το ανθρώπινο δυναμικό αντικατοπτρίζει τις κοινωνικές ομάδες στις οποίες δραστηριοποιείται και το διεθνές προφίλ του. Αναγνωρίζει ότι η διαφορετικότητα είναι βασική συνιστώσα μιας υπεύθυνης επιχειρηματικής στρατηγικής και υποστηρίζει τις διεθνείς του δραστηριότητες.

Η Τράπεζα αναθεωρεί διαρκώς το πλαίσιο αμοιβών και παροχών για τους εργαζομένους της λαμβάνοντας υπόψη τόσο την ανταγωνιστικότητα και τις τάσεις της αγοράς, με σκοπό τη δημιουργία ενός ελκυστικού πακέτου αμοιβών το οποίο θα προσελκύσει, διακρατήσει και υποκινήσει το ανθρώπινο δυναμικό της, όσο και των ισχυουσών νομοθετικών κι εποπτικών περιορισμών. Ως εκ τούτου, οι βασικές αρχές του πλαισίου αμοιβών και παροχών, οι οποίες διασφαλίζουν την ευθυγράμμιση των ατομικών στόχων των εργαζομένων με τη στρατηγική της Τράπεζας, καθώς και τη μακροπρόθεσμη δημιουργία αξίας για τους μετόχους, είναι οι ακόλουθες:

α) Η διασφάλιση ότι οι αποδοχές είναι επαρκείς για τη διακράτηση και προσέλκυση στελεχών με την κατάλληλη εξειδίκευση και εμπειρία.
β) Η εσωτερική ισορροπία μεταξύ των μονάδων της Τράπεζας.
γ) Ο περιορισμός των κινδύνων.
δ) Η σύνδεση των αμοιβών με την επίδοση σε βάθος χρόνου του ανθρώπινου δυναμικού.

Η επένδυση στη διαρκή εκπαίδευση των εργαζομένων αποτελεί βασική προτεραιότητα το Ομίλου, που επικεντρώνεται σε δύο κύριους τομείς. Η εξέλιξη και ενδυνάμωση των επαγγελματιών με σύγχρονες γνώσεις και δεξιότητες, καθώς και τη δυνατότητα επιλογής από μια ευρεία γκάμα προγραμμάτων και σύγχρονων μεθοδολογιών εκπαίδευσης. Το 2019 υλοποιήθηκε η μετάβαση της διαχείρισης της μάθησης των εργαζομένων του Ομίλου στη νέα πλατφόρμα διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού, SAP_SuccessFactors. Μέσω της νέας πλατφόρμας παρέχονται αναβαθμισμένες δυνατότητες διαχείρισης (self-service) στους εργαζόμενους και επιπλέον οι προϊστάμενοι τους μπορούν να παρακολουθούν και να διαχειρίζονται τη μαθησιακή δραστηριότητα των ομάδων τους.

Για την ευθυγράμμιση με την ευρύτερη στρατηγική του Ομίλου για το ψηφιακό μετασχηματισμό, πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω πρωτοβουλίες:

α) Χαρτογραφήθηκε το επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων των εργαζόμενων, με τη διενέργεια έρευνας (My digital skill survey), που έγινε πρώτη φορά σε Τράπεζα στην Ελλάδα
β) Αναπτύχθηκαν ενότητες ψηφιακής μάθησης (digital learning), με τη χρήση μέσων (authoring tools) που ανταποκρίνονται πλήρως στην ανάγκη ψηφιοποίησης εκπαιδευτικού περιεχομένου
γ) Ξεκίνησε μία σημαντική συνεργασία με τη LinkedIn Learning, στο πλαίσιο της οποίας δημιουργήθηκαν learning paths για συγκεκριμένους ρόλους στην Τράπεζα
δ) Μαθήματα σε εικονικές αίθουσες διδασκαλίας (virtual classroom) στο πρόγραμμα «Βασικές Αρχές Digital Marketing για Επιχειρήσεις» στις οποίες συμμετείχαν 500 περίπου εξειδικευμένοι σύμβουλοι (Retail & Commercial Banking Relationship Managers).

Το 2019 οι βασικοί δείκτες μέτρησης της εκπαιδευτικής δραστηριότητας του Ομίλου είναι:

α) Ημέρες εκπαίδευσης ανά εργαζόμενο: 5

β) Ποσοστό εργαζομένων που συμμετείχαν σε εκπαίδευση: 91,4%
γ) Ποσοστό συνολικής εκπαίδευσης που πραγματοποιήθηκε μέσω e-learning: 39,6% στην Ελλάδα και 31,7% για τον Όμιλο.

Ενισχύοντας τη διά βίου μάθηση νοοτροπία, σχεδιάστηκε ένα νέο πρόγραμμα ανάπτυξης ταλέντων «Retail Leadership Experience» στον τομέα της Τραπεζικής Ιδιωτών και ολοκληρώθηκε επιτυχώς το πρόγραμμα πιστοποίησης στη διαχείριση προβληματικών δανείων (STAMP), ενώ υλοποιήθηκαν δράσεις με στόχο την ενίσχυση των δυνατότητων των εργαζομένων για αυτόνομη μάθηση (self-directed learning) μέσω της πρωτοβουλίας «Επιλέγω τη Μάθησή μου».

Η αξιολόγηση της απόδοσης για τις δραστηριότητες στην Ελλάδα και την Κύπρο γίνεται μέσα από το σύστημα ανάπτυξης «Αξιοποιώ» του οποίου οι δύο βασικοί άξονες ευθυγραμμίζουν την απόδοση του ανθρώπινου δυναμικού με τη στρατηγική και την κουλτούρα του Ομίλου. Επιπλέον, προτεραιότητα του Ομίλου είναι η παροχή ευκαιριών σταδιοδρομίας στα στελέχη του κι έτσι η πρωταρχική πηγή κάλυψης θέσεων εργασίας είναι η εσωτερική αγορά εργασίας.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής του ψηφιακού μετασχηματισμού, η Eurobank υλοποίησε μια σημαντική καινοτομία στην υπηρεσία των εργαζομένων της, υιοθετώντας την πλατφόρμα διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού «SAP Success Factors». Η νέα πλατφόρμα «SAP Success Factors» επιτρέπει την υιοθέτηση ενός σύγχρονου, διαφανούς και αξιόπιστου μοντέλου διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού (Human Resources Management System - HRMS) που αναβαθμίζει σημαντικά το εργασιακό περιβάλλον, διευρύνει και βελτιώνει τις δυνατότητες συνεργασίας και επικοινωνίας, καθώς και βελτιώνει τη διαδικασία ενημέρωσης σχετικά με το περιεχόμενο και τη συμμετοχή σε προγράμματα επιμόρφωσης καθώς και σε προγράμματα και δραστηριότητες στο πλαίσιο της επαγγελματικής τους ανέλιξης. Οι στόχοι του έργου ήταν η ανάπτυξη μίας πλατφόρμας με τεχνολογικά ορθό τρόπο, σε συνδυασμό με τον επανασχεδιασμό των εσωτερικών διαδικασιών, με σκοπό να επιτευχθεί αποδοτικότητα, οι προβλέψεις για στοχοθετημένες και γρήγορες υπηρεσίες ανθρώπινου δυναμικού, η εφαρμογή της ευελιξίας, οι ροές εργασίας για παροχή ψηφιακής έγκρισης καθώς και η περεταίρω βελτίωση και εξέλιξη των ψηφιακών δεξιοτήτων και ικανοτήτων των εργαζομένων.

Οι εργαζόμενοι ενημερώνονται συστηματικά είτε για θέματα που τους ενδιαφέρουν και τους αφορούν είτε για εταιρικά θέματα με ποικίλους τρόπους έντυπης, διαπροσωπικής και ηλεκτρονικής μορφής. Το 2018, υλοποιήθηκε για τον Όμιλο στην Ελλάδα ένα νέο σύγχρονο Intranet Portal, το "Connected" και το εσωτερικό κοινωνικό δίκτυο «Yammer», το οποίο προσφέρει σε όλους τους εργαζόμενους έγκαιρη πληροφόρηση τόσο για εταιρικά θέματα όσο και για θέματα που άπτονται της εργασιακής τους καθημερινότητας. Μέσα στο 2019 αναρτήθηκαν εταιρικές ενημερωτικές καμπάνιες, πλήθος άρθρων και βίντεο, καθώς και αναρτήσεις στο εσωτερικό κοινωνικό δίκτυο, Yammer . Επιπλέον, το περιεχόμενο εμπλουτίστηκε με νέες εξειδικευμένες θεματικές ενότητες με έμφαση σε θέματα λειτουργικού κινδύνου (Risk Awareness) και μέτρησης της ικανοποίησης πελατών (Customer Excellence). Παράλληλα, πραγματοποιούνται και διαπροσωπικές ενημερωτικές συναντήσεις μεταξύ των εργαζομένων και μελών της Διοίκησης, επιτυγχάνοντας την ενίσχυση του διαλόγου ανάμεσα στη Ανώτατη Διοίκηση και τους εργαζόμενους.

Στο πλαίσιο της αναγνώρισης και επιβράβευσης των προσπάθειών των εργαζομένων, η Τράπεζα έχει θεσπίσει τα Βραβεία «Στο Επίκεντρο», που αποτελείται από τα βραβεία, «Πελατοκεντρικότητας», «Συνεργασίας» και «Καινοτομίας», τα οποία είναι συνδεδεμένα με τις αξίες, τις στρατηγικές προτεραιότητες και την κουλτούρα της Τράπεζας. Περισσότεροι από 650 εργαζόμενοι συμμετείχαν στα βραβεία του 2019, τα οποία ολοκληρώθηκαν με τη γιορτή βράβευσης των νικητήριων ομάδων, στην οποία συμμετείχε η ανώτατη διοίκηση. Επιπλέον, κάθε χρόνο απονέμονται βραβεία «Πολυετούς Συνεισφοράς» για όσους συμπληρώνουν 15 και 25 έτη στον Όμιλο. Τα τελευταία 18 χρόνια έχουν βραβευθεί περισσότεροι από 2.100 μαθητές και φοιτητές μέσω του θεσμού «Βράβευση Αριστούχων». Μέσω του ανωτέρω θεσμού, η Eurobank επενδύει στη νέα γενιά και επιβραβεύει τα παιδιά των εργαζομένων που διακρίνονται για τις επιδόσεις τους στη δευτεροβάθμια και την τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και εργαζόμενους που, παράλληλα με την εργασία τους, αριστεύουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και συνεχίζουν μεταπτυχιακές ή διδακτορικές σπουδές. Η Τράπεζα σταθερά σχεδιάζει και υλοποιεί προγράμματα, παροχές και πρωτοβουλίες που στηρίζουν τους εργαζόμενους και τις οικογένειές τους. Μεταξύ άλλων, το 2019 υλοποιήθηκαν οι παρακάτω πρωτοβουλίες: καλοκαιρινά προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης, εξασφαλίσθηκαν εισιτήρια για θεατρικές παραστάσεις και εκδηλώσεις,

δωροεπιταγές και πραγματοποιήθηκε διαγωνισμός Ζωγραφικής για τα παιδιά των εργαζομένων. Στο πλαίσιο της ανταπόδοσης στην κοινωνία, η Eurobank έχει δημιουργήσει και στηρίζει τη δράση "Team Up". Πρόκειται για ένα εθελοντικό πρόγραμμα που συμμετέχουν εργαζόμενοι του Ομίλου και λειτουργεί ενεργά στον οργανισμό από το 2018. Μέχρι το τέλος του 2019, 726 εργαζόμενοι έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα, ενώ τα τελευταία δύο χρόνια έχουν πραγματοποιηθεί 16 εθελοντικές δράσεις και έχουν καταγραφεί πάνω από 1.400 ώρες εθελοντισμού.

Ο Όμιλος σέβεται το συνταγματικό δικαίωμα κάθε εργαζόμενου για συμμετοχή σε συλλόγους εργαζομένων. Στην Τράπεζα δραστηριοποιούνται έξι σύλλογοι που εκπροσωπούν συνολικά το 89% του ανθρώπινου δυναμικού. Ο πολυπληθέστερος σύλλογος αναγνωρίζεται ως υπεύθυνο όργανο εκπροσώπησης στις διαπραγματεύσεις με τη Διοίκηση για εργασιακά θέματα. Οι εργαζόμενοι στην Τράπεζα καλύπτονται από συλλογικές συμβάσεις εργασίας (Κλαδικές και Επιχειρησιακές) και οι εργασιακές σχέσεις ρυθμίζονται από τους ισχύοντες νόμους και τον Εσωτερικό Οργανισμό Υπηρεσίας.

Τέλος, η Τράπεζα δίνει ιδιαίτερη έμφαση στον τομέα της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων, εφαρμόζοντας προγράμματα πρόληψης, μέσω της λειτουργίας Τράπεζας Αίματος για τις δωρεές αίματος των εργαζομένων και μέσω της παροχής ψυχολογικής υποστήριξης σε συνεργασία με εξειδικευμένο κέντρο. Επίσης, η Τράπεζα εφαρμόζει ένα πιστοποιημένο Σύστημα Διαχείρισης Υγείας & Ασφάλειας στην Εργασία με στόχο τη διασφάλιση ενός ποιοτικού και ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος.

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Από την εποχή της ίδρυσής του ο Όμιλος αναπτύσσει δράσεις κοινωνικής υπευθυνότητας, ανταποκρινόμενος στις ανάγκες των κοινωνιών όπου δραστηριοποιείται. Η Τράπεζα συμβάλει ενεργά στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας και αναγνωρίζει τη σημαντικότητα της επιχειρηματικότητας ως κύριο μοχλό ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας. Η Τράπεζα δίνει έμφαση στην υποστήριξη της εξωστρέφειας των Ελληνικών επιχειρήσεων και την ενθάρρυνση νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Στο πλαίσιο αυτό η τράπεζα σχεδιάζει και υλοποιεί δράσεις που συμβάλλουν στην ενίσχυση της εξωστρέφειας με επιχειρηματικές αποστολές (Trade Corridors). Συγκεκριμένα, το 2019, και ως συνέχεια προηγουμένων επιχειρηματικών αποστολών (π.χ. Ισπανία), η Τράπεζα διοργάνωσε με επιτυχία επιχειρηματική αποστολή στην Πολωνία όπου συνολικά 50 Ελληνικές και Πολωνικές επιχειρήσεις ήρθαν σε επαφή ολοκληρώνοντας και επαγγελματικές συνεργασίες. Επίσης, η Τράπεζα σε συνεργασία με τους τρεις κύριους εξαγωγικούς φορείς της Ελλάδας (Πανελλήνιος Σύνδεσμος Εξαγωγέων (ΠΣΕ), Σύνδεσμος Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος (ΣΕΒΕ), Σύνδεσμος Εξαγωγέων Κρήτης (ΣΕΚ)) και τον Σύνδεσμο Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ), έχει αναπτύξει τη λειτουργία της πλατφόρμας Exportgate, μιας πρωτοποριακής διαδικτυακής πύλης διεθνούς εμπορίου που προωθεί την επιχειρηματική δικτύωση ελληνικών και κυπριακών εταιρειών σε παγκόσμιο επίπεδο με πρόσβαση σε εξελιγμένα εργαλεία και πηγές εξειδικευμένης πληροφόρησης για να αναπτύσσουν δυναμικά την εμπορική τους δραστηριότητα. Το Exportgate εντάχθηκε ως ιδρυτικό μέλος στο «Trade Club Alliance», το πρώτο παγκόσμιο ψηφιακό δίκτυο διασύνδεσης επιχειρήσεων που υποστηρίζεται από διεθνείς τραπεζικούς ομίλους σε πάνω από 50 χώρες.

Για να βραβεύσει την επιχειρηματική αριστεία στην Ελλάδα, η Eurobank σε συνεργασία με την Grant Thornton έχει θεσπίσει από το 2016 τα βραβεία ανάπτυξης και επιχειρηματικότητας «Growth Awards», που έχουν καταστεί ένα από τα κορυφαία μέσα αναγνώρισης της επιχειρηματικής αριστείας και στήριξης της ανάπτυξης των δυναμικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Στόχος των Growth Awards αποτελεί η επιβράβευση των επιχειρήσεων εκείνων που κατάφεραν να συνδυάσουν τις υψηλές οικονομικές επιδόσεις με μια επιτυχημένη, σύγχρονη επιχειρηματική ιστορία και που έχουν τη δυναμική να συμβάλουν στη διαμόρφωση ενός νέου τοπίου επιχειρηματικότητας και εργασιακής κουλτούρας. Οι 3 διαγωνισμοί έχουν αναδείξει έως σήμερα 20 από τις δυναμικότερες επιχειρήσεις στην Ελλάδα. Πάνω από 2.000 επισκέπτες παρευρίσκονται κάθε χρόνο στην τελετή βράβευσης, 3 διεθνούς κύρους ομιλητές έχουν συμμετάσχει και περίπου 80 εταιρείες δηλώνουν συμμετοχή κάθε χρόνο. Η 19μελής Επιτροπή Βραβεύσεων απαρτίζεται από στελέχη των μεγαλύτερων επιχειρήσεων και ακαδημαϊκών στην Ελλάδα.

Στον τομέα της νεανικής καινοτόμου επιχειρηματικότητας, η Τράπεζα σε συνεργασία με το Corallia, έναν οργανισμό ο οποίος προσφέρει υπηρεσίες διοίκησης σε Ελληνικούς καινοτομικούς σχηματισμούς (innovation clusters), υλοποιεί το πρόγραμμα "egg-enter•grow•go", το οποίο παρέχει σε ομάδες νέων επιχειρηματιών, ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο επιχειρηματικής επώασης, επιτάχυνσης και συνεργασίας. Το 2019 έγινε η έναρξη του 7ου κύκλου του Προγράμματος, με έμφαση στην ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρήσεων, μέσω παροχής χρηματοδοτικών εργαλείων με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας

τους. Στα επτά χρόνια λειτουργίας του, το Πρόγραμμα egg-enter•grow•go έχει καταστεί ένα από τα πιο ολοκληρωμένα προγράμματα επιχειρηματικής επιτάχυνσης στην Ελλάδα. Επίσης, έχει διευρύνει σημαντικά τη θετική του εικόνα με αντίκτυπο τόσο στην Ελλάδα, όσο και το εξωτερικό και αποτελεί πρότυπο για κάθε νέα πρωτοβουλία στο τομέα των νεοφυών καινοτόμων επιχειρήσεων στην Ελλάδα (startups). Το egg έχει αφήσει το επιχειρηματικό και κοινωνικό του αποτύπωμα ως εξής (στοιχεία Αυγούστου 2019):

α) 800 άτομα φιλοξενήθηκαν από το πρόγραμμα
β) 204 επιχειρηματικές ομάδες εντάχθηκαν σε αυτό
γ) 121 επιχειρηματικές ομάδες έγιναν επιχειρήσεις, 62 εκ των οποίων με €3,5 εκατ. κύκλο εργασιών
δ) 31 εταιρείες κατέθεσαν πατέντες και ευρεσιτεχνίες
ε) 58 επιχειρήσεις ταξίδεψαν στα μεγαλύτερα οικοσυστήματα τεχνολογίας του κόσμου
στ) €12 εκατ. η επένδυση της Eurobank μέχρι σήμερα στο πρόγραμμα
ζ) Πάνω από €10 εκατ. επενδύσεις από ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια (equity funding) έχουν καταβληθεί σε 26 επιχειρήσεις
η) €75 χιλ. χρηματικά βραβεία Eurobank στις εταιρείες του προγράμματος.
θ) €70 χιλ. δωρεές σε Μη Κερδοσκοπικούς Οργανισμούς από τα μέλη των ομάδων του προγράμματος

Η Τράπεζα έχει αναλάβει μια σειρά πρωτοβουλιών για τη στήριξη της κοινωνίας στο σημαντικό τομέα της Παιδείας. Η Τράπεζα υλοποιεί από το 2003 το πρόγραμμα «Η Μεγάλη Στιγμή για την Παιδεία», με το οποίο επιβραβεύει κάθε χρόνο τους αριστούχους αποφοίτους λυκείων όλης της χώρας. Έως και το 2019, τη 17η χρονιά του θεσμού, η Τράπεζα είχε βραβεύσει περισσότερους από 18.586 αριστούχους μαθητές από όλη την Ελλάδα. Επίσης, η Τράπεζα υποστηρίζει ένα σημαντικό αριθμό μη κερδοσκοπικών/κοινωφελών οργανισμών που υποστηρίζουν κυρίως παιδιά αλλά και ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες. Παράλληλα δραστηριοποιείται σε θέματα ανάδειξης του πολιτισμού και του αθλητισμού της χώρας.

Αναπόσπαστο στοιχείο της Εταιρικής Υπευθυνότητας της Eurobank αποτελεί η δημιουργία ισχυρών δεσμών εμπιστοσύνης, συνεργασίας και αμοιβαίου οφέλους με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη που επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από τις δραστηριότητές της. Η Eurobank προωθεί την αμφίδρομη επικοινωνία και αναπτύσσει συνεχή διάλογο μαζί τους, ώστε να επιτυγχάνεται η έμπρακτη ανταπόκριση στις προσδοκίες, τους προβληματισμούς και τα ζητήματα όλων των ενδιαφερόμενων μερών. Στο πλαίσιο αυτό, οι δράσεις για τη βιώσιμη ανάπτυξη για το 2019 περιγράφονται στον Ετήσιο Απολογισμό Δραστηριοτήτων και Βιώσιμης Ανάπτυξης, ο οποίος αναρτάται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας www.eurobank.gr.

Ο Ετήσιος Απολογισμός Δραστηριοτήτων και Βιώσιμης Ανάπτυξης 2019 συντάσσεται με βάσει τις κατευθυντήριες οδηγίες της διεθνούς πρωτοβουλίας έκδοσης απολογισμών βιωσιμότητας του οργανισμού Global Reporting Initiative (GRI) ενώ παράλληλα ακολουθούνται και οι 10 Αρχές του Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ (UN Global Compact), οι 7 θεμελιώδεις Αρχές Κοινωνικής Ευθύνης του διεθνούς προτύπου ISO 26000:2010 καθώς και το Πρότυπο Αρχών Υπευθυνότητας AA1000:2008 του οργανισμού AccountAbility.

Προστασία του περιβάλλοντος

Η αειφόρος επιχειρηματική ανάπτυξη αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της εταιρικής κουλτούρας του Ομίλου. Ως χρηματοοικονομικός όμιλος, αναγνωρίζει τις άμεσες και έμμεσες περιβαλλοντικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων του και επιζητεί και θέτει συγκεκριμένους σκοπούς και στόχους για τη βέλτιστη χρήση των φυσικών πόρων, την ελαχιστοποίηση της παραγωγής αποβλήτων, την προστασία του περιβάλλοντος, τον μετριασμό και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή καθώς και την προστασία της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων. Επιπλέον, ο Όμιλος ενθαρρύνει τους πελάτες, τους προμηθευτές, τους εργαζόμενους, τους μετόχους και την κοινωνία γενικότερα, προς την υιοθέτηση βέλτιστων περιβαλλοντικών πρακτικών, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές και πρωτοβουλίες Διεθνών Οργανισμών.

Ο Όμιλος έχει δεσμευτεί να ελαχιστοποιήσει το περιβαλλοντικό του αποτύπωμα και να προωθήσει την πράσινη οικονομία. Συγκεκριμένα υλοποιεί πολιτική αειφόρου ανάπτυξης, περιβαλλοντική πολιτική και πολιτική διαχείρισης ενέργειας, με γνώμονα την προστασία του περιβάλλοντος σε όλες τις πτυχές της δραστηριότητάς του. Επιπλέον, ο Όμιλος στο πλαίσιο εφαρμογής των προδιαγραφών της περιβαλλοντικής

πολιτικής έχει θεσπίσει Πράσινη Πολιτική Προμηθειών με στόχο την αξιολόγηση και την επιλογή των προμηθευτών με περιβαλλοντικά κριτήρια.

Στο πλαίσιο υλοποίησης των πολιτικών, ο Όμιλος εφαρμόζει πιστοποιημένα συστήματα διαχείρισης σύμφωνα με Διεθνή Πρότυπα, μεταξύ άλλων, Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας (ISO 9001), Περιβάλλοντος (ISO 14001, EMAS) και Ενέργειας (ISO 50001). Η εφαρμογή των ανωτέρω συστημάτων υποστηρίζεται από αντίστοιχα εκπαιδευτικά προγράμματα τύπου e-learning. Επίσης, ο Όμιλος για την ενσωμάτωση των Περιβαλλοντικών και Κοινωνικών Υποθέσεων στο επιχειρηματικό μοντέλο του, εφαρμόζει Σύστημα Περιβαλλοντικής & Κοινωνικής Διαχείρισης (Environmental & Social Management System) σε συμμόρφωση, μεταξύ άλλων, με τις απαιτήσεις και τις προσδοκίες των θεσμικών επενδυτών, των μετόχων, καθώς και των λοιπών ενδιαφερομένων μερών. Η αρμοδιότητα για τα θέματα αειφόρου ανάπτυξης και περιβάλλοντος έχει ανατεθεί στην Επιτροπή Περιβάλλοντος & Αειφόρου Ανάπτυξης Ομίλου, στην οποία προεδρεύει Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος.

Ο Όμιλος συμμετέχει ενεργά σε ένα ευρύ φάσμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών δράσεων για τη προστασία του περιβάλλοντος, την αειφόρο ανάπτυξη και την υπεύθυνη επιχειρηματικότητα, όπως τη Χρηματοοικονομική Πρωτοβουλία του Περιβαλλοντικού Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP FI), το Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Οικολογικού Ελέγχου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (EMAS) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη Χρηματοδότηση Ενεργειακής Απόδοσης (EEFIG). Παράλληλα συμμετέχει στην Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, το Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (CSR Hellas) και ως πρεσβευτής βιωσιμότητας στην πρωτοβουλία για τη Βιώσιμη Ελλάδα (Sustainable Greece 2020).

Τον Σεπτέμβριο 2019, η Eurobank ως μια από τις ιδρυτικές Τράπεζες, επιβεβαίωσε τη δέσμευσή της να αναλάβει ενεργό ρόλο για την υλοποίηση των παγκόσμιων Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (Sustainable Development Goals - SDGs) και της Συμφωνίας των Παρισίων για την κλιματική αλλαγή, υπογράφοντας τις Αρχές Υπεύθυνης Τραπεζικής, οι οποίες διαμορφώθηκαν από την παγκόσμια κοινότητα μέσω του United Nations Environment Programme Finance Initiative - UNEP FI, και καθορίζουν το πλαίσιο για τη μελλοντική ανάπτυξη ενός βιώσιμου τραπεζικού συστήματος με ισχυρό θετικό πρόσημο στην κοινωνία και το περιβάλλον.

Η Eurobank συμμετείχε στην έκδοση του πρώτου πιστοποιημένου «πράσινου» εταιρικού ομολόγου στην ελληνική αγορά, ενδεικτικό της φιλοσοφίας και της στρατηγικής της στην πολιτική επενδύσεων προς την ενίσχυση της «πράσινης» οικονομίας. Το 2018, η Τράπεζα στο πλαίσιο του θεσμού Bravo Sustainability Awards, διακρίθηκε για την πρωτοβουλία «Η Αειφόρος Ανάπτυξη στη Eurobank» στον πυλώνα «Bravo Governance», μέσω του οποίου επιβραβεύεται η συνολική συνεισφορά στην προσπάθεια για μια βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς και στον πυλώνα «Bravo Environment» για την πρωτοβουλία «Πρόγραμμα Διαχείρισης Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού». Επιπλέον, η Eurobank παραμένει στη σειρά των δεικτών Financial Times Stock Exchange 4Good (FTSE4Good Emerging Index). Ο Όμιλος επίσης δραστηριοποιείται ενεργά στην ανάπτυξη πράσινων προϊόντων και υπηρεσιών όπως η WWF VISA, το Πράσινο Δάνειο Κατοικίας και το δάνειο για επένδυση σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, καθώς και στην έκδοση e-Statements για τον περιορισμό του περιβαλλοντικού αποτυπώματός του. Οι περιβαλλοντικές επιδόσεις για τη βελτίωση του λειτουργικού περιβαλλοντικού αποτυπώματος, παρακολουθούνται μέσω εξειδικευμένων περιβαλλοντικών δεικτών για τυχόν αποκλίσεις και διορθωτικές ενέργειες και συμπεριλαμβάνονται στον Ετήσιο Απολογισμό Εταιρικής Υπευθυνότητας και στην Περιβαλλοντική Έκθεση (EMAS). Σημειώνεται ότι η εν λόγω Περιβαλλοντική Έκθεση (EMAS) επαληθεύεται από εταιρεία πιστοποίησης.

Στο πλαίσιο αυτό, το 2018 η συνολική κατανάλωση ενέργειας μειώθηκε κατά 7,85% σε σχέση με το 2017, η προμήθεια χαρτιού μειώθηκε κατά 37,45% αντίστοιχα, ενώ οι συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου σε ισοδύναμα διοξειδίου του άνθρακα (tCO2e) το 2018 μειώθηκαν κατά 50,92 % σε σχέση με το 2017. Συνολικά, την περίοδο 2014 (βάση αναφοράς) έως 2018 οι συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου σε ισοδύναμα διοξειδίου του άνθρακα (tCO2e) έχουν μειωθεί κατά 61,91%. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι στόχοι μείωσης τόσο της συνολικής κατανάλωσης ενέργειας όσο και των συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που έχει θέσει η Τράπεζα για το 2020 έχουν ήδη επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό ως αποτέλεσμα της εφαρμογής του πιστοποιημένου κατά ISO 50001, Συστήματος Διαχείρισης Ενέργειας. Για το 2018, η Τράπεζα εξασφάλισε Εγγυήσεις Προέλευσης για το 95% της καταναλωθείσας ηλεκτρικής ενέργειας πιστοποιώντας ότι προέρχεται από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

(ΑΠΕ), ενώ η ίδια διαδικασία πρόκειται να ακολουθηθεί και για το 2019. Αντίστοιχοι ενδεικτικοί στόχοι Περιβαλλοντικής Διαχείρισης για το 2019 ήταν η μείωση κατά 2% της ηλεκτρικής ενέργειας σε σχέση με το 2018 και η μείωση κατά 30% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου για το 2020 σε σχέση με το έτος βάσης (2014).

Οι Ετήσιοι Απολογισμοί Εταιρικής Υπευθυνότητας και οι Περιβαλλοντικές Εκθέσεις (ΕΜΑΣ) δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.eurobank.gr).

Καταπολέμηση περιστατικών δωροδοκίας και διαφθοράς

Ο Όμιλος λειτουργεί με βάση υψηλά πρότυπα ηθικής, ακεραιότητας, διαφάνειας και υπευθυνότητας και δεσμεύεται να καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να διαφυλάσσει την φήμη και πελατεία του.

Ο Όμιλος ακολουθεί τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές έχοντας ενσωματώσει στην κουλτούρα του τις δέκα αρχές του Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ. Η 10η αρχή για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς ορίζει ότι «Οι επιχειρήσεις οφείλουν να αντιτίθενται σε κάθε μορφής διαφθορά, συμπεριλαμβανομένου του εκβιασμού και της δωροδοκίας».

Ο Όμιλος υιοθετεί προσέγγιση μηδενικής ανοχής έναντι όλων των μορφών απάτης, συμπεριλαμβανομένης της δωροδοκίας. Σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία, ο Όμιλος απαγορεύει τη δωροδοκία οποιασδήποτε μορφής είτε άμεση είτε έμμεση (μέσω τρίτου). Η αρχή της μηδενικής ανοχής ισχύει αφενός σε εσωτερικό επίπεδο και αφορά τα μέλη του προσωπικού καθώς απαγορεύει την κάθε μορφής δωροδοκία, ενεργητική ή παθητική, είτε άμεση είτε έμμεση, αφετέρου δε αποτυπώνεται στα συμβατικά έγγραφα που υιοθετούνται κατά τη σύναψη σχέσεων με τρίτα πρόσωπα φυσικά ή νομικά.

Στο πλαίσιο αυτό, ο Όμιλος έχει θεσπίσει τις ακόλουθες πολιτικές και διαδικασίες που ρυθμίζουν την αντιμετώπιση περιστατικών δωροδοκίας και διαφθοράς:

α) Κώδικας Επαγγελματικής Δεοντολογίας
β) Πολιτική κατά της Διαφθοράς και Δωροδοκίας
γ) Πολιτική Αναφοράς Ανέντιμης/Παράτυπης Συμπεριφοράς
δ) Πολιτική σχετικά με τα έξοδα περιποίησης πελατών και τα δώρα προς πελάτες
ε) Διαχείριση Χορηγιών και Δωρεών

Αναγνωρίζοντας ότι οποιαδήποτε ανάμειξη σε περιπτώσεις δωροδοκίας όχι μόνο αποτελεί απάτη, αλλά θα έχει και αρνητικό αντίκτυπο στη φήμη και πελατεία του, λαμβάνει τα ακόλουθα μέτρα για τον περιορισμό της έκθεσης σε φαινόμενα δωροδοκίας:

α) Θέσπιση σαφούς προσέγγισης για την αντιμετώπιση του κινδύνου δωροδοκίας.
β) Δημιουργία ενός αποτελεσματικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου που επιδεικνύει μηδενική ανοχή στη δωροδοκία.

Η Κανονιστική Συμμόρφωση του Ομίλου έχει την ευθύνη έκδοσης πολιτικών και διαδικασιών για την καταπολέμηση περιστατικών δωροδοκίας και διαφθοράς. Η κάθε μονάδα της Τράπεζας έχει την ευθύνη συμμόρφωσης στις υφιστάμενες πολιτικές. Η Διεύθυνση Market & Internal Conduct της Κανονιστικής Συμμόρφωσης διενεργεί ασκήσεις αξιολόγησης κινδύνου και αντιμετωπίζει τυχόν παραβιάσεις μέσω εξειδικευμένων παρακολουθήσεων που διενεργεί. Τέλος, η Διεύθυνση Ειδικών Ελέγχων του Εσωτερικού Ελέγχου διερευνά κάθε περίπτωση που δημιουργεί υπόνοια απάτης / διαφθοράς.

Συναλλαγές με συνδεόμενα μέρη

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα υπόλοιπα των συναλλαγών του Ομίλου και τα αντίστοιχα καθαρά έσοδα/έξοδα για το 2019 με (α) τα βασικά μέλη της Διοίκησης (ΒΜΔ) και τις εταιρείες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από ΒΜΔ είναι: αμοιβές €8,4 εκατ., απαιτήσεις €6,2 εκατ., υποχρεώσεις €20,4 εκατ., ληφθείσες εγγυήσεις €0,03 εκατ., δοθείσες εγγυήσεις €0,01 καθαρά έξοδα €7,6 εκατ. (που σχετίζονται κυρίως με τη σύμβαση παροχής υπηρεσιών με την Grivalia Management Company A.E.) και (β) με τις συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες είναι: απαιτήσεις €34,4 εκατ., υποχρεώσεις €51,5 εκατ., δοθείσες εγγυήσεις €2,0 εκατ. καθαρά έξοδα €14,8 εκατ.

Την ίδια ημερομηνία, τα υπόλοιπα των συναλλαγών της Τράπεζας και τα αντίστοιχα καθαρά έσοδα/έξοδα για το 2019 με (α) τα ΒΜΔ και τις εταιρείες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από ΒΜΔ είναι: αμοιβές €7,9 εκατ., απαιτήσεις €6,2 εκατ., υποχρεώσεις €13,9 εκατ., ληφθείσες εγγυήσεις €0,03 εκατ.,

δοθείσες εγγυήσεις €0,01, καθαρά έξοδα €7,6 εκατ., (που σχετίζονται κυρίως με τη σύμβαση παροχής υπηρεσιών με την Grivalia Management Company A.E.) (β) με τις συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες είναι: απαιτήσεις €21,4 εκατ., υποχρεώσεις €50,0 εκατ., δοθείσες εγγυήσεις €2,0 εκατ. καθαρά έξοδα €2,5 εκατ. και γ) με τις θυγατρικές εταιρείες είναι: απαιτήσεις €2.219 εκατ. υποχρεώσεις €4.024 εκατ., δοθείσες εγγυήσεις €1.271 εκατ., καθαρά έσοδα €58,8 εκατ. Τα σημαντικότερα υπόλοιπα[7] των συναλλαγών της Τράπεζας με (α) τις θυγατρικές της και (β) τις συγγενείς της εταιρείες παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

€ εκατ.	Απαιτήσεις	Υποχρεώσεις	Έσοδα	Έξοδα	Εγγυήσεις (Καθαρό Ποσό)
Α. Θυγατρικές					
Eurobank Ergasias Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Μονοπρόσωπη Α.Ε.	734	47	16	(31)	1
Eurobank Equities Μονοπρόσωπη Α.Ε.Π.Ε.Υ	32	80	2	(1)	2
Eurobank Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ.	1	9	4	(3)	-
Eurobank Factors Μονοπρόσωπη Α.Ε.Π.Ε.Α.	502	4	25	(1)	200
Eurobank FPS Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις	7	8	10	(32)	-
Be Business Exchanges A.E. Δικτύων Διεταιρικών Συναλλαγών και Παροχής Λογιστικών και Φορολογικών Υπηρεσιών	0	3	0	(6)	-
Eurobank Bulgaria A.D.	5	775	3	(20)	-
Eurobank Fund Management Company (Luxembourg) S.A.	1	0	8	(0)	-
ERB New Europe Holding B.V.	-	63	100	(0)	-
Eurobank Cyprus Ltd	77	2,319	5	(23)	41
Eurobank Private Bank Luxembourg S.A.	689	524	30	(26)	894
Hellenic Post Credit Ανώνυμη Εταιρία Παροχής Πιστώσεων	128	33	1	(0)	-
Β. Συγγενείς					
Eurolife ERB Insurance group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών (όμιλος)	10	25	31	(33)	-

Ως αποτέλεσμα της ολοκλήρωσης της συγχώνευσης της Eurobank με την Grivalia Properties Α.Ε.Ε.Α.Π., ο όμιλος Fairfax αύξησε το ποσοστό συμμετοχής του στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας, το οποίο την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανέρχεται στο 31,27%. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα υπόλοιπα των συναλλαγών του Ομίλου με τον όμιλο Fairfax αφορούν κυρίως σε χορηγηθέντα δάνεια € 3,3 εκατ., καταθέσεις € 3,7 εκατ. και δοθείσες εγγυήσεις € 0,4 εκατ. Την ίδια ημερομηνία, τα υπόλοιπα των συναλλαγών της Τράπεζας με τον όμιλο Fairfax αφορούν κυρίως σε χορηγηθέντα δάνεια € 0,02 εκατ., καταθέσεις € 3,7 εκατ. και δοθείσες εγγυήσεις € 0,4 εκατ.

Όλες οι συναλλαγές με συνδεόμενα μέρη έχουν πραγματοποιηθεί μέσα στα συνήθη πλαίσια των εργασιών του Ομίλου και σε καθαρά εμπορική βάση (arm's length). Επιπλέον πληροφορίες παρουσιάζονται στη σημείωση 46 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων και στη σημείωση 44 των οικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας.

Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης

Ο Κώδικας και οι Πρακτικές Εταιρικής Διακυβέρνησης της Τράπεζας βρίσκονται στην ιστοσελίδα της (www.eurobank.gr). Η Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης περιλαμβάνεται συνημμένη στην παρούσα Έκθεση Διαχείρισης ως ειδικό τμήμα αυτής, αποτελούσα αναπόσπαστο μέρος της.

Γεώργιος Ζανιάς
Πρόεδρος

Φωκίων Καραβίας
Διευθύνων Σύμβουλος

12 Μαρτίου 2020

[7] Υπερβαίνουν το ποσό €100 εκατ. σε στοιχεία ενεργητικού / παθητικού ή €1 εκατ. σε έσοδα / έξοδα για συναλλαγές της Τράπεζας με τις θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ορισμοί των Εναλλακτικών Δεικτών Μέτρησης Απόδοσης (ΕΔΜΑ) σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της European Securities and Markets Authority (ESMA) οι οποίοι περιλαμβάνονται στην Έκθεση Διαχείρισης του 2019:

α) **Δείκτης Δανείων προς Καταθέσεις:** Ο λόγος των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος (amortised cost) προς τις υποχρεώσεις προς πελάτες στο τέλος της υπό εξέταση περιόδου,

β) **Κέρδη προ προβλέψεων (PPI):** Λειτουργικά κέρδη προ απομειώσεων, προβλέψεων και εξόδων αναδιάρθρωσης όπως γνωστοποιούνται στις οικονομικές καταστάσεις της υπό εξέταση περιόδου,

γ) **Οργανικά κέρδη προ προβλέψεων (Core PPI):** Το σύνολο των καθαρών εσόδων από τόκους, των καθαρών εσόδων από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες και των εσόδων από μη τραπεζικές υπηρεσίες αφαιρουμένων των λειτουργικών εξόδων της υπό εξέταση περιόδου,

δ) **Καθαρό Περιθώριο Επιτοκίου (NIM):** Ο λόγος των καθαρών εσόδων από τόκους σε ετησιοποιημένη βάση, προς το μέσο υπόλοιπο του συνόλου ενεργητικού των συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων (ο αριθμητικός μέσος όρος του συνόλου ενεργητικού, εξαιρουμένων των στοιχείων ενεργητικού από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες, στο τέλος της υπό εξέταση περιόδου, στο τέλος των ενδιάμεσων τριμήνων (για το 2019) και στο τέλος της προηγούμενης περιόδου),

ε) **Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες:** Το σύνολο των καθαρών εσόδων από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες και των εσόδων από μη τραπεζικές υπηρεσίες της υπό εξέταση περιόδου,

στ) **Έσοδα από εμπορικές και λοιπές δραστηριότητες:** Το σύνολο των εσόδων από αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών, αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους και λοιπά έσοδα/(έξοδα) της υπό εξέταση περιόδου,

ζ) **Δείκτης Κόστους προς Έσοδα:** Ο λόγος των λειτουργικών εξόδων προς τα λειτουργικά έσοδα,

η) **Προσαρμοσμένα καθαρά κέρδη[8]:** Τα καθαρά κέρδη από συνεχιζόμενες δραστηριότητες, εξαιρουμένων των εξόδων αναδιάρθρωσης, της ζημιάς απομείωσης υπεραξίας και τα κέρδη / ζημιές που σχετίζονται με το σχέδιο μετασχηματισμού, μετά από φόρο,

θ) **Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα (NPEs):** Σύμφωνα με το υφιστάμενο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (ΕΑΤ) - European Banking Authority (EBA) - στα NPEs περιλαμβάνονται δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών και δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες αβέβαιης είσπραξης, δηλαδή δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες τα οποία θεωρούνται μη εξυπηρετούμενα, παρόλο που είτε είναι ενήμερα, είτε είναι σε καθυστέρηση μέχρι 90 ημέρες, καθώς υπάρχουν ενδείξεις για δυσκολίες πλήρους αποπληρωμής χωρίς τη ρευστοποίηση της εξασφάλισης. Τα NPEs, όπως αναφέρονται στο παρόν, αφορούν τα δάνεια (προ προβλέψεων) που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, εκτός εκείνων που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση,

ι) **Δείκτης NPEs**: Ο λόγος των NPEs προς το σύνολο των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες (προ προβλέψεων), που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος στο τέλος της υπό εξέταση περιόδου,

ια) **NPEs (σχηματισμός):** Καθαρή αύξηση/μείωση των NPEs της υπό εξέταση περιόδου εξαιρουμένης της επίπτωσης των διαγραφών, των πωλήσεων και λοιπών μεταβολών,

ιβ) **Δείκτης Κάλυψης NPEs:** Ο λόγος των συσσωρευμένων προβλέψεων για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, περιλαμβανομένων των προβλέψεων για δεσμεύσεις που σχετίζονται με το πιστωτικό κίνδυνο (στοιχεία εκτός ισολογισμού), προς το σύνολο των NPEs, στο τέλος της υπό εξέταση περιόδου,

ιγ) **Δείκτης Προβλέψεων (ζημιές) προς το μέσο υπόλοιπο δανείων (μετά από προβλέψεις) - Κόστος Κινδύνου:** Ο λόγος των προβλέψεων (ζημιών) για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις της υπό εξέταση περιόδου σε ετησιοποιημένη βάση, προς το μέσο υπόλοιπο των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος (amortised cost) (ο αριθμητικός μέσος όρος των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες στο αποσβέσιμο κόστος, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση, στο τέλος της υπό εξέταση περιόδου, στο τέλος των ενδιάμεσων τριμήνων (για το 2019) και στο τέλος του προηγούμενου έτους),

ιδ) **Απόδοση Ενσώματων Ιδίων Κεφαλαίων:** Ο λόγος των προσαρμοσμένων καθαρών κερδών προς την Ενσώματη Λογιστική Αξία (Tangible Book Value). Ενσώματη Λογιστική Αξία είναι το σύνολο των Ιδίων

[8] Ο ΕΔΜΑ «Προσαρμοσμένα καθαρά κέρδη», ο οποίος παρέχει πληροφόρηση σχετικά με την απόδοση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του Ομίλου, έχει επικαιροποίησει το προηγούμενο ΕΔΜΑ «Καθαρά κέρδη από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ εξόδων αναδιάρθρωσης» έτσι ώστε να ληφθούν υπόψη τα επιπρόσθετα στοιχεία που προκύπτουν κυρίως από το σχέδιο μετασχηματισμού.

Κεφαλαίων που αναλογούν στους μετόχους εξαιρουμένων των προνομιούχων μετοχών, των προνομιούχων τίτλων, δικαιωμάτων τρίτων και άυλων πάγιων στοιχείων.

Ορισμοί των δεικτών κεφαλαίου που προβλέπονται από το κανονιστικό πλαίσιο και οι οποίοι περιλαμβάνονται στην Έκθεση Διαχείρισης του 2019:

α) **Συνολικός δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (Total Capital Adequacy ratio):** Ο λόγος των συνολικών εποπτικών κεφαλαίων, όπως ορίζονται με τους κανονισμούς (ΕΕ) Αρ.575/2013 και Αρ.2395/2017 με την εφαρμογή των σχετικών μεταβατικών διατάξεων που αφορούν την υπό εξέταση περίοδο, προς το σύνολο του σταθμισμένου ενεργητικού (Risk Weighted Assets - RWA). Το σταθμισμένο ενεργητικό είναι το σύνολο του ενεργητικού και των στοιχείων εκτός ισολογισμού του Ομίλου, σταθμισμένα με βάση τους συντελεστές στάθμισης κινδύνου σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) Αρ. 575/2013, λαμβάνοντας υπόψη τον πιστωτικό, λειτουργικό και το κίνδυνο αγοράς,

β) **Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (CET1):** Ο λόγος των εποπτικών κεφαλαίων κοινών μετοχών κατηγορίας 1, όπως ορίζονται με τους κανονισμούς (ΕΕ) Αρ.575/2013 και Αρ. 2395/2017 με την εφαρμογή των σχετικών μεταβατικών διατάξεων που αφορούν την υπό εξέταση περίοδο, προς το σύνολο του σταθμισμένου ενεργητικού (Risk Weighted Assets - RWA),

γ) **Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (Πλήρης εφαρμογή):** Ο λόγος των εποπτικών κεφαλαίων κοινών μετοχών της κατηγορίας 1, όπως ορίζονται από τους κανονισμούς (ΕΕ) Αρ.575/2013 και Αρ.2395/2017 χωρίς την εφαρμογή των σχετικών μεταβατικών διατάξεων προς το σύνολο του σταθμισμένου ενεργητικού (RWA).

Στον ακόλουθο πίνακα παρατίθενται οι ΕΔΜΑ, οποίοι υπολογίσθηκαν με βάση τις Ετήσιες Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις για τις χρήσεις που έληξαν την 31 Δεκεμβρίου 2019 και την 31 Δεκεμβρίου 2018:

Στοιχεία Υπολογισμού των Εναλλακτικών Δεικτών Μέτρησης της Απόδοσης

	2019	2018	2018 (Αναμορφωμένα)
Καθαρά Έσοδα από Τόκους [1]	1.377	1.416	
Λειτουργικά Έσοδα [2]	1.844	1.845	1.832
Λειτουργικά Έξοδα [3]	(901)	(879)	(874)
Λειτουργικά Έξοδα σε συγκρίσιμη βάση [4]	(881)		
Οργανικά Κέρδη προ προβλέψεων (Core PPI)	830	848	853
Έξοδα αναδιάρθρωσης μετά από φόρο	(66)	(44)	
Ζημιές απομείωσης υπεραξίας	(62)	-	
Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα (NPEs)	12.950	16.653	
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	(624)	(680)	
Υποχρεώσεις προς Πελάτες	44.841	39.083	
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (προ προβλέψεων)	44.464	45.032	
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (προ προβλέψεων), που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος	44.406	44.973	
Σωρευτικές προβλέψεις απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	(7.099)	(8.800)	
Υποχρεώσεις προς Πελάτες (Δραστηριότητες στην Ελλάδα)	32.444	28.785	
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (προ προβλέψεων) - (Δραστηριότητες στην Ελλάδα)	36.900	38.649	
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες (προ προβλέψεων), που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος - (Δραστηριότητες στην Ελλάδα)	36.857	38.602	
Σωρευτικές προβλέψεις απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών - (Δραστηριότητες στην Ελλάδα)	(6.840)	(8.505)	
Πρόβλεψη απομείωσης για δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	(64)	(58)	
Ο αριθμητικός μέσος όρος του συνόλου ενεργητικού των συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων	61.603	57.372	57.378
Ο αριθμητικός μέσος όρος των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες στο αποσβέσιμο κόστος[5]	36.464	36.094	

(1) Τέταρτο τρίμηνο 2019 NIM: Τα καθαρά έσοδα από τόκους του τέταρτου τριμήνου 2019 (€346 εκατ.) σε ετησιοποιημένη βάση, προς το μέσο υπόλοιπο του συνόλου ενεργητικού των συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων (€64.394 εκατ.).
(2) Διεθνείς Δραστηριότητες: Λειτουργικά Έσοδα: €515 εκατ. (2018 Αναμορφωμένο: €427 εκατ.). Δραστηριότητες στην Ελλάδα: Λειτουργικά Έσοδα: €1.329 εκατ. (2018 Αναμορφωμένο: €1.405 εκατ.).
(3) Διεθνείς Δραστηριότητες: Λειτουργικά Έξοδα: €217 εκατ. (2018 Αναμορφωμένο: €185 εκατ.). Δραστηριότητες στην Ελλάδα: Λειτουργικά Έξοδα: €684 εκατ. (2018 Αναμορφωμένο: €689 εκατ.).
(4) Για συγκριτικούς σκοπούς, τα στοιχεία του 2019 έχουν προσαρμοστεί και δεν περιλαμβάνουν €7 εκατ. και €14 εκατ. έξοδα της Grivalia και της PBB για την Ελλάδα και τον Όμιλο αντίστοιχα.
(5) Ο αριθμητικός μέσος όρος των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες στο αποσβέσιμο κόστος, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση για τη χρήση 2019, υπολογίζεται ως ο αριθμητικός μέσος όρος του υπολοίπου τους στο τέλος της υπό εξέταση περιόδου (31 Δεκεμβρίου 2019) €37.307 εκατ., στο τέλος των ενδιάμεσων τριμήνων (30 Σεπτεμβρίου 2019: €36.915 εκατ., 30 Ιουνίου 2019: €35.772 εκατ., 31 Μαρτίου 2019: €36.154 εκατ.) και στο τέλος της προηγούμενης περιόδου (31 Δεκεμβρίου 2018: €36.172 εκατ.), (1 Ιανουαρίου 2018: €36.015 εκατ. αναπροσαρμοσμένο με την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9).

Ως αποτέλεσμα της εφαρμογής του προτύπου ΔΠΧΑ 16 την 1 Ιανουαρίου 2019, δεν έχουν επέλθει ουσιώδεις μεταβολές στους ανωτέρω ΕΔΜΑ που χρησιμοποιεί ο Όμιλος (σημείωση 41 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων).

Πηγή των χρηματοοικονομικών πληροφοριών

Η Έκθεση Διαχείρισης περιλαμβάνει χρηματοοικονομικά δεδομένα και μεγέθη όπως προέρχονται από τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας για το έτος που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019 και τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις για το έτος που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2018, οι οποίες έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ). Επιπλέον, περιλαμβάνει πληροφορίες οι οποίες αντλούνται από τα εσωτερικά συστήματα πληροφόρησης, σύμφωνες με τις λογιστικές αρχές του Ομίλου, όπως οι επιλεγμένες χρηματοοικονομικές πληροφορίες για τους δύο κύριους τομείς αναφοράς δραστηριοτήτων του Ομίλου α) Ελληνικές Δραστηριότητες, οι οποίες ενσωματώνουν τις επιχειρηματικές δραστηριότητες προερχόμενες από τη Τράπεζα και τις ελληνικές θυγατρικές και β) Διεθνείς Δραστηριότητες, οι οποίες ενσωματώνουν τις επιχειρηματικές δραστηριότητες προερχόμενες από τις τράπεζες και τις τοπικές θυγατρικές οι οποίες δραστηριοποιούνται στη Βουλγαρία, Σερβία, Κύπρο και Λουξεμβούργο (σχετική αναφορά στη σελίδα 8).

ΔΗΛΩΣΗ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ 2019

1. Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης και Πρακτικές

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία καθώς και τις συμβατικές υποχρεώσεις της Τράπεζας έναντι του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) και με βάση τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης, η Τράπεζα Eurobank Ergasias Α.Ε. («Τράπεζα» ή «Eurobank»), έχει υιοθετήσει και εφαρμόζει Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης («Κώδικας») ο οποίος περιγράφει τις βασικές αρχές της εταιρικής διακυβέρνησης. Ο Κώδικας και οι αντίστοιχες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.eurobank.gr).

2. Διοικητικό Συμβούλιο[1]

2.1. Γενικά

Η Τράπεζα διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο («Δ.Σ.») το οποίο είναι συλλογικά υπεύθυνο για την μακροπρόθεσμη επιτυχία της Τράπεζας. Το Δ.Σ. ασκεί τις αρμοδιότητές του αποτελεσματικά και σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και τις συμβατικές υποχρεώσεις της Τράπεζας έναντι του ΤΧΣ σύμφωνα με τη Σύμβαση Πλαισίου Συνεργασίας (RFA) που υπογράφηκε μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ.

Ο ρόλος του Δ.Σ. είναι η παροχή επιχειρηματικής καθοδήγησης στην Τράπεζα και τις θυγατρικές της (συνολικά αναφερόμενες ως ο «Όμιλος»), εντός ενός πλαισίου συνετών και αποτελεσματικών ελέγχων, που επιτρέπει την αξιολόγηση και διαχείριση του κινδύνου. Το Δ.Σ. καθορίζει τους στρατηγικούς στόχους του Ομίλου, διασφαλίζει ότι υπάρχουν οι απαραίτητοι οικονομικοί και ανθρώπινοι πόροι για να επιτύχει ο Όμιλος τους στόχους του και αξιολογεί την απόδοση της διοίκησης. Το Δ.Σ. καθορίζει τις αξίες και τα πρότυπα του Ομίλου και διασφαλίζει ότι οι υποχρεώσεις του προς τους μετόχους του και τρίτους, είναι κατανοητές και εκπληρώνονται. Όλα τα μέλη του πρέπει να ενεργούν κατά τρόπο που θεωρούν ότι είναι προς το μέγιστο συμφέρον του Ομίλου, σύμφωνα με τα θεσμικά τους καθήκοντα.

2.2. Σύνθεση του Δ.Σ.

Τα μέλη του Δ.Σ. εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση της Τράπεζας η οποία καθορίζει επίσης τον ακριβή αριθμό των μελών του Δ.Σ., εντός των ορίων που προβλέπονται στο Νόμο και το Καταστατικό της Τράπεζας, τη θητεία τους και ορίζει τα ανεξάρτητα μη-εκτελεστικά μέλη. Το σημερινό Δ.Σ., κατά την ημερομηνία έγκρισης της παρούσας Δήλωσης, αποτελείται από δεκατρία (13) μέλη εκ των οποίων, τέσσερα (4) εκτελεστικά, τρία (3) μη εκτελεστικά, πέντε (5) ανεξάρτητα μη εκτελεστικά, και έναν (1) εκπρόσωπο του ΤΧΣ, ο οποίος έχει οριστεί (ως μη εκτελεστικό μέλος) σύμφωνα με τις σχετικές νομικές προβλέψεις.

Σε συνέχεια της απόφασης του Προέδρου του Δ.Σ. της Τράπεζας, κ. Νικόλαου Καραμούζη, να αποχωρήσει από τη θέση του Προέδρου και μέλους του Δ.Σ. της Τράπεζας στο τέλος Μαρτίου 2019, το Δ.Σ. κατά τις συνεδριάσεις του της 29ης Μαρτίου και 1ης Απριλίου 2019 όρισε τον κ. Γεώργιο Ζανιά ως νέο Πρόεδρο του Δ.Σ., μη εκτελεστικό μέλος, σε αντικατάσταση και με θητεία ίση με το υπόλοιπο της θητείας του παραιτηθέντος μέλους.

Επίσης, σε συνέχεια της παραίτησης της κα Lucrezia Reichlin, με ισχύ από την 1η Απριλίου 2019, την ίδια μέρα το Δ.Σ. της Τράπεζας αποφάσισε τη μη αντικατάστασή του παραιτηθέντος μέλους και τη συνέχιση της διοίκησης και εκπροσώπησης της Τράπεζας από το Δ.Σ. χωρίς την αντικατάσταση της.

Η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας (ΕΓΣ) που πραγματοποιήθηκε στις 5 Απριλίου 2019 ενημερώθηκε για τον ορισμό από το Δ.Σ. του κ. Γεωργίου Ζανιά σε αντικατάσταση του κ. Νικολάου Καραμούζη και επίσης εξέλεξε τον κ. Νικόλαο Μπέρτσο ως νέο ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. της Τράπεζας, του οποίου η θητεία θα λήξει ταυτόχρονα με τη θητεία των υπολοίπων μελών του Δ.Σ. Επιπλέον, στο πλαίσιο της συγχώνευσης της Eurobank με την Grivalia Properties ΑΕΕΑΠ (Grivalia), η ΕΓΣ ενημερώθηκε επίσης ότι, σε συνέχεια της αξιολόγησης από την Επιτροπή Υποψηφιοτήτων της Τράπεζας, το Δ.Σ. επιβεβαίωσε ότι ο κ. Bradley Paul L. Martin, ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. της Τράπεζας, μετά τη συγχώνευση δεν πληροί τα σχετικά κριτήρια ανεξαρτησίας σύμφωνα με το εθνικό και Ευρωπαϊκό νομικό και κανονιστικό πλαίσιο και ως εκ τούτου ενημερώθηκε για την αλλαγή της ιδιότητάς του (από ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος σε μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. της Τράπεζας). Την ίδια ημερομηνία (5 Απριλίου 2019), το Δ.Σ. αποφάσισε τη συγκρότησή του σε σώμα, τον διορισμό Διευθύνοντος Συμβούλου και Αναπληρωτών Διευθυνόντων Συμβούλων και τον καθορισμό εκτελεστικών και μη εκτελεστικών μελών του Δ.Σ, όπου ο κ. Γεώργιος Χρυσικός, πρώην μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ., ορίστηκε Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. της Τράπεζας, μη εκτελεστικό μέλος.

Τέλος, το Δ.Σ. α) με την από 31 Ιουλίου 2019 απόφασή του, όρισε τον κ. Κωνσταντίνο Αγγελόπουλο ως νέο εκπρόσωπο του ΤΧΣ στο Δ.Σ. της Τράπεζας, σε αντικατάσταση της παραιτηθείσας κας Αικατερίνης Μπερίτση και β) με την από 16 Δεκεμβρίου 2019 απόφασή του, όρισε τον κ. Δημήτριο Μίσκου ως νέο εκπρόσωπο του ΤΧΣ στο Δ.Σ. της Τράπεζας, σε αντικατάσταση του κ. Κωνσταντίνου Αγγελόπουλου. Ο ορισμός και των δύο μελών έγινε σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3864/2010 και της Σύμβασης Πλαισίου Συνεργασίας που έχει υπογραφεί μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ. Ο ορισμός και

[1] Πληροφορίες σχετικά με τη σύνθεση του Δ.Σ. περιλαμβάνονται στη σημείωση 48 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων και σύντομα βιογραφικά σημειώματα των μελών είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.eurobank.gr).

των δύο μελών του Δ.Σ. ανακοινώθηκε στην Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας η οποία πραγματοποιήθηκε στις 31 Ιανουαρίου 2020.

Το Δ.Σ., κατά την ημερομηνία έγκρισης της Έκθεσης του Δ.Σ., αποτελείται από τα ακόλουθα μέλη:

		Πρώτη Εκλογή	**Λήξη θητείας**
Γεώργιος Π. Ζανιάς	Πρόεδρος, Μη Εκτελεστικός Σύμβουλος	Μαρ. 2019	2021
Γεώργιος Κ. Χρυσικός	Αντιπρόεδρος, Μη Εκτελεστικός Σύμβουλος	Ιουν. 2014	2021
Φωκίων Χ. Καραβίας	Διευθύνων Σύμβουλος	Ιουν. 2014	2021
Σταύρος Ε. Ιωάννου	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος	Απρ. 2015	2021
Θεόδωρος Α. Καλαντώνης	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος	Απρ. 2015	2021
Κωνσταντίνος Β. Βασιλείου	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος	Ιουλ. 2018	2021
Bradley Paul L. Martin	Μη Εκτελεστικός Σύμβουλος	Ιουν. 2014	2021
Νικόλαος Α. Μπέρτσος	Μη Εκτελεστικός, Ανεξάρτητος Σύμβουλος	Απρ. 2019	2021
Richard P. Boucher	Μη Εκτελεστικός, Ανεξάρτητος Σύμβουλος	Ιαν. 2017	2021
Rajeev K. L. Kakar	Μη Εκτελεστικός, Ανεξάρτητος Σύμβουλος	Ιουλ. 2018	2021
Jawaid A. Mirza	Μη Εκτελεστικός, Ανεξάρτητος Σύμβουλος	Ιουν. 2016	2021
George E. Myhal	Μη Εκτελεστικός, Ανεξάρτητος Σύμβουλος	Οκτ. 2016	2021
Δημήτριος Χ. Μίσκου	Μη Εκτελεστικός Σύμβουλος – Εκπρόσωπος ΤΧΣ	Δεκ. 2019	2021

Στο καταστατικό της Τράπεζας δεν προβλέπονται περιορισμοί στην επανεκλογή και παύση των μελών του Δ.Σ.. Σε κάθε περίπτωση ελλειπόντων μελών, το Δ.Σ. δικαιούται να συνεχίσει τη διαχείριση και την εκπροσώπηση της Τράπεζας, χωρίς να προβεί σε αντικατάσταση των ελλειπόντων μελών υπό την προϋπόθεση ότι ο αριθμός των απομενόντων μελών υπερβαίνει το ήμισυ των μελών όπως είχαν πριν την επέλευση των γεγονότων απώλειας της ιδιότητάς τους, και πάντως δεν είναι μικρότερος των τριών (3).

Σύμφωνα με το καταστατικό της Τράπεζας, το Δ.Σ. μπορεί να αποτελείται από τρία (3) έως είκοσι (20) μέλη[2], ενώ σύμφωνα με το RFA το εύρος αυτό έχει οριστεί να είναι μεταξύ επτά (7) και δέκα πέντε (15) μελών (συμπεριλαμβανομένου του εκπροσώπου του ΤΧΣ). Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το RFA, (α) ο αριθμός των μελών του Δ.Σ. πρέπει να είναι πάντοτε μονός, (β) τα μέλη στην πλειοψηφία τους πρέπει να είναι μη εκτελεστικά και τουλάχιστον το ήμισυ των μη εκτελεστικών μελών (στρογγυλοποιημένο στον πλησιέστερο ακέραιο), και σε κάθε περίπτωση όχι λιγότερα από τρία (3) (εξαιρουμένου του εκπροσώπου του ΤΧΣ), να είναι ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3016/2002 για την εταιρική διακυβέρνηση και τη Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2005/162/ΕΚ και (γ) το Δ.Σ. πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον δύο (2) εκτελεστικά μέλη. Για τυχόν διαφοροποίηση από τις ρυθμίσεις του RFA πρέπει να υπάρχει προγενέστερη συγκατάθεση του ΤΧΣ. Επίσης, σύμφωνα με τα κριτήρια αξιολόγησης εταιρικής διακυβέρνησης του ΤΧΣ, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του ν. 3864/2010, ο προσδοκώμενος αριθμός μελών του Δ.Σ. θα πρέπει να είναι μέχρι δεκατρία (13) μέλη.

2.3. Προβλέψεις του νόμου 3864/2010, όπως ισχύει, αναφορικά με τη σύνθεση του Δ.Σ.

Ο ν. 3864/2010, όπως ισχύει, εισήγαγε συγκεκριμένες ελάχιστες απαιτήσεις αναφορικά με το μέγεθος, τη δομή και τα μέλη του Δ.Σ. και των Επιτροπών του Δ.Σ. των πιστωτικών ιδρυμάτων των οποίων το πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης ενδέχεται να αξιολογηθεί από το ΤΧΣ σύμφωνα με τις σχετικές προβλέψεις του ν. 3864/2010. Συγκεκριμένα, τα μέλη του Δ.Σ. πρέπει (i) να διαθέτουν τουλάχιστον δέκα (10) χρόνια εμπειρίας σε ανώτερες διευθυντικές θέσεις στους τομείς της τραπεζικής, της ελεγκτικής, της διαχείρισης κινδύνων ή διαχείρισης επισφαλών περιουσιακών στοιχείων, εκ των οποίων, ειδικά για τα μη εκτελεστικά μέλη, τρία (3) χρόνια ως μέλη διοικητικού συμβουλίου σε πιστωτικό ίδρυμα ή επιχείρηση του χρηματοπιστωτικού τομέα ή σε διεθνές χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, (ii) να μην ασκούν, ούτε να τους έχει ανατεθεί κατά τα τελευταία τέσσερα (4) χρόνια πριν το διορισμό τους, σημαντικό δημόσιο λειτούργημα, όπως Αρχηγού του Κράτους ή Προέδρου της Κυβέρνησης,

[2]Η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Eurobank που πραγματοποιήθηκε στις 31.01.2020 ενέκρινε, μεταξύ άλλων, την τροποποίηση του καταστατικού της Eurobank, με τροποποίηση, προσθήκη και αναρίθμηση των άρθρων αυτού, με σκοπό, μεταξύ άλλων, την εναρμόνιση του στον ν. 4548/2018. Σε αυτό το πλαίσιο, το τροποποιημένο καταστατικό προβλέπει ότι *"Η Εταιρεία διοικείται από το Διοικητικό Συμβούλιο το οποίο αποτελείται τουλάχιστον από τρία (3) έως δεκαπέντε (15) μέλη, τα οποία εκλέγει η Γενική Συνέλευση, καθορίζοντας και τον χρόνο της θητείας τους, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τη μέγιστη προβλεπόμενη στον νόμο."* Σημειώνεται ότι το τροποποιημένο καταστατικό θα τεθεί σε ισχύ μετά την ολοκλήρωση της διάσπασης της Eurobank με απόσχιση του κλάδου τραπεζικής δραστηριότητας, όπως αυτή εγκρίθηκε από την προαναφερθείσα Έκτακτη Γενική Συνέλευση.

ανώτερου πολιτικού αξιωματούχου, ανώτερου κυβερνητικού, δικαστικού ή στρατιωτικού υπαλλήλου ή σημαντική θέση ως ανώτερου στελέχους δημοσίων επιχειρήσεων ή στελέχους πολιτικού κόμματος, και (iii) να έχουν δηλώσει όλες τις οικονομικές διασυνδέσεις με το πιστωτικό ίδρυμα πριν από το διορισμό τους. Επιπρόσθετα, το Δ.Σ. πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον: (i) τρεις (3) εμπειρογνώμονες ως ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη με επαρκείς γνώσεις και διεθνή εμπειρία τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ετών σε αντίστοιχα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, εκ των οποίων τουλάχιστον τρία (3) χρόνια ως μέλη διεθνούς τραπεζικού ομίλου που δεν δραστηριοποιείται στην Ελληνική αγορά, τα οποία δεν πρέπει να έχουν κατά τα προηγούμενα δέκα (10) χρόνια οποιαδήποτε σχέση με πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα και τα οποία προεδρεύουν σε όλες τις επιτροπές του Δ.Σ., και (ii) ένα (1) μέλος με σχετική εξειδίκευση και διεθνή εμπειρία τουλάχιστον πέντε (5) ετών στη διαχείριση κινδύνων ή τη διαχείριση μη εξυπηρετούμενων δανείων, το οποίο επικεντρώνεται και έχει ως μοναδική του αρμοδιότητα τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων σε επίπεδο Δ.Σ. και προεδρεύει σε ειδική επιτροπή του Δ.Σ. που ασχολείται με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, η οποία για την Τράπεζα, σύμφωνα με το ΤΧΣ, κατόπιν σχετικής διαβούλευσης με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (ΕΕΜ), είναι η Επιτροπή Κινδύνων. Παράλληλα και με βάση τις προβλέψεις του άρθρου 10, παρ. 6 του ν. 3864/2010, το ΤΧΣ με τη βοήθεια ανεξάρτητου συμβούλου έχει θεσπίσει επιπρόσθετα κριτήρια για την επιλογή μελών του Δ.Σ..

2.4. Δικαιώματα του ΤΧΣ βάσει του νόμου 3864/2010 και του RFA

Σύμφωνα με τον νόμο 3864/2010, το ΤΧΣ για την επίτευξη του σκοπού του και την άσκηση των δικαιωμάτων του (α) καθορίζει το περίγραμμα του RFA ή του τροποποιούμενου RFA, ανάλογα με την περίπτωση, με όλα τα πιστωτικά ιδρύματα τα οποία λαμβάνουν ή έχουν λάβει χρηματοοικονομική βοήθεια από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕΤΧΣ) ή τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ) και (β) τα πιστωτικά ιδρύματα υπογράφουν το προαναφερόμενο RFA. Στο πλαίσιο αυτό, ένα νέο RFA υπογράφηκε μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ στις 4.12.2015 με άμεση ισχύ, αντικαθιστώντας το από 26.8.2014 προγενέστερο RFA.

Το RFA, το οποίο υπογράφηκε μεταξύ της Τράπεζας και του ΤΧΣ στις 04,12,2015, ρυθμίζει θέματα που αφορούν, μεταξύ άλλων, (α) την εταιρική διακυβέρνηση της Τράπεζας, (β) το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης[3] και την παρακολούθηση αυτού, (γ) την παρακολούθηση της εφαρμογής του πλαισίου διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων της Τράπεζας και την παρακολούθηση της απόδοσης της Τράπεζας στη διαχείριση αυτών. Επιπλέον, ασχολείται με (δ) την εξειδίκευση για την Τράπεζα των ουσιωδών υποχρεώσεων που προβλέπονται στον ν. 3864/2010 και τις περιπτώσεις μετατροπής των υπό περιορισμούς τελούντων δικαιωμάτων ψήφου του ΤΧΣ σε πλήρη, (ε) την παρακολούθηση του πραγματικού προφίλ κινδύνου της Τράπεζας συγκρινόμενο με την εγκεκριμένη στρατηγική κινδύνου και κεφαλαίου, (στ) τη συναίνεση του ΤΧΣ για τη στρατηγική κινδύνου και κεφαλαίου του Ομίλου της Τράπεζας και για τη στρατηγική, την πολιτική και τη διακυβέρνηση του Ομίλου της Τράπεζας σχετικά με τη διαχείριση των καθυστερούμενων και μη εξυπηρετούμενων δανείων και οποιαδήποτε σχετική τροποποίηση, προσθήκη, αναθεώρηση ή απόκλιση (ζ) τα καθήκοντα, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του εκπροσώπου του ΤΧΣ στο Δ.Σ..

Σύμφωνα με τις διατάξεις του RFA, το ΤΧΣ ορίζει τον/την εκπρόσωπό του με απλό έγγραφο αίτημα προς τον Πρόεδρο του Δ.Σ.. Το Δ.Σ. πρέπει να εγκρίνει άμεσα τον ορισμό του/της και να προβεί σε κάθε απαραίτητη ενέργεια σύμφωνα με το καταστατικό της Τράπεζας και τον ν. 4548/2018, για την ολοκλήρωση αυτού του ορισμού συμπεριλαμβανομένης και της απαιτούμενης ανακοίνωσης αυτού στη Γενική Συνέλευση. Στην περίπτωση που λόγω αυτού του ορισμού, ο αριθμός των μελών του Δ.Σ. υπερβαίνει τον αριθμό των εκλεγμένων μελών από τη Γενική Συνέλευση ή υπερβαίνει τον ανώτερο αριθμό μελών Δ.Σ. που ορίζει το καταστατικό της, η Τράπεζα πρέπει να συγκαλέσει άμεσα Έκτακτη Γενική Συνέλευση για την εκλογή του νέου μέλους στο Δ.Σ. και εάν απαιτείται να προχωρήσει στη σχετική τροποποίηση του καταστατικού της σχετικά με την αύξηση του αριθμού των μελών του Δ.Σ..

Επιπλέον, σύμφωνα με τις διατάξεις του RFA, το ΤΧΣ δικαιούται να ορίσει έναν παρατηρητή στο Δ.Σ. της Τράπεζας, ο οποίος δεν έχει δικαίωμα ψήφου στο Δ.Σ.. Το ΤΧΣ ορίζει τον/την παρατηρητή του ή τον αντικαταστάτη του/της με απλό έγγραφο αίτημα προς τον Πρόεδρο του Δ.Σ. Ο ορισμός του/της ολοκληρώνεται αμέσως μόλις η Τράπεζα παραλάβει το προαναφερόμενο έγγραφο αίτημα χωρίς να απαιτούνται περαιτέρω διαδικασίες. Ο παρατηρητής είναι ο υπεύθυνος για την Τράπεζα υπάλληλος του ΤΧΣ (portfolio manager) ο οποίος λειτουργεί ως σύνδεσμος με την Τράπεζα και έχει χρεωθεί ρητώς την παρακολούθηση της Τράπεζας.

Αναφορικά με τη λειτουργία του Δ.Σ. ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ έχει το δικαίωμα (α) να ζητά τη σύγκληση του Δ.Σ., (β) να προσθέτει θέματα στην ημερήσια διάταξη του Δ.Σ., (γ) να ζητά την αναβολή της συνεδρίασης του Δ.Σ. για τρεις (3) εργάσιμες ημέρες, προκειμένου να λαμβάνει οδηγίες από την Εκτελεστική Επιτροπή του ΤΧΣ, (δ) να ασκεί δικαίωμα αρνησικυρίας (veto) στη λήψη οποιασδήποτε απόφασης του Δ.Σ. (i) σχετικής με τη διανομή μερίσματος και την πολιτική παροχών και πρόσθετων απολαβών (bonus) στα μέλη του Δ.Σ., καθώς και σε όσους έχουν τη θέση ή εκτελούν καθήκοντα Γενικού Διευθυντή, καθώς και για τους αναπληρωτές τους, (ii) η οποία δύναται να θέσει σε κίνδυνο τα συμφέροντα των καταθετών ή να επηρεάσει σοβαρά τη ρευστότητα ή τη φερεγγυότητα ή την εν γένει συνετή και εύρυθμη λειτουργία της Τράπεζας (όπως επιχειρηματική στρατηγική, διαχείριση στοιχείων ενεργητικού-παθητικού κ.λπ.) (iii) που αφορά εταιρικές πράξεις που καταλήγουν στην τροποποίηση του καταστατικού της Τράπεζας, περιλαμβανομένης της αύξησης ή μείωσης κεφαλαίου ή της παροχής σχετικής εξουσιοδότησης στο Δ.Σ., συγχώνευσης, διάσπασης, μετατροπής, αναβίωσης, παράτασης της διάρκειας ή διάλυσης της Τράπεζας, μεταβίβασης στοιχείων του ενεργητικού, περιλαμβανομένης της πώλησης θυγατρικών,

[3] Σύμφωνα με το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης, όπως αυτό εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 26 Νοεμβρίου 2015, η περίοδος αναδιάρθρωσης έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2018.

ή για οποιοδήποτε άλλο θέμα απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία κατά τα προβλεπόμενα στον ν. 4548/2018, και η οποία απόφαση δύναται να επηρεάσει σημαντικά τη συμμετοχή του ΤΧΣ στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας, ε) να εγκρίνει το Γενικό Διευθυντή των Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας.

Το ΤΧΣ προβαίνει σε επισκόπηση της ετήσιας αυτό-αξιολόγησης του Δ.Σ. της Τράπεζας και των Επιτροπών του, με σκοπό τον εντοπισμό αδυναμιών και τη βελτίωση των μεθόδων εργασίας και αποτελεσματικότητας, καθώς και να διενεργεί τη δική του αξιολόγηση επί του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης του Δ.Σ. και των Επιτροπών του, με τη βοήθεια ενός ανεξάρτητου συμβούλου διεθνούς κύρους, εμπειρίας και εξειδίκευσης, σύμφωνα με το άρθρο 10 του νόμου 3864/2010. Αυτή η αξιολόγηση θα είναι σύμφωνη με τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές εφαρμόζοντας κριτήρια επιπλέον των εποπτικά οριζόμενων απαιτήσεων περί καταλληλότητας.

2.5. Καταμερισμός αρμοδιοτήτων

Υφίσταται σαφής διαχωρισμός των αρμοδιοτήτων σε επίπεδο διοίκησης της Τράπεζας σε ό,τι αφορά στην ορθή λειτουργία του Δ.Σ. και στην καθημερινή διαχείριση και έλεγχο των δραστηριοτήτων της Τράπεζας. Οι ρόλοι του Πρόεδρου και του Διευθύνοντος Συμβούλου δεν ασκούνται από το ίδιο πρόσωπο.

Τα εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. ασχολούνται με τα καθημερινά θέματα διοίκησης, την παρακολούθηση του Ομίλου και την εφαρμογή της στρατηγικής του. Τα μη εκτελεστικά μέλη είναι επιφορτισμένα με την προαγωγή και τη διασφάλιση των συμφερόντων της Τράπεζας, ενώ συμβάλλουν, μέσω εποικοδομητικής κριτικής, στην ανάπτυξη προτάσεων στρατηγικής και εγκρίνουν, αναθεωρούν και επιβλέπουν την εφαρμογή της πολιτικής αποδοχών της Τράπεζας και του Ομίλου. Τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. μπορούν, εφόσον κρίνουν τούτο αναγκαίο, να υποβάλλουν το καθένα χωριστά ή από κοινού, ξεχωριστές εκθέσεις από αυτές του Δ.Σ. στη Γενική Συνέλευση.

2.6. Λειτουργία του Δ.Σ.

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. προεδρεύει αυτού και διασφαλίζει την αποτελεσματικότητά του σε όλο το εύρος της λειτουργίας του. Ο Πρόεδρος είναι μη εκτελεστικό μέλος και δεν κατέχει τη θέση του Προέδρου των Επιτροπών Κινδύνων και Ελέγχου. Ο Διευθύνων Σύμβουλος είναι υπεύθυνος για την ανάπτυξη και υλοποίηση της στρατηγικής σύμφωνα με τους στόχους της Τράπεζας. Είναι επιφορτισμένος να ηγείται της Τράπεζας και να την οδηγεί στην επίτευξη των στόχων της.

Το Δ.Σ. συνεδριάζει τακτικά κάθε τρίμηνο και όποτε άλλοτε ο νόμος ή οι ανάγκες της Τράπεζας το απαιτούν, μετά από πρόσκληση, η οποία γνωστοποιείται στα μέλη του δύο (2) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από τη συνεδρίαση και πέντε (5) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες αν η συνεδρίαση πρόκειται να διεξαχθεί εκτός της έδρας της Τράπεζας σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 4548/2018. Στην πρόσκληση πρέπει να αναγράφονται με σαφήνεια και τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, διαφορετικά η λήψη αποφάσεων επιτρέπεται μόνον εφόσον παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται όλα τα μέλη του Δ.Σ. και κανείς δεν προβάλει αντίρρηση στην πραγματοποίηση της συνεδρίασης και στη λήψη αποφάσεων. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τις διατάξεις του RFA, το Δ.Σ. ενημερώνει τον εκπρόσωπο και τον παρατηρητή του ΤΧΣ για τις δραστηριότητες και τις αποφάσεις του Δ.Σ. και για το σκοπό αυτό θα πρέπει να τους γνωστοποιεί τα θέματα της ημερήσιας διάταξης μαζί με τα υποστηρικτικά έγγραφα τουλάχιστον τρεις (3) εργάσιμες ημέρες πριν από τη συνεδρίαση του Δ.Σ., διαφορετικά, με εξαίρεση την ύπαρξη μη προβλέψιμης επείγουσας ανάγκης της Τράπεζας, ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ δικαιούται να ζητήσει την αναβολή της συνεδρίασης του Δ.Σ., το οποίο μπορεί να συνεδριάσει το νωρίτερο μετά από τρεις (3) εργάσιμες ημέρες, με την προϋπόθεση ότι τα προαναφερόμενα έγγραφα έχουν τεθεί υπόψη του εγκαίρως. Στην περίπτωση που κάποιο από τα θέματα της ημερήσιας διάταξης απαιτεί, βάσει των διατάξεων του RFA, την προηγούμενη συναίνεση του ΤΧΣ, η Τράπεζα δε δύναται να το υποβάλει στο Δ.Σ. για έγκριση πριν από τη συναίνεση του ΤΧΣ, εκτός και εάν η Τράπεζα και το ΤΧΣ συμφωνήσουν διαφορετικά. Το Δ.Σ. μπορεί να εγκρίνει επείγοντα θέματα υπό την αίρεση της μεταγενέστερης συναίνεσης του ΤΧΣ.

Το Δ.Σ. βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως, όταν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται σε αυτό το ήμισυ πλέον ενός από τα μέλη του ουδέποτε όμως ο αριθμός των παρόντων ή αντιπροσωπευόμενων συμβούλων μπορεί να είναι μικρότερος των τριών (3). Προς εξεύρεση του αριθμού απαρτίας παραλείπεται τυχόν προκύπτον κλάσμα. Οι αποφάσεις του Δ.Σ. λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων και αντιπροσωπευόμενων μελών. Σε περίπτωση ισοψηφίας, δεν υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου του Δ.Σ.. Κατά το 2018, το Δ.Σ. πραγματοποίησε είκοσι επτά (27) συνεδριάσεις (2018: 21) και η μέση συμμετοχή των μελών ήταν 97% (2018: 97%). Τα υποβαλλόμενα στο Δ.Σ. έγγραφα κοινοποιούνται μαζί με την πρόσκληση. Οι αποφάσεις λαμβάνονται μετά από συζήτηση κατά την οποία αναπτύσσονται διεξοδικά τα θέματα της ημερησίας διάταξης προς ικανοποίηση όλων των παριστάμενων μελών. Τα πρακτικά των συνεδριάσεων του Δ.Σ. τηρούνται από τον Γραμματέα του Δ.Σ., εγκρίνονται σε επόμενες συνεδριάσεις του και υπογράφονται από όλα τα παριστάμενα μέλη του Δ.Σ.. Το RFA προβλέπει σε ατομική βάση, υποχρεωτική συμμετοχή των μελών του Δ.Σ. τουλάχιστον ίση με 85%. Κάθε μέλος μπορεί να απουσιάζει σε ποσοστό μέχρι 15% μόνο εάν η απουσία είναι δικαιολογημένη. Τέλος, η κατάρτιση και υπογραφή του πρακτικού από όλα τα μέλη του Δ.Σ. ή τους αντιπροσώπους τους ισοδυναμεί με απόφαση του Δ.Σ., ακόμα και αν δεν έχει προηγηθεί συνεδρίαση.

2.7. Θέσεις μέλους σε Δ.Σ.

Ο αριθμός των θέσεων που κατέχουν τα μέλη του Δ.Σ. σε Δ.Σ. άλλων εταιρειών είναι σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του ν. 4261/2014 (άρθρο 83), σύμφωνα με το οποίο τα μέλη δεν επιτρέπεται να κατέχουν ταυτόχρονα περισσότερες της μίας

(1) εκ του ακόλουθου συνδυασμού θέσεων σε Δ.Σ.: (α) μία (1) θέση εκτελεστικού μέλους και δύο (2) θέσεις μη εκτελεστικού μέλους Δ.Σ. ή (β) τέσσερις (4) μη εκτελεστικού μέλους Δ.Σ. Ο εν λόγω περιορισμός δεν εφαρμόζεται στις θέσεις μέλους Δ.Σ. εντός του Ομίλου.

Η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) ως αρμόδια αρχή δύναται να επιτρέψει σε μέλη του Δ.Σ. να διατηρούν μία πρόσθετη θέση μη εκτελεστικού μέλους Δ.Σ..

Σύμφωνα με τις σχετικές δηλωμένες πληροφορίες, όλα τα μέλη πληρούν τις προϋποθέσεις του ν. 4261/2014.

2.8. Σύγκρουση Συμφερόντων

Ο Όμιλος, με βάση την «Πολιτική Σύγκρουσης Συμφερόντων και Κανόνων για τις Προσωπικές Συναλλαγές» έχει υιοθετήσει μία σειρά Πολιτικών, μέτρων και διαδικασιών που πρέπει να ακολουθούνται με σκοπό την πρόληψη και διαχείριση των καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων, όπως έχουν εντοπισθεί κατά την παροχή των επενδυτικών ή παρεπόμενων υπηρεσιών προς τους πελάτες του και κατά τη γενική επιχειρηματική δραστηριότητα του Ομίλου.

Για την αποφυγή περιπτώσεων σύγκρουσης καθηκόντων, κάθε εταιρεία του Ομίλου, εφαρμόζει τον διαχωρισμό των εκτελεστικών και εποπτικών αρμοδιοτήτων των μελών του Δ.Σ., συμπεριλαμβανομένου του διαχωρισμού των αρμοδιοτήτων του Προέδρου του Δ.Σ. από τις εκτελεστικές αρμοδιότητες του Διευθύνοντος Συμβούλου. Πιο συγκεκριμένα διασφαλίζεται ο αποτελεσματικός διαχωρισμός καθηκόντων με την υιοθέτηση κατάλληλων διαδικασιών, ώστε να αποφεύγονται περιπτώσεις ασυμβίβαστων ρόλων, σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ των μελών του Δ.Σ., της Διοίκησης και των στελεχών, αλλά και μεταξύ αυτών, της Τράπεζας και των συναλλασσομένων, καθώς και αθέμιτης χρήσης εμπιστευτικών πληροφοριών ή περιουσιακών στοιχείων.

Τα μέλη του Δ.Σ.:

- δεσμεύονται να τηρούν υψηλά πρότυπα και αρχές επαγγελματικής δεοντολογίας κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, να εφαρμόζουν τις αρχές «Πολιτικής Σύγκρουσης Συμφερόντων και Κανόνων για τις Προσωπικές Συναλλαγές» και να μην προβαίνουν σε ενέργειες ή συμπεριφορές αντίθετες με αυτήν.
- σύμφωνα με το άρθρο 97, παράγραφος 1, του Νόμου 4548/2018, απαγορεύεται να επιδιώκουν ίδια συμφέροντα που αντιβαίνουν στα συμφέροντα της Τράπεζας (ή του Ομίλου) και οφείλουν έγκαιρα και με επάρκεια να αποκαλύπτουν στα υπόλοιπα μέλη του Δ.Σ. τα προσωπικά / ίδια συμφέροντά τους που ενδέχεται να ανακύψουν από συναλλαγές της Τράπεζας οι οποίες εμπίπτουν στα καθήκοντά τους, καθώς και κάθε άλλη πιθανή, αντιληπτή ή πραγματική σύγκρουση των συμφερόντων τους με εκείνα της Τράπεζας ή συνδεδεμένων με αυτήν επιχειρήσεων (κατά την έννοια του άρθρου 32 του ν. 4308/2014). Επίσης, πρέπει να αποκαλύπτουν στα υπόλοιπα μέλη του Δ.Σ. και κάθε σύγκρουση των συμφερόντων της Τράπεζας με τα συμφέροντα των συνδεδεμένων με αυτά μερών υπό την έννοια του άρθρου 99, παράγραφος 2 του Νόμου 4548/2018. Ως επαρκής αποκάλυψη εκ μέρους των μελών του Δ.Σ., σύμφωνα με τα παραπάνω, θεωρείται εκείνη που περιλαμβάνει περιγραφή τόσο της συναλλαγής όσο και των ιδίων συμφερόντων.
- οφείλουν να διασφαλίζουν την προστασία του απορρήτου και την εμπιστευτικότητα των μη δημοσίως διαθέσιμων πληροφοριών και να απέχουν από πράξεις κατάχρησης αγοράς.

2.9. Αποδοχές

Το πλαίσιο διακυβέρνησης των αποδοχών της Τράπεζας αποτελείται από την Πολιτική Αποδοχών καθώς και την Πολιτική Αποδοχών των μελών Δ.Σ. και των Γενικών Διευθυντών της Eurobank. Η Πολιτική Αποδοχών της Τράπεζας προάγει την ορθή και αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων και συνάδει με τους στόχους και τη στρατηγική διαχείρισης κινδύνων της Τράπεζας, την εταιρική κουλτούρα και τις αξίες, τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα της Τράπεζας και τα μέτρα που λαμβάνονται για την αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων και τη μη ανάληψη υπερβολικών κινδύνων εκ μέρους της Τράπεζας. Η Πολιτική Αποδοχών των μελών Δ.Σ. και των Γενικών Διευθυντών της Eurobank περιγράφει τα βασικά συστατικά και τις εκτιμήσεις σχετικά με το πλαίσιο αποδοχών του Δ.Σ. της Τράπεζας και των Γενικών Διευθυντών της Τράπεζας, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Εταιρικού Νόμου 4548/2018. Οι αποδοχές των μελών του Δ.Σ. και των βασικών μελών της Διοίκησης του 2019 αναφέρονται στη σημείωση 46 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Επιπλέον, σε συμμόρφωση με τις προβλέψεις του εταιρικού νόμου 4548/2018 και προκειμένου να διασφαλισθεί η προσήκουσα διαφάνεια όσον αφορά στις δομές των αποδοχών και τους συναφείς κινδύνους, η Τράπεζα αναρτά στην ιστοσελίδα της, www.eurobank.gr, την Πολιτική Αποδοχών των μελών Δ.Σ. και των Γενικών Διευθυντών καθώς και αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με την πολιτική και τις πρακτικές αποδοχών που εφαρμόζονται καθώς και, για λόγους εμπιστευτικότητας, συνολικά ποσά για τους υπαλλήλους οι επαγγελματικές δραστηριότητες των οποίων έχουν ουσιώδη αντίκτυπο στο προφίλ κινδύνου της Τράπεζας και προβαίνει εν γένει σε κάθε δημοσίευση σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

2.10. Κύρια θέματα με τα οποία ασχολήθηκε το Δ.Σ. κατά το 2019

Κατά την άσκηση των καθηκόντων του το 2019, τα κύρια θέματα που απασχόλησαν το Δ.Σ. σχετίζονται με:

α) <u>Εταιρική Διακυβέρνηση</u>:

- εκλογή νέων μελών του Δ.Σ. και έγκριση των συνθέσεων των Επιτροπών του Δ.Σ.,

- προετοιμασία και σύγκληση των Γενικών Συνελεύσεων των μετόχων της Τράπεζας,
- ετήσια αξιολόγηση του Δ.Σ. και των Επιτροπών του Δ.Σ.,
- αξιολόγηση της απόδοσης του Διευθύνοντος Συμβούλου,
- έγκριση της αναθεωρημένης Πολιτικής Εξωτερικής Απασχόλησης, της αναθεωρημένης Πολιτικής Διακοπής Συνεργασίας Ανωτάτων Στελεχών, της αναθεωρημένης Πολιτικής Πρόληψης και Καταστολής της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Κυρώσεων καθώς επίσης και της Πολιτικής των Συναλλαγών με Συνδεδεμένα Μέρη,
- έγκριση της Πολιτικής Αποδοχών των μελών Δ.Σ. και των Γενικών Διευθυντών της Eurobank (ν. 4548/2018), για περαιτέρω υποβολή για έγκριση από την Ετήσια Γενική Συνέλευση της Τράπεζας,
- έγκριση του ενημερωμένου Εγχειριδίου Εσωτερικής Διακυβέρνησης και Ελέγχου,
- επισκόπηση του Σχεδίου Διαδοχής των Ανώτερων Στελεχών,
- έγκριση των αναθεωρημένων Κανονισμών Λειτουργίας της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων και της Επιτροπής Αποδοχών,
- έγκριση του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης και Πρακτικών της Τράπεζας,
- τακτική ενημέρωση για τα θέματα των Επιτροπών του Δ.Σ.,
- διάφορα θέματα αποδοχών,

β) Εταιρικές και λοιπές πράξεις:
έγκριση των ακολούθων:

- συμφωνίας με το ΤΧΣ ενόψει της ολοκλήρωσης του σχεδίου μετασχηματισμού της Τράπεζας αποτελούμενου από τη συγχώνευση με την Grivalia και το Σχέδιο Επιτάχυνσης απομείωσης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (NPE),
- των απαραίτητων ενέργειων για την ολοκλήρωση της συγχώνευσης διά απορρόφησης της Grivalia,
- της Σύμβασης Παροχής Υπηρεσιών (Service Level Agreement/SLA) με την Grivalia Management Company,
- απόσχιση του τραπεζικού κλάδου της Τράπεζας με σύσταση νέας εταιρείας κατ' εφαρμογή των σχετικών νομικών διατάξεων,
- την σύναψης δεσμευτικών συμφωνιών για την πώληση του 80% της θυγατρικής Eurobank Financial Planning Services (FPS) και την πώληση μέρους των ομολογιών ενδιάμεσης (mezzanine notes) και χαμηλής (junior notes) σειράς κατάταξης της τιτλοποίησης Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (NPE) πολλαπλών στοιχείων ενεργητικού ύψους €7,5 δις.
- παροχής εγγυήσεων του Ελληνικού Δημοσίου προς την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων ("ΕΤΕπ") υπέρ της Τράπεζας για τη χορήγηση δανείων από την ΕΤΕπ προς την Τράπεζα,
- αγοράς και πώλησης ακινήτων περιουσιακών στοιχείων.

γ) Κεφαλαιακή επάρκεια:

- έγκριση των Εσωτερικών Διαδικασιών Αξιολόγησης Κεφαλαιακής Επάρκειας και Επάρκειας Ρευστότητας για το 2019 (ICAAP & ILAAP 2019),
- έγκριση τιτλοποίησης απαιτήσεων της Τράπεζας από χαρτοφυλάκια επιχειρηματικών και άλλων δανείων,

δ) Παρακολούθηση Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων:

- έγκριση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων χρήσεως 2018 και των ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων χρήσεως 2019,
- έγκριση του ετήσιου προϋπολογισμού 2019 και του τριετούς Επιχειρηματικού Σχεδίου για την περίοδο 2019-2021,
- επισκόπηση και συζήτηση του ετήσιου προϋπολογισμού 2020 και του τριετούς Επιχειρηματικού Σχεδίου για την περίοδο 2020-2022,
- έγκριση των στόχων για τα μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα του Ομίλου για την περίοδο 2019-2021 και της Στρατηγικής Διαχείρισης μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (στόχοι του ΕΕΜ),
- ενημέρωση για τις δραστηριότητες των σημαντικών θυγατρικών και των στρατηγικών τους προτεραιοτήτων,
- παρακολούθηση των επιχειρηματικών εξελίξεων και της ρευστότητας,

ε) Διαχείριση Κινδύνων και Εσωτερικός Έλεγχος:

- ενημέρωση για την αξιολόγηση των ετήσιων εκθέσεων του Εσωτερικού Ελέγχου Ομίλου και της Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου,
- ενημέρωση για σημαντικά θέματα ελέγχου,
- έγκριση της Στρατηγικής Διαχείρισης Κινδύνων και Κεφαλαίων και των δηλώσεων διάθεσης ανάληψης κινδύνων του Ομίλου,
- ενημέρωση για την ετήσια Έκθεση Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου για το έτος 2018 του Γενικού Διευθυντή Risk Management Ομίλου,
- ενημέρωση για την Έκθεση Προβληματικών Δανείων Ομίλου και για την σχετική γνώμη του Γενικού Διευθυντή Risk Management Ομίλου,
- ενημέρωση σχετικά με πιστωτικά θέματα μέσω ποικίλων αναφορών,
- έγκριση της ενοποιημένης έκθεσης του Πυλώνα 3 για το 2018 (Capital and Risk Management disclosures),
- τακτική ενημέρωση σχετικά με τα θέματα των Επιτροπών Κινδύνων και Ελέγχου,
- ενημέρωση για την ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων της Επιτροπής Ελέγχου για το 2018,

- έγκριση νέων ή αναθεωρημένων πολιτικών σύμφωνα με το νομικό και κανονιστικό πλαίσιο και τις εσωτερικές διαδικασίες,
- έγκριση του Σχεδίου Ανάκαμψης του Ομίλου,

2.11. Αξιολόγηση της δομής, του μεγέθους, της σύνθεσης και της απόδοσης του Δ.Σ.

Η Επιτροπή Υποψηφιοτήτων, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της για την ετήσια αξιολόγηση της δομής, του μεγέθους, της σύνθεσης και της απόδοσης του Δ.Σ., με τη βοήθεια ανεξάρτητου εξωτερικού συμβούλου σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης, προχώρησε στην αξιολόγηση του Δ.Σ. για το 2019.

Σύμφωνα με την Πολιτική Αξιολόγησης του Δ.Σ. και των Επιτροπών του Δ.Σ. της Τράπεζας, η αξιολόγηση του Δ.Σ. για το 2019 κάλυψε τις ακόλουθες περιοχές:

- απόδοση του Δ.Σ. στο σχεδιασμό και την παρακολούθηση της στρατηγικής (συμπεριλαμβανομένου του επιχειρηματικού σχεδίου),
- απόδοση του Δ.Σ. στην επίβλεψη, την ενασχόληση, την αξιολόγηση, την παροχή κινήτρων και τη διακράτηση των ανώτατων διοικητικών στελεχών της Τράπεζας,
- απόδοση του Δ.Σ. στην επίβλεψη της διαχείρισης κινδύνων και του συστήματος εσωτερικού ελέγχου,
- επάρκεια του προφίλ και της σύνθεσης του Δ.Σ.,
- επάρκεια της δυναμικής και της λειτουργίας του Δ.Σ.,
- ρόλος και απόδοση του Προέδρου του Δ.Σ.,
- επάρκεια της γραμματειακής υποστήριξης του Δ.Σ.,
- αποτελεσματικότητα των Επιτροπών του Δ.Σ..

Συνολικά η αξιολόγηση αναγνώρισε ότι το Δ.Σ. συνέχισε να λειτουργεί αποτελεσματικά το 2019 όπως και το 2018. Βελτίωση σημειώθηκε στις περιοχές “Ρόλος του Προέδρου”, "Σχέση με τη Διοίκηση", "Λειτουργία και Δυναμική του Δ.Σ." και "Στρατηγική", ενώ η περιοχή "Ανθρώπινο Δυναμικό και Αμοιβές", παρόλο που σημείωσε βελτίωση, παραμένει η περιοχή με τη χαμηλότερη κατάταξη. Στο πλαίσιο της αξιολόγησης του Δ.Σ., το Δ.Σ. παράλληλα καλείται να εγκρίνει ένα σχέδιο δράσης όπως αυτό προτάθηκε από την Επιτροπή Υποψηφιοτήτων για την περαιτέρω ενίσχυση των περιοχών που αξιολογήθηκαν.

2.12. Εισαγωγικά Προγράμματα και Προγράμματα Συνεχούς Επιμόρφωσης για τα μέλη του Δ.Σ.

Τα νέα μέλη του Δ.Σ. που διορίστηκαν το 2019 έλαβαν ένα πλήρες και επίσημο Εισαγωγικό Πρόγραμμα, του οποίου κύριοι στόχοι είναι (α) η επικοινωνία του οράματος και της κουλτούρας της Τράπεζας, (β) η ενημέρωση επί των διαδικαστικών και πρακτικών υποχρεώσεών τους, (γ) η μείωση του χρονικού διαστήματος που απαιτείται προκειμένου να γίνουν παραγωγικοί στα καθήκοντα τους, (δ) η ομαλή ενσωμάτωσή τους στο Δ.Σ. της Τράπεζας, (ε) η εξοικείωσή τους με την οργανωτική δομή της Τράπεζας, και (στ) η συνδρομή για την παροχή κατανόησης αναφορικά με τις επιχειρηματικές δραστηριότητες, τη στρατηγική και τις αγορές που λειτουργεί η Τράπεζα, καθώς και τη σχέση τους με το ανθρώπινο δυναμικό της Τράπεζας και το πλαίσιο των βασικών σχέσεων της Τράπεζας. Επίσης, τα νέα μέλη του Δ.Σ., κατά το διορισμό τους, έλαβαν το Εγχειρίδιο με τις Υποχρεώσεις προς τις Εποπτικές Αρχές και την Τράπεζα, με σκοπό να ενημερωθούν σχετικά με τις βασικές υποχρεώσεις τους σύμφωνα με το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο και τις διαδικασίες του Δ.Σ., ενώ παράλληλα πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις και παρουσιάσεις με τα βασικά στελέχη της Τράπεζας, προκειμένου τα νέα μέλη να αποκτήσουν μια γενική επισκόπηση της Τράπεζας.

Επιπλέον, δεδομένου ότι η Τράπεζα αναγνωρίζει την ανάγκη παροχής πόρων για την ανάπτυξη και ανανέωση των γνώσεων και των δεξιοτήτων των μελών του Δ.Σ., κατά το 2019 και στο πλαίσιο του Προγράμματος Συνεχούς Επιμόρφωσης, τα μέλη του Δ.Σ. α) συμμετείχαν σε εκπαιδευτικά προγράμματα που κάλυψαν διάφορα θέματα, όπως τις εποπτικές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) για το 2019, τα κριτήρια για την αναδοχή/αξιολόγηση πιστώσεων και την ποιότητα της έκθεσης κινδύνων, το μέλλον της διαχείρισης κινδύνων καθώς και θέματα σχετικά με την Πρόληψη και Καταστολή της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και τις Κυρώσεις β) έλαβαν τακτική ενημέρωση, συμπεριλαμβανομένων εκθέσεων και παρουσιάσεων, από τα ανώτερα στελέχη της Τράπεζας σχετικά με τις λειτουργίες και τους στρατηγικούς στόχους των επιχειρηματικών μονάδων, γ) ενημερώθηκαν σε τακτική βάση σχετικά με τους κινδύνους, τον έλεγχο, τη συμμόρφωση, τα χρηματοοικονομικά, τους ανθρώπινους πόρους, τα νομικά και κανονιστικά θέματα και δ) έλαβαν τακτικές και ειδικές/έκτακτες έρευνες και οικονομικά δελτία που συνέταξε ο Τομέας Οικονομικής Ανάλυσης και Έρευνας Διεθνών Κεφαλαιαγορών της Τράπεζας.

3. Επιτροπές Δ.Σ.

Το Δ.Σ. υποβοηθείται στο έργο του από Επιτροπές. Το Δ.Σ. αναθέτει ορισμένες από τις αρμοδιότητές του σε αυτές τις Επιτροπές και εγκρίνει τη σύνθεση και τον Κανονισμό Λειτουργίας τους, εκτός από τη σύνθεση της Επιτροπής Ελέγχου της οποίας τα μέλη εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση. Το Δ.Σ. λαμβάνει τακτικές και έκτακτες εκθέσεις από την Επιτροπή Ελέγχου, την Επιτροπή Κινδύνων, την Επιτροπή Υποψηφιοτήτων, την Επιτροπή Αποδοχών και την Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού και αξιολογεί την απόδοσή τους σύμφωνα με τις προβλέψεις της Πολιτικής Αξιολόγησης του Δ.Σ. και των Επιτροπών του Δ.Σ.. Σύμφωνα με το RFA, το ΤΧΣ ορίζει τον εκπρόσωπό του καθώς και τον παρατηρητή του, ο οποίος δεν έχει δικαίωμα ψήφου, στις Επιτροπές του Δ.Σ. ή αντικαθιστά αυτούς με γραπτό αίτημα προς τον Πρόεδρο του Δ.Σ. και ο ορισμός τους ολοκληρώνεται αμέσως μετά τη λήψη του γραπτού αιτήματος του ΤΧΣ από την Τράπεζα, χωρίς να απαιτούνται επιπλέον ενέργειες. Το ΤΧΣ συναίνεσε στο αίτημα της Τράπεζας να εξαιρεθεί η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού από την

πρόβλεψη του RFA για τον ορισμό του εκπροσώπου και του παρατηρητή του ΤΧΣ σε όλες τις επιτροπές του Δ.Σ.. Σύμφωνα με το RFA, ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ έχει το δικαίωμα να συμμετέχει, να ζητά τη σύγκληση και να περιλαμβάνει θέματα στην ημερήσια διάταξη των συνεδριάσεων της Επιτροπής Ελέγχου, της Επιτροπής Κινδύνων, της Επιτροπής Αποδοχών και της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων. Επιπρόσθετα, το ΤΧΣ έχει το δικαίωμα με τη βοήθεια ενός ανεξάρτητου συμβούλου διεθνούς κύρους, εμπειρίας και εξειδίκευσης να προβαίνει στη δική του αξιολόγηση των Επιτροπών του Δ.Σ. σύμφωνα με τα άρθρο 10 του νόμου 3864/2010 όπως ισχύει.

Σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του RFA, τα μέλη των Επιτροπών Ελέγχου, Κινδύνων, Αποδοχών και Υποψηφιοτήτων θα πρέπει να ανέρχονται σε τουλάχιστον τρία (3) και να μην ξεπερνούν το 40% (στρογγυλοποιημένο στον πλησιέστερο ακέραιο αριθμό) των συνολικών μελών του Δ.Σ., εξαιρουμένου του εκπροσώπου του ΤΧΣ. Οι Πρόεδροι των Επιτροπών θα πρέπει να είναι ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη και να πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπει ο ν. 3864/2010. Τα μέλη των Επιτροπών θα πρέπει να είναι μη εκτελεστικά και στην πλειοψηφία τους, εξαιρουμένου του εκπροσώπου του ΤΧΣ, ανεξάρτητα μη εκτελεστικά, εκτός από την Επιτροπή Ελέγχου και την Επιτροπή Κινδύνων όπου το 75% και το 1/3 των μελών τους αντιστοίχως (εξαιρουμένου του εκπροσώπου του ΤΧΣ και στρογγυλοποιημένο στον πλησιέστερο ακέραιο αριθμό) θα πρέπει να είναι ανεξάρτητα μη εκτελεστικά. Για τυχόν διαφοροποίηση από τις ρυθμίσεις του RFA πρέπει να υπάρχει προγενέστερη συναίνεση του ΤΧΣ.

3.1 Επιτροπή Ελέγχου[4]

Ο κύριος ρόλος της Επιτροπής Ελέγχου συνίσταται στη συνδρομή του Δ.Σ. αναφορικά με τη διεκπεραίωση των εποπτικών του αρμοδιοτήτων που, κατά κύριο λόγο, αφορούν:

- την εξέταση της επάρκειας των συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου και Διαχείρισης Κινδύνων και τη συμμόρφωση με κανόνες και κανονισμούς της εποπτικής διαδικασίας,
- την επίβλεψη και αξιολόγηση της διαδικασίας κατάρτισης και έκδοσης των οικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας και της εγκυρότητας αυτών,
- την επιλογή, αξιολόγηση της απόδοσης και ανεξαρτησία των εξωτερικών ελεγκτών,
- την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του Εσωτερικού Ελέγχου και της Κανονιστικής Συμμόρφωσης.

Η Γενική Συνέλευση των Μετόχων εκλέγει τα μέλη της Επιτροπής Ελέγχου μετά από πρόταση του Δ.Σ. στη Γενική Συνέλευση, κατόπιν σύστασης της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων στο Δ.Σ.. Η θητεία των μελών της Επιτροπής συμπίπτει με τη θητεία του Δ.Σ. της Τράπεζας, με τη δυνατότητα να ανανεώσουν τη θητεία τους, ενώ σε κάθε περίπτωση η θητεία τους στην Επιτροπή δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δώδεκα (12) χρόνια. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής εκλέγεται από τα μέλη της Επιτροπής ή από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων, ενώ τα μέλη της Επιτροπής μπορούν επίσης να εκλέξουν και Αντιπρόεδρο. Η εκλογή του Προέδρου και του Αντιπροέδρου γίνεται μέσω της διαδικασίας υποβολής προτάσεων από την Επιτροπή Υποψηφιοτήτων και έγκρισης από το Δ.Σ.. Η σημερινή Επιτροπή Ελέγχου αποτελείται από πέντε (5) μη εκτελεστικά μέλη, τρία (3) εκ των οποίων είναι ανεξάρτητα, συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου. Ένα (1) από τα μέλη της Επιτροπής είναι ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ. Το ΤΧΣ έχει ορίσει τον Παρατηρητή του στην Επιτροπή Ελέγχου, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του RFA.

Όλα τα μέλη της Επιτροπής Ελέγχου έχουν επαρκή γνώση στον τομέα στον οποίο δραστηριοποιείται η Τράπεζα και τις απαιτούμενες ικανότητες και εμπειρία για τη διεκπεραίωση των καθηκόντων τους. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου και ο Πρόεδρος της Επιτροπής Κινδύνων, ο οποίος είναι και μέλος της Επιτροπής Ελέγχου, έχουν οριστεί ως ειδικοί σε οικονομικά και ελεγκτικά θέματα και σε θέματα κινδύνων.

Η Επιτροπή Ελέγχου συνεδριάζει τουλάχιστον οκτώ (8) φορές το χρόνο ή συχνότερα, όπως το απαιτούν οι περιστάσεις, αναφέρεται στο Δ.Σ. σε τριμηνιαία βάση σχετικά με τις δραστηριότητές της, υποβάλλει στο Δ.Σ. τα πρακτικά των συνεδριάσεών της καθώς και ετησίως Έκθεση πεπραγμένων της. Η Επιτροπή είναι σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα όταν τα μισά συν ένα από τα μέλη παρίστανται ή εκπροσωπούνται, υπό την προϋπόθεση ότι τουλάχιστον τρία (3) μέλη, συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου ή του Αντιπροέδρου, παρίστανται Κάθε μέλος της Επιτροπής έχει τη δυνατότητα να εκπροσωπήσει έγκυρα μόνο ένα από τα υπόλοιπα μέλη της Επιτροπής. Η εκπροσώπηση στην Επιτροπή δεν μπορεί να ανατεθεί σε άλλα άτομα εκτός των ίδιων των μελών της Επιτροπής. Οι αποφάσεις της Επιτροπής Ελέγχου λαμβάνονται έγκυρα με απόλυτη πλειοψηφία των μελών που παρίστανται ή εκπροσωπούνται. Σε περίπτωση ισοψηφίας, ο Πρόεδρος της Επιτροπής και σε περίπτωση απουσίας του ο Αντιπρόεδρος της Επιτροπής, έχει αποφασιστική ψήφο. Σε περίπτωση που κάποια απόφαση της Επιτροπής Ελέγχου δεν ληφθεί παμψηφεί, ενημερώνεται το Δ.Σ.. Κατά το 2019 η Επιτροπή Ελέγχου πραγματοποίησε δώδεκα (12) συνεδριάσεις (2018: 13) και η μέση συμμετοχή των μελών ήταν 88% (2018: 94%).

Η Επιτροπή Ελέγχου διορίζει το Γραμματέα της ο οποίος αναφέρεται στο Group Company Secretariat και συνεργάζεται με τον Πρόεδρο της Επιτροπής. Ο Γραμματέας είναι υπεύθυνος για την τήρηση των πρακτικών και τις αποφάσεις των συνεδριάσεων της Επιτροπής Ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων των ονομάτων των παρόντων και παρισταμένων, των σχεδίων δράσης και των παρεπόμενων ενεργειών που απαιτούνται για την παρακολούθησή τους, καθώς και την έκδοση αποσπασμάτων. Αποφάσεις, δράσεις και παρεπόμενες ενέργειες διανέμονται στις αρμόδιες Μονάδες της Τράπεζας, όπως απαιτείται.

[4] Πληροφορίες σχετικά με κύρια καθήκοντα και τις αρμοδιότητες της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον Κώδικα της Τράπεζας. Επιπλέον, πληροφορίες σχετικά με την τρέχουσα σύνθεση της Επιτροπής και αναλυτικά βιογραφικά σημειώματα των μελών της παρέχονται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.eurobank.gr).

Η Επιτροπή εξετάζει τον Κανονισμό Λειτουργίας της κάθε δύο (2) χρόνια και εάν απαιτείται τον αναθεωρεί, εκτός εάν σημαντικές αλλαγές απαιτούν αναθεώρηση σε συντομότερο χρονικό διάστημα (η τελευταία αναθεώρηση έγινε τον Ιούλιο του 2017). Ο Κανονισμός Λειτουργίας εγκρίνεται από το Δ.Σ.. Η απόδοση της Επιτροπής αξιολογείται ετησίως σύμφωνα με τις προβλέψεις της Πολιτικής Αξιολόγησης του Δ.Σ. και των Επιτροπών του Δ.Σ. της Τράπεζας. Σύμφωνα με την αυτό-αξιολόγηση της Επιτροπής για το 2019, προσδιορίστηκε ότι η τελευταία συνεχίζει να λειτουργεί αποτελεσματικά, συμπεριλαμβανομένων των περιοχών που σχετίζονται με θέματα ηγεσίας, καλής οργάνωσης και προγραμματισμού των συνεδριάσεων και αποτελεσματικού συντονισμού με την Επιτροπή Κινδύνων, ενώ ζητήματα σχετικά με την Πρόληψη και Καταστολή της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, την Πληροφορική (IT) και την Κανονιστική Συμμόρφωση αποτελούν περιοχές που βρίσκονται διαρκώς στο επίκεντρο.

Για το 2019, η Επιτροπή Ελέγχου, μεταξύ άλλων:

- εξέτασε και συζήτησε εκθέσεις με πληροφορίες σχετικά με το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων των τριμηνιαίων εκθέσεων των Διευθύνσεων Εσωτερικού Ελέγχου, Κανονιστικής Συμμόρφωσης, Τομέα Λειτουργικών Κινδύνων, Σχέσεων Πελατών Ομίλου, κ.λπ.,
- επιβεβαίωσε ότι η ετήσια αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου για το 2018 έλαβε χώρα από τη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου και τα αποτελέσματα αυτής αποτυπώθηκαν στη σχετική Έκθεση της τελευταίας. Η Επιτροπή συνέταξε τη δική της αναφορά επί της ως άνω Έκθεσης Αξιολόγησης. Οι εκθέσεις κατατέθηκαν στο Δ.Σ. τον Μάιο και τον Ιούνιο του 2019 αντιστοίχως και ακολούθως στην ΤτΕ, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην ΠΔ/ΤΕ 2577/2006,
- εστίασε ιδιαιτέρως στη λειτουργία της Πρόληψης και Καταστολής της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και εξέτασε τις ετήσιες εκθέσεις του Τομέα Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τις δραστηριότητες κανονιστικής συμμόρφωσης της Τράπεζας για το 2018 και συνέταξε τη δική της έκθεση αξιολόγηση επί αυτών. Οι εκθέσεις κατατέθηκαν στο Δ.Σ. και στην ΤτΕ τον Μάρτιο, τον Μάιο και τον Ιούνιο 2019, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην ΠΔ/ΤΕ 2577/2006 και στην Απόφαση ΕΤΠΘ 281/2009,
- εξέτασε και ενέκρινε την επικαιροποιημένη Πολιτική για την Πρόληψη και Καταστολή της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας,
- συζήτησε με τη Διοίκηση, με τον Εσωτερικό Έλεγχο και με τους Εξωτερικούς Ελεγκτές θέματα που αφορούν τα οικονομικά αποτελέσματα,
- εξέτασε και ενέκρινε τις οικονομικές καταστάσεις και άλλα χρηματοοικονομικά στοιχεία και παρουσιάσεις πριν από τη δημοσίευσή τους,
- συζήτησε με τη Διοίκηση την εφαρμογή των διορθωτικών μέτρων που υιοθετήθηκαν ύστερα από συστάσεις των Εσωτερικών και Εξωτερικών Ελεγκτών και των Εποπτικών Αρχών,
- συζήτησε με τους Προέδρους των Επιτροπών Ελέγχου της Eurobank Cyprus, της Eurobank Private Bank Luxembourg και της Eurobank Serbia τα βασικά θέματα ελέγχου των θυγατρικών στο εξωτερικό,
- αξιολόγησε, την αποτελεσματικότητα των Εξωτερικών Ελεγκτών, την αντικειμενικότητα και την ανεξαρτησία αυτών, συζήτησε τα αποτελέσματα με τη Διοίκηση και με τον Εσωτερικό Έλεγχο και τα υπέβαλε στο Δ.Σ. και στους Εξωτερικούς Ελεγκτές,
- αξιολόγησε τους επικεφαλής των Διευθύνσεων Εσωτερικού Ελέγχου και Κανονιστικής Συμμόρφωσης,
- ενέκρινε την αμοιβή των Εξωτερικών Ελεγκτών καθώς και τις αμοιβές τους για την παροχή υπηρεσιών πέραν του Τακτικού Ελέγχου, σύμφωνα με τις διαδικασίες και τα όρια που προβλέπονται στην πολιτική της Τράπεζας για την Ανεξαρτησία των Εξωτερικών Ελεγκτών για το 2019,
- ενέκρινε τα ετήσια Προγράμματα Εργασιών της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου και του Τομέα Κανονιστικής Συμμόρφωσης του Ομίλου και παρακολούθησε την εκτέλεσή τους,
- ενέκρινε αλλαγές στη σύσταση των Επιτροπών Ελέγχου των θυγατρικών, όπως απαιτείται, και επισκόπησε τις Εκθέσεις των πεπραγμένων τους,
- ενημερώθηκε για την εξέλιξη του Ετήσιου Προϋπολογισμού,
- σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2533/1997, η Επιτροπή Ελέγχου εξέτασε τις εκθέσεις για σημαντικές χρηματιστηριακές συναλλαγές από Συμβούλους και Γενικούς Διευθυντές της Τράπεζας που πληρούν τα κριτήρια του Νόμου 2533/1997 και ενημέρωσε ακολούθως το Δ.Σ.,
- εξέτασε και πρότεινε περαιτέρω στο Δ.Σ. για έγκριση [το Εγχειρίδιο Εσωτερικής Διακυβέρνησης και Ελέγχου] [τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας] της Τράπεζας.

3.2 Επιτροπή Κινδύνων[5]

Ο σκοπός της Επιτροπής Κινδύνων (Ε.Κ.) είναι να συνδράμει το έργο του Διοικητικού Συμβουλίου στα ακόλουθα θέματα τα οποία σχετίζονται με τη διαχείριση κινδύνων:

[5] Πληροφορίες σχετικά με κύρια καθήκοντα και τις αρμοδιότητες της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον Κώδικα της Τράπεζας. Επιπλέον, πληροφορίες σχετικά με την τρέχουσα σύνθεση της Επιτροπής και αναλυτικά βιογραφικά σημειώματα των μελών της παρέχονται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.eurobank.gr).

- στη διασφάλιση ότι ο Όμιλος έχει ορθά ορισμένη στρατηγική διαχείρισης κίνδυνων και διάθεση ανάληψης κινδύνων, σύμφωνα με το επιχειρησιακό σχέδιο του Ομίλου, καθώς και ότι η διάθεση ανάληψης κινδύνων καθορίζεται με βάση ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια και όρια ανοχής για όλους τους σχετικούς κινδύνους,
- στη διασφάλιση ότι ο Όμιλος έχει κατάλληλο πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων το οποίο είναι ενσωματωμένο στη διαδικασία λήψης αποφάσεων (π.χ. παρουσίαση προϊόντων και υπηρεσιών, προσαρμοσμένη στον κίνδυνο τιμολόγηση, εσωτερικά μοντέλα προσομοίωσης κινδύνων, προσαρμοσμένα στον κίνδυνο μέτρα απόδοσης και κατανομή κεφαλαίων) του Ομίλου,
- στον καθορισμό αρχών διαχείρισης κινδύνων και στη διασφάλιση ότι η Τράπεζα έχει κατάλληλες μεθοδολογίες, εργαλεία, υποδείγματα, πηγές δεδομένων καθώς και επαρκές και κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό για τον εντοπισμό, την αξιολόγηση, την παρακολούθηση και τον περιορισμό των κινδύνων,
- στην παρακολούθηση και αξιολόγηση, τουλάχιστον σε μηνιαία βάση, του προφίλ κινδύνων που αναλαμβάνει ο Όμιλος, στην αποτελεσματικότητα των πολιτικών διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου και στην ανάλογη καθοδήγηση του Δ.Σ. (αυτή η παρακολούθηση υποστηρίζεται μέσω τακτικών αναφορών της Εκτελεστικής Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων, συμπεριλαμβανομένων θεμάτων λειτουργικού κινδύνου),
- στη διασφάλιση ότι διενεργούνται οι κατάλληλες ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress tests), το λιγότερο σε ετήσια βάση και αναφορικά με τους βασικούς κινδύνους που αντιμετωπίζει ο Όμιλος,
- στην επισκόπηση και έγκριση της ανάπτυξης εσωτερικών υποδειγμάτων αξιολόγησης κινδύνων (πλαίσια, πολιτικές κτλ) καθώς και στην τακτική παρακολούθηση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από τα εν λόγω εσωτερικά υποδείγματα αξιολόγησης κινδύνων, συμπεριλαμβανομένου του ελέγχου επικύρωσης και του εκ των υστέρων ελέγχου (validation and back testing),
- στην επισκόπηση και έγκριση των συστημάτων διαβάθμισης και των διαδικασιών εκτίμησης που χρησιμοποιεί η Τράπεζα στο πλαίσιο της Προσέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων (ΠΕΔ), συμπεριλαμβανομένης της παρακολούθησης της προόδου της σταδιακής εφαρμογής της ΠΕΔ, καθώς και στην παρακολούθηση των διαφορών μεταξύ των πραγματοποιηθέντων και των εκτιμώμενων ποσοστών αθέτησης,
- στη διατήρηση μιας ολοκληρωμένης και αποτελεσματικής συνολικής αρχιτεκτονικής/δομής για την υλοποίηση της Εσωτερικής Διαδικασίας Αξιολόγησης Κεφαλαιακής Επάρκειας («ΕΔΑΚΕ») και της Εσωτερικής Διαδικασίας Αξιολόγησης Επάρκειας Ρευστότητας («ΕΔΑΕΡ»), διασφαλίζοντας ότι η ΕΔΑΚΕ και η ΕΔΑΕΡ είναι ενσωματωμένες στο συνολικό πλαίσιο διοίκησης/διαχείρισης της Τράπεζας,
- στην αξιολόγηση της κεφαλαιακής επάρκειας και της επάρκειας ρευστότητας του Ομίλου,
- στην αξιολόγηση, σε συμμόρφωση με τα εγκεκριμένα επίπεδα ανάληψης κινδύνων, της καταλληλότητας των ορίων έκθεσης σε κινδύνους, της επάρκειας των προβλέψεων και γενικότερα της κεφαλαιακής επάρκειας σε σχέση με τους κινδύνους που αναλαμβάνει ο Όμιλος, μεταξύ άλλων, μέσω της ετήσιας έκθεσης που εκπονείται από τη Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου και της έκθεσης που συντάσσεται από τη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου,
- στην ενημέρωση του Δ.Σ. και της Επιτροπής Ελέγχου του Δ.Σ. σχετικά με ζητήματα διαχείρισης κινδύνων και στην εισήγηση προς το Δ.Σ., σε ετήσια βάση, της μελλοντικής στρατηγικής για τη διαχείριση των κινδύνων και της διάθεσης ανάληψης κινδύνων,
- στην επίβλεψη, επισκόπηση και έγκριση του πλαισίου, της στρατηγικής, των πολιτικών και των διαδικασιών που ακολουθεί η Τράπεζα για τον Επιτοκιακό Κίνδυνο στο Τραπεζικό Χαρτοφυλάκιο.

Τα μέλη της Ε.Κ., ορίζονται από το Δ.Σ., κατόπιν πρότασης της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων, σύμφωνα με το κατά περίπτωση νομικό και κανονιστικό πλαίσιο. Ο Πρόεδρος πληροί τις προϋποθέσεις του ανεξάρτητου μέλους του Δ.Σ. με μεγάλη εμπειρία στην εμπορική τραπεζική και ιδιαίτερα σε θέματα κινδύνου και/ή διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων και είναι γνώστης του ελληνικού και διεθνούς κανονιστικού πλαισίου. Ο διορισμός του Προέδρου και του Αντιπροέδρου γίνεται κατόπιν πρότασης της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων και εγκρίνεται από το Δ.Σ.. Η θητεία των μελών της Ε.Κ. συμπίπτει με αυτή του Δ.Σ. της Τράπεζας, με τη δυνατότητα ανανέωσης του διορισμού τους, αλλά σε κάθε περίπτωση η θητεία στην Ε.Κ. δεν θα πρέπει να ξεπερνά συνολικά τα δώδεκα (12) έτη. Η σημερινή Ε.Κ. αποτελείται από πέντε (5) μη εκτελεστικά μέλη, εκ των οποίων τρία (3) είναι ανεξάρτητα μέλη. Ένα (1) από τα μέλη της Ε.Κ. είναι ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ. Το ΤΧΣ έχει ορίσει τον Παρατηρητή του στην Ε.Κ., σύμφωνα με τις απαιτήσεις του RFA.

Η Επιτροπή συνεδριάζει τουλάχιστον σε μηνιαία βάση και ο Πρόεδρος ενημερώνει τα μέλη του Δ.Σ., στις τριμηνιαίες συναντήσεις του Δ.Σ., για τα σημαντικά θέματα (αν υπάρχουν) που κάλυψε η Επιτροπή κατά την προηγούμενη περίοδο. Για να είναι σε απαρτία η Επιτροπή απαιτείται η πλειοψηφία των μελών (τα μισά συν ένα μέλη) να παρίστανται ή να εκπροσωπούνται, με την προϋπόθεση ότι δεν είναι λιγότερα από τρία (3) μέλη της Επιτροπής παρόντα, συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου ή του Αντιπροέδρου. Κάθε μέλος της Επιτροπής έχει τη δυνατότητα να εκπροσωπήσει έγκυρα μόνο ένα από τα υπόλοιπα μέλη της Επιτροπής. Η εκπροσώπηση στην Επιτροπή δεν μπορεί να ανατεθεί σε άλλα άτομα εκτός των ίδιων των μελών της Επιτροπής Για τον καθορισμό του αριθμού των μελών για την απαρτία, κλάσματα, αν υπάρχουν, δεν υπολογίζονται. Οι αποφάσεις της Ε.Κ. απαιτούν την πλειοψηφία των μελών που είναι παρόντα ή αντιπροσωπεύονται. Σε περίπτωση ισοψηφίας, ο Πρόεδρος, και σε περίπτωση απουσίας του ο Αντιπρόεδρος, έχει την αποφασιστική ψήφο. Σε περίπτωση μη ομόφωνης απόφασης, οι απόψεις της μειοψηφίας καταγράφονται στα πρακτικά. Το Δ.Σ. ενημερώνεται επί των πρακτικών της Επιτροπής. Εκτός από τα μέλη της Ε.Κ., τα μέλη της Επιτροπής Ελέγχου έχουν τη δυνατότητα να παρίστανται σε συνεδριάσεις της Ε.Κ., όταν συζητούνται κοινά θέματα (δηλαδή για θέματα λειτουργικού κινδύνου και για θέματα ασφάλειας στην πληροφορική (IT security) και κινδύνων στον κυβερνοχώρο (cyber risk)). Ο Πρόεδρος της Ε.Κ. μπορεί να καλέσει και άλλα διευθυντικά στελέχη του Ομίλου ή εξωτερικούς ειδικούς συμβούλους, εφόσον κρίνεται σκόπιμο. Κατά τη διάρκεια του 2019, η Ε.Κ. πραγματοποίησε δεκατρείς (13) συνεδριάσεις (2018: 16) και η μέση συμμετοχή των μελών ήταν 93% (2018: 93%).

Η Επιτροπή Κινδύνων διορίζει το Γραμματέα της ο οποίος αναφέρεται στο Group Company Secretariat και συνεργάζεται με τον Πρόεδρο της Επιτροπής και τον Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνου Ομίλου. Ο Γραμματέας είναι υπεύθυνος για την τήρηση των πρακτικών και τις αποφάσεις όλων των συνεδριάσεων της Ε.Κ., συμπεριλαμβανομένων των ονομάτων των παρόντων και των παρισταμένων, των σχεδίων δράσης και των παρεπόμενων ενεργειών που απαιτούνται για την παρακολούθησή τους, καθώς και την έκδοση αποσπασμάτων. Αποφάσεις, δράσεις και παρεπόμενες ενέργειες διανέμονται στις αρμόδιες Μονάδες της Τράπεζας, όπως απαιτείται.

Τουλάχιστον ανά διετία, η Επιτροπή εξετάζει τον Κανονισμό Λειτουργίας της (η τελευταία αναθεώρηση έγινε τον Οκτώβριο του 2018) και τον αναθεωρεί εάν κριθεί αναγκαίο, εκτός και εάν σημαντικές αλλαγές στον ρόλο, στις αρμοδιότητες, στην οργάνωση ή /και στο κανονιστικό πλαίσιο επιβάλλουν νωρίτερα αναθεώρηση. Ο Κανονισμός Λειτουργίας εγκρίνεται από το Δ.Σ.. Η απόδοση της Επιτροπής αξιολογείται ετησίως σύμφωνα με τις προβλέψεις της Πολιτικής Αξιολόγησης του Δ.Σ. και των Επιτροπών του. Σύμφωνα με την αυτό-αξιολόγηση της Επιτροπής, προσδιορίστηκε ότι η τελευταία συνεχίζει να λειτουργεί αποτελεσματικά, συμπεριλαμβανομένων των περιοχών που σχετίζονται με θέματα ηγεσίας και αποτελεσματικού συντονισμού με την Επιτροπή Ελέγχου, ενώ επισημάνθηκαν τα ζητήματα της συνεχούς παρακολούθησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων καθώς και υιοθέτησης μιας αναπτυξιακής ατζέντας, καλά υποστηριζόμενης από πλευράς αντιμετώπισης και διάθεσης ανάληψης κινδύνων.

Για το 2019, η Επιτροπή Κινδύνων, μεταξύ άλλων:

- παρακολούθησε τους ποιοτικούς και ποσοτικούς παράγοντες των πιστωτικών κινδύνων, κινδύνων αγοράς, κινδύνων ρευστότητας καθώς και των λειτουργικών κινδύνων,
- ενημέρωσε το Δ.Σ. σχετικά με την επάρκεια της πολιτικής διαχείρισης κινδύνων και του πλαισίου διάθεσης ανάληψης κινδύνων,
- αναγνώρισε τους σημαντικούς κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων των προαναφερθέντων τύπων κινδύνων,
- παρακολούθησε την πρόοδο του Σχεδίου Μετασχηματισμού της Τράπεζας, συμπεριλαμβανομένου του σχεδίου επιτάχυνσης για την απομείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, της συγχώνευσης με την Grivalia, των τιτλοποιήσεων Pillar/Cairo και του σχεδίου αποκοπής της FPS,
- παρακολούθησε την πορεία έργων που απορρέουν από εποπτικές απαιτήσεις , όπως τα έργα για τον νέο ορισμό αθέτησης υποχρεώσεων πιστούχου, τα δελτία επιδόσεων/τους πίνακες για την αξιολόγηση νέων χορηγήσεων λιανικής τραπεζικής, κ.λπ.,
- ενέκρινε, μεταξύ άλλων, τις ακόλουθες κανονιστικές και λοιπές αναφορές, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών και πλαισίων διαχείρισης κινδύνου:
  - Υποβολή Στόχων για τα μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα για την περίοδο 2019-2021 και Στρατηγική Διαχείρισης μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων
  - Εσωτερικές Διαδικασίες Αξιολόγησης Επάρκειας Κεφαλαίων και Επάρκειας Ρευστότητας (ICAAP & ILAAP) για το 2019:
    - Μακροοικονομικά σενάρια, σενάρια ρευστότητας και λειτουργικών κινδύνων
    - Αποτελέσματα Πυλώνα 2 (οικονομική προοπτική) και μεθοδολογικές υποθέσεις
    - Επικαιροποίηση πλαισίου ICAAP
    - Εκθέσεις Κεφαλαιακής Επάρκειας και Εκθέσεις Επάρκειας Ρευστότητας
    - Στρατηγική Διαχείρισης Κινδύνων και Κεφαλαίων του Ομίλου, Πλαίσιο Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων και Δηλώσεις Διάθεσης Ανάληψης Κινδύνων
  - Ελάχιστη Απαίτηση αναφορικά με τα Ίδια Κεφάλαια και τις Επιλέξιμες Υποχρεώσεις του Πλάνου Έκδοσης Τίτλων, στόχοι και προτεραιότητες του Σχεδίου Εξυγίανσης
  - Επικαιροποίηση του Σχεδίου Ανάκαμψης του Ομίλου
  - Ετήσια Έκθεση Κινδύνων για το έτος 2018 του Γενικού Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου (GCRO)
  - Πλαίσιο και Εκθέσεις Διάθεσης Ανάληψης Λειτουργικού Κινδύνου
  - Πλαίσιο για τους Κινδύνους Υποδειγμάτων και Εσωτερικής Επικύρωσης
  - Νέα Πολιτική Κινδύνου Αγοράς
  - Επικαιροποίηση πολιτικών σχετικών με τα ΔΠΧΑ9 (IFRS9)
  - Πολιτική για την αξιολόγηση εξασφαλίσεων
  - Επικαιροποίηση της Πολιτικής για τα κριτήρια μη πιθανής εκπλήρωσης πιστωτικών υποχρεώσεων δανειολήπτη
  - Πολιτική για την αντιμετώπιση της κερδοσκοπικής χρηματοδότησης ακίνητης περιουσίας
  - Πλαίσιο Διαχείρισης Κινδύνου Φήμης

3.3 Επιτροπή Αποδοχών[6]

Το Δ.Σ. έχει αναθέσει στην Επιτροπή Αποδοχών την ευθύνη α) για την παροχή εξειδικευμένων και ανεξάρτητων συμβουλών επί θεμάτων που σχετίζονται με την Πολιτική Αποδοχών και την εφαρμογή της σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου και για τα

[6] Πληροφορίες σχετικά με κύρια καθήκοντα και τις αρμοδιότητες της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον Κώδικα της Τράπεζας. Επιπλέον, πληροφορίες σχετικά με την τρέχουσα σύνθεση της Επιτροπής και αναλυτικά βιογραφικά σημειώματα των μελών της παρέχονται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.eurobank.gr).

κίνητρα που προκύπτουν κατά τη διαχείριση κινδύνων, κεφαλαίων και ρευστότητας, β) να διασφαλίσει την κατάλληλη άσκηση των καθηκόντων της, την αποτελεσματική ευθυγράμμιση των αμοιβών του προσωπικού με τους κινδύνους που η Τράπεζα αναλαμβάνει και διαχειρίζεται και την απαιτούμενη ευθυγράμμιση μεταξύ της Τράπεζας και του Ομίλου και γ) να εγκρίνει ή να προτείνει για έγκριση όλα τα ανοίγματα των ανώτατων διοικητικών στελεχών[7] της Τράπεζας και των συγγενών τους (σύζυγοι, παιδιά, αδέρφια). Τα μη-εκτελεστικά μέλη έχουν την ευθύνη για την έγκριση και την περιοδική ανασκόπηση της Πολιτικής Αποδοχών της Τράπεζας και την επίβλεψη της εφαρμογής της σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου.

Η εφαρμογή της πολιτικής αποδοχών είναι εναρμονισμένη και με τις διατάξεις των Νόμων 3864/2010, 4261/2014 και της ΠΔ/ΤΕ 2650/2012.

Τα μέλη της Επιτροπής Αποδοχών διορίζονται από το Δ.Σ.. Η θητεία των μελών της Επιτροπής συμπίπτει με τη θητεία του Δ.Σ. της Τράπεζας, με επιλογή ανανέωσης του διορισμού τους, αλλά σε κάθε περίπτωση η θητεία στην Επιτροπή δεν θα πρέπει να ξεπερνά συνολικά τα δώδεκα (12) έτη. Η σημερινή Επιτροπή Αποδοχών αποτελείται από τέσσερα (4) μη εκτελεστικά μέλη, δύο (2) εκ των οποίων είναι ανεξάρτητα, συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου. Ένα (1) από τα μέλη της Επιτροπής είναι ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ. Το ΤΧΣ έχει ορίσει τον Παρατηρητή του στην Επιτροπή Αποδοχών, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του RFA.

Η Επιτροπή Αποδοχών συνέρχεται τουλάχιστον δύο (2) φορές τον χρόνο και τηρούνται πρακτικά των συνεδριάσεων. Η Επιτροπή Αποδοχών βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως όταν παρίσταται ή αντιπροσωπεύεται σε αυτήν το ήμισυ πλέον ενός (1) των μελών της (προς εξεύρεση του αριθμού της απαρτίας παραλείπεται τυχόν προκύπτον κλάσμα), με την προϋπόθεση ότι τα παριστάμενα μέλη είναι τουλάχιστον τρία (3), συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου ή του Αντιπροέδρου. Κάθε μέλος της Επιτροπής έχει τη δυνατότητα να εκπροσωπήσει έγκυρα μόνο ένα από τα υπόλοιπα μέλη της Επιτροπής. Η εκπροσώπηση στην Επιτροπή δεν μπορεί να ανατεθεί σε άλλα άτομα εκτός των ίδιων των μελών της Επιτροπής. Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται έγκυρα με απόλυτη πλειοψηφία των μελών που παρίστανται ή εκπροσωπούνται. Σε περίπτωση ισοψηφίας ο Πρόεδρος και σε περίπτωση απουσίας του ο Αντιπρόεδρος έχει αποφασιστική ψήφο. Σε περίπτωση μη ομόφωνης απόφασης, οι απόψεις της μειοψηφίας καταγράφονται στα πρακτικά. Σε περίπτωση που κάποια απόφαση της Επιτροπής δεν ληφθεί παμψηφεί, ενημερώνεται το Δ.Σ.. Κατά τη διάρκεια του 2019, η Επιτροπή Αποδοχών πραγματοποίησε εφτά (7) συνεδριάσεις (2018: 7) και η μέση συμμετοχή των μελών ήταν 93% (2018: 96%).

Η Επιτροπή Αποδοχών διορίζει τον Γραμματέα της ο οποίος αναφέρεται στο Group Company Secretariat και συνεργάζεται με τον Πρόεδρο της Επιτροπής και τον Αναπληρωτή Γενικό Διευθυντή Ανθρώπινου Δυναμικού του Ομίλου. Ο Γραμματέας είναι υπεύθυνος για την τήρηση των πρακτικών και τις αποφάσεις όλων των συνεδριάσεων της Επιτροπής Αποδοχών, συμπεριλαμβανομένων των ονομάτων των παρόντων και παρισταμένων, των σχεδίων δράσης και των παρεπόμενων ενεργειών που απαιτούνται για την παρακολούθησή τους, καθώς και την έκδοση αποσπασμάτων. Αποφάσεις, δράσεις και παρεπόμενες ενέργειες διανέμονται στις αρμόδιες Μονάδες της Τράπεζας, όπως απαιτείται.

Ο Κανονισμός Λειτουργίας της Επιτροπής Αποδοχών εξετάζεται τουλάχιστον μία φορά κάθε δύο (2) χρόνια (τελευταία αναθεώρηση έγινε τον Ιανουάριο του 2019) και εάν απαιτείται αναθεωρείται, εκτός εάν σημαντικές αλλαγές στον ρόλο, τα καθήκοντα, την οργάνωση ή/και στο νομικό πλαίσιο απαιτούν αναθεώρηση σε συντομότερο χρονικό διάστημα. Ο Κανονισμός Λειτουργίας εγκρίνεται από το Δ.Σ. Η απόδοση της Επιτροπής Αποδοχών αξιολογείται ετησίως σύμφωνα με τις προβλέψεις της Πολιτικής Αξιολόγησης του Δ.Σ. και των Επιτροπών του. Σύμφωνα με την αυτό-αξιολόγηση της Επιτροπής Αποδοχών, προσδιορίστηκε ότι η τελευταία συνεχίζει να λειτουργεί αποτελεσματικά, συμπεριλαμβανομένης της περιοχής που σχετίζεται με θέματα ηγεσίας, ενώ η χορήγηση αποδοχών υπό το αυστηρό νομικό πλαίσιο και η ικανότητα διακράτησης προσωπικού υψηλού επιπέδου είναι για την Επιτροπή Αποδοχών ζητήματα που βρίσκονται στο επίκεντρο κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της.

Για το 2019, η Επιτροπή Αποδοχών, μεταξύ άλλων:

- εισηγήθηκε στο Δ.Σ. προς έγκριση την Πολιτική Αποδοχών των μελών Δ.Σ. και των Γενικών Διευθυντών της Eurobank (σύμφωνα με τις απαιτήσεις του εταιρικού νόμου 4548/2018),
- εξέτασε την εφαρμογή της πολιτικής αποδοχών σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου,
- ενέκρινε τη Πολιτική Παροχών της Τράπεζας και εισηγήθηκε στα μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. προς έγκριση την αναθεωρημένη Πολιτική Διακοπής Συνεργασίας Ανώτατων Στελεχών,
- εισηγήθηκε στο Δ.Σ. προς έγκριση τις αμοιβές των μελών του Δ.Σ. και των Επιτροπών του για την Τράπεζα για το 2019,
- ενέκρινε τις αμοιβές των ανώτερων στελεχών,
- εισηγήθηκε στα μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. προς έγκριση την αξιολόγηση της απόδοσης του Διευθύνοντος Συμβούλου για το 2018 και τους οικονομικούς και μη οικονομικούς στόχους του Διευθύνοντος Συμβούλου για το 2019,
- εξέτασε την εφαρμογή της Πολιτικής Παρουσιών στο Δ.Σ. και στις Επιτροπές του,
- πρότεινε στο Δ.Σ. για έγκριση τον αναθεωρημένο Κανονισμό Λειτουργίας της Επιτροπής Αποδοχών
- ενέκρινε τις δημοσιοποιήσεις αμοιβών,

[7] Ανώτατα Διοικητικά Στελέχη είναι: τα μέλη των Δ.Σ. της Τράπεζας και των ελληνικών θυγατρικών, τα μέλη της Διοικητικής Επιτροπής της Τράπεζας, οι επικεφαλής του Εσωτερικού Ελέγχου Ομίλου, της Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου και της Διαχείρισης Κινδύνου Ομίλου, καθώς επίσης οι Γενικοί Διευθυντές της Τράπεζας, οι επικεφαλής των Γενικών Διευθύνσεων και οι άμεσα αναφερόμενοι στον Πρόεδρο του Δ.Σ. της Τράπεζας και στον Διευθύνοντα Σύμβουλο.

- συζήτησε την επισκόπηση της Πολιτικής Αποδοχών για το έτος 2017, που διενεργήθηκε από τον Εσωτερικό Έλεγχο Ομίλου.

3.4 Επιτροπή Υποψηφιοτήτων[8]

Το Δ.Σ. έχει αναθέσει στην Επιτροπή Υποψηφιοτήτων την ευθύνη για α) την καθοδήγηση της διαδικασίας του διορισμού των μελών του Δ.Σ. και των Επιτροπών του, β) τον εντοπισμό, την ανάδειξη και τη σύσταση υποψηφίων για διορισμό στο Δ.Σ. και γ) την εξέταση θεμάτων που σχετίζονται με την επάρκεια, την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα του Δ.Σ., καθώς και τον διορισμό, την αντικατάσταση και τη διακοπή συνεργασίας όλων των στελεχών της Τράπεζας σε επίπεδο Γενικού Διευθυντή και πάνω, καθώς και των Επικεφαλής των Γενικών Διευθύνσεων (ανώτερα στελέχη). Η Επιτροπή Υποψηφιοτήτων για την εκτέλεση των καθηκόντων της, λογοδοτεί στο Δ.Σ..

Τα μέλη της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων διορίζονται από το Δ.Σ.. Η θητεία των μελών της Επιτροπής συμπίπτει με τη θητεία των μελών του Δ.Σ., με επιλογή ανανέωσης του διορισμού τους, αλλά σε κάθε περίπτωση η θητεία στην Επιτροπή δεν θα πρέπει να ξεπερνά συνολικά τα δώδεκα (12) έτη. Η σημερινή Επιτροπή Υποψηφιοτήτων αποτελείται από έξι (6) μη εκτελεστικά μέλη, τρία (3) εκ των οποίων είναι ανεξάρτητα μέλη, συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου. Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. είναι επίσης μέλος της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων, ενώ ένα (1) από τα μέλη της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων είναι ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ. Το ΤΧΣ έχει ορίσει τον Παρατηρητή του στην Επιτροπή Υποψηφιοτήτων, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του RFA.

Η Επιτροπή Υποψηφιοτήτων συνέρχεται τουλάχιστον δύο (2) φορές το χρόνο και τηρούνται πρακτικά των συνεδριάσεων. Η Επιτροπή Υποψηφιοτήτων βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως όταν παρίσταται ή αντιπροσωπεύεται σε αυτήν το ήμισυ πλέον ενός (1) των μελών της (προς εξεύρεση του αριθμού της απαρτίας παραλείπεται τυχόν προκύπτον κλάσμα), με την προϋπόθεση ότι τα παριστάμενα μέλη είναι τουλάχιστον τρία (3), συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου ή του Αντιπροέδρου. Κάθε μέλος της Επιτροπής έχει τη δυνατότητα να εκπροσωπήσει έγκυρα μόνο ένα από τα υπόλοιπα μέλη της Επιτροπής. Η εκπροσώπηση στην Επιτροπή δεν μπορεί να ανατεθεί σε άλλα άτομα εκτός των ίδιων των μελών της Επιτροπής. Οι αποφάσεις της Επιτροπής λαμβάνονται έγκυρα με απόλυτη πλειοψηφία των μελών που παρίστανται ή εκπροσωπούνται. Σε περίπτωση ισοψηφίας ο Πρόεδρος και σε περίπτωση απουσίας του ο Αντιπρόεδρος έχει αποφασιστική ψήφο. Σε περίπτωση μη ομόφωνης απόφασης, οι απόψεις της μειοψηφίας καταγράφονται στα πρακτικά. Σε περίπτωση που κάποια απόφαση της Επιτροπής δεν ληφθεί παμψηφεί, ενημερώνεται το Δ.Σ.. Κατά τη διάρκεια του 2019, η Επιτροπή Υποψηφιοτήτων πραγματοποίησε οχτώ (8) συνεδριάσεις (2018: 9) και η μέση συμμετοχή των μελών ήταν 93% (2018: 92%).

Η Επιτροπή Υποψηφιοτήτων διορίζει τον Γραμματέα της ο οποίος αναφέρεται στο Group Company Secretariat και συνεργάζεται με τον Πρόεδρο της Επιτροπής. Ο Γραμματέας είναι υπεύθυνος για την τήρηση των πρακτικών και τις αποφάσεις όλων των συνεδριάσεων της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των ονομάτων των παρόντων και παρισταμένων, των σχεδίων δράσης και των παρεπόμενων ενεργειών που απαιτούνται για την παρακολούθησή τους, καθώς και την έκδοση αποσπασμάτων. Αποφάσεις, δράσεις και παρεπόμενες ενέργειες διανέμονται στις αρμόδιες Μονάδες της Τράπεζας, όπως απαιτείται.

Ο Κανονισμός Λειτουργίας της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων εξετάζεται τουλάχιστον μία (1) φορά κάθε δύο (2) χρόνια (τελευταία αναθεώρηση έγινε τον Ιούνιο του 2019) και εάν απαιτείται αναθεωρείται, εκτός εάν σημαντικές αλλαγές στον ρόλο, τα καθήκοντα, την οργάνωση ή/και στο νομικό πλαίσιο απαιτούν αναθεώρηση σε συντομότερο χρονικό διάστημα. Ο Κανονισμός Λειτουργίας εγκρίνεται από το Δ.Σ., ενώ η απόδοσή της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων αξιολογείται ετησίως σύμφωνα με τις προβλέψεις της Πολιτικής Αξιολόγησης του Δ.Σ. και των Επιτροπών του. Σύμφωνα με την αυτό-αξιολόγηση της Επιτροπής, προσδιορίστηκε ότι η τελευταία συνεχίζει να λειτουργεί αποτελεσματικά, συμπεριλαμβανομένης της περιοχής που σχετίζεται με θέματα ηγεσίας. Επιπρόσθετα, προτάθηκε ότι θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην ενίσχυση του σχεδίου διαδοχής.

Για το 2019, η Επιτροπή Υποψηφιοτήτων, μεταξύ άλλων:

- συζήτησε θέματα υποψηφιοτήτων σχετικά με τη συγχώνευση με την Grivalia και εισηγήθηκε στο Δ.Σ. για έγκριση τη σύνθεση του Δ.Σ. και των Επιτροπών του για μετά τη συγχώνευση με τη Grivalia,
- εισηγήθηκε στο Δ.Σ. για έγκριση τον αναθεωρημένο Κανονισμό Λειτουργίας της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων,
- εισηγήθηκε στο Δ.Σ. για έγκριση την αυτό-αξιολόγηση του Δ.Σ. και των Επιτροπών του για το 2018
- εισηγήθηκε στο Δ.Σ. για έγκριση τον διορισμό νέων μελών του,
- επισκόπησε και εισηγήθηκε στο Δ.Σ. για έγκριση την αναθεωρημένη Πολιτική Εξωτερικής Απασχόλησης, την αναθεωρημένη Πολιτική Υποψηφιοτήτων του Δ.Σ και την Πολιτική Επιλογής και Διορισμού Ανώτερων Στελεχών,
- επισκόπησε και ενημέρωσε το Δ.Σ. για το Σχέδιο Διαδοχής των ανώτερων στελεχών,
- επισκόπησε την Πολιτική Αξιολόγησης του Δ.Σ. και των Επιτροπών του,
- επισκόπησε την ανεξαρτησία των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών του Δ.Σ.,

[8] Πληροφορίες σχετικά με κύρια καθήκοντα και τις αρμοδιότητες της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον Κώδικα της Τράπεζας. Επιπλέον, πληροφορίες σχετικά με την τρέχουσα σύνθεση της Επιτροπής και αναλυτικά βιογραφικά σημειώματα των μελών της παρέχονται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.eurobank.gr).

- επισκόπησε την παρουσία των μελών στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. και των Επιτροπών του.

Πολιτική Διαφοροποίησης των μελών του Δ.Σ.

Η Πολιτική Διαφοροποίησης των μελών του Δ.Σ. («Πολιτική») καθορίζει την προσέγγιση της Τράπεζας στην πολυμορφία των μελών του Δ.Σ. και είναι σύμφωνη με τις διεθνείς πρακτικές και με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο[9].

Όπως αναφέρεται στην Πολιτική, η πολυμορφία στα μέλη του Δ.Σ. είναι ένας παράγοντας, ο οποίος σύμφωνα με την Πολιτική Υποψηφίων μελών Δ.Σ., θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη από την Επιτροπή όταν εξετάζει τη σύνθεση και τη δομή του Δ.Σ.. Ένα Δ.Σ. με πολυμορφία περιλαμβάνει και αξιοποιεί την ποικιλία στις δεξιότητες, στο εκπαιδευτικό και επαγγελματικό υπόβαθρο, στη γεωγραφική προέλευση (εθνικότητα), στο φύλο, στην ηλικία και στα λοιπά ποιοτικά χαρακτηριστικά των μελών του.

Τα μέλη της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων συζητούν και συμφωνούν όλους τους μετρήσιμους στόχους για την επίτευξη της διαφοροποίησης στο Δ.Σ. κατά τη διάρκεια του ελέγχου του πλαισίου των χαρακτηριστικών του Δ.Σ. σύμφωνα με την Πολιτική Υποψηφίων Μελών Δ.Σ. και για να προτείνουν τον (επανα)διορισμό/σχεδιασμό της διαδοχής των μελών του Δ.Σ. σύμφωνα με την Πολιτική Αξιολόγησης του Δ.Σ. και των Επιτροπών του, λαμβάνοντας υπόψη την ισορροπία σε όλα τα θέματα πολυμορφίας που αναφέρονται στην Πολιτική. Σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή, το Δ.Σ. έχει τη δυνατότητα να επιδιώξει να βελτιώσει έναν ή περισσότερους παράγοντες της πολυμορφίας του και να παρακολουθεί τη σχετική εξέλιξη αναλόγως

Σύμφωνα με την Πολιτική, προτεραιότητα της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων είναι να διασφαλίζει ότι το Δ.Σ. συνεχίζει να διαθέτει ισχυρή ηγεσία και τον απαραίτητο συνδυασμό δεξιοτήτων, προκειμένου να φέρει εις πέρας την επιχειρηματική στρατηγική. Στο πλαίσιο αυτό και αναφορικά με το ανεπαρκώς εκπροσωπούμενο φύλο στο Δ.Σ., σκοπός της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων είναι το ποσοστό της εκπροσώπησης του γυναικείου φύλλου να ανέλθει το λιγότερο σε 20% του συνολικού αριθμού των μελών του Δ.Σ. στα επόμενα τρία (3) χρόνια στο πλαίσιο της ανανέωσης της θητείας του Δ.Σ., με κατ' ελάχιστον δύο (2) γυναίκες μέλη, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη τις επικρατούσες τάσεις στον κλάδο και τις βέλτιστες πρακτικές. Στις 31 Δεκεμβρίου 2018, η αντιπροσώπευση του γυναικείου φύλου στο Δ.Σ. της Τράπεζας ήταν στο 15.4%, ενώ, σε συνέχεια των παραιτήσεων της κας L. Reichlin (Μάρτιος 2019) και της κας Α. Μπερίτση (Ιούλιος 2019), το γυναικείο φύλο σήμερα δεν αντιπροσωπεύεται στο Δ.Σ. της Τράπεζας. Σύμφωνα με την Πολιτική της Τράπεζας, η Επιτροπή Υποψηφιοτήτων εφαρμόζει όλες τις απαραίτητες δράσεις και διαδικασίες για να βελτιώσει την αντιπροσώπευση του γυναικείου φύλου στο Δ.Σ..

Αξιολόγηση των γνώσεων, των δεξιοτήτων, και της εμπειρίας του Δ.Σ. συνολικά καθώς και η αξιολόγηση των γνώσεων, των δεξιοτήτων, της εμπειρίας και της συνεισφοράς μεμονωμένων μελών Δ.Σ.

Σύμφωνα με το σχετικό νομικό πλαίσιο και την Πολιτική Αξιολόγησης του Δ.Σ. και των Επιτροπών του, ο Πρόεδρος του Δ.Σ., αξιολόγησε τη συνεισφορά των μη εκτελεστικών μελών του Δ.Σ. για το 2019 και παρουσίασε τα αποτελέσματα στην Επιτροπή Υποψηφιοτήτων.

Η αξιολόγηση επικεντρώθηκε στις ακόλουθες περιοχές:
- συνεισφορά στο γενικό πλαίσιο δεξιοτήτων του Δ.Σ.
- συμμετοχή στο Δ.Σ. και ποιοτική συνεισφορά στις διαβουλεύσεις του Δ.Σ.
- συνέπεια και συμμετοχή στις συνεδριάσεις
- ομαδικό πνεύμα και καλή διαγωγή
- ανεξάρτητη σκέψη και εποικοδομητική προσφορά

Η συνολική αξιολόγηση ήταν αρκετά θετική σε όλες τις περιοχές που επικεντρώθηκε και επιβεβαίωσε ότι τα μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. που αξιολογήθηκαν, πληρούν επαρκώς τις προσδοκίες για την αποτελεσματική διεκπεραίωση του ρόλου τους ως μέλη του Δ.Σ. της Τράπεζας.

Επιπλέον, το Target Board Profile Matrix της Τράπεζας για το 2019 κατέδειξε ότι το επιθυμητό επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και εμπειρίας πληρείται συνολικά για όλα τα μέλη του Δ.Σ.. Το Target Board Profile Matrix είναι το εργαλείο για τον προσδιορισμό των ειδικών χαρακτηριστικών που χρειάζεται το Δ.Σ. βάσει των στρατηγικών στόχων και των προτεραιοτήτων του για τη διαχείριση των κινδύνων, καθώς και για την παρακολούθηση του σημερινού προφίλ του Δ.Σ. έναντι των επιθυμητών γνώσεων, δεξιοτήτων και εμπειρίας μέσω της αξιολόγησης των υφιστάμενων γνώσεων, δεξιοτήτων και εμπειρίας όλων των μελών του Δ.Σ. (Εκτελεστικών και Μη Εκτελεστικών μελών).

Πολιτική Υποψηφίων Μελών Δ.Σ.

Η Πολιτική Υποψήφιων Μελών Δ.Σ. καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές και την επίσημη διαδικασία για την αναγνώριση, επιλογή και ορισμό υποψηφίων για το Δ.Σ. της Τράπεζας. Η Πολιτική διασφαλίζει ότι οι σχετικοί διορισμοί γίνονται: α)

[9] Η πολιτική διαφοροποίησης του Δ.Σ. είναι αναρτημένη στην ιστοσελίδα της Τράπεζας: https://www.eurobank.gr/-/media/eurobank/omilos/poioi-eimaste/etairiki-diakubernisi/dioikitiko-sumboulio/o-rolos-tou-dioikitikou-sumbouliou/politiki-diaforopoiisis.pdf?la=el

σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νομικού και του κανονιστικού πλαισίου, β) λαμβάνοντας υπόψη τις προσδοκίες των κύριων μετόχων της Τράπεζας, γ) σύμφωνα με τις συμβατικές υποχρεώσεις της Τράπεζας έναντι του ΤΧΣ και δ) επί τη βάση προσωπικών αξιών και ικανοτήτων, ακολουθώντας τις βέλτιστες πρακτικές.

Το Δ.Σ. με τη βοήθεια της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων θα πρέπει να ορίζει υποψηφίους που πληρούν τα ακόλουθα κριτήρια:

- *Φήμη μαζί με ειλικρίνεια, ακεραιότητα και εμπιστοσύνη*
  - Φήμη: Επαρκώς καλή φήμη, υψηλό κοινωνικό κύρος και συμμόρφωση με τα κριτήρια φήμης, τιμιότητας και ακεραιότητας που προβλέπουν οι Κοινές Κατευθυντήριες Γραμμές των ESMA και EBA σχετικά με την αξιολόγηση της καταλληλότητας των μελών του διοικητικού οργάνου και των προσώπων που κατέχουν καίριες θέσεις (Key Function Holders) σύμφωνα με την Οδηγία 2013/36/EU και την Οδηγία 2014/65/EU (Joint ESMA and EBA Guidelines on the assessment of suitability of members of the management board and key function holders under Directive 2013/36/EU and Directive 2014/65/EU)

  α. Ειλικρίνεια, ακεραιότητα και εμπιστοσύνη: Επίδειξη των υψηλότερων προτύπων ηθικής, τιμιότητας, ακεραιότητας, αμεροληψίας και πειθαρχίας που αποδεικνύονται μέσω της προσωπικής και επαγγελματικής πορείας ή άλλων δημόσιων δεσμεύσεων

- *Γνώσεις, δεξιότητες, εμπειρία και λοιπά κριτήρια καταλληλότητας*

  α. Κατανόηση της Τράπεζας: Επαρκείς γνώσεις, δεξιότητες και εμπειρία για την κατανόηση των δραστηριοτήτων της Τράπεζας, της κουλτούρας, του ρυθμιστικού και εποπτικού πλαισίου, των προϊόντων, των γεωγραφικών αγορών και λειτουργιών και των τρίτων σχετιζόμενων μερών με την Τράπεζα και τις θυγατρικές της

  β. Προηγούμενη εμπειρία / Προϋπηρεσία: Αρκετά χρόνια εμπειρίας σε γενικώς αναγνωρισμένη θέση ευθύνης στο πεδίο εξειδίκευσής τους

  γ. Ανεξαρτησία στον τρόπο σκέψης και ικανότητα για πρόκληση προβληματισμών: Ικανότητα να διαμορφώνουν και να εκφράζουν ανεξάρτητη άποψη σε όλα τα θέματα με τα οποία ασχολείται το Δ.Σ. και να προκαλούν τη Διοίκηση και τους άλλους υποψηφίους να εκφράζουν απόψεις και προτάσεις

  δ. Συναδελφικότητα, ομαδικότητα και ηγετικές ικανότητες: Ικανότητα να συνεισφέρουν εποικοδομητικά και παραγωγικά στις συζητήσεις και τις αποφάσεις του Δ.Σ, μαζί με την ικανότητα να κατευθύνουν τέτοιες συζητήσεις ως Πρόεδροι ή Αντιπρόεδροι

  ε. Επιπρόσθετα κριτήρια για τον διορισμό εκτελεστικών μελών του Δ.Σ.: Μέσω άλλων θέσεων που κατείχαν ή κατέχουν ως στελέχη, αποδεδειγμένη γνώση, δεξιότητα, εμπειρία και χαρακτήρα προκειμένου να οδηγούν την Τράπεζα και τις θυγατρικές της στην επίτευξη των στρατηγικών τους στόχων, μαζί με προθυμία πλήρους απασχόλησης στην Τράπεζα.

- *Σύγκρουση Συμφερόντων και ανεξαρτησία σκέψης*

  Η Επιτροπή Υποψηφιοτήτων ελέγχει τα προσωπικά, επαγγελματικά, οικονομικά, πολιτικά και λοιπά συμφέροντα των υποψηφίων καθώς και τις σχέσεις τους, διαβεβαιώνοντας ότι δεν έχουν πραγματικές, πιθανές ή αντιληπτές συγκρούσεις συμφερόντων των οποίων δεν θα ήταν δυνατή η αποφυγή, ο επαρκής περιορισμός ή η σωστή διαχείριση σύμφωνα με τις γραπτές πολιτικές της Τράπεζας και οι οποίες θα τους εμπόδιζαν να εκπροσωπούν τα συμφέροντά όλων των μετόχων της Τράπεζας, να εκπληρώνουν τα καθήκοντά τους ως μέλη του Δ.Σ. και να προβαίνουν σε αντικειμενικές και ανεξάρτητες αποφάσεις (να ενεργούν με ανεξαρτησία σκέψης).

  Συγκεκριμένα, η Επιτροπή Υποψηφιοτήτων θα πρέπει να φροντίζει οι υποψήφιοι να μη σχετίζονται με δανειολήπτες της Τράπεζας με ανοίγματα πάνω από ένα εκατ. ευρώ ή με ληξιπρόθεσμα ανοίγματα. Η Επιτροπή Υποψηφιοτήτων πρέπει επίσης να εξετάζει τα σχετικά άμεσα και έμμεσα οικονομικά και μη οικονομικά συμφέροντα, συμπεριλαμβανομένων αυτών που προκύπτουν από σχέσεις και συμμετοχές σε άλλες εταιρείες.

- *Δέσμευση για αφιέρωση επαρκούς χρόνου*

  Η Επιτροπή Υποψηφιοτήτων διασφαλίζει ότι όλοι οι υποψήφιοι έχουν τη δυνατότητα να αφιερώνουν τον απαιτούμενο χρόνο για την εκτέλεση των καθηκόντων τους ως μέλη του Δ.Σ., συμπεριλαμβανομένων των τακτικών παρουσιών και συμμετοχών στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. και των Επιτροπών του.

- *Συλλογική Καταλληλότητα*

  Το Target Board Profile Matrix του Δ.Σ. επικαιροποιείται σύμφωνα με τους στρατηγικούς στόχους και τις προτεραιότητες διαχείρισης κινδύνων της Τράπεζας, συμβάλλοντας στην εύρεση των επιθυμητών γνώσεων, δεξιοτήτων και εμπειριών των μελών για τη διασφάλιση της συλλογικής καταλληλότητας.

Η Πολιτική Υποψηφίων μελών εγκρίνεται από το Δ.Σ. και εξετάζεται κατ' ελάχιστο κάθε δύο (2) χρόνια από την Επιτροπή Υποψηφιοτήτων και αναθεωρείται εάν κριθεί αναγκαίο, εκτός και εάν σημαντικές αλλαγές στο κανονιστικό πλαίσιο ή άλλες επιβάλλουν νωρίτερα αναθεώρηση.

3.5 Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού[10]

Η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού (ΕΣΣ) έχει ιδρυθεί από το Δ.Σ. και ο ρόλος της είναι:

α. να συνδράμει τα εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. στο σχεδιασμό, στην ανάπτυξη και την υλοποίηση της στρατηγικής του Ομίλου και
β. να προτείνει στο Διοικητικό Συμβούλιο συγκεκριμένες πρωτοβουλίες σε σχέση με τη στρατηγική του Ομίλου

Τα κύρια καθήκοντα και αρμοδιότητες της Επιτροπής Στρατηγικού Σχεδιασμού (ΕΣΣ) είναι:

- να εξασφαλίζει ότι ο Όμιλος αναπτύσσει μια άρτια σχεδιασμένη μεσοπρόθεσμη στρατηγική, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Δ.Σ. και του εγκεκριμένου επιχειρηματικού σχεδίου,
- να εξετάζει, στο πλαίσιο που η Διοικητική Επιτροπή συντάσσει τον ετήσιο προϋπολογισμό και το μεσοπρόθεσμο επιχειρηματικό σχέδιο, τους βασικούς στόχους που εμπεριέχονται εκεί, καθώς και τις κύριες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες, πριν από την υποβολή τους στο Δ.Σ. για έγκριση.
- να εξετάζει, αναλύει και μελετά θέματα σχετικά με τις στρατηγικές επιλογές του Ομίλου (π.χ. στρατηγικές συνεργασίες, αυξήσεις κεφαλαίων, εκδόσεις μετατρέψιμων ομολογιακών και γενικότερα εκδόσεις χρέους, εξαγορές ή πωλήσεις, σχηματισμό κοινοπραξιών, δημιουργία ή λύση εταιρειών ειδικού σκοπού, διανομή μερίσματος και όλες τις λοιπές σημαντικές επενδύσεις ή από-επενδύσεις του Ομίλου) διασφαλίζοντας ότι είναι σύμφωνα με την στρατηγική του Ομίλου. Η Επιτροπή υποβάλλει σχετικές εισηγήσεις προς το Δ.Σ. εφόσον:
  α. το υπό συζήτηση θέμα υπερβαίνει τα €40εκατ, ενώ για θέματα που δεν υπερβαίνουν τα €40 εκατ. η έγκριση θα δίνεται από την Διοικητική Επιτροπή,
  β. η έγκριση από το Δ.Σ. είναι αναγκαία βάσει νόμου ή άλλων συμβατικών δεσμεύσεων,
  γ. κρίνεται αναγκαίο από την ίδια την Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη την πολυπλοκότητα και τη φύση των στρατηγικών επιλογών υπό συζήτηση.
- να καταθέτει στο Δ.Σ. προς έγκριση προτάσεις σχετικά με τη στρατηγική και τον προϋπολογισμό του χαρτοφυλακίου ακινήτων όπως περιγράφεται στη Σύμβαση Παροχής Υπηρεσιών (Service Level Agreement (SLA)) μεταξύ Eurobank και Grivalia,
- να καταθέτει στο Δ.Σ. προς έγκριση προτάσεις για αγορά και πώληση ακινήτων εκτός από ανακτηθέντα ακίνητα (όπως αυτά ορίζονται στο SLA μεταξύ Eurobank και Grivalia) με λογιστική αξία μεγαλύτερη από €10εκ.,
- να καταθέτει στο Δ.Σ. προς έγκριση προτάσεις για πώληση ανακτηθέντων ακινήτων (όπως αυτά ορίζονται στο SLA μεταξύ Eurobank και Grivalia) με ακαθάριστη λογιστική αξία μεγαλύτερη από €20εκ.,
- να παρακολουθεί και να προβαίνει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου τα απαιτούμενα εποπτικά και εσωτερικά κεφάλαια να καλύπτουν όλες τις μορφές κινδύνων (συμπεριλαμβανομένων των στρατηγικών κινδύνων ή κινδύνων φήμης, καθώς και άλλων μη-ποσοτικών μετρήσιμων κινδύνων) και να εξασφαλίσει ότι οι κεφαλαιακές απαιτήσεις πληρούνται ανά πάσα στιγμή,
- να εξετάζει και να αξιολογεί όλες τις στρατηγικές πρωτοβουλίες του Ομίλου που στοχεύουν στον ανασχεδιασμό του επιχειρηματικού και λειτουργικού μοντέλου,
- να παρακολουθεί σε τακτική βάση τους στρατηγικούς και βασικούς δείκτες απόδοσης του Ομίλου, ανά κλάδο,
- να εξετάζει και, εφόσον απαιτείται, να υποβάλει προτάσεις προς το Δ.Σ. για όλα τα λοιπά θέματα στρατηγικής σημασίας για τον Όμιλο.

Τα μέλη της Επιτροπής διορίζονται από το Δ.Σ., με εισήγηση του Προέδρου του, κατόπιν πρότασης της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων. Τα μέλη της Επιτροπής διορίζονται με τριετή θητεία η οποία δύναται να ανανεωθεί έως τρεις (3) φορές.

Η Επιτροπή διοικείται από τον Πρόεδρο του Δ.Σ. και σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του Προέδρου από τον Αντιπρόεδρο του Δ.Σ. και αποτελείται από τα ακόλουθα μέλη με δικαίωμα ψήφου:

- τον Πρόεδρο του Δ.Σ.
- τον Αντιπρόεδρο του Δ.Σ.
- τον Διευθύνοντα Σύμβουλο
- τους Αναπληρωτές Διευθύνοντες Συμβούλους
- τον Γενικό Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου
- τον Γενικό Διευθυντή Οικονομικών Υπηρεσιών Ομίλου

Ο Γενικός Διευθυντής Στρατηγικής Ομίλου λαμβάνει μέρος στις συνεδριάσεις ως μόνιμος συμμετέχων χωρίς δικαίωμα ψήφου.
Η Επιτροπή μπορεί να αναθέσει συγκεκριμένες αρμοδιότητες και εξουσίες εντός του πλαισίου των αρμοδιοτήτων της και των ευθυνών της σε ένα ή περισσότερα μέλη της.

Η Επιτροπή συνεδριάζει κάθε δύο (2) εβδομάδες ή όποτε είναι απαραίτητο, τηρεί πρακτικά και αναφέρεται στο Δ.Σ. σε τριμηνιαία βάση και όποτε κρίνεται αναγκαίο. Κατά τη διάρκεια του 2019 η Επιτροπή πραγματοποίησε πενήντα δύο (52) συνεδριάσεις (2018:54) και η μέση συμμετοχή των μελών ήταν 88% (2018: 85%). Η Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία και

[10] Πληροφορίες σχετικά με κύρια καθήκοντα και τις αρμοδιότητες της Επιτροπής περιλαμβάνονται στον Κώδικα της Τράπεζας. Επιπλέον, πληροφορίες σχετικά με την τρέχουσα σύνθεση της Επιτροπής και αναλυτικά βιογραφικά σημειώματα των μελών της παρέχονται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.eurobank.gr).

συνεδριάζει έγκυρα εάν τα μισά πλέον ενός εκ των μελών της, συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου ή του Αντιπροέδρου και του Διευθύνοντος Συμβούλου, παρίστανται. Οι αποφάσεις λαμβάνονται ομόφωνα από τα μέλη που παρίστανται.

Η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού διορίζει τον Γραμματέα της, ο οποίος αναφέρεται στο Group Company Secretariat και συνεργάζεται με τον Πρόεδρο της Επιτροπής. Ο Γραμματέας είναι υπεύθυνος για την τήρηση των πρακτικών και των αποφάσεων όλων των συνεδριάσεων της Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένων των ονομάτων των παρόντων και παρισταμένων, των σχεδίων δράσης και των παρεπόμενων ενεργειών που απαιτούνται για την παρακολούθησή τους, καθώς και για την έκδοση αποσπασμάτων. Αποφάσεις, δράσεις και παρεπόμενες ενέργειες διανέμονται στις αρμόδιες Μονάδες της Τράπεζας, όπως απαιτείται. Τα πρακτικά της Επιτροπής υποβάλλονται στο Δ.Σ. σε τριμηνιαία βάση.

Ο Κανονισμός Λειτουργίας της Επιτροπής επανεξετάζεται μία (1) φορά ανά τριετία και αναθεωρείται εάν κριθεί αναγκαίο, εκτός εάν σημαντικές αλλαγές στο ρόλο, τις αρμοδιότητες, την οργάνωση ή / και το κανονιστικό πλαίσιο απαιτούν νωρίτερη αναθεώρηση. Ο αναθεωρημένος Κανονισμός Λειτουργίας εγκρίνεται σύμφωνα με τα παραπάνω (η τελευταία αναθεώρηση έγινε τον Απρίλιο του 2019). Η Επιτροπή αξιολογεί την απόδοσή της κατ' ελάχιστο ετησίως και καθορίζει τα κριτήρια αυτής της αξιολόγησης. Τα αποτελέσματα υποβάλλονται στην Επιτροπή Υποψηφιοτήτων, έτσι ώστε η τελευταία να προβεί σε σχετικές προτάσεις στο Δ.Σ., όπως απαιτείται.

4. Επιτροπές συνιστώμενες από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο

Ο Διευθύνων Σύμβουλος της Τράπεζας συστήνει Επιτροπές προς υποβοήθηση του έργου του, όπως απαιτείται, για την εκτέλεση των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων του. Οι σημαντικότερες Επιτροπές συνιστώμενες από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο είναι η Διοικητική Επιτροπή (Executive Board), η Εκτελεστική Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων (ΕΕΔΚ), η Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού – Παθητικού του Ομίλου, οι Κεντρικές Επιτροπές Πιστοδοτήσεων (I & II) και η Επιτροπή Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων (Troubled Assets Committee).

Διοικητική Επιτροπή (Executive Board)[11]

Η Διοικητική Επιτροπή είναι υπεύθυνη για την υλοποίηση της στρατηγικής του Ομίλου όπως έχει διαμορφωθεί από την Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού και σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του Δ.Σ. της Τράπεζας. Η λειτουργία της Διοικητικής Επιτροπής υπόκειται στις διατάξεις του RFA. Η Διοικητική Επιτροπή συστήνεται από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο, ο οποίος διορίζει τα μέλη της. Η Διοικητική Επιτροπή συνεδριάζει σε εβδομαδιαία βάση ή όποτε κρίνεται απαραίτητο και τηρούνται πρακτικά. Επίσης, κατά περίπτωση και ανάλογα με το θέμα που συζητείται, μπορεί να προσκαλούνται και άλλα στελέχη του Ομίλου.

Η Διοικητική Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα, εάν τα μισά πλέον ενός εκ των μελών της είναι παρόντα ή αντιπροσωπευόμενα. Για τον καθορισμό του αριθμού των μελών της για την απαρτία, τυχόν κλάσματα δεν πρέπει να συνυπολογίζονται. Οι αποφάσεις της Διοικητικής Επιτροπής λαμβάνονται έγκυρα με απλή πλειοψηφία των παριστάμενων μελών. Η Διοικητική Επιτροπή ορίζει τον Γραμματέα της, ο οποίος αναφέρεται στο Group Company Secretariat και συνεργάζεται με τον Πρόεδρο της Επιτροπής. Ο Γραμματέας είναι υπεύθυνος για την τήρηση των πρακτικών και των αποφάσεων όλων των συνεδριάσεων της Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένων των ονομάτων των παρόντων και παρισταμένων, των σχεδίων δράσης και των παρεπόμενων ενεργειών που απαιτούνται για την παρακολούθησή τους, καθώς και για την έκδοση αποσπασμάτων. Αποφάσεις, δράσεις και παρεπόμενες ενέργειες διανέμονται στις αρμόδιες Μονάδες της Τράπεζας, όπως απαιτείται.
Ο κανονισμός Λειτουργίας της Διοικητικής Επιτροπής εγκρίνεται από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο και αναθεωρείται όταν κρίνεται απαραίτητο.

Τα κύρια καθήκοντα και αρμοδιότητες της Διοικητικής Επιτροπής είναι να:

- διαχειρίζεται την υλοποίηση της στρατηγικής του Ομίλου όπως έχει διαμορφωθεί από την ΕΣΣ, σύμφωνα με την καθοδήγηση του Δ.Σ. της Τράπεζας,
- συντάσσει τον ετήσιο προϋπολογισμό και το επιχειρηματικό σχέδιο της Τράπεζας. Η ΕΣΣ ανασκοπεί τα κύρια σημεία και τους στόχους που εμπεριέχονται σε αυτά, καθώς και τις σημαντικές επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και τις υποβάλλει για έγκριση στο Δ.Σ.,
- εγκρίνει θέματα σχετικά με τις στρατηγικές επιλογές του Ομίλου (π.χ. στρατηγικές συνεργασίες, αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου, εκδόσεις μετατρέψιμων ομολογιακών και/ή προγράμματα έκδοσης χρέους, συγχωνεύσεις, εξαγορές ή πωλήσεις, το σχηματισμό κοινοπραξιών, σύσταση ή λύση εταιρειών ειδικού σκοπού, διανομή μερίσματος, τις λοιπές σημαντικές επενδύσεις ή από-επενδύσεις του Ομίλου κ.λπ.) διασφαλίζοντας ότι είναι σύμφωνα με την στρατηγική του Ομίλου, εάν το θέμα υπό συζήτηση είναι χαμηλότερο από ή ίσο με € 40 εκατ. Στην περίπτωση όμως όπου:
  α. το υπό συζήτηση θέμα υπερβαίνει τα € 40 εκατ.
  β. η απόφαση του Δ.Σ. είναι υποχρεωτική από το νόμο ή από συμβατικές δεσμεύσεις της Τράπεζας.
  γ. κρίνεται αναγκαία από την ΕΣΣ, λαμβάνοντας υπόψη την πολυπλοκότητα και τη φύση των στρατηγικών επιλογών υπό συζήτηση.

[11] Σχετική πληροφόρηση αναφορικά με την τρέχουσα σύνθεση της Επιτροπής και σύντομα βιογραφικά σημειώματα των μελών της παρατίθενται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.eurobank.gr).

τα θέματα αυτά θα πρέπει να εγκριθούν από το Δ.Σ. μετά από σχετική πρόταση της ΕΣΣ (σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας της).

- παρακολουθεί την απόδοση της κάθε επιχειρηματικής μονάδας και χώρας σε σχέση με τον προϋπολογισμό και εξασφαλίζει ότι λαμβάνονται τα απαραίτητα διορθωτικά μέτρα, όπου απαιτείται,
- λαμβάνει αποφάσεις για όλες τις σημαντικές πρωτοβουλίες του Ομίλου, που στοχεύουν στην αναμόρφωση του επιχειρηματικού και λειτουργικού μοντέλου, στην ενίσχυση της λειτουργικής αποδοτικότητας και του εξορθολογισμού του κόστους και στη βελτίωση της οργανωτικής και επιχειρηματικής δομής,
- εξασφαλίζει τη διατήρηση επαρκούς συστήματος εσωτερικού ελέγχου,
- εξετάζει και εγκρίνει πολιτικές της Τράπεζας (εκτός από τις Πιστωτικές Πολιτικές οι οποίες εγκρίνονται από την Εκτελεστική Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων ή/και την Επιτροπή Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων ή/και την Επιτροπή Κινδύνων) που σχετίζονται με τις περιοχές ευθύνης της και/ή που έχουν καθοριστική σημασία για την Τράπεζα, συμπεριλαμβανομένων ενδεικτικά και όχι περιοριστικά των πολιτικών που εγκρίνονται από το Δ.Σ. σύμφωνα με το RFA,
- εξετάζει την απόδοση της κάθε Επιτροπής ή / και προσώπων στους οποίους έχει εκχωρηθεί μέρος των αρμοδιοτήτων της, όπως έχουν εγκριθεί,
- εγκρίνει διαγραφές (σε ενιαία βάση) μεγαλύτερες από € 10 εκατ. και μικρότερες από € 100 εκατ. για τα επιχειρηματικά δάνεια και μεγαλύτερες από € 10 εκατ. και μικρότερες από € 70 εκατ. για τα δάνεια λιανικής,
- για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια των ευαίσθητων δανειοληπτών (όπως ορίζονται στη σχετική πολιτική του Ομίλου), εγκρίνει όρια για ποσά >5% των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων του Ομίλου και διαγραφές / άφεση χρέους για ποσά μεγαλύτερα από € 20 εκατ. και μικρότερα από € 50 εκατ.
- εξασφαλίζει την επάρκεια της διακυβέρνησης, των διαδικασιών και των συστημάτων του Σχεδίου Εξυγίανσης (Resolution Planning)
- προσλαμβάνει εξωτερικές εταιρείες συμβούλων επιχειρήσεων, κατά την απόλυτη κρίση της, και εγκρίνει τις αμοιβές και τους όρους απασχόλησης τους, σύμφωνα με τις πολιτικές και τις διαδικασίες της Τράπεζας,
- προσλαμβάνει συμβούλους επενδυτικών τραπεζών, κατά την απόλυτη κρίση της και εγκρίνει τις αμοιβές και τους όρους απασχόλησης τους, σύμφωνα με τις πολιτικές και τις διαδικασίες της Τράπεζας, όπου απαιτείται.

Εκτελεστική Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων[12]

Η Εκτελεστική Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων (ΕΕΔΚ) επιβλέπει το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων της Τράπεζας. Η ΕΕΔΚ διασφαλίζει ότι οι σημαντικοί κίνδυνοι αναγνωρίζονται και τίθενται άμεσα υπόψη της Ε.Κ., καθώς και ότι οι ισχύουσες πολιτικές και διαδικασίες είναι επαρκείς για την ορθή διαχείριση των κινδύνων και τη συμμόρφωση της Τράπεζας με τις εποπτικές απαιτήσεις. Τα μέλη της ΕΕΔΚ θα πρέπει να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν, να αξιολογούν και να διαχειρίζονται όλους τους τύπους κινδύνων στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος.

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, η ΕΕΔΚ:

- παρακολουθεί το προφίλ κινδύνων της Τράπεζας και των θυγατρικών της έναντι της καθορισμένης διάθεσης ανάληψης κινδύνων και εξετάζει προτεινόμενες τροποποιήσεις του πλαισίου διάθεσης ανάληψης κινδύνων,
- εξετάζει και εγκρίνει τη μεθοδολογία, τις παραμέτρους και τα αποτελέσματα του προγράμματος Stress Testing της Τράπεζας,
- καθορίζει τα κατάλληλα μέτρα διαχείρισης, τα οποία παρουσιάζονται και συζητούνται στη Διοικητική Επιτροπή και στη συνέχεια υποβάλλονται στην Ε.Κ. για έγκριση και διατηρεί ανά πάσα στιγμή προληπτική προσέγγιση στη διαχείριση κινδύνων, επιβλέπει, αξιολογεί και διευθετεί τα θέματα που έχει αναλάβει, παρακολουθεί το πλαίσιο διαχείρισης των κινδύνων του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής των πολιτικών κινδύνου, και ενημερώνει την Ε.Κ. σχετικά με το προφίλ κινδύνου του Ομίλου,
- βοηθά την Ε.Κ. στον καθορισμό των αρχών και μεθοδολογιών διαχείρισης κινδύνων διασφαλίζοντας ότι το Πλαίσιο Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου περιλαμβάνει διαδικασίες για την αναγνώριση, τη μέτρηση, την παρακολούθηση και την αναφορά του τρέχοντος προφίλ κινδύνων έναντι της καθορισμένης διάθεσης ανάληψης κινδύνων.

Οι αρμοδιότητες της ΕΕΔΚ δεν έρχονται σε σύγκρουση με τις αρμοδιότητες του Γενικού Διευθυντή Risk Management Ομίλου ή τις αρμοδιότητες της Γενικής Διεύθυνσης Risk Management που αφορούν στη διακυβέρνηση διαχείρισης κινδύνων, όπως αυτές προβλέπονται στο RFA και στην Πράξη Διοικητή της ΤτΕ υπ' αριθμ. 2577/2006. Ο Διευθύνων Σύμβουλος προεδρεύει της ΕΕΔΚ, ενώ ο Γενικός Διευθυντής Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου (GCRO) είναι ο Αντιπρόεδρος της Επιτροπής. Οι προαναφερθέντες έχουν την ευθύνη να παραπέμπουν τους σημαντικούς κινδύνους και τα σημαντικά θέματα στην Ε.Κ. και να ενημερώνουν σχετικά τη Διοικητική Επιτροπή.

Η ΕΕΔΚ βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει εγκύρως όταν τα μισά τουλάχιστον από τα μέλη της συν ένα, συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου ή του Αντιπροέδρου, είναι παρόντα ή αντιπροσωπεύονται. Επιλεγμένοι συμμετέχοντες δύναται να προσκληθούν στις συνεδριάσεις της ΕΕΔΚ, όταν τα θέματα για συζήτηση εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους ή όταν αυτοί διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνογνωσία για να συμμετάσχουν εποικοδομητικά. Τα τελικά πρακτικά των συνεδριάσεων της ΕΕΔΚ διανέμονται στα μέλη της Ε.Κ., της Διοικητικής Επιτροπής και την Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού όπως αυτά συντάσσονται από τον γραμματέα και εγκρίνονται από τον Πρόεδρο της Επιτροπής.

[12] Σχετική πληροφόρηση αναφορικά με την τρέχουσα σύνθεση της Επιτροπής και σύντομα βιογραφικά σημειώματα των μελών της παρατίθενται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.eurobank.gr).

Εν συνεχεία, αποσπάσματα των αποφάσεων και των ενεργειών που έχουν δρομολογηθεί δίνονται στη Διοίκηση, στην Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού ή / και στη Διοικητική Επιτροπή, όπως απαιτείται.

Ο Κανονισμός Λειτουργίας της ΕΕΔΚ επανεξετάζεται κατ' ελάχιστο κάθε δύο (2) χρόνια και αναθεωρείται αν κριθεί απαραίτητο, εκτός και αν σημαντικές αλλαγές στη σύνθεση, τον ρόλο, τις αρμοδιότητες, την οργάνωση και/ή τις κανονιστικές απαιτήσεις επιβάλλουν νωρίτερα αναθεώρηση, και εγκρίνεται από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο. Επιπλέον, ο Κανονισμός Λειτουργίας της ΕΕΔΚ υποβάλλεται στην Ε.Κ. με σκοπό την ενημέρωση των μελών της.

Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού – Παθητικού του Ομίλου[13]

Η πρωταρχική αρμοδιότητα της Επιτροπής Διαχείρισης Ενεργητικού – Παθητικού Ομίλου (G-ALCO) είναι i) να εγκρίνει, διαμορφώνει, εφαρμόζει και ελέγχει ως αρμόζει α) τις στρατηγικές και πολιτικές χρηματοδότησης και ρευστότητας του Ομίλου, β) τις κατευθυντήριες οδηγίες επιτοκίων και τις πολιτικές επιτοκίου κινδύνου του Ομίλου, γ) τις κεφαλαιακές επενδύσεις του Ομίλου, καθώς και την έκθεσή τους σε συναλλαγματικό κίνδυνο και τις στρατηγικές αντιστάθμισης κινδύνου και δ) τις επιχειρηματικές πρωτοβουλίες ή/και επενδύσεις του Ομίλου που έχουν σημαντική επίδραση στο προφίλ κινδύνων αγοράς και ρευστότητας της Τράπεζας, ii) να εγκρίνει σε πρώτο στάδιο και να προτείνει στην ΕΚ για τελική έγκριση τα εκάστοτε όρια χωρών (δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στην έγκριση / παρακολούθηση των ορίων χωρών όπου ο Όμιλος/η Eurobank έχει στρατηγική παρουσία) και iii) να εγκρίνει ή να προτείνει ως αρμόζει αλλαγές στις πολιτικές αυτές ώστε να συνάδουν με τη διάθεση ανάληψης κινδύνου και τα επίπεδα έκθεσης όπως ορίζονται από την Ε.Κ. και τη Διοίκηση, ενώ παράλληλα να συμμορφώνεται με το πλαίσιο που έχουν θέσει οι ρυθμιστικές και εποπτικές αρχές.

Η G-ALCO συνεδριάζει μια φορά το μήνα ή/και οποτεδήποτε κρίνεται αναγκαίο. Άλλα στελέχη του Ομίλου, ανάλογα με το υπό συζήτηση θέμα, ενδέχεται να προσκληθούν και να παραβρεθούν όπως απαιτείται.

Η απαιτούμενη απαρτία για να είναι οι συνεδριάσεις της G-ALCO έγκυρες έχει προσδιοριστεί στα έξι μέλη. Προκειμένου να υπάρχει απαρτία απαιτείται η παρουσία του Προέδρου της και κατ' ελάχιστο τριών (3) μελών της Επιτροπής Στρατηγικού Σχεδιασμού. Οι αποφάσεις στα θέματα λαμβάνονται κατά πλειοψηφία και επικοινωνούνται στις εμπλεκόμενες/επηρεαζόμενες επιχειρηματικές μονάδες, ενώ τηρούνται πρακτικά των συνεδριάσεων από το Γραμματέα της Επιτροπής και διανέμονται στα μέλη της G-ALCO, τον Διευθύνοντα Σύμβουλο, τον Πρόεδρο και τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό.

Κεντρικές Επιτροπές Πιστοδοτήσεων - ΚΕΠ (Central Credit Committees)

Κεντρική Επιτροπή Πιστοδοτήσεων Ι

Ο βασικός σκοπός της Κεντρικής Επιτροπής Πιστοδοτήσεων Ι (ΚΕΠ Ι) είναι να διασφαλίσει αντικειμενική αξιολόγηση για όλο το Ελληνικό χαρτοφυλάκιο επιχειρηματικών εξυπηρετούμενων δανείων σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Εγχειρίδιο Πιστοδοτικής Πολιτικής για τα εξυπηρετούμενα ανοίγματα (Credit Policy Manual) και στο Πλαίσιο Διάθεσης για Ανάληψη Κινδύνου της Τράπεζας (Risk Appetite Framework), έτσι ώστε ο αναλαμβανόμενος κίνδυνος να καταλήγει σε ικανοποιητική απόδοση με παράλληλη διατήρηση της ποιότητας του δανειακού χαρτοφυλακίου.

Η ΚΕΠ Ι συνεδριάζει τουλάχιστον μία (1) φορά την εβδομάδα και τηρούνται πρακτικά όλων των συνεδριάσεων. Οι αποφάσεις λαμβάνονται ομόφωνα. Σε περίπτωση μη ομόφωνης απόφασης, το αίτημα παραπέμπεται από τον Πρόεδρο στο επόμενο (ανώτερο) εγκριτικό κλιμάκιο, του οποίου η απόφαση θα πρέπει να είναι ομόφωνη. Σε περίπτωση μη επίτευξης ομοφωνίας, η τελική απόφαση θα πρέπει να ληφθεί από την Εκτελεστική Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων (Management Risk Committee) κατά πλειοψηφία.

Η κύρια αρμοδιότητα της ΚΕΠ Ι είναι να αξιολογεί και να εγκρίνει όλα τα πιστοδοτικά αιτήματα του ελληνικού επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου εξυπηρετούμενων δανείων με συνολικό άνοιγμα άνω των €50 εκατ. και μη εξασφαλισμένων δανείων με συνολικό άνοιγμα άνω των €35 εκατ. Για κάθε συνολικό άνοιγμα που υπερβαίνει τα €75 εκατ. και μη εξασφαλισμένο άνοιγμα που υπερβαίνει τα €50 εκατ., απαιτείται η επιπρόσθετη έγκριση του Γενικού Διευθυντή Risk Management Ομίλου, ενώ για κάθε συνολικό άνοιγμα που υπερβαίνει τα €150 εκατ. και μη εξασφαλισμένο άνοιγμα που υπερβαίνει τα €100 εκατ., απαιτείται η επιπρόσθετη έγκριση του Διευθύνοντος Συμβούλου. Επιπλέον, για κάθε άνοιγμα που υπερβαίνει το 10% των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων της Τράπεζας, απαιτείται επιπρόσθετη έγκριση από την Εκτελεστική Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων. Ακολούθως, η συναίνεση του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Τ.Χ.Σ) είναι απαραίτητη, ενώ η τελική έγκριση δίνεται από την Επιτροπή Κινδύνων (Board Risk Committee).

Κεντρική Επιτροπή Πιστοδοτήσεων ΙΙ

Ο βασικός σκοπός της Κεντρικής Επιτροπής Πιστοδοτήσεων ΙΙ (ΚΕΠ ΙΙ) είναι ίδιος με αυτόν της ΚΕΠ Ι αλλά για μικρότερα ανοίγματα.

[13] Σχετική πληροφόρηση αναφορικά με την τρέχουσα σύνθεση της Επιτροπής και σύντομα βιογραφικά σημειώματα των μελών της παρατίθενται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.eurobank.gr).

Η ΚΕΠ ΙΙ συνεδριάζει τουλάχιστον μία (1) φορά την εβδομάδα και τηρούνται πρακτικά όλων των συνεδριάσεων. Οι αποφάσεις λαμβάνονται ομόφωνα. Σε περίπτωση μη ομόφωνης απόφασης, το αίτημα παραπέμπεται από τον Πρόεδρο στο επόμενο (ανώτερο) εγκριτικό κλιμάκιο.

Η κύρια αρμοδιότητα της ΚΕΠ ΙΙ είναι να αξιολογεί και να εγκρίνει όλα τα πιστοδοτικά αιτήματα του Ελληνικού επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου εξυπηρετούμενων δανείων με συνολικό άνοιγμα από €20 εκατ. μέχρι €50 εκατ. και μη εξασφαλισμένων δανείων με συνολικό άνοιγμα από €10 εκατ. μέχρι €35 εκατ.

Επιτροπή Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων (Troubled Assets Committee) [14]

Η Επιτροπή Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων συνιστάται σύμφωνα με τις διατάξεις της Πράξης Εκτελεστικής Επιτροπής (ΠΕΕ) της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ) με αριθμό 42/30.5.2014. Κύρια αρμοδιότητα της Επιτροπής Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων είναι η στρατηγική καθοδήγηση και παρακολούθηση της διαχείρισης των προβληματικών δανείων, διασφαλίζοντας ανεξαρτησία από τις Επιχειρηματικές Μονάδες και συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της ΠΕΕ 42 της ΤτΕ. Ο Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος της Τράπεζας και Εκτελεστικό Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου είναι επιφορτισμένος με τη στενή παρακολούθηση της Στρατηγικής Διαχείρισης Καθυστερήσεων. Τα μέλη της Επιτροπής είναι ανώτατα στελέχη με επαρκείς γνώσεις και εμπειρία στη διαχείριση των προβληματικών δανείων και κινδύνων. Ο αριθμός των μελών της Επιτροπής, ο οποίος δεν μπορεί να είναι κατώτερος των δύο (2), καθώς και η σύνθεση αυτής καθορίζονται από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Τράπεζας. Οι αποφάσεις λαμβάνονται κατά πλειοψηφία και τηρούνται πρακτικά τα οποία υπογράφονται και δια περιφοράς όπου απαιτείται. Σε περίπτωση ισοψηφίας, ο Πρόεδρος έχει την αποφασιστική ψήφο.

Η Επιτροπή συνεδριάζει τουλάχιστον σε μηνιαία βάση, ενώ ενημερώνει το Διοικητικό Συμβούλιο και τις αρμόδιες Επιτροπές τουλάχιστον ανά τρίμηνο για τα αποτελέσματα του έργου της. Η Επιτροπή συνεργάζεται με την Γενική Διεύθυνση Risk Management του Ομίλου για την αμοιβαία κατανόηση και ανάπτυξη της κατάλληλης μεθοδολογίας αναφορικά με την αξιολόγηση των κινδύνων που απορρέουν από κάθε τύπο ρύθμισης και κατηγορία καθυστέρησης ανά χαρτοφυλάκιο. Οι εισηγήσεις και οι εκθέσεις της Επιτροπής προς το Διοικητικό Συμβούλιο υποβάλλονται και στον Γενικό Διευθυντή Risk Management του Ομίλου, ο οποίος και εκφράζει την γνώμη του στο Διοικητικό Συμβούλιο για αυτές μέσω της υποβολής σχετικής αναφοράς στην ΕΚ.

Βασικές αρμοδιότητες της Επιτροπής, μεταξύ άλλων, είναι οι ακόλουθες:

- η κεντροποιημένη επεξεργασία όλων των εσωτερικών αναφορών της λειτουργίας διαχείρισης των προβληματικών δανείων, με βάση τις διατάξεις των υπ' αριθ. 42/20.5.2014, 47/9.2.2015 και 102/30.8.2016 ΠΕΕ της ΤτΕ,
- η έγκριση των διαθέσιμων τύπων ρύθμισης και οριστικής διευθέτησης ανά υποχαρτοφυλάκιο δανείων και η παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας τους μέσω κατάλληλων δεικτών απόδοσης,
- η διαμόρφωση και τεκμηρίωση των κριτηρίων σύμφωνα με τα οποία θα εξετάζεται η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα ("sustainability") εκάστου τύπου ρύθμισης ή οριστικής διευθέτησης (ανάπτυξη και χρήση ειδικών δενδρογραμμάτων – "decision trees")
- ο καθορισμός των παραμέτρων και το εύρος αρμοδιοτήτων των οργάνων και στελεχών που εμπλέκονται στην αξιολόγηση της βιωσιμότητας και καταλληλότητας του προτεινόμενου τύπου ρύθμισης και στην μετέπειτα παρακολούθηση της σχετικής εφαρμογής,
- ο σχεδιασμός, παρακολούθηση και αξιολόγηση (σε συνεργασία με τις επιχειρησιακές μονάδες) των πιλοτικών προγραμμάτων ρυθμίσεων
- η αξιολόγηση προτάσεων για την πώληση προβληματικών δανείων, καθώς και για την πιθανή παροχή υπηρεσιών διαχείρισης προβληματικών στοιχείων ενεργητικού προς τρίτους
- η παρακολούθηση και επίβλεψη καθώς και η παροχή υποστήριξης και τεχνογνωσίας στη διαχείριση των προβληματικών δανείων των θυγατρικών Τραπεζών του Ομίλου στο εξωτερικό.

5. Ελεγκτικές Μονάδες

Η Τράπεζα έχει θεσπίσει μία σειρά εξειδικευμένων ελεγκτικών μονάδων που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και των οποίων η κύρια ευθύνη είναι να λειτουργούν ως ανεξάρτητοι ελεγκτικοί μηχανισμοί. Οι πιο σημαντικές ελεγκτικές μονάδες καθώς και τα βασικά καθήκοντα και αρμοδιότητές τους περιγράφονται παρακάτω:

5.1 Εσωτερικός Έλεγχος

Η Γενική Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου Ομίλου (ΓΔΕΕ) είναι μια ανεξάρτητη και αντικειμενική διαβεβαιωτική και συμβουλευτική μονάδα, σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες της Τράπεζας και των θυγατρικών της εταιρειών. Η ΓΔΕΕ έχει επαρκή οργανωτική δομή και κατάλληλους πόρους προκειμένου να διασφαλίσει ότι μπορεί να εκπληρώσει τον ρόλο και τις αρμοδιότητες της.

[14] Σχετική πληροφόρηση αναφορικά με την τρέχουσα σύνθεση της Επιτροπής και σύντομα βιογραφικά σημειώματα των μελών της παρατίθενται στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (www.eurobank.gr).

Η ΓΔΕΕ απαρτίζεται από τον Τομέα Εσωτερικού Ελέγχου (Internal Audit Sector), τη Διεύθυνση Forensic Audit Division, τη Διεύθυνση International Audit και τη Διεύθυνση Business Monitoring and Organizational Support. Στη ΓΔΕΕ ανήκει επίσης η μονάδα Centre of Excellence for Audit Standards & Methodology, η οποία παρακολουθεί και υιοθετεί τις βέλτιστες πρακτικές και ηγείται της συνεχούς προσπάθειας βελτίωσης των μεθόδων ελέγχου, καθώς και η μονάδα Quality Assurance, η οποία αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον εσωτερικό έλεγχο Ομίλου και τη συμμόρφωση με τα Διεθνή Πρότυπα (IIA Standards).

Προκειμένου να διαφυλαχθεί η ανεξαρτησία της, η ΓΔΕΕ αναφέρεται λειτουργικά στην Επιτροπή Ελέγχου και διοικητικά στο Διευθύνοντα Σύμβουλο. Το Δ.Σ. έχει αναθέσει την ευθύνη για την παρακολούθηση της δραστηριότητας της ΓΔΕΕ στην Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας. Ο Γενικός Διευθυντής Εσωτερικού Ελέγχου διορίζεται από την Επιτροπή Ελέγχου, η οποία και αξιολογεί την απόδοσή του.

Ο σκοπός της ΓΔΕΕ είναι να ενισχύει και να προστατεύει την οργανική αξία διαβεβαιώνοντας, συμβουλεύοντας και προβλέποντας με αντικειμενικότητα και με βάση την αξιολόγηση κίνδυνων (risk based). Οι βασικές διαβεβαιωτικές και συμβουλευτικές αρμοδιότητες της ΓΔΕΕ είναι:

- να παρέχει εύλογη διασφάλιση, υπό τη μορφή ανεξάρτητης γνώμης, ως προς την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της Τράπεζας και των θυγατρικών της. Η ΓΔΕΕ έχει πρόγραμμα ελέγχων και προϋπολογισμό που εγκρίνεται από την Επιτροπή Ελέγχου. Η ΓΔΕΕ διασφαλίζει την ύπαρξη ενός προγράμματος ελέγχων που βασίζεται στην αξιολόγηση κινδύνων (risk based) και προτεραιοτήτων που είναι εναρμονισμένες με το σχέδιο στρατηγικής της Τράπεζας καθώς και συμμόρφωση με τις ρυθμιστικές απαιτήσεις,
- να βοηθά και να παρέχει συμβουλές στη Διοίκηση για την πρόληψη και τον εντοπισμό της απάτης ή υπεξαίρεσης ή αντιδεοντολογικών πρακτικών και να αναλαμβάνει ειδικά έργα όποτε απαιτείται,
- να βοηθά τη Διοίκηση στην ενίσχυση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου μέσα από τη διατύπωση συστάσεων για την αντιμετώπιση των αδυναμιών και τη βελτίωση των υφιστάμενων πολιτικών και διαδικασιών,
- να παρακολουθεί συστηματικά και να διασφαλίζει ότι λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα για την υλοποίηση των συστάσεων του ελέγχου εντός των συμφωνηθεισών ημερομηνιών,
- να συμμετέχει σε έργα της Τράπεζας με συμβουλευτική και διαβεβαιωτική ιδιότητα.

5.2 Διαχείριση Κινδύνου

Η Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου (ΓΔΔΚ) με επικεφαλής τον Γενικό Διευθυντή Risk Managment Ομίλου (Group Chief Risk Officer - GCRO), λειτουργεί ανεξάρτητα από τις επιχειρηματικές μονάδες και έχει την ευθύνη για την παρακολούθηση του πιστωτικού κινδύνου, του κινδύνου αγοράς, του κινδύνου ρευστότητας και του λειτουργικού κινδύνου που αναλαμβάνεται από τον Όμιλο.

Η ΓΔΔΚ Ομίλου αποτελείται από τη Γενική Διεύθυνση Πίστης Ομίλου, τον Τομέα Πιστωτικού Ελέγχου Ομίλου, τον Τομέα Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου Ομίλου, τον Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων Αγορών & Αντισυμβαλλομένων Ομίλου, τον Τομέα Λειτουργικών Κινδύνων Ομίλου, τον Τομέα Επικύρωσης & Διαχείρισης Υποδειγμάτων Ομίλου, τη Μονάδα Στρατηγικού Σχεδιασμού & Λειτουργιών της ΓΔΔΚ Ομίλου και τη Διεύθυνση Εποπτικών Σχέσεων & Σχεδιασμού Εξυγίανσης[15]. Επίσης, στη Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων υπάρχει και η θέση του Senior Advisor ο οποίος έχει απευθείας γραμμή αναφοράς στον Γενικό Διευθυντή Risk Management Ομίλου.

Ο GCRO λειτουργεί ως κεντρικό σημείο αναφοράς για τις λειτουργίες διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου και έχει την ευθύνη για την ανάπτυξη του πλαισίου για τη διάθεση ανάληψης κινδύνων, καθώς και για την επίβλεψη και τον συντονισμό της ανάπτυξης και της εφαρμογής επαρκών πολιτικών μέτρησης και διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου, του κινδύνου αγοράς, του κινδύνου ρευστότητας και του λειτουργικού κινδύνου.

Ο GCRO εξετάζει τις πιστωτικές πολιτικές όπως ετοιμάζονται από τις αρμόδιες μονάδες της Γενικής Διεύθυνσης, πριν από την υποβολή τους για τελική έγκριση στην Ε.Κ. και στο Δ.Σ. και επιβλέπει την ορθή εφαρμογή τους. Ο GCRO ενημερώνει έγκαιρα την Ε.Κ. για τυχόν αποκλίσεις από την πιστωτική πολιτική ή πιθανά θέματα που έρχονται σε αντίθεση με την εγκεκριμένη στρατηγική κινδύνων και την διάθεση ανάληψης κινδύνων.

Ο GCRO είναι υπεύθυνος να παρέχει στην Ε.Κ., σε μηνιαία βάση, επαρκή πληροφόρηση ούτως ώστε η τελευταία να έχει τη δυνατότητα να εποπτεύει κατάλληλα και να ενημερώνει το Δ.Σ. για θέματα σχετικά με την έκθεση / το προφίλ κινδύνων και τη μελλοντική στρατηγική σχετικά με τους κινδύνους. Επιπλέον, ο GCRO επιβλέπει τη συμμόρφωση με τα εγκεκριμένα όρια της διάθεσης για ανάληψη κινδύνων και επικοινωνεί στην Ε.Κ. τη συμμόρφωση με τα εν λόγω όρια καθώς και τις τυχόν αποκλίσεις που προκύπτουν.

Η Eurobank έχει σαφείς στόχους διαχείρισης κινδύνων και μια καλά εδραιωμένη στρατηγική για την υλοποίησή τους μέσω βασικών διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων. Σε στρατηγικό επίπεδο, οι στόχοι της διαχείρισης κινδύνων είναι:

- Αναγνώριση όλων των σημαντικών κινδύνων της Τράπεζας,
- Διασφάλιση ότι το επιχειρηματικό σχέδιο είναι σύμφωνο με τη διάθεση ανάληψης κινδύνων της Τράπεζας,

[15] Η Διεύθυνση Εποπτικών Σχέσεων & Σχεδιασμού Εξυγίανσης έχει διπλή γραμμή αναφοράς, στον GCRO και στον Γενικό Διευθυντή Finance του Ομίλου

- Βελτιστοποίηση της σχέσης κινδύνου / απόδοσης στη λήψη αποφάσεων, επιβεβαιώνοντας ότι αυτές λαμβάνονται όσο το δυνατόν γίνεται σε συνεργασία με τις επιχειρηματικές μονάδες και διασφαλίζοντας συγχρόνως την ύπαρξη ενός ανεξάρτητου ελεγκτικού μηχανισμού,
- Διασφάλιση ότι τα πλάνα επιχειρηματικής ανάπτυξης υποστηρίζονται επαρκώς από αποτελεσματικές υποδομές διαχείρισης κινδύνων,
- Διαχείριση του προφίλ κινδύνου με τρόπο που θα διασφαλιστεί ότι η επίτευξη συγκεκριμένων αποτελεσμάτων είναι εφικτή ακόμα και υπό δυσμενείς επιχειρηματικές συνθήκες,
- Υποστήριξη των ανώτερων διευθυντικών στελεχών με σκοπό τη βελτίωση του ελέγχου και του συντονισμού της ανάληψης κινδύνων σε όλες τις επιχειρηματικές μονάδες,
- Ενσωμάτωση της διαχείρισης των κινδύνων στην κουλτούρα και τις υπάρχουσες διαδικασίες της Τράπεζας και ευαισθητοποίηση σχετικά με τη διαχείριση κινδύνων σε όλη την Τράπεζα.
- Παροχή του πλαισίου, των διαδικασιών και των κατευθυντήριων γραμμών προκειμένου να είναι δυνατή από όλους τους εργαζομένους η διαχείριση κινδύνων στις περιοχές ενασχόλησής τους, σε όλες τις επιχειρηματικές μονάδες.

5.3 Κανονιστική Συμμόρφωση

Η Κανονιστική Συμμόρφωση Ομίλου έχει συσταθεί με την έγκριση του Δ.Σ. και της Επιτροπή Ελέγχου ως μόνιμη και ανεξάρτητη μονάδα. Για να διασφαλίσει την ανεξαρτησία της, έχει γραμμή αναφοράς στην Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας και για διοικητικά θέματα στον Διευθύνοντα Σύμβουλο.

Ο σκοπός της Κανονιστικής Συμμόρφωσης είναι να προάγει εντός της Τράπεζας και των θυγατρικών της μια εταιρική κουλτούρα η οποία ενθαρρύνει τη δεοντολογική συμπεριφορά μέσω της ακεραιότητας και τη δέσμευση για συμμόρφωση με το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο καθώς και με τα διεθνή πρότυπα εταιρικής διακυβέρνησης.

Η Κανονιστική Συμμόρφωση Ομίλου έχει την εποπτεία της συνολικής λειτουργίας της κανονιστικής συμμόρφωσης του Ομίλου. Στο πλαίσιο αυτό, εποπτεύει, παρακολουθεί, συντονίζει και αξιολογεί τις δραστηριότητες των Διευθύνσεων / Μονάδων Κανονιστικής Συμμόρφωσης των θυγατρικών εταιρειών της Τράπεζας στην Ελλάδα και στο εξωτερικό με σκοπό τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τα πρότυπα του Ομίλου.

Η κύρια αρμοδιότητα της Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου είναι η διασφάλιση ενός επαρκούς συστήματος εσωτερικών ελέγχων το οποίο του επιτρέπει να λειτουργεί σύμφωνα με το σύνολο των ηθικών αξιών όπως αυτές ορίζονται στον 'Κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας' του Ομίλου και σε συμμόρφωση με το ισχύον νομικό και κανονιστικό πλαίσιο και τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές. Ειδικότερα, η Κανονιστική Συμμόρφωση Ομίλου είναι υπεύθυνη να:

- συμβουλεύει το Δ.Σ. και τη Διοίκηση σχετικά με τη συμμόρφωση της Τράπεζας με το ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο και να διασφαλίζει τη διαρκή ενημέρωσή τους για τις εξελίξεις,
- εκδίδει πολιτικές, διαδικασίες και άλλα έγραφα με σκοπό την παροχή καθοδήγησης στο προσωπικό σχετικά με την κατάλληλη εφαρμογή των νόμων, κανόνων και προτύπων,
- υποστηρίζει τις επιχειρηματικές μονάδες στην ανάπτυξη και την εφαρμογή ρυθμιστικών πολιτικών και διαδικασιών,
- εξετάζει πελάτες, προϊόντα και υπηρεσίες Υψηλού Κινδύνου και να συμβουλεύει για τους πιθανούς κινδύνους συμμόρφωσης και τον περιορισμό τους,
- διασφαλίζει ότι το προσωπικό είναι επαρκώς εκπαιδευμένο και ενημερώνεται συνεχώς σε θέματα συμμόρφωσης, σχεδιάζοντας εκπαιδευτικά προγράμματα και συνεργαζόμενο με τη Γενική Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού (HR) για την υλοποίησή τους,
- παρέχει καθοδήγηση για την εφαρμογή των κανονιστικών ρυθμίσεων στην πράξη,
- αναπτύσσει ένα ισχυρό πλαίσιο αναγνώρισης και αξιολόγησης των κινδύνων συμμόρφωσης
- υποστηρίζει, εάν χρειαστεί, τις επιχειρηματικές μονάδες αναφορικά με την πληρότητα και την ακρίβεια των δραστηριοτήτων διαχείρισης των κινδύνων συμμόρφωσης,
- παρακολουθεί και να ελέγχει αν το προσωπικό εφαρμόζει αποτελεσματικά τις εσωτερικές διαδικασίες που αποσκοπούν στην επίτευξη συμμόρφωσης με τις κανονιστικές διατάξεις. Παράλληλα, να κάνει αναφορές σχετικά με ενδεχόμενες παραβιάσεις και απαιτούμενες βελτιώσεις και να παρακολουθεί την εφαρμογή τους,
- εξετάζει τους λογαριασμούς του προσωπικού με σκοπό την παρακολούθηση της συμμόρφωσης του με τις εσωτερικές πολιτικές και τον κώδικα δεοντολογίας και τον εντοπισμό ενδείξεων απάτης,
- παρακολουθεί την έγκαιρη υποβολή των εκθέσεων προς τις Εποπτικές Αρχές και να αναφέρει στην Επιτροπή Ελέγχου τυχόν καθυστερήσεις και πρόστιμα από πιθανές παραβιάσεις των κανονισμών,
- εκπληρώνει τις απαιτήσεις που προβλέπονται από το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο και να συνεργάζεται με τις Εποπτικές Αρχές και τους εξωτερικούς φορείς.

Το πεδίο των δραστηριοτήτων της Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου καλύπτει τα ακόλουθα κανονιστικά θέματα:

- το Οικονομικό Έγκλημα, συμπεριλαμβανομένων των νόμων και των κανονισμών για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και της νομοθεσίας κατά της φοροδιαφυγής. Το πεδίο εφαρμογής περιλαμβάνει την παροχή έγκαιρων και ορθών απαντήσεων στα αιτήματα των Εποπτικών και Δικαστικών Αρχών για την άρση του τραπεζικού απορρήτου ή τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων, καθώς και τη συνεργασία μαζί τους προκειμένου να διευκολυνθεί το έργο τους. Το Δ.Σ. διορίζει το Αρμόδιο Διευθυντικό Στέλεχος για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες καθώς και τον/την Αναπληρωτή του,

- τη νομοθεσία για την ακεραιότητα της χρηματοπιστωτικής αγοράς, όσον αφορά την παροχή επενδυτικών προϊόντων και υπηρεσιών σε πελάτες, συμπεριλαμβανομένων των νόμων και των κανονισμών σχετικά με τη χειραγώγηση της αγοράς και την κατάχρηση προνομιακών πληροφοριών,
- τους επιχειρηματικούς και εσωτερικούς κανόνες συμπεριφοράς, συμπεριλαμβανομένων των κανονιστικών διατάξεων περί σύγκρουσης συμφερόντων, του εσωτερικού κώδικα δεοντολογίας, της νομοθεσίας για την καταπολέμηση της δωροδοκίας και της διαφθοράς και των νόμων και των κανονισμών σχετικά με τον αθέμιτο ανταγωνισμό,
- τους νόμους και τους κανονισμούς για την προστασία των καταναλωτών (συμπεριλαμβανομένης της συμμόρφωσης της Τράπεζας με το θεσμικό πλαίσιο για τους αδρανείς λογαριασμούς, τον Κώδικα Δεοντολογίας δανείων της ΤτΕ, την Οδηγία περί υπηρεσιών πληρωμών και το Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων),
- οποιοδήποτε άλλο αντικείμενο το οποίο σύμφωνα με νόμο ή κανονιστική διάταξη εμπίπτει στις αρμοδιότητες της κανονιστικής συμμόρφωσης.

6. Αρχές Εσωτερικού Ελέγχου

Ο Όμιλος έχει θεσπίσει ένα Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου που βασίζεται σε βέλτιστες διεθνείς πρακτικές και στην ορολογία COSO και έχει σχεδιαστεί για να παρέχει εύλογη διασφάλιση όσον αφορά την επίτευξη των στόχων στις ακόλουθες κατηγορίες:

- την αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα των εργασιών,
- την αξιοπιστία και την πληρότητα των οικονομικών καταστάσεων καθώς και των καταστάσεων διοικητικής πληροφόρησης,
- τη συμμόρφωση με το ισχύον νομικό και κανονιστικό πλαίσιο.

Οι βασικές αρχές στις οποίες στηρίζεται το σύστημα εσωτερικού ελέγχου του Ομίλου περιγράφονται κατωτέρω:

- **Περιβάλλον Ελέγχου:** Το περιβάλλον ελέγχου αποτελεί το θεμέλιο για όλα τα επιμέρους στοιχεία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, παρέχει πειθαρχία και συνοχή και ενδυναμώνει τη συνείδηση του έλεγχου από τους εργαζόμενους. Η ακεραιότητα και οι υψηλές ηθικές αξίες που εκπορεύονται από τη φιλοσοφία διοίκησης, τον τρόπο λειτουργίας καθώς και τις κατάλληλες προσλήψεις και πολιτικές κατάρτισης, διασφαλίζουν την ικανότητα του προσωπικού του Ομίλου. Η οργανωτική δομή του Ομίλου είναι κατάλληλη για το μέγεθος και την πολυπλοκότητα του οργανισμού, παρέχοντας σαφώς καθορισμένες αρμοδιότητες και ξεκάθαρες γραμμές διοίκησης.

- **Διαχείριση Κινδύνων:** Ο Όμιλος αναγνωρίζει ότι η ανάληψη κινδύνων αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των δραστηριοτήτων του. Έχει καθιερώσει επομένως μηχανισμούς για τον εντοπισμό αυτών των κινδύνων και την αξιολόγηση των πιθανών επιπτώσεών τους στην επίτευξη των στόχων του Ομίλου. Δεδομένου ότι οι συνθήκες στην οικονομία, τη βιομηχανία, το κανονιστικό και λειτουργικό πλαίσιο θα συνεχίσουν να αλλάζουν, οι μηχανισμοί διαχείρισης κινδύνου θα πρέπει να καθορίζονται (και να εξελίσσονται), κατά τρόπο που να επιτρέπει τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων και των νέων κινδύνων που συνδέονται με τις αλλαγές αυτές.

- **Ελεγκτικοί Μηχανισμοί:** Οι μηχανισμοί του συστήματος εσωτερικού ελέγχου αποτυπώνονται στις πολιτικές και τις λεπτομερείς διαδικασίες που έχουν σχεδιαστεί προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι εργασίες εκτελούνται με ασφάλεια και όλες οι συναλλαγές καταγράφονται με ακρίβεια, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες και τους κανονισμούς που έχει ορίσει η Διοίκηση. Οι μηχανισμοί αυτοί καλύπτουν το σύνολο των οργανωτικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, σε όλα τα διοικητικά επίπεδα και σε όλες τις λειτουργίες. Ένα από τα κύρια μέτρα σε επίπεδο οργάνωσης που εξασφαλίζει την αποτελεσματικότητα του ελέγχου του Ομίλου είναι ο διαχωρισμός των καθηκόντων. Οι αρμοδιότητες που διαχωρίζονται είναι: η εγκριτική (όρια, υπερβάσεις ορίου, ειδικές συναλλαγές), η συναλλακτική, η διοικητική (διοικητικές πληροφορίες, εκκαθάριση, επιβεβαιωτικοί έλεγχοι, έλεγχοι έγκρισης συναλλαγών, έλεγχοι τεκμηρίωσης συναλλαγών, τήρηση αρχείου, φύλαξη) και η ελεγκτική (συμφωνίες, παρακολούθηση ορίων, έγκριση υπέρβασης ορίων, διαχείριση κινδύνων, έλεγχοι συμμόρφωσης, απογραφές).

- **Πληροφόρηση και Επικοινωνία:** Οι πληροφορίες πρέπει να εντοπίζονται, να συλλέγονται και να μεταφέρονται σε μορφή και χρόνο τέτοιο ώστε να επιτρέπουν στους εργαζόμενους να ασκούν τα καθήκοντά τους. Ο Όμιλος έχει δημιουργήσει αποτελεσματικά κανάλια επικοινωνίας προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι οι πληροφορίες μεταφέρονται προς όλες τις κατευθύνσεις μέσα στους κόλπους του οργανισμού. Υπάρχουν επίσης οι σχετικοί μηχανισμοί για να λαμβάνουν την κατάλληλη εξωτερική πληροφόρηση καθώς και να επικοινωνούν αποτελεσματικά με τρίτα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των εποπτικών αρχών, των μετόχων και των πελατών.

- **Παρακολούθηση και έλεγχος:** Ο Όμιλος έχει θεσπίσει μηχανισμούς για το συνεχή έλεγχο των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της συνήθους πορείας των εργασιών. Αυτοί περιλαμβάνουν τακτικές διαχειριστικές και εποπτικές δραστηριότητες καθώς και άλλες ενέργειες που διενεργεί το προσωπικό κατά την άσκηση των καθηκόντων του, οι οποίες αξιολογούν την απόδοση των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου. Γίνονται επίσης ανεξάρτητες αξιολογήσεις του συστήματος εσωτερικού ελέγχου από την Γενική Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου, το πεδίο εφαρμογής και η συχνότητα των οποίων εξαρτώνται κατά κύριο λόγο από την αξιολόγηση των κινδύνων και την αποτελεσματικότητα των εφαρμοζόμενων διαδικασιών ελέγχου. Τυχόν ελλείψεις του συστήματος εσωτερικού ελέγχου επισημαίνονται μέσω της ιεραρχίας, και τα σοβαρά θέματα αναφέρονται στη Διοίκηση, την Επιτροπή Ελέγχου και το Δ.Σ. Κάθε τρία χρόνια η αποτελεσματικότητα του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου σε ενοποιημένη και ατομική βάση αξιολογείται ανεξάρτητα από ελεγκτική εταιρεία, διαφορετική από αυτήν που έχει αναλάβει το ρόλο του Ορκωτού Ελεγκτή των οικονομικών

καταστάσεων της Τράπεζας, όπως ορίζεται στην Πράξη Διοικητή της ΤτΕ 2577/2006. Η αναφορά αξιολόγησης υποβάλλεται για περαιτέρω αξιολόγηση στην Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας και προς γνώση του Δ.Σ., και στη συνέχεια υποβάλλεται στην ΤτΕ.

7. Γενική Συνέλευση των Μετόχων

Η Γενική Συνέλευση των Μετόχων («Γενική Συνέλευση») είναι το ανώτατο όργανο της Τράπεζας, συγκαλείται από το Δ.Σ. και έχει το δικαίωμα να αποφασίζει για κάθε υπόθεση που αφορά την Τράπεζα και είναι η μόνη αρμόδια να αποφασίζει για τα θέματα που περιγράφονται στο άρθρο 117 του Νόμου 4548/2018 (όπως για τις τροποποιήσεις του καταστατικού). Όλοι οι μέτοχοι έχουν δικαίωμα να συμμετέχουν και να ψηφίζουν στη Γενική Συνέλευση είτε αυτοπροσώπως είτε δια νόμιμων αντιπροσώπων τους, σύμφωνα με την εκάστοτε προβλεπόμενη νομική διαδικασία.

Η Γενική Συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα όταν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται σε αυτή μέτοχοι που εκπροσωπούν τουλάχιστον το 20% (1/5) του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου που αντιστοιχεί στις μετοχές με δικαίωμα ψήφου («μετοχικό κεφάλαιο»). Οι αποφάσεις λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία. Κατ' εξαίρεση, όσον αφορά ορισμένες σημαντικές αποφάσεις, όπως οι περισσότερες αποφάσεις που σχετίζονται με το μετοχικό κεφάλαιο, συγχωνεύσεις κ.λπ. (παρ. 3, άρθρο 130 του Νόμου 4548/2018), η Γενική Συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα όταν παρίστανται ή αντιπροσωπεύονται σε αυτή μέτοχοι που εκπροσωπούν τουλάχιστον το 50,00% (1/2) του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Οι αποφάσεις για τα θέματα αυτά λαμβάνονται με πλειοψηφία δύο τρίτων (2/3). Σε περίπτωση που δεν επιτευχθεί απαρτία, η Γενική Συνέλευση συνέρχεται εκ νέου σε επαναληπτική συνεδρίαση όπου απαιτείται μικρότερη απαρτία για τη λήψη αποφάσεων, για όλες τις κατηγορίες αποφάσεων.

Ο εκπρόσωπος του ΤΧΣ έχει το δικαίωμα να ζητά τη σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της Τράπεζας. Το ανωτέρω δικαίωμα δεν ασκήθηκε κατά τη διάρκεια του 2019.

Μετά την ολοκλήρωση της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2015, η οποία καλύφθηκε εξ ολοκλήρου από θεσμικούς και λοιπούς επενδυτές, το ποσοστό των κοινών μετοχών με δικαίωμα ψήφου που κατέχει το ΤΧΣ μειώθηκε από 35,41% σε 2,38%. Περαιτέρω, σε συνέχεια της συγχώνευσης της Τράπεζας με την Grivalia με απορρόφηση της δεύτερης από την πρώτη και τη σχετική αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, που αποφασίστηκαν από την Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας στις 5 Απριλίου 2019, το ποσοστό των κοινών με δικαίωμα ψήφου μετοχών που κατέχει το ΤΧΣ επί του συνολικού αριθμού των κοινών με δικαίωμα ψήφου μετοχών εκδόσεως της Τράπεζας μειώθηκε περαιτέρω σε 1,40%. Σε αυτό το πλαίσιο και βάσει των διατάξεων του νόμου 3864/2010 όπως ισχύει, το ΤΧΣ ασκεί το δικαίωμα ψήφου στις Γενικές Συνελεύσεις της Τράπεζας μόνο για τις αποφάσεις τροποποίησης του καταστατικού της Τράπεζας, περιλαμβανομένης της αύξησης ή μείωσης κεφαλαίου ή της παροχής σχετικής εξουσιοδότησης στο Διοικητικό Συμβούλιο, συγχώνευσης, διάσπασης, μετατροπής, αναβίωσης, παράτασης της διάρκειας ή διάλυσης της Τράπεζας, μεταβίβασης στοιχείων ενεργητικού περιλαμβανομένης της πώλησης θυγατρικών, ή για οποιοδήποτε άλλο θέμα απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία κατά τα προβλεπόμενα στον Νόμο 4548/2018.
Η Τακτική Γενική Συνέλευση πραγματοποιείται κάθε χρόνο έως τη 10η Σεπτεμβρίου. Το Δ.Σ. μπορεί να συγκαλεί εκτάκτως τη Γενική Συνέλευση όταν το κρίνει σκόπιμο ή αναγκαίο ή όταν απαιτείται από το νόμο.

Τα πρακτικά της Γενικής Συνέλευσης υπογράφονται από τον Πρόεδρο και τον Γραμματέα της Γενικής Συνέλευσης.

Στη Γενική Συνέλευση δικαιούται να συμμετέχει και να ψηφίζει όποιος εμφανίζεται ως μέτοχος κοινών μετοχών της Τράπεζας στα αρχεία του Συστήματος Άυλων Τίτλων (Σ.Α.Τ.) που διαχειρίζεται η «Ελληνικό Κεντρικό Αποθετήριο Τίτλων Α.Ε.» κατά την Ημερομηνία Καταγραφής (Record Date), ήτοι κατά την έναρξη της πέμπτης ημέρας πριν από την ημέρα συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης. Η προαναφερθείσα Ημερομηνία Καταγραφής ισχύει και για τις επαναληπτικές συνεδριάσεις της Γενικής Συνέλευσης. Σε κάθε Γενική Συνέλευση το Δ.Σ. φροντίζει ώστε η αναλυτική πρόσκληση και τα σχετικά έγγραφα να είναι διαθέσιμα στους μετόχους τουλάχιστον είκοσι (20) πλήρεις ημέρες πριν από τη συνεδρίαση, συμπεριλαμβανομένων σχεδίων αποφάσεων ή σχόλιο του Διοικητικού Συμβουλίου για κάθε θέμα της πρόσκλησης. Η αναλυτική πρόσκληση περιλαμβάνει σχετικές πληροφορίες που αφορούν την ημερομηνία και τον τόπο της Γενικής Συνέλευσης, τα θέματα ημερήσιας διάταξης, τα πρόσωπα που έχουν δικαίωμα συμμετοχής και ψήφου καθώς και τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί, τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται για ψήφο μέσω πληρεξουσίου, τα δικαιώματα των μετόχων μειοψηφίας και τα διαθέσιμα έγγραφα σχετικά με τη Γενική Συνέλευση.

Όσον αφορά τα δικαιώματα μειοψηφίας εφαρμόζονται, ως προς τη διαδικασία, τις προθεσμίες και τον τρόπο άσκησής τους, οι διατάξεις του Νόμου 4548/2018.

8. Άλλες πληροφορίες που απαιτούνται από την Οδηγία 2004/25/EU

- **Κάτοχοι τίτλων που παρέχουν ειδικά δικαιώματα ελέγχου**

Η συμμετοχή του ΤΧΣ στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας μέσω των κοινών μετοχών που κατέχει, του παρέχει ειδικά δικαιώματα ελέγχου βάσει της υφιστάμενης νομοθεσίας και του RFA που υπέγραψε η Τράπεζα με το ΤΧΣ.

- **Ίδιες μετοχές**

Η Γενική Συνέλευση των Μετόχων μπορεί να εξουσιοδοτεί το Δ.Σ., σύμφωνα με το άρθρο 49 του Νόμου 4548/2018, να προβαίνει στην υλοποίηση προγράμματος απόκτησης ιδίων μετοχών. Εντούτοις, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 16Γ του ν. 3864/2010, κατά τη διάρκεια της συμμετοχής του ΤΧΣ στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας, δεν επιτρέπεται η αγορά ιδίων μετοχών από την Τράπεζα χωρίς την έγκριση του ΤΧΣ (σημείωση 37 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων).

Οι λοιπές πληροφορίες που απαιτούνται από την Οδηγία 2004/25/EU σχετικά με α) σημαντικές συμμετοχές, β) αρμοδιότητα για έκδοση νέων μετοχών, και γ) περιορισμοί δικαιωμάτων ψήφου, παρατίθενται στις σχετικές ενότητες της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου.

III. Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή (επί των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων)

KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε.
Στρατηγού Τόμπρα 3
153 42 Αγία Παρασκευή
Ελλάδα
Τηλέφωνο: +30 210 60 62 100
Φαξ: +30 210 60 62 111

Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή

Προς τους Μετόχους της
Τράπεζας Eurobank Ergasias A.E.

Έκθεση Ελέγχου επί των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων

Γνώμη

Έχουμε ελέγξει τις συνημμένες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας Eurobank Ergasias A.E. (η «Τράπεζα»), οι οποίες αποτελούνται από τον ενοποιημένο ισολογισμό της 31 Δεκεμβρίου 2019, τις ενοποιημένες καταστάσεις αποτελεσμάτων και συνολικού αποτελέσματος, μεταβολών καθαρής θέσης και ταμειακών ροών της χρήσης που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και τις Σημειώσεις που περιλαμβάνουν περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, τη χρηματοοικονομική θέση της Τράπεζας Eurobank Ergasias A.E. και των θυγατρικών αυτής (ο «Όμιλος») κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019, την ενοποιημένη χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ενοποιημένες ταμειακές τους ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Βάση Γνώμης

Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ), όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία. Οι ευθύνες μας, σύμφωνα με τα πρότυπα αυτά, περιγράφονται περαιτέρω στην ενότητα της έκθεσής μας «Ευθύνες Ελεγκτή για τον Έλεγχο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων». Είμαστε ανεξάρτητοι από την Τράπεζα και τις ενοποιούμενες θυγατρικές της σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Λογιστές του Συμβουλίου Διεθνών Προτύπων Δεοντολογίας Λογιστών, όπως αυτός έχει ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, και τις απαιτήσεις δεοντολογίας που σχετίζονται με τον έλεγχο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα και έχουμε εκπληρώσει τις δεοντολογικές μας υποχρεώσεις σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας και του προαναφερόμενου Κώδικα Δεοντολογίας. Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας.

KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές, Ελληνική Ανώνυμη Εταιρεία και μέλος του δικτύου ανεξάρτητων εταιρειών-μελών της KPMG συνδεδεμένων με την KPMG International Cooperative ("KPMG International"), ενός Ελβετικού νομικού προσώπου. Με την επιφύλαξη κάθε δικαιώματος.

Ορκωτοί Ελεγκτές
ΓΕΜΗ 001352601000
www.kpmg.com/gr

Σημαντικότερα Θέματα Ελέγχου

Τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου είναι εκείνα τα θέματα που, κατά την επαγγελματική μας κρίση, ήταν εξέχουσας σημασίας στον έλεγχό μας επί των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της ελεγχόμενης χρήσης. Τα θέματα αυτά και οι σχετιζόμενοι κίνδυνοι ουσιώδους ανακρίβειας αντιμετωπίστηκαν στο πλαίσιο του ελέγχου των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων ως σύνολο, για τη διαμόρφωση της γνώμης μας επί αυτών και δεν εκφέρουμε ξεχωριστή γνώμη για τα θέματα αυτά.

Προβλέψεις για ζημία πιστωτικού κινδύνου

Σχετική αναφορά υπάρχει στις Σημειώσεις 2.2.13 και 3.1 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Η συνολική απομείωση για δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες της χρήσης ανήλθε σε ΕΥΡΩ 624 εκατ.(2018: 680 εκατ.) Η συνολική ζημία απομείωσης κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανήλθε σε ΕΥΡΩ 7 099 εκατ. (2018: 8 800 εκατ.)

Σημαντικό Θέμα Ελέγχου	Πώς αντιμετωπίστηκε το σημαντικό θέμα ελέγχου στον έλεγχό μας
Η εκτίμηση της αναμενόμενης ζημίας πιστωτικού κινδύνου για δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες απαιτεί σημαντική άσκηση κρίσης και επιλογή εκτιμήσεων**.** Η λογιστική αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού τα οποία αξιολογούνται βάσει του ΔΠΧΑ 9 ενδέχεται να εμπεριέχει ουσιώδες σφάλμα εάν οι κρίσεις και οι εκτιμήσεις που πραγματοποιήθηκαν από την Διοίκηση δεν είναι κατάλληλες. Τα σημαντικότερα σημεία τα οποία περιλαμβάνουν υψηλότερο βαθμό κρίσης και εκτίμησης από την Διοίκηση αναφορικά με τον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του Ομίλου με συνέπεια να απαιτηθεί μεγαλύτερη επιμέλεια και προσέγγιση από άποψης ελέγχου είναι: Α. Σημαντική Αύξηση Πιστωτικού Κινδύνου (SICR). Ο εντοπισμός ποιοτικών χαρακτηριστικών που απαιτούνται για τον εντοπισμό Σημαντικής Αύξησης Πιστωτικού Κινδύνου (SICR) εμπεριέχει σημαντικό βαθμό κρίσης και δύναται	Οι ελεγκτικές διαδικασίες που ακολουθήσαμε περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων: **Σχεδιασμός εσωτερικών δικλίδων ελέγχου**: Εξετάσαμε τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητα των σημαντικότερων δικλίδων ασφαλείας που σχετίζονται με την αξιολόγηση και τον υπολογισμό των σημαντικών

να επηρεάσει ουσιωδώς την αναμενόμενη πιστωτική ζημία η οποία αφορά χορηγήσεις με διάρκεια μεγαλύτερη των 12 μηνών καθώς αυτά καθορίζουν εάν η αναμενόμενη πιστωτική ζημία που αναγνωρίζεται αφορά 12μηνη περίοδο ή τη συνολική διάρκεια της χορήγησης.	παραμέτρων και κριτηρίων που αφορούν την Σημαντική Αύξηση Πιστωτικού Κινδύνου (SICR). **Αξιολόγηση της εφαρμογής της σχετικής μεθοδολογίας:** Σε δειγματοληπτική βάση, εξετάσαμε την καταλληλόλητα της κατηγοριοποίησης των δανείων σε στάδια από τη Διοίκηση. Με την υποστήριξη εξιδεικευμένων στελεχών μας σε θέματα διαχείρισης χρηματοοικονομικών κινδύνων αξιολογήσαμε την καταλληλόλητα των σημαντικών μοντέλων που χρησιμοποιήθηκαν από τον Όμιλο. Για τα μοντέλα αυτά: α. Αξιολογήσαμε την μεθοδολογία που ακολουθήθηκε, τις σημαντικότερες παραδοχές καθώς και την μαθηματική ακρίβεια των μοντέλων αυτών. β. Επανεκτελέσαμε συγκεκριμένες παραμέτρους των μοντέλων και αξιολογήσαμε ανεξάρτητα τα αποτελέσματα αυτών για την χρήση. Παράλληλα, αξιολογήσαμε την πληρότητα και την ακρίβεια σημαντικών προσαρμογών που πραγματοποιήθηκαν πέραν των μοντέλων με σκοπό να διορθωθούν ορισμένα σημεία που τα μοντέλα δεν μπορούσαν να καλύψουν.
Β. Περίπλοκα μοντέλα εκτίμησης για τον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας. Χρησιμοποιούνται σε μεγάλο βαθμό ειδικές τεχνικές μοντελοποίησης που ενδογενώς εμπεριέχουν κρίσεις για την εκτίμηση της αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας αναφορικά με τον καθορισμό της πιθανότητας αθέτησης (Probability of Default), της ζημίας σε περίπτωση αθέτησης (Loss given default) και της έκθεσης κατά την αθέτηση (Exposure at Default).	**Σχεδιασμός εσωτερικών δικλίδων ελέγχου:** Εξετάσαμε τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητα των σημαντικότερων δικλίδων ασφαλείας που σχετίζονται με την έγκριση των προβλέψεων απομείωσης σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 από την Διοίκηση του Ομίλου.
Γ. Λογιστική Αξία χορηγήσεων που αξιολογούνται σε εξατομικευμένη βάση (Στάδιο 3). Η λογιστική αξία των δανείων και απαιτήσεων πελατών ενδέχεται να εμπεριέχει ουσιώδες σφάλμα εάν οι προβλέψεις απομείωσης βάσει της	**Αξιολόγηση δανείων σε εξατομικευμένη βάση.** Επιλέξαμε συγκεκριμένο δείγμα δανείων (βάσει ποσοτικών κριτηρίων) που αφορά

εξατομικευμένης αξιολόγησης δεν έχουν αναγνωριστεί και εκτιμηθεί κατάλληλα. Ο εντοπισμός απομειωμένων δανείων και η εκτίμηση της σχετικής απομείωσης εμπεριέχουν σημαντικό βαθμό κρίσης. Έχουμε αξιολογήσει ότι η εκτίμηση μελλοντικών ταμειακών ροών, η αποτίμηση των εξασφαλίσεων και η στάθμιση των σεναρίων πιθανοτήτων είναι παραδοχές που εμπεριέχουν υψηλό βαθμό αβεβαιότητας.	μεγάλους πελάτες που έχουν καταταχθεί από τον Όμιλο στο Στάδιο 3: Λάβαμε την αξιολόγηση του Ομίλου για την ανακτησιμότητα των δανείων αυτών και αξιολογήσαμε εάν οι εξατομικευμένες προβλέψεις είναι επαρκείς. Οι διαδικασίες μας επικεντρώθηκαν στα βασικά σενάρια ανάκτησης, στις εκτιμήσεις αυτών και στις σταθμίσεις κάθε σεναρίου. Για κάθε περίπτωση πραγματοποιήσαμε τα εξής: — Αξιολογήσαμε τις βασικές παραδοχές των ταμειακών ροών εξετάζοντας τα βασικά σενάρια ενώ επαληθεύσαμε τα δεδομένα που περιλαμβάνουν. — Εξετάσαμε την αποτίμηση των εξασφαλίσεων μέσω της επισκόπησης εκθέσεων αποτίμησης από εξειδικευμένους συνεργάτες μας επί της αποτίμησης ακινήτων. — Επιβεβαιώσαμε την ορθότητα των δεδομένων στα οποία βασίστηκαν οι εκτιμήσεις πραγματοποιώντας συμφωνία αυτών με τις αντίστοιχες πηγές πληροφόρησης όπως οι δανειακές συμβάσεις.
Γνωστοποιήσεις: Οι γνωστοποιήσεις αναφορικά με την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 από τον Όμιλο είναι σημαντικές για την επεξήγηση των ουσιαστικών κρίσεων και των σημαντικών παραδοχών που χρησιμοποιήθηκαν κατά τον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών.	Αξιολογήσαμε την καταλληλόλητα και την επάρκεια των γνωστοποιήσεων αναφορικά με την αβεβαιότητα που συνδέεται με τον καθορισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών.

Ανακτησιμότητα αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

Σχετική αναφορά υπάρχει στις Σημειώσεις 2.2.16 (ii) και 3.5 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανήλθε σε ΕΥΡΩ 4 757 εκατ.(2018: ΕΥΡΩ 4 909 εκατ.).

Σημαντικό Θέμα Ελέγχου	Πώς αντιμετωπίστηκε το σημαντικό θέμα ελέγχου στον έλεγχό μας
Η αναγνώριση και η επιμέτρηση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων απαιτεί κρίση και παρά τα αντικειμενικά κριτήρια απαιτεί πληθώρα	Οι ελεγκτικές μας διαδικασίες περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:

εκτιμήσεων αναφορικά με τα μελλοντικά φορολογικά κέρδη και την ανακτησιμότητα των προσωρινών διαφορών. Η αξιολόγηση της Διοίκησης αναφορικά με την ύπαρξη επαρκών μελλοντικών φορολογικών κερδών απαιτεί τις ακόλουθες σημαντικές κρίσεις και εκτιμήσεις: — Παραδοχές στις οποίες στηρίζονται τα επιχειρηματικά πλάνα της Τράπεζας και αφορούν εκτιμήσεις για τις μελλοντικές επιδόσεις που προσδιορίζουν τα αναμενόμενα φορολογικά κέρδη. — Εκτιμήσεις για τον χρονικό ορίζοντα εντός του οποίου μπορεί να ανακτηθεί η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση.	Βασιζόμενοι στην κατανόηση της τρέχουσας φορολογικής νομοθεσίας η οποία σχετίζεται με την λειτουργία του Ομίλου πραγματοποιήσαμε αναλυτικές ελεγκτικές διαδικασίες με την αξιοποίηση εξειδικευμένων στελεχών μας σε φορολογικά θέματα. Οι ελεγκτικές διαδικασίες που πραγματοποιήσαμε είναι οι ακόλουθες: — Αξιολόγηση της καταλληλόλητας των παραδοχών που χρησιμοποιήθηκαν στα επιχειρηματικά πλάνα. — Ελέγξαμε τις προσαρμογές που εφάρμοσε η Διοίκηση για τον υπολογισμό των φορολογητέων κερδών και εξετάσαμε την συνέπεια τους σε σχέση με τις προηγούμενες χρήσεις. Επίσης, εξετάσαμε την ακρίβεια προηγούμενων παραδοχών της Διοίκησης, σε σχέση με τα πραγματοποιηθέντα αποτελέσματα.

Χρήση των πληροφοριακών συστημάτων σχετικά με τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση	
Σημαντικό Θέμα Ελέγχου	**Πώς αντιμετωπίστηκε το σημαντικό θέμα ελέγχου στον έλεγχό μας**
Οι διαδικασίες χρηματοοικονομικής αναφοράς του Ομίλου βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε πληροφορίες που παράγονται από τα πληροφοριακά συστήματα του Ομίλου και/ή τις αυτοματοποιημένες διαδικασίες και δικλίδες (όπως υπολογισμούς, συμφωνίες) που έχουν υλοποιηθεί στα συστήματα αυτά. Η φύση, η πολυπλοκότητα και η αυξημένη χρήση των πληροφοριακών συστημάτων, σε συνδυασμό με τον μεγάλο όγκο των συναλλαγών που τίθεται σε επεξεργασία σε καθημερινή βάση μέσω αυτών, αυξάνουν τον κίνδυνο μη αποτελεσματικής	Οι ελεγκτικές μας διαδικασίες περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων: Αξιολογήσαμε την ανθεκτικότητα της ασφάλειας των πληροφοριών του Ομίλου, εξετάζοντας το σχεδιασμό και τη λειτουργική αποτελεσματικότητα των σημαντικότερων διαδικασιών και δικλίδων επί των πληροφοριακών συστημάτων, που σχετίζονται με τη χρηματοοικονομική αναφορά. Πιο συγκεκριμένα, με τη βοήθεια των εξειδικευμένων στελεχών μας αξιολογήσαμε τη διαχείριση προσβάσεων, αλλαγών που διενεργούνται στα πληροφοριακά

διασύνδεσης μεταξύ πληροφοριακών συστημάτων και δεδομένων, καθώς και τον κίνδυνο που σχετίζεται με τον βαθμό αξιοπιστίας της παραγόμενης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Επιπρόσθετα, το τραπεζικό περιβάλλον υπόκειται σε εσωτερικές και εξωτερικές απειλές οι οποίες σχετίζονται με την ασφάλεια του κυβερνοχώρου ιδιαιτέρως και λόγω της σημαντικής αύξησης του όγκου συναλλαγών μέσω διαδικτύου. Το παραπάνω θεωρείται σημαντικό θέμα ελέγχου καθώς τα συστήματα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης του Ομίλου βασίζονται ουσιωδώς σε περίπλοκα πληροφοριακά συστήματα που επεξεργάζονται μεγάλους όγκους συναλλαγών, τα οποία στηρίζονται στην αποτελεσματικότητα των εσωτερικών δικλίδων ελέγχου επί των πληροφοριακών συστημάτων, που πρέπει να έχουν σχεδιαστεί και να λειτουργούν αποτελεσματικά προκειμένου να εξασφαλίζεται η πληρότητα και η ακρίβεια των χρηματοοικονομικών στοιχείων και πληροφοριών ασφάλειας του Ομίλου που παράγουν την χρηματοοικονομική πληροφόρηση.	συστήματα και των καθημερινών λειτουργιών της πληροφορικής για τα κύρια επίπεδα υποδομής (όπως εφαρμογές, λειτουργικά συστήματα, βάσεις δεδομένων), για τα συστήματα που εμπίπτουν στο εύρος του ελέγχου, και εξετάσαμε τη λειτουργική αποτελεσματικότητα των προαναφερθεισών διαδικασιών και δικλίδων. Επιπλέον, προκειμένου να βασιστούμε στην παραγόμενη συστημική πληροφορία (όπως σε δεδομένα και αναφορές) και στις αυτοματοποιημένες δικλίδες (όπως υπολογισμούς, συμφωνίες) που έχουν υλοποιηθεί στα συστήματα αυτά, στηριχθήκαμε επίσης σε επιχειρησιακές δικλίδες και πραγματοποιήσαμε επιπρόσθετες διαδικασίες επαλήθευσης στα πλαίσια του ελέγχου μας.
Αποαναγνώριση δανείων μετά τη μεταφορά τους σε οχήματα τιτλοποιήσεων	
Σχετική αναφορά υπάρχει στην Σημείωση 20 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων	
Λαμβάνοντας υπόψιν την περιπλοκότητα της συναλλαγής και την σημαντικότητα του λογιστικού αποτελέσματος έχουμε θεωρήσει την αποαναγνώριση των χρηματοοικονομικών στοιχείων μέσω μηχανισμών τιτλοποίησης ως σημαντικό θέμα ελέγχου.	Οι ελεγκτικές μας διαδικασίες για την αξιολόγηση της θέσης του Ομίλου αναφορικά με την αποαναγνώριση των μεταφερόμενων δανείων περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων: α. Εξετάσαμε τις συμφωνίες μεταφοράς των περιουσιακών στοιχείων και τα σχετικά νομικά έγγραφα συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών λειτουργίας των οχημάτων τιτλοποίησης για να επιβεβαιώσουμε ότι η εν λόγω

	συναλλαγή πληρεί τα κριτήρια αποαναγνώρισης όπως προβλέπουν τα ΔΠΧΑ. β. Προβήκαμε σε ανάλυση τόσο των συμβατικών όρων των σχετικών συμφωνιών όσο και των ουσιαστικών εκτιμήσεων και πραγματικών συνθηκών που διέπουν την συναλλαγή ώστε να αξιολογήσουμε εάν ο Όμιλος διατηρεί τον έλεγχο των μεταφερόμενων δανείων. γ. Αξιολογήσαμε την καταλληλότητα της λογιστικής πολιτικής του Ομίλου και εξετάσαμε την λογιστική αξιολόγηση της συγκεκριμένης συναλλαγής. Εξετάσαμε την επάρκεια των γνωστοποιήσεων που περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις αναφορικά με την συγκεκριμένη συναλλαγή.

Άλλες Πληροφορίες

Η Διοίκηση είναι υπεύθυνη για τις άλλες πληροφορίες. Οι άλλες πληροφορίες περιλαμβάνονται στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, για την οποία γίνεται σχετική αναφορά στην «Έκθεση επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων» και στις Δηλώσεις των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου αλλά δεν περιλαμβάνουν τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και την Έκθεση Ελέγχου επί αυτών.

Η γνώμη μας επί των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων δεν καλύπτει τις άλλες πληροφορίες και δεν εκφράζουμε με τη γνώμη αυτή οποιασδήποτε μορφής συμπέρασμα διασφάλισης επί αυτών.

Σε σχέση με τον έλεγχό μας επί των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, η ευθύνη μας είναι να αναγνώσουμε τις άλλες πληροφορίες και, με τον τρόπο αυτό, να εξετάσουμε εάν οι άλλες πληροφορίες είναι ουσιωδώς ασυνεπείς με τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις ή τις γνώσεις που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχό μας, ή αλλιώς φαίνεται να είναι ουσιωδώς εσφαλμένες. Εάν, με βάση τις εργασίες που έχουμε εκτελέσει, καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει ουσιώδες σφάλμα σε αυτές τις άλλες πληροφορίες, είμαστε υποχρεωμένοι να αναφέρουμε το γεγονός αυτό. Δεν έχουμε τίποτα να αναφέρουμε σχετικά με το θέμα αυτό.

Ευθύνες της Διοίκησης και των Υπευθύνων για τη Διακυβέρνηση επί των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων

Η Διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου, που η Διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Κατά την κατάρτιση των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, η Διοίκηση είναι υπεύθυνη για την αξιολόγηση της ικανότητας του Ομίλου να συνεχίσει τη δραστηριότητά του, γνωστοποιώντας όπου συντρέχει τέτοια περίπτωση, τα θέματα που σχετίζονται με τη συνεχιζόμενη δραστηριότητα και τη χρήση της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, εκτός και εάν η Διοίκηση είτε προτίθεται να ρευστοποιήσει τον Όμιλο ή να διακόψει τη δραστηριότητά του ή δεν έχει άλλη ρεαλιστική εναλλακτική επιλογή από το να προχωρήσει σε αυτές τις ενέργειες.

Η Επιτροπή Ελέγχου (άρθ. 44 του Ν. 4449/2017) της Τράπεζας έχει την ευθύνη εποπτείας της διαδικασίας χρηματοοικονομικής αναφοράς του Ομίλου.

Ευθύνες Ελεγκτή για τον Έλεγχο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων

Οι στόχοι μας είναι να αποκτήσουμε εύλογη διασφάλιση για το κατά πόσο οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις στο σύνολό τους είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη, είτε σε λάθος, και να εκδώσουμε έκθεση ελεγκτή, η οποία περιλαμβάνει τη γνώμη μας. Η εύλογη διασφάλιση συνιστά διασφάλιση υψηλού επιπέδου, αλλά δεν είναι εγγύηση ότι ο έλεγχος που διενεργείται σύμφωνα με τα ΔΠΕ, όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, θα εντοπίζει πάντα ένα ουσιώδες σφάλμα, όταν αυτό υπάρχει. Σφάλματα δύναται να προκύψουν από απάτη ή από λάθος και θεωρούνται ουσιώδη όταν, μεμονωμένα ή αθροιστικά, θα μπορούσε εύλογα να αναμένεται ότι θα επηρέαζαν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών που λαμβάνονται με βάση αυτές τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Στα πλαίσια του ελέγχου, σύμφωνα με τα ΔΠΕ, όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, ασκούμε επαγγελματική κρίση και διατηρούμε επαγγελματικό σκεπτικισμό καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Επίσης:

— Εντοπίζουμε και αξιολογούμε τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος, σχεδιάζοντας και διενεργώντας ελεγκτικές διαδικασίες που ανταποκρίνονται στους κινδύνους αυτούς και αποκτούμε ελεγκτικά τεκμήρια που είναι επαρκή και κατάλληλα για να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας. Ο κίνδυνος μη εντοπισμού ουσιώδους σφάλματος που οφείλεται σε απάτη είναι υψηλότερος από αυτόν που οφείλεται σε λάθος, καθώς η απάτη μπορεί να εμπεριέχει συμπαιγνία, πλαστογραφία, εσκεμμένες παραλείψεις, ψευδείς διαβεβαιώσεις ή παράκαμψη των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου.

- Κατανοούμε τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που σχετίζονται με τον έλεγχο, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό τη διατύπωση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου του Ομίλου.

- Αξιολογούμε την καταλληλότητα των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και το εύλογο των λογιστικών εκτιμήσεων και των σχετικών γνωστοποιήσεων που έγιναν από τη Διοίκηση.

- Αποφαινόμαστε για την καταλληλότητα της χρήσης από τη Διοίκηση της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και με βάση τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν για το αν υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα σχετικά με γεγονότα ή συνθήκες που μπορεί να υποδηλώνουν ουσιώδη αβεβαιότητα ως προς την ικανότητα του Ομίλου να συνεχίσει τη δραστηριότητά του. Αν συμπεράνουμε ότι υφίσταται ουσιώδης αβεβαιότητα, είμαστε υποχρεωμένοι στην έκθεση ελεγκτή να επιστήσουμε την προσοχή στις σχετικές γνωστοποιήσεις επί των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων ή, αν αυτές οι γνωστοποιήσεις είναι ανεπαρκείς, να διαφοροποιήσουμε τη γνώμη μας. Τα συμπεράσματά μας βασίζονται σε ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτώνται μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελεγκτή. Ωστόσο, μελλοντικά γεγονότα ή συνθήκες ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα ο Όμιλος να παύει να λειτουργεί ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα.

- Αξιολογούμε τη συνολική παρουσίαση, τη δομή και το περιεχόμενο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των γνωστοποιήσεων, καθώς και το κατά πόσο οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν τις υποκείμενες συναλλαγές και τα γεγονότα με τρόπο που επιτυγχάνεται η εύλογη παρουσίαση.

- Αποκτούμε επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια αναφορικά με τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση των οντοτήτων ή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εντός του Ομίλου για την έκφραση γνώμης επί των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων. Είμαστε υπεύθυνοι για την καθοδήγηση, την επίβλεψη και την εκτέλεση του ελέγχου της Τράπεζας και των θυγατρικών της. Παραμένουμε αποκλειστικά υπεύθυνοι για την ελεγκτική μας γνώμη.

Μεταξύ άλλων θεμάτων, κοινοποιούμε στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, το σχεδιαζόμενο εύρος και το χρονοδιάγραμμα του ελέγχου, καθώς και σημαντικά ευρήματα του ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων όποιων σημαντικών ελλείψεων στις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου εντοπίζουμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Επιπλέον, δηλώνουμε προς τους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση ότι έχουμε συμμορφωθεί με τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας περί ανεξαρτησίας και γνωστοποιούμε σε αυτούς όλες τις σχέσεις και άλλα θέματα που μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι επηρεάζουν την ανεξαρτησία μας, και τα σχετικά μέτρα προστασίας, όπου συντρέχει περίπτωση.

Από τα θέματα που γνωστοποιήθηκαν στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, καθορίζουμε τα θέματα εκείνα που ήταν εξέχουσας σημασίας για τον έλεγχο των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της ελεγχόμενης χρήσης και ως εκ τούτου αποτελούν τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου. Περιγράφουμε τα θέματα αυτά στην έκθεση ελεγκτή, εκτός εάν νόμος ή κανονισμός αποκλείει τη δημοσιοποίηση ενός θέματος ή όταν, σε εξαιρετικά σπάνιες περιπτώσεις, διαπιστώσουμε ότι ένα θέμα δε θα έπρεπε να γνωστοποιηθεί με την έκθεσή μας, διότι ενεργώντας κατ' αυτό τον τρόπο θα αναμενόταν εύλογα ότι οι αρνητικές επιπτώσεις θα υπερτερούσαν από τα οφέλη δημοσίου συμφέροντος μιας τέτοιας δημοσιοποίησης.

Έκθεση επί άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων

1. Έκθεση Διαχείρισης Διοικητικού Συμβουλίου

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η Διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου και της Δήλωσης Εταιρικής Διακυβέρνησης που περιλαμβάνεται στην έκθεση αυτή,κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 5 του Άρθρου 2 του Ν. 4336/2015 (μέρος Β), σημειώνουμε ότι:

(α) Στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνεται Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης, η οποία παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 152 του Ν. 4548/2018.

(β) Κατά τη γνώμη μας η Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου έχει καταρτισθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις των Άρθρων 150 και 151 και 153 και 154 και της παραγράφου 1 (περιπτώσεις γ' και δ') του άρθρου 152 του Ν. 4548/2018 και το περιεχόμενο αυτής αντιστοιχεί με τις συνημμένες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019.

(γ) Με βάση τη γνώση που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχό μας, για την Τράπεζα Eurobank Ergasias A.E. και το περιβάλλον της, δεν έχουμε εντοπίσει ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου.

2. Συμπληρωματική Έκθεση προς την Επιτροπή Ελέγχου

Η γνώμη μας επί των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων είναι συνεπής με τη Συμπληρωματική Έκθεσή μας προς την Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας με ημερομηνία 11 Μαρτίου 2020, που προβλέπεται από το άρθρο 11 του Κανονισμού αριθ. 537/2014 της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

3. Παροχή μη Ελεγκτικών Υπηρεσιών

Δεν παρείχαμε στην Τράπεζα και στις θυγατρικές της μη ελεγκτικές υπηρεσίες οι οποίες απαγορεύονται σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού αριθ. 537/2014 της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Οι επιτρεπόμενες μη ελεγκτικές υπηρεσίες που έχουμε παράσχει στην Τράπεζα και στις θυγατρικές της, κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 γνωστοποιούνται στη Σημείωση 47 των συνημμένων ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

4. Διορισμός Ελεγκτή

Διοριστήκαμε για πρώτη φορά ως Ορκωτοί Ελεγκτές της Τράπεζας με την από 10 Ιουλίου 2018 απόφαση της Ετήσιας Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων. Έκτοτε ο διορισμός μας έχει αδιαλείπτως ανανεωθεί για μια συνολική περίοδο 2 ετών με βάση τις κατ' έτος λαμβανόμενες αποφάσεις της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων.

Αθήνα, 13 Μαρτίου 2020

KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε.
ΑΜ ΣΟΕΛ 114

Χαράλαμπος Συρούνης, Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής
ΑΜ ΣΟΕΛ 19071

IV. Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις για τη χρήση που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2019

ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS A.E.

ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΠΟΥ ΕΛΗΞΕ ΤΗΝ

31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2019

Όθωνος 8, Αθήνα 105 57

www.eurobank.gr, Τηλ.: 210 333 7000

Αρ. Γ.Ε.ΜΗ.: 000223001000

Πίνακας Περιεχομένων των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων ..... Σελίδα

Ενοποιημένος Ισολογισμός 1
Ενοποιημένη Κατάσταση Αποτελεσμάτων 2
Ενοποιημένη Κατάσταση Συνολικού Αποτελέσματος 3
Ενοποιημένη Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης 4
Ενοποιημένη Κατάσταση Ταμειακών Ροών 5

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

1. Γενικές πληροφορίες 6
2. Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων και βασικές λογιστικές αρχές 6
2.1 Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων 6
2.2 Βασικές λογιστικές αρχές 13
2.3 Επίπτωση από σημαντικές αλλαγές στην εφαρμογή λογιστικών πολιτικών 44
3. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών 48
4. Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων 56
5. Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων και εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων 58
5.2.1 Πιστωτικός Κίνδυνος 62
5.2.2 Κίνδυνος αγοράς 95
5.2.3 Κίνδυνος ρευστότητας 99
5.2.4 Μεταρρύθμιση επιτοκίων αναφοράς-«IBOR reform» 102
5.3 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων 103
6. Καθαρά έσοδα από τόκους 108
7. Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες 109
8. Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες 109
9. Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών και επενδυτικών τίτλων 109
10. Λοιπά έσοδα/(έξοδα) 110
11. Λειτουργικά έξοδα 110
12. Λοιπές ζημιές απομείωσης, έξοδα αναδιάρθρωσης και προβλέψεις 111
13. Φόρος εισοδήματος 111
14. Κέρδη ανά μετοχή 116
15. Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες 117
16. Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα και λοιπές πληροφορίες για την κατάσταση ταμειακών ροών 118
17. Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα 118
18. Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου 119
19. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων 119
20. Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες 122
21. Προβλέψεις απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών 124
22. Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων 126
23. Σύνθεση του Ομίλου 128

23.1 Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες 128
23.2 Συγχώνευση της Eurobank με την Grivalia 134
23.3 Απόκτηση της Piraeus Bank Bulgaria A.D. από την Eurobank Bulgaria A.D. 135
24. Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες 137
25. Οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης 140
26. Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία 142
27. Επενδύσεις σε ακίνητα 143
28. Υπεραξία και λοιπά άυλα πάγια στοιχεία 145
29. Λοιπά στοιχεία ενεργητικού 146
30. Δραστηριότητες που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση και μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες 147
31. Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες 149
32. Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα 149
33. Υποχρεώσεις προς πελάτες 149
34. Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους 149
35. Λοιπές υποχρεώσεις 151
36. Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία 152
37. Μετοχικό κεφάλαιο-κοινές μετοχές, διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο και ίδιες μετοχές 154
38. Αποθεματικά και ίδια κεφάλαια 155
39. Προνομιούχοι τίτλοι 156
40. Μεταβιβάσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων 156
41. Μισθώσεις 158
42. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιπές δεσμεύσεις 160
43. Πληροφόρηση ανά επιχειρηματικό τομέα 161
44. Εταιρικός Μετασχηματισμός - Διάσπαση με απόσχιση κλάδου 165
45. Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού 166
46. Συνδεόμενα μέρη 166
47. Εξωτερικοί Ελεγκτές 167
48. Διοικητικό Συμβούλιο 168
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – Γνωστοποιήσεις βάσει του Νόμου 4261/ 2014 170

Ενοποιημένος Ισολογισμός

	Σημείωση	31 Δεκεμβρίου 2019 € εκατ.	2018 Αναμορφωμένα [1] € εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	15	**4.679**	1.924
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	17	**3.007**	2.307
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	18	**110**	43
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	19	**2.262**	1.871
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	20	**37.365**	36.232
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	22	**7.951**	7.772
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	24	**235**	113
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	26	**746**	353
Επενδύσεις σε ακίνητα	27	**1.184**	331
Υπεραξία και λοιπά άυλα πάγια στοιχεία	28	**378**	183
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	13	**4.766**	4.914
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	29	**2.003**	1.934
Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση	30	**75**	20
Σύνολο ενεργητικού		**64.761**	57.997
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες	31	**1.900**	2.050
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	32	**5.022**	6.376
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	19	**2.726**	1.893
Υποχρεώσεις προς πελάτες	33	**44.841**	39.083
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	34	**2.406**	2.707
Λοιπές υποχρεώσεις	35	**1.191**	845
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με στοιχεία ενεργητικού προς πώληση	30	**8**	-
Σύνολο υποχρεώσεων		**58.094**	52.954
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
Μετοχικό κεφάλαιο	37	**852**	655
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	37	**8.054**	8.055
Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον	38	**(2.241)**	(3.709)
Προνομιούχοι τίτλοι	39	**2**	42
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		**6.667**	5.043
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων		**64.761**	57.997

[1] Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναμορφωθεί λόγω αλλαγής της λογιστικής πολιτικής για τις επενδύσεις σε ακίνητα (σημ. 2.3.2).

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 169 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Ενοποιημένη Κατάσταση Αποτελεσμάτων

	Σημείωση	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 € εκατ.	2018 Αναμορφωμένα [1] € εκατ.
Τόκοι έσοδα		**2.105**	2.186
Τόκοι έξοδα		**(728)**	(770)
Καθαρά έσοδα από τόκους	6	**1.377**	1.416
Έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες		**413**	422
Έξοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες		**(119)**	(124)
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	7	**294**	298
Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες	8	**60**	13
Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών	9	**(20)**	37
Αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους	9	**78**	83
Λοιπά έσοδα/(έξοδα)	10	**55**	(15)
Λειτουργικά έσοδα		**1.844**	1.832
Λειτουργικά έξοδα	11	**(901)**	(874)
Λειτουργικά κέρδη προ απομειώσεων, προβλέψεων και εξόδων αναδιάρθρωσης		**943**	958
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	21	**(624)**	(680)
Ζημιές απομείωσης υπεραξίας	28	**(62)**	-
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις	12	**(32)**	(9)
Έξοδα αναδιάρθρωσης	12	**(88)**	(62)
Αναλογία κερδών από επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	24	**23**	29
Κέρδη προ φόρου		**160**	236
Φόρος εισοδήματος	13	**(31)**	(78)
Καθαρά κέρδη από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		**129**	**158**
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	30	**(2)**	(65)
Καθαρά κέρδη που αναλογούν στους μετόχους		**127**	93
		€	€
Κέρδη ανά μετοχή			
-Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	14	**0,04**	0,04
Κέρδη ανά μετοχή από συνεχιζόμενες δραστηριότητες			
-Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	14	**0,04**	0,07

[1] Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναμορφωθεί λόγω αλλαγής της λογιστικής πολιτικής για τις επενδύσεις σε ακίνητα (σημ. 2.3.2).

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 169 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Ενοποιημένη Κατάσταση Συνολικού Αποτελέσματος

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου			
	2019		2018 Αναμορφωμένα [1]	
	€ εκατ.		€ εκατ.	
Καθαρά κέρδη		**127**		93
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση:				
Ποσά που αναταξινομήθηκαν ή ενδέχεται να αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων:				
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών				
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους	**12**		22	
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους	**(17)**	**(5)**	(19)	3
Χρεωστικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση				
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους (σημ. 5.2.1.3 και 22)	**705**		(88)	
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους (σημ. 22)	**(290)**	**415**	(75)	(163)
Συναλλαγματικές διαφορές				
- συναλλαγματικές διαφορές δραστηριοτήτων εξωτερικού	**2**		(10)	
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, λόγω πώλησης δραστηριοτήτων εξωτερικού (σημ. 30)	**0**	**2**	34	24
Συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες				
- μεταβολή αναλογίας λοιπών αποτελεσμάτων συγγενών εταιρειών και κοινοπραξιών, μετά από φόρους (σημ.24)	**47**	**47**	(33)	(33)
		459		(169)
Ποσά που δε θα αναταξινομηθούν στην κατάσταση αποτελεσμάτων:				
- Αναλογιστικά κέρδη/(ζημιές) υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, μετά από φόρους	**(4)**	**(4)**	0	0
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση		**455**		(169)
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο που αναλογεί στους μετόχους:				
-από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		**584**		(57)
-από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες		**(2)**		(19)
		582		(76)

[1] Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναμορφωθεί λόγω αλλαγής της λογιστικής πολιτικής για τις επενδύσεις σε ακίνητα (σημ. 2.3.2).

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 169 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Ενοποιημένη Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης

	Μετοχικό κεφάλαιο-κοινές μετοχές € εκατ.	Υπέρ το άρτιο € εκατ.	Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον € εκατ.	Μετοχικό κεφάλαιο-προνομιούχες μετοχές € εκατ.	Προνομιούχοι τίτλοι € εκατ.	Δικαιώματα τρίτων € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018	655	8.055	(2.556)	950	43	3	7.150
Επίπτωση υιοθέτησης ΔΠΧΑ 9 την 1 Ιανουαρίου 2018 (σημ. 2.3.3)	-	-	(1.085)	-	-	(0)	(1.085)
Αναμόρφωση λόγω αλλαγής της λογιστικής πολιτικής (σημ.2.3.2)	-	-	10	-	-	-	10
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018, αναμορφωμένο	655	8.055	(3.631)	950	43	3	6.075
Καθαρά κέρδη (αναμορφωμένα σημ. 2.3.2)	-	-	93	-	-	0	93
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση	-	-	(169)	-	-	0	(169)
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018	-	-	(76)	-	-	0	(76)
Εξαγορά προνομιούχων μετοχών	-	-	-	(950)	-	-	(950)
Μείωση μετοχικού κεφαλαίου σε θυγατρικές με δικαιώματα τρίτων	-	-	-	-	-	(1)	(1)
Μεταβολές των ποσοστών συμμετοχής σε θυγατρικές εταιρείες	-	-	(0)	-	-	(2)	(2)
Αγορά/πώληση ιδίων μετοχών	0	0	(0)	-	-	-	0
Πληρωμή μερίσματων προνομιούχων τίτλων και επαναγορά μετά από φόρους	-	-	(2)	-	(1)	-	(3)
	0	0	(2)	(950)	(1)	(3)	(956)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2018	655	8.055	(3.709)	-	42	0	5.043
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2019	**655**	**8.055**	**(3.709)**	**-**	**42**	**0**	**5.043**
Καθαρά κέρδη	-	-	127	-	-	(0)	**127**
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση	-	-	455	-	-	(0)	**455**
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019	**-**	**-**	**582**	**-**	**-**	**(0)**	**582**
Συγχώνευση με την Grivalia Properties A.E.E.A.Π. (σημ. 23.2)	197	**-**	890	-	-	-	**1.087**
Αγορά/πώληση ιδίων μετοχών (σημ. 37)	(0)	(1)	0	-	-	-	**(1)**
Επαναγορά και πληρωμή μερίσματων προνομιούχων τίτλων, μετά από φόρους	-	-	(4)	-	(40)	-	**(44)**
	197	**(1)**	**886**	**-**	**(40)**	**-**	**1.042**
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2019	**852**	**8.054**	**(2.241)**	**-**	**2**	**(0)**	**6.667**
	Σημ. 37	Σημ. 37	Σημ. 38	Σημ. 34	Σημ. 39		

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 169 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

Ενοποιημένη Κατάσταση Ταμειακών Ροών

	Σημείωση	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 € εκατ.	2018 Αναμορφωμένα [1] € εκατ.
Ταμειακές ροές από συνεχιζόμενες λειτουργικές δραστηριότητες			
Κέρδη προ φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες (σημ. 2.3.2)		**160**	236
Προσαρμογές για:			
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	21	**624**	680
Ζημιές απομείωσης υπεραξίας	28	**62**	-
Λοιπές ζημιές απομείωσης, προβλέψεις και έξοδα αναδιάρθρωσης (σημ. 2.3.2)	12	**120**	71
Αποσβέσεις ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων (σημ. 2.3.2)	11	**109**	58
Λοιπά αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους	16	**(73)**	(166)
Αποτίμηση επενδυτικών ακινήτων	27	**(61)**	13
Λοιπές προσαρμογές	24,23.3	**(50)**	(58)
		891	834
Μεταβολές λογαριασμών που σχετίζονται με τις λειτουργικές δραστηριότητες			
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες		**19**	(74)
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε τίτλους εμπορικού χαρτοφυλακίου		**(67)**	3
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα		**(768)**	(99)
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες		**(1.223)**	(822)
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα		**150**	(82)
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε λοιπά στοιχεία ενεργητικού		**(180)**	(185)
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα		**(1.710)**	(5.698)
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε υποχρεώσεις προς πελάτες		**4.655**	5.240
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε λοιπές υποχρεώσεις		**(68)**	(13)
		808	(1.730)
Φόρος εισοδήματος που πληρώθηκε		**(41)**	(34)
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) συνεχιζόμενες λειτουργικές δραστηριότητες		**1.658**	(930)
Ταμειακές ροές από συνεχιζόμενες επενδυτικές δραστηριότητες			
Απόκτηση ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων		**(144)**	(114)
Εισπράξεις από πώληση ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων		**40**	37
(Αγορές)/πωλήσεις και λήξεις επενδυτικών τίτλων		**966**	(205)
Απόκτηση θυγατρικών και της Grivalia, μετά από αποκτηθέντα ταμειακά διαθέσιμα	23	**450**	(7)
Απόκτηση συμμετοχών σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες, συμμετοχές σε αυξήσεις κεφαλαίου και επιστροφές κεφαλαίου	24	**(4)**	23
Πώληση θυγατρικών, μετά από πωληθέντα ταμειακά διαθέσιμα	23	**10**	(114)
Μερίσματα που εισπράχθηκαν από επενδυτικούς τίτλους, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες		**13**	18
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) συνεχιζόμενες επενδυτικές δραστηριότητες		**1.331**	(362)
Ταμειακές ροές από συνεχιζόμενες χρηματοδοτικές δραστηριότητες			
(Αποπληρωμές)/ εισπράξεις από πιστωτικούς τίτλους	34	**(303)**	1.210
Επιστροφή κεφαλαίου από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες		**-**	50
Αποπληρωμή υποχρεώσεων από μισθώσεις	16	**(39)**	-
Επαναγορά προνομιούχων τίτλων	39	**(42)**	(1)
Μερίσματα που πληρώθηκαν στους κατόχους προνομιούχων τίτλων	39	**(3)**	(3)
(Αγορά)/πώληση ιδίων μετοχών		**(1)**	0
Επαναγορά προνομιούχων μετοχών, μετά από έξοδα	34	**-**	(4)
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) συνεχιζόμενες χρηματοδοτικές δραστηριότητες		**(388)**	1.252
Επίπτωση διακύμανσης συναλλαγματικών ισοτιμιών στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα		**1**	(0)
Καθαρή αύξηση/(μείωση) στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα από συνεχιζόμενες δραστηριότητες		**2.602**	(40)
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) μη συνεχιζόμενες λειτουργικές δραστηριότητες		**-**	(104)
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) μη συνεχιζόμενες επενδυτικές δραστηριότητες		**-**	1
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) μη συνεχιζόμενες χρηματοδοτικές δραστηριότητες		**-**	(51)
Καθαρή αύξηση/(μείωση) στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες		**-**	(154)
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης χρήσης	16	**1.949**	2.143
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης χρήσης	16	**4.551**	1.949

[1] Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναμορφωθεί λόγω αλλαγής της λογιστικής πολιτικής για τις επενδύσεις σε ακίνητα (σημ. 2.3.2).

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 169 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.

1. Γενικές πληροφορίες

Η Eurobank Εργασίας Α.Ε. (η «Τράπεζα») και οι θυγατρικές της εταιρείες (ο «Όμιλος») δραστηριοποιούνται στους τομείς τραπεζικής ιδιωτών πελατών και επιχειρήσεων, διαχείρισης περιουσίας και κεφαλαίων, treasury και κεφαλαιαγορών καθώς και στη παροχή άλλων υπηρεσιών. Η Τράπεζα έχει συσταθεί στην Ελλάδα και οι μετοχές της είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών. Ο Όμιλος δραστηριοποιείται κυρίως στην Ελλάδα, την Κεντρική και Νοτιοανατολική Ευρώπη.

Οι εν λόγω ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν και το Παράρτημα, εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο την 12 Μαρτίου 2020. Η Έκθεση Ελέγχου του Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή περιλαμβάνεται στην ενότητα ΙΙΙ της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης.

2. Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων και βασικές λογιστικές αρχές

Οι βασικές λογιστικές αρχές που εφαρμόστηκαν κατά τη σύνταξη των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων αναφέρονται παρακάτω:

2.1 Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) που έχουν εγκριθεί από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), και ειδικότερα με τα πρότυπα και τις διερμηνείες που έχουν εκδοθεί και είναι σε ισχύ κατά την ημερομηνία σύνταξης των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων ή έχουν εφαρμοστεί, νωρίτερα από την ημερομηνία υποχρεωτικής εφαρμογής τους.

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί με βάση την αρχή του ιστορικού κόστους, με εξαίρεση τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI), τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων (συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων), τα οποία επιμετρούνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και των επενδυτικών ακινήτων τα οποία επιμετρώνται με την μέθοδο της εύλογης αξίας.

Οι λογιστικές αρχές βάσει των οποίων συντάχθηκαν οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις εφαρμόστηκαν με συνέπεια για τις χρήσεις 2019 και 2018 λαμβάνοντας υπόψη τις τροποποιήσεις των ΔΠΧΑ όπως αυτές περιγράφονται στην ενότητα 2.1.1 «Νέα πρότυπα, τροποποιήσεις προτύπων και διερμηνείες» και τις τροποποιήσεις όπως αυτές περιγράφονται στην ενότητα 2.2 «Βασικές λογιστικές αρχές» μετά τις αλλαγές στις λογιστικές πολιτικές του Ομίλου. Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναμορφωθεί λόγω αλλαγής της λογιστικής πολιτικής για τις επενδύσεις σε ακίνητα (σημ. 2.3.2). Επιπλέον, όπου είναι απαραίτητο, τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναπροσαρμοστεί για να συνάδουν με τις αλλαγές στην παρουσίαση κατά την τρέχουσα χρήση.

Η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ απαιτεί την υιοθέτηση εκτιμήσεων και την άσκηση κρίσης, οι οποίες επηρεάζουν τα λογιστικά υπόλοιπα των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων και τις γνωστοποιήσεις των ενδεχόμενων υποχρεώσεων κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων, καθώς και τα υπόλοιπα των εσόδων και εξόδων της περιόδου αναφοράς. Παρά το γεγονός ότι οι εκτιμήσεις αυτές βασίζονται στη βέλτιστη γνώση της Διοίκησης σχετικά με τις τρέχουσες συνθήκες και ενέργειες, τα πραγματικά αποτελέσματα ενδέχεται να διαφέρουν.

Οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται σε Ευρώ (€), που είναι το συναλλακτικό νόμισμα της Τράπεζας. Εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά, τα οικονομικά στοιχεία που παρουσιάζονται σε ευρώ έχουν στρογγυλοποιηθεί στο πλησιέστερο εκατομμύριο.

Εκτιμήσεις για τη συνέχιση της δραστηριότητας του Ομίλου

Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας (going concern), η οποία κρίθηκε ως κατάλληλη από το Διοικητικό Συμβούλιο, αξιολογώντας τα ακόλουθα:

Ο Όμιλος δραστηριοποιείται σε ένα περιβάλλον με θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης τόσο στην Ελλάδα (η βασική αγορά του Ομίλου) όσο και στις άλλες χώρες που έχει σημαντική παρουσία. Ειδικότερα, ο πραγματικός ρυθμός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας ανήλθε σε 1,9% το 2019 σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) (2018: 1,9%), ενώ η σχετική εκτίμηση για το 2020, σύμφωνα με τις χειμερινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ανήλθε σε 2,4%. Το ποσοστό ανεργίας το Δεκέμβριο του 2019 ήταν 16,3% (Δεκέμβριος 2018: 18,5 %) με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ. Στο δημοσιονομικό πεδίο, σύμφωνα με το Προϋπολογισμό του 2020, το η εκτίμηση για το πρωτογενές πλεόνασμα της Ελλάδος για το 2019 ανήλθε σε 3,7% του ΑΕΠ, ενώ η αντίστοιχη πρόβλεψη για το 2020 ανήλθε σε 3,6% του ΑΕΠ. Ωστόσο, οι ανωτέρω προβλέψεις για το 2020 είναι πολύ πιθανόν να

τροποποιηθούν σημαντικά λόγω της πρόσφατης εμφάνισης της επιδημίας κορωνοϊού (coronavirus). Στο πλαίσιο της Ενισχυμένης Εποπτείας (ΕΕ), οι τέσσερεις πρώτες τριμηνιαίες αξιολογήσεις της ολοκληρώθηκαν επιτυχώς έως το Δεκέμβριο του 2019, ενώ η ολοκλήρωση της πέμπτης αξιολόγησης αναμένεται στα μέσα Μαρτίου του 2020. Οι έλεγχοι κεφαλαίων (capital controls) που επιβλήθηκαν τον Ιούλιο του 2015, καταργήθηκαν πλήρως από την 1 Σεπτεμβρίου 2019 και μετά. Σε αυτό το πλαίσιο, το Ελληνικό δημόσιο το 2019 κατάφερε να ομαλοποιήσει την πρόσβαση του στις αγορές και αυτή να επιτυγχάνεται σε συνεχή βάση μέσω της πραγματοποίησης εκδόσεων τεσσάρων ομολόγων διαφορετικής λήξης. Τον Ιανουάριο του 2020, η Ελληνική Κυβέρνηση, προχώρησε στην έκδοση 15ετούς ομολόγου ύψους € 2,5 δις με απόδοση 1,9%. Η απόδοση του 10ετούς ομολόγου αναφοράς ήταν 1,46% την 31 Δεκεμβρίου 2019 σε σύγκριση με 4,40% την 31 Δεκεμβρίου 2018. Επιπλέον, σύμφωνα με την απόφαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) που κοινοποιήθηκε στην Τράπεζα την 6 Μαρτίου 2020, συμπεραίνεται ότι οι λόγοι για την επιβολή περιορισμών στην έκθεση των Ελληνικών τραπεζών (περιλαμβανομένης της Eurobank) στο πιστωτικό κίνδυνο του Ελληνικού Δημοσίου έχουν εκλείψει, ως εκ τούτου, η προηγούμενη απόφασή της για τους εν λόγω περιορισμούς καταργείται.

Σε ότι αφορά τις οικονομικές προοπτικές για τους επόμενους 12 μήνες, οι κύριοι μακροοικονομικοί κίνδυνοι και οι παράγοντες αβεβαιότητας στην Ελλάδα σχετίζονται με (i) την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και ιδιωτικοποιήσεων για να επιτευχθούν οι στόχοι και τα ορόσημα του προγράμματος ΕΕ, (ii) την εφαρμογή του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων σύμφωνα με τους στόχους του Προϋπολογισμού του 2020, (iii) την προσέλκυση νέων επενδύσεων στη χώρα και (iv) τις γεωπολιτικές και μακροοικονομικές συνθήκες στην εγγύς ή ευρύτερη περιοχή, συμπεριλαμβανομένης της επίπτωσης της διατήρησης ενός οικονομικού περιβάλλοντος χαμηλών/αρνητικών επιτοκίων και τους εξωτερικούς κλυδωνισμούς από μια επιβράδυνση της περιφερειακής και/ή της παγκόσμιας οικονομίας. Μια σημαντική πρόκληση για τη διεθνή κοινότητα είναι η πρόσφατη εμφάνιση επιδημίας κορωνοϊού (coronavirus) οι οικονομικές επιπτώσεις της οποίας σχετίζονται κυρίως με την διατάραξη του εμπορίου και της παγκόσμιας εφοδιαστικής αλυσίδας και με τους κινδύνους που θα μπορούσε αυτή να δημιουργήσει για την παγκόσμια ανάπτυξη το 2020. Σε περίπτωση μιας παγκόσμιας επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας, δεν μπορούν να αποκλειστούν οι δυσμενείς επιπτώσεις σε ορισμένους τομείς της Ελληνικής οικονομίας, όπως ο τουρισμός, ο μεταποιητικός τομέας και η ναυτιλία. Η επέλευση των ανωτέρω κινδύνων θα μπορούσε να έχει αρνητικές συνέπειες στο δημοσιονομικό σχεδιασμό του Ελληνικού δημοσίου όπως επίσης στη ρευστότητα, στην κεφαλαιακή επάρκεια και στην κερδοφορία των Ελληνικών τραπεζών, καθώς και στην υλοποίηση των σχεδίων τους για την μείωση των NPEs. Ο Όμιλος παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις σχετικά με το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα και στην ευρύτερη περιοχή λαμβάνοντας υπόψη την άμεση και έμμεση έκθεσή του στον πιστωτικό κίνδυνο του Ελληνικού Δημοσίου.

Η συγχώνευση με τη Grivalia τον Μάιο του 2019 ενίσχυσε περαιτέρω την κεφαλαιακή θέση της Eurobank με τους δείκτες συνολικής κεφαλαιακής επάρκειας (CAD) και CET1 να ανέρχονται σε 19,2% και 16,7% αντίστοιχα την 31 Δεκεμβρίου 2019. Τα καθαρά κέρδη που αναλογούν στους μετόχους διαμορφώθηκαν σε € 127 εκατ. (€ 257 εκατ. καθαρά κέρδη από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ εξόδων αναδιάρθρωσης ποσού € 66 εκατ., μετά φόρου και ζημιών απομείωσης υπεράξιας ποσού € 62 εκατ.) για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019. Επιπλέον, η Τράπεζα εξάλειψε την χρηματοδότηση από τον Έκτακτο Μηχανισμό Παροχής Ρευστότητας (Emergency Liquidity Assistance – ELA) στο τέλος Ιανουάριου 2019. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι καταθέσεις του Ομίλου αυξήθηκαν κατά € 5,7 δις (εκ των οποίων € 1,1 δις συνδέεται με την απόκτηση της Piraeus Bank Bulgaria) και ανήλθαν σε € 44,8 δις (2018: € 39,1 δις), βελτιώνοντας τον δείκτη δανείων προς καταθέσεις (L/D) του Ομίλου σε 83,2% την 31 Δεκεμβρίου 2019 (2018: 92,6%). Στο πλαίσιο της Αξιολόγησης της Εσωτερικής Επάρκειας Ρευστότητας (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process - ILAAP) η οποία είναι μέρος του 2019 ILAAP, τα αποτελέσματα των βραχυπροθέσμων και μεσοπρόθεσμων ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων ρευστότητας (stress test) κατέδειξαν ότι η Τράπεζα διαθέτει επαρκές απόθεμα ρευστότητας για να αντιμετωπίσει όλες τις επιπτώσεις των σεναρίων ακραίων καταστάσεων.

Το 2019, ο Όμιλος, μετά την ολοκλήρωση τον Σεπτέμβριο της πώλησης του 95% των ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης (mezzanine and junior notes) μιας τιτλοποίησης χαρτοφυλακίου στεγαστικών δανείων λογιστικής αξίας προ προβλέψεων περίπου € 2 δις (project Pillar, αποτελούμενη κυρίως από Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα (Non Performing Exposures – NPEs, σημ. 20), και εφαρμόζοντας την στρατηγική του για την οργανική μείωση των NPEs, κατάφερε να μειώσει, το υπόλοιπο των NPEs στο αποσβέσιμο κόστος κατά € 3,7 δις σε € 13,0 δις οδηγώντας τον δείκτη NPE σε 29% (2018: 37%).

Η Ελληνική κυβέρνηση για να στηρίξει τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων (Non Performing Loans-NPL) των τραπεζών, σχεδίασε ένα πρόγραμμα Προστασίας Περιουσιακών Στοιχείων (Asset Protection Scheme-APS), το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Οκτώβριο του 2019, προκειμένου να τις βοηθήσει να τιτλοποιήσουν και να αφαιρέσουν NPL από τους ισολογισμούς τους. Τον Δεκέμβριο του 2019 η Τράπεζα, μετά την έναρξη ισχύος του νόμου για το APS (σημ. 5) και της απόφασής της για ένταξη στο APS όλων των τίτλων υψηλής διαβάθμισης (senior notes) της συναλλαγής Cairo, σύναψε δεσμευτικές συμφωνίες για α) την πώληση του 20% των mezzanine notes και του ελάχιστου απαιτούμενου ποσοστού των junior notes (σύμφωνα με το APS) μιας τιτλοποίησης μεικτού χαρτοφυλακίου λογιστικής αξίας προ προβλέψεων € 7,5 δις περίπου (project Cairo που περιλαμβάνει

κυρίως NPEs - σημ. 34) και β) την πώληση της πλειοψηφίας των μετοχών της κατά 100% θυγατρικής της Eurobank, Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις («FPS»), η οποία είναι αδειοδοτημένη εταιρεία διαχείρισης δανείων (project Europe) (σημ. 30). Τα ανωτέρω αποτελούν ουσιώδη στοιχεία του εμπροσθοβαρούς σχεδίου για την μείωση των NPEs του Ομίλου, και την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου για το δείκτη των NPEs του Ομίλου σε 16% περίπου, το πρώτο τρίμηνο του 2020 και ένα μονοψήφιο ποσοστό έως το 2021.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα λόγω της εμφάνισης της επιδημίας κορωνοϊού, ανακοίνωσε την 12 Μαρτίου 2020 μία σειρά προσωρινών μέτρων για την ελάφρυνση των κεφαλαιακών και λειτουργικών απαιτήσεων για να διασφαλιστεί ότι οι τράπεζες, υπό την άμεση εποπτεία της, θα μπορέσουν να συνεχίσουν να εκπληρώνουν τον ρόλο τους αναφορικά με τη χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας. Οι τράπεζες θα επιτρέπεται να κάνουν χρήση κεφαλαιακών αποθεμάτων και αποθεμάτων ρευστότητας και να καλύπτουν τις απαιτήσεις του Πυλώνα 2 με άλλα κεφαλαιακά μέσα εκτός της κατηγορίας 1 (CET1). Την ίδια ημέρα, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών αποφάσισε να αναβάλλει την άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων («stress test») των τραπεζών της ΕΕ για το 2021 για να επιτρέψει στις τράπεζες να επικεντρωθούν και να διασφαλίσουν τη συνέχεια των βασικών τους λειτουργιών, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης των πελατών τους. Η ΕΚΤ ανακοίνωσε ότι υποστηρίζει την παραπάνω απόφαση της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών και ότι θα επεκτείνει την αναβολή σε όλες τις τράπεζες (συμπεριλαμβανομένης της Eurobank) που θα υποβάλλονταν στην άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων του 2020 (σημείωση 4). Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών δήλωσε ότι υπάρχει ευελιξία στην εφαρμογή των κατευθυντήριων οδηγιών της για τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων και ρυθμισμένων ανοιγμάτων και ζητά στενό διάλογο μεταξύ των εποπτικών αρχών και των τραπεζών, για τις στρατηγικές τους αναφορικά με τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα κατά περίπτωση. (σημ. 5.2).

Εκτίμηση για τη συνέχιση της δραστηριότητας

Το Διοικητικό Συμβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη τους ανωτέρω παράγοντες που σχετίζονται με την επάρκεια της κεφαλαιακής θέσης και της ρευστότητας του Ομίλου, καθώς επίσης και την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στην εφαρμογή του σχεδίου για την επιτάχυνση της μείωσης των NPEs, έκρινε ότι οι οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου μπορούν να συνταχθούν με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας (going concern).

2.1.1 Νέα πρότυπα, τροποποιήσεις προτύπων και διερμηνείες

Νέα πρότυπα, τροποποιήσεις σε πρότυπα και διερμηνείες που υιοθετήθηκαν από τον Όμιλο την 1 Ιανουαρίου 2019

Τα ακόλουθα νέα πρότυπα, οι τροποποιήσεις σε πρότυπα και οι νέες ερμηνείες, όπως εκδόθηκαν από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) και την Επιτροπή Διερμηνειών των ΔΠΧΑ (ΕΔΔΠΧΑ) και υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), είναι σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2019:

ΔΠΧΑ 9, Τροποποιήσεις- Χαρακτηριστικά προεξόφλησης με αρνητικό αντιστάθμισμα

Οι τροποποιήσεις των απαιτήσεων του ΔΠΧΑ 9 επιτρέπουν την επιμέτρηση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού στο αποσβέσιμο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI), ανάλογα με το επιχειρηματικό μοντέλο, ακόμη και στην περίπτωση δικαιωμάτων πρόωρης εξόφλησης τα οποία θα μπορούσαν να έχουν ως αποτέλεσμα το μέρος που προκάλεσε την πρόωρη λήξη, να λάβει αποζημίωση από το άλλο μέρος (αρνητικό αντιστάθμισμα). Κατά συνέπεια, τα εν λόγω χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού μπορούν τώρα να επιμετρηθούν στο αποσβέσιμο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, ανεξάρτητα από το γεγονός ή την περίσταση που προκάλεσε την πρόωρη λήξη της σύμβασης και ανεξαρτήτως από το ποιο μέρος καταβάλλει ή λαμβάνει την εύλογη αποζημίωση για την πρόωρη λήξη. Η εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 πριν τις συγκεκριμένες τροποποιήσεις πιθανότατα θα είχε ως αποτέλεσμα τα εν λόγω χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού να μην πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης που αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων (SPPI), και επομένως να επιμετρηθούν στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Επιπλέον, οι τροποποιήσεις επιβεβαιώνουν και το λογιστικό χειρισμό της τροποποίησης χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9. Συγκεκριμένα, όταν μια χρηματοοικονομική υποχρέωση που επιμετράται στο αποσβέσιμο κόστος τροποποιείται χωρίς αυτό να οδηγεί σε αποαναγνώρισή της, τότε το κέρδος ή η ζημιά που υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ των αρχικών συμβατικών ταμειακών ροών και των τροποποιημένων ταμειακών ροών, προεξοφλημένων με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο, θα πρέπει να αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

ΕΔΔΠΧΑ 23, Αβεβαιότητα σχετικά με Χειρισμούς του Φόρου Εισοδήματος

Η διερμηνεία παρέχει διευκρινίσεις ως προς την εφαρμογή των απαιτήσεων αναγνώρισης και επιμέτρησης του ΔΛΠ 12 «Φόροι Εισοδήματος» όταν υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με χειρισμούς του φόρου εισοδήματος. Σε αυτή την περίπτωση, η αναγνώριση και η επιμέτρηση των τρεχουσών ή των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων ή υποχρεώσεων σύμφωνα με το ΔΛΠ 12 βασίζεται στο φορολογητέο κέρδος (φορολογική ζημιά), στη φορολογική βάση, σε μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές, καθώς και μη χρησιμοποιηθείσες πιστώσεις φόρων και σε φορολογικούς συντελεστές που καθορίζονται εφαρμόζοντας την ΕΔΔΠΧΑ 23.

Σύμφωνα με τη διερμηνεία, κάθε αβεβαιότητα σχετικά με χειρισμό φόρου εξετάζεται διακριτά ή σε συνδυασμό με άλλες, ανάλογα με ποια προσέγγιση προβλέπει καλύτερα την άρση της αβεβαιότητας. Η οικονομική οντότητα θεωρεί ως δεδομένο ότι η φορολογική αρχή που θα εξετάσει αυτά τα αβέβαια ποσά φόρων, έχει το δικαίωμα να εξετάσει χειρισμούς φόρων και θα έχει πλήρη γνώση κάθε σχετικής πληροφορίας όταν προβεί σε αυτή την αξιολόγηση.

Αν μια οικονομική οντότητα καταλήξει ότι είναι πιθανό η φορολογική αρχή να αποδεχθεί έναν αβέβαιο χειρισμό φόρου, θα προσδιορίσει το φορολογητέο κέρδος, τη φορολογική βάση, τις φορολογικές ζημιές, τις πιστώσεις φόρων και τους φορολογικούς συντελεστές σύμφωνα με αυτόν τον χειρισμό φόρου. Αν καταλήξει ότι δεν είναι πιθανό ο χειρισμός να γίνει αποδεκτός, το αποτέλεσμα της αβεβαιότητας στον λογιστικό χειρισμό του φόρου εισοδήματος θα αποτυπωθεί στην περίοδο κατά την οποία έγινε ο προσδιορισμός αυτός, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο με την οποία προβλέπεται η άρση της αβεβαιότητας σε μεγαλύτερο βαθμό (δηλαδή το μοναδικό πιο πιθανό ποσό ή τη μέθοδο της αναμενόμενης αξίας που ακολουθεί μια σταθμισμένη προσέγγιση πιθανοτήτων).

Οι παραδοχές και οι εκτιμήσεις που έγιναν για την αναγνώριση και την επιμέτρηση της επίδρασης των αβέβαιων χειρισμών φόρων θα πρέπει να επανεξετάζονται όποτε οι συνθήκες μεταβάλλονται ή προκύπτουν νέες πληροφορίες που επηρεάζουν τις παραδοχές αυτές (π.χ. ενέργειες από τη φορολογική αρχή, στοιχεία ότι έχει λάβει μια συγκεκριμένη θέση σε σχέση με κάποιο παρόμοιο θέμα ή η λήξη του δικαιώματος της να εξετάσει έναν συγκεκριμένο χειρισμό φόρου).

Η υιοθέτηση της διερμηνείας δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

ΔΠΧΑ 16, Μισθώσεις

Το ΔΠΧΑ 16, το οποίο αντικαθιστά το ΔΛΠ 17 «Μισθώσεις» και σχετικές διερμηνείες, εισάγει ένα ενιαίο μοντέλο λογιστικής, εντός ισολογισμού για τους μισθωτές, σύμφωνα με το οποίο η ταξινόμηση των μισθώσεων από την πλευρά του μισθωτή, ως λειτουργικές ή χρηματοδοτικές μισθώσεις, καταργείται και όλες οι μισθώσεις αντιμετωπίζονται παρόμοια με τις χρηματοδοτικές μισθώσεις σύμφωνα με το ΔΛΠ 17.

Ο ορισμός της μίσθωσης σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 16 αφορά κυρίως την έννοια του ελέγχου. Το νέο πρότυπο διαχωρίζει τις μισθώσεις από τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών με βάση το κατά πόσο η χρήση ενός καθορισμένου περιουσιακού στοιχείου ελέγχεται από τον πελάτη. Θεωρείται ότι υφίσταται έλεγχος όταν ο πελάτης έχει:

- Το δικαίωμα να αποκτήσει ουσιαστικά όλα τα οικονομικά οφέλη από τη χρήση του καθορισμένου περιουσιακού στοιχείου, και
- Το δικαίωμα να κατευθύνει τη χρήση του καθορισμένου περιουσιακού στοιχείου

Το ΔΠΧΑ 16 προβλέπει την αναγνώριση του «δικαιώματος χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού» ('right of use asset') και της «υποχρέωσης από μισθώσεις» ('lease liability'), κατά την έναρξη της μίσθωσης, σε περίπτωση που υπάρχει σύμβαση ή μέρος σύμβασης που αποδίδει στον μισθωτή το δικαίωμα χρήσης ενός περιουσιακού στοιχείου για μία χρονική περίοδο έναντι τιμήματος.

Το δικαίωμα χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού, αρχικά επιμετράται στο κόστος, το οποίο αποτελείται από το ποσό της υποχρέωσης από μισθώσεις, πλέον τα μισθώματα που καταβλήθηκαν στον εκμισθωτή κατά ή πριν την ημερομηνία έναρξης της μίσθωσης αφαιρουμένων τυχόν κινήτρων προς τον μισθωτή που εισπράχθηκαν, την αρχική εκτίμηση για κόστος αποκατάστασης και το αρχικό άμεσο κόστος που πραγματοποιήθηκε από τον μισθωτή, και εν συνεχεία επιμετράται στο κόστος, μείον σωρευμένες αποσβέσεις και απομείωση. Η υποχρέωση από μισθώσεις, αρχικά αναγνωρίζεται στην παρούσα αξία των μισθωμάτων κατά την διάρκεια της περιόδου μίσθωσης που ακόμη δεν έχουν καταβληθεί.

Κατά συνέπεια, η σταθερή μέθοδος αναγνώρισης του εξόδου από λειτουργικές μισθώσεις σύμφωνα με το ΔΛΠ 17 αντικαθίσταται από την απόσβεση του «δικαιώματος χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού» και τον τόκο-έξοδο της «υποχρέωσης από μισθώσεις». Η αναγνώριση των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων από τους μισθωτές, όπως περιγράφεται ανωτέρω, δεν απαιτείται για ορισμένες βραχυπρόθεσμης διάρκειας μισθώσεις και μισθώσεις στοιχείων ενεργητικού χαμηλής αξίας. Ο λογιστικός χειρισμός για τους εκμισθωτές δεν επηρεάζεται ουσιωδώς από τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 16.

Υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 16

Ο Όμιλος εφάρμοσε τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 16 την 1 Ιανουαρίου 2019. Ο Όμιλος έχει επιλέξει την τροποποιημένη αναδρομική εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16 και συνεπώς η συγκριτική πληροφόρηση δεν αναπροσαρμόστηκε.

Κατά τη μετάβαση, ο Όμιλος έκανε χρήση της πρακτικής λύσης που είναι διαθέσιμη για τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16, να μην επαναξιολογήσει κατά πόσο μια σύμβαση αποτελεί ή περιέχει μίσθωση. Συνεπώς, οι υφιστάμενες συμβάσεις που είχαν ταξινομηθεί προηγουμένως ως συμβάσεις παροχής υπηρεσιών όπως τα ATMs, τα APSs και οι υπηρεσίες εκτυπώσεων δεν ταξινομήθηκαν ως μισθώσεις σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 16, ενώ ο ορισμός που παρατίθεται στο ΔΠΧΑ 16 εφαρμόζεται σε όλες τις συμβάσεις που συνάφθηκαν ή τροποποιήθηκαν την 1 Ιανουαρίου 2019 ή μεταγενέστερα.

Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 16, κατά την ημερομηνία έναρξης της μίσθωσης, ο Όμιλος ως μισθωτής αναγνωρίζει στον ισολογισμό δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεις από μισθώσεις, τα οποία επιμετρώνται αρχικά στην παρούσα αξία των μελλοντικών μισθωμάτων.

Ο Όμιλος εφάρμοσε αυτή την αρχική επιμέτρηση σε όλες τις μισθώσεις, εξαιρουμένων αυτών με περίοδο μίσθωσης 12 μηνών ή μικρότερη, και των μισθώσεων χαμηλής αξίας (δηλ. μικρότερης των € 5.000), κάνοντας χρήση των σχετικών εξαιρέσεων για τις βραχυπρόθεσμες μισθώσεις και τις μισθώσεις στις οποίες το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο έχει χαμηλή αξία. Ο Όμιλος επίσης υιοθέτησε την πρακτική λύση να μην διαχωριστούν τα στοιχεία που δεν πληρούν τον ορισμό της μίσθωσης από αυτά που τον πληρούν.

Κατά την εφαρμογή της τροποποιημένης αναδρομικής προσέγγισης, ο Όμιλος χρησιμοποίησε τις παρακάτω κύριες εκτιμήσεις και παραδοχές:

- Προκειμένου να καθοριστεί η περίοδος μίσθωσης των μισθώσεων στις οποίες ο Όμιλος είναι ο μισθωτής, περιλαμβανόμενων και των μισθώσεων αορίστου διάρκειας, ελήφθησαν υπόψη όλα τα σχετικά γεγονότα και συνθήκες, όπως οι μελλοντικές ανάγκες στέγασης και η αναμενόμενη χρήση, και ασκήθηκε κρίση. Επιπροσθέτως, ελήφθησαν υπόψη δικαιώματα για επέκταση ή λήξη της μίσθωσης τα οποία θεωρείται κατ' ουσίαν βέβαιο ότι θα εξασκηθούν. Οι εκτιμήσεις αυτές θα επανεξετάζονται σε τακτική βάση κατά τη διάρκεια της περιόδου της εκάστοτε μίσθωσης.
- Η παρούσα αξία των υποχρεώσεων από μισθώσεις επιμετρήθηκε χρησιμοποιώντας το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού κατά την ημερομηνία της μετάβασης, καθώς το επιτόκιο που εμπεριέχεται στις μισθώσεις δεν μπορούσε να καθοριστεί εύκολα. Για την Τράπεζα και τις Ελληνικές της θυγατρικές («δραστηριότητες στην Ελλάδα»), το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού πρόκυψε από την εκτιμώμενη καμπύλη αποδόσεων των καλυμμένων ομολόγων, η οποία παράγεται με βάση τις παρατηρήσιμες αποδόσεις των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου. Για τις δραστηριότητες στην Ελλάδα, το σταθμισμένο επιτόκιο προεξόφλησης ήταν 2,6%. Για τις θυγατρικές στο εξωτερικό, το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού καθορίστηκε ανά χώρα, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές τοπικές συνθήκες. Το προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε για το καθορισμό των υποχρεώσεων από μισθώσεις θα επαναϋπολογίζεται σε τακτική βάση, χρησιμοποιώντας επικαιροποιημένα δεδομένα.
- Οι ισχύοντες φόροι, ο ΦΠΑ και τα τέλη χαρτοσήμου εξαιρέθηκαν από το πεδίο υπολογισμών του ΔΠΧΑ 16.

Η ποσοτική επίπτωση λόγω της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 16 από την 1 Ιανουαρίου 2019 παρουσιάζεται στη σημείωση 2.3.1.

ΔΛΠ 28, Τροποποιήσεις – Μακροπρόθεσμες συμμετοχές σε Συγγενείς και Κοινοπραξίες

Οι τροποποιήσεις αποσαφηνίζουν ότι το ΔΠΧΑ 9 'Χρηματοοικονομικά Μέσα', συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων απομείωσης, έχει εφαρμογή στις μακροπρόθεσμες συμμετοχές σε συγγενή επιχείρηση ή κοινοπραξία οι οποίες αποτελούν μέρος της καθαρής επένδυσης της εταιρείας σε συγγενή επιχείρηση ή κοινοπραξία αλλά δεν λογιστικοποιούνται με την μέθοδο της καθαρής θέσης.

Σύμφωνα με την τροποποίηση, μια οικονομική οντότητα δεν θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τυχόν προσαρμογές στην λογιστική αξία των μακροπρόθεσμων συμμετοχών (καθαρή επένδυση σε συγγενή επιχείρηση ή κοινοπραξία) ως αποτέλεσμα της εφαρμογής του ΔΛΠ 28 «Επενδύσεις σε Συγγενείς Εταιρείες και Κοινοπραξίες» κατά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

ΔΛΠ 19, Τροποποιήσεις – Τροποποίηση, περικοπή ή διακανονισμός του προγράμματος παροχών

Οι τροποποιήσεις αποσαφηνίζουν ότι όταν μία αλλαγή σε πρόγραμμα καθορισμένων παροχών δηλ. μία τροποποίηση, περικοπή ή διακανονισμός πραγματοποιείται και απαιτείται επαναμέτρηση της καθαρής υποχρέωσης ή απαίτησης καθορισμένων παροχών, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται οι αναθεωρημένες αναλογιστικές παραδοχές από την επαναμέτρηση προκειμένου να προσδιοριστεί το κόστος τρέχουσας απασχόλησης και ο καθαρός τόκος για την υπόλοιπη περίοδο μετά το γεγονός. Επιπροσθέτως, οι αλλαγές περιλαμβάνουν διευκρινίσεις αναφορικά με την επίδραση μιας τροποποίησης, περικοπής ή διακανονισμού του προγράμματος, στις απαιτήσεις του προτύπου ως προς το ανώτατο όριο του περιουσιακού στοιχείου.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Ετήσιες βελτιώσεις σε ΔΠΧΑ 2015 - 2017

Οι βελτιώσεις εισάγουν σημαντικές αλλαγές σε διάφορα πρότυπα ως ακολούθως:

Με τις τροποποιήσεις του ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις επιχειρήσεων» και ΔΠΧΑ 11 «Από κοινού Συμφωνίες», αποσαφηνίστηκε ο τρόπος με τον οποίο μια οικονομική οντότητα αναγνωρίζει την αύξηση της συμμετοχής της σε μια από κοινού δραστηριότητα που πληροί τον ορισμό της επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα, όταν μια οικονομική οντότητα αποκτά τον έλεγχο μιας επιχείρησης η οποία θεωρείται από κοινού δραστηριότητα, τότε η συναλλαγή αποτελεί συνένωση επιχειρήσεων που επιτυγχάνεται σε στάδια και ο αποκτών επαναμετρά το σύνολο της συμμετοχής που κατείχε προηγουμένως επί των στοιχείων ενεργητικού και των υποχρεώσεων της από κοινού δραστηριότητας σε εύλογη αξία. Στην περίπτωση που μία οντότητα, η οποία συμμετέχει σε μια από κοινού δραστηριότητα (κοινή επιχείρηση) χωρίς να διαθέτει από κοινού έλεγχο σε αυτήν, αποκτήσει τον από κοινού έλεγχο της επιχείρησης, τότε η συμμετοχή που κατείχε προηγουμένως δεν επιμετράται εκ νέου.

Οι βελτιώσεις στο ΔΛΠ 12 «Φόροι Εισοδήματος» διευκρίνισαν ότι όλες οι επιπτώσεις στο φόρο εισοδήματος από μερίσματα, περιλαμβανομένων και των πληρωμών από χρηματοοικονομικά μέσα που ταξινομούνται ως ίδια κεφάλαια, θα πρέπει να αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα, στην κατάσταση συνολικού αποτελέσματος ή στα ίδια κεφάλαια, ανάλογα με το που είχε αναγνωριστεί η αρχική συναλλαγή ή το γεγονός που δημιούργησε τα διανεμόμενα κέρδη που οδήγησαν στο μέρισμα.

Με τις τροποποιήσεις του ΔΛΠ 23 «Κόστος Δανεισμού» αποσαφηνίστηκε ότι κάθε δανεισμός που πραγματοποιήθηκε αρχικά για την ανάπτυξη ενός περιουσιακού στοιχείου που πληρούσε τις προϋποθέσεις, θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μέρος των κεφαλαίων που δανείστηκε η οντότητα γενικά, όταν ουσιαστικά όλες οι αναγκαίες δραστηριότητες προετοιμασίας του περιουσιακού στοιχείου για την προοριζόμενη χρήση ή πώλησή του, έχουν περατωθεί.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Νέα πρότυπα, τροποποιήσεις προτύπων και διερμηνείες που δεν έχουν υιοθετηθεί ακόμη από τον Όμιλο

Ένα πλήθος νέων προτύπων, τροποποιήσεις σε υπάρχοντα πρότυπα και διερμηνείες θα τεθούν σε ισχύ μετά το 2019, δεδομένου ότι δεν έχουν ακόμη υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή ο Όμιλος δεν τα έχει υιοθετήσει νωρίτερα από την ημερομηνία υποχρεωτικής εφαρμογής τους. Αυτά που ενδέχεται να είναι σχετικά με τον Όμιλο έχουν ως ακολούθως:

Μεταρρύθμιση Επιτοκίων Αναφοράς: Τροποποιήσεις σε ΔΠΧΑ 9, ΔΛΠ 39 και ΔΠΧΑ 7 (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2020)

Τον Σεπτέμβριο 2019, το ΣΔΛΠ εξέδωσε τροποποιήσεις στα πρότυπα ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά μέσα», ΔΛΠ 39 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση» και ΔΠΧΑ 7 «Χρηματοοικονομικά μέσα : Γνωστοποιήσεις», ώστε να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις σε συγκεκριμένες απαιτήσεις που σχετίζονται με την λογιστική αντιστάθμισης, που προκύπτουν από την αβεβαιότητα που δημιουργείται από την μεταρρύθμιση επιτοκίων αναφοράς σε όλο το φάσμα της αγοράς (αναφέρεται ως «μεταρρύθμιση IBOR»). Ως αποτέλεσμα της μεταρρύθμισης IBOR, μπορεί να υπάρξουν αβεβαιότητες σχετικά με : α) το επιτόκιο αναφοράς που καθορίζεται ως αντισταθμισμένος κίνδυνος και/ή β) τον χρόνο ή το ποσό των ταμειακών ροών, βάσει επιτοκίων αναφοράς, των στοιχείων που αντισταθμίζονται ή του μέσου αντιστάθμισης, κατά την περίοδο μέχρι την αντικατάσταση ενός τύπου επιτοκίου αναφοράς με εναλλακτικό επιτόκιο αναφοράς σχεδόν μηδενικού κινδύνου ("Risk Free Rate – RFR"). Οι τροποποιήσεις παρέχουν προσωρινή απαλλαγή από τις πιθανές επιπτώσεις της αβεβαιότητας κατά την περίοδο μετάβασης τροποποιώντας συγκεκριμένα κριτήρια της λογιστικής αντιστάθμισης κατά το ΔΛΠ 39 ή το ΔΠΧΑ 9. Αυτές οι προσωρινές απαλλαγές σχετίζονται κυρίως με την απαίτηση περί μεγάλης πιθανότητας εκπλήρωσης όσον αφορά τις ταμειακές ροές που αντισταθμίζονται, την συμμόρφωση με το κριτήριο της διακριτής φύσης του συστατικού στοιχείου κινδύνου και με την εφαρμογή της μελλοντικής και της αναδρομικής αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας μιας σχέσης λογιστικής αντιστάθμισης.

Το ΣΔΛΠ αντιμετωπίζει την μεταρρύθμιση IBOR και τις πιθανές επιπτώσεις στην χρηματοοικονομική πληροφόρηση σε δύο φάσεις. Οι συγκεκριμένες τροποποιήσεις ολοκληρώνουν την πρώτη φάση που επικεντρώθηκε σε θέματα λογιστικής αντιστάθμισης που επηρεάζουν την χρηματοοικονομική πληροφόρηση στην περίοδο πριν την μεταρρύθμιση επιτοκίων αναφοράς. Η δεύτερη φάση επικεντρώνεται στα πιθανά θέματα που ενδέχεται να επηρεάσουν την χρηματοοικονομική πληροφόρηση, όταν τα υπάρχοντα επιτόκια αντικατασταθούν από τα RFR.

Όπως περιγράφεται και στις λογιστικές πολιτικές (σημ. 2.2.3), ο Όμιλος επέλεξε, ως πολιτική που επιτρέπεται από το ΔΠΧΑ 9, να συνεχίσει να εφαρμόζει λογιστική αντιστάθμισης σύμφωνα με το ΔΛΠ 39. Επομένως, οι τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 39 και στο ΔΠΧΑ 7 θα είναι εφαρμόσιμες στον Όμιλο.

Ο Όμιλος έχει ξεκινήσει την υλοποίηση ενός προγράμματος μετάβασης των IBOR ώστε να εφαρμόσει την μετάβαση στα εναλλακτικά επιτόκια αναφοράς, το οποίο επικεντρώνεται σε βασικούς τομείς που επηρεάζονται όπως οι συμβάσεις πελατών, τα συστήματα και οι διαδικασίες, η αποτίμηση, η χρηματοοικονομική πληροφόρηση, ο σχεδιασμός κεφαλαιακής ενίσχυσης και ρευστότητας καθώς και οι στρατηγικές επικοινωνίας των αλλαγών στους πελάτες (βλ. σημείωση 5.2.4).

Ο Όμιλος αξιολογεί επί του παρόντος τις τροποποιήσεις ώστε να ορίσει το εύρος στο οποίο οι παρεχόμενες απαλλαγές θα εφαρμοστούν στις σχέσεις αντιστάθμισης του.

Τροποποιήσεις του Εννοιολογικού Πλαισίου για τη Χρηματοοικονομική Αναφορά, συμπεριλαμβανομένων των τροποποιήσεων σχετικά με παραπομπές στο Εννοιολογικό Πλαίσιο εντός των ΔΠΧΑ (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2020)

Τον Μάρτιο του 2018, το ΣΔΛΠ εξέδωσε το αναθεωρημένο «Εννοιολογικό Πλαίσιο για τη Χρηματοοικονομική Αναφορά» (Εννοιολογικό Πλαίσιο). Το αναθεωρημένο Εννοιολογικό Πλαίσιο δεν είναι πρότυπο, ούτε παρακάμπτει οποιαδήποτε απαίτηση μεμονωμένων προτύπων. Το αναθεωρημένο αυτό πλαίσιο αντικαθιστά την προηγουμένη έκδοση του πλαισίου η οποία εξεδόθη το 2010. Οι αναθεωρήσεις που πραγματοποίησε το Συμβούλιο αφορούν οδηγίες σχετικά με τις έννοιες της επιμέτρησης, της παρουσίασης και γνωστοποίησης και της αποαναγνώρισης. Επιπλέον, η αναθεώρηση περιλαμβάνει νέους ορισμούς σχετικά με τα στοιχεία του ενεργητικού, τις υποχρεώσεις και τα κριτήρια αναγνώρισης τους, καθώς και διασαφηνίσεις για αλλά σημαντικά πεδία.

Παράλληλα με το αναθεωρημένο Εννοιολογικό Πλαίσιο, το ΣΔΛΠ δημοσίευσε ένα συνοδευτικό έγγραφο με τίτλο «Τροποποιήσεις των Παραπομπών στο Εννοιολογικό Πλαίσιο εντός των ΔΠΧΑ», το οποίο περιλαμβάνει επακόλουθες αλλαγές στα πρότυπα ούτως ώστε αυτές να αναφέρονται στο αναθεωρημένο Πλαίσιο.

Η υιοθέτηση του τροποποιημένου Πλαισίου δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Τροποποιήσεις του ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις Επιχειρήσεων» (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2020, δεν έχουν υιοθετηθεί από την ΕΕ)
Το ΣΔΛΠ εξέδωσε τροποποιήσεις σχετικά με τον ορισμό της επιχείρησης στο ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις Επιχειρήσεων» με σκοπό να βοηθήσει τις οικονομικές οντότητες να καθορίσουν αν ένα σύνολο αποκτώμενων δραστηριοτήτων και στοιχείων του ενεργητικού συνιστούν επιχείρηση ή όχι. Οι τροποποιήσεις αποσαφηνίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις για τον ορισμό της επιχείρησης, καταργούν την αξιολόγηση για το εάν οι συμμετέχοντες στην αγορά δύνανται να αντικαταστήσουν τα στοιχεία που λείπουν, προσθέτουν οδηγίες για να βοηθήσουν τις οικονομικές οντότητες να αξιολογήσουν αν οι αποκτώμενες διαδικασίες θεωρούνται σημαντικές. Επιπροσθέτως, συγκεκριμενοποιούν τους ορισμούς της επιχείρησης και των εκροών της και εισάγουν έναν προαιρετικό έλεγχο σχετικά με τη συγκέντρωση της εύλογης αξίας (fair value concentration test).

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

Τροποποιήσεις του ΔΛΠ 1 και ΔΛΠ 8: Ορισμός της έννοιας του Ουσιώδους Μεγέθους (Material) (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2020)

Οι τροποποιήσεις του ΔΛΠ 1 «Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων» και του ΔΛΠ 8 «Λογιστικές Πολιτικές, Μεταβολές Λογιστικών Εκτιμήσεων και Λάθη» αποσκοπούν στο να ευθυγραμμιστούν όλα τα πρότυπα με τον ορισμό του Ουσιώδους Μεγέθους και να αποσαφηνίσουν συγκεκριμένες πτυχές αυτού. Ο νέος ορισμός αναφέρει ότι μια πληροφορία θεωρείται ουσιώδης αν η παράλειψή της, η ανακριβής παρουσίαση της ή συγκάλυψή της αναμένεται να επηρεάσει τις αποφάσεις που λαμβάνουν οι κύριοι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων γενικής χρήσης, βάσει αυτών των οικονομικών καταστάσεων. Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι το ουσιώδες μέγεθος (materiality) θα εξαρτάται από τη φύση, το μέγεθος της πληροφορίας ή και τα δύο.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

ΔΛΠ 1, Τροποποιήσεις, ταξινόμηση υποχρεώσεων σε Βραχυπρόθεσμες ή Μακροπρόθεσμες (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2022, δεν έχουν υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Οι τροποποιήσεις επηρεάζουν μόνο την παρουσίαση των υποχρεώσεων στον ισολογισμό και παρέχουν διευκρινίσεις ως προς τον ορισμό του δικαιώματος αναβολής διακανονισμού μίας υποχρέωσης, ενώ ταυτόχρονα αποσαφηνίζουν ότι η ταξινόμηση των υποχρεώσεων σε βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες, θα πρέπει να βασίζεται σε δικαιώματα που υπάρχουν στο τέλος της περιόδου αναφοράς. Επιπλέον, διευκρινίζεται ότι η αξιολόγηση που διενεργείται στη λήξη της περιόδου αναφοράς σχετικά με την ταξινόμηση των υποχρεώσεων, δεν επηρεάζεται από τις προσδοκίες που δημιουργούνται ως προς το εάν η οικονομική οντότητα θα εξασκήσει το δικαίωμα της να αναβάλλει τον διακανονισμό μίας υποχρέωσης. Διευκρινίστηκε επίσης από το ΣΔΛΠ ότι η ταξινόμηση των υποχρεώσεων σε βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες, από μία οικονομική οντότητα, δεν θα πρέπει να λαμβάνει υπόψιν εκείνα τα δικαιώματα μετατροπής που αναγνωρίζονται στα ίδια κεφάλαια.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις.

ΔΠΧΑ 17, Ασφαλιστήρια Συμβόλαια (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2021, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Το ΔΠΧΑ 17, το οποίο αντικαθιστά το ΔΠΧΑ 4 «Ασφαλιστήρια Συμβόλαια», παρέχει ένα συνολικό και συνεκτικό λογιστικό μοντέλο για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια. Έχει εφαρμογή σε ασφαλιστήρια συμβόλαια που έχουν εκδοθεί, σε όλα τα συμβόλαια αντασφάλισης και σε επενδυτικά συμβόλαια με χαρακτηριστικά προαιρετικής συμμετοχής που μια οικονομική οντότητα εκδίδει, εφόσον αυτή εκδίδει και ασφαλιστήρια συμβόλαια. Τα συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων επιτρέπεται να ενταχθούν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 17, εφόσον η οικονομική οντότητα έχει προηγουμένως διαβεβαιώσει ότι τα θεωρεί ως ασφαλιστήρια συμβόλαια.

Σύμφωνα με το γενικό μοντέλο του ΔΠΧΑ 17, ομάδες από ασφαλιστήρια συμβόλαια που τελούν υπό κοινή διαχείριση και υπόκεινται σε παρόμοιους κινδύνους, επιμετρώνται με βάση προεξοφλημένες, σταθμισμένες βάσει πιθανοτήτων μελλοντικές ταμειακές ροές, μιας αναπροσαρμογής λόγω κινδύνου και ενός περιθωρίου συμβατικών υπηρεσιών (contractual service margin) το οποίο αντιπροσωπεύει το μη δεδουλευμένο κέρδος των συμβολαίων. Σύμφωνα με το μοντέλο, οι εκτιμήσεις επαναμετρώνται σε κάθε περίοδο αναφοράς. Μια απλοποιημένη μέθοδος επιμέτρησης μπορεί να χρησιμοποιηθεί αν αναμένεται ότι από αυτή θα παραχθεί μια λογική προσέγγιση του γενικού μοντέλου ή αν τα συμβόλαια είναι μικρής διάρκειας.

Το έσοδο κατανέμεται στις περιόδους αναλογικά με την αξία της αναμενόμενης κάλυψης και των λοιπών υπηρεσιών που ένας ασφαλιστής παρέχει κατά τη διάρκεια της περιόδου, οι διεκδικήσεις για αποζημίωση παρουσιάζονται όταν αναγγελθούν και οποιαδήποτε επενδυτικά στοιχεία, όπως τα ποσά που καταβάλλονται σε ασφαλισμένους ακόμα και αν το ασφαλιστικό γεγονός δεν έχει συντελεστεί, δεν περιλαμβάνονται στα έσοδα και στις διεκδικήσεις για αποζημίωση. Τα αποτελέσματα από ασφαλιστικές υπηρεσίες παρουσιάζονται ξεχωριστά από το χρηματοοικονομικό έσοδο ή έξοδο των ασφαλίσεων.

Τον Ιούνιο 2019, το ΣΔΛΠ εξέδωσε το σχέδιο προτύπου «Τροποποιήσεις του ΔΠΧΑ 17», όπου αναφέρεται πως η ημερομηνία έναρξης ισχύος του προτύπου θα καθυστερήσει κατά ένα χρόνο, ώστε να είναι υποχρεωτική η εφαρμογή του προτύπου για τις ετήσιες περιόδους που ξεκινούν από την 1 Ιανουαρίου 2022.

Το ΔΠΧΑ 17 δεν είναι σχετικό με τις δραστηριότητες του Ομίλου, παρά μόνο μέσω της συγγενούς εταιρείας Eurolife ERB Insurance Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών.

2.2 Βασικές λογιστικές αρχές

2.2.1 Ενοποίηση

(i) Θυγατρικές εταιρείες

Θυγατρικές είναι όλες οι εταιρείες που ελέγχονται από τον Όμιλο. Ο Όμιλος ελέγχει μια εταιρεία όταν έχει έκθεση, ή δικαιώματα, σε μεταβλητές αποδόσεις από την ανάμειξη του με την εταιρεία και έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει αυτές τις αποδόσεις μέσω της εξουσίας του πάνω στην εταιρεία. Ο Όμιλος ενοποιεί μια εταιρεία μόνο όταν συνυπάρχουν και τα τρία παραπάνω στοιχεία που συνιστούν έλεγχο.

Η εξουσία θεωρείται ότι υπάρχει όταν τα υφιστάμενα δικαιώματα του Ομίλου, του παρέχουν την τρέχουσα δυνατότητα να διευθύνει τις συναφείς δραστηριότητες της εταιρείας, δηλαδή τις δραστηριότητες εκείνες που επηρεάζουν σημαντικά τις αποδόσεις της εταιρείας, και ο Όμιλος έχει στην πράξη την δυνατότητα να ασκήσει αυτά τα δικαιώματα. Η εξουσία πάνω σε μια εταιρεία μπορεί να προκύψει μέσω δικαιωμάτων ψήφου από συμμετοχικούς τίτλους όπως οι μετοχές, ή σε άλλες περιπτώσεις, μπορεί να προέρχεται από συμβατικές συμφωνίες.

Όταν τα δικαιώματα ψήφου είναι σχετικά, ο Όμιλος θεωρείται ότι έχει έλεγχο όταν κατέχει, άμεσα ή έμμεσα, περισσότερα από τα μισά δικαιώματα ψήφου μιας εταιρείας, εκτός αν υπάρχουν ενδείξεις ότι κάποιος άλλος επενδυτής έχει στην πράξη την δυνατότητα να διευθύνει μονομερώς τις συναφείς δραστηριότητες.

Ο Όμιλος μπορεί να έχει εξουσία ακόμα και όταν κατέχει λιγότερα από την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου της εταιρείας μέσω συμβατικής συμφωνίας με άλλους κατόχους δικαιωμάτων ψήφου, δικαιωμάτων που προκύπτουν από άλλες συμβατικές συμφωνίες, ουσιωδών δυνητικών δικαιωμάτων ψήφου, κατοχής του μεγαλύτερου ποσοστού των δικαιωμάτων ψήφου σε μια κατάσταση όπου τα υπόλοιπα δικαιώματα είναι ευρέως διασκορπισμένα («εκ των πραγμάτων εξουσία»), ή μέσω συνδυασμού των παραπάνω. Κατά την αξιολόγηση του κατά πόσον ο Όμιλος διαθέτει εκ των πραγμάτων εξουσία, λαμβάνονται υπόψη όλα τα σχετικά γεγονότα και συνθήκες, περιλαμβανομένου του σχετικού μεγέθους των δικαιωμάτων ψήφου που κατέχει ο Όμιλος και της διασποράς των δικαιωμάτων που κατέχονται από άλλους κατόχους δικαιωμάτων ψήφου, προκειμένου να καθοριστεί αν ο Όμιλος έχει στην πράξη την δυνατότητα να διευθύνει τις συναφείς δραστηριότητες.

Ο Όμιλος έχει έκθεση ή δικαιώματα σε μεταβλητές αποδόσεις από την ανάμειξη του με μια εταιρεία όταν οι αποδόσεις αυτές δύνανται να μεταβάλλονται ως συνέπεια της επίδοσης της εταιρείας.

Για να αξιολογηθεί το κατά πόσον ο Όμιλος έχει την δυνατότητα να επηρεάζει το ύψος των αποδόσεων από την ανάμειξη του με την εταιρεία, ο Όμιλος καθορίζει αν κατά την άσκηση των δικαιωμάτων λήψης αποφάσεων ενεργεί ως εντολοδόχος ή ως εντολέας. Ο Όμιλος ενεργεί ως εντολοδόχος όταν ενεργεί για λογαριασμό και προς όφελος ενός άλλου μέρους και ως εκ τούτου δεν ελέγχει την εταιρεία. Συνεπώς, σε αυτές τις περιπτώσεις, ο Όμιλος δεν ενοποιεί την εταιρεία. Για την παραπάνω αξιολόγηση, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη το εύρος της εξουσίας λήψης αποφάσεων επί της εταιρείας, τα δικαιώματα που κατέχονται από άλλα μέρη, την αμοιβή που δικαιούται ο Όμιλος από την ανάμειξη του, και την έκθεση του στη μεταβλητότητα των αποδόσεων από άλλες συμμετοχές του σε αυτή την εταιρεία.

Ο Όμιλος έχει συμμετοχές σε εταιρείες που έχουν δομηθεί κατά τέτοιον τρόπο ώστε τα δικαιώματα ψήφου δεν αποτελούν τον κύριο παράγοντα στην απόφαση ποιος ελέγχει την εταιρεία, όπως όταν τα δικαιώματα ψήφου σχετίζονται μόνο με θέματα διοικητικής φύσεως και οι συναφείς δραστηριότητες διευθύνονται μέσω συμβατικών δικαιωμάτων. Για να αξιολογηθεί το κατά πόσον ο Όμιλος έχει έλεγχο πάνω σε τέτοιου είδους οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης, λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθοι παράγοντες:

- Ο σκοπός και ο σχεδιασμός της εταιρείας,
- Αν ο Όμιλος κατέχει συγκεκριμένα δικαιώματα που του παρέχουν την δυνατότητα να διευθύνει μονομερώς τις σχετικές δραστηριότητες της εταιρείας, ως επακόλουθο των υφιστάμενων συμβατικών συμφωνιών από τις οποίες απορρέει η εξουσία να ορίζει την διακυβέρνηση της οντότητας και να διευθύνει τις δραστηριότητες
- Σε περίπτωση που χορηγούνται δικαιώματα λήψης αποφάσεων σε κάποια άλλη οντότητα, ο Όμιλος αξιολογεί το κατά ποσό αυτή ενεργεί ως εκπρόσωπος (agent) του Ομίλου ή ως άλλος επενδυτής.
- Η ύπαρξη ειδικής σχέσης με την εταιρεία, και
- Ο βαθμός έκθεσης του Ομίλου στην μεταβλητότητα των αποδόσεων από την ανάμειξή του με την εταιρεία και εάν ο Όμιλος έχει την δυνατότητα να επηρεάζει αυτήν τη μεταβλητότητα, περιλαμβανομένης και της έκθεσης στην μεταβλητότητα από τις εκδόσεις ομολόγων μειωμένης εξασφάλισης για σκοπούς τιτλοποίησης καθώς και αυτής των δανείων μειωμένης εξασφάλισης ή και άλλων μέτρων πιστωτικής ενίσχυσης που παρέχονται στην εταιρεία.

Πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης του Ομίλου παρατίθενται στην σημ. 25.

Ο Όμιλος επαναξιολογεί το κατά πόσον ελέγχει ή όχι μια εταιρεία αν τα γεγονότα και οι συνθήκες υποδεικνύουν ότι υπάρχουν μεταβολές σε ένα ή περισσότερα από τα στοιχεία που συνιστούν έλεγχο. Περιλαμβάνονται και οι περιπτώσεις εκείνες στις οποίες τα δικαιώματα που κατέχονταν από τον Όμιλο, και τα οποία επρόκειτο να είναι προστατευτικής φύσεως, μετατρέπονται σε ουσιώδη δικαιώματα λόγω της παραβίασης ρητρών ή της αθέτησης πληρωμών σε μια δανειακή σύμβαση και έχουν ως αποτέλεσμα ο Όμιλος να έχει εξουσία πάνω στην εταιρεία.

Οι θυγατρικές εταιρείες ενοποιούνται πλήρως από την ημέρα κατά την οποία ο Όμιλος αποκτά δικαίωμα ελέγχου, και παύουν να ενοποιούνται την ημέρα κατά την οποία ο Όμιλος παύει να έχει δικαίωμα ελέγχου. Το σύνολο των συνολικών εσόδων λογίζεται κατά αναλογία στους ιδιοκτήτες της μητρικής και στα δικαιώματα τρίτων, ακόμη και αν το υπόλοιπο που αναλογεί στα δικαιώματα τρίτων είναι χρεωστικό.

Μεταβολές των ποσοστών συμμετοχής του Ομίλου που δεν επιφέρουν απώλεια ελέγχου στις θυγατρικές εταιρείες αναγνωρίζονται ως συναλλαγές στην καθαρή θέση και η διαφορά μεταξύ του τιμήματος και της συμμετοχής στη νέα καθαρή θέση της θυγατρικής που αποκτήθηκε αναγνωρίζεται απευθείας στην καθαρή θέση του Ομίλου. Κέρδη ή ζημιές από πωλήσεις ποσοστού συμμετοχής που δεν επιφέρουν απώλεια ελέγχου της θυγατρικής αναγνωρίζονται επίσης απευθείας στην καθαρή θέση του Ομίλου. Για πωλήσεις του ποσοστού συμμετοχής που επιφέρουν απώλεια ελέγχου, ο Όμιλος αποαναγνωρίζει τα στοιχεία ενεργητικού και τις υποχρεώσεις της θυγατρικής και τυχόν δικαιώματα τρίτων και λοιπών στοιχείων ιδίων κεφαλαίων και αναγνωρίζει κέρδη και ζημιές στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Όταν ο Όμιλος παύσει να έχει τον έλεγχο μιας θυγατρικής, τυχόν συμμετοχικά δικαιώματα που απομένουν επιμετρώνται εκ νέου στην εύλογη αξία τους με όλες τις μεταβολές να αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ενδοεταιρικές συναλλαγές, ενδοεταιρικά υπόλοιπα και ενδοομιλικά κέρδη που προκύπτουν από συναλλαγές μεταξύ εταιρειών του Ομίλου απαλείφονται, όπως επίσης απαλείφονται και οι ενδοομιλικές ζημιές, εκτός αν η εν λόγω συναλλαγή παρέχει ενδείξεις απομείωσης του μεταβιβασθέντος περιουσιακού στοιχείου.

(ii) Συνενώσεις εταιρειών

Η απόκτηση θυγατρικών εταιρειών λογιστικοποιείται με τη μέθοδο της εξαγοράς. Το μεταβιβασθέν αντάλλαγμα της απόκτησης ελέγχου υπολογίζεται βάσει της εύλογης αξίας των στοιχείων του ενεργητικού που μεταφέρονται, τους συμμετοχικούς τίτλους που

εκδίδονται ή ανταλλάσσονται ή των υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται κατά την ημερομηνία εξαγοράς, συμπεριλαμβάνοντας την εύλογη αξία των στοιχείων ενεργητικού και των υποχρεώσεων που απορρέουν από μία ρύθμιση ενδεχόμενου ανταλλάγματος. Το σχετιζόμενο με τις αποκτήσεις κόστος θα λογιστικοποιείται ως έξοδο εντός των περιόδων κατά τη διάρκεια των οποίων ο αποκτών ανέλαβε το κόστος. Τα αναγνωρίσιμα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων και οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις που αποκτώνται σε μια επιχειρηματική συνένωση, επιμετρώνται αρχικά κατά την ημερομηνία απόκτησης στην εύλογη αξία τους, ανεξαρτήτως του ποσοστού συμμετοχής των δικαιωμάτων τρίτων. Εάν υπήρχαν ήδη συμμετοχικά δικαιώματα στον αποκτώμενο, αυτά επιμετρώνται εκ νέου στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία απόκτησης και ενδεχόμενο κέρδος ή ζημιά αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Ο Όμιλος αναγνωρίζει κατά περίπτωση, την απόκτηση δικαιωμάτων τρίτων στον αποκτώμενο είτε στην εύλογη αξία τους είτε στο αναλογικό ποσοστό τους επί των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων του αποκτώμενου.

Το υπερβάλλον του συνόλου του μεταφερθέντος ανταλλάγματος, των δικαιωμάτων τρίτων και της εύλογης αξίας προηγούμενων συμμετοχικών δικαιωμάτων στον αποκτώμενο κατά την ημερομηνία απόκτησης, επί της εύλογης αξίας των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής που αποκτήθηκε, λογιστικοποιείται ως υπεραξία. Αν το σύνολο των παραπάνω είναι μικρότερο από την εύλογη αξία των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής, η διαφορά αναγνωρίζεται άμεσα στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Εάν η αρχική λογιστικοποίηση μιας συνένωσης εταιρειών δεν έχει ολοκληρωθεί έως την ημερομηνία των οικονομικών καταστάσεων της περιόδου στην οποία αυτή πραγματοποιήθηκε, ο Όμιλος γνωστοποιεί τις προσωρινές αξίες των στοιχείων εκείνων για τα οποία η λογιστικοποίηση δεν έχει ολοκληρωθεί. Οι ανωτέρω προσωρινές αξίες, κατά την διάρκεια της περιόδου επιμέτρησης, αναπροσαρμόζονται αναδρομικά ώστε να αντικατοπτρίζουν τις νέες πληροφορίες που λήφθηκαν για τα γεγονότα και τις συνθήκες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία εξαγοράς και οι οποίες, εάν ήταν γνωστές κατά την ανωτέρω ημερομηνία, θα είχαν επηρεάσει αντίστοιχα τις αξίες που αναγνωρίστηκαν. Οι αναπροσαρμογές της περιόδου επιμέτρησης, όπως αναφέρεται ανωτέρω, επηρεάζουν αντίστοιχα το ποσό της υπεραξίας που υπολογίστηκε αρχικά ενώ η περίοδος επιμέτρησης δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος από την ημερομηνία εξαγοράς.

Δεσμεύσεις για αγορά δικαιωμάτων τρίτων, μέσω παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων, στα πλαίσια μιας συνένωσης εταιρειών λογιστικοποιούνται ως χρηματοοικονομική υποχρέωση, χωρίς να αναγνωρίζονται δικαιώματα τρίτων. Η χρηματοοικονομική υποχρέωση επιμετράται στην εύλογη αξία της, χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης που βασίζονται στις πιο κατάλληλες εκτιμήσεις, διαθέσιμες στη διοίκηση. Κάθε διαφορά μεταξύ της εύλογης αξίας της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης κατά την αρχική της αναγνώριση και της ονομαστικής αξίας του μεριδίου των δικαιωμάτων τρίτων στα καθαρά περιουσιακά στοιχεία αναγνωρίζεται ως μέρος της υπεραξίας. Μεταγενέστερες αναθεωρήσεις στην αποτίμηση των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Για αποκτήσεις θυγατρικών εταιρειών που δεν ικανοποιούν τον ορισμό της «επιχείρησης», ο Όμιλος κατανέμει το τίμημα στα μεμονωμένα αναγνωρίσιμα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις βάσει των σχετικών εύλογων αξιών τους την ημερομηνία εξαγοράς. Τέτοιου τύπου συναλλαγές ή γεγονότα δεν δημιουργούν υπεραξία.

Όπου ήταν απαραίτητο, οι λογιστικές αρχές των θυγατρικών εταιρειών έχουν αναπροσαρμοστεί ώστε να συνάδουν με τις αρχές που υιοθετήθηκαν από τον Όμιλο.

Οι θυγατρικές εταιρείες της Τράπεζας παρουσιάζονται στη σημ. 23.1.

(iii) Συνενώσεις εταιρειών που τελούν υπό κοινό έλεγχο

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 8 «Λογιστικές πολιτικές, μεταβολές των λογιστικών εκτιμήσεων και λάθη» και δεδομένου ότι οι συνενώσεις εταιρειών που τελούν υπό κοινό έλεγχο εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις εταιρειών», οι εν λόγω συναλλαγές λογιστικοποιούνται στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου με τη μέθοδο της συνένωσης συμφερόντων, λαμβάνοντας υπόψη τις πιο πρόσφατες εκδόσεις άλλων φορέων θέσπισης λογιστικών προτύπων, οι οποίοι χρησιμοποιούν παρόμοιο εννοιολογικό πλαίσιο και συμμορφώνονται με τις γενικές αρχές που διέπουν τα ΔΠΧΑ, καθώς και τις αποδεκτές πρακτικές του κλάδου.

Στο πλαίσιο της μεθόδου συνένωσης συμφερόντων, ο Όμιλος αναγνωρίζει το ενεργητικό και τις υποχρεώσεις της αποκτώμενης εταιρείας στις λογιστικές αξίες προ συνένωσης προερχόμενες από το υψηλότερο επίπεδο κοινού ελέγχου, χωρίς οποιαδήποτε προσαρμογή στην εύλογη αξία. Ενδεχόμενη διαφορά μεταξύ του κόστους της συναλλαγής και της λογιστική αξίας των καθαρών περιουσιακών στοιχείων που αποκτώνται λογιστικοποιείται στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου.

Το κόστος συμμετοχής των συνενώσεων αυτών, όπως αναγνωρίζεται από τον Όμιλο, είναι η εύλογη αξία του τιμήματος που δόθηκε, δηλαδή το ποσό των μετρητών που καταβλήθηκαν ή των μετοχών που εκδόθηκαν, ή αν αυτό δεν μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα, η εύλογη αξία των καθαρών περιουσιακών στοιχείων της αποκτώμενης εταιρείας.

Ίδρυση νέας εταιρείας του Ομίλου για τη πραγματοποίηση μιας συνένωσης εταιρειών

Οι συναλλαγές μεταξύ εταιρειών που τελούν υπό κοινό έλεγχο και οι οποίες περιλαμβάνουν την ίδρυση μιας νέας εταιρείας του Ομίλου με σκοπό την πραγματοποίηση μιας επιχειρηματικής συνένωσης, συνενώνοντας δύο ή περισσότερες εταιρείες κάτω από την νέα εταιρεία του Ομίλου, λογιστικοποιούνται επίσης με τη μέθοδο της συνένωσης συμφερόντων.

Άλλες συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων που τελούν υπό κοινό έλεγχο και περιλαμβάνουν την απόκτηση μιας υφιστάμενης εταιρείας του Ομίλου ή ενός ομίλου επιχειρήσεων από μια νέα εταιρεία που δημιουργήθηκε για αυτό τον σκοπό λογιστικοποιούνται ως κεφαλαιακές αναδιοργανώσεις, καθώς δεν υφίσταται κάποια συνένωση επιχειρήσεων ή κάποια ουσιώδης οικονομική μεταβολή στον Όμιλο. Σε μια κεφαλαιακή αναδιοργάνωση, ο αποκτών ενσωματώνει το ενεργητικό και τις υποχρεώσεις της αποκτώμενης εταιρείας στις λογιστικές αξίες όπως παρουσιάζονται στα βιβλία της αποκτώμενης, αντί αυτών που προέρχονται από το υψηλότερο επίπεδο κοινού ελέγχου. Η διαφορά ανάμεσα στο κόστος της συναλλαγής και τη λογιστική αξία των καθαρών περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν αναγνωρίζεται στα ίδια κεφάλαια της νέας εταιρείας. Οι κεφαλαιακές αναδιοργανώσεις δεν έχουν κάποια επίδραση στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

(iv) Συγγενείς εταιρείες

Οι συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες λογίζονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις με τη μέθοδο της καθαρής θέσης. Συγγενείς είναι οι εταιρείες στις οποίες ο Όμιλος ασκεί ουσιώδη επιρροή, αλλά δεν έχει έλεγχο.

Σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, το μερίδιο του Ομίλου επί των ετήσιων κερδών ή ζημιών των συγγενών εταιρειών, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Στον ισολογισμό παρουσιάζεται το μερίδιο συμμετοχής του Ομίλου στη συγγενή επιχείρηση ως το μερίδιό του στην καθαρή θέση της συγγενούς επιχείρησης πλέον οποιαδήποτε υπεραξία που προκύπτει κατά την εξαγορά μετά την αφαίρεση τυχόν συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης. Εάν το μερίδιο συμμετοχής του Ομίλου επί των ζημιών μιας συγγενούς επιχείρησης είναι ίσο ή μεγαλύτερο από το μερίδιο συμμετοχής του σε αυτή, τότε παύει να αναγνωρίζει το μερίδιό του επί των επιπλέον ζημιών, εκτός εάν έχει υφιστάμενες υποχρεώσεις ή έχει πραγματοποιήσει πληρωμές για λογαριασμό της συγγενούς επιχείρησης. Όπου ήταν απαραίτητο, οι λογιστικές αρχές των συγγενών εταιρειών έχουν αναπροσαρμοστεί, ώστε να συνάδουν με τις αρχές που υιοθετήθηκαν από τον Όμιλο.

Εάν ο Όμιλος αποκτήσει ή παύσει να έχει ουσιώδη επιρροή σε μια επιχείρηση, τυχόν συμμετοχικά δικαιώματα που προϋπήρχαν ή απέμειναν επιμετρώνται εκ νέου στην εύλογη αξία τους και όλες οι μεταβολές αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός από τις περιπτώσεις εκείνες όπου μια συμμετοχή σε συγγενή επιχείρηση μετατρέπεται σε συμμετοχή σε κοινοπραξία, οπότε και το συμμετοχικό δικαίωμα που απομένει δεν επιμετράται εκ νέου και συνεχίζει η χρήση της μεθόδου της καθαρής θέσης.

(v) Από κοινού συμφωνίες

Μια από κοινού συμφωνία είναι μια συμφωνία βάσει της οποίας ο Όμιλος έχει από κοινού έλεγχο μαζί με ένα ή περισσότερα άλλα μέρη. Από κοινού έλεγχος είναι η συμβατικώς συμφωνηθείσα κοινή άσκηση ελέγχου και υφίσταται μόνο όταν οι αποφάσεις σχετικά με τις σημαντικές δραστηριότητες απαιτούν την ομόφωνη συναίνεση των μερών που ασκούν από κοινού τον έλεγχο. Οι συμμετοχές σε από κοινού συμφωνίες κατηγοριοποιούνται είτε ως κοινοπραξίες όταν τα μέρη που ασκούν από κοινού τον έλεγχο έχουν δικαιώματα επί των καθαρών περιουσιακών στοιχείων του σχήματος είτε ως από κοινού δραστηριότητες όταν δύο ή περισσότερα μέρη έχουν δικαιώματα επί των περιουσιακών στοιχείων και ευθύνες για τις υποχρεώσεις του σχήματος.

Ο Όμιλος εξετάζει τους συμβατικούς όρους των από κοινού συμφωνιών για να καθορίσει αν μια από κοινού συμφωνία αποτελεί κοινοπραξία ή από κοινού δραστηριότητα. Όλες οι από κοινού συμφωνίες στις οποίες συμμετέχει ο Όμιλος αποτελούν κοινοπραξίες.

Όπως και οι συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες, οι συμμετοχές του Ομίλου σε κοινοπραξίες λογιστικοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης. Συνεπώς, η λογιστική αρχή που περιγράφεται στη σημ. 2.2.1(iv) ισχύει και για τις κοινοπραξίες. Όπου ήταν απαραίτητο, οι λογιστικές αρχές των κοινοπραξιών έχουν αναπροσαρμοστεί, ώστε να συνάδουν με τις αρχές που υιοθετήθηκαν από τον Όμιλο.

Όταν ο Όμιλος παύει να έχει από κοινού έλεγχο σε μια οικονομική οντότητα, παύει τη χρήση της μεθόδου της καθαρής θέσης. Κάθε τυχόν συμμετοχικό δικαίωμα που απομένει στην οικονομική οντότητα επιμετράται εκ νέου στη εύλογη αξία του και κάθε μεταβολή στη λογιστική αξία αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός από τις περιπτώσεις εκείνες όπου μια συμμετοχή σε

κοινοπραξία μετατρέπεται σε συμμετοχή σε συγγενή επιχείρηση, οπότε και το συμμετοχικό δικαίωμα που απομένει δεν επιμετράται εκ νέου και συνεχίζει η χρήση της μεθόδου της καθαρής θέσης.

Οι συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες του Ομίλου παρουσιάζονται στη σημ.24.

2.2.2 Ξένο νόμισμα

(i) Μετατροπή οικονομικών καταστάσεων θυγατρικών εξωτερικού

Τα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων των θυγατρικών εταιρειών εξωτερικού μετατρέπονται στο συναλλακτικό νόμισμα του Ομίλου με βάση την τιμή συναλλάγματος που ισχύει σε κάθε περίοδο αναφοράς, ενώ τα έσοδα και έξοδα μετατρέπονται με βάση τη μέση τιμή συναλλάγματος για την περίοδο αναφοράς. Συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τη μετατροπή της καθαρής επένδυσης σε μια θυγατρική του εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένων των νομισματικών απαιτήσεων ή υποχρεώσεων από θυγατρικές, οι οποίες δε σχεδιάζεται ή δεν αναμένεται να τακτοποιηθούν και αποτελούν μέρος της καθαρής επένδυσης σε θυγατρικές εξωτερικού, αναγνωρίζονται στην «Κατάσταση συνολικών εσόδων».

Οι συναλλαγματικές διαφορές από τις θυγατρικές του Ομίλου στο εξωτερικό μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την πώληση της θυγατρικής. Όσον αφορά τις συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τα νομισματικά στοιχεία που αποτελούν μέρος της καθαρής επένδυσης στη θυγατρική, αυτές μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την αποπληρωμή τους ή όταν αναμένεται να τακτοποιηθούν.

(ii) Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα

Οι συναλλαγές σε ξένο νόμισμα καταχωρούνται με βάση τις τιμές συναλλάγματος που ισχύουν κατά την ημερομηνία της συναλλαγής. Οι συναλλαγματικές διαφορές (κέρδη/ζημιές) που προκύπτουν κατά το διακανονισμό των συναλλαγών σε ξένο νόμισμα, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τα χρηματικά στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων που είναι σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται στο λειτουργικό νόμισμα με βάση την τιμή συναλλάγματος που ισχύει σε κάθε περίοδο αναφοράς και οι συναλλαγματικές διαφορές αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός από εκείνες που προκύπτουν από τη μετατροπή υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα που αντισταθμίζουν την καθαρή επένδυση σε θυγατρικές εξωτερικού ή τις ταμειακές ροές σε ξένο νόμισμα, οι οποίες μεταφέρονται στα ίδια κεφάλαια.

Τα μη χρηματικά στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων μετατρέπονται με βάση την τιμή συναλλάγματος που ίσχυε κατά την ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης, εκτός από τα μη χρηματικά στοιχεία σε ξένο νόμισμα που αποτιμώνται σε εύλογη αξία και τα οποία μετατρέπονται με βάση την τιμή συναλλάγματος που ίσχυε κατά την ημερομηνία που προσδιορίστηκε η εύλογη αξία. Στην περίπτωση αυτή οι συναλλαγματικές διαφορές αποτελούν μέρος του κέρδους ή της ζημιάς από τη μεταβολή της εύλογης αξίας και αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ή απευθείας σε αποθεματικό στα ίδια κεφάλαια, βάσει της κατηγοριοποίησης του μη χρηματικού στοιχείου.

2.2.3 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα, περιλαμβάνουν κυρίως συμβάσεις ξένου συναλλάγματος (foreign exchange contracts), προθεσμιακές νομισματικές συμβάσεις (forward currency agreements) και συμβόλαια δικαιωμάτων προαίρεσης επιτοκίων - που πωλήθηκαν και αγοράστηκαν (interest rate options - written and purchased), ανταλλαγές συναλλάγματος και επιτοκίων (currency and interest rate swaps), και άλλα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα. Τα παράγωγα, αναγνωρίζονται αρχικά στον ισολογισμό στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία σύναψης του συμβολαίου, και ακολούθως επαναμετρώνται στην εύλογη αξία τους. Όταν η εύλογη αξία είναι θετική, τα παράγωγα περιλαμβάνονται στο ενεργητικό, ενώ όταν η εύλογη αξία είναι αρνητική περιλαμβάνονται στις υποχρεώσεις.

Η εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων προσδιορίζεται με βάση τις χρηματιστηριακές τιμές, λαμβάνοντας υπόψη πρόσφατες συναλλαγές στην αγορά, ή χρησιμοποιώντας κατάλληλες άλλες τεχνικές επιμέτρησης. Οι αρχές επιμέτρησης της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων, περιγράφονται στις σημ. 2.2.12 και 5.3.

Ενσωματωμένα παράγωγα

Χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που εμπεριέχουν ενσωματωμένα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα αναγνωρίζονται στον Ισολογισμό στην ολότητα τους στην κατάλληλη κατηγορία ταξινόμησης, ακολουθώντας την αξιολόγηση των συμβατικών ταμειακών ροών και επιχειρηματικού μοντέλου του χρηματοοικονομικού μέσου, όπως περιγράφεται στη σημ. 2.2.9.

Αντιθέτως, ορισμένα παράγωγα που είναι ενσωματωμένα σε άλλα χρηματοοικονομικά στοιχεία του παθητικού, αναγνωρίζονται ως διακριτά παράγωγα όταν οι κίνδυνοι και τα χαρακτηριστικά τους δεν είναι στενά συνδεδεμένα με αυτά του κύριου συμβολαίου, και το κύριο συμβόλαιο δε λογίζεται στην εύλογη αξία μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων. Τα ενσωματωμένα αυτά παράγωγα, επιμετρώνται στην εύλογη αξία, και οι μεταβολές στην εύλογη αξία αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Η χρήση παραγώγων χρηματοοικονομικά μέσων είναι ενσωματωμένη στις δραστηριότητες του Ομίλου και στοχεύει πρωτίστως στην αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων του.

Συνεπώς, ο Όμιλος, στα πλαίσια της στρατηγικής διαχείρισης κινδύνων του, δύναται να πραγματοποιήσει συναλλαγές με εξωτερικούς αντισυμβαλλόμενους ώστε να αντισταθμίσει μερικώς ή πλήρως την επιτοκιακή, συναλλαγματική, μετοχική ή άλλη έκθεση του που δημιουργείται από τις δραστηριότητες του.

Οι στόχοι της αντιστάθμισης με την χρήση παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων περιλαμβάνουν:

- Την μείωση της επιτοκιακής έκθεσης που υπερβαίνει τα επιτοκιακά όρια που έχει θέσει ο Όμιλος
- Την αποτελεσματική διαχείριση του επιτοκιακού κινδύνου και της έκθεσης σε εύλογες αξίες
- Την διαχείριση μελλοντικών μεταβλητών ταμειακών ροών
- Την μείωση του συναλλαγματικού ή πληθωριστικού κινδύνου

Λογιστική αντιστάθμισης

Ο Όμιλος επέλεξε, ως πολιτική που επιτρέπεται από το ΔΠΧΑ 9, να συνεχίσει να εφαρμόζει λογιστική αντιστάθμισης σύμφωνα με το ΔΛΠ 39, έως ότου το έργο που εκπονείται από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων σχετικά με την λογιστική της αντιστάθμισης σε επίπεδο χαρτοφυλακίου (macro-hedging) ολοκληρωθεί.

Για σκοπούς λογιστικής αντιστάθμισης, ο Όμιλος σχηματίζει μια σχέση αντιστάθμισης μεταξύ ενός μέσου αντιστάθμισης και ενός σχετικού στοιχείου ή ομάδας στοιχείων που πρόκειται να αντισταθμιστούν. Το μέσο αντιστάθμισης αποτελεί ένα προσδιορισμένο παράγωγο ή κάποιο άλλο προσδιορισμένο μη-παράγωγο χρηματοοικονομικό μέσο του ενεργητικού ή χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, του οποίου η εύλογη αξία ή οι ταμειακές ροές εκτιμάται πως συμψηφίζουν τις αλλαγές στην εύλογη αξία ή στις ταμειακές ροές των στοιχείων που αντισταθμίζουν.

Συγκεκριμένα ο Όμιλος προσδιορίζει ορισμένα παράγωγα ως: (α) μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου των μεταβολών εύλογης αξίας αναγνωρισθέντων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων ή μη αναγνωρισθέντων βέβαιων δεσμεύσεων (μέσο αντιστάθμισης εύλογης αξίας), (β) μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου μεταβολής των ταμειακών ροών από αναγνωρισθέντα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων ή από πολύ πιθανές προβλεπόμενες συναλλαγές (μέσο αντιστάθμισης ταμειακών ροών) ή (γ) μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου μεταβολής της αξίας καθαρής επένδυσης σε θυγατρική εξωτερικού που σχετίζεται με τη μετάφραση των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της επένδυσης στο νόμισμα βάσης του Ομίλου.

Για την εφαρμογή λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνων συγκεκριμένα κριτήρια πρέπει να πληρούνται. Συνεπώς, κατά την έναρξη της σχέσης αντιστάθμισης, ο Όμιλος τεκμηριώνει τη σχέση μεταξύ των μέσων αντιστάθμισης και των στοιχείων που αντισταθμίζονται, καθώς και το σκοπό και τη στρατηγική διαχείρισης κινδύνου που εξυπηρετείται μέσω της σύναψης διαφόρων συναλλαγών αντιστάθμισης και την μέθοδο που θα χρησιμοποιηθεί για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της σχέσης αντιστάθμισης. Επίσης, ο Όμιλος στοιχειοθετεί την εκτίμησή του, κατά τη σύναψη της αντιστάθμισης και σε συνεχή βάση, για την αποτελεσματικότητα των παραγώγων - που χρησιμοποιούνται σε συναλλαγές αντιστάθμισης - στο να συμψηφίζουν μεταβολές στις εύλογες αξίες ή στις ταμειακές ροές των στοιχείων που αντισταθμίζουν και εάν τα πραγματικά αποτελέσματα της κάθε αντιστάθμισης κυμαίνονται μεταξύ 80-125%. Εάν μία σχέση αντιστάθμισης δεν πληροί τα ανωτέρω κριτήρια αποτελεσματικότητας, ο Όμιλος διακόπτει την λογιστική αντιστάθμισης με μελλοντική ισχύ. Ομοίως, όταν το παράγωγο αντιστάθμισης εκπνέει ή πωλείται, διακόπτεται ή εξασκείται, ή όταν ο αντισταθμιστικός προσδιορισμός ανακαλείται, τότε η λογιστική αντιστάθμισης διακόπτεται με μελλοντική ισχύ. Επιπρόσθετα, ο Όμιλος χρησιμοποιεί άλλα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία δεν έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης, για να διαχειριστεί την έκθεσή του κατά κύριο λόγο σε επιτοκιακό και συναλλαγματικό κίνδυνο. Τα παράγωγα αυτά που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις λογιστικής αντιστάθμισης, χρησιμοποιούνται για σκοπούς οικονομικής αντιστάθμισης

στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Τα προαναφερθέντα παράγωγα έχουν κατηγοριοποιηθεί μαζί με εκείνα που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς.

Η μέθοδος αναγνώρισης κέρδους ή ζημιάς από μεταβολές στην εύλογη αξία, εξαρτάται από το αν το παράγωγο καταχωρείται και πληροί τις προϋποθέσεις ώστε να χαρακτηριστεί ως μέσο αντιστάθμισης.

Επίσης, ο Όμιλος δύναται να καταχωρήσει ομάδες στοιχείων ως στοιχεία αντιστάθμισης, αθροίζοντας αναγνωρισμένα στοιχεία του ενεργητικού ή υποχρεώσεων ή μη αναγνωρισμένες αλλά εξαιρετικά πιθανές συναλλαγές με όμοια χαρακτηριστικά κινδύνου τα οποία μοιράζονται έναν κίνδυνο ο οποίος αντισταθμίζεται. Παρόλο που η συνολική έκθεση μπορεί να διαφέρει για τα μεμονωμένα στοιχεία της ομάδας, ο συγκεκριμένος κίνδυνος που αντισταθμίζεται, θα είναι εγγενής σε κάθε ένα από τα στοιχεία της ομάδας.

(i) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας

Ο Όμιλος εφαρμόζει αντιστάθμιση εύλογης αξίας για να αντισταθμίσει τις εκθέσεις του κυρίως έναντι των μεταβολών της εύλογης αξίας που οφείλονται στον επιτοκιακό και συναλλαγματικό κίνδυνο.

Τα στοιχεία που πληρούν τις προϋποθέσεις για λογιστική αντιστάθμισης της εύλογης αξίας περιλαμβάνουν χρεωστικούς τίτλους σταθερού επιτοκίου που ταξινομούνται ως χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI) και σε αποσβέσιμο κόστος, προθεσμιακές καταθέσεις σταθερού επιτοκίου ή προθεσμιακά δάνεια που επιμετρώνται σε αποσβέσιμο κόστος, καθώς και υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους σταθερού επιτοκίου.

Ο κίνδυνος επιτοκίου και ο συναλλαγματικός κίνδυνος, αναφορικά με τα επιτόκια αναφοράς μπορούν να αντισταθμιστούν χρησιμοποιώντας συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων.

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί την μέθοδο «dollar-offset» ώστε να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης της εύλογης αξίας. Η παραπάνω αποτελεί μια ποσοτική μέθοδο που περιλαμβάνει την σύγκριση της αλλαγής στην εύλογη αξία του μέσου αντιστάθμισης με την αλλαγή στην εύλογη αξία του στοιχείου αντιστάθμισης που οφείλεται στον κίνδυνο που αντισταθμίζεται. Ακόμη και εάν η αντιστάθμιση δεν αναμένεται να είναι εξαιρετικά αποτελεσματική σε μία συγκεκριμένη περίοδο, η λογιστική αντιστάθμισης δεν αποκλείεται εάν η αποτελεσματικότητα αναμένεται να παραμείνει επαρκώς υψηλή για όλη την διάρκεια ζωής της αντιστάθμισης

Μεταβολές στην εύλογη αξία παραγώγων που προσδιορίζονται ως μέσα αντιστάθμισης εύλογης αξίας, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων όπως και οι μεταβολές της εύλογης αξίας των στοιχείων που αντισταθμίζονται, οι οποίες οφείλονται στον κίνδυνο που αντισταθμίζεται.

Ο Όμιλος παύει τη λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων σε περίπτωση που το μέσο αντιστάθμισης λήξει ή πωληθεί, διακοπεί ή ασκηθεί, η σχέση αντιστάθμισης δεν πληροί εφεξής τα κριτήρια εφαρμογής της λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνων, ή όταν ανακαλείται η αντισταθμιστική σχέση. Σε αυτές τις περιπτώσεις, κάθε αναπροσαρμογή της λογιστικής αξίας του στοιχείου που αντισταθμίζεται για το οποίο χρησιμοποιείται η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου, αποσβένεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της περιόδου μέχρι τη λήξη του. Αναποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης δύναται να προκύψει σε περίπτωση πιθανών διαφορών στους κρίσιμους όρους μεταξύ του στοιχείου που αντισταθμίζεται και του μέσου αντιστάθμισης, όπως η ληκτότητα, η συχνότητα που μηδενίζεται το επιτόκιο και οι καμπύλες προεξόφλησης.

(ii) Αντιστάθμιση ταμειακών ροών

Ο Όμιλος εφαρμόζει αντιστάθμιση ταμειακών ροών ώστε να αντισταθμίσει την έκθεση στην μεταβλητότητα των ταμειακών ροών που οφείλεται κυρίως στον επιτοκιακό και συναλλαγματικό κίνδυνο που συνδέεται με ένα αναγνωρισμένο στοιχείο του ενεργητικού ή υποχρεώσεων ή με μια πολύ πιθανή προσδοκώμενη συναλλαγή.

Τα στοιχεία που πληρούν τις προϋποθέσεις για αντιστάθμιση ταμειακών ροών περιλαμβάνουν αναγνωρισμένα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων όπως καταθέσεις μεταβλητού επιτοκίου ή δάνεια που επιμετρώνται σε αποσβέσιμο κόστος, υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους μεταβλητού επιτοκίου και δάνεια μεταβλητού επιτοκίου σε ξένο νόμισμα. Ο κίνδυνος επιτοκίου αναφορικά με το κατάλληλο επιτόκιο αναφοράς μπορεί να αντισταθμιστεί χρησιμοποιώντας συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων. Ο συναλλαγματικός κίνδυνος μπορεί να αντισταθμιστεί χρησιμοποιώντας προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος και συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος.

Επιπροσθέτως, η αντιστάθμιση ταμειακών ροών χρησιμοποιείται για πολύ πιθανές προβλεπόμενες συναλλαγές, όπως οι προσδοκώμενες μελλοντικές ανανεώσεις των βραχυπρόθεσμων καταθέσεων ή συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων που επιμετρώνται σε αποσβέσιμο κόστος. Συγκεκριμένα, οι μελλοντικές πληρωμές κυμαινόμενου τόκου μια σειράς από προσδοκώμενες

ανανεώσεις αυτών των χρηματοοικονομικών στοιχείων υποχρεώσεων αντισταθμίζονται ως σύνολο όσον αφορά τις αλλαγές στα επιτόκια αναφοράς, εξαλείφοντας την μεταβλητότητα των ταμειακών ροών. Επιπλέον, η αντιστάθμιση ταμειακών ροών εφαρμόζεται για την αντιστάθμιση του συναλλαγματικού κινδύνου από πιθανές προβλεπόμενες πωλήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού ή τον διακανονισμό των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα.

Εάν το στοιχείο που αντισταθμίζεται έχει καταχωρηθεί ως μελλοντική συναλλαγή, ο Όμιλος αξιολογεί και επιβεβαιώνει ότι υπάρχει μεγάλη πιθανότητα αυτή η συναλλαγή να πραγματοποιηθεί.

Προκειμένου να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα των αντισταθμίσεων ταμειακών ροών του επιτοκιακού κινδύνου, ο Όμιλος χρησιμοποιεί την τεχνική ανάλυσης παλινδρόμησης που επιδεικνύει εάν υπάρχει υψηλή συσχέτιση, ιστορικά και προσδοκώμενη μεταξύ του επιτοκιακού κινδύνου του στοιχείου που έχει προσδιοριστεί για αντιστάθμιση και του επιτοκιακού κινδύνου του μέσου αντιστάθμισης. Σε ό,τι αφορά την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των αντισταθμίσεων ταμειακών ροών του συναλλαγματικού κινδύνου, ο Όμιλος χρησιμοποιεί την μέθοδο «dollar-offset».

Η αποτελεσματική αναλογία της μεταβολής της εύλογης αξίας των παραγώγων που προσδιορίζονται και πληρούν τις προϋποθέσεις ώστε να χαρακτηριστούν ως μέσα αντιστάθμισης ταμειακών ροών, αναγνωρίζεται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση, ενώ η μη αποτελεσματική αναλογία, αναγνωρίζεται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ποσά που έχουν συσσωρευτεί στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στις περιόδους κατά τις οποίες το αντισταθμισμένο στοιχείο επιδρά στο κέρδος ή τη ζημιά (π.χ. όταν πραγματοποιείται η προβλεπόμενη πώληση του στοιχείου που αντισταθμίζεται).

Όταν ένα μέσο αντιστάθμισης λήγει ή πωλείται, ή όταν η αντιστάθμιση δεν πληροί πλέον τα κριτήρια για λογιστική αντιστάθμισης, τα συσσωρευμένα κέρδη ή ζημιές που υπάρχουν στα ίδια κεφάλαια κατά τη στιγμή εκείνη παραμένουν στα ίδια κεφάλαια μέχρι η προβλεπόμενη συναλλαγή να επηρεάσει την κατάσταση αποτελεσμάτων.

Όταν μια προβλεπόμενη συναλλαγή δεν αναμένεται πλέον να πραγματοποιηθεί, το συσσωρευμένο κέρδος ή ζημιά που είχε καταχωρηθεί στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

(iii) Αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης

Ο Όμιλος εφαρμόζει αντιστάθμιση καθαρής επένδυσης για να αντισταθμίσει τις εκθέσεις στη μεταβλητότητα της αξίας μιας καθαρής επένδυσης σε εταιρείες εξωτερικού ως επακόλουθο της μετατροπής της λογιστικής αξίας της επένδυσης στο νόμισμα παρουσίασης του Ομίλου.

Ο Όμιλος επενδύει σε ξένες θυγατρικές, συγγενείς εταιρείες και λοιπές επιχειρήσεις του εξωτερικού σε λειτουργικά νομίσματα διαφορετικά από το λειτουργικό και το νόμισμα παρουσίασης του Ομίλου, και στην ενοποίηση, η λογιστική αξία τους μετατρέπεται από το εκάστοτε λειτουργικό νόμισμα στο νόμισμα παρουσίασης του Ομίλου και οποιεσδήποτε συναλλαγματικές διαφορές παραμένουν στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση έως ότου η καθαρή επένδυση πωληθεί ή ρευστοποιηθεί οπότε και αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Το στοιχείο που πληροί τις προϋποθέσεις της λογιστικής αντιστάθμισης καθαρής επένδυσης είναι η λογιστική αξία καθαρής επένδυσης σε εταιρεία εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένων των χρηματικών στοιχείων που σχηματίζουν μέρος της καθαρής επένδυσης.

Η συναλλαγματική έκθεση σε ξένο νόμισμα που δημιουργείται από τις μεταβολές των τρεχουσών ισοτιμιών μεταξύ του λειτουργικού νομίσματος της καθαρής επένδυσης εταιρείας του εξωτερικού και του νομίσματος παρουσίασης του Ομίλου, μπορεί να αντισταθμιστεί χρησιμοποιώντας, προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος και ανταλλαγής συναλλάγματος και ισοδύναμων μέσων, όπως επίσης και μέσω χρηματικών διαθεσίμων.

Η αποτελεσματικότητα των αντισταθμίσεων καθαρής επένδυσης αξιολογείται με την μέθοδο «Dollar-Offset» όπως περιγράφεται παραπάνω για τις αντισταθμίσεις καθαρής αξίας.

Οι αντισταθμίσεις καθαρών επενδύσεων σε θυγατρικές εξωτερικού, λογίζεται με τρόπο παρόμοιο με τις αντισταθμίσεις ταμειακών ροών, δηλαδή, οποιοδήποτε κέρδος ή ζημιά στο μέσο αντιστάθμισης σχετικά με την αποτελεσματική αναλογία της αντιστάθμισης, αναγνωρίζεται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση, ενώ το κέρδος ή η ζημιά σχετικά με τη μη αποτελεσματική αναλογία, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Συσσωρευμένα κέρδη και ζημιές στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την πώληση της θυγατρικής εξωτερικού σαν μέρος του κέρδους ή της ζημιάς από την πώληση.

(iv) Παράγωγα τα οποία δεν έχουν καταχωρηθεί ως μέσα αντιστάθμισης για σκοπούς λογιστικής αντιστάθμισης

Οι μεταβολές στην εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων τα οποία δεν έχουν καταχωρηθεί ως μέσα αντιστάθμισης, ή που δεν πληρούν τα κριτήρια για λογιστική αντιστάθμισης, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι εύλογες αξίες παραγώγων μέσων που διακρατούνται για εμπορικούς σκοπούς και για σκοπούς αντιστάθμισης, παρουσιάζονται στη σημ. 19.

2.2.4 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό παρουσιάζεται στον ισολογισμό, όταν και μόνον όταν, ο Όμιλος έχει επί του παρόντος νομικά ισχυρό δικαίωμα συμψηφισμού των αναγνωρισμένων ποσών, και παράλληλα προτίθεται είτε να προβεί σε διακανονισμό του καθαρού υπολοίπου, είτε να εισπράξει το ποσό της απαίτησης του περιουσιακού στοιχείου εξοφλώντας ταυτόχρονα την υποχρέωση.

2.2.5 Κατάσταση αποτελεσμάτων

(i) Έσοδα και έξοδα από τόκους

Τα έσοδα και έξοδα από τόκους αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων σε δεδουλευμένη βάση για όλα τα τοκοφόρα χρηματοοικονομικά μέσα χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Πραγματικό είναι το επιτόκιο που προεξοφλεί ακριβώς τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εκροές ή εισροές κατά την αναμενόμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου ή, σε μικρότερη περίοδο όπου κρίνεται κατάλληλο, στην λογιστική αξία προ απομείωσης ή στη λογιστική αξία του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή υποχρεώσεων αντίστοιχα. Για τον υπολογισμό του πραγματικού επιτοκίου, εκτός των αγορασμένων ή κατά την αρχική τους αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού (POCI), ο Όμιλος υπολογίζει τις ταμειακές ροές λαμβάνοντας υπόψη όλους τους συμβατικούς όρους του χρηματοοικονομικού μέσου εξαιρώντας τις αναμενόμενες ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο. Για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που έχουν χαρακτηριστεί ως POCI ο Όμιλος υπολογίζει εκείνο το προσαρμοσμένο στον πιστωτικό κίνδυνο πραγματικό επιτόκιο (credit-adjusted EIR) το οποίο κατά την αρχική αναγνώριση, προεξοφλεί ακριβώς τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εισροές ή εκροές (συμπεριλαμβανομένων αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών) στην εύλογη αξία του στοιχείου του ενεργητικού που έχει χαρακτηριστεί ως POCI.

Το αποσβέσιμο κόστος ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή υποχρεώσεων είναι το ποσό στο οποίο επιμετρώνται κατά την αρχική αναγνώριση, αφαιρώντας αποπληρωμές κεφαλαίου, προσθέτοντας ή αφαιρώντας σωρευμένες αποσβέσεις που έχουν υπολογιστεί με την μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου (όπως περιγράφεται παραπάνω) και για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αφαιρώντας τις προβλέψεις αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Η λογιστική αξία προ απομείωσης ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ισούται με το αποσβέσιμο κόστος του προ απομείωσης για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές.

Ο υπολογισμός του πραγματικού επιτοκίου περιλαμβάνει τις αμοιβές και τις μονάδες βάσης που πληρώθηκαν ή εισπράχθηκαν και που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του πραγματικού επιτοκίου, το κόστος συναλλαγών, και κάθε επαύξηση ή έκπτωση. Το κόστος συναλλαγών περιλαμβάνει επιπλέον έξοδα τα οποία συνδέονται άμεσα με την απόκτηση ή έκδοση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή υποχρέωσης.

Ο Όμιλος υπολογίζει τα έσοδα από τόκους εφαρμόζοντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου στην προ απομείωσης λογιστική αξία των μη απομειωμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού (ανοίγματα σε Στάδιο 1 και 2) και αντίστοιχα στο αποσβέσιμο κόστος των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων.

Για τα πιστωτικά απομειωμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού στο Στάδιο 3, ο Όμιλος υπολογίζει τα έσοδα από τόκους εφαρμόζοντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου (EIR) επί του αποσβέσιμου κόστους των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού προσαρμοσμένο με τις προβλέψεις των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Εάν το στοιχείο του ενεργητικού σταματήσει να θεωρείται πιστωτικά απομειωμένης αξίας, το EIR εφαρμόζεται εκ νέου στην προ προβλέψεων λογιστική αξία.

Για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που έχουν χαρακτηριστεί ως POCI, τα έσοδα από τόκους αναγνωρίζονται εφαρμόζοντας το προσαρμοσμένο στον πιστωτικό κίνδυνο πραγματικό επιτόκιο (credit-adjusted EIR) επί της καθαρής λογιστικής αξίας (αποσβέσιμου κόστους) του POCI. Για αυτά τα στοιχεία ενεργητικού, ακόμα και αν ο πιστωτικός τους κίνδυνος μειωθεί, τα έσοδα από τόκους δεν υπολογίζονται εκ νέου με βάση την προ απομείωσης λογιστική αξία. Για τα χρηματοοικονομικά μέσα που συνδέονται με δείκτη πληθωρισμού ο Όμιλος αναγνωρίζει έσοδα και έξοδα από τόκους αναπροσαρμόζοντας το πραγματικό επιτόκιο

(effective interest rate - EIR), σε κάθε περίοδο αναφοράς, λόγω της αλλαγής των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών με την ενσωμάτωση της μεταβολής των προσδοκιών αναφορικά με τον πληθωρισμό κατά τη διάρκεια αυτών των χρηματοοικονομικών μέσων. Το αναπροσαρμοσμένο πραγματικό επιτόκιο εφαρμόζεται ώστε να υπολογιστεί ή νέα προ απομείωσης λογιστική αξία σε κάθε περίοδο αναφοράς.

Τα έσοδα και έξοδα από τόκους παρουσιάζονται ξεχωριστά στη κατάσταση αποτελεσμάτων για όλα τα τοκοφόρα χρηματοοικονομικά μέσα στα καθαρά έσοδα από τόκους.

(ii) Αμοιβές και προμήθειες

Οι αμοιβές και προμήθειες που εισπράττονται ή καταβάλλονται και οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του πραγματικού επιτοκίου ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού ή μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης περιλαμβάνονται στο πραγματικό επιτόκιο.

Τα λοιπά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες, όπως η εξυπηρέτηση λογαριασμών και οι αμοιβές διαχείρισης χαρτοφυλακίων (περιλαμβανομένων και αμοιβών βάσει απόδοσης) αναγνωρίζονται στην πάροδο του χρόνου καθώς οι σχετικές υπηρεσίες παρέχονται στον πελάτη, στον βαθμό που θεωρείται πολύ πιθανό ότι δεν θα προκύψει σημαντικός αντιλογισμός του ποσού του εσόδου που αναγνωρίστηκε. Οι αμοιβές που προκύπτουν από συναλλαγές όπως αγοραπωλησίες συναλλάγματος, εισαγωγές/εξαγωγές, εμβάσματα, τραπεζικά έξοδα και χρηματιστηριακές δραστηριότητες, αναγνωρίζονται κατά τη δεδομένη χρονική στιγμή που διενεργούνται οι εν λόγω συναλλαγές. Τα λοιπά έξοδα από αμοιβές και προμήθειες αφορούν κυρίως αμοιβές από συναλλαγές και υπηρεσίες, οι οποίες αναγνωρίζονται ως έξοδα καθώς λαμβάνονται οι σχετικές υπηρεσίες.

Στην περίπτωση σύμβασης με πελάτη που έχει ως αποτέλεσμα την αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού μέσου στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου, το οποίο ενδέχεται να εμπίπτει μερικώς στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 και μερικώς στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 15, ο Όμιλος εφαρμόζει πρώτα το ΔΠΧΑ 9 για να διαχωρίσει και να επιμετρήσει το μέρος της σύμβασης που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 και ακολούθως εφαρμόζει το ΔΠΧΑ 15 στο εναπομένον μέρος.

2.2.6 Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία και επενδύσεις σε ακίνητα

(i) Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία

Τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία παρουσιάζονται στο κόστος κτήσεως μετά την αφαίρεση των συσσωρευμένων αποσβέσεων και των συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης. Το κόστος κτήσης περιλαμβάνει έξοδα που σχετίζονται άμεσα με την απόκτηση του παγίου. Έξοδα μεταγενέστερα της ημερομηνίας κτήσης ενσωματώνονται στο κόστος του παγίου, μόνο όταν ο Όμιλος είναι πιθανό να έχει οικονομικά οφέλη στο μέλλον και είναι δυνατή η αξιόπιστη μέτρηση της αξίας του παγίου. Όταν προκύπτουν έξοδα επισκευών και συντήρησης, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται με τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης βάσει της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής των παγίων, προκειμένου να μειωθεί το κόστος κτήσης των παγίων στην τελική υπολειπόμενη αξία τους ως ακολούθως:

- Γήπεδα: μηδενική απόσβεση
- Κτίρια: 40-50 έτη
- Βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων: κατά τη διάρκεια του συμβολαίου εκμίσθωσης ή της ωφέλιμης ζωής του παγίου εάν είναι μικρότερη
- Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και λογισμικά προγράμματα: 4-10 έτη
- Λοιπά έπιπλα και εξοπλισμός: 4-20 έτη, και
- Οχήματα: 5-7 έτη

(ii) Επενδύσεις σε ακίνητα

Το τέταρτο τρίμηνο του 2019, ο Όμιλος προχώρησε οικειοθελώς στην αλλαγή της λογιστικής πολιτικής επιμέτρησης των Επενδύσεων σε ακίνητα από τη μέθοδο κόστους στην μέθοδο της εύλογης αξίας σύμφωνα με το «ΔΛΠ 40 Επενδύσεις σε ακίνητα». Σύμφωνα με το ΔΛΠ 8 «Λογιστικές πολιτικές, μεταβολές των λογιστικών εκτιμήσεων και λάθη» η παραπάνω αλλαγή στη λογιστική πολιτική για τις επενδύσεις σε ακίνητα του Ομίλου εφαρμόστηκε αναδρομικά από την 1 Ιανουαρίου 2018 (σημ. 2.3.2).

Ακίνητα τα οποία διακρατούνται για μακροχρόνιες αποδόσεις ενοικίων ή/και για ανατίμηση κεφαλαίου και δε χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο κατηγοριοποιούνται ως επενδύσεις σε ακίνητα.

Οι επενδύσεις σε ακίνητα αναγνωρίζονται αρχικά στο κόστος, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών άμεσων εξόδων κτήσης. Σύμφωνα με το «ΔΛΠ 40 Επενδύσεις σε ακίνητα» μετά την αρχική αναγνώριση, οι επενδύσεις σε ακίνητα αναγνωρίζονται σε εύλογη αξία όπως προσδιορίζεται από ανεξάρτητους πιστοποιημένους εκτιμητές, με τις μεταβολές της εύλογης αξίας να καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης. Η μέθοδος της εύλογης αξίας στα υπό κατασκευή ακίνητα εφαρμόζεται μονάχα όταν αυτή μπορεί να επιμετρηθεί με αξιοπιστία.

Μεταγενέστερες δαπάνες προστίθενται στη λογιστική αξία του ακινήτου μόνο όταν είναι πιθανόν ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη, που σχετίζονται με το εν λόγω ακίνητο, θα εισρεύσουν στον Όμιλο και ότι τα σχετικά κόστη μπορούν να μετρηθούν αξιόπιστα. Τα έξοδα επισκευών και συντηρήσεων αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα της χρήσης κατά την οποία πραγματοποιούνται.

Οι επενδύσεις σε ακίνητα από-αναγνωρίζονται όταν πωλούνται ή όταν παύει οριστικά η χρήση ενός επενδυτικού ακινήτου και δεν αναμένεται οικονομικό όφελος από την πώληση του. Ενδεχόμενο κέρδος ή ζημιά (υπολογιζόμενο ως η διαφορά μεταξύ του καθαρού προϊόντος πωλήσεως και της λογιστικής αξίας του ακινήτου) αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα χρήσης.

Εάν μια επένδυση σε ακίνητο μεταβληθεί σε ιδιοχρησιμοποιούμενο πάγιο, τότε αναταξινομείται στα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία και η εύλογη αξία του κατά την ημερομηνία της αναταξινόμησης ορίζεται ως το κόστος κτήσης του, για λογιστικούς σκοπούς.Εάν ένα πάγιο περιουσιακό στοιχείο αναταξινομηθεί από τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία στις επενδύσεις σε ακίνητα, λόγω αλλαγής στη χρήση του, όποια ζημιά από αποτίμηση προκύψει μεταξύ της λογιστικής αξίας και της εύλογης αξίας κατά την ημερομηνία της μεταφοράς του, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ενώ όποιο κέρδος από αποτίμηση προκύψει, τότε το κέρδος αυτό αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στο βαθμό που αντιλογίζει μια προγενέστερη ζημία απομείωσης, ενώ τυχόν υπόλοιπο κέρδους αναγνωρίζεται στα Λοιπά Αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση αυξάνοντας το αποθεματικό αναπροσαρμογής στα Ίδια Κεφάλαια.

Αν ένα ανακτηθέν ακίνητο ταξινομηθεί στις επενδύσεις σε ακίνητα, τυχόν προκύπτουσα διαφορά μεταξύ της εύλογης αξίας του ακινήτου, κατά την ημερομηνία ταξινόμησης, και της λογιστικής του αξίας αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα της χρήσης.

Μεταφορές μεταξύ των ενσώματων πάγιων περιουσιακών στοιχείων, των ανακτηθέντων ακινήτων και των επενδύσεων σε ακίνητα μπορεί να πραγματοποιηθούν όταν υπάρχει αλλαγή στο σκοπό της χρήσης των στοιχείων αυτών. Επιπρόσθετα, οι «επενδύσεις σε ακίνητα» μπορεί να μεταφερθούν στη κατηγορία «μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού που κατέχονται προς πώληση» στη περίπτωση κατά την οποία πληρούνται οι προϋποθέσεις που περιγράφονται στη σημ. 2.2.25.

2.2.7 Άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία

(i) Υπεραξία

Η υπεραξία αντιπροσωπεύει το υπερβάλλον της εύλογης αξίας του συνόλου του μεταφερθέντος ανταλλάγματος, των δικαιωμάτων τρίτων και της εύλογης αξίας των προηγούμενων συμμετοχικών δικαιωμάτων στον αποκτώμενο κατά την ημερομηνία της εξαγοράς επί της εύλογης αξίας του μεριδίου του Ομίλου επί των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της και των ενδεχόμενων υποχρεώσεων που αποκτηθήκαν. Η υπεραξία που προκύπτει από συνενώσεις εταιρειών, περιλαμβάνεται στα «άυλα πάγια στοιχεία» και λογίζεται στο κόστος μετά την αφαίρεση συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης.

Η υπεραξία που προκύπτει κατά την εξαγορά συγγενών και από κοινού ελεγχόμενων επιχειρήσεων δεν γνωστοποιείται ούτε ελέγχεται ξεχωριστά για απομείωση, αλλά περιλαμβάνεται στις «συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες» και στις «συμμετοχές σε από κοινού ελεγχόμενες εταιρείες».

(ii) Λογισμικά προγράμματα

Το κόστος που σχετίζεται με τη συντήρηση υφιστάμενων λογισμικών προγραμμάτων, αναγνωρίζεται ως έξοδο όταν προκύπτει. Το κόστος που σχετίζεται με την ανάπτυξη αναγνωρίσιμων λογισμικών προγραμμάτων που ελέγχονται από τον Όμιλο αναγνωρίζεται ως άυλο πάγιο στοιχείο όταν αναμένεται ότι τα στοιχεία αυτά θα επιφέρουν οφέλη τα οποία μπορούν να επιμετρηθούν αξιόπιστα. Τα λογισμικά προγράμματα τα οποία έχουν δημιουργηθεί από τον Όμιλο αποσβένονται με τη σταθερή μέθοδο σε 4 έτη εκτός των λειτουργικών συστημάτων όπου η ωφέλιμη ζωή τους μπορεί να παραταθεί μέχρι τα 15 έτη.

(iii) Λοιπά άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία

Τα λοιπά άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία είναι πάγια στοιχεία που είναι διαχωρίσιμα ή προκύπτουν από συμβατικά ή άλλα νομικά δικαιώματα και αποσβένονται με τη σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής τους. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει άυλα πάγια στοιχεία που αποκτώνται από εξαγορές και συγχωνεύσεις εταιρειών.

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία έχουν ωφέλιμη ζωή αορίστου διάρκειας δεν αποσβένονται αλλά ελέγχονται ετησίως για απομείωση.

2.2.8 Απομείωση μη χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

(i) Υπεραξία

Η υπεραξία που προκύπτει κατά τις συνενώσεις εταιριών δεν αποσβένεται, αλλά ελέγχεται για απομείωση σε ετήσια βάση ή συχνότερα, εφόσον υπάρχουν ενδείξεις ότι έχει προκύψει απομείωση. Ο έλεγχος απομείωσης διενεργείται από τον Όμιλο στο τέλος κάθε χρήσης. Ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη εξωτερική πληροφόρηση, όπως δυσμενείς οικονομικές συνθήκες, συνεχή ύφεση στις χρηματοοικονομικές αγορές, αστάθεια στις αγορές και μεταβολές στα επίπεδα του κινδύνου αγοράς και του συναλλαγματικού κινδύνου, μια μη αναμενόμενη πτώση στην εμπορική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή περιπτώσεις όπου η αγοραία αξία κεφαλαιοποίησης είναι μικρότερη της λογιστικής αξίας της καθαρής θέσης, μαζί με μια επιδείνωση σε εσωτερικούς δείκτες απόδοσης, προκειμένου να αξιολογήσει αν υπάρχει κάποια ένδειξη απομείωσης.

Για σκοπούς ελέγχου απομείωσης, η υπεραξία που αποκτήθηκε σε μια συνένωση επιχειρήσεων κατανέμεται σε εκείνες τις μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδες μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών, οι οποίες αναμένεται να έχουν οφέλη από τις συνέργειες της συνένωσης επιχειρήσεων. Κάθε μονάδα ή ομάδα μονάδων στις οποίες έχει κατανεμηθεί υπεραξία αντιπροσωπεύει το χαμηλότερο επίπεδο, εντός του Ομίλου, στο οποίο παρακολουθείται η υπεραξία για σκοπούς εσωτερικής πληροφόρησης της διοίκησης. Ο Όμιλος παρακολουθεί την υπεραξία είτε σε επίπεδο ξεχωριστής νομικής οντότητας είτε ομάδας νομικών οντοτήτων σύμφωνα με την εσωτερική παρακολούθηση των επιχειρηματικών τομέων.

Το μοντέλο ελέγχου απομείωσης που χρησιμοποιεί ο Όμιλος συγκρίνει τη λογιστική αξία μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδας μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών με το ανακτήσιμο ποσό τους. Η λογιστική αξία μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών βασίζεται στα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων της μονάδας. Το ανακτήσιμο ποσό καθορίζεται με βάση την αξία λόγω χρήσης (value-in-use), η οποία είναι η παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών που αναμένεται να αντληθούν από μια μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδα μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών. Οι εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές προεξοφλούνται στην παρούσα αξία τους χρησιμοποιώντας ένα προεξοφλητικό επιτόκιο προ φόρων που αντιπροσωπεύει τις τρέχουσες εκτιμήσεις της αγοράς σχετικά με την διαχρονική αξία του χρήματος και τους κινδύνους που είναι συναφείς με το περιουσιακό στοιχείο ή τη μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών και τις χώρες όπου δραστηριοποιούνται οι μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών.

Ζημιά απομείωσης προκύπτει αν η λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών υπερβαίνει το ανακτήσιμο ποσό του και αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Οι ζημιές απομείωσης δεν αντιλογίζονται μεταγενέστερα. Ο υπολογισμός των κερδών και των ζημιών από την πώληση μιας εταιρείας περιλαμβάνει και τη λογιστική αξία της υπεραξίας που αντιστοιχεί στην εταιρεία που πωλείται.

(ii) Λοιπά μη χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού

Τα λοιπά μη χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, περιλαμβανομένων των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων και των λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων, ελέγχονται για ενδείξεις απομείωσης σε κάθε ημερομηνία αναφοράς. Όταν κάποια γεγονότα ή μεταβολές σε συνθήκες υποδεικνύουν ότι η λογιστική τους αξία ενδέχεται να μην είναι ανακτήσιμη, αναγνωρίζεται ζημιά απομείωσης για το ποσό κατά το οποίο η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου υπερβαίνει το ανακτήσιμο ποσό του. Το ανακτήσιμο ποσό είναι το μεγαλύτερο ανάμεσα στην εύλογη αξία ενός περιουσιακού στοιχείου μείον το κόστος πώλησης και της αξίας λόγω χρήσης του. Για σκοπούς εκτίμησης της απομείωσης, τα περιουσιακά στοιχεία ομαδοποιούνται στα χαμηλότερα επίπεδα όπου μπορούν να προσδιοριστούν ξεχωριστές ταμειακές ροές (μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών). Τα μη χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, εκτός της υπεραξίας, για τα οποία έχει αναγνωριστεί ζημιά απομείωσης σε προηγούμενες περιόδους, εξετάζονται για πιθανό αντιλογισμό της απομείωσης σε κάθε ημερομηνία αναφοράς.

Οι ζημιές απομείωσης που προκύπτουν από τις συγγενείς εταιρείες και τις κοινοπραξίες του Ομίλου υπολογίζονται σύμφωνα με την παρούσα λογιστική αρχή.

2.2.9 Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού – Ταξινόμηση και επιμέτρηση

Ο Όμιλος ταξινομεί τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού βάσει του επιχειρηματικού μοντέλου διαχείρισης αυτών των στοιχείων και των χαρακτηριστικών των συμβατικών ταμειακών ροών τους. Κατά συνέπεια, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία

ενεργητικού ταξινομούνται σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες επιμέτρησης: αποσβέσιμο κόστος, εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση ή εύλογης αξίας μέσω των αποτελεσμάτων.

Οι αγορές και πωλήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού καταχωρούνται κατά την ημερομηνία συναλλαγής, την ημερομηνία δηλαδή κατά την οποία ο Όμιλος δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει το στοιχείο ενεργητικού. Τα δάνεια που προέρχονται από τον Όμιλο αναγνωρίζονται τη στιγμή της εκταμίευσης.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος ("AC")

Ο Όμιλος κατατάσσει και επιμετρά ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού στο αποσβέσιμο κόστος μόνο εάν πληρούνται και οι δύο ακόλουθες προϋποθέσεις και επιπλέον δεν προσδιορίζεται ως επιμετρούμενο στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων:

(α) το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού διατηρείται στο πλαίσιο ενός επιχειρηματικού μοντέλου, στόχος του οποίου είναι η διακράτηση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού με σκοπό την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών (επιχειρηματικό μοντέλο "hold-to-collect" - HTC) και

(β) βάσει των συμβατικών όρων που διέπουν το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού, δημιουργούνται σε συγκεκριμένες ημερομηνίες ταμειακές ροές που συνίστανται αποκλειστικά σε αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου υπολοίπου κεφαλαίου (SPPI).

Τα χρηματοοικονομικά αυτά στοιχεία του ενεργητικού αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία πλέον των άμεσων και πρόσθετων εξόδων συναλλαγής και μεταγενέστερα αποτιμώνται στο αποσβέσιμο κόστος χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου (EIR), (όπως περιγράφεται στην σημείωση 2.2.5).

Τα έσοδα από τόκους, τα πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημιές από τη παύση αναγνώρισης και οι μεταβολές στις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές από στοιχεία του ενεργητικού ταξινομημένα στο αποσβέσιμο κόστος, περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που επιμετρώνται στη εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση ("FVOCI")

Ο Όμιλος ταξινομεί και αποτιμά ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση μόνο εάν πληρούνται και οι δύο ακόλουθες προϋποθέσεις και επιπλέον δεν προσδιορίζεται ως επιμετρούμενο στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων:

(α) Το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού διακρατείται στο πλαίσιο ενός επιχειρηματικού μοντέλου του οποίου ο στόχος επιτυγχάνεται τόσο με την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών όσο και με την πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού (επιχειρηματικό μοντέλο "hold-to-collect-and-sell"– HTC&S) και

(β) Βάσει των συμβατικών όρων που διέπουν το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού, δημιουργούνται σε συγκεκριμένες ημερομηνίες ταμειακές ροές που συνίστανται αποκλειστικά σε αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου κεφαλαίου (SPPI).

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που πληρούν αυτά τα κριτήρια είναι χρεωστικά μέσα και επιμετρώνται αρχικά στην εύλογη αξία τους, πλέον των άμεσων και πρόσθετων εξόδων συναλλαγής.

Μετά την αρχική αναγνώριση, τα χρεωστικά μέσα εύλογης αξίας μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση επιμετρώνται εκ νέου στην εύλογη αξία τους μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, εκτός από τα έσοδα από τόκους, τα συναφή κέρδη ή ζημιές από συναλλαγματικές διαφορές και τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές, τα οποία αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Τα συσσωρευμένα κέρδη και ζημιές που είχαν αναγνωριστεί προηγουμένως στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση μεταφέρονται από τα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων, όταν το χρεωστικό μέσο παύει να αναγνωρίζεται.

Συμμετοχικοί τίτλοι που προσδιορίζονται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση

Ο Όμιλος μπορεί να επιλέξει να προσδιορίσει αμετάκλητα ένα συμμετοχικό τίτλο ως επιμετρούμενο στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση. Αυτός ο χαρακτηρισμός, εάν επιλεγεί, γίνεται κατά την αρχική αναγνώριση και ανά τίτλο. Τα κέρδη και οι ζημιές από αυτά τα μέσα, περιλαμβανομένων των στοιχείων του ενεργητικού που έχουν παύσει να αναγνωρίζονται, καταχωρούνται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση και δεν επαναταξινομούνται στη συνέχεια στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Τα μερίσματα που εισπράττονται καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων ("FVTPL")

Ο Όμιλος ταξινομεί και επιμετρά όλα τα λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που δεν ταξινομούνται σε αποσβέσιμο κόστος ή στη εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Κατά συνέπεια, αυτή η κατηγορία επιμέτρησης περιλαμβάνει δάνεια και άλλους χρεωστικούς τίτλους που κατέχονται βάσει των μοντέλων διακράτησης για είσπραξη (HTC) ή διακράτησης για είσπραξη και διάθεση (HTC&S), αλλά αποτυγχάνουν στην αξιολόγηση SPPI, συμμετοχικούς τίτλους που δεν προσδιορίζονται ως επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση και στοιχεία του ενεργητικού που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς. Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, εκτός εάν έχουν καταχωρηθεί ως μέσα αντιστάθμισης, οπότε οι απαιτήσεις του ΔΛΠ 39 για την λογιστική αντιστάθμισης εξακολουθούν να ισχύουν.

Επιπλέον, ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού που πληροί τους ανωτέρω όρους για να ταξινομηθεί σε αποσβέσιμο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, μπορεί να οριστεί από τον Όμιλο ως επιμετρούμενο στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων κατά την αρχική αναγνώριση, εάν με τον τρόπο αυτό εξαλείφεται ή μειώνεται σημαντικά μια λογιστική ανακολουθία που θα ανέκυπτε σε διαφορετική περίπτωση.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού σε FVTPL αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία τους και τυχόν μη πραγματοποιηθέντα κέρδη ή ζημιές που προκύπτουν λόγω μεταβολών στην εύλογη αξία περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Αξιολόγηση επιχειρηματικού μοντέλου και συμβατικών χαρακτηριστικών

Η αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο ο Όμιλος διαχειρίζεται μια ομάδα στοιχείων του ενεργητικού για να δημιουργήσει ταμειακές ροές. Δηλαδή, αν ο σκοπός του Ομίλου είναι μόνο να εισπράξει συμβατικές ταμειακές ροές από τα στοιχεία του ενεργητικού, να πραγματοποιήσει ταμειακές ροές από την πώληση στοιχείων του ενεργητικού ή να εισπράξει συμβατικές ταμειακές ροές καθώς και ταμειακές ροές από την πώληση στοιχείων του ενεργητικού. Επιπρόσθετα, το επιχειρηματικό μοντέλο καθορίζεται μετά την συγκέντρωση των στοιχείων του ενεργητικού σε ομάδες (επιχειρηματικές γραμμές), η διαχείριση των οποίων γίνεται με παρόμοιο τρόπο, αντί για τον καθορισμό σε επίπεδο μεμονωμένου χρηματοοικονομικού στοιχείου.

Ο καθορισμός του επιχειρηματικού μοντέλου πραγματοποιείται από τα βασικά μέλη της Διοίκησης σύμφωνα με το λειτουργικό μοντέλο του Ομίλου, λαμβάνοντας υπόψη τον τρόπο διαχείρισης των στοιχείων του ενεργητικού για τη δημιουργία ταμειακών ροών, τους στόχους και τον τρόπο παρακολούθησης και απεικόνισης της απόδοσης κάθε χαρτοφυλακίου και οποιαδήποτε διαθέσιμη πληροφορία σχετικά με το ιστορικό πωλήσεων και της στρατηγικής μελλοντικών πωλήσεων, όπου είναι εφαρμόσιμο.

Κατά συνέπεια, κατά την ανωτέρω αξιολόγηση, ο Όμιλος εξετάζει ορισμένους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων που συνδέονται με την απόδοση του επιχειρηματικού μοντέλου και του τρόπου αξιολόγησης και διαχείρισης αυτών των κινδύνων, της σχετικής αποζημίωσης προσωπικού και της συχνότητας, του όγκου και των λόγων για τις πωλήσεις του παρελθόντος, καθώς και τις προσδοκίες για τις μελλοντικές πωλήσεις.

Τύποι επιχειρηματικών μοντέλων

Τα επιχειρηματικά μοντέλα του Ομίλου εμπίπτουν σε τρεις κατηγορίες, οι οποίες είναι ενδεικτικές των βασικών στρατηγικών που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία κερδών.

Το επιχειρηματικό μοντέλο διακράτησης για είσπραξη (HTC) έχει ως στόχο τη διακράτηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού για την είσπραξη των συμβατικών ταμειακών ροών. Οι πωλήσεις σε αυτό το μοντέλο παρακολουθούνται και μπορούν να πραγματοποιηθούν για λόγους που δεν είναι συμβατοί με το εν λόγω επιχειρηματικό μοντέλο. Ειδικότερα, πωλήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού που σχετίζονται με την αύξηση του πιστωτικού κινδύνου καθώς και πωλήσεις που γίνονται κοντά στη λήξη του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού θεωρούνται συμβατές με το σκοπό διακράτησης για είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών ανεξάρτητα από τη συχνότητα και την αξία τους. Πωλήσεις που πραγματοποιούνται για άλλους λόγους δύναται να θεωρηθούν συμβατές με το HTC επιχειρηματικό μοντέλο, όπως πωλήσεις για τις ανάγκες ρευστότητας σε οποιοδήποτε σενάριο ακραίων καταστάσεων ή πωλήσεις που πραγματοποιούνται για τη διαχείριση υψηλού επιπέδου συγκέντρωσης πιστωτικού κινδύνου. Αυτές οι πωλήσεις παρακολουθούνται και αξιολογούνται ανάλογα με τη συχνότητα και την αξία τους ώστε να καθοριστεί εάν είναι συμβατές με το HTC επιχειρηματικό μοντέλο. Τα χρεωστικά μέσα που ταξινομούνται σε αυτό το επιχειρηματικό μοντέλο περιλαμβάνουν ομόλογα, δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα συμπεριλαμβανομένων και εκδιδόμενων τίτλων ομολόγων για λόγους τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού οι

οποίες συστήθηκαν από τον Όμιλο και ενοποιούνται στον ισολογισμό του, επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, με την προϋπόθεση ότι πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης του SPPI.

Το επιχειρηματικό μοντέλο διακράτησης για είσπραξη και διάθεση (HTC&S) έχει ως στόχο τόσο την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών όσο και την πώληση στοιχείων του ενεργητικού. Δραστηριότητες όπως η διαχείριση της ρευστότητας, η απόδοση των τόκων και η διάρκεια είναι σύμφωνες με αυτό το επιχειρηματικό μοντέλο, ενώ οι πωλήσεις στοιχείων του ενεργητικού αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του επιχειρηματικού μοντέλου για την επίτευξη των στόχων του. Οι χρεωστικοί τίτλοι που ταξινομούνται σε αυτό το επιχειρηματικό μοντέλο επιμετρούνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, με την προϋπόθεση ότι πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης του SPPI.

Τα λοιπά επιχειρηματικά μοντέλα περιλαμβάνουν χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού των οποίων η διαχείριση και επιμέτρηση γίνεται σε εύλογη αξία, καθώς και χαρτοφυλάκια που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς. Πρόκειται για μια υπολειμματική κατηγορία χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού που δεν πληρούν τα κριτήρια των επιχειρηματικών μοντέλων HTC ή HTC&S, ενώ η είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών έχει παρεπόμενο χαρακτήρα όσον αφορά την επίτευξη του στόχου του επιχειρηματικού μοντέλου.

Ο Όμιλος διενεργεί την επαναξιολόγηση των επιχειρηματικών του μοντέλων τουλάχιστον ετησίως, ή νωρίτερα εάν προκύψει η ανάγκη αξιολόγησης λόγω πωλήσεων ή εάν υπάρχουν αλλαγές στην στρατηγική της Τράπεζας ή στις κύριες δραστηριότητες της, όπως προκύπτει από το επιχειρηματικό σχέδιο και τον προϋπολογισμό της Τράπεζας καθώς και την στρατηγική της σχετικά με τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα.

Αξιολόγηση χαρακτηριστικών των ταμειακών ροών

Για να επιμετρηθεί ένα χρηματοπιστωτικό μέσο στο αποσβέσιμο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, οι συμβατικοί όροι του πρέπει να δημιουργούν σε συγκεκριμένες ημερομηνίες ταμειακές ροές που συνίστανται αποκλειστικά σε αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου κεφαλαίου.

Κατά την αξιολόγηση εάν οι συμβατικές ταμειακές ροές αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων, ο Όμιλος εξετάζει κατά πόσο οι συμβατικοί όροι του χρηματοοικονομικού μέσου είναι συμβατοί με μια βασική δανειακή σύμβαση, δηλαδή ο τόκος περιλαμβάνει μόνο το αντάλλαγμα για την διαχρονική αξία του χρήματος, τον πιστωτικό κίνδυνο, λοιπούς βασικούς κινδύνους δανεισμού και ένα περιθώριο κέρδους. Κατά την αρχική αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, αξιολογείται εάν αυτό περιέχει συμβατικούς όρους που θα μπορούσαν να μεταβάλλουν το ποσό ή το χρονοδιάγραμμα των συμβατικών ταμειακών ροών με τρόπο που να μην είναι συμβατός με την παραπάνω προϋπόθεση. Όταν οι συμβατικοί όροι εισάγουν έκθεση σε κίνδυνο ή μεταβλητότητα που είναι ασύμβατοι με μια βασική δανειακή σύμβαση, το σχετικό χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού θεωρείται ότι αποτυγχάνει στην αξιολόγηση του SPPI και ως εκ τούτου θα επιμετρηθεί στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Προκειμένου να πραγματοποιηθεί η αξιολόγηση του SPPI, ο Όμιλος εξετάζει την ύπαρξη διαφόρων χαρακτηριστικών, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, συμβατικά συνδεδεμένων όρων, όρων σε ό,τι αφορά πρόωρες αποπληρωμές, αναβαλλόμενες πληρωμές τόκων επί των οποίων δε λογίζεται πρόσθετος τόκος, δικαιωμάτων επέκτασης της διάρκειας του χρέους και μετατροπής του σε μετοχικό κεφάλαιο, όρων που εισάγουν μόχλευση, συμπεριλαμβανομένων πληρωμών συνδεδεμένων με την πορεία ενός δείκτη. Επιπλέον, όσον αφορά τους κατεχόμενους από τον Όμιλο χρεωστικούς τίτλους που έχουν εκδοθεί από εταιρείες ειδικού σκοπού για λόγους τιτλοποίησης, κατά την αξιολόγησή τους, εξετάζονται τόσο τα χαρακτηριστικά των συμβατικών ροών της ομάδας των εκχωρημένων στοιχείων όσο και ο βαθμός έκθεσης πιστωτικού κινδύνου που εμπεριέχεται σε κάθε σειρά ομολόγων (tranche) έναντι του αντίστοιχου κινδύνου του συνόλου των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού που απαρτίζουν την υποκείμενη ομάδα (underlying pool).

Στην περίπτωση αξιολόγησης του κριτηρίου SPPI μιας δανειακής συμφωνίας ειδικού τύπου όπως οι δανειακές συμφωνίες χωρίς δικαίωμα αναγωγής, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη πολλούς παράγοντες όπως την φύση του δανειολήπτη και της δραστηριότητάς του, την τιμολόγηση των δανείων, εάν συμμετέχει στην απόδοση του υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου και το κατά πόσο οι εξασφαλίσεις αντιπροσωπεύουν όλο ή σημαντικό μέρος του ενεργητικού του δανειολήπτη. Επιπλέον, για οικονομικές οντότητες ειδικού σκοπού, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη την κεφαλαιακή επάρκεια του δανειολήπτη για την απορρόφηση ζημιών αξιολογώντας από κοινού κριτήρια όπως την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων, τους δείκτες LTV (Loan-to-Value) και ADSCR (Average Debt-Service-Coverage Ratio) καθώς επίσης και την ύπαρξη εταιρικών και προσωπικών εγγυήσεων.

Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, όταν το στοιχείο της διαχρονικής αξίας του χρήματος έχει τροποποιηθεί (modified time value of money element) ώστε το επιτόκιο του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού να αναπροσαρμόζεται κατά διαστήματα, αλλά η συχνότητα της εν λόγω αναπροσαρμογής να μην αντιστοιχεί στη διάρκεια του επιτοκίου ή όταν το επιτόκιο του

χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού αναπροσαρμόζεται κατά διαστήματα σύμφωνα με το μέσο όρο συγκεκριμένων βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων επιτοκίων, πραγματοποιείται μία ποσοτική αξιολόγηση ("Benchmark Test") για να αποφασιστεί κατά πόσον οι συμβατικές ταμειακές ροές αντιπροσωπεύουν αποκλειστικά αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου κεφαλαίου.

Ειδικότερα, ο Όμιλος αξιολογεί τις συμβατικές ταμειακές ροές του «πραγματικού χρηματοοικονομικού μέσου» (real instrument), το επιτόκιο του οποίου αναπροσαρμόζεται με συχνότητα που δεν αντιστοιχεί στη διάρκεια του επιτοκιακού δείκτη αναφοράς, συγκρίνοντάς τες με τις ταμειακές ροές του «χρηματοοικονομικού μέσου αναφοράς» (benchmark instrument) οι οποίες είναι καθ' όλα όμοιες, με εξαίρεση τη χρονική διάρκεια του επιτοκίου αναφοράς η οποία εν προκειμένω ταυτίζεται με τη συχνότητα αναπροσαρμογής του επιτοκίου. Εάν οι μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές του «πραγματικού χρηματοοικονομικού μέσου» διαφέρουν σημαντικά από τις (μη προεξοφλημένες) ταμειακές συμβατικές ροές του «χρηματοοικονομικού μέσου αναφοράς» λόγω της τροποποίησης του στοιχείου της διαχρονικής αξίας του χρήματος, τότε το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού δεν ικανοποιεί το κριτήριο του SPPI. Κατά την αξιολόγηση, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη τόσο την επίδραση του τροποποιημένου στοιχείου της διαχρονικής αξίας του χρήματος σε κάθε περίοδο αναφοράς όσο και τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου σωρευτικά. Σε ότι αφορά τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου, αυτό επιτυγχάνεται συγκρίνοντας τις σωρευτικές προβλεπόμενες μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές του «πραγματικού χρηματοοικονομικού μέσου», με τις αντίστοιχες του «χρηματοοικονομικού μέσου αναφοράς». Σε κάθε τριμηνιαία περίοδο αναφοράς, οι προβλεπόμενες μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές των δυο χρηματοοικονομικών μέσων συγκρίνονται βάσει προκαθορισμένων ορίων.

Επιπροσθέτως, για σκοπούς της αξιολόγησης SPPI, η κατάταξη ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού δεν επηρεάζεται αν ο αντίκτυπος κάποιου συμβατικού όρου στις ταμειακές ροές είναι ήσσονος σημασίας. Επιπλέον, ένα χαρακτηριστικό συμβατικών ταμειακών ροών θεωρείται από τον Όμιλο ότι δεν είναι «πραγματικό» (non-genuine) όταν επηρεάζει τις ταμειακές ροές μόνο στην περίπτωση που προκύψει κάποιο εξαιρετικά σπάνιο, ιδιαίτερα ασυνήθιστο και καθόλου πιθανό γεγονός. Σε αυτήν την περίπτωση, το χαρακτηριστικό αυτό των συμβατικών ταμειακών ροών δεν επηρεάζει την κατάταξη του χρηματοοικονομικού μέσου.

Ο Όμιλος πραγματοποιεί αξιολόγηση του SPPI ανά δανειακό προϊόν για το χαρτοφυλάκιο λιανικής και για ένα μέρος του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου, όπου οι συμβάσεις είναι τυποποιημένης μορφής, ενώ για το εναπομείναν επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο καθώς και τους χρεωστικούς τίτλους που εκδοθήκαν για λόγους τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού οι οποίες συστήθηκαν από τον Όμιλο, η αξιολόγηση πραγματοποιείται σε ατομική βάση.

Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Ο Όμιλος αποαναγνωρίζει ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού, όταν οι συμβατικές ταμειακές ροές του εκπνέουν ή τα δικαιώματα είσπραξης αυτών των ταμειακών ροών μεταβιβάζονται μέσω οριστικής πώλησης που ουσιαστικά έχει ως αποτέλεσμα την μεταβίβαση όλων των κινδύνων και των ωφελειών που απορρέουν από την κυριότητα του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού. Επιπροσθέτως, ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού αποαναγνωρίζεται ακόμη και αν τα δικαιώματα λήψης ταμειακών ροών διακρατούνται αλλά ταυτοχρόνως ο Όμιλος αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλλει τις εισπραχθείσες ταμειακές ροές χωρίς ουσιαστική καθυστέρηση ('pass through agreement') ή εάν ουσιαστικά οι κίνδυνοι και οι ωφέλειες ούτε μεταβιβάζονται ούτε διατηρούνται αλλά ο Όμιλος έχει μεταφέρει τον έλεγχο του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού. Ο έλεγχος έχει μεταφερθεί, εάν και μόνον αν, ο αποδέκτης έχει πρακτικώς την δυνατότητα να πωλήσει το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού στο σύνολό του σε ένα τρίτο.

Οι κύριες συναλλαγές που υπόκεινται στους παραπάνω κανόνες αποαναγνώρισης αφορούν σε συναλλαγές τιτλοποίησης, συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων καθώς και συναλλαγές δανεισμού τίτλων. Στην περίπτωση που η αξιολόγηση αφορά σε συναλλαγές τιτλοποίησης, ο Όμιλος εφαρμόζοντας τις προαναφερθείσες αρχές αποαναγνώρισης, λαμβάνει υπ' όψιν τη δομή της συναλλαγής περιλαμβανομένης της έκθεσής του στους μειωμένης εξασφάλισης εκδιδομένους τίτλους των ομολόγων, την παροχή προς τα οχήματα ειδικού σκοπού των καλούμενων μέτρων πιστωτικής ενίσχυσης (credit enhancements), καθώς και τους συμβατικούς όρους της τιτλοποίησης, βάσει των οποίων ο Όμιλος θα μπορούσε να διατηρεί τον έλεγχο επί των εκχωρημένων απαιτήσεων. Σε ό,τι αφορά τις συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων και τις συναλλαγές δανεισμού τίτλων, οι εκχωρημένες απαιτήσεις δεν αποαναγνωρίζονται, διότι σύμφωνα με τους όρους που διέπουν τη συναλλαγή, ο Όμιλος διατηρεί του κινδύνους και τα οφέλη που απορρέουν από αυτές.

Κατά την από-αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού, η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας και του αθροίσματος (α) του εισπραχθέντος τιμήματος (περιλαμβανομένου κάθε νεοαποκτηθέντος στοιχείου του ενεργητικού μείον κάθε νέας αναληφθείσας υποχρέωσης) και (β) των σωρευτικών κερδών ή ζημιών τα οποία αναγνωρίστηκαν μέσω των λοιπών

αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων σε ό,τι αφορά τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία επιμετρώνται σε FVOCI.

Τροποποιήσεις που μπορούν να οδηγήσουν σε αποαναγνώριση

Επιπροσθέτως, από-αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού προκύπτει όταν οι συμβατικές ταμειακές ροές τροποποιούνται και η τροποποίηση θεωρείται τόσο σημαντική ώστε το αρχικό χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού να από-αναγνωριστεί και να αναγνωριστεί ένα καινούργιο. Ο Όμιλος αναγνωρίζει το τροποποιημένο χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού ως «νέο χρηματοοικονομικό στοιχείο» σε εύλογη αξία και η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του παλιού δανείου και της εύλογης αξίας του νέου αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ως κέρδος ή ζημιά από από-αναγνώριση.

Ο Όμιλος δύναται να τροποποιήσει τις συμβατικές ροές ενός δανειακού ανοίγματος είτε ως παραχώρηση ευνοϊκότερων όρων σε πελάτη που αντιμετωπίζει ή πρόκειται να αντιμετωπίσει οικονομικές δυσχέρειες ή λόγω διαφόρων παραγόντων όπως μεταβολές στις συνθήκες της αγοράς, ανταγωνισμού ή διατήρησης του πελάτη.

Τροποποιήσεις που ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα την αποαναγνώριση του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού περιλαμβάνουν:

- αλλαγή πιστούχου,
- αλλαγή νομίσματος αποτίμησης του δανείου
- ενοποίηση οφειλών, στις οποίες δυο ή περισσότερα μη εξασφαλισμένα καταναλωτικά δάνεια ενοποιούνται σε ένα ενιαίο εξασφαλισμένο δάνειο,
- αφαίρεση ή προσθήκη δικαιωμάτων μετατροπής και/ή μηχανισμών επιμερισμού κερδών ή παρόμοιων όρων που σχετίζονται με την αξιολόγηση του SPPI.

Επιπροσθέτως, ο Όμιλος μπορεί περιστασιακά να εισέλθει, στα πλαίσια των τροποποιήσεων των δανείων, σε συναλλαγή ανταλλαγής χρέους με απόκτηση μετοχικού κεφαλαίου. Οι συναλλαγές αυτές, στις οποίες οι όροι του δανείου επαναδιαπραγματεύονται, έχοντας ως αποτέλεσμα ο δανειολήπτης να εκδώσει μετοχές (με ή χωρίς δικαιώματος ψήφου) ώστε να διαγραφεί μέρος ή όλη η δανειακή του υποχρέωση στον Όμιλο. Αυτού του τύπου οι συναλλαγές, μπορεί να εμπεριέχουν δικαιώματα εξάσκησης μετατροπής σε μετατρέψιμα ή ανταλλάξιμα ομόλογα και όρους ενεργοποίησης ενεχύρου επί αυτών των μετοχών.

Στις συναλλαγές ανταλλαγής χρέους με μετοχές, το τροποποιημένο δάνειο αποαναγνωρίζεται, ενώ οι μετοχές που λαμβάνονται σε αντάλλαγμα αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία τους, με τυχόν προκύπτον κέρδος ή ζημία να αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου.

2.2.10 Αναταξινομήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού

Ο Όμιλος αναταξινομεί ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού μόνο όταν αλλάζει το επιχειρηματικό του μοντέλο για τη διαχείριση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού. Γενικά, μια αλλαγή στο επιχειρηματικό μοντέλο αναμένεται να είναι σπάνια και συμβαίνει όταν ο Όμιλος ξεκινά ή παύει να ασκεί μια δραστηριότητα που είναι σημαντική για τις λειτουργικές δραστηριότητές του, για παράδειγμα, όταν μια επιχειρηματική γραμμή αποκτάται, πωλείται ή τερματίζεται. Στο σπάνιο γεγονός όπου υπάρχει αλλαγή του υπάρχοντος επιχειρηματικού μοντέλου, η νέα αξιολόγηση εγκρίνεται από τις αρμόδιες επιτροπές του Ομίλου και η αλλαγή παρουσιάζεται κατάλληλα στο επιχειρηματικό και προϋπολογιστικό πλάνο του Ομίλου.

Οι αλλαγές στην πρόθεση του Ομίλου που σχετίζονται με συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού (ακόμη και υπό συνθήκες σημαντικών μεταβολών στις συνθήκες της αγοράς), η μη ύπαρξη προσωρινά μιας συγκεκριμένης αγοράς χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού ή η μεταβίβαση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού μεταξύ εταιρειών/επιχειρηματικών τομέων του Ομίλου με διαφορετικά επιχειρηματικά μοντέλα, δε θεωρούνται από τον Όμιλο αλλαγές στο επιχειρηματικό μοντέλο.

Η αναταξινόμηση εφαρμόζεται με μελλοντική ισχύ, συνεπώς τα κέρδη ή ζημιές που έχουν αναγνωρισθεί προγενέστερα της ημερομηνίας αναταξινόμησης (συμπεριλαμβανομένων ζημιών απομείωσης) ή οι τόκοι δεν αναμορφώνονται.

2.2.11 Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις - Ταξινόμηση και Επιμέτρηση

Ο Όμιλος κατηγοριοποιεί τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στις ακόλουθες κατηγορίες: τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, και τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων περιλαμβάνουν δύο υποκατηγορίες: τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς και τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που προσδιορίζονται ότι επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς είναι αυτές οι υποχρεώσεις τις οποίες ο Όμιλος πρωτίστως αναλαμβάνει με σκοπό την επαναγορά στο εγγύς μέλλον για βραχυπρόθεσμο κέρδος.

Ο Όμιλος μπορεί, κατά την αρχική αναγνώριση, αμετάκλητα να προσδιορίσει χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις ως επιμετρήσιμες στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων όταν ένα από τα παρακάτω κριτήρια ισχύει:

- ο προσδιορισμός απαλείφει ή μειώνει αισθητά μια λογιστική αναντιστοιχία που διαφορετικά θα απέρρεε από την επιμέτρηση στοιχείων ενεργητικού ή υποχρεώσεων ή από την αναγνώριση των κερδών και ζημιών επί αυτών σε διαφορετικές βάσεις, ή
- γίνεται διαχείριση μιας ομάδας χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων ή χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και η απόδοσή τους εκτιμάται βάσει της εύλογης αξίας, ή
- η χρηματοοικονομική υποχρέωση περιλαμβάνει ένα ή περισσότερα ενσωματωμένα παράγωγα ως επί μέρους στοιχεία ενός υβριδικού συμβολαίου τα οποία τροποποιούν σημαντικά τις ταμειακές ροές που σε διαφορετική περίπτωση θα απαιτούνταν από το συμβόλαιο.

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις σε FVTPL αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία τους. Οι μεταβολές στην εύλογη αξία αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, με εξαίρεση τις μεταβολές στην εύλογη αξία που οφείλονται σε μεταβολές πιστωτικού κινδύνου του Ομίλου, οι οποίες αναγνωρίζονται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση και δεν επαναταξινομούνται μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την αποαναγνώριση των υποχρεώσεων. Ωστόσο, αν αυτός ο χειρισμός δημιουργεί ή διευρύνει μια λογιστική ανακολουθία στην κατάσταση αποτελεσμάτων, όλα τα κέρδη ή οι ζημιές αυτής της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, συμπεριλαμβανομένων των επιδράσεων από τις μεταβολές στον πιστωτικό κίνδυνο, θα αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων

Μια χρηματοοικονομική υποχρέωση αποαναγνωρίζεται όταν η σχετική υποχρέωση εξοφλείται, ακυρώνεται ή λήγει. Όταν η υφιστάμενη χρηματοοικονομική υποχρέωση του Ομίλου αντικαθίσταται από μια άλλη από τον ίδιο αντισυμβαλλόμενο με ουσιωδώς διαφορετικούς όρους, ή οι όροι της υφιστάμενης υποχρέωσης τροποποιούνται ουσιωδώς, μια τέτοια ανταλλαγή ή τροποποίηση αντιμετωπίζεται ως εξόφληση της αρχικής υποχρέωσης και αναγνώριση μιας νέας υποχρέωσης και η όποια διαφορά προκύπτει αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ο Όμιλος θεωρεί ότι οι όροι είναι ουσιωδώς διαφορετικοί, όταν η προεξοφλημένη παρούσα αξία των ταμειακών ροών σύμφωνα με τους νέους όρους, συμπεριλαμβανομένων οποιονδήποτε αμοιβών που πληρώθηκαν καθαρών από αμοιβές που ελήφθησαν προεξοφλημένες χρησιμοποιώντας το αρχικό πραγματικό επιτόκιο, διαφέρει κατά τουλάχιστον 10% από την προεξοφλημένη παρούσα αξία των ταμειακών ροών που απομένουν από την αρχική χρηματοοικονομική υποχρέωση.

Αν μια ανταλλαγή χρεωστικών τίτλων ή τροποποίηση όρων αντιμετωπιστεί λογιστικά ως εξόφληση, κάθε κόστος ή αμοιβή που πραγματοποιήθηκε αναγνωρίζεται ως μέρος του κέρδους ή της ζημίας επί της εξόφλησης. Αν η ανταλλαγή ή τροποποίηση δεν αντιμετωπίζεται λογιστικά ως εξόφληση, κάθε κόστος ή αμοιβή που πραγματοποιείται αναπροσαρμόζει τη λογιστική αξία της υποχρέωσης και αποσβένεται κατά την εναπομένουσα διάρκεια της τροποποιημένης υποχρέωσης.

Ομοίως, όταν ο Όμιλος επαναγοράζει οποιοδήποτε χρεωστικά μέσα που έχουν εκδοθεί από τον Όμιλο, λογιστικοποιεί αυτές τις συναλλαγές ως διαγραφή χρέους.

2.2.12 Επιμέτρηση της εύλογης αξίας χρηματοοικονομικών μέσων

Εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων είναι η τιμή που θα λαμβανόταν κατά την πώληση ενός στοιχείου ενεργητικού ή κατά τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης, σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων, στην κύρια, ή, ελλείψει αυτής, στην πλέον

συμφέρουσα αγορά όπου ο Όμιλος έχει πρόσβαση, κατά την ημερομηνία επιμέτρησης σύμφωνα με τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς. Η εύλογη αξία μιας υποχρέωσης αντανακλά τον κίνδυνο μη εκπλήρωσης υποχρεώσεων.

Ο Όμιλος επιμετράει την εύλογη αξία ενός χρηματοοικονομικού μέσου, χρησιμοποιώντας την επίσημη χρηματιστηριακή τιμή σε μία ενεργό αγορά για το χρηματοοικονομικό αυτό μέσο, όταν αυτή είναι διαθέσιμη. Μία αγορά θεωρείται ενεργός εάν οι συναλλαγές για το στοιχείο ενεργητικού ή την υποχρέωση λαμβάνουν χώρα με επαρκή συχνότητα και όγκο ώστε να παρέχονται συνεχώς πληροφορίες τιμολόγησης. Όταν δεν υπάρχει διαθέσιμη επίσημη χρηματιστηριακή τιμή, σε μία ενεργό αγορά, τότε ο Όμιλος χρησιμοποιεί άλλες τεχνικές αποτίμησης που μεγιστοποιούν την χρήση συναφών παρατηρήσιμων δεδομένων και ελαχιστοποιούν τη χρήση μη παρατηρήσιμων δεδομένων. Η επιλεγμένη τεχνική αποτίμησης περιλαμβάνει όλους τους παράγοντες που οι συμμετέχοντες στην αγορά θα λάμβαναν υπόψη για την τιμολόγηση μία συναλλαγής.

Ο Όμιλος έχει επιλέξει να χρησιμοποιεί μέσες τιμές αγοράς ως ένα πρακτικό μέσο επιμέτρησης της εύλογης αξίας εντός του περιθωρίου ζήτησης-προσφοράς.

Η βέλτιστη απόδειξη της εύλογης αξίας ενός χρηματοοικονομικού μέσου κατά την αρχική αναγνώριση είναι συνήθως η τιμή συναλλαγής, δηλαδή η εύλογη αξία του τιμήματος που δόθηκε ή λήφθηκε, εκτός εάν ο Όμιλος θεωρεί ότι η εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση διαφέρει από την τιμή συναλλαγής. Σε αυτή την περίπτωση, εφόσον η εύλογη αξία αποδεικνύεται από διαπραγματεύσιμη τιμή σε ενεργό αγορά για πανομοιότυπο στοιχείο ενεργητικού ή υποχρέωση (δηλ. τιμή Επιπέδου 1) ή βάσει τεχνικής αποτίμησης που χρησιμοποιεί μόνο παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς, η διαφορά μεταξύ της εύλογης αξίας κατά την αρχική αναγνώριση και της τιμής συναλλαγής αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ως κέρδος ή ζημιά. Στην περίπτωση κατά την οποία η εύλογη αξία αποδεικνύεται βάσει μίας τεχνικής αποτίμησης που χρησιμοποιεί μη παρατηρήσιμα δεδομένα, τότε το χρηματοοικονομικό μέσο αναγνωρίζεται αρχικά στην εύλογη αξία προσαρμοσμένη ώστε να αναβάλλει την αναγνώριση στην κατάσταση αποτελεσμάτων της διαφοράς ανάμεσα στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση και την τιμή συναλλαγής ('day one gain or loss'). Στη συνέχεια το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημία αποσβένεται με κατάλληλο τρόπο κατά τη διάρκεια της ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου ή αναγνωρίζεται νωρίτερα εφόσον υπάρξει διαθέσιμη διαπραγματεύσιμη τιμή σε ενεργό αγορά ή παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς ή όταν το χρηματοοικονομικό μέσο πουληθεί.

Όλα τα στοιχεία ενεργητικού και οι υποχρεώσεις, των οποίων η εύλογη αξία επιμετράται ή γνωστοποιείται στις οικονομικές καταστάσεις, κατηγοριοποιούνται εντός της ιεραρχίας εύλογης αξίας, με βάση το κατώτερο επίπεδο δεδομένων που είναι σημαντικά για την συνολική επίτευξη της επιμέτρησης (σημ. 5.3).

Για στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία σε επαναλαμβανόμενη βάση, ο Όμιλος αναγνωρίζει μεταφορές εντός και εκτός της ιεραρχίας εύλογης αξίας στην αρχή του τριμήνου εντός του οποίου η μεταφορά χρηματοοικονομικού μέσου πραγματοποιήθηκε.

2.2.13 Απομείωση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Ο Όμιλος αναγνωρίζει αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές (ECL) που αντικατοπτρίζουν τις μεταβολές στην πιστωτική ποιότητα από την αρχική αναγνώριση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού που επιμετρώνται σε αποσβέσιμο κόστος και στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, συμπεριλαμβανομένων δανείων και ομολογιών που εκδοθήκαν για λόγους τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού, οι οποίες συστήθηκαν από τον Όμιλο, απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις, χρεωστικών τίτλων, συμβολαίων χρηματοοικονομικής εγγύησης και δανειακών δεσμεύσεων. Καμία αναμενόμενη πιστωτική ζημιά δεν αναγνωρίζεται για τους συμμετοχικούς τίτλους. Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές αποτελούν μία σταθμισμένη, βάσει πιθανοτήτων, μέση εκτίμηση των πιστωτικών ζημιών που αντανακλά τη διαχρονική αξία του χρήματος. Κατά την αρχική αναγνώριση των χρηματοοικονομικών μέσων που εμπίπτουν στην πολιτική απομείωσης, ο Όμιλος σχηματίζει πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές δώδεκα μηνών, που είναι οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές που προκύπτουν από γεγονότα αδυναμίας πληρωμής που είναι πιθανό να συμβούν μέσα στους επόμενους δώδεκα μήνες. Στη συνέχεια, για τα χρηματοοικονομικά μέσα για τα οποία ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί σημαντικά (SICR) από την αρχική τους αναγνώριση, αναγνωρίζεται πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια τους, η οποία προκύπτει από γεγονότα αθέτησης που είναι πιθανά κατά την αναμενόμενη διάρκεια του μέσου. Εάν κατά την αρχική του αναγνώριση το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού πληροί τον ορισμό του αγορασθέντος ή του πιστωτικά απομειωμένου χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού (POCI), η πρόβλεψη απομείωσης βασίζεται στις μεταβολές των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών καθ' όλη τη διάρκεια του στοιχείου ενεργητικού.

Οι προβλέψεις απομείωσης για τις εμπορικές απαιτήσεις από δραστηριότητες πλην χορηγήσεων επιμετρώνται πάντα στο ποσό που ισούται με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Για όλα τα λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού για τα οποία υπολογίζονται προβλέψεις απομείωσης, εφαρμόζεται η γενική προσέγγιση τριών σταδίων.

Κατά συνέπεια, οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές αναγνωρίζονται χρησιμοποιώντας μια προσέγγιση τριών σταδίων που βασίζεται στην έκταση της υποβάθμισης της πιστοληπτικής ικανότητας από την αρχική αναγνώριση του χρηματοοικονομικού μέσου:

- Στάδιο 1 – Όταν δεν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού μέσου, αναγνωρίζεται ένα ποσό ίσο με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές δωδεκαμήνου. Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές δωδεκαμήνου χρηματοοικονομικού μέσου ή ομάδας χρηματοοικονομικών μέσων αντιπροσωπεύουν ένα μέρος των ζημιών που θα αναγνωρίζονταν καθ' όλη τη διάρκεια τους, οι οποίες προκύπτουν από γεγονότα αθέτησης που είναι πιθανά εντός των επόμενων 12 μηνών μετά την ημερομηνία αναφοράς και είναι ίσες με τις αναμενόμενες υστερήσεις ταμειακών ροών καθ' όλη τη διάρκεια τους, λόγω πιθανών ζημιογόνων γεγονότων εντός των επόμενων 12 μηνών. Μη πιστωτικά απομειωμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού, αγορασμένα ή κατά την αρχική τους αναγνώριση, καθώς και αναγνωρισμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού μετά από ουσιωδώς σημαντική τροποποίηση πού έχει λογιστικοποιηθεί ώς από-αναγνώριση, ταξινομούνται αρχικώς στο Στάδιο 1.
- Στάδιο 2 – Όταν σε ένα χρηματοοικονομικό μέσο επέλθει σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου μετά την αρχική του αναγνώριση, αλλά δε θεωρείται ότι βρίσκεται σε κατάσταση αθέτησης, περιλαμβάνεται στο Στάδιο 2. Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου αντιπροσωπεύουν τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές που προκύπτουν από όλα τα πιθανά συμβάντα αθέτησης κατά την αναμενόμενη διάρκεια του.
- Στάδιο 3 – Στο παρόν Στάδιο περιλαμβάνονται τα χρηματοοικονομικά μέσα που θεωρούνται ότι έχουν υποστεί γεγονός αθέτησης. Όπως και στο Στάδιο 2, η πρόβλεψη για τις πιστωτικές ζημιές αντικατοπτρίζει τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου.
- POCI – Τα αγορασμένα ή κατά την αρχική τους αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού είναι στοιχεία του ενεργητικού που κατά την αρχική τους αναγνώριση θεωρούνται πιστωτικά απομειωμένα. Δεν υπόκεινται σε κατάταξη ανά στάδιο και πάντοτε επιμετρούνται βάσει των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών καθ' όλη τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου. Συνεπώς, οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές αναγνωρίζονται μόνο στο βαθμό που υπάρχει μεταγενέστερη μεταβολή στις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου. Οποιαδήποτε θετική αλλαγή στις αναμενόμενες ταμειακές ροές αναγνωρίζεται ως αντιλογισμός απομείωσης (κέρδος) στην κατάσταση αποτελεσμάτων ακόμη και εάν το ύψος των νέων αναμενομένων ταμειακών ροών ξεπερνούν τις εκτιμώμενες ταμειακές ροές της αρχικής αναγνώρισης. Εκτός από τα αγορασμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού, μπορούν να συμπεριληφθούν και χρηματοοικονομικά μέσα που θεωρούνται ως νέα στοιχεία του ενεργητικού μετά από μία ουσιωδώς σημαντική τροποποίηση που έχει λογιστικοποιηθεί ως από-αναγνώριση (βλ. ενότητα 2.2.9).

Ορισμός αθέτησης

Για τον προσδιορισμό του κινδύνου αθέτησης, ο Όμιλος εφαρμόζει έναν ορισμό αθέτησης για λογιστικούς σκοπούς, ο οποίος είναι σύμφωνος με τους ορισμούς της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EBA) για τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα (βλ. σημείωση 5.2.1.2). Ο ορισμός αθέτησης για λογιστικούς σκοπούς, είναι σύμφωνος με τον ορισμό που χρησιμοποιείται εσωτερικά για σκοπούς διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου.

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού θεωρείται πιστωτικά απομειωμένο όταν έχουν συμβεί ένα ή περισσότερα γεγονότα που έχουν αρνητική επίπτωση στις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές της εν λόγω έκθεσης:

- Ο δανειολήπτης αντιμετωπίζει σημαντική δυσκολία στην εκπλήρωση των οικονομικών του υποχρεώσεων.
- Υπήρξε παραβίαση της σύμβασης, όπως αθέτηση ή καθυστέρηση πληρωμών.
- Ο Όμιλος, για οικονομικούς ή συμβατικούς λόγους που σχετίζονται με την οικονομική δυσχέρεια του δανειολήπτη, έχει προχωρήσει σε διευκόλυνση ή διευκολύνσεις που ο Όμιλος δεν θα εξέταζε σε διαφορετική περίπτωση.
- Υπάρχει πιθανότητα ο δανειολήπτης να περιέλθει σε διαδικασία πτώχευσης ή άλλη χρηματοοικονομική αναδιοργάνωση.
- Για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που ανήκουν στην κατηγορία POCI, η αγορά ή αναγνώριση τους με μεγάλη έκπτωση η οποία αντανακλά το βαθμό των πραγματοποιηθεισών πιστωτικών ζημιών θεωρείται επιζήμιο γεγονός. Ο Όμιλος αξιολογεί το κριτήριο που σχετίζεται με τη μεγάλη έκπτωση ακολουθώντας μια προσέγγιση βασισμένη σε συγκεκριμένες αρχές, με σκοπό να συμπεριλάβει όλη την πληροφορία που θεωρείται λογική και υποστηρικτική ώστε να αποδώσει τις συνθήκες της αγοράς που υπήρχαν τη στιγμή της αξιολόγησης αυτής.

Για τους χρεωστικούς τίτλους, ο Όμιλος καθορίζει τον κίνδυνο αδυναμίας πληρωμής χρησιμοποιώντας μια βαθμίδα εσωτερικής πιστοληπτικής διαβάθμισης. Ο Όμιλος, χαρακτηρίζει τους χρεωστικούς τίτλους ως πιστωτικά απομειωμένους εάν η εσωτερική διαβάθμιση του εκδότη/ αντισυμβαλλόμενου αντιστοιχεί στην διαβάθμιση «C» (βαθμίδα Moody's) ή η εξωτερική πιστοληπτική

διαβάθμιση του εκδότη/ αντισυμβαλλόμενου την ημερομηνία αναφοράς αντιστοιχεί σε διαβάθμιση «C» (βαθμίδα Moody's) και η εσωτερική πιστοληπτική διαβάθμιση δεν είναι διαθέσιμη.

Σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου (SICR) και κατανομή σε στάδια

Ο προσδιορισμός του εάν μια πρόβλεψη απομείωσης θα πρέπει να βασίζεται σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές διάρκειας 12 μηνών ή σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού, των δανειακών δεσμεύσεων και των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων, εξαρτάται από το αν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου (SICR) από την αρχική τους αναγνώριση.

Σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, ο Όμιλος αξιολογεί κατά πόσο ο κίνδυνος αθέτησης για την αναμενόμενη υπολειπόμενη διάρκεια του ανοίγματος έχει αυξηθεί σημαντικά έναντι του αναμενόμενου κινδύνου αθέτησης που υπολογίστηκε στο συγκεκριμένο χρονικό σημείο κατά την αρχική αναγνώριση.

Η αξιολόγηση για τη σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου πραγματοποιείται χρησιμοποιώντας τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά κριτήρια που βασίζονται σε λογικές και βάσιμες πληροφορίες που είναι διαθέσιμες χωρίς υπερβολικό κόστος ή προσπάθεια, συμπεριλαμβανομένης μελλοντικής πληροφόρησης, μακροοικονομικών σεναρίων καθώς και ιστορικών δεδομένων. Επιπλέον, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της αξιολόγησης της αύξησης του πιστωτικού κινδύνου με βάση τις παραπάνω ενδείξεις, ο πιστωτικός κίνδυνος ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού θεωρείται ότι έχει αυξηθεί σημαντικά όταν οι συμβατικές πληρωμές υπερβαίνουν τις 30 ημέρες καθυστέρηση.

Ως κύριο κριτήριο για την αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, συγκρίνεται η πιθανότητα αθέτησης (PD) κατά την υπολειπόμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου σε κάθε ημερομηνία αναφοράς με την πιθανότητα αθέτησης (PD) που αναμενόταν για την υπολειπόμενη διάρκειά του στο συγκεκριμένο χρονικό σημείο κατά την αρχική του αναγνώριση.

Ο Όμιλος μπορεί επίσης να θεωρήσει ως ένδειξη αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, όταν η πιθανότητα αθέτησης (PD) κατά την υπολειπόμενη διάρκεια σε κάθε ημερομηνία αναφοράς υπερβαίνει κάποιες προκαθορισμένες τιμές. Το κριτήριο αυτό μπορεί να εφαρμοστεί προκειμένου να ληφθούν υπόψη περιπτώσεις όπου η σύγκριση της σχετικής πιθανότητας αθέτησης δεν έχει ως αποτέλεσμα την αναγνώριση της αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, ενώ η απόλυτη τιμή της πιθανότητας αθέτησης είναι σε επίπεδα που θεωρούνται υψηλά με βάση το αποδεκτό επίπεδο ανάληψης κινδύνου του Ομίλου.

Για τον πιστωτικό κίνδυνο ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, μπορεί να εφαρμοστεί ένα όριο, το οποίο συνήθως αφορά στην προβλεπόμενη πιθανότητα αθέτησής του, κάτω από το οποίο θεωρείται ότι δεν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου σε σχέση με την αναμενόμενη πιθανότητα αθέτησής του κατά την αρχική αναγνώριση. Σε μια τέτοια περίπτωση, το στοιχείο του ενεργητικού ταξινομείται στο Στάδιο 1 ανεξάρτητα από το αν άλλα κριτήρια θα οδηγούσαν στην ταξινόμησή του στο Στάδιο 2. Το κριτήριο αυτό ισχύει κυρίως για χρεωστικούς τίτλους.

Η εσωτερική πιστοληπτική διαβάθμιση (σε επίπεδο δανειολήπτη), η οποία ενσωματώνει συγκεκριμένες πληροφορίες για τον δανειολήπτη, χρησιμοποιείται επίσης ως βάση για τον προσδιορισμό της αύξησης του πιστωτικού κινδύνου όσον αφορά στα χρηματοδοτικά ανοίγματα του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου. Ειδικότερα, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη τις αλλαγές των εσωτερικών πιστοληπτικών διαβαθμίσεων βάσει συγκεκριμένων βαθμίδων. Επιπρόσθετα, η είσοδος στη λίστα παρακολούθησης (Watchlist) θεωρείται επίσης από τον Όμιλο ότι συνιστά αύξηση του πιστωτικού κινδύνου. Τα μοντέλα εσωτερικής πιστοληπτικής διαβάθμισης ενσωματώνουν συγκεκριμένες πληροφορίες για τον δανειολήπτη αλλά και πληροφόρηση για μελλοντικά στοιχεία που ενσωματώνουν μακροοικονομικές μεταβλητές.

Η αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου για τους χρεωστικούς τίτλους πραγματοποιείται σε ατομική βάση και βασίζεται στον αριθμό των βαθμίδων της εσωτερικής πιστοληπτικής διαβάθμισης που έχει υποβαθμιστεί ο χρεωστικός τίτλος από την ημερομηνία αρχικής του αναγνώρισης.

Τα μέτρα ρύθμισης των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού όπως παρακολουθούνται από τον Όμιλο θεωρούνται ένδειξη αύξησης του πιστωτικού κινδύνου και συνεπώς τα εν λόγω στοιχεία κατανέμονται στο Στάδιο 2 μετά τη ρύθμιση. εκτός εάν θεωρούνται ως πιστωτικά απομειωμένα οπότε ταξινομούνται στο Στάδιο 3. Επιπλέον, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της αξιολόγησης της αύξησης του πιστωτικού κινδύνου με βάση τις παραπάνω ενδείξεις, ο πιστωτικός κίνδυνος ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού θεωρείται ότι έχει αυξηθεί σημαντικά όταν οι συμβατικές πληρωμές υπερβαίνουν τις 30 ημέρες καθυστέρηση.

Επιπλέον, η Διοίκηση μπορεί να εφαρμόζει προσωρινές συνολικές προσαρμογές όταν καθορίζει εάν ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί σημαντικά από την αρχική αναγνώριση σε ανοίγματα που έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου ώστε να αντικατοπτρίζουν μακροοικονομικούς ή άλλους παράγοντες που δεν αντιμετωπίζονται επαρκώς από τα τρέχοντα μοντέλα

πιστωτικού κινδύνου. Αυτοί οι παράγοντες μπορεί να εξαρτώνται από πληροφορίες όπως ο τύπος του ανοίγματος, οι συγκεκριμένες πληροφορίες του αντισυμβαλλομένου και τα χαρακτηριστικά του χρηματοοικονομικού μέσου, ενώ παράλληλα η εφαρμογή τους απαιτεί σημαντική κρίση.

Μεταφορά από το Στάδιο 2 στο Στάδιο 1

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού, το οποίο κατατάσσεται στο Στάδιο 2 λόγω της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, θα επαναταξινομηθεί στο Στάδιο 1, εφόσον δεν πληροί πλέον κανένα από τα κριτήρια του Σταδίου 2.

Σε περίπτωση που έχουν εφαρμοστεί μέτρα ρύθμισης, ο Όμιλος χρησιμοποιεί μία δοκιμαστική περίοδο δύο ετών, προκειμένου να εκπληρωθούν οι προϋποθέσεις για να γίνει μεταφορά στο Στάδιο 1. Εάν στο τέλος της προαναφερθείσας δοκιμαστικής περιόδου, οι οφειλέτες έχουν πραγματοποιήσει συνολικές πληρωμές μεγαλύτερες ενός σημαντικού ποσού, δεν υπάρχουν ποσά σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 30 ημερών και τα δάνεια δεν είναι πιστωτικά απομειωμένα αλλά ούτε πληρείται κάποιο άλλο κριτήριο σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, τα δάνεια ταξινομούνται στο Στάδιο 1.

Μεταφορά από το Στάδιο 3 στο Στάδιο 2

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού μεταφέρεται από το Στάδιο 3 στο Στάδιο 2, όταν τα κριτήρια βάσει των οποίων χαρακτηρίστηκε ως πιστωτικά απομειωμένο, δεν ισχύουν πλέον.

Κριτήρια για την ομαδοποίηση των ανοιγμάτων με βάση τα κοινά χαρακτηριστικά του πιστωτικού κινδύνου

Η εκτίμηση της πρόβλεψης απομείωσης πραγματοποιείται είτε σε ατομική βάση είτε σε συλλογική για ομάδες παρόμοιων στοιχείων με ομοιογενή χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου. Ο Όμιλος εφαρμόζει τις ίδιες αρχές για την αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση κατά την εκτίμηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών σε συλλογική ή ατομική βάση.

Ο Όμιλος κατηγοριοποιεί τα δανειακά ανοίγματά του με βάση τα κοινά χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου, τόσο για την αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου όσο και για τη μέτρηση της πρόβλεψης για ζημιές από δάνεια σε συλλογική βάση. Οι διαφορετικές κατηγορίες αποσκοπούν να αποτυπώσουν τις διαφορές στην πιθανότητα αθέτησης και τα ποσοστά ανάκτησης σε περίπτωση αθέτησης.

Τα κοινά χαρακτηριστικά του πιστωτικού κινδύνου που χρησιμοποιούνται για την κατάτμηση των ανοιγμάτων περιλαμβάνουν διάφορα στοιχεία όπως: ο τύπος χρηματοοικονομικού μέσου, ο τύπος χαρτοφυλακίου, η κατηγορία του περιουσιακού στοιχείου, ο τύπος προϊόντος, ο κλάδος, η αρχική οντότητα, η διαβάθμιση πιστοληπτικής αξιολόγησης, η υπολειπόμενη διάρκεια έως τη λήξη, η γεωγραφική θέση του δανειολήπτη, η αξία εξασφαλίσεων του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, το καθεστώς ρύθμισης και οι ημέρες καθυστέρησης.

Ο Όμιλος προσδιορίζει τα μεμονωμένα σημαντικά ανοίγματα και πραγματοποιεί τη μέτρηση αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς βάσει των συγκεκριμένων ιδιαίτερων πληροφοριών του κάθε δανειολήπτη τόσο για τα χαρτοφυλάκια λιανικής τραπεζικής όσο και για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο. Η εν λόγω μέτρηση διενεργείται σε επίπεδο δανειολήπτη, συνεπώς τα κριτήρια ορίζονται σε αυτό το επίπεδο, ενώ λαμβάνονται υπόψη τόσο οι ποιοτικοί όσο και οι ποσοτικοί παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών σχετικά με τις μελλοντικές εξελίξεις.

Για τα υπόλοιπα ανοίγματα λιανικής τραπεζικής και δανείων σε επιχειρήσεις, η αναμενόμενη πιστωτική ζημιά μετράται σε συλλογική βάση. Με την προσέγγιση αυτή ενσωματώνονται συγκεκριμένες πληροφορίες για τον δανειολήπτη, και ιστορικά δεδομένα ζημιών σε συλλογική βάση και μελλοντική πληροφόρηση. Για τους χρεωστικούς τίτλους καθώς και τίτλους ομολόγων που εκδοθήκαν για λόγους τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού οι οποίες συστήθηκαν από τον Όμιλο, η επιμέτρηση των ζημιών απομείωσης πραγματοποιείται σε ατομική βάση.

Επιμέτρηση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Η επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών είναι μια αμερόληπτα καθορισμένη και σταθμισμένη βάσει πιθανοτήτων μέση εκτίμηση των πιστωτικών ζημιών που αντανακλά την διαχρονική αξία του χρήματος, η οποία καθορίζεται μέσω της αξιολόγησης μιας σειράς πιθανών εκβάσεων. Ως πιστωτική ζημιά ορίζεται η διαφορά μεταξύ των ταμειακών ροών που είναι απαιτητές από τον Όμιλο σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους του χρηματοοικονομικού στοιχείου και των ταμειακών ροών που ο Όμιλος προσδοκά ότι θα εισπράξει προεξοφλημένες με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο (EIR) του στοιχείου του ενεργητικού, ή με το προσαρμοσμένο στον πιστωτικό κίνδυνο πραγματικό επιτόκιο (credit-adjusted EIR) σε ό,τι αφορά τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που χαρακτηρίστηκαν ως POCI. Για την επιμέτρηση των αναμενόμενων ζημιών από πιστωτικό κίνδυνο, ιστορικά δεδομένα, τρέχουσες συνθήκες καθώς και λογικές και βάσιμες προβλέψεις σχετικά με τις μελλοντικές συνθήκες θα πρέπει να λαμβάνονται

υπόψη. Για τις μη εκταμιευμένες δανειακές δεσμεύσεις, ως αναμενόμενη πιστωτική ζημιά ορίζεται η παρούσα αξία της διαφοράς μεταξύ των συμβατικών ταμειακών ροών που οφείλονται εάν η δανειακή δέσμευση εκταμιεύονταν και των ταμειακών ροών που ο Όμιλος αναμένει να εισπράξει, ενώ για τις χρηματοοικονομικές εγγυήσεις ως αναμενόμενη πιστωτική ζημιά ορίζεται η διαφορά μεταξύ των αναμενομένων πληρωμών αποζημίωσης του κάτοχου του συμβολαίου και τυχόν ποσά που ο Όμιλος αναμένει να εισπράξει.

Ο Όμιλος εκτιμά τις αναμενόμενες υστερήσεις ταμειακών ροών από όλες τις πιθανές πηγές λαμβάνοντας υπόψη τις εξασφαλίσεις και άλλες πιστωτικές ενισχύσεις που εμπεριέχονται στους συμβατικούς όρους και τα οποία δεν αναγνωρίζονται διακριτά. Στην περίπτωση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού με εξασφαλίσεις, η εκτίμηση των αναμενόμενων ταμειακών ροών που σχετίζονται με την εξασφάλιση αποτυπώνει το ποσό των ταμειακών ροών και τη χρονική στιγμή που αυτές αναμένεται να εισπραχθούν από την διαδικασία ρευστοποίησης μετά την αφαίρεση των προεξοφλημένων εξόδων απόκτησης και εκποίησης της εξασφάλισης, ανεξάρτητα από το εάν η ρευστοποίηση είναι πιθανή.

Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές υπολογίζονται για τη διάρκεια της μέγιστης συμβατικής περιόδου κατά την οποία ο Όμιλος είναι εκτεθειμένος σε πιστωτικό κίνδυνο, ο οποίος προσδιορίζεται με βάση τους ουσιαστικούς όρους του χρηματοοικονομικού μέσου, ή σε περίπτωση ανακυκλούμενων πιστώσεων λαμβάνοντας υπόψη παράγοντες όπως η αναμενόμενη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου και τις προγενέστερες πρακτικές του Ομίλου.

Απαιτήσεις από πελάτες, οι οποίες προκύπτουν από τις μη χρηματοδοτικές δραστηριότητες του Ομίλου, περιλαμβάνονται στα Λοιπά Στοιχεία Ενεργητικού και είναι κυρίως βραχυπρόθεσμες. Ως εκ τούτου, λαμβάνοντας υπόψη ότι τέτοιου είδους χρηματοοικονομικά μέσα συνήθως δεν εμπεριέχουν σημαντικό σκέλος χρηματοδότησης, η πρόβλεψη για πιστωτική ζημιά επιμετράται σε ποσό ίσο με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια τους, σύμφωνα με την απλοποιημένη προσέγγιση.

Βασικές παράμετροι προσδιορισμού των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Ο υπολογισμός των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βασίζεται στις καμπύλες της πιθανότητας αθέτησης (probability of default - PD), της ζημιάς ως ποσοστό του χρηματοδοτικού ανοίγματος δεδομένης της αθέτησης (loss given default - LGD), της έκθεσης κατά την αθέτηση (exposure at default - EAD) και άλλων παραμέτρων όπως ο συντελεστής μετατροπής των εκτός ισολογισμού πιστωτικών ανοιγμάτων σε χρηματοδοτικά ανοίγματα (credit conversion factor - CCF) και το ποσοστό προπληρωμής (prepayment rate). Γενικά, ο Όμιλος αντλεί αυτές τις παραμέτρους από εσωτερικώς αναπτυγμένα στατιστικά μοντέλα, ιστορικά δεδομένα συγκεκριμένης χρονικής στιγμής (point-in-time) και παρατηρήσεις, αξιοποιώντας τις υφιστάμενες υποδομές που έχει αναπτύξει σχετικά με το κανονιστικό πλαίσιο και τις πρακτικές διαχείρισης κινδύνου.

Τα PD, LGD και EAD που χρησιμοποιούνται για λογιστικούς σκοπούς ενδέχεται να διαφέρουν από εκείνα τα οποία χρησιμοποιούνται για εποπτικούς σκοπούς. Για σκοπούς επιμέτρησης της απομείωσης, σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 το PD είναι μία point-in-time εκτίμηση σε αντίθεση με την εκτίμηση του PD για εποπτικούς σκοπούς όπου ακολουθείται η προσέγγιση «through-the-cycle». Επιπροσθέτως, για εποπτικούς σκοπούς, το LGD και το EAD βασίζονται στη σοβαρότητα της ζημιάς σε συνθήκες οικονομικής ύφεσης, ενώ για σκοπούς απομείωσης, το LGD και το EAD αντανακλούν ένα αμερόληπτα καθορισμένο και σταθμισμένο βάσει πιθανοτήτων ποσό.

Το PD αντιπροσωπεύει την πιθανότητα αθέτησης της υποχρέωσης που εκτιμάται με βάση τις επικρατούσες οικονομικές συνθήκες κατά την ημερομηνία αναφοράς, προσαρμοσμένη ώστε να λαμβάνει υπόψη τις εκτιμήσεις των μελλοντικών οικονομικών συνθηκών που ενδέχεται να επηρεάσουν τον κίνδυνο αθέτησης, σε δεδομένο χρονικό ορίζοντα.

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί Point in Time (PiT) PDs για να εξαλείψει οποιαδήποτε υποκειμενικότητα προς τα ιστορικά δεδομένα, με στόχο να αντικατοπτρίζει την άποψη της διοίκησης για το μέλλον κατά την ημερομηνία αναφοράς, ενσωματώνοντας σχετικές μελλοντικές πληροφορίες συμπεριλαμβανομένων των μακροοικονομικών σεναρίων.

Δυο τύποι PDs χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς:

- PD 12 μηνών που είναι η εκτιμώμενη πιθανότητα αθέτησης που προκύπτει μέσα στους επόμενους 12 μήνες (ή για την υπολειπόμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, εάν αυτή είναι μικρότερη από 12 μήνες). Χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών δωδεκαμήνου για το Στάδιο 1.
- PD καθ' όλη τη διάρκεια (lifetime PD) που είναι η εκτιμώμενη πιθανότητα αθέτησης που προκύπτει κατά την υπολειπόμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού. Χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του Σταδίου 2, Σταδίου 3 και των αγορασθέντων ή κατά την αρχική αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού (POCI).

Για τους χρεωστικούς τίτλους, τα PDs λαμβάνονται από διεθνείς οίκους αξιολόγησης που χρησιμοποιούν μεθοδολογίες αξιολόγησης κινδύνου, μεγιστοποιώντας τη χρήση αντικειμενικών μεταβλητών και δεδομένα αγοράς. Ο Όμιλος ορίζει εσωτερικά αναπτυγμένες

πιστωτικές διαβαθμίσεις σε κάθε εκδότη/αντισυμβαλλόμενο βάσει αυτών των PDs. Στις περιπτώσεις αντισυμβαλλόμενων που δεν υπάρχει τέτοια διαθέσιμη πληροφορία, ο Όμιλος ορίζει PDs χρησιμοποιώντας εσωτερικά μοντέλα.

Η έκθεση κατά την αθέτηση υποχρέωσης (EAD) είναι μια εκτίμηση χρηματοδοτικού ανοίγματος σε μια μελλοντική ημερομηνία αθέτησης, λαμβάνοντας υπόψη τις αναμενόμενες μεταβολές του ανοίγματος μετά την ημερομηνία αναφοράς, συμπεριλαμβανομένων των αποπληρωμών κεφαλαίου και τόκων και των αναμενόμενων εκταμιεύσεων δανειακών δεσμεύσεων. Το EAD περιλαμβάνει τόσο τα ανοίγματα εντός όσο και εκτός ισολογισμού. Η εντός ισολογισμού έκθεση αντιστοιχεί στο συνολικό ποσό που έχει αναληφθεί και είναι απαιτητό προς πληρωμή, το οποίο περιλαμβάνει το οφειλόμενο κεφάλαιο, τους δεδουλευμένους τόκους και τα ληξιπρόθεσμα ποσά. Η εκτός ισολογισμού έκθεση αντιπροσωπεύει την πίστωση που είναι διαθέσιμη προς ανάληψη, επιπροσθέτως της έκθεσης εντός ισολογισμού.

Επιπλέον, ο συντελεστής μετατροπής (CCF) χρησιμοποιείται για την μετατροπή των πιστωτικών γραμμών και άλλων εκτός ισολογισμού ανοιγμάτων σε EAD ποσά. Πρόκειται για μια παραδοχή η οποία προκύπτει μέσω μοντέλων και αντιπροσωπεύει το ποσοστό του μη αναληφθέντος ποσού που αναμένεται να ληφθεί πριν από την εκδήλωση ενός γεγονότος αθέτησης.

Επιπροσθέτως, το ποσοστό προπληρωμής (prepayment rate) είναι μια εκτίμηση πρόωρων αποπληρωμών ενός χρηματοδοτικού ανοίγματος οι οποίες υπερβαίνουν τις συμβατικές αποπληρωμές βάσει του χρονοδιαγράμματος εξόφλησης, εκφράζεται δε ως ποσοστό επί του EAD σε κάθε περίοδο αναφοράς έχοντας ως αποτέλεσμα την μείωση του EAD.

Η ζημιά δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (LGD) εκφράζει την έκταση της ζημιάς που ο Όμιλος αναμένει για ανοίγματα τα οποία είναι σε κατάσταση αθέτησης και ορίζεται ως η διαφορά μεταξύ των συμβατικών ταμειακών ροών κι εκείνων που ο Όμιλος προσδοκά να εισπράξει συμπεριλαμβανομένων των ποσών από τη ρευστοποίηση εξασφαλίσεων. Το LGD, το οποίο εκφράζεται συνήθως ως ποσοστό του EAD, διαφέρει σύμφωνα με τον τύπο του αντισυμβαλλόμενου, τον τύπο και την προτεραιότητα της απαίτησης, την ύπαρξη εξασφαλίσεων και άλλων πιστωτικών ενισχύσεων. Ο Όμιλος διακρίνει τα δανειακά χαρτοφυλάκια του σε δύο μεγάλες κατηγορίες, δηλ. αυτά που καλύπτονται με εξασφαλίσεις και αυτά χωρίς εξασφαλίσεις. Ο Όμιλος εκτιμά το LGD χρησιμοποιώντας ποσοστά αποκατάστασης (cure rate) που αντικατοπτρίζουν εισπράξεις μετρητών, εκτιμώμενες προσόδους από την ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων, εκτιμήσεις για το χρόνο ρευστοποίησης, κόστος υλοποίησης, κλπ. Όπου οι συνιστώσες του LGD εξαρτώνται από μακροοικονομικά δεδομένα, οι εξαρτήσεις αυτές αντανακλώνται ενσωματώνοντας πληροφορίες σχετικά με το μέλλον, όπως οι προβλεπόμενοι δείκτες τιμών στα αντίστοιχα μοντέλα. Η εκτίμηση των προαναφερθέντων συνιστωσών στο LGD αντικατοπτρίζει τα διαθέσιμα ιστορικά δεδομένα που καλύπτουν μια εύλογη περίοδο, δηλ. έναν πλήρη οικονομικό κύκλο.

Για τα ομόλογα εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου, το LGD βασίζεται κυρίως σε ιστορικά δεδομένα τα οποία προκύπτουν από έρευνες οίκων αξιολόγησης αλλά επίσης μπορεί να καθοριστεί λαμβάνοντας υπόψη τις υπάρχουσες αναμενόμενες υποχρεώσεις του οφειλέτη καθώς και το μακροοικονομικό περιβάλλον.

Επιπροσθέτως στο LGD λαμβάνονται υπόψη η προτεραιότητα του χρεωστικού τίτλου, τυχόν εξασφαλίσεις του οφειλέτη ή οποιαδήποτε άλλης μορφής κάλυψη.

Πληροφόρηση για μελλοντικά στοιχεία (forward looking information)

Προκειμένου να γίνει η επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών για κάθε στάδιο και η εκτίμηση των σημαντικών αυξήσεων του πιστωτικού κινδύνου, λαμβάνονται υπόψη πληροφορίες σχετικά με λογικές και βάσιμες προβλέψεις μελλοντικών γεγονότων και μακροοικονομικών συνθηκών. Η εκτίμηση και η εφαρμογή πληροφοριών αναφορικά με το μέλλον απαιτεί σημαντική κρίση.

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί τουλάχιστον τρία μακροοικονομικά σενάρια (δηλαδή βασικό, δυσμενές και αισιόδοξο) για να επιτύχει το στόχο της επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών κατά τρόπο που να αντικατοπτρίζει ένα αμερόληπτο και σταθμισμένο βάσει πιθανοτήτων αποτέλεσμα. Το βασικό σενάριο αντιπροσωπεύει το πιο πιθανό σενάριο και εναρμονίζεται με τις πληροφορίες που χρησιμοποιεί ο Όμιλος για σκοπούς στρατηγικού σχεδιασμού και προϋπολογισμού.

Τα σενάρια αντικατοπτρίζονται στις παραμέτρους ρίσκου, και συγκεκριμένα στο PD 12 μηνών, στο PD καθ' όλη τη διάρκεια και στο LGD. Επομένως χρησιμοποιούνται 3 ζεύγη από κάθε μία από αυτές τις παραμέτρους, σύμφωνα με τα σενάρια που αναπτύσσονται.

Στη συνέχεια, ο Όμιλος προβαίνει στον υπολογισμό των σταθμίσεων για κάθε σενάριο, που αντιπροσωπεύουν την πιθανότητα πραγματοποίησης καθενός σεναρίου. Αυτές οι σταθμίσεις εφαρμόζονται στα 3 ζεύγη υπολογισμού των παραμέτρων προκειμένου να παραχθεί ένα μοναδικό σενάριο με σταθμισμένες παραμέτρους κινδύνου, το οποίο στη συνέχεια χρησιμοποιείται τόσο στην αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου όσο και στην επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Ο υπολογισμός των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών ενσωματώνει μελλοντικές μακροοικονομικές μεταβλητές, συμπεριλαμβανομένων των ρυθμών αύξησης του ΑΕΠ, των δεικτών τιμών κατοικιών, των ποσοστών ανεργίας, των επιτοκίων κλπ.

Για να αντικατοπτριστούν οι σημαντικές μη γραμμικότητες στο μοντέλο των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών όσο αφορά τα σημαντικά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αξιολογούνται σε ατομική βάση, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη σχετική πληροφόρηση για μελλοντικά στοιχεία για συγκεκριμένες ομάδες δανειοληπτών κυρίως βάσει του επιχειρηματικού κλάδου όπου ανήκουν καθώς και άλλους παράγοντες πιστωτικού κινδύνου (εάν υπάρχουν). Έτσι ορίζονται σταθμίσεις για κάθε σενάριο ανά ομάδα δανειοληπτών με στόχο αμερόληπτου υπολογισμού του ποσού των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών που ενσωματώνει όλες τις λογικές και σχετικές πληροφορίες.

Τροποποιημένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού

Στις περιπτώσεις που οι συμβατικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού έχουν τροποποιηθεί (για τα κριτήρια αποαναγνώρισης, βλέπε «Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού στην ενότητα 2.2.9) και η τροποποίηση θεωρηθεί σημαντική, η ημερομηνία τροποποίησης θεωρείται ως η ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης για σκοπούς υπολογισμού απομείωσης, συμπεριλαμβανομένου και του προσδιορισμού του αν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου. Το τροποποιημένο περιουσιακό στοιχείο ταξινομείται συνήθως σε Στάδιο 1 για σκοπούς επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, μετά από μια τροποποίηση που έχει ως αποτέλεσμα την αποαναγνώριση του αρχικού χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, ενδέχεται να υπάρξουν ενδείξεις ότι το νέο χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού είναι πιστωτικά απομειωμένο κατά την αρχική του αναγνώριση και συνεπώς το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού αναγνωρίζεται ως αγορασμένο ή κατά την αρχική αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένο χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού (POCI).

Στις περιπτώσεις όπου οι συμβατικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού έχουν τροποποιηθεί και η τροποποίηση δεν θεωρείται σημαντική, ο Όμιλος υπολογίζει εκ νέου την λογιστική αξία προ απομείωσης του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου και αναγνωρίζει τη διαφορά ως κέρδος ή ζημιά από τροποποίηση, η οποία περιλαμβάνεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης και καθορίζει εάν ο πιστωτικός κίνδυνος του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού έχει αυξηθεί σημαντικά από την αρχική αναγνώριση, συγκρίνοντας τον κίνδυνο αθέτησης που υπήρχε κατά την αρχική αναγνώριση βάσει των αρχικών μη τροποποιημένων συμβατικών όρων και τον κινδύνου αθέτησης που προέκυψε κατά την ημερομηνία αναφοράς, βάσει των τροποποιημένων συμβατικών όρων.

Παρουσίαση της πρόβλεψης απομείωσης

Για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που επιμετρούνται στο αποσβέσιμο κόστος, η πρόβλεψη απομείωσης μειώνει την λογιστική τους αξία στον ισολογισμό. Για τα χρεωστικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, η πρόβλεψη απομείωσης αναγνωρίζεται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση και δεν μειώνει τη λογιστική αξία των χρεωστικών τίτλων στον ισολογισμό. Για τα εκτός ισολογισμού χρηματοοικονομικά στοιχεία που προκύπτουν από δανειοδοτικές δραστηριότητες, η πρόβλεψη απομείωσης εμφανίζεται στις Λοιπές Υποχρεώσεις. Οι αντίστοιχες αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές των παραπάνω χρηματοοικονομικών στοιχείων αναγνωρίζονται στη γραμμή «Ζημιές από απομείωση».

Διαγραφές χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Όταν ο Όμιλος δεν έχει πια εύλογες προσδοκίες για ανάκτηση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου εξ ολοκλήρου ή μερικώς, μειώνει άμεσα την λογιστική του αξία προ πρόβλεψης εξ ολοκλήρου ή μερικώς έναντι της πρόβλεψης απομείωσης του. Τα ποσά που έχουν διαγραφεί θεωρούνται από-αναγνωρισμένα. Υπόλοιπα τα οποία είχαν διαγραφεί και ανακτήθηκαν σε μεταγενέστερο στάδιο μειώνουν το ύψος της ζημιάς απομείωσης στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι διαγραφές των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού εξακολουθούν να υπόκεινται σε διαδικασίες ανάκτησης σύμφωνα με τις διαδικασίες ανάκτησης οφειλών του Ομίλου.

2.2.14 Συμφωνίες πώλησης, επαναγοράς και δανεισμού χρεογράφων

(i) Συμφωνίες πώλησης και επαναγοράς

Τα χρεόγραφα που πωλούνται με βάση συμφωνίες επαναγοράς («repos») συνεχίζουν να αναγνωρίζονται στον ενοποιημένο ισολογισμό του Ομίλου, δεδομένου ότι ο Όμιλος διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη από αυτά, ενώ η σχετική υποχρέωση ανάλογα με το αντισυμβαλλόμενο μέρος περιλαμβάνεται στα οφειλόμενα ποσά σε άλλες τράπεζες, ή σε πελάτες. Χρεόγραφα που αγοράστηκαν βάσει συμφωνιών επαναπώλησης («reverse repos») αναγνωρίζονται ως δάνεια και προκαταβολές σε άλλες τράπεζες ή πελάτες αναλόγως. Η διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης και της τιμής επαναγοράς στην περίπτωση των repos και η διαφορά μεταξύ της τιμής αγοράς και της τιμής επαναπώλησης στην περίπτωση των reverse repos, αναγνωρίζεται ως τόκος

κατά τη διάρκεια της περιόδου της συμφωνίας επαναγοράς ή επαναπώλησης, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

(ii) Δανεισμός χρεογράφων

Χρεόγραφα που δανείζει ο Όμιλος σε τρίτους παραμένουν στις οικονομικές καταστάσεις. Χρεόγραφα που δανείζεται ο Όμιλος δεν αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις, εκτός αν πωληθούν σε τρίτους, οπότε η υποχρέωση επιστροφής των χρεογράφων καταχωρείται στην εύλογη αξία ως εμπορική υποχρέωση (trading liability).

2.2.15 Μισθώσεις

Πολιτική σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2019

(i) Λογιστική για μισθώσεις όταν ο Όμιλος είναι ο μισθωτής

Όταν ο Όμιλος καθίσταται ο μισθωτής σε μια μίσθωση, αναγνωρίζει μια υποχρέωση από μισθώσεις και ένα αντίστοιχο δικαίωμα χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού κατά την έναρξη της περιόδου της μίσθωσης, μόλις ο Όμιλος αποκτήσει τον έλεγχο της χρήσης του περιουσιακού στοιχείου.

Οι υποχρεώσεις από μισθώσεις παρουσιάζονται στις λοιπές υποχρεώσεις και τα δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού στα ενσώματα πάγια στοιχεία και στις επενδύσεις σε ακίνητα. Οι υποχρεώσεις από μισθώσεις επιμετρώνται με βάση την παρούσα αξία των μελλοντικών πληρωτέων μισθωμάτων κατά τη διάρκεια της περιόδου μίσθωσης, τα οποία προεξοφλούνται χρησιμοποιώντας ένα διαφορικό επιτόκιο δανεισμού. Ο τόκος - έξοδο επί των υποχρεώσεων από μισθώσεις παρουσιάζεται στα καθαρά έσοδα από τόκους.

Το δικαίωμα χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού αναγνωρίζεται αρχικά σε ποσό ίσο με την υποχρέωση από μισθώσεις και προσαρμόζεται για προπληρωμές μισθωμάτων, αρχικές άμεσες δαπάνες ή κίνητρα που ελήφθησαν για τη σύναψη των μισθώσεων. Μεταγενέστερα, το δικαίωμα χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού αποσβένεται κατά τη διάρκεια του συμβολαίου μίσθωσης ή της ωφέλιμης ζωής του υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου, εάν αυτή είναι μικρότερη, και οι αποσβέσεις παρουσιάζονται στα λειτουργικά έξοδα.

Όταν μια μίσθωση περιέχει δικαιώματα επέκτασης ή λήξης τα οποία ο Όμιλος θεωρεί κατ' ουσίαν βέβαιο ότι θα εξασκηθούν, τα αναμενόμενα μελλοντικά πληρωτέα μισθώματα ή το κόστος της πρόωρης λήξης περιλαμβάνονται στα πληρωτέα μισθώματα που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της υποχρέωσης από μισθώσεις.

(ii) Λογιστική για μισθώσεις όταν ο Όμιλος είναι ο εκμισθωτής

Κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος μιας μίσθωσης, ο Όμιλος, ενεργώντας ως εκμισθωτής, ταξινομεί κάθε μίσθωσή του είτε ως λειτουργική μίσθωση είτε ως χρηματοδοτική μίσθωση με βάση συγκεκριμένα κριτήρια.

Χρηματοδοτικές μισθώσεις
Κατά την ημερομηνία έναρξης, *ο Όμιλος* αποαναγνωρίζει τη λογιστική αξία των υποκείμενων περιουσιακών στοιχείων που τελούν υπό χρηματοδοτική μίσθωση και αναγνωρίζει απαίτηση ποσού ίσου με την καθαρή επένδυση στη μίσθωση καθώς και κέρδος ή ζημιά στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την αποαναγνώριση του περιουσιακού στοιχείου και την αναγνώριση της καθαρής επένδυσης στη μίσθωση. Η καθαρή επένδυση στη μίσθωση υπολογίζεται ως η παρούσα αξία των μελλοντικών μισθωμάτων με παρόμοιο τρόπο όπως και για τον μισθωτή.

Μετά την ημερομηνία έναρξης, ο Όμιλος αναγνωρίζει χρηματοοικονομικό έσοδο κατά τη διάρκεια της μισθωτικής περιόδου βάσει μεθόδου που αντικατοπτρίζει μια σταθερή περιοδική απόδοση πάνω στην καθαρή επένδυση του εκμισθωτή στη μίσθωση. Ο Όμιλος αναγνωρίζει επίσης έσοδο από μεταβλητές καταβολές που δεν περιλαμβάνονταν στην καθαρή επένδυση. Μετά την έναρξη, η καθαρή επένδυση στη μίσθωση δεν επαναμετράται, εκτός αν η μίσθωση τροποποιηθεί ή η μισθωτική περίοδος μεταβληθεί.

Λειτουργικές Μισθώσεις
Ο Όμιλος συνεχίζει να αναγνωρίζει το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο και δεν αναγνωρίζει καθαρή επένδυση στη μίσθωση στον ισολογισμό ή αρχικό κέρδος (αν υπάρχει) στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ο Όμιλος αναγνωρίζει τα μισθώματα που καταβάλλονται από τους μισθωτές ως έσοδο αναλογικά κατά τη διάρκεια της μίσθωσης. Επίσης, αναγνωρίζει ως έξοδα τις αρχικές δαπάνες που πραγματοποιούνται για την απόκτηση των εσόδων της μίσθωσης, συμπεριλαμβανομένων και των αποσβέσεων. Ο Όμιλος προσθέτει τις αρχικές άμεσες δαπάνες με τις οποίες επιβαρύνεται για τη σύναψη λειτουργικής μίσθωσης στη λογιστική αξία του υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου και αναγνωρίζει τις εν λόγω δαπάνες ως έξοδα κατά τη διάρκεια της μίσθωσης στην ίδια βάση με τα έσοδα της μίσθωσης.

Υπομισθώσεις

Ο Όμιλος, ενεργώντας ως μισθωτής, ενδέχεται να συνάψει συμφωνίες υπομίσθωσης ενός μισθωμένου περιουσιακού στοιχείου προς ένα τρίτο μέρος, ενώ η αρχική μίσθωση παραμένει εν ισχύ. Ο Όμιλος ενεργεί τόσο ως μισθωτής όσο και ως εκμισθωτής του ίδιου περιουσιακού στοιχείου. Η υπομίσθωση αποτελεί διακριτή σύμβαση μίσθωσης, στην οποία ο ενδιάμεσος εκμισθωτής ταξινομεί την υπομίσθωση ως χρηματοδοτική μίσθωση ή λειτουργική μίσθωση ως εξής:

- αν η κύρια μίσθωση αποτελεί βραχυπρόθεσμη μίσθωση, η υπομίσθωση ταξινομείται ως λειτουργική μίσθωση, ή
- σε διαφορετική περίπτωση, η υπομίσθωση ταξινομείται με βάση το δικαίωμα χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού το οποίο προκύπτει από την κύρια μίσθωση και όχι με βάση το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο.

Πολιτική σε ισχύ πριν την 1 Ιανουαρίου 2019

(i) Λογιστική για μισθώσεις όταν ο Όμιλος είναι ο μισθωτής

Χρηματοδοτικές μισθώσεις:

Οι μισθώσεις ενσώματων παγίων όπου ο Όμιλος διατηρεί ουσιωδώς όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της ιδιοκτησίας, καταχωρούνται ως χρηματοδοτικές μισθώσεις. Οι χρηματοδοτικές μισθώσεις αναγνωρίζονται στην αρχή της μίσθωσης στη χαμηλότερη αξία, μεταξύ της εύλογης αξίας του παγίου που εκμισθώθηκε και της παρούσας αξίας των ελάχιστων καταβολών μισθωμάτων. Κάθε μίσθωμα κατανέμεται μεταξύ της υποχρέωσης και των εξόδων χρηματοδότησης, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται ένα σταθερό επιτόκιο σε σχέση με την υποχρέωση που εκκρεμεί. Τα πάγια που αποκτούνται με χρηματοδοτική μίσθωση αποσβένονται στη μικρότερη περίοδο μεταξύ της ωφέλιμης ζωής τους και της περιόδου μίσθωσης.

Λειτουργικές μισθώσεις:

Οι μισθώσεις, στις οποίες ουσιωδώς οι κίνδυνοι και τα οφέλη της ιδιοκτησίας παραμένουν στον εκμισθωτή καταχωρούνται ως λειτουργικές μισθώσεις και το πάγιο που εκμισθώθηκε δεν αναγνωρίζεται στον ισολογισμό. Πληρωμές που αφορούν λειτουργικές μισθώσεις (μετά την αφαίρεση κινήτρων που εισπράχθηκαν από τον εκμισθωτή), αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων αναλογικά κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

(ii) Λογιστική για μισθώσεις όταν ο Όμιλος είναι ο εκμισθωτής

Χρηματοδοτικές μισθώσεις:

Όταν στοιχεία ενεργητικού εκμισθώνονται βάσει χρηματοδοτικών μισθώσεων, η παρούσα αξία των καταβλητέων μισθωμάτων αναγνωρίζεται στα δάνεια και απαιτήσεις. Η διαφορά μεταξύ του μικτού ποσού της απαίτησης (gross investment) και της παρούσας αξίας των ελάχιστων καταβλητέων πληρωμών (net investment), αναγνωρίζεται ως μη δεδουλευμένο μελλοντικό χρηματοοικονομικό έσοδο και αφαιρείται από τα δάνεια και απαιτήσεις. Τα έσοδα από μισθώσεις αναγνωρίζονται κατά τη διάρκεια της μίσθωσης, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της καθαρής επένδυσης, που αντικατοπτρίζει μια σταθερή περιοδική απόδοση. Οι χρηματοδοτικές μισθώσεις αξιολογούνται για ζημιά απομείωσης, σύμφωνα με την πολιτική απομείωσης του Ομίλου για χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, όπως περιγράφεται στη σημ. 2.2.13.

Λειτουργικές μισθώσεις:

Στοιχεία ενεργητικού που εκμισθώνονται βάσει λειτουργικών μισθώσεων περιλαμβάνονται στα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία ή στις επενδύσεις σε ακίνητα στον ισολογισμό και αποσβένονται κατά τη διάρκεια της αναμενόμενης ωφέλιμης ζωής τους, σύμφωνα με παρόμοια ιδιόκτητα ενσώματα πάγια. Το έσοδο από ενοίκια (μετά την αφαίρεση των κινήτρων που παραχωρήθηκαν σε μισθωτές) αναγνωρίζεται σύμφωνα με τη σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της περιόδου μίσθωσης.

2.2.16 Φόρος εισοδήματος

Ο φόρος εισοδήματος αποτελείται από τον τρέχοντα φόρο και τον αναβαλλόμενο φόρο.

(i) Τρέχουσα φορολογία

Ο φόρος εισοδήματος επί των κερδών υπολογίζεται με βάση την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία και αναγνωρίζεται ως έξοδο την περίοδο κατά την οποία προκύπτουν τα κέρδη.

(ii) Αναβαλλόμενη φορολογία

Ο αναβαλλόμενος φόρος υπολογίζεται στο σύνολό του, με τη μέθοδο της υποχρέωσης (liability method), επί των προσωρινών διαφορών που προκύπτουν μεταξύ της φορολογικής βάσης των στοιχείων του ενεργητικού και υποχρεώσεων και της λογιστικής

τους αξίας στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις επιμετρώνται χρησιμοποιώντας τους φορολογικούς συντελεστές που αναμένεται να εφαρμοστούν στην περίοδο κατά την οποία θα τακτοποιηθεί η απαίτηση ή υποχρέωση, λαμβάνοντας υπόψη τους φορολογικούς συντελεστές (και φορολογικούς νόμους) που έχουν θεσπιστεί ή ουσιωδώς θεσπιστεί, μέχρι την ημερομηνία του ισολογισμού. Οι κυριότερες προσωρινές διαφορές προκύπτουν από την απομείωση/αποτίμηση των δανείων, από τις φορολογικές ζημιές που σχετίζονται με το πρόγραμμα PSI+, από ζημιές πωλήσεων και οριστικών διαγραφών δανείων, από τις αποσβέσεις των πάγιων περιουσιακών στοιχείων, από τις αποτιμήσεις σε εύλογη αξία των επενδύσεων σε ακίνητα, από συντάξεις και λοιπές παροχές αποχώρησης προς το προσωπικό, και από την αποτίμηση ορισμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αναγνωρίζονται όταν αναμένεται ότι μελλοντικό φορολογητέο κέρδος θα είναι διαθέσιμο έναντι του οποίου οι προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Το λογιστικό υπόλοιπο των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων εξετάζεται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς και μειώνεται στον βαθμό που δεν είναι πλέον πιθανό ότι επαρκή φορολογητέα κέρδη θα είναι διαθέσιμα ώστε να επιτρέψουν την ανάκτηση ολόκληρης ή μέρους της απαίτησης. Κάθε τέτοια μείωση αντιλογίζεται στο βαθμό που καθίσταται πιθανό ότι επαρκή φορολογητέα κέρδη θα είναι διαθέσιμα. Ο Όμιλος αναγνωρίζει τις μη λογιστικοποιημένες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις στο βαθμό που είναι πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη τα οποία θα επιτρέψουν την ανάκτηση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων.

Ο αναβαλλόμενος φόρος, που σχετίζεται με χρεωστικούς τίτλους που επιμετρούνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση και των μέσων αντιστάθμισης ταμειακών ροών που αναγνωρίζονται στην κατάσταση συνολικών εσόδων, αναγνωρίζεται επίσης στην κατάσταση συνολικών εσόδων, και μεταφέρεται μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων μαζί με το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημιά.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις επί των μεταφερόμενων φορολογικών ζημιών αναγνωρίζονται ως στοιχείο ενεργητικού, όταν είναι πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων μπορούν να χρησιμοποιηθούν αυτές οι ζημιές.

(iii) Αβέβαιες φορολογικές θέσεις

Ο Όμιλος προσδιορίζει κι αξιολογεί όλες τις σημαντικές φορολογικές του θέσεις, συμπεριλαμβανομένων κι αυτών που τυχόν ενέχουν υψηλό βαθμό αβεβαιότητας, για όλες τις φορολογικές χρήσεις που υπόκεινται σε αξιολόγηση (ή όταν η εκδίκαση της υπόθεσης βρίσκεται σε εξέλιξη) από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές. Κατά την εκτίμηση των φορολογικών θέσεων, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε άλλες χώρες, ο Όμιλος αξιολογεί όλα τα αποδεικτικά στοιχεία (εγκύκλιοι του υπουργείου οικονομικών, μεμονωμένες δικαστικές αποφάσεις, φορολογική νομοθεσία, παλαιότερες διοικητικές πρακτικές, γνωμοδοτήσεις που άπτονται φορολογικών και νομικών θεμάτων, κλπ) στο βαθμό που αυτά είναι κατάλληλα για τα δεδομένα και τις συνθήκες της υπό εξέτασης συναλλαγής/υπόθεσης του Ομίλου.

Επιπροσθέτως, οι εκτιμήσεις σε ό,τι αφορά την αναγνώριση πρόβλεψης έναντι πιθανής δυσμενούς εξέλιξης των φορολογικών θέσεων, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από γνωμοδοτήσεις που λαμβάνονται από εσωτερικούς και εξωτερικούς νομικούς συμβούλους. Για φορολογικές υποθέσεις οι οποίες ενέχουν υψηλό βαθμό αβεβαιότητας, ο Όμιλος, για κάθε συναλλαγή ξεχωριστά, ή συνολικά ως ομάδα, ανάλογα με το ποια προσέγγιση εκτιμά καλύτερα το πιθανό αποτέλεσμα κάνοντας χρήση της μεθόδου της «αναμενόμενης αξίας» (σταθμισμένης βάσει πιθανοτήτων), σχηματίζει: (α) πρόβλεψη για εισπρακτέα φορολογική απαίτηση η οποία αφορά ποσό που έχει ήδη αναγνωριστεί και καταβληθεί ως φόρος εισοδήματος, αλλά η εκδίκαση του εκκρεμεί, ή (β) υποχρέωση για ποσά φόρων που αναμένεται να πληρωθούν στις φορολογικές αρχές. Ο Όμιλος παρουσιάζει στον ισολογισμό του όλα τα αβέβαια ποσά φόρου ως τρέχουσες ή αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις ή απαιτήσεις.

Ο Όμιλος, κατά γενικό κανόνα, έχει επιλέξει να αποκτά για τις ελληνικές εταιρείες του Ομίλου ένα «Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό», το οποίο εκδίδεται αφού πραγματοποιηθεί ο φορολογικός έλεγχος από τον ίδιο τακτικό ελεγκτή ή την ελεγκτική εταιρεία που ελέγχει και τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό και τη σχετική φορολογική νομοθεσία, καθώς και για τις ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις για τις εταιρείες του Ομίλου, παρατίθενται στη σημείωση 13.

2.2.17 Παροχές στο προσωπικό

(i) Βραχυπρόθεσμες παροχές

Βραχυπρόθεσμες παροχές στους εργαζόμενους είναι αυτές που αναμένεται να εκκαθαριστούν στο σύνολό τους εντός δώδεκα μηνών μετά το τέλος της ετήσιας περιόδου αναφοράς κατά την οποία οι εργαζόμενοι παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες και αναγνωρίζονται ως έξοδο κατά την διάρκεια που αυτές οι υπηρεσίες παρέχονται.

(ii) Συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις

Ο Όμιλος παρέχει ορισμένα προγράμματα συνταξιοδότησης καθορισμένων εισφορών. Οι ετήσιες εισφορές που καταβάλλει ο Όμιλος επενδύονται και τοποθετούνται σε ειδικές κατηγορίες χρηματοοικονομικών προϊόντων. Οι υπάλληλοι, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του προγράμματος, συμμετέχουν στην απόδοση των ανωτέρω επενδύσεων. Οι εισφορές του Ομίλου αναγνωρίζονται ως έξοδο στη χρήση κατά την οποία καταβάλλονται.

(iii) Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία (SLSRI) και παροχές εξόδου από την υπηρεσία

Ο Όμιλος παρέχει μη χρηματοδοτούμενα προγράμματα καθορισμένων παροχών σε Ελλάδα, Βουλγαρία και Σερβία βάσει σχετικά παρεμφερών κανονιστικών πλαισίων. Σύμφωνα με την ισχύουσα εργατική νομοθεσία, ο Όμιλος σχηματίζει υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία για υπαλλήλους που δικαιούνται εφάπαξ αποζημίωση, όταν αυτοί παραμένουν στην υπηρεσία μέχρι τη συνήθη ηλικία συνταξιοδότησης. Η αποζημίωση αυτή υπολογίζεται βάσει των ετών υπηρεσίας και των απολαβών των υπαλλήλων κατά την ημερομηνία συνταξιοδότησης. Το ποσό της υποχρέωσης σχηματίζεται βάσει αναλογιστικής μελέτης, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της προβλεπόμενης πιστωτικής μονάδας. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, το κόστος για αποζημίωση εξόδου από την υπηρεσία αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια των χρόνων υπηρεσίας των υπαλλήλων, σύμφωνα με αναλογιστικές αποτιμήσεις που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο.

Η υποχρέωση της αποζημίωσης εξόδου από την υπηρεσία υπολογίζεται ως η παρούσα αξία των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών εκροών, χρησιμοποιώντας επιτόκια ομολόγων υψηλής πιστωτικής διαβάθμισης. Σε χώρες όπου τα δεδομένα της αγοράς για τέτοια ομόλογα δεν είναι επαρκή, χρησιμοποιούνται οι αποδόσεις κυβερνητικών ομολόγων. Το νόμισμα και οι όροι λήξης των ομολόγων που χρησιμοποιούνται είναι σύμφωνα με το νόμισμα και την εκτιμώμενη διάρκεια της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία. Τα αναλογιστικά κέρδη ή ζημιές που προκύπτουν από τον υπολογισμό της αποζημίωσης αποχώρησης για τον Όμιλο αναγνωρίζονται απευθείας στα λοιπά αποτελέσματα χρήσης την περίοδο που προκύπτουν και δεν μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων σε μεταγενέστερες περιόδους.

Ο τόκος στην υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία και το κόστος υπηρεσίας που αποτελείται από το τρέχων κόστος υπηρεσίας, το κόστος υπηρεσίας παρελθόντων ετών και τα κέρδη/ ζημιές διακανονισμού της υποχρέωσης, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Για τον υπολογισμό της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, ο Όμιλος επιπλέον λαμβάνει υπόψη πιθανές αποχωρήσεις προσωπικού προ της κανονικής συνταξιοδότησης βάσει των όρων προηγουμένων προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου.

Οι παροχές εξόδου από την υπηρεσία είναι πληρωτέες όταν η απασχόληση του εργαζομένου τερματίζεται από τον Όμιλο πριν από την κανονική ημερομηνία συνταξιοδότησης, όταν ένας εργαζόμενος δέχεται προσφορά παροχών σε αντάλλαγμα για τον οικειοθελή τερματισμό της απασχόλησής του (συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που δίνονται στο πλαίσιο των προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου του Ομίλου). Ο Όμιλος αναγνωρίζει παροχές εξόδου από την υπηρεσία το συντομότερο μεταξύ των παρακάτω ημερομηνιών: (α) όταν ο Όμιλος δεν έχει τη δυνατότητα να αποσύρει πλέον την προσφορά αυτών των παροχών και (β) όταν ο Όμιλος αναγνωρίζει το κόστος μίας αναδιάρθρωσης που περιλαμβάνει την πληρωμή των παροχών εξόδου από την υπηρεσία. Σε περίπτωση που μία προσφορά γίνεται για να ενθαρρύνει την οικειοθελή αποχώρηση, οι παροχές εξόδου από την υπηρεσία επιμετρώνται βάσει του αριθμού των εργαζομένων που αναμένεται να αποδεχτούν την προσφορά. Παροχές εξόδου από την υπηρεσία που καθίστανται καταβλητέες σε περισσότερο από 12 μήνες από το τέλος της περιόδου αναφοράς προεξοφλούνται σε παρούσα αξία.

(iv) Παροχές για συμμετοχή στα κέρδη (βασισμένες στην απόδοση των υπαλλήλων)

Η Διοίκηση του Ομίλου περιοδικά και κατά βούληση, ανταμείβει με μετρητά (bonus) τους υπαλλήλους με υψηλή απόδοση. Παροχές σε μετρητά (bonus), οι οποίες απαιτούν μόνο την έγκριση της Διοίκησης, αναγνωρίζονται ως δεδουλευμένα έξοδα προσωπικού. Η διανομή κερδών στους υπαλλήλους, για την οποία απαιτείται έγκριση της Γενικής Συνέλευσης, αναγνωρίζεται ως έξοδο κατά τη χρήση που εγκρίνεται από τους μετόχους του Ομίλου.

(ν) Παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους (βασισμένες στην απόδοση των υπαλλήλων)

Η Διοίκηση του Ομίλου ανταμείβει περιοδικά και κατά βούληση τους υπαλλήλους με δωρεάν μετοχές και δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών. Οι παροχές σε μετοχές που δε συνδέονται με την απόδοση των υπαλλήλων, κατοχυρώνονται κατά την περίοδο στην οποία χορηγούνται. Οι παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους που συνδέονται με την επίτευξη ορισμένων στόχων και τη συμπλήρωση ορισμένου χρόνου υπηρεσίας, κατοχυρώνονται μόνο εάν πληρούνται και οι δύο ανωτέρω προϋποθέσεις.

Η εύλογη αξία των μετοχών που χορηγούνται αναγνωρίζεται ως έξοδο προσωπικού με αντίστοιχη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου (ονομαστική αξία) και της διαφοράς από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.

Η εύλογη αξία των δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών, αναγνωρίζεται ως έξοδο προσωπικού με αντίστοιχη αύξηση μη-διανεμόμενου αποθεματικού κατά την περίοδο κατοχύρωσης αυτών. Οι εισπράξεις μετά την αφαίρεση σχετικών εξόδων συναλλαγής, πιστώνονται στο μετοχικό κεφάλαιο (ονομαστική αξία) και στη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο κατά την άσκηση των δικαιωμάτων προαίρεσης, με μεταφορά του μη-διανεμόμενου αποθεματικού στη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.

2.2.18 Περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς

Τα γήπεδα και κτίρια που αποκτούνται από πλειστηριασμούς για ανάκτηση απομειωμένων δανείων, περιλαμβάνονται στα «Λοιπά στοιχεία ενεργητικού», εκτός αν δηλώνεται διαφορετικά. Τα εν λόγω αποκτηθέντα πάγια στοιχεία κατέχονται προσωρινά για πώληση και αναγνωρίζονται στο χαμηλότερο ποσό μεταξύ του κόστους κτήσης και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας, η οποία είναι η εκτιμώμενη τιμή πώλησης, στα συνήθη πλαίσια των εργασιών, μειωμένη με τα απαραίτητα κόστη για την πραγματοποίηση της πώλησης.

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο Όμιλος, στο πλαίσιο της λειτουργίας του, κάνει χρήση των περιουσιακών στοιχείων που αποκτώνται από πλειστηριασμούς, αυτά μπορεί να μεταφερθούν στα ιδιοχρησιμοποιούμενα πάγια ή στις επενδύσεις σε ακίνητα, ως ενδείκνυται.

Τα κέρδη ή ζημιές από την πώληση αυτών των στοιχείων περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.2.19 Συναλλαγές με συνδεόμενα μέρη

Τα συνδεόμενα μέρη του Ομίλου περιλαμβάνουν:

(α) την οικονομική οντότητα πού ασκεί έλεγχο πάνω στον Όμιλο και τις οικονομικές οντότητες που ελέγχονται, ελέγχονται από κοινού ή επηρεάζονται σημαντικά από αυτή την οικονομική οντότητα, καθώς και τα βασικά μέλη της Διοίκησης αυτής και τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα,

(β) την οικονομική οντότητα που ασκεί σημαντική επιρροή στον Όμιλο και τις οικονομικές οντότητες που ελέγχονται από αυτήν την οικονομική οντότητα,

(γ) τα βασικά μέλη της Διοίκησης του Ομίλου, τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα, και τις οικονομικές οντότητες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από τα παραπάνω πρόσωπα,

(δ) τις συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες του Ομίλου, και

(ε) τις συνδεδεμένες εταιρείες.

Οι συναλλαγές παρόμοιας φύσης παρουσιάζονται σε συγκεντρωτική βάση. Όλες οι τραπεζικές συναλλαγές που διενεργούνται με συνδεόμενα μέρη, είναι μέσα στα συνήθη πλαίσια των εργασιών και γίνονται με καθαρά εμπορικούς όρους.

2.2.20 Προβλέψεις

Οι προβλέψεις αναγνωρίζονται όταν ο Όμιλος έχει μια υπάρχουσα νομική ή τεκμηριωμένη υποχρέωση ως αποτέλεσμα γεγονότων του παρελθόντος, ο διακανονισμός της οποίας και το ποσό αυτής μπορούν να εκτιμηθούν με αξιοπιστία και απαιτεί την εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικό όφελος.

Το ποσό που αναγνωρίζεται ως πρόβλεψη αποτελεί την καλύτερη δυνατή εκτίμηση της δαπάνης που απαιτείται, για να διακανονιστεί η παρούσα δέσμευση σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους και τις αβεβαιότητες που αφορούν το ποσό μιας τέτοιας δαπάνης.

Οι προβλέψεις επανεξετάζονται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς και αναπροσαρμόζονται προκειμένου να αντιπροσωπεύουν την καλύτερη δυνατή εκτίμηση. Αν μεταγενέστερα δεν είναι πλέον πιθανό ότι για να διακανονιστεί η δέσμευση θα απαιτηθεί μια εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη, τότε η πρόβλεψη αντιλογίζεται.

2.2.21 Πληροφόρηση ανά επιχειρηματικό τομέα

Ο επιχειρηματικός τομέας είναι ένα ξεχωριστό τμήμα του Ομίλου που δραστηριοποιείται στην παροχή προϊόντων ή υπηρεσιών, οι οποίες μπορεί να αποφέρουν έσοδα και να δημιουργήσουν έξοδα, εντός ενός συγκεκριμένου οικονομικού περιβάλλοντος. Οι επιχειρηματικοί τομείς καθορίζονται βάσει των εσωτερικών αναφορών σχετικά με τα λειτουργικά αποτελέσματα των τμημάτων του Ομίλου, που επιβλέπει ο επικεφαλής λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων και χρησιμοποιούνται για τη διάθεση των πόρων και την αξιολόγηση της απόδοσής τους. Επικεφαλής λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων είναι η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού, η οποία είναι υπεύθυνη για την λήψη στρατηγικών αποφάσεων. Τα έσοδα, έξοδα και η απόδοση ανά τομέα περιλαμβάνουν και μεταφορές μεταξύ τομέων δραστηριοτήτων. Αυτές οι μεταφορές λογίζονται σε ανταγωνιστικές τιμές, οι οποίες είναι συναφείς με τις χρεώσεις σε μη συνδεδεμένους πελάτες για την παροχή παρόμοιων υπηρεσιών.

2.2.22 Μετοχικό κεφάλαιο

Οι κοινές και προνομιούχες μετοχές καταχωρούνται ως ίδια κεφάλαια. Τα έξοδα έκδοσης κοινών μετοχών ή δικαιωμάτων, μετά από φόρους, αναγνωρίζονται στα ίδια κεφάλαια αφαιρετικά του προϊόντος έκδοσης.

Η διανομή μερισμάτων αναγνωρίζεται αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου, όταν εγκριθεί από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων. Τυχόν προμερίσματα αναγνωρίζονται αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια του Ομίλου όταν εγκριθούν από το Διοικητικό Συμβούλιο.

Όταν εταιρείες του Ομίλου αγοράζουν μετοχές της Τράπεζας (ίδιες μετοχές) το ποσό που καταβάλλεται, συμπεριλαμβανομένων και των άμεσα σχετιζόμενων εξόδων (μετά την αφαίρεση φόρου), αφαιρείται από τα ίδια κεφάλαια μέχρι την ακύρωση, επανέκδοση ή πώληση των μετοχών. Όταν οι ίδιες μετοχές πωλούνται ή επανεκδίδονται σε μεταγενέστερο στάδιο, οποιοδήποτε ποσό εισπραχθεί περιλαμβάνεται στα ίδια κεφάλαια.

2.2.23 Προνομιούχοι τίτλοι

Οι προνομιούχοι τίτλοι που εκδίδονται από τον Όμιλο καταχωρούνται στα ίδια κεφάλαια όταν δεν υπάρχει συμβατική υποχρέωση να κομιστούν στον κάτοχό τους ταμειακά διαθέσιμα ή κάποιο άλλο χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού.

Τα επιπρόσθετα έξοδα που προκύπτουν από την έκδοση νέων προνομιούχων τίτλων καταχωρούνται στην καθαρή θέση ως μείωση του προϊόντος της έκδοσης, μετά από φόρους.

Η διανομή μερίσματος στους κατόχους προνομιούχων τίτλων, αναγνωρίζεται ως μείωση της καθαρής θέσης, κατά την ημερομηνία που αναγνωρίζονται ως πληρωτέα.

Όταν ο Όμιλος αγοράζει προνομιούχους τίτλους που εκδίδει, το ποσό που καταβάλλεται, συμπεριλαμβανομένων και των άμεσα σχετιζόμενων εξόδων (μετά την αφαίρεση φόρου), αφαιρείται από τα ίδια κεφάλαια. Στην περίπτωση που πωλούνται ή ακυρώνονται σε μεταγενέστερο στάδιο, οποιοδήποτε ποσό εισπραχθεί περιλαμβάνεται στα ίδια κεφάλαια.

2.2.24 Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και δεσμεύσεις για την παροχή πίστωσης

Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις

Οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις αποτελούν συμβόλαια, με τα οποία ο εκδότης δεσμεύεται να αποζημιώσει τον κάτοχο του συμβολαίου για τη ζημιά που αυτός υφίσταται, σε περίπτωση που κάποιος καθορισμένος οφειλέτης αδυνατεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του σύμφωνα με τους όρους ενός χρεωστικού χρηματοπιστωτικού μέσου. Τέτοιες χρηματοοικονομικές εγγυήσεις δίδονται σε τράπεζες, χρηματοοικονομικούς οργανισμούς και άλλους φορείς για λογαριασμό πελατών για τη εξασφάλιση δανείων, υπεραναλήψεων και άλλων τραπεζικών πιστοδοτήσεων.

Οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία. Μεταγενέστερα της αρχικής αναγνώρισης, οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις επιμετρώνται στην υψηλότερη αξία μεταξύ του ποσού της πρόβλεψης απομείωσης και της αξίας που αναγνωρίστηκε αρχικά, μείον τις συσσωρευμένες αποσβέσεις της προμήθειας που προέκυψε, οπού υφίσταται.

Δεσμεύσεις για την παροχή πίστωσης

Οι δεσμεύσεις αποτελούν ανοίγματα εκτός ισολογισμού, με τα οποία ο Όμιλος δεσμεύεται, κατά τη διάρκεια της σύμβασης, να χορηγήσει ένα δάνειο με προκαθορισμένους όρους στον πελάτη. Τέτοιες συμβατικές δεσμεύσεις αντιπροσωπεύουν δεσμεύσεις για παροχή πίστωσης και πιστωτικών επιστολών και αποτελούν μέρος των συνήθων δανειακών δραστηριοτήτων του Ομίλου, για τις οποίες αναγνωρίζεται πρόβλεψη απομείωσης σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9.

Η πρόβλεψη απομείωσης για τα ανοίγματα εκτός ισολογισμού (χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και δεσμεύσεις) περιλαμβάνεται στις Λοιπές Υποχρεώσεις.

2.2.25 Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού που κατέχονται προς πώληση και μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες

Τα μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού ταξινομούνται ως κατεχόμενα προς πώληση όταν η λογιστική τους αξία θα ανακτηθεί μέσω μίας συναλλαγής πώλησης αντί μέσω συνεχούς χρήσης. Ένα μη κυκλοφορούν στοιχείο ενεργητικού ταξινομείται ως κατεχόμενο προς πώληση, όταν είναι διαθέσιμο προς άμεση πώληση στην παρούσα κατάστασή του, υπόκειται σε όρους συνήθεις για πωλήσεις τέτοιων στοιχείων ενεργητικού και η πώληση θεωρείται πολύ πιθανή. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η διοίκηση έχει δεσμευτεί να πραγματοποιήσει την πώληση και ενεργώς προωθεί την πώληση του περιουσιακού στοιχείου σε μία τιμή που είναι λογική σε σχέση με την τρέχουσα εύλογη αξία. Η πώληση επιπλέον αναμένεται να πληροί τις προϋποθέσεις αναγνώρισης ως ολοκληρωμένη πώληση εντός ενός έτους από την ημερομηνία της ταξινόμησης. Πριν από την ταξινόμησή τους ως κατεχόμενα προς πώληση, τα στοιχεία ενεργητικού αποτιμώνται εκ νέου σύμφωνα με το σχετικό λογιστικό πρότυπο.

Τα στοιχεία ενεργητικού που κατέχονται προς πώληση κατόπιν αποτιμώνται στη χαμηλότερη αξία μεταξύ της λογιστικής τους αξίας και της εύλογης αξίας αφαιρουμένων των εξόδων πωλήσεως. Η ζημιά η οποία προκύπτει από την ανωτέρω επιμέτρηση αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα και μπορεί να αντιλογιστεί μελλοντικά. Όταν η ζημία αφορά ομάδα στοιχείων που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση, αυτή κατανέμεται στα επιμέρους στοιχεία της ομάδας.

Ο Όμιλος παρουσιάζει τις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες σε ξεχωριστή γραμμή στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων εάν μία εταιρεία του Ομίλου ή ένα τμήμα μίας εταιρείας του Ομίλου έχει πωληθεί ή έχει ταξινομηθεί ως κατεχόμενο προς πώληση και:

(α) Αντιπροσωπεύει μία ξεχωριστή σημαντική δραστηριότητα ή γεωγραφική περιοχή λειτουργίας,

(β) Είναι μέρος ενός μοναδικού σχεδίου πώλησης μίας ξεχωριστής σημαντικής δραστηριότητας ή γεωγραφικής περιοχής λειτουργίας, ή

(γ) Αποτελεί μία θυγατρική η οποία αποκτήθηκε αποκλειστικά με σκοπό την μεταπώλησή της.

Τα κέρδη ή ζημίες από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες περιλαμβάνουν τα κέρδη ή ζημιές προ φόρων από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες, τα κέρδη ή ζημιές προ φόρων λόγω πώλησης των μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων ή λόγω επιμέτρησης αυτών στην εύλογη αξία, αφαιρουμένων των εξόδων της πώλησης και το φόρο των μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων. Οι ενδοεταιρικές συναλλαγές μεταξύ συνεχιζόμενων και μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων παρουσιάζονται σε μικτή βάση στη κατάσταση αποτελεσμάτων. Κατά την ταξινόμηση, μιας εταιρείας του Ομίλου ως μη συνεχιζόμενη δραστηριότητα, ο Όμιλος αναμορφώνει τα στοιχεία των προηγούμενων περιόδων στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.2.26 Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα

Τα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα, περιλαμβάνουν μετρητά στο ταμείο, καταθέσεις σε κεντρικές τράπεζες που δεν υπόκεινται σε περιορισμούς, απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και άλλες βραχυπρόθεσμες επενδύσεις υψηλής ρευστοποίησης, με αρχικές ημερομηνίες λήξης τριών ή λιγότερων μηνών.

2.2.27 Δραστηριότητες εμπιστευματοδόχου

Ο Όμιλος παρέχει υπηρεσίες θεματοφυλακής, εταιρικής διαχείρισης, διαχείρισης επενδύσεων, καθώς και παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε τρίτους. Αυτό προϋποθέτει από τον Όμιλο να λαμβάνει αποφάσεις για την κατανομή, αγορά και πώληση σχετικά με ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών μέσων. Ο Όμιλος λαμβάνει έσοδο αμοιβών για την παροχή των υπηρεσιών αυτών. Τα περιουσιακά στοιχεία που κρατούνται υπό την ιδιότητα ως εμπιστευματοδόχου δεν αποτελούν περιουσιακά στοιχεία του Ομίλου και δεν αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις. Επιπλέον, ο Όμιλος δεν εγγυάται για τις επενδύσεις αυτές και συνεπώς δεν είναι εκτεθειμένος σε οποιονδήποτε πιστωτικό κίνδυνο σε σχέση με αυτές.

2.3 Επίπτωση από σημαντικές αλλαγές στην εφαρμογή λογιστικών πολιτικών

2.3.1 Επίπτωση από την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 16-Μισθώσεις

Ο Όμιλος εφάρμοσε τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 16 την 1 Ιανουαρίου 2019 οι οποίες αναλύονται περαιτέρω στη σημείωση 2.1.1. Η επίπτωση της μετάβασης στο νέο πρότυπο παρουσιάζεται παρακάτω.

Την 1 Ιανουαρίου 2019 ο Όμιλος αναγνώρισε δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού € 358 εκατ. και ισόποσες υποχρεώσεις από μισθώσεις, οι οποίες προκύπτουν από μισθώσεις ακινήτων και οχημάτων, χωρίς επίπτωση στα ίδια κεφάλαια. Η

επίπτωση στα εποπτικά κεφάλαια του Ομίλου, η οποία προκύπτει κατά κύριο λόγο από την αύξηση στα σταθμισμένα στοιχεία ενεργητικού, αφορά μια μείωση περίπου κατά 13 μονάδες βάσης στο Δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1) εφαρμόζοντας τις μεταβατικές εποπτικές διατάξεις (-10 μονάδες βάσης περίπου στο Δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1, με βάση την πλήρη εφαρμογή των κανόνων της Βασιλείας III - "fully loaded CET1").

Σημειώνεται ότι € 132 εκατ. από τα προαναφερθέντα δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού και από τις αντίστοιχες υποχρεώσεις από μισθώσεις αφορούσαν ακίνητα που μισθώνονταν από την Grivalia. Κατόπιν της συγχώνευσης της Eurobank με την Grivalia (σημ. 23.2), τα παραπάνω στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεις αποαναγνωρίστηκαν εντός του δεύτερου τριμήνου του 2019, καθώς τα σχετικά ακίνητα μετατράπηκαν σε ιδιοχρησιμοποιούμενα περιουσιακά στοιχεία της ενοποιημένης οντότητας.

Αναφορικά με τη μεταγενέστερη επιμέτρηση, ο Όμιλος, ενεργώντας ως μισθωτής, εφαρμόζει τη μέθοδο κόστους για την επιμέτρηση των δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού. Συνεπώς, το δικαίωμα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού επιμετράται στο κόστος μετά την αφαίρεση των συσσωρευμένων αποσβέσεων και των συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης, όπως καθορίζονται σύμφωνα με το ΔΛΠ 36, και αναπροσαρμόζεται λόγω επαναμέτρησης της υποχρέωσης από μισθώσεις.

Αφετέρου, αναγνωρίζεται τόκος-έξοδο επί των υποχρεώσεων από μισθώσεις, ενώ το λογιστικό τους υπόλοιπο μειώνεται προκειμένου να αποτυπώνει τις καταβολές των μισθωμάτων. Σε περίπτωση επαναξιολογήσεων ή τροποποιήσεων, το λογιστικό υπόλοιπο των υποχρεώσεων από μισθώσεις επαναμετράται ώστε να αποτυπωθούν τα αναθεωρημένα μισθώματα. Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι αποσβέσεις των δικαιωμάτων χρήσης ήταν € 41 εκατ. και οι τόκοι έξοδα που αναγνωρίστηκαν επί των υποχρεώσεων από μισθώσεις ήταν € 5 εκατ.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η συμφωνία μεταξύ των δεσμεύσεων από λειτουργικές μισθώσεις, όπως γνωστοποιήθηκαν σύμφωνα με το ΔΛΠ 17 στις οικονομικές καταστάσεις για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018, και των υποχρεώσεων από μισθώσεις που αναγνωρίστηκαν σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 16 την 1 Ιανουαρίου 2019:

	€ εκατ.
Μη ακυρώσιμα πληρωτέα λειτουργικά μισθώματα σύμφωνα με το ΔΛΠ 17	**134**
Συν: Μελλοντικά συμβατικά πληρωτέα μισθώματα (πέραν της μη ακυρώσιμης περιόδου)	206
Σύνολο μελλοντικών συμβατικών πληρωτέων λειτουργικών μισθωμάτων	**340**
Συν: Επανεκτίμηση της μισθωτικής περιόδου [1]	109
Προσαρμοσμένες συνολικές δεσμεύσεις από λειτουργικές μισθώσεις την 31 Δεκεμβρίου 2018	**449**
Μείον: Εξαιρούμενες βραχυπρόθεσμες μισθώσεις και μισθώσεις χαμηλής αξίας	(5)
Μείον: Εξαίρεση χαρτοσήμου, ΦΠΑ και των λοιπών φόρων από τα πληρωτέα μισθώματα	(20)
Μη προεξοφλημένες υποχρέωσεις από μισθώσεις την 31 Δεκεμβρίου 2018	**424**
Μείον: Επίπτωση προεξόφλησης των υποχρέωσεων από μισθώσεις χρησιμοποιώντας το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού την 1 Ιανουαρίου 2019	(66)
Σύνολο υποχρέωσεων από μισθώσεις που αναγνωρίστηκε την 1 Ιανουαρίου 2019 σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 16	**358**

[1] *Η επανεκτίμηση των συνολικών μελλοντικών συμβατικών πληρωτέων μισθωμάτων περιλαμβάνει κυρίως:*

α) συμβάσεις που λήγουν εντός του 2019 αλλά ο Όμιλος αναμένει να τις ανανεώσει και έχει επαναπροσδιορίσει την περίοδο μίσθωσης τους,

β) συμβάσεις αορίστου διάρκειας για τις οποίες ο Όμιλος έχει καθορίσει την περίοδο που αναμένει να χρησιμοποιήσει το μισθωμένο στοιχείο ενεργητικού, και

γ) επαναξιολόγηση των δικαιωμάτων επέκτασης και λήξης.

Δεν υπήρξε επίπτωση από την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 16 στις μισθώσεις όπου ο Όμιλος είναι ο εκμισθωτής.

2.3.2 ΔΛΠ 40 Επενδύσεις σε ακίνητα – Επίπτωση λόγω αλλαγής λογιστικής πολιτικής για την επιμέτρηση των επενδυτικών ακινήτων σε εύλογη αξία

Το τέταρτο τρίμηνο του 2019, ο Όμιλος προχώρησε οικειοθελώς στην αλλαγή της λογιστικής πολιτικής επιμέτρησης των Επενδύσεων σε ακίνητα από τη μέθοδο κόστους στην μέθοδο της εύλογης αξίας σύμφωνα με το «ΔΛΠ 40 Επενδύσεις σε ακίνητα».

Ο Όμιλος θεωρεί πως η μέθοδος της εύλογης αξίας είναι επί του παρόντος καταλληλότερη για την επιμέτρηση του χαρτοφυλακίου των επενδυτικών ακινήτων του Ομίλου, το οποίο διευρύνθηκε σημαντικά κατόπιν της συγχώνευσης με την Grivalia, συνυπολογίζοντας επίσης τις θετικές προοπτικές της αγοράς ακινήτων. Ως εκ τούτου, η υιοθέτηση της μεθόδου της εύλογης αξίας παρέχει πιο σχετική και αξιόπιστη πληροφόρηση εφόσον αντικατοπτρίζει καλύτερα την τρέχουσα αξία χαρτοφυλακίου των επενδυτικών ακινήτων του Ομίλου.

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 8 «Λογιστικές πολιτικές, μεταβολές των λογιστικών εκτιμήσεων και λάθη» η παραπάνω αλλαγή στη λογιστική πολιτική για τις επενδύσεις σε ακίνητα του Ομίλου εφαρμόστηκε αναδρομικά. Οι παρακάτω πίνακες περιλαμβάνουν τις προσαρμογές που αναγνωρίζονται για κάθε στοιχείο των οικονομικών καταστάσεων την 1 Ιανουαρίου 2018, 31 Δεκεμβρίου 2018 και 31 Δεκεμβρίου 2019. Δεν συμπεριλαμβάνονται τα στοιχεία που δεν επηρεάζονται από τις αλλαγές.

Ενοποιημένος Ισολογισμός

	31 Δεκεμβρίου 2019			31 Δεκεμβρίου 2018			1 Ιανουαρίου 2018		
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	**Επενδύσεις σε ακίνητα με τη μέθοδο κόστους**	Προσαρμογή με τη μέθοδο εύλογης αξίας	**Όπως παρουσιάζεται**	Όπως δημοσιεύτηκε	Αναμορφώσεις	Αναμορφωμένα	Όπως δημοσιεύτηκε	Αναμορφώσεις	Αναμορφωμένα
	€ εκατ.	€ εκατ.	**€ εκατ.**	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Επενδύσεις σε ακίνητα	**1.091**	93	**1.184**	316	15	331	277	11	288
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	**231**	4	**235**	113	-	113	156	-	156
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	**4.783**	(17)	**4.766**	4.916	(2)	4.914	4.859	(1)	4.858
Σύνολο ενεργητικού	**64.681**	**80**	**64.761**	57.984	13	57.997	60.029	10	60.039
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ									
Λοιπές υποχρεώσεις	**1.184**	7	**1.191**	844	1	845	684	(0)	684
Σύνολο υποχρεώσεων	**58.087**	**7**	**58.094**	52.953	1	52.954	52.879	(0)	52.879
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ									
Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον	**(2.314)**	73	(2.241)	(3.721)	12	(3.709)	(2.556)	10	(2.546)
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	**6.594**	**73**	**6.667**	5.031	12	5.043	7.150	10	7.160
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων	**64.681**	**80**	**64.761**	57.984	13	57.997	60.029	10	60.039

	31 Δεκεμβρίου 2019			31 Δεκεμβρίου 2018		
Ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων	**Επενδύσεις σε ακίνητα με τη μέθοδο κόστους**	Προσαρμογή με τη μέθοδο εύλογης αξίας	**Όπως παρουσιάζεται**	Όπως δημοσιεύτηκε	Αναμορφώσεις	Αναμορφωμένα
	€ εκατ.	€ εκατ.	**€ εκατ.**	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Λοιπά έσοδα/(έξοδα)	**(6)**	61	**55**	(2)	(13)	(15)
Λειτουργικά έσοδα	**1.783**	**61**	**1.844**	1.845	(13)	1.832
Λειτουργικά έξοδα	**(912)**	11	**(901)**	(879)	5	(874)
Λειτουργικά κέρδη προ απομειώσεων, προβλέψεων και εξόδων αναδιάρθρωσης	**871**	**72**	**943**	966	(8)	958
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις	**(38)**	6	**(32)**	(21)	12	(9)
Αναλογία κερδών από επενδύσεις σε συγγενείς	**19**	4	**23**	29	-	29
Κέρδη προ φόρου	**78**	**82**	**160**	232	4	236
Φόρος εισοδήματος	**(10)**	(21)	**(31)**	(76)	(2)	(78)
Καθαρά κέρδη από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	**68**	**61**	**129**	156	2	158
Καθαρά κέρδη που αναλογούν στους μετόχους	**66**	**61**	**127**	91	2	93
	€	€	€	€	€	€
Κέρδη ανά μετοχή						
-Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	**0,02**	**0,02**	**0,04**	0,04	0,00	0,04
Κέρδη ανά μετοχή από συνεχιζόμενες δραστηριότητες						
-Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	**0,02**	**0,02**	**0,04**	0,07	0,00	0,07

2.3.3 Επίπτωση από τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά μέσα»

Ο Όμιλος υιοθέτησε το ΔΠΧΑ 9 στο πρώτο τρίμηνο του 2018, ενώ οι απαιτήσεις του Προτύπου εφαρμόστηκαν αναδρομικά μέσω της αναμόρφωσης του ισολογισμού του Ομίλου κατά την ημερομηνία μετάβασης την 1 Ιανουαρίου 2018. Η επίπτωση στις λογιστικές αξίες των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων κατά την ημερομηνία μετάβασης στο ΔΠΧΑ 9 αναγνωρίσθηκε ως προσαρμογή των αποθεματικών και των αποτελεσμάτων εις νέο έναρξης της χρήσης, όπως εξηγείται παρακάτω.

Η επίπτωση από τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9, προ φόρων, ανήλθε σε € 1.090 εκατ. όπως απεικονίζεται στον κάτωθι πίνακα και οφειλόταν κατά κύριο λόγο στο Ελληνικό δανειακό χαρτοφυλάκιο, η επίπτωση του οποίου ανήλθε σε € 949 εκατ. Η μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των ίδιων κεφαλαίων που αναλογούν στους μετόχους κατά € 1.085 εκατ. η οποία αναγνωρίστηκε ως προσαρμογή του υπολοίπου έναρξης της 1 Ιανουαρίου 2018.

Επίπτωση προερχόμενη από :	**Επίπτωση ΔΠΧΑ 9 € εκατ.**
Απομείωση χρηματοοικονομικών στοιχείων	
- Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	(1.022)
- Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού	(64)
Σύνολο απομείωσης	(1.086)
Ταξινόμηση και επιμέτρηση	(4)
Αντιστάθμιση	-
Συνολική επίπτωση του ΔΠΧΑ 9, προ φόρου	**(1.090)**
Αναβαλλόμενος φόρος	**5**
Συνολική επίπτωση του ΔΠΧΑ 9 , μετά από φόρους	**(1.085)**

Ο Όμιλος, βασιζόμενος στην αξιολόγηση που είχε πραγματοποιηθεί από τη Διοίκηση την 1 Ιανουαρίου 2018, δεν είχε αναγνωρίσει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις ποσού € 300 εκατ. επί της συνολικής επίπτωσης λόγω της μετάβασης στο ΔΠΧΑ 9, εκ των οποίων € 285 εκατ. περίπου αντιστοιχούσαν στην Τράπεζα και € 15 εκατ. περίπου αντιστοιχούσαν στις ελληνικές θυγατρικές της. Μέχρι και την 31 Δεκεμβρίου 2019, μετά από επαναξιολόγηση της ανακτησιμότητας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, ο Όμιλος έχει αναγνωρίσει το μέρος της ανωτέρω αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης που αντιστοιχεί στην Τράπεζα, ενώ το ποσό που αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα της χρήσης 2019 ανέρχεται σε € 260 εκατ. (σημ. 13).

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την επίπτωση από τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 στο αποθεματικό αναπροσαρμογής εύλογης αξίας και στα αποτελέσματα εις νέον έναρξης της χρήσης:

	Επίπτωση ΔΠΧΑ 9 € εκατ.
Ειδικά αποθεματικά	
Υπόλοιπο λήξης βάσει ΔΛΠ 39	**8.005**
εκ των οποίων αποθεματικό διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων (AFS)	*282*
Επαναμέτρηση βάσει κατηγοριών επιμέτρησης ΔΠΧΑ 9	**4**
Επαναμέτρηση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βάσει ΔΠΧΑ 9 χαρτοφυλακίου σε FVOCI	**14**
Αναβαλλόμενος φόρος	**(4)**
Επαναμέτρηση βάσει ΔΠΧΑ 9 των μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων (μετά από φόρο)	**(5)**
Υπόλοιπο έναρξης βάσει ΔΠΧΑ 9	**8.014**
Αποτελέσματα εις νέον	
Υπόλοιπο λήξης βάσει ΔΛΠ 39	**(10.561)**
Επαναμέτρηση βάσει κατηγοριών επιμέτρησης ΔΠΧΑ 9	**(8)**
Επαναμέτρηση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βάσει ΔΠΧΑ 9 συμπεριλαμβανομένου του χαρτοφυλακίου σε FVOCI	**(1.100)**
Αναβαλλόμενος φόρος	**9**
Επαναμέτρηση βάσει ΔΠΧΑ 9 των μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων (μετά από φόρο)	**5**
Υπόλοιπο έναρξης βάσει ΔΠΧΑ 9	**(11.655)**

Εποπτικά κεφάλαια

Η επίπτωση στα εποπτικά κεφάλαια του Ομίλου λόγω της αρχικής εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

Επίπτωση στα εποπτικά κεφάλαια από την αρχική εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9	Κατά την		
	31 Δεκεμβρίου 2017 κατά ΔΛΠ 39 € εκατ.	1 Ιανουαρίου 2018 Επίπτωση πλήρους εφαρμογής ΔΠΧΑ 9 € εκατ.	1 Ιανουαρίου 2018 ΔΠΧΑ 9 μεταβατικές διατάξεις € εκατ.
Κεφάλαια κοινών μετοχών της Κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1)	**6.887**	**5.731**	**6.757**
Σύνολο Σταθμισμένου Ενεργητικού	**38.387**	**37.864**	**38.097**
	%	%	%
Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1)	**17,9**	**15,1**	**17,7**

Η κεφαλαιακή επίπτωση στον pro-forma δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 του Ομίλου (fully loaded CET 1 Capital ratio) την 1 Ιανουαρίου 2018, με βάση την πλήρη εφαρμογή των κανόνων της Βασιλείας ΙΙΙ το 2024, λαμβάνοντας υπόψη την ολοκλήρωση της πώλησης των θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία (σημ. 30), παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα :

Pro-forma πλήρης εφαρμογή Βασιλείας ΙΙΙ με την ολοκλήρωση της πώλησης των θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία	Κατά την		
	31 Δεκεμβρίου 2017 κατά ΔΛΠ 39 € εκατ.	1 Ιανουαρίου 2018 Επίπτωση πλήρους εφαρμογής ΔΠΧΑ 9 € εκατ.	Επίπτωση εφαρμογής ΔΠΧΑ 9 € εκατ.
Κεφάλαια κοινών μετοχών της Κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1)	**5.653**	**4.498**	**(1.155)**
Σύνολο Σταθμισμένου Ενεργητικού	**37.154**	**36.631**	**(523)**
	%	%	%
Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1)	**15,2**	**12,3**	**(2,9)**

Ο Όμιλος αποφάσισε να εφαρμόσει τη σταδιακή μέθοδο (phase-in approach) σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή νομοθεσία (Κανονισμός ΕΕ 2017/2395) για την άμβλυνση των επιπτώσεων, από τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9, στα εποπτικά κεφάλαια. Σύμφωνα με τον ανωτέρω Κανονισμό, η μεταβατική περίοδος είναι πέντε έτη ενώ το ποσοστό της επίπτωσης που θα αναγνωρίζεται είναι 5% για το 2018 και 15%, 30%, 50% και 75% για τα επόμενα τέσσερα έτη (σημ. 4). Η πλήρης επίπτωση στα εποπτικά κεφάλαια λόγω της αρχικής εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 αναμένεται να απεικονιστεί την 1 Ιανουαρίου 2023.

3. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών

Κατά την εφαρμογή των λογιστικών αρχών του Ομίλου, η Διοίκηση προβαίνει σε εκτιμήσεις και παραδοχές που ενδέχεται να επηρεάσουν τα ποσά των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, των εσόδων και εξόδων στις οικονομικές καταστάσεις, κατά τη διάρκεια του επόμενου οικονομικού έτους και τις γνωστοποιήσεις που τις συνοδεύουν. Οι εκτιμήσεις και οι παραδοχές αξιολογούνται διαρκώς και βασίζονται στις παρούσες συνθήκες, σε ιστορικά στοιχεία και σε άλλους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των εκτιμήσεων για μελλοντικά γεγονότα, οι οποίες, με βάση τις παρούσες συνθήκες, θεωρούνται λογικές. Κάθε αναθεώρηση των εκτιμήσεων, αναγνωρίζεται μελλοντικώς. Οι κυριότεροι τομείς για τους οποίους ο Όμιλος προβαίνει σε εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών του αρχών αναλύονται παρακάτω:

3.1 Ζημίες απομείωσης για δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Επιμέτρηση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Η επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών απαιτεί από τη Διοίκηση να ασκήσει σημαντική κρίση, και συγκεκριμένα την εκτίμηση του ποσού και του χρονοδιαγράμματος των μελλοντικών ταμειακών ροών καθώς και της αξίας των εξασφαλίσεων κατά τον προσδιορισμό των ζημιών απομείωσης και την εκτίμηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου. Αυτές οι εκτιμήσεις

προσδιορίζονται από πλήθος παραγόντων, μεταβολές στους οποίους μπορεί να οδηγήσουν σε σημαντικές αλλαγές στο χρονοδιάγραμμα και στο ποσό της πρόβλεψης απομείωσης για πιστωτικές ζημιές που πρέπει να αναγνωριστεί.

Ο υπολογισμός των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του Ομίλου είναι αποτέλεσμα σύνθετων μοντέλων με μια σειρά υποκείμενων υποθέσεων σχετικά με την επιλογή μεταβλητών δεδομένων και τις αλληλεξαρτήσεις τους. Τα στοιχεία των εν λόγω μοντέλων που θεωρούνται λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές περιλαμβάνουν:

Καθορισμός σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου

Το ΔΠΧΑ 9 δεν περιλαμβάνει ορισμό του τι συνιστά σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου (SICR). Η αξιολόγηση του κατά πόσο ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί σημαντικά από την αρχική αναγνώριση πραγματοποιείται σε κάθε περίοδο αναφοράς λαμβάνοντας υπόψη κατά κύριο λόγο τη μεταβολή του κινδύνου αθέτησης κατά την εναπομένουσα διάρκεια του χρηματοπιστωτικού μέσου. Ο Όμιλος αξιολογεί κατά πόσο έχει πραγματοποιηθεί μια σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση βασιζόμενος σε ποιοτικές και ποσοτικές, εύλογες και βάσιμες πληροφορίες για τις μελλοντικές συνθήκες που απαιτούν την άσκηση σημαντικής κρίσης από τη Διοίκηση. Η εφαρμογή αυστηρότερων κριτηρίων θα μπορούσε να αυξήσει σημαντικά τον αριθμό των χρηματοοικονομικών μέσων που απαιτείται να μεταφερθούν στο Στάδιο 2.

Σχετικά με τα ανοίγματα σε δάνεια λιανικής τραπεζικής, το βασικό κριτήριο είναι η αλλαγή της πιθανότητας αθέτησης (PD) κατά την συνολική υπολειπόμενη διάρκεια του δανείου πάνω από τα όρια που έχουν οριστεί. Ο καθορισμός των συγκεκριμένων ορίων διαφέρει ανά χαρτοφυλάκιο, κατάσταση τροποποίησης (τροποποιημένο ή μη δάνειο), τύπο προϊόντος καθώς και ύψους της πιθανότητας αθέτησης κατά την αρχική αναγνώριση του δανείου. Σε γενικές γραμμές, τα όρια για δάνεια με χαμηλή πιθανότητα αθέτησης κατά την αρχική αναγνώριση είναι υψηλότερα σε σχέση με τα δάνεια που αξιολογήθηκαν με υψηλή πιθανότητα αθέτησης κατά την αρχική αναγνώριση.

Σύμφωνα με τον παραπάνω διαχωρισμό, την 31 Δεκεμβρίου 2019 και την 31 Δεκεμβρίου 2018 για τα δάνεια λιανικής τραπεζικής στην Ελλάδα, το εύρος των ορίων σχετικά με την πιθανότητα αθέτησης (PD) κατά την υπολειπόμενη διάρκεια δανείων, η υπέρβαση των οποίων συνιστά και ταξινόμηση του δανείου σε Στάδιο 2,αναλύονται ως :

Δάνεια λιανικής τραπεζικής	Εύρος ορίων SICR
Στεγαστικά δάνεια	30%-50%
Ενοποιήσεις δανειακών υποχρεώσεων	10%-80%
Δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις	10%-65%
Καταναλωτικά δάνεια	60%-100%

Για τα χαρτοφυλάκια επιχειρηματικών δανείων, οι καμπύλες PD κατά την αρχική αναγνώριση και της υπολειπομένης διάρκειας σε κάθε ημερομηνία αναφοράς αντιστοιχίζονται σε κατηγορίες πιστοληπτικής διαβάθμισης. Ακολούθως, τα σχετικά όρια SICR βασίζονται στην σύγκριση των πιστοληπτικών διαβαθμίσεων κατά την αρχική αναγνώριση και κατά την ημερομηνία αναφοράς, ενώ υποβαθμίσεις στην κατηγορία διαβάθμισης, αντιπροσωπεύουν αλλαγές στην πιθανότητα αθέτησης κατά την συνολική υπολειπόμενη διάρκεια του δανείου. Ο Όμιλος, όπως και στα δάνεια λιανικής τραπεζικής, κατηγοριοποιεί τα χαρτοφυλάκια επιχειρηματικών δανείων με βάση την κατηγορία του περιουσιακού στοιχείου, τον τύπο δανείου και την πιστοληπτική διαβάθμιση κατά την αρχική αναγνώριση.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018, για το χαρτοφυλάκιο επιχειρηματικών δανείων στην Ελλάδα, τα όρια επιδείνωσης της πιστοληπτικής διαβάθμισης με βάση την ισχύουσα εσωτερική κλίμακα αξιολόγησης ανά δανειολήπτη, η υπέρβαση των οποίων συνιστά και ταξινόμηση του δανείου σε Στάδιο 2, παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες :

Κατηγορίες εσωτερικής αξιολόγησης των επιχειρηματικών δανείων	Εύρος ορίων SICR
1-2	Δύο έως τρείς βαθμίδες
3-4	Δύο ή περισσότερες βαθμίδες
5-8	Μία ή περισσότερες βαθμίδες

Προσδιορισμός των σεναρίων, των σταθμίσεων κάθε σεναρίου και των μακροοικονομικών παραγόντων

Για να επιτευχθεί ο στόχος της επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, ο Όμιλος αξιολογεί μια σειρά πιθανών αποτελεσμάτων σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9, εφαρμόζοντας τουλάχιστον τρία μακροοικονομικά σενάρια, δηλαδή βασικό, δυσμενές και αισιόδοξο, με τρόπο που εξασφαλίζει ένα αμερόληπτο και σταθμισμένο βάσει πιθανοτήτων αποτέλεσμα.

Κάθε ένα από τα σενάρια βασίζεται στις παραδοχές της Διοίκησης σχετικά με τις μελλοντικές οικονομικές συνθήκες υπό τη μορφή μακροοικονομικών παραγόντων, παραγόντων σχετικών με την αγορά και λοιπών παραγόντων. Την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018, οι σταθμίσεις βάσει πιθανοτήτων για τα σενάρια που αναφέρονται παραπάνω και που εφαρμόζονται από τον Όμιλο στην επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών είναι 50% για το βασικό σενάριο και 25% για το δυσμενές και για το αισιόδοξο σενάριο αντίστοιχα.

Ο Όμιλος διασφαλίζει ότι οι εκτιμήσεις απομείωσης και οι μακροοικονομικές προβλέψεις που διενεργούνται για επιχειρηματικούς και εποπτικούς σκοπούς είναι απολύτως συνεπείς. Ως εκ τούτου, το βασικό σενάριο το οποίο εφαρμόζεται στον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών συμπίπτει με αυτό που χρησιμοποιείται στα πλαίσια της Διαδικασίας Αξιολόγησης της Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (ICAAP), για σκοπούς επιχειρηματικού σχεδιασμού και για ασκήσεις εσωτερικής προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (internal stress testing). Επιπλέον, στην ανάπτυξη των μακροοικονομικών σεναρίων έχει ληφθεί υπόψη η εμπειρία που αποκτήθηκε κατά τη διενέργεια των ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων οι οποίες επιβλήθηκαν από τον επόπτη, ενώ οι προβλέψεις απομείωσης βασίστηκαν στην κατά ΔΠΧΑ 9 μεθοδολογία των αναμενομένων πιστωτικών ζημιών.

Σε ό,τι αφορά τις μακροοικονομικές παραδοχές, ο Όμιλος αξιολογεί συγκεκριμένο αριθμό ενδείξεων για την πρόβλεψη των παραμέτρων ρίσκου, και πιο συγκεκριμένα τους δείκτες τιμών οικιστικών και εμπορικών ακινήτων, αυτόν της ανεργίας και του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος, το περιθώριο των ελληνικών κρατικών ομολόγων σε σχέση με το επιτόκιο αναφοράς Euribor και τον δείκτη πληθωρισμού, όπως επίσης επιτόκια και συναλλαγματικές ισοτιμίες. Σχετικά με τους κύριους μακροοικονομικούς δείκτες που χρησιμοποιούνται στην επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του δανειακού χαρτοφυλακίου στη Ελλάδα για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018, ο αριθμητικός μέσος όρος των σταθμισμένων βάσει πιθανοτήτων ετήσιων προβλέψεων των σεναρίων για τα επόμενα τέσσερα χρόνια μετά την ημερομηνία αναφοράς, παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

Κύριοι μακροοικονομικοί δείκτες	31 Δεκεμβρίου 2019 Μέσος όρος (2020-2023) των ετήσιων προβλέψεων	31 Δεκεμβρίου 2018 Μέσος όρος (2019-2022) των ετήσιων προβλέψεων
Ρυθμός ανάπτυξης Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	2,47%	1,74%
Ποσοστό Ανεργίας	14,70%	17,72%
Δείκτης τιμών οικιστικών ακινήτων	3,96%	1,70%
Δείκτης τιμών εμπορικών ακινήτων	4,17%	2,20%

Τυχόν μεταβολές στα σενάρια και τις σταθμίσεις αυτών, στο αντίστοιχο σύνολο μακροοικονομικών μεταβλητών και στις παραδοχές που έγιναν σχετικά με αυτές τις μεταβλητές για τον χρονικό ορίζοντα της πρόβλεψης, θα είχαν σημαντική επίδραση στο ποσό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς. Τα μοντέλα και οι βασικές μεθοδολογίες που χρησιμοποιούνται στη μέτρηση της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς επικυρώνονται από τις αρμόδιες μονάδες του Ομίλου, οι οποίες είναι ανεξάρτητες από τη διαδικασία της ανάπτυξης των μοντέλων.

Ανάπτυξη μοντέλων αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς, συμπεριλαμβανομένων των διαφόρων υπολογιστικών τύπων, της επιλογής των δεδομένων και των αλληλεξαρτήσεων

Για σκοπούς επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, ο Όμιλος πραγματοποιεί την απαραίτητη παραμετροποίηση του μοντέλου με βάση τα διάφορα δεδομένα που παρατηρούνται σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή (point-in-time) χρησιμοποιώντας μηνιαία διαστήματα. Οι υπολογισμοί αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς βασίζονται σε παραμέτρους δεδομένων, δηλαδή έκθεση κατά την αθέτηση (EAD), πιθανότητα αθέτησης (PD), ζημιά δεδομένης της αθέτησης (LGD), συντελεστή μετατροπής (CCF), κλπ., ενσωματώνοντας την άποψη της Διοίκησης για τις μελλοντικές συνθήκες. Ο Όμιλος καθορίζει επίσης τις συνδέσεις μεταξύ των μακροοικονομικών σεναρίων και των οικονομικών δεδομένων, όπως τα επίπεδα ανεργίας και τις αξίες των εξασφαλίσεων, καθώς και τις επιδράσεις αυτών στα PDs, EADs και LGDs.

Επιπλέον, ο καθορισμός των PDs δεν είναι συντηρητικός, αλλά αμερόληπτος και αντικειμενικός και ενσωματώνει σχετικές πληροφορίες για τις μελλοντικές συνθήκες, συμπεριλαμβανομένων των μακροοικονομικών σεναρίων. Τα παραμετρικά μοντέλα πρόβλεψης κινδύνου ενσωματώνουν έναν αριθμό μεταβλητών, όπως το ΑΕΠ, την ανεργία κλπ. που χρησιμοποιούνται ως ανεξάρτητες μεταβλητές για την επίτευξη της βέλτιστης πρόβλεψης. Τα μοντέλα βασίζονται σε λογιστικές παλινδρομήσεις και λειτουργούν κάτω από τα διαφορετικά μακροοικονομικά σενάρια και τις σχετικές αλλαγές και κλυδωνισμούς στο μακροοικονομικό περιβάλλον οι οποίες αντικατοπτρίζονται αναλόγως με μη γραμμικό τρόπο.

Τμηματοποίηση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού για τα οποία η αναμενόμενη πιστωτική ζημιά αξιολογείται σε συλλογική βάση

Ο Όμιλος κατατάσσει τα ανοίγματα του με βάση τα κοινά χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου κατά την αρχική αναγνώριση, τόσο για την εκτίμηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου όσο και για την επιμέτρηση της πρόβλεψης απομείωσης των δανείων σε συλλογική βάση. Οι διαφορετικές κατηγορίες αποσκοπούν να καταγράψουν τις διαφορές στα PDs και στα ποσοστά ανάκτησης σε περίπτωση αθέτησης. Σε επόμενες περιόδους, ο Όμιλος επανεξετάζει την ομαδοποίηση των ανοιγμάτων του τουλάχιστον σε ετήσια βάση, προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι εν λόγω ομαδοποιήσεις παραμένουν ομοιογενείς ως προς την ανταπόκρισή τους στα κοινά χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου που έχουν εντοπιστεί. Τυχόν αναδιάταξη αντικατοπτρίζει την αντίληψη της Διοίκησης σχετικά με την αλλαγή του πιστωτικού κινδύνου που σχετίζεται με τα συγκεκριμένα ανοίγματα σε σύγκριση με την αρχική αναγνώριση.

Ανάπτυξη μοντέλων και προσαρμογές από την Διοίκηση (management overlays)

Ένα πλήθος πολύπλοκων μοντέλων έχει αναπτυχθεί ή τροποποιηθεί για τον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς, ενώ ενδέχεται να απαιτούνται προσωρινές προσαρμογές από τη Διοίκηση για να ληφθούν υπόψη νέες εξελίξεις και διαθέσιμες πληροφορίες, οι οποίες δεν αντικατοπτρίζονται ακόμη στον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς μέσω των μοντέλων κινδύνου. Οι αλλαγές της εσωτερικής διαβάθμισης του αντισυμβαλλομένου, νέα ή αναθεωρημένα μοντέλα και δεδομένα ενδέχεται να επηρεάσουν σημαντικά την αναμενόμενη πιστωτική ζημιά. Τα μοντέλα διέπονται από το πλαίσιο επικύρωσης του Ομίλου, το οποίο αποσκοπεί στην εξασφάλιση ανεξάρτητης επαλήθευσης, και εγκρίνονται από την Επιτροπή Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου (Board Risk Committee – BRC).

Ανάλυση ευαισθησίας σε δανειακά χαρτοφυλάκια

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζεται η εκτιμώμενη επίπτωση στην επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του Ομίλου (συμπεριλαμβανομένων στοιχείων εκτός ισολογισμού), από πιθανές λογικές και συνδυασμένες αλλαγές στις προβλέψεις των κύριων μακροοικονομικών δεικτών για τα επόμενα 5 έτη (2020-2024 και 2019-2023), αντίστοιχα:

Την 31 Δεκεμβρίου 2019				Την 31 Δεκεμβρίου 2019				
Σενάριο ευαισθησίας				Επίπτωση				
	Συνδυαστική αλλαγή %				σε € εκατ.		% πρόβλεψης	
Κύριοι μακροοικονομικοί δείκτες	Θετική μεταβολή	Δυσμενής μεταβολή		Δανειακό χαρτοφυλάκιο	Θετική μεταβολή	Δυσμενής μεταβολή	Θετική μεταβολή	Δυσμενής μεταβολή
Αύξηση ΑΕΠ	+30%	-30%	αλλαγή στις ετήσιες προβλέψεις	Επιχειρηματικά δάνεια	-34	33	-1,24	+ 1,24
Δείκτης ανεργίας	- 6,5%	+ 6,5%	αλλαγή στις ετήσιες προβλέψεις	Δάνεια λιανικής τραπεζικής	-61	70	-1,38	+ 1,57
Δείκτης τιμών ακινήτων (RRE/CRE)	+ 3%	- 3%	αλλαγή στις προσαρμοσμένες αγοραίες τιμές ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση	**Σύνολο Ομίλου**	**-95**	**103**	**-1,33**	**+ 1,44**

Την 31 Δεκεμβρίου 2018				Την 31 Δεκεμβρίου 2018				
Σενάριο ευαισθησίας				Επίπτωση				
	Συνδυαστική αλλαγή %				σε € εκατ.		% πρόβλεψης	
Κύριοι μακροοικονομικοί δείκτες	Θετική μεταβολή	Δυσμενής μεταβολή		Δανειακό χαρτοφυλάκιο	Θετική μεταβολή	Δυσμενής μεταβολή	Θετική μεταβολή	Δυσμενής μεταβολή
Αύξηση ΑΕΠ	+30%	-30%	αλλαγή στις ετήσιες προβλέψεις	Επιχειρηματικά δάνεια	-48	60	-1,47	+ 1,85
Δείκτης ανεργίας	- 6,5%	+ 6,5%	αλλαγή στις ετήσιες προβλέψεις	Δάνεια λιανικής τραπεζικής	-114	133	-1,99	+ 2,33
Δείκτης τιμών ακινήτων (RRE/CRE)	+ 2%	- 2%	αλλαγή στις προσαρμοσμένες αγοραίες τιμές ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση	**Σύνολο Ομίλου**	**-162**	**193**	**-1,80**	**+ 2,14**

Σημειώνεται ότι η ανάλυση ευαισθησίας, όταν διενεργείται επί συγκεκριμένων σημαντικών παραμέτρων, μπορεί να παράσχει ουσιώδη πληροφόρηση μόνο για χαρτοφυλάκια στα οποία οι παράμετροι κινδύνου έχουν σημαντική επίδραση στο συνολικό πιστωτικό κίνδυνο ενός δανειακού χαρτοφυλακίου, ειδικά όταν τέτοιες αναλύσεις ευαισθησίας χρησιμοποιούνται και για εσωτερικούς σκοπούς διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου. Σε διαφορετική περίπτωση, η ανάλυση ευαισθησίας πάνω σε συγκεκριμένους συνδυασμούς κάποιων παραμέτρων κινδύνου δύναται να μην παράγει ουσιαστικά αποτελέσματα καθώς στην πραγματικότητα υπάρχουν αλληλεξαρτήσεις μεταξύ διαφόρων οικονομικών δεδομένων καθιστώντας οποιεσδήποτε αλλαγές στις παραμέτρους ως αλλαγές που συσχετίζονται με διαφόρους παράγοντες.

Ο Όμιλος επικαιροποιεί και εξετάζει τη λογικότητα και εκτελεί εκ των υστέρων έλεγχο των βασικών παραδοχών που χρησιμοποιούνται στη μεθοδολογία αξιολόγησης των SICR και ECL, τουλάχιστον σε ετήσια βάση ή νωρίτερα, βάσει διαφόρων γεγονότων και συνθηκών. Σ' αυτό το πλαίσιο, εξειδικευμένο και με εμπειρία προσωπικό από τη Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης

Κίνδυνων του Ομίλου παρακολουθεί τις παραμέτρους κινδύνου που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της αναμενομένης πιστωτικής ζημιάς. Επιπροσθέτως, ως μέρος του σαφώς καθορισμένου πλαισίου διακυβέρνησης, τυχόν αναθεωρήσεις στη μεθοδολογία εγκρίνονται από τις αρμόδιες επιτροπές του Ομίλου και τελικά από την Επιτροπή Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου (BRC).

3.2 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών μέσων

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων είναι η τιμή που μία οικονομική οντότητα θα λάμβανε κατά την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου ή θα κατέβαλε για τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων στην κύρια (ή πιο συμφέρουσα) αγορά, κατά την ημερομηνία της επιμέτρησης και υπό τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς (δηλ. τιμή εξόδου) ανεξαρτήτως εάν η τιμή αυτή είναι άμεσα παρατηρήσιμη ή προσδιορίζεται με τη χρήση άλλων κατάλληλων τεχνικών αποτίμησης.

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων που δε διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά, προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας άλλες τεχνικές αποτίμησης οι οποίες περιλαμβάνουν τη χρήση μοντέλων αποτίμησης. Επιπρόσθετα, η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν έχουν συχνές συναλλαγές και η τιμολόγηση των οποίων χαρακτηρίζεται από μικρή διαφάνεια, είναι λιγότερο αντικειμενική και απαιτεί διαφόρων βαθμών κρίση, ανάλογα με την ρευστότητα, τη συγκέντρωση, την αβεβαιότητα των παραγόντων της αγοράς, τις παραδοχές για τις τιμές και τους λοιπούς κινδύνους που επηρεάζουν το εν λόγω χρηματοοικονομικό μέσο. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι εύλογες αξίες εκτιμώνται βάσει παρατηρήσιμων δεδομένων παρόμοιων χρηματοοικονομικών μέσων ή χρησιμοποιώντας άλλες τεχνικές αποτίμησης.

Τα μοντέλα αποτίμησης που χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο περιλαμβάνουν μεθόδους παρούσας αξίας και άλλα μοντέλα που βασίζονται κυρίως σε παρατηρήσιμα δεδομένα, και σε μικρότερο βαθμό σε μη παρατηρήσιμα, προκειμένου ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας να παραμένει αξιόπιστος.

Τα μοντέλα αποτίμησης χρησιμοποιούνται κυρίως για την αποτίμηση εξωχρηματιστηριακών παραγώγων και τίτλων που επιμετρώνται σε εύλογη αξία.

Όπου χρησιμοποιούνται τεχνικές αποτίμησης για τον καθορισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά, αυτές επικυρώνονται και εξετάζονται περιοδικά από αρμόδιο προσωπικό, τα οποίο είναι ανεξάρτητο από το προσωπικό που τις ανέπτυξε. Όλα τα μοντέλα πιστοποιούνται πριν τη χρησιμοποίησή τους και προσαρμόζονται έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι τα παραγόμενα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τα πραγματικά δεδομένα και τις συγκριτικές τιμές αγοράς. Οι κύριες παραδοχές και εκτιμήσεις που λαμβάνονται υπόψη από την Διοίκηση όταν χρησιμοποιείται ένα μοντέλο αποτίμησης περιλαμβάνουν:

- την πιθανότητα και το χρόνο πραγματοποίησης των μελλοντικών ταμειακών ροών,
- την επιλογή του κατάλληλου προεξοφλητικού επιτοκίου, που βασίζεται στην εκτίμηση ως προς το ποιο θα ήταν το κατάλληλο περιθώριο επιτοκίου επί του επιτοκίου μηδενικού κινδύνου ενός συμμετέχοντος στην αγορά και
- την άσκηση κρίσης για τον καθορισμό του μοντέλου που θα χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας.

Όπου είναι δυνατό, τα μοντέλα χρησιμοποιούν μόνο παρατηρήσιμα δεδομένα. Ωστόσο, σε παράγοντες όπως ο πιστωτικός κίνδυνος (τόσο του Ομίλου όσο και του αντισυμβαλλόμενου), οι μεταβλητότητες (volatilities) και οι συσχετίσεις (correlations), απαιτείται η εκτίμηση της Διοίκησης, προκειμένου οι προσδιοριζόμενες εύλογες αξίες να αντανακλούν την αβεβαιότητα που υπάρχει ως αποτέλεσμα της έλλειψης σχετικών δεδομένων της αγοράς. Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται στις αποτιμήσεις που βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα είναι εγγενώς αβέβαια, εξαιτίας της περιορισμένης πληροφόρησης ή της απουσίας τρεχόντων δεδομένων της αγοράς. Ωστόσο, στις περισσότερες περιπτώσεις θα υπάρχουν κάποια διαθέσιμα ιστορικά δεδομένα στα οποία μπορεί να βασιστεί η επιμέτρηση της εύλογης αξίας, και συνεπώς ακόμη και όταν χρησιμοποιούνται μέθοδοι αποτίμησης που βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα, οι προσδιοριζόμενες εύλογες αξίες θα βασίζονται, κατά ένα περιορισμένο βαθμό σε παρατηρήσιμα δεδομένα.

Πληροφορίες σχετικά με την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων παρατίθενται στη σημ. 5.3.

3.3 Ταξινόμηση χρηματοοικονομικών μέσων

Ο Όμιλος προβαίνει σε σημαντικές εκτιμήσεις κατά την αξιολόγηση της ταξινόμησης των χρηματοοικονομικών μέσων και ειδικότερα στα ακόλουθα πεδία:

Αξιολόγηση επιχειρηματικού μοντέλου

Ο Όμιλος ασκεί κρίση για να καθορίσει το κατάλληλο επίπεδο στο οποίο το επιχειρηματικό μοντέλο θα αξιολογηθεί. Κατά την αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου των χρηματοοικονομικών μέσων, αυτά ομαδοποιούνται (σε επιχειρηματικούς τομείς) σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά και τον τρόπο διαχείρισής τους με σκοπό την επίτευξη των επιχειρηματικών στόχων του Ομίλου. Σε γενικές γραμμές, η αξιολόγηση πραγματοποιείται σε επίπεδο επιχειρηματικής μονάδας τόσο για τα δανειακά ανοίγματα όσο και για τους χρεωστικούς τίτλους, περιλαμβανομένων και των τίτλων ομολόγων που εκδοθήκαν για λόγους τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού οι οποίες συστήθηκαν από τον Όμιλο. Ωστόσο, τα χρηματοοικονομικά μέσα είναι δυνατόν να ομαδοποιηθούν περαιτέρω με βάση την επιχειρηματική στρατηγική/περιφέρεια κ.ο.κ.

Κατά την αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου των χρηματοοικονομικών μέσων, ο Όμιλος αξιολογεί τις πωλήσεις που πραγματοποιήθηκαν σε προγενέστερες περιόδους και εκτιμά τη μελλοντική τους εξέλιξη. Ανάλογα με το στόχο, το αποδεκτό επίπεδο και τη συχνότητα των πωλήσεων, ασκείται κρίση στο κατά πόσο αυτές επιδρούν στο επιχειρηματικό μοντέλο που αποσκοπεί στη διακράτηση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού μέχρι τη λήξη.

Αξιολόγηση ελέγχου συμβατικών ταμειακών ροών που αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων (SPPI test)

Ο Όμιλος διενεργεί την αξιολόγηση του SPPI τόσο για τα δανειακά ανοίγματα όσο και τους χρεωστικούς τίτλους, περιλαμβανομένων και των τίτλων ομολόγων που εκδοθήκαν για λόγους τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού οι οποίες συστήθηκαν από τον Όμιλο, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα χαρακτηριστικά που θα μπορούσαν δυνητικά να οδηγήσουν στην αποτυχία του ελέγχου. Οι αρμόδιες επιχειρηματικές μονάδες ασκούν κρίση κατά την αξιολόγηση ως προς το εάν συγκεκριμένοι συμβατικοί όροι επηρεάζουν σημαντικά τις μελλοντικές ταμειακές ροές. Ως εκ τούτου, για την αξιολόγηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού χωρίς το δικαίωμα αναγωγής, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη από κοινού κριτήρια όπως την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων, τους δείκτες LTV (Loan-to-Value) και DSCR (Debt-Service-Coverage Ratio) καθώς επίσης και την ύπαρξη εταιρικών και προσωπικών εγγυήσεων. Επιπροσθέτως, για να αξιολογήσει εάν το τροποποιημένο στοιχείο της διαχρονικής αξίας του χρήματος (modified time value of money element) εισάγει μεταβλητότητα στις ταμειακές ροές, ο Όμιλος διενεργεί μια ποσοτική άσκηση (όπως περιγράφεται στη σημείωση 2). Επιπλέον, ο Όμιλος αξιολογεί συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου η ύπαρξη όρων σχετικά με την απόδοση εκθέτουν τον Όμιλο στον κίνδυνο του υπό χρηματοδότηση περιουσιακού στοιχείου παρά στον πιστωτικό κίνδυνο του πιστούχου.

Ο Όμιλος έχει δημιουργήσει ένα ισχυρό πλαίσιο για τη διενέργεια των απαραίτητων αξιολογήσεων σύμφωνα με τις πολιτικές του Ομίλου με σκοπό να διασφαλίσει την ορθή ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών μέσων, περιλαμβανομένων των αξιολογήσεων που διενεργούνται από πεπειραμένο προσωπικό τόσο για τα δανειακά ανοίγματα όσο και τους χρεωστικούς τίτλους.

3.4 Εκτιμήσεις για τον άσκηση ελέγχου σε άλλες εταιρείες

Η Διοίκηση εξασκεί κρίση προκειμένου να αξιολογήσει εάν ο Όμιλος έχει τον έλεγχο μίας άλλης εταιρείας περιλαμβανομένων των οικονομικών οντοτήτων ειδικής διάρθρωσης, βάσει των στοιχείων που συνιστούν τον έλεγχο, όπως αυτά παρουσιάζονται στην σημείωση 2.2.1(i).

(α) Θυγατρικές εταιρείες

Ο Όμιλος κατέχει την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου σε όλες τις θυγατρικές του εταιρείες, εκτός από την Hellenic Post Credit A.E. Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την αξιολόγηση της άσκησης ελέγχου για την εν λόγω εταιρεία παρατίθενται στη σημείωση 23.1.

(β) Οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης

Ως μέρος των χρηματοδοτικών του δραστηριοτήτων και της στρατηγικής διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, ο Όμιλος προβαίνει στην τιτλοποίηση περιουσιακών στοιχείων μέσω της σύστασης εταιριών ειδικού σκοπού, οι σχετικές δραστηριότητες των οποίων προκαθορίζονται από τον Όμιλο στα πλαίσια του αρχικού τους σχεδιασμού. Ο Όμιλος έχει έκθεση στη μεταβλητότητα των αποδόσεων των εταιρειών αυτών μέσω της κατοχής χρεωστικών τίτλων που εκδίδουν ή μέσω των διαφόρων μορφών κάλυψης πιστωτικού κινδύνου που παρέχονται σε αυτές από τον Όμιλο βάσει των εκάστοτε συμβατικών όρων. Για να αξιολογήσει την ύπαρξη ελέγχου στις ανωτέρω εταιρείες ειδικού σκοπού, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη κατά πόσον μπορεί να επηρεάσει τις ουσιώδεις αποφάσεις που θα μπορούσαν να μεταβάλουν τις αποδόσεις τους. Συνεπώς, ο Όμιλος αξιολογεί ανά περίπτωση την σύνθεση των συναλλαγών τιτλοποίησης και τις αντίστοιχες συμβατικές συμφωνίες προκειμένου να αποφασίσει αν ασκεί έλεγχο σε αυτές τις εταιρείες ειδικού σκοπού.

Ο Όμιλος συμμετέχει στον αρχικό σχεδιασμό διαφόρων αμοιβαίων κεφαλαίων προκειμένου να παρέχει στους πελάτες του επενδυτικές ευκαιρίες. Ο Όμιλος λειτουργεί κυρίως ως διαχειριστής κεφαλαίων, λαμβάνοντας αποφάσεις εντός του προκαθορισμένου εποπτικού πλαισίου. Συνεπώς, ο Όμιλος έχει καταλήξει ότι δεν ελέγχει αυτά τα αμοιβαία κεφάλαια.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης που συμμετέχει ο Όμιλος, είτε αυτές ενοποιούνται είτε όχι, παρατίθενται στη σημείωση 25.

3.5 Φόρος εισοδήματος

Ο Όμιλος υπόκειται σε φόρο εισοδήματος σε διάφορες χώρες και προβαίνει σε εκτιμήσεις για τον προσδιορισμό της υποχρέωσης αυτού. Επίσης, ο Όμιλος αναγνωρίζει υποχρεώσεις για θέματα που ενδεχομένως ανακύψουν από φορολογικούς ελέγχους, βάσει των εκτιμήσεων για το κατά πόσο αυτά θα επιφέρουν επιπρόσθετους φόρους ή για την έκβαση φορολογικών δικαστικών υποθέσεων. Εάν υπάρχει διαφορά μεταξύ του τελικού φόρου των ανωτέρω περιπτώσεων και των ποσών που αναγνωρίστηκαν αρχικά, τότε αυτή θα επηρεάσει τις φορολογικές και τις αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις του Ομίλου, κατά την περίοδο προσδιορισμού του τελικού φόρου. Περαιτέρω πληροφόρηση σχετικά με τα ανωτέρω παρέχεται στη σημ. 13.

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος αναγνωρίζει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις στο βαθμό που είναι πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων οι μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές και οι εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Συνεπώς, η αναγνώριση των ανωτέρω αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων περιλαμβάνει την διενέργεια εκτιμήσεων σχετικά με τη μελλοντική χρηματοοικονομική επίδοση των εταιριών του Ομίλου στις οποίες, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, έχουν αναγνωριστεί. Ειδικότερα, ο προσδιορισμός των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που μπορούν να αναγνωριστούν, απαιτεί τη διενέργεια σημαντικών εκτιμήσεων για το χρόνο επίτευξης και το ύψος των μελλοντικών φορολογητέων κερδών. Κατά την διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη όλα τα διαθέσιμα στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων της πρόβλεψης της Διοίκησης για τα μελλοντικά φορολογητέα έσοδα και της φορολογικής νομοθεσίας σε κάθε χώρα.

Η σημαντικότερη εκτίμηση που διενεργείται από την Διοίκηση αφορά την αναγνώριση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που σχετίζονται με τις πραγματοποιηθείσες ζημιές στην Ελλάδα. Σε περίπτωση που, ο Όμιλος εκτιμήσει ότι δεν θα είναι σε θέση να ανακτήσει στο μέλλον ένα μέρος των αναγνωριζόμενων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, το μη ανακτήσιμο ποσό θα επηρεάσει το υπόλοιπο των αναβαλλόμενων φόρων την χρονική στιγμή διενέργειας της ανωτέρω εκτίμησης.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο Όμιλος επανεξέτασε τις εκτιμήσεις του σχετικά με το ύψος των μελλοντικών φορολογητέων κερδών έναντι των οποίων οι μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές και οι εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν και αξιολόγησε αναλόγως την ανακτησιμότητα των αναγνωρισμένων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων βασιζόμενος (α) στο τριετές Επιχειρηματικό Σχέδιό του, το οποίο εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο τον Μάρτιο 2019 και έχει υποβληθεί στο Ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) και στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (ΕΕΜ), παρέχοντας τις προοπτικές σχετικά με την κερδοφορία του και την κεφαλαιακή του θέση για την περίοδο έως το τέλος του 2021 και (β) στην επικαιροποίηση αυτού του Σχεδίου το οποίο υποβλήθηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο και στο ΤΧΣ τον Δεκέμβριο του 2019 για την περίοδο μέχρι το τέλος του 2022. Η εφαρμογή του ανωτέρω Επιχειρηματικού Σχεδίου και της επικαιροποίησης του εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από του κινδύνους και τις αβεβαιότητες που απορρέουν από το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα καθώς και στις χώρες τις οποίες δραστηριοποιείται ο Όμιλος.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, ποσό € 2 εκατ. (2018 : € 63 εκατ.) έχει αναγνωριστεί για αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις από μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές, με βάση τις εκτιμήσεις και παραδοχές του Ομίλου, στον καλύτερο δυνατό βαθμό, όπως περιγράφονται παραπάνω. Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις του Ομίλου και τις εκτιμήσεις για την ανακτησιμότητα αυτών παρατίθενται στη σημ. 13.

3.6 Παροχές στο προσωπικό λόγω συνταξιοδότησης

Η παρούσα αξία των υποχρεώσεων λόγω συνταξιοδότησης του προσωπικού εξαρτάται από παράγοντες που καθορίζονται σε αναλογιστική βάση με την χρήση διαφόρων παραδοχών, όπως το επιτόκιο προεξόφλησης και οι μελλοντικές μισθολογικές αυξήσεις. Οποιεσδήποτε αλλαγές σε αυτές τις παραδοχές θα επηρεάσουν τη λογιστική αξία των υποχρεώσεων λόγω συνταξιοδότησης.

Ο Όμιλος καθορίζει το κατάλληλο επιτόκιο προεξόφλησης για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων συνταξιοδοτικών υποχρεώσεων στο τέλος κάθε χρόνου βάση των επιτοκίων εταιρικών ομολόγων υψηλής πιστωτικής διαβάθμισης. Σε χώρες όπου το βάθος αγοράς για τέτοια ομόλογα είναι ανεπαρκές, χρησιμοποιούνται οι αποδόσεις κυβερνητικών ομολόγων. Το νόμισμα και η διάρκεια των ομολόγων που χρησιμοποιούνται συνάδουν με το νόμισμα και την εκτιμώμενη διάρκεια των

υποχρεώσεων λόγω συνταξιοδότησης. Το ποσοστό αύξησης των μισθών βασίζεται σε εκτιμήσεις σχετικά με μελλοντικό επίπεδο του πληθωρισμού και αντανακλά επίσης το σύστημα ανταμοιβών του Ομίλου και τις αναμενόμενες συνθήκες της αγοράς.

Οι υπόλοιπες παραδοχές για την υποχρέωση συνταξιοδότησης, όπως η μεταβολή του πληθωρισμού, βασίζονται εν μέρει στις εκάστοτε συνθήκες αγοράς.

Για πληροφορίες σχετικά με την ανάλυση ευαισθησίας των υποχρεώσεων λόγω εξόδου από την υπηρεσία, σε λογικά πιθανές, κατά τον χρόνο προετοιμασίας αυτών των οικονομικών καταστάσεων, αλλαγές στις προαναφερθείσες κύριες αναλογιστικές παραδοχές, βλέπε σημείωση 36.

3.7 Επενδύσεις σε ακίνητα

Οι Επενδύσεις σε ακίνητα επιμετρούνται στην εύλογη αξία, όπως προσδιορίζεται από εξωτερικούς, ανεξάρτητους, πιστοποιημένους εκτιμητές σε ετήσια βάση.

Οι κυριότεροι παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας σχετίζονται με τα έσοδα από ενοίκια υφιστάμενων μισθώσεων και παραδοχές σχετικά με τα έσοδα από ενοίκια από μελλοντικές μισθώσεις, λαμβανομένων υπόψιν των τρεχουσών συνθηκών που ισχύουν στην αγορά, τη χρονική διάρκεια της μίσθωσης, τα επιτόκια προεξόφλησης ή τους συντελεστές απόδοσης, τις τελικές αξίες, καθώς επίσης και το επίπεδο των μελλοντικών εξόδων συντήρησης και λοιπών λειτουργικών εξόδων.

Επιπρόσθετα, όταν η εύλογη αξία, προσδιορίζεται βάσει των τιμών αγοράς συγκρίσιμων συναλλαγών, τότε αυτές υπόκεινται σε κατάλληλες προσαρμογές έτσι ώστε να αντανακλούν τις τρέχουσες οικονομικές συνθήκες και τις εκτιμήσεις της Διοίκησης, στον καλύτερο δυνατό βαθμό, βασιζόμενη στις συμβουλές ανεξάρτητων εξωτερικών εκτιμητών σχετικά με τις μελλοντικές τάσεις των τιμών της αγοράς ακινήτων.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα του Ομίλου παρατίθενται στη σημείωση 27.

3.8 Προβλέψεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις

Ο Όμιλος αναγνωρίζει προβλέψεις όταν έχει μια υπάρχουσα νομική ή τεκμηριωμένη υποχρέωση, είναι πιθανό ότι για να γίνει ο διακανονισμός της υποχρέωσης θα απαιτηθεί μια εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικό όφελος και το ποσό του διακανονισμού μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα.

Δεν αναγνωρίζεται πρόβλεψη και γνωστοποιείται μια ενδεχόμενη υποχρέωση στις περιπτώσεις που δεν είναι πιθανό να απαιτηθεί μια εκροή πόρων ώστε να γίνει ο διακανονισμός της υποχρέωσης, όταν το ποσό της υποχρέωσης δεν μπορεί να μετρηθεί αξιόπιστα ή στις περιπτώσεις τις οποίες η υποχρέωση θεωρείται πιθανή και έγκειται στην εκδήλωση ή μη ενός ή περισσότερων αβέβαιων μελλοντικών γεγονότων.

Με βάση την υποκειμενικότητα και την εγγενή αβεβαιότητα που συνεπάγεται ο προσδιορισμός της πιθανότητας και του ποσού των προαναφερθέντων εκροών, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη του έναν αριθμό από παράγοντες, όπως την παροχή νομικών συμβουλών, το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η υπόθεση και ιστορικά στοιχεία από παρόμοιες υποθέσεις. Στην περίπτωση μιας προσφοράς η οποία γίνεται μέσα στο πλαίσιο ενός προγράμματος εθελούσιας εξόδου του Ομίλου, ο αριθμός των υπαλλήλων οι οποίοι αναμένεται να αποδεχθούν την προαναφερθείσα προσφορά μαζί με την ηλικιακή τους ομάδα, αποτελούν σημαντικό παράγοντα που επηρεάζει την επιμέτρηση της εκροής για την παροχή εξόδου από την υπηρεσία.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις προβλέψεις και τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις που έχουν αναγνωριστεί από τον Όμιλο παρατίθενται στις σημ. 35 και 42.

3.9 Μισθώσεις

Ο Όμιλος, ως μισθωτής, καθορίζει την διάρκεια της μίσθωσης ως τη μη ακυρώσιμη περίοδο της μίσθωσης, μαζί με τις περιόδους που καλύπτονται από δικαιώματα για παράταση της μίσθωσης, εφόσον θεωρείται κατ' ουσίαν βέβαιο ότι θα εξασκηθούν, ή τις περιόδους που καλύπτονται από δικαιώματα καταγγελίας της μίσθωσης, εφόσον θεωρείται κατ' ουσίαν βέβαιο ότι δεν θα εξασκηθούν.

Ο Όμιλος ασκεί κρίση προκειμένου να αξιολογήσει κατά πόσο είναι κατ' ουσίαν βέβαιη ή όχι η άσκηση ενός δικαιώματος ανανέωσης ή καταγγελίας της μίσθωσης, λαμβάνοντας υπόψη όλους τους σχετικούς παράγοντες και τις οικονομικές συνθήκες που δημιουργούν οικονομικά κίνητρα. Ο Όμιλος επαναξιολογεί την περίοδο μίσθωσης μόλις επέλθει ένα σημαντικό γεγονός ή μεταβολή των

συνθηκών που εμπίπτει στον έλεγχό του και επηρεάζει την δυνατότητα του να ασκήσει ή να μην ασκήσει το δικαίωμα ανανέωσης ή καταγγελίας, όπως σημαντικές βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων ή σημαντικές προσαρμογές σε μισθωμένα περιουσιακά στοιχεία.

Κατά την επιμέτρηση των υποχρεώσεων από μισθώσεις, ο Όμιλος χρησιμοποιεί το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού (IBR) όταν το επιτόκιο που εμπεριέχεται στις μισθώσεις δεν μπορεί να καθοριστεί εύκολα. Το IBR είναι το επιτόκιο με το οποίο θα επιβαρυνόταν ο Όμιλος εάν δανειζόταν για παρόμοια χρονική περίοδο και με παρόμοιες εξασφαλίσεις τα απαραίτητα κεφάλαια για την αγορά ενός στοιχείου ενεργητικού παρόμοιας αξίας με το δικαίωμα χρήσης του μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού, σε παρόμοιο οικονομικό περιβάλλον.

Κατά συνέπεια, απαιτείται εκτίμηση όταν δεν υπάρχουν διαθέσιμα παρατηρήσιμα επιτόκια (όπως για θυγατρικές οι οποίες δεν εμπλέκονται σε χρηματοδοτικές συναλλαγές), ή όταν αυτά πρέπει να προσαρμοστούν ώστε να αποτυπώνουν τους όρους και τις συνθήκες της μίσθωσης. Ο Όμιλος εκτιμά το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού χρησιμοποιώντας παρατηρήσιμα δεδομένα (όπως οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων) ως αφετηρία, όταν αυτά είναι διαθέσιμα, και πραγματοποιεί συγκεκριμένες πρόσθετες προσαρμογές ανά οικονομική οντότητα, όπως προσαρμογές στα περιθώρια φερεγγυότητας ή προσαρμογές προκειμένου να αποτυπωθούν οι όροι και οι συνθήκες της μίσθωσης. Για την Τράπεζα και τις Ελληνικές θυγατρικές, το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού προκύπτει από την εκτιμώμενη καμπύλη αποδόσεων των καλυμμένων ομολόγων, η οποία δημιουργείται με βάση τις παρατηρήσιμες αποδόσεις των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου, ενώ για τις θυγατρικές στο εξωτερικό το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού καθορίζεται ανά χώρα, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές τοπικές συνθήκες.

3.10 Λοιπές σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές

Πληροφορίες σχετικά με τις λοιπές εκτιμήσεις και παραδοχές που διενεργούνται από τον Όμιλο παρατίθενται στις σημειώσεις 28 και 30.

4. Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων

Η κεφαλαιακή θέση του Ομίλου παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

	2019	2018 [1]
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ίδια κεφάλαια	**6.667**	5.031
Συν: Αναπροσαρμογές λόγω μεταβατικών διατάξεων εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9	**897**	1.003
Μείον: Προνομιούχοι Τίτλοι	**(2)**	(42)
Μείον: Υπεραξία	**(161)**	(1)
Μείον: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	**(484)**	(482)
Κεφάλαια κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1)	**6.917**	5.509
Συν: Προνομιούχοι τίτλοι – αναπροσαρμογή (phase out)	**-**	17
Κεφάλαια της κατηγορίας 1 (Tier 1)	**6.917**	5.526
Μέσα κεφαλαίου και δάνεια μειωμένης εξασφάλισης αποδεκτά ως μέσα κεφαλαίου της κατηγορίας 2	**950**	950
Συν: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	**97**	25
Συνολικά Εποπτικά Κεφάλαια	**7.964**	6.501
Σύνολο Σταθμισμένου Ενεργητικού	**41.407**	38.849
Δείκτες:	**%**	%
Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1 Capital ratio)	**16,7**	14,2
Δείκτης κεφαλαίου της κατηγορίας 1 (Tier 1 ratio)	**16,7**	14,2
Συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας (Total Capital Adequacy Ratio)	**19,2**	16,7

[1] Οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας δεν έχουν αναπροσαρμοστεί σε συνέχεια της αλλαγής της λογιστικής πολιτικής (σημ. 2.3.2) για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018.

Σημείωση: Την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο CET1 του Ομίλου, με βάση την πλήρη εφαρμογή των κανόνων της Βασιλείας III το 2024 (fully loaded CET1) θα ήταν 14,6% (2018: 11,3%).

Ο Όμιλος επιδιώκει να διατηρήσει μια ενεργά διαχειρίσιμη κεφαλαιακή βάση, ώστε να καλύπτει τους κινδύνους που σχετίζονται με τις δραστηριότητές του. Η κεφαλαιακή επάρκεια του Ομίλου παρακολουθείται χρησιμοποιώντας, μεταξύ άλλων μεθόδων, τους κανόνες και τους δείκτες που θεσπίστηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας («Κανόνες/δείκτες της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών») όπως υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και την Τράπεζα της Ελλάδος για την εποπτεία της

Τράπεζας. Το πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας, όπως ισχύει, ενσωματώθηκε στη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) με την Οδηγία 2013/36/ΕΕ (γνωστή ως CRD IV), μαζί με τον Κανονισμό 575/2013/ΕΕ (γνωστός ως CRR). Η Οδηγία 2013/36/ΕΕ ενσωματώθηκε στην Ελληνική νομοθεσία με το Νόμο 4261/2014. Επιπλέον, στο πλαίσιο της «Διαδικασίας Αξιολόγησης της Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (ΔΑΕΕΚ)» (Internal Capital Adequacy Assessment Process - ICAAP), ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη του ένα ευρύτερο φάσμα κατηγοριών κινδύνου και τις δυνατότητές του σχετικά με τη διαχείριση των κινδύνων αυτών. Η ΔΑΕΕΚ έχει ως απώτερο σκοπό να διασφαλίσει ότι ο Όμιλος διαθέτει επαρκή κεφάλαια για την κάλυψη όλων των σημαντικών κινδύνων στους οποίους εκτίθεται, σε ορίζοντα τριών ετών.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 1024/2013 του Συμβουλίου, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) διενεργεί σε ετήσια βάση, τη Διαδικασία Εποπτικού Ελέγχου και Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process - (SREP)), ώστε να καθορίσει τις εποπτικές απαιτήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων που βρίσκονται υπό την εποπτεία της. Ο κύριος σκοπός της διαδικασίας SREP είναι να διασφαλίσει ότι τα πιστωτικά ιδρύματα διαθέτουν επαρκείς ρυθμίσεις, στρατηγικές, διαδικασίες, μηχανισμούς, κεφάλαια και ρευστότητα ώστε να εξασφαλίζεται η ορθή διαχείριση και κάλυψη των κινδύνων που έχουν αναλάβει ή στους οποίους ενδέχεται να εκτεθούν. Στους παραπάνω κινδύνους συμπεριλαμβάνονται εκείνοι που προέκυψαν από τις ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress testing) και οι κίνδυνοι που μπορεί το πιστωτικό ίδρυμα να δημιουργήσει στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Σύμφωνα με την από το 2018 απόφαση του SREP, από την 1 Μαρτίου του 2019 η Τράπεζα υποχρεούται να διατηρεί σε ενοποιημένη βάση το Δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 τουλάχιστον στο 10,25% και το Συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας τουλάχιστον στο 13,75% (Συνολικές Κεφαλαιακές Απαιτήσεις συμπεριλαμβανομένου του Κεφαλαιακού Αποθέματος Ασφαλείας και του Αποθέματος Ασφαλείας των Συστημικά Σημαντικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων) συν το ισχύον αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας (0,09% για το τελευταίο τρίμηνο του 2019 που προκύπτει κυρίως από τα ανοίγματα στη Βουλγαρία και στην Ιρλανδία) όπως αναλύεται κατωτέρω:

	31 Δεκεμβρίου 2019	
	CET1 κεφαλαιακές απαιτήσεις	Σύνολο κεφαλαιακών απαιτήσεων
Ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις	**4,5%**	**8,0%**
Απαιτήσεις Πυλώνα 2 (P2R)	3,0%	3,0%
Σύνολο κεφαλαιακής απαίτησης SREP (TSCR)	**7,5%**	**11,0%**
Συνδυασμένες απαιτήσεις αποθέματος ασφαλείας (CBR)		
Κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας (CCoB)	2,5%	2,5%
Αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας (CCyB)	0,09%	0,09%
Απόθεμα ασφαλείας για άλλα συστημικά σημαντικά ιδρύματα (O-SII)	0,25%	0,25%
Συνολικές Κεφαλαιακές Απαιτήσεις (OCR)	**10,34%**	**13,84%**

Η πρόσθετη κεφαλαιακή απαίτηση 3% του Πυλώνα 2, για το 2019, πρέπει να εκπληρούται με τη διατήρηση κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1) και ανέρχεται σε € 1.242 εκατ. για την Τράπεζα σε ενοποιημένη βάση.

Σύμφωνα με την απόφαση SREP του 2019, για το 2020, η Τράπεζα υποχρεούται να τηρεί σε ενοποιημένη βάση, δείκτη Common Equity Tier 1 τουλάχιστον 10,60% και Συνολικό Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας τουλάχιστον 14,10% (Συνολικές Κεφαλαιακές Απαιτήσεις συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας ποσοστού 2,5%, του αποθέματος ασφαλείας για άλλα συστημικά σημαντικά ιδρύματα ποσοστού 0,5% και του αντικυκλικού κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας ποσοστού 0,1% το οποίο απορρέει κυρίως από τα ανοίγματα στη Βουλγαρία).

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα λόγω της εμφάνισης της επιδημίας κορωνοϊού, την 12 Μαρτίου 2020 ανακοίνωσε μία σειρά προσωρινών μέτρων για να διασφαλίσει ότι οι τράπεζες, υπό την άμεση εποπτεία της, θα μπορέσουν να συνεχίσουν να εκπληρώνουν τον ρόλο τους αναφορικά με την χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας (σημείωση 2). Συγκεκριμένα, οι τράπεζες θα επιτρέπεται, μεταξύ άλλων, να λειτουργούν προσωρινά κάτω από το επίπεδο κεφαλαίου που ορίζεται από τις Οδηγίες του Πυλώνα 2 και το κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας (capital conservation buffer). Επιπροσθέτως, οι τράπεζες θα επιτρέπεται να κάνουν, μερικώς, χρήση κεφαλαιακών μέσων που δεν εμπίπτουν στο κεφάλαιο κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1), όπως για παράδειγμα, επιπρόσθετα εργαλεία Tier 1 ή Tier 2, ώστε να καλύπτουν τις απαιτήσεις του Πυλώνα 2.

Άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων («stress test») των τραπεζών της ΕΕ για το 2020 και μετάθεσή της για το 2021

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (European Banking Authority- EBA) ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2020 την άσκηση προσομοίωση ακραίων καταστάσεων («stress test») για τις τράπεζες της ΕΕ, προκειμένου να αξιολογηθεί η ανθεκτικότητα των τελευταίων σε δυσμενείς οικονομικούς κλυδωνισμούς. Η άσκηση προσομοίωσης δρομολογήθηκε και συντονίστηκε από την EBA, σε στενή συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ), τις αρμόδιες αρχές (συμπεριλαμβανομένου του Ενιαίου Μηχανισμού Εποπτείας - SSM) και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ).

Η εν λόγω άσκηση προσομοίωσης αποτελούνταν από δύο ασκήσεις υπό την EBA και υπό την ΕΚΤ (« ECB SREP stress test»), αντιστοίχως, τα αποτελέσματα των οποίων θα λαμβάνονταν υπόψη στη συνολική αξιολόγηση στο πλαίσιο της Διαδικασίας Εποπτικού Ελέγχου και Αξιολόγησης του 2020 («2020 Supervisory Review and Evaluation Process – SREP»).

Η άσκηση προσομοίωσης της ΕΚΤ θα συμπλήρωνε αυτή της EBA προκειμένου να συμπεριλάβει και τις οικονομικές οντότητες υπό την εποπτεία της ΕΚΤ που δεν περιλαμβάνονταν στην άσκηση προσομοίωσης της EBA για το 2020.

Η Eurobank θα συμμετείχε στο SREP stress test του 2020 της ΕΚΤ.

Την 12 Μαρτίου 2020, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών αποφάσισε να αναβάλει την άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων («stress test») των τραπεζών της ΕΕ για το 2021, προκειμένου να μετριάσει την επίπτωση της επιδημίας κορωνοϊού στον τραπεζικό κλάδο της ΕΕ και συνεπώς να επιτρέψει στις τράπεζες να επικεντρωθούν και να διασφαλίσουν τη συνέχεια των βασικών τους λειτουργιών, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης των πελατών τους. Για το 2020, η EBA ανακοίνωσε ότι θα πραγματοποιήσει μία επιπρόσθετη άσκηση διαφάνειας των τραπεζών της ΕΕ για να παράσχει επικαιροποιημένη πληροφόρηση των ανοιγμάτων τους και της ποιότητας του ενεργητικού τους στους συμμετέχοντες στην αγορά. Δεδομένης της πίεσης στις λειτουργικές δραστηριότητες των τραπεζών, η ΕΚΤ ανακοίνωσε ότι υποστηρίζει την παραπάνω απόφαση της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών και ότι θα επεκτείνει την εν λόγω αναβολή για όλες τις τράπεζες που θα υποβάλλονταν στην άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων του 2020.

5. Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων και εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων

5.1 Χρήση χρηματοοικονομικών μέσων

Οι δραστηριότητες του Ομίλου σχετίζονται κυρίως με τη χρήση χρηματοοικονομικών μέσων, στα οποία περιλαμβάνονται και παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα. Ο Όμιλος αποδέχεται καταθέσεις από πελάτες, τόσο με σταθερό όσο και κυμαινόμενο επιτόκιο για διάφορες χρονικές περιόδους και επιδιώκει την επίτευξη κέρδους, επενδύοντας τα κεφάλαια αυτά σε υψηλής ποιότητας περιουσιακά στοιχεία με επιτοκιακά περιθώρια μεγαλύτερα από το μέσο όρο. Ο Όμιλος επιδιώκει την αύξηση αυτών των περιθωρίων, μέσω της συγκέντρωσης βραχυπρόθεσμων κεφαλαίων και της χορήγησης δανείων για μεγαλύτερες χρονικές περιόδους με υψηλότερα επιτόκια, διατηρώντας παράλληλα επαρκή ρευστότητα ώστε να ικανοποιεί όλες τις υποχρεώσεις του που μπορεί να καταστούν απαιτητές από τους δικαιούχους.

Επίσης, ο Όμιλος επιδιώκει την αύξηση των επιτοκιακών περιθωρίων, μέσω της επίτευξης περιθωρίων πάνω από το μέσο όρο, μετά από προβλέψεις, από τα δάνεια σε επιχειρήσεις και τα δάνεια λιανικής τραπεζικής εντός ενός εύρους πιστωτικού κινδύνου. Η έκθεση αυτή περιλαμβάνει τόσο δάνεια όσο και στοιχεία εκτός ισολογισμού όπως εγγυήσεις, ενέγγυες πιστώσεις και λοιπές δεσμεύσεις.

Ο Όμιλος επενδύει σε χρηματοοικονομικά μέσα, τα οποία διαπραγματεύονται σε οργανωμένες χρηματοοικονομικές αγορές καθώς και σε εξωχρηματιστηριακά χρηματοοικονομικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων, με σκοπό την επίτευξη κέρδους από βραχυπρόθεσμες διακυμάνσεις στην αγορά μετοχών και ομολόγων, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες και στα επιτόκια.

5.2 Παράγοντες Χρηματοοικονομικού Κινδύνου

Λόγω της φύσης των δραστηριοτήτων του, ο Όμιλος εκτίθεται σε διάφορους χρηματοοικονομικούς κινδύνους, όπως πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο αγοράς (περιλαμβανομένου του συναλλαγματικού και επιτοκιακού κινδύνου), κίνδυνο ρευστότητας, καθώς και λειτουργικούς κινδύνους. Η στρατηγική διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου αποσκοπεί στην ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων που ενδέχεται να έχουν οι ανωτέρω κίνδυνοι στη χρηματοοικονομική επίδοση, στη χρηματοοικονομική θέση και στις ταμειακές ροές του Ομίλου.

Διαχείριση Κινδύνων στόχοι και πολιτικές

Ο Όμιλος αναγνωρίζει ότι η ανάληψη κινδύνων είναι ένα αναπόσπαστο μέρος των δραστηριοτήτων του για την επίτευξη των στρατηγικών και επιχειρηματικών του στόχων. Ως εκ τούτου, η Διοίκηση του Ομίλου θεσπίζει επαρκείς μηχανισμούς για την έγκαιρη αναγνώριση των κινδύνων και την αξιολόγηση των πιθανών επιπτώσεών τους στην επίτευξη των στόχων που έχει θέσει.

Λόγω του ότι οι οικονομικές, τραπεζικές, κανονιστικές και λειτουργικές συνθήκες διαρκώς εξελίσσονται και μεταβάλλονται, ο Όμιλος έχει υιοθετήσει τους μηχανισμούς διαχείρισης κινδύνων με στόχο τη συνεχή και βέλτιστη προσαρμογή του στο περιβάλλον αυτό. Η δομή, οι εσωτερικές διαδικασίες και οι υφιστάμενοι μηχανισμοί ελέγχου της Τράπεζας διασφαλίζουν τόσο την αρχή της ανεξαρτησίας όσο και την άσκηση επαρκούς εποπτείας.

Η αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων αποτελεί βασική προτεραιότητα της Διοίκησης, όπως επίσης και ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τον Όμιλο. Ως εκ τούτου, ο Όμιλος έχει διαθέσει σημαντικά μέσα για την αναβάθμιση των πολιτικών, μεθόδων και υποδομών, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (European Banking Authority - EBA) και της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία, και τις βέλτιστες διεθνείς τραπεζικές πρακτικές. Ο Όμιλος εφαρμόζει μια σαφώς προσδιορισμένη εγκριτική διαδικασία πιστοδοτήσεων, ανεξάρτητες αξιολογήσεις της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών και αποτελεσματικές πολιτικές διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου, κινδύνου αγοράς, κινδύνου ρευστότητας και λειτουργικού κινδύνου, στην Ελλάδα και σε κάθε χώρα του εξωτερικού όπου δραστηριοποιείται. Οι πολιτικές διαχείρισης κινδύνων που εφαρμόζονται από την Τράπεζα και τις θυγατρικές της αναθεωρούνται σε ετήσια βάση.

Η Στρατηγική Κινδύνων και Κεφαλαίου, η οποία είναι επίσημα καταγεγραμμένη, περιγράφει την κατεύθυνση του Ομίλου σχετικά με θέματα διαχείρισης κινδύνων και κεφαλαίων, την αποστολή και τους στόχους της διαχείρισης κινδύνων, τους ορισμούς των κινδύνων, τις βασικές αρχές διαχείρισης κινδύνων, το πλαίσιο διάθεσης ανάληψης κινδύνων, το πλαίσιο διακυβέρνησης της διαχείρισης, τους στρατηγικούς στόχους και τις κύριες διοικητικές πρωτοβουλίες για την βελτίωση του υφιστάμενου πλαισίου διαχείρισης κινδύνου.

Το μέγιστο ύψος των κινδύνων που προτίθεται να αναλάβει ο Όμιλος για την επιδίωξη των στρατηγικών του στόχων καθορίζεται στο εσωτερικό έγγραφο «Πλαίσιο διάθεσης για ανάληψη κινδύνων» μέσω ποσοτικών και ποιοτικών διατυπώσεων, που συμπεριλαμβάνουν και συγκεκριμένα όρια ανοχής ανά είδος κινδύνου. Οι βασικοί στόχοι του προσδιορισμού της διάθεσης ανάληψης κινδύνων είναι, η υποστήριξη της επιχειρηματικής ανάπτυξης του Ομίλου, η διατήρηση ισχυρής κεφαλαιακής επάρκειας σε συνδυασμό με την επίτευξη υψηλής αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων και η συμμόρφωση με τις εποπτικές απαιτήσεις.

Το επίπεδο ανάληψης κινδύνου επικοινωνείται διακριτά σε όλο τον Όμιλο, καθορίζοντας την κουλτούρα διαχείρισης κινδύνου και τη βάση στην οποία οι πολιτικές κινδύνου και τα αντίστοιχα όρια αυτών καθορίζονται, τόσο σε επίπεδο Ομίλου όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Επιτροπή Κινδύνων (ΕΔΚ του ΔΣ) - (Board Risk Committee - BRC)

Η ΕΔΚ του ΔΣ έχει ως αρμοδιότητα να υποστηρίξει το ΔΣ και να διασφαλίσει ότι ο Όμιλος έχει μια σαφώς καθορισμένη στρατηγική διαχείρισης κινδύνων σύμφωνα με το επιχειρηματικό σχέδιο και τη διάθεση ανάληψης κίνδυνου.

Η ΕΔΚ του ΔΣ αξιολογεί το προφίλ κινδύνων του Ομίλου, παρακολουθεί τη συμμόρφωση με τα εγκεκριμένα επίπεδα διάθεσης και ανεκτικότητας ανάληψης κινδύνων και διασφαλίζει ότι ο Όμιλος έχει εφαρμόσει ένα πλαίσιο διαχείρισης κίνδυνου με τις κατάλληλες μεθοδολογίες, εργαλεία μοντελοποίησης, πηγές δεδομένων καθώς και επαρκές και καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό για να εντοπίζει, αξιολογεί, παρακολουθεί και να μετριάζει τους κινδύνους.

Η ΕΔΚ του ΔΣ αποτελείται από πέντε (5) μη εκτελεστικούς διευθυντές, συνεδριάζει τουλάχιστον σε μηνιαία βάση και αναφέρεται στο ΔΣ σε τριμηνιαία βάση και σε έκτακτες περιπτώσεις όταν κρίνεται αναγκαίο.

Εκτελεστική Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων (MRC)

Η Εκτελεστική Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων (Managment Risk Committee - MRC) είναι μια διοικητική επιτροπή που συστήθηκε από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο και λειτουργεί ως συμβουλευτική επιτροπή της ΕΔΚ του ΔΣ.

Η κύρια ευθύνη της MRC είναι η επίβλεψη του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, η MRC υποβάλλει αναφορές προς την ΕΔΚ του ΔΣ για θέματα που σχετίζονται με κινδύνους και εμπίπτουν στην αρμοδιότητά της. Η MRC διασφαλίζει ότι οι σημαντικοί κίνδυνοι αναγνωρίζονται και τίθενται άμεσα υπόψη της ΕΔΚ του ΔΣ, καθώς και ότι οι ισχύουσες πολιτικές και διαδικασίες είναι επαρκείς για την ορθή διαχείριση των κινδύνων και τη συμμόρφωση με τις εποπτικές απαιτήσεις.

Επιπλέον, η MRC καθορίζει τα κατάλληλα μέτρα διαχείρισης, τα οποία παρουσιάζονται και συζητούνται στην Εκτελεστική Επιτροπή (ΕΧΒΟ) και στη συνέχεια υποβάλλονται στη ΕΔΚ του ΔΣ για έγκριση.

Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου

Η Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου, με επικεφαλής τον Group Chief Risk Officer (GCRO), ενεργεί ανεξάρτητα από τις επιχειρηματικές μονάδες και είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση, την επιμέτρηση και τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου, των κινδύνων αγοράς και ρευστότητας και των λειτουργικών κινδύνων. Αποτελείται από τη Γενική Διεύθυνση Πίστης του Ομίλου, τον Τομέα Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου (GCCS), τον Τομέα Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου του Ομίλου (GCRCACS), τον Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCRS), τον Τομέα Λειτουργικού Κινδύνου του Ομίλου, τον Τομέα Επικύρωσης Μοντέλων και Διακυβέρνησης του Ομίλου, τη Μονάδα Στρατηγικού Σχεδιασμού και Λειτουργιών Διαχείρισης Κίνδυνου του Ομίλου (Group Risk Management Strategy Planning and Operations Unit) και τη Διεύθυνση Εποπτικών Σχέσεων & Σχεδιασμού Εξυγίανσης (η οποία έχει διπλή γραμμή αναφοράς ήτοι και προς τον Group CFO).

Διαχείριση Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (ΜΕΑ)

Σε συνέχεια της Πράξης της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ) 42/30.05.2014 και των τροποποιήσεων αυτής, η οποία ενισχύει περαιτέρω τις υφιστάμενες εποπτικές οδηγίες σχετικά με τη διαχείριση των πιστωτικών ανοιγμάτων σε καθυστέρηση και των μη εξυπηρετούμενων δανείων, η Τράπεζα ανέλαβε μια σειρά πρωτοβουλιών με σκοπό την προσαρμογή στις απαιτήσεις της ανωτέρω οδηγίας και την ενίσχυση των διαδικασιών διαχείρισης των προβληματικών δανείων. Ειδικότερα, η Τράπεζα μετέβαλε το λειτουργικό μοντέλο προβληματικών δανείων σε μία κάθετη οργανωτική δομή μέσω της δημιουργίας της Επιτροπής Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων (Troubled Assets Committee – TAC) και της Γενικής Διεύθυνσης Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων του Ομίλου (Troubled Assets Group General Division- TAG).

Επιτροπή Διαχείριση Προβληματικών Δανείων (Troubled Assets Committee – TAC)

Η TAC με απευθείας γραμμή αναφοράς στη BRC, έχει συσταθεί με σκοπό να παράσχει στρατηγική καθοδήγηση και παρακολούθηση των προβληματικών δάνειων της Τράπεζας διασφαλίζοντας την ανεξαρτησία της από τις υπόλοιπες επιχειρηματικές μονάδες και τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της Απόφασης 42/2014. Ειδικότερα, οι κυριότερες αρμοδιότητες της TAC αφορούν την παρακολούθηση της διαχείρισης των δανείων σε καθυστέρηση και της διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, τη διαμόρφωση και εφαρμογή της στρατηγικής διαχείρισης των προβληματικών δανείων, καθώς και την έγκριση και αξιολόγηση της βιωσιμότητας των μέτρων ρύθμισης και οριστικής διευθέτησης.

Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων του Ομίλου (Troubled Assets Group General Division- TAG)

Η TAG, η οποία έχει δημιουργηθεί ως μία ανεξάρτητη μονάδα, έχει ως επικεφαλής τον Αναπληρωτή Διευθύνοντα Σύμβουλο και Εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και είναι η υπεύθυνη για τη διαδικασία διαχείρισης των προβληματικών δανείων του Ομίλου, από το στάδιο που το δάνειο δεν παρουσιάζει καθυστέρηση για την περίπτωση δανείων υψηλού κινδύνου, έως το στάδιο της νομικής διευθέτησης. Διασφαλίζει τη στενή παρακολούθηση, τον αυστηρό έλεγχο και την προσαρμογή των προγραμμάτων, λαμβάνοντας υπόψη τις μακροοικονομικές εξελίξεις, το εποπτικό και νομοθετικό πλαίσιο, τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και τις νέες ή εξελιγμένες εσωτερικές απαιτήσεις.

Η TAG αποτελείται από τη Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Καθυστερήσεων Retail, τη Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Καθυστερήσεων Τραπεζικής Επιχειρήσεων, τον Τομέα Ανάκτησης Εξασφαλίσεων, τον Τομέα TAG Επιχειρηματικού Σχεδιασμού, τον Τομέα TAG Risk Management & Business Policies, τον Τομέα TAG Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου, και τον Τομέα Business Improvement Program Management. Η δομή της TAG είναι πλήρως διαχωρισμένη από τις επιχειρηματικές μονάδες της Τράπεζας τόσο σε όρους διαχείρισης λογαριασμών (account management) όσο και διαδικασίας πιστωτικής έγκρισης, διασφαλίζοντας διαφάνεια, ευελιξία, καλύτερη ιεράρχηση και υπεύθυνη διαχείριση και μετατοπίζει τη διαχείριση από την ελαχιστοποίηση των ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων στην ποιοτική διαχείρισή τους με γνώμονα την δημιουργία αξίας για την Τράπεζα, σύμφωνα με τη διάθεση ανάληψης κινδύνου του Ομίλου.

Η TAG συνεργάζεται με τον Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων για την αμοιβαία κατανόηση των πρακτικών που εφαρμόζονται και την ανάπτυξη των κατάλληλων μεθοδολογιών σχετικά με την αξιολόγηση των κινδύνων που απορρέουν από κάθε τύπο ρύθμισης δανείων και γενικά, την ανάπτυξη στρατηγικής διαχείρισης προβληματικών δανείων για όλα τα χαρτοφυλάκια. Οι εισηγήσεις και αναφορές της TAG στο Διοικητικό Συμβούλιο και τις Επιτροπές του υποβάλλονται και στον GCRO, ο οποίος εκφράζει γνώμη.

Οι βασικές αρχές διακυβέρνησης της TAG περιλαμβάνουν:

- διατήρηση μιας σαφούς διαχωριστικής γραμμής μεταξύ των επιχειρηματικών μονάδων και της διαχείρισης προβληματικών δανείων,
- διασφάλιση της άμεσης συμμετοχής της ανώτατης διοίκησης στη διαχείριση των προβληματικών δανείων και στη στενή παρακολούθηση των αντίστοιχων χαρτοφυλακίων,
- ανάπτυξη αποτελεσματικής στρατηγικής επίλυσης προβλημάτων μέσω καινοτόμων προτάσεων που θα οδηγήσουν σε βιώσιμες λύσεις, εξασφαλίζοντας μια ενιαία προσέγγιση για τη διαχείριση προβληματικών δανείων όλων των χαρτοφυλακίων,
- σχεδιασμό βελτιώσεων στην παρακολούθηση και παροχή στοχευμένων λύσεων με την κατηγοριοποίηση των δανειοληπτών σε καθυστέρηση σε τομείς και το σχεδιασμό των μεθόδων διαχείρισης και ανάκτησης απαιτήσεων ανά τομέα,
- περιορισμός των μη ενήμερων δανείων μέσω έγκαιρης παρέμβασης και σαφούς ορισμού των βασικών χρηματοοικονομικών στόχων των προβληματικών δανείων,
- παρακολούθηση των στατιστικών στοιχείων σχετικά με τον βαθμό καθυστέρησης των δανείων, καθώς και προσδιορισμός των ενεργειών περιορισμού του πιστωτικού κινδύνου,
- μεγιστοποίηση των στόχων σχετικά με τους πιστούχους που επιστρέφουν σε ενήμερη κατάσταση μέσω μέτρων ρύθμισης ή αποπληρωμών,
- παρακολούθηση των ζημιών που προέρχονται από προβληματικά δάνεια, και
- καθορισμός των κριτηρίων για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας των προτεινόμενων μέτρων ρύθμισης ή λύσεων, καθώς και των μέτρων οριστικής διευθέτησης, και σχεδιασμός των σχετικών δέντρων αποφάσεων.

Σε συνέχεια του Εταιρικού Μετασχηματισμού, των τιτλοποιήσεων Pillar και Cairo και τη συμφωνία αναφορικά με την FPS (σημ. 30, 34 και 44), η Τράπεζα θα αναθέσει τη διαχείριση των εναπομεινάντων ΜΕΑ (Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων) της στην FPS, μέσω μίας δεκαετούς συμφωνίας.

Η Eurobank θα συνεχίσει να έχει την κυριότητα και την επιχειρησιακή ευθύνη για την επίδοση των ΜΕΑ και θα διαχειρίζεται την σχέση με την FPS μέσω ενός δομημένου πλαισίου διακυβέρνησης και ελέγχου λειτουργιών.

Σε αυτό το πλαίσιο, εξειδικευμένη ομάδα της Eurobank θα είναι επιφορτισμένη με την εκπόνηση του σχεδίου μείωσης των ΜΕΑ, την ενεργή διαμόρφωση των στρατηγικών κατευθύνσεων και των Κύριων Δεικτών Απόδοσης (KPIs-Key Performance Indicators) της FPS, που θα διαχειρίζεται το χαρτοφυλάκιο, τη στενή παρακολούθηση της υλοποίησης των εγκεκριμένων στρατηγικών και των συμφωνιών συνεργασίας (SLA), και τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις εποπτικές απαιτήσεις.

Επιχειρησιακοί στόχοι για τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα (NPEs)

Τον Μάρτιο του 2019, η Eurobank και οι υπόλοιπες ελληνικές συστημικές τράπεζες ανταποκρίθηκαν στο νέο θεσμικό πλαίσιο και τις απαιτήσεις του SSM για τη διαχείριση των NPEs και υπέβαλλαν τη νέα Στρατηγική Διαχείρισης των NPEs (NPE Management Strategy) για το 2019-21, τόσο σε επίπεδο τράπεζας όσο και ομίλου για πρώτη φορά. Για την Eurobank συγκεκριμένα, στη νέα υποβολή έχει ληφθεί υπόψη το σχέδιο για την επιτάχυνση της μείωσης των NPEs, το οποίο ανακοινώθηκε στο πλαίσιο του πλάνου Μετασχηματισμού της.

Η Ελληνική κυβέρνηση για να στηρίξει τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων (Non Performing Loans-NPL) των τραπεζών, σχεδίασε ένα πρόγραμμα Προστασίας Περιουσιακών Στοιχείων (Asset Protection Scheme-APS), προκειμένου να τις βοηθήσει να τιτλοποιήσουν και να αφαιρέσουν NPL από τους ισολογισμούς τους. Τον Οκτώβριο του 2019, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το Ελληνικό πρόγραμμα APS, δηλώνοντας ότι οι κρατικές εγγυήσεις θα πρέπει να παρέχονται έναντι τιμήματος σύμφωνα με τους όρους της αγοράς ανάλογα με τον κίνδυνο που αναλαμβάνεται. Μετά την ψήφιση του νόμου 4649/2019 σχετικά με το APS και την συμφωνία με διεθνή επενδυτή για τα projects Cairo (σημ. 34) και την πώληση της FPS (σημ. 30), η Eurobank επιδιώκει την επίτευξη στόχου 16% περίπου για το δείκτη των NPEs του Ομίλου, το πρώτο τρίμηνο του 2020 και ένα μονοψήφιο ποσοστό έως το 2021.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, το υπόλοιπο των NPEs του Ομίλου ανήλθε σε € 13 δις, μειωμένο κατά € 3,7 δις συγκριτικά με την 31 Δεκεμβρίου 2018.

Η Τράπεζα έχει ενσωματώσει πλήρως τη στρατηγική των NPEs στις διαδικασίες διαχείρισης και το επιχειρησιακό της σχέδιο. Οι εποπτικές αρχές επανεξετάζουν την πρόοδο του Ομίλου για την επίτευξη των επιχειρησιακών στόχων του σε τριμηνιαία βάση και ζητούνται πρόσθετα διορθωτικά μέτρα, εάν κριθεί απαραίτητο.

Την 12 Μαρτίου 2020, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών ανακοίνωσε ενέργειες, προκειμένου να μετριάσει την επίπτωση της επιδημίας κορωνοϊού στον τραπεζικό κλάδο της ΕΕ, ανακοινώνοντας μεταξύ άλλων, ότι υπάρχει ευελιξία στην εφαρμογή των κατευθυντήριων οδηγιών της για τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων και ρυθμισμένων ανοιγμάτων. Επιπλέον, ζητά στενό διάλογο μεταξύ των

εποπτικών αρχών και των τραπεζών, για τις στρατηγικές τους αναφορικά με τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα κατά περίπτωση (σημ. 2).

Νομοθετικό πλαίσιο

Ένα νέο πλαίσιο προστασίας της πρώτης κατοικίας ψηφίστηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο τον Μάρτιο του 2019 (Νόμος 4605/2019) με στόχο να στηρίξει τις προσπάθειες των τραπεζών για τη μείωση των NPEs μέσω ενός πιο αποτελεσματικού μηχανισμού διαχείρισης προβληματικών δανείων, του περιορισμού των στρατηγικών εκπρόθεσμων οφειλετών και εν τέλει της βελτίωσης της συνέπειας πληρωμών. Η κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι μετά τη λήξη του εν λόγω πλαισίου, τον Απρίλιο του 2020, θα καταρτίσει ένα ολοκληρωμένο Πτωχευτικό Πλαίσιο Ιδιωτών.

5.2.1 Πιστωτικός Κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημιάς λόγω αδυναμίας του αντισυμβαλλόμενου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις πληρωμών του κατά την ημερομηνία λήξης τους.

Ο κίνδυνος χώρας είναι ο κίνδυνος ζημιών που προκύπτουν από διασυνοριακές δανειοδοτικές και επενδυτικές δραστηριότητες και αφορά στην αβεβαιότητα που συνδέεται με την έκθεση σε μια συγκεκριμένη χώρα. Αυτή η αβεβαιότητα μπορεί να σχετίζεται με διάφορους παράγοντες συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου ζημιών λόγω εθνικοποίησης, απαλλοτρίωσης, αναδιάρθρωσης του χρέους και μεταβολής των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Ο κίνδυνος διακανονισμού είναι ο κίνδυνος που προκύπτει κατά την εκκαθάριση των πληρωμών, για παράδειγμα για συναλλαγές σε χρηματοπιστωτικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων και των συναλλαγών νομισμάτων. Ο κίνδυνος προκύπτει όταν εμβάζονται χρηματικά ποσά προτού εξακριβωθεί ότι έχουν ληφθεί οι πληρωμές των αντισυμβαλλομένων.

Ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου προκύπτει κυρίως από το δανεισμό ιδιωτών και επιχειρήσεων, περιλαμβανομένων των μέτρων προστασίας που παρέχονται, όπως χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και πιστωτικές επιστολές, καθώς και από άλλες δραστηριότητες, όπως επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους, εμπορικές δραστηριότητες, δραστηριότητες σε κεφαλαιαγορές και δραστηριότητες διακανονισμού. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κυριότερος κίνδυνος στον οποίο εκτίθεται ο Όμιλος, η διαχείρισή του γίνεται ενεργά, και παρακολουθείται στενά από κεντροποιημένες μονάδες κινδύνου, οι οποίες αναφέρονται στον GCRO.

(α) Πιστοδοτική διαδικασία εγκρίσεων

Οι διαδικασίες έγκρισης των πιστοδοτήσεων και αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων είναι κεντροποιημένες σε επίπεδο χώρας. Ο επαρκής διαχωρισμός των καθηκόντων διασφαλίζει την ανεξαρτησία μεταξύ των στελεχών που είναι υπεύθυνοι για την σχέση με τον πελάτη, την διαδικασία έγκρισης και εκταμίευσης του δανείου, καθώς και την παρακολούθηση αυτού σε όλη τη διάρκεια του.

Επιτροπές Πιστοδοτήσεων

Η διαδικασία έγκρισης των πιστοδοτήσεων των επιχειρηματικών δανείων είναι κεντροποιημένη και πραγματοποιείται μέσω επιτροπών πιστοδοτήσεων με κλιμακούμενα εγκριτικά όρια, με σκοπό τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου. Οι βασικές επιτροπές είναι οι εξής:

- Επιτροπές Πιστοδοτήσεων (κεντρικές και τοπικές), οι οποίες είναι εξουσιοδοτημένες να εγκρίνουν νέες πιστοδοτήσεις, να ανανεώνουν ή να τροποποιούν τα υπάρχοντα όρια στα επίπεδα εγκρίσεών τους, τα οποία καθορίζονται με βάση τη συνολική έκθεση στον πιστούχο, την κατηγορία κινδύνου (υψηλή, μεσαία ή χαμηλή), όπως επίσης και την αξία και το είδος των παρεχόμενων εξασφαλίσεων,
- Επιτροπές Πιστωτικών Χειρισμών (ΕΠΙΧ), οι οποίες λαμβάνουν αποφάσεις για θέματα πιστοδοτήσεων και ενεργειών που πρέπει να πραγματοποιηθούν για πελάτες σε δυσχερή οικονομική θέση,
- Διεθνείς Επιτροπές Πιστοδοτήσεων (Περιφερειακή και Χωρών), που έχουν συσταθεί για πιστοδοτήσεις σε επιχειρηματικούς πελάτες των θυγατρικών τραπεζών του Ομίλου στο εξωτερικό, εξουσιοδοτημένες να εγκρίνουν νέα όρια, να ανανεώνουν ή να τροποποιούν υφιστάμενα μέσα στα επίπεδα εγκριτικών ευχερειών τους, ανάλογα με τη συνολική έκθεση στον πιστούχο, την κατηγορία κινδύνου του (υψηλή, μεσαία ή χαμηλή), καθώς και με την αξία και το είδος των παρεχόμενων εξασφαλίσεων,
- Διεθνείς Επιτροπές Ειδικού Χειρισμού που έχουν συσταθεί για το χειρισμό επιχειρηματικών πιστούχων σε δυσχερή οικονομική θέση των θυγατρικών τραπεζών του Ομίλου στο εξωτερικό.

Οι επιτροπές πιστοδοτήσεων συνεδριάζουν σε εβδομαδιαία βάση ή και συχνότερα, όταν αυτό απαιτείται.

Γενική Διεύθυνση Πίστης του Ομίλου

Οι κύριες δραστηριότητες της Γενικής Διεύθυνσης Πίστης του Ομίλου είναι οι ακόλουθες:

- Επισκόπηση και αξιολόγηση πιστοδοτικών αιτημάτων που αφορούν σε:
  (α) εγχώριες μεγάλες και μεσαίες επιχειρήσεις όλων των διαβαθμίσεων κινδύνου,
  (β) εξειδικευμένες χρηματοδοτήσεις, όπως του ναυτιλιακού κλάδου και χρηματοδοτήσεων υποδομών, μεγάλων εμπορικών ακινήτων και ξενοδοχειακών μονάδων (structured finance), και
  (γ) πελάτες λιανικής τραπεζικής (μικρές επιχειρήσεις και ιδιώτες) πάνω από ένα προκαθορισμένο όριο,
- Σύνταξη ανεξάρτητης γνωμοδότησης κινδύνου για κάθε πιστοδοτικό αίτημα που περιλαμβάνει:
  (α) αξιολόγηση του προφίλ κινδύνου του πιστούχου λαμβάνοντας υπόψη ποιοτικούς και ποσοτικούς παράγοντες κινδύνου (όπως κινδύνους αγοράς, λειτουργικούς, διαρθρωτικούς και οικονομικούς),
  (β) την ανάλυση του τομέα δραστηριοποίησης του πιστούχου, και
  (γ) προτάσεις για τη διαμόρφωση πιστοδοτικών συναλλαγών που να είναι ικανοποιητικά καλυμμένες και επαρκώς ελεγχόμενες από την Τράπεζα,
- Αξιολόγηση και επιβεβαίωση των πιστοληπτικών διαβαθμίσεων για κάθε πιστούχο ώστε να αντικατοπτρίζουν τους αντίστοιχους κινδύνους,
- Συμμετοχή με δικαίωμα ψήφου σε όλες τις επιτροπές πιστοδοτήσεων σύμφωνα με τις διαδικασίες εγκρίσεων (με εξαίρεση την ΕΠΙΧ Ι - συμμετοχή χωρίς δικαίωμα ψήφου),
- Ενεργή συμμετοχή σε κανονιστικούς και εξωτερικούς ελέγχους της Τράπεζας,
- Προετοιμασία εξειδικευμένων αναφορών προς τη Διοίκηση της Τράπεζας σε τακτή βάση, σε σχέση με τους 25 μεγαλύτερους πιστοδοτούμενους ομίλους της Τράπεζας και στατιστικά αναφορικά με τις εγκρίσεις νέων χρηματοδοτήσεων,
- Διαφύλαξη της συμμόρφωσης των πιστοδοτικών μονάδων με συγκεκριμένες πολιτικές (όπως διαδικασία SPPI/Derecognition, αξιολόγηση πελατών σε εξατομικευμένη βάση για σκοπούς απομείωσης, περιβαλλοντική και κοινωνική πολιτική) και,
- Παροχή εξειδικευμένης γνώσης, εμπειρίας και υποστήριξης σε άλλες διευθύνσεις της Τράπεζας, σε σχέση με επιχειρηματικές και πιστοδοτικές διαδικασίες, πολιτικές καλύψεων, νέα δανειακά προϊόντα και σχήματα ρύθμισης.

Η Γενική Διεύθυνση Πίστης του Ομίλου μέσω του εξειδικευμένου Διεθνούς Τομέα Πίστεως είναι υπεύθυνη για την ενεργή συμμετοχή στο σχεδιασμό, την υλοποίηση και την επισκόπηση της πιστοδοτικής διαδικασίας για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο των θυγατρικών στο εξωτερικό. Επιπρόσθετα, ο Τομέας συμβουλεύει και υποστηρίζει τις Διευθύνσεις Διαχείρισης Κινδύνων των θυγατρικών στο εξωτερικό.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο Τομέας είναι υπεύθυνος για την υλοποίηση, ανάμεσα σε άλλα και των παρακάτω δραστηριοτήτων:

- Συμμετοχή με δικαίωμα ψήφου σε όλες τις Διεθνείς επιτροπές (Περιφερειακή, Χωρών και Ειδικού Χειρισμού),
- Συμμετοχή στις συνεδριάσεις των Επιτροπών Παρακολούθησης Ειδικού Χειρισμού που παρακολουθούν και αποφασίζουν την στρατηγική των προβληματικών επιχειρηματικών σχέσεων με δανειακά υπόλοιπα μεγαλύτερα ενός ορίου που από κοινού θέτει ο Τομέας Διεθνούς Πίστης και ο Τομέας ΤΑG της κάθε χώρας,
- Παροχή συμβουλών για βέλτιστες πρακτικές στις μονάδες πιστοδοτήσεων των θυγατρικών στο εξωτερικό και υλοποίηση ειδικών έργων του Ομίλου όπως η απόκτηση ή/και πωλήσεις δανείων του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου που σχετίζονται με τον κίνδυνο των πιστοδοτήσεων και
- Σε συνεργασία με τον Τομέα Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου διενεργεί ελέγχους σχετικά με την ποιότητα των δανειακών χαρτοφυλακίων καθώς επίσης και ειδικών κατηγοριών δανείων.

Οι θυγατρικές του Ομίλου σε Βουλγαρία, Ρουμανία, Σερβία, Κύπρο και Λουξεμβούργο έχουν την ίδια δομή διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου και τις ίδιες διαδικασίες ελέγχου με τη Τράπεζα και αναφέρονται απευθείας στον GCRO. Οι πολιτικές και οι διαδικασίες διαχείρισης κινδύνου εγκρίνονται και παρακολουθούνται από τους τομείς πιστωτικού κινδύνου της Τράπεζας, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι οδηγίες σε επίπεδο Ομίλου τηρούνται και ότι η στρατηγική πιστωτικού κινδύνου εφαρμόζεται ομοιόμορφα στον Όμιλο.

Επιπροσθέτως, πληροφόρηση αναφορικά με την παρακολούθηση του πιστωτικού κινδύνου των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων παρατίθεται στην ενότητα των «Διαχείρηση Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (ΜΕΑ)».

Εγκριτική διαδικασία Λιανικής Τραπεζικής

Η εγκριτική διαδικασία για πιστοδοτήσεις προς μικρές επιχειρήσεις (με κύκλο εργασιών μέχρι € 5 εκατ.) γίνεται κεντροποιημένα, βάσει συγκεκριμένων οδηγιών σχετικά με τις αποδεκτές εξασφαλίσεις και την αρχή "four eyes principle". Η αξιολόγηση στηρίζεται στην ανάλυση της οικονομικής κατάστασης του πιστούχου, καθώς και σε στατιστικά υποδείγματα (statistical scorecards).

Η εγκριτική διαδικασία για πιστοδοτήσεις προς ιδιώτες (Individual Banking, καταναλωτικά και στεγαστικά δάνεια) γίνεται επίσης κεντροποιημένα και διαφοροποιείται μεταξύ ενήμερου και μη ενήμερου χαρτοφυλακίου. Υποστηρίζεται από την χρήση εξειδικευμένων υποδειγμάτων (credit scoring models), καθώς και την εφαρμογή πιστοδοτικών κριτηρίων που βασίζονται στη συναλλακτική συμπεριφορά και την οικονομική κατάσταση των δανειοληπτών, περιλαμβανομένης της ύπαρξης ακίνητης περιουσίας, το είδος και την ποιότητα των εξασφαλίσεων και άλλους παράγοντες. Η συνεχής παρακολούθηση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου και τυχόν αποκλίσεων που μπορεί να προκύψουν, οδηγεί σε αναπροσαρμογή των πολιτικών και των διαδικασιών πιστοδοτήσεων, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο.

(β) Παρακολούθηση Πιστωτικού Κινδύνου

Τομέας Πιστωτικού Ελέγχου Ομίλου

Ο Τομέας Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου παρακολουθεί και αξιολογεί την ποιότητα όλων των δανειακών χαρτοφυλακίων και λειτουργεί ανεξάρτητα από τις επιχειρησιακές μονάδες της Τράπεζας. Ο Τομέας Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου αναφέρεται απευθείας στον GCRO.

Οι κύριες δραστηριότητες του Τομέα Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου περιλαμβάνουν:

- επίβλεψη, υποστήριξη και συντήρηση των συστημάτων διαβάθμισης πιστοληπτικής ικανότητας και απομείωσης που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου,
- ανάπτυξη, επίβλεψη και υποστήριξη της εφαρμογής Transactional Rating (TR), η οποία υπολογίζει, για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο, το συνολικό κίνδυνο μιας δανειακής σχέσης λαμβάνοντας υπόψη την πιστοληπτική ικανότητα του πιστούχου και τις προβλεπόμενες εξασφαλίσεις,
- παρακολούθηση και αξιολόγηση της απόδοσης των δανειακών χαρτοφυλακίων του Ομίλου,
- επίβλεψη και έλεγχο των μονάδων διαχείρισης πιστωτικού κίνδυνου των θυγατρικών του εξωτερικού,
- τακτική παρακολούθηση και παρουσίαση ανά τρίμηνο της συνολικής εικόνας των πιστωτικών ανοιγμάτων στο Διοικητικό Συμβούλιο και στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, με συνοδευτικές αναλύσεις,
- παρακολούθηση και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των υιοθετημένων στρατηγικών και προτεινόμενων λύσεων σχετικά με την αντιμετώπιση και επίτευξη των στόχων μείωσης των μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (NPEs), όπως αυτοί κοινοποιήθηκαν και συμφωνήθηκαν με τις Εποπτικές Αρχές,
- πραγματοποίηση ελέγχων και σύνταξη γραπτών αναφορών προς τη Διοίκηση για την ποιότητα όλων των δανειακών χαρτοφυλακίων του Ομίλου και την τήρηση των υφιστάμενων κανονισμών της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής (EBA),
- διασφάλιση ότι οι κατηγοριοποιήσεις κατά EBA γίνονται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις και οδηγίες,
- συμμετοχή στην έγκριση νέων πιστωτικών πολιτικών και νέων δανειακών προϊόντων,
- συμμετοχή στην Επιτροπή Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων,
- παρουσία στις συνεδριάσεις των εγκριτικών Επιτροπών Πιστοδοτήσεων, καθώς επίσης και των Επιτροπών Πιστωτικών Χειρισμών χωρίς δικαίωμα ψήφου,
- χάραξη της πολιτικής προβλέψεων πιστωτικού κινδύνου του Ομίλου και τακτή αξιολόγηση της επάρκειάς τους για όλα τα δανειακά χαρτοφυλάκια του Ομίλου,
- σύνταξη, σε συνεργασία με τις αρμόδιες δανειακές μονάδες, των εγχειριδίων πιστωτικής πολιτικής για τους ενήμερους πελάτες, και
- παροχή καθοδήγησης και παρακολούθηση της διαδικασίας σχεδιασμού και αξιολόγησης των πιστωτικών πολιτικών πριν την έγκρισή τους από τη Διοίκηση.

Επιπροσθέτως, στα πλαίσια της αξιολόγησης της απόδοσης του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου, ο Τομέας Πιστωτικού Ελέγχου μέσω της εξειδικευμένης μονάδας Early Warning Unit (EWU) είναι επίσης υπεύθυνος να αξιολογεί το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο και να εντοπίζει σημάδια πιθανής δυσκολίας αποπληρωμής στο μέλλον (distress signals) για συγκεκριμένους πιστούχους. Το EWU έχει αναπτύξει μία πολυπαραμετρική εφαρμογή η οποία λειτουργεί παράλληλα με τα συστήματα αξιολόγησης της Τράπεζας (rating systems) και στοχεύει στην εύρεση εκείνων των πιστούχων, των οποίων η χρηματοοικονομική κατάσταση

μπορεί να χειροτερεύσει σημαντικά στο μέλλον και συνεπώς η Τράπεζα θα πρέπει να προβεί σε ενέργειες στενής παρακολούθησης και πιο αποτελεσματικής διαχείρισης.

Τομέας Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου Ομίλου

Ο Τομέας Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου του Ομίλου εφαρμόζει και τηρεί τη μέθοδο των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων (Internal Ratings Based - IRB approach) σύμφωνα με το πλαίσιο της Βασιλείας (Basel framework) και της Οδηγίας για τις Κεφαλαιακές Απαιτήσεις (Capital Requirements Directive - CRD) και τηρεί επίσης τα μοντέλα αξιολόγησης του πιστωτικού κίνδυνου για τα δανειακά χαρτοφυλάκια του Ομίλου. Ο Τομέας αναφέρεται στον GCRO.

Συγκεκριμένα, οι κύριες δραστηριότητες του Τομέα Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου περιλαμβάνουν:

- έλεγχο, επιμέτρηση και παρακολούθηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων που απορρέουν από το δανειακό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας καθώς και των αναφορών προς τη Διοίκηση και τις εποπτικές αρχές (ΕΚΤ/SSM),
- επιμέτρηση, παρακολούθηση των παραμέτρων κινδύνου (PD, LGD, EAD) για σκοπούς υπολογισμού της κεφαλαιακής επάρκειας, καθώς και την εκτίμηση σχετικών παραμέτρων κινδύνου (όπως αυτήν της πιθανότητας αθέτησης - PD κατά το επόμενο 12μηνο καθώς επίσης και για καθ' όλη τη διάρκεια ζωής των δανείων) για σκοπούς υπολογισμού απομείωσης,
- αξιολόγηση της ομαδοποίησης των δανειακών ανοιγμάτων, διασφάλιση της ομοιογένειάς τους σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ, επαναξιολόγηση και επανακαθορισμός του ορίου σχετικά με τη σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου (SICR threshold),
- μηνιαίος υπολογισμός της κεφαλαιακής επάρκειας (Pillar 1) και προετοιμασία των σχετικών αναφορών (Common Reporting - COREP, Supervisory Review and Evaluation Process - SREP) προς τη Διοίκηση και τις εποπτικές αρχές σε τριμηνιαία βάση,
- διενέργεια stress tests για εσωτερικούς και εποπτικούς σκοπούς (EBA/SSM) και συντήρηση της υποδομής για τη διενέργεια αυτών των ασκήσεων,
- συντονισμός της διενέργειας των stress test για τα δανειακά χαρτοφυλάκια σε επίπεδο Ομίλου,
- παρακολούθηση του εποπτικού πλαισίου σε σχέση με το πλαίσιο IRB, εκτίμηση της επίπτωσης μέσω της εκπόνησης και διαχείρισης των σχετικών έργων,
- διαχείριση της ανάπτυξης, εφαρμογής, παρακολούθησης των IRB μοντέλων για τη μέτρηση της πιθανότητας αθέτησης υποχρέωσης (probability of default - PD), της ζημιάς δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (loss given default - LGD) και της έκθεσης κατά την αθέτηση υποχρέωσης (exposure at default - EAD) για την αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου,
- προετοιμασία αναλύσεων πιστωτικού κινδύνου για την αξιολόγηση της επάρκειας του εσωτερικού κεφαλαίου (ICAAP) με βάση τον Πυλώνα 2,
- υλοποίηση του σχεδίου σταδιακής εφαρμογής (roll out) των IRB μοντέλων του Ομίλου,
- προετοιμασία των δημοσιοποιήσεων του Πυλώνα 3 για τον πιστωτικό κίνδυνο,
- παρακολούθηση του ρυθμιστικού πλαισίου σε σχέση με τα παραπάνω, εκτίμηση της επίπτωσης τους και έναρξη και διαχείριση των σχετικών έργων,
- προετοιμασία τακτικών αναφορών προς τον GCRO, την MRC και την BRC για: τα αποτελέσματα επικύρωσης των μοντέλων αξιολόγησης πιστωτικού κινδύνου, την εξέλιξη των παραμέτρων πιστωτικού κινδύνου (PD, LGD, EAD), την ενημέρωση αναφορικά με αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο και εκτίμηση της επίπτωσης τους, και τα αποτελέσματα ασκήσεων AQRs,
- καθοδήγηση, παρακολούθηση και επίβλεψη των διευθύνσεων Πιστωτικού Κινδύνου των θυγατρικών σε ό,τι αφορά τη μοντελοποίηση, τις μεθοδολογίες για την διενέργεια stress tests και άλλα θεσμικά θέματα αναφορικά με τον πιστωτικό κίνδυνο,
- παρακολούθηση και καθοδήγηση των θυγατρικών του εξωτερικού για θέματα που άπτονται του πιστωτικού κινδύνου ICAAP, διενέργεια stress tests και λοιπών εποπτικών θεμάτων, σύμφωνα με τα πρότυπα του Ομίλου, καθώς και αξιολόγηση σχετικά με τη διενέργεια ασκήσεων stress σε τοπικό επίπεδο,
- συμμετοχή στην προετοιμασία του επιχειρηματικού πλάνου, του πλάνου που αφορά τους στόχους μείωσης των NPEs και του πλάνου ανακεφαλαιοποίησης (recovery plan) του Ομίλου σε σχέση με την εξέλιξη της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού και των κεφαλαιακών απαιτήσεων των δανειακών χαρτοφυλακίων (εκτιμώμενες προβλέψεις και σταθμισμένο ενεργητικό - RWAs) καθώς επίσης και συμμετοχή στις αρμόδιες επιτροπές,
- υποστήριξη των επιχειρηματικών μονάδων στη χρήση μοντέλων πιστωτικού κινδύνου για λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων και αποφάσεων για σκοπούς χρηματοδότησης, στην εκτίμηση της κεφαλαιακής επίπτωσης των στρατηγικών πρωτοβουλιών και στην ανάπτυξη και χρήση των δεικτών που σχετίζονται με κινδύνους όπως ο δείκτης RAROC (Risk Adjusted Return on Capital) κλπ. και
- παροχή βοήθειας στη Διεύθυνση Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων του Ομίλου στην αξιολόγηση της επίπτωσης του κινδύνου για διάφορα προγράμματα και προϊόντα.

Τομέας Επικύρωσης Μοντέλων και Διακυβέρνησης Ομίλου

Ο Τομέας Επικύρωσης Μοντέλων και Διακυβέρνησης του Ομίλου συστάθηκε το Σεπτέμβριο του 2018 έχοντας ως κύρια εντολή:

- τη σύσταση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου διακυβέρνησης και επικύρωσης των μοντέλων, και
- την ανεξάρτητη επικύρωση της τεχνικής και λειτουργικής αρτιότητας όλων των μοντέλων που χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο και των παραμέτρων τους, καθώς και τη συμμόρφωσή τους με τις διατάξεις του κανονιστικού πλαισίου.

Πιο συγκεκριμένα, οι δραστηριότητες του τομέα περιγράφονται ως εξής:

- προετοιμασία και επικαιροποίηση του πλαισίου μοντέλων του Ομίλου (για να περιλαμβάνει ορισμό μοντέλου, ρόλοι ανά μοντέλο, αρχές και μεθοδολογία κατηγοριοποίησης μοντέλων, αρχές επικύρωσης μοντέλων, κατάταξη σημαντικότητας και καθορισμός ορίων, διαχείριση μητρώου μοντέλων, κ.ο.κ.),
- δημιουργία και επικαιροποίηση του Μητρώου Μοντέλων του Ομίλου,
- αξιολόγηση της κατηγοριοποίησης των μοντέλων σύμφωνα με την προβλεπόμενη μεθοδολογία του Πλαισίου Μοντέλων του Ομίλου,
- προετοιμασία και επικαιροποίηση του Πλαισίου Επικύρωσης Μοντέλων του Ομίλου και παροχή υποστήριξης στις θυγατρικές του Ομίλου κατά την εφαρμογή του,
- παρακολούθηση για τυχόν τροποποιήσεις στις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΚΤ σχετικά με την επικύρωση μοντέλων,
- υποβολή προτάσεων και παραπομπή για έγκριση των ποσοτικών ορίων με σκοπό την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των ελέγχων επικύρωσης των μοντέλων,
- διενέργεια ελέγχων επικύρωσης μοντέλων σύμφωνα με το Πλαίσιο Επικύρωσης Μοντέλων του Ομίλου κα τις εποπτικές απαιτήσεις,
- προετοιμασία λεπτομερών αναφορών προς την BRC σε ετήσια βάση για τα αποτελέσματα επικύρωσης των μοντέλων σύμφωνα με τις συγκεκριμένες απαιτήσεις του επικυρωμένου μοντέλου και τυχόν υποβολή προτεινόμενου σχεδίου αποκατάστασης,
- διάδοση των αποτελεσμάτων σχετικά με τον έλεγχο επικύρωσης των μοντέλων στις BRC ή MRC του Ομίλου κατόπιν αναφοράς τους στον CRO του Ομίλου, όπου κρίνεται αναγκαίο,
- προετοιμασία σχεδίου δράσης για τυχόν ανάληψη ενεργειών αποκατάστασης ως αποτέλεσμα των ελέγχων που εφαρμοστήκαν σχετικά με την επικύρωση των μοντέλων και παραπομπή του σχεδίου προς έγκριση από την αρμόδια Διοικούσα Αρχή,
- συμμετοχή στη διαδικασία έγκρισης των νέων μοντέλων τα οποία αξιολογούν την ακρίβεια και καταλληλόλητα των συστημάτων αξιολόγησης, και
- παρακολούθηση πρακτικών του κλάδου σχετικά με την ανάπτυξη και χρήση των μοντέλων καθώς και παρακολούθηση σχετικών κατευθυντήρων γραμμών της ΕΚΤ και περιοριστικών μέτρων.

Τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου

Ο Τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (Group Market and Counterparty Risk-GMCRS) έχει την ευθύνη για την επιμέτρηση, παρακολούθηση και τακτική αναφορά της έκθεσης του Ομίλου στον κίνδυνο αντισυμβαλλομένου, δηλ. του κινδύνου ζημιάς λόγω αδυναμίας του αντισυμβαλλομένου να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις στο πλαίσιο δραστηριοτήτων της μονάδας διαχείρισης διαθεσίμων, όπως συναλλαγές χρεογράφων και παραγώγων, συμφωνίες επαναγοράς και επαναπώλησης τίτλων, τοποθετήσεις στην διατραπεζική αγορά και λοιπά.

Επιπρόσθετα, ο τομέας GMCRS παρακολουθεί και αναφέρει σε τακτά χρονικά διαστήματα τα πιστωτικά όρια των χωρών, την έκθεσή τους σε κινδύνους και αναφέρει τις υπερβάσεις των ορίων στη Διοίκηση. Ο τομέας GMCRS χρησιμοποιεί μια αναλυτική μέθοδο, η οποία έχει εγκριθεί από την BRC, για τον προσδιορισμό του αποδεκτού επιπέδου κινδύνου ανά χώρα, συμπεριλαμβανομένων των χωρών στις οποίες ο Όμιλος έχει στρατηγική παρουσία.

Ο Όμιλος θεσπίζει όρια κινδύνου αντισυμβαλλομένου, τα οποία βασίζονται κυρίως στην πιστοληπτική διαβάθμιση του αντισυμβαλλομένου, όπως αυτή παρέχεται από διεθνείς οίκους αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, στην κατηγορία του προϊόντος και τη ληκτότητα της συναλλαγής (π.χ. όρια ελέγχου του ποσού και της διάρκειας των καθαρών ανοιχτών θέσεων σε παράγωγα, της έκθεσης σε κυβερνητικά ομόλογα και σε χρεόγραφα από τιτλοποιήσεις κλπ.). Επιπρόσθετα ο Όμιλος θέτει όρια τα οποία εφαρμόζονται για επενδύσεις σε διαπραγματεύσιμους τίτλους. Για μη διαπραγματεύσιμους τίτλους τα όρια που εφαρμόζονται προσδιορίζονται από τις κατάλληλες επιτροπές Πιστωτικών Κινδύνων.

Ο τομέα GMCRS διατηρεί και επικαιροποιεί τα συστήματα παρακολούθησης των ορίων και διασφαλίζει την ορθότητα και τη συμμόρφωση των ορίων όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων του Ομίλου με τις πολιτικές της Τράπεζας, όπως εγκρίθηκαν από τα αρμόδια διοικητικά της όργανα.

Η χρήση των ανωτέρω ορίων, τυχόν υπερβάσεις αυτών, καθώς και η συνολική έκθεση ανά θυγατρική του Ομίλου, ανά αντισυμβαλλόμενο και κατηγορία προϊόντος παρακολουθούνται από τον τομέα GMCRS σε καθημερινή βάση. Οι συμβάσεις που μειώνουν τον κίνδυνο λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της τελικής έκθεσης.

Επιπλέον ο τομέας GMCRS διασφαλίζει ότι η έκθεση που προκύπτει από αντισυμβαλλόμενους είναι σύμφωνη με το εγκεκριμένο πλαίσιο ορίων κάθε χώρας. Το σύστημα μέτρησης και αναφορών της έκθεσης στον κίνδυνο αντισυμβαλλομένου που χρησιμοποιείται από το GMCRS είναι επίσης διαθέσιμο στις διευθύνσεις διαχείρισης διαθεσίμων των θυγατρικών του Ομίλου, επιτρέποντάς τους να παρακολουθούν τόσο την έκθεση όσο και τα διαθέσιμα όρια ανά αντισυμβαλλόμενο.

Επιπρόσθετα, για το χαρτοφυλάκιο εταιρικών ομολόγων της Τράπεζας, ο τομέας GMCRS επιμετρά και επιβλέπει σε καθημερινή βάση τα συνολικά ονομαστικά όρια, τη συγκέντρωση ανά τομέα και τη μέγιστη θέση ανά εκδότη. Επίσης, χρησιμοποιεί ένα εργαλείο επιμέτρησης για την παρακολούθηση πιθανών υποβαθμίσεων πιστωτικής διαβάθμισης και της ιδιάζουσας διεύρυνσης των επιτοκιακών αποκλίσεων (spreads) από την ημερομηνία αγοράς ενημερώνοντας τη Διοίκηση για κάθε υπέρβαση.

Ο τομέας GMCRS εφαρμόζει τις βέλτιστες πρακτικές της αγοράς και διασφαλίζει την συμμόρφωση όλων των εμπλεκόμενων μερών στα όρια των πολιτικών και διαδικασιών. Σε αυτή την κατεύθυνση, για διάφορες μονάδες και θυγατρικές εξωτερικού, ο τομέας GMCRS παρέχει υποστήριξη και καθοδήγηση για την εφαρμογή των οδηγιών και πολιτικών αναφορικά με τα όρια.

Επιπλέον, ο τομέας GMCRS προετοιμάζει εξειδικευμένες αναφορές για τη Διοίκηση μαζί με τακτικές αναφορές που περιλαμβάνουν την αναφορά για την έκθεση στο Ελληνικό Δημόσιο, η οποία επίσης παρέχεται στις εποπτικές αρχές (ECB/SSM).

(γ) Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο

Ο κύριος σκοπός των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, είναι η διασφάλιση της διαθεσιμότητας των συμφωνηθέντων κεφαλαίων στους πελάτες. Οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις φέρουν τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο όπως τα δάνεια, καθώς αντιπροσωπεύουν ανέκκλητες διαβεβαιώσεις ότι ο Όμιλος θα προβεί σε πληρωμές, σε περίπτωση που κάποιος πελάτης δεν μπορεί να εξοφλήσει τις υποχρεώσεις του προς τρίτους. Οι ενέγγυες πιστώσεις, οι οποίες είναι γραπτές δεσμεύσεις του Ομίλου, εκ μέρους ενός πελάτη που εξουσιοδοτεί κάποιον τρίτο να εκδίδει διαταγές πληρωμής εις βάρος του Ομίλου, μέχρι ενός προκαθορισμένου ποσού και υπό ειδικούς όρους και συνθήκες, είναι εξασφαλισμένες από το υποκείμενο φορτίο εμπορευμάτων που σχετίζονται και συνεπώς φέρουν μικρότερο κίνδυνο από ότι ένα δάνειο. Οι δεσμεύσεις για επέκταση της πίστωσης αντιπροσωπεύουν συμβατικές υποχρεώσεις για παροχή πίστωσης με προκαθορισμένους όρους και προϋποθέσεις (σημ. 42) σε μορφή δανείων, εγγυήσεων ή ενέγγυων πιστώσεων για τις οποίες ο Όμιλος συνήθως εισπράττει προμήθεια δέσμευσης. Οι δεσμεύσεις αυτές είναι ανέκκλητες μέχρι τη λήξη της πίστωσης ή μπορούν να ανακληθούν μόνο μετά από σημαντικό δυσμενές γεγονός.

(δ) Κίνδυνος συγκέντρωσης

Ο Όμιλος καθορίζει τα επίπεδα πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνει, με την επιβολή ορίων έκθεσης ανά πιστούχο ή ομάδα πιστούχων και ανά κλάδο δραστηριότητας. Η έκθεση σε κάθε πιστούχο περιορίζεται περαιτέρω με υπό-όρια που καλύπτουν την έκθεση σε στοιχεία εντός και εκτός ισολογισμού, και με ημερήσια όρια κινδύνου διακανονισμού σε σχέση με εμπορεύσιμα στοιχεία, όπως προθεσμιακά συμβόλαια ξένου συναλλάγματος.

Αυτού του είδους οι κίνδυνοι παρακολουθούνται σε περιοδική βάση και υπόκεινται σε ετήσια ή συχνότερη αναθεώρηση. Οι συγκεντρώσεις κινδύνου παρακολουθούνται τακτικά και αναφέρονται στην Επιτροπή Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου (Board Risk Committee – BRC). Οι αναφορές αυτές περιλαμβάνουν τα 25 μεγαλύτερα πιστωτικά ανοίγματα, τους κυριότερους πελάτες υπό επιτήρηση και προβληματικούς πελάτες, ανάλυση ανά κλάδο, ανάλυση ανά βαθμίδα διαβάθμισης πιστοληπτικής ικανότητας, βαθμού καθυστέρησης και τα δανειακά χαρτοφυλάκια ανά χώρα.

(ε) Συστήματα διαβάθμισης

Διαβάθμιση επιχειρηματικών δανείων

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί διαφορετικά συστήματα αξιολόγησης των επιχειρήσεων-πιστούχων, προκειμένου να προσδιορίζονται ορθότερα οι κίνδυνοι από πιστούχους με διαφορετικά χαρακτηριστικά. Κατά συνέπεια, ο Όμιλος χρησιμοποιεί τα ακόλουθα συστήματα αξιολόγησης για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο:

- Το μοντέλο Moody's Risk Analyst («MRA») ή η «Θεμελιώδης Ανάλυση» ("Fundamental Analysis"- "FA") χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση του κινδύνου των δανειοληπτών Επιχειρηματικής Πίστης.

- Το μοντέλο της εσωτερικής πιστοληπτικής διαβάθμισης ("Internal Credit Rating" – "ICR") για πελάτες που δεν είναι δυνατόν να αξιολογηθούν με το MRA.
- Το μοντέλο Αξιολόγησης Συναλλαγών ("Transactional Rating", "TR") έχει αναπτυχθεί για την αξιολόγηση του κινδύνου συναλλαγών λαμβάνοντας υπόψη την επίδραση από παράγοντες σε επίπεδο δανειολήπτη. Συγκεκριμένα, για την καλύτερη εκτίμηση της αναμενόμενης ζημίας κατά την έγκριση πιστωτικού ορίου, η Τράπεζα έχει αναπτύξει μία εφαρμογή όπου η πιστωτική διαβάθμιση του δανειολήπτη μαζί με το προτεινόμενο πιστωτικό όριο και τις παρεχόμενες εξασφαλίσεις/εγγυήσεις λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό του "TR".
- Τα μοντέλα της ειδικής (slotting) διαβάθμισης χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση του κινδύνου ειδικών εκθέσεων που αποτελούν μέρος των ειδικών χρηματοδοτήσεων επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου.
- Τέλος, πραγματοποιείται αξιολόγηση της βιωσιμότητας του πιστούχου και προσδιορίζονται οι παράγοντες απομείωσης χρησιμοποιώντας τα υποδείγματα Βιωσιμότητας και Απομείωσης (Viability and Impairment scorecards).

Οι λειτουργίες των MRA, ICR, των Ειδικών υποδειγμάτων καθώς και των υποδειγμάτων Βιωσιμότητας και Απομείωσης υποστηρίζονται από την υπολογιστική πλατφόρμα του Risk Analyst ("RA") που παρέχεται από εξωτερικό πάροχο (Moody's Analytics), ενώ το TR έχει αναπτυχθεί εσωτερικά και υποστηρίζεται από τις λειτουργικές εφαρμογές της Τράπεζας.

Το MRA ακολουθεί την προσέγγιση της «Θεμελιώδους Ανάλυσης» (FA) των Moody's. Τα FA μοντέλα ανήκουν στην οικογένεια των μοντέλων που ορίζονται ως «Συστήματα Γνώσεων» (Knowledge Based Systems) και βασίζονται στην προσέγγιση της πιθανολογικής αιτιολογίας. Χρησιμοποιούν ποσοτικές και ποιοτικές πληροφορίες για τις επιχειρήσεις, προκειμένου να αξιολογήσουν την φερεγγυότητά τους και να διαβαθμίσουν την πιστοληπτική τους ικανότητα. Ειδικότερα, το MRA λαμβάνει υπόψη τους ισολογισμούς, τα οικονομικά αποτελέσματα και τις ταμειακές ροές της επιχείρησης, για να υπολογίσει τους βασικούς της δείκτες. Η ανάλυση δεικτών περιλαμβάνει αξιολογήσεις της τάσης του κάθε δείκτη στην διάρκεια πολλαπλών περιόδων, τόσο σε επίπεδο κλίσης όσο και μεταβλητότητας της τάσης. Επίσης, συγκρίνει την τιμή του δείκτη της πιο πρόσφατης περιόδου με τις τιμές των τεταρτημορίων για συγκρίσιμες ομάδες ομότιμων ιδρυμάτων. Επιπρόσθετα, το MRA τροφοδοτείται με μία σειρά ποιοτικών παραγόντων που χρησιμοποιούνται ευρέως και σχετίζονται με την ποιότητα της διοίκησης της επιχείρησης, την διαβάθμιση της επιχείρησης στον κλάδο δραστηριοποίησής της και τον θεωρούμενο κίνδυνο του κλάδου. Το MRA χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση όλων των επιχειρήσεων που τηρούν πλήρη φορολογικά βιβλία, ανεξάρτητα από την νομική τους μορφή, και προσαρμόζεται στο ελληνικό επιχειρηματικό περιβάλλον.

Το MRA δεν απευθύνεται σε ορισμένες κατηγορίες επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν διαφορετικές λογιστικές μεθόδους για να συντάξουν τις οικονομικές τους καταστάσεις όπως οι ασφαλιστικές και οι χρηματιστηριακές εταιρείες. Επιπρόσθετα, νεοσύστατες επιχειρήσεις οι οποίες δεν έχουν παρουσιάσει οικονομικά στοιχεία για τουλάχιστον δύο ετήσιες οικονομικές περιόδους δεν μπορούν να αξιολογηθούν με το MRA. Στις περιπτώσεις αυτές, αξιοποιείται η «Εσωτερική Πιστοληπτική Διαβάθμιση» ("Internal Credit Rating"/"ICR") η οποία αποτελεί υπόδειγμα που συνίσταται από ένα σύνολο παραγόντων ομαδοποιημένων σε τρεις κύριες ενότητες που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένους τομείς ανάλυσης: Οικονομικών Στοιχείων, Ποιοτικά Κριτήρια και Ανάλυση Συμπεριφοράς.

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος διενεργεί συνολική αξιολόγηση των επιχειρήσεων, η οποία βασίζεται τόσο στη διαβάθμιση πιστοληπτικής ικανότητας του πιστούχου (MRA ή ICR) όσο και στις εξασφαλίσεις και εγγυήσεις της παρεχόμενης πίστωσης, με χρήση δεκατεταρτοβάθμιας (14) κλίμακας. Η έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο, αποτελεί αντικείμενο λεπτομερούς αξιολόγησης από το κατά περίπτωση αρμόδιο εγκριτικό κλιμάκιο της Τράπεζας, βάσει της αντίστοιχης συνολικής πιστοληπτικής κλίμακας. Οι επιχειρήσεις-πιστούχοι χαμηλού κινδύνου εξετάζονται τουλάχιστον μία φορά το χρόνο, ενώ αυτές που είναι υψηλότερου κινδύνου είτε σε εξαμηνιαία βάση ή σε τριμηνιαία βάση.

Αναφορικά με το χαρτοφυλάκιο των Ειδικών Χρηματοδοτήσεων (για το οποίο η Τράπεζα χρησιμοποιεί μοντέλα ειδικής διαβάθμισης) και σε συνάφεια με τους ορισμούς της Ευρωπαικής Τραπεζικής Αρχής (EBA), το χαρτοφυλάκιο αυτό περιλαμβάνει τα πιστωτικά ανοίγματα σε επιχειρήσεις που έχουν ειδικά δημιουργηθεί για να χρηματοδοτήσουν ή να χειριστούν φυσικά περιουσιακά στοιχεία, όπου η πρωταρχική πηγή εσόδου και αποπληρωμής της υποχρέωσης συνδέεται άμεσα με τα χρηματοδοτούμενα στοιχεία ενεργητικού. Κατά συνέπεια, τρεις κατηγορίες δανείων που συμπεριλαμβάνονται στις Ειδικές Χρηματοδοτήσεις είναι: Χρηματοδότηση Έργων (αξιολογούνται με το Υπόδειγμα της Χρηματοδότησης Έργων), Εμπορικά Ακίνητα (αξιολογούνται με τα Υποδείγματα των CRE για επενδύσεις και CRE για αξιοποιήσεις ακινήτων) και Χρηματοδότηση Αντικειμένων (αξιολογούνται με το Υπόδειγμα της Χρηματοδότησης Αντικειμένων ειδικά προσαρμοσμένο για το χαρτοφυλάκιο Ναυτιλίας).

Αναφορικά με την αξιολόγηση της βιωσιμότητας του πιστούχου και την ταξινόμηση κατά αντιστοιχία σε Βιώσιμο-Μη-Βιώσιμο, αυτή διενεργείται από τον υπεύθυνο διευθυντή σχέσεων τουλάχιστον ετήσια, ως μέρος της διαδικασίας του πιστωτικού ελέγχου. Η

αξιολόγηση γίνεται μέσα από την πλατφόρμα του RA ως μέρος της εφαρμογής του πιστωτικού ορίου και της διαδικασίας ανανέωσης ή τροποποίησης. Τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη για την ταξινόμηση ενός πιστούχου ως «Βιώσιμου» ή «Μη-Βιώσιμου» συμπεριλαμβάνουν το επίπεδο του κύκλου εργασιών, τις τιμές συγκεκριμένων οικονομικών δεικτών, τη μελλοντική ικανότητα παραγωγής ταμειακών ροών, καθώς και ένα σύνολο από ποιοτικά χαρακτηριστικά.

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος έχει αναπτύξει ένα Υπόδειγμα Διαβάθμισης Απομείωσης σύμφωνα με το οποίο οι πιστούχοι θα πρέπει να αξιολογούνται και να ταξινομούνται ως απομειωμένοι ή όχι. Το Υπόδειγμα Διαβάθμισης Απομείωσης είναι ενσωματωμένο στην πλατφόρμα του RA, για να απεικονίσει και να αρχειοθετήσει με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο, τις πληροφορίες που λαμβάνονται υπόψη κατά τη διάρκεια των ελέγχων των πιστωτικών ορίων, ειδικά σε σχέση με την αξιολόγηση των παραγόντων πρόκλησης της απομείωσης.

Η Τράπεζα έχει περαιτέρω ενισχύσει την αξιολόγηση των μοντέλων πιστωτικού κινδύνου των επιχειρήσεων συνδέοντας την εκτίμηση των παραμέτρων κινδύνου με μακροοικονομικούς παράγοντες και λαμβάνοντας υπόψη την πρόβλεψη της μετάβασης των διαβαθμίσεων κάτω από διαφορετικά μακροοικονομικά σενάρια (το βασικό, το δυσμενές και το αισιόδοξο).

Τα συστήματα διαβάθμισης που αναφέρθηκαν παραπάνω αποτελούν αναπόσπαστο μέρος στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και διαχείρισης κινδύνων στις πιστοδοτήσεις επιχειρήσεων:

- στην έγκριση ή απόρριψη πιστοδοτικών ορίων, τόσο στην αρχική έγκριση όσο και στην διαδικασία ανανέωσης ορίων,
- στην κατανομή επαρκών επιπέδων για την έγκριση πιστοδοτικών ορίων,
- στην τιμολόγηση η οποία προσαρμόζεται στον κίνδυνο
- στον υπολογισμό της προστιθέμενης αξίας από μια δανειακή σχέση (Economic Value Added) και την κατανομή εσωτερικού κεφαλαίου και
- στον υπολογισμό απομείωσης (κριτήρια για κατάταξη σε στάδια και μεταγενέστερη εκτίμηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βάσει των προβλεπόμενων παραμέτρων κινδύνου).

Διαβάθμιση δανείων λιανικής τραπεζικής

Ο Όμιλος αξιολογεί την διαβάθμιση των δανείων λιανικής τραπεζικής, βάσει στατιστικών υποδειγμάτων τόσο κατά την έναρξη της χρηματοδότησης, όσο και σε διαρκή βάση, λαμβάνοντας υπόψη και τα υποδείγματα συμπεριφοράς (behavioral scorecards). Τα υποδείγματα αυτά έχουν αναπτυχθεί για να προβλέπουν, με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες, την πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης (probability of default), την ζημία εφόσον υπάρξει αθέτηση (loss given default) και την έκθεση κατά την αθέτηση. Επίσης καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα των προϊόντων της λιανικής τραπεζικής (πιστωτικές κάρτες, καταναλωτικά δάνεια, μη ασφαλισμένες ανακυκλούμενες χρηματοδοτήσεις, δάνεια για αγορά αυτοκινήτου, προσωπικά δάνεια, στεγαστικά δάνεια και χρηματοδοτήσεις μικρών επιχειρήσεων).

Τα υποδείγματα αναπτύχθηκαν βάσει ιστορικών στοιχείων τόσο της Τράπεζας όσο και της αγοράς. Τα υποδείγματα συμπεριφοράς υπολογίζονται αυτόματα σε μηνιαία βάση, διασφαλίζοντας έτσι ότι η εκτίμηση για τον πιστωτικό κίνδυνο είναι επικαιροποιημένη.

Τα υποδείγματα χρησιμοποιούνται στην εγκριτική διαδικασία, στη διαχείριση των πιστοδοτικών ορίων, καθώς και στο πλαίσιο της διαδικασίας είσπραξης για την προτεραιοποίηση των δανειακών λογαριασμών προς άμεση ενέργεια. Επίσης, συχνά τα υποδείγματα χρησιμοποιούνται στην κατηγοριοποίηση των πελατών κατά πιστωτικό κίνδυνο και για την τιμολόγηση βάσει πιστωτικού κινδύνου συγκεκριμένων τομέων και νέων προϊόντων, καθώς επίσης και στον υπολογισμό της προστιθέμενης αξίας από μια δανειακή σχέση (Economic Value Added) και του δείκτη RAROC (Risk Adjusted Return on Capital).

Τα συστήματα διαβάθμισης που χρησιμοποιούνται από την Τράπεζα πληρούν τις απαιτήσεις της Προσέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων της Βασιλείας ΙΙΙ (Basel III IRB approach). Η Τράπεζα είναι πιστοποιημένη σε IRB από το 2008 για τα ελληνικά χαρτοφυλάκια, τόσο τα επιχειρηματικά όσο και τα χαρτοφυλάκια λιανικής τραπεζικής (όπως περιγράφεται στις γνωστοποιήσεις της Βασιλείας ΙΙΙ, Πυλώνας 3, τα οποία είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο της Τράπεζας).

Στο πλαίσιο της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9, η Τράπεζα έχει περαιτέρω ενισχύσει την αξιολόγηση των μοντέλων πιστωτικού κινδύνου της λιανικής πίστης, συνδέοντας την εκτίμηση των παραμέτρων κινδύνου με μακροοικονομικούς παράγοντες και λαμβάνοντας υπόψη την πρόβλεψή τους για πάνω από ένα χρόνο και σε ορίζοντα συνολικής διάρκειας ζωής κάτω από διαφορετικά μακροοικονομικά σενάρια (το βασικό, το δυσμενές και το αισιόδοξο) και υποστηρίζοντας την ανάλυση σε στάδια και τον επιμερισμό σε κατηγορίες κινδύνου μέσα σε ομοιογενείς ομάδες.

Ο Τομέας Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου παρακολουθεί την επάρκεια των συστημάτων διαβάθμισης και υποδειγμάτων αξιολόγησης προκειμένου να κατηγοριοποιήσει τους πιστούχους βάσει κινδύνου, καθώς και για να προβλέψει την πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης και την ζημία εφόσον υπάρξει αθέτηση και την έκθεση κατά την αθέτηση σε συνεχή βάση. Ο Τομέας Επικύρωσης Μοντέλων και Διακυβέρνησης Ομίλου εφαρμόζει την πολιτική επικύρωσης της Τράπεζας η οποία είναι σύμφωνη με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και τις απαιτήσεις των εποπτικών αρχών. Η Τράπεζα επιβεβαιώνει την εγκυρότητα των συστημάτων διαβάθμισης και υποδειγμάτων αξιολόγησης σε ετήσια βάση και η επιβεβαίωση αυτή περιλαμβάνει τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά χαρακτηριστικά. Οι διαδικασίες επικύρωσης καταγράφονται και επισκοπούνται σε τακτική βάση και αναφέρονται στην Επιτροπή Κινδύνων.

Επιπλέον, η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου ελέγχει ανεξάρτητα σε ετήσια βάση τη διαδικασία επικύρωσης στα συστήματα διαβάθμισης των δανείων επιχειρήσεων και λιανικής τραπεζικής.

(στ) Τεχνικές μείωσης πιστωτικού κινδύνου

Ένα βασικό στοιχείο της επιχειρηματικής στρατηγικής του Ομίλου είναι η μείωση του κινδύνου μέσω της χρήσης διαφόρων τεχνικών. Τα κυριότερα μέσα περιορισμού κινδύνων είναι οι ενεχυριάσεις περιουσιακών στοιχείων, οι εγγυήσεις και οι κύριες συμβάσεις συμψηφισμού.

Είδη εξασφαλίσεων που γίνονται αποδεκτά από τον Όμιλο

Ο Όμιλος έχει εσωτερικές πολιτικές που περιλαμβάνουν τους παρακάτω τύπους εξασφαλίσεων που συνήθως γίνονται αποδεκτοί σε μία δανειακή σχέση:

- οικιστικά και εμπορικά ακίνητα (γραφεία, εμπορικά κέντρα, κλπ.), βιομηχανικά κτίρια και οικόπεδα,
- εμπορικές απαιτήσεις, μεταχρονολογημένες επιταγές,
- χρεόγραφα συμπεριλαμβανομένων εισηγμένων μετοχών και ομολόγων,
- καταθέσεις,
- εγγυήσεις και πιστωτικές επιστολές,
- ασφαλιστήρια συμβόλαια, και
- εξοπλισμός, κυρίως οχήματα και πλοία.

Ένα συγκεκριμένο ποσοστό εξασφάλισης είναι προαπαιτούμενο, τόσο κατά την έγκριση της δανειακής σχέσης όσο και σε διαρκή βάση για κάθε τύπο εξασφαλίσεων, όπως παρουσιάζεται στην πιστωτική πολιτική του Ομίλου.

Για θέσεις, εκτός από δάνεια πελατών (δηλαδή συμφωνίες επαναγοράς, παράγωγα), ο Όμιλος αποδέχεται ως εξασφάλιση μόνο μετρητά ή ρευστοποιήσιμα ομόλογα.

Αρχές αποτίμησης των αποδεκτών εξασφαλίσεων

Προκειμένου να προσδιοριστεί ο μέγιστος δείκτης εξασφάλισης για τα δάνεια, ο Όμιλος λαμβάνει υπόψη όλη τη σχετική διαθέσιμη πληροφόρηση, περιλαμβανομένων των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών των εξασφαλίσεων, εφόσον οι συμμετέχοντες στην αγορά θα λάμβαναν υπόψη τα εν λόγω χαρακτηριστικά κατά την τιμολόγηση των αντίστοιχων περιουσιακών στοιχείων. Η αποτίμηση και οι προδιαγραφές των αποδεκτών εξασφαλίσεων στηρίζονται στις ακόλουθες αρχές:

- η εύλογη αξία της εξασφάλισης, δηλ. η τιμή εξόδου (exit price) που θα λάμβανε κάποιος για την πώληση του περιουσιακού στοιχείου σε μια κανονική συναλλαγή στις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς,
- η εύλογη αξία αντιπροσωπεύει την ικανότητα των συμμετεχόντων στην αγορά να δημιουργούν οικονομικά οφέλη από την μέγιστη και βέλτιστη χρήση του περιουσιακού στοιχείου ή από την πώληση του,
- μείωση της αξίας της εξασφάλισης εξετάζεται όταν ο τύπος, η τοποθεσία ή η κατάσταση (όπως η φθορά και η απαξίωση) του περιουσιακού στοιχείου το υποδεικνύουν,
- δεν υπάρχει αξία εξασφάλισης εάν η ενεργοποίηση της ενεχυρίασης στο αντικείμενο που αποτελεί την εξασφάλιση δεν μπορεί να εκτελεστεί νόμιμα.

Ο Όμιλος διενεργεί εκτιμήσεις της αξίας των εξασφαλίσεων σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις πολιτικές του. Εκτός ειδικών περιπτώσεων (π.χ. κοινοπρακτικά δάνεια), οι εκτιμήσεις των ακινήτων για όλες τις μονάδες πραγματοποιούνται από την Cerved Property Services S.A. («CPS») η οποία έχει διαδεχθεί την πρώην θυγατρική της Τράπεζας, Eurobank Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε.Η CPS εποπτεύεται από το Royal Institute of Chartered Surveyors και χρησιμοποιεί εσωτερικούς ή εξωτερικούς πιστοποιημένους εκτιμητές σύμφωνα με προκαθορισμένα κριτήρια (πιστοποιήσεις και εμπειρία). Όλες οι εκτιμήσεις λαμβάνουν υπόψη την περιοχή που

βρίσκεται το ακίνητο, την ηλικία του και την εμπορευσιμότητά του, ελέγχονται δε επιπρόσθετα και προσυπογράφονται από έμπειρο προσωπικό της θυγατρικής. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται βασίζεται σε διεθνή πρότυπα εκτιμήσεων (International Valuation Standards), ενώ υπάρχουν μηχανισμοί ποιοτικού ελέγχου, όπως διαδικασίες επισκόπησης και ανεξάρτητοι έλεγχοι δείγματος από ανεξάρτητους και αξιόπιστους οίκους εκτιμήσεων.

Προκειμένου να παρακολουθείται η αποτίμηση των οικιστικών ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση, η Τράπεζα χρησιμοποιεί τον δείκτη μεταβολών αξιών οικιστικών ακινήτων, ο οποίος αναπτύχθηκε σε συνεργασία με άλλες μεγάλες ελληνικές τράπεζες. Η συγκεκριμένη μεθοδολογία έχει εγκριθεί από την Τράπεζα της Ελλάδος, η δε χρήση του δείκτη επιτρέπει την δυναμική παρακολούθηση των τιμών των οικιστικών ακινήτων και των τάσεων της αγοράς σε ετήσια βάση. Ο δείκτης μεταβολών αξιών οικιστικών ακινήτων χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με φυσική αυτοψία και εκτιμήσεις με επισκόπηση εγγράφων, ανάλογα με το βαθμό σημαντικότητας της έκθεσης ανά πιστούχο και την κατηγοριοποίηση του δανειολήπτη (κατηγορία κινδύνου του πιστούχου EBA status).

Για τα εμπορικά ακίνητα, η Τράπεζα χρησιμοποιεί τον δείκτη μεταβολών αξιών εμπορικών ακινήτων που αναπτύχθηκε από την CPS. Ο συγκεκριμένος δείκτης βασίζεται σε διεθνώς αποδεκτή μεθοδολογία και αποτελεί εργαλείο για τη στατιστική παρακολούθηση πιθανών μεταβολών στις αξίες των εμπορικών ακινήτων , καθώς και στις τάσεις της εν λόγω αγοράς. Ο δείκτης επικαιροποιείται σε ετήσια βάση. Ο δείκτης μεταβολών αξιών εμπορικών ακινήτων χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με φυσική αυτοψία και εκτιμήσεις με επισκόπηση εγγράφων, ανάλογα με το βαθμό σημαντικότητας της έκθεσης ανά πιστούχο και την κατηγοριοποίηση του δανειολήπτη (κατηγορία κινδύνου του πιστούχου EBA status).

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ποιότητα των μεταχρονολογημένων επιταγών που γίνονται αποδεκτές ως εξασφάλιση, η Τράπεζα έχει αναπτύξει ένα σύστημα προεπιλογής, το οποίο λαμβάνει υπόψη έναν αριθμό κριτηρίων και παραμέτρων κινδύνου, ώστε να αξιολογηθεί η καταλληλότητά τους. Επιπρόσθετα, η αποτίμηση των μεταχρονολογημένων επιταγών παρακολουθείται με τη χρήση εξελιγμένων στατιστικών αναφορών και μέσω της επισκόπησης λεπτομερούς πληροφόρησης σχετικά με την εισπραξιμότητα, την αντικατάσταση και σφράγισή τους ανά εκδότη.

Πολιτική εξασφαλίσεων και καταγραφή

Αναφορικά με τις εξασφαλίσεις, η πολιτική του Ομίλου δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη οι εξασφαλίσεις καθώς και οι σχετικές διαδικασίες να πραγματοποιούνται εγκαίρως και με την δέουσα προσοχή προκειμένου να διασφαλίζεται ότι μπορούν νομίμως να εκτελεσθούν σε κάθε περίπτωση που αυτό απαιτηθεί. Ο Όμιλος διατηρεί το δικαίωμα να εκποιήσει τις εξασφαλίσεις όταν ο οφειλέτης βρίσκεται σε οικονομική δυσχέρεια και να είναι σε θέση να διεκδικήσει και να ελέγξει το προϊόν από τη διαδικασία εκποίησης.

Εγγυήσεις

Οι εγγυήσεις που χρησιμοποιούνται ως τεχνική μείωσης πιστωτικού κινδύνου από τον Όμιλο, παρέχονται σε μεγάλο βαθμό από τις κεντρικές και τοπικές κυβερνήσεις στις χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται. Το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ΕΤΕΑΝ ΑΕ) και παρόμοια ταμεία, τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρείες είναι επιπροσθέτως σημαντικοί εγγυητές πιστωτικού κινδύνου.

Διαχείριση ανακτηθέντων ακινήτων

Ο αντικειμενικός σκοπός της διαχείρισης των ανακτηθέντων περιουσιακών στοιχείων από τον Όμιλο είναι να ελαχιστοποιηθεί η χρονική περίοδος μέχρι την εκποίηση του περιουσιακού στοιχείου και να μεγιστοποιηθεί η ανάκτηση του δεσμευμένου κεφαλαίου.

Για τον σκοπό αυτό, η διαχείριση των ανακτηθέντων περιουσιακών στοιχείων στοχεύει στη βελτίωση του εσόδου από ενοίκια και των άλλων εσόδων, μέσω της εκμετάλλευσης αυτών των περιουσιακών στοιχείων, και ταυτόχρονα στη μείωση του κόστους διακράτησης και συντήρησής τους. Επιπροσθέτως, Ο Όμιλος ασχολείται ενεργά με τον εντοπισμό κατάλληλων ενδεχόμενων αγοραστών για το χαρτοφυλάκιο των ανακτηθέντων ακινήτων (περιλαμβανομένων εξειδικευμένων εταιρειών που ασχολούνται με την εξαγορά ειδικών χαρτοφυλακίων ανακτηθέντων ακινήτων), τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, προκειμένου να μειώσει το απόθεμα των ακινήτων σε έναν χρονικό ορίζοντα 3-5 ετών.

Τα ανακτηθέντα ακίνητα παρακολουθούνται στενά μέσω τεχνικών και νομικών αναφορών, προκειμένου η εμπορική τους αξία να αναφέρεται με ακρίβεια και να είναι επικαιροποιημένη σύμφωνα με τις τάσεις της αγοράς.

Κίνδυνος Αντισυμβαλλόμενου

Ο Όμιλος περιορίζει τον κίνδυνο αντισυμβαλλομένου που απορρέει από τις δραστηριότητες διαχείρισης διαθεσίμων μέσω της σύναψης γενικών συμβάσεων συμψηφισμού και παρόμοιων συμφωνιών, καθώς και συμβάσεων ενεχυρίασης με τους

αντισυμβαλλόμενους με τους οποίους διενεργεί ένα μεγάλο όγκο συναλλαγών. Οι γενικές συμβάσεις συμψηφισμού δεν καταλήγουν συνήθως στο συμψηφισμό των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού του ισολογισμού, καθώς οι συναλλαγές συνήθως διακανονίζονται σε μικτή βάση (gross basis). Εντούτοις, ο πιστωτικός κίνδυνος κάθε αντισυμβαλλόμενου μειώνεται μέσω των συμβάσεων-πλαισίων συμψηφισμού, στο βαθμό όπου σε περίπτωση αδυναμίας του αντισυμβαλλόμενου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, όλες οι ανοιχτές θέσεις με τον αντισυμβαλλόμενο κλείνουν και διακανονίζονται αφού ληφθεί υπόψη ο συμψηφισμός (net basis).

Στην περίπτωση των παραγώγων, ο Όμιλος χρησιμοποιεί συμβάσεις ISDA (International Swaps and Derivatives Association), οι οποίες περιορίζουν την έκθεσή του μέσω του συμψηφισμού των ανοικτών θέσεων, και συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (CSAs - Credit Support Annex) οι οποίες μειώνουν περαιτέρω τη συνολική έκθεση ανά αντισυμβαλλόμενο. Κατά την εφαρμογή αυτών των συμβάσεων, η συνολική έκθεση με τον αντισυμβαλλόμενο υπολογίζεται σε ημερήσια βάση λαμβάνοντας υπόψη τυχόν συμψηφισμούς και εξασφαλίσεις.

Η ίδια διαδικασία εφαρμόζεται και στην περίπτωση των συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων (repos), στις οποίες χρησιμοποιούνται συμβάσεις GMRA (Global Master Repurchase Agreements). Η έκθεση (η καθαρή διαφορά μεταξύ του ποσού που δανείστηκε στην συμφωνία επαναγοράς (repo) και της τρέχουσας αξίας των χρεογράφων) υπολογίζεται σε ημερήσια βάση, ενώ το υπόλοιπο των εξασφαλίσεων αναπροσαρμόζεται μεταξύ των αντισυμβαλλόμενων, ελαχιστοποιώντας με αυτόν τον τρόπο την έκθεση.

Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό Υποδομών για τις Χρηματοοικονομικές Αγορές (European Market Infrastructure Regulation – EMIR), η Τράπεζα πραγματοποιεί συναλλαγές για επιλεγμένες συμβάσεις παραγώγων που εκκαθαρίζονται κεντροποιημένα μέσω ενός εξουσιοδοτημένου κεντρικού αντισυμβαλλόμενου (central counterparty – CCP) της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), ο οποίος είναι καταγεγραμμένος στα αρχεία καταγραφής συναλλαγών (trade repositories). Η χρήση του CCP αυξάνει τη διαφάνεια στην αγορά και μειώνει τον κίνδυνο του αντισυμβαλλόμενου και τους λειτουργικούς κινδύνους που σχετίζονται με την αγορά των παραγώγων.

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί ένα σύστημα διαχείρισης εξασφαλίσεων για την παρακολούθηση των συμβάσεων ISDA, CSAs και GMRAs, δηλαδή η ημερήσια αποτίμηση των παραγώγων και η τρέχουσα αξία των χρεογράφων χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της έκθεσης με κάθε αντισυμβαλλόμενο. Οι εξασφαλίσεις που θα πρέπει να δοθούν επιπρόσθετα ή να απαιτηθούν από τον αντισυμβαλλόμενο υπολογίζονται καθημερινά.

Με αυτό το σύστημα η Τράπεζα παρακολουθεί και ελέγχει τη ροή των εξασφαλίσεων στην περίπτωση των παραγώγων και των συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων, ανεξάρτητα από τον αντισυμβαλλόμενο. Η επίδραση κάθε διακύμανσης της αγοράς που αυξάνει την έκθεση της Τράπεζας αναφέρεται και η Τράπεζα προχωρά αντίστοιχα, σε αίτημα για αύξηση της εξασφάλισης.

5.2.1.1 Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο προ εξασφαλίσεων

	2019 € εκατ.		2018 € εκατ.	
Η έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο των στοιχείων ενεργητικού εντός ισολογισμού έχει ως εξής:				
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	3.008		2.309	
Μείον: πρόβλεψη απομείωσης	(1)	**3.007**	(2)	2.307
Χρεωστικοί τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου		**53**		22
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα		**2.262**		1.871
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στο αποσβέσιμο κόστος				
- Επιχειρηματικά δάνεια [1]	20.106		18.302	
- Στεγαστικά δάνεια	13.982		16.262	
- Καταναλωτικά δάνεια	3.838		3.988	
- Μικρές επιχειρήσεις	6.480		6.421	
Μείον: πρόβλεψη απομείωσης	(7.099)	**37.307**	(8.800)	36.173
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες επιμετρούμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων		**58**		59
Επενδυτικοί τίτλοι:				
- Χρεωστικοί τίτλοι επιμετρούμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	1.542		1.451	
Μείον: πρόβλεψη απομείωσης	(3)	**1.539**	(31)	1.420
- Χρεωστικοί τίτλοι επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση		**6.278**		6.248
Επενδυτικοί τίτλοι επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων		**134**		104
Λοιπές χρηματοοικονομικές απαιτήσεις [2]	111		71	
Μείον: πρόβλεψη απομείωσης	(26)	**85**	(18)	53
Έκθεση πιστωτικού κινδύνου η οποία σχετίζεται με ανοίγματα εκτός ισολογισμού (σημ. 42):				
-Δανειακές δεσμεύσεις		**4.095**		3.585
-Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις		**1.230**		1.122
Σύνολο		**56.048**		52.964

[1] Περιλαμβάνει δάνεια και απαιτήσεις προς το Δημόσιο τομέα.

[2 Αφορά χρηματοοικονομικές απαιτήσεις για τις οποίες υπολογίζονται προβλέψεις απομείωσης με βάση τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9, οι οποίες αναγνωρίζονται στα λοιπά στοιχεία ενεργητικού.

Ο παραπάνω πίνακας απεικονίζει τη μέγιστη έκθεση του Ομίλου σε πιστωτικό κίνδυνο την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018 αντίστοιχα, χωρίς να ληφθούν υπ' όψιν τυχόν εξασφαλίσεις ή άλλα μέτρα προστασίας που δεν πληρούν τα κριτήρια για συμψηφισμό στις οικονομικές καταστάσεις.

Σχετικά με τα εντός ισολογισμού στοιχεία του ενεργητικού, τα ποσά έκθεσης που αναφέρονται παραπάνω βασίζονται στα λογιστικά υπόλοιπα του ισολογισμού κατά την ημερομηνία αναφοράς. Για τα εκτός ισολογισμού στοιχεία, η μέγιστη έκθεση αφορά τα ονομαστικά ποσά που ενδέχεται να απαιτηθεί να καταβληθούν από τον Όμιλο εάν τα συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων και λοιπών δεσμεύσεων ενεργοποιηθούν και οι δανειακές δεσμεύσεις εκταμιευθούν. Οι εκτός ισολογισμού δανειακές δεσμεύσεις που παρουσιάζονται παραπάνω, περιλαμβάνουν ανακλητές δανειακές δεσμεύσεις αξίας € 3 δις (2018: €3 δις) για τις οποίες υπολογίζονται αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές.

5.2.1.2 Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Παρακάτω παρατίθεται μια επισκόπηση της έκθεσης του Ομίλου σε πιστωτικό κίνδυνο προερχόμενο από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, σύμφωνα με τις δημοσιευμένες, την 30 Σεπτεμβρίου 2013, οδηγίες της Ελληνικής Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ) όπως επικαιροποιήθηκαν από τον Όμιλο με σκοπό να συμμορφωθεί με τις αναθεωρημένες γνωστοποιήσεις του ΔΠΧΑ 7 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Γνωστοποιήσεις» σε συνέχεια της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 9 από την 1 Ιανουαρίου 2018. Επιπρόσθετα, τα είδη ρύθμισης δανείων του Ομίλου είναι σύμφωνα με την Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής της ΤτΕ 42/30.05.2014 και τις τροποποιήσεις της.

(α) Ποιότητα του χαρτοφυλακίου των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που επιμετρούνται στο αποσβέσιμο κόστος, κατηγοριοποιούνται σύμφωνα με τον τρόπο επιμέτρησης των αναμενομένων πιστωτικών ζημίων.

Ως εκ τούτου, τα δάνεια που παρουσιάζονται ως μη απομειωμένα, περιλαμβάνουν δάνεια για τα οποία αναγνωρίζεται 12μηνη πρόβλεψη απομείωσης για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθώς δεν παρουσιάζουν σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου, και δάνεια για τα οποία αναγνωρίζεται πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τη συνολική διάρκεια τους καθώς παρουσιάζουν σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική τους αναγνώριση χωρίς, ωστόσο, να θεωρούνται ότι βρίσκονται σε κατάσταση αθέτησης.

Η κατηγορία των απομειωμένων δανείων περιλαμβάνει δάνεια τα οποία βρίσκονται σε κατάσταση αθέτησης (default) για τα οποία αναγνωρίζεται πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τη συνολική διάρκεια τους, καθώς και τα δάνεια που κατηγοριοποιούνται ως «Αγορασμένα ή κατά την αρχική τους αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένα» (POCI), των οποίων πάντοτε η πρόβλεψη απομείωσης θα επιμετράται με βάση τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για το σύνολο της διάρκειας τους.

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες επιμετρώμενα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων δεν υπόκεινται σε επιμέτρηση αναμενομένων πιστωτικών ζημιών και επομένως δε συμπεριλαμβάνονται στα ποσοτικά στοιχεία που παρατίθενται στις κάτωθι ενότητες των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες τα οποία επιμετρούνται στο αποσβέσιμο κόστος, εκτός και αν υποδεικνύεται διαφορετικά.

Η λογιστική πολιτική του Ομίλου σχετικά με την απομείωση των στοιχείων του ενεργητικού παρατίθεται στη σημείωση 2.2.13.

Εποπτικοί ορισμοί
Τα «ανοίγματα σε αθέτηση», σύμφωνα με τον εποπτικό ορισμό όπως αυτός υιοθετήθηκε από τον Όμιλο, περιλαμβάνουν σημαντικά ανοίγματα που είναι σε καθυστέρηση μεγαλύτερη από 90 ημέρες, ανοίγματα τα οποία έχουν αξιολογηθεί από τον Όμιλο με πιθανή αδυναμία πληρωμής, καθώς και εκείνα που αξιολογούνται για απομείωση σε ατομική βάση και για τα οποία αναγνωρίζεται «ατομική» πρόβλεψη απομείωσης. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα ανοίγματα σε αθέτηση του Ομίλου ανήλθαν σε € 12.295 εκατ. (2018: € 15.655 εκατ.).

Τα «μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα» (ΜΕΑ) όπως παρακολουθούνται και γνωστοποιούνται από τον Όμιλο, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες που ορίζονται από τα Εκτελεστικά Τεχνικά Πρότυπα της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής (European Banking Authority Implementing Technical Standards), περιλαμβάνουν σημαντικά ανοίγματα που είναι υπερήμερα περισσότερο από 90 ημέρες ή που έχουν αξιολογηθεί με πιθανή αδυναμία πληρωμής, απομειωμένα ανοίγματα που αξιολογούνται για απομείωση σε ατομική ή συλλογική βάση, ανοίγματα που κατηγοριοποιούνται ως ανοίγματα σε αθέτηση για εποπτικούς σκοπούς, καθώς και ρυθμισμένα ΜΕΑ. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα ΜΕΑ του Ομίλου τα οποία περιλαμβάνονται στα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες και επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος ανήλθαν σε € 12.950 εκατ. (2018: € 16.653 εκατ.). Αντίστοιχα, τα «Εξυπηρετούμενα ανοίγματα» περιλαμβάνουν ανοίγματα χωρίς καθυστέρηση, υπερήμερα λιγότερο από 90 ημέρες ή που δεν έχουν αξιολογηθεί με πιθανή αδυναμία πληρωμής, μη απομειωμένα και χωρίς αθέτηση ανοίγματα. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα εξυπηρετούμενα ανοίγματα του Ομίλου τα οποία περιλαμβάνονται στα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες και επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος ανήλθαν σε € 31.456 εκατ. (2018: € 28.320 εκατ.).

Η κατηγορία «πιθανή αδυναμία πληρωμής» αναφέρεται σε ανοίγματα όπου η ικανότητα του πιστούχου αξιολογείται ως μη πιθανή για πλήρη εξόφληση χωρίς ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων, ανεξάρτητα από την ύπαρξη καθυστέρησης ή τον αριθμό των ημερών σε καθυστέρηση.

Ποσοτικά στοιχεία
Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την αξία προ απομειώσεων και την ονομαστική αξία, οι οποίες αποτελούν τη μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο προ απομείωσης των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες συμπεριλαμβανομένων των τιτλοποιημένων ομολόγων που έχουν εκδοθεί από εταιρείες ειδικού σκοπού που έχουν συσταθεί από τον Όμιλο και των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, αντίστοιχα, καθώς και την κατηγοριοποίηση αυτών σε μη απομειωμένα (Στάδιο 1 και Στάδιο 2) και απομειωμένα (Στάδιο 3 και POCI). Επίσης, οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν το υπόλοιπο της πρόβλεψης απομείωσης που έχει αναγνωρισθεί ανά κατηγορία δάνειων και απαιτήσεων από πελάτες καθώς και των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, βάσει του τρόπου υπολογισμού της (δηλ. «ατομική» ή συλλογική» αξιολόγηση), τη λογιστική αξία των δανείων και απαιτήσεων, καθώς και την αξία των εξασφαλίσεων που κατέχονται για την μείωση του πιστωτικού κινδύνου.

Τα δανειακά ανοίγματα του Δημοσίου Τομέα, τα οποία παρουσιάζονται ξεχωριστά στους ακόλουθους πίνακες, περιλαμβάνουν ανοίγματα προς την κεντρική κυβέρνηση, τις τοπικές αρχές, σε εταιρείες που συνδέονται με το κράτος και εταιρείες που ελέγχονται μερικώς ή πλήρως από το κράτος, εξαιρώντας τις δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις με εμπορική δραστηριότητα. Για σκοπούς διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου, ο Δημόσιος Τομέας συμπεριλαμβάνεται στα επιχειρηματικά δάνεια.

Επιπρόσθετα, η αξία των εξασφαλίσεων που παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες έχει ανώτατο όριο το ύψος του δανείου, προ απομείωσης.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν στοιχεία, προ απομείωσης, για την ποιότητα του χαρτοφυλακίου των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, της ονομαστικής αξίας των ανοιγμάτων των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο και της αντίστοιχης πρόβλεψης απομείωσης όπως επίσης την αξία των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες που επιμετρώνται σε FVTPL:

	31 Δεκεμβρίου 2019										
						Πρόβλεψη απομείωσης					
			Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων [1]					Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων [1]			
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Ατομική αξιολόγηση € εκατ.	Συλλογική αξιολόγηση € εκατ.	Συνολική λογιστική αξία προ απομείωσης/ ονομαστική αξία ανοίγματος € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Ατομική αξιολόγηση € εκατ.	Συλλογική αξιολόγηση € εκατ.	Συνολική λογιστική αξία μετά την απομείωση € εκατ.	Αξία εξασφαλίσεων € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	**11.545**	**4.449**	**561**	**7.745**	**24.300**	**(72)**	**(317)**	**(301)**	**(3.756)**	**19.854**	**15.452**
- Στεγαστικά δάνεια	6.980	3.129	262	3.611	13.982	(13)	(174)	(130)	(1.387)	12.278	
Αξία εξασφαλίσεων	*6.306*	*2.538*	*153*	*2.341*							*11.338*
- Καταναλωτικά δάνεια	1.555	324	1	951	2.831	(18)	(39)	(0)	(801)	1.973	
Αξία εξασφαλίσεων	*86*	*7*	*1*	*121*							*215*
- Πιστωτικές κάρτες	742	65	0	200	1.007	(19)	(5)	(0)	(173)	810	
Αξία εξασφαλίσεων	*1*	*0*	*0*	*-*							*1*
- Μικρές επιχειρήσεις	2.268	931	298	2.983	6.480	(22)	(99)	(171)	(1.395)	4.793	
Αξία εξασφαλίσεων	*1.497*	*640*	*156*	*1.605*							*3.898*
Επιχειρηματικά	**13.606**	**1.799**	**3.368**	**1.274**	**20.047**	**(63)**	**(90)**	**(1.828)**	**(670)**	**17.396**	**11.802**
- Μεγάλες επιχειρήσεις	9.515	996	1.567	74	12.152	(43)	(44)	(785)	(34)	11.246	
Αξία εξασφαλίσεων	*5.058*	*810*	*925*	*31*							*6.824*
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ	3.033	803	1.801	1.200	6.837	(20)	(46)	(1.043)	(636)	5.092	
Αξία εξασφαλίσεων	*2.037*	*574*	*857*	*452*							*3.920*
- Ομόλογα τιτλοποίησης [2]	1.058	-	-	-	1.058	(0)	-	-	-	1.058	
Αξία εξασφαλίσεων	*1.058*	*-*	*-*	*-*							*1.058*
Δημόσιος τομέας	**54**	**3**	**-**	**2**	**59**	**(1)**	**(0)**	**-**	**(1)**	**57**	**2**
- Ελλάδα	44	3	-	1	48	(1)	(0)	-	(1)	46	
Αξία εξασφαλίσεων	*1*	*1*	*-*	*0*							*2*
- Λοιπές χώρες	10	-	-	1	11	(0)	-	-	(0)	11	
Δάνεια και απαιτήσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων										58	58
Σύνολο	**25.205**	**6.251**	**3.929**	**9.021**	**44.406**	**(136)**	**(407)**	**(2.129)**	**(4.427)**	**37.365**	**27.314**
Συνολική αξία εξασφαλίσεων	**16.044**	**4.570**	**2.092**	**4.550**							
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	**4.935**	**284**	**77**	**29**	**5.325**	**(25)**	**(2)**	**(31)**	**(6)**		
Δανειακές δεσμεύσεις	3.956	131	8	*0*	4.095	(20)	(1)	(0)	(0)		
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις	979	153	69	29	1.230	(5)	(1)	(31)	(6)		
Αξία εξασφαλίσεων	*417*	*55*	*6*	*4*							

	31 Δεκεμβρίου 2018										
						Πρόβλεψη απομείωσης					
			Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων [1]					Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων [1]			
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Ατομική αξιολόγηση € εκατ.	Συλλογική αξιολόγηση € εκατ.	Συνολική λογιστική αξία προ απομείωσης/ ονομαστική αξία ανοίγματος € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Ατομική αξιολόγηση € εκατ.	Συλλογική αξιολόγηση € εκατ.	Συνολική λογιστική αξία μετά την απομείωση € εκατ.	Αξία εξασφαλίσεων € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	10.535	5.080	615	10.441	26.671	(89)	(600)	(307)	(4.644)	21.031	*16.565*
- Στεγαστικά δάνεια	6.706	3.513	297	5.746	16.262	(35)	(284)	(143)	(2.085)	13.715	
Αξία εξασφαλίσεων	*5.959*	*2.751*	*175*	*3.837*							*12.722*
- Καταναλωτικά δάνεια	1.468	308	2	1.008	2.786	(32)	(90)	(1)	(771)	1.892	
Αξία εξασφαλίσεων	*44*	*5*	*2*	*128*							*179*
- Πιστωτικές κάρτες	757	51	0	394	1.202	(7)	(13)	(0)	(321)	861	
Αξία εξασφαλίσεων	*0*	*0*	*0*	*0*							*0*
- Μικρές επιχειρήσεις	1.604	1.208	316	3.293	6.421	(15)	(213)	(163)	(1.467)	4.563	
Αξία εξασφαλίσεων	*1.014*	*800*	*168*	*1.682*							*3.664*
Επιχερηματικά	10.759	1.880	4.280	1.316	18.235	(56)	(111)	(2.394)	(597)	15.077	*9.924*
- Μεγάλες επιχειρήσεις	8.332	1.166	2.299	71	11.868	(40)	(63)	(1.264)	(33)	10.468	
Αξία εξασφαλίσεων	*4.374*	*918*	*1.105*	*28*							*6.425*
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ	2.427	714	1.981	1.245	6.367	(16)	(48)	(1.130)	(564)	4.609	
Αξία εξασφαλίσεων	*1.580*	*503*	*960*	*456*							*3.499*
Δημόσιος τομέας	65	1	0	1	67	(1)	(0)	(0)	(1)	65	*5*
- Ελλάδα	56	-	0	1	57	(1)	-	(0)	(1)	55	
Αξία εξασφαλίσεων	*5*	-	-	*0*							*5*
- Λοιπές χώρες	9	1	-	-	10	-	(0)	-	-	10	
Δάνεια και απαιτήσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων										59	*52*
Σύνολο	21.359	6.961	4.895	11.758	44.973	(146)	(711)	(2.701)	(5.242)	36.232	26.546
Συνολική αξία εξασφαλίσεων	12.976	4.977	2.410	6.131							
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	4.406	194	96	11	4.707	(12)	(1)	(42)	(3)		
Δανειακές δεσμεύσεις	3.511	69	4	1	3.585	(7)	(0)	(1)	(0)		
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις	895	125	92	10	1.122	(5)	(1)	(41)	(3)		
Αξία εξασφαλίσεων	*448*	*30*	*3*	*2*							

[1] Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η συνολική λογιστική αξία προ απομείωσης των πιστωτικά απομειωμένων δανείων πελατών περιλαμβάνουν POCI ποσού € 54 εκατ. για τα οποία έχει αναγνωριστεί € 3,5 εκατ. πρόβλεψη απομείωσης, εκ των οποίων € 49 εκατ. προέκυψαν από την απόκτηση της Piraeus Bank Bulgaria (σημ. 23.3) (2018: € 5 εκατ. λογιστική αξία προ απομείωσης και € 0,1 εκατ. πρόβλεψη απομείωσης)

[2] Αφορά σε ομόλογα από την τιτλοποίηση Pillar (σημ. 20).

Ο Όμιλος αξιολογεί την ποιότητα του χαρτοφυλακίου των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες που υπόκεινται σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες κάνοντας χρήση των εσωτερικών μοντέλων αξιολόγησης του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου, τα οποία στηρίζονται σε διάφορους ποσοτικούς και ποιοτικούς παράγοντες, ενώ η αξιολόγηση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου λιανικής τραπεζικής στηρίζεται στην κατανομή των βαθμίδων κινδύνου σε ομοιογενείς ομάδες.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τη κατανομή των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες προ απομείωσης και της ονομαστικής αξίας των ανοιγμάτων των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, βάσει της κατηγοριοποίησης της πιστωτικής τους ποιότητας και της κατάταξης σε στάδια:

	31 Δεκεμβρίου 2019				31 Δεκεμβρίου 2018			
Εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης	**Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1**	**Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2**	**Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων**	**Συνολική λογιστική αξία προ απομείωσης**	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	Συνολική λογιστική αξία προ απομείωσης
Λιανική Τραπεζική	**€ εκατ.**	**€ εκατ.**	**€ εκατ.**	**€ εκατ.**	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
- Στεγαστικά δάνεια								
PD <2,5 %	6.422	622	-	7.044	3.509	49	-	3.558
2,5%<=PD<4%	331	396	-	727	2.119	593	-	2.712
4%<=PD<10%	193	767	-	960	915	616	-	1.531
10%<=PD<16%	22	262	-	284	57	392	-	449
16%<=PD<99,99%	12	1.082	-	1.094	106	1.863	-	1.969
100%	-	-	3.873	3.873	-	-	6.043	6.043
- Καταναλωτικά δάνεια								
PD <2,5 %	761	14	-	775	712	5	-	717
2,5%<=PD<4%	541	34	-	575	440	11	-	451
4%<=PD<10%	253	105	-	358	141	31	-	172
10%<=PD<16%	0	68	-	68	170	9	-	179
16%<=PD<99,99%	0	103	-	103	5	252	-	257
100%	-	-	952	952	-	-	1.010	1.010
- Πιστωτικές κάρτες								
PD <2,5 %	47	6	-	53	540	-	-	540
2,5%<=PD<4%	196	3	-	199	167	17	-	184
4%<=PD<10%	499	36	-	535	25	7	-	32
10%<=PD<16%	0	3	-	3	21	3	-	24
16%<=PD<99,99%	0	17	-	17	4	24	-	28
100%	-	-	200	200	-	-	394	394
- Μικρές επιχειρήσεις								
PD <2,5 %	239	4	-	243	254	3	-	257
2,5%<=PD<4%	1.212	21	-	1.233	1.188	8	-	1.196
4%<=PD<10%	674	189	-	863	70	23	-	93
10%<=PD<16%	143	196	-	339	46	12	-	58
16%<=PD<99,99%	0	521	-	521	46	1.162	-	1.208
100%	-	-	3.281	3.281	-	-	3.609	3.609
Επιχειρηματικά								
- Μεγάλες επιχειρήσεις								
Υψηλής διαβάθμισης	6.139	152	-	6.291	5.015	26	-	5.041
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	3.062	515	-	3.577	3.304	523	-	3.827
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	314	329	-	643	13	617	-	630
Απομειωμένα (Defaulted)	-	-	1.641	1.641	-	-	2.370	2.370
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ								
Υψηλής διαβάθμισης	1.354	51	-	1.405	979	27	-	1.006
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	1.501	245	-	1.746	1.404	220	-	1.624
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	178	507	-	685	44	467	-	511
Απομειωμένα (Defaulted)	-	-	3.001	3.001	-	-	3.226	3.226
- Ομόλογα τιτλοποίησης Pillar								
Υψηλής διαβάθμισης	1.058	-	-	1.058	-	-	-	-
Δημόσιος τομέας								
Ολες οι χώρες								
Υψηλής διαβάθμισης	1	-	-	1	6	0	-	6
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	53	-	-	53	59	1	-	60
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	-	3	-	3	0	0	-	0
Απομειωμένα (Defaulted)	-	-	2	2	-	-	1	1
Σύνολο	**25.205**	**6.251**	**12.950**	**44.406**	21.359	6.961	16.653	44.973

Εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης	31 Δεκεμβρίου 2019 Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Ονομαστική αξία € εκατ.	31 Δεκεμβρίου 2018 Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Ονομαστική αξία € εκατ.
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο								
Λιανική Τραπεζική								
Δανειακές δεσμεύσεις								
PD <2,5 %	257	6	-	263	1.513	2	-	1.515
2,5%<=PD<4%	646	2	-	648	1.034	1	-	1.035
4%<=PD<10%	1.405	65	-	1.470	72	13	-	85
10%<=PD<16%	166	4	-	170	21	2	-	23
16%<=PD<99,99%	0	10	-	10	1	11	-	12
100%	-	-	0	0	-	-	1	1
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις								
PD <2,5 %	13	0	-	13	38	0	-	38
2,5%<=PD<4%	93	-	-	93	93	0	-	93
4%<=PD<10%	40	0	-	40	0	0	-	0
10%<=PD<16%	-	0	-	0	-	0	-	0
16%<=PD<99,99%	-	0	-	0	-	-	-	-
100%	-	-	0	0	-	-	1	1
Επιχειρηματικά								
Δανειακές δεσμεύσεις								
Υψηλής διαβάθμισης	900	6	-	906	315	9	-	324
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	572	34	-	606	545	20	-	565
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	10	4	-	14	10	11	-	21
Απομειωμένα (Defaulted)	-	-	8	8	-	-	4	4
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις								
Υψηλής διαβάθμισης	523	2	-	525	496	0	-	496
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	298	85	-	383	261	64	-	325
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	12	66	-	78	7	61	-	68
Απομειωμένα (Defaulted)	-	-	98	98	-	-	101	101
Σύνολο	**4.935**	**284**	**106**	**5.325**	4.406	194	107	4.707

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τις κατηγορίες εσωτερικής πιστοληπτικής διαβάθμισης (το MRA ή αντίστοιχο σύστημα διαβάθμισης) του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου που αντιστοιχούν στις κατηγορίες πιστωτικής ποιότητας όπως παρουσιάζονται στους παραπάνω πίνακες:

Επιχειρηματικά δάνεια	
Κατηγορίες κατάταξης πιστωτικής ποιότητας	**Εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης**
Υψηλής διαβάθμισης	1-4
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	5-6
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	7-9
Απομειωμένα (Defaulted)	10

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την κίνηση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες προ απομείωσης ανά κατηγορία προϊόντος και ανά στάδιο η οποία υπολογίστηκε βάσει του αρχικού και τελικού υπολοίπου για τις περιόδους αναφοράς από την 1 Ιανουαρίου 2019 έως 31 Δεκεμβρίου 2019 και από την 1 Ιανουαρίου 2018 έως 31 Δεκεμβρίου 2018 :

	31 Δεκεμβρίου 2019												
	Επιχειρηματικά			Στεγαστικά			Καταναλωτικά			Μικρές επιχειρήσεις			
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Λογιστική αξία προ απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	**10.824**	**1.881**	**5.597**	**6.706**	**3.513**	**6.043**	**2.225**	**359**	**1.404**	**1.604**	**1.208**	**3.609**	**44.973**
Νέα δάνεια αναγνωρισθέντα ή αγορασθέντα	3.070	-	-	374	-	-	561	-	-	332	-	-	**4.337**
Υπόλοιπο από την απόκτηση εταιρειών (σημ. 23.3)	429	-	65	116	-	7	75	-	0	36	-	1	**729**
Ομόλογα τιτλοποίησης Pillar	1.058	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**1.058**
Μεταφορές μεταξύ σταδίων													
-σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου	*212*	*(199)*	*(13)*	*668*	*(657)*	*(11)*	*107*	*(104)*	*(3)*	*505*	*(502)*	*(3)*	**-**
-σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων	*(563)*	*740*	*(177)*	*(239)*	*783*	*(544)*	*(195)*	*260*	*(65)*	*(70)*	*395*	*(325)*	**-**
-σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	*(112)*	*(91)*	*203*	*(58)*	*(365)*	*423*	*(45)*	*(67)*	*112*	*(27)*	*(139)*	*166*	**-**
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που αποαναγνωρίστηκαν /ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης	(180)	(9)	(85)	(7)	(93)	(1.898)	(105)	(15)	(2)	(28)	(2)	(2)	**(2.426)**
Διαγραφές [1]	-	-	(514)	-	-	(144)	-	-	(264)	-	-	(161)	**(1.083)**
Αποπληρωμές	(1.348)	(492)	(321)	(679)	(143)	(85)	(303)	(41)	(58)	(214)	(55)	(51)	**(3.790)**
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	270	(28)	(111)	99	91	82	(23)	(3)	28	130	26	47	**608**
Λογιστική αξία προ απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	**13.660**	**1.802**	**4.644**	**6.980**	**3.129**	**3.873**	**2.297**	**389**	**1.152**	**2.268**	**931**	**3.281**	**44.406**
Πρόβλεψη απομείωσης	(64)	(90)	(2.499)	(13)	(174)	(1.517)	(37)	(44)	(974)	(22)	(99)	(1.566)	**(7.099)**
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου	**13.596**	**1.712**	**2.145**	**6.967**	**2.955**	**2.356**	**2.260**	**345**	**178**	**2.246**	**832**	**1.715**	**37.307**

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2018												
	Επιχειρηματικά			Στεγαστικά			Καταναλωτικά			Μικρές επιχειρήσεις			
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Λογιστική αξία προ απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	9.209	2.464	6.558	6.657	3.557	6.453	2.148	441	2.662	1.506	1.118	4.349	47.122
Νέα δάνεια αναγνωρισθέντα ή αγορασθέντα	3.222	-	-	310	-	-	484	-	-	297	-	-	4.313
Μεταφορές μεταξύ σταδίων													
-σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου	*873*	*(853)*	*(20)*	*559*	*(536)*	*(23)*	*140*	*(136)*	*(4)*	*123*	*(116)*	*(7)*	-
-σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων	*(434)*	*518*	*(84)*	*(191)*	*973*	*(782)*	*(107)*	*200*	*(93)*	*(75)*	*416*	*(341)*	-
-σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	*(53)*	*(289)*	*342*	*(73)*	*(430)*	*503*	*(57)*	*(86)*	*143*	*(29)*	*(177)*	*206*	-
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που αποαναγνωρίστηκαν /ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης	(2)	(0)	(190)	(0)	-	(6)	(11)	(2)	(995)	(6)	(1)	(6)	(1.219)
Διαγραφές [1]	-	-	(566)	-	-	(105)	-	-	(265)	-	-	(536)	(1.472)
Αποπληρωμές	(1.668)	(138)	(509)	(709)	(186)	(136)	(407)	(73)	(86)	(219)	(87)	(107)	(4.325)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	(323)	179	66	153	135	139	35	15	42	7	55	51	554
Λογιστική αξία προ απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	10.824	1.881	5.597	6.706	3.513	6.043	2.225	359	1.404	1.604	1.208	3.609	44.973
Πρόβλεψη απομείωσης	(57)	(111)	(2.992)	(35)	(284)	(2.228)	(39)	(103)	(1.093)	(15)	(213)	(1.630)	(8.800)
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου	10.767	1.770	2.605	6.671	3.229	3.815	2.186	256	311	1.589	995	1.979	36.173

[1] Το συμβατικά απαιτητό ποσό από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που είχαν διαγραφεί κατά τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 και ο Όμιλος βρίσκεται ακόμα σε διαδικασίες ανάκτησης ανέρχεται σε € 927 εκατ. (2018: € 1.238 εκατ.).

Σημείωση 1: Η κατηγόρια του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου περιλαμβάνει και τα δάνεια του Δημοσίου Τομέα.

Σημείωση 2: Τα «Δάνεια και οι απαιτήσεις από πελάτες που αποαναγνωρίστηκαν /ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης», περιλαμβάνουν τα δάνεια τα οποία αποαναγωρίστηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης λόγω α) τιτλοποίησης/ πώλησης (σημ. 20) και β) σημαντικών τροποποιήσεων των συμβατικών τους όρων και εκείνα που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης (σημ. 30).

Πιστωτικά απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την χρονοανάλυση των πιστωτικά απομειωμένων (Στάδιο 3 και POCI) δανείων και απαιτήσεων από πελάτες ανά κατηγορία δανείου προ απομείωσης, την πρόβλεψη απομείωσης καθώς και την αξία των εξασφαλίσεων που κατέχονται για τη μείωση του πιστωτικού κινδύνου.

Για τα καταγγελμένα δάνεια, ο Όμιλος παύει να παρακολουθεί την κατάσταση καθυστέρησής τους και συνεπώς τα υπόλοιπα τους περιλαμβάνονται στην κατηγορία «άνω των 360 ημερών», με εξαίρεση τα καταναλωτικά δάνεια τα οποία παρακολουθούνται μέχρι τις 360 μέρες καθυστέρησης.

	31 Δεκεμβρίου 2019							
	Λιανική Τραπεζική				Επιχειρηματικά		Δημόσιος τομέας	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων
	Στεγαστικά δάνεια € εκατ.	Καταναλωτικά δάνεια € εκατ.	Πιστωτικές κάρτες € εκατ.	Μικρές επιχειρήσεις € εκατ.	Μεγάλες επιχειρήσεις € εκατ.	Μικρομεσαίες ΜΜΕ € εκατ.	Ελλάδα και λοιπές χώρες € εκατ.	€ εκατ.
έως 90 ημέρες	850	118	25	362	551	515	-	**2.421**
90 έως 179 ημέρες	124	34	11	65	105	58	-	**397**
180 έως 360 ημέρες	111	40	12	69	37	46	-	**315**
άνω των 360 ημερών	2.788	760	152	2.785	948	2.382	2	**9.817**
Λογιστική αξία προ απομείωσης	**3.873**	**952**	**200**	**3.281**	**1.641**	**3.001**	**2**	**12.950**
Πρόβλεψη απομείωσης	(1.517)	(801)	(173)	(1.566)	(819)	(1.679)	(1)	**(6.556)**
Λογιστική αξία	**2.356**	**151**	**27**	**1.715**	**822**	**1.322**	**1**	**6.394**
Αξία εξασφαλίσεων	**2.494**	**122**	**0**	**1.761**	**956**	**1.309**	**0**	**6.642**

	31 Δεκεμβρίου 2018							
	Λιανική Τραπεζική				Επιχειρηματικά		Δημόσιος τομέας	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων
	Στεγαστικά δάνεια € εκατ.	Καταναλωτικά δάνεια € εκατ.	Πιστωτικές κάρτες € εκατ.	Μικρές επιχειρήσεις € εκατ.	Μεγάλες επιχειρήσεις € εκατ.	Μικρομεσαίες ΜΜΕ € εκατ.	Ελλάδα € εκατ.	€ εκατ.
έως 90 ημέρες	1.280	135	25	574	885	573	-	3.472
90 έως 179 ημέρες	250	51	12	84	40	56	-	493
180 έως 360 ημέρες	175	67	16	73	35	46	-	412
άνω των 360 ημερών	4.338	757	341	2.878	1.410	2.551	1	12.276
Λογιστική αξία προ απομείωσης	6.043	1.010	394	3.609	2.370	3.226	1	16.653
Πρόβλεψη απομείωσης	(2.228)	(772)	(321)	(1.630)	(1.297)	(1.694)	(1)	(7.943)
Λογιστική αξία	3.815	238	73	1.979	1.073	1.532	0	8.710
Αξία εξασφαλίσεων	4.012	130	0	1.850	1.133	1.416	0	8.541

Σημείωση: Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η λογιστική αξία προ απομείωσης των απομειωμένων δανείων περιλαμβάνει και τα δάνεια της κατηγορίας POCI ποσού € 54 εκατ. (2018: € 5 εκατ.).

(β) Εξασφαλίσεις και ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία

Εξασφαλίσεις

Ο δείκτης δανείων προς αξία εξασφάλισης των στεγαστικών δανείων προσδιορίζει τη σχέση μεταξύ του δανειακού υπολοίπου, προ απομείωσης, και της τρέχουσας αξίας των ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση κατά την ημερομηνία του ισολογισμού.

Ο δείκτης δανείων προς αξία εξασφάλισης των στεγαστικών δανείων παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Στεγαστικά Δάνεια		
Μικρότερο από 50%	**3.407**	3.366
50%-70%	**2.300**	2.101
71%-80%	**1.505**	1.445
81%-90%	**1.139**	1.250
91%-100%	**2.072**	2.625
101%-120%	**1.023**	1.554
121%-150%	**887**	1.362
Μεγαλύτερο από 150%	**1.649**	2.559
Συνολική έκθεση	**13.982**	16.262
Μέσος όρος του δείκτη δανείου προς αξία εξασφάλισης	**76,79%**	89,79%

Η ανάλυση των εξασφαλίσεων και εγγυήσεων για δάνεια και απαιτήσεις πελατών στο αποσβέσιμο κόστος παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες:

	31 Δεκεμβρίου 2019				
	Αξία εξασφαλίσεων				
	Ακίνητη περιουσία € εκατ.	Χρηματ/κές € εκατ.	Λοιπές € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	Ληφθείσες Εγγυήσεις € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	**14.825**	**423**	**204**	**15.452**	**291**
Επιχειρηματικά[1]	**5.517**	**879**	**5.405**	**11.802**	**180**
Δημόσιος τομέας	**1**	**1**	**0**	**2**	**-**
Σύνολο	**20.343**	**1.303**	**5.609**	**27.256**	**471**

	31 Δεκεμβρίου 2018				
	Αξία εξασφαλίσεων				
	Ακίνητη περιουσία € εκατ.	Χρηματ/κές € εκατ.	Λοιπές € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	Ληφθείσες Εγγυήσεις € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	15.979	361	225	16.565	215
Επιχειρηματικά[1]	4.601	870	4.453	9.924	180
Δημόσιος τομέας	2	3	-	5	-
Σύνολο	20.582	1.234	4.678	26.494	395

[1] Οι λοιπές εξασφαλίσεις περιλαμβάνουν εκχωρημένες απαιτήσεις, εξοπλισμό, αποθέματα, πλωτά μέσα κλπ.

Ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία

Ο Όμιλος αναγνωρίζει στον ισολογισμό τα περιουσιακά στοιχεία που κρατούνται ως εξασφαλίσεις, όταν αυτά έρχονται στην κατοχή του συνήθως μέσω νομικών διαδικασιών ή επικαλούμενος άλλες πιστωτικές ενισχύσεις. Η κύρια κατηγορία εξασφαλίσεων που ανακτάται από τον Όμιλο, για την αποπληρωμή ή μείωση του υπολοίπου των δανείων, αφορά σε ακίνητα περιουσιακά στοιχεία. Τα ακίνητα κατηγοριοποιούνται στα ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία στην χαμηλότερη αξία μεταξύ του κόστους και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας (βλέπε επίσης σημ. 2.2.18 και 29). Στις περιπτώσεις που τα ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο για τις δραστηριότητες του, τότε αυτά κατηγοριοποιούνται ως ιδιοχρησιμοποιούμενα πάγια στοιχεία ή ως επενδύσεις σε ακίνητα αναλόγως (βλέπε σημ. 2.2.6, 26 και 27).

Στους πίνακες που ακολουθούν, παρουσιάζονται οι εξασφαλίσεις τις οποίες ο Όμιλος απέκτησε και τις αναγνώρισε στα ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία, καθώς επίσης τα καθαρά κέρδη/(ζημιές) που προέκυψαν από πωλήσεις τέτοιων περιουσιακών στοιχείων μέσα στη χρήση:

	31 Δεκεμβρίου 2019						
	Αξία ανακτηθέντων εξασφαλίσεων € εκατ.	**Εκ των οποίων: εντός της χρήσης € εκατ.**	**Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.**	**Εκ της οποίας: εντός της χρήσης € εκατ.**	**Καθαρή αξία ανακτηθέντων εξασφαλίσεων € εκατ.**	**Καθαρή αξία πώλησης € εκατ.**	**Καθαρό κέρδος/(ζημιά) πώλησης € εκατ.**
Ανακτηθείσα ακίνητη περιουσία από πλειστηριασμούς	**719**	**178**	**(183)**	**5**	**536**	**39**	**1**
- Κατοικίες	*255*	*46*	*(49)*	*14*	*206*	*15*	*(0)*
- Εμπορικά ακίνητα	*464*	*132*	*(134)*	*(9)*	*330*	*24*	*1*
Λοιπές εξασφαλίσεις	**1**	**-**	**(0)**	**-**	**1**	**1**	**0**

	31 Δεκεμβρίου 2018						
	Αξία ανακτηθέντων εξασφαλίσεων € εκατ.	Εκ των οποίων: εντός της χρήσης € εκατ.	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.	Εκ της οποίας: εντός της χρήσης € εκατ.	Καθαρή αξία ανακτηθέντων εξασφαλίσεων € εκατ.	Καθαρή αξία πώλησης € εκατ.	Καθαρό κέρδος/(ζημιά) πώλησης € εκατ.
Ανακτηθείσα ακίνητη περιουσία από πλειστηριασμούς	663	175	(188)	(5)	475	36	(1)
- Κατοικίες	*279*	*62*	*(63)*	*4*	*216*	*21*	*(1)*
- Εμπορικά ακίνητα	*384*	*113*	*(125)*	*(9)*	*259*	*15*	*0*
Λοιπές εξασφαλίσεις	1	0	0	0	1	0	0

Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία τα οποία έχουν κατηγοριοποιηθεί ως επενδύσεις σε ακίνητα ή ως κατεχόμενα προς πώληση (σημ. 30) το 2019 και τα οποία προήλθαν είτε από ανάκτηση ή από μεταφορά από τα ανακτηθέντα πάγια περιουσιακά στοιχεία, ανήλθαν σε € 55 εκατ. (2018: € 22 εκατ.).

(γ) Γεωγραφική κατανομή και τομέας δραστηριότητας των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Όπως αναφέρεται στη σημ. 5.2.1, ο Όμιλος κατέχει διαφοροποιημένα χαρτοφυλάκια σε διαφορετικές αγορές και χώρες και εφαρμόζει όρια στη συγκέντρωση ανά γεωγραφική περιοχή ή τομέα δραστηριότητας των ομάδων των πιστούχων που μπορεί να επηρεαστούν παρόμοια από αλλαγές στις οικονομικές ή άλλες συνθήκες, ώστε να περιορίσει τον πιστωτικό κίνδυνο.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα ανοίγματα του Ομίλου σε δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες και δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο στη λογιστική αξία προ απομείωσης και σε ονομαστική αξία αντίστοιχα, ανά στάδιο αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς, κατηγορία δανείων, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή και την πρόβλεψη απομείωσης ανά κατηγορία δανείων, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή:

	31 Δεκεμβρίου 2019											
	Ελλάδα				Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες				Λοιπές χώρες			
	Λογιστική αξία προ απομείωσης/Ονομαστική αξία				Λογιστική αξία προ απομείωσης/Ονομαστική αξία				Λογιστική αξία προ απομείωσης/Ονομαστική αξία			
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου -Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων [1] € εκατ.	Πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων [1] € εκατ.	Πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων [1] € εκατ.	Πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	**9.202**	**4.176**	**7.954**	***(4.272)***	**2.336**	**273**	**351**	***(174)***	**7**	**0**	**1**	***(0)***
- Στεγαστικά δάνεια	*5.786*	*3.008*	*3.676*	*(1.627)*	*1.188*	*121*	*196*	*(77)*	*6*	*0*	*1*	*(0)*
- Καταναλωτικά δάνεια	*839*	*233*	*907*	*(820)*	*715*	*91*	*45*	*(38)*	*1*	*0*	*0*	*(0)*
- Πιστωτικές κάρτες	*644*	*46*	*196*	*(193)*	*98*	*19*	*4*	*(4)*	*0*	*0*	*0*	*(0)*
- Μικρές επιχειρήσεις	*1.933*	*889*	*3.175*	*(1.632)*	*335*	*42*	*106*	*(55)*	*0*	*-*	*-*	*(0)*
Επιχειρηματικά	***7.459***	***1.381***	***4.085***	***(2.344)***	***4.311***	***379***	***482***	***(272)***	***1.836***	***39***	***75***	***(35)***
-Εμπόριο και Υπηρεσίες [2]	*2.942*	*448*	*1.943*	*(1.159)*	*1.836*	*57*	*204*	*(145)*	*321*	*0*	*33*	*(18)*
-Βιομηχανία	*2.136*	*267*	*827*	*(484)*	*537*	*59*	*17*	*(8)*	*12*	*-*	*-*	*(0)*
-Ναυτιλία	*176*	*5*	*10*	*(9)*	*135*	*-*	*62*	*(57)*	*1.360*	*39*	*24*	*(7)*
-Κατασκευές	*697*	*325*	*884*	*(529)*	*424*	*31*	*59*	*(34)*	*30*	*-*	*18*	*(10)*
-Τουρισμός	*819*	*325*	*405*	*(146)*	*197*	*30*	*1*	*(0)*	*-*	*-*	*-*	*-*
-Ενέργεια	*628*	*8*	*11*	*(13)*	*168*	*11*	*25*	*(4)*	*15*	*-*	*-*	*(0)*
-Λοιπές	*61*	*3*	*5*	*(4)*	*1.014*	*191*	*114*	*(24)*	*98*	*-*	*-*	*(0)*
Δημόσιος τομέας	**44**	**3**	**1**	***(2)***	**2**	**-**	**1**	***(0)***	**8**	**-**	**0**	***(0)***
Σύνολο	***16.705***	***5.560***	***12.040***	***(6.618)***	***6.649***	***652***	***834***	***(446)***	***1.851***	***39***	***76***	***(35)***
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	**3.193**	**168**	**100**	***(62)***	**1.562**	**98**	**6**	***(2)***	**180**	**18**	**0**	***(0)***
-Δανειακές δεσμεύσεις	*2.659*	*69*	*4*	*(20)*	*1.155*	*60*	*4*	*(1)*	*142*	*2*	*-*	*(0)*
-Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις	*534*	*99*	*96*	*(42)*	*407*	*38*	*2*	*(1)*	*38*	*16*	*0*	*(0)*

	31 Δεκεμβρίου 2018											
	Ελλάδα				Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες				Λοιπές χώρες			
	Λογιστική αξία προ απομείωσης/Ονομαστική αξία				Λογιστική αξία προ απομείωσης/Ονομαστική αξία				Λογιστική αξία προ απομείωσης/Ονομαστική αξία			
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου -Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων [1] € εκατ.	Πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων [1] € εκατ.	Πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων [1] € εκατ.	Πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	8.580	4.833	10.630	(5.433)	1.948	247	425	(207)	7	0	1	(0)
- Στεγαστικά δάνεια	*5.686*	*3.398*	*5.812*	*(2.454)*	*1.014*	*115*	*230*	*(93)*	*6*	*0*	*1*	*(0)*
- Καταναλωτικά δάνεια	*899*	*230*	*967*	*(860)*	*568*	*78*	*43*	*(34)*	*1*	*0*	*0*	*(0)*
- Πιστωτικές κάρτες	*664*	*33*	*389*	*(336)*	*93*	*18*	*5*	*(5)*	*0*	*0*	*0*	*(0)*
- Μικρές επιχειρήσεις	*1.331*	*1.172*	*3.462*	*(1.783)*	*273*	*36*	*147*	*(75)*	*-*	*-*	*-*	*-*
Επιχειρηματικά	6.514	1.501	5.018	(2.831)	2.442	296	469	(250)	1.803	83	109	(77)
-Εμπόριο και Υπηρεσίες	*2.435*	*621*	*2.308*	*(1.388)*	*493*	*3*	*144*	*(80)*	*51*	*25*	*56*	*(43)*
-Βιομηχανία	*1.980*	*262*	*1.026*	*(556)*	*455*	*71*	*31*	*(17)*	*6*	*-*	*-*	*(0)*
-Ναυτιλία	*39*	*0*	*-*	*(0)*	*161*	*8*	*78*	*(59)*	*1.549*	*52*	*35*	*(24)*
-Κατασκευές	*751*	*319*	*1.158*	*(692)*	*536*	*56*	*83*	*(54)*	*78*	*6*	*18*	*(10)*
-Τουρισμός	*677*	*286*	*506*	*(180)*	*275*	*94*	*13*	*(5)*	*0*	*-*	*-*	*(0)*
-Ενέργεια	*594*	*11*	*9*	*(14)*	*55*	*0*	*17*	*(6)*	*16*	*-*	*-*	*(0)*
-Λοιπές	*38*	*2*	*11*	*(1)*	*467*	*64*	*103*	*(29)*	*103*	*-*	*-*	*(0)*
Δημόσιος τομέας	56	0	1	(2)	1	1	0	(0)	8	0	-	(0)
Σύνολο	*15.150*	*6.334*	*15.649*	*(8.266)*	*4.391*	*544*	*894*	*(457)*	*1.818*	*83*	*110*	*(77)*
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	2.971	91	102	(55)	1.370	87	5	(3)	65	16	0	(0)
-Δανειακές δεσμεύσεις	*2.400*	*7*	*1*	*(6)*	*1.054*	*62*	*4*	*(2)*	*57*	*0*	*0*	*(0)*
-Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις	*571*	*84*	*101*	*(49)*	*316*	*25*	*1*	*(1)*	*8*	*16*	*0*	*(0)*

[1] Περιλαμβάνει πιστωτικά απομειωμένα δάνεια πελατών (POCI) ποσού € 53,5 εκατ. από δραστηριότητες σε Λοιπές Ευρωπαϊκές Χώρες και € 0,5 εκατ. σε Λοιπές Χώρες (2018: € 5 εκατ. σε Λοιπές Ευρωπαϊκές Χώρες).

[2] Οι δραστηριότητες σε Λοιπές Ευρωπαϊκές Χώρες περιλαμβάνουν € 1.058 εκατ. τα οποία σχετίζονται ομόλογα της τιτλοποίησης Pillar.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η λογιστική αξία των δανείων του Ομίλου που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ανήλθε σε € 58 εκατ. (2018: € 59 εκατ.) τα οποία περιλαμβάνονται στο χαρτοφυλάκιο επιχειρηματικών δανείων, εκ των οποίων τα € 47 εκατ. (2018: € 46 εκατ.) αφορούν δραστηριότητες στην Ελλάδα ενώ € 11 εκατ. (2018:€ 13 εκατ.) αφορούν δραστηριότητες στην Υπόλοιπη Ευρώπη.

(δ) Μέτρα ρύθμισης δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Οι συμβατικοί όροι των δανείων ενδέχεται να τροποποιηθούν λόγω διαφόρων παραγόντων, όπως αλλαγές στις συνθήκες της αγοράς, διακράτηση πελατείας και λοιπών παραγόντων, καθώς και λόγω ενδεχόμενης επιδείνωσης στην οικονομική κατάσταση του οφειλέτη. Ο Όμιλος εφαρμόζει διάφορα προγράμματα ρύθμισης δανείων, προκειμένου να ενισχύσει τη διαχείριση των σχέσεών του με τους πελάτες και την αποτελεσματικότητα των μηχανισμών είσπραξης των απαιτήσεών του, καθώς και να βελτιώσει την ανακτησιμότητα των αντίστοιχων ταμιακών ροών και να περιορίσει τις ζημιές από πιστωτικούς κινδύνους που προέρχονται τόσο από τα δάνεια λιανικής τραπεζικής όσο και από το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο.

Κατηγοριοποίηση Μέτρων Ρύθμισης

Οι πρακτικές ρύθμισης δανείων, όπως παρακολουθούνται και γνωστοποιούνται από τον Όμιλο, βάσει των εκτελεστικών τεχνικών προτύπων της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής περιλαμβάνουν μόνο τις περιπτώσεις τροποποίησης των συμβατικών όρων αποπληρωμής του δανείου λόγω οικονομικής αδυναμίας του οφειλέτη να ανταποκριθεί στις δανειακές του υποχρεώσεις βάσει των υφιστάμενων όρων, και ο Όμιλος παρέχει διευκολύνσεις, μέσω ευνοϊκής τροποποίησης των όρων και προϋποθέσεων που προβλέπονται από την δανειακή σύμβαση, ενέργεια στην οποία δεν θα προέβαινε εάν ο οφειλέτης δεν βρισκόταν σε οικονομική δυσχέρεια.

Όλα τα άλλα είδη τροποποιήσεων που παρέχονται από τον Όμιλο και δεν οφείλονται στην οικονομική αδυναμία του οφειλέτη, αλλά καθορίζονται από παράγοντες επιχειρηματικής φύσεως, δεν αποτελούν μέτρα ρύθμισης.

Λύσεις Ρύθμισης Δανείων

Οι λύσεις ρύθμισης παρέχονται κατόπιν αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας του πελάτη και της πρόθεσής του να αποπληρώσει την οφειλή του, και μπορεί να είναι προσωρινής φύσης ή μεγαλύτερης διάρκειας. Ο σκοπός των προγραμμάτων αυτών είναι η διευκόλυνση των οφειλετών που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες μέσω επαναπροσδιορισμού των όρων αποπληρωμής των δανείων τους με βιώσιμο τρόπο και ταυτόχρονα η προστασία του Ομίλου από ενδεχόμενες πιστωτικές ζημιές. Ο Όμιλος αναπτύσσει στοχευμένες στρατηγικές κατηγοριοποίησης οφειλετών με σκοπό την εξεύρεση κατάλληλων βραχυπρόθεσμων ή μακροπρόθεσμων και βιώσιμων λύσεων, οι οποίες θα ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες οικονομικές ανάγκες των εν λόγω επιλεγμένων ομάδων οφειλετών.

Τα μέτρα ρύθμισης δανείων μπορεί να περιλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται απαραίτητα σε ένα ή και περισσότερα από τα παρακάτω:

- κεφαλαιοποίηση ληξιπρόθεσμων οφειλών,
- τακτοποίηση ληξιπρόθεσμων οφειλών,
- καταβολή δόσης μεγαλύτερης των οφειλόμενων τόκων,
- καταβολή μόνο τόκων,
- καταβολή δόσης μικρότερης των οφειλόμενων τόκων,
- περίοδος χάριτος,
- μείωση επιτοκίου,
- παράταση διάρκειας,
- διαχωρισμός οφειλής,
- μερική διαγραφή οφειλής,
- λειτουργική αναδιάρθρωση και
- συμφωνίες ανταλλαγής χρέους με μετοχικό κεφάλαιο.

Ειδικά για τα καταναλωτικά δάνεια χωρίς εξασφάλιση (περιλαμβανομένων των πιστωτικών καρτών), τα προγράμματα ρύθμισης (π.χ. παράταση διάρκειας) πραγματοποιούνται κυρίως μέσω της ενοποίησης των δανειακών υποχρεώσεων, όπου όλα τα υφιστάμενα υπόλοιπα καταναλωτικών δανείων συγκεντρώνονται σε ένα. Αυτές οι ρυθμίσεις εφαρμόζονται τόσο για να επιτυγχάνεται η επαρκής μείωση των δόσεων του δανείου όσο και ο βιώσιμος χαρακτήρας της ρύθμισης για τον οφειλέτη. Σε επιλεγμένες περιπτώσεις, η ενοποίηση των δανειακών υποχρεώσεων μπορεί να συνδυάζεται με εγγραφή προσημείωσης σε ακίνητα, μετατρέποντας έτσι τα μη εξασφαλισμένα ανοίγματα του Ομίλου σε εξασφαλισμένα.

Στην περίπτωση των στεγαστικών δανείων, η μείωση της δόσης μπορεί να επιτευχθεί μέσω διαφόρων προγραμμάτων ρύθμισης, όπως η παράταση διάρκειας της αποπληρωμής του δανείου, η κεφαλαιοποίηση των ληξιπρόθεσμων οφειλών, ο διαχωρισμός οφειλής και σχέδια για καταβολή μειωμένης δόσης.

Τα επιχειρηματικά δάνεια υπόκεινται σε ρύθμιση, όταν υπάρχουν ενδείξεις οικονομικών δυσχερειών του οφειλέτη, η οποία στοιχειοθετείται από ένα συνδυασμό παραγόντων μεταξύ των οποίων η επιδείνωση των οικονομικών του στοιχείων, η υποβάθμιση της πιστοληπτικής του αξιολόγησης, οι καθυστερήσεις πληρωμών και λοιποί παράγοντες.

Η Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων του Ομίλου (Troubled Assets Group General Division- TAG) αποτελεί μία ανεξάρτητη αρχή, η οποία έχει την συνολική ευθύνη για την διαχείριση των προβληματικών δανείων, σύμφωνα με την Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος 42/30.05.2014 και τις τροποποιήσεις της. Η Διεύθυνση ελέγχει και παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων ρύθμισης και διασφαλίζει τη συνεχή βελτίωση και προσαρμογή των σχετικών πολιτικών και των διαδικασιών.

Η TAG συνεργάζεται με τον Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων για την αμοιβαία κατανόηση και ανάπτυξη της κατάλληλης μεθοδολογίας σχετικά με την αξιολόγηση των κινδύνων που απορρέουν από κάθε τύπο ρύθμισης και κατηγορία καθυστέρησης, ανά δανειακό χαρτοφυλάκιο. Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τη δομή και τις κυριότερες δραστηριότητες της TAG παρατίθενται στις σημ. 5.2.

Ανταλλαγή χρέους με απόκτηση μετοχών του οφειλέτη

Για τα χαρτοφυλάκια επιχειρηματικών δανείων, ο Όμιλος συμμετέχει σε ορισμένες περιπτώσεις σε συναλλαγές ανταλλαγής χρέους με μετοχές, ως μέρος των λύσεων ρύθμισης, όπως περιγράφεται στη σημ. 2.2.9. Το 2019, οι μετοχικοί τίτλοι που αποκτήθηκαν και διακρατούνται από τον Όμιλο την 31 Δεκεμβρίου 2019 είναι: (α) 12,46% προνομιούχους μετοχικούς τίτλους χωρίς δικαίωμα ψήφου της Helesi S.A. για € 1,8 χιλ. και β) 6,75% προνομιούχους μετοχικούς τίτλους χωρίς δικαίωμα ψήφου της Akritas S.A. για € 0,01 εκατ. Παρομοίως το 2018 οι μετοχικοί τίτλοι που αποκτήθηκαν και διακρατούνται από τον Όμιλο κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018 ήταν: (α) 10,67% μετοχικούς τίτλους χωρίς δικαίωμα ψήφου της Pillarstone Bidco S.C.A. για € 0,02 εκατ., που σχετίζεται με την αναδιάρθρωση χρέους της Famar S.A. και (β) 12,1% της Regency Hellenic Investments S.A. για € 8,5 εκατ., που σχετίζεται με την αναδιάρθρωση χρέους της Regency Entertaiment S.A.

i. Ταξινόμηση ρυθμισμένων δανείων

Τα ρυθμισμένα δάνεια κατηγοριοποιούνται ως μη απομειωμένα (Στάδιο 2) ή ως απομειωμένα (Στάδιο 3) αξιολογώντας τον βαθμό καθυστέρησης και την πιστοληπτική τους διαβάθμιση.

Τα απομειωμένα ρυθμισμένα δάνεια υπόκεινται αρχικά σε περίοδο επιτήρησης ενός έτους, κατά την οποία η συναλλακτική συμπεριφορά των οφειλετών παρακολουθείται επισταμένως. Εάν, στο τέλος της ανωτέρω περιόδου, οι οφειλέτες έχουν ανταποκριθεί στους όρους του προγράμματος και δεν υπάρχουν καθόλου ποσά σε καθυστέρηση, καθώς και αμφιβολίες για την πλήρη εξόφληση των δανείων, τότε αυτά γνωστοποιούνται ως μη απομειωμένα ρυθμισμένα δάνεια (Στάδιο 2). Επιπροσθέτως, τα μη απομειωμένα ρυθμισμένα δάνεια, συμπεριλαμβανομένων αυτών που προγενέστερα κατηγοριοποιήθηκαν ως απομειωμένα και τήρησαν του όρους της ρύθμισης, υπόκεινται σε διετή παρακολούθηση. Εάν, στο τέλος αυτής της περιόδου, οι οφειλέτες έχουν προβεί σε τακτικές πληρωμές κατά ένα σημαντικό ποσό σωρευτικά, δεν υπάρχουν ποσά σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 30 ημερών και τα δάνεια δεν είναι ούτε απομειωμένα ούτε πληρούνται άλλα κριτήρια αύξησης πιστωτικού κινδύνου, τότε αυτά εξέρχονται από το καθεστώς ρύθμισης και ταξινομούνται στο Στάδιο 1.

Ειδικότερα, η κατηγορία των απομειωμένων ρυθμισμένων δανείων περιλαμβάνει εκείνα που (α) κατά την ημερομηνία της ρύθμισης ήταν σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών ή θεωρούνταν πιθανό να μην αποπληρωθούν, (β) στο τέλος της περιόδου επιτήρησης του ενός έτους ικανοποίησαν τα κριτήρια για την μεταφορά τους στην κατηγορία των μη απομειωμένων δανείων και κατά την διετή περίοδο παρακολούθησης τα νέα μέτρα ρύθμισης είχαν παραταθεί ή υπήρξαν ποσά σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 30 ημερών και (γ) κατηγοριοποιήθηκαν αρχικά ως μη απομειωμένα και κατά την διάρκεια της διετούς περιόδου παρακολούθησης ικανοποίησαν τα κριτήρια για την μεταφορά τους στην κατηγορία των απομειωμένων.

Επίσης, τα ρυθμισμένα δάνεια που δεν εξυπηρετούνται σύμφωνα με τους νέους τροποποιημένους όρους και τα οποία μεταγενέστερα καταγγέλλονται, παύουν να παρακολουθούνται ξεχωριστά βάσει των διαδικασιών που ο Όμιλος εφαρμόζει για τα προγράμματα ρύθμισης, και γνωστοποιούνται ως καταγγελμένα απομειωμένα δάνεια (Στάδιο 3) σύμφωνα με τις διαδικασίες του Ομίλου για την διαχείριση και παρακολούθηση των καταγγελμένων δανείων.

ii. Αξιολόγηση Απομείωσης

Στις περιπτώσεις που παρέχονται μέτρα ρύθμισης, ο Όμιλος αξιολογεί την οικονομική κατάσταση του πιστούχου και την ικανότητα αποπληρωμής των υποχρεώσεων του βάσει των πολιτικών απομείωσης του Ομίλου που περιγράφονται στις σημειώσεις 2.2.13 και 5.2.1. Συγκεκριμένα, τα ρυθμισμένα επιχειρηματικά δάνεια, τα ανοίγματα λιανικής τραπεζικής, τα οποία είναι από μόνα τους σημαντικά καθώς και αυτά προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αξιολογούνται σε ατομική βάση. Επιπροσθέτως, τα ρυθμισμένα δάνεια λιανικής τραπεζικής αξιολογούνται σε συλλογική βάση ξεχωριστά από τα υπόλοιπα χαρτοφυλάκια λιανικής καθώς συμπεριλαμβάνουν μεγάλη ομογενή ομάδα δανείων.

iii. Αναδιαρθρώσεις δανείων

Όταν οι τροποποιήσεις στους συμβατικούς όρους ενός ρυθμισμένου δανείου είναι σημαντικές, το αρχικό ρυθμισμένο δάνειο αποαναγνωρίζεται και αναγνωρίζεται ένα καινούργιο. Ο Όμιλος αναγνωρίζει το τροποποιημένο χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού ως «καινούργιο» σε εύλογη αξία και η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του παλιού δανείου και της εύλογης αξίας του νέου αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ως κέρδος ή ζημιά από από-αναγνώριση.

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η τροποποίηση ως αποτέλεσμα λύσεων ρύθμισης δεν θεωρείται σημαντική, ο Όμιλος υπολογίζει εκ νέου την λογιστική αξία προ απομείωσης του δανείου και αναγνωρίζει τη διαφορά ως κέρδος ή ζημιά από τροποποίηση στα αποτελέσματα χρήσης. Ο Όμιλος συνεχίζει να παρακολουθεί το τροποποιημένο ρυθμισμένο δάνειο κατά τη περίοδο επιτήρησης για να προσδιορίσει κατά ποσό έχει αυξηθεί ο πιστωτικός κίνδυνος από την αρχική του αναγνώριση.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η λογιστική αξία των ρυθμισμένων δανείων του Ομίλου τα οποία επιμετρούνται σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ανέρχεται σε € 26 εκατ. (2018: € 35 εκατ.).

Οι παρακάτω πίνακες εμπεριέχουν ανάλυση των δανείων που επιμετρούνται σε αποσβέσιμο κόστος σχετικά με τις δραστηριότητες ρύθμισης του Ομίλου. Για λόγους συγκρισιμότητας με τις ποσοτικές πληροφορίες στην ενότητα (α) οι οποίες βασίζονται στις αναθεωρημένες απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 7, τα ποσά στους πίνακες παρακάτω παρατίθενται σε λογιστικές αξίες προ πρόβλεψης απομείωσης ενώ οι συσσωρευμένες προβλέψεις απομείωσης παρουσιάζονται ξεχωριστά, σύμφωνα με τον εσωτερικό τρόπο παρακολούθησης και αναφοράς του πιστωτικού κινδύνου στον Όμιλο.

Ο παρακάτω πίνακας συμπεριλαμβάνει μια σύνοψη των ρυθμισμένων δανείων ανά είδος ρύθμισης του Ομίλου:

	2019	2018
	€ εκατ.	€ εκατ.
Μέτρα ρύθμισης δανείων:		
Διαχωρισμός οφειλής	**2.342**	3.218
Παράταση διάρκειας	**2.696**	3.318
Κεφαλαιοποίηση ληξιπρόθεσμων οφειλών	**380**	564
Μειωμένη δόση μικρότερη των οφειλόμενων τόκων	**227**	285
Μείωση επιτοκίου	**726**	825
Μειωμένη δόση μεγαλύτερη των οφειλόμενων τόκων	**305**	568
Τακτοποίηση ληξιπρόθεσμων οφειλών	**239**	308
Καταβολή μόνο τόκων	**53**	75
Περίοδος χάριτος	**90**	113
Συμφωνίες ανταλλαγής χρέους με μετοχικό κεφάλαιο	**28**	65
Μερική διαγραφή οφειλής	**57**	54
Λειτουργική αναδιάρθρωση επιχείρησης	**74**	95
Λοιπά	**244**	174
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης	**7.461**	9.662
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	**(1.675)**	(2.236)
Λογιστική αξία	**5.786**	7.426

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν μια σύνοψη των ρυθμισμένων δανείων και των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες ανά ποιοτική διαβάθμιση:

	31 Δεκεμβρίου 2019		
	Συνολικά δάνεια και απαιτήσεις στο αποσβέσιμο € εκατ.	**Ρυθμισμένα δάνεια € εκατ.**	**% Ρυθμισμένων δανείων**
Συνολική αξία προ απομείωσης:			
Δάνεια με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1	**25.205**	**-**	**-**
Δανεία με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια- Στάδιο 2	**6.251**	**4.155**	**66,5**
Απομειωμένα δανεία με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια	**12.950**	**3.306**	**25,5**
Συνολική αξία προ απομείωσης	**44.406**	**7.461**	**16,8**
Συσσωρευμένες προβλέψεις για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές:			
Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1	**(136)**	**-**	
Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	**(407)**	**(311)**	
Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια απομειωμένων δανείων εκ των οποίων :	**(6.556)**	**(1.364)**	
- Ατομική αξιολόγηση	*(2.129)*	*(453)*	
- Συλλογική αξιολόγηση	*(4.427)*	*(911)*	
Συνολική λογιστική αξία	**37.307**	**5.786**	**15,5**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις	**27.256**	**5.171**	

	31 Δεκεμβρίου 2018		
	Συνολικά δάνεια και απαιτήσεις στο αποσβέσιμο κόστος € εκατ.	Ρυθμισμένα δάνεια € εκατ.	% Ρυθμισμένων δανείων
Συνολική αξία προ απομείωσης:			
Δάνεια με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1	21.359	-	-
Δανεία με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια- Στάδιο 2	6.961	4.883	70,1
Απομειωμένα δανεία με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια	16.653	4.779	28,7
Συνολική αξία προ απομείωσης	44.973	9.662	21,5
Συσσωρευμένες προβλέψεις για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές:			
Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1	(146)	-	
Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2	(711)	(546)	
Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια απομειωμένων δανείων εκ των οποίων :	(7.943)	(1.690)	
- Ατομική αξιολόγηση	*(2.701)*	*(579)*	
- Συλλογική αξιολόγηση	*(5.242)*	*(1.111)*	
Συνολική λογιστική αξία	36.173	7.426	20,5
Ληφθείσες εξασφαλίσεις	26.494	6.498	

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την κίνηση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Λογιστική αξία προ απομείωσης την 1 Ιανουρίου	**9.662**	11.074
Δάνεια που εντάχθηκαν σε καθεστώς ρύθμισης εντός της χρήσης [1]	779	1.253
Δάνεια σε καθεστώς ρύθμισης που αποαναγνωρίστηκαν/ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης [2]	(782)	(42)
Διαγραφές δανείων που ήταν σε καθεστώς ρύθμισης	(114)	(81)
Αποπληρωμές δανείων	(412)	(484)
Δάνεια και απατήσεις που εξήλθαν από το καθεστώς της ρύθμισης [3]	(1.843)	(2.201)
Λοιπά	171	143
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(1.675)	(2.236)
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου	**5.786**	7.426

[1] Δάνεια που εντάχθηκαν σε καθεστώς ρύθμισης συμπεριλαμβάνουν δάνεια για τα οποία ο Όμιλος προέβη για πρώτη φορά σε διαδικασίες ρύθμισης κατά τη διάρκεια της χρήσης.
[2] Τα «Δάνεια και απαιτήσεις σε καθεστώς ρύθμισης που αποαναγνωρίστηκαν/ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης» περιλαμβάνουν δάνεια τα οποία αποαναγνωρίστηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης λόγω α) πώλησης και β) σημαντικών τροποποιήσεων των συμβατικών τους όρων και εκείνων που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης (σημ. 30).
[3] Το 2019, ποσό € 482 εκατ. δανείων και απαιτήσεων τα οποία εξήλθαν από το καθεστώς ρύθμισης αναφέρεται σε καταγγελμένα δάνεια (2018:€ 946 εκατ.).

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης ανά είδος δανείου:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	**5.483**	7.276
- Στεγαστικά δάνεια	*3.753*	*5.071*
- Καταναλωτικά δάνεια	*305*	*423*
- Πιστωτικές κάρτες	*66*	*75*
- Μικρές επιχειρήσεις	*1.359*	*1.707*
Επιχειρηματικά	**1.978**	2.386
- Μεγάλες επιχειρήσεις	*1.063*	*1.391*
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ	*915*	*995*
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης	**7.461**	9.662
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	**(1.675)**	(2.236)
Λογιστική αξία	**5.786**	7.426

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης ανά γεωγραφική κατανομή:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Ελλάδα	**6.983**	9.084
Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες	**468**	544
Λοιπές Χώρες	**10**	34
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης	**7.461**	9.662
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	**(1.675)**	(2.236)
Λογιστική αξία	**5.786**	7.426

Ο παρακάτω πίνακας εμπεριέχει πληροφορίες σχετικά με τροποποιήσεις δανείων λόγω μέτρων ρύθμισης, οι οποίες δεν συνιστούν αποαναγνώριση. Τα εν λόγω τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τροποποιήθηκαν ενώ είχαν πρόβλεψη για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές υπολογισμένη καθ' όλη τη διάρκεια τους.

Τροποποιημένα δανειακά ανοίγματα	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Τροποποιημένα κατά τη διάρκεια της χρήσης δάνεια με πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τη συνολική διάρκειά τους		
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου [1]	1.637	2.221
Ζημιά από την τροποποίηση	65	70
Τροποποιημένα δάνεια κατά την αρχική αναγνώριση στα οποία η πρόβλεψη απομείωσης βασιζόταν στις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τη συνολική διάρκειά τους		
Λογιστική αξία δανείων προ πρόβλεψης την 31 Δεκεμβρίου για τα οποία η πρόβλεψη απομείωσης άλλαξε στη χρήση, μετά την τροποίηση, σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου	1.101	1.461

[1] Η λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου συμπεριλαμβάνει όλες τις τροποποιήσεις δανείων λόγω ρύθμισης κατά τη διάρκεια της χρήσης.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η λογιστική αξία προ προβλέψεων δανείων που είχαν τροποποιηθεί στο παρελθόν και για τα οποία η πρόβλεψη απομείωσης για πιστωτικές ζημιές επανήλθε σε υπολογισμό καθ' όλη τη διάρκεια τους, ανήλθε σε € 216 εκατ. (2018: € 306 εκατ.).

5.2.1.3 Χρεωστικοί τίτλοι

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα ομόλογα του εμπορικού και του επενδυτικού χαρτοφυλακίου ανά κατηγορία πιστωτικής διαβάθμισης την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 σύμφωνα με τις διαβαθμίσεις της Moody's ή αντίστοιχες διαβαθμίσεις:

	31 Δεκεμβρίου 2019		
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων- Στάδιο 2 € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος			
Aaa	**100**	**-**	**100**
Χαμηλότερα από A3	**1.442**	**-**	**1.442**
Αξία προ απομείωσης	**1.542**	**-**	**1.542**
Πρόβλεψη απομείωσης	**(3)**	**-**	**(3)**
Λογιστική αξία	**1.539**	**-**	**1.539**
Επενδυτικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση			
Aaa	**405**	**-**	**405**
Aa1 έως Aa3	**426**	**-**	**426**
A1 έως A3	**354**	**-**	**354**
Χαμηλότερα από A3	**5.016**	**-**	**5.016**
Χωρίς διαβάθμιση	**77**	**-**	**77**
Λογιστική αξία	**6.278**	**-**	**6.278**

	31 Δεκεμβρίου 2018		
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων- Στάδιο 2 € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος			
Aaa	100	-	100
Χαμηλότερα από Α3	597	754	1.351
Αξία προ απομείωσης	697	754	1.451
Πρόβλεψη απομείωσης	(3)	(28)	(31)
Λογιστική αξία	694	726	1.420
Επενδυτικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση			
Aaa	480	-	480
Aa1 έως Aa3	1.119	-	1.119
A1 έως A3	437	-	437
Χαμηλότερα από Α3	4.108	26	4.134
Χωρίς διαβάθμιση	78	-	78
Λογιστική αξία	6.222	26	6.248

	31 Δεκεμβρίου 2019	
	Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου € εκατ.	**Επενδυτικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων € εκατ.**
Επενδυτικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων		
Aa1 έως Aa3	**-**	**3**
Χαμηλότερα από Α3	**53**	**0**
Λογιστική αξία	**53**	**3**

	31 Δεκεμβρίου 2018	
	Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου € εκατ.	Επενδυτικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων € εκατ.
Επενδυτικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων		
Aa1 έως Aa3	-	4
Χαμηλότερα από Α3	22	0
Χωρίς διαβάθμιση	0	-
Λογιστική αξία	22	4

Τα ομόλογα με διαβάθμιση χαμηλότερη από Α3 περιλαμβάνουν: ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου αξίας € 4.308 εκατ., (2018: € 3.180 εκατ.), κρατικά ομόλογα χωρών μελών της Ευρωζώνης αξίας € 1.197 εκατ., (2018: € 1.533 εκατ.) και κρατικά ομόλογα αξίας € 448 εκατ. που έχουν εκδοθεί κυρίως από λοιπά μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και υποψήφια μέλη (2018: € 384 εκατ.).

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα ομόλογα του επενδυτικού χαρτοφυλακίου ανά στάδιο, ανά γεωγραφική περιοχή με βάση τη χώρα εγκατάστασης των αντισυμβαλλόμενων και τον τομέα δραστηριότητας.

	31 Δεκεμβρίου 2019						
	Ελλάδα		Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες		Λοιπές Χώρες		
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων- Στάδιο 2 € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος							
Δημόσιο	1.044	-	488	-	-	-	1.532
Τράπεζες	10	-	-	-	-	-	10
Επιχειρήσεις	-	-	-	-	-	-	-
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	1.054	-	488	-	-	-	1.542
Πρόβλεψη απομείωσης	(2)	-	(1)	-	-	-	(3)
Λογιστική αξία	1.052	-	487	-	-	-	1.539
Επενδυτικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση							
Δημόσιο [1]	3.226	-	1.883	-	173	-	5.282
Τράπεζες	89	-	267	-	10	-	366
Επιχειρήσεις	210	-	277	-	143	-	630
Λογιστική αξία	3.525	-	2.427	-	326	-	6.278

	31 Δεκεμβρίου 2018						
	Ελλάδα		Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες		Λοιπές Χώρες		
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων- Στάδιο 2 € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος							
Δημόσιο	216	754	481	-	-	-	1.451
Τράπεζες	-	-	-	-	-	-	-
Επιχειρήσεις	-	-	-	-	-	-	-
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	216	754	481	-	-	-	1.451
Πρόβλεψη απομείωσης	(2)	(28)	(1)	-	-	-	(31)
Λογιστική αξία	214	726	480	-	-	-	1.420
Επενδυτικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση							
Δημόσιο [1]	2.224	5	3.112	-	50	-	5.391
Τράπεζες	61	-	273	-	4	-	338
Επιχειρήσεις	215	16	202	5	81	-	519
Λογιστική αξία	2.500	21	3.587	5	135	-	6.248

[1] Την 31 Δεκεμβρίου του 2019 οι επενδυτικοί τίτλοι Δημοσίου των λοιπών Ευρωπαϊκών Χωρών συμπεριλαμβάνουν ομόλογα EFSF λογιστικής αξίας € 199 εκατ.(2018: € 453 εκατ.).

	31 Δεκεμβρίου 2019		
	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Επενδυτικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων			
Δημόσιο	-	-	-
Τράπεζες	-	-	-
Επιχειρήσεις	0	3	3
Λογιστική αξία	0	3	3
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου			
Δημόσιο	40	12	52
Τράπεζες	-	-	-
Επιχειρήσεις	-	1	1
Λογιστική αξία	40	13	53

	31 Δεκεμβρίου 2018		
	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Επενδυτικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων			
Δημόσιο	-	-	-
Τράπεζες	-	-	-
Επιχειρήσεις	0	4	4
Λογιστική αξία	0	4	4
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου			
Δημόσιο	11	4	15
Τράπεζες	-	6	6
Επιχειρήσεις	1	-	1
Λογιστική αξία	12	10	22

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο Όμιλος αναγνώρισε € 78 εκατ. κέρδη στα «Αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους», εκ των οποίων € 60 εκατ. προήλθαν από πωλήσεις χρεωστικών τίτλων που επιμετρώνταν στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI) και € 18 εκατ. κυρίως από την αύξηση της εύλογης αξίας μετοχών και αμοιβαίων κεφαλαίων. Τη συγκριτική περίοδο, ο Όμιλος αναγνώρισε € 83 εκατ. κέρδη κυρίως από πωλήσεις χρεωστικών τίτλων FVOCI.

Τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, η βελτίωση των περιθωρίων φερεγγυότητας (credit spreads) του χρέους του Ελληνικού Δημοσίου είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της εύλογης αξίας των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου που ταξινομήθηκαν στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI). Αντίστοιχα, για την ίδια περίοδο η ανωτέρω βελτίωση είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του αποθεματικού εύλογης αξίας του Ομίλου Eurolife (συγγενής εταιρεία της Τράπεζας). Επιπλέον, η προαναφερθείσα βελτίωση οδήγησε στη μεταφορά ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, από το Στάδιο 2 - αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων στο Στάδιο1 - αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου και την αντίστοιχη μείωση της πρόβλεψης απομείωσης κατά € 36 εκατ. (σημ. 22.2).

5.2.1.4 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων

Οι γνωστοποιήσεις όπως παρατίθενται στους παρακάτω πίνακες περιλαμβάνουν χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων τα οποία:

α) συμψηφίζονται στον ισολογισμό του Ομίλου σύμφωνα με τα κριτήρια του ΔΛΠ 32 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Γνωστοποίηση και Παρουσίαση» ή

β) υπόκεινται σε κύριες συμβάσεις συμψηφισμού ή παρόμοιες συμφωνίες οι οποίες καλύπτουν παρόμοια χρηματοοικονομικά μέσα, ανεξάρτητα από το εάν συμψηφίζονται στον ισολογισμό.

Αναφορικά με την πρώτη κατηγορία, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό αυτών παρουσιάζεται στον ισολογισμό, όταν υπάρχει νόμιμο δικαίωμα συμψηφισμού και πρόθεση διακανονισμού του καθαρού ποσού αυτών ή πρόθεση ταυτόχρονης είσπραξης της απαίτησης και εξόφλησης της υποχρέωσης («τα κριτήρια συμψηφισμού»), όπως παρατίθενται και στην λογιστική αρχή του Ομίλου 2.2.4.

Αναφορικά με την δεύτερη κατηγορία, οι συναλλαγές που εμπίπτουν σε συμβάσεις ISDA (International Swaps and Derivatives Association) και παρόμοιες κύριες συμβάσεις συμψηφισμού δεν πληρούν τα κριτήρια του συμψηφισμού στον ισολογισμό, καθώς το δικαίωμα συμψηφισμού τίθεται σε ισχύ μόνο σε περίπτωση αθέτησης, χρεοκοπίας ή πτώχευσης του Ομίλου ή των αντισυμβαλλόμενων ή μετά από άλλα προκαθορισμένα γεγονότα. Επιπρόσθετα, ο Όμιλος και οι αντισυμβαλλόμενοι του μπορεί να μην έχουν πρόθεση διακανονισμού του καθαρού ποσού των συναλλαγών ή πρόθεση ταυτόχρονης είσπραξης της απαίτησης και εξόφλησης της υποχρέωσης.

Παρόμοιες συμβάσεις με τις ISDA περιλαμβάνουν συμφωνίες εκκαθάρισης παραγώγων, global master repurchase agreements (GMRA) και global master securities lending agreements. Παρόμοια χρηματοοικονομικά μέσα περιλαμβάνουν παράγωγα, συμφωνίες πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων («repos»), συμφωνίες αγοράς και επαναπώλησης τίτλων («reverse repos») και χρεόγραφα που δανείζονται από ή δανείζονται σε τρίτους. Χρηματοοικονομικά μέσα όπως δάνεια και καταθέσεις δεν υπόκεινται σε αυτήν την γνωστοποίηση εκτός εάν συμψηφίζονται στον ισολογισμό.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που πληρούν τα κριτήρια του συμψηφισμού και συνεπώς στον ισολογισμό παρουσιάζεται το καθαρό ποσό αυτών, καθώς και ποσά που υπόκεινται σε εφαρμοστέες κύριες συμβάσεις συμψηφισμού και παρόμοιες συμφωνίες για τα οποία τα κριτήρια συμψηφισμού που αναφέρονται παραπάνω δεν πληρούνται. Τα τελευταία ποσά, τα οποία έχουν κυρίως σχέση με παράγωγα, συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων και συμφωνίες επαναπώλησης χρεογράφων, δεν συμψηφίζονται στον ισολογισμό. Όσον αφορά αυτές τις συναλλαγές, ο Όμιλος λαμβάνει και παρέχει εξασφαλίσεις με την μορφή χρεογράφων και ταμειακών διαθεσίμων, τα οποία περιλαμβάνονται στους παρακάτω πίνακες στις στήλες «Χρηματοοικονομικά μέσα» και «Εγγυήσεις σε μετρητά» στην εύλογη αξίας τους.

	31 Δεκεμβρίου 2019					
				Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό		
	Λογιστική αξία χρηματ/μικών στοιχείων ενεργητικού προ συμψηφισμού € εκατ.	Λογιστική αξία χρηματ/μικών υποχρεώσεων που συμψηφίστηκαν € εκατ.	Καθαρή αξία χρηματ/μικών απαιτήσεων € εκατ.	Χρηματ/μικά μέσα (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων) € εκατ.	Ληφθείσες εγγυήσεις σε μετρητά € εκατ.	Καθαρό υπόλοιπο € εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού						
Συμφωνίες επαναπώλησης χρεογράφων με κεντρικές τράπεζες	50	-	50	(50)	-	-
Συμφωνίες επαναπώλησης χρεογράφων με τράπεζες	1.634	(1.607)	27	(27)	-	-
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	2.233	-	2.233	(2.134)	(11)	88
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού	45	(45)	-	-	-	-
Σύνολο	3.962	(1.652)	2.310	(2.211)	(11)	88

	31 Δεκεμβρίου 2019					
				Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό		
	Λογιστική αξία χρηματ/μικών υποχρεώσεων προ συμψηφισμού € εκατ.	Λογιστική αξία χρηματ/μικών στοιχείων ενεργητικού που συμψηφίστηκαν € εκατ.	Καθαρή αξία χρηματ/μικών υποχρεώσεων € εκατ.	Χρηματ/μικά μέσα (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων) € εκατ.	Δεσμευμένες εγγυήσεις σε μετρητά € εκατ.	Καθαρό υπόλοιπο € εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	2.721	-	2.721	(606)	(2.073)	42
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων με τράπεζες	5.874	(1.607)	4.267	(4.267)	-	-
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων	45	(45)	-	-	-	-
Σύνολο	8.640	(1.652)	6.988	(4.873)	(2.073)	42

	31 Δεκεμβρίου 2018					
				Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό		
	Λογιστική αξία χρηματ/μικών στοιχείων ενεργητικού προ συμψηφισμού € εκατ.	Λογιστική αξία χρηματ/μικών υποχρεώσεων που συμψηφίστηκαν € εκατ.	Καθαρή αξία χρηματ/μικών απαιτήσεων € εκατ.	Χρηματ/μικά μέσα (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων) € εκατ.	Ληφθείσες εγγυήσεις σε μετρητά € εκατ.	Καθαρό υπόλοιπο € εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού						
Συμφωνίες επαναπώλησης χρεογράφων με κεντρικές τράπεζες	38	-	38	(38)	-	-
Συμφωνίες επαναπώλησης χρεογράφων με τράπεζες	168	(100)	68	(68)	-	-
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	1.870	-	1.870	(1.788)	(21)	61
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού	48	(48)	-	-	-	-
Σύνολο	2.124	(148)	1.976	(1.894)	(21)	61

	31 Δεκεμβρίου 2018					
				Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό		
	Λογιστική αξία χρηματ/μικών υποχρεώσεων προ συμψηφισμού € εκατ.	Λογιστική αξία χρηματ/μικών στοιχείων ενεργητικού που συμψηφίστηκαν € εκατ.	Καθαρή αξία χρηματ/μικών υποχρεώσεων € εκατ.	Χρηματ/μικά μέσα (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων) € εκατ.	Δεσμευμένες εγγυήσεις σε μετρητά € εκατ.	Καθαρό υπόλοιπο € εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	1.893	-	1.893	(598)	(1.282)	13
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων με τράπεζες	5.752	(100)	5.652	(5.652)	-	-
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων	48	(48)	-	-	-	-
Σύνολο	7.693	(148)	7.545	(6.250)	(1.282)	13

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων παρατίθενται στους παραπάνω πίνακες στην αξία με την οποία αναγνωρίστηκαν, είτε την εύλογη αξία (παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα) είτε στην αποσβέσιμη αξία κτήσης (όλα τα υπόλοιπα χρηματοοικονομικά στοιχεία), ανάλογα με τον τύπο του χρηματοοικονομικού μέσου.

5.2.2 Κίνδυνος αγοράς

Ο Όμιλος εκτίθεται σε κίνδυνο αγοράς ο οποίος είναι ο κίνδυνος πιθανής ζημιάς λόγω δυσμενών αλλαγών στις μεταβλητές της αγοράς. Μεταβολές σε επιτόκια, συναλλαγματικές ισοτιμίες, περιθώρια φερεγγυότητας (credit spreads), τιμές μετοχών και σε άλλους σχετικούς παράγοντες, όπως στην τεκμαρτή μεταβλητότητα των προηγούμενων, μπορούν να επηρεάσουν τα έσοδα του Ομίλου ή την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων του. Ο Τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Αγορών και Αντισυμβαλλόμενων Ομίλου (GMCRS) διαχειρίζεται και παρακολουθεί τους κινδύνους αγοράς στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος.

Ο Τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Αγορών και Αντισυμβαλλόμενων Ομίλου είναι υπεύθυνος για την επιμέτρηση, παρακολούθηση και αναφορά όλων των κινδύνων αγοράς συμπεριλαμβανομένου του επιτοκιακού κινδύνου του Επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου (Interest rate risk in the Banking Book – IRRBB). Ο Τομέας αναφέρεται στον GCRO και οι κύριες δραστηριότητές του περιλαμβάνουν:

- Την παρακολούθηση όλων των βασικών ενδείξεων που οδηγούν σε κίνδυνο αγοράς και επιτοκιακό κίνδυνο του Επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου (μέθοδο αξίας σε κίνδυνο/VaR, αναλύσεις ευαισθησίας, ανοίγματα επιτοκιακού κινδύνου),
- Εφαρμογή μεθοδολογιών για την προσομοίωση ακραίων καταστάσεων (stress testing) για τον κίνδυνο αγοράς (ιστορικό και υποθετικό) και επιτοκιακό κίνδυνο του Επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου,
- Παρακολούθηση και αναφορά της χρήσης των πιστωτικών ορίων αναφορικά με τον κινδύνο αγοράς και τον επιτοκιακό κίνδυνο του επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου, και
- Ανάπτυξη, συντήρηση και διεύρυνση των υποδομών διαχείρισης κινδύνου.

Οι κίνδυνοι αγοράς στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος είναι οι ακόλουθοι:

(α) Επιτοκιακός κίνδυνος

Οι ταμειακές ροές και η εύλογη αξία της χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου εκτίθενται σε κίνδυνο λόγω των διακυμάνσεων στα ισχύοντα επιτόκια αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίου ταμιακών ροών, είναι ο κίνδυνος οι μελλοντικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού μέσου να διακυμανθούν λόγω των αλλαγών στα επιτόκια της αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίου εύλογης αξίας είναι ο κίνδυνος η αξία ενός χρηματοοικονομικού μέσου να διακυμανθεί λόγω των αλλαγών στα επιτόκια της αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίου εύλογης αξίας αναλύεται περαιτέρω σε «Γενικό» και «Ειδικό». Ο πρώτος αναφέρεται σε αλλαγές στην εύλογη αξία θέσεων λόγω μεταβολών των επιτοκίων αναφοράς, ενώ ο τελευταίος αναφέρεται σε αλλαγές στην εύλογη αξία θέσεων λόγω κινήσεων σε συγκεκριμένες αποδόσεις εκδοτών και σε περιθώρια φερεγγυότητας (credit spreads).

(β) Συναλλαγματικός κίνδυνος

Η χρηματοοικονομική θέση και οι ταμειακές ροές του Ομίλου εκτίθενται σε κίνδυνο από την επίδραση των διακυμάνσεων στις ισχύουσες συναλλαγματικές ισοτιμίες.

(γ) Μετοχικός κίνδυνος

Ο κίνδυνος τιμής μετοχών ορίζεται ως ο κίνδυνος μείωσης της εύλογης αξίας τους, ως αποτέλεσμα της μεταβολής των μετοχικών δεικτών και της αξίας μεμονωμένων μετοχών. Η έκθεση στον κίνδυνο διακύμανσης των τιμών των μετοχών προέρχεται κυρίως από το επενδυτικό χαρτοφυλάκιο.

(δ) Τεκμαρτή μεταβλητότητα

Ο Όμιλος εκτίθεται σε περιορισμένο κίνδυνο τεκμαρτής μεταβλητότητας (implied volatility (vega) risk), κυρίως ως αποτέλεσμα των θέσεών του σε δικαιώματα προαίρεσης επί συμφωνιών ανταλλαγής (swaptions).

Η Επιτροπή Κινδύνων (Board Risk Committee) καθορίζει τα όρια της έκθεσης σε κινδύνους αγοράς, τα οποία παρακολουθούνται σε τακτική βάση.

Ο Όμιλος εφαρμόζει τη μέθοδο της Αξίας σε Κίνδυνο (Value at Risk - VaR) για τη διαχείριση και παρακολούθηση του κινδύνου αγοράς σε Ελλάδα και Κύπρο. Ο κίνδυνος αγοράς στον τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων, εξαιρουμένης της Κύπρου, υπολογίζεται και παρακολουθείται χρησιμοποιώντας κυρίως αναλύσεις ευαισθησίας. Οι πληροφορίες για τον τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων

παρουσιάζονται ξεχωριστά, δεδομένου ότι προέρχονται από σημαντικά διαφορετικά οικονομικά περιβάλλοντα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κινδύνου.

(i) VaR για 2019 και 2018

Η μέθοδος VaR χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση του χρηματοοικονομικού κινδύνου, υπολογίζοντας την πιθανή αρνητική μεταβολή της αγοραίας αξίας ενός χαρτοφυλακίου σε συγκεκριμένο διάστημα εμπιστοσύνης και για προκαθορισμένη διάρκεια. Το VaR που υπολογίζει ο Όμιλος είναι βασισμένο σε διάστημα εμπιστοσύνης 99% και περίοδο διακράτησης 1 ημέρας, υπολογισμένο με τη μέθοδο προσομοίωσης Monte Carlo (ολοκληρωμένη επανατιμολόγηση).

Τα μοντέλα VaR είναι σχεδιασμένα για την επιμέτρηση του κινδύνου αγοράς σε ομαλές συνθήκες. Γίνεται η υπόθεση ότι οι ενδεχόμενες μεταβολές στους παράγοντες κινδύνου που επηρεάζουν τις ομαλές συνθήκες αγοράς, θα ακολουθήσουν κανονική κατανομή.

Παρόλο που το VaR είναι ένα σημαντικό εργαλείο για την επιμέτρηση του κινδύνου αγοράς, οι υποθέσεις πάνω στις οποίες βασίζεται εγείρουν συγκεκριμένους περιορισμούς. Για το λόγο αυτό τα πραγματικά αποτελέσματα παρακολουθούνται συστηματικά μέσω της διενέργειας εκ των υστέρων ελέγχων («back testing»), ώστε να ελεγχθεί η εγκυρότητα των υποθέσεων και των παραμέτρων που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό του VaR.

Επειδή η μέθοδος VaR αποτελεί βασικό εργαλείο για την παρακολούθηση του κινδύνου αγοράς που είναι εκτεθειμένος ο Όμιλος, έχουν θεσπιστεί όρια VaR για όλες τις ανοικτές θέσεις (εμπορικά και επενδυτικά χαρτοφυλάκια), ενώ η πραγματική έκθεση του Ομίλου επισκοπείται από τη διοίκηση σε καθημερινή βάση. Παρόλα αυτά, η χρήση αυτής της μεθοδολογίας δεν αποτρέπει ζημιές έξω από αυτά τα όρια σε περίπτωση ακραίων μεταβολών στην αγορά.

Μέσο VaR ανά κατηγορία κινδύνου (εμπορικό και επενδυτικό χαρτοφυλάκιο[1]) - Ελλάδα και Κύπρος

	2019	2018
	€ εκατ.	€ εκατ.
Κίνδυνος Επιτοκίου	**41**	35
Κίνδυνος Συναλλάγματος	**0**	1
Μετοχικός Κίνδυνος	**0**	1
Σύνολο VaR	**41**	35

[1] *Η διακύμανση των επιτοκίων έχει εφαρμοσθεί σε όλα τα χαρτοφυλάκια. Η διακύμανση των περιθωρίων φερεγγυότητας (credit spreads) έχει εφαρμοστεί μόνο στις θέσεις του χαρτοφυλακίου που επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων (FVTPL) και του χαρτοφυλακίου που επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση.*

Η διαφοροποίηση κινδύνων επιδρά θετικά στο συνολικό VaR από τον επιτοκιακό, συναλλαγματικό και μετοχικό κίνδυνο.

Το VaR επιτοκιακού κινδύνου λαμβάνει υπόψη τις μεταβολές στην εύλογη αξία όλων των στοιχείων που κατέχει ο Όμιλος, οι οποίες οφείλονται σε μεταβολές των επιτοκίων. Σε αυτό περιλαμβάνονται τα δάνεια και οι καταθέσεις, (πελάτες και διατραπεζική), χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα και πιστωτικοί τίτλοι, τα χρεόγραφα και τα παράγωγα που κατέχονται από τον Όμιλο. Παρά το μεγάλο σχετικό μέγεθος των χαρτοφυλακίων δανείων και καταθέσεων, της χρηματοδότησης από το Ευρωσύστημα και τους πιστωτικούς τίτλους, η αντιστοίχιση (matching) ημερομηνιών λήξης και ποσών, σε συνδυασμό με το τρέχον επίπεδο των επιτοκίων, σημαίνει ότι η οριακή συνεισφορά αυτών των στοιχείων στο VaR επιτοκιακού κινδύνου δεν είναι σημαντική. Το VaR επιτοκιακού κινδύνου του Ομίλου, οφείλεται κυρίως στον κίνδυνο που σχετίζεται με τα χρεόγραφα και τα παράγωγα που επιδεικνύουν ευαισθησία σε μεταβολές των επιτοκίων.

Η έκθεση σε επιτοκιακό κίνδυνο των χρεογράφων, παραγώγων, καλυμμένων ομολογιών, ομολόγων από τιτλοποίηση και ομολόγων μειωμένης εξασφάλισης (Tier 2) του Ομίλου αναλύεται σε χρονικές περιόδους όπως παρουσιάζεται στους ακόλουθους πίνακες:

	31 Δεκεμβρίου 2019				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	1-3 μήνες € εκατ.	3-12 μήνες € εκατ.	1-5 έτη € εκατ.	Άνω των 5 ετών € εκατ.
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	**-**	**1**	**1**	**6**	**36**
Ομόλογα σταθερού επιτοκίου	-	*1*	*1*	*6*	*36*
Ομόλογα μεταβλητού επιτοκίου	-	-	-	-	-
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	**94**	**272**	**504**	**1.479**	**4.012**
Ομόλογα σταθερού επιτοκίου	*57*	*122*	*501*	*1.479*	*4.012*
Ομόλογα μεταβλητού επιτοκίου	*37*	*150*	*3*	-	-
Εκδόσεις ομολογιών	**-**	**(944)**	**(500)**	**-**	**(950)**
Καλυμμένες Ομολογίες σταθερού επιτοκίου	-	-	*(500)*	-	-
Ομολογίες μειωμένης εξασφάλισης σταθερού επιτοκίου (Tier 2)	-	-	-	-	*(950)*
Ομολογίες από τιτλοποιήσεις μεταβλητού επιτοκίου	-	*(944)*	-	-	-
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα[1]	**278**	**(473)**	**1.714**	**(1.147)**	**(404)**

	31 Δεκεμβρίου 2018				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	1-3 μήνες € εκατ.	3-12 μήνες € εκατ.	1-5 έτη € εκατ.	Άνω των 5 ετών € εκατ.
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	-	2	1	3	16
Ομόλογα σταθερού επιτοκίου	-	-	*1*	*3*	*16*
Ομόλογα μεταβλητού επιτοκίου	-	*2*	-	-	-
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	76	269	605	2.812	3.491
Ομόλογα σταθερού επιτοκίου	*29*	*91*	*605*	*2.812*	*3.491*
Ομόλογα μεταβλητού επιτοκίου	*47*	*178*	-	-	-
Εκδόσεις ομολογιών	-	(1.246)	-	(500)	(950)
Καλυμμένες Ομολογίες σταθερού επιτοκίου	-	-	-	*(500)*	-
Ομολογίες μειωμένης εξασφάλισης σταθερού επιτοκίου (Tier 2)	-	-	-	-	*(950)*
Ομολογίες από τιτλοποιήσεις μεταβλητού επιτοκίου	-	*(1.246)*	-	-	-
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα[1]	348	1.837	1.439	(1.471)	(2.197)

[1] Για γραμμικά παράγωγα επιτοκίου, οι ονομαστικές αξίες παρουσιάζονται αθροιστικά για όλα τα νομίσματα, στην κατάλληλη χρονική περίοδο. Για μη γραμμικά παράγωγα επιτοκίου, οι delta ισοδύναμες ονομαστικές αξίες παρουσιάζονται αθροιστικά για όλα τα νομίσματα, στην κατάλληλη χρονική περίοδο.

(ii) Ανάλυση ευαισθησίας για το 2019 και 2018

Η ανάλυση ευαισθησίας που χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση του κινδύνου αγοράς στον τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων, εκτός Κύπρου, δεν αντιπροσωπεύει το χειρότερο δυνατό σενάριο.

	31 Δεκεμβρίου 2019		
	Ευαισθησία αποτελεσμάτων χρήσης € εκατ.	Ευαισθησία καθαρής θέσης € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Επιτόκιο: +100 μονάδες βάσης μετακίνηση	**4**	**(6)**	**(2)**
Μετοχές/Δείκτες μετοχών/Αμοιβαία κεφάλαια: -10% μείωση των τιμών	**(0)**	**-**	**(0)**
Συνάλλαγμα: -10% υποτίμηση στο νόμισμα βάσης σε σχέση με τα ξένα νομίσματα	**2**	**(63)**	**(61)**

	31 Δεκεμβρίου 2018		
	Ευαισθησία αποτελεσμάτων χρήσης € εκατ.	Ευαισθησία καθαρής θέσης € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Επιτόκιο: +100 μονάδες βάσης μετακίνηση	5	(6)	(1)
Μετοχές/Δείκτες μετοχών/Αμοιβαία κεφάλαια: -10% μείωση των τιμών	(0)	-	(0)
Συνάλλαγμα: -10% υποτίμηση στο νόμισμα βάσης σε σχέση με τα ξένα νομίσματα	9	(58)	(49)

(iii) Συναλλαγματικός κίνδυνος

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την έκθεση του Ομίλου σε συναλλαγματικό κίνδυνο για την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018:

	31 Δεκεμβρίου 2019							
	USD € εκατ.	CHF € εκατ.	RON € εκατ.	RSD € εκατ.	BGN € εκατ.	Λοιπά € εκατ.	ΕΥΡΩ € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ								
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	**11**	**3**	**0**	**149**	**530**	**6**	**3.980**	**4.679**
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	**186**	**16**	**21**	**0**	**0**	**91**	**2.693**	**3.007**
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	**-**	**-**	**-**	**0**	**5**	**0**	**105**	**110**
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	**23**	**2**	**-**	**0**	**0**	**0**	**2.237**	**2.262**
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	**2.175**	**3.426**	**20**	**428**	**2.583**	**327**	**28.406**	**37.365**
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	**696**	**0**	**0**	**69**	**20**	**6**	**7.160**	**7.951**
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού [1]	**23**	**19**	**5**	**85**	**149**	**2**	**9.029**	**9.312**
Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση (σημ. 30)	**0**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**75**	**75**
Σύνολο ενεργητικού	**3.114**	**3.466**	**46**	**731**	**3.287**	**432**	**53.685**	**64.761**
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ								
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	**292**	**0**	**0**	**0**	**17**	**10**	**6.603**	**6.922**
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	**30**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**2.696**	**2.726**
Υποχρεώσεις προς πελάτες	**4.224**	**84**	**0**	**252**	**2.977**	**446**	**36.858**	**44.841**
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	**0**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**2.406**	**2.406**
Λοιπές υποχρεώσεις	**28**	**1**	**30**	**7**	**72**	**3**	**1.050**	**1.191**
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με στοιχεία ενεργητικού προς πώληση (σημ. 30)	**0**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**8**	**8**
Σύνολο υποχρεώσεων	**4.574**	**85**	**30**	**259**	**3.066**	**459**	**49.621**	**58.094**
Συναλλαγματική θέση στοιχείων ισολογισμού	**(1.460)**	**3.381**	**16**	**472**	**221**	**(27)**	**4.064**	**6.667**
Προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος	**1.483**	**(3.374)**	**0**	**0**	**0**	**33**	**(120)**	**(1.978)**
Σύνολο συναλλαγματικής θέσης	**23**	**7**	**16**	**472**	**221**	**6**	**3.944**	**4.689**

	31 Δεκεμβρίου 2018 αναμορφωμένα							
	USD	CHF	RON	RSD	BGN	Λοιπά	ΕΥΡΩ	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ								
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	12	3	0	99	362	7	1.441	1.924
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	216	19	25	0	0	97	1.950	2.307
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	0	-	-	1	4	-	38	43
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	13	2	-	0	0	0	1.856	1.871
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	1.920	3.546	22	393	1.945	275	28.131	36.232
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	537	-	0	101	4	-	7.130	7.772
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού[(1)](σημ.2.3.2)	12	1	1	53	107	3	7.651	7.828
Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση	-	-	-	-	-	-	20	20
Σύνολο ενεργητικού	2.710	3.571	48	647	2.422	382	48.217	57.997
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ								
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	172	1	0	0	15	3	8.235	8.426
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	12	0	0	0	0	1	1.880	1.893
Υποχρεώσεις προς πελάτες	3.411	80	0	229	2.218	447	32.698	39.083
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	0	-	-	-	-	-	2.707	2.707
Λοιπές υποχρεώσεις (σημ.2.3.2)	27	1	18	8	33	2	756	845
Σύνολο υποχρεώσεων	3.622	82	18	237	2.266	453	46.276	52.954
Συναλλαγματική θέση στοιχείων ισολογισμού	(912)	3.489	30	410	156	(71)	1.941	5.043
Προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος	939	(3.485)	(25)	27	0	69	1.508	(967)
Σύνολο συναλλαγματικής θέσης	27	4	5	437	156	(2)	3.449	4.076

[(1)]Τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού περιλαμβάνουν τις επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες, τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία, τις επενδύσεις σε ακίνητα, άυλα πάγια στοιχεία, αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και λοιπές απαιτήσεις.

5.2.3 Κίνδυνος ρευστότητας

Ο Όμιλος εκτίθεται καθημερινά σε κινδύνους ρευστότητας από αναλήψεις καταθέσεων, λήξεις τίτλων μεσοπρόθεσμης ή μακροπρόθεσμης διάρκειας, λήξεις εξασφαλισμένης ή μη εξασφαλισμένης χρηματοδότησης (συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων («repos») και διατραπεζικός δανεισμός), χρηματοδοτήσεις δανείων και καταπτώσεις εγγυήσεων. Επιπρόσθετα, οι υποχρεώσεις κάλυψης των λογαριασμών περιθωρίου για συναλλαγές εξασφαλισμένης χρηματοδότησης (από την ΕΚΤ και την αγορά), για συμβόλαια μείωσης κινδύνου (CSAs, GMRAs) και για εκκαθάριση συναλλαγών από κεντρικό αντισυμβαλλόμενο (CCPs) έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των επιπέδων ρευστότητας. Ο Όμιλος διατηρεί διαθέσιμα για να καλύψει όλες αυτές τις ανάγκες. Η Επιτροπή Κινδύνων της Τράπεζας καθορίζει επαρκή όρια ρευστότητας για να καλυφθούν οι ενδεχόμενες ανάγκες.

Η προηγούμενη εμπειρία έχει δείξει ότι οι ανάγκες ρευστότητας που δημιουργούνται από καταπτώσεις εγγυητικών και πιστωτικών επιστολών είναι σημαντικά λιγότερες από το ποσό της δέσμευσης. Το ίδιο ισχύει και για τις δεσμεύσεις για αύξηση της πίστωσης, όπου το συνολικό συμβατικό ποσό δεν αντιπροσωπεύει κατ' ανάγκη μελλοντικές ανάγκες μετρητών, καθώς αρκετές από αυτές τις δεσμεύσεις θα λήξουν ή θα τερματιστούν χωρίς να χρηματοδοτηθούν.

Θεμελιώδης αρχή της διοίκησης του Ομίλου, είναι η αντιστοίχιση (matching) και η ελεγχόμενη αναντιστοιχία (mismatch) των ημερομηνιών λήξης και των επιτοκίων των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων. Είναι ασυνήθιστο για τράπεζες να έχουν πλήρη αντιστοίχιση, καθώς οι συναλλαγές είναι συχνά αβέβαιης διάρκειας και διαφορετικής φύσεως. Όταν οι λήξεις δε συμπίπτουν, η αποδοτικότητα μπορεί να αυξηθεί αλλά ταυτόχρονα μπορεί να αυξηθεί και ο κίνδυνος ζημιών.

Οι λήξεις των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων και η δυνατότητα αντικατάστασης, με αποδεκτό κόστος, των τοκοφόρων υποχρεώσεων κατά τη λήξη τους, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την αξιολόγηση της ρευστότητας του Ομίλου.

Πλαίσιο Διαχείρισης Κινδύνου Ρευστότητας

Η Πολιτική Διαχείρισης Κινδύνου Ρευστότητας του Ομίλου ορίζει την ακόλουθη εποπτική και ελεγκτική δομή:

- Η Επιτροπή Κινδύνων είναι υπεύθυνη για τη λήψη αποφάσεων για τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας και για την παρακολούθηση των ποσοτικών και ποιοτικών διαστάσεων του κινδύνου ρευστότητας.

- Η Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού και Υποχρεώσεων του Ομίλου (Assets and Liabilities Committee) είναι εξουσιοδοτημένη να διαμορφώνει και να εφαρμόζει την πολιτική διαχείρισης ρευστότητας και να ελέγχει τη διαθέσιμη ρευστότητα τουλάχιστον σε μηνιαία βάση.
- Η Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων του Ομίλου (Treasury) είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή της στρατηγικής της Τράπεζας όσον αφορά στη ημερήσια διαχείριση ρευστότητας της Τράπεζας και για την προετοιμασία και παρακολούθηση του προϋπολογισμού ρευστότητας της Τράπεζας.
- Ο Τομέας Group Market and Counterparty Risk Sector (GMCRS) είναι υπεύθυνος για την επιμέτρηση, παρακολούθηση και ενημέρωση σχετικά με τη ρευστότητα του Ομίλου.

Η παρακάτω λίστα περιλαμβάνει τις κύριες αναφορές που ετοιμάζονται σε περιοδική βάση:

(α) Η εποπτική ανάλυση του ανοίγματος ρευστότητας (liquidity gap) μαζί με τους εποπτικούς δείκτες ρευστότητας,

(β) Οι ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων. Οι ασκήσεις αυτές αξιολογούν τον αντίκτυπο ενός αριθμού έκτακτων γεγονότων στη ρευστότητα του Ομίλου,

(γ) Αναφορά επί των αναλύσεων ευαισθησίας κινδύνων αγοράς που επηρεάζουν τη ρευστότητα,

(δ) Εκτίμηση δεικτών κάλυψης ρευστότητας (Liquidity coverage ratios -LCR) (νέος δείκτης στα πλαίσια της Βασιλείας ΙΙΙ), και

(ε) Αναφορά σχετική με τη σύσταση βαρών σε στοιχεία ενεργητικού.

Χρονοανάλυση στοιχείων ενεργητικού και στοιχεία ενεργητικού διακρατούμενα για την αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν ανάλυση της ληκτότητας των στοιχείων ενεργητικού του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, βασισμένη στις λογιστικές τους αξίες. Τα δάνεια μη ορισμένης λήξης παρουσιάζονται στην «εντός ενός μηνός» κατηγορία. Ο Όμιλος έχει συνάψει συμβάσεις μείωσης πιστωτικού κινδύνου με αντισυμβαλλόμενους στη διατραπεζική αγορά (ISDA/CSA). Με βάση τις συμβάσεις αυτές, ο Όμιλος έχει δώσει ή λάβει εξασφαλίσεις, οι οποίες καλύπτουν τις αντίστοιχες καθαρές υποχρεώσεις ή απαιτήσεις από συναλλαγές παραγώγων. Οι εξασφαλίσεις που έχουν δοθεί δεν παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες. Για τις απαιτήσεις από παράγωγα που δεν καλύπτονται από συμβάσεις ISDA/CSA, η θετική αποτίμηση παρουσιάζεται στην εύλογη αξία στην «άνω του ενός έτους» κατηγορία.

	31 Δεκεμβρίου 2019				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 μήνες έως 1 έτος € εκατ.	Άνω του 1 έτους € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
- Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	**4.679**	**-**	**-**	**-**	**4.679**
- Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	**378**	**-**	**-**	**342**	**720**
- Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	**3.213**	**792**	**3.705**	**29.655**	**37.365**
- Ομόλογα	**96**	**87**	**514**	**7.176**	**7.873**
- Μετοχές	**-**	**-**	**-**	**188**	**188**
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	**-**	**-**	**-**	**119**	**119**
- Λοιπά στοιχεία ενεργητικού [(1)]	**66**	**17**	**9**	**9.220**	**9.312**
- Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση (σημ. 30)	**-**	**2**	**73**	**-**	**75**
Σύνολο	**8.432**	**898**	**4.301**	**46.700**	**60.331**

	31 Δεκεμβρίου 2018 αναμορφωμένα				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 μήνες έως 1 έτος € εκατ.	Άνω του 1 έτους € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
- Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	1.924	-	-	-	1.924
- Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	390	74	5	274	743
- Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	3.723	655	2.664	29.190	36.232
- Ομόλογα	24	97	619	6.954	7.694
- Μετοχές	-	-	-	121	121
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	-	-	67	67
- Λοιπά στοιχεία ενεργητικού [(1)](σημ. 2.3.2)	55	15	7	7.751	7.828
- Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση	20	-	-	-	20
Σύνολο	6.136	841	3.295	44.357	54.629

[(1)]Τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού περιλαμβάνουν συμμετοχές σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες, τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία, τις επενδύσεις σε ακίνητα, τα άυλα πάγια στοιχεία, τις αναβαλλόμενες φορολογικές και τις λοιπές απαιτήσεις.

Ο Όμιλος κατέχει ένα διαφοροποιημένο χαρτοφυλάκιο μετρητών και στοιχείων ενεργητικού υψηλής ρευστοποίησης, προκειμένου να εξυπηρετήσει τις υποχρεώσεις του και ενδεχόμενες αναλήψεις καταθέσεων σε συνθήκες πίεσης αγοράς. Τα διακρατούμενα στοιχεία ενεργητικού του Ομίλου για την αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας περιλαμβάνουν τα παρακάτω:

(α) Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες,

(β) Ομόλογα υψηλής ρευστοποίησης και λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αποδεκτά ως εγγύηση, και

(γ) Τρεχούμενοι λογαριασμοί και διατραπεζικές καταθέσεις λήξης εντός ενός μήνα.

Τα μη χρησιμοποιηθέντα στοιχεία ενεργητικού, τα οποία περιλαμβάνουν στοιχεία ενεργητικού υψηλής ρευστοποίησης και αποδεκτά από τις κεντρικές τράπεζες, παρέχουν δυνητικό απόθεμα ρευστότητας αξίας € 17,4 δις την 31 Δεκεμβρίου 2019 (2018: € 13,0 δις). Επιπρόσθετα, ο Όμιλος κατέχει και άλλους τύπους στοιχείων ενεργητικού υψηλής ρευστοποίησης, όπως ορίζονται από τις εποπτικές αρχές, αξίας € 1,5 δις (ρευστοποιήσιμη αξία) (2018: € 1,3 δις). Πρέπει να σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος των διαθέσιμων εξασφαλίσεων για την ΕΚΤ ποσού € 3,5 δις (ρευστοποιήσιμη αξία) (2018: € 2,6 δις) διακρατείται από τις θυγατρικές του Ομίλου και για τις εξασφαλίσεις αυτές έχουν εφαρμοστεί προσωρινοί περιορισμοί από τις τοπικές εποπτικές αρχές και προσωρινά περιορίζεται η μεταφορά τους μεταξύ των εταιρειών του Ομίλου.

Χρονοανάλυση των υποχρεώσεων

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται οι συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές για το 2019 και το 2018. Τα στοιχεία των υποχρεώσεων μη ορισμένης λήξης (καταθέσεις όψεως και ταμιευτηρίου) εμφανίζονται στην «εντός ενός μηνός» κατηγορία. Ο Όμιλος έχει συνάψει συμβάσεις μείωσης πιστωτικού κινδύνου με αντισυμβαλλόμενους στη διατραπεζική αγορά (ISDA/CSA). Λόγω αυτών των συμβάσεων, ο Όμιλος έχει ήδη δώσει εξασφαλίσεις οι οποίες καλύπτουν την αποτίμηση των καθαρών του υποχρεώσεων από παράγωγα στη διατραπεζική αγορά. Για τις υποχρεώσεις από παράγωγα που δεν καλύπτονται από συμβάσεις ISDA/CSA η υποχρέωση παρουσιάζεται στην εύλογη αξία στην «εντός ενός μηνός» κατηγορία.

Πρέπει να σημειωθεί ότι ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει το χειρότερο πιθανό σενάριο αφού βασίζεται στην παραδοχή ότι όλες οι υποχρεώσεις θα αποπληρωθούν νωρίτερα από το αναμενόμενο (όλες οι προθεσμιακές καταθέσεις αποσύρονται στη συμβατική τους λήξη). Το πρόσφατο παρελθόν έχει δείξει ότι ακόμη και σε περιόδους συστημικής χρηματοοικονομικής κρίσης, η πιθανότητα ενός τέτοιου γεγονότος είναι απομακρυσμένη.

	31 Δεκεμβρίου 2019				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 μήνες έως 1 έτος € εκατ.	Άνω του 1 έτους € εκατ.	(εισροές)/ εκροές € εκατ.
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις εκτός παραγώγων:					
- Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	2.706	1.778	41	2.401	6.926
- Υποχρεώσεις προς πελάτες	32.862	5.594	6.260	161	44.877
- Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	31	83	792	2.066	2.972
- Υποχρεώσεις από μισθώσεις	3	6	27	259	295
- Λοιπές υποχρεώσεις	365	348	295	-	1.008
- Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με στοιχεία ενεργητικού προς πώληση (σημ.30)	-	-	8	-	8
	35.967	7.809	7.423	4.887	56.086
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	6	-	-	-	6

Στοιχεία εκτός ισολογισμού

	Εντός 1 έτους € εκατ.	Άνω του 1 έτους € εκατ.
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	3.696	1.630
Συμβατικές δεσμεύσεις [1]	149	-
Σύνολο	3.845	1.630

	31 Δεκεμβρίου 2018 αναμορφωμένα				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 μήνες έως 1 έτος € εκατ.	Άνω του 1 έτους € εκατ.	(εισροές)/ εκροές € εκατ.
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις εκτός παραγώγων:					
- Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	5.858	778	57	1.737	8.430
- Υποχρεώσεις προς πελάτες	29.285	3.797	5.791	247	39.120
- Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	1	85	327	3.059	3.472
- Λοιπές υποχρεώσεις (σημ. 2.3.2)	289	129	404	23	845
	35.433	4.789	6.579	5.066	51.867
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	13	-	-	-	13

Στοιχεία εκτός ισολογισμού

	Εντός 1 έτους € εκατ.	Άνω 1 έτους € εκατ.
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	3.780	927
Συμβατικές δεσμεύσεις [1]	18	-
Υποχρεώσεις από λειτουργικές μισθώσεις	33	101
Σύνολο	3.831	1.028

[1] Αφορά συμβατικές δεσμεύσεις για την εξαγορά ιδιοχρησιμοποιούμενων και επενδυτικών ακινήτων καθώς και άυλων πάγιων στοιχείων (σημ. 42).

5.2.4 Μεταρρύθμιση επιτοκίων αναφοράς-«IBOR reform»

Μετά την χρηματοοικονομική κρίση, οι διεθνείς εποπτικοί φορείς, επιχειρήσαν την θεμελιώδη αναθεώρηση των βασικών επιτοκίων αναφοράς και αποφάσισαν να αντικαταστήσουν τα υφιστάμενα διατραπεζικά επιτόκια (IBORs) με εναλλακτικά επιτόκια αναφοράς στα νομίσματα των χωρών, τα οποία θα διαμορφωθούν βάσει συναλλαγών σε αγορές με υψηλή ρευστότητα. Σαν αποτέλεσμα αυτού του έργου (αναφέρεται ως «μεταρρύθμιση IBOR»), ενδέχεται να υπάρξει αβεβαιότητα σχετικά με την μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των υφιστάμενων IBORs.

Στα πλαίσια της μεταρρύθμισης IBOR, ο Όμιλος έχει δημιουργήσει την Ομάδα Εργασίας IBOR, η οποία διευθύνεται από ανώτερα στελέχη από διάφορες μονάδες της Τράπεζας, συμπεριλαμβανομένων των μονάδων Οικονομικής Ανάλυσης και Έρευνας, Διεθνών Κεφαλαιαγορών, Διαχείρισης Κινδύνων Αγορών και Αντισυμβαλλόμενων Ομίλου, και με την συμμετοχή άλλων επιχειρηματικών μονάδων και την υποστήριξη των Νομικών Υπηρεσιών και της Μονάδας Οργάνωσης και Επιχειρηματικής Ανάλυσης Ομίλου (Εποπτική Μονάδα), με σκοπό να διαχειριστούν την μετάβαση στα νέα εναλλακτικά άνευ κινδύνου επιτόκια τα οποία θα αντικαταστήσουν τα τωρινά διατραπεζικά επιτόκια δανεισμού (IBORs), να ελαχιστοποιήσουν, κατά το δυνατό, όλους τους σχετιζόμενους κινδύνους και να διασφαλίσουν την απόλυτη συμμόρφωση με τις εποπτικές απαιτήσεις αναφορικά με την ρύθμιση της Ευρωπαικής Ένωσης για τα επιτόκια αναφοράς (BMR).

Οι κύριοι στόχοι της Ομάδας Εργασίας IBOR που αναφέρεται παραπάνω, περιλαμβάνουν:

- Παρακολούθηση των εξελίξεων σε θέματα εποπτείας, αγοράς και κλάδου αναφορικά με την μεταρρύθμιση IBOR και προετοιμασία σχεδίων δράσης για την ομαλή μετάβαση στα νέα επιτόκια αναφοράς,
- Αξιολόγηση και εκτίμηση των επιπτώσεων στις επιχειρηματικές δραστηριότητες συμπεριλαμβανομένων της ορθής ενσωμάτωσης των νέων μεθοδολογιών για τον υπολογισμό των εναλλακτικών επιτοκίων αναφοράς στα λειτουργικά συστήματα της Τράπεζας, τροποποιήσεως επί των συμφωνιών εκκαθάρισης με τις εταιρείες εκκαθάρισης/διαμεσολαβητές και των συμβολαίων με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ως εξωτερικοί αντισυμβαλλόμενοι βάσει των νέων εναλλακτικών επιτοκίων αναφοράς, ενσωμάτωση διατάξεων εναλλακτικών δράσεων, όπως μπορεί να αιτηθεί ή εισηγηθεί από τις εποπτικές αρχές των ενώσεων διεθνών χρηματαγορών, στα υφιστάμενα και νέα χρηματοοικονομικά μέσα κυμαινόμενου επιτοκίου συνδεδεμένα με επιτόκια αναφοράς τα οποία θα αντικατασταθούν στα πλαίσια της μεταρρύθμισης IBOR και της κατάλληλης τροποποίησης των συμβάσεων των πελατών,
- Ανάπτυξη στρατηγικής επικοινωνίας με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη αναφορικά με τις αλλαγές που προκύπτουν από την μεταρρύθμιση IBOR, και

- Τακτική αναφορά στην Επιτροπή Απαιτήσεων και Υποχρεώσεων του Ομίλου (GALCO) και αν χρειαστεί στο BRC με σκοπό να επανεξετάσουν και αξιολογήσουν τις εξελίξεις, να προτείνουν ή να εγκρίνουν ενέργειες ή/και στρατηγικές σχετικές με την μεταρρύθμιση IBOR.

Ο Όμιλος είναι εκτεθειμένος σε σημαντικό αριθμό χρηματοοικονομικών μέσων συνδεδεμένων με τον δείκτη IBOR, όπως παράγωγα, χρεωστικοί τίτλοι, δανειακές και καταθετικές συμβάσεις. Δεδομένου ότι τα επιτόκια αναφοράς αυτών των μέσων πρόκειται να αντικατασταθούν λόγω της μεταρρύθμισης IBOR, θα υπάρξει αβεβαιότητα τόσο ως προς τον τρόπο και χρόνο μετάβασης στα νέα επιτόκια, όσο και προς τις τροποποιήσεις που θα προκύψουν στα συνδεδεμένα με το IBOR χρηματοοικονομικά μέσα αναφορικά με τον χρόνο ή το ποσό των αναπροσαρμοσμένων με τον νέο δείκτη αναφοράς συμβατικών χρηματοροών τους. Ως εκ τούτου, η αβεβαιότητα αυτή ενδέχεται να επηρεάσει τον λογιστικό χειρισμό των χρηματοοικονομικών μέσων κυρίως ως προς τη λογιστική αντιστάθμισης κατά τη περίοδο μετάβασης, τον αντισταθμιστικό προσδιορισμό εν απουσία της υφιστάμενης αβεβαιότητας και τέλος τον λογιστικό χειρισμό που πρόκειται να εφαρμοστεί σε οποιαδήποτε τροποποίηση των συμβατικών όρων.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο Όμιλος είναι εκτεθειμένος σε διάφορα επιτόκια αναφοράς στις σχέσεις που αντισταθμίζει λογιστικά και οι οποίες λήγουν μετά το τέλος του 2021, όταν η μετάβαση στο IBOR εκτιμάται ότι θα έχει ολοκληρωθεί, όπως το Euribor, το USD Libor, το CHF Libor και το επιτόκιο αναφοράς του ευρώ για περίοδο μιας ημέρας (EONIA).

Αναφορικά με το Euribor, την 31 Δεκεμβρίου 2019 δεν υπάρχει επίσημη αναφορά από την Ομάδα Εργασίας της Ευρωπαικής Κεντρικής Τράπεζας για τα «επιτόκια άνευ κινδύνου σε ευρώ» και το Ευρωπαικό Ινστιτούτο Χρηματαγοράς, που αποτελεί τον διαχειριστή του Euribor, η οποία να ορίζει την ημερομηνία παύσης του Euribor. Αντιθέτως, το Euribor από τον Ιούλιο του 2019 θεωρείται ότι πληροί τις απαιτήσεις BMR ως καθοριστικό επιτόκιο αναφοράς. Συνεπώς, το Euribor μπορεί να συνεχίσει να υπάρχει ως επιτόκιο αναφοράς στο προβλεπόμενο μέλλον και οι σχέσεις στις οποίες γίνεται αντιστάθμιση εύλογης αξίας με επιτόκιο αναφοράς το Euribor δεν αναμένεται να επηρεαστούν άμεσα από την μεταρρύθμιση IBOR.

Επιπροσθέτως, τα αντισταθμιζόμενα στοιχεία περιλαμβάνουν Euro και CHF στεγαστικά δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου, Euro και US δολαριακά ομόλογα επενδυτικού χαρτοφυλακίου με σταθερό επιτόκιο και Euro καταθέσεις πελατών. Επί του παρόντος, η αγορά προσδοκεί ότι κατά την μετάβαση στα IBOR, τα ισχύοντα επιτόκια (δηλ. τα νέα IBOR συν το περιθώριο κέρδους) θα τεθούν σε τέτοια επίπεδα ώστε να ελαχιστοποιείται, κατά το δυνατό, η αξία μεταβίβασης για τα συναλλασσόμενα μέρη, καταλήγοντας κατά αυτό τον τρόπο σε ταμειακές ροές σχετικά ισοδύναμες για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, πριν και μετά την αλλαγή των IBOR. Λαμβάνοντας υπόψιν τις βλέψεις της αγοράς και τις προσδοκίες του Ομίλου ότι τα αντισταθμιζόμενα στοιχεία θα παραμείνουν συμβατικά ως κυμαινόμενου επιτοκίου και οι κίνδυνοι που έχουν προσδιοριστεί για αντιστάθμιση δεν θα μεταβληθούν, η υφιστάμενη αβεβαιότητα αναφορικά με την αντικατάσταση των IBOR κατά την περίοδο μετάβασης δεν επηρεάζει την λογιστική αντιστάθμισης του Ομίλου για την 31 Δεκεμβρίου 2019.

Ο Όμιλος θα συνεχίσει να παρακολουθεί τις εξελίξεις της αγοράς και τις εποπτικές οδηγίες αναφορικά με την μεταρρύθμιση IBOR και να προσαρμόζει αντίστοιχα τα σχέδια υλοποίησής του με σκοπό να επιτύχει την άμβλυνση των κινδύνων που απορρέουν από την μετάβαση.

5.3 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων

Η εύλογη αξία είναι η τιμή που μία οντότητα θα λάμβανε κατά την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου ή θα κατέβαλε για τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων στην κύρια (ή πιο συμφέρουσα) αγορά, κατά την ημερομηνία της επιμέτρησης και υπό τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς (δηλ. τιμή εξόδου). Όταν δεν υπάρχει παρατηρήσιμη τιμή για πανομοιότυπο περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση, η εύλογη αξία επιμετράται με τη χρήση άλλων κατάλληλων τεχνικών αποτίμησης μεγιστοποιώντας τη χρήση συναφών παρατηρήσιμων δεδομένων και ελαχιστοποιώντας τη χρήση μη παρατηρήσιμων δεδομένων. Τα παρατηρήσιμα δεδομένα προκύπτουν χρησιμοποιώντας στοιχεία της αγοράς, όπως πληροφορίες διαθέσιμες στο κοινό σχετικά με πραγματικά γεγονότα ή συναλλαγές, και αντανακλούν τις παραδοχές που θα χρησιμοποιούσαν οι συμμετέχοντες στην αγορά για την τιμολόγηση χρηματοοικονομικών μέσων, όπως διαθέσιμες επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για παρόμοια μέσα, επιτόκια και καμπύλες επιτοκίων, τεκμαρτή μεταβλητότητα και περιθώρια φερεγγυότητας (credit spreads).

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Ομίλου που επιμετρώνται στην εύλογη αξία ή στην αποσβέσιμη αξία κτήσης και η εύλογη αξία τους έχει γνωστοποιηθεί, κατηγοριοποιούνται σε ένα από τα τρία επίπεδα ιεραρχίας εύλογης αξίας ανάλογα με το αν η αποτίμησή τους βασίζεται σε παρατηρήσιμα ή μη παρατηρήσιμα δεδομένα, ως ακολούθως:

α) Επίπεδο 1 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία που αποτιμώνται βάσει επίσημων τιμών (μη προσαρμοσμένες) σε ενεργές αγορές για πανομοιότυπα χρηματοοικονομικά στοιχεία στα οποία ο Όμιλος μπορεί να έχει πρόσβαση κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Ενεργή θεωρείται η αγορά στην οποία οι τιμές αυτές είναι άμεσα και σε τακτά χρονικά διαστήματα

διαθέσιμες από κάποιο χρηματιστήριο, χρηματιστή, διαπραγματευτή, βιομηχανικό κλάδο, υπηρεσία τιμών ή ρυθμιστική αρχή και αντιπροσωπεύουν πραγματικές και συχνές συναλλαγές. Στο επίπεδο 1 περιλαμβάνονται ενεργά διαπραγματεύσιμοι χρεωστικοί τίτλοι κατοχής ή έκδοσης του Ομίλου, μετοχές και παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα που διαπραγματεύονται σε χρηματιστήρια, καθώς επίσης και αμοιβαία κεφάλαια τα οποία έχουν τακτικά και συχνά δημοσιευμένες τιμές.

β) Επίπεδο 2 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης με δεδομένα, διαφορετικά των επίσημων τιμών του Επιπέδου 1, τα οποία είναι παρατηρήσιμα είτε απευθείας ή εμμέσως, όπως : i) επίσημες τιμές για παρεμφερή χρηματοοικονομικά μέσα σε ενεργές αγορές, ii) επίσημες τιμές για πανομοιότυπα ή παρεμφερή χρηματοοικονομικά μέσα σε αγορές που δεν είναι ενεργές, iii) δεδομένα, εκτός των επίσημων τιμών, που είναι άμεσα ή έμμεσα παρατηρήσιμα, όπως επιτόκια και καμπύλες επιτοκίων παρατηρήσιμα σε τακτά χρονικά διαστήματα, επιτόκια προθεσμιακών συμβολαίων ξένου συναλλάγματος, τιμές μετοχών, περιθώρια φερεγγυότητας και τεκμαρτή μεταβλητότητα που λαμβάνονται από διεθνείς οργανισμούς παροχής τιμών αγοράς και iv) άλλα μη παρατηρήσιμα δεδομένα που δεν είναι σημαντικά για τη συνολική επιμέτρηση της εύλογης αξίας. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Επιπέδου 2 περιλαμβάνουν εξωχρηματιστηριακά παράγωγα, μη άμεσα ρευστοποιήσιμους χρεωστικούς τίτλους, που κατέχονται ή εκδίδονται από τον Όμιλο και μετοχές.

γ) Επίπεδο 3 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης στις οποίες τα σημαντικότερα δεδομένα είναι μη παρατηρήσιμα. Κατά τη συλλογή των μη παρατηρήσιμων δεδομένων, χρησιμοποιούνται οι καλύτερες διαθέσιμες πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων δεδομένων του Ομίλου, ενώ ταυτόχρονα αντανακλώνται οι υποθέσεις των συμμετεχόντων στην αγορά (π.χ. παραδοχές σχετικά με τον κίνδυνο). Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Επιπέδου 3 περιλαμβάνουν μη διαπραγματευόμενους μετοχικούς τίτλους ή μετοχικούς τίτλους που διαπραγματεύονται σε αγορές οι οποίες δεν θεωρούνται ενεργές, συγκεκριμένα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα, δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες συμπεριλαμβανομένων τιτλοποιήσεων οι οποίες εκδόθηκαν μέσω εταιρειών ειδικού σκοπού που έχουν συσταθεί από τον Όμιλο και αναγνωρίστηκαν στα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού καθώς και πιστωτικούς τίτλους που εκδόθηκαν από τον Όμιλο.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία

Η κατηγοριοποίηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων του Ομίλου που επιμετρώνται στην εύλογη αξία τους, παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες:

	31 Δεκεμβρίου 2019			
	Επίπεδο 1 € εκατ.	Επίπεδο 2 € εκατ.	Επίπεδο 3 € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	110	0	0	110
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	48	19	67	134
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	0	2.262	0	2.262
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	6.184	94	-	6.278
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες αποτιμώμενα υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	-	58	58
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	6.342	2.375	125	8.842
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	0	2.726	-	2.726
Υποχρεώσεις συναλλαγών	39	-	-	39
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	39	2.726	-	2.765

	31 Δεκεμβρίου 2018			
	Επίπεδο 1 € εκατ.	Επίπεδο 2 € εκατ.	Επίπεδο 3 € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	43	0	-	43
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	39	7	58	104
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	0	1.870	1	1.871
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	6.130	118	-	6.248
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες αποτιμώμενα υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	-	59	59
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	6.212	1.995	118	8.325
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	0	1.893	-	1.893
Υποχρεώσεις συναλλαγών	4	-	-	4
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	4	1.893	-	1.897

Ο Όμιλος αναγνωρίζει μεταφορές εντός και εκτός των επιπέδων ιεραρχίας της εύλογης αξίας στην αρχή του τριμήνου κατά το οποίο έχει πραγματοποιηθεί η μεταφορά ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου. Δεν υπήρξαν σημαντικές μεταφορές μεταξύ των Επιπέδων κατά την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019.

Συμφωνία των χρηματοοικονομικών στοιχείων του Επιπέδου 3

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	**118**	43
Υπόλοιπο από απόκτηση εταιρειών (σημ. 23.3)	**3**	-
Μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9	**-**	65
Μεταφορά σε Επίπεδο 3	**0**	0
Μεταφορά από Επίπεδο 3	**(0)**	(1)
Προσθήκες, μετά από πωλήσεις και λήξεις	**(4)**	4
Σύνολο κερδών/(ζημιών) περιόδου που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	**8**	6
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	**(0)**	1
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	**125**	118

Διαδικασίες και τεχνικές αποτίμησης του Ομίλου

Ο τομέας Group Market Counterparty Risk Sector (GMCRS) θεσπίζει τις διαδικασίες που διέπουν την επιμέτρηση της εύλογης αξίας, σύμφωνα με τις λογιστικές πολιτικές του Ομίλου. Ο Όμιλος χρησιμοποιεί ευρέως αναγνωρισμένα μοντέλα αποτίμησης για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των κοινών χρηματοοικονομικών μέσων για τα οποία δεν υπάρχουν διαθέσιμες επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, όπως τις ανταλλαγές επιτοκίων και τις ανταλλαγές συναλλάγματος (interest and cross currency swaps), που χρησιμοποιούν μόνο παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς και δεν απαιτούν σε μεγάλο βαθμό τη διενέργεια εκτιμήσεων από τη Διοίκηση. Οι παρατηρήσιμες τιμές ή τα δεδομένα των μοντέλων αποτίμησης είναι συνήθως διαθέσιμα στην αγορά για τους εισηγμένους χρεωστικούς και μετοχικούς τίτλους, τα διαπραγματεύσιμα και τα απλά εξωχρηματιστηριακά παράγωγα. Η διαθεσιμότητα παρατηρήσιμων τιμών της αγοράς και των δεδομένων των μοντέλων αποτίμησης μειώνει την ανάγκη διενέργειας εκτιμήσεων από τη Διοίκηση και επίσης μειώνει την αβεβαιότητα σχετικά με τον προσδιορισμό των εύλογων αξιών.

Όπου χρησιμοποιούνται τεχνικές αποτίμησης για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων για τα οποία δεν υπάρχουν διαθέσιμες επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, αυτές επιβεβαιώνονται για την ορθότητά τους έναντι ιστορικών στοιχείων και, όπου είναι εφικτό, έναντι τρεχουσών ή πρόσφατων παρατηρούμενων συναλλαγών σε διάφορα χρηματοοικονομικά μέσα, και επανεξετάζονται περιοδικά από κατάλληλο προσωπικό ανεξάρτητο από το προσωπικό που τα δημιούργησε. Όλα τα μοντέλα πιστοποιούνται πριν να χρησιμοποιηθούν και προσαρμόζονται έτσι ώστε να επιβεβαιώνεται ότι τα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τα πραγματικά δεδομένα και συγκριτικές τιμές αγοράς. Οι εκτιμήσεις των εύλογων αξιών που λαμβάνονται από τα μοντέλα προσαρμόζονται με τυχόν άλλους παράγοντες, όπως τον κίνδυνο ρευστότητας ή την αβεβαιότητα των μοντέλων, στο

βαθμό που οι συμμετέχοντες στην αγορά θα τους λάβουν υπόψη κατά την τιμολόγηση του χρηματοοικονομικού μέσου. Οι εύλογες αξίες, επίσης, αντανακλούν τον πιστωτικό κίνδυνο του μέσου και περιλαμβάνουν προσαρμογές ώστε να ληφθούν υπόψη ο πιστωτικός κίνδυνος της εταιρείας του Ομίλου και του αντισυμβαλλομένου, όπου κρίνεται αναγκαίο.

Οι διαδικασίες ελέγχου των μοντέλων αποτίμησης που εφαρμόζονται από τον Όμιλο, περιλαμβάνουν: επιβεβαίωση των παρατηρήσιμων τιμολογήσεων, επαναϋπολογισμό των αποτιμήσεων του μοντέλου, επισκόπηση και διαδικασία έγκρισης για τα νέα μοντέλα ή/και αλλαγές στα υφιστάμενα, προσαρμογή και διενέργεια εκ των υστέρων ελέγχων (back-testing) έναντι παρατηρήσιμων συναλλαγών στην αγορά, όπου είναι εφικτό, ανάλυση σημαντικών μεταβολών αποτίμησης, κλπ. Όταν για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας χρησιμοποιούνται οι αποτιμήσεις τρίτων, αυτές ελέγχονται προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 13.

Τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα επιμετρώνται στην εύλογη αξία με προεξόφληση των αναμενόμενων ταμειακών ροών, χρησιμοποιώντας επιτόκια της αγοράς κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Αναπροσαρμογές για τον πιστωτικό κίνδυνο του αντισυμβαλλόμενου και τον πιστωτικό κίνδυνο του Ομίλου εφαρμόζονται στα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα, όπου κρίνεται απαραίτητο. Για τις εν λόγω αναπροσαρμογές του πιστωτικού κινδύνου λαμβάνονται υπόψη οι αναμενόμενες ταμειακές ροές μεταξύ του Ομίλου και των αντισυμβαλλομένων με βάση τους σχετικούς όρους των συναλλαγών παραγώγων και η επίδραση του πιστωτικού κινδύνου στην αποτίμηση αυτών των ταμειακών ροών. Ανάλογα με τις συνθήκες, ο Όμιλος λαμβάνει επίσης υπόψη την επίδραση τυχόν διακανονισμών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων, συμβάσεων εξασφάλισης και σύναψης κύριων συμβάσεων συμψηφισμού για την αποτίμηση του πιστωτικού κινδύνου (Credit Risk Valuation Adjustment - CVA). Για τον υπολογισμό του CVA χρησιμοποιούνται οι πιθανότητες αθέτησης υποχρεώσεων, βασισμένες σε παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς όπως τα περιθώρια των συμβολαίων ανταλλαγής πιστωτικών κινδύνων (Credit Default Swaps - CDS), ανάλογα με την περίπτωση, ή τα εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης. Ο Όμιλος εφαρμόζει παρόμοια μεθοδολογία για τον υπολογισμό του δικού του πιστωτικού κινδύνου (Debit Value Adjustments - DVA) όταν μπορεί να εφαρμοστεί. Όπου οι τεχνικές αποτίμησης βασίζονται σε εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης και το αντίστοιχο CVA είναι σημαντικό στο σύνολο της επιμέτρησης της εύλογης αξίας, τότε τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα κατηγοριοποιούνται στο Επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας. Μια εύλογα πιθανή μεταβολή του κύριου μη παρατηρήσιμου δεδομένου (δηλ. του ποσοστού ανάκτησης) που χρησιμοποιείται στην αποτίμησή τους, δεν θα είχε σημαντική επίδραση στην επιμέτρηση της εύλογης αξίας τους.

Ο Όμιλος προσδιορίζει την εύλογη αξία των χρεωστικών τίτλων που κατέχει με βάση επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για τίτλους με παρόμοιο επίπεδο πιστωτικού κινδύνου, λήξη και απόδοση, τιμές διαπραγμάτευσης σε μη ενεργές αγορές για πανομοιότυπα ή παρόμοια χρηματοοικονομικά στοιχεία, ή με τη μέθοδο προεξόφλησης μελλοντικών ταμειακών ροών.

Η αξία των μη διαπραγματευόμενων μετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων σύμφωνα με το ΔΧΠΑ 9 προσδιορίζεται κυρίως χρησιμοποιώντας (i) εκθέσεις αποτίμησης τρίτων, οι οποίες βασίζονται στην καθαρή θέση των εταιρειών όπου η Διοίκηση δεν εκτελεί περαιτέρω σημαντικές προσαρμογές, και (ii) αποτιμήσεις καθαρής θέσης προσαρμοσμένες, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο.

Τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες των οποίων οι συμβατικές ταμειακές ροές δεν αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων (που δεν πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης του SPPI), επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Τιμές αγοράς δεν υπάρχουν καθώς δεν υπάρχουν ενεργές αγορές στις οποίες διαπραγματεύονται. Οι εύλογες αξίες τους εκτιμώνται σε ατομική βάση ανά δάνειο προεξοφλώντας τις μελλοντικές αναμενόμενες ταμειακές ροές για το χρονικό διάστημα που αναμένεται να ανακτηθούν, χρησιμοποιώντας κατάλληλα προεξοφλητικά επιτόκια. Οι αναμενόμενες ταμειακές ροές, που ενσωματώνουν τον πιστωτικό κίνδυνο, αποτελούν σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα στον υπολογισμό της εύλογης αξίας με αποτέλεσμα το σύνολο της εύλογης αξίας τους να κατηγοριοποιείται στο Επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας. Μια εύλογα πιθανή μεταβολή στους εκτιμώμενους δείκτες ανάκτησης κατά +5%/-5% θα αύξανε/μείωνε τη συνολική εύλογη αξία κατά € 2,2 εκατ.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία

Η κατηγοριοποίηση της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων του Ομίλου που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία στον ισολογισμό παρουσιάζεται στους ακόλουθους πίνακες:

	31 Δεκεμβρίου 2019				
	Επίπεδο 1 € εκατ.	Επίπεδο 2 € εκατ.	Επίπεδο 3 € εκατ.	Εύλογη αξία € εκατ.	Λογιστική αξία € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	-	-	37.057	37.057	37.307
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	522	691	-	1.213	1.539
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία	**522**	**691**	**37.057**	**38.270**	**38.846**
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	513	881	944	2.338	2.406
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία	**513**	**881**	**944**	**2.338**	**2.406**

	31 Δεκεμβρίου 2018				
	Επίπεδο 1 € εκατ.	Επίπεδο 2 € εκατ.	Επίπεδο 3 € εκατ.	Εύλογη αξία € εκατ.	Λογιστική αξία € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	-	-	35.940	35.940	36.173
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	491	398	-	889	1.420
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία	491	398	35.940	36.829	37.593
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	510	738	1.247	2.495	2.707
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία	510	738	1.247	2.495	2.707

Οι υποθέσεις και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους είναι σύμφωνες με αυτές που χρησιμοποιήθηκαν για την επιμέτρηση των εύλογων αξιών των χρηματοοικονομικών μέσων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία. Συγκεκριμένα:

α) Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες συμπεριλαμβανομένων τιτλοποιήσεων οι οποίες εκδόθηκαν μέσω εταιρειών ειδικού σκοπού που έχουν συσταθεί από τον Όμιλο: για τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες δεν υπάρχουν τιμές αγοράς, καθώς δεν υπάρχουν ενεργές αγορές στις οποίες διαπραγματεύονται. Οι εύλογες αξίες εκτιμώνται προεξοφλώντας τις μελλοντικές αναμενόμενες ταμειακές ροές για το χρονικό διάστημα που αναμένεται να ανακτηθούν, χρησιμοποιώντας κατάλληλα επιτόκια προσαρμοσμένα με τον κίνδυνο. Τα δάνεια ομαδοποιούνται σε κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων με παρόμοια χαρακτηριστικά, όπως αυτά παρακολουθούνται από τη Διοίκηση ανά προϊόν, τύπο δανειολήπτη και βαθμό καθυστέρησης, προκειμένου να βελτιωθεί η ακρίβεια των εκτιμώμενων αποτελεσμάτων αποτίμησης. Κατά την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών, ο Όμιλος κάνει υποθέσεις σχετικά με αναμενόμενες προκαταβολές, τα περιθώρια του προϊόντος και το χρονοδιάγραμμα εκποίησης των εξασφαλίσεων. Τα προεξοφλητικά επιτόκια ενσωματώνουν δεδομένα για τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές και τα επιτόκια, κατά περίπτωση.

β) Επενδυτικοί τίτλοι που αποτιμώνται στο αποσβέσιμο κόστος: η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών τίτλων προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, όταν αυτές είναι διαθέσιμες. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, η εύλογη αξία προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για τίτλους με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου, διάρκεια και απόδοση, τις τιμές διαπραγμάτευσης σε μη ενεργές αγορές για πανομοιότυπα ή παρόμοια χρηματοοικονομικά στοιχεία, ή χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της προεξόφλησης των ταμειακών ροών.

γ) Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους: η εύλογη αξία τους προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, όταν αυτές είναι διαθέσιμες. Αν οι τιμές της αγοράς δεν είναι διαθέσιμες, η εύλογη αξία προσδιορίζεται με βάση επίσημες τιμές αγοράς για πιστωτικούς τίτλους με παρόμοια χαρακτηριστικά ή προεξοφλώντας τις αναμενόμενες ταμειακές ροές με επιτόκιο προσαρμοσμένο για τον κίνδυνο, όπου ο πιστωτικός κίνδυνος του Ομίλου προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας στοιχεία έμμεσα παρατηρήσιμα, δηλαδή επίσημες τιμές παρόμοιων τίτλων που εκδίδονται από τον Όμιλο ή από άλλους Έλληνες εκδότες.

Για τα υπόλοιπα χρηματοοικονομικά μέσα που είναι βραχυπρόθεσμα ή επανατιμολογούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα (ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες, απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και υποχρεώσεις προς πελάτες), η λογιστική αξία τους προσεγγίζει την εύλογη αξία τους.

6. Καθαρά έσοδα από τόκους

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Τόκοι έσοδα		
Πελάτες	**1.466**	1.554
- επιμετρούμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	*1.464*	*1.553*
- επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	*2*	*1*
Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και λοιπά στοιχεία ενεργητικού [1]	**24**	19
Χρεωστικοί τίτλοι[2]	**187**	179
- επιμετρούμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	*27*	*30*
- επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	*159*	*148*
- επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	*1*	*1*
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου) [3]	**51**	59
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (χωρίς λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου) [3]	**377**	374
	2.105	2.186
Τόκοι έξοδα		
Πελάτες [1]	**(183)**	(178)
Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα [1]	**(51)**	(114)
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους [1]	**(106)**	(87)
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου)[3]	**(36)**	(38)
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (χωρίς λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου)[3]	**(347)**	(353)
Υποχρεώσεις από μισθώσεις- ΔΠΧΑ 16	**(5)**	-
	(728)	(770)
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	**1.377**	1.416

[1] Επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος.

[2] Τα έσοδα από τόκους από το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών που περιλαμβάνονται δεν ήταν σημαντικά για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018.

[3] Για το έτος 2018, περιλαμβάνει μια αναταξινόμηση μεταξύ παράγωγων με λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου και παράγωγων χωρίς λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου ποσού € 47 εκατ. στα έσοδα από τόκους και € 36 εκατ. στα έξοδα από τόκους.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα έσοδα από τόκους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών από συνεχιζόμενες δραστηριότητες, ανά κατηγορία δανείου και ποιοτική διαβάθμιση:

	31 Δεκεμβρίου 2019		
	Τόκοι έσοδα από μη-απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις € εκατ.	**Τόκοι έσοδα από απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις € εκατ.**	**Σύνολο € εκατ.**
Λιανική Τραπεζική	**589**	**230**	**819**
Επιχειρηματικά [1]	**528**	**119**	**647**
Σύνολο τόκων εσόδων από πελάτες	**1.117**	**349**	**1.466**

	31 Δεκεμβρίου 2018		
	Τόκοι έσοδα από μη-απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις € εκατ.	Τόκοι έσοδα από απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	589	319	908
Επιχειρηματικά [1]	498	148	646
Σύνολο τόκων εσόδων από πελάτες	1.087	467	1.554

[1] Περιλαμβάνονται τόκοι έσοδα από δάνεια και απαιτήσεις προς το Δημόσιο τομέα.

7. Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες

Οι παρακάτω πίνακες περιλαμβάνουν τα καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες από συμβάσεις με πελάτες στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 15, αναλυμένα στις βασικές κατηγορίες ανά υπηρεσία και επιχειρηματικό τομέα (σημ. 43).

	31 Δεκεμβρίου 2019						
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διαχείριση Περιουσίας € εκατ.	Επενδυτική Τραπεζική και Προϊόντα Κεφαλαιαγοράς € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες	**8**	**44**	**0**	**5**	**12**	**0**	**69**
Αμοιβαία κεφάλαια και διαχείριση περιουσίας	**16**	**1**	**28**	**1**	**8**	**1**	**55**
Δραστηριότητες δικτύου και λοιπά [1]	**43**	**13**	**(0)**	**13**	**79**	**(0)**	**148**
Υπηρεσίες κεφαλαιαγοράς	**-**	**12**	**2**	**2**	**4**	**2**	**22**
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	**67**	**70**	**30**	**21**	**103**	**3**	**294**

	31 Δεκεμβρίου 2018						
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διαχείριση Περιουσίας € εκατ.	Επενδυτική Τραπεζική και Προϊόντα Κεφαλαιαγοράς € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες	8	55	0	5	8	(0)	76
Αμοιβαία κεφάλαια και διαχείριση περιουσίας	12	1	26	3	7	1	50
Δραστηριότητες δικτύου και λοιπά [1]	33	14	(1)	12	70	(1)	127
Υπηρεσίες κεφαλαιαγοράς	-	11	2	29	2	1	45
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	53	81	27	49	87	1	298

[1] Περιλαμβάνει προμήθειες από υπηρεσίες που σχετίζονται με πιστωτικές κάρτες.

8. Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες

Τα έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες περιλαμβάνουν έσοδα από εκμίσθωση ακινήτων ποσού € 58,2 εκατ. και λοιπά έσοδα ποσού € 1,3 εκατ. από υπηρεσίες IT που παρέχονται από τις εταιρείες του Ομίλου.

9. Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών και επενδυτικών τίτλων

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Ομόλογα εκ των οποίων:	**66**	82
- επιμετρούμενα στο αποσβέσιμο κόστος	*0*	*0*
- επιμετρούμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	*64*	*81*
- επιμετρούμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	*2*	*1*
Μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια επιμετρούμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	**36**	(6)
Κέρδη/(ζημιές) από παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου)	**(8)**	(1)
Κέρδη/(ζημιές) από παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (χωρίς λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου)	**(37)**	23
Συναλλαγματικές διαφορές	**1**	22
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	**58**	120

10. Λοιπά έσοδα/(έξοδα)

	2019 € εκατ.	2018 αναμορφωμένα € εκατ.
Κέρδη/ (ζημιές) από μεταβολή στην εύλογη αξία των επενδυτικών ακινήτων (σημ. 2.3.2)	**61**	(13)
Κέρδη από την απόκτηση της Piraeus Bank Bulgaria (σημ. 23.3)	**29**	-
Κέρδη/(ζημιές) από την αποαναγνώρισης δανείων επιμετρούμενων στο αποσβέσιμο κόστος [1]	**(39)**	6
Προμήθεια έξοδο που σχετίζεται με αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (σημ. 13)	**(7)**	(7)
Κέρδη/ (ζημιές) από την πώληση θυγατρικών (σημ. 23.1)	**3**	1
Έσοδα από μερίσματα	**2**	2
Κέρδη/ (ζημιές) δανείων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	**2**	2
Λοιπά	**4**	(6)
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	**55**	(15)

[1] Για το έτος 2019, περιλαμβάνει κυρίως ζημιές αποαναγνώρισης οι οποίες προέκυψαν από τη συναλλαγή Pillar (σημ. 20).

11. Λειτουργικά έξοδα

	2019 € εκατ.	2018 αναμορφωμένα € εκατ.
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	**(481)**	(487)
Διοικητικά έξοδα	**(237)**	(208)
Εισφορές στα ταμεία εξυγίανσης και εγγύησης των καταθέσεων	**(69)**	(67)
Αποσβέσεις ενσώματων παγίων στοιχείων (σημ. 2.3.2)	**(37)**	(32)
Αποσβέσεις δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού [1]	**(41)**	-
Αποσβέσεις άυλων παγίων στοιχείων	**(31)**	(26)
Ενοίκια λειτουργικών μισθώσεων [1]	**(5)**	(54)
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	**(901)**	(874)

[1] Σε συνέχεια της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 16 από την 1 Ιανουαρίου 2019 (σημ. 2). Περιλαμβάνονται ΦΠΑ και άλλοι ισχύοντες φόροι επί ενοικίων λειτουργικών μισθώσεων.

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 το ποσό των λειτουργικών εξόδων (εξαιρουμένων των εισφορών σε κάποιο ταμείο εγγύησης των καταθέσεων ή ταμείο εξυγίανσης) για τις Ελληνικές δραστηριότητες του Ομίλου ανήλθε σε € 632 εκατ. (2018: € 637 εκατ. αναμορφωμένα στοιχεία).

Εισφορές στα ταμεία εξυγίανσης και εγγύησης των καταθέσεων

Το 2016, ο Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης (ΕΜΕ) (Single Resolution Mechanism – SRM), ο οποίος αποτελεί έναν από τους πυλώνες της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης στην Ευρωζώνη μαζί με τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (Single Supervisory Mechanism – SSM), τέθηκε σε εφαρμογή. Το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (Single Resolution Fund – SRF) δημιουργήθηκε με την Οδηγία 2014/806/ΕΕ, προκειμένου να διασφαλίσει ενιαία πρακτική στις χρηματοδοτήσεις εξυγίανσης εντός ΕΜΕ και υπάγεται στο Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης (Single Resolution Board – SRB). Ο ΕΜΕ προβλέπει ότι το SRF θα δημιουργηθεί κατά την διάρκεια μιας περιόδου οκτώ ετών με «εκ των προτέρων» εισφορές του τραπεζικού τομέα, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν αμετάκλητες δεσμεύσεις πληρωμής ως μέρος του συνολικού ποσού της εισφοράς (σημ. 42).

Αμοιβές και έξοδα προσωπικού

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Μισθοί, ημερομίσθια και έκτακτες αμοιβές	**(352)**	(357)
Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	**(67)**	(68)
Αμοιβές συνταξιοδότησης και λοιπές παροχές λόγω εξόδου από την υπηρεσία	**(17)**	(16)
Λοιπά έξοδα	**(45)**	(46)
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	**(481)**	(487)

Ο μέσος όρος του αριθμού των εργαζομένων των δραστηριοτήτων του Ομίλου κατά τη διάρκεια της χρήσης ανήλθε σε 13.390 (2018: 13.256 για τις συνεχιζόμενες δραστηριότητες). Την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο αριθμός των καταστημάτων και των κέντρων επιχειρηματικής και ιδιωτικής τραπεζικής του Ομίλου, ανήλθε σε 674.

12. Λοιπές ζημιές απομείωσης, έξοδα αναδιάρθρωσης και προβλέψεις

	2019 € εκατ.	2018 αναμορφωμένα € εκατ.
Ζημιές απομείωσης και αποτίμησης ακινήτων (σημ. 2.3.2)	**(51)**	(18)
Ζημιές (απομείωσης)/αντιλογισμός ομολόγων (σημ. 22)	**35**	15
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις [1]	**(16)**	(6)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις	**(32)**	(9)
Κόστος προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου και λοιπές σχετικές δαπάνες (σημ. 35)	**(63)**	(57)
Λοιπά έξοδα αναδιάρθρωσης	**(25)**	(5)
Έξοδα αναδιάρθρωσης	**(88)**	(62)
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	**(120)**	(71)

[1] Περιλαμβάνει ζημιές απομείωσης εξοπλισμού και λογισμικών προγραμμάτων, λοιπών στοιχείων ενεργητικού και προβλέψεις για δικαστικές υποθέσεις και για λοιπούς λειτουργικούς κινδύνους.

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο Όμιλος αναγνώρισε ζημιές απομείωσης και αποτίμησης ακινήτων ποσού € 51 εκατ., εκ των οποίων € 39 εκατ. αφορούν χαρτοφυλάκια ακινήτων που ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση (σημ. 30).

Για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο Όμιλος αναγνώρισε έξοδα αναδιάρθρωσης € 25 εκατ. εκ των οποίων € 17 εκατ. αφορούσαν στην απόκτηση της Piraeus Bank Bulgaria A.D. (σημ. 23.3). Τα υπόλοιπα έξοδα αναδιάρθρωσης σχετίζονται κυρίως με το σχέδιο Μετασχηματισμού της Τράπεζας. Για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018, ο Όμιλος αναγνώρισε έξοδα αναδιάρθρωσης € 5 εκατ., τα οποία σχετίζονται κυρίως με τη βελτιστοποίηση των δανειακών του δραστηριοτήτων.

13. Φόρος εισοδήματος

	2019 € εκατ.	2018 αναμορφωμένα € εκατ.
Τρέχων φόρος	**(42)**	(46)
Αναβαλλόμενος φόρος (σημ. 2.3.2)	**11**	(18)
Προσαρμογές φόρου	**-**	(14)
Σύνολο φόρου εισοδήματος από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	**(31)**	(78)

Σύμφωνα με το Νόμο 4172/2013, όπως ισχύει, ο φορολογικός συντελεστής στην Ελλάδα για τα πιστωτικά ιδρύματα που υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 27Α του Ν. 4172/2013 αναφορικά με τις αποδεκτές αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου είναι 29%. Από το έτος 2019, σύμφωνα με το Νόμο 4646/2019, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο του 2019 και τροποποίησε το Νόμο 4172/2013, ο φορολογικός συντελεστής για τις νομικές οντότητες στην Ελλάδα, πλην των ανωτέρω πιστωτικών ιδρυμάτων, μειώθηκε από 29% σε 24% (για το έτος 2018: 29% φορολογικός συντελεστής για όλες τις νομικές οντότητες). Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων των θυγατρικών εταιρειών της Τράπεζας στην

Ελλάδα κατά ποσό περίπου € 0,1 εκατ., το οποίο έχει αναγνωριστεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τον προαναφερθέντα Νόμο 4646/2019, από την 1 Ιανουαρίου 2020 ο παρακρατούμενος φόρος για τα μερίσματα που διανέμονται, πλην των ενδοομιλικών μερισμάτων, μειώθηκε από 10% σε 5%. Ειδικότερα, τα ενδοομιλικά μερίσματα απαλλάσσονται, υπό προϋποθέσεις, τόσο του παρακρατούμενου φόρου όσο και του φόρου εισοδήματος.

Οι φορολογικοί συντελεστές που ισχύουν για τα τραπεζικά ιδρύματα του Ομίλου, τα οποία περιλαμβάνονται στον επιχειρηματικό τομέα των διεθνών δραστηριοτήτων (σημ. 43) είναι οι ακόλουθοι: Βουλγαρία 10%, Σερβία 15%, Κύπρος 12,5% και Λουξεμβούργο 24,94% (2018: 26,01%).

Φορολογικό πιστοποιητικό και ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις

Η Τράπεζα και οι θυγατρικές της, οι συγγενείς εταιρείες και οι κοινοπραξίες, οι οποίες δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα (σημ. 23.1 και 24) έχουν κατά κανόνα 1 έως 6 ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις. Για τις ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις 2014-2015 η Τράπεζα και οι ελληνικές εταιρείες του Ομίλου των οποίων οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις ελέγχθηκαν υποχρεωτικά, υποχρεούνταν να λαμβάνουν «Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό» σύμφωνα με τον Νόμο 4174/2013, το οποίο εκδίδεται, μετά τη διενέργεια σχετικού φορολογικού ελέγχου, από το νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο που ελέγχει και τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις. Για τις χρήσεις που ξεκινούν από την 1 Ιανουαρίου 2016 και έπειτα, το «Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό» είναι προαιρετικό, ωστόσο η Τράπεζα και (κατά γενικό κανόνα) οι ελληνικές εταιρείες του Ομίλου θα συνεχίσουν να το λαμβάνουν.

Η Τράπεζα, οι θυγατρικές της , οι συγγενείς της εταιρείες και οι κοινοπραξίες της που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, έχουν λάβει φορολογικά πιστοποιητικά χωρίς διατύπωση επιφύλαξης για τις ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις 2014-2018. Για το έτος που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι φορολογικοί έλεγχοι από εξωτερικούς ελεγκτές είναι σε εξέλιξη.

Σύμφωνα με την Ελληνική φορολογική νομοθεσία και τις αντίστοιχες Υπουργικές Αποφάσεις, οι εταιρείες για τις οποίες εκδίδεται φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς επισημάνσεις για παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας δεν εξαιρούνται από την επιβολή επιπρόσθετων φόρων και προστίμων από τις Ελληνικές φορολογικές αρχές μετά την ολοκλήρωση του φορολογικού ελέγχου στο πλαίσιο των νομοθετικών περιορισμών (ως γενική αρχή, 5 χρόνια από τη λήξη της χρήσης στην οποία η φορολογική δήλωση θα πρέπει να έχει υποβληθεί). Υπό το πρίσμα των ανωτέρω την 31 Δεκεμβρίου 2019, κατά γενικό κανόνα, το δικαίωμα του Ελληνικού Δημοσίου να επιβάλλει φόρους μέχρι και το φορολογικό έτος 2013 (συμπεριλαμβανομένου) έχει παρέλθει χρονικά για την Τράπεζα και για τις εταιρείες του Ομίλου που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα.

Οι ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις των τραπεζικών ιδρυμάτων του Ομίλου στο εξωτερικό έχουν ως εξής: (α) Eurobank Cyprus Ltd, 2018-2019, (β) Eurobank Bulgaria A.D., 2014-2019, (γ) Eurobank A.D. Beograd (Σερβία), 2014-2019 και (δ) Eurobank Private Bank Luxembourg S.A., 2015-2019. Οι λοιπές εταιρείες του Ομίλου (σημ. 23.1 και 24), οι οποίες εδρεύουν σε χώρες του εξωτερικού, όπου προβλέπεται από τη νομοθεσία τακτικός φορολογικός έλεγχος, έχουν από 1 έως 6 ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις, σύμφωνα με τη γενική αρχή και τις προϋποθέσεις της φορολογικής νομοθεσίας που ισχύει σε κάθε χώρα.

Απαιτήσεις από παρακρατούμενους φόρους

Ο Νόμος 4605/2019 (άρθρο 93), ο οποίος ψηφίστηκε την 29 Μαρτίου 2019, παρείχε διευκρινίσεις σχετικά με την αντιμετώπιση των παρακρατούμενων φόρων της Τράπεζας βάσει του Νόμου 2238/1994 (ήτοι € 50 εκατ.) κατά τρόπο που διασφαλίζει τους εν λόγω φόρους προβλέποντας τον συμψηφισμό τους με τον φόρο εισοδήματος της Τράπεζας όποτε αυτός προκύψει.

Περαιτέρω, ο Νόμος 4605/2019 ρυθμίζει τη μεταχείριση των φορολογικών απαιτήσεων του Νόμου 4046/2012 (για τα έτη 2010, 2011 και 2012), ο οποίος προέβλεπε πενταετή συμψηφισμό του παρακρατούμενου φόρου επί των τόκων από ΟΕΔ/ΕΓΕΔ/εταιρικά ομόλογα με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου έναντι του φόρου εισοδήματος των τραπεζών. Ο Νόμος 4605/2019 διευκρίνισε ότι τα εναπομείναντα ποσά (δηλ. μη συμψηφιζόμενοι παρακρατούμενοι φόροι εντός της καθορισμένης πενταετίας) θα συμψηφίζονται με όλους τους φόρους ισόποσα εντός δέκα ετών, αρχής γενομένης από την 1 Ιανουαρίου 2020. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι απαιτήσεις της Τράπεζας που εντάσσονται στον προαναφερθέντα νόμο ανέρχονται σε € 13,7 εκατ.

Για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018, είχε αναγνωριστεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων πρόβλεψη έναντι φορολογικών απαιτήσεων ποσού € 14 εκατ.

Αναφορικά με τις συνολικές φορολογικές θέσεις του, ο Όμιλος αξιολογεί όλες τις σχετικές εξελίξεις (δηλ. νομοθετικές αλλαγές, νομολογίες, φορολογικές/νομικές απόψεις, διοικητικές πρακτικές) και σχηματίζει επαρκείς προβλέψεις.

Αναβαλλόμενος φόρος

Ο αναβαλλόμενος φόρος υπολογίζεται με τη μέθοδο της υποχρέωσης (liability method) επί όλων των εκπιπτόμενων προσωρινών διαφορών, καθώς επίσης και επί των μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών με το φορολογικό συντελεστή που αναμένεται να ισχύει στην περίοδο κατά την οποία θα τακτοποιηθεί η απαίτηση ή η υποχρέωση.

Η κίνηση του λογαριασμού αναβαλλόμενης φορολογίας παρουσιάζεται παρακάτω:

	2019 **€ εκατ.**	2018 αναμορφωμένα € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	**4.909**	4.855
Αναμόρφωση λόγω αλλαγής της λογιστικής πολιτικής (σημ. 2.3.2)	**-**	(1)
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου, αναμορφωμένο	**4.909**	4.854
ΔΠΧΑ 9 επίπτωση μετάβασης (σημ. 2.3.3)	**-**	5
Έσοδο/(έξοδο) στην κατάσταση αποτελεσμάτων από συνεχιζόμενες δραστηριότητες (σημ. 2.3.2)	**11**	(18)
Επενδυτικοί τίτλοι επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	**(167)**	64
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	**2**	(2)
Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες (σημ.30)	**1**	7
Λοιπά	**1**	(1)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	**4.757**	4.909

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις/(υποχρεώσεις) προκύπτουν από τα στοιχεία που αναφέρονται παρακάτω:

	2019 **€ εκατ.**	2018 αναμορφωμένα € εκατ.
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους, αποτίμηση και λογιστικές διαγραφές δανειακών απαιτήσεων	**1.592**	3.132
Ζημιές που σχετίζονται με το πρόγραμμα PSI+	**1.101**	1.151
Ζημιές από πωλήσεις και οριστικές διαγραφές δανείων	**1.985**	265
Λοιπές απομειώσεις/μεταβολές στην εύλογη αξία που αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	**201**	248
Μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές	**2**	63
Κόστος συναλλαγών καθαρής θέσης	**16**	23
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	**17**	15
Υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών	**14**	13
Ακίνητα και εξοπλισμός (σημ.2.3.2)	**(47)**	(23)
Επενδυτικοί τίτλοι επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	**(191)**	(24)
Λοιπά	**67**	46
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου	**4.757**	4.909

Τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα προχώρησε στην τιτλοποίηση συγκεκριμένων δανειακών χαρτοφυλακίων και σε σχετική συναλλαγή πώλησης (projects Cairo και Pillar, σημ. 34), καθώς επίσης ολοκληρώθηκε η πώληση λοιπών δανειακών χαρτοφυλακίων. Η οριστικοποίηση για φορολογικούς σκοπούς των σχετικών προβλέψεων απομείωσης, είχε ως αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση του αναβαλλόμενου φόρου της ανωτέρω παρουσιαζόμενης κατηγορίας «Ζημιές από πωλήσεις και οριστικές διαγραφές δανείων» έναντι μείωσης του αναβαλλόμενου φόρου της κατηγορίας «Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους, αποτίμηση και λογιστικές διαγραφές δανειακών απαιτήσεων».

Ο αναβαλλόμενος φόρος αναλύεται παρακάτω:

	2019 **€ εκατ.**	2018 αναμορφωμένα € εκατ.
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (σημ. 2.3.2)	**4.766**	4.914
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις (σημ. 2.3.2 και σημ. 35)	**(9)**	(5)
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου	**4.757**	4.909

Ο αναβαλλόμενος φόρος (έξοδο)/έσοδο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προκύπτει από τα στοιχεία που αναφέρονται παρακάτω:

	2019 € εκατ.	2018 αναμορφωμένα € εκατ.
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους, αποτίμηση, πωλήσεις και διαγραφές δανειακών απαιτήσεων	**180**	82
Μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές	**(61)**	41
Ζημιές που σχετίζονται με το πρόγραμμα PSI+	**(50)**	(50)
Μεταβολή στην εύλογη αξία και λοιπές προσωρινές διαφορές (σημ. 2.3.2)	**(58)**	(91)
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου εισοδήματος (έξοδο)/ έσοδο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	**11**	(18)

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο Όμιλος αναγνώρισε καθαρές αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις € 4,8 δις που αναλύονται παρακάτω:

(α) € 1.592 εκατ. αφορούν σε εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές λόγω προβλέψεων απομείωσης/αποτίμησης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια συμπεριλαμβανομένων των λογιστικών διαγραφών χρέους σύμφωνα με τον Ελληνικό φορολογικό νόμο 4172/2013, όπως είναι σε ισχύ. Αυτές οι προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μελλοντικές περιόδους χωρίς καθορισμένο χρονικό περιορισμό και σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία που ισχύει σε κάθε χώρα που δραστηριοποιείται ο Όμιλος,

(β) € 1.101 εκατ. αφορούν σε φορολογικές ζημιές από τη συμμετοχή του Ομίλου στο πρόγραμμα PSI+ και στο πρόγραμμα επαναγοράς των νέων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου, οι οποίες υπόκεινται σε απόσβεση για φορολογικούς σκοπούς (δηλ. 1/30 των ζημιών ετησίως αρχίζοντας από τη χρήση 2012 και εφεξής),

(γ) € 1.985 εκατ. αφορούν στο αναπόσβεστο υπόλοιπο οριστικών φορολογικών ζημιών από διαγραφές και πωλήσεις δανείων, που υπόκεινται σε απόσβεση εντός εικοσαετούς περιόδου, σύμφωνα με τον Ελληνικό φορολογικό νόμο 4172/2013 όπως είναι σε ισχύ,

(δ) € 2 εκατ. αφορούν σε μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές των θυγατρικών εταιρειών της Τράπεζας. Τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο αναβαλλόμενος φόρος από τις σωρευτικές μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές της Τράπεζας (ανήλθε σε € 62 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2018) θεωρήθηκε ως μη ανακτήσιμος λόγω της τιτλοποίησης συγκεκριμένων δανειακών χαρτοφυλακίων για την εκτέλεση του σχεδίου επιτάχυνσης της μείωσης των NPEs και κατά συνέπεια αντιλογίστηκε,

(ε) € 16 εκατ. αφορούν κυρίως σε εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές σχετικά με την (αναπόσβεστη για φορολογικούς σκοπούς) αξία των εξόδων αύξησης μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, υποκείμενων σε δεκαετή απόσβεση, με βάση την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία κατά το έτος που πραγματοποιήθηκαν και

(στ) € 61 εκατ. αφορούν σε λοιπές φορολογητέες και εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές (κέρδη/ζημιές αποτίμησης, προβλέψεις για συντάξεις και λοιπές παροχές αποχώρησης προς το προσωπικό κλπ.), η πλειονότητα των οποίων μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε μελλοντικές περιόδους χωρίς καθορισμένο χρονικό περιορισμό και σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία που ισχύει σε κάθε χώρα που δραστηριοποιείται ο Όμιλος.

Αξιολόγηση της ανακτησιμότητας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

Η αναγνώριση των ανωτέρω αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων στηρίζεται στην εκτίμηση της Διοίκησης, την 31 Δεκεμβρίου 2019, ότι οι εταιρείες του Ομίλου θα έχουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, έναντι των οποίων οι εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές και οι μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές, θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις προσδιορίζονται με βάση τη φορολογική μεταχείριση της κάθε κατηγορίας αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης, σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία που ισχύει σε κάθε χώρα που δραστηριοποιείται ο Όμιλος, τη δυνατότητα συμψηφισμού των μεταφερόμενων φορολογικών ζημιών με μελλοντικά φορολογητέα κέρδη και τα πραγματικά φορολογικά αποτελέσματα για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019. Επιπλέον, η αξιολόγηση του Ομίλου σχετικά με την ανακτησιμότητα των αναγνωρισμένων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων βασίζεται (α) στις εκτιμήσεις για τη μελλοντική επίδοση (προβλέψεις λειτουργικών αποτελεσμάτων) και τις προοπτικές ανάπτυξης που έχουν αντίκτυπο στα εκτιμώμενα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, (β) στο αναμενόμενο χρονοδιάγραμμα ανάκτησης ή διακανονισμού των εκπιπτόμενων και των φορολογητέων προσωρινών διαφορών, (γ) στην πιθανότητα ότι οι εταιρείες του Ομίλου θα έχουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, κατά την ίδια περίοδο που θα πραγματοποιηθεί η ανάκτηση ή ο διακανονισμός των εκπιπτόμενων και των φορολογητέων προσωρινών διαφορών ή κατά τα έτη στα οποία μπορούν να μεταφερθούν οι φορολογικές ζημιές και (δ) στην ιστορική εξέλιξη των αποτελεσμάτων (ιστορικές επιδόσεις) των εταιρειών του Ομίλου σε συνδυασμό με τις φορολογικές ζημιές προγενέστερων ετών που προκλήθηκαν από έκτακτα γεγονότα.

Για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο Όμιλος έχει πραγματοποιήσει αξιολόγηση της ανακτησιμότητας αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, βάσει α) του τριετούς Επιχειρηματικού Σχεδίου που εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο τον Μάρτιο 2019 και παρείχε την προοπτική της κερδοφορίας και της κεφαλαιακής θέσης του Ομίλου, για την περίοδο έως το τέλος του 2021, λαμβάνοντας υπόψη την πρόοδο στην υλοποίηση των ενεργειών/συναλλαγών που αναφέρονται στο σχέδιο για την επιτάχυνση της μείωσης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων -NPEs Σχέδιο Επιτάχυνσης και β) την επικαιροποίηση αυτού του Σχεδίου για την περίοδο έως το τέλος του 2022 που υποβλήθηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 2019. Και τα δύο Σχέδια έχουν επίσης κατατεθεί στο Ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (HFSF) ενώ το Σχέδιο του Μαρτίου 2019 έχει κατατεθεί επίσης και στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (SSM).

Για τα έτη από το 2022 και έπειτα, η αξιολόγηση των προβλέψεων για τα λειτουργικά αποτελέσματα στηρίχθηκε στις προβλέψεις της Διοίκησης, η οποία έλαβε υπόψη τις δυνατότητες ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας, του τραπεζικού κλάδου και του ίδιου του Ομίλου. Το ποσό των ανωτέρω προβλέψεων που συμπεριλήφθηκαν στο Επιχειρηματικό Σχέδιο του Ομίλου βασίζεται κυρίως σε υποθέσεις και εκτιμήσεις σχετικά με (α) την περαιτέρω μείωση του κόστους χρηματοδότησης λόγω του σταδιακού επαναπατρισμού των καταθέσεων των πελατών που αντικαθιστά τις ακριβότερες πηγές χρηματοδότησης καθώς και τη σταδιακή μείωση των ονομαστικών επιτοκίων, (β) τις μειωμένες ζημιές απομείωσης των δανείων, ως αποτέλεσμα της σταδιακής βελτίωσης των μακροοικονομικών συνθηκών στην Ελλάδα, την ολοκλήρωση της συναλλαγής Cairo και όλων των στρατηγικών πρωτοβουλιών για το Σχέδιο Επιτάχυνσης, σύμφωνα με τη στρατηγική για τα NPEs που ο Όμιλος έχει δεσμευτεί στον SSM, (γ) τη σταδιακή ενίσχυση των δανειοδοτήσεων στην Ελλάδα, εστιάζοντας κυρίως στα επιχειρηματικά δάνεια, (δ) την επίπτωση από την προγραμματισμένη πώληση του 80% της Ανώνυμης Εταιρείας Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις («FPS») και την ολοκλήρωση της σχετιζόμενης απόσχισης του Τομέα Προβληματικών Δανείων του Ομίλου, (ε) την αποτελεσματικότητα των συνεχών πρωτοβουλιών περιορισμού του κόστους και (στ) τη σταδιακή αποκατάσταση των παραδοσιακών εσόδων από προμήθειες, όπως η διαχείριση περιουσιακών στοιχείων και οι προμήθειες δικτύου καθώς και οι προμήθειες που σχετίζονται με προϊόντα κεφαλαιαγοράς και επενδυτικής τραπεζικής.

Η εφαρμογή του Επιχειρηματικού Σχεδίου του Ομίλου εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τους κινδύνους και τις αβεβαιότητες που απορρέουν από το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα όπως επίσης και στις χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται ο Όμιλος (σημ. 2).

Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση έναντι του Ελληνικού Δημοσίου και φορολογικό καθεστώς για ζημιές από δάνεια

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, σύμφωνα με το Νόμο 4172/2013 όπως ισχύει, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις της Τράπεζας που πληρούν τα κριτήρια για μετατροπή τους σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου (deferred tax credits – DTCs) ανέρχονται σε € 3.821 εκατ. Η μετατροπή των DTCs προϋποθέτει ότι το λογιστικό αποτέλεσμα της Τράπεζας, μετά από φόρους, για τη χρήση είναι ζημιογόνο. Συγκεκριμένα, DTCs υπολογίζονται επί: (α) των ζημιών από τη συμμετοχή της Τράπεζας στο πρόγραμμα PSI+ και στο πρόγραμμα επαναγοράς των νέων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου και (β) του συνολικού ποσού (i) του αναπόσβεστου υπόλοιπου των οριστικών ζημιών από διαγραφές και πωλήσεις δανείων, (ii) των λογιστικών διαγραφών δανείων ή πιστώσεων και (iii) των υπολειπόμενων συσσωρευμένων προβλέψεων και λοιπών ζημιών γενικά λόγω πιστωτικού κινδύνου που είχαν λογισθεί έως την 30 Ιουνίου 2015.

Σύμφωνα με το φορολογικό καθεστώς που ισχύει, οι ανωτέρω οριστικές ζημιές από διαγραφές και πωλήσεις δανείων αποσβένονται σε περίοδο 20 ετών, διατηρώντας το καθεστώς του DTC καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου, ενώ αποσυνδέονται οι οριστικές διαγραφές δανείων από τις λογιστικές διαγραφές αυτών. Συνεπώς, η ανακτησιμότητα της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης/DTC της Τράπεζας που συνδέεται με δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες και η εποπτική κεφαλαιακή της διάρθρωση διασφαλίζονται, συνεισφέροντας σημαντικά στην επίτευξη των στόχων για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, μέσω της αύξησης των διαγραφών και πωλήσεων δανείων.

Σύμφωνα με το φορολογικό νόμο 4172/2013, όπως ισχύει, επιβάλλεται μια ετήσια προμήθεια ποσοστού 1,5% για το υπερβάλλον ποσό των εγγυημένων από το Ελληνικό Δημόσιο αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, το οποίο προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ του ισχύοντος συντελεστή φορολόγησης για τα πιστωτικά ιδρύματα (δηλ. 29%) και του συντελεστή φορολόγησης ο οποίος ίσχυε την 30 Ιουνίου 2015 (δηλ. 26%). Για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, έχουν αναγνωριστεί στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)» € 6,6 εκατ.

Συμφωνία του φόρου εισοδήματος και μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές

Ο φόρος εισοδήματος επί των καθαρών (προ φόρου) κερδών του Ομίλου, διαφέρει από το θεωρητικό ποσό που θα προέκυπτε με βάση τον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή, όπως αναλύεται παρακάτω:

	2019 € εκατ.	2018 αναμορφωμένα € εκατ.
Κέρδη προ φόρου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες (σημ. 2.3.2)	**160**	236
Φόρος βάσει των ισχύοντων φορολογικών συντελεστών	**(46)**	(68)
Φορολογική επίδραση από:		
- έσοδα απαλλασσόμενα από φόρο και έξοδα μη εκπιπτόμενα	**(7)**	(24)
- διαφορετικούς φορολογικούς συντελεστές σε διάφορες χώρες	**29**	26
- αλλαγή στον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή	**0**	-
- προσαρμογές φόρου	**-**	(14)
- λοιπά (σημ. 2.3.2)	**(7)**	2
Σύνολο φόρου εισοδήματος από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	**(31)**	(78)

Τη χρήση που έληξε το 2019, η ανωτέρω κατηγορία «λοιπά» περιλαμβάνει κυρίως α) € 260 εκατ. αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, οι οποίες αναγνωρίστηκαν για τις εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές της Τράπεζας που είχαν προκύψει λόγω της μετάβασης στο ΔΠΧΑ 9, κατόπιν της επανεκτίμησης της ανακτησιμότητας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων βάσει του προαναφερθέντος επικαιροποιημένου επιχειρηματικού πλάνου, β) € 211 εκατ. που αφορούν σε αναβαλλόμενο φόρο επί των μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών της Τράπεζας, ο οποίος δεν έχει αναγνωριστεί ή αντιλογίστηκε γ) € 28 εκατ. αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση, η οποία αντιλογίστηκε και σχετίζεται με την απομείωση του κόστους επένδυσης σε ορισμένες θυγατρικές της Τράπεζας και δ) € 18 εκατ. που αφορούν στη μη φορολογικά εκπιπτόμενη απομείωση (μόνιμη διαφορά) € 62 εκατ. για την υπεραξία της Grivalia (σημ. 28).

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα δεν έχει αναγνωρίσει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις επί μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών € 233 εκατ. (2018: € 80 εκατ.). Η ανάλυση του μη αναγνωρισμένου αναβαλλόμενου φόρου επί των μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών της Τράπεζας ανά έτος ληκτότητας των εν λόγω φορολογικών ζημιών παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

Ετη ληκτότητας μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών	**Μη αναγνωρισμένες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις € εκατ.**
2021	**22**
2024	**58**
2025	**153**
Σύνολο	**233**

14. Κέρδη ανά μετοχή

Τα βασικά κέρδη ανά μετοχή υπολογίζονται διαιρώντας τα καθαρά κέρδη που αναλογούν στους κατόχους κοινών μετοχών, με το μέσο σταθμισμένο αριθμό κοινών μετοχών σε κυκλοφορία κατά τη διάρκεια της περιόδου, εξαιρώντας το μέσο αριθμό ιδίων μετοχών που είχε στην κατοχή του ο Όμιλος κατά τη διάρκεια της περιόδου.

Τα προσαρμοσμένα (diluted) κέρδη ανά μετοχή υπολογίζονται προσαρμόζοντας το μέσο σταθμισμένο αριθμό κοινών μετοχών σε κυκλοφορία με την παραδοχή ότι όλοι οι δυνητικά μετατρέψιμοι τίτλοι σε κοινές μετοχές, μετατρέπονται σε μετοχές. Μετά την εξαγορά των προνομιούχων τίτλων (σειρά Δ) η οποία ολοκληρώθηκε την 29 Οκτωβρίου 2019, ο Όμιλος δεν έχει πλέον δυνητικά μετατρέψιμους τίτλους σε κοινές μετοχές (σημ. 39).

		Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου	
		2019	2018 Αναμορφωμένο
Καθαρά κέρδη περιόδου που αναλογούν στους κατόχους κοινών μετοχών (σημ. 2.3.2) [1]	*€ εκατ.*	**125**	91
Καθαρά κέρδη περιόδου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες που αναλογούν στους κατόχους κοινών μετοχών (σημ. 2.3.2) [1]	*€ εκατ.*	**127**	156
Μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών σε κυκλοφορία για τα βασικά κέρδη ανά μετοχή [2]	*Αριθμός μετοχών*	***3.314.354.719***	*2.184.028.111*
Μέσος σταθμισμένος αριθμός κοινών μετοχών σε κυκλοφορία για τα προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή [2]	*Αριθμός μετοχών*	-	*2.228.346.292*
Κέρδη ανά μετοχή			
-Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	€	0,04	0,04
Κέρδη ανά μετοχή από συνεχιζόμενες δραστηριότητες			
-Βασικά και προσαρμοσμένα κέρδη ανά μετοχή	€	0,04	0,07

[1] Μετά την αφαίρεση των μερισμάτων που αναλογούν στους κατόχους προνομιούχων τίτλων και συμπεριλαμβανομένων των κερδών/(ζημιών) από προνομιούχους τίτλους (σημ. 39).

[2] Ο μέσος σταθμισμένος αριθμός των κοινών μετοχών σε κυκλοφορία επηρεάστηκε από την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας λόγω της συγχώνευσης με την Grivalia Properties A.E.E.A.Π. (σημ. 23.2).

Οι βασικές και προσαρμοσμένες ζημιές ανά μετοχή από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανήλθαν σε € 0,001 (2018: € 0,03 βασικές και προσαρμοσμένες ζημιές ανά μετοχή).

15. Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες

	2019	2018
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ταμείο	**451**	429
Διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	**4.228**	1.495
Σύνολο	**4.679**	1.924

Η Τράπεζα και τα τραπεζικά ιδρύματα του Ομίλου στην Ευρωζώνη (Κύπρος και Λουξεμβούργο), υποχρεούνται να διακρατούν ένα ελάχιστο μέσο υπόλοιπο καταθέσεων στην εθνική κεντρική τους τράπεζα (απαίτηση τήρησης ελαχίστων αποθεματικών), κατά τη διάρκεια κάθε περιόδου τήρησης (δηλ. περιόδους έξι εβδομάδων). Οι εν λόγω καταθέσεις υπολογίζονται ως ποσοστό 1% επί συγκεκριμένων υποχρεώσεων, κυρίως καταθέσεων πελατών και μπορούν να αποσυρθούν οποιαδήποτε χρονική στιγμή, υπό την προϋπόθεση ότι πληρείται η απαίτηση τήρησης ελαχίστων αποθεματικών στην καθορισμένη περίοδο. Παρόμοιες υποχρεώσεις για την τήρηση ελαχίστων αποθεματικών στις εθνικές κεντρικές τους τράπεζες ισχύουν και για τα τραπεζικά ιδρύματα του Ομίλου σε Βουλγαρία και Σερβία. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα υποχρεωτικά αποθεματικά (δηλ. εκείνα τα οποία οι εταιρείες του Ομίλου διατηρούν προκειμένου να πληρούνται οι απαιτήσεις τήρησης ελαχίστων αποθεματικών) και οι καταθέσεις σε ενέχυρο με τις κεντρικές τράπεζες, ανήλθαν σε € 573 εκατ. (2018: € 495 εκατ.).

Τον Σεπτέμβριο 2019, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) αποφάσισε για τα πιστωτικά ιδρύματα που εντάσσονται στο σχετικό πλαίσιο να εισάγει ένα σύστημα δύο βαθμίδων για την αποζημίωση των αποθεματικών τους, σε ισχύ από την 30 Οκτωβρίου 2019, σύμφωνα με το οποίο εξαιρείται από την εφαρμογή αρνητικού επιτοκίου μέρος της κατατεθείσας υπερβάλλουσας ρευστότητας τους (δηλαδή των αποθεματικών τους που υπερβαίνουν τα ελάχιστα απαιτούμενα). Το μέρος που εξαιρείται ορίζεται ως πολλαπλάσιο των απαιτούμενων ελαχίστων αποθεματικών ενός πιστωτικού ιδρύματος (ο τρέχων πολλαπλασιαστής έχει οριστεί στο 6). Σε συνέχεια της ανωτέρω απόφασης, ένα σημαντικό μέρος της υπερβάλλουσας ρευστότητας της Τράπεζας έχει κατατεθεί στην Τράπεζα της Ελλάδος την 31 Δεκεμβρίου 2019.

16. Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα και λοιπές πληροφορίες για την κατάσταση ταμειακών ροών

Για σκοπούς σύνταξης της κατάστασης ταμειακών ροών, στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα περιλαμβάνονται τα ακόλουθα υπόλοιπα, με αρχική λήξη μικρότερη ή ίση των τριών μηνών:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες (εξαιρουμένων των υποχρεωτικών και ενεχυριασμένων καταθέσεων σε κεντρικές τράπεζες)(σημ. 15)	**4.106**	1.429
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	**444**	520
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	**1**	-
Σύνολο	**4.551**	1.949

Τα λοιπά αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους που παρουσιάζονται στις ταμειακές ροές από συνεχιζόμενες λειτουργικές δραστηριότητες αναλύονται ως εξής:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Απόσβεση διαφοράς υπέρ/υπό το άρτιο και δεδουλευμένοι τόκοι	**6**	(81)
(Κέρδη)/ζημιές από επενδυτικούς τίτλους	**(78)**	(83)
'Εσοδα από μερίσματα	**(1)**	(2)
Σύνολο	**(73)**	(166)

Από την 1 Ιανουαρίου 2019, κατόπιν της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 16, το τμήμα των πληρωμών για τις υποχρεώσεις από τις μισθώσεις που αφορά στο κεφάλαιο ταξινομήθηκε εντός των χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων.

Μεταβολές στις υποχρεώσεις που απορρέουν από χρηματοδοτικές δραστηριότητες

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι μεταβολές των υποχρεώσεων του Ομίλου που απορρέουν από χρηματοδοτικές δραστηριότητες, πέραν των υποχρεώσεων από μισθώσεις (σημ. 41), οφείλονται σε: α) εκδόσεις πιστωτικών τίτλων € 257 εκατ. (μετά από έξοδα έκδοσης) β) αποπληρωμή χρέους ποσού € 560 εκατ. και γ) απόσβεση των εξόδων έκδοσης και σε δεδουλευμένους τόκους ύψους € 2 εκατ.

17. Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Δεσμευμένες καταθέσεις σε τράπεζες	**2.565**	1.791
Τοποθετήσεις σε τράπεζες και λοιπές απαιτήσεις έναντι τραπεζών	**198**	267
Τρεχούμενοι λογαριασμοί και υπόλοιπα σε διακανονισμό με τράπεζες	**244**	249
Σύνολο	**3.007**	2.307

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι δεσμευμένες καταθέσεις του Ομίλου σε τράπεζες περιλαμβάνουν κυρίως: α) € 2.369 εκατ. εξασφαλίσεις σε μετρητά σχετικές με τις συμβάσεις μείωσης πιστωτικού κινδύνου για συναλλαγές σε παράγωγα προϊόντα και για συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων (CSAs, GMRAs), β) € 153 εκατ. δεσμευμένες καταθέσεις οι οποίες σχετίζονται με τιτλοποιήσεις χρέους και γ) € 43 εκατ. εξασφαλίσεις σε μετρητά οι οποίες σχετίζονται με τη πώληση των θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία που είχαν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση (σημ. 30).

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την γεωγραφική κατανομή των απαιτήσεων από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα του Ομίλου:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Ελλάδα	**32**	77
Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες	**2.855**	2.060
Λοιπές χώρες	**120**	170
Σύνολο	**3.007**	2.307

18. Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Ομόλογα (σημ. 5.2.1.3)	**53**	22
Μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια	**57**	21
Σύνολο	**110**	43

19. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα για αντιστάθμιση χρηματοπιστωτικών κινδύνων και για εμπορικούς σκοπούς.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων που κατέχονται από τον Όμιλο ανά κατηγορία προϊόντος και τη σχέση αντιστάθμισης μαζί με την ονομαστική τους αξία. Η ονομαστική αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων είναι ενδεικτική της αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που αναγνωρίζονται στον ισολογισμό, χωρίς να προσδιορίζει απαραίτητα τα ποσά των μελλοντικών ταμειακών ροών, που σχετίζονται με αυτά τα μέσα ή την εύλογη αξία τους και για το λόγο αυτό δεν αντικατοπτρίζει τον κίνδυνο στον οποίο εκτίθεται ο Όμιλος κατά την περίοδο αναφοράς.

	31 Δεκεμβρίου 2019			31 Δεκεμβρίου 2018		
	Ονομαστική αξία € εκατ.	Εύλογη αξία Απαιτήσεων € εκατ.	Εύλογη αξία Υποχρεώσεων € εκατ.	Ονομαστική αξία € εκατ.	Εύλογη αξία Απαιτήσεων € εκατ.	Εύλογη αξία Υποχρεώσεων € εκατ.
Παράγωγα για τα οποία δεν εφαρμόζεται λογιστική αντιστάθμισης /διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς						
- Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	**25.686**	**2.203**	**1.719**	24.413	1.723	1.263
- Δικαιώματα προαίρεσης επιτοκίων	**5.617**	**29**	**94**	7.112	35	76
- Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	**216**	**16**	**16**	366	20	20
- Προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος/ ανταλλαγής συναλλάγματος	**3.247**	**8**	**29**	2.552	15	11
- Δικαιώματα προαίρεσης αγοράς και πώλησης συναλλάγματος	**104**	**1**	**1**	210	1	1
- Παράγωγα επί εμπορευμάτων	**54**	**2**	**2**	56	7	7
- Συμβόλαια ανταλλαγής πιστωτικών κινδύνων (Credit default swaps)	**80**	**1**	**1**	801	4	7
- Λοιπά (βλ. παρακάτω)	**69**	**0**	**0**	30	0	0
		2.260	**1.862**		1.805	1.385
Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση εύλογης αξίας						
-Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	**3.280**	**2**	**769**	3.215	1	349
-Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	**4**	**0**	**1**	4	0	0
		2	**770**		1	349
Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση ταμειακών ροών						
- Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	**127**	**-**	**65**	154	-	58
- Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	**2.179**	**0**	**29**	3.078	65	101
		0	**94**		65	159
Σύνολο παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων		**2.262**	**2.726**		1.871	1.893

Τα λοιπά παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα περιλαμβάνουν τίτλους παραστατικών δικαιωμάτων κτήσης μετοχών (warrants), συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης μετοχών και επιτοκίων, και δικαιώματα προαίρεσης μετοχών, που διαπραγματεύονται σε χρηματιστήριο.

Πληροφορίες ως προς την επιμέτρηση της εύλογης αξίας και τον συμψηφισμό των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων ενεργητικού και υποχρεώσεων παρατίθενται στις σημειώσεις 5.3 και 5.2.1.4, αντίστοιχα.

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί παράγωγα προϊόντα και άλλα χρηματοοικονομικά μέσα, τα οποία έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης, προκειμένου να μειώσει την έκθεσή του σε κινδύνους αγοράς. Οι πρακτικές αντιστάθμισης και η λογιστική απεικόνισή τους παρουσιάζονται στη σημείωση 2.2.3. Συγκεκριμένα:

(α) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων προκειμένου να αντισταθμίσει μέρος του υφιστάμενου επιτοκιακού κινδύνου από πιθανή μεταβολή της εύλογης αξίας των ομολόγων επενδυτικού χαρτοφυλακίου σταθερού επιτοκίου ή των δανείων και απαιτήσεων σταθερού επιτοκίου, τα οποία εκφράζονται σε εγχώρια και ξένα νομίσματα. Το 2019, ο Όμιλος αναγνώρισε ζημιά € 418 εκατ. (2018: € 60,2 εκατ. ζημιές) από μεταβολές στην λογιστική αξία των μέσων αντιστάθμισης, που χρησιμοποιήθηκαν ως βάση για την αναγνώριση του μη αποτελεσματικού μέρους των συναλλαγών αντιστάθμισης και € 414 εκατ. κέρδη (2018: € 60 εκατ. κέρδη) από μεταβολές στην λογιστική αξία των αντισταθμιζόμενων στοιχείων που αποδίδονται στον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο. Το ποσό του μη αποτελεσματικού μέρους των συναλλαγών αντιστάθμισης το οποίο αναγνωρίστηκε το 2019 στην κατάσταση αποτελεσμάτων ήταν € 4 εκατ. ζημιά (2018: € 0,2 εκατ. ζημιά).

(β) Αντιστάθμιση ταμειακών ροών

Ο Όμιλος χρησιμοποιεί συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων προκειμένου να αντισταθμίσει μέρος του υφιστάμενου επιτοκιακού και συναλλαγματικού κινδύνου που απορρέει από τις διακυμάνσεις των ταμειακών ροών των κυμαινόμενου επιτοκίου ενήμερων δανείων και απαιτήσεων από πελάτες ή καταθέσεων σταθερού επιτοκίου, τα οποία εκφράζονται σε εγχώρια και ξένα νομίσματα, ή των μη αναγνωρισμένων πιθανών μελλοντικών συναλλαγών. Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, αναγνωρίστηκε ζημιά ποσού € 10 εκατ. στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση σχετικά με παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία είχαν οριστεί από τον Όμιλο ως μέσα αντιστάθμισης ταμειακών ροών. Επιπλέον, το 2019, το μη αποτελεσματικό μέρος των συναλλαγών αντιστάθμισης ταμειακών ροών που αναγνωρίστηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων ήταν μηδέν (2018: μηδέν).

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος χρησιμοποιεί άλλα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία δεν έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης, για να διαχειριστεί την έκθεσή του κατά κύριο λόγο σε επιτοκιακό και συναλλαγματικό κίνδυνο. Τα παράγωγα αυτά που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις λογιστικής αντιστάθμισης, χρησιμοποιούνται για σκοπούς οικονομικής αντιστάθμισης στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Τα αναφερθέντα παράγωγα, παρακολουθούνται και έχουν κατηγοριοποιηθεί για σκοπούς λογιστικής απεικόνισης μαζί με εκείνα που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την έκθεση του Ομίλου σε παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, ανά γεωγραφικό τομέα και κλάδο δραστηριότητας:

	31 Δεκεμβρίου 2019			
	Ελλάδα € εκατ.	**Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες € εκατ.**	**Λοιπές χώρες € εκατ.**	**Σύνολο € εκατ.**
Δημόσιο	**1.545**	**-**	**-**	**1.545**
Τράπεζες	**0**	**313**	**289**	**602**
Επιχειρήσεις	**113**	**1**	**1**	**115**
Σύνολο	**1.658**	**314**	**290**	**2.262**

	31 Δεκεμβρίου 2018			
	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες € εκατ.	Λοιπές χώρες € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Δημόσιο	1.210	-	-	1.210
Τράπεζες	7	291	301	599
Επιχειρήσεις	60	1	1	62
Σύνολο	1.277	292	302	1.871

Την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, η ανάλυση ληκτότητας της ονομαστικής αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που ορίζει ο Όμιλος ως μέσα αντιστάθμισης παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες:

	31 Δεκεμβρίου 2019								
	Αντιστάθμιση εύλογης αξίας				Αντιστάθμιση ταμειακών ροών				
	3 - 12 μήνες € εκατ.	1-5 χρόνια € εκατ.	Πάνω από 5 χρόνια € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 - 12 μήνες € εκατ.	1-5 χρόνια € εκατ.	Πάνω από 5 χρόνια € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	**30**	**546**	**2.704**	**3.280**	**-**	**-**	**47**	**80**	**127**
Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	**-**	**-**	**4**	**4**	**184**	**456**	**1.040**	**499**	**2.179**
Σύνολο	**30**	**546**	**2.708**	**3.284**	**184**	**456**	**1.087**	**579**	**2.306**

	31 Δεκεμβρίου 2018								
	Αντιστάθμιση εύλογης αξίας				Αντιστάθμιση ταμειακών ροών				
	3 - 12 μήνες € εκατ.	1-5 χρόνια € εκατ.	Πάνω από 5 χρόνια € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 - 12 μήνες € εκατ.	1-5 χρόνια € εκατ.	Πάνω από 5 χρόνια € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	42	554	2.619	3.215	-	27	35	92	154
Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	-	-	4	4	500	1.343	1.060	175	3.078
Σύνολο	42	554	2.623	3.219	500	1.370	1.095	267	3.232

(α) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας,

Οι παρακάτω πίνακες παρέχουν πληροφορίες σχετικά με αντισταθμιζόμενα στοιχεία τα οποία υπόκεινται σε αντιστάθμιση εύλογης αξίας για τις χρήσεις που έληξαν την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018:

	31 Δεκεμβρίου2019		
	Λογιστική αξία € εκατ.	Σωρευτικό ποσό των προσαρμογών της αντιστάθμισης εύλογης αξίας το οποίο σχετίζεται με το αντισταθμιζόμενο στοιχείο € εκατ.	Μεταβολή στην αξία που χρησιμοποιήθηκε ως βάση για το μη αποτελεσματικό μέρος της λογιστικής αντιστάθμισης € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	**300**	**15**	**2**
Χρεωστικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος	**669**	**290**	**74**
Χρεωστικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	**3.381**	**386**	**338**
Σύνολο	**4.350**	**691**	**414**

	31 Δεκεμβρίου2018		
	Λογιστική αξία € εκατ.	Σωρευτικό ποσό των προσαρμογών της αντιστάθμισης εύλογης αξίας το οποίο σχετίζεται με το αντισταθμιζόμενο στοιχείο € εκατ.	Μεταβολή στην αξία που χρησιμοποιήθηκε ως βάση για το μη αποτελεσματικό μέρος της λογιστικής αντιστάθμισης € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	312	22	(2)
Χρεωστικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος	776	220	5
Χρεωστικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	2.433	48	57
Σύνολο	3.521	290	60

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, το σωρευμένο ποσό προσαρμογών αντιστάθμισης εύλογης αξίας που παραμένει στον Ισολογισμό για στοιχεία τα οποία έχουν παύσει να προσαρμόζονται για κέρδη και ζημιές αντιστάθμισης ήταν € 166 εκατ. (2018: € 183 εκατ.).

(β) Αντιστάθμιση ταμειακών ροών

Το αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών για συνεχιζόμενες αντισταθμίσεις την 31 Δεκεμβρίου 2019 ήταν € 37 εκατ. ζημιά, (2018: € 26 εκατ. ζημιά), εκ των οποίων € 3 εκατ. κέρδος (2018: € 5 εκατ. κέρδος) σχετίζεται με δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες και € 40 εκατ. ζημιά με καταθέσεις (2018: € 31 εκατ. ζημιά).

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα υπόλοιπα που παραμένουν στο αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών από σχέσεις αντιστάθμισης ταμειακών ροών για τις οποίες δεν εφαρμόζεται πλέον λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου ήταν € 22 εκατ. ζημιά (2018: € 26 εκατ. ζημιά).

Η συμφωνία των στοιχείων των ειδικών αποθεματικών του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένων των αντισταθμίσεων των ταμειακών ροών, παρέχεται στη σημ.38.

20. Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

	2019	2018
	€ εκατ.	€ εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στο αποσβέσιμο κόστος		
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	44.406	44.973
- Πρόβλεψη απομείωσης	(7.099)	(8.800)
Λογιστική αξία	**37.307**	36.173
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	**58**	59
Σύνολο	**37.365**	36.232

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τη λογιστική αξία και την έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες ανά επιχειρηματική μονάδα και ανά στάδιο την 31 Δεκεμβρίου 2019:

	31 Δεκεμβρίου 2019				31 Δεκεμβρίου 2018
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου - Στάδιο 1	**Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2**	**Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων [1]**	**Συνολική αξία**	Συνολική αξία
	€ εκατ.	**€ εκατ.**	**€ εκατ.**	**€ εκατ.**	€ εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στο αποσβέσιμο κόστος					
Στεγαστικά δάνεια:					
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	6.980	3.129	3.873	13.982	16.262
- Πρόβλεψη απομείωσης	(13)	(174)	(1.517)	(1.704)	(2.547)
Λογιστική αξία	6.967	2.955	2.356	12.278	13.715
Καταναλωτικά δάνεια:					
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	2.297	389	1.152	3.838	3.988
- Πρόβλεψη απομείωσης	(37)	(44)	(974)	(1.055)	(1.235)
Λογιστική αξία	2.260	345	178	2.783	2.753
Δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις:					
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	2.268	931	3.281	6.480	6.421
- Πρόβλεψη απομείωσης	(22)	(99)	(1.566)	(1.687)	(1.858)
Λογιστική αξία	2.246	832	1.715	4.793	4.563
Επιχειρηματικά δάνεια[2],[3]:					
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	13.660	1.802	4.644	20.106	18.302
- Πρόβλεψη απομείωσης	(64)	(90)	(2.499)	(2.653)	(3.160)
Λογιστική αξία	13.596	1.712	2.145	17.453	15.142
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων από πελάτες στο αποσβέσιμο κόστος					
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	25.205	6.251	12.950	44.406	44.973
- Πρόβλεψη απομείωσης	(136)	(407)	(6.556)	(7.099)	(8.800)
Λογιστική αξία	**25.069**	**5.844**	**6.394**	**37.307**	36.173
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων					
Λογιστική αξία				**58**	59
Σύνολο				**37.365**	36.232

[1] Την 31 Δεκεμβρίου 2019 πιστωτικά απομειωμένα δάνεια πελατών (POCI) λογιστικής αξίας προ απομείωσης € 54 εκατ. και € 3,5 εκατ. προβλέψεων απομείωσης περιλαμβάνονται στις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων (2018: € 5 εκατ. λογιστική αξία προ απομείωσης και € 0,1 εκατ. πρόβλεψη απομείωσης).

[2] Περιλαμβάνει ποσό € 1,06 δις που αφορά στα ομόλογα υψηλής διαβάθμισης της τιτλοποίησης Pillar (senior notes), τα οποία έχουν ταξινομηθεί στο Στάδιο 1 (βλ. παρακάτω).

[3] Περιλαμβάνει δάνεια και απαιτήσεις προς το Δημόσιο τομέα.

Νόμος για την μετατροπή των στεγαστικών δανείων που είχαν χορηγηθεί σε ελβετικό νόμισμα, Σερβία

Την 25 Απριλίου 2019, το κοινοβούλιο της Σερβίας, υιοθέτησε ένα νέο νόμο αναφορικά με την μετατροπή των στεγαστικών δανείων σε ελβετικό νόμισμα. Σύμφωνα με τον εν λόγω νόμο, οι τράπεζες της Σερβίας, εντός 30 ημερών από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του, υποχρεούνταν να προτείνουν τη μετατροπή σε Ευρώ, του εναπομείναντος υπολοίπου των δανείων που είχαν χορηγηθεί σε ελβετικό νόμισμα. Ο νόμος προέβλεπε περικοπή του χρέους που προκύπτει από τη μετατροπή κατά 38%, εκ της οποίας το 15% καλύπτεται από το Σερβικό Δημόσιο, ενώ οι τράπεζες δικαιούνται επίσης πίστωση φόρου ύψους 2% επί του εναπομείναντος δανειακού υπολοίπου. Η μείωση χρέους, είναι εκπιπτόμενη φορολογικά, σύμφωνα με την τοπική νομοθεσία φορολογίας εισοδήματος εταιρειών. Οι δανειολήπτες είχαν 30 μέρες προθεσμία να ενημερώσουν τις τράπεζες αν αποδέχονται την ανωτέρω πρόταση, η οποία περιλάμβανε την εφαρμογή του επιτοκίου που ήταν σε ισχύ την 31 Μαρτίου 2019 για τα δάνεια που είχαν χορηγηθεί σε Ευρώ.

Το 2019, η θυγατρική τράπεζα της Eurobank στη Σερβία «Eurobank A.D. Beograd», αναγνώρισε € 18 εκατ. προβλέψεις απομείωσης σχετικά με τα δάνεια και τις απαιτήσεις από πελάτες τα οποία πληρούσαν τις προϋποθέσεις για μετατροπή σύμφωνα με τον ανωτέρω νόμο. Η συνολική επίπτωση φόρου από την προαναφερθείσα μετατροπή συμπεριλαμβανομένης της πίστωσης φόρου ύψους 2% ανήλθε σε € 4 εκατ. έσοδο.

Συναλλαγές δανειακού χαρτοφυλακίου [(1)]

Τον Ιούνιο του 2019, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι έχει συνάψει δεσμευτική συμφωνία με διεθνή επενδυτή για την πώληση του 95% των ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης (mezzanine and junior notes) του τιτλοποιημένου χαρτοφυλακίου στεγαστικών δανείων λογιστικής αξίας προ προβλέψεων περίπου € 2 δις που περιλαμβάνει κυρίως μη εξυπηρετούμενα δάνεια (NPEs), (project Pillar σημ. 34). Η Τράπεζα θα διατηρούσε στην κυριότητά της το 100% των ομολογιών υψηλής διαβάθμισης (senior notes), καθώς και το 5% των ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης που εκδόθηκαν. Την 30 Ιουνίου 2019, το χαρτοφυλάκιο δανείων με λογιστική αξία προ προβλέψεων € 1.987 εκατ., για το οποίο είχε αναγνωριστεί πρόβλεψη απομείωσης € 845 εκατ. ταξινομήθηκε ως κατεχόμενο προς πώληση. Η λογιστική αξία μετά από προβλέψεις του δανειακού χαρτοφυλακίου € 1.142 εκατ., αντιστοιχούσε στην τεκμαρτή αποτίμησή του, με βάση την ονομαστική αξία των ομολογιών υψηλής διαβάθμισης και την τιμή πώλησης των ομολογιών ενδιάμεσης διαβάθμισης η τελική διαμόρφωση της οποίας υπόκειντο στην εκπλήρωση των όρων και προαπαιτούμενων της ανωτέρω συμφωνίας.

Τον Σεπτέμβριο του 2019, σε συνέχεια της ολοκλήρωσης της ανωτέρω συναλλαγής, ο Όμιλος έπαψε να ενοποιεί την εταιρεία ειδικού σκοπού (SPV) ("Pillar Finance Designated Activity Company") και αποαναγνώρισε το υποκείμενο δανειακό χαρτοφυλάκιο στο σύνολό του, δεδομένου ότι η Τράπεζα μεταβίβασε τον έλεγχο του SPV και ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη που απορρέουν από την κυριότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου. Επιπρόσθετα, η Τράπεζα αναγνώρισε στον ισολογισμό της τα διακρατούμενα ομόλογα ενώ το τίμημα καθορίστηκε σε € 102,5 εκατ. εκ του οποίου ποσό € 70 εκατ. άμεσα καταβλητέο, ενώ ποσό € 32,5 εκατ. απαιτείτο και η καταβολή του υπόκειντο στην εκπλήρωση των όρων της συμφωνίας. Το τελικό τίμημα ανήλθε σε € 70 εκατ. το οποίο έχει καταβληθεί, ενώ το παραπάνω απαιτητό ποσό που είχε αναγνωριστεί προηγουμένως αντιλογίστηκε στο τέταρτο τρίμηνο του 2019, καθώς δεν εκπληρώθηκαν οι όροι και τα προαπαιτούμενα για την καταβολή του βάσει της συμφωνίας. Αντίστοιχα, η συναλλαγή είχε ως αποτέλεσμα ζημιά αποαναγνώρισης € 42,3 εκατ. συμπεριλαμβανομένων των σχετικών εξόδων, η οποία περιλαμβάνεται στα «Λοιπά έσοδα/έξοδα».

Τα ομόλογα της τιτλοποίησης Pillar τα οποία διακρατήθηκαν από την Τράπεζα περιλαμβάνονται στα Δάνεια και Απαιτήσεις από πελάτες, λαμβάνοντας υπόψη ότι το υποκείμενο δανειακό χαρτοφυλάκιο προήλθε από την Τράπεζα, καθώς και τον τρόπο διαχείρισης και παρακολούθησης των εν λόγω τίτλων από την Τράπεζα. Συγκεκριμένα, την 31 Δεκεμβρίου 2019: α) τα ομόλογα υψηλής διαβάθμισης (senior notes) με λογιστική αξία € 1.058,4 εκατ., συμπεριλαμβανομένων των δεδουλευμένων τόκων και των εξόδων της συναλλαγής (ονομαστική αξία € 1.044 εκατ.), ταξινομήθηκαν στο επιχειρηματικό δανειακό χαρτοφυλάκιο που επιμετράται στο αποσβέσιμο κόστος, β) τα ομόλογα ενδιάμεσης διαβάθμισης (mezzazine notes) με λογιστική αξία € 3,7 εκατ. (ονομαστική αξία € 15,5 εκατ.) ταξινομήθηκαν στην κατηγορία της εύλογης αξίας μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL) καθόσον δεν πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης του SPPI για τους συμβατικά συνδεδεμένους τίτλους και γ) τα ομόλογα χαμηλής διαβάθμισης (junior notes) με τιμή έκδοσης € 1 (αρχικό ποσό κεφαλαίου € 645 εκατ. με αξία έκδοσης € 1) ταξινομήθηκαν στην κατηγορία της εύλογης αξίας μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL) εφόσον και αυτά δεν πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης του SPPI.

Επιπρόσθετα, το δεύτερο τρίμηνο του 2019, η Τράπεζα είχε λάβει δεσμευτική προσφορά για την πώληση μη εξυπηρετούμενων επιχειρηματικών δανείων. Συνεπώς, δάνεια με λογιστική αξία προ απομείωσης € 37 εκατ., για τα οποία είχε αναγνωριστεί πρόβλεψη απομείωσης € 29 εκατ., ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση, καθώς η πώλησή τους θεωρήθηκε πολύ πιθανή. Η συναλλαγή ολοκληρώθηκε το τρίτο τρίμηνο του 2019 χωρίς να επηρεαστούν τα αποτελέσματα του Ομίλου.

[(1)] Αναφέρεται σε δάνεια τα οποία ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση και αποαναγνωρίστηκαν κατά την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019.

21. Προβλέψεις απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την μεταβολή της πρόβλεψης απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους των δανείων και απαιτήσεων πελατών :

	31 Δεκεμβρίου 2019												
	Επιχειρηματικά			Στεγαστικά			Καταναλωτικά			Μικρές επιχειρήσεις			
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων [1] € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων[1] € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων[1] € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων[1] € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Πρόβλεψη απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	**57**	**111**	**2.992**	**35**	**284**	**2.228**	**39**	**103**	**1.093**	**15**	**213**	**1.630**	**8.800**
Νέα δάνεια και απαιτήσεις αναγνωρισθέντα ή αγορασθέντα	20	-	4	1	-	0	16	-	0	4	-	0	45
Μεταφορές μεταξύ σταδίων													
- σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου	14	(13)	(1)	42	(40)	(2)	32	(29)	(3)	85	(84)	(1)	-
- σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων	(9)	44	(35)	(2)	123	(121)	(9)	47	(38)	(2)	84	(82)	-
- σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	(1)	(6)	7	(2)	(36)	38	(4)	(21)	25	(1)	(24)	25	-
Επίπτωση επαναμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών	(22)	(45)	196	(48)	(143)	385	(29)	(55)	218	(78)	(91)	218	506
Ανακτήσεις από διαγραφέντα δάνεια και απαιτήσεις	-	-	21	-	-	3	-	-	5	-	-	5	34
Δάνεια και απαιτήσεις που από-αναγνωρίστηκαν / ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης [2]	(0)	(0)	(117)	(0)	(14)	(832)	(2)	(1)	(1)	(1)	(0)	4	(964)
Διαγραφές δανείων [3]	-	-	(514)	-	-	(144)	-	-	(264)	-	-	(161)	(1.083)
Μεταβολή της παρούσας αξίας	-	-	(74)	-	-	(48)	-	-	(28)	-	-	(67)	(217)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπά	5	(1)	20	(13)	0	10	(6)	0	(33)	(0)	1	(5)	(22)
Πρόβλεψη απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	**64**	**90**	**2.499**	**13**	**174**	**1.517**	**37**	**44**	**974**	**22**	**99**	**1.566**	**7.099**

Σημειώσεις στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2018												
	Επιχειρηματικά			Στεγαστικά			Καταναλωτικά			Μικρές επιχειρήσεις			
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων [1] € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων [1] € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων [1] € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων [1] € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Πρόβλεψη απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	71	170	3.540	26	306	2.314	44	127	2.123	19	207	2.160	11.107
Μεταφορές των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών [4]	(1)	(5)	(44)	-	-	-	(7)	(0)	(0)	(5)	(0)	-	(62)
Νέα δάνεια και απαιτήσεις αναγνωρισθέντα ή αγορασθέντα	7	-	-	1	-	-	13	-	-	3	-	-	24
Μεταφορές μεταξύ σταδίων													
- σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου	5	(4)	(1)	37	(30)	(7)	41	(37)	(4)	23	(21)	(2)	-
- σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων	(1)	16	(15)	(2)	174	(172)	(5)	63	(58)	(2)	90	(88)	-
- σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	(2)	(25)	27	(1)	(52)	53	(5)	(34)	39	(0)	(34)	34	-
Επίπτωση επαναμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών	(13)	(47)	280	(28)	(113)	191	(38)	(15)	265	(23)	(28)	150	581
Ανακτήσεις από διαγραφέντα δάνεια και απαιτήσεις	-	-	9	-	-	1	-	-	4	-	-	2	16
Δάνεια και απαιτήσεις που από-αναγνωρίστηκαν / ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης	(0)	(0)	(177)	(0)	-	(0)	(0)	(0)	(951)	(0)	(0)	(0)	(1.128)
Διαγραφές δανείων [3]	-	-	(566)	-	-	(105)	-	-	(265)	-	-	(536)	(1.472)
Μεταβολή της παρούσας αξίας	-	-	(100)	-	-	(65)	-	-	(44)	-	-	(74)	(283)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπά	(9)	6	39	2	(1)	18	(4)	(1)	(16)	0	(1)	(16)	17
Πρόβλεψη απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	57	111	2.992	35	284	2.228	39	103	1.093	15	213	1.630	8.800

[1] Η πρόβλεψη απομείωσης για τα πιστωτικά απομειωμένα δάνεια (POCI) ποσού € 3,5 περιλαμβάνεται στο στάδιο « Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων» (2018: € 0,1 εκατ.).

[2] Απεικονίζει την πρόβλεψη απομείωσης των δανείων τα οποία αποαναγωρίστηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης λόγω α) τιτλοποίησης/ πώλησης (σημ. 20) και β) σημαντικών τροποποιήσεων των συμβατικών τους όρων και εκείνα που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια του έτους (σημ. 30).

[3] Το συμβατικά απαιτητό ποσό από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που είχαν διαγραφεί κατά τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 και ο Όμιλος βρίσκεται ακόμα σε διαδικασίες ανάκτησης ανέρχεται σε € 927 εκατ. (2018: € 1.238 εκατ.).

[4] Από την 1 Ιανουαρίου 2018, η πρόβλεψη απομείωσης για τις δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο (στοιχεία εκτός ισολογισμού) παρακολουθείται διακριτά από την πρόβλεψη απομείωσης δανείων και απαιτήσεων πελατών και ως εκ τούτου περιλαμβάνεται στις λοιπές υποχρεώσεις (σημ.35).

Οι προβλέψεις απομείωσης για δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, οι οποίες αναγνωρίστηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανήλθαν σε € 624 εκατ. (2018: € 680 εκατ.) και αναλύονται ως εξής:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων από πελάτες	**(551)**	(605)
Ζημιές από τροποιήσεις δανείων και απαιτήσεων πελατών	**(65)**	(70)
Πρόβλεψη απομείωσης για δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	**(8)**	(5)
Σύνολο	**(624)**	(680)

Οι σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στις οποίες προβαίνει η Διοίκηση του Ομίλου κατά την εκτίμηση της πρόβλεψης απομείωσης από δάνεια και απαιτήσεις πελατών αξιολογούνται διαρκώς, ειδικά σε συνθήκες οικονομικής αβεβαιότητας, λαμβάνοντας υπόψη την πιο πρόσφατη διαθέσιμη πληροφόρηση και τις προσδοκίες σχετικά με τις μελλοντικές εξελίξεις που θεωρούνται εύλογες, όπως περιγράφεται στη σημ. 3.1.

22. Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Επενδυτικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI)	**6.278**	6.248
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος (AC)	**1.539**	1.420
Επενδυτικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL)	**134**	104
Σύνολο	**7.951**	7.772

22.1 Κίνηση των επενδυτικών τίτλων

	31 Δεκεμβρίου 2019					
	Επενδυτικοί τίτλοι FVOCI		Επενδυτικοί τίτλοι AC		Επενδυτικοί τίτλοι FVTPL	
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων- Στάδιο 2 € εκατ.	€ εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	6.222	26	697	754	104	7.803
Υπόλοιπο από απόκτηση εταιρειών (σημ. 23.3)	28	-	-	-	3	31
Αγορές, πωλήσεις και λήξεις	(985)	-	12	-	7	(966)
Μεταφορές μεταξύ σταδίων	26	(26)	754	(754)	-	-
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) χρήσης από μεταβολή στην εύλογη αξία	989	-	-	-	19	1.008
Απόσβεση διαφοράς υπέρ/υπό το άρτιο και τόκοι	(14)	-	8	-	(0)	(6)
Μεταβολή στην εύλογη αξία λόγω αντιστάθμισης	-	-	70	-	-	70
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές μεταβολές	12	-	1	-	1	14
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	6.278	-	1.542	-	134	7.954
Πρόβλεψη απομείωσης	-	-	(3)	-	-	(3)
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου	6.278	-	1.539	-	134	7.951

	31 Δεκεμβρίου 2018					
	Επενδυτικοί τίτλοι FVOCI		Επενδυτικοί τίτλοι AC		Επενδυτικοί τίτλοι FVTPL	
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων- Στάδιο 2 € εκατ.	€ εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	5.937	29	710	745	187	7.608
Αγορές, πωλήσεις και λήξεις	314	(7)	(10)	-	(91)	206
Μεταφορές μεταξύ σταδίων	(2)	2	-	-	-	-
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) χρήσης από μεταβολή στην εύλογη αξία	(121)	1	-	-	3	(117)
Απόσβεση διαφοράς υπέρ/υπό το άρτιο και τόκοι	76	0	2	3	0	81
Μεταβολή στην εύλογη αξία λόγω αντιστάθμισης	-	-	(1)	6	-	5
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές μεταβολές	18	1	(4)	-	5	20
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	6.222	26	697	754	104	7.803
Πρόβλεψη απομείωσης	-	-	(3)	(28)	-	(31)
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου	6.222	26	694	726	104	7.772

22.2 Κίνηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

	31 Δεκεμβρίου 2019			31 Δεκεμβρίου 2018		
	Επιμετρούμενα στο αποσβέσιμο κόστος € εκατ.	**Επιμετρούμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση € εκατ.**	**Σύνολο € εκατ.**	Επιμετρούμενα στο αποσβέσιμο κόστος € εκατ.	Επιμετρούμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	**31**	**17**	**48**	57	14	71
Νέα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αγορασθέντα	**0**	**4**	**4**	0	12	12
- εκ των οποίων αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1	*0*	*4*	*4*	*0*	*12*	*12*
Επαναμέτρηση λόγω μεταφοράς από αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ΄όλη τη διάρκεια -Στάδιο 2 σε 12μήνου-Στάδιο 1	**(28)**	**(1)**	**(29)**	-	-	-
Επαναμέτρηση λόγω αλλαγής των παραμέτρων κινδύνου των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών	**0**	**(9)**	**(9)**	(26)	0	(26)
- εκ των οποίων αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1	*0*	*(9)*	*(9)*	*(1)*	*0*	*(1)*
- εκ των οποίων αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων- Στάδιο 2	-	-	-	*(25)*	*(0)*	*(25)*
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία πουλήθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης	**(0)**	**(2)**	**(2)**	-	(6)	(6)
- εκ των οποίων αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1	*(0)*	*(2)*	*(2)*	-	*(6)*	*(6)*
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία αποπληρώθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης	**(0)**	**(0)**	**(0)**	(0)	(1)	(1)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	**-**	**0**	**0**	(0)	(2)	(2)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	**3**	**9**	**12**	31	17	48

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, η πρόβλεψη απομείωσης του επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου μειώθηκε κατά € 36 εκατ., κυρίως ως αποτέλεσμα της βελτίωσης της πιστοληπτικής ικανότητας του Ελληνικού Δημοσίου, όπως αυτή απεικονίστηκε στις αγορές και η οποία οδήγησε στη μετάβαση ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου τα οποία επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια - Στάδιο 2 στο Στάδιο 1 με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές δωδεκαμήνου.

22.3 Αποθεματικό ιδίων κεφαλαίων: αναπροσαρμογή επενδυτικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI)

Τα κέρδη/(ζημιές) από τη μεταβολή στην εύλογη αξία του χαρτοφυλακίου των επενδυτικών τίτλων που επιμετρώνται σε FVOCI αναγνωρίζονται στο αντίστοιχο αποθεματικό αναπροσαρμογής των επενδυτικών τίτλων. Η κίνηση του αποθεματικού αναλύεται παρακάτω:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου κατά ΔΛΠ 39	**-**	282
Επίπτωση υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 9 την 1 Ιανουαρίου 2018 (σημ.2.3.3)	**-**	9
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου κατά ΔΠΧΑ 9	**95**	291
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από μεταβολή στην εύλογη αξία	**989**	(118)
(Έξοδο) / ωφέλεια φόρου	**(284)**	30
Αποθεματικό αναπροσαρμογής από συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες, μετά από φόρο	**47**	(33)
	752	(121)
Καθαρά (κέρδη)/ζημιές που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	**(63)**	(79)
Μεταφορά-αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών στο λογαριασμό αποτελεσμάτων	**(6)**	9
Μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων του αποθεματικού που σχετίζεται με τις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες, μετά από φόρο (σημ. 30)	**-**	12
(Έξοδο)/ωφέλεια φόρου σε καθαρά (κέρδη)/ζημιές που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	**17**	22
(Έξοδο)/ωφέλεια φόρου επί αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων	**2**	(3)
	(50)	(39)
Καθαρά (κέρδη)/ζημιές που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων από αντιστάθμιση της εύλογης αξίας	**(338)**	(51)
(Έξοδο)/ωφέλεια φόρου	**98**	15
	(240)	(36)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	**557**	95

23. Σύνθεση του Ομίλου

23.1 Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες

Παρακάτω παρατίθενται οι θυγατρικές εταιρείες της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2019, που περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019:

Επωνυμία εταιρείας	Σημείωση	Ποσοστό συμμετοχής	Χώρα εγκατάστασης	Τομέας δραστηριότητας
Be Business Exchanges A.E. Δικτύων Διεταιρικών Συναλλαγών και Παροχής Λογιστικών και Φορολογικών Υπηρεσιών		98,01	Ελλάδα	Ηλεκτρονικό εμπόριο μέσω διαδικτύου, παροχή λογιστικών, φορολογικών και λοιπών υπηρεσιών
Eurobank Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ. (2)		100,00	Ελλάδα	Υπηρεσίες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων και περιουσίας
Eurobank Equities Μονοπρόσωπη Α.Ε.Π.Ε.Υ. (2)		100,00	Ελλάδα	Χρηματιστηριακές και συμβουλευτικές υπηρεσίες
Eurobank Ergasias Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Μονοπρόσωπη Α.Ε. (2)		100,00	Ελλάδα	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
Eurobank Factors Μονοπρόσωπη Α.Ε.Π.Ε.Α. (2)		100,00	Ελλάδα	Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων
Eurobank FPS Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις	δ	100,00	Ελλάδα	Διαχείριση Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις
Hellenic Post Credit Ανώνυμη Εταιρία Παροχής Πιστώσεων		50,00	Ελλάδα	Διαχείριση πιστωτικών καρτών και παροχή λοιπών υπηρεσιών
Herald Ελλάς Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Ανάπτυξης Ακινήτων και Υπηρεσιών 1 (2)		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Herald Ελλάς Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Ανάπτυξης Ακινήτων και Υπηρεσιών 2 (2)		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Στάνταρντ Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Κτηματική Εταρεία (2)		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Cloud Hellas Μονοπρόσωπη Κτηματική Ανώνυμη Εταιρεία (2)	ε	100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Piraeus Port Plaza 1 Ανώνυμη Εταιρεία Αξιοποίησης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων, Ξενοδοχειακών Εγκαταστάσεων και επιχειρήσεων	ε	100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Cairo Estate I Κτηματική Μονοπρόσωπη Α.Ε	ζ	100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Cairo Estate II Κτηματική Μονοπρόσωπη Α.Ε	ζ	100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Cairo Estate III Κτηματική Μονοπρόσωπη Α.Ε	ζ	100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Real Estate Management Μονοπρόσωπη Α.Ε.	ζ	100,00	Ελλάδα	Υπηρεσίες ακινήτων
Anchor Ελληνική Επενδυτική Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Συμμετοχών	η	100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας

Επωνυμία εταιρείας	Σημείωση	Ποσοστό συμμετοχής	Χώρα εγκατάστασης	Τομέας δραστηριότητας
Vouliagmeni Residence Μονοπρόσωπη Α.Ε.	στ	100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Αθηναϊκές Εκμεταλλεύσεις Ακινήτων Μονοπρόσωπη Α.Ε.	ι	100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Eurobank Bulgaria A.D.		99,99	Βουλγαρία	Τράπεζα
IMO 03 E.A.D.		100,00	Βουλγαρία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
IMO Property Investments Sofia E.A.D.		100,00	Βουλγαρία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
ERB Leasing Bulgaria EAD	ια	99,99	Βουλγαρία	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
ERB Hellas (Cayman Islands) Ltd		100,00	Νησιά Cayman	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Berberis Investments Ltd		100,00	Νησιά Channel	Εταιρεία χαρτοφυλακίου
ERB Hellas Funding Ltd		100,00	Νησιά Channel	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Eurobank Cyprus Ltd		100,00	Κύπρος	Τράπεζα
ERB New Europe Funding III Ltd		100,00	Κύπρος	Παροχή Πιστώσεων
Foramonio Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
NEU 03 Property Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
NEU Property Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
Lenevino Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Rano Investments Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Neviko Ventures Ltd		100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Staynia Holdings Ltd	ε	100,00	Κύπρος	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
Zivar Investments Ltd	θ	100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Amvanero Ltd	θ	100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Ragisena Ltd	θ	100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Revasono Holdings Ltd	θ	100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Volki Investments Ltd	θ	100,00	Κύπρος	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Eurobank Private Bank Luxembourg S.A.		100,00	Λουξεμβούργο	Τράπεζα
Eurobank Fund Management Company (Luxembourg) S.A.		100,00	Λουξεμβούργο	Διαχείριση κεφαλαίων
Eurobank Holding (Luxembourg) S.A.		100,00	Λουξεμβούργο	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
ERB Lux Immo S.A.		100,00	Λουξεμβούργο	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Grivalia New Europe S.A. (1)	γ,ε	100,00	Λουξεμβούργο	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
ERB New Europe Funding B.V.		100,00	Ολλανδία	Παροχή πιστώσεων
ERB New Europe Funding II B.V.		100,00	Ολλανδία	Παροχή πιστώσεων
ERB New Europe Holding B.V.		100,00	Ολλανδία	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
ERB IT Shared Services S.A.		100,00	Ρουμανία	Επεξεργασία στοιχείων πληροφορικής
Eurobank Finance S.A. (1)		100,00	Ρουμανία	Επενδυτικές υπηρεσίες
IMO Property Investments Bucuresti S.A.		100,00	Ρουμανία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
IMO-II Property Investments S.A.		100,00	Ρουμανία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
Eliade Tower S.A.	ε	99,99	Ρουμανία	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Retail Development S.A.	ε	99,99	Ρουμανία	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Seferco Development S.A.	ε	99,99	Ρουμανία	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Eurobank A.D. Beograd		99,99	Σερβία	Τράπεζα
ERB Leasing A.D. Beograd (1)		99,99	Σερβία	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
IMO Property Investments A.D. Beograd		100,00	Σερβία	Επενδυτικές υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας
Reco Real Property A.D. Beograd	ε	100,00	Σερβία	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
ERB Istanbul Holding A.S.		100,00	Τουρκία	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
ERB Hellas Plc		100,00	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Anaptyxi SME I Plc (1)		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Karta II Plc		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Themeleion II Mortgage Finance Plc (1)		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Themeleion III Mortgage Finance Plc (1)		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Themeleion IV Mortgage Finance Plc (1)		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Themeleion Mortgage Finance Plc (1)		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Tegea Plc (1)		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Maximus Hellas Designated Activity Company		-	Ιρλανδία	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Astarti Designated Activity Company		-	Ιρλανδία	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Cairo No. 1 Finance Designated Activity Company	ζ	-	Ιρλανδία	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Cairo No. 2 Finance Designated Activity Company	ζ	-	Ιρλανδία	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Cairo No. 3 Finance Designated Activity Company	ζ	-	Ιρλανδία	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων

(1) Εταιρεία η οποία είναι υπό ρευστοποίηση την 31 Δεκεμβρίου 2019.

(2) Στο πλαίσιο του Ελληνικού Νόμου 4548/2018, η επωνυμία της εταιρείας τροποποιήθηκε ή είναι σε εξέλιξη η σχετική διαδικασία έτσι ώστε να συμπεριλαμβάνεται ο όρος «Μονοπρόσωπη».

Ο Όμιλος κατέχει το ήμισυ των δικαιωμάτων ψήφου στην Hellenic Post Credit A.E. Παροχής Πιστώσεων, που ενοποιείται πλήρως. Η Τράπεζα, με τη σύμφωνη γνώμη του άλλου μετόχου που κατέχει το υπόλοιπο 50% του μετοχικού κεφαλαίου, έχει ορίσει τη πλειοψηφία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και κατευθύνει τις τρέχουσες δραστηριότητες που επηρεάζουν σημαντικά τις αποδόσεις της εταιρείας.

Οι ακόλουθες εταιρείες δεν περιλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις κυρίως λόγω μη σημαντικότητας:

(i) Εταιρείες χαρτοφυλακίου και άλλες εταιρείες ειδικού σκοπού του Ομίλου για τη συγκέντρωση κεφαλαίων: (α) Themeleion III Holdings Ltd, Themeleion IV Holdings Ltd, Themeleion V Mortgage Finance Plc, Themeleion VI Mortgage Finance Plc, Anaptyxi APC Ltd, Byzantium II Finance Plc, Tegea Holdings Ltd και Anaptyxi SME I Holdings Ltd, οι οποίες είναι υπό εκκαθάριση και (β) Karta II Holdings Ltd.

(ii) Εταιρεία η οποία είναι αδρανής: Enalios Αξιοποιήσεις Ακινήτων Α.Ξ.Ε.

(iii) Εταιρείες οι οποίες ελέγχονται από τον Όμιλο βάσει σχετικών συμφωνητικών ενεχυρίασης των μετοχών τους: Finas A.E., Rovinvest A.E., Provet A.E. και Promivet A.E.

(α) NEU BG Central Office Ltd, Κύπρος

Το τέταρτο τρίμηνο του 2018, αποφασίστηκε η εκκαθάριση της εταιρείας. Το πρώτο τρίμηνο του 2019, ολοκληρώθηκε η διανομή του τελικού προϊόντος εκκαθάρισης της εταιρείας στον μέτοχό της, NEU Property Holdings Ltd και συνεπώς η εταιρεία δεν συμπεριλαμβάνεται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις από την περίοδο που έληξε την 31 Μαρτίου 2019. Η σχετική διαδικασία για τη λύση της εταιρείας ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο του 2019.

(β) CEH Balkan Holdings Ltd και Chamia Enterprises Company Ltd, Κύπρος

Το 2018, αποφασίστηκε η εκκαθάριση των εταιρειών. Το τρίτο τρίμηνο του 2019, ολοκληρώθηκε η διανομή των τελικών προϊόντων της εκκαθαρίσεως τους στην Τράπεζα (ο μοναδικός τους μέτοχος), και συνεπώς οι εταιρείες δεν συμπεριλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις από την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2019. Η λύση της Chamia Enterprises Company Ltd και της CEH Balkan Holdings Ltd ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 2019 και τον Ιανουάριο του 2020, αντίστοιχα.

(γ) Grivalia New Europe S.A., Λουξεμβούργο

Το τέταρτο τρίμηνο του 2019, αποφασίστηκε η εκκαθάριση της εταιρείας.

(δ) Eurobank FPS Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις., Ελλάδα

Στο πλαίσιο των δεσμευτικών συμφωνιών που η Eurobank έχει συνάψει με την doValue τον Δεκέμβριο του 2019, η Τράπεζα θα πωλήσει το 80% της θυγατρικής της εταιρείας Eurobank FPS Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις-project "Europe". Συνεπώς, την 31 Δεκεμβρίου 2019 η εταιρεία ταξινομήθηκε ως κατεχόμενη προς πώληση. Περαιτέρω πληροφορίες παρέχονται στη σημείωση 30.

Μεταβολές στο ποσοστό συμμετοχής σε θυγατρικές χωρίς την απώλεια ελέγχου

(ε) Grivalia Properties A.E.E.A.Π., θυγατρικές

Την 5 Απριλίου 2019, οι Γενικές Συνελεύσεις των Μετόχων της Eurobank και της Grivalia Properties A.E.E.A.Π. ενέκριναν τη συγχώνευση των δύο εταιρειών. Από την ανωτέρω ημερομηνία, η Τράπεζα απέκτησε επίσης τον έλεγχο των θυγατρικών της Grivalia. Επιπλέον πληροφορίες σχετικά με την συγχώνευση των δύο εταιρείων παρέχονται στη σημείωση 23.2.

(στ) Vouliagmeni Residence Μονοπρόσωπη Α.Ε., Ελλάδα

Τον Ιούλιο του 2019, η Τράπεζα ίδρυσε την κατά 100% θυγατρική εταιρεία Vouliagmeni Residence Μονοπρόσωπη Α.Ε., εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας που δραστηριοποιείται στην Ελλάδα.

Τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, στο πλαίσιο της διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων του Ομίλου (NPEs), ιδρύθηκαν οι ακόλουθες κατά 100% θυγατρικές εταιρείες:

(ζ) Εταιρείες ειδικού σκοπού συγκέντρωσης κεφαλαίων για την τιτλοποίηση των δανείων της Τράπεζας και σχετιζόμενες εταιρείες επενδύσεων ακίνητης περιουσίας

- Cairo No. 1 Finance Designated Activity Company, Cairo No. 2 Finance Designated Activity Company, Cairo No. 3 Finance Designated Activity Company και Pillar Finance Designated Activity Company, Ιρλανδία (σημ. 34)
- Cairo Estate I Κτηματική Μονοπρόσωπη Α.Ε., Cairo Estate II Κτηματική Μονοπρόσωπη Α.Ε., Cairo Estate III Κτηματική Μονοπρόσωπη Α.Ε., Pillar Estate Κτηματική Μονοπρόσωπη Α.Ε. και Real Estate Management Μονοπρόσωπη Α.Ε., Ελλάδα.

Κατόπιν της ολοκλήρωσης της συναλλαγής Pillar (σημ. 20), η Τράπεζα δεν ελέγχει την εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων Pillar Finance Designated Activity Company και τη σχετιζόμενη εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας Pillar Estate Κτηματική Μονοπρόσωπη Α.Ε., με συνέπεια να μη συμπεριλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις από την περίοδο που έληξε την 30 Σεπτεμβρίου 2019.

(η) Anchor Ελληνική Επενδυτική Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Συμμετοχών, εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας, Ελλάδα

Το τρίτο τρίμηνο του 2019, η Anchor Ελληνική Επενδυτική Μονοπρόσωπη Ανώνυμη εταιρεία συμμετοχών, απέκτησε το σύνολο του εκδοθέντος μετοχικού κεφαλαίου και των δικαιωμάτων ψήφου της εταιρείας Μαρίνες Ρόδου Α.Ε. Την ίδια περίοδο ολοκληρώθηκε η πώληση της συμμετοχής στις Μαρίνες Ρόδου Α.Ε. μαζί με τα δανειακά ανοίγματα του Ομίλου στην εταιρεία, χωρίς να επηρεαστούν τα αποτελέσματα του Ομίλου.

(θ) Zivar Investments Ltd, Amvanero Ltd, Ragisena Ltd, Revasono Holdings Ltd και Volki Investments Ltd, εταιρείες επενδύσεων ακίνητης περιουσίας, Κύπρος

(ι) Αθηναϊκές Εκμεταλλεύσεις Ακινήτων Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία, εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας, Ελλάδα.

(ια) ERB Leasing Bulgaria EAD, Βουλγαρία

Το τρίτο τρίμηνο του 2019, η Τράπεζα πώλησε τη συμμετοχή της στην ERB Leasing Bulgaria EAD στη Eurobank Bulgaria A.D., όπου το ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου είναι 99,99%. Ως εκ τούτου, η συμμετοχή του Ομίλου στην εταιρεία μειώθηκε από 100% σε 99,99%.

Το 2018, οι μεταβολές στο ποσοστό συμμετοχής σε θυγατρικές του 'Ομίλου χωρίς την απώλεια ελέγχου είναι ως εξής:

i. **Σύγχρονο Ξενοδοχείν Ανώνυμη Ξενοδοχειακή, Τουριστική και Κτηματική Εταιρεία, Ελλάδα**
Στο πλαίσιο της διαχείρισης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (NPEs), τον Ιανουάριο 2018, η Τράπεζα ίδρυσε την κατά 100% θυγατρική της, Σύγχρονο Ξενοδοχείν, για να λειτουργήσει ως εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας στην Ελλάδα.

ii. **ERB Lux Immo S.A., Λουξεμβούργο**
Τον Ιανουάριο του 2018, η θυγατρική της Τράπεζας Eurobank Private Bank Luxembourg S.A. απέκτησε το 100% των μετοχών και δικαιωμάτων ψήφου της BHF Lux Immo S.A. έναντι τιμήματος € 8,7 εκατ. σε μετρητά. Η απόκτηση λογιστικοποιήθηκε ως συνένωση επιχειρήσεων με τη μέθοδο της εξαγοράς. Κατά την ημερομηνία της απόκτησης, η εύλογη αξία του συνόλου του ενεργητικού ανήλθε σε € 19,2 εκατ., ενώ το σύνολο του παθητικού ανήλθε σε € 11,4 εκατ. και αφορά κυρίως σε ενδοομιλική χρηματοδότηση € 9 εκατ. και € 2,1 εκατ. αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση που προέκυψε από την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των αποκτηθέντων στοιχείων ενεργητικού. Συνεπώς, προέκυψε υπεραξία ποσού € 0,9 εκατ. Επιπρόσθετα, κατά την ημερομηνία της απόκτησης, σύμφωνα με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων της αποκτηθείσας εταιρείας, η εταιρεία μετονομάστηκε σε ERB Lux Immo S.A.

iii. **ERB Property Services Sofia E.A.D., Βουλγαρία**
Τον Ιανουάριο του 2018 η Τράπεζα και η θυγατρική της Eurobank Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε. πούλησαν την συμμετοχή τους στην ERB Property Services Sofia A.D. στην Eurobank Bulgaria A.D., στην οποία το ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου ανέρχεται σε 99,99%. Συνεπώς, η συμμετοχή του Ομίλου στην εταιρεία μειώθηκε από 100% σε 99,99%. Τον Ιούνιο 2018, σε συνέχεια των ανωτέρω συναλλαγών, η επωνυμία της εταιρείας άλλαξε σε ERB Property Services Sofia E.A.D.

iv. **ERB Leasing Bulgaria EAD, Βουλγαρία**
Τον Φεβρουάριο του 2018, η Τράπεζα ίδρυσε την κατά 100% θυγατρική ERB Leasing Bulgaria EAD, η οποία προήλθε από τον μετασχηματισμό της ERB Leasing EAD μέσω απόσχισης (spin-off), στο πλαίσιο της οποίας, τμήμα του ενεργητικού και του παθητικού της τελευταίας περιήλθαν στην νεοϊδρυθείσα εταιρεία.

v. **Rano Investments Ltd, Κύπρος**
Στο πλαίσιο της διαχείρισης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (NPEs), το δεύτερο τρίμηνο του 2018, η θυγατρική της Τράπεζας Eurobank Cyprus Ltd ίδρυσε την κατά 100% θυγατρική, Rano Investments Ltd, που λειτουργεί ως εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας στην Κύπρο.

vi. **Maximus Hellas Designated Activity Company, Ιρλανδία**
Το δεύτερο τρίμηνο του 2018, η Τράπεζα ίδρυσε την Maximus Hellas Designated Activity Company, μια εταιρεία ειδικού σκοπού για την τιτλοποίηση επιχειρηματικών δανείων και δανείων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

vii. **Neviko Ventures Ltd, Κύπρος**
Στο πλαίσιο της διαχείρισης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (NPEs), τον Αύγουστο του 2018, η θυγατρική της Τράπεζας Eurobank Cyprus Ltd ίδρυσε την 100% θυγατρική, Neviko Ventures Ltd, που λειτουργεί ως εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας στην Κύπρο.

viii. **Astarti Designated Activity Company, Ιρλανδία**
Τον Οκτώβριο του 2018, η Τράπεζα ίδρυσε την Astarti Designated Activity Company, μια εταιρεία ειδικού σκοπού για την τιτλοποίηση καταναλωτικών δανείων και δανείων μικρομεσαίων επιχειρήσεων (SME).

Μεταβολές στο ποσοστό συμμετοχής σε θυγατρικές με απώλεια ελέγχου

(ιβ) Piraeus Bank Bulgaria A.D. και Piraeus Insurance Brokerage EOOD, Βουλγαρία

Τον Ιούνιο του 2019, ολοκληρώθηκε η απόκτηση της Piraeus Bank Bulgaria A.D. («PBB»), θυγατρική της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε., από τη θυγατρική της Eurobank στη Βουλγαρία, την Eurobank Bulgaria A.D. («Postbank»), κατόπιν της λήψης των απαιτούμενων εγκρίσεων από τις αρμόδιες αρχές. Συγκεκριμένα, η Postbank, απέκτησε το 99,9819% των μετοχών και των δικαιωμάτων ψήφου της PBB και αντίστοιχα έμμεση συμμετοχή στην κατά 100% θυγατρική της PBB, Piraeus Insurance Brokerage EOOD. Το τέταρτο τρίμηνο του 2019, ολοκληρώθηκαν οι συγχωνεύσεις i) της PBB με την Postbank και ii) της Piraeus Insurance Brokerage EOOD με την ERB Leasing Bulgaria EAD, με απορρόφηση των πρώτων από τις δεύτερες (σημ.23.3).

(ιγ) Eurobank Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε., Ελλάδα, Eurobank Property Services S.A., Ρουμανία και ERB Property Services d.o.o. Beograd, Σερβία

Τον Ιανουάριο του 2019, η Τράπεζα και η Cerved Credit Management Group S.r.l. (Cerved) υπέγραψαν μια δεσμευτική συμφωνία στο πλαίσιο της οποίας, η Cerved θα αποκτούσε το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου της Eurobank Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε (EPS) και τις θυγατρικές της, Eurobank Property Services S.A. Ρουμανίας και ERB Property Services d.o.o. Beograd Σερβίας από την Eurobank. Η EPS Ελλάδας ορίστηκε επίσης ως διαχειριστής ακίνητης περιουσίας της Eurobank για τα επόμενα πέντε έτη όσον αφορά το σύνολο των εκτιμήσεων ακινήτων και λοιπές υπηρεσίες. Η συναλλαγή ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 2019 μέσω της απόκτησης από την Cerved, έναντι τιμήματος € 8 εκατ., του συνόλου του μετοχικού κεφαλαίου της EPS με κέρδος € 1,3 εκατ. το οποίο αναγνωρίστηκε στα «Λοιπά έσοδα/έξοδα». Επιπλέον αντίτιμο έως € 5 εκατ. με την μορφή αμοιβής θα καταβληθεί εφόσον επιτευχθούν συγκεκριμένα οικονομικά αποτελέσματα και υπό όρους εντός χρονοδιαγράμματος έως το 2023. Η συναλλαγή ήταν σύμφωνη με τη στρατηγική της Τράπεζας να επικεντρωθεί στις βασικές δραστηριότητες, υιοθετώντας ένα επιχειρηματικό μοντέλο εξωτερικής ανάθεσης σε σχέση με τις υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας.

(ιδ) Σύγχρονο Ξενοδοχείν Ανώνυμη Ξενοδοχειακή, Τουριστική και Κτηματική Εταιρεία, Ελλάδα

Τον Φεβρουάριο 2019, η Τράπεζα υπέγραψε προσύμφωνο με τρίτους για τη διάθεση της συμμετοχής της (100%) στη «Σύγχρονο Ξενοδοχείν». Με βάση την ανωτέρω συμφωνία, τον Μάρτιο του 2019 έλαβε χώρα αύξηση μετοχικού κεφαλαίου η οποία καλύφθηκε από τον αγοραστή προκειμένου το χρέος της εταιρείας προς την Τράπεζα να αποπληρωθεί πλήρως. Με την ολοκλήρωση της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, η συμμετοχή της Τράπεζας στην εταιρεία μειώθηκε σε 41% και σύμφωνα με τη σχετική συμφωνία αγοραπωλησίας η οποία υπεγράφη τον ίδιο μήνα, η πώληση της εταιρείας ολοκληρώθηκε, με κέρδος € 2,1 εκατ. το οποίο αναγνωρίστηκε στα «Λοιπά έσοδα / έξοδα».

(ιε) Bulgarian Retail Services A.D., Βουλγαρία

Το Νοέμβριο του 2019, οι μέτοχοι της Bulgarian Retail Services A.D (συμπεριλαμβανομένης της Τράπεζας και της ERB New Europe Holding BV) πώλησαν τη συμμετοχή τους στην εταιρεία, στην Eurobank Bulgaria AD, στην οποία το ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου ανέρχεται σε 99,99%. Συνεπώς η συμμετοχή του Ομίλου στην Bulgarian Retail Services A.D μειώθηκε από 100% σε 99,99%. Τον ίδιο μήνα, ολοκληρώθηκε η συγχώνευση της Bulgarian Retail Services A.D. και της ERB Leasing Bulgaria E.A.D. με απορρόφηση της πρώτης από τη δεύτερη. Η συναλλαγή αναγνωρίστηκε με τη μέθοδο της συνένωσης συμφερόντων χωρίς να έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου.

(ιστ) ERB Property Services Sofia E.A.D.

Τον Δεκέμβριο του 2019, η Eurobank Bulgaria A.D. πώλησε τη θυγατρική της ERB Property Services Sofia E.A.D., στην οποία συμμετείχε με ποσοστό 100%, έναντι τιμήματος € 2,1 εκατ. Το κέρδος που προέκυψε από την πώληση δεν ήταν σημαντικό.

Κατά τη διάρκεια του 2018, οι μεταβολές στο ποσοστό συμμετοχής σε θυγατρικές του Ομίλου με απώλεια ελέγχου έχουν ως εξής:

i. **Mesal Holdings Ltd, Κύπρος**
   Το πρώτο εξάμηνο του 2018, η Eurobank Cyprus Ltd πούλησε το 100% των μετοχών και δικαιωμάτων ψήφου της Mesal Holdings Ltd με κέρδος € 2,2 εκατ. το οποίο αναγνωρίστηκε στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)».

ii. **Bancpost S.A., ERB Retail Services IFN S.A. και ERB Leasing IFN S.A, Ρουμανία**
   Την 4 Απριλίου 2018, η Τράπεζα ανακοίνωσε την ολοκλήρωση της πώλησης των Bancpost S.A., ERB Retail Services IFN S.A. και ERB Leasing IFN S.A (θυγατρικές εταιρείες στη Ρουμανία που είχαν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση) στην Banca Transilvania. Συνεπώς, από αυτήν την ημερομηνία, οι ανωτέρω θυγατρικές εταιρείες στη Ρουμανία δεν ενοποιήθηκαν (σημ. 30).

iii. **Densho Investments Ltd, Κύπρος**

Τον Ιούλιο 2018, η Eurobank Cyprus Ltd πούλησε το 100% των μετοχών και των δικαιωμάτων ψήφου της Densho Investments Ltd με κέρδος € 0,02 εκατ., το οποίο αναγνωρίστηκε στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)».

iv. **ERB Leasing E.A.D., Βουλγαρία**

Τον Νοέμβριο του 2018, η Τράπεζα ολοκλήρωσε την πώληση του 100% των μετοχών και των δικαιωμάτων ψήφου της ERB Leasing E.A.D. και η ζημιά που προέκυψε ποσού € 1,6 εκατ. αναγνωρίστηκε στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)».

v. **IMO Central Office E.A.D., Βουλγαρία**

Τον Ιανουάριο του 2018, η θυγατρική της Τράπεζας NEU BG Central Office Ltd πούλησε τη συμμετοχή της στην IMO Central Office E.A.D. στην Eurobank Bulgaria A.D., στην οποία το ποσοστό συμμετοχής του Ομίλου ανέρχεται σε 99,99%. Συνεπώς, η συμμετοχή του Ομίλου στην εταιρεία μειώθηκε από 100% σε 99,99%. Τον Δεκέμβριο του 2018, ολοκληρώθηκε η συγχώνευση της IMO Central Office E.A.D και της Eurobank Bulgaria A.D. με την απορρόφηση της πρώτης από την δεύτερη. Η συναλλαγή αναγνωρίστηκε στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου με τη μέθοδο της συνένωσης συμφερόντων χωρίς επίπτωση στα εν λόγω αποτελέσματα.

Γεγονός μετά την ημερομηνία ισολογισμού

ERB Leasing Bulgaria EAD, Βουλγαρία

Το Φεβρουάριο του 2020, ανακοινώθηκε η συγχώνευση της Eurobank Bulgaria A.D. και της ERB Leasing Bulgaria EAD με απορρόφηση της δεύτερης από την πρώτη.

Σημαντικοί περιορισμοί στην δυνατότητα του Ομίλου αναφορικά με την πρόσβαση ή χρήση των περιουσιακών του στοιχείων και τον διακανονισμό των υποχρεώσεών του

Ο Όμιλος δεν έχει σημαντικούς περιορισμούς αναφορικά με τη δυνατότητα πρόσβασης ή χρήσης των περιουσιακών του στοιχείων και διακανονισμού των υποχρεώσεών του, εκτός από αυτούς που απορρέουν από κανονιστικές ή νομοθετικές απαιτήσεις, από συμβατικούς όρους, καθώς και από τα δικαιώματα προστασίας των μετόχων μειοψηφίας, ως ακολούθως:

- Οι θυγατρικές τράπεζες και οι λοιπές θυγατρικές εταιρείες του χρηματοπιστωτικού τομέα του Ομίλου, υπόκεινται σε εποπτικούς περιορισμούς και στις απαιτήσεις των κεντρικών τραπεζών των χωρών στις οποίες δραστηριοποιούνται. Το εποπτικό αυτό πλαίσιο απαιτεί από τις θυγατρικές εταιρείες να τηρούν ελάχιστα κεφαλαιακά αποθέματα και συγκεκριμένους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας και ρευστότητας, συμπεριλαμβανομένων των περιορισμών αναφορικά με την έκθεση τους και/ή τη μεταφορά κεφαλαίων προς την Τράπεζα και τις άλλες θυγατρικές εντός του Ομίλου. Κατά συνέπεια, ακόμη και όταν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού των θυγατρικών εταιρειών δεν είναι ενεχυριασμένα σε επίπεδο εταιρείας, η μεταφορά τους εντός του Ομίλου μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς λόγω του υπάρχοντος εποπτικού πλαισίου. Σε αυτή την περίπτωση, ο εντοπισμός μεμονωμένων στοιχείων ισολογισμού, τα οποία δεν μπορούν να μεταφερθούν, δεν είναι εφικτός, εκτός από το μεγαλύτερο μέρος των διαθέσιμων εξασφαλίσεων για χρηματοδότηση από την ΕΚΤ που διακρατείται από τις θυγατρικές του Ομίλου (σημ. 5.2.3).

  Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η λογιστική αξία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων των θυγατρικών εταιρειών χρηματοπιστωτικού τομέα, προ ενδοεταιρικών απαλοιφών, ανήλθε σε € 17,2 δις και € 15,2 δις, αντίστοιχα (2018: € 15,4 δις και € 13,5 δις).

- Οι θυγατρικές εταιρείες λειτουργούν βάσει καθορισμένου νομικού πλαισίου, το οποίο αφορά κυρίως στο ύψος του μετοχικού τους κεφαλαίου και στα συνολικά ίδια κεφάλαια που πρέπει να τηρούν, στη διανομή κεφαλαίων και ειδικών αποθεματικών, καθώς και στην πληρωμή μερισμάτων στους κατόχους κοινών μετοχών. Πληροφορίες αναφορικά με τα μη διανεμόμενα αποθεματικά του Ομίλου παρέχεται στην σημ. 38.

- Ο Όμιλος χρησιμοποιεί τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού ως εξασφάλιση για συναλλαγές συμφωνιών επαναγοράς (repo) και παραγώγων, εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς κεντρικές και άλλες τράπεζες, εκδόσεις καλυμμένων ομολογιών, καθώς και για τιτλοποιήσεις. Ως εκ τούτου, τα δεσμευμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού δεν επιτρέπεται να μεταφερθούν εντός του Ομίλου. Πληροφορίες σχετικά με τα δεσμευμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού του Ομίλου παρατίθεται στις σημ. 17, 29 και 40.

- Ο Όμιλος υποχρεούται να διατηρεί καταθέσεις σε κεντρικές τράπεζες και επιπλέον προβαίνει σε ενεχυρίαση ταμειακών διαθεσίμων προκειμένου να λάβει χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα. Πληροφορίες σχετικά με τις υποχρεωτικές και ενεχυριασμένες καταθέσεις σε κεντρικές τράπεζες παρατίθενται στη σημ. 15.

23.2 Συγχώνευση της Eurobank με την Grivalia

Την 26 Νοεμβρίου 2018, τα Διοικητικά Συμβούλια («ΔΣ») της Τράπεζας και της Grivalia Properties Α.Ε.Ε.Α.Π. («Grivalia») ανακοίνωσαν ότι αποφάσισαν ομόφωνα να ξεκινήσουν τη συγχώνευση των δύο εταιρειών, με απορρόφηση της Grivalia από την Eurobank (η «Συγχώνευση»). Η Grivalia ήταν εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας βάσει του Νόμου 2778/1999, όπως ισχύει, η οποία είχε συσταθεί στην Ελλάδα. Ο τομέας επιχειρηματικής δραστηριότητας της Grivalia μαζί με τις θυγατρικές της (όμιλος Grivalia, σημ. 23.1) και τις κοινοπραξίες της (σημ.24) αφορούσε στην απόκτηση, διαχείριση και εκμίσθωση χαρτοφυλακίου επενδυτικών ακινήτων που βρίσκονταν στην Ελλάδα, στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη και στην Κεντρική Αμερική.

Την 7 Φεβρουαρίου 2019, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (DG Competition) αποφάσισε ότι η Συγχώνευση είναι σύμφωνη με τις δεσμεύσεις της Eurobank και τους κανονισμούς κρατικών ενισχύσεων, λαμβάνοντας υπόψη ότι η ενίσχυση της κεφαλαιακής της βάσης μέσω της Συγχώνευσης θα επιτρέψει στην Eurobank να μειώσει σημαντικά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια της στο προσεχές μέλλον.

Την 22 Φεβρουαρίου 2019, τα ΔΣ των Eurobank και Grivalia ενέκριναν το Σχέδιο Σύμβασης Συγχώνευσης με απορρόφηση της Grivalia από τη Eurobank, σύμφωνα με τις διατάξεις των Ελληνικών Νόμων 2166/1993 και του 2515/1997, όπως ισχύουν, καθώς επίσης και με τις διατάξεις του εφαρμοστέου εταιρικού δίκαιου. Η προτεινόμενη σχέση ανταλλαγής ήταν 15,80000000414930 νέες κοινές ονομαστικές μετοχές της Eurobank για κάθε 1 κοινή ονομαστική μετοχή της Grivalia, ενώ οι μέτοχοι της Eurobank διατηρούν τον αριθμό των κοινών μετοχών που κατείχαν πριν από τη συγχώνευση. Κατ' ακολουθία, όσον αφορά το νέο μετοχικό κεφάλαιο της Eurobank, 2.185.998.765 μετοχές κατανέμονται στους μετόχους της Eurobank και 1.523.163.087 μετοχές στους μετόχους της Grivalia.

Την 5 Απριλίου 2019, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Eurobank αποφάσισε, μεταξύ άλλων (α) την έγκριση της Συγχώνευσης της Τράπεζας με την Grivalia, με απορρόφηση της δεύτερης από την πρώτη, (β) την έγκριση του Σχεδίου Σύμβασης Συγχώνευσης, όπως εγκρίθηκε από τα ΔΣ των συγχωνευόμενων εταιρειών και (γ) την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας κατά ποσό € 197 εκατ. (σημ.37).

Η Συγχώνευση λογιστικοποιήθηκε ως συνένωση επιχειρήσεων με τη μέθοδο της εξαγοράς. Η ημερομηνία έγκρισης της συγχώνευσης από τις Γενικές Συνελεύσεις των μετόχων των δύο εταιρειών, δηλαδή 5 Απριλίου 2019, έχει καθοριστεί ως η ημερομηνία απόκτησης, καθώς θεωρείται η ημερομηνία κατά την οποία η Eurobank απέκτησε τον έλεγχο της Grivalia.

Το τίμημα της συναλλαγής ποσού € 1.093,9 εκατ. έχει υπολογιστεί ως η εύλογη αξία των 1.523.163.087 νέων κοινών μετοχών της Eurobank σύμφωνα με τη χρηματιστηριακή τιμή της μετοχής της Eurobank την ημερομηνία απόκτησης (δηλαδή € 0,7185), αφαιρουμένης της εύλογης αξίας των νέων μετοχών Eurobank που εκδόθηκαν και που αντιστοιχούσαν στις μετοχές Grivalia που κατείχε η θυγατρική της Τράπεζας, ERB Equities.

Κατά την απόκτηση οι εύλογες αξίες των αποκτηθέντων περιουσιακών στοιχείων και των αναληφθεισών υποχρεώσεων παρουσιάζονται κατωτέρω:

	Εύλογη αξία € εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα [1]	**30**
εκ των οποίων ενδοομιλικά υπόλοιπα με τον Όμιλο Eurobank	***24***
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία και επενδύσεις σε ακίνητα	**1.015**
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	**60**
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού [2]	**16**
Σύνολο ενεργητικού	**1.121**
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	**222**
εκ των οποίων ενδοομιλικά υπόλοιπα με τον Όμιλο Eurobank	***147***
Λοιπές υποχρεώσεις	**27**
εκ των οποίων ενδοομιλικά υπόλοιπα με τον Όμιλο Eurobank	***4***
Σύνολο υποχρεώσεων	**249**
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	**872**
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων	**1.121**

[1] Περιλαμβάνει ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα (σε τρίτους) ποσού € 3 εκατ.

[2] Περιλαμβάνει κυρίως εμπορικές και λοιπές απαιτήσεις με λογιστική αξία προ πρόβλεψης € 17 εκατ., εκ των οποίων ποσό € 2 εκατ. αναμενόταν κατά την ημερομηνία απόκτησης να μην είναι εισπράξιμο.

Από τη διαφορά μεταξύ: (α) του συνολικού τιμήματος ποσού € 1.093,9 εκατ. και της εύλογης αξίας των συμμετοχικών δικαιωμάτων που κατείχε ο Όμιλος προηγουμένως στην Grivalia ποσού € 0,4 εκατ. και (β) της αξίας των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν (εύλογες αξίες των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων όπως αναφέρονται ανωτέρω) ποσού € 872 εκατ., προκύπτει η αναγνώριση υπεραξίας ποσού € 222 εκατ. η οποία απομειώθηκε κατά € 62 εκατ. στη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 (σημ. 28). Η εν λόγω υπεραξία δεν εκπίπτει από τα φορολογητέα εισοδήματα και περιλαμβάνεται στα άυλα πάγια στοιχεία. Τα ίδια κεφάλαια της Eurobank αυξήθηκαν λόγω της Συγχώνευσης κατά € 1.087 εκατ. συμπεριλαμβανομένων σχετικών εξόδων € 7 εκατ. Η Συγχώνευση ενισχύει την κεφαλαιακή θέση της Eurobank (σημ.4) και τις προοπτικές κερδοφορίας της, επιτρέποντας την επιτάχυνση του πλάνου μείωσης των NPEs. Επιπρόσθετα, μέσω της συγχώνευσης, ο Όμιλος θα μπορεί επίσης να αξιοποιήσει την κορυφαία τεχνογνωσία της Grivalia στον τομέα διαχείρισης ακινήτων για τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου ακινήτων της Τράπεζας, και ιδίως των ανακτηθέντων περιουσιακών στοιχείων από πλειστηριασμούς, η οποία είναι κρίσιμη για την επιτυχή διαχείριση των NPEs.

Τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων του ομίλου Grivalia ενσωματώθηκαν στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου από την 1 Απριλίου 2019. Εάν η απόκτηση είχε πραγματοποιηθεί την 1 Ιανουαρίου 2019, ο όμιλος Grivalia θα είχε συνεισφέρει καθαρά κέρδη ποσού € 9 εκατ. περίπου στον Όμιλο για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2019 μέχρι την 31 Μαρτίου 2019. Από την 1 Απριλίου 2019, τα έσοδα από το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ακίνητα, το οποίο αποκτήθηκε από τον όμιλο Grivalia, παρουσιάζονται στη γραμμή «Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες» της κατάστασης αποτελεσμάτων. Η Συγχώνευση εγκρίθηκε την 17 Μαΐου 2019 βάσει της απόφασης του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης και καταχωρήθηκε στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο την ίδια ημέρα. Την 23 Μαΐου 2019 άρχισε η διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αθηνών των 1.523.163.087 νέων κοινών ονομαστικών μετά ψήφου μετοχών, ονομαστικής αξίας € 0,23 η καθεμία.

Ως αποτέλεσμα της συγχώνευσης, ο όμιλος της Fairfax, ο οποίος κατείχε πριν τη Συγχώνευση το 18,40% και το 54,02% του μετοχικού κεφαλαίου των Eurobank και Grivalia αντίστοιχα, κατέστη ο μεγαλύτερος μέτοχος της προκύπτουσας (από τη συγχώνευση) εταιρείας με ποσοστό συμμετοχής 31,27% την 31 Δεκεμβρίου 2019. Η Fairfax έλαβε τις απαιτούμενες εγκρίσεις από ρυθμιστικές αρχές σε σχέση με την προαναφερθείσα αύξηση της συμμετοχής της τον Δεκέμβριο του 2019 (σημ. 46).

Συμφωνία με την εταιρεία διαχείρισης ακίνητης περιουσίας

Την 22 Φεβρουαρίου 2019, το ΔΣ της Eurobank ενέκρινε επίσης την επικείμενη σύναψη σύμβασης (SLA), σύμφωνα με το άρθρο 100 του Νόμου 4548/2018, της Τράπεζας με την τότε υπό-σύσταση εταιρεία με την επωνυμία «Grivalia Management Company A.E.» («η Εταιρεία»). Η Εταιρεία ιδρύθηκε το Μάρτιο 2019 και θεωρείται συνδεδεμένο μέρος με την Eurobank, καθώς ένα μέλος του ΔΣ της Τράπεζας κατέχει την πλειοψηφία (70%) των μετοχών της Εταιρείας και είναι εκτελεστικό μέλος του ΔΣ της Εταιρείας.

Η Τράπεζα έχει συνάψει με την Εταιρεία δεκαετή σύμβαση παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών για το συνολικό χαρτοφυλάκιο ακινήτων των συγχωνευμένων εταιρειών, η οποία τέθηκε σε ισχύ μετά την ολοκλήρωση της Συγχώνευσης. Οι σχετικές υπηρεσίες οι οποίες ανατέθηκαν στην Εταιρεία στο πλαίσιο της συμφωνίας, αφορούν κυρίως σε συμβουλευτικές υπηρεσίες σχετικά με την απόκτηση, τη μεταβίβαση, την εκμίσθωση, τη διαχείριση, την ανάπτυξη και τον στρατηγικό σχεδιασμό της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης του ετήσιου προϋπολογισμού, και της επίβλεψης των εντολοδόχων και συμβούλων της Eurobank. Επίσης, κατόπιν ειδικής εντολής, η Εταιρεία θα αναλαμβάνει και συγκεκριμένες ενέργειες υλοποίησης. Με βάση το SLA, οι συνολικές αμοιβές οι οποίες θα διαμορφώνονται από την Εταιρεία επί τη βάσει κριτηρίων κόστους και απόδοσης, θα περιλαμβάνουν μια ελάχιστη αμοιβή ποσού € 9,35 εκατ. για τη διαχείριση συνολικά του χαρτοφυλακίου των ιδιοχρησιμοποιούμενων και επενδυτικών ακινήτων και αμοιβή σχετιζόμενη με τα ανακτηθέντα ακίνητα από πλειστηριασμούς, και δεν θα ξεπερνούν συνολικά τα € 12 εκ. (προ ΦΠΑ) ετησίως.

Περαιτέρω πληροφορίες για τις ανωτέρω συναλλαγές παρέχονται στις σχετικές ανακοινώσεις στον ιστότοπο της Τράπεζας την 26 Νοεμβρίου 2018 και 8 Φεβρουαρίου, 25 Φεβρουαρίου, 1 Μαρτίου, 5 Απριλίου και 17 Μαΐου 2019.

23.3 Απόκτηση της Piraeus Bank Bulgaria A.D. από την Eurobank Bulgaria A.D.

Τον Νοέμβριο του 2018, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι είχε συνάψει συμφωνία με την Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε. για την απόκτηση του 99,98% των δικαιωμάτων ψήφου της Piraeus Bank Bulgaria A.D. (PBB), θυγατρική της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε., από τη θυγατρική της Eurobank στη Βουλγαρία, την Eurobank Bulgaria A.D. (Postbank) (η Συναλλαγή).

Τον Ιούνιο του 2019, ολοκληρώθηκε η Συναλλαγή μετά την λήψη των σχετικών εποπτικών εγκρίσεων. Το τελικό τίμημα της Συναλλαγής ανήλθε σε € 77 εκατ. εκ των οποίων € 55 εκατ. καταβλήθηκαν, € 2 εκατ. επιπλέον ποσό το οποίο θα καταβληθεί στον πωλητή με βάση την οριστικοποιημένη Καθαρή θέση της PBB (NAV) έναντι της Καθαρής θέσης αναφοράς και οφειλόμενου τιμήματος ποσού € 20 εκατ., πληρωτέο εντός τεσσάρων ετών.

Τον Σεπτέμβριο του 2019, η Γενική Συνέλευση των μετόχων της Postbank ενέκρινε τη συγχώνευση της εταιρείας με την PBB. Η συγχώνευση ολοκληρώθηκε τον Νοέμβριο του 2019, μετά την λήψη των σχετικών εγκρίσεων από τις αρμόδιες αρχές.

Κατά την απόκτηση, οι εύλογες αξίες του ενεργητικού και των υποχρεώσεων παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

	Εύλογη αξία € εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	**272**
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	**326**
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες μετά από προβλέψεις	**729**
Συμβατική αξία προ απομείωσης: € 858 εκατ.	
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	**32**
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	**15**
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού [1]	**5**
Σύνολο ενεργητικού [2]	**1.379**
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	**148**
Υποχρεώσεις προς πελάτες	**1.103**
Λοιπές υποχρεώσεις	**19**
Σύνολο υποχρεώσεων	**1.270**
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων [3]	**109**
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων	**1.379**

[1] Τα Λοιπά στοιχεία ενεργητικού περιλαμβάνουν άυλα πάγια στοιχεία, την επένδυση στην Pireaus Insurance Brokerage EOOD και λοιπά στοιχεία.
[2] Περιλαμβάνει ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα ποσού € 501 εκατ.
[3] Περιλαμβάνει δικαιώματα τρίτων ποσού € 0,02 εκατ.

Η απόκτηση λογιστικοποιήθηκε ως συνένωση επιχειρήσεων με τη μέθοδο της εξαγοράς. Το κέρδος που προέκυψε από την απόκτηση του PBB, € 29 εκατ. μετά από τα έξοδα εξαγοράς € 2,6 εκατ., αποδίδεται στις ιδιαίτερες συνθήκες της εξαγοράς, σύμφωνα με το σχέδιο αναδιάρθρωσης του πωλητή και τη στρατηγική της Eurobank να επικεντρωθεί σε συγκεκριμένες διεθνείς αγορές και έχει αναγνωριστεί στα «Λοιπά έσοδα / (έξοδα)». Το παραπάνω κέρδος θεωρείται μη υποκείμενο σε φόρο σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία της χώρας.

Τα αποτελέσματα της PBB ενσωματώθηκαν στις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου, από την 1 Ιουνίου 2019. Αν η απόκτηση είχε πραγματοποιηθεί την 1 Ιανουαρίου 2019, η PBB θα είχε εισφέρει καθαρό κέρδος € 1,9 εκατ. στον Όμιλο για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2019 έως την 31 Μαΐου 2019.

Η απόκτηση της PBB από την Eurobank Bulgaria A.D. καθώς και η μετέπειτα συγχώνευσή τους συνάδουν με τη στρατηγική του Ομίλου να επικεντρωθεί στην ανάπτυξη των διεθνών δραστηριοτήτων του σε αγορές που θεωρούνται βασικές και θα ισχυροποιήσει τη θέση του στην τραπεζική αγορά της Βουλγαρίας, στους τομείς λιανικής τραπεζικής και κυρίως στην τραπεζική επιχειρήσεων.

24. Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι επενδύσεις του Ομίλου σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες ανήλθαν σε € 235 εκατ. (2018: € 113 εκατ.). Παρακάτω παρατίθενται οι συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2019:

Επωνυμία εταιρείας	Σημείωση	Χώρα εγκατάστασης	Τομέας δραστηριότητας	Μερίδιο Ομίλου
Femion Ltd		Κύπρος	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	66,45
ΤΕΦΙΝ Α.Ε. [1]		Ελλάδα	Εμπορία αυτοκινήτων και μηχανημάτων	50,00
Sinda Enterprises Company Ltd		Κύπρος	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	48,00
Singidunum - Buildings d.o.o. Beograd	α	Σερβία	Ανάπτυξη οικοδομικών σχεδίων	22,47
Alpha Επενδυτικής Περιουσίας Κεφαλαρίου Ανώνυμη Εταιρεία		Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	41,67
Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε. [2]		Ελλάδα	Εταιρεία χρηματοδότησης επενδύσεων	33,82
Rosequeens Properties Ltd [3]		Κύπρος	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	33,33
Famar S.A.[1]		Λουξεμβούργο	Εταιρεία χαρτοφυλακίου	23,55
Odyssey GP S.a.r.l.		Λουξεμβούργο	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	20,00
Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών [2]		Ελλάδα	Εταιρεία χαρτοφυλακίου	20,00
Alpha Επενδυτικής Περιουσίας Αθηναϊκών Εμπορικών Καταστημάτων Α.Ε.		Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	30,00
Πείργκα Κύθνου ΙΚΕ	β	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	50,00
Piraeus Port Plaza 2 Α.Ε. Αξιοποίησης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων, Ξενοδοχειακών Εγκαταστάσεων και επιχειρήσεων	δ	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	49,00
Piraeus Port Plaza 3 Α. Ε. Αξιοποίησης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων, Ξενοδοχειακών Εγκαταστάσεων και επιχειρήσεων	δ	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	49,00
Value Τουριστική Α.Ε. Αξιοποίησης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων, Ξενοδοχειακών Εγκαταστάσεων και επιχειρήσεων	δ	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	49,00
Grivalia Hospitality S.A. [3]	δ	Λουξεμβούργο	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	25,00
Information Systems Impact Ανώνυμη Εταιρεία Παροχής Υπηρεσιών Πληροφορικής	ε	Ελλάδα	Εταιρεία παροχής υπηρεσιών πληροφορικής	15,00

[1] Εταιρεία η οποία είναι υπό εκκαθάριση την 31 Δεκεμβρίου 2019.
[2] Ο όμιλος Eurolife (Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών και οι θυγατρικές της) και ο όμιλος Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων (Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε. και οι θυγατρικές της) θεωρούνται συγγενείς εταιρείες του Ομίλου.
[3] Η Rosequeens Properties Ltd (συμπεριλαμβανομένης της θυγατρικής της Rosequeens Properties SRL) και ο όμιλος Grivalia Hospitality (Grivalia Hospitality S.A. και οι θυγατρικές της) θεωρούνται κοινοπραξίες του Ομίλου.

Η Ωμέγα Μεσίτες Ασφαλίσεων και Αντασφαλίσεων Α.Ε. στην οποία ο Όμιλος συμμετέχει κατά 26,05% δεν λογιστικοποιείται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Ο Όμιλος δεν εκπροσωπείται στο Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας και συνεπώς δεν ασκεί ουσιώδη επιρροή στην εταιρεία.

Επίσης, η Femion Ltd. λογιστικοποιείται ως κοινοπραξία του Ομίλου σύμφωνα με την ουσία και το σκοπό της κοινοπρακτικής σύμβασης και τους όρους συμφωνίας των μετόχων, που απαιτούν την ομόφωνη συναίνεση των μετόχων για τις σημαντικές αποφάσεις και ορίζουν από κοινού έλεγχο μέσω της ίσης εκπροσώπησης των μετόχων στα διοικητικά όργανα της εταιρείας.

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, το μερίδιο του Ομίλου επί των αποτελεσμάτων του ομίλου Eurolife Insurance € 20 εκατ. (2018: € 30 εκατ.) περιλαμβάνει € 13 εκατ., κέρδη, μετά από φόρο, από την πώληση τίτλων επενδυτικού χαρτοφυλακίου (2018: € 22 εκατ.).

(α) Singidunum - Buildings d.o.o. Beograd, Σερβία

Τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, η συμμετοχή του Ομίλου στην Singidunum μειώθηκε από 27,06% σε 22,47%, λόγω αυξήσεων του μετοχικού κεφαλαίου υπέρ του άλλου μετόχου.

(β) Πείργκα Κύθνου ΙΚΕ, Ελλάδα

Τον Φεβρουάριο του 2019, στο πλαίσιο αναδιάρθρωσης χρέους, η Eurobank και η Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε., ίδρυσαν την Πείργκα Κύθνου ΙΚΕ, για να λειτουργήσει ως εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας, στην Ελλάδα. Με βάση τους συμβατικούς όρους των συμφωνιών των μετόχων και την ουσία των συναφθέντων, η Πείργκα Κύθνου ΙΚΕ λογίζεται ως κοινοπραξία του Ομίλου.

(γ) Unisoft A.E., Ελλάδα

Τον Μάρτιο του 2019, η Τράπεζα αύξησε τη συμμετοχή της στην Unisoft S.A από 18,02% σε 29,06%, ως αποτέλεσμα της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος αναδιάρθρωσης του χρέους της εταιρείας. Το δεύτερο τρίμηνο του 2019, η πώληση της συμμετοχής στην εταιρεία ολοκληρώθηκε.

(δ) Grivalia Properties A.E.E.A.Π., κοινοπραξίες

Την 5 Απριλίου 2019, οι Γενικές Συνελεύσεις των Μετόχων της Eurobank και της Grivalia Properties A.E.E.A.Π. ενέκριναν τη συγχώνευση των δύο εταιρειών. Από την ανωτέρω ημερομηνία, η Τράπεζα απέκτησε τον έλεγχο του ομίλου Grivalia και συνεπώς κοινό έλεγχο επί των κοινοπραξιών του. Επιπλέον πληροφορίες σχετικά με την συγχώνευση των δύο εταιρειών παρέχονται στη σημείωση 23.2.

(ε) Information Systems Impact A.E., Ελλάδα

Τον Νοέμβριο του 2019, η Τράπεζα απέκτησε το 15% των μετοχών και δικαιωμάτων ψήφου της εταιρείας Impact Information Systems A.E. Με βάση τους όρους της συμφωνίας των μετόχων, η εταιρεία λογίζεται ως συγγενής εταιρεία του Ομίλου.

Γεγονός μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Singidunum - Buildings d.o.o. Beograd, Σερβία

Τον Μάρτιο του 2020, η συμμετοχή του Ομίλου στην Singidunum μειώθηκε από 22,47% σε 21,65%, λόγω της πρόσθετης αύξησης μετοχικού κεφαλαίου υπέρ του άλλου μετόχου.

Συγγενείς εταιρείες σημαντικές για τον Όμιλο

Όσον αφορά τις συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες του Ομίλου, η Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών και η Grivalia Hospitality S.A. θεωρούνται σημαντικές για τον Όμιλο. Τα οικονομικά στοιχεία και των δύο παρατίθενται στους παρακάτω πίνακες:

Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών

	2019 **€ εκατ.**	2018 € εκατ.
Κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	**3.194**	2.701
Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	**127**	121
Σύνολο ενεργητικού	**3.321**	2.822
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις	**393**	412
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	**2.209**	1.970
Σύνολο υποχρεώσεων	**2.602**	2.382
Λειτουργικά έσοδα	**176**	262
Καθαρά κέρδη	**101**	148
Λοιπά αποτελέσματα	**234**	(166)
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο	**335**	(18)
Μερίσματα που πληρώθηκαν στον Όμιλο	**11**	16

Επιπλέον, το τέταρτο τρίμηνο του 2018, ο Όμιλος έλαβε ποσό € 25 εκατ. μετά από επιστροφή κεφαλαίου από την Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών.

Grivalia Hospitality S.A.

	2019 € εκατ.
Κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού [1]	43
Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού	286
Σύνολο ενεργητικού	329
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις [2]	28
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις [3]	67
Σύνολο υποχρεώσεων	95

	2019 [4] € εκατ.
Λειτουργικά έσοδα	2
Καθαρά κέρδη	3
Λοιπά αποτελέσματα	-
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο	3

[1] Περιλαμβάνει ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα ποσού € 38 εκατ.

[2] Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις εξαιρουμένων των εμπορικών και λοιπών υποχρεώσεων και προβλέψεων ανέρχονται σε € 11 εκατ.

[3] Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις εξαιρουμένων των εμπορικών και λοιπών υποχρεώσεων ανέρχονται σε € 43 εκατ.

[4] Από την ημερομηνία απόκτησης.

Η συνολική λογιστική αξία των κοινοπραξιών του Ομίλου την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανερχόταν σε € 73 εκατ. (2018: € 7 εκατ.). Η αναλογία του Ομίλου επί των κερδών ή ζημιών και των συνολικών αποτελεσμάτων των παραπάνω εταιρειών ανερχόταν σε € 3 εκατ (2018: δεν ήταν σημαντική).

Η συνολική λογιστική αξία των συγγενών επιχειρήσεων του Ομίλου, εξαιρουμένης της Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών, η οποία παρουσιάζεται παραπάνω, (δηλ. οι Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε., Alpha Επενδυτικής Περιουσίας Κεφαλαρίου Α.Ε., Singidunum - Buildings d.o.o. Beograd ,Odyssey GP S.a.r.l. και Information Systems Impact Ανώνυμη Εταιρεία Παροχής Υπηρεσιών Πληροφορικής) την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανερχόταν σε € 19 εκατ. (2018: € 18 εκατ.). Η αναλογία του Ομίλου επί των κερδών ή ζημιών και των συνολικών εσόδων των παραπάνω εταιρειών δεν ήταν σημαντική.

Ο Όμιλος δεν έχει αναγνωρίσει ζημιές από τη συμμετοχή του στις κοινοπραξίες του, καθώς το ποσό της αναλογίας του επί των ζημιών ήταν μεγαλύτερο από τη συμμετοχή του σε αυτές και δεν έχει υφιστάμενες υποχρεώσεις ή δεν έχει πραγματοποιήσει πληρωμές για λογαριασμό τους. Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, το ποσό των μη αναγνωρισμένων ζημιών για τις κοινοπραξίες του Ομίλου ανερχόταν σε € 2 εκατ. (2018: € 2 εκατ.). Το σωρευτικό ποσό των μη αναγνωρισμένων ζημιών για τις κοινοπραξίες ανερχόταν σε € 18 εκατ.

Κατόπιν της συγχώνευσης με τη Grivalia, ο Όμιλος ανέλαβε τη συμβατική υποχρέωση να καλύπτει τις απαιτούμενες αυξήσεις του μετοχικού κεφαλαίου των εταιρειών επί των οποίων απέκτησε από κοινού έλεγχο (Piraeus Port Plaza 2, Piraeus Port Plaza 3, Value Touristiki A.E) κατά το ποσοστό συμμετοχής του σε αυτές, με βάση τους συμφωνηθέντες προϋπολογισμούς επενδύσεων. Επιπλέον, ο Όμιλος έχει συμφωνήσει να εξαγοράσει το ποσοστό συμμετοχής των λοιπών μετόχων στις κοινοπραξίες αυτές, εφόσον ικανοποιηθούν συγκεκριμένες συνθήκες, οι οποίες σχετίζονται με την ολοκλήρωση των εν λόγω επενδύσεων, έναντι τιμήματος που θα καθοριστεί με βάση την προσαρμοσμένη καθαρή θέση κάθε εταιρείας.

Εκτός από τις προαναφερθείσες δεσμεύσεις, ο Όμιλος δεν έχει άλλες μη αναγνωρισμένες δεσμεύσεις σε σχέση με τη συμμετοχή του σε κοινοπραξίες ή ενδεχόμενες υποχρεώσεις αναφορικά με τη συμμετοχή του σε συγγενείς εταιρείες ή κοινοπραξίες, οι οποίες θα μπορούσαν να προκαλέσουν μελλοντική εκροή διαθεσίμων ή λοιπών στοιχείων.

Η συγγενής εταιρεία του Ομίλου, η Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών, υπόκειται σε περιορισμούς βάσει του ισχύοντος εποπτικού και νομικού πλαισίου και οφείλει να τηρεί επαρκή κεφάλαια προκειμένου να ικανοποιήσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις ασφαλιστικές της δραστηριότητες. Επιπλέον, οι μετοχές των κοινοπραξιών του Ομίλου, Piraeus Port Plaza 2 A.E. και Piraeus Port Plaza 3 A.E., καθώς και τα μερίσματα και λοιπά έσοδα που προέρχονται από αυτές τις μετοχές, έχουν ενεχυριαστεί προς εξασφάλιση του δανεισμού των εν λόγω εταιρειών.

Πέραν των ανωτέρω, δεν υπάρχουν σημαντικοί περιορισμοί (π.χ. που να προκύπτουν από δανειακές συμβάσεις, κανονιστικές απαιτήσεις ή συμβατικές συμφωνίες) σχετικά με τη δυνατότητα των συγγενών επιχειρήσεων ή των κοινοπραξιών να μεταφέρουν κεφάλαια στον Όμιλο, είτε με τη μορφή μερισμάτων ή για την αποπληρωμή δανείων που έχουν χορηγηθεί από τον Όμιλο.

25. Οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης

Ο Όμιλος συμμετέχει σε διαφόρους τύπους οικονομικών οντοτήτων, όπως φορείς τιτλοποίησης, αμοιβαία κεφάλαια και ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια.

Οικονομική οντότητα ειδικής διάρθρωσης είναι η οικονομική οντότητα που έχει σχεδιαστεί ώστε τα δικαιώματα ψήφου ή παρόμοια δικαιώματα να μην αποτελούν τον κυρίαρχο παράγοντα για την άσκηση ελέγχου, όπως όταν τα τυχόν δικαιώματα ψήφου αφορούν μόνο διοικητικά καθήκοντα και οι σχετικές δραστηριότητες κατευθύνονται μέσω συμβατικών ρυθμίσεων. Μία οικονομική οντότητα ειδικής διάρθρωσης συχνά έχει περιορισμένες δραστηριότητες, έναν περιορισμένο και σαφώς καθορισμένο σκοπό, ανεπαρκή κεφάλαια για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της χωρίς τη χρήση χρηματοδότησης μειωμένης εξασφάλισης και χρηματοδότησης με την μορφή πολλαπλών, συμβατικά συνδεδεμένων, τίτλων προς επενδυτές που δημιουργούν συγκεντρώσεις σε πιστωτικό ή άλλους κινδύνους.

Ως συμμετοχή σε μία οικονομική οντότητα ειδικής διάρθρωσης ορίζεται η συμβατική και μη συμβατική σχέση που εκθέτει τον Όμιλο σε μεταβλητές αποδόσεις από την δραστηριότητα της οικονομικής οντότητας ειδικής διάρθρωσης. Παραδείγματα συμμετοχής σε Οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης περιλαμβάνουν την διακράτηση χρεωστικών και συμμετοχικών τίτλων, συμβατικές ρυθμίσεις, ενίσχυση της ρευστότητας, πιστωτική ενίσχυση, υπολειμματικές συμμετοχές.

Οι οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης μπορεί να έχουν συσταθεί από τον Όμιλο ή από τρίτα μέρη και ενοποιούνται όταν η ουσία της σχέσης είναι τέτοια ώστε οι οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης να ελέγχονται από τον Όμιλο όπως φαίνεται στην σημ. 2.2.1(i). Ως αποτέλεσμα της αξιολόγησης που πραγματοποιείται αναφορικά με την ύπαρξη υποχρέωσης ενοποίησης, ο Όμιλος συμμετέχει τόσο σε ενοποιούμενες όσο και μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης, όπως περιγράφεται παρακάτω.

Ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης

Ο Όμιλος, στα πλαίσια της εξεύρεσης πηγών χρηματοδότησης, συμμετέχει σε συναλλαγές τιτλοποίησης διαφόρων κατηγοριών δανείων (επιχειρηματικών, δανείων μικρομεσαίων επιχειρήσεων, στεγαστικών, καταναλωτικών, πιστωτικών καρτών και ομολογιακών δανείων) οι οποίες συνήθως έχουν ως αποτέλεσμα τη μεταβίβαση των παραπάνω στοιχείων ενεργητικού στις οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης (φορείς τιτλοποίησης), οι οποίες με την σειρά τους εκδίδουν χρεωστικούς τίτλους διακρατούμενους από επενδυτές και τις εταιρείες του Ομίλου. Ο Όμιλος παρακολουθεί την πιστωτική ποιότητα των τιτλοποιημένων δανείων, καθώς και τη πιστωτική διαβάθμιση των εκδοθέντων χρεωστικών τίτλων, κατά περίπτωση και παρέχει πιστωτική ενίσχυση στους φορείς τιτλοποίησης και/ή μεταφέρει νέα δάνεια στην ομάδα των τιτλοποιημένων δανείων, όπου κρίνεται απαραίτητο, σύμφωνα με τους όρους των ισχυόντων σχετικών συμβατικών ρυθμίσεων.

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος στα πλαίσια του σχεδίου επιτάχυνσης διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων του (ΜΕΑ) το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή τον Νοέμβριο του 2018, προχώρησε σε τιτλοποιήσεις διαφόρων κατηγοριών μη εξυπηρετούμενων δανείων μέσω της έκδοσης τίτλων υψηλής, ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης (Cairo, σημ. 34 και 44).

Απαρίθμηση των οικονομικών οντοτήτων ειδικής διάρθρωσης του Ομίλου παρέχεται στη σημείωση 23.1.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η ονομαστική αξία των χρεωστικών τίτλων που εκδόθηκαν από τους φορείς τιτλοποίησης που ιδρύθηκαν από τον Όμιλο ανήλθε σε € 5.788 εκατ., εκ των οποίων € 4.844 εκατ., συμπεριλαμβανομένων των εκδόσεων του Cairo, διακρατούνταν από την Τράπεζα (2018: € 2.303 εκατ., εκ των οποίων € 1.057 εκατ. διακρατούνταν από την Τράπεζα,)(σημ. 34).

Ο Όμιλος δεν παρείχε μη συμβατική οικονομική ή άλλη στήριξη σε αυτές τις οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης ανάλογα με την περίπτωση και επί του παρόντος δεν έχει πρόθεση να προβεί σε τέτοια στο προσεχές μέλλον.

Μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης

Ο Όμιλος συμμετέχει σε συναλλαγές με μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης, που δεν ελέγχονται από τον Όμιλο, μέσα στα συνήθη πλαίσια των εργασιών, προκειμένου να παράσχει υπηρεσίες διαχείρισης κεφαλαίων ή να εκμεταλλευτεί συγκεκριμένες επενδυτικές ευκαιρίες.

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος στα πλαίσια του σχεδίου επιτάχυνσης διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων του (ΜΕΑ) προχώρησε σε τιτλοποιήσεις μη εξυπηρετούμενων στεγαστικών δανείων μέσω της έκδοσης τίτλων υψηλής, ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης (Pillar, σημ. 34 και 44).

Κεφάλαια που διαχειρίζεται ο Όμιλος

Ο Όμιλος συστήνει και διαχειρίζεται οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης προκειμένου να παρέχει στους πελάτες, θεσμικούς ή όχι, επενδυτικές ευκαιρίες. Αντίστοιχα, ο Όμιλος μέσω των θυγατρικών του εταιρειών Eurobank Asset Management Α.Ε.Δ.Α.Κ. και

της Eurobank Fund Management Company (Luxembourg) S.A, μετέχει στη διαχείριση διαφόρων τύπων αμοιβαίων κεφαλαίων, περιλαμβανομένων αμοιβαίων κεφαλαίων σταθερού εισοδήματος, μετοχικών, funds of funds και διαχείρισης διαθεσίμων.

Επιπρόσθετα, ο Όμιλος δικαιούται να λαμβάνει αμοιβή διαχείρισης και άλλες προμήθειες και μπορεί να έχει επενδύσεις σε αυτά τα αμοιβαία κεφάλαια για ιδίους επενδυτικούς σκοπούς καθώς και προς όφελος των πελατών του.

Ο Όμιλος εμπλέκεται στον αρχικό σχεδιασμό των αμοιβαίων κεφαλαίων και, με την ιδιότητά του ως διαχειριστής κεφαλαίων, λαμβάνει επενδυτικές αποφάσεις αναφορικά με την επιλογή των επενδύσεων, εντούτοις εντός ενός προκαθορισμένου, από νόμους και κανονισμούς, πλαισίου αποφάσεων. Ως εκ τούτου, ο Όμιλος έχει καταλήξει ότι δεν ασκεί εξουσία επί αυτών των κεφαλαίων.

Επιπρόσθετα, με την ιδιότητά του ως διαχειριστής κεφαλαίων, ο Όμιλος πρωταρχικά ενεργεί ως εκπρόσωπος (agent) στην άσκηση των αποφάσεων επί αυτών. Βάσει των ανωτέρω, ο Όμιλος έχει αξιολογήσει ότι δεν έχει έλεγχο επί αυτών των αμοιβαίων κεφαλαίων και ως αποτέλεσμα δεν τα ενοποιεί. Ο Όμιλος δεν έχει καμία συμβατική υποχρέωση να παράσχει οικονομική ενίσχυση στα υπό διαχείριση κεφάλαια και η απόδοση τους δεν είναι εγγυημένη.

Κεφάλαια που δεν διαχειρίζεται ο Όμιλος

Ο Όμιλος αγοράζει και διακρατεί μερίδια κεφαλαίων τρίτων περιλαμβανομένων αμοιβαίων κεφαλαίων καθώς και ιδιωτικών και λοιπών επενδυτικών κεφαλαίων.

Τιτλοποιήσεις

Ο Όμιλος συμμετέχει σε μη ενοποιούμενους φορείς τιτλοποίησης, μέσω επενδύσεων σε τιτλοποιημένα στεγαστικά δάνεια και λοιπά τιτλοποιημένα ομόλογα που εκδίδονται από αυτές τις εταιρείες.

Ο παρακάτω πίνακας απεικονίζει την λογιστική αξία των συμμετοχών του Ομίλου σε μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης, που έχουν αναγνωριστεί στον ενοποιημένο ισολογισμό την 31 Δεκεμβρίου 2019, η οποία αντιπροσωπεύει τη μέγιστη δυνατή έκθεσή του σε ζημιά από αυτές τις συμμετοχές. Επιπλέον, ο πίνακας παρέχει πληροφορίες αναφορικά με το συνολικό έσοδο από τις συμμετοχές σε μη ενοποιούμενες οικονομικές οντότητες ειδικής διάρθρωσης που αναγνωρίστηκαν είτε στα αποτελέσματα είτε στα λοιπά αποτελέσματα χρήσης απευθείας στην καθαρή θέση, κατά την διάρκεια του 2019 (όπως προμήθειες, έσοδα τόκων, καθαρά κέρδη ή ζημιές από επαναμέτρηση και αποαναγνώριση):

	31 Δεκεμβρίου 2019			
	Τύπος μη ενοποιούμενης οικονομικής οντότητας ειδικής διάρθρωσης			
	Τιτλοποιήσεις € εκατ.	Κεφάλαια που διαχειρίζεται ο 'Ομιλος € εκατ.	Κεφάλαια που δεν διαχειρίζεται ο 'Ομιλος € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Συμμετοχή του Ομίλου - στοιχεία ενεργητικού				
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες [1]	1.062	-	-	**1.062**
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	82	46	27	**155**
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	-	1	-	**1**
Σύνολο	**1.144**	**47**	**27**	**1.218**
Συνολικό έσοδο από συμμετοχές του Ομίλου	8	54	2	**64**

	31 Δεκεμβρίου 2018			
	Τύπος μη ενοποιούμενης οικονομικής οντότητας ειδικής διάρθρωσης			
	Τιτλοποιήσεις € εκατ.	Κεφάλαια που διαχειρίζεται ο 'Ομιλος € εκατ.	Κεφάλαια που δεν διαχειρίζεται ο 'Ομιλος € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Συμμετοχή του Ομίλου - στοιχεία ενεργητικού				
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	117	19	25	161
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	-	1	-	1
Σύνολο	117	20	25	162
Συνολικό έσοδο από συμμετοχές του Ομίλου	0	43	3	46

[1] *Περιλαμβάνει τα υψηλής και ενδιάμεσης διαβάθμισης ομόλογα της τιτλοποίησης Pillar (σημ. 34).*

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, το συνολικό έσοδο από τις συμμετοχές του Ομίλου αναφορικά με τιτλοποιήσεις περιλαμβάνει: (i) € 5,6 εκατ. έσοδα τόκων χρεωστικών τίτλων, οι οποίοι διακρατούνται από τον Όμιλο και επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος (ii) € 2,7 εκατ. από κέρδη ή ζημιές από αποτίμηση τα οποία έχουν αναγνωριστεί στα λοιπά αποτελέσματα απ' ευθείας στην καθαρή θέση και (iii) € 0,1 εκατ. από κέρδη ή ζημιές από αποτίμηση τα οποία έχουν αναγνωριστεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Συνολικό έσοδο από τις συμμετοχές που διαχειρίζεται ο Όμιλος το οποίο ανήλθε σε € 54 εκατ. το 2019 όπως

παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα, αποτελείται κυρίως από αμοιβές διαχείρισης και λοιπές προμήθειες αναφορικά με την διαχείριση των κεφαλαίων. Επιπροσθέτως, το συνολικό αποτέλεσμα που προέρχεται από τα κεφάλαια που δεν διαχειρίζεται ο Όμιλος, το οποίο ανήλθε σε € 2 εκατ. το 2019, όπως περιγράφεται ανωτέρω, περιλαμβάνει κυρίως κέρδη αποτίμησης από τη συμμετοχή του Ομίλου σε κεφάλαια τα οποία αναγνωρίστηκαν στα αποτελέσματα χρήσης.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, το σύνολο ενεργητικού των κεφαλαίων που διαχειρίζεται ο Όμιλος όπως επίσης και αυτό των μη ενοποιούμενων φορέων τιτλοποίησης ανήλθε σε € 2.270 εκατ. (2018: € 1.882 εκατ.) και € 6.039 εκατ. (2018: € 6.389 εκατ.), αντίστοιχα.

26. Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία

	31 Δεκεμβρίου 2019				
	Οικόπεδα, κτίρια και βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων € εκατ.	Έπιπλα, εξοπλισμός, οχήματα € εκατ.	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, λογισμικά προγράμματα € εκατ.	Δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού[1] € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Αξία κτήσεως:					
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	463	185	443	-	1.091
Αναγνώριση δικαιωμάτων χρήσης κατά την αρχική εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16	-	-	-	344	344
Υπόλοιπο από την απόκτηση εταιρειών/ συγχώνευση (σημ. 23.2 και 23.3) [2]	206	2	1	(122)	87
Μεταφορές	11	1	1	-	13
Αγορές	20	11	18	28	77
Πωλήσεις, διαγραφές και προσαρμογή των δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού [3]	(2)	(3)	(5)	(38)	(48)
Συναλλαγματικές διαφορές	0	0	(1)	-	(1)
Ταξινομημένα ως κατεχόμενα προς πώληση (σημ.30)	(17)	(1)	(3)	(1)	(22)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	681	195	454	211	1.541
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:					
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	(197)	(150)	(391)	-	(738)
Υπόλοιπο από την απόκτηση εταιρειών/ συγχώνευση (σημ.23.2 και 23.3) [2]	(0)	(0)	(0)	4	4
Μεταφορές	(0)	(0)	(0)	-	(0)
Πωλήσεις, διαγραφές και προσαρμογή των δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού [3]	1	2	5	0	8
Αποσβέσεις χρήσεως	(15)	(7)	(14)	(41)	(77)
Συναλλαγματικές διαφορές	(0)	(0)	1	-	1
Ταξινομημένα ως κατεχόμενα προς πώληση (σημ.30)	4	1	2	0	7
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	(207)	(154)	(397)	(37)	(795)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου	474	41	57	174	746

[1] Κατόπιν της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 16 από την 1 Ιανουαρίου 2019 (σημ. 2.3.1). Οι σχετικές υποχρεώσεις από μισθώσεις παρουσιάζονται στις «Λοιπές υποχρεώσεις» (σημ. 35).

[2] Μετά τη συγχώνευση με τη Grivalia (σημείωση 23.2), € 132 εκατ. τα οποία αφορούσαν δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού που αρχικά αναγνωρίστηκαν κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16, αποαναγνωρίστηκαν το δεύτερο τρίμηνο του 2019, καθώς τα σχετικά περιουσιακά στοιχεία μετατράπηκαν σε ιδιοχρησιμοποιούμενα.

[3] Αφορά τη λήξη, τις τροποποιήσεις και τις επαναμετρήσεις των δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού. Περιλαμβάνει την επαναμέτρηση από αναθεωρημένες εκτιμήσεις της περιόδου μίσθωσης κατά τη διάρκεια του έτους, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα γεγονότα και τις συνθήκες που επηρεάζουν τις ανάγκες στέγασης του Ομίλου, συμπεριλαμβανομένης της συγχώνευσης με την Grivalia.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, από τα € 174 εκατ. δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού τα € 168 εκατ. αφορούσαν μισθωμένα γραφεία, καταστήματα, τοποθεσίες ATM και κατοικίες και τα € 6 εκατ. οχήματα.

	31 Δεκεμβρίου 2018			
	Οικόπεδα, κτίρια και βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων € εκατ.	Έπιπλα, εξοπλισμός, οχήματα € εκατ.	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, λογισμικά προγράμματα € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Αξία κτήσεως:				
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	527	190	420	1.137
Μεταφορές	(56)	(9)	13	(52)
Αγορές	25	12	15	52
Πωλήσεις και διαγραφές	(30)	(8)	(5)	(43)
Απομείωση	(3)	(0)	-	(3)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	463	185	443	1.091
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:				
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	(208)	(159)	(380)	(747)
Μεταφορές	1	9	(3)	7
Πωλήσεις και διαγραφές	23	7	5	35
Αποσβέσεις χρήσεως	(13)	(7)	(13)	(33)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	(197)	(150)	(391)	(738)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου	266	35	52	353

Οι βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων αφορούν κτίρια που χρησιμοποιούνται από τον Όμιλο για τις δραστηριότητές του.

27. Επενδύσεις σε ακίνητα

Το τέταρτο τρίμηνο του 2019, ο Όμιλος επέλεξε την αλλαγή της λογιστικής πολιτικής επιμέτρησης των Επενδύσεων σε ακίνητα από τη μέθοδο κόστους στην μέθοδο της εύλογης αξίας σύμφωνα με το ΔΛΠ 40 «Επενδύσεις σε ακίνητα». Σύμφωνα με το ΔΛΠ 8 «Λογιστικές πολιτικές, μεταβολές των λογιστικών εκτιμήσεων και λάθη» η παραπάνω αλλαγή στη λογιστική πολιτική για τις επενδύσεις σε ακίνητα του Ομίλου εφαρμόστηκε αναδρομικά, συνεπώς τα παρακάτω συγκριτικά νούμερα έχουν αναμορφωθεί (βλ. επίσης σημ. 2.3.2).

Η κίνηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα αναλύεται παρακάτω:

	2019 € εκατ.	2018 αναμορφωμένα € εκατ.
Υπόλοιπο στην αρχή της περιόδου	**331**	277
Αναμόρφωση λόγω της αλλαγής της λογιστικής πολιτικής (σημ. 2.3.2)	**-**	11
Αναγνώριση των δικαιωμάτων χρήσης των μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού κατά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16 [(1)]	**14**	-
Προσθήκες	**28**	0
Υπόλοιπο από απόκτηση/συγχώνευση εταιρειών (σημ. 23.2, 23.3)	**814**	17
Μεταφορές από/ προς ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία	**16**	20
Λοιπές μεταφορές	**(13)**	54
Πωλήσεις	**(40)**	(35)
Καθαρό κέρδος/(ζημιά) από τις προσαρμογές της εύλογης αξίας	**61**	(13)
Ταξινομημένα ως κατεχόμενα προς πώληση (σημ. 30)	**(27)**	-
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	**1.184**	331

[(1)] Μετά την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 16 από την 1 Ιανουαρίου 2019 (σημ. 2.3.1). Οι αντίστοιχες υποχρεώσεις από μισθώσεις παρουσιάζονται στις «Λοιπές υποχρεώσεις» (σημ. 35). Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα δικαιώματα χρήσης των μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού που πληρούν τον ορισμό της επένδυσης σε ακίνητα ανέρχονται σε € 15 εκατ.

Οι μεταβολές στην εύλογη αξία των επενδύσεων σε ακίνητα αναγνωρίζονται ως κέρδη/(ζημιές) στα αποτελέσματα και περιλαμβάνονται στα «Λοιπά έσοδα/έξοδα». Όλα τα κέρδη/(ζημιές) θεωρούνται ως μη πραγματοποιηθέντα.

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, αναγνωρίστηκε στο λογαριασμό εσόδων από μη τραπεζικές υπηρεσίες της κατάστασης αποτελεσμάτων ποσό € 55 εκατ. (2018: € 12 εκατ.), το οποίο αφορά ενοίκια από επενδύσεις σε ακίνητα. Οι συμβατικές υποχρεώσεις σχετικά με τις επενδύσεις σε ακίνητα παρουσιάζονται στη σημείωση 42.

Οι κύριες κατηγορίες επενδύσεων σε ακίνητα έχουν προσδιοριστεί με βάση τη φύση, τα χαρακτηριστικά και τους κινδύνους που ενσωματώνουν τα ακίνητα αυτά. Οι εύλογες αξίες των επενδύσεων σε ακίνητα του Ομίλου, οι οποίες κατηγοριοποιούνται στο επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας, παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

	2019 **€ εκατ.**	2018 αναμορφωμένα € εκατ.
Οικιστικά	**34**	28
Εμπορικά ακίνητα (σημ. 2.3.2)	**1.093**	240
Οικόπεδα	**31**	31
Βιομηχανικά (σημ. 2.3.2)	**26**	32
Σύνολο	**1.184**	331

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, ποσό € 952 εκατ. (2018: € 84 εκατ.) περιλαμβάνεται στα «Επενδυτικά Ακίνητα» των επιχειρηματικών τομέων, € 72 εκατ. στον τομέα « Τραπεζική επιχειρήσεων» (2018: € 43 εκατ.) και € 160 εκατ. στον τομέα «Διεθνείς Δραστηριότητες» (2018: € 204 εκατ.) (σημ.43).

Οι βασικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα του Ομίλου είναι η προσέγγιση βάσει του εισοδήματος (κεφαλαιοποίηση εσόδων/μέθοδος προεξοφλημένων ταμειακών ροών), η προσέγγιση βάσει της αγοράς (συγκρίσιμων συναλλαγών) και η προσέγγιση βάσει κόστους, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν και συνδυαστικά, ανάλογα με την κατηγορία του ακινήτου που αποτιμάται.

Η μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων του Ομίλου σε εμπορικά ακίνητα. Η εύλογη αξία υπολογίζεται μέσω της εκτίμησης μίας σειράς μελλοντικών ταμειακών ροών, χρησιμοποιώντας συγκεκριμένες υποθέσεις σχετικά με τα οφέλη και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιοκτησία των ακινήτων (λειτουργικά έσοδα και έξοδα, δείκτες κενών ακινήτων, αύξηση εισοδήματος), συμπεριλαμβανομένης και της υπολειμματικής αξίας που αναμένεται να έχει το ακίνητο στο τέλος της προεξοφλητικής περιόδου. Για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των εν λόγω ταμειακών ροών εφαρμόζεται κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο της αγοράς.

Με την προσέγγιση βάσει εισοδήματος, η οποία χρησιμοποιείται επίσης και για την κατηγορία των επενδύσεων σε εμπορικά ακίνητα, η εύλογη αξία του ακινήτου είναι το αποτέλεσμα από την διαίρεση των καθαρών λειτουργικών εσόδων που παράγονται από το ακίνητο με το επιτόκιο κεφαλαιοποίησης (επιτόκιο απόδοσης).

Η προσέγγιση βάσει της αγοράς χρησιμοποιείται για επενδύσεις σε οικιστικά, εμπορικά ακίνητα και οικόπεδα. Η εύλογη αξία εκτιμάται βάσει δεδομένων για συγκρίσιμες συναλλαγές, είτε αναλύοντας τις πραγματικές συναλλαγές για παρόμοια ακίνητα, είτε χρησιμοποιώντας τις τιμές οι οποίες προκύπτουν μετά την διενέργεια των απαραίτητων προσαρμογών.

Η προσέγγιση βάσει κόστους χρησιμοποιείται για την εκτίμηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων του Ομίλου σε οικιστικά και βιομηχανικά ακίνητα. Η προσέγγιση αυτή αναφέρεται στον υπολογισμό της εύλογης αξίας βάσει του τρέχοντος κόστους ανακατασκευής/αντικατάστασης (εκτιμώμενο κόστος κατασκευής), το οποίο εν συνεχεία μειώνεται βάσει κατάλληλου συντελεστή, προκειμένου να αντανακλά τις αποσβέσεις του ακινήτου.

Οι αποτιμήσεις επενδύσεων σε ακίνητα του Ομίλου πραγματοποιούνται λαμβάνοντας υπόψη την μεγαλύτερη και βέλτιστη χρήση του κάθε περιουσιακού στοιχείου που είναι υλικά, νομικά και οικονομικά εφικτή.

Η κύρια μέθοδος που χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας του χαρτοφυλακίου του επιχειρηματικού τομέα επενδυτικών ακινήτων, ο οποίος περιλαμβάνει το 80% του συνολικού χαρτοφυλακίου των επενδυτικών ακινήτων την 31 Δεκεμβρίου 2019, είναι η μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών. Τα σημαντικότερα μη παρατηρήσιμα δεδομένα που χρησιμοποιούνται στην επιμέτρηση της εύλογης αξίας του σχετικού χαρτοφυλακίου είναι ο ρυθμός αύξησης του εσόδου από μισθώσεις και το προεξοφλητικό επιτόκιο. Αύξηση στο ρυθμό αύξησης του εσόδου από μισθώσεις θα επέφερε αύξηση της λογιστικής αξίας ενώ αύξηση του προεξοφλητικού επιτοκίου θα είχε το αντίθετο αποτέλεσμα. Το προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε κυμαίνεται μεταξύ 7,5% και 12,5%. Κατά την 31η Δεκεμβρίου 2019, μια αύξηση ή μείωση του προεξοφλητικού

επιτοκίου που χρησιμοποιήθηκε στην ανάλυση των προεξοφλημένων ταμειακών ροών κατά 5%, θα κατέληγε σε μια πτωτική ή ανοδική προσαρμογή της λογιστικής αξίας των σχετικών επενδύσεων σε ακίνητα της τάξης των € 21 εκατ. και € 22 εκατ. αντιστοίχως.

28. Υπεραξία και λοιπά άυλα πάγια στοιχεία

Υπεραξία

Έλεγχος απομείωσης υπεραξίας

Για σκοπούς του ελέγχου απομείωσης, η υπεραξία που αναγνωρίστηκε κατά την απόκτηση της Grivalia κατανεμήθηκε στον επιχειρηματικό τομέα Επενδυτικών Ακινήτων, ο οποίος ορίζεται ως η Μονάδα Δημιουργίας Ταμειακών Ροών που αναμένεται να έχει οφέλη από τη συνένωση αυτή.

Το ανακτήσιμο ποσό του επιχειρηματικού τομέα Επενδυτικών Ακινήτων προσδιορίστηκε με βάση υπολογισμών της αξίας λόγω χρήσης (value in use). Για τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης, ο Όμιλος έλαβε υπόψη του το επιχειρηματικό σχέδιο που εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο τον Μάρτιο του 2019 για την περίοδο μέχρι το τέλος του 2021 και την αναθεώρησή του για την περίοδο μέχρι το τέλος του 2022, όπως υποβλήθηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 2019, λαμβάνοντας υπόψη τις προοπτικές της αγοράς ακινήτων, καθώς και παραδοχές αναφορικά με τη λειτουργική του δραστηριότητα και τις συνθήκες αγοράς για 4 έως 8 έτη. Οι προβλέψεις αυτές για μετά το πέρας της 8ετίας (στο διηνεκές) έχουν γίνει βάσει εκτιμήσεων για τους συντελεστές ανάπτυξης που αναφέρονται παρακάτω.

Οι βασικές παραδοχές για τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης, σχετίζονται με τον συντελεστή προεξόφλησης, τον συντελεστή ανάπτυξης και τις εκτιμώμενες αποδόσεις με βάση κυρίως το έσοδο από τη μίσθωση των επενδυτικών ακινήτων. Η Διοίκηση καθόρισε τις αποδόσεις βασιζόμενη στην εμπειρία των προηγούμενων ετών, τις πραγματικές αποδόσεις και τις προσδοκίες αναφορικά με το ρυθμό ανάπτυξης της αγοράς ακινήτων. Το επιτόκιο προεξόφλησης που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό είναι βασισμένο σε ένα προσαρμοσμένο συντελεστή κόστους κεφαλαίου για τη χώρα χρησιμοποιώντας ένα μοντέλο αποτίμησης κεφαλαιακών περιουσιακών στοιχείων, ενώ οι φορολογικές επιπτώσεις που αφορούν τον επιχειρηματικό τομέα Επενδυτικών Ακινήτων έχουν ληφθεί υπόψη για τον καθορισμό του προ φόρου συντελεστή προεξόφλησης. Τα επιμέρους στοιχεία για τον υπολογισμό (επιτόκιο άνευ κινδύνου, ασφάλιστρο κινδύνου αγοράς, κίνδυνος χώρας και συντελεστής beta), βασίζονται σε εξωτερικές πηγές πληροφόρησης. Ο συντελεστής ανάπτυξης βασίστηκε σε αντίστοιχες εσωτερικές ή εξωτερικές προβλέψεις του τομέα και δεν ξεπερνά τον μέσο μακροπρόθεσμο δείκτη ανάπτυξης για τη σχετική αγορά.

Οι βασικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης του επιχειρηματικού τομέα Επενδυτικών Ακινήτων για το 2019 είναι οι ακόλουθες:

Συντελεστής προεξόφλησης (προ φόρου)	10,3%
Συντελεστής ανάπτυξης	1,5%
Αύξηση Λειτουργικών εσόδων	13,6%

Το έσοδο από μισθώσεις αποτελεί τον κύριο παράγοντα για τα έσοδα και τα κόστη του επιχειρηματικού τομέα Επενδυτικών Ακινήτων στον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης. Ο ετήσιος μέσος σταθμισμένος συντελεστής ανάπτυξης των μικτών εσόδων για την αρχική 3ετία, παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα.

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο Όμιλος αναγνώρισε ζημιά απομείωσης € 62 εκατ. για την υπεραξία που κατανεμήθηκε στον επιχειρηματικό τομέα Επενδυτικών Ακινήτων, η οποία προέκυψε κυρίως λόγω της μετάβασης του Ομίλου στη μέθοδο της εύλογης αξίας για την επιμέτρηση των επενδυτικών ακινήτων και οδήγησε σε αύξηση της λογιστικής αξίας του επιχειρηματικού τομέα (σημ. 10).

Ως αποτέλεσμα του ελέγχου απομείωσης, η υπεραξία που αναγνωρίστηκε κατά την απόκτηση της Grivalia μειώθηκε στα € 160 εκατ. και η λογιστική αξία του επιχειρηματικού τομέα Επενδυτικών Ακινήτων μειώθηκε στο ανακτήσιμο ποσό του, το οποίο είναι € 994 εκατ. (εξαιρουμένων σχετικών ακινήτων τα οποία ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση). Η ζημιά η οποία προέκυψε έχει αναγνωριστεί διακριτά στην Ενοποιημένη Κατάσταση Αποτελεσμάτων στη γραμμή «Ζημιές απομείωσης υπεραξίας».

Αναφορικά με την ERB Lux Immo S.A, η λογιστική αξία της υπεραξίας (€ 0,9 εκατ.) δεν κρίνεται σημαντική σε σχέση με τη συνολική λογιστική αξία της υπεραξίας στον Όμιλο, ενώ δεν έχουν παρατηρηθεί ενδείξεις απομείωσης.

Λοιπά άυλα πάγια στοιχεία

Η κίνηση των λοιπών άυλων πάγιων στοιχείων, τα οποία αφορούν σε αγορασθέντα και αναπτυχθέντα λογισμικά προγράμματα αναλύεται παρακάτω:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Αξία κτήσεως:		
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	**424**	373
Μεταφορές	**0**	(9)
Προσθήκες	**68**	66
Πωλήσεις και διαγραφές	**(2)**	(7)
Απομείωση	**(2)**	-
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπά	**-**	1
Ταξινομημένα ως κατεχόμενα προς πωλήση (σημ. 30)	**(4)**	-
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	**484**	424
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:		
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	**(241)**	(221)
Μεταφορές	**-**	(0)
Αποσβέσεις χρήσεως	**(31)**	(26)
Πωλήσεις και διαγραφές	**3**	6
Συναλλαγματικές διαφορές	**-**	(0)
Ταξινομημένα ως κατεχόμενα προς πωλήση (σημ. 30)	**3**	-
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	**(266)**	(241)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου	**218**	183

29. Λοιπά στοιχεία ενεργητικού

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Απαιτήσεις από το Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων	**707**	707
Ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς και σχετικές προκαταβολές	**614**	555
Ενεχυριασμένο ποσό που σχετίζεται με χρηματοοικονομική εγγύηση για τον πιστωτικό κίνδυνο Ελληνικού Δημοσίου	**238**	240
Υπόλοιπα σε διακανονισμό [(2)]	**44**	122
Προπληρωμένα έξοδα και δεδουλευμένα έσοδα	**93**	83
Λοιπές εγγυήσεις	**85**	76
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος [(1)]	**42**	53
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	**180**	98
Σύνολο	**2.003**	1.934

[(1)] Περιλαμβάνει παρακρατούμενους φόρους μετά από προβλέψεις.

[(2)] Περιλαμβάνει υπόλοιπα σε διακανονισμό με πελάτες, υπόλοιπα σε διακανονισμό που σχετίζονται με πλειστηριασμούς και χρηματιστηριακές δραστηριότητες.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού ποσού € 180 εκατ., μετά από προβλέψεις αφορούν, μεταξύ άλλων, σε απαιτήσεις σχετιζόμενες με (α) προκαταβολές σε προμηθευτές, (β) δημόσιους οργανισμούς , (γ) δραστηριότητες διαχείρισης ακινήτων και (δ) νομικές υποθέσεις .

30. Δραστηριότητες που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση και μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες

(α) Δραστηριότητες που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Στοιχεία ενεργητικού δραστηριοτήτων προς πώληση		
Ακίνητα	**63**	-
Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις	**10**	-
Χαρτοφυλάκια μη εξυπηρετούμενων δανείων	**2**	20
Σύνολο	**75**	20
Στοιχεία παθητικού δραστηριοτήτων προς πώληση		
Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις	**8**	-
Σύνολο	**8**	-

Eurobank FPS Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις., Ελλάδα

Την 19 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα ανακοίνωσε τη σύναψη συμφωνίας με την doValue S.p.A ("do Value", ο αγοραστής) για την πώληση του 80% της θυγατρικής της, Eurobank Financial Planning Services A.E. ("FPS"), έναντι τιμήματος € 248 εκατ. σε μετρητά, με την επιφύλαξη συγκεκριμένων προσαρμογών. Σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας, προκειμένου να ολοκληρωθεί η πώληση, η FPS, η οποία υπάγεται στον Τομέα Προβληματικών Δανείων της Τράπεζας (Troubled Asset Group - "TAG"), την μονάδα που είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου των προβληματικών δανείων, θα αναλάβει το TAG της Τράπεζας. Η συναλλαγή περιλαμβάνει επίσης την πώληση του 80% της Real Estate Managment Μονοπρόσωπη Α.Ε. κατ' επιλογή του αγοραστή, η οποία είναι θυγατρική της Τράπεζας.

Επιπροσθέτως, θα υπογραφεί σύμβαση διαχείρισης 10ετούς διάρκειας μεταξύ της Τράπεζας και της FPS για τη διαχείριση των απαιτήσεων που βρίσκονται σε μικρή καθυστέρηση και των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων της Τράπεζας. Συνεπώς, μετά το πέρας της συναλλαγής, η FPS θα διαχειρίζεται μια συνολική περίμετρο μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, ιδιοκτησίας της Τράπεζας και τρίτων, ύψους περίπου € 26 δις, διευρύνοντας το φάσμα των υπηρεσιών της σε όλα τα στοιχεία του ενεργητικού, δίνοντας της ηγετική θέση ως ανεξάρτητη εταιρεία διαχείρισης απαιτήσεων στην Ελλάδα.

Το συμφωνηθέν τίμημα για το 80% της FPS υποδηλώνει συνολική εταιρική αξία € 310 εκατ. για το 100% της εταιρείας. Το κέρδος που προκύπτει από την πώληση εκτιμάται σε € 215 εκατ. προ φόρων (€ 170 εκατ. μετά φόρων), λαμβάνοντας υπόψη τα σχετικά κόστη που αποδίνονται άμεσα στη συναλλαγή, καθώς και προσαρμογές στο τίμημα, σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας.

Η ολοκλήρωση της συναλλαγής αναμένεται να λάβει χώρα εντός του πρώτου εξαμήνου του 2020, υποκείμενη στην εκπλήρωση των προϋποθέσεων που τίθενται στη συμφωνία και στις συνήθεις εγκρίσεις από τις εποπτικές αρχές.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, με βάση την προαναφερθείσα δεσμευτική συμφωνία, τα στοιχεία ενεργητικού και οι υποχρεώσεις της FPS, τα οποία ανέρχονται σε € 10 εκατ. και € 8 εκατ. αντιστοίχως, ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση.

Ακίνητα

Το Νοέμβριο του 2019, ο Όμιλος, στο πλαίσιο της στρατηγικής του για την ενεργή διαχείριση του χαρτοφυλακίου ακινήτων του (ανακτηθέντα από πλειστηριασμούς, επενδυτικά και ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητα) έχει συνάψει αρχικές συμφωνίες με υποψήφιους επενδυτές για την πώληση τριών χαρτοφυλακίων ακινήτων συνολικής αξίας € 0,1 δις περίπου. Συνεπώς η πώληση αυτών των χαρτοφυλακίων ακινήτων θεωρήθηκε πολύ πιθανή και από το τέλος του Νοεμβρίου 2019 έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση. Η εύλογη αξία, αφαιρουμένων των εξόδων πώλησης αυτών των ακινήτων, σύμφωνα με τις προσφορές που περιλαμβάνονται στις αρχικές συμφωνίες, ήταν χαμηλότερη της λογιστικής τους αξίας. Ως εκ τούτου, αναγνωρίστηκε ζημιά απομείωσης € 24 εκατ. κατά την επαναμέτρησή τους σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 5. Η έκτακτη επιμέτρηση εύλογης αξίας ταξινομήθηκε στο επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας λόγω της σημαντικότητας των μη παρατηρήσιμων δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν. Το 2019, η συνολική ζημιά απομείωσης συμπεριλαμβανομένων των εξόδων πώλησης που αναγνωρίστηκε για τα εν λόγω ακίνητα ανήλθε σε € 39 εκατ. και περιλαμβάνεται στις «Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις» της ενοποιημένης κατάστασης αποτελεσμάτων, ενώ την 31 Δεκεμβρίου του 2019 η υπολειπόμενη λογιστική τους αξία (μετά την ολοκλήρωση ορισμένων πωλήσεων) ανήλθε σε € 63 εκατ. Η πώληση των εν λόγω ακινήτων αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του 2020.

Χαρτοφυλάκια μη εξυπηρετούμενων δανείων

Κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2019, η Τράπεζα σύναψε συμφωνία για την πώληση μη εξυπηρετούμενων επιχειρηματικών δανείων και κατά συνέπεια δάνεια λογιστικής αξίας € 7,6 εκατ. προ προβλέψεων για τα οποία είχε αναγνωριστεί πρόβλεψη απομείωσης € 5,3 εκατ. ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση. Η συναλλαγή ο αναμένεται να ολοκληρωθεί το Μάρτιο του 2020 χωρίς να έχει επίπτωση στην κατάσταση αποτελεσμάτων του Ομίλου.

(β) Μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες

Πωληθείσες θυγατρικές εταιρείες στη Ρουμανία

Τον Απρίλιο του 2018, η πώληση των θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία που είχαν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση (Bancpost S.A., ERB Retail Services IFN S.A. και ERB Leasing IFN S.A. οι οποίες παρουσιάζονταν στον Τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων) που ήταν και το μεγαλύτερο μέρος των δραστηριοτήτων του Ομίλου στη Ρουμανία, ολοκληρώθηκε. Αντίστοιχα, € 72 εκατ. ζημιά μετά φόρου, αναγνωρίστηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018, η οποία συμπεριλάμβανε, τη μεταφορά στην κατάσταση αποτελεσμάτων € 46 εκατ. σωρευτικών ζημιών οι οποίες προηγουμένως είχαν αναγνωριστεί στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση και πρόβλεψη ποσού € 14,6 εκατ. σχετικά με την ολοκλήρωση των οικονομικών στοιχείων των πωληθέντων θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία, τα οποία οριστικοποιήθηκαν το τρίτο τρίμηνο του 2019. Εντός της χρήσης 2019 αντιλογίστηκε πρόβλεψη εξόδων συναλλαγής ποσού € 1,8 εκατ. (€ 1,4 εκατ. μετά από φόρους).

Σύμφωνα με τη σχετική Συμφωνία Πώλησης και Αγοράς (η Συμφωνία), μεταξύ του Ομίλου Eurobank και της Banca Transilvania (BT) υπάρχουν επίσης ειδικές ρήτρες αποζημίωσης βάσει των οποίων ο Αγοραστής θα μπορούσε να απαιτήσει από τον Πωλητή συγκεκριμένα ποσά, με ανώτατο όριο στη συνολική απαίτηση, συμπεριλαμβανομένων εκείνων για: α) τις ανοιχτές (αυτές που δεν έχουν παραγραφεί) φορολογικές χρήσεις της Bancpost S.A. μέχρι την ολοκλήρωση της συναλλαγής (βλ. παρακάτω «Φορολογικός Έλεγχος») και β) τις ζημιές που πραγματοποιήθηκαν από απαιτήσεις έναντι του Αγοραστή ή της Bancpost S.A. σχετικά με συγκεκριμένο δανειακό χαρτοφυλάκιο (βλ. παρακάτω την περίπτωση ANPC).

Φορολογικός έλεγχος

Σύμφωνα με το πόρισμα του φορολογικού ελέγχου που κοινοποιήθηκε στην Bancpost S.A. τον Ιούλιο του 2018, σε συνέχεια της ολοκλήρωσης του φορολογικού ελέγχου για τα έτη 2011-2015, οι πρόσθετοι φόροι προς πληρωμή ανήλθαν συνολικά σε € 40 εκατ. περίπου.

Ο Όμιλος είναι σε στενή συνεργασία με την BT, η οποία έχει ξεκινήσει τις διαδικασίες για την αμφισβήτηση του πορίσματος του φορολογικού ελέγχου στα αρμόδια δικαστήρια.

Σε σχέση με τα ανωτέρω, τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο Όμιλος αναγνώρισε επιπλέον πρόβλεψη € 5 εκατ. (€ 3,6 εκατ. μετά φόρου), ενώ οι συνολικές προβλέψεις, οι οποίες έχουν αναγνωριστεί έως την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανέρχονται σε € 20 εκατ.

Εθνική Αρχή Προστασίας του Καταναλωτή της Ρουμανίας (ANPC)

Το δεύτερο εξάμηνο του 2018, η Εθνική Αρχή Προστασίας του Καταναλωτή (ANPC) της Ρουμανίας επέβαλε τρία πρόστιμα συνολικού ποσού € 72 χιλ. στην Bancpost S.A. κατόπιν καταγγελιών από ορισμένους πιστούχους της, που σχετίζονταν με χαρτοφυλάκια εξυπηρετούμενων δανείων που είχαν εκχωρηθεί από την Bancpost S.A. στην ERB New Europe Funding II B.V. (μια εταιρεία στην Ολλανδία που ελέγχεται από την Eurobank) αρχής γενομένης από το 2008. Επιπλέον, η ANPC κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι πληρωμές (όπως τόκοι, τέλη, πρόστιμα) από τους καταναλωτές σε σχέση με όλα τα προαναφερθέντα δάνεια και για περίοδο δέκα ετών πρέπει να επιστραφούν από την Bancpost S.A.

Τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι προσφυγές της BT (ως νομικός διάδοχος της Bancpost S.A.) έναντι της ANPC σχετικά με τις τρεις προαναφερθείσες υποθέσεις έγιναν αποδεκτές από πρωτοβάθμιο δικαστήριο, το οποίο αποφάσισε την ακύρωση των σχετικών προστίμων και υποχρεώσεων αποπληρωμής που επιβλήθηκαν στην Bancpost S.A. Η ANPC έχει ασκήσει έφεση κατά των πρωτοβάθμιων αποφάσεων και στις τρείς περιπτώσεις. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο απέρριψε την έφεση της ANPC σε μια από τις προαναφερθείσες υποθέσεις ενώ οι άλλες δύο υποθέσεις είναι σε διαδικασία έφεσης.

Επιπλέον πληροφορίες σχετικά με την πώληση των θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία παρέχονται στη σημείωση 17 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018.

31. Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς την ΕΚΤ και την ΤτΕ	**1.900**	2.050

Η Τράπεζα έχει εξαλείψει τη χρηματοδότηση από τον Έκτακτο Μηχανισμό Παροχής Ρευστότητας (ELA) από το τέλος του Ιανουαρίου 2019.

32. Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	**4.267**	5.652
Δανεισμός από διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και παρεμφερείς οργανισμούς	**632**	591
Τρεχούμενοι λογαριασμοί και υπόλοιπα σε διακανονισμό με τράπεζες	**77**	115
Διατραπεζικός δανεισμός	**46**	18
Σύνολο	**5.022**	6.376

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αφορούν κυρίως σε συναλλαγές με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εξωτερικού, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν με εγγύηση κυβερνητικά και εταιρικά ομόλογα καθώς και καλυμμένες ομολογίες που έχουν εκδοθεί και διακρατηθεί από την Τράπεζα (σημ. 5.2.1.3 και 34). Την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο δανεισμός από διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και παρεμφερείς οργανισμούς περιλαμβάνει δανεισμό από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (European Investment Bank), την Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη (European Bank for Reconstruction and Development) και από λοιπούς παρεμφερείς οργανισμούς.

33. Υποχρεώσεις προς πελάτες

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Καταθέσεις ταμιευτηρίου και τρεχούμενοι λογαριασμοί	**26.200**	21.875
Προθεσμιακές καταθέσεις	**18.430**	16.990
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων	**200**	200
Λοιπά προθεσμιακά προϊόντα (σημ. 34)	**11**	18
Σύνολο	**44.841**	39.083

Τα λοιπά προθεσμιακά προϊόντα σχετίζονται με μεσοπρόθεσμους τίτλους κύριας οφειλής που κατείχαν πελάτες της Τράπεζας ποσού € 11 εκατ. (2018: € 18 εκατ.).

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι υποχρεώσεις προς πελάτες για τις ελληνικές και διεθνείς δραστηριότητες ανέρχονταν σε € 32.444 εκατ. και € 12.397 εκατ., αντίστοιχα (2018: € 28.785 εκατ. και € 10.298 εκατ., αντίστοιχα).

34. Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Ομόλογα από τιτλοποίηση	**943**	1.245
Ομόλογα μειωμένης εξασφάλισης (Tier 2)	**947**	947
Καλυμμένες ομολογίες	**500**	499
Μεσοπρόθεσμοι τίτλοι (EMTN) (σημ. 33)	**16**	16
Σύνολο	**2.406**	2.707

Ομόλογα από τιτλοποίηση

Το πρώτο τρίμηνο του 2019, η Τράπεζα μέσω της θυγατρικής της εταιρείας ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων Maximus Hellas DAC, προχώρησε στην αύξηση της ονομαστικής αξίας των εκδοθέντων τίτλων εξασφαλισμένων με στοιχεία ενεργητικού σε € 1.338 εκατ., εκ των οποίων € 910 εκατ. τίτλοι κατηγορίας Α διακρατήθηκαν από διεθνή θεσμικό επενδυτή, ενώ € 428 εκατ. τίτλοι κατηγορίας Β διακρατήθηκαν από την Τράπεζα. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, σε συνέχεια της μερικής αποπληρωμής τους, η λογιστική αξία των τίτλων της κατηγορίας Α ανήλθε σε € 614 εκατ. (2018: € 654 εκατ.).

Επιπλέον, την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, σε συνέχεια της μερικής αποπληρωμής τους, η λογιστική αξία των εξασφαλισμένων με στοιχεία ενεργητικού τίτλων που έχουν εκδοθεί από την εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων της Τράπεζας, Astarti DAC, οι οποίοι διακρατήθηκαν από διεθνή θεσμικό επενδυτή (τίτλοι κατηγορίας Α) ανήλθαν σε € 329 εκατ. (2018: € 591 εκατ.).

Τιτλοποίηση Pillar

Τον Ιούνιο του 2019, η Τράπεζα μέσω της θυγατρικής της εταιρείας ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων (special purpose financing vehicle - SPV) «Pillar Finance Designated Activity Company», εξέδωσε ομόλογα συνολικής αξίας περίπου € 2 δις, με τιτλοποίηση κυρίως μη εξυπηρετούμενων στεγαστικών δανείων (project Pillar), τα οποία διακρατήθηκαν πλήρως από την Τράπεζα. Η τιτλοποίηση αποτελούνταν από € 1.044 εκατ. ομόλογα υψηλής διαβάθμισης (senior notes) με έκδοση στην ονομαστική αξία, € 310 εκατ. ενδιάμεσης διαβάθμισης (mezzanine notes) με έκδοση στην ονομαστική αξία και € 645 εκατ. χαμηλής διαβάθμισης (junior notes) με αξία έκδοσης € 1. Τον ίδιο μήνα, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι έχει συνάψει δεσμευτική συμφωνία με την Celidoria S.A.R.L, μία εταιρεία που ελέγχεται από επενδυτικά κεφάλαια των οποίων ο διαχειριστής είναι η διεθνής εταιρεία διαχείρισης επενδύσεων Pimco για την πώληση του 95% των ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης της προαναφερθείσας τιτλοποίησης. Με την ολοκλήρωση της συναλλαγής το Σεπτέμβριο του 2019, η Τράπεζα έπαψε να έχει τον έλεγχο του SPV (σημ.20 και 23.1).

Τιτλοποίηση Cairo

Τον Ιούνιο του 2019, η Τράπεζα μέσω των θυγατρικών της εταιρειών ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων (SPVs) «Cairo No. 1 Finance Designated Activity Company», «Cairo No. 2 Finance Designated Activity Company» και «Cairo No. 3 Finance Designated Activity Company», εξέδωσε ομόλογα συνολικής αξίας περίπου € 7,5 δις, με τιτλοποίηση μεικτού χαρτοφυλακίου κυρίως μη εξυπηρετούμενων δανείων, τα οποία διακρατήθηκαν πλήρως από την Τράπεζα (σημ.44).

Στο πλαίσιο του Νόμου 4649/2019 («Ηρακλής» - Πρόγραμμα Παροχής Εγγυήσεων σε Τιτλοποιήσεις Πιστωτικών Ιδρυμάτων), ο οποίος ψηφίστηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο την 16 Δεκεμβρίου 2019, τα SPVs θα ενταχθούν στο πρόγραμμα κρατικών εγγυήσεων. Αντίστοιχα, οι παράμετροι των εκδόσεων του Cairo, οι οποίες περιλαμβάνουν τίτλους υψηλής διαβάθμισης ονομαστικής αξίας € 2,4 δις, τίτλους ενδιάμεσης διαβάθμισης ονομαστικής αξίας € 1,5 δις και τίτλους χαμηλής διαβάθμισης με τιμή έκδοσης € 1 (αρχική ονομαστική αξία € 3,6 δις), έχουν λάβει υπόψη το εκτιμώμενο κόστος της συμμετοχής στο πρόγραμμα «Ηρακλής» και υπόκεινται στην επίτευξη επαρκούς πιστοληπτικής αξιολόγησης.

Τον Δεκέμβριο 2019, η Τράπεζα, ανακοίνωσε ότι σύναψε με την doValue S.p.A δεσμευτικές συμφωνίες για: (α) την πώληση του 80% της θυγατρικής της «Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις» («FPS») (σημ. 30) και (β) την πώληση μέρους των τίτλων ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης της προαναφερθείσας τιτλοποίησης NPEs. Συγκεκριμένα, έχει συμφωνηθεί ότι το 20% των τίτλων ενδιάμεσης διαβάθμισης και το ελάχιστο απαιτούμενο ποσοστό των τίτλων χαμηλής διαβάθμισης (όπως προβλέπεται από το σχέδιο Ηρακλής) θα πωληθεί στον ανωτέρω επενδυτή έναντι τιμήματος € 15 εκατ. σε μετρητά.

Ο Όμιλος θα διατηρήσει το 100% των τίτλων υψηλής διαβάθμισης και το 5% των τίτλων ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης. Η ολοκλήρωση των συναλλαγών με τη doValue S.p.A. αναμένεται να λάβει χώρα εντός του πρώτου εξαμήνου του 2020, αφού ληφθούν οι σχετικές εγκρίσεις από τις εποπτικές αρχές, κατά τη συνήθη πρακτική.

Κεφαλαιακά μέσα κατηγορίας 2 (Tier 2)

Τον Ιανουάριο του 2018, η Τράπεζα προχώρησε στην έκδοση κεφαλαιακών μέσων κατηγορίας 2 ονομαστικής αξίας € 950 εκατ., σε αντικατάσταση των προνομιούχων μετοχών που είχαν εκδοθεί στο πλαίσιο του πρώτου πυλώνα του προγράμματος ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας βάσει του Νόμου 3723/2008. Τα προαναφερθέντα κεφαλαιακά μέσα, τα οποία έχουν διάρκεια δέκα ετών (έως την 17 Ιανουαρίου 2028) με εξαμηνιαία καταβολή τόκων βάσει σταθερού ονομαστικού επιτοκίου 6,41%, την 31 Δεκεμβρίου 2019, ανέρχονταν σε € 947 εκατ., συμπεριλαμβανομένων € 3 εκατ. αναπόσβεστων εξόδων έκδοσης και € 0,2 εκατ. δεδουλευμένων τόκων.

Μεσοπρόθεσμοι τίτλοι (EMTN)

Τον Ιανουάριο του 2019, ο Όμιλος προχώρησε στην έκδοση μεσοπρόθεσμων τίτλων ονομαστικής αξίας € 2 εκατ. και προχώρησε στην μερική εξόφληση μεσοπρόθεσμων ομολόγων ίσης αξίας.

Καλυμμένες ομολογίες

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα προχώρησε στην μερική ακύρωση καλυμμένων ομολογιών ονομαστικής αξίας € 150 εκατ. οι οποίες διακρατούνταν από την Τράπεζα.

Οι απαιτούμενες γνωστοποιήσεις σχετικά με τις εκδοθείσες καλυμμένες ομολογίες, βάσει της Π.Δ.Τ.Ε. 2620/28.08.2009, είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (Έκθεση προς Επενδυτές για τα Προγράμματα Καλυμμένων Ομολογιών).

Γεγονός μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Το Φεβρουάριο του 2020, η Τράπεζα προχώρησε στη μερική ακύρωση καλυμμένων ομολογιών ονομαστικής αξίας € 150 εκατ. οι οποίες διακρατούνταν από την Τράπεζα.

35. Λοιπές υποχρεώσεις

	2019 **€ εκατ.**	2018 αναμορφωμένα € εκατ.
Υποχρεώσεις από μισθώσεις [1]	**193**	-
Υπόλοιπα σε διακανονισμό [2]	**326**	297
Προεισπραγμένα έσοδα και έξοδα δεδουλευμένα	**109**	96
Λοιπές προβλέψεις	**98**	98
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών για δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο (σημ. 5.2.1.2)	**64**	58
Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία (σημ. 36)	**52**	49
Παροχές προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία [3]	**32**	8
Πρόβλεψη χρηματοοικονομικής εγγύησης για πιστωτικό κίνδυνο Ελληνικού Δημοσίου	**41**	43
Υποχρέωση λόγω εξαγοράς (σημ. 23.3)	**22**	-
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος	**7**	8
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις (σημ 2.3.2 και 12)	**9**	5
Λοιπές υποχρεώσεις	**238**	183
Σύνολο	**1.191**	845

[1] Κατόπιν της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 16 από την 1 Ιανουαρίου 2019 (σημ.2.3.1).

[2] Περιλαμβάνει υπόλοιπα σε διακανονισμό που σχετίζονται με τραπεζικές επιταγές και εμβάσματα, συναλλαγές πιστωτικών καρτών, λοιπές τραπεζικές και χρηματιστηριακές δραστηριότητες.

[3] Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018, οι υποχρεώσεις για παροχές προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία που είχαν προκύψει από το Πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου εμφανίζονταν στις λοιπές προβλέψεις.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι λοιπές υποχρεώσεις ποσού € 238 εκατ. αφορούν κυρίως σε (α) υποχρεώσεις σε προμηθευτές και πιστωτές, (β) εισφορές σε ασφαλιστικούς οργανισμούς, (γ) υποχρεώσεις από λοιπούς φόρους και τέλη και (δ) υποχρεώσεις συναλλαγών (trading liabilities).

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι λοιπές προβλέψεις ποσού € 98 εκατ. (2018: € 98 εκατ.) περιλαμβάνουν κυρίως: (α) € 59 εκατ. για εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις έναντι του Ομίλου (σημ. 42), (β) λοιπές προβλέψεις για λειτουργικούς κινδύνους ποσού € 30 εκατ., εκ των οποίων € 22 εκατ. αφορούν τις πωληθείσες θυγατρικές εταιρείες στη Ρουμανία (σημ. 30) και (γ) € 7 εκατ. για έξοδα αναδιάρθρωσης τα οποία σχετίζονται κυρίως με την απόκτηση της Piraeus Bank Bulgaria A.D. (σημ. 23.3).

Η κίνηση των λοιπών προβλέψεων του Ομίλου παρουσιάζεται παρακάτω:

	31 Δεκεμβρίου 2019		
	Εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις και απαιτήσεις υπό αμφισβήτηση € εκατ.	Λοιπά € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	**56**	**42**	**98**
Προβλέψεις χρήσης	**6**	**24**	**30**
Χρησιμοποιηθείσες προβλέψεις	**(1)**	**(21)**	**(22)**
Ανακτήσεις χρήσης	**(2)**	**(4)**	**(6)**
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	**0**	**(1)**	**(1)**
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με στοιχεία ενεργητικού προς πώληση (σημ.30)	**-**	**(1)**	**(1)**
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	**59**	**39**	**98**

	31 Δεκεμβρίου 2018		
	Εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις και απαιτήσεις υπό αμφισβήτηση € εκατ.	Λοιπά € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	63	13	76
Προβλέψεις χρήσης	3	33	36
Χρησιμοποιηθείσες προβλέψεις	(1)	(1)	(2)
Ανακτήσεις χρήσης	(9)	(2)	(11)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	(0)	(1)	(1)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	56	42	98

Τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου του 2019, αναγνωρίστηκε ποσό € 44 εκατ. στα αποτελέσματα του Ομίλου για παροχές προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία σε σχέση με το Πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου (Voluntary Exit Scheme - VES) το οποίο η Τράπεζα ξεκίνησε τον Μάιο του 2019. Το νέο VES, αφορά σε υπάλληλους οι οποίοι ξεπερνούν ένα ηλικιακό όριο, καθώς και σε υπάλληλους από συγκεκριμένες μονάδες της Τράπεζας ανεξαρτήτως ηλικίας και πραγματοποιείται είτε με εφάπαξ αποζημιώσεις, είτε με χορήγηση αδειών μεγάλης διάρκειας όπου οι υπάλληλοι λαμβάνουν ένα ποσοστό του μηνιαίου μισθού, ή με συνδυασμό των προαναφερθέντων.

Αναφορικά με το Πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου (Voluntary Exit Scheme - VES) το οποίο ξεκίνησε κατά τη διάρκεια των προηγούμενων ετών, ο Όμιλος αναγνώρισε πρόσθετο κόστος € 13 εκατ. τη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019. Περισσότερες πληροφορίες παρέχονται στη σημείωση 38 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018.

36. Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία

Ο Όμιλος σχηματίζει πρόβλεψη αποζημίωσης του προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία για τους υπαλλήλους του στην Ελλάδα και το εξωτερικό, που δικαιούνται εφάπαξ αποζημίωση όταν αυτοί παραμένουν στην υπηρεσία μέχρι τη συνήθη ηλικία συνταξιοδότησης. Η αποζημίωση αυτή υπολογίζεται βάσει των ετών υπηρεσίας και των απολαβών των υπαλλήλων κατά την ημερομηνία συνταξιοδότησης, σύμφωνα με την ισχύουσα εργατική νομοθεσία. Οι ανωτέρω υποχρεώσεις αποζημίωσης λόγω εξόδου από την υπηρεσία συνήθως εκθέτουν τον Όμιλο σε αναλογιστικούς κινδύνους, όπως ο κίνδυνος επιτοκίου και ο κίνδυνος μεταβολής των μισθών. Ως εκ τούτου, μια μείωση στο προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό της παρούσας αξίας των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών εκροών ή μια αύξηση στους μελλοντικούς μισθούς, θα αυξήσουν την υποχρέωση του Ομίλου.

Η μεταβολή της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία παρουσιάζεται παρακάτω:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	**49**	50
Υπόλοιπο από απόκτηση εταιρειών (σημ. 23.3)	**1**	-
Κόστος τρέχουσας απασχόλησης	**3**	3
Τόκος στην υποχρέωση	**1**	1
Κόστος προϋπηρεσίας και (κέρδη)/ζημιές διακανονισμών	**30**	48
Επαναμετρήσεις:		
Αναλογιστικά (κέρδη)/ζημιές λόγω μεταβολής των χρηματοοικονομικών παραδοχών	**4**	(2)
Αναλογιστικά (κέρδη)/ζημιές λόγω μεταβολής των δημογραφικών παραδοχών	**-**	1
Αναλογιστικά (κέρδη)/ζημιές λόγω εμπειρικών αναπροσαρμογών	**1**	1
Αποζημιώσεις που πληρώθηκαν	**(36)**	(53)
Συναλλαγματικές διαφορές	**0**	0
Υποχρεώσεις σχετιζόμενες με στοιχεία ενεργητικού προς πώληση (σημ. 30)	**(1)**	-
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	**52**	49

Οι αποζημιώσεις που πληρώθηκαν από τον Όμιλο το 2019 στο πλαίσιο της εφαρμογής του Προγράμματος Εθελούσιας Εξόδου (σημ. 35), ανήλθαν σε € 36 εκατ. Η πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού λόγω συνταξιοδότησης που είχε σχηματιστεί για τους υπαλλήλους που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα ανήλθε σε € 6 εκατ.

Οι πιο σημαντικές αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν (εκφρασμένες σε σταθμισμένους μέσους όρους) παρουσιάζονται παρακάτω:

	2019 %	2018 %
Προεξοφλητικό επιτόκιο	**0,9**	1,9
Μελλοντική αύξηση μισθών	**2,0**	2,4

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η μέση διάρκεια της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία ήταν 17 έτη (2018: 18 έτη).

Η ανάλυση ευαισθησίας των σημαντικότερων παραδοχών, με βάση μια εύλογη μεταβολή αυτών, που χρησιμοποιήθηκαν την 31 Δεκεμβρίου 2019 παρουσιάζεται παρακάτω:

Η αύξηση/(μείωση) του προεξοφλητικού επιτοκίου κατά 50 μονάδες βάσης/(50 μονάδες βάσης), θα είχε ως αποτέλεσμα τη (μείωση)/αύξηση της υποχρέωσης κατά (€ 4,0 εκατ.)/ € 4,5 εκατ.

Η αύξηση/(μείωση) των μελλοντικών μισθών κατά 0,5%/(0,5%), θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση/(μείωση) της υποχρέωσης κατά € 4,3 εκατ./(€ 3,9 εκατ.).

Η παραπάνω ανάλυση ευαισθησίας βασίζεται στην αλλαγή μιας παραδοχής διατηρώντας τις υπόλοιπες σταθερές. Στην πράξη αυτό δεν είναι σύνηθες να συμβεί και οι μεταβολές σε κάποιες από τις παραδοχές μπορεί να συσχετίζονται.

Οι μέθοδοι και οι παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για την προετοιμασία της παραπάνω ανάλυσης ευασθησίας είναι συνεπείς με αυτές που χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών και δεν μεταβλήθηκαν συγκριτικά με την προηγούμενη χρήση.

37. Μετοχικό κεφάλαιο-κοινές μετοχές, διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο και ίδιες μετοχές

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η ονομαστική αξία των μετοχών της Τράπεζας είναι € 0,23 ανά μετοχή (2018: € 0,30). Το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας είναι πλήρως καταβεβλημένο. Η μεταβολή του μετοχικού κεφαλαίου των κοινών μετοχών, της διαφοράς από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο και των ιδίων μετοχών παρουσιάζεται παρακάτω:

	Μετοχικό κεφάλαιο - κοινές μετοχές € εκατ.	Ίδιες μετοχές € εκατ.	Καθαρό ποσό € εκατ.	Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο € εκατ.	Ίδιες μετοχές € εκατ.	Καθαρό ποσό € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018	656	(1)	655	8.056	(1)	8.055
Αγορά ιδίων μετοχών	-	(1)	(1)	-	(2)	(2)
Πώληση ιδίων μετοχών	-	1	1	-	2	2
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2018	656	(1)	655	8.056	(1)	8.055
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2019	**656**	**(1)**	**655**	**8.056**	**(1)**	**8.055**
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου λόγω της συγχώνευσης με την Grivalia Properties A.E.E.A.Π.	**197**	**-**	**197**	**-**	**-**	**-**
Αγορά ιδίων μετοχών	**-**	**(1)**	**(1)**	**-**	**(3)**	**(3)**
Πώληση ιδίων μετοχών	**-**	**1**	**1**	**-**	**2**	**2**
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2019	**853**	**(1)**	**852**	**8.056**	**(2)**	**8.054**

Η μεταβολή του αριθμού των μετοχών της Τράπεζας παρουσιάζεται παρακάτω:

	Αριθμός μετοχών		
	Εκδοθείσες κοινές μετοχές	Ίδιες μετοχές	Καθαρό ποσό
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018	2.185.998.765	(1.802.710)	2.184.196.055
Αγορά ιδίων μετοχών	-	(3.711.579)	(3.711.579)
Πώληση ιδίων μετοχών	-	4.320.257	4.320.257
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2018	2.185.998.765	(1.194.032)	2.184.804.733
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2019	**2.185.998.765**	**(1.194.032)**	**2.184.804.733**
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου λόγω της συγχώνευσης με την Grivalia Properties A.E.E.A.Π.	1.523.163.087	-	**1.523.163.087**
Αγορά ιδίων μετοχών	-	(5.612.661)	**(5.612.661)**
Πώληση ιδίων μετοχών	-	3.991.381	**3.991.381**
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2019	**3.709.161.852**	**(2.815.312)**	**3.706.346.540**

Την 5 Απριλίου 2019, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας ενέκρινε τη συγχώνευση της Τράπεζας με την Grivalia Properties A.E.E.A.Π. (σημ. 23.2) με απορρόφηση της δεύτερης από την πρώτη και αποφάσισε την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας κατά:

α) ποσό € 165 εκατ., το οποίο αντιστοιχεί στο μετοχικό κεφάλαιο της Grivalia Properties A.E.E.A.Π., και

β) ποσό € 32 εκατ., προερχόμενο από φορολογημένα κέρδη, για λόγους στρογγυλοποίησης της ονομαστικής αξίας των κοινών μετοχών της Τράπεζας, η οποία μειώθηκε από € 0,30 σε € 0,23.

Κατόπιν των ανωτέρω, το συνολικό μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας ανέρχεται σε € 853 εκατ. και ο συνολικός αριθμός των μετοχών της σε 3.709.161.852 μετοχές κοινές με δικαίωμα ψήφου, ονομαστικής αξίας € 0,23 έκαστη.

Ίδιες μετοχές

Στα συνήθη πλαίσια των εργασιών τους, οι θυγατρικές εταιρείες της Τράπεζας ενδέχεται να πραγματοποιήσουν αγορές και πωλήσεις ιδίων μετοχών. Σύμφωνα με την παρ.1 του άρθρου 16γ του Νόμου 3864/2010, για όσο συμμετέχει το ΤΧΣ στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας, δεν επιτρέπεται η αγορά ιδίων μετοχών από την Τράπεζα χωρίς την έγκρισή του.

Επιπλέον, την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο αριθμός των μετοχών της Eurobank που κατείχαν οι συγγενείς εταιρείες του Ομίλου στα συνήθη πλαίσια των ασφαλιστικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων τους ήταν συνολικά 63.158.565 (2018: 18.406.000).

38. Αποθεματικά και ίδια κεφάλαια

	Τακτικό αποθεματικό € εκατ.	Αφορολόγητα αποθεματικά € εκατ.	Αποθεματικά εύλογης αξίας € εκατ.	Λοιπά Αποθεματικά € εκατ.	Αποτελέσματα εις νέον € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018	399	974	282	6.350	(10.561)	(2.556)
Επίπτωση από τη μετάβαση στο IFRS 9 την 1 Ιανουαρίου 2018 (σημ. 2.3.3)	-	-	9	-	(1.094)	(1.085)
Αναμόρφωση λόγω αλλαγής της λογιστικής πολιτικής (σημ. 2.3.2)	-	-	-	-	10	10
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018, αναμορφωμένο	399	974	291	6.350	(11.645)	(3.631)
Καθαρά κερδη (αναμορφωμένα, σημ. 2.3.2)	-	-	-	-	93	93
Μεταφορές μεταξύ αποθεματικών [1]	(15)	(31)	-	(2)	48	-
Χρεωστικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	-	-	(163)	-	-	(163)
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	-	-	-	3	-	3
Συναλλαγματικές διαφορές						
- συναλλαγματικές διαφορές δραστηριοτήτων εξωτερικού	-	-	-	(10)	-	(10)
-αντιστάθμιση καθαρών επενδύσεων σε θυγατρικές εξωτερικού	-	-	-	(0)	-	(0)
Μεταφορά στα καθαρά κέρδη από την πώληση δραστηριοτήτων εξωτερικού						
-συναλλαγματικές διαφορές δραστηριοτήτων εξωτερικού	-	-	-	71	-	71
-αντιστάθμιση καθαρών επενδύσεων σε θυγατρικές εξωτερικού	-	-	-	(37)	-	(37)
Συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες						
- μεταβολή αναλογίας λοιπών αποτελεσμάτων συγγενών εταιρείων και κοινοπραξιών, μετά από φόρους	-	-	(33)	-	-	(33)
Επαναγορά και πληρωμή μερίσματων προνομιούχων τίτλων, μετά από φόρους	-	-	-	-	(2)	(2)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2018	384	943	95	6.375	(11.506)	(3.709)
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2019	**384**	**943**	**95**	**6.375**	**(11.506)**	**(3.709)**
Καθαρά κέρδη	**-**	**-**	**-**	**-**	127	**127**
Μεταφορές μεταξύ αποθεματικών	2	1	-	(0)	(3)	**-**
Συγχώνευση με την Grivalia Properties A.E.E.A.Π. (σημ. 23.2)	9	-	-	549	332	**890**
Χρεωστικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	-	-	415	-	-	**415**
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	-	-	-	(5)	-	**(5)**
Συναλλαγματικές διαφορές	-	-	-	2	-	**2**
Συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες						
- μεταβολή αναλογίας λοιπών αποτελεσμάτων συγγενών εταιρείων και κοινοπραξιών, μετά από φόρους	**-**	-	47	0	-	**47**
Αναλογιστικά κέρδη/(ζημιές) υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, μετά από φόρους	-	-	-	(4)	-	**(4)**
Επαναγορά και πληρωμή μερίσματων προνομιούχων τίτλων, μετά από φόρους	-	-	-	-	(4)	**(4)**
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2019	**395**	**944**	**557**	**6.917**	**(11.054)**	**(2.241)**

[1] Περιλαμβάνει κυρίως ποσά που σχετίζονται με τις δραστηριότητες του Ομίλου στη Ρουμανία οι οποίες πωλήθηκαν το 2018 (σημ. 30).

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα λοιπά αποθεματικά αποτελούνται κυρίως από: (α) € 5.579 εκατ. που αφορά σε ποσό που έχει σχηματιστεί στην Τράπεζα, σύμφωνα με το εταιρικό δίκαιο όπως ισχύει (επί του παρόντος άρθρο 31 του νόμου 4548/2018), και το οποίο μπορεί μόνο είτε να κεφαλαιοποιηθεί ή να συμψηφιστεί με ζημιές εις νέον (2018: € 5.579 εκατ.), (β) € 1.126 εκατ. που αφορά σε ποσό της τράπεζας, επίσης σύμφωνα με το εταιρικό δίκαιο όπως ισχύει (επί του παρόντος άρθρο 35 του νόμου 4548/2018), το οποίο δε μπορεί να διανεμηθεί, αλλά μπορεί είτε να κεφαλαιοποιηθεί ή να συμψηφιστεί με ζημιές εις νέον στο βαθμό που δεν υπάρχουν αποθεματικά ή άλλα κονδύλια, τα οποία κατά το εταιρικό δίκαιο μπορούν να χρησιμοποιηθούν για το συμψηφισμό των ζημιών αυτών (2018: € 578 εκατ.), γ) € 201 εκατ. σωρευμένες ζημιές που αφορούν σε συναλλαγματικές διαφορές δραστηριοτήτων

εξωτερικού, συμπεριλαμβανομένων € 27 εκατ. σωρευμένων κερδών που σχετίζονται με το αποτέλεσμα της αντιστάθμισης της καθαρής επένδυσης (2018: € 204 εκατ., συμπεριλαμβανομένων € 27 εκατ. σωρευμένων κερδών που σχετίζονται με το αποτέλεσμα της αντιστάθμισης της καθαρής επένδυσης) και δ) € 42 εκατ. σωρευμένη ζημιά που σχετίζεται με αντιστάθμιση ταμειακών ροών (2018: € 37 εκατ. ζημιά).

Το τακτικό αποθεματικό, το αποθεματικό εύλογης αξίας και το αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών δεν μπορούν να διανεμηθούν, ενώ τα αφορολόγητα αποθεματικά φορολογούνται κατά τη διανομή τους.

Μερίσματα

Βάσει των αποτελεσμάτων της Τράπεζας του 2019 και σε συνδυασμό με το άρθρο 159 του Νόμου περί Ανωνύμων Εταιρειών 4548/2018, δεν επιτρέπεται η διανομή μερίσματος. Βάσει του άρθρου 10, παρ. 3 του Νόμου 3864/2010, «περί ιδρύσεως του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας», κατά την περίοδο συμμετοχής του στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας, το ποσό των μερισμάτων που ενδέχεται να διανεμηθούν στους κατόχους μετοχών της Τράπεζας, δεν μπορεί να υπερβεί το 35% των κερδών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 161, παρ.2 του Νόμου περί Ανωνύμων Εταιρειών 4548/2018.

39. Προνομιούχοι τίτλοι

Η μεταβολή των προνομιούχων τίτλων που εξέδωσε ο Όμιλος μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού, ERB Hellas Funding Limited, για τις χρήσεις που έληξαν την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 παρουσιάζεται παρακάτω:

	Έκδοση Α € εκατ.	Έκδοση Β € εκατ.	Έκδοση Γ € εκατ.	Έκδοση Δ € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018	2	4	18	19	43
Επαναγορά προνομιούχων τίτλων	-	-	(1)	-	(1)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2018	2	4	17	19	42
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2019	**2**	**4**	**17**	**19**	**42**
Αποπληρωμή	-	(4)	(17)	(19)	(40)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2019	**2**	**-**	**-**	**-**	**2**

Όλες οι υποχρεώσεις του εκδότη, αναφορικά με τις ανωτέρω εκδόσεις των προνομιούχων τίτλων, καλύπτονται από εγγυήσεις μειωμένης εξασφάλισης από την Τράπεζα. Οι αναλυτικοί όροι της κάθε έκδοσης, μαζί με την μερισματική τους απόδοση ή/και τη βάση υπολογισμού της είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας. Μετά την αποπληρωμή των προνομιούχων μετοχών τις οποίες κατείχε το Ελληνικό Δημόσιο (σημ. 34) την 17 Ιανουαρίου 2018 και σύμφωνα με τους όρους των προνομιούχων τίτλων, η ERB Hellas Funding Ltd ανακοίνωσε και προχώρησε, τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου του 2019, στην πληρωμή μη σωρευτικών μερισμάτων συνολικού ποσού € 2,5 εκατ. (€ 2,1 εκατ. μετά από φόρους) για τις σειρές Α, Β, Γ και Δ. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, το μέρισμα που αναλογεί στους κατόχους προνομιούχων τίτλων ανήλθε σε € 2 εκατ. (€ 1,7 εκατ. μετά από φόρο).

Τον Απρίλιο 2019, το Διοικητικό Συμβούλιο της ERB Hellas Funding αποφάσισε να προχωρήσει στην εξαγορά του συνόλου (τέσσερις σειρές) των εκδοθέντων προνομιούχων τίτλων. Η ανακοίνωση της πρόθεσης της εταιρείας για την ανωτέρω εξαγορά κοινοποιήθηκε την 23 Απριλίου 2019. Ακολούθως, την 29 Μαΐου, την 21 Ιουνίου και την 13 Σεπτεμβρίου του 2019, η εταιρεία προέβη σε σχετική ανακοίνωση προς τους κατόχους των προνομιούχων τίτλων των σειρών Γ, Β και Δ. Οι τίτλοι επαναγοράστηκαν την 9 Ιουλίου, 2 Αυγούστου και 29 Οκτωβρίου 2019, αντίστοιχα.

Γεγονός μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Την 23 Ιανουαρίου 2020, ανακοινώθηκε στους κατόχους των προνομιούχων τίτλων της κατηγορίας Α η εξαγορά τους. Η επόμενη διαθέσιμη ημερομηνία για την εξαγορά των προνομιούχων τίτλων της σειράς Α, σύμφωνα με τους όρους της έκδοσης τους, είναι η 18 Μαρτίου 2020.

40. Μεταβιβάσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Ο Όμιλος διενεργεί συναλλαγές με τις οποίες μεταβιβάζει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που έχει αναγνωρίσει, απευθείας σε τρίτους ή σε εταιρείες ειδικού σκοπού.

(α) Ο Όμιλος πωλεί χρεόγραφα έναντι μετρητών στο πλαίσιο συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων («repos») και αναλαμβάνει την υποχρέωση να επιστρέψει στον αντισυμβαλλόμενο τα χρήματα που εισέπραξε. Επιπλέον, ο Όμιλος ενεχυριάζει έναντι μετρητών τίτλους, καλυμμένα ομόλογα, όπως επίσης δάνεια και απαιτήσεις πελατών και αναλαμβάνει την υποχρέωση να επιστρέψει στον

αντισυμβαλλόμενο τα χρήματα που εισέπραξε. Ο Όμιλος εκτιμά ότι διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων του σχετικού πιστωτικού και επιτοκιακού κινδύνου, και τις αποδόσεις αυτών των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και ως εκ τούτου δεν τα έχει αποαναγνωρίσει. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω συναλλαγών, ο Όμιλος δεν είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει, πουλήσει ή να ενεχυριάσει τα μεταβιβασθέντα περιουσιακά στοιχεία κατά τη διάρκεια της συναλλαγής. Η σχετική υποχρέωση αναγνωρίζεται ανάλογα στις Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (σημ. 31 και 32), Υποχρεώσεις προς πελάτες (σημ. 33) και Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους (σημ. 34), ως ενδείκνυται.

Ο Όμιλος έχει προχωρήσει σε τιτλοποιήσεις διαφόρων κατηγοριών δανείων (επιχειρηματικών, καταναλωτικών, δανείων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και διάφορες κατηγορίες μη εξυπηρετούμενων δανείων), σύμφωνα με τις οποίες αναλαμβάνει την υποχρέωση να μεταβιβάσει τις ταμειακές ροές από τα δάνεια στους κατόχους των ομολογιών. Ο Όμιλος εκτιμά ότι διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων του σχετικού πιστωτικού και επιτοκιακού κινδύνου, και τις αποδόσεις αυτών των δανείων και ως εκ τούτου δεν τα έχει αποαναγνωρίσει. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω συναλλαγών, ο Όμιλος δεν είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει, πουλήσει ή να ενεχυριάσει τα μεταβιβασθέντα περιουσιακά στοιχεία κατά την περίοδο που διακρατούνται από τις εταιρείες ειδικού σκοπού. Επιπλέον, το δικαίωμα αναγωγής των κατόχων των ομολογιών περιορίζεται μόνο στα δάνεια που έχουν μεταβιβαστεί. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα ομόλογα από τιτλοποιήσεις τα οποία διακρατούνται από τρίτους ανέρχονται σε € 943 εκατ. (2018: € 1.245 εκατ.) (σημ. 34).

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία του Ομίλου που έχουν πωληθεί ή μεταβιβαστεί, για τα οποία δεν πληρούνται τα κριτήρια αποαναγνώρισης τους από το ενεργητικό του Ομίλου:

	Λογιστική Αξία	
	2019	2018
	€ εκατ.	€ εκατ.
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	**8**	6
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	**15.471**	15.829
- τιτλοποιημένα δάνεια [(1)]	***9.298***	*2.268*
- ενεχυριασμένα δάνεια στο πλαίσιο προγράμματος έκδοσης καλυμμένων ομολογιών	***4.630***	*5.014*
- ενεχυριασμένα δάνεια σε κεντρικές τράπεζες	***1.318***	*8.337*
- λοιπά ενεχυριασμένα δάνεια	***225***	*210*
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	**3.667**	4.160
Σύνολο	**19.146**	19.995

[(1)] Περιλαμβάνει εκδόσεις από τιτλοποιήσεις δανείων που διακρατούνται από την Τράπεζα και δεν χρησιμοποιήθηκαν για χρηματοδότηση όπως επίσης δάνεια της τιτλοποίησης Cairo (σημ. 34).

(β) Ο Όμιλος ενδέχεται να πωλήσει ή να ενεχυριάσει εκ νέου τίτλους που έχει δανειστεί ή αποκτήσει μέσω συμφωνιών επαναπώλησης τίτλων («reverse repos»), τους οποίους έχει την υποχρέωση να επιστρέψει. Ο αντισυμβαλλόμενος διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και αποδόσεις των τίτλων αυτών και ως εκ τούτου δεν αναγνωρίζονται από τον Όμιλο. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο Όμιλος είχε αποκτήσει μέσω συμφωνιών επαναπώλησης τίτλους ονομαστικής αξίας € 374 εκατ., οι οποίοι πωλήθηκαν βάσει συμφωνιών επαναγοράς με ρευστοποιήσιμη αξία € 500 εκατ. (2018: € 117 εκατ. και € 123 εκατ. αντίστοιχα). Επιπλέον, την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο Όμιλος είχε αποκτήσει έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 1.870 εκατ. ως ενέχυρα για συναλλαγές παραγώγων με το Ελληνικό Δημόσιο, τα οποία πωλήθηκαν βάσει συμφωνιών επαναπώλησης με € 1.538 εκατ. ρευστοποιήσιμη αξία (2018: € 1.200 εκατ. και € 860 εκατ., αντίστοιχα).

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η ρευστοποιήσιμη αξία των περιουσιακών στοιχείων που έχουν μεταβιβαστεί ή δανειστεί από τον Όμιλο μέσω συμφωνιών δανεισμού τίτλων, επαναπώλησης τίτλων και λοιπών συμφωνιών (σημεία α και β) ανήλθε σε € 9.659 εκατ., ενώ η σχετική υποχρέωση από τις ανωτέρω συναλλαγές ανήλθε σε € 9.448 εκατ. εκ των οποίων € 1.607 εκατ. επαναγορές χρεογράφων συμψηφίζονται στον ισολογισμό έναντι συμφωνιών επαναπώλησης (σημ. 31, 32, 33, 34 και 5.2.1.4.) (2018: ρευστοποιήσιμη αξία € 13.402 εκατ. και η σχετική υποχρέωση € 9.758 εκατ., εκ των οποίων € 100 εκατ. επαναγορές χρεογράφων συμψηφίζονταν στον ισολογισμό). Επιπρόσθετα, τα λοιπά ενεχυριασμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού του Ομίλου, πέραν αυτών που παρουσιάζονται ανωτέρω, ως εγγυήσεις για συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων, παράγωγα, τιτλοποιήσεις και λοιπές συναλλαγές αναφέρονται στις σημειώσεις 17 και 29.

41. Μισθώσεις

Ο Όμιλος ως μισθωτής

Πολιτική σε ισχύ μετά την 1 Ιανουαρίου 2019

Ο Όμιλος μισθώνει εγκαταστάσεις για γραφεία και υποκαταστήματα, τοποθεσίες για ΑΤΜ, ακίνητα κατοικίας για το προσωπικό του Ομίλου και οχήματα.

Η πλειοψηφία των μισθώσεων του Ομίλου είναι βάσει μακροχρόνιων συμβάσεων (για περίοδο 12 ετών ή περισσότερων στην περίπτωση μισθωμένων ακινήτων), με δικαίωμα επέκτασης ή λήξης της μίσθωσης σύμφωνα με τους όρους κάθε συμβολαίου και των εμπορικών μισθώσεων που ισχύουν σε κάθε χώρα, ενώ τα οχήματα έχουν συνήθως συμβάσεις μίσθωσης έως 4 έτη. Τα δικαιώματα επέκτασης του Ομίλου συμπεριλαμβάνονται στους όρους της μίσθωσης όταν, βάσει εκτίμησης, θεωρείται βέβαιο ότι θα ασκηθούν. Για τις συμβάσεις αορίστου υπολειπόμενης διάρκειας την 1 Ιανουαρίου 2019, η σύμβαση μίσθωσης έχει οριστεί, κατά μέσο όρο, στα 7 έτη για την Τράπεζα, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα σχετικά δεδομένα. Ανάλογα με τους όρους του κάθε συμβολαίου μίσθωσης, τα μισθώματα αναπροσαρμόζονται σε ετήσια βάση σύμφωνα με το δείκτη τιμών καταναλωτή, όπως δημοσιεύεται από την ΕΛΣΤΑΤ, συν ένα συμφωνημένο σταθερό ποσοστό.

Πριν την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 16, οι μισθώσεις αυτές είχαν ταξινομηθεί ως λειτουργικές μισθώσεις σύμφωνα με το ΔΛΠ 17.

Πληροφορίες αναφορικά με τις μισθώσεις για τις οποίες ο Όμιλος είναι μισθωτής παρουσιάζονται παρακάτω:

Δικαιώματα χρήσης περιουσιακών στοιχείων

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα δικαιώματα χρήσης περιουσιακών στοιχείων που περιλαμβάνονται στα ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία ανέρχονται σε € 174 εκατ. (σημ. 26), ενώ εκείνα που πληρούν τον ορισμό των επενδυτικών ακινήτων ανέρχονται σε € 14 εκατ. (σημ. 27).

Υποχρεώσεις από μισθώσεις

Οι υποχρεώσεις από μισθώσεις οι οποίες περιλαμβάνονται στις λοιπές υποχρεώσεις ανέρχονται σε € 193 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2019 (σημ. 35). Η χρονοανάλυση των υποχρεώσεων από μισθώσεις σύμφωνα με τις συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές, παρουσιάζεται στην σημείωση 5.2.3.

Ποσά που έχουν αναγνωριστεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων

Οι τόκοι των υποχρεώσεων από μισθώσεις παρουσιάζονται στην σημείωση 6 και τα έξοδα μισθώσεων που σχετίζονται με βραχυπρόθεσμες μισθώσεις ανέρχονται σε περίπου € 4 εκατ. Τα έξοδα λειτουργικών μισθώσεων σύμφωνα με το ΔΛΠ 17 ανέρχονταν σε € 54 εκατ. το 2018.

Ο Όμιλος το 2019 είχε συνολικά € 46 εκατ. ταμειακές εκροές για μισθώσεις.

Πολιτική σε ισχύ πριν την 1 Ιανουαρίου 2019

Ο Όμιλος έχει συνάψει συμβάσεις εμπορικών μισθώσεων για εγκαταστάσεις, εξοπλισμό και οχήματα. Η πλειοψηφία των μισθώσεων του Ομίλου είναι συμβάσεις μακροπρόθεσμης διάρκειας, σύμφωνα με τους συνήθεις όρους των εμπορικών μισθώσεων που ισχύουν σε κάθε χώρα, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων για ανανέωση. Συγκεκριμένα, όπως ορίζεται από τον Ελληνικό Νόμο για τις Εμπορικές Μισθώσεις που βρίσκεται σε ισχύ, το ελάχιστο χρονικό διάστημα που ισχύει για τις μισθώσεις των εμπορικών ακινήτων με έναρξη μετά το τέλος Φεβρουαρίου 2014 είναι τα τρία έτη. Κατά συνέπεια, οι μη ακυρώσιμες πληρωμές των λειτουργικών μισθώσεων καθορίζονται με βάση τις εν λόγω νομικές διατάξεις και τους σχετικούς συμβατικούς όρους.

Οι συμβάσεις μισθώσεων του Ομίλου δεν περιλαμβάνουν διατάξεις που να επιβάλλουν κάποιον περιορισμό στη δυνατότητα του Ομίλου να πληρώνει μερίσματα, να συμμετέχει σε συναλλαγές χρηματοδότησης χρέους ή να συνάπτει περαιτέρω συμβάσεις μίσθωσης.

Τα πληρωτέα μισθώματα από μη ακυρώσιμες λειτουργικές μισθώσεις παρουσιάζονται παρακάτω:

	2018 € εκατ.
Εντός ενός έτους	33
Από ένα έως πέντε έτη	67
Άνω των πέντε ετών	34
Σύνολο	134

Ο Όμιλος ως εκμισθωτής

Χρηματοδοτικές μισθώσεις

Πολιτική σε ισχύ μετά την 1 Ιανουαρίου 2019 (ΔΠΧΑ 16)

Ο Όμιλος εκμισθώνει ακίνητα και εξοπλισμό με συμβάσεις χρηματοδοτικών μισθώσεων, με την ιδιότητά του ως εκμισθωτής.

Η χρονοανάλυση των απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις, σύμφωνα με τα εισπρακτέα, μη προεξοφλημένα μισθώματα, παρουσιάζεται παρακάτω :

	2019 € εκατ.
Εντός ενός έτους	**21**
1-2 έτη	**15**
2-3 έτη	**10**
3-4 έτη	**8**
4-5 έτη	**6**
Άνω των πέντε ετών	**19**
Εισπρακτέα μισθώματα	**79**
Μη εγγυημένες υπολειπόμενες αξίες	**892**
Απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις	**971**
Μείον: Μη δεδουλευμένα έσοδα από χρηματοδοτικές μισθώσεις	**(65)**
Καθαρό ποσό απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις	**906**
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	**(350)**
Σύνολο	**556**

Πολιτική σε ισχύ πριν την 1 Ιανουαρίου 2019 (ΔΛΠ 17)

Τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες περιλάμβαναν απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις όπως αναλύονται παρακάτω:

	2018 € εκατ.
Απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις:	
Έως 1 έτος	499
Άνω του 1 έτους και έως 5 έτη	232
Άνω των 5 ετών	457
	1.188
Μη δεδουλευμένα έσοδα από χρηματοδοτικές μισθώσεις	(80)
Καθαρό ποσό απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις	1.108
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(468)
Σύνολο	640
Το καθαρό ποσό των απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις αναλύεται παρακάτω:	
Έως 1 έτος	483
Άνω του 1 έτους και έως 5 έτη	194
Άνω των 5 ετών	431
	1.108
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(468)
Σύνολο	640

Λειτουργικές μισθώσεις

Πολιτική σε ισχύ μετά την 1 Ιανουαρίου 2019 (ΔΠΧΑ 16)

Ο Όμιλος εκμισθώνει τα επενδυτικά του ακίνητα σύμφωνα με τους όρους των εμπορικών μισθώσεων που ισχύουν σε κάθε χώρα. Όταν οι μισθώσεις αυτές δεν μεταφέρουν επί της ουσίας τους κινδύνους και τα οφέλη που συνεπάγεται η κυριότητα των μισθωμένων ακινήτων, ο Όμιλος κατηγοριοποιεί τις μισθώσεις αυτές ως λειτουργικές. Πληροφορίες σχετικά με τις λειτουργικές μισθώσεις των επενδυτικών ακινήτων, συμπεριλαμβανομένων και των εσόδων από μισθώματα τα οποία έχει αναγνωρίσει ο Όμιλος κατά τη διάρκεια του έτους, παρατίθενται στη σημείωση 27.

Η χρονοανάλυση των απαιτήσεων από λειτουργικές μισθώσεις (αναφέρεται κυρίως στο χαρτοφυλάκιο επενδυτικών ακινήτων που αποκτήθηκε από την Grivalia το 2019, σημ.23.2), σύμφωνα με τις μη προεξοφλημένες καταβολές μισθωμάτων που πρόκειται να εισπραχθούν μετά την περίοδο αναφοράς, παρατίθεται παρακάτω :

	2019
	€ εκατ.
Εντός ενός έτους	**70**
Από ένα έως δύο έτη	**66**
Από δύο έως τρία έτη	**62**
Από τρία έως τέσσερα έτη	**50**
Από τέσσερα έως πέντε έτη	**44**
Άνω των πέντε ετών	**246**
Σύνολο	**538**

Πολιτική σε ισχύ πριν την 1 Ιανουαρίου 2019

Τα εισπρακτέα μισθώματα από μη ακυρώσιμες λειτουργικές μισθώσεις παρουσιάζονται παρακάτω:

	2018
	€ εκατ.
Εντός ενός έτους	4
Από ένα έως πέντε έτη	12
Άνω των πέντε ετών	3
Σύνολο	19

Το σύνολο των ελάχιστων μελλοντικών εισπρακτέων μισθωμάτων από μη ακυρώσιμες υπενοικιάσεις δεν ήταν σημαντικό.

42. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιπές δεσμεύσεις

Ο Όμιλος παρουσιάζει τις δεσμεύσεις που σχετίζονται με πιστωτικό κίνδυνο και τις οποίες ανέλαβε στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του που σχετίζονται με τις δανειοδοτήσεις στις ακόλουθες τρεις κατηγορίες: α) χρηματοοικονομικές εγγυήσεις, οι οποίες αναφέρονται σε εγγυήσεις και σε πιστωτικές επιστολές σε αναμονή που φέρουν τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο όπως τα δάνεια (υποκατάστατα πιστώσεων), β) δεσμεύσεις για την επέκταση της πίστωσης, οι οποίες περιλαμβάνουν ρητές δεσμεύσεις που είναι ανέκκλητες μέχρι τη λήξη της πίστωσης ή μπορούν να ανακληθούν μόνο μετά από σημαντικό δυσμενές γεγονός και γ) άλλες δεσμεύσεις που συνδέονται με πιστωτικό κίνδυνο, οι οποίες αφορούν ενέγγυες πιστώσεις και άλλες εγγυήσεις μεσαίου και χαμηλού κινδύνου σύμφωνα με τον Κανονισμό 575/2013/ΕΕ.

Οι δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο αναλύονται παρακάτω:

	2019	2018
	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις	**723**	715
Ανέκκλητες δεσμεύσεις πιστωτικών ορίων	**1.115**	580
Λοιπές δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	**507**	406
Σύνολο	**2.345**	1.701

Οι αναλύσεις ανά στάδιο όλων των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 ποσού € 5,3 δις (2018: € 4,7 δις), περιλαμβάνουν ανακλητές δανειακές δεσμεύσεις ποσού € 3 δις (2018: € 3 δις), ενώ το ποσό της αντίστοιχης πρόβλεψης απομείωσης ανέρχεται σε € 64 εκατ. (2018: € 58 εκατ.) παρέχονται στη σημείωση 5.

Επιπλέον, ο Όμιλος έχει εκδώσει χρηματοοικονομική εγγύηση για τον πιστωτικό κίνδυνο Ελληνικού Δημοσίου ποσού € 0,24 δις (2018: € 0,24 δις) για την εξασφάλιση της οποίας έχει γίνει ισόποση κατάθεση βάσει σχετικής συμφωνίας ενεχυρίασης (σημ.29).

Λοιπές δεσμεύσεις

(α) Η Τράπεζα υπέγραψε με το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (Single Resolution Fund – SRB), συμβάσεις αμετάκλητης δέσμευσης πληρωμής και παροχής εξασφάλισης ποσού € 13 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2019 (2018: € 10 εκατ.), το οποίο αντιπροσωπεύει το 15% της υποχρέωσης πληρωμής στο Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (Single Resolution Fund – SRF) για την εισφορά εξυγίανσης των ετών 2016-2019.

Βάσει των ανωτέρων συμβάσεων, στις οποίες προβλέπεται η παροχή ισόποσης εξασφάλισης σε μετρητά, η Τράπεζα ανέλαβε να καταβάλλει στο SRB ποσό ύψους έως το ποσό της αμετάκλητης δέσμευσης πληρωμής, σε περίπτωση αξίωσης εκτέλεσης και απαίτησης για πληρωμή από αυτό αναφορικά με μια ενέργεια εξυγίανσης. Η εν λόγω εξασφάλιση σε μετρητά έχει αναγνωριστεί ως χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού στον ισολογισμό του Ομίλου (σημ. 29).

(β) Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι συμβατικές δεσμεύσεις για την απόκτηση ιδιοχρησιμοποιούμενων ενσώματων και άυλων πάγιων στοιχείων ανήλθαν σε € 29 εκατ. (2018: € 18 εκατ.).

Επιπλέον, ο Όμιλος έχει αναλάβει συμβατική υποχρέωση σχετικά με μελλοντική αγορά επενδυτικών ακινήτων, η οποία ανέρχεται σε € 120 εκατ. περίπου την 31 Δεκεμβρίου 2019 (2018: μηδέν).

Γεγονός μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Τον Μάρτιο του 2020, ο Όμιλος εκπλήρωσε την προαναφερθείσα υποχρέωση και προχώρησε στην αγορά τεσσάρων ακινήτων τα οποία είναι μισθωμένα στον Όμιλο Σκλαβενίτη.Το τίμημα ανήλθε σε € 117 εκατ. περίπου, ενώ η καταβολή τιμήματος € 2 εκατ. περίπου εξαρτάται από συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Επίδικες υποθέσεις

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η πρόβλεψη που έχει αναγνωριστεί για μια σειρά επίδικων υποθέσεων έναντι του Ομίλου ανέρχεται σε € 59 εκατ. (2018: € 56 εκατ.). Το εν λόγω ποσό περιλαμβάνει € 34 εκατ. για μία εκκρεμή δικαστική υπόθεση, η οποία σχετίζεται με την απόκτηση του Νέου Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου το 2013 (2018: € 34 εκατ.).

Επιπλέον, ο Όμιλος της Eurobank έχει εισέλθει σε μια σειρά από δίκες, στο πλαίσιο της ασκήσεως των συνήθων δραστηριοτήτων του, οι οποίες βρίσκονται είτε σε πρώιμο ακόμη είτε σε προχωρημένο δικαστικό στάδιο. Η οριστική διευθέτηση των υποθέσεων αυτών μπορεί να απαιτήσει ανά περίπτωση την πάροδο ορισμένου χρόνου με την εξάντληση των κατά νόμο προβλεπόμενων ενδίκων μέσων από τα διάδικα μέρη. Η Διοίκηση, λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη της Γενικής Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών, δεν αναμένει ότι θα υπάρξει εκροή πόρων και συνεπώς θεωρεί ότι δεν απαιτείται η αναγνώριση πρόβλεψης.

Κατά της Τράπεζας έχουν ασκηθεί, μεταξύ άλλων, ένδικα βοηθήματα και ένδικα μέσα με τη μορφή αγωγών, αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων, ανακοπών κατά διαταγής πληρωμής και εφέσεων σε σχέση με την εγκυρότητα των όρων παροχής δανείων σε ελβετικό νόμισμα. Για ορισμένες πτυχές των δανείων σε ελβετικό νόμισμα υπήρχε δικαστική εκκρεμότητα ενώπιον της πλήρους Ολομέλειας του Αρείου Πάγου που είχε αφετηρία ατομική αγωγή. Η απόφαση που εκδόθηκε την 18 Απριλίου 2019 ήταν υπέρ της Τράπεζας.

Ασκήθηκε επίσης συλλογική αγωγή εκ μέρους ενώσεως καταναλωτών. Έως σήμερα, η συντριπτική πλειονότητα των αποφάσεων των πρωτοβάθμιων και των δευτεροβάθμιων δικαστηρίων που έχουν εκδοθεί, έχουν κρίνει υπέρ των θέσεων της Τράπεζας. Επί της συλλογικής αγωγής εκδόθηκε τον Φεβρουάριο του 2018 θετική για την Τράπεζα απόφαση του Εφετείου Αθηνών η οποία απέρριψε για ουσιαστικούς λόγους την αγωγή. Η απόφαση έχει προσβληθεί από τις ενώσεις καταναλωτών με αναίρεση ενώπιον του Αρείου Πάγου και είχε οριστεί ως ημερομηνία εκδικάσεως η 20 Μαΐου 2019. Η ακρόαση αυτή, η οποία αρχικά ακυρώθηκε λόγω των εκλογών την 26 Μαΐου 2019, πραγματοποιήθηκε την 13 Ιανουαρίου 2020 και εκκρεμεί η ανακοίνωση της απόφασης.

Σε κάθε περίπτωση η Διοίκηση της Τράπεζας παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στις σχετικές υποθέσεις, προκειμένου να καθορίσει ενδεχόμενες λογιστικές επιπτώσεις, σύμφωνα με τις λογιστικές αρχές του Ομίλου.

43. Πληροφόρηση ανά επιχειρηματικό τομέα

Η Διοίκηση έχει καθορίσει τους επιχειρηματικούς τομείς με βάση τις εσωτερικές αναφορές που επισκοπούνται από την Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού (Strategic Planning Committee). Οι ανωτέρω αναφορές χρησιμοποιούνται για τη διάθεση των πόρων και την αξιολόγηση της απόδοσης κάθε τομέα, προκειμένου να ληφθούν οι στρατηγικές αποφάσεις. Η Επιτροπή Στρατηγικού Σχεδιασμού εξετάζει τις επιχειρηματικές δραστηριότητες τόσο με βάση τους επιχειρηματικούς τομείς όσο και με γεωγραφικά

κριτήρια. Γεωγραφικά, η Διοίκηση εξετάζει την απόδοση των δραστηριοτήτων που κατευθύνονται από την Ελλάδα και άλλες χώρες της Ευρώπης (Διεθνείς Δραστηριότητες). Οι δραστηριότητες στην Ελλάδα διαχωρίζονται περαιτέρω σε λιανική τραπεζική, τραπεζική επιχειρήσεων, διαχείριση περιουσίας, επενδυτική τραπεζική και προϊόντα κεφαλαιαγοράς και από το δεύτερο τρίμηνο του 2019, σε επενδυτικά ακίνητα. Οι Διεθνείς Δραστηριότητες παρακολουθούνται και αξιολογούνται σε επίπεδο χώρας. Ο Όμιλος ενοποιεί τους επιχειρηματικούς τομείς με κοινά οικονομικά χαρακτηριστικά, οι οποίοι αναμένεται να έχουν παρόμοια οικονομική ανάπτυξη μακροπρόθεσμα.

Ο Όμιλος είναι οργανωμένος στους ακόλουθους επιχειρηματικούς τομείς:

- Λιανική Τραπεζική: περιλαμβάνει λογαριασμούς όψεως πελατών, ταμιευτηρίου, καταθέσεις και καταθετικά-επενδυτικά προϊόντα, πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες, καταναλωτικά δάνεια, χορηγήσεις μικρών επιχειρήσεων και στεγαστικά δάνεια.
- Τραπεζική Επιχειρήσεων: περιλαμβάνει λογαριασμούς όψεως, καταθέσεις, ανοιχτούς αλληλόχρεους λογαριασμούς, δάνεια και άλλες πιστωτικές διευκολύνσεις, προϊόντα συναλλάγματος και παράγωγα προϊόντα για εταιρείες, υπηρεσίες θεματοφυλακής, χρηματιστηριακές υπηρεσίες, διαχείρισης διαθεσίμων, διαχείρισης ρευστότητας και χρηματοδότησης εμπορικών συναλλαγών.
- Διαχείριση Περιουσίας (Wealth Management): περιλαμβάνει υπηρεσίες Private Banking σε μεσαίου και υψηλού εισοδήματος ιδιώτες, προϊόντα αμοιβαίων κεφαλαίων και καταθετικά-επενδυτικά, χρηματοοικονομική διαχείριση περιουσιακών στοιχείων θεσμικών πελατών, καθώς επίσης και την αναλογία κερδών/ζημιών του Ομίλου από τον Όμιλο Eurolife .
- Επενδυτική Τραπεζική και Προϊόντα Κεφαλαιαγοράς: περιλαμβάνει υπηρεσίες επενδυτικής τραπεζικής, συμπεριλαμβανομένων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε εταιρείες, παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών σε θέματα συγχωνεύσεων και εξαγορών, διαπραγμάτευσης χρηματοοικονομικών μέσων, χρηματοδοτήσεων επιχειρήσεων και θεσμικών επενδυτών όπως επίσης και ειδικών χρηματοοικονομικών συμβουλών και διαμεσολαβήσεων τόσο σε ιδιώτες όσο και σε μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις.
- Διεθνείς Δραστηριότητες: περιλαμβάνουν τις δραστηριότητες σε Βουλγαρία, Σερβία, Κύπρο, Λουξεμβούργο και σε Ρουμανία (οι δραστηριότητες των θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία που είχαν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση συμπεριλαμβάνονται ως την 31 Μαρτίου 2018, σημ. 30).
- Επενδυτικά Ακίνητα: Από το δεύτερο τρίμηνο του 2019, σε συνέχεια της συγχώνευσης της Τράπεζας με την Grivalia, οι δραστηριότητες επενδυτικών ακινήτων (Τράπεζα, Eurobank Ergasias Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Μονοπρόσωπη Α.Ε. και πρώην όμιλος Grivalia) που σχετίζονται με ένα διαφοροποιημένο χαρτοφυλάκιο εμπορικών ακινήτων, με υψηλή απόδοση από ακίνητα καλής ποιότητας, στους τομείς των γραφείων, λιανικού εμπορίου, εφοδιασμού (logistics), υποδομών και φιλοξενίας, παρακολουθούνται ως ένας διακριτός τομέας του Ομίλου. Την 31 Δεκεμβρίου 2018, τα χαρτοφυλάκια επενδυτικών ακινήτων της Eurobank Ergasias Χρηματοδοτικές Μισθώσεις Μονοπρόσωπη Α.Ε ποσού € 44 εκατ. και της Τράπεζας ποσού € 32 εκατ. συμπεριλήφθηκαν στον τομέα τραπεζικής επιχειρήσεων και στον τομέα λοιπών δραστηριοτήτων αντίστοιχα, ενώ τα αποτελέσματα τους για τη χρήση 2018 δεν ήταν σημαντικά, επομένως η συγκριτική πληροφόρηση δεν έχει αναπροσαρμοστεί.

Οι λοιπές δραστηριότητες του Ομίλου αφορούν κυρίως στη διαχείριση ακίνητης περιουσίας (συμπεριλαμβανομένων ανακτηθέντων ακινήτων) και σε λοιπές επενδυτικές δραστηριότητες.

Οι αναφορές προς τη Διοίκηση του Ομίλου βασίζονται στα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.) όπως υιοθετήθηκαν από την ΕΕ. Οι λογιστικές αρχές των επιχειρηματικών τομέων του Ομίλου είναι οι ίδιες με αυτές που περιγράφονται στις βασικές λογιστικές αρχές.

Τα έσοδα που προκύπτουν από τις συναλλαγές μεταξύ των επιχειρηματικών τομέων κατανέμονται με βάση αμοιβαίως συμφωνημένους όρους που προσεγγίζουν τις τιμές της αγοράς.

43.1 Επιχειρηματικοί τομείς

	31 Δεκεμβρίου 2019							
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διαχείριση Περιουσίας € εκατ.	Επενδυτική Τραπεζική και Προϊόντα Κεφαλαιαγοράς € εκατ.	Επενδυτικά Ακίνητα € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους	509	302	12	222	(12)	381	(37)	1.377
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	67	70	30	21	0	103	3	294
Λοιπά καθαρά έσοδα	(2)	27	0	29	113	30	(24)	173
Έσοδα από τρίτους	574	399	42	272	101	514	(58)	1.844
Έσοδα μεταξύ τομέων	17	13	1	(22)	1	(5)	(5)	-
Συνολικά έσοδα	591	412	43	250	102	509	(63)	1.844
Λειτουργικά έξοδα	(430)	(118)	(23)	(75)	(21)	(224)	(10)	(901)
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	(399)	(130)	(0)	-	-	(95)	-	(624)
Ζημιές απομείωσης υπεραξίας	-	-	-	-	(62)	-	-	(62)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις (σημ. 12)	(8)	(2)	(0)	33	(2)	(6)	(47)	(32)
Αναλογία κερδών/(ζημιών) από επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	(0)	0	20	-	3	(0)	0	23
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου και εξόδων αναδιάρθρωσης	(246)	162	40	208	20	184	(120)	248
Έξοδα αναδιάρθρωσης (σημ. 12)	(19)	(3)	(0)	(0)	-	(17)	(49)	(88)
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου	(265)	159	40	208	20	167	(169)	160
Ζημιές από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου	-	-	-	-	-	(3)	(0)	(3)
Δικαιώματα τρίτων	-	-	-	-	-	(0)	0	0
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν στους μετόχους	(265)	159	40	208	20	164	(169)	157

	31 Δεκεμβρίου 2019							
	Λιανική Τραπεζική [3] € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διαχείριση Περιουσίας € εκατ.	Επενδυτική Τραπεζική και Προϊόντα Κεφαλαιαγοράς € εκατ.	Επενδυτικά Ακίνητα € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής [1],[3] € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Ενεργητικό ανά τομέα	20.029	13.515	111	14.464	1.216	15.057	369	64.761
Υποχρεώσεις ανά τομέα	25.302	7.368	2.062	8.307	202	13.484	1.369	58.094

Ο τομέας των Διεθνών Δραστηριοτήτων αναλύεται περαιτέρω ως ακολούθως:

	31 Δεκεμβρίου 2019					
	Ρουμανία € εκατ.	Βουλγαρία € εκατ.	Σερβία € εκατ.	Κύπρος € εκατ.	Λουξεμβούργο € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους	12	184	58	103	24	381
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	(2)	54	14	28	9	103
Λοιπά καθαρά έσοδα	0	23	2	2	3	30
Έσοδα από τρίτους	10	261	74	133	36	514
Έσοδα μεταξύ τομέων	(1)	1	(1)	(0)	(4)	(5)
Συνολικά έσοδα	9	262	73	133	32	509
Λειτουργικά έξοδα	(7)	(109)	(50)	(39)	(19)	(224)
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	(16)	(42)	(26)	(11)	0	(95)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις	-	(4)	(1)	(1)	0	(6)
Αναλογία κερδών/(ζημιών) από επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	(0)	-	(0)	-	-	(0)
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες, προ φόρου και εξόδων αναδιάρθρωσης	(14)	107	(4)	82	13	184
Εξοδα αναδιάρθρωσης (σημ. 12)	-	(17)	-	-	-	(17)
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου	(14)	90	(4)	82	13	167
Ζημιές από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου	(3)	-	-	-	-	(3)
Δικαιώματα τρίτων	-	(0)	(0)	-	-	(0)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν στους μετόχους	(17)	90	(4)	82	13	164

	31 Δεκεμβρίου 2019					
	Ρουμανία € εκατ.	Βουλγαρία € εκατ.	Σερβία € εκατ.	Κύπρος € εκατ.	Λουξεμβούργο € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.
Ενεργητικό ανά τομέα [2]	363	5.550	1.510	6.260	1.374	15.057
Υποχρεώσεις ανά τομέα [2]	530	4.966	1.101	5.698	1.189	13.484

	31 Δεκεμβρίου 2018 αναμορφωμένα						
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διαχείριση Περιουσίας € εκατ.	Επενδυτική Τραπεζική και Προϊόντα Κεφαλαιαγοράς € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους	570	329	10	223	337	(53)	1.416
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	53	81	27	49	87	1	298
Λοιπά καθαρά έσοδα (σημ. 2.3.2)	7	9	0	94	3	5	118
Έσοδα από τρίτους	630	419	37	366	427	(47)	1.832
Έσοδα μεταξύ τομέων	15	16	5	(26)	(4)	(6)	-
Συνολικά έσοδα	645	435	42	340	423	(53)	1.832
Λειτουργικά έξοδα (σημ. 2.3.2)	(448)	(121)	(23)	(76)	(191)	(15)	(874)
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	(409)	(208)	1	(0)	(64)	(0)	(680)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις (σημ. 2.3.2)	(3)	(3)	0	15	(5)	(13)	(9)
Αναλογία κερδών/(ζημιών) από συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	0	(0)	29	-	(0)	(0)	29
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου και εξόδων αναδιάρθρωσης	(215)	103	49	279	163	(81)	298
Έξοδα αναδιάρθρωσης (σημ. 12)	(33)	(4)	(1)	(0)	(1)	(23)	(62)
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου	(248)	99	48	279	162	(104)	236
Κέρδη/(ζημιές) από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου	-	-	-	-	(113)	43	(70)
Δικαιώματα τρίτων	-	-	-	-	(0)	(0)	(0)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν στους μετόχους	(248)	99	48	279	49	(61)	166

	31 Δεκεμβρίου 2018 αναμορφωμένα						
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διαχείριση Περιουσίας € εκατ.	Επενδυτική Τραπεζική και Προϊόντα Κεφαλαιαγοράς € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής [1] € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Ενεργητικό ανά τομέα (σημ. 2.3.2)	21.330	13.086	222	10.291	12.397	671	57.997
Υποχρεώσεις ανά τομέα (σημ. 2.3.2)	24.582	6.054	1.773	8.021	11.004	1.520	52.954

	31 Δεκεμβρίου 2018 αναμορφωμένα					
	Ρουμανία € εκατ.	Βουλγαρία € εκατ.	Σερβία € εκατ.	Κύπρος € εκατ.	Λουξεμβούργο € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Καθαρά έσοδα από τόκους	10	154	60	90	23	337
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	(2)	42	15	24	8	87
Λοιπά καθαρά έσοδα (σημ. 2.3.2)	1	(6)	2	4	2	3
Έσοδα από τρίτους	9	190	77	118	33	427
Έσοδα μεταξύ τομέων	(0)	(0)	(1)	(0)	(3)	(4)
Συνολικά έσοδα	9	190	76	118	30	423
Λειτουργικά έξοδα (σημ. 2.3.2)	(7)	(88)	(48)	(31)	(17)	(191)
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	(10)	(35)	(8)	(11)	0	(64)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις (σημ. 2.3.2)	(1)	(0)	(3)	(1)	(0)	(5)
Αναλογία κερδών/(ζημιών) από συμμετοχές σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	(0)	-	(0)	-	-	(0)
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου και εξόδων αναδιάρθωσης	(9)	67	17	75	13	163
Έξοδα αναδιάρθρωσης	-	-	-	(1)	-	(1)
Κέρδη/(ζημιές) από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου	(9)	67	17	74	13	162
Ζημιές από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ φόρου	(113)	-	-	-	-	(113)
Δικαιώματα τρίτων	(0)	(0)	(0)	-	-	(0)
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου που αναλογούν στους μετόχους	(122)	67	17	74	13	49

	31 Δεκεμβρίου 2018 αναμορφωμένα					
	Ρουμανία € εκατ.	Βουλγαρία € εκατ.	Σερβία € εκατ.	Κύπρος € εκατ.	Λουξεμβούργο € εκατ.	Διεθνείς Δραστηριότητες € εκατ.
Ενεργητικό ανά τομέα [2] (σημ. 2.3.2)	425	4.015	1.442	5.457	1.343	12.397
Υποχρεώσεις ανά τομέα [2]	580	3.550	1.039	4.969	1.155	11.004

[1] Περιλαμβάνονται απαλοιφές μεταξύ του τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων και των λοιπών επιχειρηματικών τομέων του Ομίλου.

[2] Τα διεταιρικά υπόλοιπα μεταξύ των χωρών έχουν εξαιρεθεί από το σύνολο του ενεργητικού και των υποχρεώσεων του τομέα Διεθνών Δραστηριοτήτων.

[3] Σε συνέχεια της ολοκλήρωσης της συναλλαγής Pillar, τα δάνεια του τομέα λιανικής τραπεζικής μειώθηκαν κατά € 1.142 εκατ. και εκείνα του τομέα λοιπών δραστηριοτήτων αυξήθηκαν κατά € 1.062 εκατ. (σημ.20).

43.2 Γνωστοποιήσεις όσον αφορά στο σύνολο του Ομίλου

Η ανάλυση των εσόδων του Ομίλου από συνεχιζόμενες δραστηριότητες για κάθε κατηγορία προϊόντων και υπηρεσιών με παρόμοια χαρακτηριστικά παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

	2019	2018 αναμορφωμένα
	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες	**1.626**	1.728
Καταθέσεις και υπηρεσίες διαχείρισης επενδύσεων	**(61)**	(64)
Κεφαλαιαγορές	**167**	172
Μη τραπεζικές και λοιπές εργασίες (σημ. 2.3.2)	**112**	(4)
Σύνολο	**1.844**	1.832

Πληροφορίες σχετικά με την υποβολή εκθέσεων ανά χώρα, με βάση το Νόμο 4261/2014, παρατίθενται στο Παράρτημα.

44. Εταιρικός Μετασχηματισμός - Διάσπαση με απόσχιση κλάδου

Τον Νοέμβριο 2018, η Τράπεζα ανακοίνωσε το σχέδιο μετασχηματισμού της, το οποίο αφορά στη συγχώνευση με την Grivalia (σημ. 23.2) και στην επιτάχυνση της μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (ΜΕΑ), η οποία περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενέργειες: α) την τιτλοποίηση περίπου € 2 δις ΜΕΑ μέσω της έκδοσης ομολογιών υψηλής, ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης και την πώληση σε τρίτους του 95% των εν λόγω ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης, με αποτέλεσμα την αποαναγνώριση των τιτλοποιημένων ΜΕΑ από τον ισολογισμό της Τράπεζας (σχέδιο Pillar, σημ. 20), β) την τιτλοποίηση περίπου € 7,5 δις ΜΕΑ μέσω της έκδοσης ομολογιών υψηλής, ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης (σχέδιο Cairo, σημ. 34), γ) το νομικό διαχωρισμό των βασικών από τις μη βασικές δραστηριότητες της Τράπεζας μέσω της διάσπασης με απόσχιση κλάδου και τη μεταφορά των βασικών δραστηριοτήτων σε νέα θυγατρική εταιρεία (όπως αναλύεται κατωτέρω), δ) την είσοδο στρατηγικού επενδυτή στην κατά 100% θυγατρική εταιρεία της Τράπεζας, Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις («FPS»), η οποία είναι αδειοδοτημένη εταιρεία διαχείρισης δανείων, συμπεριλαμβανομένου και του Τομέα Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων της Τράπεζας (σημ. 30), ε) την πώληση σε τρίτους μέρους των τίτλων μέσης και χαμηλής διαβάθμισης του σχεδίου Cairo (σημ. 34) και στ) την σχεδιαζόμενη αποαναγνώριση των τιτλοποιημένων ΜΕΑ μέσω της πώλησης / διανομής των υπολειπόμενων ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης του σχεδίου Cairo, εφόσον εκπληρωθούν ορισμένες προϋποθέσεις, μεταξύ των οποίων η λήψη των αναγκαίων εταιρικών και κανονιστικών εγκρίσεων.

Διάσπαση με απόσχιση κλάδου

Την 28 Ιουνίου 2019, το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) της Τράπεζας («η Διασπώμενη») αποφάσισε την έναρξη της διαδικασίας διάσπασης με απόσχιση του τραπεζικού κλάδου της Eurobank και τη μεταφορά του σε νέα εταιρεία-πιστωτικό ίδρυμα το οποίο θα συσταθεί («η Επωφελούμενη»).

Την 31 Ιουλίου 2019, το Δ.Σ. της Τράπεζας ενέκρινε το Σχέδιο Διάσπασης μέσω της προαναφερθείσας απόσχισης και της σύστασης νέας εταιρείας-πιστωτικού ιδρύματος, σύμφωνα με το άρθρο 16 του Ν. 2515/1997 και τα άρθρα 57 (3) και 59-74 του Ν. 4601/2019, όπως είναι σε ισχύ. Ειδικότερα, η διάσπαση θα αφορά στην απόσχιση του τραπεζικού κλάδου της Eurobank στον οποίο περιλαμβάνονται τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού όπως αυτά εμφανίζονται στον ισολογισμό Μετασχηματισμού του αποσχιζόμενου κλάδου της 30 Ιουνίου 2019 («Ημερομηνία Μετασχηματισμού»). Όλες οι πράξεις που διενεργήθηκαν μετά την Ημερομηνία Μετασχηματισμού και αφορούν στον αποσχιζόμενο κλάδο θεωρούνται ως διενεργηθείσες για λογαριασμό της Επωφελούμενης. Από την 9 Αυγούστου 2019, το Σχέδιο Διάσπασης της Τράπεζας είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της καθώς και στην ιστοσελίδα του Γενικού Εμπορικού Μητρώου.

Η Διασπώμενη θα διατηρήσει δραστηριότητες και περιουσιακά στοιχεία που δεν αφορούν στις κύριες τραπεζικές δραστηριότητες, αλλά σχετίζονται κυρίως με το στρατηγικό σχεδιασμό της διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων δανείων και με την παροχή υπηρεσιών προς εταιρείες του Ομίλου και τρίτους. Επιπρόσθετα, η Διασπώμενη θα διατηρήσει την πλειοψηφία των ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης (mezzanine και junior notes) του σχεδίου Cairo, τους προνομιούχους τίτλους (σημ. 39), τις συμμετοχές σε συγκεκριμένες θυγατρικές συμπεριλαμβανομένων της Be Business Exchanges A.E. και εταιρειών ακίνητης περιουσίας που σχετίζονται με τα projects Pillar και Cairo. Σε περίπτωση που κάποια στοιχεία ενεργητικού ή παθητικού δεν είναι δυνατόν να μεταβιβαστούν στο πλαίσιο του προαναφερθέντος Σχεδίου Διάσπασης, η Διασπώμενη, θα αναλάβει την υποχρέωση να διακανονίσει την είσπραξη ή ρευστοποίηση τους σύμφωνα με τις οδηγίες της Επωφελούμενης, ενώ η Επωφελούμενη θα αναλάβει

την υποχρέωση αποζημίωσης της Διασπώμενης για την εξόφληση υποχρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων ενδεχόμενων εξόδων ή ζημιών.

Την 31 Ιανουαρίου 2020, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση (ΕΓΣ) των μετόχων της Τράπεζας αποφάσισε, μεταξύ άλλων, α) την έγκριση της προαναφερθείσας διάσπασης με την απόσχιση του τραπεζικού κλάδου της Eurobank και τη σύσταση νέας εταιρείας-πιστωτικού ιδρύματος με την επωνυμία «Τράπεζα Eurobank Ανώνυμη Εταιρεία», β) την έγκριση του Σχεδίου Διάσπασης καθώς και του Καταστατικού της Επωφελούμενης, όπως εγκρίθηκαν από το Δ.Σ. της Τράπεζας και γ) την προσαρμογή του Καταστατικού της Διασπώμενης εταιρείας, η οποία θα παύσει να είναι πιστωτικό ίδρυμα, με αλλαγή του σκοπού και της επωνυμίας της, όπως επίσης εγκρίθηκε από το Δ.Σ. της Τράπεζας.

Με την ολοκλήρωση της διάσπασης (δηλαδή την ημέρα καταχώρησης στο ΓΕΜΗ της σχετικής εγκριτικής απόφασης της αρμόδιας αρχής), θα λάβουν χώρα τα ακόλουθα: α) Η Επωφελούμενη θα ιδρυθεί και η Διασπώμενη θα καταστεί μέτοχος της Επωφελούμενης μέσω της απόκτησης του συνόλου των μετοχών που θα εκδώσει η Επωφελούμενη και συγκεκριμένα 3.683.244.830 κοινές ονομαστικές μετοχές ονομαστικής αξίας € 1,10 εκάστη και β) η Επωφελούμενη θα υποκαταστήσει τη Διασπώμενη ως καθολική διάδοχος στο σύνολο των μεταβιβαζόμενων σε αυτήν στοιχείων ενεργητικού και παθητικού, όπως αυτά αποτυπώνονται στον ισολογισμό Μετασχηματισμού του αποσχιζόμενου κλάδου και διαμορφώνονται μέχρι την ημέρα ολοκλήρωσης της διάσπασης.

Η ολοκλήρωση της διάσπασης, αναμένεται να λάβει χώρα μέχρι το τέλος Μαρτίου του 2020 υπό την αίρεση της λήψης των αναγκαίων εγκρίσεων από τις αρμόδιες Αρχές.

45. Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Πληροφορίες σχετικά με λοιπά γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού αναφέρονται στις εξής σημειώσεις:

Σημείωση 2.1 – Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων
Σημείωση 4 – Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων
Σημείωση 5.2 – Παράγοντες Χρηματοοικονομικού Κινδύνου
Σημείωση 23.1 – Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες
Σημείωση 24 – Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες
Σημείωση 34 – Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους
Σημείωση 39 – Προνομιούχοι τίτλοι
Σημείωση 42 – Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιπές δεσμεύσεις
Σημείωση 44 – Εταιρικός Μετασχηματισμός- Διάσπαση με απόσχιση κλάδου

46. Συνδεόμενα μέρη

Τον Μάιο του 2019, σε συνέχεια της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας στο πλαίσιο της συγχώνευσης με απορρόφηση της Grivalia Properties Α.Ε.Ε.Α.Π (σημ. 23.2), το ποσοστό των κοινών μετοχών με δικαίωμα ψήφου της Τράπεζας που κατέχει το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) μειώθηκε από 2,38% σε 1,40%. Το ΤΧΣ θεωρείται ότι συνεχίζει να ασκεί ουσιώδη επιρροή στην Τράπεζα βάσει των διατάξεων που προβλέπει ο Νόμος 3864/2010, όπως είναι σε ισχύ και της σύμβασης πλαισίου συνεργασίας την οποία έχει υπογράψει η Τράπεζα με το ΤΧΣ. Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα του ΤΧΣ βάσει του προαναφερθέντος πλαισίου παρέχονται στην ενότητα «Έκθεση διαχείρισης και δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης» των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019.

Ο Όμιλος πραγματοποιεί τραπεζικές συναλλαγές με τα συνδεόμενα μέρη μέσα στα συνήθη πλαίσια των εργασιών του και σε καθαρά εμπορική βάση. Οι συναλλαγές αυτές περιλαμβάνουν δάνεια, καταθέσεις και εγγυήσεις. Επιπλέον, μέσα στα συνήθη πλαίσια των επενδυτικών τραπεζικών εργασιών του, ο Όμιλος ενδέχεται να κατέχει χρεωστικούς και συμμετοχικούς τίτλους των συνδεόμενων μερών.

Τα υπόλοιπα των συναλλαγών με (α) τα βασικά μέλη της Διοίκησης (ΒΜΔ) και τις εταιρείες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από ΒΜΔ καθώς και (β) τις συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες, και τα αντίστοιχα έσοδα και έξοδα παρουσιάζονται παρακάτω:

	31 Δεκεμβρίου 2019		31 Δεκεμβρίου 2018	
	ΒΜΔ [1] και Εταιρείες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από ΒΜΔ € εκατ.	**Συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες € εκατ.**	ΒΜΔ [1] και Εταιρείες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από ΒΜΔ € εκατ.	Συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	**6,20**	**24,59**	7,20	18,74
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	**-**	**9,81**	-	6,88
Υποχρεώσεις προς πελάτες	**20,34**	**47,75**	14,79	45,13
Λοιπές υποχρεώσεις	**0,04**	**3,76**	0,03	2,52
Καθαρά έσοδα από τόκους	**(0,03)**	**(3,90)**	0,02	(5,55)
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	**0,02**	**17,22**	0,03	12,23
Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών	**-**	**0,25**	-	0,23
Αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους	**-**	**-**	-	0,31
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις συμπεριλαμβανομένων σχετικών εξόδων	**-**	**(4,53)**	-	(22,14)
Λοιπά λειτουργικά έσοδα / (έξοδα)[2]	**(7,61)**	**(23,84)**	-	(23,96)
Εκδοθείσες εγγυήσεις	**0,01**	**2,00**	-	-
Ληφθείσες εγγυήσεις	**0,03**	**-**	0,03	-

[1] Περιλαμβάνονται τα βασικά μέλη της Διοίκησης του Ομίλου και τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα.
[2] Το ποσό των € 7,61 εκατ. για τις εταιρείες που ελέγχονται από ΒΜΔ σχετίζεται με τη σύμβαση παροχής υπηρεσιών με την Grivalia Management Company S.A. (σημ. 23.2).

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, δεν υπήρξαν σημαντικές συναλλαγές με το ΤΧΣ. Επιπλέον, την 31 Δεκεμβρίου 2019 τα δάνεια, μετά από προβλέψεις, που δόθηκαν σε μη ενοποιούμενες εταιρείες οι οποίες ελέγχονται από την Τράπεζα βάσει σχετικών συμφωνητικών ενεχυρίασης των μετοχών τους ήταν € 3 εκατ. (2018: € 3,3 εκατ.).

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, αντιλογίστηκε πρόβλεψη απομείωσης ποσού € 0,1 εκατ. (2018: πρόβλεψη απομείωσης € 16,5 εκατ.), έναντι δανείων σε συγγενείς εταιρείες και σε κοινοπραξίες του Ομίλου, ενώ η αντίστοιχη συνολική πρόβλεψη απομείωσης ανέρχεται σε € 0,5 εκατ. (2018: € 0,6 εκατ.). Επιπρόσθετα, την 31 Δεκεμβρίου 2019, η αναπροσαρμογή της αξίας των δανείων σε συγγενείς εταιρείες και σε κοινοπραξίες του Ομίλου που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, ανέρχεται σε € 17,7 εκατ.

Ως αποτέλεσμα της ολοκλήρωσης της συγχώνευσης της Eurobank με την Grivalia Properties Α.Ε.Ε.Α.Π. (σημείωση 23.2), ο όμιλος Fairfax αύξησε το ποσοστό συμμετοχής του στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας, το οποίο την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανέρχεται στο 31,27%. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα υπόλοιπα των συναλλαγών του Ομίλου με τον όμιλο Fairfax αφορούν κυρίως σε χορηγηθέντα δάνεια € 3,3 εκατ., καταθέσεις € 3,7 εκατ. και δοθείσες εγγυήσεις € 0,4 εκατ.

Παροχές προς τα βασικά μέλη της Διοίκησης (μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και λοιπά βασικά μέλη της Διοίκησης του Ομίλου)
Οι αμοιβές των βασικών μελών της Διοίκησης που αφορούν σε βραχυπρόθεσμες παροχές ανέρχονται σε € 6,90 εκατ. (2018: € 6,97 εκατ.), ενώ εκείνες που αφορούν σε μακροπρόθεσμες παροχές ανέρχονται σε € 1,05 εκατ. (2018: € 1,58 εκατ.). Επιπλέον, την 31 Δεκεμβρίου 2019 ο Όμιλος έχει σχηματίσει μια υποχρέωση καθορισμένων παροχών για τα ΒΜΔ ποσού € 1,70 εκατ. (2018: € 1,68 εκατ.), ενώ το αντίστοιχο κόστος για τη χρήση το οποίο έχει αναγνωρισθεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων ανέρχεται σε € 0,29 εκατ. και οι αναλογιστικές ζημιές οι οποίες αναγνωρίστηκαν στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση ανέρχονται σε € 0,17 εκατ. (2018: € 0,09 εκατ. κόστος το οποίο αναγνωρίστηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων).

47. Εξωτερικοί Ελεγκτές

Η Τράπεζα έχει υιοθετήσει Πολιτική για την Ανεξαρτησία των Εξωτερικών Ελεγκτών στην οποία ορίζονται, μεταξύ άλλων, οι επιτρεπόμενες και μη επιτρεπόμενες υπηρεσίες που μπορούν να παρασχεθούν από τους ελεγκτές του Ομίλου, πέρα από τις υπηρεσίες υποχρεωτικού τακτικού ελέγχου. Για οποιεσδήποτε τέτοιες υπηρεσίες που υφίσταται πρόθεση να ανατεθούν στους ελεγκτές του Ομίλου, υπάρχουν συγκεκριμένοι ελεγκτικοί μηχανισμοί προκειμένου η Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας να διασφαλίζει ότι υπάρχει ικανοποιητική ισορροπία μεταξύ των ελεγκτικών και των μη ελεγκτικών εργασιών.

Οι συνολικές αμοιβές που κατέβαλλε ο Όμιλος στον κύριο ανεξάρτητο ελεγκτή «KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε.», συμπεριλαμβάνοντας το δίκτυο της KPMG, για ελεγκτικές και λοιπές υπηρεσίες που του παρασχέθηκαν αναλύονται ως ακολούθως:

	2019	2018
	€ εκατ.	€ εκατ.
Τακτικός έλεγχος [1]	**(2,3)**	(2,4)
Φορολογικό πιστοποιητικό	**(0,4)**	(0,3)
Λοιπες ελεγκτικές υπηρεσίες	**(0,6)**	(0,2)
Μη ελεγκτικές υπηρεσίες	**(0,2)**	(0,1)
Σύνολο	**(3,5)**	(3,0)

[1] *Περιλαμβάνει αμοιβές για τον υποχρεωτικό έλεγχο των ετήσιων ατομικών και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.*

Σημειώνεται ότι, οι αμοιβές για τις μη ελεγκτικές υπηρεσίες του τακτικού ελεγκτή της Τράπεζας «KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε.» Ελλάδα, ανήλθαν σε € 0,2 εκατ.

48. Διοικητικό Συμβούλιο

Το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) εξελέγη από την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας (ΤΓΣ) την 10 Ιουλίου 2018, για θητεία τριών ετών, η οποία θα λήξει την 10 Ιουλίου 2021 παρατεινόμενη μέχρι τη λήξη της προθεσμίας εντός της οποίας θα συνέλθει η ΤΓΣ για το έτος 2021.

Επιπρόσθετα:

- Το Δ.Σ. της Τράπεζας με τις από 29 Μαρτίου και 1 Απριλίου 2019 αποφάσεις του, όρισε τον κ. Γεώργιο Ζανιά ως νέο μη εκτελεστικό μέλος και Πρόεδρο του Δ.Σ., σε αντικατάσταση του παραιτηθέντος Προέδρου κ. Ν. Καραμούζη. Η εκλογή του κ. Γεωργίου Ζανιά ανακοινώθηκε στην Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας (ΕΓΣ) την 5 Απριλίου 2019 και η θητεία αυτού θα λήξει ταυτόχρονα με τη θητεία των υπολοίπων μελών του Δ.Σ.

- Κατόπιν της παραίτησης της κας Lucrezia Reichlin, με ισχύ από την 1 Απριλίου 2019, το Δ.Σ. της Τράπεζας αποφάσισε την 1 Απριλίου 2019 τη μη αντικατάστασή της και τη συνέχιση της διαχείρισης και εκπροσώπησης της Τράπεζας από το Δ.Σ. χωρίς την αντικατάστασή της.

- Η ΕΓΣ των Μετόχων της Τράπεζας κατά τη συνεδρίαση της την 5 Απριλίου 2019 ενέκρινε την εκλογή του κ. Νικολάου Μπέρτσου ως νέου ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του Δ.Σ. της Τράπεζας, η θητεία του οποίου θα λήξει ταυτόχρονα με τη θητεία των υπολοίπων μελών του Δ.Σ. Την ίδια ημέρα (5 Απριλίου 2019) το Δ.Σ. αποφάσισε την συγκρότησή του σε σώμα.

- Το Δ.Σ. με την από 31 Ιουλίου 2019 απόφασή του, διόρισε τον κ. Κωνσταντίνο Αγγελόπουλο ως νέο εκπρόσωπο του ΤΧΣ στο ΔΣ της Eurobank σε αντικατάσταση της παραιτηθείσας κας Αικατερίνης Μπερίτση, σύμφωνα με τις διατάξεις που προβλέπει ο Νόμος 3864/2010 και της σύμβασης πλαισίου συνεργασίας την οποία έχει υπογράψει η Eurobank με το ΤΧΣ.

- Το Δ.Σ. με την από 16 Δεκεμβρίου 2019 απόφασή του, διόρισε τον κ. Δημήτριο Μίσκου ως νέο εκπρόσωπο του ΤΧΣ στο ΔΣ της Eurobank σε αντικατάσταση του αποχωρήσαντος κ. Κωνσταντίνου Αγγελόπουλου, σύμφωνα με τις διατάξεις που προβλέπει ο Νόμος 3864/2010 και της σύμβασης πλαισίου συνεργασίας την οποία έχει υπογράψει η Eurobank με το ΤΧΣ.

Κατόπιν των ανωτέρω, η σύνθεση του Δ.Σ. έχει ως εξής :

Γ. Ζανιάς	Πρόεδρος, Μη Εκτελεστικό μέλος
Γ. Χρυσικός	Αντιπρόεδρος, Μη Εκτελεστικό μέλος
Φ. Καραβίας	Διευθύνων Σύμβουλος
Σ. Ιωάννου	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Θ. Καλαντώνης	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Κ. Βασιλείου	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
B. P. Martin	Μη Εκτελεστικό μέλος
N. Μπέρτσος	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
R. Boucher	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
R. Kakar	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
J. Mirza	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
G. Myhal	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
Δ. Μίσκου	Μη Εκτελεστικό μέλος (εκπρόσωπος του ΤΧΣ σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 3864/2010)

Αθήνα, 12 Μαρτίου 2020

Γεώργιος Π. Ζανιάς	**Φωκίων Χ. Καραβίας**	**Χάρης Β. Κοκολογιάννης**
Α.Δ.Τ. ΑΙ - 414343	Α.Δ.Τ. ΑΙ - 677962	Α.Δ.Τ. ΑΝ - 582334
ΠΡΟΕΔΡΟΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ FINANCE ΟΜΙΛΟΥ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ		GROUP CHIEF FINANCIAL OFFICER

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – Γνωστοποιήσεις βάσει του Νόμου 4261/ 2014

Πληροφόρηση ανά χώρα

Σύμφωνα με το άρθρο 81 του Νόμου 4261/2014, που ενσωμάτωσε το άρθρο 89 της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ στην Ελληνική νομοθεσία, ο Όμιλος παρέχει την παρακάτω πληροφόρηση για κάθε χώρα στην οποία δραστηριοποιείται:

(i) Επωνυμίες, φύση δραστηριοτήτων και γεωγραφική θέση.

(ii) Τα λειτουργικά έσοδα (κύκλος εργασιών), τα κέρδη/(ζημιές) προ φόρου, το φόρο επί των αποτελεσμάτων και τον τρέχοντα φόρο σε ενοποιημένη βάση για κάθε χώρα. Οι ενδοεταιρικές συναλλαγές μεταξύ των χωρών απαλείφονται στη γραμμή 'Ενδοομιλικά ποσά'. Η οικονομική πληροφόρηση που γνωστοποιείται, έχει προετοιμαστεί με βάση το ίδιο πλαίσιο με τις οικονομικές καταστάσεις του Ομίλου για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019.

(iii) Τον αριθμό εργαζομένων σε ισοδύναμο καθεστώς πλήρους απασχόλησης.

(iv) Τις εισπραττόμενες δημόσιες επιδοτήσεις.

Οι θυγατρικές εταιρείες της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2019, η χώρα εγκατάστασης και ο τομέας δραστηριότητας τους παρουσιάζονται στη σημ. 23.1.

Η πληροφόρηση ανά χώρα παρατίθεται παρακάτω:

	Χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019				
	Λειτουργικά έσοδα € εκατ.	Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου € εκατ.	Φόρος επί των αποτελεσμάτων € εκατ.	Τρέχων φόρος € εκατ.	Αριθμός εργαζομένων την 31 Δεκεμβρίου
Ελλάδα	1.355,5	(33,8)	(2,7)	(12,1)	8.553
Βουλγαρία	260,1	92,4	(8,3)	(9,4)	3.113
Ρουμανία	(1,7)	(7,5)	(0,6)	(0,3)	19
Κύπρος	109,0	60,8	(14,5)	(14,5)	414
Σερβία	73,4	0,2	1,9	0,9	1.247
Λουξεμβούργο (1)	44,0	22,0	(4,9)	(4,6)	103
Τουρκία	0,2	0,1	(0,7)	(0,7)	-
Ολλανδία	2,2	0,2	(0,8)	(0,8)	-
Άλλες χώρες (2)	2,2	2,1	-	-	7
Ενδοομιλικά ποσά	(1,1)	-	-	-	
Σύνολο από συνεχιζόμενες δραστηριότητες	**1.843,8**	**136,5**	**(30,6)**	**(41,5)**	**13.456**
Θυγατρικές εταιρείες στη Ρουμανία που ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενες προς πώληση (3)	-	(3,3)	1,1	-	
Σύνολο από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες		**(3,3)**	**1,1**	**-**	
Σύνολο	**1.843,8**	**133,2**	**(29,5)**	**(41,5)**	**13.456**

(1) Οι δραστηριότητες του υποκαταστήματος του Λονδίνου της Eurobank Private Bank Luxembourg S.A. περιλαμβάνονται στο Λουξεμβούργο.

(2) Τα ποσά που παρουσιάζονται στην κατηγορία 'Άλλες χώρες' αναφέρονται: (α) στις εταιρείες ειδικού σκοπού που εκδίδουν μεσοπρόθεσμους τίτλους (EMTNs) και προνομιούχους τίτλους δηλαδή την ERB Hellas Plc στο Ηνωμένο Βασίλειο, την ERB Hellas (Cayman Islands) Ltd στα νησιά Cayman και την ERB Hellas funding Ltd στα νησιά Channel και (β) στην εταιρεία χαρτοφυλακίου Berberis investments Ltd στα νησιά Channel.

(3) Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις θυγατρικές εταιρείες στη Ρουμανία που ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενες προς πώληση αναφέρονται στη σημ. 30 «Δραστηριότητες που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση και μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες».

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, καμία από τις θυγατρικές της Τράπεζας δεν εισέπραξε κρατική επιχορήγηση.

Άρθρο 82 του Νόμου 4261/2014

Για το 2019, ο δείκτης απόδοσης του ενεργητικού του Ομίλου (Return on Assets – RoA) ανήλθε σε 0,21 %. Ο δείκτης RoA υπολογίζεται διαιρώντας τα καθαρά κέρδη για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 προς το μέσο όρο του συνόλου ενεργητικού του Ομίλου για τη χρήση.

V. Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή (επί των Οικονομικών Καταστάσεων της Τράπεζας)

KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε.
Στρατηγού Τόμπρα 3
153 42 Αγία Παρασκευή
Ελλάδα
Τηλέφωνο: +30 210 60 62 100
Φαξ: +30 210 60 62 111

Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή

Προς τους Μετόχους της
Τράπεζας Eurobank Ergasias A.E.

Έκθεση Ελέγχου επί των Οικονομικών Καταστάσεων

Γνώμη

Έχουμε ελέγξει τις συνημμένες οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας Eurobank Ergasias A.E. (η «Τράπεζα»), οι οποίες αποτελούνται από τον ισολογισμό της 31 Δεκεμβρίου 2019, τις καταστάσεις αποτελεσμάτων και συνολικού αποτελέσματος, μεταβολών καθαρής θέσης και ταμειακών ροών της χρήσης που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και τις Σημειώσεις που περιλαμβάνουν περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, τη χρηματοοικονομική θέση της Τράπεζας Eurobank Ergasias A.E. κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019, την χρηματοοικονομική τους επίδοση και τις ταμειακές τους ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Βάση Γνώμης

Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ), όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία. Οι ευθύνες μας, σύμφωνα με τα πρότυπα αυτά, περιγράφονται περαιτέρω στην ενότητα της έκθεσής μας «Ευθύνες Ελεγκτή για τον Έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων». Είμαστε ανεξάρτητοι από την Τράπεζα και σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Λογιστές του Συμβουλίου Διεθνών Προτύπων Δεοντολογίας Λογιστών, όπως αυτός έχει ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, και τις απαιτήσεις δεοντολογίας που σχετίζονται με τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα και έχουμε εκπληρώσει τις δεοντολογικές μας υποχρεώσεις σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας και του προαναφερόμενου Κώδικα Δεοντολογίας. Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας.

KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές, Ελληνική Ανώνυμη Εταιρεία και μέλος του δικτύου ανεξάρτητων εταιρειών-μελών της KPMG συνδεδεμένων με την KPMG International Cooperative ("KPMG International"), ενός Ελβετικού νομικού προσώπου. Με την επιφύλαξη κάθε δικαιώματος.

Σημαντικότερα Θέματα Ελέγχου

Τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου είναι εκείνα τα θέματα που, κατά την επαγγελματική μας κρίση, ήταν εξέχουσας σημασίας στον έλεγχό μας επί των οικονομικών καταστάσεων της ελεγχόμενης χρήσης. Τα θέματα αυτά και οι σχετιζόμενοι κίνδυνοι ουσιώδους ανακρίβειας αντιμετωπίστηκαν στο πλαίσιο του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων ως σύνολο, για τη διαμόρφωση της γνώμης μας επί αυτών και δεν εκφέρουμε ξεχωριστή γνώμη για τα θέματα αυτά.

Προβλέψεις για ζημία πιστωτικού κινδύνου

Σχετική αναφορά υπάρχει στις Σημειώσεις 2.2.13 και 3.1 των οικονομικών καταστάσεων. Η συνολική απομείωση για δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες της χρήσης ανήλθε σε ΕΥΡΩ 529 εκατ.(2018: 606 εκατ.) Η συνολική ζημία απομείωσης κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανήλθε σε ΕΥΡΩ 6 466 εκατ.(2018: 7 967 εκατ.)

Σημαντικό Θέμα Ελέγχου	Πώς αντιμετωπίστηκε το σημαντικό θέμα ελέγχου στον έλεγχό μας
Η εκτίμηση της αναμενόμενης ζημίας πιστωτικού κινδύνου για δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες απαιτεί σημαντική άσκηση κρίσης και επιλογή εκτιμήσεων**.** Η λογιστική αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού τα οποία αξιολογούνται βάσει του ΔΠΧΑ 9 ενδέχεται να εμπεριέχει ουσιώδες σφάλμα εάν οι κρίσεις και οι εκτιμήσεις που πραγματοποιήθηκαν από την Διοίκηση δεν είναι κατάλληλες. Τα σημαντικότερα σημεία τα οποία περιλαμβάνουν υψηλότερο βαθμό κρίσης και εκτίμησης από την Διοίκηση αναφορικά με τον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών της Τράπεζας με συνέπεια να απαιτηθεί μεγαλύτερη επιμέλεια και προσέγγιση από άποψης ελέγχου είναι: Α. Σημαντική Αύξηση Πιστωτικού Κινδύνου (SICR). Ο εντοπισμός ποιοτικών χαρακτηριστικών που απαιτούνται για τον εντοπισμό Σημαντικής Αύξησης Πιστωτικού Κινδύνου (SICR) εμπεριέχει σημαντικό βαθμό κρίσης και δύναται να επηρεάσει ουσιωδώς την	Οι ελεγκτικές διαδικασίες που ακολουθήσαμε περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων: **Σχεδιασμός εσωτερικών δικλίδων ελέγχου**: Εξετάσαμε τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητα των σημαντικότερων δικλίδων ασφαλείας που σχετίζονται με την αξιολόγηση και τον υπολογισμό των σημαντικών

αναμενόμενη πιστωτική ζημία η οποία αφορά χορηγήσεις με διάρκεια μεγαλύτερη των 12 μηνών καθώς αυτά καθορίζουν εάν η αναμενόμενη πιστωτική ζημία που αναγνωρίζεται αφορά 12μηνη περίοδο ή τη συνολική διάρκεια της χορήγησης.	παραμέτρων και κριτηρίων που αφορούν την Σημαντική Αύξηση Πιστωτικού Κινδύνου (SICR). **Αξιολόγηση της εφαρμογής της σχετικής μεθοδολογίας:** Σε δειγματοληπτική βάση, εξετάσαμε την καταλληλόλητα της κατηγοριοποίησης των δανείων σε στάδια από τη Διοίκηση. Με την υποστήριξη εξιδεικευμένων στελεχών μας σε θέματα διαχείρισης χρηματοοικονομικών κινδύνων αξιολογήσαμε την καταλληλόλητα των σημαντικών μοντέλων που χρησιμοποιήθηκαν από τη Τράπεζα. Για τα μοντέλα αυτά: α. Αξιολογήσαμε την μεθοδολογία που ακολουθήθηκε, τις σημαντικότερες παραδοχές καθώς και την μαθηματική ακρίβεια των μοντέλων αυτών. β. Επανεκτελέσαμε συγκεκριμένες παραμέτρους των μοντέλων και αξιολογήσαμε ανεξάρτητα τα αποτελέσματα αυτών για την χρήση. Παράλληλα, αξιολογήσαμε την πληρότητα και την ακρίβεια σημαντικών προσαρμογών που πραγματοποιήθηκαν πέραν των μοντέλων με σκοπό να διορθωθούν ορισμένα σημεία που τα μοντέλα δεν μπορούσαν να καλύψουν.
Β. Περίπλοκα μοντέλα εκτίμησης για τον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας. Χρησιμοποιούνται σε μεγάλο βαθμό ειδικές τεχνικές μοντελοποίησης που ενδογενώς εμπεριέχουν κρίσεις για την εκτίμηση της αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας αναφορικά με τον καθορισμό της πιθανότητας αθέτησης (Probability of Default), της ζημίας σε περίπτωση αθέτησης (Loss given default) και της έκθεσης κατά την αθέτηση (Exposure at Default).	**Σχεδιασμός εσωτερικών δικλίδων ελέγχου:** Εξετάσαμε τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητα των σημαντικότερων δικλίδων ασφαλείας που σχετίζονται με την έγκριση των προβλέψεων απομείωσης σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 από την Διοίκηση της Τράπεζας.
Γ. Λογιστική Αξία χορηγήσεων που αξιολογούνται σε εξατομικευμένη βάση (Στάδιο 3). Η λογιστική αξία των δανείων και απαιτήσεων πελατών ενδέχεται να εμπεριέχει	**Αξιολόγηση δανείων σε εξατομικευμένη βάση.** Επιλέξαμε συγκεκριμένο δείγμα δανείων (βάσει ποσοτικών κριτηρίων) που αφορά

ουσιώδες σφάλμα εάν οι προβλέψεις απομείωσης βάσει της εξατομικευμένης αξιολόγησης δεν έχουν αναγνωριστεί και εκτιμηθεί κατάλληλα. Ο εντοπισμός απομειωμένων δανείων και η εκτίμηση της σχετικής απομείωσης εμπεριέχουν σημαντικό βαθμό κρίσης. Έχουμε αξιολογήσει ότι η εκτίμηση μελλοντικών ταμειακών ροών, η αποτίμηση των εξασφαλίσεων και η στάθμιση των σεναρίων πιθανοτήτων είναι παραδοχές που εμπεριέχουν υψηλό βαθμό αβεβαιότητας. **Γνωστοποιήσεις:** Οι γνωστοποιήσεις αναφορικά με την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 από τη Τράπεζα είναι σημαντικές για την επεξήγηση των ουσιαστικών κρίσεων και των σημαντικών παραδοχών που χρησιμοποιήθηκαν κατά τον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών.	μεγάλους πελάτες που έχουν καταταχθεί από την Τράπεζα στο Στάδιο 3: Λάβαμε την αξιολόγηση της Τράπεζας για την ανακτησιμότητα των δανείων αυτών και αξιολογήσαμε εάν οι εξατομικευμένες προβλέψεις είναι επαρκείς. Οι διαδικασίες μας επικεντρώθηκαν στα βασικά σενάρια ανάκτησης, στις εκτιμήσεις αυτών και στις σταθμίσεις κάθε σεναρίου. Για κάθε περίπτωση πραγματοποιήσαμε τα εξής: — Αξιολογήσαμε τις βασικές παραδοχές των ταμειακών ροών εξετάζοντας τα βασικά σενάρια ενώ επαληθεύσαμε τα δεδομένα που περιλαμβάνουν. — Εξετάσαμε την αποτίμηση των εξασφαλίσεων μέσω της επισκόπησης εκθέσεων αποτίμησης από εξειδικευμένους συνεργάτες μας επί της αποτίμησης ακινήτων. — Επιβεβαιώσαμε την ορθότητα των δεδομένων στα οποία βασίστηκαν οι εκτιμήσεις πραγματοποιώντας συμφωνία αυτών με τις αντίστοιχες πηγές πληροφόρησης όπως οι δανειακές συμβάσεις. Αξιολογήσαμε την καταλληλόλητα και την επάρκεια των γνωστοποιήσεων αναφορικά με την αβεβαιότητα που συνδέεται με τον καθορισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών.
Ανακτησιμότητα αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων	
Σχετική αναφορά υπάρχει στις Σημειώσεις 2.2.16 (ii) και 3.4 των οικονομικών καταστάσεων. Η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση κατά την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανήλθε σε ΕΥΡΩ 4 754 εκατ.(2018: ΕΥΡΩ 4 901 εκατ.).	

Σημαντικό Θέμα Ελέγχου	Πώς αντιμετωπίστηκε το σημαντικό θέμα ελέγχου στον έλεγχό μας
Η αναγνώριση και η επιμέτρηση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων απαιτεί κρίση και παρά τα αντικειμενικά κριτήρια απαιτεί πληθώρα εκτιμήσεων αναφορικά με τα μελλοντικά φορολογικά κέρδη και την ανακτησιμότητα των προσωρινών διαφορών. Η αξιολόγηση της Διοίκησης αναφορικά με την ύπαρξη επαρκών μελλοντικών φορολογικών κερδών απαιτεί τις ακόλουθες σημαντικές κρίσεις και εκτιμήσεις : — Παραδοχές στις οποίες στηρίζονται τα επιχειρηματικά πλάνα της Τράπεζας και αφορούν εκτιμήσεις για τις μελλοντικές επιδόσεις που προσδιορίζουν τα αναμενόμενα φορολογικά κέρδη. — Εκτιμήσεις για τον χρονικό ορίζοντα εντός του οποίου μπορεί να ανακτηθεί η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση.	Οι ελεγκτικές μας διαδικασίες περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων: Βασιζόμενοι στην κατανόηση της τρέχουσας φορολογικής νομοθεσίας η οποία σχετίζεται με την λειτουργία της Τράπεζας πραγματοποιήσαμε αναλυτικές ελεγκτικές διαδικασίες με την αξιοποίηση εξειδικευμένων στελεχών μας σε φορολογικά θέματα. Οι ελεγκτικές διαδικασίες που πραγματοποιήσαμε είναι οι ακόλουθες: — Αξιολόγηση της καταλληλόλητας των παραδοχών που χρησιμοποιήθηκαν στα επιχειρηματικά πλάνα. — Ελέγξαμε τις προσαρμογές που εφάρμοσε η Διοίκηση για τον υπολογισμό των φορολογητέων κερδών και εξετάσαμε την συνέπεια τους σε σχέση με τις προηγούμενες χρήσεις. Επίσης, εξετάσαμε την ακρίβεια προηγούμενων παραδοχών της Διοίκησης, σε σχέση με τα πραγματοποιηθέντα αποτελέσματα.
Χρήση των πληροφοριακών συστημάτων σχετικά με τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση	
Σημαντικό Θέμα Ελέγχου	**Πώς αντιμετωπίστηκε το σημαντικό θέμα ελέγχου στον έλεγχό μας**
Οι διαδικασίες χρηματοοικονομικής αναφοράς της Τράπεζας βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε πληροφορίες που παράγονται από τα πληροφοριακά συστήματα της Τράπεζας και/ή τις αυτοματοποιημένες διαδικασίες και δικλίδες (όπως υπολογισμούς,	Οι ελεγκτικές μας διαδικασίες περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων: Αξιολογήσαμε την ανθεκτικότητα της ασφάλειας των πληροφοριών της Τράπεζας, εξετάζοντας το σχεδιασμό και τη λειτουργική αποτελεσματικότητα των σημαντικότερων διαδικασιών και δικλίδων επί των πληροφοριακών

συμφωνίες) που έχουν υλοποιηθεί στα συστήματα αυτά. Η φύση, η πολυπλοκότητα και η αυξημένη χρήση των πληροφοριακών συστημάτων, σε συνδυασμό με τον μεγάλο όγκο των συναλλαγών που τίθεται σε επεξεργασία σε καθημερινή βάση μέσω αυτών, αυξάνουν τον κίνδυνο μη αποτελεσματικής διασύνδεσης μεταξύ πληροφοριακών συστημάτων και δεδομένων, καθώς και τον κίνδυνο που σχετίζεται με τον βαθμό αξιοπιστίας της παραγόμενης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Επιπρόσθετα, το τραπεζικό περιβάλλον υπόκειται σε εσωτερικές και εξωτερικές απειλές οι οποίες σχετίζονται με την ασφάλεια του κυβερνοχώρου ιδιαιτέρως και λόγω της σημαντικής αύξησης του όγκου συναλλαγών μέσω διαδικτύου. Το παραπάνω θεωρείται σημαντικό θέμα ελέγχου καθώς τα συστήματα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης της Τράπεζας βασίζονται ουσιωδώς σε περίπλοκα πληροφοριακά συστήματα που επεξεργάζονται μεγάλους όγκους συναλλαγών, τα οποία στηρίζονται στην αποτελεσματικότητα των εσωτερικών δικλίδων ελέγχου επί των πληροφοριακών συστημάτων, που πρέπει να έχουν σχεδιαστεί και να λειτουργούν αποτελεσματικά προκειμένου να εξασφαλίζεται η πληρότητα και η ακρίβεια των χρηματοοικονομικών στοιχείων και πληροφοριών ασφάλειας της Τράπεζας που παράγουν την χρηματοοικονομική πληροφόρηση.	συστημάτων, που σχετίζονται με τη χρηματοοικονομική αναφορά. Πιο συγκεκριμένα, με τη βοήθεια των εξειδικευμένων στελεχών μας αξιολογήσαμε τη διαχείριση προσβάσεων, αλλαγών που διενεργούνται στα πληροφοριακά συστήματα και των καθημερινών λειτουργιών της πληροφορικής για τα κύρια επίπεδα υποδομής (όπως εφαρμογές, λειτουργικά συστήματα, βάσεις δεδομένων), για τα συστήματα που εμπίπτουν στο εύρος του ελέγχου, και εξετάσαμε τη λειτουργική αποτελεσματικότητα των προαναφερθεισών διαδικασιών και δικλίδων. Επιπλέον, προκειμένου να βασιστούμε στην παραγόμενη συστημική πληροφορία (όπως σε δεδομένα και αναφορές) και στις αυτοματοποιημένες δικλίδες (όπως υπολογισμούς, συμφωνίες) που έχουν υλοποιηθεί στα συστήματα αυτά, στηριχθήκαμε επίσης σε επιχειρησιακές δικλίδες και πραγματοποιήσαμε επιπρόσθετες διαδικασίες επαλήθευσης στα πλαίσια του ελέγχου μας.
Αποαναγνώριση δανείων μετά τη μεταφορά τους σε οχήματα τιτλοποιήσεων	
Σχετική αναφορά υπάρχει στην Σημείωση 20 των οικονομικών καταστάσεων	
Λαμβάνοντας υπόψιν την περιπλοκότητα της συναλλαγής και την σημαντικότητα του λογιστικού	Οι ελεγκτικές μας διαδικασίες για την αξιολόγηση της θέσης της Τράπεζας αναφορικά με την αποαναγνώριση των

αποτελέσματος έχουμε θεωρήσει την αποαναγνώριση των χρηματοοικονομικών στοιχείων μέσω μηχανισμών τιτλοποίησης ως σημαντικό θέμα ελέγχου.	μεταφερόμενων δανείων περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων: α. Εξετάσαμε τις συμφωνίες μεταφοράς των περιουσιακών στοιχείων και τα σχετικά νομικά έγγραφα συμπεριλαμβανομένων των συμφωνιών λειτουργίας των οχημάτων τιτλοποίησης για να επιβεβαιώσουμε ότι η εν λόγω συναλλαγή πληρεί τα κριτήρια αποαναγνώρισης όπως προβλέπουν τα ΔΠΧΑ. β. Προβήκαμε σε ανάλυση τόσο των συμβατικών όρων των σχετικών συμφωνιών όσο και των ουσιαστικών εκτιμήσεων και πραγματικών συνθηκών που διέπουν την συναλλαγή ώστε να αξιολογήσουμε εάν η Τράπεζα διατηρεί τον έλεγχο των μεταφερόμενων δανείων. γ. Αξιολογήσαμε την καταλληλότητα της λογιστικής πολιτικής της Τράπεζας και εξετάσαμε την λογιστική αξιολόγηση της συγκεκριμένης συναλλαγής. Εξετάσαμε την επάρκεια των γνωστοποιήσεων που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις αναφορικά με την συγκεκριμένη συναλλαγή.

Άλλες Πληροφορίες

Η Διοίκηση είναι υπεύθυνη για τις άλλες πληροφορίες. Οι άλλες πληροφορίες περιλαμβάνονται στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου και στις Δηλώσεις των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου αλλά δεν περιλαμβάνουν τις οικονομικές καταστάσεις και την Έκθεση Ελέγχου επί αυτών.

Η γνώμη μας επί των οικονομικών καταστάσεων δεν καλύπτει τις άλλες πληροφορίες και δεν εκφράζουμε με τη γνώμη αυτή οποιασδήποτε μορφής συμπέρασμα διασφάλισης επί αυτών.

Σε σχέση με τον έλεγχό μας επί των οικονομικών καταστάσεων, η ευθύνη μας είναι να αναγνώσουμε τις άλλες πληροφορίες και, με τον τρόπο αυτό, να εξετάσουμε εάν οι άλλες πληροφορίες είναι ουσιωδώς ασυνεπείς με τις οικονομικές καταστάσεις ή τις γνώσεις που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχό μας, ή αλλιώς φαίνεται να είναι ουσιωδώς εσφαλμένες. Εάν, με βάση τις εργασίες που έχουμε εκτελέσει,

καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει ουσιώδες σφάλμα σε αυτές τις άλλες πληροφορίες, είμαστε υποχρεωμένοι να αναφέρουμε το γεγονός αυτό. Δεν έχουμε τίποτα να αναφέρουμε σχετικά με το θέμα αυτό.

Ευθύνες της Διοίκησης και των Υπευθύνων για τη Διακυβέρνηση επί των οικονομικών καταστάσεων

Η Διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου, που η Διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων, απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Κατά την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων, η Διοίκηση είναι υπεύθυνη για την αξιολόγηση της ικανότητας της Τράπεζας να συνεχίσει τη δραστηριότητά της, γνωστοποιώντας όπου συντρέχει τέτοια περίπτωση, τα θέματα που σχετίζονται με τη συνεχιζόμενη δραστηριότητα και τη χρήση της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, εκτός και εάν η Διοίκηση είτε προτίθεται να ρευστοποιήσει τη Τράπεζα ή να διακόψει τη δραστηριότητά της ή δεν έχει άλλη ρεαλιστική εναλλακτική επιλογή από το να προχωρήσει σε αυτές τις ενέργειες.

Η Επιτροπή Ελέγχου (άρθ. 44 του Ν. 4449/2017) της Τράπεζας έχει την ευθύνη εποπτείας της διαδικασίας χρηματοοικονομικής αναφοράς της Τράπεζας.

Ευθύνες Ελεγκτή για τον Έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων

Οι στόχοι μας είναι να αποκτήσουμε εύλογη διασφάλιση για το κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις στο σύνολό τους είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη, είτε σε λάθος, και να εκδώσουμε έκθεση ελεγκτή, η οποία περιλαμβάνει τη γνώμη μας. Η εύλογη διασφάλιση συνιστά διασφάλιση υψηλού επιπέδου, αλλά δεν είναι εγγύηση ότι ο έλεγχος που διενεργείται σύμφωνα με τα ΔΠΕ, όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, θα εντοπίζει πάντα ένα ουσιώδες σφάλμα, όταν αυτό υπάρχει. Σφάλματα δύναται να προκύψουν από απάτη ή από λάθος και θεωρούνται ουσιώδη όταν, μεμονωμένα ή αθροιστικά, θα μπορούσε εύλογα να αναμένεται ότι θα επηρέαζαν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών που λαμβάνονται με βάση αυτές τις οικονομικές καταστάσεις.

Στα πλαίσια του ελέγχου, σύμφωνα με τα ΔΠΕ, όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, ασκούμε επαγγελματική κρίση και διατηρούμε επαγγελματικό σκεπτικισμό καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Επίσης:

— Εντοπίζουμε και αξιολογούμε τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος στις οικονομικές καταστάσεις, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος, σχεδιάζοντας και διενεργώντας ελεγκτικές διαδικασίες που ανταποκρίνονται στους κινδύνους αυτούς και αποκτούμε ελεγκτικά τεκμήρια που είναι επαρκή και κατάλληλα για να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας. Ο κίνδυνος μη εντοπισμού ουσιώδους σφάλματος που οφείλεται σε απάτη είναι υψηλότερος από αυτόν που οφείλεται σε λάθος, καθώς η απάτη μπορεί να εμπεριέχει συμπαιγνία, πλαστογραφία, εσκεμμένες παραλείψεις, ψευδείς διαβεβαιώσεις ή παράκαμψη των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου.

- Κατανοούμε τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που σχετίζονται με τον έλεγχο, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό τη διατύπωση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου της Τράπεζας.
- Αξιολογούμε την καταλληλότητα των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και το εύλογο των λογιστικών εκτιμήσεων και των σχετικών γνωστοποιήσεων που έγιναν από τη Διοίκηση.
- Αποφαινόμαστε για την καταλληλότητα της χρήσης από τη Διοίκηση της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και με βάση τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν για το αν υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα σχετικά με γεγονότα ή συνθήκες που μπορεί να υποδηλώνουν ουσιώδη αβεβαιότητα ως προς την ικανότητα της Τράπεζας να συνεχίσει τη δραστηριότητά της. Αν συμπεράνουμε ότι υφίσταται ουσιώδης αβεβαιότητα, είμαστε υποχρεωμένοι στην έκθεση ελεγκτή να επιστήσουμε την προσοχή στις σχετικές γνωστοποιήσεις επί των οικονομικών καταστάσεων ή, αν αυτές οι γνωστοποιήσεις είναι ανεπαρκείς, να διαφοροποιήσουμε τη γνώμη μας. Τα συμπεράσματά μας βασίζονται σε ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτώνται μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελεγκτή. Ωστόσο, μελλοντικά γεγονότα ή συνθήκες ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα η Τράπεζα να παύει να λειτουργεί ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα.
- Αξιολογούμε τη συνολική παρουσίαση, τη δομή και το περιεχόμενο των οικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των γνωστοποιήσεων, καθώς και το κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν τις υποκείμενες συναλλαγές και τα γεγονότα με τρόπο που επιτυγχάνεται η εύλογη παρουσίαση.

Μεταξύ άλλων θεμάτων, κοινοποιούμε στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, το σχεδιαζόμενο εύρος και το χρονοδιάγραμμα του ελέγχου, καθώς και σημαντικά ευρήματα του ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων όποιων σημαντικών ελλείψεων στις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου εντοπίζουμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Επιπλέον, δηλώνουμε προς τους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση ότι έχουμε συμμορφωθεί με τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας περί ανεξαρτησίας και γνωστοποιούμε σε αυτούς όλες τις σχέσεις και άλλα θέματα που μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι επηρεάζουν την ανεξαρτησία μας, και τα σχετικά μέτρα προστασίας, όπου συντρέχει περίπτωση.

Από τα θέματα που γνωστοποιήθηκαν στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, καθορίζουμε τα θέματα εκείνα που ήταν εξέχουσας σημασίας για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων της ελεγχόμενης χρήσης και ως εκ τούτου αποτελούν τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου. Περιγράφουμε τα θέματα αυτά στην έκθεση ελεγκτή, εκτός εάν νόμος ή κανονισμός αποκλείει τη δημοσιοποίηση ενός θέματος ή όταν, σε εξαιρετικά σπάνιες περιπτώσεις, διαπιστώσουμε ότι ένα θέμα δε θα έπρεπε να γνωστοποιηθεί με την έκθεσή μας, διότι ενεργώντας κατ' αυτό τον τρόπο θα αναμενόταν εύλογα ότι οι αρνητικές επιπτώσεις θα υπερτερούσαν από τα οφέλη δημοσίου συμφέροντος μιας τέτοιας δημοσιοποίησης.

Έκθεση επί άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων

1. Συμπληρωματική Έκθεση προς την Επιτροπή Ελέγχου

Η γνώμη μας επί των οικονομικών καταστάσεων είναι συνεπής με τη Συμπληρωματική Έκθεσή μας προς την Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας με ημερομηνία 11 Μαρτίου 2020, που προβλέπεται από το άρθρο 11 του Κανονισμού αριθ. 537/2014 της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

2. Παροχή μη Ελεγκτικών Υπηρεσιών

Δεν παρείχαμε στην Τράπεζα μη ελεγκτικές υπηρεσίες οι οποίες απαγορεύονται σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού αριθ. 537/2014 της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Οι επιτρεπόμενες μη ελεγκτικές υπηρεσίες που έχουμε παράσχει στην Τράπεζα κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 γνωστοποιούνται στη Σημείωση 46 των συνημμένων οικονομικών καταστάσεων.

3. Διορισμός Ελεγκτή

Διοριστήκαμε για πρώτη φορά ως Ορκωτοί Ελεγκτές της Τράπεζας με την από 10 Ιουλίου 2018 απόφαση της Ετήσιας Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων. Έκτοτε ο διορισμός μας έχει αδιαλείπτως ανανεωθεί για μια συνολική περίοδο 2 ετών με βάση τις κατ' έτος λαμβανόμενες αποφάσεις της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων.

Αθήνα, 13 Μαρτίου 2020

KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε.
ΑΜ ΣΟΕΛ 114

Χαράλαμπος Συρούνης, Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής
ΑΜ ΣΟΕΛ 19071

VI. Οικονομικές Καταστάσεις της Τράπεζας για τη χρήση που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2019

ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS Α.Ε.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΠΟΥ ΕΛΗΞΕ ΤΗΝ

31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2019

Όθωνος 8, Αθήνα 105 57

www.eurobank.gr, Τηλ.: 210 333 7000

Αρ. Γ.Ε.ΜΗ. 000223001000

Πίνακας Περιεχομένων των Οικονομικών Καταστάσεων ..... Σελίδα

Ισολογισμός 1
Κατάσταση Αποτελεσμάτων 2
Κατάσταση Συνολικού Αποτελέσματος 3
Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης 4
Κατάσταση Ταμειακών Ροών 5

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

1. Γενικές πληροφορίες 6
2. Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων και βασικές λογιστικές αρχές 6
2.1 Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων 6
2.2 Βασικές λογιστικές αρχές 13
2.3 Επίπτωση από σημαντικές αλλαγές στην εφαρμογή λογιστικών πολιτικών 40
3. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών 44
4. Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων 52
5. Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων και εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων 54
5.2.1 Πιστωτικός Κίνδυνος 57
5.2.2 Κίνδυνος αγοράς 91
5.2.3 Κίνδυνος ρευστότητας 95
5.2.4 Μεταρρύθμιση επιτοκίων αναφοράς-«IBOR reform» 98
5.3 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων 99
6. Καθαρά έσοδα από τόκους 104
7. Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες 105
8. Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες 105
9. Έσοδα από μερίσματα 105
10. Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών και επενδυτικών τίτλων 106
11. Λοιπά έσοδα/(έξοδα) 106
12. Λειτουργικά έξοδα 106
13. Λοιπές ζημιές απομείωσης, έξοδα αναδιάρθρωσης και προβλέψεις 107
14. Φόρος εισοδήματος 108
15. Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες 112
16. Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα και λοιπές πληροφορίες για την κατάσταση ταμειακών ροών 113
17. Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα 113
18. Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου 114
19. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων 115
20. Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες 118
21. Προβλέψεις απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών 121
22. Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων 123
23. Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες 126
24. Συγχώνευση της Eurobank με την Grivalia 129

25. Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες 132
26. Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία 133
27. Επενδύσεις σε ακίνητα 134
28. Υπεραξία και λοιπά άυλα πάγια στοιχεία 135
29. Λοιπά στοιχεία ενεργητικού 136
30. Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση 137
31. Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες 137
32. Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα 138
33. Υποχρεώσεις προς πελάτες 138
34. Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους 138
35. Λοιπές υποχρεώσεις 140
36. Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία 141
37. Μετοχικό κεφάλαιο και διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο 142
38. Αποθεματικά και ίδια κεφάλαια 143
39. Υβριδικά κεφάλαια 143
40. Μεταβιβάσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων 144
41. Μισθώσεις 145
42. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιπές δεσμεύσεις 148
43. Εταιρικός Μετασχηματισμός - Διάσπαση με απόσχιση κλάδου 149
44. Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού 151
45. Συνδεόμενα μέρη 151
46. Εξωτερικοί Ελεγκτές 153
47. Διοικητικό Συμβούλιο 153

Ισολογισμός

	Σημείωση	31 Δεκεμβρίου 2019 € εκατ.	2018 Αναμορφωμένα [1] € εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ			
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	15	**2.626**	397
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	17	**3.459**	3.190
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	18	**50**	18
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	19	**2.278**	1.875
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	20	**29.698**	29.354
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	22	**6.580**	6.597
Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες	23	**1.855**	1.753
Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	25	**100**	37
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία	26	**564**	244
Επενδύσεις σε ακίνητα	27	**721**	39
Υπεραξία και λοιπά άυλα πάγια στοιχεία	28	**313**	126
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	14	**4.754**	4.901
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	29	**1.799**	1.729
Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση	30	**49**	20
Σύνολο ενεργητικού		**54.846**	50.280
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ			
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες	31	**1.900**	2.050
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	32	**8.201**	9.247
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	19	**2.724**	1.896
Υποχρεώσεις προς πελάτες	33	**32.693**	29.135
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	34	**2.390**	2.697
Λοιπές υποχρεώσεις	35	**1.081**	872
Σύνολο υποχρεώσεων		**48.989**	45.897
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ			
Μετοχικό κεφάλαιο	37	**853**	656
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	37	**8.056**	8.056
Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον	38	**(3.054)**	(4.371)
Υβριδικά κεφάλαια	39	**2**	42
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		**5.857**	4.383
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων		**54.846**	50.280

[1] Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναμορφωθεί λόγω αλλαγής της λογιστικής πολιτικής για τις επενδύσεις σε ακίνητα (σημ. 2.3.2).

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 154 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

Κατάσταση Αποτελεσμάτων

	Σημείωση	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 € εκατ.	2018 Αναμορφωμένα [1] € εκατ.
Τόκοι έσοδα		**1.701**	1.807
Τόκοι έξοδα		**(709)**	(752)
Καθαρά έσοδα από τόκους	6	**992**	1.055
Έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες		**243**	271
Έξοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες		**(96)**	(86)
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	7	**147**	185
Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες	8	**42**	6
Έσοδα από μερίσματα	9	**142**	123
Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών	10	**(24)**	20
Αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους	10	**74**	79
Λοιπά έσοδα/(έξοδα)	11	**1**	(7)
Λοιτουργικά έσοδα		**1.374**	1.461
Λειτουργικά έξοδα	12	**(654)**	(665)
Λειτουργικά κέρδη προ απομειώσεων, προβλέψεων και εξόδων αναδιάρθρωσης		**720**	796
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	21	**(529)**	(606)
Ζημιές απομείωσης υπεραξίας	28	**(62)**	-
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις	13	**(41)**	(76)
Έξοδα αναδιάρθρωσης	13	**(69)**	(58)
Κέρδη προ φόρου		**19**	56
Φόρος εισοδήματος	14	**12**	(23)
Καθαρά κέρδη		**31**	33

[1] Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναμορφωθεί λόγω αλλαγής της λογιστικής πολιτικής για τις επενδύσεις σε ακίνητα (σημ. 2.3.2).

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 154 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

Κατάσταση Συνολικού Αποτελέσματος

	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου			
		2019		2018 Αναμορφωμένα [1]
		€ εκατ.		€ εκατ.
Καθαρά κέρδη		**31**		33
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση:				
Ποσά που αναταξινομήθηκαν ή ενδέχεται να αναταξινομηθούν μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων:				
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών				
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους	**12**		26	
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους	**(17)**	**(5)**	(21)	5
Χρεωστικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση				
- μεταβολή στην εύλογη αξία, μετά από φόρους (σημ. 5.2.1.3 και 22)	**696**		(81)	
- μεταφορά στο λογαριασμό αποτελεσμάτων, μετά από φόρους (σημ. 22)	**(287)**	**409**	(85)	(166)
		404		(161)
Ποσά που δε θα αναταξινομηθούν στην κατάσταση αποτελεσμάτων:				
-Αναλογικά κέρδη/ (ζημιές) υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, μετά από φόρους		**(4)**		0
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση		**400**		(161)
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο		**431**		(128)

[1] Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναμορφωθεί λόγω αλλαγής της λογιστικής πολιτικής για τις επενδύσεις σε ακίνητα (σημ. 2.3.2).

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 154 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης

	Μετοχικό κεφάλαιο-κοινές μετοχές € εκατ.	Υπέρ το άρτιο € εκατ.	Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον € εκατ.	Μετοχικό κεφάλαιο-προνομιούχες μετοχές € εκατ.	Υβριδικά κεφάλαια € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018	656	8.056	(3.263)	950	43	6.442
Επίπτωση υιοθέτησης IFRS 9 την 1 Ιανουαρίου 2018 (σημ. 2.3.3)	-	-	(982)	-	-	(982)
Αναμόρφωση λόγω αλλαγής της λογιστικής πολιτικής (σημ. 2.3.2)	-	-	5	-	-	5
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018, αναμορφωμένο	656	8.056	(4.240)	950	43	5.465
Καθαρά κέρδη (αναμορφωμένο σημ. 2.3.2)	-	-	33	-	-	33
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση	-	-	(161)	-	-	(161)
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018	-	-	(128)	-	-	(128)
Εξαγορά προνομιούχων μετοχών	-	-	-	(950)	-	(950)
Πληρωμή μερισμάτων υβριδικών κεφαλαίων και επαναγορά, μετά από φόρους	-	-	(2)	-	(1)	(3)
Συγχώνευση με θυγατρική της Τράπεζας	-	-	(1)	-	-	(1)
	-	-	(3)	(950)	(1)	(954)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2018	656	8.056	(4.371)	-	42	4.383
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2019	**656**	**8.056**	**(4.371)**	**-**	**42**	**4.383**
Καθαρά κέρδη	-	-	31	-	-	**31**
Λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση	-	-	400	-	-	**400**
Συνολικό αποτέλεσμα μετά από φόρο για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019	**-**	**-**	**431**	**-**	**-**	**431**
Συγχώνευση με την Grivalia Properties Α.Ε.Ε.Α.Π (σημ. 24)	197	-	890	-	-	**1.087**
Επαναγορά και πληρωμή μερισμάτων υβριδικών κεφαλαίων, μετά από φόρους	-	-	(4)	-	(40)	**(44)**
	197	**-**	**886**	**-**	**(40)**	**1.043**
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2019	**853**	**8.056**	**(3.054)**	**-**	**2**	**5.857**
	Σημ. 37	Σημ. 37	Σημ. 38	Σημ. 34	Σημ. 39	

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 154 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων

Κατάσταση Ταμειακών Ροών

	Σημείωση	Χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 € εκατ.	2018 Αναμορφωμένα [1] € εκατ
Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες			
Κέρδη προ φόρου (σημ. 2.3.2)		**19**	56
Προσαρμογές για :			
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών	21	**529**	606
Ζημιές απομείωσης υπεραξίας	28	**62**	-
Λοιπές ζημιές απομείωσης, προβλέψεις και έξοδα αναδιάρθρωσης (σημ. 2.3.2)	13	**110**	134
Αποσβέσεις ενσώματων και άυλων πάγιων στοιχείων (σημ. 2.3.2)	12	**78**	42
Λοιπά αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους	16	**(67)**	(159)
(Κέρδη)/ ζημιές από πώληση θυγατρικών, συγγενών εταιρειών και κοινοπραξιών		**(2)**	33
Μερίσματα από θυγατρικές, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	9	**(141)**	(122)
Αποτίμηση επενδυτικών ακινήτων	27	**(45)**	3
Λοιπές προσαρμογές		**4**	(26)
		547	567
Μεταβολές λογαριασμών που σχετίζονται με τις λειτουργικές δραστηριότητες			
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες		**45**	(31)
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε τίτλους εμπορικού χαρτοφυλακίου		**(31)**	(5)
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα		**(255)**	(81)
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες		**(1.032)**	31
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα		**137**	(74)
Καθαρή (αύξηση)/μείωση σε λοιπά στοιχεία ενεργητικού		**(131)**	(124)
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα		**(1.243)**	(5.866)
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε υποχρεώσεις προς πελάτες		**3.558**	4.126
Καθαρή αύξηση/(μείωση) σε λοιπές υποχρεώσεις		**(81)**	(44)
		967	(2.068)
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) λειτουργικές δραστηριότητες		**1.514**	(1.501)
Ταμειακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες			
Απόκτηση ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων		**(103)**	(80)
Εισπράξεις από πώληση ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων		**1**	3
(Αγορές)/πωλήσεις και λήξεις επενδυτικών τίτλων		**1.105**	(21)
Απόκτηση θυγατρικών, συγγενών εταιρειών, κοινοπραξιών και συμμετοχές σε αυξήσεις κεφαλαίου	23,25	**(64)**	(3)
Πώληση/εκκαθάριση/μείωση κεφαλαίου συμμετοχών σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες	23,11	**68**	188
Συγχώνευση με την Grivalia		**1**	-
Μερίσματα που εισπράχθηκαν από επενδυτικούς τίτλους, θυγατρικές, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες		**142**	161
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) επενδυτικές δραστηριότητες		**1.150**	248
Ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες			
(Αποπληρωμές)/εισπράξεις από πιστωτικούς τίτλους	34	**(309)**	1.245
Αποπληρωμή υποχρεώσεων από μισθώσεις	16	**(27)**	-
Επαναγορά υβριδικών τίτλων	39	**(42)**	(1)
Μερίσματα που πληρώθηκαν στους κατόχους υβριδικών τίτλων	39	**(3)**	(3)
Εξαγορά προνομιούχων μετοχών, μετά από έξοδα	34	**-**	(4)
Καθαρές ταμειακές ροές από/(σε) χρηματοδοτικές δραστηριότητες		**(381)**	1.237
Καθαρή αύξηση/(μείωση) στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα		**2.283**	(16)
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης χρήσης	16	**490**	506
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης χρήσης	16	**2.773**	490

[1] Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναμορφωθεί λόγω αλλαγής της λογιστικής πολιτικής για τις επενδύσεις σε ακίνητα (σημ. 2.3.2).

Οι σημειώσεις στις σελίδες 6 έως 154 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των οικονομικών καταστάσεων.

1. Γενικές πληροφορίες

Η Eurobank Εργασίας Α.Ε. (η «Τράπεζα») δραστηριοποιείται στους τομείς τραπεζικής ιδιωτών πελατών και επιχειρήσεων, διαχείρισης περιουσίας και κεφαλαίων, treasury και κεφαλαιαγορών καθώς και στη παροχή άλλων υπηρεσιών. Η Τράπεζα έχει συσταθεί στην Ελλάδα και οι μετοχές της είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών. Η Τράπεζα δραστηριοποιείται κυρίως στην Ελλάδα και μέσω των θυγατρικών της στις περιοχές της Κεντρικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Οι εν λόγω οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο την 12 Μαρτίου 2020. Η Έκθεση Ελέγχου του Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή περιλαμβάνεται στην ενότητα ΙΙΙ της Ετήσιας Οικονομικής Έκθεσης.

2. Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων και βασικές λογιστικές αρχές

Οι βασικές λογιστικές αρχές που εφαρμόστηκαν κατά τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων αναφέρονται παρακάτω:

2.1 Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων

Οι οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ) που έχουν εγκριθεί από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), και ειδικότερα με τα πρότυπα και τις διερμηνείες που έχουν εκδοθεί και είναι σε ισχύ κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων ή έχουν εφαρμοστεί, νωρίτερα από την ημερομηνία υποχρεωτικής εφαρμογής τους.

Οι οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί με βάση την αρχή του ιστορικού κόστους, με εξαίρεση τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI), τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων (συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων), τα οποία επιμετρούνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και των επενδυτικών ακινήτων τα οποία επιμετρώνται με την μέθοδο της εύλογης αξίας.

Οι λογιστικές αρχές βάσει των οποίων συντάχθηκαν οι οικονομικές καταστάσεις εφαρμόστηκαν με συνέπεια για τις χρήσεις 2019 και 2018 λαμβάνοντας υπόψη τις τροποποιήσεις των ΔΠΧΑ όπως αυτές περιγράφονται στην ενότητα 2.1.1 «Νέα πρότυπα, τροποποιήσεις προτύπων και διερμηνείες» και τις τροποποιήσεις όπως αυτές περιγράφονται στην ενότητα 2.2 «Βασικές λογιστικές αρχές» μετά τις αλλαγές στις λογιστικές πολιτικές της Τράπεζας. Τα συγκριτικά στοιχεία, έχουν αναμορφωθεί λόγω αλλαγής της λογιστικής πολιτικής για τις επενδύσεις σε ακίνητα (σημ. 2.3.2). Επιπλέον, όπου είναι απαραίτητο, τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναπροσαρμοστεί για να συνάδουν με τις αλλαγές στην παρουσίαση κατά την τρέχουσα χρήση.

Η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ απαιτεί την υιοθέτηση εκτιμήσεων και την άσκηση κρίσης, οι οποίες επηρεάζουν τα λογιστικά υπόλοιπα των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων και τις γνωστοποιήσεις των ενδεχόμενων υποχρεώσεων κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων, καθώς και τα υπόλοιπα των εσόδων και εξόδων της περιόδου αναφοράς. Παρά το γεγονός ότι οι εκτιμήσεις αυτές βασίζονται στη βέλτιστη γνώση της Διοίκησης σχετικά με τις τρέχουσες συνθήκες και ενέργειες, τα πραγματικά αποτελέσματα ενδέχεται να διαφέρουν.

Οι οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται σε Ευρώ (€). Εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά, τα οικονομικά στοιχεία που παρουσιάζονται σε ευρώ έχουν στρογγυλοποιηθεί στο πλησιέστερο εκατομμύριο.

Εκτιμήσεις για τη συνέχιση της δραστηριότητας της Τράπεζας

Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας (going concern), η οποία κρίθηκε ως κατάλληλη από το Διοικητικό Συμβούλιο, αξιολογώντας τα ακόλουθα:

Ο Όμιλος δραστηριοποιείται σε ένα περιβάλλον με θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης τόσο στην Ελλάδα (η βασική αγορά του Ομίλου) όσο και στις άλλες χώρες που έχει σημαντική παρουσία. Ειδικότερα, ο πραγματικός ρυθμός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας ανήλθε σε 1,9% το 2019 σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) (2018: 1,9%), ενώ η σχετική εκτίμηση για το 2020, σύμφωνα με τις χειμερινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ανήλθε σε 2,4%. Το ποσοστό ανεργίας το Δεκέμβριο του 2019 ήταν 16,3% (Δεκέμβριος 2018: 18,5%) με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ. Στο δημοσιονομικό πεδίο, σύμφωνα με το Προϋπολογισμό του 2020, η εκτίμηση για το πρωτογενές πλεόνασμα της Ελλάδος για το 2019 ανήλθε σε 3,7% του ΑΕΠ, ενώ η αντίστοιχη πρόβλεψη για το 2020 ανήλθε σε 3,6% του ΑΕΠ. Ωστόσο, οι ανωτέρω προβλέψεις για το 2020 είναι πολύ πιθανόν να τροποποιηθούν σημαντικά λόγω της πρόσφατης εμφάνισης της επιδημίας κορωνοϊού (coronavirus). Στο πλαίσιο της Ενισχυμένης Εποπτείας (ΕΕ), οι τέσσερεις πρώτες τριμηνιαίες αξιολογήσεις της ολοκληρώθηκαν επιτυχώς έως το Δεκέμβριο του 2019, ενώ η ολοκλήρωση της πέμπτης αξιολόγησης αναμένεται στα μέσα Μαρτίου του 2020. Οι έλεγχοι κεφαλαίων (capital controls) που επιβλήθηκαν τον Ιούλιο του 2015, καταργήθηκαν πλήρως από την 1 Σεπτεμβρίου 2019 και μετά. Σε αυτό το πλαίσιο, το Ελληνικό δημόσιο το 2019 κατάφερε να ομαλοποιήσει την πρόσβαση του στις αγορές και αυτή να επιτυγχάνεται σε συνεχή βάση μέσω της

πραγματοποίησης εκδόσεων τεσσάρων ομολόγων διαφορετικής λήξης. Τον Ιανουάριο του 2020, η Ελληνική Κυβέρνηση, προχώρησε στην έκδοση 15ετούς ομολόγου ύψους € 2.5 δις με απόδοση 1,9%. Η απόδοση του 10ετούς ομολόγου αναφοράς ήταν 1,46% την 31 Δεκεμβρίου 2019 σε σύγκριση με 4,40% την 31 Δεκεμβρίου 2018. Επιπλέον, σύμφωνα με την απόφαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) που κοινοποιήθηκε στην Τράπεζα την 6 Μαρτίου 2020, συμπεραίνεται ότι οι λόγοι για την επιβολή περιορισμών στην έκθεση των Ελληνικών τραπεζών (περιλαμβανομένης της Eurobank) στον πιστωτικό κίνδυνο του Ελληνικού Δημοσίου έχουν εκλείψει, ως εκ τούτου, η προηγούμενη απόφασή της για τους εν λόγω περιορισμούς καταργείται.

Σε ότι αφορά τις οικονομικές προοπτικές για τους επόμενους 12 μήνες, οι κύριοι μακροοικονομικοί κίνδυνοι και οι παράγοντες αβεβαιότητας στην Ελλάδα σχετίζονται με (i) την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και ιδιωτικοποιήσεων για να επιτευχθούν οι στόχοι και τα ορόσημα του προγράμματος ΕΕ, (ii) την εφαρμογή του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων σύμφωνα με τους στόχους του Προϋπολογισμού του 2020, (iii) την προσέλκυση νέων επενδύσεων στη χώρα και (iv) τις γεωπολιτικές και μακροοικονομικές συνθήκες στην εγγύς ή ευρύτερη περιοχή, συμπεριλαμβανομένης της επίπτωσης της διατήρησης ενός οικονομικού περιβάλλοντος χαμηλών/αρνητικών επιτοκίων και τους εξωτερικούς κλυδωνισμούς από μια επιβράδυνση της περιφερειακής και/ή της παγκόσμιας οικονομίας. Μια σημαντική πρόκληση για τη διεθνή κοινότητα είναι η πρόσφατη εμφάνιση επιδημίας κορωνοϊού (coronavirus), οι οικονομικές επιπτώσεις της οποίας σχετίζονται κυρίως με την διατάραξη του εμπορίου και της παγκόσμιας εφοδιαστικής αλυσίδας και με τους κινδύνους που θα μπορούσε αυτή να δημιουργήσει για την παγκόσμια ανάπτυξη το 2020. Σε περίπτωση μιας παγκόσμιας επιβράδυνσης της οικονομικής δραστηριότητας, δεν μπορούν να αποκλειστούν οι δυσμενείς επιπτώσεις σε ορισμένους τομείς της Ελληνικής οικονομίας, όπως ο τουρισμός, ο μεταποιητικός τομέας και η ναυτιλία. Η επέλευση των ανωτέρω κινδύνων θα μπορούσε να έχει αρνητικές συνέπειες στο δημοσιονομικό σχεδιασμό του Ελληνικού δημοσίου, όπως επίσης στη ρευστότητα, στην κεφαλαιακή επάρκεια και στην κερδοφορία των Ελληνικών τραπεζών, καθώς και στην υλοποίηση των σχεδίων τους για την μείωση των NPEs. Ο Όμιλος παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις σχετικά με το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα και στην ευρύτερη περιοχή λαμβάνοντας υπόψη την άμεση και έμμεση έκθεσή του στον πιστωτικό κίνδυνο του Ελληνικού Δημοσίου.

Η συγχώνευση με τη Grivalia τον Μάιο του 2019 ενίσχυσε περαιτέρω την κεφαλαιακή θέση της Eurobank με τους δείκτες συνολικής κεφαλαιακής επάρκειας (CAD) και CET1 να ανέρχονται σε 19,2% και 16,7% (Τράπεζα: 19,4% και 16,5%) αντίστοιχα την 31 Δεκεμβρίου 2019. Τα καθαρά κέρδη του Ομίλου που αναλογούν στους μετόχους διαμορφώθηκαν σε € 127 εκατ. (€ 257 εκατ. καθαρά κέρδη από συνεχιζόμενες δραστηριότητες προ εξόδων αναδιάρθρωσης ποσού € 66 εκατ., μετά φόρου και ζημιών απομείωσης υπεράξιας ποσού € 62 εκατ.) για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, ενώ το αποτέλεσμα μετά από φόρο της Τράπεζας διαμορφώθηκε σε κέρδος ποσού € 31 εκατ. Επιπλέον, η Τράπεζα εξάλειψε την χρηματοδότηση από τον Έκτακτο Μηχανισμό Παροχής Ρευστότητας (Emergency Liquidity Assistance – ELA) στο τέλος Ιανουάριου 2019. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι καταθέσεις του Ομίλου αυξήθηκαν κατά € 5,7 δις (εκ των οποίων € 1,1 δις συνδέεται με την απόκτηση της Piraeus Bank Bulgaria) και ανήλθαν σε € 44,8 δις (2018: € 39,1 δις), βελτιώνοντας τον δείκτη δανείων προς καταθέσεις (L/D) του Ομίλου σε 83,2% την 31 Δεκεμβρίου 2019 (2018: 92,6%). Στο πλαίσιο της Αξιολόγησης της Εσωτερικής Επάρκειας Ρευστότητας (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process - ILAAP) η οποία είναι μέρος του 2019 ILAAP, τα αποτελέσματα των βραχυπροθέσμων και μεσοπρόθεσμων ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων ρευστότητας (stress test) κατέδειξαν ότι η Τράπεζα διαθέτει επαρκές απόθεμα ρευστότητας για να αντιμετωπίσει όλες τις επιπτώσεις των σεναρίων ακραίων καταστάσεων.

Το 2019, ο Όμιλος, μετά την ολοκλήρωση τον Σεπτέμβριο της πώλησης του 95% των ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης (mezzanine and junior notes) μιας τιτλοποίησης χαρτοφυλακίου στεγαστικών δανείων λογιστικής αξίας προ προβλέψεων περίπου € 2 δις (project Pillar, αποτελούμενη κυρίως από Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα - Non Performing Exposures – NPEs, σημ. 20), και εφαρμόζοντας την στρατηγική του για την οργανική μείωση των NPEs, κατάφερε να μειώσει, το υπόλοιπο των NPEs στο αποσβέσιμο κόστος κατά €3,7 δις σε € 13,0 δις, (Τράπεζα: € 12,0 δις), οδηγώντας τον δείκτη NPE σε 29% (2018: 37%), ενώ ο δείκτης NPE της Τράπεζας ήταν 33,15% (2018: 40,8%).

Η Ελληνική κυβέρνηση για να στηρίξει τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων (Non Performing Loans-NPL) των τραπεζών, σχεδίασε ένα πρόγραμμα Προστασίας Περιουσιακών Στοιχείων (Asset Protection Scheme-APS), το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Οκτώβριο του 2019, προκειμένου να τις βοηθήσει να τιτλοποιήσουν και να αφαιρέσουν NPL από τους ισολογισμούς τους. Τον Δεκέμβριο του 2019 η Τράπεζα, μετά την έναρξη ισχύος του νόμου για το APS (σημ. 5) και της απόφασής της για ένταξη στο APS όλων των τίτλων υψηλής διαβάθμισης (senior notes) της συναλλαγής Cairo, σύναψε δεσμευτικές συμφωνίες για α) την πώληση του 20% των mezzanine notes και του ελάχιστου απαιτούμενου ποσοστού των junior notes (σύμφωνα με το APS) μιας τιτλοποίησης μεικτού χαρτοφυλακίου λογιστικής αξίας προ προβλέψεων € 7,5 δις περίπου (project Cairo που περιλαμβάνει κυρίως NPEs - σημ. 34) και β) την πώληση της πλειοψηφίας των μετοχών της κατά 100% θυγατρικής της Eurobank, Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις («FPS»), η οποία είναι αδειοδοτημένη εταιρεία διαχείρισης δανείων (project Europe) (σημ. 30). Τα ανωτέρω, αποτελούν ουσιώδη στοιχεία του εμπροσθοβαρούς σχεδίου για την μείωση των NPEs του Ομίλου,

και την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου για το δείκτη των NPEs του Ομίλου σε 16% περίπου, το πρώτο τρίμηνο του 2020 και ένα μονοψήφιο ποσοστό έως το 2021.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα λόγω της εμφάνισης της επιδημίας κορωνοϊού, ανακοίνωσε την 12 Μαρτίου 2020 μία σειρά προσωρινών μέτρων για την ελάφρυνση των κεφαλαιακών και λειτουργικών απαιτήσεων για να διασφαλιστεί ότι οι τράπεζες, υπό την άμεση εποπτεία της, θα μπορέσουν να συνεχίσουν να εκπληρώνουν τον ρόλο τους αναφορικά με τη χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας. Οι τράπεζες θα επιτρέπεται να κάνουν χρήση κεφαλαιακών αποθεμάτων και αποθεμάτων ρευστότητας και να καλύπτουν τις απαιτήσεις του Πυλώνα 2 με άλλα κεφαλαιακά μέσα εκτός της κατηγορίας 1 (CET1). Την ίδια ημέρα, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών αποφάσισε να αναβάλλει την άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων («stress test») των τραπεζών της ΕΕ για το 2021 για να επιτρέψει στις τράπεζες να επικεντρωθούν και να διασφαλίσουν τη συνέχεια των βασικών τους λειτουργιών, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης των πελατών τους. Η ΕΚΤ ανακοίνωσε ότι υποστηρίζει την παραπάνω απόφαση της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών και ότι θα επεκτείνει την αναβολή σε όλες τις τράπεζες (συμπεριλαμβανομένης της Eurobank) που θα υποβάλλονταν στην άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων του 2020 (σημείωση 4). Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών δήλωσε ότι υπάρχει ευελιξία στην εφαρμογή των κατευθυντήριων οδηγιών της για τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων και ρυθμισμένων ανοιγμάτων και ζητά στενό διάλογο μεταξύ των εποπτικών αρχών και των τραπεζών, για τις στρατηγικές τους αναφορικά με τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα κατά περίπτωση. (σημ. 5.2).

Εκτίμηση για τη συνέχιση της δραστηριότητας

Το Διοικητικό Συμβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη τους ανωτέρω παράγοντες που σχετίζονται με την επάρκεια της κεφαλαιακής θέσης και της ρευστότητας της Τράπεζας, καθώς επίσης και την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στην εφαρμογή του σχεδίου για την επιτάχυνση της μείωσης των NPEs, έκρινε ότι οι οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας μπορούν να συνταχθούν με βάση την αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας (going concern).

2.1.1 Νέα πρότυπα, τροποποιήσεις προτύπων και διερμηνείες

Νέα πρότυπα, τροποποιήσεις σε πρότυπα και διερμηνείες που υιοθετήθηκαν από την Τράπεζα από την 1 Ιανουαρίου 2019

Τα ακόλουθα νέα πρότυπα, οι τροποποιήσεις σε πρότυπα και οι νέες ερμηνείες, όπως εκδόθηκαν από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΣΔΛΠ) και την Επιτροπή Διερμηνειών των ΔΠΧΑ (ΕΔΔΠΧΑ) και υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), είναι σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2019:

ΔΠΧΑ 9, Τροποποιήσεις- Χαρακτηριστικά προεξόφλησης με αρνητικό αντιστάθμισμα

Οι τροποποιήσεις των απαιτήσεων του ΔΠΧΑ 9 επιτρέπουν την επιμέτρηση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού στο αποσβέσιμο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI), ανάλογα με το επιχειρηματικό μοντέλο, ακόμη και στην περίπτωση δικαιωμάτων πρόωρης εξόφλησης τα οποία θα μπορούσαν να έχουν ως αποτέλεσμα το μέρος που προκάλεσε την πρόωρη λήξη, να λάβει αποζημίωση από το άλλο μέρος (αρνητικό αντιστάθμισμα). Κατά συνέπεια, τα εν λόγω χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού μπορούν τώρα να επιμετρηθούν στο αποσβέσιμο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, ανεξάρτητα από το γεγονός ή την περίσταση που προκάλεσε την πρόωρη λήξη της σύμβασης και ανεξαρτήτως από το ποιο μέρος καταβάλλει ή λαμβάνει την εύλογη αποζημίωση για την πρόωρη λήξη. Η εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 πριν τις συγκεκριμένες τροποποιήσεις πιθανότατα θα είχε ως αποτέλεσμα τα εν λόγω χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού να μην πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης που αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων (SPPI), και επομένως να επιμετρηθούν στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Επιπλέον, οι τροποποιήσεις επιβεβαιώνουν και το λογιστικό χειρισμό της τροποποίησης χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9. Συγκεκριμένα, όταν μια χρηματοοικονομική υποχρέωση που επιμετράται στο αποσβέσιμο κόστος τροποποιείται χωρίς αυτό να οδηγεί σε αποαναγνώρισή της, τότε το κέρδος ή η ζημιά που υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ των αρχικών συμβατικών ταμειακών ροών και των τροποποιημένων ταμειακών ροών, προεξοφλημένων με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο, θα πρέπει να αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

ΕΔΔΠΧΑ 23, Αβεβαιότητα σχετικά με Χειρισμούς του Φόρου Εισοδήματος

Η διερμηνεία παρέχει διευκρινίσεις ως προς την εφαρμογή των απαιτήσεων αναγνώρισης και επιμέτρησης του ΔΛΠ 12 «Φόροι Εισοδήματος» όταν υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με χειρισμούς του φόρου εισοδήματος. Σε αυτή την περίπτωση, η αναγνώριση και η επιμέτρηση των τρεχουσών ή των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων ή υποχρεώσεων σύμφωνα με το ΔΛΠ 12 βασίζεται στο φορολογητέο κέρδος (φορολογική ζημιά), στη φορολογική βάση, σε μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές,

καθώς και μη χρησιμοποιηθείσες πιστώσεις φόρων και φορολογικούς συντελεστές που καθορίζονται εφαρμόζοντας την ΕΔΔΠΧΑ 23.

Σύμφωνα με τη διερμηνεία, κάθε αβεβαιότητα σχετικά με χειρισμό φόρου εξετάζεται διακριτά ή σε συνδυασμό με άλλες, ανάλογα με ποια προσέγγιση προβλέπει καλύτερα την άρση της αβεβαιότητας. Η οικονομική οντότητα θεωρεί ως δεδομένο ότι η φορολογική αρχή που θα εξετάσει αυτά τα αβέβαια ποσά φόρων, έχει το δικαίωμα να εξετάσει χειρισμούς φόρων και θα έχει πλήρη γνώση κάθε σχετικής πληροφορίας όταν προβεί σε αυτή την αξιολόγηση.

Αν μια οικονομική οντότητα καταλήξει ότι είναι πιθανό η φορολογική αρχή να αποδεχθεί έναν αβέβαιο χειρισμό φόρου, θα προσδιορίσει το φορολογητέο κέρδος, τη φορολογική βάση, τις φορολογικές ζημιές, τις πιστώσεις φόρων και τους φορολογικούς συντελεστές σύμφωνα με αυτόν τον χειρισμό φόρου. Αν καταλήξει ότι δεν είναι πιθανό ο χειρισμός να γίνει αποδεκτός, το αποτέλεσμα της αβεβαιότητας στον λογιστικό χειρισμό του φόρου εισοδήματος θα αποτυπωθεί στην περίοδο κατά την οποία έγινε ο προσδιορισμός αυτός, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο με την οποία προβλέπεται η άρση της αβεβαιότητας σε μεγαλύτερο βαθμό (δηλαδή το μοναδικό πιο πιθανό ποσό ή τη μέθοδο της αναμενόμενης αξίας που ακολουθεί μια σταθμισμένη προσέγγιση πιθανοτήτων).

Οι παραδοχές και οι εκτιμήσεις που έγιναν για την αναγνώριση και την επιμέτρηση της επίδρασης των αβέβαιων χειρισμών φόρων θα πρέπει να επανεξετάζονται όποτε οι συνθήκες μεταβάλλονται ή προκύπτουν νέες πληροφορίες που επηρεάζουν τις παραδοχές αυτές (π.χ. ενέργειες από τη φορολογική αρχή, στοιχεία ότι έχει λάβει μια συγκεκριμένη θέση σε σχέση με κάποιο παρόμοιο θέμα ή η λήξη του δικαιώματος της να εξετάσει έναν συγκεκριμένο χειρισμό φόρου).

Η υιοθέτηση της διερμηνείας δεν είχε επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

ΔΠΧΑ 16, Μισθώσεις

Το ΔΠΧΑ 16, το οποίο αντικαθιστά το ΔΛΠ 17 «Μισθώσεις» και σχετικές διερμηνείες, εισάγει ένα ενιαίο μοντέλο λογιστικής, εντός ισολογισμού για τους μισθωτές, σύμφωνα με το οποίο η ταξινόμηση των μισθώσεων από την πλευρά του μισθωτή, ως λειτουργικές ή χρηματοδοτικές μισθώσεις, καταργείται και όλες οι μισθώσεις αντιμετωπίζονται παρόμοια με τις χρηματοδοτικές μισθώσεις σύμφωνα με το ΔΛΠ 17.

Ο ορισμός της μίσθωσης σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 16 αφορά κυρίως την έννοια του ελέγχου. Το νέο πρότυπο διαχωρίζει τις μισθώσεις από τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών με βάση το κατά πόσο η χρήση ενός καθορισμένου περιουσιακού στοιχείου ελέγχεται από τον πελάτη. Θεωρείται ότι υφίσταται έλεγχος όταν ο πελάτης έχει:

- Το δικαίωμα να αποκτήσει ουσιαστικά όλα τα οικονομικά οφέλη από τη χρήση του καθορισμένου περιουσιακού στοιχείου, και
- Το δικαίωμα να κατευθύνει τη χρήση του καθορισμένου περιουσιακού στοιχείου

Το ΔΠΧΑ 16 προβλέπει την αναγνώριση του «δικαιώματος χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού» ('right of use asset') και της «υποχρέωσης από μισθώσεις» ('lease liability'), κατά την έναρξη της μίσθωσης, σε περίπτωση που υπάρχει σύμβαση ή μέρος σύμβασης που αποδίδει στον μισθωτή το δικαίωμα χρήσης ενός περιουσιακού στοιχείου για μία χρονική περίοδο έναντι τιμήματος.

Το δικαίωμα χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού, αρχικά επιμετράται στο κόστος, το οποίο αποτελείται από το ποσό της υποχρέωσης από μισθώσεις, πλέον τα μισθώματα που καταβλήθηκαν στον εκμισθωτή κατά ή πριν την ημερομηνία έναρξης της μίσθωσης αφαιρουμένων τυχόν κινήτρων προς τον μισθωτή που εισπράχθηκαν, την αρχική εκτίμηση για κόστος αποκατάστασης και το αρχικό άμεσο κόστος που πραγματοποιήθηκε από τον μισθωτή, και εν συνεχεία επιμετράται στο κόστος, μείον σωρευμένες αποσβέσεις και απομείωση. Η υποχρέωση από μισθώσεις, αρχικά αναγνωρίζεται στην παρούσα αξία των μισθωμάτων κατά την διάρκεια της περιόδου μίσθωσης που ακόμη δεν έχουν καταβληθεί.

Κατά συνέπεια, η σταθερή μέθοδος αναγνώρισης του εξόδου από λειτουργικές μισθώσεις σύμφωνα με το ΔΛΠ 17 αντικαθίσταται από την απόσβεση του «δικαιώματος χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού» και τον τόκο-έξοδο της «υποχρέωσης από μισθώσεις». Η αναγνώριση των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων από τους μισθωτές, όπως περιγράφεται ανωτέρω, δεν απαιτείται για ορισμένες βραχυπρόθεσμης διάρκειας μισθώσεις και μισθώσεις στοιχείων ενεργητικού χαμηλής αξίας. Ο λογιστικός χειρισμός για τους εκμισθωτές δεν επηρεάζεται ουσιωδώς από τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 16.

Υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 16

Η Τράπεζα εφάρμοσε τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 16 την 1 Ιανουαρίου 2019. Η Τράπεζα έχει επιλέξει την τροποποιημένη αναδρομική εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16 και συνεπώς η συγκριτική πληροφόρηση δεν αναπροσαρμόστηκε.

Κατά τη μετάβαση, η Τράπεζα έκανε χρήση της πρακτικής λύσης που είναι διαθέσιμη για τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16, να μην επαναξιολογήσει κατά πόσο μια σύμβαση αποτελεί ή περιέχει μίσθωση. Συνεπώς, οι υφιστάμενες συμβάσεις που είχαν ταξινομηθεί

προηγουμένως ως συμβάσεις παροχής υπηρεσιών όπως τα ATMs, τα APSs και οι υπηρεσίες εκτυπώσεων δεν ταξινομήθηκαν ως μισθώσεις σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 16, ενώ ο ορισμός που παρατίθεται στο ΔΠΧΑ 16 εφαρμόζεται σε όλες τις συμβάσεις που συνάφθηκαν ή τροποποιήθηκαν την 1 Ιανουαρίου 2019 ή μεταγενέστερα.

Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 16, κατά την ημερομηνία έναρξης της μίσθωσης, η Τράπεζα ως μισθωτής αναγνωρίζει στον ισολογισμό δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεις από μισθώσεις, τα οποία επιμετρώνται αρχικά στην παρούσα αξία των μελλοντικών μισθωμάτων.

Η Τράπεζα εφάρμοσε αυτή την αρχική επιμέτρηση σε όλες τις μισθώσεις, εξαιρουμένων αυτών με περίοδο μίσθωσης 12 μηνών ή μικρότερη, και των μισθώσεων χαμηλής αξίας (δηλ. μικρότερης των € 5.000), κάνοντας χρήση των σχετικών εξαιρέσεων για τις βραχυπρόθεσμες μισθώσεις και τις μισθώσεις στις οποίες το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο έχει χαμηλή αξία. Η Τράπεζα επίσης υιοθέτησε την πρακτική λύση να μην διαχωριστούν τα στοιχεία που δεν πληρούν τον ορισμό της μίσθωσης από αυτά που τον πληρούν.

Κατά την εφαρμογή της τροποποιημένης αναδρομικής προσέγγισης, η Τράπεζα χρησιμοποίησε τις παρακάτω κύριες εκτιμήσεις και παραδοχές:

- Προκειμένου να καθοριστεί η περίοδος μίσθωσης των μισθώσεων στις οποίες η Τράπεζα είναι ο μισθωτής, περιλαμβανόμενων και των μισθώσεων αορίστου διάρκειας, ελήφθησαν υπόψη όλα τα σχετικά γεγονότα και συνθήκες, όπως οι μελλοντικές ανάγκες στέγασης και η αναμενόμενη χρήση, και ασκήθηκε κρίση. Επιπροσθέτως, ελήφθησαν υπόψη δικαιώματα για επέκταση ή λήξη της μίσθωσης τα οποία θεωρείται κατ' ουσίαν βέβαιο ότι θα εξασκηθούν. Οι εκτιμήσεις αυτές θα επανεξετάζονται σε τακτική βάση κατά τη διάρκεια της περιόδου της εκάστοτε μίσθωσης.
- Η παρούσα αξία των υποχρεώσεων από μισθώσεις επιμετρήθηκε χρησιμοποιώντας το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού κατά την ημερομηνία της μετάβασης, καθώς το επιτόκιο που εμπεριέχεται στις μισθώσεις δεν μπορούσε να καθοριστεί εύκολα. Το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού πρόκυψε από την εκτιμώμενη καμπύλη αποδόσεων των καλυμμένων ομολόγων, η οποία παράγεται με βάση τις παρατηρήσιμες αποδόσεις των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου. Το σταθμισμένο επιτόκιο προεξόφλησης που χρησιμοποιήθηκε για το καθορισμό των υποχρεώσεων από μισθώσεις ήταν 2,6% και θα επαναϋπολογίζεται σε τακτική βάση, χρησιμοποιώντας επικαιροποιημένα δεδομένα.
- Οι ισχύοντες φόροι, ο ΦΠΑ και τα τέλη χαρτοσήμου εξαιρέθηκαν από το πεδίο υπολογισμών του ΔΠΧΑ 16.

Η ποσοτική επίπτωση λόγω της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 16 από την 1 Ιανουαρίου 2019 παρουσιάζεται στη σημείωση 2.3.1.

ΔΛΠ 28, Τροποποιήσεις – Μακροπρόθεσμες συμμετοχές σε Συγγενείς και Κοινοπραξίες

Οι τροποποιήσεις αποσαφηνίζουν ότι το ΔΠΧΑ 9 'Χρηματοοικονομικά Μέσα', συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων απομείωσης, έχει εφαρμογή στις μακροπρόθεσμες συμμετοχές σε συγγενή επιχείρηση ή κοινοπραξία οι οποίες αποτελούν μέρος της καθαρής επένδυσης της εταιρείας σε συγγενή επιχείρηση ή κοινοπραξία αλλά δεν λογιστικοποιούνται με την μέθοδο της καθαρής θέσης.

Σύμφωνα με την τροποποίηση, μια οικονομική οντότητα δεν θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τυχόν προσαρμογές στην λογιστική αξία των μακροπρόθεσμων συμμετοχών (καθαρή επένδυση σε συγγενή επιχείρηση ή κοινοπραξία) ως αποτέλεσμα της εφαρμογής του ΔΛΠ 28 «Επενδύσεις σε Συγγενείς Εταιρείες και Κοινοπραξίες» κατά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

ΔΛΠ 19, Τροποποιήσεις – Τροποποίηση, περικοπή ή διακανονισμός του προγράμματος παροχών

Οι τροποποιήσεις αποσαφηνίζουν ότι όταν μία αλλαγή σε πρόγραμμα καθορισμένων παροχών δηλ. μία τροποποίηση, περικοπή ή διακανονισμός πραγματοποιείται και απαιτείται επαναμέτρηση της καθαρής υποχρέωσης ή απαίτησης καθορισμένων παροχών, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται οι αναθεωρημένες αναλογιστικές παραδοχές από την επαναμέτρηση προκειμένου να προσδιοριστεί το κόστος τρέχουσας απασχόλησης και ο καθαρός τόκος για την υπόλοιπη περίοδο μετά το γεγονός. Επιπροσθέτως, οι αλλαγές περιλαμβάνουν διευκρινίσεις αναφορικά με την επίδραση μιας τροποποίησης, περικοπής ή διακανονισμού του προγράμματος, στις απαιτήσεις του προτύπου ως προς το ανώτατο όριο του περιουσιακού στοιχείου.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

Ετήσιες βελτιώσεις σε ΔΠΧΑ 2015 - 2017

Οι βελτιώσεις εισάγουν σημαντικές αλλαγές σε διάφορα πρότυπα ως ακολούθως:

Με τις τροποποιήσεις του ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις επιχειρήσεων» και ΔΠΧΑ 11 «Από κοινού Συμφωνίες», αποσαφηνίστηκε ο τρόπος με τον οποίο μια οικονομική οντότητα αναγνωρίζει την αύξηση της συμμετοχής της σε μια από κοινού δραστηριότητα που πληροί

τον ορισμό της επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα, όταν μια οικονομική οντότητα αποκτά τον έλεγχο μιας επιχείρησης η οποία θεωρείται από κοινού δραστηριότητα, τότε η συναλλαγή αποτελεί συνένωση επιχειρήσεων που επιτυγχάνεται σε στάδια και ο αποκτών επαναμετρά το σύνολο της συμμετοχής που κατείχε προηγουμένως επί των στοιχείων ενεργητικού και των υποχρεώσεων της από κοινού δραστηριότητας σε εύλογη αξία. Στην περίπτωση που μία οντότητα, η οποία συμμετέχει σε μια από κοινού δραστηριότητα (κοινή επιχείρηση) χωρίς να διαθέτει από κοινού έλεγχο σε αυτήν, αποκτήσει τον από κοινού έλεγχο της επιχείρησης, τότε η συμμετοχή που κατείχε προηγουμένως δεν επιμετράται εκ νέου.

Οι βελτιώσεις στο ΔΛΠ 12 «Φόροι Εισοδήματος» διευκρίνισαν ότι όλες οι επιπτώσεις στο φόρο εισοδήματος από μερίσματα, περιλαμβανομένων και των πληρωμών από χρηματοοικονομικά μέσα που ταξινομούνται ως ίδια κεφάλαια, θα πρέπει να αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα, στην κατάσταση συνολικού αποτελέσματος ή στα ίδια κεφάλαια, ανάλογα με το που είχε αναγνωριστεί η αρχική συναλλαγή ή το γεγονός που δημιούργησε τα διανεμόμενα κέρδη που οδήγησαν στο μέρισμα.

Με τις τροποποιήσεις του ΔΛΠ 23 «Κόστος Δανεισμού» αποσαφηνίστηκε ότι κάθε δανεισμός που πραγματοποιήθηκε αρχικά για την ανάπτυξη ενός περιουσιακού στοιχείου που πληρούσε τις προϋποθέσεις, θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μέρος των κεφαλαίων που δανείστηκε η οντότητα γενικά, όταν ουσιαστικά όλες οι αναγκαίες δραστηριότητες προετοιμασίας του περιουσιακού στοιχείου για την προοριζόμενη χρήση ή πώλησή του, έχουν περατωθεί.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν είχε επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

Νέα πρότυπα, τροποποιήσεις προτύπων και διερμηνείες που δεν έχουν υιοθετηθεί ακόμη από την Τράπεζα

Ένα πλήθος νέων προτύπων, τροποποιήσεις σε υπάρχοντα πρότυπα και διερμηνείες θα τεθούν σε ισχύ μετά το 2019, δεδομένου ότι δεν έχουν ακόμη υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή η Τράπεζα δεν τα έχει υιοθετήσει νωρίτερα από την ημερομηνία υποχρεωτικής εφαρμογής τους. Αυτά που ενδέχεται να είναι σχετικά με την Τράπεζα έχουν ως ακολούθως:

Μεταρρύθμιση Επιτοκίων Αναφοράς: Τροποποιήσεις σε ΔΠΧΑ 9, ΔΛΠ 39 και ΔΠΧΑ 7 (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2020)

Τον Σεπτέμβριο 2019, το ΣΔΛΠ εξέδωσε τροποποιήσεις στα πρότυπα ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά μέσα», ΔΛΠ 39 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση» και ΔΠΧΑ 7 «Χρηματοοικονομικά μέσα : Γνωστοποιήσεις», ώστε να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις σε συγκεκριμένες απαιτήσεις που σχετίζονται με την λογιστική αντιστάθμισης, που προκύπτουν από την αβεβαιότητα που δημιουργείται από την μεταρρύθμιση επιτοκίων αναφοράς σε όλο το φάσμα της αγοράς (αναφέρεται ως «μεταρρύθμιση IBOR»). Ως αποτέλεσμα της μεταρρύθμισης IBOR, μπορεί να υπάρξουν αβεβαιότητες σχετικά με : α) το επιτόκιο αναφοράς που καθορίζεται ως αντισταθμισμένος κίνδυνος και/ή β) τον χρόνο ή το ποσό των ταμειακών ροών, βάσει επιτοκίων αναφοράς, των στοιχείων που αντισταθμίζονται ή του μέσου αντιστάθμισης, κατά την περίοδο μέχρι την αντικατάσταση ενός τύπου επιτοκίου αναφοράς με εναλλακτικό επιτόκιο αναφοράς σχεδόν μηδενικού κινδύνου ("Risk Free Rate – RFR"). Οι τροποποιήσεις παρέχουν προσωρινή απαλλαγή από τις πιθανές επιπτώσεις της αβεβαιότητας κατά την περίοδο μετάβασης, τροποποιώντας συγκεκριμένα κριτήρια της λογιστικής αντιστάθμισης κατά το ΔΛΠ 39 ή το ΔΠΧΑ 9. Αυτές οι προσωρινές απαλλαγές σχετίζονται κυρίως με την απαίτηση περί μεγάλης πιθανότητας εκπλήρωσης όσον αφορά τις ταμειακές ροές που αντισταθμίζονται, την συμμόρφωση με το κριτήριο της διακριτής φύσης του συστατικού στοιχείου κινδύνου και με την εφαρμογή της μελλοντικής και της αναδρομικής αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας μιας σχέσης λογιστικής αντιστάθμισης.

Το ΣΔΛΠ αντιμετωπίζει την μεταρρύθμιση IBOR και τις πιθανές επιπτώσεις στην χρηματοοικονομική πληροφόρηση σε δύο φάσεις. Οι συγκεκριμένες τροποποιήσεις ολοκληρώνουν την πρώτη φάση που επικεντρώθηκε σε θέματα λογιστικής αντιστάθμισης που επηρεάζουν την χρηματοοικονομική πληροφόρηση στην περίοδο πριν την μεταρρύθμιση επιτοκίων αναφοράς. Η δεύτερη φάση επικεντρώνεται στα πιθανά θέματα που ενδέχεται να επηρεάσουν την χρηματοοικονομική πληροφόρηση, όταν τα υπάρχοντα επιτόκια αντικατασταθούν από τα RFR.

Όπως περιγράφεται και στις λογιστικές πολιτικές (σημ. 2.2.3), η Τράπεζα επέλεξε, ως πολιτική που επιτρέπεται από το ΔΠΧΑ 9, να συνεχίσει να εφαρμόζει λογιστική αντιστάθμισης σύμφωνα με το ΔΛΠ 39. Επομένως, οι τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 39 και στο ΔΠΧΑ 7 θα είναι εφαρμόσιμες στην Τράπεζα.

Η Τράπεζα έχει ξεκινήσει την υλοποίηση ενός προγράμματος μετάβασης των IBOR ώστε να εφαρμόσει την μετάβαση στα εναλλακτικά επιτόκια αναφοράς, το οποίο επικεντρώνεται σε βασικούς τομείς που επηρεάζονται όπως οι συμβάσεις πελατών, τα συστήματα και οι διαδικασίες, η αποτίμηση, η χρηματοοικονομική πληροφόρηση, ο σχεδιασμός κεφαλαιακής ενίσχυσης και ρευστότητας καθώς και οι στρατηγικές επικοινωνίας των αλλαγών στους πελάτες (βλ. σημείωση 5.2.4).

Η Τράπεζα αξιολογεί επί του παρόντος τις τροποποιήσεις ώστε να ορίσει το εύρος στο οποίο οι παρεχόμενες απαλλαγές θα εφαρμοστούν στις σχέσεις αντιστάθμισης της.

Τροποποιήσεις του Εννοιολογικού Πλαισίου για τη Χρηματοοικονομική Αναφορά, συμπεριλαμβανομένων των τροποποιήσεων σχετικά με παραπομπές στο Εννοιολογικό Πλαίσιο εντός των ΔΠΧΑ (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2020)

Τον Μάρτιο του 2018, το ΣΔΛΠ εξέδωσε το αναθεωρημένο «Εννοιολογικό Πλαίσιο για τη Χρηματοοικονομική Αναφορά» (Εννοιολογικό Πλαίσιο). Το αναθεωρημένο Εννοιολογικό Πλαίσιο δεν είναι πρότυπο, ούτε παρακάμπτει οποιαδήποτε απαίτηση μεμονωμένων προτύπων. Το αναθεωρημένο αυτό πλαίσιο αντικαθιστά την προηγουμένη έκδοση του πλαισίου η οποία εξεδόθη το 2010. Οι αναθεωρήσεις που πραγματοποίησε το Συμβούλιο αφορούν οδηγίες σχετικά με τις έννοιες της επιμέτρησης, της παρουσίασης και γνωστοποίησης και της αποαναγνώρισης. Επιπλέον, η αναθεώρηση περιλαμβάνει νέους ορισμούς σχετικά με τα στοιχεία του ενεργητικού, τις υποχρεώσεις και τα κριτήρια αναγνώρισης τους, καθώς και διασαφηνίσεις για αλλά σημαντικά πεδία.

Παράλληλα με το αναθεωρημένο Εννοιολογικό Πλαίσιο, το ΣΔΛΠ δημοσίευσε ένα συνοδευτικό έγγραφο με τίτλο «Τροποποιήσεις των Παραπομπών στο Εννοιολογικό Πλαίσιο εντός των ΔΠΧΑ», το οποίο περιλαμβάνει επακόλουθες αλλαγές στα πρότυπα ούτως ώστε αυτές να αναφέρονται στο αναθεωρημένο Πλαίσιο.

Η υιοθέτηση του τροποποιημένου Πλαισίου δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

Τροποποιήσεις του ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις Επιχειρήσεων» (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2020, δεν έχουν υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Το ΣΔΛΠ εξέδωσε τροποποιήσεις σχετικά με τον ορισμό της επιχείρησης στο ΔΠΧΑ 3 «Συνενώσεις Επιχειρήσεων» με σκοπό να βοηθήσει τις οικονομικές οντότητες να καθορίσουν αν ένα σύνολο αποκτώμενων δραστηριοτήτων και στοιχείων του ενεργητικού συνιστούν επιχείρηση ή όχι. Οι τροποποιήσεις αποσαφηνίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις για τον ορισμό της επιχείρησης, καταργούν την αξιολόγηση για το εάν οι συμμετέχοντες στην αγορά δύνανται να αντικαταστήσουν τα στοιχεία που λείπουν, προσθέτουν οδηγίες για να βοηθήσουν τις οικονομικές οντότητες να αξιολογήσουν αν οι αποκτώμενες διαδικασίες θεωρούνται σημαντικές. Επιπροσθέτως, συγκεκριμενοποιούν τους ορισμούς της επιχείρησης και των εκροών της και εισάγουν έναν προαιρετικό έλεγχο σχετικά με τη συγκέντρωση της εύλογης αξίας (fair value concentration test).

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

Τροποποιήσεις του ΔΛΠ 1 και ΔΛΠ 8: Ορισμός της έννοιας του Ουσιώδους Μεγέθους (Material) (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2020),

Οι τροποποιήσεις του ΔΛΠ 1 «Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων» και του ΔΛΠ 8 «Λογιστικές Πολιτικές, Μεταβολές Λογιστικών Εκτιμήσεων και Λάθη» αποσκοπούν στο να ευθυγραμμιστούν όλα τα πρότυπα με τον ορισμό του Ουσιώδους Μεγέθους και να αποσαφηνίσουν συγκεκριμένες πτυχές αυτού. Ο νέος ορισμός αναφέρει ότι μια πληροφορία θεωρείται ουσιώδης αν η παράλειψή της, η ανακριβής παρουσίαση της ή συγκάλυψή της αναμένεται να επηρεάσει τις αποφάσεις που λαμβάνουν οι κύριοι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων γενικής χρήσης, βάσει αυτών των οικονομικών καταστάσεων. Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι το ουσιώδες μέγεθος (materiality) θα εξαρτάται από τη φύση, το μέγεθος της πληροφορίας ή και τα δύο.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

ΔΛΠ 1, Τροποποιήσεις, ταξινόμηση υποχρεώσεων σε Βραχυπρόθεσμες ή Μακροπρόθεσμες (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2022, δεν έχουν υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Οι τροποποιήσεις επηρεάζουν μόνο την παρουσίαση των υποχρεώσεων στον ισολογισμό και παρέχουν διευκρινίσεις ως προς τον ορισμό του δικαιώματος αναβολής διακανονισμού μίας υποχρέωσης, ενώ ταυτόχρονα αποσαφηνίζουν ότι η ταξινόμηση των υποχρεώσεων σε βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες, θα πρέπει να βασίζεται σε δικαιώματα που υπάρχουν στο τέλος της περιόδου αναφοράς. Επιπλέον, διευκρινίζεται ότι η αξιολόγηση που διενεργείται στη λήξη της περιόδου αναφοράς σχετικά με την ταξινόμηση των υποχρεώσεων, δεν επηρεάζεται από τις προσδοκίες που δημιουργούνται ως προς το εάν η οικονομική οντότητα θα εξασκήσει το δικαίωμα της να αναβάλλει τον διακανονισμό μίας υποχρέωσης. Διευκρινίστηκε επίσης από το ΣΔΛΠ ότι η ταξινόμηση των υποχρεώσεων σε βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες, από μία οικονομική οντότητα, δεν θα πρέπει να λαμβάνει υπόψιν εκείνα τα δικαιώματα μετατροπής που αναγνωρίζονται στα ίδια κεφάλαια.

Η υιοθέτηση των τροποποιήσεων δεν αναμένεται να έχει επίπτωση στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας.

ΔΠΧΑ 17, Ασφαλιστήρια Συμβόλαια (σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2021, δεν έχει υιοθετηθεί από την ΕΕ)

Το ΔΠΧΑ 17, το οποίο αντικαθιστά το ΔΠΧΑ 4 «Ασφαλιστήρια Συμβόλαια», παρέχει ένα συνολικό και συνεκτικό λογιστικό μοντέλο για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια. Έχει εφαρμογή σε ασφαλιστήρια συμβόλαια που έχουν εκδοθεί, σε όλα τα συμβόλαια αντασφάλισης και σε επενδυτικά συμβόλαια με χαρακτηριστικά προαιρετικής συμμετοχής που μια οικονομική οντότητα εκδίδει, εφόσον αυτή εκδίδει και ασφαλιστήρια συμβόλαια. Τα συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων επιτρέπεται να ενταχθούν στο

πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 17, εφόσον η οικονομική οντότητα έχει προηγουμένως διαβεβαιώσει ότι τα θεωρεί ως ασφαλιστήρια συμβόλαια.

Σύμφωνα με το γενικό μοντέλο του ΔΠΧΑ 17, ομάδες από ασφαλιστήρια συμβόλαια που τελούν υπό κοινή διαχείριση και υπόκεινται σε παρόμοιους κινδύνους, επιμετρώνται με βάση προεξοφλημένες, σταθμισμένες βάσει πιθανοτήτων μελλοντικές ταμειακές ροές, μιας αναπροσαρμογής λόγω κινδύνου και ενός περιθωρίου συμβατικών υπηρεσιών (contractual service margin) το οποίο αντιπροσωπεύει το μη δεδουλευμένο κέρδος των συμβολαίων. Σύμφωνα με το μοντέλο, οι εκτιμήσεις επαναμετρώνται σε κάθε περίοδο αναφοράς. Μια απλοποιημένη μέθοδος επιμέτρησης μπορεί να χρησιμοποιηθεί αν αναμένεται ότι από αυτή θα παραχθεί μια λογική προσέγγιση του γενικού μοντέλου ή αν τα συμβόλαια είναι μικρής διάρκειας.

Το έσοδο κατανέμεται στις περιόδους αναλογικά με την αξία της αναμενόμενης κάλυψης και των λοιπών υπηρεσιών που ένας ασφαλιστής παρέχει κατά τη διάρκεια της περιόδου, οι διεκδικήσεις για αποζημίωση παρουσιάζονται όταν αναγγελθούν και οποιαδήποτε επενδυτικά στοιχεία, όπως τα ποσά που καταβάλλονται σε ασφαλισμένους ακόμα και αν το ασφαλιστικό γεγονός δεν έχει συντελεστεί, δεν περιλαμβάνονται στα έσοδα και στις διεκδικήσεις για αποζημίωση. Τα αποτελέσματα από ασφαλιστικές υπηρεσίες παρουσιάζονται ξεχωριστά από το χρηματοοικονομικό έσοδο ή έξοδο των ασφαλίσεων.

Τον Ιούνιο 2019, το ΣΔΛΠ εξέδωσε το σχέδιο προτύπου «Τροποποιήσεις του ΔΠΧΑ 17», όπου αναφέρεται πως η ημερομηνία έναρξης ισχύος του προτύπου θα καθυστερήσει κατά ένα χρόνο, ώστε να είναι υποχρεωτική η εφαρμογή του προτύπου για τις ετήσιες περιόδους που ξεκινούν από την 1 Ιανουαρίου 2022.

Το ΔΠΧΑ 17 δεν είναι σχετικό με τις δραστηριότητες της Τράπεζας, παρά μόνο μέσω της συγγενούς εταιρείας Eurolife ERB Insurance Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών.

2.2 Βασικές λογιστικές αρχές

2.2.1 Επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες

Επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες, περιλαμβανομένων και των συμμετοχών που αποκτήθηκαν στο πλαίσιο συναλλαγών μεταξύ επιχειρήσεων που τελούν υπό κοινό έλεγχο, λογίζονται σε κόστος μείον τυχόν συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης. Το κόστος συμμετοχής είναι η εύλογη αξία του τιμήματος που δόθηκε, δηλαδή το ποσό των μετρητών που καταβλήθηκε ή των μετοχών που εκδόθηκαν, ή αν αυτό δεν μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα, η εύλογη αξία του τιμήματος που λήφθηκε μαζί με το κόστος που σχετίζεται άμεσα με τη συναλλαγή. Ως εξαίρεση στην παραπάνω αρχή επιμέτρησης, όταν η Τράπεζα μεταφέρει μια υφιστάμενη εταιρεία του Ομίλου η επιχειρηματικό κλάδο σε μια νέα θυγατρική που συστήθηκε γι' αυτόν το σκοπό μέσω μια συναλλαγής με ανταλλαγή μετοχών που δεν έχει εμπορική ουσία, η επένδυση της Τράπεζας στη νεοσυσταθείσα εταιρεία αναγνωρίζεται στη λογιστική αξία της εταιρείας που μεταφέρθηκε.

Νομικές συγχωνεύσεις που περιλαμβάνουν τη συνένωση της Τράπεζας με μια ή περισσότερες θυγατρικές της λογιστικοποιούνται με τη μέθοδο της συνένωσης συμφερόντων σύμφωνα με το ΔΛΠ 8 «Λογιστικές πολιτικές, μεταβολές των λογιστικών εκτιμήσεων και λάθη», λαμβάνοντας υπόψη τις πιο πρόσφατες εκδόσεις άλλων φορέων θέσπισης λογιστικών προτύπων, οι οποίοι χρησιμοποιούν παρόμοιο εννοιολογικό πλαίσιο και συμμορφώνονται με τις γενικές αρχές που διέπουν τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, καθώς και τις αποδεκτές πρακτικές του κλάδου. Στο πλαίσιο της μεθόδου συνένωσης συμφερόντων, η Τράπεζα αναγνωρίζει το ενεργητικό και τις υποχρεώσεις της αποκτώμενης εταιρείας στις λογιστικές αξίες προ συνένωσης προερχόμενες από το υψηλότερο επίπεδο κοινού ελέγχου, χωρίς οποιαδήποτε προσαρμογή στην εύλογη αξία. Ενδεχόμενη διαφορά μεταξύ του κόστους της συναλλαγής και της λογιστική αξίας των καθαρών περιουσιακών στοιχείων που αποκτώνται λογιστικοποιείται στα ίδια κεφάλαια της Τράπεζας.

Νομικές συγχωνεύσεις που περιλαμβάνουν την απορρόφηση μιας εταιρείας από την Τράπεζα, εξαιρώντας τις εταιρείες που τελούν υπό κοινό έλεγχο, λογιστικοποιούνται με τη μέθοδο της εξαγοράς σύμφωνα με τις διατάξεις του ΔΛΠ 3 για τις συνενώσεις επιχειρήσεων. Το μεταβιβασθέν αντάλλαγμα υπολογίζεται βάσει της εύλογης αξίας των στοιχείων του ενεργητικού που μεταφέρονται, τους συμμετοχικούς τίτλους που εκδίδονται ή ανταλλάσσονται ή των υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται κατά την ημερομηνία εξαγοράς, συμπεριλαμβάνοντας την εύλογη αξία των στοιχείων ενεργητικού και των υποχρεώσεων που απορρέουν από μία ρύθμιση ενδεχόμενου ανταλλάγματος. Το σχετιζόμενο με τις αποκτήσεις κόστος θα λογιστικοποιείται ως έξοδο εντός των περιόδων κατά τη διάρκεια των οποίων ο αποκτών ανέλαβε το κόστος. Σύμφωνα με τη μέθοδο της εξαγοράς, τα αναγνωρίσιμα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων και οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις που αποκτώνται, επιμετρώνται αρχικά κατά την ημερομηνία απόκτησης στην εύλογη αξία τους. Εάν υπήρχαν ήδη συμμετοχικά δικαιώματα στον αποκτώμενο, αυτά επιμετρώνται εκ νέου στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία απόκτησης και ενδεχόμενο κέρδος ή ζημιά αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Το υπερβάλλον του συνόλου του μεταφερθέντος ανταλλάγματος κατά την ημερομηνία απόκτησης, επί της εύλογης αξίας των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας που αποκτήθηκε, λογιστικοποιείται ως υπεραξία. Αν το σύνολο των παραπάνω είναι μικρότερο από την εύλογη αξία των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της θυγατρικής, η διαφορά αναγνωρίζεται άμεσα στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Εάν η αρχική λογιστικοποίηση δεν έχει ολοκληρωθεί έως την ημερομηνία των οικονομικών καταστάσεων της περιόδου στην οποία αυτή πραγματοποιήθηκε, η Τράπεζα γνωστοποιεί τις προσωρινές αξίες των στοιχείων εκείνων για τα οποία η λογιστικοποίηση δεν έχει ολοκληρωθεί. Οι ανωτέρω προσωρινές αξίες, κατά την διάρκεια της περιόδου επιμέτρησης, αναπροσαρμόζονται αναδρομικά ώστε να αντικατοπτρίζουν τις νέες πληροφορίες που λήφθηκαν για τα γεγονότα και τις συνθήκες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία εξαγοράς και οι οποίες, εάν ήταν γνωστές κατά την ανωτέρω ημερομηνία, θα είχαν επηρεάσει αντίστοιχα τις αξίες που αναγνωρίστηκαν. Οι αναπροσαρμογές της περιόδου επιμέτρησης, όπως αναφέρεται ανωτέρω, επηρεάζουν αντίστοιχα το ποσό της υπεραξίας που είχε αρχικά αναγνωριστεί, ενώ η περίοδος επιμέτρησης δεν μπορεί να ξεπεράσει το ένα έτος από την ημερομηνία εξαγοράς.

Για αποκτήσεις εταιρειών που δεν ικανοποιούν τον ορισμό της «επιχείρησης», η Τράπεζα κατανέμει το τίμημα στα μεμονωμένα αναγνωρίσιμα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις βάσει των σχετικών εύλογων αξιών τους την ημερομηνία εξαγοράς. Τέτοιου τύπου συναλλαγές ή γεγονότα δεν δημιουργούν υπεραξία.

Όπου ήταν απαραίτητο, οι λογιστικές αρχές των συγχωνευμένων θυγατρικών εταιρειών ή άλλων εταιρειών έχουν αναπροσαρμοστεί ώστε να συνάδουν με τις αρχές που υιοθετήθηκαν από την Τράπεζα.

Οι θυγατρικές εταιρείες της Τράπεζας, οι συγγενείς εταιρείες και οι κοινοπραξίες παρουσιάζονται στις σημειώσεις 23 και 25, αντιστοίχως.

2.2.2 Ξένο νόμισμα

Οι συναλλαγές σε ξένο νόμισμα καταχωρούνται με βάση τις τιμές συναλλάγματος που ισχύουν κατά την ημερομηνία της συναλλαγής. Οι συναλλαγματικές διαφορές (κέρδη/ζημιές) που προκύπτουν κατά το διακανονισμό των συναλλαγών σε ξένο νόμισμα, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τα χρηματικά στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων που είναι σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται στο λειτουργικό νόμισμα με βάση την τιμή συναλλάγματος που ισχύει σε κάθε περίοδο αναφοράς και οι συναλλαγματικές διαφορές αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός από εκείνες που προκύπτουν από τη μετατροπή υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα που αντισταθμίζουν τις ταμειακές ροές σε ξένο νόμισμα, οι οποίες μεταφέρονται στα ίδια κεφάλαια.

Τα μη χρηματικά στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων μετατρέπονται με βάση την τιμή συναλλάγματος που ίσχυε κατά την ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης, εκτός από τα μη-χρηματικά στοιχεία σε ξένο νόμισμα που αποτιμώνται σε εύλογη αξία και τα οποία μετατρέπονται με βάση την τιμή συναλλάγματος που ίσχυε κατά την ημερομηνία που προσδιορίστηκε η εύλογη αξία. Στην περίπτωση αυτή οι συναλλαγματικές διαφορές αποτελούν μέρος του κέρδους ή της ζημιάς από τη μεταβολή της εύλογης αξίας και αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ή απευθείας σε αποθεματικό στα ίδια κεφάλαια, βάσει της κατηγοριοποίησης του μη-χρηματικού στοιχείου.

2.2.3 Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα, περιλαμβάνουν κυρίως συμβάσεις ξένου συναλλάγματος (foreign exchange contracts), προθεσμιακές νομισματικές συμβάσεις (forward currency agreements) και συμβόλαια δικαιωμάτων προαίρεσης επιτοκίων - που πωλήθηκαν και αγοράστηκαν (interest rate options - written and purchased), ανταλλαγές συναλλάγματος και επιτοκίων (currency and interest rate swaps), και άλλα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα. Τα παράγωγα, αναγνωρίζονται αρχικά στον ισολογισμό στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία σύναψης του συμβολαίου, και ακολούθως επαναμετρώνται στην εύλογη αξία τους. Όταν η εύλογη αξία είναι θετική, τα παράγωγα περιλαμβάνονται στο ενεργητικό, ενώ όταν η εύλογη αξία είναι αρνητική περιλαμβάνονται στις υποχρεώσεις.

Η εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων προσδιορίζεται με βάση τις χρηματιστηριακές τιμές, λαμβάνοντας υπόψη πρόσφατες συναλλαγές στην αγορά, ή χρησιμοποιώντας κατάλληλες άλλες τεχνικές επιμέτρησης. Οι αρχές επιμέτρησης της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων, περιγράφονται στις σημ. 2.2.12 και 5.3.

Ενσωματωμένα παράγωγα

Χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που εμπεριέχουν ενσωματωμένα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα αναγνωρίζονται στον Ισολογισμό στην ολότητα τους στην κατάλληλη κατηγορία ταξινόμησης, ακολουθώντας την αξιολόγηση των συμβατικών ταμειακών ροών και επιχειρηματικού μοντέλου του χρηματοοικονομικού μέσου, όπως περιγράφεται στη σημ. 2.2.9.

Αντιθέτως, ορισμένα παράγωγα που είναι ενσωματωμένα σε άλλα χρηματοοικονομικά στοιχεία του παθητικού, αναγνωρίζονται ως διακριτά παράγωγα όταν οι κίνδυνοι και τα χαρακτηριστικά τους δεν είναι στενά συνδεδεμένα με αυτά του κύριου συμβολαίου, και το κύριο συμβόλαιο δε λογίζεται στην εύλογη αξία μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων. Τα ενσωματωμένα αυτά παράγωγα, επιμετρώνται στην εύλογη αξία, και οι μεταβολές στην εύλογη αξία αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Η χρήση παραγώγων χρηματοοικονομικά μέσων είναι ενσωματωμένη στις δραστηριότητες της Τράπεζας και στοχεύει πρωτίστως στην αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων του.

Συνεπώς, η Τράπεζα, στα πλαίσια της στρατηγικής διαχείρισης κινδύνων της, δύναται να πραγματοποιήσει συναλλαγές με εξωτερικούς αντισυμβαλλόμενους ώστε να αντισταθμίσει μερικώς ή πλήρως την επιτοκιακή, συναλλαγματική, μετοχική ή άλλη έκθεση της που δημιουργείται από τις δραστηριότητες της.

Οι στόχοι της αντιστάθμισης με την χρήση παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων περιλαμβάνουν:

- Την μείωση της επιτοκιακής έκθεσης που υπερβαίνει τα επιτοκιακά όρια που έχει θέσει η Τράπεζα
- Την αποτελεσματική διαχείριση του επιτοκιακού κινδύνου και της έκθεσης σε εύλογες αξίες
- Την διαχείριση μελλοντικών μεταβλητών ταμειακών ροών
- Την μείωση του συναλλαγματικού ή πληθωριστικού κινδύνου

Λογιστική αντιστάθμισης

Η Τράπεζα επέλεξε, ως πολιτική που επιτρέπεται από το ΔΠΧΑ 9, να συνεχίσει να εφαρμόζει λογιστική αντιστάθμισης σύμφωνα με το ΔΛΠ 39, έως ότου το έργο που εκπονείται από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων σχετικά με την λογιστική της αντιστάθμισης σε επίπεδο χαρτοφυλακίου (macro-hedging) ολοκληρωθεί.

Για σκοπούς λογιστικής αντιστάθμισης, η Τράπεζα σχηματίζει μια σχέση αντιστάθμισης μεταξύ ενός μέσου αντιστάθμισης και ενός σχετικού στοιχείου ή ομάδας στοιχείων που πρόκειται να αντισταθμιστούν. Το μέσο αντιστάθμισης αποτελεί ένα προσδιορισμένο παράγωγο ή κάποιο άλλο προσδιορισμένο μη-παράγωγο χρηματοοικονομικό μέσο του ενεργητικού ή χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, του οποίου η εύλογη αξία ή οι ταμειακές ροές εκτιμάται πως συμψηφίζουν τις αλλαγές στην εύλογη αξία ή στις ταμειακές ροές των στοιχείων που αντισταθμίζουν.

Συγκεκριμένα η Τράπεζα προσδιορίζει ορισμένα παράγωγα ως: (α) μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου των μεταβολών εύλογης αξίας αναγνωρισθέντων περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων ή μη αναγνωρισθέντων βέβαιων δεσμεύσεων (μέσο αντιστάθμισης εύλογης αξίας), (β) μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου μεταβολής των ταμειακών ροών από αναγνωρισθέντα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων ή από πολύ πιθανές προβλεπόμενες συναλλαγές (μέσο αντιστάθμισης ταμειακών ροών).

Για την εφαρμογή λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνων συγκεκριμένα κριτήρια πρέπει να πληρούνται. Συνεπώς, κατά την έναρξη της σχέσης αντιστάθμισης, η Τράπεζα τεκμηριώνει τη σχέση μεταξύ των μέσων αντιστάθμισης και των στοιχείων που αντισταθμίζονται, καθώς και το σκοπό και τη στρατηγική διαχείρισης κινδύνου που εξυπηρετείται μέσω της σύναψης διαφόρων συναλλαγών αντιστάθμισης και την μέθοδο που θα χρησιμοποιηθεί για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της σχέσης αντιστάθμισης. Επίσης, η Τράπεζα στοιχειοθετεί την εκτίμησή της, κατά τη σύναψη της αντιστάθμισης και σε συνεχή βάση, για την αποτελεσματικότητα των παραγώγων - που χρησιμοποιούνται σε συναλλαγές αντιστάθμισης - στο να συμψηφίζουν μεταβολές στις εύλογες αξίες ή στις ταμειακές ροές των στοιχείων που αντισταθμίζουν και εάν τα πραγματικά αποτελέσματα της κάθε αντιστάθμισης κυμαίνονται μεταξύ 80-125%. Εάν μία σχέση αντιστάθμισης δεν πληροί τα ανωτέρω κριτήρια αποτελεσματικότητας, η Τράπεζα διακόπτει την λογιστική αντιστάθμισης με μελλοντική ισχύ. Ομοίως, όταν το παράγωγο αντιστάθμισης εκπνέει ή πωλείται, διακόπτεται ή εξασκείται, ή όταν ο αντισταθμιστικός προσδιορισμός ανακαλείται, τότε η λογιστική αντιστάθμισης διακόπτεται με μελλοντική ισχύ. Επιπρόσθετα, η Τράπεζα χρησιμοποιεί άλλα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία δεν έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης, για να διαχειριστεί την έκθεσή της κατά κύριο λόγο σε επιτοκιακό και συναλλαγματικό κίνδυνο. Τα παράγωγα αυτά που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις λογιστικής αντιστάθμισης, χρησιμοποιούνται για σκοπούς οικονομικής αντιστάθμισης στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Τα προαναφερθέντα παράγωγα έχουν κατηγοριοποιηθεί μαζί με εκείνα που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς.

Η μέθοδος αναγνώρισης κέρδους ή ζημιάς από μεταβολές στην εύλογη αξία, εξαρτάται από το αν το παράγωγο καταχωρείται και πληροί τις προϋποθέσεις ώστε να χαρακτηριστεί ως μέσο αντιστάθμισης.

Επίσης, η Τράπεζα δύναται να καταχωρήσει ομάδες στοιχείων ως στοιχεία αντιστάθμισης, αθροίζοντας αναγνωρισμένα στοιχεία του ενεργητικού ή υποχρεώσεων ή μη αναγνωρισμένες αλλά εξαιρετικά πιθανές συναλλαγές με όμοια χαρακτηριστικά κινδύνου τα οποία μοιράζονται έναν κίνδυνο ο οποίος αντισταθμίζεται. Παρόλο που η συνολική έκθεση μπορεί να διαφέρει για τα μεμονωμένα στοιχεία της ομάδας, ο συγκεκριμένος κίνδυνος που αντισταθμίζεται, θα είναι εγγενής σε κάθε ένα από τα στοιχεία της ομάδας.

(i) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας

Η Τράπεζα εφαρμόζει αντιστάθμιση εύλογης αξίας για να αντισταθμίσει τις εκθέσεις της κυρίως έναντι των μεταβολών της εύλογης αξίας που οφείλονται στον επιτοκιακό και συναλλαγματικό κίνδυνο.

Τα στοιχεία που πληρούν τις προϋποθέσεις για λογιστική αντιστάθμισης της εύλογης αξίας περιλαμβάνουν χρεωστικούς τίτλους σταθερού επιτοκίου που ταξινομούνται ως χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI) και σε αποσβέσιμο κόστος, προθεσμιακές καταθέσεις σταθερού επιτοκίου ή προθεσμιακά δάνεια που επιμετρώνται σε αποσβέσιμο κόστος, καθώς και υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους σταθερού επιτοκίου.

Ο κίνδυνος επιτοκίου και ο συναλλαγματικός κίνδυνος, αναφορικά με τα επιτόκια αναφοράς μπορούν να αντισταθμιστούν χρησιμοποιώντας συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων.

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί την μέθοδο «dollar-offset» ώστε να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης της εύλογης αξίας. Η παραπάνω αποτελεί μια ποσοτική μέθοδο που περιλαμβάνει την σύγκριση της αλλαγής στην εύλογη αξία του μέσου αντιστάθμισης με την αλλαγή στην εύλογη αξία του στοιχείου αντιστάθμισης που οφείλεται στον κίνδυνο που αντισταθμίζεται. Ακόμη και εάν η αντιστάθμιση δεν αναμένεται να είναι εξαιρετικά αποτελεσματική σε μία συγκεκριμένη περίοδο, η λογιστική αντιστάθμισης δεν αποκλείεται εάν η αποτελεσματικότητα αναμένεται να παραμείνει επαρκώς υψηλή για όλη την διάρκεια ζωής της αντιστάθμισης

Μεταβολές στην εύλογη αξία παραγώγων που προσδιορίζονται ως μέσα αντιστάθμισης εύλογης αξίας, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων όπως και οι μεταβολές της εύλογης αξίας των στοιχείων που αντισταθμίζονται, οι οποίες οφείλονται στον κίνδυνο που αντισταθμίζεται.

Η Τράπεζα παύει τη λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων σε περίπτωση που το μέσο αντιστάθμισης λήξει ή πωληθεί, διακοπεί ή ασκηθεί, η σχέση αντιστάθμισης δεν πληροί εφεξής τα κριτήρια εφαρμογής της λογιστικής αντιστάθμισης κινδύνων, ή όταν ανακαλείται η αντισταθμιστική σχέση. Σε αυτές τις περιπτώσεις, κάθε αναπροσαρμογή της λογιστικής αξίας του στοιχείου που αντισταθμίζεται για το οποίο χρησιμοποιείται η μέθοδος του πραγματικού επιτοκίου, αποσβένεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της περιόδου μέχρι τη λήξη του. Αναποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης δύναται να προκύψει σε περίπτωση πιθανών διαφορών στους κρίσιμους όρους μεταξύ του στοιχείου που αντισταθμίζεται και του μέσου αντιστάθμισης, όπως η ληκτότητα, η συχνότητα που μηδενίζεται το επιτόκιο και οι καμπύλες προεξόφλησης.

(ii) Αντιστάθμιση ταμειακών ροών

Η Τράπεζα εφαρμόζει αντιστάθμιση ταμειακών ροών ώστε να αντισταθμίσει την έκθεση στην μεταβλητότητα των ταμειακών ροών που οφείλεται κυρίως στον επιτοκιακό και συναλλαγματικό κίνδυνο που συνδέεται με ένα αναγνωρισμένο στοιχείο του ενεργητικού ή υποχρεώσεων ή με μια πολύ πιθανή προσδοκώμενη συναλλαγή.

Τα στοιχεία που πληρούν τις προϋποθέσεις για αντιστάθμιση ταμειακών ροών περιλαμβάνουν αναγνωρισμένα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων όπως καταθέσεις μεταβλητού επιτοκίου ή δάνεια που επιμετρώνται σε αποσβέσιμο κόστος, υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους μεταβλητού επιτοκίου και δάνεια μεταβλητού επιτοκίου σε ξένο νόμισμα. Ο κίνδυνος επιτοκίου αναφορικά με το κατάλληλο επιτόκιο αναφοράς μπορεί να αντισταθμιστεί χρησιμοποιώντας συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων. Ο συναλλαγματικός κίνδυνος μπορεί να αντισταθμιστεί χρησιμοποιώντας προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος και συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος.

Επιπροσθέτως, η αντιστάθμιση ταμειακών ροών χρησιμοποιείται για πολύ πιθανές προβλεπόμενες συναλλαγές, όπως οι προσδοκώμενες μελλοντικές ανανεώσεις των βραχυπρόθεσμων καταθέσεων ή συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων που επιμετρώνται σε αποσβέσιμο κόστος. Συγκεκριμένα, οι μελλοντικές πληρωμές κυμαινόμενου τόκου μια σειράς από προσδοκώμενες ανανεώσεις αυτών των χρηματοοικονομικών στοιχείων υποχρεώσεων αντισταθμίζονται ως σύνολο όσον αφορά τις αλλαγές στα επιτόκια αναφοράς, εξαλείφοντας την μεταβλητότητα των ταμειακών ροών. Επιπλέον, η αντιστάθμιση ταμειακών ροών

εφαρμόζεται για την αντιστάθμιση του συναλλαγματικού κινδύνου από πιθανές προβλεπόμενες πωλήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού ή τον διακανονισμό των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα.

Εάν το στοιχείο που αντισταθμίζεται έχει καταχωρηθεί ως μελλοντική συναλλαγή, η Τράπεζα αξιολογεί και επιβεβαιώνει ότι υπάρχει μεγάλη πιθανότητα αυτή η συναλλαγή να πραγματοποιηθεί.

Προκειμένου να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα των αντισταθμίσεων ταμειακών ροών του επιτοκιακού κινδύνου, η Τράπεζα χρησιμοποιεί την τεχνική ανάλυσης παλινδρόμησης που επιδεικνύει εάν υπάρχει υψηλή συσχέτιση, ιστορικά και προσδοκώμενη μεταξύ του επιτοκιακού κινδύνου του στοιχείου που έχει προσδιοριστεί για αντιστάθμιση και του επιτοκιακού κινδύνου του μέσου αντιστάθμισης. Σε ό,τι αφορά την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των αντισταθμίσεων ταμειακών ροών του συναλλαγματικού κινδύνου, η Τράπεζα χρησιμοποιεί την μέθοδο «dollar-offset».

Η αποτελεσματική αναλογία της μεταβολής της εύλογης αξίας των παραγώγων που προσδιορίζονται και πληρούν τις προϋποθέσεις ώστε να χαρακτηριστούν ως μέσα αντιστάθμισης ταμειακών ροών, αναγνωρίζεται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση, ενώ η μη αποτελεσματική αναλογία, αναγνωρίζεται απευθείας στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Ποσά που έχουν συσσωρευτεί στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στις περιόδους κατά τις οποίες το αντισταθμισμένο στοιχείο επιδρά στο κέρδος ή τη ζημιά (π.χ. όταν πραγματοποιείται η προβλεπόμενη πώληση του στοιχείου που αντισταθμίζεται).

Όταν ένα μέσο αντιστάθμισης λήγει ή πωλείται, ή όταν η αντιστάθμιση δεν πληροί πλέον τα κριτήρια για λογιστική αντιστάθμισης, τα συσσωρευμένα κέρδη ή ζημιές που υπάρχουν στα ίδια κεφάλαια κατά τη στιγμή εκείνη παραμένουν στα ίδια κεφάλαια μέχρι η προβλεπόμενη συναλλαγή να επηρεάσει την κατάσταση αποτελεσμάτων.

Όταν μια προβλεπόμενη συναλλαγή δεν αναμένεται πλέον να πραγματοποιηθεί, το συσσωρευμένο κέρδος ή ζημιά που είχε καταχωρηθεί στα ίδια κεφάλαια, μεταφέρεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

(ii) Παράγωγα τα οποία δεν έχουν καταχωρηθεί ως μέσα αντιστάθμισης για σκοπούς λογιστικής αντιστάθμισης

Οι μεταβολές στην εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων τα οποία δεν έχουν καταχωρηθεί ως μέσα αντιστάθμισης, ή που δεν πληρούν τα κριτήρια για λογιστική αντιστάθμισης, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι εύλογες αξίες παραγώγων μέσων που διακρατούνται για εμπορικούς σκοπούς και για σκοπούς αντιστάθμισης, παρουσιάζονται στη σημ. 19.

2.2.4 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών μέσων

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό παρουσιάζεται στον ισολογισμό, όταν και μόνον όταν, η Τράπεζα έχει επί του παρόντος νομικά ισχυρό δικαίωμα συμψηφισμού των αναγνωρισμένων ποσών, και παράλληλα προτίθεται είτε να προβεί σε διακανονισμό του καθαρού υπολοίπου, είτε να εισπράξει το ποσό της απαίτησης του περιουσιακού στοιχείου εξοφλώντας ταυτόχρονα την υποχρέωση.

2.2.5 Κατάσταση αποτελεσμάτων

(i) Έσοδα και έξοδα από τόκους

Τα έσοδα και έξοδα από τόκους αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων σε δεδουλευμένη βάση για όλα τα τοκοφόρα χρηματοοικονομικά μέσα χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Πραγματικό είναι το επιτόκιο που προεξοφλεί ακριβώς τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εκροές ή εισροές κατά την αναμενόμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου ή, σε μικρότερη περίοδο όπου κρίνεται κατάλληλο, στην λογιστική αξία προ απομείωσης ή στη λογιστική αξία του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή υποχρεώσεων αντίστοιχα. Για τον υπολογισμό του πραγματικού επιτοκίου, εκτός των αγορασμένων ή κατά την αρχική τους αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού (POCI), η Τράπεζα υπολογίζει τις ταμειακές ροές λαμβάνοντας υπόψη όλους τους συμβατικούς όρους του χρηματοοικονομικού μέσου εξαιρώντας τις αναμενόμενες ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο. Για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που έχουν χαρακτηριστεί ως POCI η Τράπεζα υπολογίζει εκείνο το προσαρμοσμένο στον πιστωτικό κίνδυνο πραγματικό επιτόκιο (credit-adjusted EIR) το οποίο κατά την αρχική αναγνώριση, προεξοφλεί ακριβώς τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εισροές ή εκροές (συμπεριλαμβανομένων αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών) στην εύλογη αξία του στοιχείου του ενεργητικού που έχει χαρακτηριστεί ως POCI.

Το αποσβέσιμο κόστος ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή υποχρεώσεων είναι το ποσό στο οποίο επιμετρώνται κατά την αρχική αναγνώριση, αφαιρώντας αποπληρωμές κεφαλαίου, προσθέτοντας ή αφαιρώντας σωρευμένες αποσβέσεις που

έχουν υπολογιστεί με την μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου (όπως περιγράφεται παραπάνω) και για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αφαιρώντας τις προβλέψεις αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Η λογιστική αξία προ απομείωσης ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ισούται με το αποσβέσιμο κόστος του προ απομείωσης για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές.

Ο υπολογισμός του πραγματικού επιτοκίου περιλαμβάνει τις αμοιβές και τις μονάδες βάσης που πληρώθηκαν ή εισπράχθηκαν και που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του πραγματικού επιτοκίου, το κόστος συναλλαγών, και κάθε επαύξηση ή έκπτωση. Το κόστος συναλλαγών περιλαμβάνει επιπλέον έξοδα τα οποία συνδέονται άμεσα με την απόκτηση ή έκδοση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή υποχρέωσης.

Η Τράπεζα υπολογίζει τα έσοδα από τόκους εφαρμόζοντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου στην προ απομείωσης λογιστική αξία των μη απομειωμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού (ανοίγματα σε Στάδιο 1 και 2) και αντίστοιχα στο αποσβέσιμο κόστος των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων.

Για τα πιστωτικά απομειωμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού στο Στάδιο 3, η Τράπεζα υπολογίζει τα έσοδα από τόκους εφαρμόζοντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου (EIR) επί του αποσβέσιμου κόστους των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού προσαρμοσμένο με τις προβλέψεις των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Εάν το στοιχείο του ενεργητικού σταματήσει να θεωρείται πιστωτικά απομειωμένης αξίας, το EIR εφαρμόζεται εκ νέου στην προ προβλέψεων λογιστική αξία.

Για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που έχουν χαρακτηριστεί ως POCI, τα έσοδα από τόκους αναγνωρίζονται εφαρμόζοντας το προσαρμοσμένο στον πιστωτικό κίνδυνο πραγματικό επιτόκιο (credit-adjusted EIR) επί της καθαρής λογιστικής αξίας (αποσβέσιμου κόστους) του POCI. Για αυτά τα στοιχεία ενεργητικού, ακόμα και αν ο πιστωτικός τους κίνδυνος μειωθεί, τα έσοδα από τόκους δεν υπολογίζονται εκ νέου με βάση την προ απομείωσης λογιστική αξία. Για τα χρηματοοικονομικά μέσα που συνδέονται με δείκτη πληθωρισμού η Τράπεζα αναγνωρίζει έσοδα και έξοδα από τόκους αναπροσαρμόζοντας το πραγματικό επιτόκιο (effective interest rate - EIR), σε κάθε περίοδο αναφοράς, λόγω της αλλαγής των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών με την ενσωμάτωση της μεταβολής των προσδοκιών αναφορικά με τον πληθωρισμό κατά τη διάρκεια αυτών των χρηματοοικονομικών μέσων. Το αναπροσαρμοσμένο πραγματικό επιτόκιο εφαρμόζεται ώστε να υπολογιστεί ή νέα προ απομείωσης λογιστική αξία σε κάθε περίοδο αναφοράς.

Τα έσοδα και έξοδα από τόκους παρουσιάζονται ξεχωριστά στη κατάσταση αποτελεσμάτων για όλα τα τοκοφόρα χρηματοοικονομικά μέσα στα καθαρά έσοδα από τόκους.

(ii) Αμοιβές και προμήθειες

Οι αμοιβές και προμήθειες που εισπράττονται ή καταβάλλονται και οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του πραγματικού επιτοκίου ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού ή μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης περιλαμβάνονται στο πραγματικό επιτόκιο.

Τα λοιπά έσοδα από αμοιβές και προμήθειες, όπως η εξυπηρέτηση λογαριασμών και οι αμοιβές διαχείρισης χαρτοφυλακίων (περιλαμβανομένων και αμοιβών βάσει απόδοσης) αναγνωρίζονται στην πάροδο του χρόνου καθώς οι σχετικές υπηρεσίες παρέχονται στον πελάτη, στον βαθμό που θεωρείται πολύ πιθανό ότι δεν θα προκύψει σημαντικός αντιλογισμός του ποσού του εσόδου που αναγνωρίστηκε. Οι αμοιβές που προκύπτουν από συναλλαγές όπως αγοραπωλησίες συναλλάγματος, εισαγωγές/εξαγωγές, εμβάσματα, τραπεζικά έξοδα και χρηματιστηριακές δραστηριότητες, αναγνωρίζονται κατά τη δεδομένη χρονική στιγμή που διενεργούνται οι εν λόγω συναλλαγές. Τα λοιπά έξοδα από αμοιβές και προμήθειες αφορούν κυρίως αμοιβές από συναλλαγές και υπηρεσίες, οι οποίες αναγνωρίζονται ως έξοδα καθώς λαμβάνονται οι σχετικές υπηρεσίες.

Στην περίπτωση σύμβασης με πελάτη που έχει ως αποτέλεσμα την αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού μέσου στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας, το οποίο ενδέχεται να εμπίπτει μερικώς στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 και μερικώς στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 15, η Τράπεζα εφαρμόζει πρώτα το ΔΠΧΑ 9 για να διαχωρίσει και να επιμετρήσει το μέρος της σύμβασης που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 και ακολούθως εφαρμόζει το ΔΠΧΑ 15 στο εναπομένον μέρος.

2.2.6 Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία και επενδύσεις σε ακίνητα

(i) Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία

Τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία παρουσιάζονται στο κόστος κτήσεως μετά την αφαίρεση των συσσωρευμένων αποσβέσεων και των συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης. Το κόστος κτήσης περιλαμβάνει έξοδα που σχετίζονται άμεσα με την απόκτηση του παγίου. Έξοδα μεταγενέστερα της ημερομηνίας κτήσης ενσωματώνονται στο κόστος του παγίου, μόνο όταν η Τράπεζα

είναι πιθανό να έχει οικονομικά οφέλη στο μέλλον και είναι δυνατή η αξιόπιστη μέτρηση της αξίας του παγίου. Όταν προκύπτουν έξοδα επισκευών και συντήρησης, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται με τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης βάσει της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής των παγίων, προκειμένου να μειωθεί το κόστος κτήσης των παγίων στην τελική υπολειπόμενη αξία τους ως ακολούθως:

- Γήπεδα: μηδενική απόσβεση
- Κτίρια: 40-50 έτη
- Βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων: κατά τη διάρκεια του συμβολαίου εκμίσθωσης ή της ωφέλιμης ζωής του παγίου εάν είναι μικρότερη
- Ηλεκτρονικοί υπολογιστές και λογισμικά προγράμματα: 4-10 έτη
- Λοιπά έπιπλα και εξοπλισμός: 4-20 έτη, και
- Οχήματα: 5-7 έτη

(ii) Επενδύσεις σε ακίνητα

Το τέταρτο τρίμηνο του 2019, η Τράπεζα προχώρησε οικειοθελώς στην αλλαγή της λογιστικής πολιτικής επιμέτρησης των Επενδύσεων σε ακίνητα από τη μέθοδο κόστους στην μέθοδο της εύλογης αξίας σύμφωνα με το «ΔΛΠ 40 Επενδύσεις σε ακίνητα». Σύμφωνα με το ΔΛΠ 8 «Λογιστικές πολιτικές, μεταβολές των λογιστικών εκτιμήσεων και λάθη» η παραπάνω αλλαγή στη λογιστική πολιτική για τις επενδύσεις σε ακίνητα της Τράπεζας εφαρμόστηκε αναδρομικά από την 1 Ιανουαρίου 2018 (σημ. 2.3.2). Ακίνητα τα οποία διακρατούνται για μακροχρόνιες αποδόσεις ενοικίων ή/και για ανατίμηση κεφαλαίου και δε χρησιμοποιούνται από την Τράπεζα κατηγοριοποιούνται ως επενδύσεις σε ακίνητα.

Οι επενδύσεις σε ακίνητα αναγνωρίζονται αρχικά στο κόστος, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών άμεσων εξόδων κτήσης. Σύμφωνα με το «ΔΛΠ 40 Επενδύσεις σε ακίνητα» μετά την αρχική αναγνώριση, οι επενδύσεις σε ακίνητα αναγνωρίζονται σε εύλογη αξία όπως προσδιορίζεται από ανεξάρτητους πιστοποιημένους εκτιμητές, με τις μεταβολές της εύλογης αξίας να καταχωρούνται στα αποτελέσματα χρήσης Η μέθοδος της εύλογης αξίας στα υπό κατασκευή ακίνητα εφαρμόζεται μονάχα όταν αυτή μπορεί να επιμετρηθεί με αξιοπιστία.

Μεταγενέστερες δαπάνες προστίθενται στη λογιστική αξία του ακινήτου μόνο όταν είναι πιθανόν ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη, που σχετίζονται με το εν λόγω ακίνητο, θα εισρεύσουν στην Τράπεζα και ότι τα σχετικά κόστη μπορούν να μετρηθούν αξιόπιστα. Τα έξοδα επισκευών και συντηρήσεων αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα της χρήσης κατά την οποία πραγματοποιούνται.

Οι επενδύσεις σε ακίνητα από-αναγνωρίζονται όταν πωλούνται ή όταν παύει οριστικά η χρήση ενός επενδυτικού ακινήτου και δεν αναμένεται οικονομικό όφελος από την πώληση του. Ενδεχόμενο κέρδος ή ζημιά (υπολογιζόμενο ως η διαφορά μεταξύ του καθαρού προϊόντος πωλήσεως και της λογιστικής αξίας του ακινήτου) αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα χρήσης.

Εάν μια επένδυση σε ακίνητο μεταβληθεί σε ιδιοχρησιμοποιούμενο πάγιο, τότε αναταξινομείται στα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία και η εύλογη αξία του κατά την ημερομηνία της αναταξινόμησης ορίζεται ως το κόστος κτήσης του, για λογιστικούς σκοπούς.Εάν ένα πάγιο περιουσιακό στοιχείο αναταξινομηθεί από τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία στις επενδύσεις σε ακίνητα, λόγω αλλαγής στη χρήση του, όποια ζημιά από αποτίμηση προκύψει μεταξύ της λογιστικής αξίας και της εύλογης αξίας κατά την ημερομηνία της μεταφοράς του, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ενώ όποιο κέρδος από αποτίμηση προκύψει, τότε το κέρδος αυτό αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων στο βαθμό που αντιλογίζει μια προγενέστερη ζημία απομείωσης, ενώ τυχόν υπόλοιπο κέρδους αναγνωρίζεται στα Λοιπά Αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση αυξάνοντας το αποθεματικό αναπροσαρμογής στα Ίδια Κεφάλαια.

Αν ένα ανακτηθέν ακίνητο ταξινομηθεί στις επενδύσεις σε ακίνητα, τυχόν προκύπτουσα διαφορά μεταξύ της εύλογης αξίας του ακινήτου, κατά την ημερομηνία ταξινόμησης, και της λογιστικής του αξίας αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα της χρήσης.

Μεταφορές μεταξύ των ενσώματων πάγιων περιουσιακών στοιχείων, των ανακτηθέντων ακινήτων και των επενδύσεων σε ακίνητα μπορεί να πραγματοποιηθούν όταν υπάρχει αλλαγή στο σκοπό της χρήσης των στοιχείων αυτών. Επιπρόσθετα, οι «επενδύσεις σε ακίνητα» μπορεί να μεταφερθούν στη κατηγορία «μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού που κατέχονται προς πώληση» στη περίπτωση κατά την οποία πληρούνται οι προϋποθέσεις που περιγράφονται στη σημ. 2.2.24.

2.2.7 Άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία

(i) Υπεραξία

Η υπεραξία που προκύπτει από νομικές συγχωνεύσεις που περιλαμβάνουν την απορρόφηση μιας εταιρείας από την Τράπεζα, εξαιρώντας τις εταιρείες που τελούν υπό κοινό έλεγχο, αντιπροσωπεύει το υπερβάλλον της εύλογης αξίας του συνόλου του

μεταφερθέντος ανταλλάγματος κατά την ημερομηνία της εξαγοράς επί της εύλογης αξίας του μεριδίου της Τράπεζας επί των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της και των ενδεχόμενων υποχρεώσεων που αποκτηθήκαν. Η υπεραξία που προκύπτει περιλαμβάνεται στα «άυλα πάγια στοιχεία» και λογίζεται στο κόστος μετά την αφαίρεση συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης.

(ii) Λογισμικά προγράμματα

Το κόστος που σχετίζεται με τη συντήρηση υφιστάμενων λογισμικών προγραμμάτων, αναγνωρίζεται ως έξοδο όταν προκύπτει. Το κόστος που σχετίζεται με την ανάπτυξη αναγνωρίσιμων λογισμικών προγραμμάτων που ελέγχονται από την Τράπεζα αναγνωρίζεται ως άυλο πάγιο στοιχείο όταν αναμένεται ότι τα στοιχεία αυτά θα επιφέρουν οφέλη τα οποία μπορούν να επιμετρηθούν αξιόπιστα. Τα λογισμικά προγράμματα τα οποία έχουν δημιουργηθεί από την Τράπεζα αποσβένονται με τη σταθερή μέθοδο σε 4 έτη εκτός των λειτουργικών συστημάτων όπου η ωφέλιμη ζωή τους μπορεί να παραταθεί μέχρι τα 15 έτη.

(iii) Λοιπά άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία

Τα λοιπά άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία είναι πάγια στοιχεία που είναι διαχωρίσιμα ή προκύπτουν από συμβατικά ή άλλα νομικά δικαιώματα και αποσβένονται με τη σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της προβλεπόμενης ωφέλιμης ζωής τους. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει άυλα πάγια στοιχεία που αποκτώνται από εξαγορές και συγχωνεύσεις εταιρειών.

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία τα οποία έχουν ωφέλιμη ζωή αορίστου διάρκειας δεν αποσβένονται αλλά ελέγχονται ετησίως για απομείωση.

2.2.8 Απομείωση μη χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

(i) Υπεραξία

Η υπεραξία που προκύπτει από νομικές συγχωνεύσεις που περιλαμβάνουν την απορρόφηση μιας εταιρείας από την Τράπεζα, εξαιρώντας τις εταιρείες που τελούν υπό κοινό έλεγχο, δεν αποσβένεται, αλλά ελέγχεται για απομείωση σε ετήσια βάση ή συχνότερα, εφόσον υπάρχουν ενδείξεις ότι έχει προκύψει απομείωση. Ο έλεγχος απομείωσης διενεργείται από την Τράπεζα στο τέλος κάθε χρήσης. Η Τράπεζα λαμβάνει υπόψη εξωτερική πληροφόρηση, όπως δυσμενείς οικονομικές συνθήκες, συνεχή ύφεση στις χρηματοοικονομικές αγορές, αστάθεια στις αγορές και μεταβολές στα επίπεδα του κινδύνου αγοράς και του συναλλαγματικού κινδύνου, μια μη αναμενόμενη πτώση στην εμπορική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή περιπτώσεις όπου η αγοραία αξία κεφαλαιοποίησης είναι μικρότερη της λογιστικής αξίας της καθαρής θέσης, μαζί με μια επιδείνωση σε εσωτερικούς δείκτες απόδοσης, προκειμένου να αξιολογήσει αν υπάρχει κάποια ένδειξη απομείωσης.

Για σκοπούς ελέγχου απομείωσης, η υπεραξία κατανέμεται σε εκείνες τις μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδες μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών, οι οποίες αναμένεται να έχουν οφέλη από τις συνέργειες της συγχώνευσης επιχειρήσεων. Κάθε μονάδα ή ομάδα μονάδων στις οποίες έχει κατανεμηθεί υπεραξία αντιπροσωπεύει το χαμηλότερο επίπεδο, εντός της Τράπεζας, στο οποίο παρακολουθείται η υπεραξία για σκοπούς εσωτερικής πληροφόρησης της διοίκησης. Η Τράπεζα παρακολουθεί την υπεραξία είτε σε επίπεδο μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών είτε ομάδες μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών σύμφωνα με την εσωτερική παρακολούθηση των επιχειρηματικών τομέων.

Το μοντέλο ελέγχου απομείωσης που χρησιμοποιεί ο η Τράπεζα συγκρίνει τη λογιστική αξία μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδας μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών με το ανακτήσιμο ποσό τους. Η λογιστική αξία μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών βασίζεται στα στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων της μονάδας. Το ανακτήσιμο ποσό καθορίζεται με βάση την αξία λόγω χρήσης (value-in-use), η οποία είναι η παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών που αναμένεται να αντληθούν από μια μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών ή ομάδα μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών. Οι εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές προεξοφλούνται στην παρούσα αξία τους χρησιμοποιώντας ένα προεξοφλητικό επιτόκιο προ φόρων που αντιπροσωπεύει τις τρέχουσες εκτιμήσεις της αγοράς σχετικά με την διαχρονική αξία του χρήματος και τους κινδύνους που είναι συναφείς με το περιουσιακό στοιχείο ή τη μονάδα δημιουργίας ταμειακών ροών και τις χώρες όπου δραστηριοποιούνται οι μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών.

Ζημιά απομείωσης προκύπτει αν η λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών υπερβαίνει το ανακτήσιμο ποσό του και αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Οι ζημιές απομείωσης δεν αντιλογίζονται μεταγενέστερα. Ο υπολογισμός των κερδών και των ζημιών από την πώληση μιας δραστηριότητας μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών περιλαμβάνει και τη λογιστική αξία της υπεραξίας που αντιστοιχεί στην δραστηριοτητα που πωλείται.

(ii) Λοιπά μη χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού

Τα λοιπά μη χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, περιλαμβανομένων των ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων και των λοιπών άυλων περιουσιακών στοιχείων, ελέγχονται για ενδείξεις απομείωσης σε κάθε ημερομηνία αναφοράς. Όταν κάποια γεγονότα ή μεταβολές σε συνθήκες υποδεικνύουν ότι η λογιστική τους αξία ενδέχεται να μην είναι ανακτήσιμη, αναγνωρίζεται ζημιά απομείωσης για το ποσό κατά το οποίο η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου υπερβαίνει το ανακτήσιμο ποσό του. Το ανακτήσιμο ποσό είναι το μεγαλύτερο ανάμεσα στην εύλογη αξία ενός περιουσιακού στοιχείου μείον το κόστος πώλησης και της αξίας λόγω χρήσης του. Για σκοπούς εκτίμησης της απομείωσης, τα περιουσιακά στοιχεία ομαδοποιούνται στα χαμηλότερα επίπεδα όπου μπορούν να προσδιοριστούν ξεχωριστές ταμειακές ροές (μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών). Τα μη χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, εκτός της υπεραξίας, για τα οποία έχει αναγνωριστεί ζημιά απομείωσης σε προηγούμενες περιόδους, εξετάζονται για πιθανό αντιλογισμό της απομείωσης σε κάθε ημερομηνία αναφοράς.

Οι ζημιές απομείωσης που προκύπτουν από τις συγγενείς εταιρείες και τις κοινοπραξίες της Τράπεζας υπολογίζονται σύμφωνα με την παρούσα λογιστική αρχή.

2.2.9 Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού – Ταξινόμηση και επιμέτρηση

Η Τράπεζα ταξινομεί τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού βάσει του επιχειρηματικού μοντέλου διαχείρισης αυτών των στοιχείων και των χαρακτηριστικών των συμβατικών ταμειακών ροών τους. Κατά συνέπεια, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού ταξινομούνται σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες επιμέτρησης: αποσβέσιμο κόστος, εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση ή εύλογης αξίας μέσω των αποτελεσμάτων.

Οι αγορές και πωλήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού καταχωρούνται κατά την ημερομηνία συναλλαγής, την ημερομηνία δηλαδή κατά την οποία η Τράπεζα δεσμεύεται να αγοράσει ή να πωλήσει το στοιχείο ενεργητικού. Τα δάνεια που προέρχονται από την Τράπεζα αναγνωρίζονται τη στιγμή της εκταμίευσης.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος ("AC")

Η Τράπεζα κατατάσσει και επιμετρά ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού στο αποσβέσιμο κόστος μόνο εάν πληρούνται και οι δύο ακόλουθες προϋποθέσεις και επιπλέον δεν προσδιορίζεται ως επιμετρούμενο στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων:

(α) το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού διατηρείται στο πλαίσιο ενός επιχειρηματικού μοντέλου, στόχος του οποίου είναι η διακράτηση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού με σκοπό την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών (επιχειρηματικό μοντέλο "hold-to-collect" - HTC) και
(β) βάσει των συμβατικών όρων που διέπουν το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού, δημιουργούνται σε συγκεκριμένες ημερομηνίες ταμειακές ροές που συνίστανται αποκλειστικά σε αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου υπολοίπου κεφαλαίου (SPPI).

Τα χρηματοοικονομικά αυτά στοιχεία του ενεργητικού αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία πλέον των άμεσων και πρόσθετων εξόδων συναλλαγής και μεταγενέστερα αποτιμώνται στο αποσβέσιμο κόστος χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου (EIR), (όπως περιγράφεται στην σημείωση 2.2.5).

Τα έσοδα από τόκους, τα πραγματοποιηθέντα κέρδη και ζημιές από τη παύση αναγνώρισης και οι μεταβολές στις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές από στοιχεία του ενεργητικού ταξινομημένα στο αποσβέσιμο κόστος, περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που επιμετρώνται στη εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση ("FVOCI")

Η Τράπεζα ταξινομεί και αποτιμά ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση μόνο εάν πληρούνται και οι δύο ακόλουθες προϋποθέσεις και επιπλέον δεν προσδιορίζεται ως επιμετρούμενο στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων:

(α) Το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού διακρατείται στο πλαίσιο ενός επιχειρηματικού μοντέλου του οποίου ο στόχος επιτυγχάνεται τόσο με την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών όσο και με την πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού (επιχειρηματικό μοντέλο "hold-to-collect-and-sell"– HTC&S) και

(β) Βάσει των συμβατικών όρων που διέπουν το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού, δημιουργούνται σε συγκεκριμένες ημερομηνίες ταμειακές ροές που συνίστανται αποκλειστικά σε αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου κεφαλαίου (SPPI).

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που πληρούν αυτά τα κριτήρια είναι χρεωστικά μέσα και επιμετρώνται αρχικά στην εύλογη αξία τους, πλέον των άμεσων και πρόσθετων εξόδων συναλλαγής.

Μετά την αρχική αναγνώριση, τα χρεωστικά μέσα εύλογης αξίας μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση επιμετρώνται εκ νέου στην εύλογη αξία τους μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, εκτός από τα έσοδα από τόκους, τα συναφή κέρδη ή ζημιές από συναλλαγματικές διαφορές και τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές, τα οποία αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Τα συσσωρευμένα κέρδη και ζημιές που είχαν αναγνωριστεί προηγουμένως στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση μεταφέρονται από τα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση στην κατάσταση αποτελεσμάτων, όταν το χρεωστικό μέσο παύει να αναγνωρίζεται.

Συμμετοχικοί τίτλοι που προσδιορίζονται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση

Η Τράπεζα μπορεί να επιλέξει να προσδιορίσει αμετάκλητα ένα συμμετοχικό τίτλο ως επιμετρούμενο στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση. Αυτός ο χαρακτηρισμός, εάν επιλεγεί, γίνεται κατά την αρχική αναγνώριση και ανά τίτλο. Τα κέρδη και οι ζημιές από αυτά τα μέσα, περιλαμβανομένων των στοιχείων του ενεργητικού που έχουν παύσει να αναγνωρίζονται, καταχωρούνται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση και δεν επαναταξινομούνται στη συνέχεια στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Τα μερίσματα που εισπράττονται καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων ("FVTPL")

Η Τράπεζα ταξινομεί και επιμετρά όλα τα λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που δεν ταξινομούνται σε αποσβέσιμο κόστος ή στη εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Κατά συνέπεια, αυτή η κατηγορία επιμέτρησης περιλαμβάνει δάνεια και άλλους χρεωστικούς τίτλους που κατέχονται βάσει των μοντέλων διακράτησης για είσπραξη (HTC) ή διακράτησης για είσπραξη και διάθεση (HTC&S), αλλά αποτυγχάνουν στην αξιολόγηση SPPI, συμμετοχικούς τίτλους που δεν προσδιορίζονται ως επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση και στοιχεία του ενεργητικού που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς. Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, εκτός εάν έχουν καταχωρηθεί ως μέσα αντιστάθμισης, οπότε οι απαιτήσεις του ΔΛΠ 39 για την λογιστική αντιστάθμισης εξακολουθούν να ισχύουν.

Επιπλέον, ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού που πληροί τους ανωτέρω όρους για να ταξινομηθεί σε αποσβέσιμο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, μπορεί να οριστεί από την Τράπεζα ως επιμετρούμενο στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων κατά την αρχική αναγνώριση, εάν με τον τρόπο αυτό εξαλείφεται ή μειώνεται σημαντικά μια λογιστική ανακολουθία που θα ανέκυπτε σε διαφορετική περίπτωση.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού σε FVTPL αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία τους και τυχόν μη πραγματοποιηθέντα κέρδη ή ζημιές που προκύπτουν λόγω μεταβολών στην εύλογη αξία περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Αξιολόγηση επιχειρηματικού μοντέλου και συμβατικών χαρακτηριστικών

Η αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο η Τράπεζα διαχειρίζεται μια ομάδα στοιχείων του ενεργητικού για να δημιουργήσει ταμειακές ροές. Δηλαδή, αν ο σκοπός της Τράπεζας είναι μόνο να εισπράξει συμβατικές ταμειακές ροές από τα στοιχεία του ενεργητικού, να πραγματοποιήσει ταμειακές ροές από την πώληση στοιχείων του ενεργητικού ή να εισπράξει συμβατικές ταμειακές ροές καθώς και ταμειακές ροές από την πώληση στοιχείων του ενεργητικού. Επιπρόσθετα, το επιχειρηματικό μοντέλο καθορίζεται μετά την συγκέντρωση των στοιχείων του ενεργητικού σε ομάδες (επιχειρηματικές γραμμές), η διαχείριση των οποίων γίνεται με παρόμοιο τρόπο, αντί για τον καθορισμό σε επίπεδο μεμονωμένου χρηματοοικονομικού στοιχείου.

Ο καθορισμός του επιχειρηματικού μοντέλου πραγματοποιείται από τα βασικά μέλη της Διοίκησης σύμφωνα με το λειτουργικό μοντέλο της Τράπεζας, λαμβάνοντας υπόψη τον τρόπο διαχείρισης των στοιχείων του ενεργητικού για τη δημιουργία ταμειακών ροών, τους στόχους και τον τρόπο παρακολούθησης και απεικόνισης της απόδοσης κάθε χαρτοφυλακίου και οποιαδήποτε διαθέσιμη πληροφορία σχετικά με το ιστορικό πωλήσεων και της στρατηγικής μελλοντικών πωλήσεων, όπου είναι εφαρμόσιμο.

Κατά συνέπεια, κατά την ανωτέρω αξιολόγηση, η Τράπεζα εξετάζει ορισμένους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων που συνδέονται με την απόδοση του επιχειρηματικού μοντέλου και του τρόπου αξιολόγησης και διαχείρισης αυτών των κινδύνων,

της σχετικής αποζημίωσης προσωπικού και της συχνότητας, του όγκου και των λόγων για τις πωλήσεις του παρελθόντος, καθώς και τις προσδοκίες για τις μελλοντικές πωλήσεις.

Τύποι επιχειρηματικών μοντέλων

Τα επιχειρηματικά μοντέλα της Τράπεζας εμπίπτουν σε τρεις κατηγορίες, οι οποίες είναι ενδεικτικές των βασικών στρατηγικών που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία κερδών.

Το επιχειρηματικό μοντέλο διακράτησης για είσπραξη (HTC) έχει ως στόχο τη διακράτηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού για την είσπραξη των συμβατικών ταμειακών ροών. Οι πωλήσεις σε αυτό το μοντέλο παρακολουθούνται και μπορούν να πραγματοποιηθούν για λόγους που δεν είναι συμβατοί με το εν λόγω επιχειρηματικό μοντέλο. Ειδικότερα, πωλήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού που σχετίζονται με την αύξηση του πιστωτικού κινδύνου καθώς και πωλήσεις που γίνονται κοντά στη λήξη του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού θεωρούνται συμβατές με το σκοπό διακράτησης για είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών ανεξάρτητα από τη συχνότητα και την αξία τους. Πωλήσεις που πραγματοποιούνται για άλλους λόγους δύναται να θεωρηθούν συμβατές με το HTC επιχειρηματικό μοντέλο, όπως πωλήσεις για τις ανάγκες ρευστότητας σε οποιοδήποτε σενάριο ακραίων καταστάσεων ή πωλήσεις που πραγματοποιούνται για τη διαχείριση υψηλού επιπέδου συγκέντρωσης πιστωτικού κινδύνου. Αυτές οι πωλήσεις παρακολουθούνται και αξιολογούνται ανάλογα με τη συχνότητα και την αξία τους ώστε να καθοριστεί εάν είναι συμβατές με το HTC επιχειρηματικό μοντέλο. Τα χρεωστικά μέσα που ταξινομούνται σε αυτό το επιχειρηματικό μοντέλο περιλαμβάνουν ομόλογα, δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα συμπεριλαμβανομένων και εκδιδόμενων τίτλων ομολόγων για λόγους τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού οι οποίες συστήθηκαν από την Τράπεζα και ενοποιούνται στον ισολογισμό της, επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, με την προϋπόθεση ότι πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης του SPPI.

Το επιχειρηματικό μοντέλο διακράτησης για είσπραξη και διάθεση (HTC&S) έχει ως στόχο τόσο την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών όσο και την πώληση στοιχείων του ενεργητικού. Δραστηριότητες όπως η διαχείριση της ρευστότητας, η απόδοση των τόκων και η διάρκεια είναι σύμφωνες με αυτό το επιχειρηματικό μοντέλο, ενώ οι πωλήσεις στοιχείων του ενεργητικού αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του επιχειρηματικού μοντέλου για την επίτευξη των στόχων του. Οι χρεωστικοί τίτλοι που ταξινομούνται σε αυτό το επιχειρηματικό μοντέλο επιμετρούνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, με την προϋπόθεση ότι πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης του SPPI.

Τα λοιπά επιχειρηματικά μοντέλα περιλαμβάνουν χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού των οποίων η διαχείριση και επιμέτρηση γίνεται σε εύλογη αξία, καθώς και χαρτοφυλάκια που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς. Πρόκειται για μια υπολειμματική κατηγορία χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού που δεν πληρούν τα κριτήρια των επιχειρηματικών μοντέλων HTC ή HTC&S, ενώ η είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών έχει παρεπόμενο χαρακτήρα όσον αφορά την επίτευξη του στόχου του επιχειρηματικού μοντέλου.

Η Τράπεζα διενεργεί την επαναξιολόγηση των επιχειρηματικών της μοντέλων τουλάχιστον ετησίως, ή νωρίτερα εάν προκύψει η ανάγκη αξιολόγησης λόγω πωλήσεων ή εάν υπάρχουν αλλαγές στην στρατηγική της Τράπεζας ή στις κύριες δραστηριότητες της, όπως προκύπτει από το επιχειρηματικό σχέδιο και τον προϋπολογισμό της Τράπεζας καθώς και την στρατηγική της σχετικά με τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα.

Αξιολόγηση χαρακτηριστικών των ταμειακών ροών

Για να επιμετρηθεί ένα χρηματοπιστωτικό μέσο στο αποσβέσιμο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, οι συμβατικοί όροι του πρέπει να δημιουργούν σε συγκεκριμένες ημερομηνίες ταμειακές ροές που συνίστανται αποκλειστικά σε αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου κεφαλαίου.

Κατά την αξιολόγηση εάν οι συμβατικές ταμειακές ροές αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων, η Τράπεζα εξετάζει κατά πόσο οι συμβατικοί όροι του χρηματοοικονομικού μέσου είναι συμβατοί με μια βασική δανειακή σύμβαση, δηλαδή ο τόκος περιλαμβάνει μόνο το αντάλλαγμα για την διαχρονική αξία του χρήματος, τον πιστωτικό κίνδυνο, λοιπούς βασικούς κινδύνους δανεισμού και ένα περιθώριο κέρδους. Κατά την αρχική αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, αξιολογείται εάν αυτό περιέχει συμβατικούς όρους που θα μπορούσαν να μεταβάλλουν το ποσό ή το χρονοδιάγραμμα των συμβατικών ταμειακών ροών με τρόπο που να μην είναι συμβατός με την παραπάνω προϋπόθεση. Όταν οι συμβατικοί όροι εισάγουν έκθεση σε κίνδυνο ή μεταβλητότητα που είναι ασύμβατοι με μια βασική δανειακή σύμβαση, το σχετικό χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού θεωρείται ότι αποτυγχάνει στην αξιολόγηση του SPPI και ως εκ τούτου θα επιμετρηθεί στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Προκειμένου να πραγματοποιηθεί η αξιολόγηση του SPPI, η Τράπεζα εξετάζει την ύπαρξη διαφόρων χαρακτηριστικών, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, συμβατικά συνδεδεμένων όρων, όρων σε ό,τι αφορά πρόωρες αποπληρωμές, αναβαλλόμενες πληρωμές τόκων επί των οποίων δε λογίζεται πρόσθετος τόκος, δικαιωμάτων επέκτασης της διάρκειας του χρέους και μετατροπής του σε μετοχικό κεφάλαιο, όρων που εισάγουν μόχλευση, συμπεριλαμβανομένων πληρωμών συνδεδεμένων με την πορεία ενός δείκτη. Επιπλέον, όσον αφορά τους κατεχόμενους από την Τράπεζα χρεωστικούς τίτλους που έχουν εκδοθεί από εταιρείες ειδικού σκοπού για λόγους τιτλοποίησης, κατά την αξιολόγησή τους, εξετάζονται τόσο τα χαρακτηριστικά των συμβατικών ροών της ομάδας των εκχωρημένων στοιχείων όσο και ο βαθμός έκθεσης πιστωτικού κινδύνου που εμπεριέχεται σε κάθε σειρά ομολόγων (tranche) έναντι του αντίστοιχου κινδύνου του συνόλου των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού που απαρτίζουν την υποκείμενη ομάδα (underlying pool).

Στην περίπτωση αξιολόγησης του κριτηρίου SPPI μιας δανειακής συμφωνίας ειδικού τύπου όπως οι δανειακές συμφωνίες χωρίς δικαίωμα αναγωγής, η Τράπεζα λαμβάνει υπόψη πολλούς παράγοντες όπως την φύση του δανειολήπτη και της δραστηριότητάς του, την τιμολόγηση των δανείων, εάν συμμετέχει στην απόδοση του υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου και το κατά πόσο οι εξασφαλίσεις αντιπροσωπεύουν όλο ή σημαντικό μέρος του ενεργητικού του δανειολήπτη. Επιπλέον, για οικονομικές οντότητες ειδικού σκοπού, η Τράπεζα λαμβάνει υπόψη την κεφαλαιακή επάρκεια του δανειολήπτη για την απορρόφηση ζημιών αξιολογώντας από κοινού κριτήρια όπως την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων, τους δείκτες LTV (Loan-to-Value) και ADSCR (Average Debt-Service-Coverage Ratio) καθώς επίσης και την ύπαρξη εταιρικών και προσωπικών εγγυήσεων.

Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, όταν το στοιχείο της διαχρονικής αξίας του χρήματος έχει τροποποιηθεί (modified time value of money element) ώστε το επιτόκιο του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού να αναπροσαρμόζεται κατά διαστήματα, αλλά η συχνότητα της εν λόγω αναπροσαρμογής να μην αντιστοιχεί στη διάρκεια του επιτοκίου ή όταν το επιτόκιο του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού αναπροσαρμόζεται κατά διαστήματα σύμφωνα με το μέσο όρο συγκεκριμένων βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων επιτοκίων, πραγματοποιείται μία ποσοτική αξιολόγηση ("Benchmark Test") για να αποφασιστεί κατά πόσον οι συμβατικές ταμειακές ροές αντιπροσωπεύουν αποκλειστικά αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου κεφαλαίου.

Ειδικότερα, η Τράπεζα αξιολογεί τις συμβατικές ταμειακές ροές του «πραγματικού χρηματοοικονομικού μέσου» (real instrument), το επιτόκιο του οποίου αναπροσαρμόζεται με συχνότητα που δεν αντιστοιχεί στη διάρκεια του επιτοκιακού δείκτη αναφοράς, συγκρίνοντάς τες με τις ταμειακές ροές του «χρηματοοικονομικού μέσου αναφοράς» (benchmark instrument) οι οποίες είναι καθ' όλα όμοιες, με εξαίρεση τη χρονική διάρκεια του επιτοκίου αναφοράς η οποία εν προκειμένω ταυτίζεται με τη συχνότητα αναπροσαρμογής του επιτοκίου. Εάν οι μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές του «πραγματικού χρηματοοικονομικού μέσου» διαφέρουν σημαντικά από τις (μη προεξοφλημένες) ταμειακές συμβατικές ροές του «χρηματοοικονομικού μέσου αναφοράς» λόγω της τροποποίησης του στοιχείου της διαχρονικής αξίας του χρήματος, τότε το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού δεν ικανοποιεί το κριτήριο του SPPI. Κατά την αξιολόγηση, η Τράπεζα λαμβάνει υπόψη τόσο την επίδραση του τροποποιημένου στοιχείου της διαχρονικής αξίας του χρήματος σε κάθε περίοδο αναφοράς όσο και τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου σωρευτικά. Σε ότι αφορά τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου, αυτό επιτυγχάνεται συγκρίνοντας τις σωρευτικές προβλεπόμενες μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές του «πραγματικού χρηματοοικονομικού μέσου», με τις αντίστοιχες του «χρηματοοικονομικού μέσου αναφοράς». Σε κάθε τριμηνιαία περίοδο αναφοράς, οι προβλεπόμενες μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές των δυο χρηματοοικονομικών μέσων συγκρίνονται βάσει προκαθορισμένων ορίων.

Επιπροσθέτως, για σκοπούς της αξιολόγησης SPPI, η κατάταξη ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού δεν επηρεάζεται αν ο αντίκτυπος κάποιου συμβατικού όρου στις ταμειακές ροές είναι ήσσονος σημασίας. Επιπλέον, ένα χαρακτηριστικό συμβατικών ταμειακών ροών θεωρείται από την Τράπεζα ότι δεν είναι «πραγματικό» (non-genuine), όταν επηρεάζει τις ταμειακές ροές μόνο στην περίπτωση που προκύψει κάποιο εξαιρετικά σπάνιο, ιδιαίτερα ασυνήθιστο και καθόλου πιθανό γεγονός. Σε αυτήν την περίπτωση, το χαρακτηριστικό αυτό των συμβατικών ταμειακών ροών δεν επηρεάζει την κατάταξη του χρηματοοικονομικού μέσου.

Η Τράπεζα πραγματοποιεί αξιολόγηση του SPPI ανά δανειακό προϊόν για το χαρτοφυλάκιο λιανικής και για ένα μέρος του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου, όπου οι συμβάσεις είναι τυποποιημένης μορφής, ενώ για το εναπομείναν επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο καθώς και τους χρεωστικούς τίτλους που εκδοθήκαν για λόγους τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού οι οποίες συστήθηκαν από την Τράπεζα, η αξιολόγηση πραγματοποιείται σε ατομική βάση.

Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Η Τράπεζα αποαναγνωρίζει ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού, όταν οι συμβατικές ταμειακές ροές της εκπνέουν ή τα δικαιώματα είσπραξης αυτών των ταμειακών ροών μεταβιβάζονται μέσω οριστικής πώλησης που ουσιαστικά έχει ως αποτέλεσμα την μεταβίβαση όλων των κινδύνων και των ωφελειών που απορρέουν από την κυριότητα του χρηματοοικονομικού στοιχείου

ενεργητικού. Επιπροσθέτως, ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού αποαναγνωρίζεται ακόμη και αν τα δικαιώματα λήψης ταμειακών ροών διακρατούνται αλλά ταυτοχρόνως η Τράπεζα αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλλει τις εισπραχθείσες ταμειακές ροές χωρίς ουσιαστική καθυστέρηση ('pass through agreement') ή εάν ουσιαστικά οι κίνδυνοι και οι ωφέλειες ούτε μεταβιβάζονται ούτε διατηρούνται αλλά η Τράπεζα έχει μεταφέρει τον έλεγχο του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού. Ο έλεγχος έχει μεταφερθεί, εάν και μόνον αν, ο αποδέκτης έχει πρακτικώς την δυνατότητα να πωλήσει το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού στο σύνολό του σε ένα τρίτο.

Οι κύριες συναλλαγές που υπόκεινται στους παραπάνω κανόνες αποαναγνώρισης αφορούν σε συναλλαγές τιτλοποίησης, συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων καθώς και συναλλαγές δανεισμού τίτλων. Στην περίπτωση που η αξιολόγηση αφορά σε συναλλαγές τιτλοποίησης, η Τράπεζα εφαρμόζοντας τις προαναφερθείσες αρχές αποαναγνώρισης, λαμβάνει υπ' όψιν τη δομή της συναλλαγής περιλαμβανομένης της έκθεσής της στους μειωμένης εξασφάλισης εκδιδομένους τίτλους των ομολόγων, την παροχή προς τα οχήματα ειδικού σκοπού των καλούμενων μέτρων πιστωτικής ενίσχυσης (credit enhancements), καθώς και τους συμβατικούς όρους της τιτλοποίησης, βάσει των οποίων Η Τράπεζα θα μπορούσε να διατηρεί τον έλεγχο επί των εκχωρημένων απαιτήσεων. Σε ό,τι αφορά τις συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων και τις συναλλαγές δανεισμού τίτλων, οι εκχωρημένες απαιτήσεις δεν αποαναγνωρίζονται, διότι σύμφωνα με τους όρους που διέπουν τη συναλλαγή, η Τράπεζα διατηρεί τους κινδύνους και τα οφέλη που απορρέουν από αυτές.

Κατά την από-αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού, η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας και του αθροίσματος (α) του εισπραχθέντος τιμήματος (περιλαμβανομένου κάθε νεοαποκτηθέντος στοιχείου του ενεργητικού μείον κάθε νέας αναληφθείσας υποχρέωσης) και (β) των σωρευτικών κερδών ή ζημιών τα οποία αναγνωρίστηκαν μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων σε ό,τι αφορά τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία επιμετρώνται σε FVOCI.

Τροποποιήσεις που μπορούν να οδηγήσουν σε αποαναγνώριση

Επιπροσθέτως, από-αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού προκύπτει όταν οι συμβατικές ταμειακές ροές τροποποιούνται και η τροποποίηση θεωρείται τόσο σημαντική ώστε το αρχικό χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού να από-αναγνωριστεί και να αναγνωριστεί ένα καινούργιο. Η Τράπεζα αναγνωρίζει το τροποποιημένο χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού ως «νέο χρηματοοικονομικό στοιχείο» σε εύλογη αξία και η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του παλιού δανείου και της εύλογης αξίας του νέου αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ως κέρδος ή ζημιά από από-αναγνώριση.

Η Τράπεζα δύναται να τροποποιήσει τις συμβατικές ροές ενός δανειακού ανοίγματος είτε ως παραχώρηση ευνοϊκότερων όρων σε πελάτη που αντιμετωπίζει ή πρόκειται να αντιμετωπίσει οικονομικές δυσχέρειες ή λόγω διαφόρων παραγόντων όπως μεταβολές στις συνθήκες της αγοράς, ανταγωνισμού ή διατήρησης του πελάτη.

Τροποποιήσεις που ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα την αποαναγνώριση του χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού περιλαμβάνουν:

- αλλαγή πιστούχου,
- αλλαγή νομίσματος αποτίμησης του δανείου
- ενοποίηση οφειλών, στις οποίες δυο ή περισσότερα μη εξασφαλισμένα καταναλωτικά δάνεια ενοποιούνται σε ένα ενιαίο εξασφαλισμένο δάνειο,
- αφαίρεση ή προσθήκη δικαιωμάτων μετατροπής και/ή μηχανισμών επιμερισμού κερδών ή παρόμοιων όρων που σχετίζονται με την αξιολόγηση του SPPI.

Επιπροσθέτως, η Τράπεζα μπορεί περιστασιακά να εισέλθει, στα πλαίσια των τροποποιήσεων των δανείων, σε συναλλαγή ανταλλαγής χρέους με απόκτηση μετοχικού κεφαλαίου. Οι συναλλαγές αυτές, στις οποίες οι όροι του δανείου επαναδιαπραγματεύονται, έχοντας ως αποτέλεσμα ο δανειολήπτης να εκδώσει μετοχές (με ή χωρίς δικαιώματος ψήφου) ώστε να διαγραφεί μέρος ή όλη η δανειακή του υποχρέωση στην Τράπεζα. Αυτού του τύπου οι συναλλαγές, μπορεί να εμπεριέχουν δικαιώματα εξάσκησης μετατροπής σε μετατρέψιμα ή ανταλλάξιμα ομόλογα και όρους ενεργοποίησης ενεχύρου επί αυτών των μετοχών.

Στις συναλλαγές ανταλλαγής χρέους με μετοχές, το τροποποιημένο δάνειο αποαναγνωρίζεται, ενώ οι μετοχές που λαμβάνονται σε αντάλλαγμα αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία τους, με τυχόν προκύπτον κέρδος ή ζημία να αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων της Τράπεζας.

2.2.10 Αναταξινομήσεις χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού

Η Τράπεζα αναταξινομεί ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού μόνο όταν αλλάζει το επιχειρηματικό της μοντέλο για τη διαχείριση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού. Γενικά, μια αλλαγή στο επιχειρηματικό μοντέλο αναμένεται να είναι σπάνια και συμβαίνει όταν Η Τράπεζα ξεκινά ή παύει να ασκεί μια δραστηριότητα που είναι σημαντική για τις λειτουργικές δραστηριότητές της, για παράδειγμα, όταν μια επιχειρηματική γραμμή αποκτάται, πωλείται ή τερματίζεται. Στο σπάνιο γεγονός όπου υπάρχει αλλαγή του υπάρχοντος επιχειρηματικού μοντέλου, η νέα αξιολόγηση εγκρίνεται από τις αρμόδιες επιτροπές της Τράπεζας και η αλλαγή παρουσιάζεται κατάλληλα στο επιχειρηματικό και προϋπολογιστικό πλάνο της Τράπεζας.

Οι αλλαγές στην πρόθεση της Τράπεζας που σχετίζονται με συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού (ακόμη και υπό συνθήκες σημαντικών μεταβολών στις συνθήκες της αγοράς), η μη ύπαρξη προσωρινά μιας συγκεκριμένης αγοράς χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού ή η μεταβίβαση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού μεταξύ εταιρειών/επιχειρηματικών τομέων της Τράπεζας με διαφορετικά επιχειρηματικά μοντέλα, δε θεωρούνται από την Τράπεζα ως αλλαγές στο επιχειρηματικό μοντέλο.

Η αναταξινόμηση εφαρμόζεται με μελλοντική ισχύ, συνεπώς τα κέρδη ή ζημιές που έχουν αναγνωρισθεί προγενέστερα της ημερομηνίας αναταξινόμησης (συμπεριλαμβανομένων ζημιών απομείωσης) ή οι τόκοι δεν αναμορφώνονται.

2.2.11 Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις - Ταξινόμηση και Επιμέτρηση

Η Τράπεζα κατηγοριοποιεί τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στις ακόλουθες κατηγορίες: τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, και τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων περιλαμβάνουν δύο υποκατηγορίες: τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς και τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που προσδιορίζονται ότι επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς είναι αυτές οι υποχρεώσεις τις οποίες η Τράπεζα πρωτίστως αναλαμβάνει με σκοπό την επαναγορά στο εγγύς μέλλον για βραχυπρόθεσμο κέρδος.

Η Τράπεζα μπορεί, κατά την αρχική αναγνώριση, αμετάκλητα να προσδιορίσει χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις ως επιμετρήσιμες στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων όταν ένα από τα παρακάτω κριτήρια ισχύει:

- ο προσδιορισμός απαλείφει ή μειώνει αισθητά μια λογιστική αναντιστοιχία που διαφορετικά θα απέρρεε από την επιμέτρηση στοιχείων ενεργητικού ή υποχρεώσεων ή από την αναγνώριση των κερδών και ζημιών επί αυτών σε διαφορετικές βάσεις, ή
- γίνεται διαχείριση μιας ομάδας χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων ή χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και η απόδοσή τους εκτιμάται βάσει της εύλογης αξίας, ή
- η χρηματοοικονομική υποχρέωση περιλαμβάνει ένα ή περισσότερα ενσωματωμένα παράγωγα ως επί μέρους στοιχεία ενός υβριδικού συμβολαίου τα οποία τροποποιούν σημαντικά τις ταμειακές ροές που σε διαφορετική περίπτωση θα απαιτούνταν από το συμβόλαιο.

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις σε FVTPL αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία τους. Οι μεταβολές στην εύλογη αξία αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, με εξαίρεση τις μεταβολές στην εύλογη αξία που οφείλονται σε μεταβολές πιστωτικού κινδύνου της Τράπεζας, οι οποίες αναγνωρίζονται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση και δεν επαναταξινομούνται μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την αποαναγνώριση των υποχρεώσεων. Ωστόσο, αν αυτός ο χειρισμός δημιουργεί ή διευρύνει μια λογιστική ανακολουθία στην κατάσταση αποτελεσμάτων, όλα τα κέρδη ή οι ζημιές αυτής της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, συμπεριλαμβανομένων των επιδράσεων από τις μεταβολές στον πιστωτικό κίνδυνο, θα αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων

Μια χρηματοοικονομική υποχρέωση αποαναγνωρίζεται όταν η σχετική υποχρέωση εξοφλείται, ακυρώνεται ή λήγει. Όταν η υφιστάμενη χρηματοοικονομική υποχρέωση της Τράπεζας αντικαθίσταται από μια άλλη από τον ίδιο αντισυμβαλλόμενο με ουσιωδώς διαφορετικούς όρους, ή οι όροι της υφιστάμενης υποχρέωσης τροποποιούνται ουσιωδώς, μια τέτοια ανταλλαγή ή τροποποίηση αντιμετωπίζεται ως εξόφληση της αρχικής υποχρέωσης και αναγνώριση μιας νέας υποχρέωσης και η όποια διαφορά προκύπτει αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Η Τράπεζα θεωρεί ότι οι όροι είναι ουσιωδώς διαφορετικοί, όταν η προεξοφλημένη παρούσα αξία των ταμειακών ροών σύμφωνα με τους νέους όρους, συμπεριλαμβανομένων οποιονδήποτε αμοιβών που πληρώθηκαν καθαρών από αμοιβές που ελήφθησαν προεξοφλημένες χρησιμοποιώντας το αρχικό πραγματικό επιτόκιο, διαφέρει κατά τουλάχιστον 10% από την προεξοφλημένη παρούσα αξία των ταμειακών ροών που απομένουν από την αρχική χρηματοοικονομική υποχρέωση.

Αν μια ανταλλαγή χρεωστικών τίτλων ή τροποποίηση όρων αντιμετωπιστεί λογιστικά ως εξόφληση, κάθε κόστος ή αμοιβή που πραγματοποιήθηκε αναγνωρίζεται ως μέρος του κέρδους ή της ζημίας επί της εξόφλησης. Αν η ανταλλαγή ή τροποποίηση δεν αντιμετωπίζεται λογιστικά ως εξόφληση, κάθε κόστος ή αμοιβή που πραγματοποιείται αναπροσαρμόζει τη λογιστική αξία της υποχρέωσης και αποσβένεται κατά την εναπομένουσα διάρκεια της τροποποιημένης υποχρέωσης.

Ομοίως, όταν η Τράπεζα επαναγοράζει οποιοδήποτε χρεωστικά μέσα που έχουν εκδοθεί από την Τράπεζα, λογιστικοποιεί αυτές τις συναλλαγές ως διαγραφή χρέους.

2.2.12 Επιμέτρηση της εύλογης αξίας χρηματοοικονομικών μέσων

Εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων είναι η τιμή που θα λαμβανόταν κατά την πώληση ενός στοιχείου ενεργητικού ή κατά τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης, σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων, στην κύρια, ή, ελλείψει αυτής, στην πλέον συμφέρουσα αγορά όπου Η Τράπεζα έχει πρόσβαση, κατά την ημερομηνία επιμέτρησης σύμφωνα με τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς. Η εύλογη αξία μιας υποχρέωσης αντανακλά τον κίνδυνο μη εκπλήρωσης υποχρεώσεων.

Η Τράπεζα επιμετράει την εύλογη αξία ενός χρηματοοικονομικού μέσου, χρησιμοποιώντας την επίσημη χρηματιστηριακή τιμή σε μία ενεργό αγορά για το χρηματοοικονομικό αυτό μέσο, όταν αυτή είναι διαθέσιμη. Μία αγορά θεωρείται ενεργός εάν οι συναλλαγές για το στοιχείο ενεργητικού ή την υποχρέωση λαμβάνουν χώρα με επαρκή συχνότητα και όγκο ώστε να παρέχονται συνεχώς πληροφορίες τιμολόγησης. Όταν δεν υπάρχει διαθέσιμη επίσημη χρηματιστηριακή τιμή, σε μία ενεργό αγορά, τότε η Τράπεζα χρησιμοποιεί άλλες τεχνικές αποτίμησης που μεγιστοποιούν την χρήση συναφών παρατηρήσιμων δεδομένων και ελαχιστοποιούν τη χρήση μη παρατηρήσιμων δεδομένων. Η επιλεγμένη τεχνική αποτίμησης περιλαμβάνει όλους τους παράγοντες που οι συμμετέχοντες στην αγορά θα λάμβαναν υπόψη για την τιμολόγηση μία συναλλαγής.

Η Τράπεζα έχει επιλέξει να χρησιμοποιεί μέσες τιμές αγοράς ως ένα πρακτικό μέσο επιμέτρησης της εύλογης αξίας εντός του περιθωρίου ζήτησης-προσφοράς.

Η βέλτιστη απόδειξη της εύλογης αξίας ενός χρηματοοικονομικού μέσου κατά την αρχική αναγνώριση είναι συνήθως η τιμή συναλλαγής, δηλαδή η εύλογη αξία του τιμήματος που δόθηκε ή λήφθηκε, εκτός εάν η Τράπεζα θεωρεί ότι η εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση διαφέρει από την τιμή συναλλαγής. Σε αυτή την περίπτωση, εφόσον η εύλογη αξία αποδεικνύεται από διαπραγματεύσιμη τιμή σε ενεργό αγορά για πανομοιότυπο στοιχείο ενεργητικού ή υποχρέωση (δηλ. τιμή Επιπέδου 1) ή βάσει τεχνικής αποτίμησης που χρησιμοποιεί μόνο παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς, η διαφορά μεταξύ της εύλογης αξίας κατά την αρχική αναγνώριση και της τιμής συναλλαγής αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ως κέρδος ή ζημιά. Στην περίπτωση κατά την οποία η εύλογη αξία αποδεικνύεται βάσει μίας τεχνικής αποτίμησης που χρησιμοποιεί μη παρατηρήσιμα δεδομένα, τότε το χρηματοοικονομικό μέσο αναγνωρίζεται αρχικά στην εύλογη αξία προσαρμοσμένη ώστε να αναβάλλει την αναγνώριση στην κατάσταση αποτελεσμάτων της διαφοράς ανάμεσα στην εύλογη αξία κατά την αρχική αναγνώριση και την τιμή συναλλαγής ('day one gain or loss'). Στη συνέχεια το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημία αποσβένεται με κατάλληλο τρόπο κατά τη διάρκεια της ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου ή αναγνωρίζεται νωρίτερα εφόσον υπάρξει διαθέσιμη διαπραγματεύσιμη τιμή σε ενεργό αγορά ή παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς ή όταν το χρηματοοικονομικό μέσο πουληθεί.

Όλα τα στοιχεία ενεργητικού και οι υποχρεώσεις, των οποίων η εύλογη αξία επιμετράται ή γνωστοποιείται στις οικονομικές καταστάσεις, κατηγοριοποιούνται εντός της ιεραρχίας εύλογης αξίας, με βάση το κατώτερο επίπεδο δεδομένων που είναι σημαντικά για την συνολική επίτευξη της επιμέτρησης (σημ. 5.3).

Για στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία σε επαναλαμβανόμενη βάση, η Τράπεζα αναγνωρίζει μεταφορές εντός και εκτός της ιεραρχίας εύλογης αξίας στην αρχή του τριμήνου εντός του οποίου η μεταφορά χρηματοοικονομικού μέσου πραγματοποιήθηκε.

2.2.13 Απομείωση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Η Τράπεζα αναγνωρίζει αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές (ECL) που αντικατοπτρίζουν τις μεταβολές στην πιστωτική ποιότητα από την αρχική αναγνώριση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού που επιμετρώνται σε αποσβέσιμο κόστος και στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, συμπεριλαμβανομένων δανείων και τίτλων ομολογιών που εκδοθήκαν για λόγους τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού, οι οποίες συστήθηκαν από την Τράπεζα , απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις, χρεωστικών τίτλων, συμβολαίων χρηματοοικονομικής εγγύησης και δανειακών δεσμεύσεων. Καμία

αναμενόμενη πιστωτική ζημιά δεν αναγνωρίζεται για τους συμμετοχικούς τίτλους. Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές αποτελούν μία σταθμισμένη, βάσει πιθανοτήτων, μέση εκτίμηση των πιστωτικών ζημιών που αντανακλά τη διαχρονική αξία του χρήματος. Κατά την αρχική αναγνώριση των χρηματοοικονομικών μέσων που εμπίπτουν στην πολιτική απομείωσης, η Τράπεζα σχηματίζει πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές δώδεκα μηνών, που είναι οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές που προκύπτουν από γεγονότα αδυναμίας πληρωμής που είναι πιθανό να συμβούν μέσα στους επόμενους δώδεκα μήνες. Στη συνέχεια, για τα χρηματοοικονομικά μέσα για τα οποία ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί σημαντικά (SICR) από την αρχική τους αναγνώριση, αναγνωρίζεται πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια τους, η οποία προκύπτει από γεγονότα αθέτησης που είναι πιθανά κατά την αναμενόμενη διάρκεια του μέσου. Εάν κατά την αρχική του αναγνώριση το χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού πληροί τον ορισμό του αγορασθέντος ή του πιστωτικά απομειωμένου χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού (POCI), η πρόβλεψη απομείωσης βασίζεται στις μεταβολές των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών καθ' όλη τη διάρκεια του στοιχείου ενεργητικού.

Οι προβλέψεις απομείωσης για τις εμπορικές απαιτήσεις από δραστηριότητες πλην χορηγήσεων επιμετρώνται πάντα στο ποσό που ισούται με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Για όλα τα λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού για τα οποία υπολογίζονται προβλέψεις απομείωσης, εφαρμόζεται η γενική προσέγγιση τριών σταδίων.

Κατά συνέπεια, οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές αναγνωρίζονται χρησιμοποιώντας μια προσέγγιση τριών σταδίων που βασίζεται στην έκταση της υποβάθμισης της πιστοληπτικής ικανότητας από την αρχική αναγνώριση του χρηματοοικονομικού μέσου:

- Στάδιο 1 – Όταν δεν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού μέσου, αναγνωρίζεται ένα ποσό ίσο με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές δωδεκαμήνου. Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές δωδεκαμήνου χρηματοοικονομικού μέσου ή ομάδας χρηματοοικονομικών μέσων αντιπροσωπεύουν ένα μέρος των ζημιών που θα αναγνωρίζονταν καθ' όλη τη διάρκεια τους, οι οποίες προκύπτουν από γεγονότα αθέτησης που είναι πιθανά εντός των επόμενων 12 μηνών μετά την ημερομηνία αναφοράς και είναι ίσες με τις αναμενόμενες υστερήσεις ταμειακών ροών καθ' όλη τη διάρκεια τους, λόγω πιθανών ζημιογόνων γεγονότων εντός των επόμενων 12 μηνών. Μη πιστωτικά απομειωμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού, αγορασμένα ή κατά την αρχική τους αναγνώριση, καθώς και αναγνωρισμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού μετά από ουσιωδώς σημαντική τροποποίηση πού έχει λογιστικοποιηθεί ώς από-αναγνώριση, ταξινομούνται αρχικώς στο Στάδιο 1.
- Στάδιο 2 – Όταν σε ένα χρηματοοικονομικό μέσο επέλθει σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου μετά την αρχική του αναγνώριση, αλλά δε θεωρείται ότι βρίσκεται σε κατάσταση αθέτησης, περιλαμβάνεται στο Στάδιο 2. Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου αντιπροσωπεύουν τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές που προκύπτουν από όλα τα πιθανά συμβάντα αθέτησης κατά την αναμενόμενη διάρκεια του.
- Στάδιο 3 – Στο παρόν Στάδιο περιλαμβάνονται τα χρηματοοικονομικά μέσα που θεωρούνται ότι έχουν υποστεί γεγονός αθέτησης. Όπως και στο Στάδιο 2, η πρόβλεψη για τις πιστωτικές ζημιές αντικατοπτρίζει τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου.
- POCI – Τα αγορασμένα ή κατά την αρχική τους αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού είναι στοιχεία του ενεργητικού που κατά την αρχική τους αναγνώριση θεωρούνται πιστωτικά απομειωμένα. Δεν υπόκεινται σε κατάταξη ανά στάδιο και πάντοτε επιμετρούνται βάσει των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών καθ' όλη τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου. Συνεπώς, οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές αναγνωρίζονται μόνο στο βαθμό που υπάρχει μεταγενέστερη μεταβολή στις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου. Οποιαδήποτε θετική αλλαγή στις αναμενόμενες ταμειακές ροές αναγνωρίζεται ως αντιλογισμός απομείωσης (κέρδος) στην κατάσταση αποτελεσμάτων ακόμη και εάν το ύψος των νέων αναμενομένων ταμειακών ροών ξεπερνούν τις εκτιμώμενες ταμειακές ροές της αρχικής αναγνώρισης. Εκτός από τα αγορασμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού, μπορούν να συμπεριληφθούν και χρηματοοικονομικά μέσα που θεωρούνται ως νέα στοιχεία του ενεργητικού μετά από μία ουσιωδώς σημαντική τροποποίηση που έχει λογιστικοποιηθεί ως από-αναγνώριση (βλ. ενότητα 2.2.9).

Ορισμός αθέτησης

Για τον προσδιορισμό του κινδύνου αθέτησης, η Τράπεζα εφαρμόζει έναν ορισμό αθέτησης για λογιστικούς σκοπούς, ο οποίος είναι σύμφωνος με τους ορισμούς της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EBA) για τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα (βλ. σημείωση 5.2.1.2). Ο ορισμός αθέτησης για λογιστικούς σκοπούς, είναι σύμφωνος με τον ορισμό που χρησιμοποιείται εσωτερικά για σκοπούς διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου.

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού θεωρείται πιστωτικά απομειωμένο όταν έχουν συμβεί ένα ή περισσότερα γεγονότα που έχουν αρνητική επίπτωση στις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές της εν λόγω έκθεσης :

- Ο δανειολήπτης αντιμετωπίζει σημαντική δυσκολία στην εκπλήρωση των οικονομικών του υποχρεώσεων.

- Υπήρξε παραβίαση της σύμβασης, όπως αθέτηση ή καθυστέρηση πληρωμών.
- Η Τράπεζα, για οικονομικούς ή συμβατικούς λόγους που σχετίζονται με την οικονομική δυσχέρεια του δανειολήπτη, έχει προχωρήσει σε διευκόλυνση ή διευκολύνσεις που η Τράπεζα δεν θα εξέταζε σε διαφορετική περίπτωση.
- Υπάρχει πιθανότητα ο δανειολήπτης να περιέλθει σε διαδικασία πτώχευσης ή άλλη χρηματοοικονομική αναδιοργάνωση.
- Για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που ανήκουν στην κατηγορία POCI, η αγορά ή αναγνώριση τους με μεγάλη έκπτωση η οποία αντανακλά το βαθμό των πραγματοποιηθεισών πιστωτικών ζημιών θεωρείται επιζήμιο γεγονός. Η Τράπεζα αξιολογεί το κριτήριο που σχετίζεται με τη μεγάλη έκπτωση ακολουθώντας μια προσέγγιση βασισμένη σε συγκεκριμένες αρχές, με σκοπό να συμπεριλάβει όλη την πληροφορία που θεωρείται λογική και υποστηρικτική ώστε να αποδώσει τις συνθήκες της αγοράς που υπήρχαν τη στιγμή της αξιολόγησης αυτής.

Για τους χρεωστικούς τίτλους, η Τράπεζα καθορίζει τον κίνδυνο αδυναμίας πληρωμής χρησιμοποιώντας μια βαθμίδα εσωτερικής πιστοληπτικής διαβάθμισης. Η Τράπεζα, χαρακτηρίζει τους χρεωστικούς τίτλους ως πιστωτικά απομειωμένους εάν η εσωτερική διαβάθμιση του εκδότη/ αντισυμβαλλόμενου αντιστοιχεί στην διαβάθμιση «C» (βαθμίδα Moody's) ή η εξωτερική πιστοληπτική διαβάθμιση του εκδότη/ αντισυμβαλλόμενου την ημερομηνία αναφοράς αντιστοιχεί σε διαβάθμιση «C» (βαθμίδα Moody's) και η εσωτερική πιστοληπτική διαβάθμιση δεν είναι διαθέσιμη.

Σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου (SICR) και κατανομή σε στάδια

Ο προσδιορισμός του εάν μια πρόβλεψη απομείωσης θα πρέπει να βασίζεται σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές διάρκειας 12 μηνών ή σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού, των δανειακών δεσμεύσεων και των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων, εξαρτάται από το αν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου (SICR) από την αρχική τους αναγνώριση.

Σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, η Τράπεζα αξιολογεί κατά πόσο ο κίνδυνος αθέτησης για την αναμενόμενη υπολειπόμενη διάρκεια του ανοίγματος έχει αυξηθεί σημαντικά έναντι του αναμενόμενου κινδύνου αθέτησης που υπολογίστηκε στο συγκεκριμένο χρονικό σημείο κατά την αρχική αναγνώριση.

Η αξιολόγηση για τη σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου πραγματοποιείται χρησιμοποιώντας τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά κριτήρια που βασίζονται σε λογικές και βάσιμες πληροφορίες που είναι διαθέσιμες χωρίς υπερβολικό κόστος ή προσπάθεια, συμπεριλαμβανομένης μελλοντικής πληροφόρησης, μακροοικονομικών σεναρίων καθώς και ιστορικών δεδομένων. Επιπλέον, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της αξιολόγησης της αύξησης του πιστωτικού κινδύνου με βάση τις παραπάνω ενδείξεις, ο πιστωτικός κίνδυνος ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού θεωρείται ότι έχει αυξηθεί σημαντικά όταν οι συμβατικές πληρωμές υπερβαίνουν τις 30 ημέρες καθυστέρηση.

Ως κύριο κριτήριο για την αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, συγκρίνεται η πιθανότητα αθέτησης (PD) κατά την υπολειπόμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού μέσου σε κάθε ημερομηνία αναφοράς με την πιθανότητα αθέτησης (PD) που αναμενόταν για την υπολειπόμενη διάρκειά του στο συγκεκριμένο χρονικό σημείο κατά την αρχική του αναγνώριση.

Η Τράπεζα μπορεί επίσης να θεωρήσει ως ένδειξη αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, όταν η πιθανότητα αθέτησης (PD) κατά την υπολειπόμενη διάρκεια σε κάθε ημερομηνία αναφοράς υπερβαίνει κάποιες προκαθορισμένες τιμές. Το κριτήριο αυτό μπορεί να εφαρμοστεί προκειμένου να ληφθούν υπόψη περιπτώσεις όπου η σύγκριση της σχετικής πιθανότητας αθέτησης δεν έχει ως αποτέλεσμα την αναγνώριση της αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, ενώ η απόλυτη τιμή της πιθανότητας αθέτησης είναι σε επίπεδα που θεωρούνται υψηλά με βάση το αποδεκτό επίπεδο ανάληψης κινδύνου της Τράπεζας.

Για τον πιστωτικό κίνδυνο ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, μπορεί να εφαρμοστεί ένα όριο, το οποίο συνήθως αφορά στην προβλεπόμενη πιθανότητα αθέτησής του, κάτω από το οποίο θεωρείται ότι δεν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου σε σχέση με την αναμενόμενη πιθανότητα αθέτησής του κατά την αρχική αναγνώριση. Σε μια τέτοια περίπτωση, το στοιχείο του ενεργητικού ταξινομείται στο Στάδιο 1 ανεξάρτητα από το αν άλλα κριτήρια θα οδηγούσαν στην ταξινόμησή του στο Στάδιο 2. Το κριτήριο αυτό ισχύει κυρίως για χρεωστικούς τίτλους.

Η εσωτερική πιστοληπτική διαβάθμιση (σε επίπεδο δανειολήπτη), η οποία ενσωματώνει συγκεκριμένες πληροφορίες για τον δανειολήπτη, χρησιμοποιείται επίσης ως βάση για τον προσδιορισμό της αύξησης του πιστωτικού κινδύνου όσον αφορά στα χρηματοδοτικά ανοίγματα του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου. Ειδικότερα, η Τράπεζα λαμβάνει υπόψη τις αλλαγές των εσωτερικών πιστοληπτικών διαβαθμίσεων βάσει συγκεκριμένων βαθμίδων. Επιπρόσθετα, η είσοδος στη λίστα παρακολούθησης (Watchlist) θεωρείται επίσης από τον την Τράπεζα ότι συνιστά αύξηση του πιστωτικού κινδύνου. Τα μοντέλα εσωτερικής πιστοληπτικής διαβάθμισης ενσωματώνουν συγκεκριμένες πληροφορίες για τον δανειολήπτη αλλά και πληροφόρηση για μελλοντικά στοιχεία που ενσωματώνουν μακροοικονομικές μεταβλητές.

Η αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου για τους χρεωστικούς τίτλους πραγματοποιείται σε ατομική βάση και βασίζεται στον αριθμό των βαθμίδων της εσωτερικής πιστοληπτικής διαβάθμισης που έχει υποβαθμιστεί ο χρεωστικός τίτλος από την ημερομηνία αρχικής του αναγνώρισης.

Τα μέτρα ρύθμισης των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού όπως παρακολουθούνται από την Τράπεζα θεωρούνται ένδειξη αύξησης του πιστωτικού κινδύνου και συνεπώς τα εν λόγω στοιχεία κατανέμονται στο Στάδιο 2 μετά τη ρύθμιση. εκτός εάν θεωρούνται ως πιστωτικά απομειωμένα οπότε ταξινομούνται στο Στάδιο 3. Επιπλέον, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της αξιολόγησης της αύξησης του πιστωτικού κινδύνου με βάση τις παραπάνω ενδείξεις, ο πιστωτικός κίνδυνος ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού θεωρείται ότι έχει αυξηθεί σημαντικά όταν οι συμβατικές πληρωμές υπερβαίνουν τις 30 ημέρες καθυστέρηση.

Επιπλέον, η Διοίκηση μπορεί να εφαρμόζει προσωρινές συνολικές προσαρμογές όταν καθορίζει εάν ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί σημαντικά από την αρχική αναγνώριση σε ανοίγματα που έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου ώστε να αντικατοπτρίζουν μακροοικονομικούς ή άλλους παράγοντες που δεν αντιμετωπίζονται επαρκώς από τα τρέχοντα μοντέλα πιστωτικού κινδύνου. Αυτοί οι παράγοντες μπορεί να εξαρτώνται από πληροφορίες όπως ο τύπος του ανοίγματος, οι συγκεκριμένες πληροφορίες του αντισυμβαλλομένου και τα χαρακτηριστικά του χρηματοοικονομικού μέσου, ενώ παράλληλα η εφαρμογή τους απαιτεί σημαντική κρίση.

Μεταφορά από το Στάδιο 2 στο Στάδιο 1

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού, το οποίο κατατάσσεται στο Στάδιο 2 λόγω της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, θα επαναταξινομηθεί στο Στάδιο 1, εφόσον δεν πληροί πλέον κανένα από τα κριτήρια του Σταδίου 2.

Σε περίπτωση που έχουν εφαρμοστεί μέτρα ρύθμισης, η Τράπεζα χρησιμοποιεί μία δοκιμαστική περίοδο δύο ετών, προκειμένου να εκπληρωθούν οι προϋποθέσεις για να γίνει μεταφορά στο Στάδιο 1. Εάν στο τέλος της προαναφερθείσας δοκιμαστικής περιόδου, οι οφειλέτες έχουν πραγματοποιήσει συνολικές πληρωμές μεγαλύτερες ενός σημαντικού ποσού, δεν υπάρχουν ποσά σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 30 ημερών και τα δάνεια δεν είναι πιστωτικά απομειωμένα αλλά ούτε πληρείται κάποιο άλλο κριτήριο σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου, τα δάνεια ταξινομούνται στο Στάδιο 1.

Μεταφορά από το Στάδιο 3 στο Στάδιο 2

Ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού μεταφέρεται από το Στάδιο 3 στο Στάδιο 2, όταν τα κριτήρια βάσει των οποίων χαρακτηρίστηκε ως πιστωτικά απομειωμένο, δεν ισχύουν πλέον.

Κριτήρια για την ομαδοποίηση των ανοιγμάτων με βάση τα κοινά χαρακτηριστικά του πιστωτικού κινδύνου

Η εκτίμηση της πρόβλεψης απομείωσης πραγματοποιείται είτε σε ατομική βάση είτε σε συλλογική για ομάδες παρόμοιων στοιχείων με ομοιογενή χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου. Η Τράπεζα εφαρμόζει τις ίδιες αρχές για την αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση κατά την εκτίμηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών σε συλλογική ή ατομική βάση.

Η Τράπεζα κατηγοριοποιεί τα δανειακά ανοίγματά του με βάση τα κοινά χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου, τόσο για την αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου όσο και για τη μέτρηση της πρόβλεψης για ζημιές από δάνεια σε συλλογική βάση. Οι διαφορετικές κατηγορίες αποσκοπούν να αποτυπώσουν τις διαφορές στην πιθανότητα αθέτησης και τα ποσοστά ανάκτησης σε περίπτωση αθέτησης.

Τα κοινά χαρακτηριστικά του πιστωτικού κινδύνου που χρησιμοποιούνται για την κατάτμηση των ανοιγμάτων περιλαμβάνουν διάφορα στοιχεία όπως: ο τύπος χρηματοοικονομικού μέσου, ο τύπος χαρτοφυλακίου, η κατηγορία του περιουσιακού στοιχείου, ο τύπος προϊόντος, ο κλάδος, η αρχική οντότητα, η διαβάθμιση πιστοληπτικής αξιολόγησης, η υπολειπόμενη διάρκεια έως τη λήξη, η γεωγραφική θέση του δανειολήπτη, η αξία εξασφαλίσεων του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, το καθεστώς ρύθμισης και οι ημέρες καθυστέρησης.

Η Τράπεζα προσδιορίζει τα μεμονωμένα σημαντικά ανοίγματα και πραγματοποιεί τη μέτρηση αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς βάσει των συγκεκριμένων ιδιαίτερων πληροφοριών του κάθε δανειολήπτη τόσο για τα χαρτοφυλάκια λιανικής τραπεζικής όσο και για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο. Η εν λόγω μέτρηση διενεργείται σε επίπεδο δανειολήπτη, συνεπώς τα κριτήρια ορίζονται σε αυτό το επίπεδο, ενώ λαμβάνονται υπόψη τόσο οι ποιοτικοί όσο και οι ποσοτικοί παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών σχετικά με τις μελλοντικές εξελίξεις.

Για τα υπόλοιπα ανοίγματα λιανικής τραπεζικής και δανείων σε επιχειρήσεις, η αναμενόμενη πιστωτική ζημιά μετράται σε συλλογική βάση. Με την προσέγγιση αυτή ενσωματώνονται συγκεκριμένες πληροφορίες για τον δανειολήπτη, και ιστορικά δεδομένα ζημιών

σε συλλογική βάση και μελλοντική πληροφόρηση. Για τους χρεωστικούς τίτλους καθώς και τίτλους ομολόγων που εκδοθήκαν για λόγους τιτλοποίησης από εταιρίες ειδικού σκοπού οι οποίες συστήθηκαν από την Τράπεζα, η επιμέτρηση των ζημιών απομείωσης πραγματοποιείται σε ατομική βάση.

Επιμέτρηση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Η επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών είναι μια αμερόληπτα καθορισμένη και σταθμισμένη βάσει πιθανοτήτων μέση εκτίμηση των πιστωτικών ζημιών που αντανακλά την διαχρονική αξία του χρήματος, η οποία καθορίζεται μέσω της αξιολόγησης μιας σειράς πιθανών εκβάσεων. Ως πιστωτική ζημιά ορίζεται η διαφορά μεταξύ των ταμειακών ροών που είναι απαιτητές από την Τράπεζα σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους του χρηματοοικονομικού στοιχείου και των ταμειακών ροών που η Τράπεζα προσδοκά ότι θα εισπράξει προεξοφλημένες με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο (EIR) του στοιχείου του ενεργητικού, ή με το προσαρμοσμένο στον πιστωτικό κίνδυνο πραγματικό επιτόκιο (credit-adjusted EIR) σε ό,τι αφορά τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που χαρακτηρίστηκαν ως POCI. Για την επιμέτρηση των αναμενόμενων ζημιών από πιστωτικό κίνδυνο, ιστορικά δεδομένα, τρέχουσες συνθήκες καθώς και λογικές και βάσιμες προβλέψεις σχετικά με τις μελλοντικές συνθήκες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Για τις μη εκταμιευμένες δανειακές δεσμεύσεις, ως αναμενόμενη πιστωτική ζημιά ορίζεται η παρούσα αξία της διαφοράς μεταξύ των συμβατικών ταμειακών ροών που οφείλονται εάν η δανειακή δέσμευση εκταμιεύονταν και των ταμειακών ροών που η Τράπεζα αναμένει να εισπράξει, ενώ για τις χρηματοοικονομικές εγγυήσεις ως αναμενόμενη πιστωτική ζημιά ορίζεται η διαφορά μεταξύ των αναμενομένων πληρωμών αποζημίωσης του κάτοχου του συμβολαίου και τυχόν ποσά που η Τράπεζα αναμένει να εισπράξει.

Η Τράπεζα εκτιμά τις αναμενόμενες υστερήσεις ταμειακών ροών από όλες τις πιθανές πηγές λαμβάνοντας υπόψη τις εξασφαλίσεις και άλλες πιστωτικές ενισχύσεις που εμπεριέχονται στους συμβατικούς όρους και τα οποία δεν αναγνωρίζονται διακριτά. Στην περίπτωση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού με εξασφαλίσεις, η εκτίμηση των αναμενόμενων ταμειακών ροών που σχετίζονται με την εξασφάλιση αποτυπώνει το ποσό των ταμειακών ροών και τη χρονική στιγμή που αυτές αναμένεται να εισπραχθούν από την διαδικασία ρευστοποίησης μετά την αφαίρεση των προεξοφλημένων εξόδων απόκτησης και εκποίησης της εξασφάλισης, ανεξάρτητα από το εάν η ρευστοποίηση είναι πιθανή.

Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές υπολογίζονται για τη διάρκεια της μέγιστης συμβατικής περιόδου κατά την οποία η Τράπεζα είναι εκτεθειμένος σε πιστωτικό κίνδυνο, ο οποίος προσδιορίζεται με βάση τους ουσιαστικούς όρους του χρηματοοικονομικού μέσου, ή σε περίπτωση ανακυκλούμενων πιστώσεων λαμβάνοντας υπόψη παράγοντες όπως η αναμενόμενη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου και τις προγενέστερες πρακτικές της Τράπεζας.

Απαιτήσεις από πελάτες, οι οποίες προκύπτουν από τις μη χρηματοδοτικές δραστηριότητες της Τράπεζας, περιλαμβάνονται στα Λοιπά Στοιχεία Ενεργητικού και είναι κυρίως βραχυπρόθεσμες. Ως εκ τούτου, λαμβάνοντας υπόψη ότι τέτοιου είδους χρηματοοικονομικά μέσα συνήθως δεν εμπεριέχουν σημαντικό σκέλος χρηματοδότησης, η πρόβλεψη για πιστωτική ζημιά επιμετράται σε ποσό ίσο με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια τους, σύμφωνα με την απλοποιημένη προσέγγιση.

Βασικές παράμετροι προσδιορισμού των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Ο υπολογισμός των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βασίζεται στις καμπύλες της πιθανότητας αθέτησης (probability of default - PD), της ζημιάς ως ποσοστό του χρηματοδοτικού ανοίγματος δεδομένης της αθέτησης (loss given default - LGD), της έκθεσης κατά την αθέτηση (exposure at default - EAD) και άλλων παραμέτρων όπως ο συντελεστής μετατροπής των εκτός ισολογισμού πιστωτικών ανοιγμάτων σε χρηματοδοτικά ανοίγματα (credit conversion factor - CCF) και το ποσοστό προπληρωμής (prepayment rate). Γενικά, η Τράπεζα αντλεί αυτές τις παραμέτρους από εσωτερικώς αναπτυγμένα στατιστικά μοντέλα, ιστορικά δεδομένα συγκεκριμένης χρονικής στιγμής (point-in-time) και παρατηρήσεις, αξιοποιώντας τις υφιστάμενες υποδομές που έχει αναπτύξει σχετικά με το κανονιστικό πλαίσιο και τις πρακτικές διαχείρισης κινδύνου.

Τα PD, LGD και EAD που χρησιμοποιούνται για λογιστικούς σκοπούς ενδέχεται να διαφέρουν από εκείνα τα οποία χρησιμοποιούνται για εποπτικούς σκοπούς. Για σκοπούς επιμέτρησης της απομείωσης, σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 το PD είναι μία point-in-time εκτίμηση σε αντίθεση με την εκτίμηση του PD για εποπτικούς σκοπούς όπου ακολουθείται η προσέγγιση «through-the-cycle». Επιπροσθέτως, για εποπτικούς σκοπούς, το LGD και το EAD βασίζονται στη σοβαρότητα της ζημιάς σε συνθήκες οικονομικής ύφεσης, ενώ για σκοπούς απομείωσης, το LGD και το EAD αντανακλούν ένα αμερόληπτα καθορισμένο και σταθμισμένο βάσει πιθανοτήτων ποσό.

Το PD αντιπροσωπεύει την πιθανότητα αθέτησης της υποχρέωσης που εκτιμάται με βάση τις επικρατούσες οικονομικές συνθήκες κατά την ημερομηνία αναφοράς, προσαρμοσμένη ώστε να λαμβάνει υπόψη τις εκτιμήσεις των μελλοντικών οικονομικών συνθηκών που ενδέχεται να επηρεάσουν τον κίνδυνο αθέτησης, σε δεδομένο χρονικό ορίζοντα.

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί Point in Time (PiT) PDs για να εξαλείψει οποιαδήποτε υποκειμενικότητα προς τα ιστορικά δεδομένα, με στόχο να αντικατοπτρίζει την άποψη της διοίκησης για το μέλλον κατά την ημερομηνία αναφοράς, ενσωματώνοντας σχετικές μελλοντικές πληροφορίες συμπεριλαμβανομένων των μακροοικονομικών σεναρίων.

Δυο τύποι PDs χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς:

- PD 12 μηνών που είναι η εκτιμώμενη πιθανότητα αθέτησης που προκύπτει μέσα στους επόμενους 12 μήνες (ή για την υπολειπόμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, εάν αυτή είναι μικρότερη από 12 μήνες). Χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών δωδεκαμήνου για το Στάδιο 1.
- PD καθ' όλη τη διάρκεια (lifetime PD) που είναι η εκτιμώμενη πιθανότητα αθέτησης που προκύπτει κατά την υπολειπόμενη διάρκεια του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού. Χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του Σταδίου 2, Σταδίου 3 και των αγορασθέντων ή κατά την αρχική αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού (POCI).

Για τους χρεωστικούς τίτλους, τα PDs λαμβάνονται από διεθνείς οίκους αξιολόγησης που χρησιμοποιούν μεθοδολογίες αξιολόγησης κινδύνου, μεγιστοποιώντας τη χρήση αντικειμενικών μεταβλητών και δεδομένα αγοράς. Η Τράπεζα ορίζει εσωτερικά αναπτυγμένες πιστωτικές διαβαθμίσεις σε κάθε εκδότη/αντισυμβαλλόμενο βάσει αυτών των PDs. Στις περιπτώσεις αντισυμβαλλόμενων που δεν υπάρχει τέτοια διαθέσιμη πληροφορία, η Τράπεζα ορίζει PDs χρησιμοποιώντας εσωτερικά μοντέλα.

Η έκθεση κατά την αθέτηση υποχρέωσης (EAD) είναι μια εκτίμηση χρηματοδοτικού ανοίγματος σε μια μελλοντική ημερομηνία αθέτησης, λαμβάνοντας υπόψη τις αναμενόμενες μεταβολές του ανοίγματος μετά την ημερομηνία αναφοράς, συμπεριλαμβανομένων των αποπληρωμών κεφαλαίου και τόκων και των αναμενόμενων εκταμιεύσεων δανειακών δεσμεύσεων. Το EAD περιλαμβάνει τόσο τα ανοίγματα εντός όσο και εκτός ισολογισμού. Η εντός ισολογισμού έκθεση αντιστοιχεί στο συνολικό ποσό που έχει αναληφθεί και είναι απαιτητό προς πληρωμή, το οποίο περιλαμβάνει το οφειλόμενο κεφάλαιο, τους δεδουλευμένους τόκους και τα ληξιπρόθεσμα ποσά. Η εκτός ισολογισμού έκθεση αντιπροσωπεύει την πίστωση που είναι διαθέσιμη προς ανάληψη, επιπροσθέτως της έκθεσης εντός ισολογισμού.

Επιπλέον, ο συντελεστής μετατροπής (CCF) χρησιμοποιείται για την μετατροπή των πιστωτικών γραμμών και άλλων εκτός ισολογισμού ανοιγμάτων σε EAD ποσά. Πρόκειται για μια παραδοχή η οποία προκύπτει μέσω μοντέλων και αντιπροσωπεύει το ποσοστό του μη αναληφθέντος ποσού που αναμένεται να ληφθεί πριν από την εκδήλωση ενός γεγονότος αθέτησης.

Επιπροσθέτως, το ποσοστό προπληρωμής (prepayment rate) είναι μια εκτίμηση πρόωρων αποπληρωμών ενός χρηματοδοτικού ανοίγματος οι οποίες υπερβαίνουν τις συμβατικές αποπληρωμές βάσει του χρονοδιαγράμματος εξόφλησης, εκφράζεται δε ως ποσοστό επί του EAD σε κάθε περίοδο αναφοράς έχοντας ως αποτέλεσμα την μείωση του EAD.

Η ζημιά δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (LGD) εκφράζει την έκταση της ζημιάς που η Τράπεζα αναμένει για ανοίγματα τα οποία είναι σε κατάσταση αθέτησης και ορίζεται ως η διαφορά μεταξύ των συμβατικών ταμειακών ροών κι εκείνων που η Τράπεζα προσδοκά να εισπράξει συμπεριλαμβανομένων των ποσών από τη ρευστοποίηση εξασφαλίσεων. Το LGD, το οποίο εκφράζεται συνήθως ως ποσοστό του EAD, διαφέρει σύμφωνα με τον τύπο του αντισυμβαλλόμενου, τον τύπο και την προτεραιότητα της απαίτησης, την ύπαρξη εξασφαλίσεων και άλλων πιστωτικών ενισχύσεων. Η Τράπεζα διακρίνει τα δανειακά χαρτοφυλάκια του σε δύο μεγάλες κατηγορίες, δηλ. αυτά που καλύπτονται με εξασφαλίσεις και αυτά χωρίς εξασφαλίσεις. Η Τράπεζα εκτιμά το LGD χρησιμοποιώντας ποσοστά αποκατάστασης (cure rate) που αντικατοπτρίζουν εισπράξεις μετρητών, εκτιμώμενες προσόδους από την ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων, εκτιμήσεις για το χρόνο ρευστοποίησης, κόστος υλοποίησης, κλπ. Όπου οι συνιστώσες του LGD εξαρτώνται από μακροοικονομικά δεδομένα, οι εξαρτήσεις αυτές αντανακλώνται ενσωματώνοντας πληροφορίες σχετικά με το μέλλον, όπως οι προβλεπόμενοι δείκτες τιμών στα αντίστοιχα μοντέλα. Η εκτίμηση των προαναφερθέντων συνιστωσών στο LGD αντικατοπτρίζει τα διαθέσιμα ιστορικά δεδομένα που καλύπτουν μια εύλογη περίοδο, δηλ. έναν πλήρη οικονομικό κύκλο.

Για τα ομόλογα εμπορικού και επενδυτικού χαρτοφυλακίου, το LGD βασίζεται κυρίως σε ιστορικά δεδομένα τα οποία προκύπτουν από έρευνες οίκων αξιολόγησης αλλά επίσης μπορεί να καθοριστεί λαμβάνοντας υπόψη τις υπάρχουσες αναμενόμενες υποχρεώσεις του οφειλέτη καθώς και το μακροοικονομικό περιβάλλον.

Επιπροσθέτως στο LGD λαμβάνονται υπόψη η προτεραιότητα του χρεωστικού τίτλου, τυχόν εξασφαλίσεις του οφειλέτη ή οποιαδήποτε άλλης μορφής κάλυψη.

Πληροφόρηση για μελλοντικά στοιχεία (forward looking information)

Προκειμένου να γίνει η επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών για κάθε στάδιο και η εκτίμηση των σημαντικών αυξήσεων του πιστωτικού κινδύνου, λαμβάνονται υπόψη πληροφορίες σχετικά με λογικές και βάσιμες προβλέψεις μελλοντικών

γεγονότων και μακροοικονομικών συνθηκών. Η εκτίμηση και η εφαρμογή πληροφοριών αναφορικά με το μέλλον απαιτεί σημαντική κρίση.

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί τουλάχιστον τρία μακροοικονομικά σενάρια (δηλαδή βασικό, δυσμενές και αισιόδοξο) για να επιτύχει το στόχο της επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών κατά τρόπο που να αντικατοπτρίζει ένα αμερόληπτο και σταθμισμένο βάσει πιθανοτήτων αποτέλεσμα. Το βασικό σενάριο αντιπροσωπεύει το πιο πιθανό σενάριο και εναρμονίζεται με τις πληροφορίες που χρησιμοποιεί η Τράπεζα για σκοπούς στρατηγικού σχεδιασμού και προϋπολογισμού.

Τα σενάρια αντικατοπτρίζονται στις παραμέτρους ρίσκου, και συγκεκριμένα στο PD 12 μηνών, στο PD καθ' όλη τη διάρκεια και στο LGD. Επομένως χρησιμοποιούνται 3 ζεύγη από κάθε μία από αυτές τις παραμέτρους, σύμφωνα με τα σενάρια που αναπτύσσονται.

Στη συνέχεια, η Τράπεζα προβαίνει στον υπολογισμό των σταθμίσεων για κάθε σενάριο, που αντιπροσωπεύουν την πιθανότητα πραγματοποίησης καθενός σεναρίου. Αυτές οι σταθμίσεις εφαρμόζονται στα 3 ζεύγη υπολογισμού των παραμέτρων προκειμένου να παραχθεί ένα μοναδικό σενάριο με σταθμισμένες παραμέτρους κινδύνου, το οποίο στη συνέχεια χρησιμοποιείται τόσο στην αξιολόγηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου όσο και στην επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Ο υπολογισμός των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών ενσωματώνει μελλοντικές μακροοικονομικές μεταβλητές, συμπεριλαμβανομένων των ρυθμών αύξησης του ΑΕΠ, των δεικτών τιμών κατοικιών, των ποσοστών ανεργίας, των επιτοκίων κλπ.

Για να αντικατοπτριστούν οι σημαντικές μη γραμμικότητες στο μοντέλο των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών όσο αφορά τα σημαντικά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που αξιολογούνται σε ατομική βάση, η Τράπεζα λαμβάνει υπόψη σχετική πληροφόρηση για μελλοντικά στοιχεία για συγκεκριμένες ομάδες δανειοληπτών κυρίως βάσει του επιχειρηματικού κλάδου όπου ανήκουν καθώς και άλλους παράγοντες πιστωτικού κινδύνου (εάν υπάρχουν). Έτσι ορίζονται σταθμίσεις για κάθε σενάριο ανά ομάδα δανειοληπτών με στόχο αμερόληπτου υπολογισμού του ποσού των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών που ενσωματώνει όλες τις λογικές και σχετικές πληροφορίες.

Τροποποιημένα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού

Στις περιπτώσεις που οι συμβατικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού έχουν τροποποιηθεί (για τα κριτήρια αποαναγνώρισης, βλέπε «Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού στην ενότητα 2.2.9) και η τροποποίηση θεωρηθεί σημαντική, η ημερομηνία τροποποίησης θεωρείται ως η ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισης για σκοπούς υπολογισμού απομείωσης, συμπεριλαμβανομένου και του προσδιορισμού του αν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου. Το τροποποιημένο περιουσιακό στοιχείο ταξινομείται συνήθως σε Στάδιο 1 για σκοπούς επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, μετά από μια τροποποίηση που έχει ως αποτέλεσμα την αποαναγνώριση του αρχικού χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού, ενδέχεται να υπάρξουν ενδείξεις ότι το νέο χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού είναι πιστωτικά απομειωμένο κατά την αρχική του αναγνώριση και συνεπώς το χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού αναγνωρίζεται ως αγορασμένο ή κατά την αρχική αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένο χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού (POCI).

Στις περιπτώσεις όπου οι συμβατικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού έχουν τροποποιηθεί και η τροποποίηση δεν θεωρείται σημαντική, η Τράπεζα υπολογίζει εκ νέου την λογιστική αξία προ απομείωσης του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου και αναγνωρίζει τη διαφορά ως κέρδος ή ζημιά από τροποποίηση, η οποία περιλαμβάνεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης και καθορίζει εάν ο πιστωτικός κίνδυνος του χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού έχει αυξηθεί σημαντικά από την αρχική αναγνώριση, συγκρίνοντας τον κίνδυνο αθέτησης που υπήρχε κατά την αρχική αναγνώριση βάσει των αρχικών μη τροποποιημένων συμβατικών όρων και τον κινδύνου αθέτησης που προέκυψε κατά την ημερομηνία αναφοράς, βάσει των τροποποιημένων συμβατικών όρων.

Παρουσίαση της πρόβλεψης απομείωσης

Για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που επιμετρούνται στο αποσβέσιμο κόστος, η πρόβλεψη απομείωσης μειώνει την λογιστική τους αξία στον ισολογισμό. Για τα χρεωστικά μέσα που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, η πρόβλεψη απομείωσης αναγνωρίζεται στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση και δεν μειώνει τη λογιστική αξία των χρεωστικών τίτλων στον ισολογισμό. Για τα εκτός ισολογισμού χρηματοοικονομικά στοιχεία που προκύπτουν από δανειοδοτικές δραστηριότητες, η πρόβλεψη απομείωσης εμφανίζεται στις Λοιπές Υποχρεώσεις. Οι αντίστοιχες αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές των παραπάνω χρηματοοικονομικών στοιχείων αναγνωρίζονται στη γραμμή «Ζημιές από απομείωση».

Διαγραφές χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Όταν η Τράπεζα δεν έχει πια εύλογες προσδοκίες για ανάκτηση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου εξ ολοκλήρου ή μερικώς, μειώνει άμεσα την λογιστική του αξία προ πρόβλεψης εξ ολοκλήρου ή μερικώς έναντι της πρόβλεψης απομείωσης του. Τα ποσά που έχουν διαγραφεί θεωρούνται από-αναγνωρισμένα. Υπόλοιπα τα οποία είχαν διαγραφεί και ανακτήθηκαν σε μεταγενέστερο στάδιο μειώνουν το ύψος της ζημιάς απομείωσης στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Οι διαγραφές των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού εξακολουθούν να υπόκεινται σε διαδικασίες ανάκτησης σύμφωνα με τις διαδικασίες ανάκτησης οφειλών της Τράπεζας.

2.2.14 Συμφωνίες πώλησης, επαναγοράς και δανεισμού χρεογράφων

(i) Συμφωνίες πώλησης και επαναγοράς

Τα χρεόγραφα που πωλούνται με βάση συμφωνίες επαναγοράς («repos») συνεχίζουν να αναγνωρίζονται στον ισολογισμό της Τράπεζας, δεδομένου ότι η Τράπεζα διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη από αυτά, ενώ η σχετική υποχρέωση ανάλογα με το αντισυμβαλλόμενο μέρος περιλαμβάνεται στα οφειλόμενα ποσά σε άλλες τράπεζες, ή σε πελάτες. Χρεόγραφα που αγοράστηκαν βάσει συμφωνιών επαναπώλησης («reverse repos») αναγνωρίζονται ως δάνεια και προκαταβολές σε άλλες τράπεζες ή πελάτες αναλόγως. Η διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης και της τιμής επαναγοράς στην περίπτωση των repos και η διαφορά μεταξύ της τιμής αγοράς και της τιμής επαναπώλησης στην περίπτωση των reverse repos, αναγνωρίζεται ως τόκος κατά τη διάρκεια της περιόδου της συμφωνίας επαναγοράς ή επαναπώλησης, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

(ii) Δανεισμός χρεογράφων

Χρεόγραφα που δανείζει ο η Τράπεζα σε τρίτους παραμένουν στις οικονομικές καταστάσεις. Χρεόγραφα που δανείζεται η Τράπεζα δεν αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις, εκτός αν πωληθούν σε τρίτους, οπότε η υποχρέωση επιστροφής των χρεογράφων καταχωρείται στην εύλογη αξία ως εμπορική υποχρέωση (trading liability).

2.2.15 Μισθώσεις

Πολιτική σε ισχύ από την 1 Ιανουαρίου 2019

(i) Λογιστική για μισθώσεις όταν η Τράπεζα είναι ο μισθωτής

Όταν η Τράπεζα καθίσταται ο μισθωτής σε μια μίσθωση, αναγνωρίζει μια υποχρέωση από μισθώσεις και ένα αντίστοιχο δικαίωμα χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού κατά την έναρξη της περιόδου της μίσθωσης, μόλις η Τράπεζα αποκτήσει τον έλεγχο της χρήσης του περιουσιακού στοιχείου.

Οι υποχρεώσεις από μισθώσεις παρουσιάζονται στις λοιπές υποχρεώσεις και τα δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού στα ενσώματα πάγια στοιχεία και στις επενδύσεις σε ακίνητα. Οι υποχρεώσεις από μισθώσεις επιμετρώνται με βάση την παρούσα αξία των μελλοντικών πληρωτέων μισθωμάτων κατά τη διάρκεια της περιόδου μίσθωσης, τα οποία προεξοφλούνται χρησιμοποιώντας ένα διαφορικό επιτόκιο δανεισμού. Ο τόκος - έξοδο επί των υποχρεώσεων από μισθώσεις παρουσιάζεται στα καθαρά έσοδα από τόκους.

Το δικαίωμα χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού αναγνωρίζεται αρχικά σε ποσό ίσο με την υποχρέωση από μισθώσεις και προσαρμόζεται για προπληρωμές μισθωμάτων, αρχικές άμεσες δαπάνες ή κίνητρα που ελήφθησαν για τη σύναψη των μισθώσεων. Μεταγενέστερα, το δικαίωμα χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού αποσβένεται κατά τη διάρκεια του συμβολαίου μίσθωσης ή της ωφέλιμης ζωής του υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου, εάν αυτή είναι μικρότερη, και οι αποσβέσεις παρουσιάζονται στα λειτουργικά έξοδα.

Όταν μια μίσθωση περιέχει δικαιώματα επέκτασης ή λήξης τα οποία η Τράπεζα θεωρεί κατ' ουσίαν βέβαιο ότι θα εξασκηθούν, τα αναμενόμενα μελλοντικά πληρωτέα μισθώματα ή το κόστος της πρόωρης λήξης περιλαμβάνονται στα πληρωτέα μισθώματα που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της υποχρέωσης από μισθώσεις.

(ii) Λογιστική για μισθώσεις όταν η Τράπεζα είναι ο εκμισθωτής

Κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος μιας μίσθωσης, η Τράπεζα, ενεργώντας ως εκμισθωτής, ταξινομεί κάθε μίσθωσή της είτε ως λειτουργική μίσθωση είτε ως χρηματοδοτική μίσθωση με βάση συγκεκριμένα κριτήρια.

Χρηματοδοτικές μισθώσεις

Κατά την ημερομηνία έναρξης, η Τράπεζα αποαναγνωρίζει τη λογιστική αξία των υποκείμενων περιουσιακών στοιχείων που τελούν υπό χρηματοδοτική μίσθωση και αναγνωρίζει απαίτηση ποσού ίσου με την καθαρή επένδυση στη μίσθωση καθώς και κέρδος ή

ζημιά στην κατάσταση αποτελεσμάτων από την αποαναγνώριση του περιουσιακού στοιχείου και την αναγνώριση της καθαρής επένδυσης στη μίσθωση. Η καθαρή επένδυση στη μίσθωση υπολογίζεται ως η παρούσα αξία των μελλοντικών μισθωμάτων με παρόμοιο τρόπο όπως και για τον μισθωτή.

Μετά την ημερομηνία έναρξης, η Τράπεζα αναγνωρίζει χρηματοοικονομικό έσοδο κατά τη διάρκεια της μισθωτικής περιόδου βάσει μεθόδου που αντικατοπτρίζει μια σταθερή περιοδική απόδοση πάνω στην καθαρή επένδυση του εκμισθωτή στη μίσθωση. Η Τράπεζα αναγνωρίζει επίσης έσοδο από μεταβλητές καταβολές που δεν περιλαμβάνονταν στην καθαρή επένδυση. Μετά την έναρξη, η καθαρή επένδυση στη μίσθωση δεν επαναμετράται, εκτός αν η μίσθωση τροποποιηθεί ή η μισθωτική περίοδος μεταβληθεί.

Λειτουργικές Μισθώσεις

Η Τράπεζα συνεχίζει να αναγνωρίζει το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο και δεν αναγνωρίζει καθαρή επένδυση στη μίσθωση στον ισολογισμό ή αρχικό κέρδος (αν υπάρχει) στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Η Τράπεζα αναγνωρίζει τα μισθώματα που καταβάλλονται από τους μισθωτές ως έσοδο αναλογικά κατά τη διάρκεια της μίσθωσης. Επίσης, αναγνωρίζει ως έξοδα τις αρχικές δαπάνες που πραγματοποιούνται για την απόκτηση των εσόδων της μίσθωσης, συμπεριλαμβανομένων και των αποσβέσεων. Η Τράπεζα προσθέτει τις αρχικές άμεσες δαπάνες με τις οποίες επιβαρύνεται για τη σύναψη λειτουργικής μίσθωσης στη λογιστική αξία του υποκείμενου περιουσιακού στοιχείου και αναγνωρίζει τις εν λόγω δαπάνες ως έξοδα κατά τη διάρκεια της μίσθωσης στην ίδια βάση με τα έσοδα της μίσθωσης.

Υπομισθώσεις

Η Τράπεζα, ενεργώντας ως μισθωτής, ενδέχεται να συνάψει συμφωνίες υπομίσθωσης ενός μισθωμένου περιουσιακού στοιχείου προς ένα τρίτο μέρος, ενώ η αρχική μίσθωση παραμένει εν ισχύ. Η Τράπεζα ενεργεί τόσο ως μισθωτής όσο και ως εκμισθωτής του ίδιου περιουσιακού στοιχείου. Η υπομίσθωση αποτελεί διακριτή σύμβαση μίσθωσης, στην οποία ο ενδιάμεσος εκμισθωτής ταξινομεί την υπομίσθωση ως χρηματοδοτική μίσθωση ή λειτουργική μίσθωση ως εξής:

- αν η κύρια μίσθωση αποτελεί βραχυπρόθεσμη μίσθωση, η υπομίσθωση ταξινομείται ως λειτουργική μίσθωση, ή

- σε διαφορετική περίπτωση, η υπομίσθωση ταξινομείται με βάση το δικαίωμα χρήσης μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού το οποίο προκύπτει από την κύρια μίσθωση και όχι με βάση το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο.

Πολιτική σε ισχύ πριν την 1 Ιανουαρίου 2019

(i) Λογιστική για μισθώσεις όταν η Τράπεζα είναι ο μισθωτής

Χρηματοδοτικές μισθώσεις:

Οι μισθώσεις ενσώματων παγίων όπου ο η Τράπεζα διατηρεί ουσιωδώς όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της ιδιοκτησίας, καταχωρούνται ως χρηματοδοτικές μισθώσεις. Οι χρηματοδοτικές μισθώσεις αναγνωρίζονται στην αρχή της μίσθωσης στη χαμηλότερη αξία, μεταξύ της εύλογης αξίας του παγίου που εκμισθώθηκε και της παρούσας αξίας των ελάχιστων καταβολών μισθωμάτων. Κάθε μίσθωμα κατανέμεται μεταξύ της υποχρέωσης και των εξόδων χρηματοδότησης, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται ένα σταθερό επιτόκιο σε σχέση με την υποχρέωση που εκκρεμεί. Τα πάγια που αποκτούνται με χρηματοδοτική μίσθωση αποσβένονται στη μικρότερη περίοδο μεταξύ της ωφέλιμης ζωής τους και της περιόδου μίσθωσης.

Λειτουργικές μισθώσεις:

Οι μισθώσεις, στις οποίες ουσιωδώς οι κίνδυνοι και τα οφέλη της ιδιοκτησίας παραμένουν στον εκμισθωτή καταχωρούνται ως λειτουργικές μισθώσεις και το πάγιο που εκμισθώθηκε δεν αναγνωρίζεται στον ισολογισμό. Πληρωμές που αφορούν λειτουργικές μισθώσεις (μετά την αφαίρεση κινήτρων που εισπράχθηκαν από τον εκμισθωτή), αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων αναλογικά κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

(ii) Λογιστική για μισθώσεις όταν η Τράπεζα είναι ο εκμισθωτής

Χρηματοδοτικές μισθώσεις:

Όταν στοιχεία ενεργητικού εκμισθώνονται βάσει χρηματοδοτικών μισθώσεων, η παρούσα αξία των καταβλητέων μισθωμάτων αναγνωρίζεται στα δάνεια και απαιτήσεις. Η διαφορά μεταξύ του μικτού ποσού της απαίτησης (gross investment) και της παρούσας αξίας των ελάχιστων καταβλητέων πληρωμών (net investment), αναγνωρίζεται ως μη δεδουλευμένο μελλοντικό χρηματοοικονομικό έσοδο και αφαιρείται από τα δάνεια και απαιτήσεις. Τα έσοδα από μισθώσεις αναγνωρίζονται κατά τη διάρκεια της μίσθωσης, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της καθαρής επένδυσης, που αντικατοπτρίζει μια σταθερή περιοδική απόδοση. Οι

χρηματοδοτικές μισθώσεις αξιολογούνται για ζημιά απομείωσης, σύμφωνα με την πολιτική απομείωσης της Τράπεζας για χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, όπως περιγράφεται στη σημ. 2.2.13.

Λειτουργικές μισθώσεις:

Στοιχεία ενεργητικού που εκμισθώνονται βάσει λειτουργικών μισθώσεων περιλαμβάνονται στα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία ή στις επενδύσεις σε ακίνητα στον ισολογισμό και αποσβένονται κατά τη διάρκεια της αναμενόμενης ωφέλιμης ζωής τους, σύμφωνα με παρόμοια ιδιόκτητα ενσώματα πάγια. Το έσοδο από ενοίκια (μετά την αφαίρεση των κινήτρων που παραχωρήθηκαν σε μισθωτές) αναγνωρίζεται σύμφωνα με τη σταθερή μέθοδο κατά τη διάρκεια της περιόδου μίσθωσης.

2.2.16 Φόρος εισοδήματος

Ο φόρος εισοδήματος αποτελείται από τον τρέχοντα φόρο και τον αναβαλλόμενο φόρο.

(i) Τρέχουσα φορολογία

Ο φόρος εισοδήματος επί των κερδών υπολογίζεται με βάση την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία και αναγνωρίζεται ως έξοδο την περίοδο κατά την οποία προκύπτουν τα κέρδη.

(ii) Αναβαλλόμενη φορολογία

Ο αναβαλλόμενος φόρος υπολογίζεται στο σύνολό του, με τη μέθοδο της υποχρέωσης (liability method), επί των προσωρινών διαφορών που προκύπτουν μεταξύ της φορολογικής βάσης των στοιχείων του ενεργητικού και υποχρεώσεων και της λογιστικής τους αξίας στις οικονομικές καταστάσεις. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις επιμετρώνται χρησιμοποιώντας τους φορολογικούς συντελεστές που αναμένεται να εφαρμοστούν στην περίοδο κατά την οποία θα τακτοποιηθεί η απαίτηση ή υποχρέωση, λαμβάνοντας υπόψη τους φορολογικούς συντελεστές (και φορολογικούς νόμους) που έχουν θεσπιστεί ή ουσιωδώς θεσπιστεί, μέχρι την ημερομηνία του ισολογισμού. Οι κυριότερες προσωρινές διαφορές προκύπτουν από την απομείωση/αποτίμηση των δανείων, από τις φορολογικές ζημιές που σχετίζονται με το πρόγραμμα PSI+, από ζημιές πωλήσεων και οριστικών διαγραφών δανείων, από τις αποσβέσεις των πάγιων περιουσιακών στοιχείων, από τις αποτιμήσεις σε εύλογη αξία των επενδύσεων σε ακίνητα, από συντάξεις και λοιπές παροχές αποχώρησης προς το προσωπικό, και από την αποτίμηση ορισμένων χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αναγνωρίζονται όταν αναμένεται ότι μελλοντικό φορολογητέο κέρδος θα είναι διαθέσιμο έναντι του οποίου οι προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Το λογιστικό υπόλοιπο των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων εξετάζεται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς και μειώνεται στον βαθμό που δεν είναι πλέον πιθανό ότι επαρκή φορολογητέα κέρδη θα είναι διαθέσιμα ώστε να επιτρέψουν την ανάκτηση ολόκληρης ή μέρους της απαίτησης. Κάθε τέτοια μείωση αντιλογίζεται στο βαθμό που καθίσταται πιθανό ότι επαρκή φορολογητέα κέρδη θα είναι διαθέσιμα. Η Τράπεζα αναγνωρίζει τις μη λογιστικοποιημένες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις στο βαθμό που είναι πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη τα οποία θα επιτρέψουν την ανάκτηση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων.

Ο αναβαλλόμενος φόρος, που σχετίζεται με χρεωστικούς τίτλους που επιμετρούνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση και των μέσων αντιστάθμισης ταμειακών ροών που αναγνωρίζονται στην κατάσταση συνολικών εσόδων, αναγνωρίζεται επίσης στην κατάσταση συνολικών εσόδων, και μεταφέρεται μεταγενέστερα στην κατάσταση αποτελεσμάτων μαζί με το αναβαλλόμενο κέρδος ή ζημιά.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις επί των μεταφερόμενων φορολογικών ζημιών αναγνωρίζονται ως στοιχείο ενεργητικού, όταν είναι πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων μπορούν να χρησιμοποιηθούν αυτές οι ζημιές.

(iii) Αβέβαιες φορολογικές θέσεις

Η Τράπεζα προσδιορίζει κι αξιολογεί όλες τις σημαντικές φορολογικές της θέσεις, συμπεριλαμβανομένων κι αυτών που τυχόν ενέχουν υψηλό βαθμό αβεβαιότητας, για όλες τις φορολογικές χρήσεις που υπόκεινται σε αξιολόγηση (ή όταν η εκδίκαση της υπόθεσης βρίσκεται σε εξέλιξη) από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές. Κατά την εκτίμηση των φορολογικών θέσεων, η Τράπεζα αξιολογεί όλα τα αποδεικτικά στοιχεία (εγκύκλιοι του υπουργείου οικονομικών, μεμονωμένες δικαστικές αποφάσεις, φορολογική νομοθεσία, παλαιότερες διοικητικές πρακτικές, γνωμοδοτήσεις που άπτονται φορολογικών και νομικών θεμάτων, κλπ) στο βαθμό που αυτά είναι κατάλληλα για τα δεδομένα και τις συνθήκες της υπό εξέτασης συναλλαγής/υπόθεσης της Τράπεζας.

Επιπροσθέτως, οι εκτιμήσεις σε ό,τι αφορά την αναγνώριση πρόβλεψης έναντι πιθανής δυσμενούς εξέλιξης των φορολογικών θέσεων, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από γνωμοδοτήσεις που λαμβάνονται από εσωτερικούς και εξωτερικούς νομικούς

συμβούλους. Για φορολογικές υποθέσεις οι οποίες ενέχουν υψηλό βαθμό αβεβαιότητας, η Τράπεζα, για κάθε συναλλαγή ξεχωριστά, ή συνολικά ως ομάδα, ανάλογα με το ποια προσέγγιση εκτιμά καλύτερα το πιθανό αποτέλεσμα κάνοντας χρήση της μεθόδου της «αναμενόμενης αξίας» (σταθμισμένης βάσει πιθανοτήτων), σχηματίζει: (α) πρόβλεψη για εισπρακτέα φορολογική απαίτηση η οποία αφορά ποσό που έχει ήδη αναγνωριστεί και καταβληθεί ως φόρος εισοδήματος, αλλά η εκδίκαση του εκκρεμεί, ή (β) υποχρέωση για ποσά φόρων που αναμένεται να πληρωθούν στις φορολογικές αρχές. Η Τράπεζα παρουσιάζει στον ισολογισμό της όλα τα αβέβαια ποσά φόρου ως τρέχουσες ή αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις ή απαιτήσεις.

Η Τράπεζα, κατά γενικό κανόνα, έχει επιλέξει να αποκτά ένα «Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό», το οποίο εκδίδεται αφού πραγματοποιηθεί ο φορολογικός έλεγχος από τον ίδιο τακτικό ελεγκτή ή την ελεγκτική εταιρεία που ελέγχει και τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό και τη σχετική φορολογική νομοθεσία, παρατίθενται στη σημείωση 14.

2.2.17 Παροχές στο προσωπικό

(i) Βραχυπρόθεσμες παροχές

Βραχυπρόθεσμες παροχές στους εργαζόμενους είναι αυτές που αναμένεται να εκκαθαριστούν στο σύνολό τους εντός δώδεκα μηνών μετά το τέλος της ετήσιας περιόδου αναφοράς κατά την οποία οι εργαζόμενοι παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες και αναγνωρίζονται ως έξοδο κατά την διάρκεια που αυτές οι υπηρεσίες παρέχονται.

(ii) Συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις

Η Τράπεζα παρέχει ορισμένα προγράμματα συνταξιοδότησης καθορισμένων εισφορών. Οι ετήσιες εισφορές που καταβάλλει η Τράπεζα επενδύονται και τοποθετούνται σε ειδικές κατηγορίες χρηματοοικονομικών προϊόντων. Οι υπάλληλοι, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του προγράμματος, συμμετέχουν στην απόδοση των ανωτέρω επενδύσεων. Οι εισφορές της Τράπεζας αναγνωρίζονται ως έξοδο στη χρήση κατά την οποία καταβάλλονται.

(iii) Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία (SLSRI) και παροχές εξόδου από την υπηρεσία

Η Τράπεζα παρέχει μη χρηματοδοτούμενα προγράμματα καθορισμένων παροχών στην Ελλάδα, βάσει του κανονιστικού πλαισίου. Σύμφωνα με την ισχύουσα εργατική νομοθεσία, η Τράπεζα σχηματίζει υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία για υπαλλήλους που δικαιούνται εφάπαξ αποζημίωση, όταν αυτοί παραμένουν στην υπηρεσία μέχρι τη συνήθη ηλικία συνταξιοδότησης. Η αποζημίωση αυτή υπολογίζεται βάσει των ετών υπηρεσίας και των απολαβών των υπαλλήλων κατά την ημερομηνία συνταξιοδότησης. Το ποσό της υποχρέωσης σχηματίζεται βάσει αναλογιστικής μελέτης, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της προβλεπόμενης πιστωτικής μονάδας. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, το κόστος για αποζημίωση εξόδου από την υπηρεσία αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια των χρόνων υπηρεσίας των υπαλλήλων, σύμφωνα με αναλογιστικές αποτιμήσεις που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο.

Η υποχρέωση της αποζημίωσης εξόδου από την υπηρεσία υπολογίζεται ως η παρούσα αξία των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών εκροών, χρησιμοποιώντας επιτόκια ομολόγων υψηλής πιστωτικής διαβάθμισης. Το νόμισμα και οι όροι λήξης των ομολόγων που χρησιμοποιούνται είναι σύμφωνα με το νόμισμα και την εκτιμώμενη διάρκεια της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία. Τα αναλογιστικά κέρδη ή ζημιές που προκύπτουν από τον υπολογισμό της αποζημίωσης αποχώρησης για την Τράπεζα αναγνωρίζονται απευθείας στα λοιπά αποτελέσματα χρήσης την περίοδο που προκύπτουν και δεν μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων σε μεταγενέστερες περιόδους.

Ο τόκος στην υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία και το κόστος υπηρεσίας που αποτελείται από το τρέχων κόστος υπηρεσίας, το κόστος υπηρεσίας παρελθόντων ετών και τα κέρδη/ ζημιές διακανονισμού της υποχρέωσης, αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Για τον υπολογισμό της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, η Τράπεζα επιπλέον λαμβάνει υπόψη πιθανές αποχωρήσεις προσωπικού προ της κανονικής συνταξιοδότησης βάσει των όρων προηγουμένων προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου.

Οι παροχές εξόδου από την υπηρεσία είναι πληρωτέες όταν η απασχόληση του εργαζομένου τερματίζεται από την Τράπεζα πριν από την κανονική ημερομηνία συνταξιοδότησης, όταν ένας εργαζόμενος δέχεται προσφορά παροχών σε αντάλλαγμα για τον οικειοθελή τερματισμό της απασχόλησής του (συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που δίνονται στο πλαίσιο των προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου της Τράπεζας). Η Τράπεζα αναγνωρίζει παροχές εξόδου από την υπηρεσία το συντομότερο μεταξύ των παρακάτω ημερομηνιών: (α) όταν η Τράπεζα δεν έχει τη δυνατότητα να αποσύρει πλέον την προσφορά αυτών των παροχών και (β) όταν η Τράπεζα αναγνωρίζει το κόστος μίας αναδιάρθρωσης που περιλαμβάνει την πληρωμή των παροχών εξόδου από την υπηρεσία. Σε περίπτωση που μία προσφορά γίνεται για να ενθαρρύνει την οικειοθελή αποχώρηση, οι παροχές εξόδου από την υπηρεσία επιμετρώνται βάσει του αριθμού των εργαζομένων που αναμένεται να αποδεχτούν την προσφορά. Παροχές εξόδου από

την υπηρεσία που καθίστανται καταβλητέες σε περισσότερο από 12 μήνες από το τέλος της περιόδου αναφοράς προεξοφλούνται σε παρούσα αξία.

(iv) Παροχές για συμμετοχή στα κέρδη (βασισμένες στην απόδοση των υπαλλήλων)

Η Διοίκηση της Τράπεζας περιοδικά και κατά βούληση, ανταμείβει με μετρητά (bonus) τους υπαλλήλους με υψηλή απόδοση. Παροχές σε μετρητά (bonus), οι οποίες απαιτούν μόνο την έγκριση της Διοίκησης, αναγνωρίζονται ως δεδουλευμένα έξοδα προσωπικού. Η διανομή κερδών στους υπαλλήλους, για την οποία απαιτείται έγκριση της Γενικής Συνέλευσης, αναγνωρίζεται ως έξοδο κατά τη χρήση που εγκρίνεται από τους μετόχους της Τράπεζας.

(v) Παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους (βασισμένες στην απόδοση των υπαλλήλων)

Η Διοίκηση της Τράπεζας ανταμείβει περιοδικά και κατά βούληση τους υπαλλήλους με δωρεάν μετοχές και δικαιώματα προαίρεσης αγοράς μετοχών. Οι παροχές σε μετοχές που δε συνδέονται με την απόδοση των υπαλλήλων, κατοχυρώνονται κατά την περίοδο στην οποία χορηγούνται. Οι παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους που συνδέονται με την επίτευξη ορισμένων στόχων και τη συμπλήρωση ορισμένου χρόνου υπηρεσίας, κατοχυρώνονται μόνο εάν πληρούνται και οι δύο ανωτέρω προϋποθέσεις.

Η εύλογη αξία των μετοχών που χορηγούνται αναγνωρίζεται ως έξοδο προσωπικού με αντίστοιχη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου (ονομαστική αξία) και της διαφοράς από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.

Η εύλογη αξία των δικαιωμάτων προαίρεσης αγοράς μετοχών, αναγνωρίζεται ως έξοδο προσωπικού με αντίστοιχη αύξηση μη-διανεμόμενου αποθεματικού κατά την περίοδο κατοχύρωσης αυτών. Οι εισπράξεις μετά την αφαίρεση σχετικών εξόδων συναλλαγής, πιστώνονται στο μετοχικό κεφάλαιο (ονομαστική αξία) και στη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο κατά την άσκηση των δικαιωμάτων προαίρεσης, με μεταφορά του μη-διανεμόμενου αποθεματικού στη διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο.

2.2.18 Περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς

Τα γήπεδα και κτίρια που αποκτούνται από πλειστηριασμούς για ανάκτηση απομειωμένων δανείων, περιλαμβάνονται στα «Λοιπά στοιχεία ενεργητικού», εκτός αν δηλώνεται διαφορετικά. Τα εν λόγω αποκτηθέντα πάγια στοιχεία κατέχονται προσωρινά για πώληση και αναγνωρίζονται στο χαμηλότερο ποσό μεταξύ του κόστους κτήσης και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας, η οποία είναι η εκτιμώμενη τιμή πώλησης, στα συνήθη πλαίσια των εργασιών, μειωμένη με τα απαραίτητα κόστη για την πραγματοποίηση της πώλησης.

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η Τράπεζα, στο πλαίσιο της λειτουργίας του, κάνει χρήση των περιουσιακών στοιχείων που αποκτώνται από πλειστηριασμούς, αυτά μπορεί να μεταφερθούν στα ιδιοχρησιμοποιούμενα πάγια ή στις επενδύσεις σε ακίνητα, ως ενδείκνυται.

Τα κέρδη ή ζημιές από την πώληση αυτών των στοιχείων περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.2.19 Συναλλαγές με συνδεόμενα μέρη

Τα συνδεόμενα μέρη της Τράπεζας περιλαμβάνουν:

(α) την οικονομική οντότητα πού ασκεί έλεγχο πάνω στην Τράπεζα και τις οικονομικές οντότητες που ελέγχονται, ελέγχονται από κοινού ή επηρεάζονται σημαντικά από αυτή την οικονομική οντότητα, καθώς και τα βασικά μέλη της Διοίκησης αυτής και τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα,
(β) την οικονομική οντότητα που ασκεί σημαντική επιρροή στην Τράπεζα και τις οικονομικές οντότητες που ελέγχονται από αυτήν την οικονομική οντότητα,
(γ) τα βασικά μέλη της Διοίκησης της Τράπεζας, τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα, και τις οικονομικές οντότητες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από τα παραπάνω πρόσωπα,
(δ) τις συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες της Τράπεζας, και
(ε) τις θυγατρικές.

Οι συναλλαγές παρόμοιας φύσης παρουσιάζονται σε συγκεντρωτική βάση. Όλες οι τραπεζικές συναλλαγές που διενεργούνται με συνδεόμενα μέρη, είναι μέσα στα συνήθη πλαίσια των εργασιών και γίνονται με καθαρά εμπορικούς όρους.

2.2.20 Προβλέψεις

Οι προβλέψεις αναγνωρίζονται όταν η Τράπεζα έχει μια υπάρχουσα νομική ή τεκμηριωμένη υποχρέωση ως αποτέλεσμα γεγονότων του παρελθόντος, ο διακανονισμός της οποίας και το ποσό αυτής μπορούν να εκτιμηθούν με αξιοπιστία και απαιτεί την εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικό όφελος.

Το ποσό που αναγνωρίζεται ως πρόβλεψη αποτελεί την καλύτερη δυνατή εκτίμηση της δαπάνης που απαιτείται, για να διακανονιστεί η παρούσα δέσμευση σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους και τις αβεβαιότητες που αφορούν το ποσό μιας τέτοιας δαπάνης.

Οι προβλέψεις επανεξετάζονται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς και αναπροσαρμόζονται προκειμένου να αντιπροσωπεύουν την καλύτερη δυνατή εκτίμηση. Αν μεταγενέστερα δεν είναι πλέον πιθανό ότι για να διακανονιστεί η δέσμευση θα απαιτηθεί μια εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη, τότε η πρόβλεψη αντιλογίζεται.

2.2.21 Μετοχικό κεφάλαιο

Οι κοινές και προνομιούχες μετοχές καταχωρούνται ως ίδια κεφάλαια. Τα έξοδα έκδοσης κοινών μετοχών ή δικαιωμάτων, μετά από φόρους, αναγνωρίζονται στα ίδια κεφάλαια αφαιρετικά του προϊόντος έκδοσης.

Η διανομή μερισμάτων αναγνωρίζεται αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια της Τράπεζας, όταν εγκριθεί από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων. Τυχόν προμερίσματα αναγνωρίζονται αφαιρετικά στα ίδια κεφάλαια της Τράπεζας όταν εγκριθούν από το Διοικητικό Συμβούλιο.

Όταν η Τράπεζα αγοράζει τις μετοχές της (ίδιες μετοχές) το ποσό που καταβάλλεται, συμπεριλαμβανομένων και των άμεσα σχετιζόμενων εξόδων (μετά την αφαίρεση φόρου), αφαιρείται από τα ίδια κεφάλαια μέχρι την ακύρωση, επανέκδοση ή πώληση των μετοχών. Όταν οι ίδιες μετοχές πωλούνται ή επανεκδίδονται σε μεταγενέστερο στάδιο, οποιοδήποτε ποσό εισπραχθεί περιλαμβάνεται στα ίδια κεφάλαια.

2.2.22 Υβριδικά κεφάλαια

Οι υβριδικοί τίτλοι που εκδίδονται από την Τράπεζα μέσω εταιρείας ειδικού σκοπού καταχωρούνται στα ίδια κεφάλαια όταν δεν υπάρχει συμβατική υποχρέωση να κομιστούν στον κάτοχό τους ταμειακά διαθέσιμα ή κάποιο άλλο χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού.

Τα επιπρόσθετα έξοδα που προκύπτουν από την έκδοση νέων υβριδικών τίτλων καταχωρούνται στην καθαρή θέση ως μείωση του προϊόντος της έκδοσης, μετά από φόρους.

Η διανομή μερίσματος στους κατόχους υβριδικών τίτλων, αναγνωρίζεται ως μείωση της καθαρής θέσης, κατά την ημερομηνία που αναγνωρίζονται ως πληρωτέα.

Όταν η Τράπεζα αγοράζει υβριδικούς τίτλους που εκδίδει, το ποσό που καταβάλλεται, συμπεριλαμβανομένων και των άμεσα σχετιζόμενων εξόδων (μετά την αφαίρεση φόρου), αφαιρείται από τα ίδια κεφάλαια. Στην περίπτωση που πωλούνται ή ακυρώνονται σε μεταγενέστερο στάδιο, οποιοδήποτε ποσό εισπραχθεί περιλαμβάνεται στα ίδια κεφάλαια.

2.2.23 Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και δεσμεύσεις για την παροχή πίστωσης

Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις

Οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις αποτελούν συμβόλαια, με τα οποία ο εκδότης δεσμεύεται να αποζημιώσει τον κάτοχο του συμβολαίου για τη ζημιά που αυτός υφίσταται, σε περίπτωση που κάποιος καθορισμένος οφειλέτης αδυνατεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του σύμφωνα με τους όρους ενός χρεωστικού χρηματοπιστωτικού μέσου. Τέτοιες χρηματοοικονομικές εγγυήσεις δίδονται σε τράπεζες, χρηματοοικονομικούς οργανισμούς και άλλους φορείς για λογαριασμό πελατών για τη εξασφάλιση δανείων, υπεραναλήψεων και άλλων τραπεζικών πιστοδοτήσεων.

Οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία. Μεταγενέστερα της αρχικής αναγνώρισης, οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις επιμετρώνται στην υψηλότερη αξία μεταξύ του ποσού της πρόβλεψης απομείωσης και της αξίας που αναγνωρίστηκε αρχικά, μείον τις συσσωρευμένες αποσβέσεις της προμήθειας που προέκυψε, οπού υφίσταται.

Δεσμεύσεις για την παροχή πίστωσης

Οι δεσμεύσεις αποτελούν ανοίγματα εκτός ισολογισμού, με τα οποία η Τράπεζα δεσμεύεται, κατά τη διάρκεια της σύμβασης, να χορηγήσει ένα δάνειο με προκαθορισμένους όρους στον πελάτη. Τέτοιες συμβατικές δεσμεύσεις αντιπροσωπεύουν δεσμεύσεις για παροχή πίστωσης και πιστωτικών επιστολών και αποτελούν μέρος των συνήθων δανειακών δραστηριοτήτων της Τράπεζας, για τις οποίες αναγνωρίζεται πρόβλεψη απομείωσης σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9.

Η πρόβλεψη απομείωσης για τα ανοίγματα εκτός ισολογισμού (χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και δεσμεύσεις) περιλαμβάνεται στις Λοιπές Υποχρεώσεις.

2.2.24 Μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού που κατέχονται προς πώληση και μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες

Τα μη κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού ταξινομούνται ως κατεχόμενα προς πώληση όταν η λογιστική τους αξία θα ανακτηθεί μέσω μίας συναλλαγής πώλησης αντί μέσω συνεχούς χρήσης. Ένα μη κυκλοφορούν στοιχείο ενεργητικού ταξινομείται ως κατεχόμενο προς πώληση, όταν είναι διαθέσιμο προς άμεση πώληση στην παρούσα κατάστασή του, υπόκειται σε όρους συνήθεις για πωλήσεις τέτοιων στοιχείων ενεργητικού και η πώληση θεωρείται πολύ πιθανή. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η διοίκηση έχει δεσμευτεί να πραγματοποιήσει την πώληση και ενεργώς προωθεί την πώληση του περιουσιακού στοιχείου σε μία τιμή που είναι λογική σε σχέση με την τρέχουσα εύλογη αξία. Η πώληση επιπλέον αναμένεται να πληροί τις προϋποθέσεις αναγνώρισης ως ολοκληρωμένη πώληση εντός ενός έτους από την ημερομηνία της ταξινόμησης. Πριν από την ταξινόμησή τους ως κατεχόμενα προς πώληση, τα στοιχεία ενεργητικού αποτιμώνται εκ νέου σύμφωνα με το σχετικό λογιστικό πρότυπο.

Τα στοιχεία ενεργητικού που κατέχονται προς πώληση κατόπιν αποτιμώνται στη χαμηλότερη αξία μεταξύ της λογιστικής τους αξίας και της εύλογης αξίας αφαιρουμένων των εξόδων πωλήσεως. Η ζημιά η οποία προκύπτει από την ανωτέρω επιμέτρηση αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα και μπορεί να αντιλογιστεί μελλοντικά. Όταν η ζημία αφορά ομάδα στοιχείων που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση, αυτή κατανέμεται στα επιμέρους στοιχεία της ομάδας.

Η Τράπεζα παρουσιάζει τις μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες σε ξεχωριστή γραμμή στην κατάσταση αποτελεσμάτων εάν ένα τμήμα των δραστηριοτήτων της έχει πωληθεί ή έχει ταξινομηθεί ως κατεχόμενο προς πώληση και:

(α) Αντιπροσωπεύει μία ξεχωριστή σημαντική δραστηριότητα ή γεωγραφική περιοχή λειτουργίας,
(β) Είναι μέρος ενός μοναδικού σχεδίου πώλησης μίας ξεχωριστής σημαντικής δραστηριότητας ή γεωγραφικής περιοχής λειτουργίας.

Τα κέρδη ή ζημίες από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες περιλαμβάνουν τα κέρδη ή ζημιές προ φόρων από μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες, τα κέρδη ή ζημιές προ φόρων λόγω πώλησης των μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων ή λόγω επιμέτρησης αυτών στην εύλογη αξία, αφαιρουμένων των εξόδων της πώλησης και το φόρο των μη συνεχιζόμενων δραστηριοτήτων. Κατά την ταξινόμηση ενός τμήματος των δραστηριοτήτων της Τράπεζας ως μη συνεχιζόμενη δραστηριότητα, η Τράπεζα αναμορφώνει τα στοιχεία των προηγούμενων περιόδων στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

2.25 Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα

Τα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα, περιλαμβάνουν μετρητά στο ταμείο, καταθέσεις σε κεντρικές τράπεζες που δεν υπόκεινται σε περιορισμούς, απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και άλλες βραχυπρόθεσμες επενδύσεις υψηλής ρευστοποίησης, με αρχικές ημερομηνίες λήξης τριών ή λιγότερων μηνών.

2.2.26 Δραστηριότητες εμπιστευματοδόχου

Η Τράπεζα παρέχει υπηρεσίες θεματοφυλακής, εταιρικής διαχείρισης, διαχείρισης επενδύσεων, καθώς και παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε τρίτους. Αυτό προϋποθέτει από την Τράπεζα να λαμβάνει αποφάσεις για την κατανομή, αγορά και πώληση σχετικά με ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών μέσων. Η Τράπεζα λαμβάνει έσοδο αμοιβών για την παροχή των υπηρεσιών αυτών. Τα περιουσιακά στοιχεία που κρατούνται υπό την ιδιότητα ως εμπιστευματοδόχου δεν αποτελούν περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας και δεν αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις. Επιπλέον, η Τράπεζα δεν εγγυάται για τις επενδύσεις αυτές και συνεπώς δεν είναι εκτεθειμένος σε οποιονδήποτε πιστωτικό κίνδυνο σε σχέση με αυτές.

2.3 Επίπτωση από σημαντικές αλλαγές στην εφαρμογή λογιστικών πολιτικών

2.3.1 Επίπτωση από την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 16-Μισθώσεις

Η Τράπεζα εφάρμοσε τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 16 την 1 Ιανουαρίου 2019 οι οποίες αναλύονται περαιτέρω στη σημείωση 2.1.1. Η επίπτωση της μετάβασης στο νέο πρότυπο παρουσιάζεται παρακάτω.

Την 1 Ιανουαρίου 2019 η Τράπεζα αναγνώρισε δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού € 280 εκατ. και ισόποσες υποχρεώσεις από μισθώσεις, οι οποίες προκύπτουν από μισθώσεις ακινήτων και οχημάτων, χωρίς επίπτωση στα ίδια κεφάλαια. Η επίπτωση στα εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας, η οποία προκύπτει κατά κύριο λόγο από την αύξηση στα σταθμισμένα στοιχεία ενεργητικού, αφορά μια μείωση περίπου κατά 11 μονάδες βάσης στο Δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1) εφαρμόζοντας τις μεταβατικές εποπτικές διατάξεις (-9 μονάδες βάσης περίπου στο Δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1, με βάση την πλήρη εφαρμογή των κανόνων της Βασιλείας III - “fully loaded CET1”).

Σημειώνεται ότι € 114 εκατ. από τα προαναφερθέντα δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού και από τις αντίστοιχες υποχρεώσεις από μισθώσεις αφορούσαν ακίνητα που μισθώνονταν από την Grivalia. Κατόπιν της συγχώνευσης της Eurobank με την

Grivalia (σημ. 24), τα παραπάνω στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεις αποαναγνωρίστηκαν εντός του δεύτερου τριμήνου του 2019, καθώς τα σχετικά ακίνητα μετατράπηκαν σε ιδιοχρησιμοποιούμενα περιουσιακά στοιχεία της ενοποιημένης οντότητας.

Αναφορικά με τη μεταγενέστερη επιμέτρηση, η Τράπεζα, ενεργώντας ως μισθωτής, εφαρμόζει τη μέθοδο κόστους για την επιμέτρηση των δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού. Συνεπώς, το δικαίωμα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού επιμετράται στο κόστος μετά την αφαίρεση των συσσωρευμένων αποσβέσεων και των συσσωρευμένων ζημιών απομείωσης, όπως καθορίζονται σύμφωνα με το ΔΛΠ 36, και αναπροσαρμόζεται λόγω επαναμέτρησης της υποχρέωσης από μισθώσεις.

Αφετέρου, αναγνωρίζεται τόκος-έξοδο επί των υποχρεώσεων από μισθώσεις, ενώ το λογιστικό τους υπόλοιπο μειώνεται προκειμένου να αποτυπώνει τις καταβολές των μισθωμάτων. Σε περίπτωση επαναξιολογήσεων ή τροποποιήσεων, το λογιστικό υπόλοιπο των υποχρεώσεων από μισθώσεις επαναμετράται ώστε να αποτυπωθούν τα αναθεωρημένα μισθώματα. Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι αποσβέσεις των δικαιωμάτων χρήσης ήταν € 29 εκατ. και οι τόκοι έξοδα που αναγνωρίστηκαν επί των υποχρεώσεων από μισθώσεις ήταν € 3 εκατ.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η συμφωνία μεταξύ των δεσμεύσεων από λειτουργικές μισθώσεις, όπως γνωστοποιήθηκαν σύμφωνα με το ΔΛΠ 17 στις οικονομικές καταστάσεις για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018, και των υποχρεώσεων από μισθώσεις που αναγνωρίστηκαν σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 16 την 1 Ιανουαρίου 2019:

	€ εκατ.
Μη ακυρώσιμα πληρωτέα λειτουργικά μισθώματα σύμφωνα με το ΔΛΠ 17	**107**
Συν: Μελλοντικά συμβατικά πληρωτέα μισθώματα (πέραν της μη ακυρώσιμης περιόδου)	118
Σύνολο μελλοντικών συμβατικών πληρωτέων λειτουργικών μισθωμάτων	**225**
Συν: Επανεκτίμηση της μισθωτικής περιόδου [1]	105
Προσαρμοσμένες συνολικές δεσμεύσεις από λειτουργικές μισθώσεις την 31 Δεκεμβρίου 2018	**330**
Μείον: Εξαιρούμενες βραχυπρόθεσμες μισθώσεις και μισθώσεις χαμηλής αξίας	(3)
Μείον: Εξαίρεση χαρτοσήμου και ΦΠΑ από τα πληρωτέα μισθώματα	(10)
Μη προεξοφλημένες υποχρέωσεις από μισθώσεις την 31 Δεκεμβρίου 2018	**317**
Μείον: Επίπτωση προεξόφλησης των υποχρέωσεων από μισθώσεις χρησιμοποιώντας το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού την 1 Ιανουαρίου 2019	(37)
Σύνολο υποχρέωσεων από μισθώσεις που αναγνωρίστηκε την 1 Ιανουαρίου 2019 σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 16	**280**

[1] Η επανεκτίμηση των συνολικών μελλοντικών συμβατικών πληρωτέων μισθωμάτων περιλαμβάνει κυρίως:

α) συμβάσεις που λήγουν εντός του 2019 αλλά η Τράπεζα αναμένει να τις ανανεώσει και έχει επαναπροσδιορίσει την περίοδο μίσθωσης τους,

β) συμβάσεις αορίστου διάρκειας για τις οποίες η Τράπεζα έχει καθορίσει την περίοδο που αναμένει να χρησιμοποιήσει το μισθωμένο στοιχείο ενεργητικού, και

γ) επαναξιολόγηση των δικαιωμάτων επέκτασης και λήξης.

Δεν υπήρξε επίπτωση από την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 16 στις μισθώσεις όπου η Τράπεζα είναι ο εκμισθωτής.

2.3.2 ΔΛΠ 40 Επενδύσεις σε ακίνητα - Επίπτωση λόγω αλλαγής λογιστικής πολιτικής για την επιμέτρηση των επενδυτικών ακινήτων σε εύλογη αξία

Το τέταρτο τρίμηνο του 2019, η Τράπεζα προχώρησε οικειοθελώς στην αλλαγή της λογιστικής πολιτικής επιμέτρησης των Επενδύσεων σε ακίνητα από τη μέθοδο κόστους στην μέθοδο της εύλογης αξίας σύμφωνα με το «ΔΛΠ 40 Επενδύσεις σε ακίνητα».

Η Τράπεζα θεωρεί πως η μέθοδος της εύλογης αξίας είναι επί του παρόντος καταλληλότερη για την επιμέτρηση του χαρτοφυλακίου των επενδυτικών ακινήτων της Τράπεζας, το οποίο διευρύνθηκε σημαντικά κατόπιν της συγχώνευσης με την Grivalia, συνυπολογίζοντας επίσης τις θετικές προοπτικές της αγοράς ακινήτων. Ως εκ τούτου, η υιοθέτηση της μεθόδου της εύλογης αξίας παρέχει πιο σχετική και αξιόπιστη πληροφόρηση εφόσον αντικατοπτρίζει καλύτερα την τρέχουσα αξία χαρτοφυλακίου των επενδυτικών ακινήτων της Τράπεζας.

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 8 «Λογιστικές πολιτικές, μεταβολές των λογιστικών εκτιμήσεων και λάθη» η παραπάνω αλλαγή στη λογιστική πολιτική για τις επενδύσεις σε ακίνητα της Τράπεζας εφαρμόστηκε αναδρομικά. Οι παρακάτω πίνακες περιλαμβάνουν τις προσαρμογές που αναγνωρίζονται για κάθε στοιχείο των οικονομικών καταστάσεων την 1 Ιανουαρίου 2018, 31 Δεκεμβρίου 2018 και 31 Δεκεμβρίου 2019. Δεν συμπεριλαμβάνονται τα στοιχεία που δεν επηρεάζονται από τις αλλαγές.

Ισολογισμός	31 Δεκεμβρίου 2019			31 Δεκεμβρίου 2018			1 Ιανουαρίου 2018		
	Επενδύσεις σε ακίνητα με τη μέθοδο κόστους	Προσαρμογή με τη μέθοδο εύλογης αξίας	**Όπως παρουσιάζεται**	Όπως δημοσιεύτηκε	Αναμορφώσεις	Αναμορφωμένα	Όπως δημοσιεύτηκε	Αναμορφώσεις	Αναμορφωμένα
	€ εκατ.	€ εκατ.	**€ εκατ.**	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ									
Επενδύσεις σε ακίνητα	**664**	57	**721**	32	7	39	22	7	29
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	**4.771**	(17)	**4.754**	4.903	(2)	4.901	4.846	(2)	4.844
Σύνολο ενεργητικού	**54.806**	**40**	**54.846**	50.275	5	50.280	51.448	5	51.453
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ									
Αποθεματικά και αποτελέσματα εις νέον	**(3.094)**	40	**(3.054)**	(4.376)	5	(4.371)	(3.263)	5	(3.258)
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	**5.817**	**40**	**5.857**	4.378	5	4.383	6.442	5	6.447
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων	**54.806**	**40**	**54.846**	50.275	5	50.280	51.448	5	51.453

Κατάσταση αποτελεσμάτων	31 Δεκεμβρίου 2019			31 Δεκεμβρίου 2018		
	Επενδύσεις σε ακίνητα με τη μέθοδο κόστους	Προσαρμογή με τη μέθοδο εύλογης αξίας	**Όπως παρουσιάζεται**	Όπως δημοσιεύτηκε	Αναμορφώσεις	Αναμορφωμένα
	€ εκατ.	€ εκατ.	**€ εκατ.**	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Λοιπά έσοδα/(έξοδα)	**(44)**	45	**1**	(4)	(3)	(7)
Λειτουργικά έσοδα	**1.329**	**45**	**1.374**	1.464	(3)	1.461
Λειτουργικά έξοδα	**(659)**	**5**	**(654)**	(665)	0	(665)
Λειτουργικά κέρδη προ απομειώσεων, προβλέψεων και εξόδων αναδιάρθρωσης	**670**	**50**	**720**	799	(3)	796
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις	**(41)**	**-**	**(41)**	(79)	3	(76)
Κέρδη προ φόρου	**(31)**	**50**	**19**	56	0	56
Φόρος εισοδήματος	**27**	(15)	**12**	(23)	(0)	(23)
Καθαρά κέρδη	**(4)**	**35**	**31**	33	0	33

2.3.3 Επίπτωση από τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά μέσα»

Η Τράπεζα υιοθέτησε το ΔΠΧΑ 9 στο πρώτο τρίμηνο του 2018, ενώ οι απαιτήσεις του Προτύπου εφαρμόστηκαν αναδρομικά μέσω της αναμόρφωσης του ισολογισμού της Τράπεζας κατά την ημερομηνία μετάβασης την 1 Ιανουαρίου 2018. Η επίπτωση στις λογιστικές αξίες των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων κατά την ημερομηνία μετάβασης στο ΔΠΧΑ 9 αναγνωρίσθηκε ως προσαρμογή των αποθεματικών και των αποτελεσμάτων εις νέο έναρξης της χρήσης, όπως εξηγείται παρακάτω.

Η επίπτωση από τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 ανέρχεται στα € 982 εκατ., η οποία αναγνωρίζεται ως προσαρμογή του υπολοίπου έναρξης στα ιδία κεφάλαια της Τράπεζας την 1 Ιανουαρίου 2018. Η επίπτωση αυτή, όπως απεικονίζεται στον κάτωθι πίνακα, οφείλεται κατά κύριο λόγο στο Ελληνικό δανειακό χαρτοφυλάκιο, και ανέρχεται σε € 918 εκατ.

	Επίπτωση ΔΠΧΑ 9 € εκατ.
Επίπτωση προερχόμενη από :	
Απομείωση χρηματοοικονομικών στοιχείων	
- Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	(918)
- Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού	(62)
Σύνολο απομείωσης	(980)
Ταξινόμηση και επιμέτρηση	(2)
Αντιστάθμιση	-
Συνολική επίπτωση του ΔΠΧΑ 9	**(982)**

Η Τράπεζα, βασιζόμενη στην αξιολόγηση που είχε πραγματοποιηθεί από τη Διοίκηση την 1 Ιανουαρίου 2018, δεν είχε αναγνωρίσει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις ποσού € 285 εκατ. περίπου, επί της συνολικής επίπτωσης λόγω της μετάβασης στο ΔΠΧΑ 9. Μέχρι και την 31 Δεκεμβρίου 2019, μετά από επαναξιολόγηση της ανακτησιμότητας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, η Τράπεζα έχει αναγνωρίσει την ανωτέρω αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση, ενώ το ποσό που αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα της χρήσης 2019 ανέρχεται σε € 260 εκατ. (σημ. 14).

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την επίπτωση από τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 στο αποθεματικό αναπροσαρμογής εύλογης αξίας και στα αποτελέσματα εις νέον έναρξης της χρήσης:

	Επίπτωση ΔΠΧΑ 9 € εκατ.
Ειδικά αποθεματικά	
Υπόλοιπο λήξης βάσει ΔΛΠ 39	**7.755**
εκ των οποίων αποθεματικό διαθέσιμων προς πώληση επενδυτικών τίτλων (AFS)	*206*
Επαναμέτρηση βάσει κατηγοριών επιμέτρησης ΔΠΧΑ 9	**5**
Επαναμέτρηση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βάσει ΔΠΧΑ 9 χαρτοφυλακίου σε FVOCI	**12**
Αναβαλλόμενος φόρος	**(4)**
Υπόλοιπο έναρξης βάσει ΔΠΧΑ 9	**7.768**
Αποτελέσματα εις νέον	
Υπόλοιπο λήξης βάσει ΔΛΠ 39	**(11.018)**
Επαναμέτρηση βάσει κατηγοριών επιμέτρησης ΔΠΧΑ 9	**(7)**
Επαναμέτρηση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βάσει ΔΠΧΑ 9 συμπεριλαμβανομένου του χαρτοφυλακίου σε FVOCI	**(992)**
Αναβαλλόμενος φόρος	**4**
Υπόλοιπο έναρξης βάσει ΔΠΧΑ 9	**(12.013)**

(ii) Εποπτικά κεφάλαια

Η επίπτωση στα εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας λόγω της αρχικής εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

Επίπτωση στα εποπτικά κεφάλαια από την αρχική εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9	Κατά την		
	31 Δεκεμβρίου 2017 κατά ΔΛΠ 39 € εκατ.	1 Ιανουαρίου 2018 πλήρους εφαρμογής ΔΠΧΑ 9 € εκατ.	1 Ιανουαρίου 2018 ΔΠΧΑ 9 μεταβατικές διατάξεις € εκατ.
Κεφάλαια κοινών μετοχών της Κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1)	**6.173**	**5.189**	**6.049**
Σύνολο Σταθμισμένου Ενεργητικού	**32.689**	**32.293**	**32.445**
	%	%	%
Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1)	**18,9**	**16,1**	**18,6**

Η κεφαλαιακή επίπτωση στον δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 της Τράπεζας (fully loaded CET 1 Capital ratio) την 1 Ιανουαρίου 2018, με βάση την πλήρη εφαρμογή των κανόνων της Βασιλείας ΙΙΙ το 2024, παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα :

Δείκτης CET 1 με πλήρη εφαρμογή Βασιλείας ΙΙΙ	Κατά την		
	31 Δεκεμβρίου 2017 κατά ΔΛΠ 39 € εκατ.	1 Ιανουαρίου 2018 Επίπτωση πλήρους εφαρμογής ΔΠΧΑ 9 € εκατ.	Επίπτωση εφαρμογής ΔΠΧΑ 9 € εκατ.
Κεφάλαια κοινών μετοχών της Κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1)	**4.934**	**3.950**	**(984)**
Σύνολο Σταθμισμένου Ενεργητικού	**32.441**	**32.045**	**(396)**
	%	%	%
Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1)	**15,2**	**12,3**	**(2,9)**

Η Τράπεζα αποφάσισε να εφαρμόσει τη σταδιακή μέθοδο (phase-in approach) σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή νομοθεσία (Κανονισμός ΕΕ 2017/2395) για την άμβλυνση των επιπτώσεων, από τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9, στα εποπτικά κεφάλαια. Σύμφωνα με τον ανωτέρω Κανονισμό, η μεταβατική περίοδος είναι πέντε έτη ενώ το ποσοστό της επίπτωσης που θα αναγνωρίζεται είναι 5% για το 2018 και 15%, 30%, 50% και 75% για τα επόμενα τέσσερα έτη (σημ. 4). Η πλήρης επίπτωση στα εποπτικά κεφάλαια λόγω της αρχικής εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 αναμένεται να απεικονιστεί την 1 Ιανουαρίου 2023.

3. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών αρχών

Κατά την εφαρμογή των λογιστικών αρχών της Τράπεζας, η Διοίκηση προβαίνει σε εκτιμήσεις και παραδοχές που ενδέχεται να επηρεάσουν τα ποσά των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων, των εσόδων και εξόδων στις οικονομικές καταστάσεις, κατά τη διάρκεια του επόμενου οικονομικού έτους και τις γνωστοποιήσεις που τις συνοδεύουν. Οι εκτιμήσεις και οι παραδοχές αξιολογούνται διαρκώς και βασίζονται στις παρούσες συνθήκες, σε ιστορικά στοιχεία και σε άλλους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των εκτιμήσεων για μελλοντικά γεγονότα, οι οποίες, με βάση τις παρούσες συνθήκες, θεωρούνται λογικές. Κάθε αναθεώρηση των εκτιμήσεων, αναγνωρίζεται μελλοντικώς. Οι κυριότεροι τομείς για τους οποίους η Τράπεζα προβαίνει σε εκτιμήσεις και παραδοχές στην εφαρμογή των λογιστικών του αρχών αναλύονται παρακάτω:

3.1 Ζημίες απομείωσης για δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Επιμέτρηση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Η επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών απαιτεί από τη Διοίκηση να ασκήσει σημαντική κρίση, και συγκεκριμένα την εκτίμηση του ποσού και του χρονοδιαγράμματος των μελλοντικών ταμειακών ροών καθώς και της αξίας των εξασφαλίσεων κατά τον προσδιορισμό των ζημιών απομείωσης και την εκτίμηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου. Αυτές οι εκτιμήσεις προσδιορίζονται από πλήθος παραγόντων, μεταβολές των οποίων μπορεί να οδηγήσουν σε σημαντικές αλλαγές στο χρονοδιάγραμμα και στο ποσό της πρόβλεψης απομείωσης για πιστωτικές ζημιές που πρέπει να αναγνωριστεί.

Ο υπολογισμός των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών της Τράπεζας είναι αποτέλεσμα σύνθετων μοντέλων με μια σειρά υποκείμενων υποθέσεων σχετικά με την επιλογή μεταβλητών δεδομένων και τις αλληλεξαρτήσεις τους. Τα στοιχεία των εν λόγω μοντέλων που θεωρούνται λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές περιλαμβάνουν:

Καθορισμός σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου

Το ΔΠΧΑ 9 δεν περιλαμβάνει ορισμό του τι συνιστά σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου (SICR). Η αξιολόγηση του κατά πόσο ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί σημαντικά από την αρχική αναγνώριση πραγματοποιείται σε κάθε περίοδο αναφοράς λαμβάνοντας υπόψη κατά κύριο λόγο τη μεταβολή του κινδύνου αθέτησης κατά την εναπομένουσα διάρκεια του χρηματοπιστωτικού μέσου. Η Τράπεζα αξιολογεί κατά πόσο έχει πραγματοποιηθεί μια σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση βασιζόμενη σε ποιοτικές και ποσοτικές, εύλογες και βάσιμες πληροφορίες για τις μελλοντικές συνθήκες που απαιτούν την άσκηση σημαντικής κρίσης από τη Διοίκηση. Η εφαρμογή αυστηρότερων κριτηρίων θα μπορούσε να αυξήσει σημαντικά τον αριθμό των χρηματοοικονομικών μέσων που απαιτείται να μεταφερθούν στο Στάδιο 2.

Σχετικά με τα ανοίγματα σε δάνεια λιανικής τραπεζικής, το βασικό κριτήριο είναι η αλλαγή της πιθανότητας αθέτησης (PD) κατά την συνολική υπολειπόμενη διάρκεια του δανείου πάνω από τα όρια που έχουν οριστεί. Ο καθορισμός των συγκεκριμένων ορίων διαφέρει ανά χαρτοφυλάκιο, κατάσταση τροποποίησης (τροποποιημένο ή μη δάνειο), τύπο προϊόντος καθώς και ύψους της πιθανότητας αθέτησης κατά την αρχική αναγνώριση του δανείου. Σε γενικές γραμμές, τα όρια για δάνεια με χαμηλή πιθανότητα αθέτησης κατά την αρχική αναγνώριση είναι υψηλότερα σε σχέση με τα δάνεια που αξιολογήθηκαν με υψηλή πιθανότητα αθέτησης κατά την αρχική αναγνώριση.

Σύμφωνα με τον παραπάνω διαχωρισμό, την 31 Δεκεμβρίου 2019 και την 31 Δεκεμβρίου 2018 για τα δάνεια λιανικής τραπεζικής στην Ελλάδα, το εύρος των ορίων σχετικά με την πιθανότητα αθέτησης (PD) κατά την υπολειπόμενη διάρκεια δανείων, η υπέρβαση των οποίων συνιστά και ταξινόμηση του δανείου σε Στάδιο 2,αναλύονται ως :

Δάνεια λιανικής τραπεζικής	Εύρος ορίων SICR
Στεγαστικά δάνεια	30%-50%
Ενοποιήσεις δανειακών υποχρεώσεων	10%-80%
Δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις	10%-65%
Καταναλωτικά δάνεια	60%-100%

Για τα χαρτοφυλάκια επιχειρηματικών δανείων, οι καμπύλες PD κατά την αρχική αναγνώριση και της υπολειπομένης διάρκειας σε κάθε ημερομηνία αναφοράς αντιστοιχίζονται σε κατηγορίες πιστοληπτικής διαβάθμισης. Ακολούθως, τα σχετικά όρια SICR βασίζονται στην σύγκριση των πιστοληπτικών διαβαθμίσεων κατά την αρχική αναγνώριση και κατά την ημερομηνία αναφοράς, ενώ υποβαθμίσεις στην κατηγορία διαβάθμισης, αντιπροσωπεύουν αλλαγές στην πιθανότητα αθέτησης κατά την συνολική υπολειπόμενη διάρκεια του δανείου. Η Τράπεζα, όπως και στα δάνεια λιανικής τραπεζικής, κατηγοριοποιεί τα χαρτοφυλάκια επιχειρηματικών δανείων με βάση την κατηγορία του περιουσιακού στοιχείου, τον τύπο δανείου και την πιστοληπτική διαβάθμιση κατά την αρχική αναγνώριση.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018, για το χαρτοφυλάκιο επιχειρηματικών δανείων στην Ελλάδα, τα όρια επιδείνωσης της πιστοληπτικής διαβάθμισης με βάση την ισχύουσα εσωτερική κλίμακα αξιολόγησης ανά δανειολήπτη, η υπέρβαση των οποίων συνιστά και ταξινόμηση του δανείου σε Στάδιο 2 , παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες :

Κατηγορίες εσωτερικής αξιολόγησης των επιχειρηματικών δανείων	Εύρος ορίων SICR
1-2	Δύο έως τρείς βαθμίδες
3-4	Δύο ή περισσότερες βαθμίδες
5-8	Μία ή περισσότερες βαθμίδες

Προσδιορισμός των σεναρίων, των σταθμίσεων κάθε σεναρίου και των μακροοικονομικών παραγόντων

Για να επιτευχθεί ο στόχος της επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, η Τράπεζα αξιολογεί μια σειρά πιθανών αποτελεσμάτων σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9, εφαρμόζοντας τουλάχιστον τρία μακροοικονομικά σενάρια, δηλαδή βασικό, δυσμενές και αισιόδοξο, με τρόπο που εξασφαλίζει ένα αμερόληπτο και σταθμισμένο βάσει πιθανοτήτων αποτέλεσμα. Κάθε ένα από τα σενάρια βασίζεται στις παραδοχές της Διοίκησης σχετικά με τις μελλοντικές οικονομικές συνθήκες υπό τη μορφή μακροοικονομικών παραγόντων, παραγόντων σχετικών με την αγορά και λοιπών παραγόντων. Την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018, οι σταθμίσεις βάσει πιθανοτήτων για τα σενάρια που αναφέρονται παραπάνω και που εφαρμόζονται από την Τράπεζα στην επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών είναι 50% για το βασικό σενάριο και 25% για το δυσμενές και για το αισιόδοξο σενάριο αντίστοιχα.

Η Τράπεζα διασφαλίζει ότι οι εκτιμήσεις απομείωσης και οι μακροοικονομικές προβλέψεις που διενεργούνται για επιχειρηματικούς και εποπτικούς σκοπούς είναι απολύτως συνεπείς. Ως εκ τούτου, το βασικό σενάριο το οποίο εφαρμόζεται στον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών συμπίπτει με αυτό που χρησιμοποιείται στα πλαίσια της Διαδικασίας Αξιολόγησης της Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (ICAAP), για σκοπούς επιχειρηματικού σχεδιασμού και για ασκήσεις εσωτερικής προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (internal stress testing). Επιπλέον, στην ανάπτυξη των μακροοικονομικών σεναρίων έχει ληφθεί υπόψη η εμπειρία που αποκτήθηκε κατά τη διενέργεια των ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων οι οποίες επιβλήθηκαν από τον επόπτη, ενώ οι προβλέψεις απομείωσης βασίστηκαν στην κατά ΔΠΧΑ 9 μεθοδολογία των αναμενομένων πιστωτικών ζημιών.

Σε ό,τι αφορά τις μακροοικονομικές παραδοχές, η Τράπεζα αξιολογεί συγκεκριμένο αριθμό ενδείξεων για την πρόβλεψη των παραμέτρων ρίσκου, και πιο συγκεκριμένα τους δείκτες τιμών οικιστικών και εμπορικών ακινήτων, αυτόν της ανεργίας και του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος, το περιθώριο των ελληνικών κρατικών ομολόγων σε σχέση με το επιτόκιο αναφοράς Euribor και τον δείκτη πληθωρισμού, όπως επίσης επιτόκια και συναλλαγματικές ισοτιμίες. Σχετικά με τους κύριους μακροοικονομικούς δείκτες που χρησιμοποιούνται στην επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών του δανειακού χαρτοφυλακίου στη Ελλάδα για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018, ο αριθμητικός μέσος όρος των σταθμισμένων βάσει πιθανοτήτων ετήσιων προβλέψεων των σεναρίων για τα επόμενα τέσσερα χρόνια μετά την ημερομηνία αναφοράς, παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

Κύριοι μακροοικονομικοί δείκτες	31 Δεκεμβρίου 2019 Μέσος όρος (2020-2023) των ετήσιων προβλέψεων	31 Δεκεμβρίου 2018 Μέσος όρος (2019-2022) των ετήσιων προβλέψεων
Ρυθμός ανάπτυξης Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος	2,47%	1,74%
Ποσοστό Ανεργίας	14,70%	17,72%
Δείκτης τιμών οικιστικών ακινήτων	3,96%	1,70%
Δείκτης τιμών εμπορικών ακινήτων	4,17%	2,20%

Τυχόν μεταβολές στα σενάρια και τις σταθμίσεις αυτών, στο αντίστοιχο σύνολο μακροοικονομικών μεταβλητών και στις παραδοχές που έγιναν σχετικά με αυτές τις μεταβλητές για τον χρονικό ορίζοντα της πρόβλεψης, θα είχαν σημαντική επίδραση στο ποσό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς. Τα μοντέλα και οι βασικές μεθοδολογίες που χρησιμοποιούνται στη μέτρηση της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς επικυρώνονται από τις αρμόδιες μονάδες της Τράπεζας, οι οποίες είναι ανεξάρτητες από τη διαδικασία της ανάπτυξης των μοντέλων.

Ανάπτυξη μοντέλων αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς, συμπεριλαμβανομένων των διαφόρων υπολογιστικών τύπων, της επιλογής των δεδομένων και των αλληλεξαρτήσεων

Για σκοπούς επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, η Τράπεζα πραγματοποιεί την απαραίτητη παραμετροποίηση του μοντέλου με βάση τα διάφορα δεδομένα που παρατηρούνται σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή (point-in-time) χρησιμοποιώντας μηνιαία διαστήματα. Οι υπολογισμοί αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς βασίζονται σε παραμέτρους δεδομένων, δηλαδή έκθεση κατά την αθέτηση (EAD), πιθανότητα αθέτησης (PD), ζημιά δεδομένης της αθέτησης (LGD), συντελεστή μετατροπής (CCF), κλπ., ενσωματώνοντας την άποψη της Διοίκησης για τις μελλοντικές συνθήκες. Η Τράπεζα καθορίζει επίσης τις συνδέσεις μεταξύ των μακροοικονομικών σεναρίων και των οικονομικών δεδομένων, όπως τα επίπεδα ανεργίας και τις αξίες των εξασφαλίσεων, καθώς και τις επιδράσεις αυτών στα PDs, EADs και LGDs.

Επιπλέον, ο καθορισμός των PDs δεν είναι συντηρητικός, αλλά αμερόληπτος και αντικειμενικός και ενσωματώνει σχετικές πληροφορίες για τις μελλοντικές συνθήκες, συμπεριλαμβανομένων των μακροοικονομικών σεναρίων. Τα παραμετρικά μοντέλα πρόβλεψης κινδύνου ενσωματώνουν έναν αριθμό μεταβλητών, όπως το ΑΕΠ, την ανεργία κλπ. που χρησιμοποιούνται ως ανεξάρτητες μεταβλητές για την επίτευξη της βέλτιστης πρόβλεψης. Τα μοντέλα βασίζονται σε λογιστικές παλινδρομήσεις και

λειτουργούν κάτω από τα διαφορετικά μακροοικονομικά σενάρια και τις σχετικές αλλαγές και κλυδωνισμούς στο μακροοικονομικό περιβάλλον οι οποίες αντικατοπτρίζονται αναλόγως με μη γραμμικό τρόπο.

Τμηματοποίηση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού για τα οποία η αναμενόμενη πιστωτική ζημιά αξιολογείται σε συλλογική βάση

Η Τράπεζα κατατάσσει τα ανοίγματα της με βάση τα κοινά χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου κατά την αρχική αναγνώριση, τόσο για την εκτίμηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου όσο και για την επιμέτρηση της πρόβλεψης απομείωσης των δανείων σε συλλογική βάση. Οι διαφορετικές κατηγορίες αποσκοπούν να καταγράψουν τις διαφορές στα PDs και στα ποσοστά ανάκτησης σε περίπτωση αθέτησης. Σε επόμενες περιόδους, η Τράπεζα επανεξετάζει την ομαδοποίηση των ανοιγμάτων της τουλάχιστον σε ετήσια βάση, προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι εν λόγω ομαδοποιήσεις παραμένουν ομοιογενείς ως προς την ανταπόκρισή τους στα κοινά χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου που έχουν εντοπιστεί. Τυχόν αναδιάταξη αντικατοπτρίζει την αντίληψη της Διοίκησης σχετικά με την αλλαγή του πιστωτικού κινδύνου που σχετίζεται με τα συγκεκριμένα ανοίγματα σε σύγκριση με την αρχική αναγνώριση.

Ανάπτυξη μοντέλων και προσαρμογές από την Διοίκηση (management overlays)

Ένα πλήθος πολύπλοκων μοντέλων έχει αναπτυχθεί ή τροποποιηθεί για τον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς, ενώ ενδέχεται να απαιτούνται προσωρινές προσαρμογές από τη Διοίκηση για να ληφθούν υπόψη νέες εξελίξεις και διαθέσιμες πληροφορίες, οι οποίες δεν αντικατοπτρίζονται ακόμη στον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς μέσω των μοντέλων κινδύνου. Οι αλλαγές της εσωτερικής διαβάθμισης του αντισυμβαλλομένου, νέα ή αναθεωρημένα μοντέλα και δεδομένα ενδέχεται να επηρεάσουν σημαντικά την αναμενόμενη πιστωτική ζημιά. Τα μοντέλα διέπονται από το πλαίσιο επικύρωσης της Τράπεζας, το οποίο αποσκοπεί στην εξασφάλιση ανεξάρτητης επαλήθευσης, και εγκρίνονται από την Επιτροπή Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου (Board Risk Committee – BRC).

Ανάλυση ευαισθησίας σε δανειακά χαρτοφυλάκια

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζεται η εκτιμώμενη επίπτωση στην επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών της Τράπεζας (συμπεριλαμβανομένων στοιχείων εκτός ισολογισμού), από πιθανές λογικές και συνδυασμένες αλλαγές στις προβλέψεις των κύριων μακροοικονομικών δεικτών για τα επόμενα 5 έτη (2020-2024 και 2019-2023, αντίστοιχα):

Την 31 Δεκεμβρίου 2019			
Σενάριο ευαισθησίας			
	Συνδυαστική αλλαγή %		
Κύριοι μακροοικονομικοί δείκτες	Θετική μεταβολή	Δυσμενής μεταβολή	
Αύξηση ΑΕΠ	+30%	-30%	αλλαγή στις ετήσιες προβλέψεις
Δείκτης ανεργίας	-6.5%	+6.5%	αλλαγή στις ετήσιες προβλέψεις
Δείκτης τιμών ακινήτων (RRE/CRE)	+3%	-3%	αλλαγή στις προσαρμοσμένες αγοραίες τιμές ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση

Την 31 Δεκεμβρίου 2019				
Επίπτωση				
	σε € εκατ.		% πρόβλεψης	
Δανειακό χαρτοφυλάκιο	Θετική μεταβολή	Δυσμενής μεταβολή	Θετική μεταβολή	Δυσμενής μεταβολή
Επιχειρηματικά δάνεια	-27	26	-1,14	+1,11
Δάνεια λιανικής τραπεζικής	-57	65	-1,38	+1,58
Σύνολο Τράπεζας	**-84**	**91**	**-1,29**	**+1,41**

Την 31 Δεκεμβρίου 2018			
Σενάριο ευαισθησίας			
	Συνδυαστική αλλαγή %		
Κύριοι μακροοικονομικοί δείκτες	Θετική μεταβολή	Δυσμενής μεταβολή	
Αύξηση ΑΕΠ	+30%	-30%	αλλαγή στις ετήσιες προβλέψεις
Δείκτης ανεργίας	-6.5%	+6.5%	αλλαγή στις ετήσιες προβλέψεις
Δείκτης τιμών ακινήτων (RRE/CRE)	+2%	-2%	αλλαγή στις προσαρμοσμένες αγοραίες τιμές ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση

Την 31 Δεκεμβρίου 2018				
Επίπτωση				
	σε € εκατ.		% πρόβλεψης	
Δανειακό χαρτοφυλάκιο	Θετική μεταβολή	Δυσμενής μεταβολή	Θετική μεταβολή	Δυσμενής μεταβολή
Επιχειρηματικά δάνεια	-40	50	-1,27	+1,59
Δάνεια λιανικής τραπεζικής	-105	123	-1,93	+2,26
Σύνολο Τράπεζας	-145	173	-1,69	+2,01

Σημειώνεται ότι η ανάλυση ευαισθησίας, όταν διενεργείται επί συγκεκριμένων σημαντικών παραμέτρων, μπορεί να παράσχει ουσιώδη πληροφόρηση μόνο για χαρτοφυλάκια στα οποία οι παράμετροι κινδύνου έχουν σημαντική επίδραση στο συνολικό πιστωτικό κίνδυνο ενός δανειακού χαρτοφυλακίου, ειδικά όταν τέτοιες αναλύσεις ευαισθησίας χρησιμοποιούνται και για εσωτερικούς σκοπούς διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου. Σε διαφορετική περίπτωση, η ανάλυση ευαισθησίας πάνω σε

συγκεκριμένους συνδυασμούς κάποιων παραμέτρων κινδύνου δύναται να μην παράγει ουσιαστικά αποτελέσματα καθώς στην πραγματικότητα υπάρχουν αλληλεξαρτήσεις μεταξύ διαφόρων οικονομικών δεδομένων καθιστώντας οποιεσδήποτε αλλαγές στις παραμέτρους ως αλλαγές που συσχετίζονται με διαφόρους παράγοντες.

Η Τράπεζα επικαιροποιεί και εξετάζει τη λογικότητα και εκτελεί εκ των υστέρων έλεγχο των βασικών παραδοχών που χρησιμοποιούνται στη μεθοδολογία αξιολόγησης των SICR και ECL, τουλάχιστον σε ετήσια βάση ή νωρίτερα, βάσει διαφόρων γεγονότων και συνθηκών. Σ' αυτό το πλαίσιο, εξειδικευμένο και με εμπειρία προσωπικό από τη Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Κίνδυνων της Τράπεζας παρακολουθεί τις παραμέτρους κινδύνου που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της αναμενομένης πιστωτικής ζημιάς. Επιπροσθέτως, ως μέρος του σαφώς καθορισμένου πλαισίου διακυβέρνησης, τυχόν αναθεωρήσεις στη μεθοδολογία εγκρίνονται από τις αρμόδιες επιτροπές της Τράπεζας και τελικά από την Επιτροπή Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου (BRC)

3.2 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών μέσων

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων είναι η τιμή που μία οικονομική οντότητα θα λάμβανε κατά την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου ή θα κατέβαλε για τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων στην κύρια (ή πιο συμφέρουσα) αγορά, κατά την ημερομηνία της επιμέτρησης και υπό τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς (δηλ. τιμή εξόδου) ανεξαρτήτως εάν η τιμή αυτή είναι άμεσα παρατηρήσιμη ή προσδιορίζεται με τη χρήση άλλων κατάλληλων τεχνικών αποτίμησης.

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων που δε διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά, προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας άλλες τεχνικές αποτίμησης οι οποίες περιλαμβάνουν τη χρήση μοντέλων αποτίμησης. Επιπρόσθετα, η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν έχουν συχνές συναλλαγές και η τιμολόγηση των οποίων χαρακτηρίζεται από μικρή διαφάνεια, είναι λιγότερο αντικειμενική και απαιτεί διαφόρων βαθμών κρίση, ανάλογα με την ρευστότητα, τη συγκέντρωση, την αβεβαιότητα των παραγόντων της αγοράς, τις παραδοχές για τις τιμές και τους λοιπούς κινδύνους που επηρεάζουν το εν λόγω χρηματοοικονομικό μέσο. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι εύλογες αξίες εκτιμώνται βάσει παρατηρήσιμων δεδομένων παρόμοιων χρηματοοικονομικών μέσων ή χρησιμοποιώντας άλλες τεχνικές αποτίμησης.

Τα μοντέλα αποτίμησης που χρησιμοποιούνται από την Τράπεζα περιλαμβάνουν μεθόδους παρούσας αξίας και άλλα μοντέλα που βασίζονται κυρίως σε παρατηρήσιμα δεδομένα, και σε μικρότερο βαθμό σε μη παρατηρήσιμα, προκειμένου ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας να παραμένει αξιόπιστος.

Τα μοντέλα αποτίμησης χρησιμοποιούνται κυρίως για την αποτίμηση εξωχρηματιστηριακών παραγώγων και τίτλων που επιμετρώνται σε εύλογη αξία.

Όπου χρησιμοποιούνται τεχνικές αποτίμησης για τον καθορισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργή αγορά, αυτές επικυρώνονται και εξετάζονται περιοδικά από αρμόδιο προσωπικό, τα οποίο είναι ανεξάρτητο από το προσωπικό που τις ανέπτυξε. Όλα τα μοντέλα πιστοποιούνται πριν τη χρησιμοποίησή τους και προσαρμόζονται έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι τα παραγόμενα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τα πραγματικά δεδομένα και τις συγκριτικές τιμές αγοράς. Οι κύριες παραδοχές και εκτιμήσεις που λαμβάνονται υπόψη από την Διοίκηση όταν χρησιμοποιείται ένα μοντέλο αποτίμησης περιλαμβάνουν:

- την πιθανότητα και το χρόνο πραγματοποίησης των μελλοντικών ταμειακών ροών,
- την επιλογή του κατάλληλου προεξοφλητικού επιτοκίου, που βασίζεται στην εκτίμηση ως προς το ποιο θα ήταν το κατάλληλο περιθώριο επιτοκίου επί του επιτοκίου μηδενικού κινδύνου ενός συμμετέχοντος στην αγορά και
- την άσκηση κρίσης για τον καθορισμό του μοντέλου που θα χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας.

Όπου είναι δυνατό, τα μοντέλα χρησιμοποιούν μόνο παρατηρήσιμα δεδομένα. Ωστόσο, σε παράγοντες όπως ο πιστωτικός κίνδυνος (τόσο της Τράπεζας όσο και του αντισυμβαλλόμενου), οι μεταβλητότητες (volatilities) και οι συσχετίσεις (correlations), απαιτείται η εκτίμηση της Διοίκησης, προκειμένου οι προσδιοριζόμενες εύλογες αξίες να αντανακλούν την αβεβαιότητα που υπάρχει ως αποτέλεσμα της έλλειψης σχετικών δεδομένων της αγοράς. Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται στις αποτιμήσεις όπου βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα είναι εγγενώς αβέβαια, εξαιτίας της περιορισμένης πληροφόρησης ή της απουσίας τρεχόντων δεδομένων της αγοράς. Ωστόσο, στις περισσότερες περιπτώσεις θα υπάρχουν κάποια διαθέσιμα ιστορικά δεδομένα στα οποία μπορεί να βασιστεί η επιμέτρηση της εύλογης αξίας, και συνεπώς ακόμη και όταν χρησιμοποιούνται μέθοδοι αποτίμησης που βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα, οι προσδιοριζόμενες εύλογες αξίες θα βασίζονται, κατά ένα περιορισμένο βαθμό σε παρατηρήσιμα δεδομένα.

Πληροφορίες σχετικά με την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων της Τράπεζας παρατίθενται στη σημ. 5.3.

3.3. Ταξινόμηση χρηματοοικονομικών μέσων

Η Τράπεζα προβαίνει σε σημαντικές εκτιμήσεις κατά την αξιολόγηση της ταξινόμησης των χρηματοοικονομικών μέσων και ειδικότερα στα ακόλουθα πεδία:

Αξιολόγηση επιχειρηματικού μοντέλου

Η Τράπεζα ασκεί κρίση για να καθορίσει το κατάλληλο επίπεδο στο οποίο το επιχειρηματικό μοντέλο θα αξιολογηθεί. Κατά την αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου των χρηματοοικονομικών μέσων, αυτά ομαδοποιούνται (σε επιχειρηματικούς τομείς) σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά και τον τρόπο διαχείρισής τους με σκοπό την επίτευξη των επιχειρηματικών στόχων της Τράπεζας. Σε γενικές γραμμές, η αξιολόγηση πραγματοποιείται σε επίπεδο επιχειρηματικής μονάδας τόσο για τα δανειακά ανοίγματα όσο και για τους χρεωστικούς τίτλους, περιλαμβανομένων και των τίτλων ομολόγων που εκδοθήκαν για λόγους τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού οι οποίες συστήθηκαν από την Τράπεζα. Ωστόσο, τα χρηματοοικονομικά μέσα είναι δυνατόν να ομαδοποιηθούν περαιτέρω με βάση την επιχειρηματική στρατηγική/περιφέρεια κ.ο.κ.

Κατά την αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου των χρηματοοικονομικών μέσων, η Τράπεζα αξιολογεί τις πωλήσεις που πραγματοποιήθηκαν σε προγενέστερες περιόδους και εκτιμά τη μελλοντική τους εξέλιξη. Ανάλογα με το στόχο, το αποδεκτό επίπεδο και τη συχνότητα των πωλήσεων, ασκείται κρίση στο κατά πόσο αυτές επιδρούν στο επιχειρηματικό μοντέλο που αποσκοπεί στη διακράτηση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού μέχρι τη λήξη.

Αξιολόγηση ελέγχου συμβατικών ταμειακών ροών που αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων (SPPI test)

Η Τράπεζα διενεργεί την αξιολόγηση του SPPI τόσο για τα δανειακά ανοίγματα όσο και τους χρεωστικούς τίτλους, περιλαμβανομένων και των τίτλων ομολόγων που εκδοθήκαν για λόγους τιτλοποίησης από εταιρείες ειδικού σκοπού οι οποίες συστήθηκαν από την Τράπεζα, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα χαρακτηριστικά που θα μπορούσαν δυνητικά να οδηγήσουν στην αποτυχία του ελέγχου. Οι αρμόδιες επιχειρηματικές μονάδες ασκούν κρίση κατά την αξιολόγηση ως προς το εάν συγκεκριμένοι συμβατικοί όροι επηρεάζουν σημαντικά τις μελλοντικές ταμειακές ροές. Ως εκ τούτου, για την αξιολόγηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού χωρίς το δικαίωμα αναγωγής, η Τράπεζα λαμβάνει υπόψη από κοινού κριτήρια όπως την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων, τους δείκτες LTV (Loan-to-Value) και DSCR (Debt-Service-Coverage Ratio) καθώς επίσης και την ύπαρξη εταιρικών και προσωπικών εγγυήσεων. Επιπροσθέτως, για να αξιολογήσει εάν το τροποποιημένο στοιχείο της διαχρονικής αξίας του χρήματος (modified time value of money element) εισάγει μεταβλητότητα στις ταμειακές ροές, η Τράπεζα διενεργεί μια ποσοτική άσκηση (όπως περιγράφεται στη σημείωση 2). Επιπλέον, η Τράπεζα αξιολογεί συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου η ύπαρξη όρων σχετικά με την απόδοση εκθέτουν την Τράπεζα στον κίνδυνο του υπό χρηματοδότηση περιουσιακού στοιχείου παρά στον πιστωτικό κίνδυνο του πιστούχου.

Η Τράπεζα έχει δημιουργήσει ένα ισχυρό πλαίσιο για τη διενέργεια των απαραίτητων αξιολογήσεων σύμφωνα με τις πολιτικές της Τράπεζας με σκοπό να διασφαλίσει την ορθή ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών μέσων, περιλαμβανομένων των αξιολογήσεων που διενεργούνται από πεπειραμένο προσωπικό τόσο για τα δανειακά ανοίγματα όσο και τους χρεωστικούς τίτλους.

3.4 Φόρος εισοδήματος

Η Τράπεζα υπόκειται σε φόρο εισοδήματος και προβαίνει σε εκτιμήσεις για τον προσδιορισμό της υποχρέωσης αυτού. Επίσης, η Τράπεζα αναγνωρίζει υποχρεώσεις για θέματα που ενδεχομένως ανακύψουν από φορολογικούς ελέγχους, βάσει των εκτιμήσεων για το κατά πόσο αυτά θα επιφέρουν επιπρόσθετους φόρους ή για την έκβαση φορολογικών δικαστικών υποθέσεων. Εάν υπάρχει διαφορά μεταξύ του τελικού φόρου των ανωτέρω περιπτώσεων και των ποσών που αναγνωρίστηκαν αρχικά, τότε αυτή θα επηρεάσει τις φορολογικές και τις αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις της Τράπεζας, κατά την περίοδο προσδιορισμού του τελικού φόρου. Περαιτέρω πληροφόρηση σχετικά με τα ανωτέρω παρέχεται στη σημ. 14.

Επιπρόσθετα, η Τράπεζα αναγνωρίζει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις στο βαθμό που είναι πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή φορολογητέα κέρδη έναντι των οποίων οι μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές και οι εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Συνεπώς, η αναγνώριση των ανωτέρω αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων περιλαμβάνει την διενέργεια εκτιμήσεων σχετικά με τη μελλοντική χρηματοοικονομική επίδοση της Τράπεζας στις οποίες, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, έχουν αναγνωριστεί. Ειδικότερα, ο προσδιορισμός των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που μπορούν να αναγνωριστούν, απαιτεί τη διενέργεια σημαντικών εκτιμήσεων για το χρόνο επίτευξης και το ύψος των μελλοντικών φορολογητέων κερδών. Κατά την διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων, η Τράπεζα λαμβάνει υπόψη όλα τα διαθέσιμα στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων της πρόβλεψης της Διοίκησης για τα μελλοντικά φορολογητέα έσοδα και της φορολογικής νομοθεσίας.

Η σημαντικότερη εκτίμηση που διενεργείται από την Διοίκηση αφορά την αναγνώριση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων που σχετίζονται με τις πραγματοποιηθείσες ζημιές στην Ελλάδα. Σε περίπτωση που, η Τράπεζα εκτιμήσει ότι δεν θα είναι σε θέση να ανακτήσει στο μέλλον ένα μέρος των αναγνωριζόμενων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, το μη ανακτήσιμο ποσό θα επηρεάσει το υπόλοιπο των αναβαλλόμενων φόρων την χρονική στιγμή διενέργειας της ανωτέρω εκτίμησης.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα επανεξέτασε τις εκτιμήσεις της σχετικά με το ύψος των μελλοντικών φορολογητέων κερδών έναντι των οποίων οι μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές και οι εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν και αξιολόγησε αναλόγως την ανακτησιμότητα των αναγνωρισμένων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων βασιζόμενη (α) στο τριετές Επιχειρηματικό Σχέδιό της, το οποίο εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο τον Μάρτιο 2019 και έχει υποβληθεί στο Ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) και στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (ΕΕΜ), παρέχοντας τις προοπτικές σχετικά με την κερδοφορία της και την κεφαλαιακή της θέση για την περίοδο έως το τέλος του 2021 και (β) στην επικαιροποίηση αυτού του Σχεδίου το οποίο υποβλήθηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο και στο ΤΧΣ τον Δεκέμβριο του 2019 για την περίοδο μέχρι το τέλος του 2022. Η εφαρμογή του ανωτέρω Επιχειρηματικού Σχεδίου και της επικαιροποίησης του εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από του κινδύνους και τις αβεβαιότητες που απορρέουν από το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις της Τράπεζας και τις εκτιμήσεις για την ανακτησιμότητα αυτών παρατίθενται στη σημ. 14.

3.5 Παροχές στο προσωπικό λόγω συνταξιοδότησης

Η παρούσα αξία των υποχρεώσεων λόγω συνταξιοδότησης του προσωπικού εξαρτάται από παράγοντες που καθορίζονται σε αναλογιστική βάση με την χρήση διαφόρων παραδοχών, όπως το επιτόκιο προεξόφλησης και οι μελλοντικές μισθολογικές αυξήσεις. Οποιεσδήποτε αλλαγές σε αυτές τις παραδοχές θα επηρεάσουν τη λογιστική αξία των υποχρεώσεων λόγω συνταξιοδότησης.

Η Τράπεζα καθορίζει το κατάλληλο επιτόκιο προεξόφλησης για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων συνταξιοδοτικών υποχρεώσεων στο τέλος κάθε χρόνου βάση των επιτοκίων εταιρικών ομολόγων υψηλής πιστωτικής διαβάθμισης. Το νόμισμα και η διάρκεια των ομολόγων που χρησιμοποιούνται συνάδουν με το νόμισμα και την εκτιμώμενη διάρκεια των υποχρεώσεων λόγω συνταξιοδότησης. Το ποσοστό αύξησης των μισθών βασίζεται σε εκτιμήσεις σχετικά με μελλοντικό επίπεδο του πληθωρισμού και αντανακλά επίσης το σύστημα ανταμοιβών της Τράπεζας και τις αναμενόμενες συνθήκες της αγοράς.

Οι υπόλοιπες παραδοχές για την υποχρέωση συνταξιοδότησης, όπως η μεταβολή του πληθωρισμού, βασίζονται εν μέρει στις εκάστοτε συνθήκες αγοράς.

Για πληροφορίες σχετικά με την ανάλυση ευαισθησίας των υποχρεώσεων λόγω εξόδου από την υπηρεσία, σε λογικά πιθανές, κατά τον χρόνο προετοιμασίας αυτών των οικονομικών καταστάσεων, αλλαγές στις προαναφερθείσες κύριες αναλογιστικές παραδοχές, βλέπε σημείωση 36.

3.6 Επενδύσεις σε ακίνητα

Οι Επενδύσεις σε ακίνητα επιμετρούνται στην εύλογη αξία όπως προσδιορίζεται από εξωτερικούς, ανεξάρτητους, πιστοποιημένους εκτιμητές σε ετήσια βάση.

Οι κυριότεροι παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας σχετίζονται με τα έσοδα από ενοίκια υφιστάμενων μισθώσεων και παραδοχές σχετικά με τα έσοδα από ενοίκια από μελλοντικές μισθώσεις, λαμβανομένων υπόψιν των τρεχουσών συνθηκών που ισχύουν στην αγορά, τη χρονική διάρκεια της μίσθωσης, τα επιτόκια προεξόφλησης ή τους συντελεστές απόδοσης, τις τελικές αξίες, καθώς επίσης και το επίπεδο των μελλοντικών εξόδων συντήρησης και λοιπών λειτουργικών εξόδων.

Επιπρόσθετα, όταν η εύλογη αξία προσδιορίζεται βάσει των τιμών αγοράς συγκρίσιμων συναλλαγών, τότε αυτές υπόκεινται σε κατάλληλες προσαρμογές έτσι ώστε να αντανακλούν τις τρέχουσες οικονομικές συνθήκες και τις εκτιμήσεις της Διοίκησης, στον καλύτερο δυνατό βαθμό, βασιζόμενη στις συμβουλές ανεξάρτητων εξωτερικών εκτιμητών σχετικά με τις μελλοντικές τάσεις των τιμών της αγοράς ακινήτων.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα της Τράπεζας παρατίθενται στη σημείωση 27.

3.7 Προβλέψεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις

Η Τράπεζα αναγνωρίζει προβλέψεις όταν έχει μια υπάρχουσα νομική ή τεκμηριωμένη υποχρέωση, είναι πιθανό ότι για να γίνει ο διακανονισμός της υποχρέωσης θα απαιτηθεί μια εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικό όφελος και το ποσό του διακανονισμού μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα.

Δεν αναγνωρίζεται πρόβλεψη και γνωστοποιείται μια ενδεχόμενη υποχρέωση στις περιπτώσεις που δεν είναι πιθανό να απαιτηθεί μια εκροή πόρων ώστε να γίνει ο διακανονισμός της υποχρέωσης , όταν το ποσό της υποχρέωσης δεν μπορεί να μετρηθεί αξιόπιστα ή στις περιπτώσεις τις οποίες η υποχρέωση θεωρείται πιθανή και έγκειται στην εκδήλωση ή μη ενός ή περισσότερων αβέβαιων μελλοντικών γεγονότων.

Με βάση την υποκειμενικότητα και την εγγενή αβεβαιότητα που συνεπάγεται ο προσδιορισμός της πιθανότητας και του ποσού των προαναφερθέντων εκροών, η Τράπεζα λαμβάνει υπόψη της έναν αριθμό από παράγοντες, όπως την παροχή νομικών συμβουλών, το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η υπόθεση και ιστορικά στοιχεία από παρόμοιες υποθέσεις. Στην περίπτωση μιας προσφοράς η οποία γίνεται μέσα στο πλαίσιο ενός προγράμματος εθελούσιας εξόδου της Τράπεζας, ο αριθμός των υπαλλήλων οι οποίοι αναμένεται να αποδεχθούν την προαναφερθείσα προσφορά μαζί με την ηλικιακή τους ομάδα, αποτελούν σημαντικό παράγοντα που επηρεάζει την επιμέτρηση της εκροής για την παροχή εξόδου από την υπηρεσία.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις προβλέψεις και τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις που έχουν αναγνωριστεί από την Τράπεζα παρατίθενται στις σημ. 35 και 42.

3.8 Μισθώσεις

Η Τράπεζα, ως μισθωτής, καθορίζει την διάρκεια της μίσθωσης ως τη μη ακυρώσιμη περίοδο της μίσθωσης, μαζί με τις περιόδους που καλύπτονται από δικαιώματα για παράταση της μίσθωσης, εφόσον θεωρείται κατ' ουσίαν βέβαιο ότι θα εξασκηθούν, ή τις περιόδους που καλύπτονται από δικαιώματα καταγγελίας της μίσθωσης, εφόσον θεωρείται κατ' ουσίαν βέβαιο ότι δεν θα εξασκηθούν.

Η Τράπεζα ασκεί κρίση προκειμένου να αξιολογήσει κατά πόσο είναι κατ' ουσίαν βέβαιη ή όχι η άσκηση ενός δικαιώματος ανανέωσης ή καταγγελίας της μίσθωσης, λαμβάνοντας υπόψη όλους τους σχετικούς παράγοντες και τις οικονομικές συνθήκες που δημιουργούν οικονομικά κίνητρα. Η Τράπεζα επαναξιολογεί την περίοδο μίσθωσης μόλις επέλθει ένα σημαντικό γεγονός ή μεταβολή των συνθηκών που εμπίπτει στον έλεγχό της και επηρεάζει την δυνατότητα της να ασκήσει ή να μην ασκήσει το δικαίωμα ανανέωσης ή καταγγελίας, όπως σημαντικές βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων ή σημαντικές προσαρμογές σε μισθωμένα περιουσιακά στοιχεία.

Κατά την επιμέτρηση των υποχρεώσεων από μισθώσεις, η Τράπεζα χρησιμοποιεί το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού (IBR) όταν το επιτόκιο που εμπεριέχεται στις μισθώσεις δεν μπορεί να καθοριστεί εύκολα. Το IBR είναι το επιτόκιο με το οποίο θα επιβαρυνόταν η Τράπεζα εάν δανειζόταν για παρόμοια χρονική περίοδο και με παρόμοιες εξασφαλίσεις τα απαραίτητα κεφάλαια για την αγορά ενός στοιχείου ενεργητικού παρόμοιας αξίας με το δικαίωμα χρήσης του μισθωμένου στοιχείου ενεργητικού, σε παρόμοιο οικονομικό περιβάλλον.

Κατά συνέπεια, απαιτείται εκτίμηση όταν δεν υπάρχουν διαθέσιμα παρατηρήσιμα επιτόκια ή όταν αυτά πρέπει να προσαρμοστούν ώστε να αποτυπώνουν τους όρους και τις συνθήκες της μίσθωσης. Η Τράπεζα εκτιμά το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού χρησιμοποιώντας παρατηρήσιμα δεδομένα (όπως οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων) ως αφετηρία, όταν αυτά είναι διαθέσιμα, και πραγματοποιεί συγκεκριμένες πρόσθετες προσαρμογές ανά οικονομική οντότητα, όπως προσαρμογές στα περιθώρια φερεγγυότητας ή προσαρμογές προκειμένου να αποτυπωθούν οι όροι και οι συνθήκες της μίσθωσης. Για την Τράπεζα , το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού προκύπτει από την εκτιμώμενη καμπύλη αποδόσεων των καλυμμένων ομολόγων, η οποία δημιουργείται με βάση τις παρατηρήσιμες αποδόσεις των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου.

3.9 Λοιπές σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές

Πληροφορίες σχετικά με τις λοιπές εκτιμήσεις και παραδοχές που διενεργούνται από την Τράπεζα παρατίθενται στις σημειώσεις 23, 28 και 30.

4. Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων

Η κεφαλαιακή θέση της Τράπεζας παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

	2019 € εκατ.	2018 [1] € εκατ.
Ίδια κεφάλαια	**5.857**	4.378
Συν: Αναπροσαρμογές λόγω μεταβατικών διατάξεων εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9	**714**	798
Μείον: Προνομιούχοι τίτλοι	**(2)**	(42)
Μείον: Υπεραξία	**(160)**	-
Μείον: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	**(498)**	(566)
Κεφάλαια κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (Common Equity Tier 1)	**5.911**	4.568
Συν: Προνομιούχοι τίτλοι-αναπροσαρμογή (phase out)	**-**	17
Κεφάλαια της κατηγορίας 1 (Tier 1)	**5.911**	4.585
Μέσα κεφαλαίου και δάνεια μειωμένης εξασφάλισης αποδεκτά ως μέσα κεφαλαίου της κατηγορίας 2	**950**	950
Συν: Λοιπές εποπτικές αναπροσαρμογές	**89**	-
Συνολικά εποπτικά κεφάλαια	**6.950**	5.535
Σύνολο σταθμισμένου ενεργητικού	**35.806**	34.436
Δείκτες:	**%**	%
Δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET 1 Capital Ratio)	**16,5**	13,3
Δείκτης κεφαλαίου της κατηγορίας 1 (Tier 1 ratio)	**16,5**	13,3
Συνολικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (Total Capital Adequacy Ratio)	**19,4**	16,1

[1] Οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας δεν έχουν αναπροσαρμοστεί σε συνέχεια της αλλαγής της λογιστικής πολιτικής (σημ. 2.3.2) για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018.
Σημείωση: Την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο CET1 της Τράπεζας, με βάση την πλήρη εφαρμογή των κανόνων της Βασιλείας III το 2024 (fully loaded CET1) θα ήταν 14,5% (2018: 10,7%).

Η Τράπεζα επιδιώκει να διατηρήσει μια ενεργά διαχειρίσιμη κεφαλαιακή βάση, ώστε να καλύπτει τους κινδύνους που σχετίζονται με τις δραστηριότητές της. Η κεφαλαιακή επάρκεια της Τράπεζας παρακολουθείται χρησιμοποιώντας, μεταξύ άλλων μεθόδων, τους κανόνες και τους δείκτες που θεσπίστηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας («Κανόνες/δείκτες της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών») όπως υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και την Τράπεζα της Ελλάδος για την εποπτεία της Τράπεζας. Το πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας, όπως ισχύει, ενσωματώθηκε στη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) με την Οδηγία 2013/36/ΕΕ (γνωστή ως CRD IV), μαζί με τον Κανονισμό 575/2013/ΕΕ (γνωστός ως CRR). Η Οδηγία 2013/36/ΕΕ ενσωματώθηκε στην Ελληνική νομοθεσία με το Νόμο 4261/2014. Επιπλέον, στο πλαίσιο της «Διαδικασίας Αξιολόγησης της Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (ΔΑΕΕΚ)» (Internal Capital Adequacy Assessment Process - ICAAP), η Τράπεζα λαμβάνει υπόψη της ένα ευρύτερο φάσμα κατηγοριών κινδύνου και τις δυνατότητές της σχετικά με τη διαχείριση των κινδύνων αυτών. Η ΔΑΕΕΚ έχει ως απώτερο σκοπό να διασφαλίσει ότι η Τράπεζα διαθέτει επαρκή κεφάλαια για την κάλυψη όλων των σημαντικών κινδύνων στους οποίους εκτίθεται, σε ορίζοντα τριών ετών.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 1024/2013 του Συμβουλίου, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) διενεργεί σε ετήσια βάση, τη Διαδικασία Εποπτικού Ελέγχου και Αξιολόγησης (Supervisory Review and Evaluation Process - (SREP)), ώστε να καθορίσει τις εποπτικές απαιτήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων που βρίσκονται υπό την εποπτεία της. Ο κύριος σκοπός της διαδικασίας SREP είναι να διασφαλίσει ότι τα πιστωτικά ιδρύματα διαθέτουν επαρκείς ρυθμίσεις, στρατηγικές, διαδικασίες, μηχανισμούς, κεφάλαια και ρευστότητα ώστε να εξασφαλίζεται η ορθή διαχείριση και κάλυψη των κινδύνων που έχουν αναλάβει ή στους οποίους ενδέχεται να εκτεθούν. Στους παραπάνω κινδύνους συμπεριλαμβάνονται εκείνοι που προέκυψαν από τις ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress testing) και οι κίνδυνοι που μπορεί το πιστωτικό ίδρυμα να δημιουργήσει στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Σύμφωνα με την από το 2018 απόφαση του SREP, από την 1 Μαρτίου του 2019 η Τράπεζα υποχρεούται να διατηρεί σε ατομική βάση το Δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 τουλάχιστον στο 10,25% και το Συνολικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας τουλάχιστον στο 13,75% (Συνολικές Κεφαλαιακές Απαιτήσεις συμπεριλαμβανομένου του Κεφαλαιακού Αποθέματος Ασφαλείας και του Αποθέματος Ασφαλείας των Συστημικά Σημαντικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων) συν το ισχύον αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας (0,05% για το τελευταίο τρίμηνο του 2019 που προκύπτει κυρίως από τα ανοίγματα στη Βουλγαρία και στην Ιρλανδία) όπως αναλύεται κατωτέρω:

	31 Δεκεμβρίου 2019	
	CET1 κεφαλαιακές απαιτήσεις	Σύνολο κεφαλαιακών απαιτήσεων
Ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις	**4,5%**	**8,0%**
Απαιτήσεις Πυλώνα 2 (P2R)	3,0%	3,0%
Σύνολο κεφαλαιακής απαίτησης SREP (TSCR)	**7,5%**	**11,0%**
Συνδυασμένες απαιτήσεις αποθέματος ασφαλείας (CBR)		
Κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας (CCoB)	2,5%	2,5%
Αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας (CCyB)	0,05%	0,05%
Απόθεμα ασφαλείας για άλλα συστημικά σημαντικά ιδρύματα (O-SII)	0,25%	0,25%
Συνολικές Κεφαλαιακές Απαιτήσεις (OCR)	**10,30%**	**13,80%**

Η πρόσθετη κεφαλαιακή απαίτηση 3% του Πυλώνα 2, για το 2019, πρέπει να εκπληρούται με τη διατήρηση κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1) και ανέρχεται σε € 1.074 εκατ. για την Τράπεζα σε ατομική βάση.

Σύμφωνα με την απόφαση SREP του 2019, για το 2020, η Τράπεζα υποχρεούται να τηρεί σε ατομική βάση, δείκτη Common Equity Tier 1 τουλάχιστον 10,5% και Συνολικό Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας τουλάχιστον 14% (Συνολικές Κεφαλαιακές Απαιτήσεις συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαιακού αποθέματος ασφαλείας ποσοστού 2,5% και του αποθέματος ασφαλείας για άλλα συστημικά σημαντικά ιδρύματα ποσοστού 0,5%) και οποιοδήποτε ισχύον αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα λόγω της εμφάνισης της επιδημίας κορωνοϊού, την 12 Μαρτίου 2020 ανακοίνωσε μία σειρά προσωρινών μέτρων για να διασφαλίσει ότι οι τράπεζες, υπό την άμεση εποπτεία της, θα μπορέσουν να συνεχίσουν να εκπληρώνουν τον ρόλο τους αναφορικά με την χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας (σημείωση 2). Συγκεκριμένα, οι τράπεζες θα επιτρέπεται, μεταξύ άλλων, να λειτουργούν προσωρινά κάτω από το επίπεδο κεφαλαίου που ορίζεται από τις Οδηγίες του Πυλώνα 2 και το κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας (capital conservation buffer). Επιπροσθέτως, οι τράπεζες θα επιτρέπεται να κάνουν, μερικώς, χρήση κεφαλαιακών μέσων που δεν εμπίπτουν στο κεφάλαιο κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1), όπως για παράδειγμα, επιπρόσθετα εργαλεία Tier 1 ή Tier 2, ώστε να καλύπτουν τις απαιτήσεις του Πυλώνα 2.

Άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων («stress test») των τραπεζών της ΕΕ για το 2020 και μετάθεσή της για το 2021

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (European Banking Authority- EBA) ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2020 την άσκηση προσομοίωση ακραίων καταστάσεων («stress test») για τις τράπεζες της ΕΕ, προκειμένου να αξιολογηθεί η ανθεκτικότητα των τελευταίων σε δυσμενείς οικονομικούς κλυδωνισμούς. Η άσκηση προσομοίωσης δρομολογήθηκε και συντονίστηκε από την EBA, σε στενή συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ), τις αρμόδιες αρχές (συμπεριλαμβανομένου του Ενιαίου Μηχανισμού Εποπτείας - SSM) και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ).

Η εν λόγω άσκηση προσομοίωσης αποτελούνταν από δύο ασκήσεις υπό την EBA και υπό την ΕΚΤ (« ECB SREP stress test»), αντιστοίχως, τα αποτελέσματα των οποίων θα λαμβάνονταν υπόψη στη συνολική αξιολόγηση στο πλαίσιο της Διαδικασίας Εποπτικού Ελέγχου και Αξιολόγησης του 2020 («2020 Supervisory Review and Evaluation Process – SREP»).

Η άσκηση προσομοίωσης της ΕΚΤ θα συμπλήρωνε αυτή της EBA προκειμένου να συμπεριλάβει και τις οικονομικές οντότητες υπό την εποπτεία της ΕΚΤ που δεν περιλαμβάνονταν στην άσκηση προσομοίωσης της EBA για το 2020.Η Eurobank θα συμμετείχε στο SREP stress test του 2020 της ΕΚΤ.

Την 12 Μαρτίου 2020, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών αποφάσισε να αναβάλει την άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων («stress test») των τραπεζών της ΕΕ για το 2021, προκειμένου να μετριάσει την επίπτωση της επιδημίας κορωνοϊού στον τραπεζικό κλάδο της ΕΕ και συνεπώς να επιτρέψει στις τράπεζες να επικεντρωθούν και να διασφαλίσουν τη συνέχεια των βασικών τους λειτουργιών, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης των πελατών τους. Για το 2020, η EBA ανακοίνωσε ότι θα πραγματοποιήσει μία επιπρόσθετη άσκηση διαφάνειας των τραπεζών της ΕΕ για να παράσχει επικαιροποιημένη πληροφόρηση των ανοιγμάτων τους και της ποιότητας του ενεργητικού τους στους συμμετέχοντες στην αγορά. Δεδομένης της πίεσης στις λειτουργικές δραστηριότητες των τραπεζών, η ΕΚΤ ανακοίνωσε ότι υποστηρίζει την παραπάνω απόφαση της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών και ότι θα επεκτείνει την εν λόγω αναβολή για όλες τις τράπεζες που θα υποβάλλονταν στην άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων του 2020.

5. Διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων και εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων

5.1 Χρήση χρηματοοικονομικών μέσων

Οι δραστηριότητες της Τράπεζας σχετίζονται κυρίως με τη χρήση χρηματοοικονομικών μέσων, στα οποία περιλαμβάνονται και παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα. Η Τράπεζα αποδέχεται καταθέσεις από πελάτες, τόσο με σταθερό όσο και κυμαινόμενο επιτόκιο για διάφορες χρονικές περιόδους και επιδιώκει την επίτευξη κέρδους, επενδύοντας τα κεφάλαια αυτά σε υψηλής ποιότητας περιουσιακά στοιχεία με επιτοκιακά περιθώρια μεγαλύτερα από το μέσο όρο. Η Τράπεζα επιδιώκει την αύξηση αυτών των περιθωρίων, μέσω της συγκέντρωσης βραχυπρόθεσμων κεφαλαίων και της χορήγησης δανείων για μεγαλύτερες χρονικές περιόδους με υψηλότερα επιτόκια, διατηρώντας παράλληλα επαρκή ρευστότητα ώστε να ικανοποιεί όλες τις υποχρεώσεις της που μπορεί να καταστούν απαιτητές από τους δικαιούχους.

Επίσης, η Τράπεζα επιδιώκει την αύξηση των επιτοκιακών περιθωρίων, μέσω της επίτευξης περιθωρίων πάνω από το μέσο όρο, μετά από προβλέψεις, από τα δάνεια σε επιχειρήσεις και τα δάνεια λιανικής τραπεζικής εντός ενός εύρους πιστωτικού κινδύνου. Η έκθεση αυτή περιλαμβάνει τόσο δάνεια όσο και στοιχεία εκτός ισολογισμού όπως εγγυήσεις, ενέγγυες πιστώσεις και λοιπές δεσμεύσεις.

Η Τράπεζα επενδύει σε χρηματοοικονομικά μέσα, τα οποία διαπραγματεύονται σε οργανωμένες χρηματοοικονομικές αγορές καθώς και σε εξωχρηματιστηριακά χρηματοοικονομικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων, με σκοπό την επίτευξη κέρδους από βραχυπρόθεσμες διακυμάνσεις στην αγορά μετοχών και ομολόγων, στις συναλλαγματικές ισοτιμίες και στα επιτόκια.

5.2 Παράγοντες Χρηματοοικονομικού Κινδύνου

Λόγω της φύσης των δραστηριοτήτων της, η Τράπεζα εκτίθεται σε διάφορους χρηματοοικονομικούς κινδύνους, όπως πιστωτικό κίνδυνο, κίνδυνο αγοράς (περιλαμβανομένου του συναλλαγματικού και επιτοκιακού κινδύνου), κίνδυνο ρευστότητας, καθώς και λειτουργικούς κινδύνους. Η στρατηγική διαχείρισης κινδύνων της Τράπεζας αποσκοπεί στην ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων που ενδέχεται να έχουν οι ανωτέρω κίνδυνοι στη χρηματοοικονομική επίδοση, στη χρηματοοικονομική θέση και στις ταμειακές ροές της Τράπεζας.

Διαχείριση Κινδύνων στόχοι και πολιτικές

Ο Όμιλος αναγνωρίζει ότι η ανάληψη κινδύνων είναι ένα αναπόσπαστο μέρος των δραστηριοτήτων του για την επίτευξη των στρατηγικών και επιχειρηματικών του στόχων. Ως εκ τούτου, η Διοίκηση του Ομίλου θεσπίζει επαρκείς μηχανισμούς για την έγκαιρη αναγνώριση των κινδύνων και την αξιολόγηση των πιθανών επιπτώσεών τους στην επίτευξη των στόχων που έχει θέσει.

Λόγω του ότι οι οικονομικές, τραπεζικές, κανονιστικές και λειτουργικές συνθήκες διαρκώς εξελίσσονται και μεταβάλλονται, ο Όμιλος έχει υιοθετήσει τους μηχανισμούς διαχείρισης κινδύνων με στόχο τη συνεχή και βέλτιστη προσαρμογή του στο περιβάλλον αυτό. Η δομή, οι εσωτερικές διαδικασίες και οι υφιστάμενοι μηχανισμοί ελέγχου της Τράπεζας διασφαλίζουν τόσο την αρχή της ανεξαρτησίας όσο και την άσκηση επαρκούς εποπτείας.

Η αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων αποτελεί βασική προτεραιότητα της Διοίκησης, όπως επίσης και ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τον Όμιλο. Ως εκ τούτου, ο Όμιλος έχει διαθέσει σημαντικά μέσα για την αναβάθμιση των πολιτικών, μεθόδων και υποδομών, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (European Banking Authority - EBA) και της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία, και τις βέλτιστες διεθνείς τραπεζικές πρακτικές. Ο Όμιλος εφαρμόζει μια σαφώς προσδιορισμένη εγκριτική διαδικασία πιστοδοτήσεων, ανεξάρτητες αξιολογήσεις της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών και αποτελεσματικές πολιτικές διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου, κινδύνου αγοράς, κινδύνου ρευστότητας και λειτουργικού κινδύνου, στην Ελλάδα και σε κάθε χώρα του εξωτερικού όπου δραστηριοποιείται. Οι πολιτικές διαχείρισης κινδύνων που εφαρμόζονται από την Τράπεζα και τις θυγατρικές της αναθεωρούνται σε ετήσια βάση.

Η Στρατηγική Κινδύνων και Κεφαλαίου, η οποία είναι επίσημα καταγεγραμμένη, περιγράφει την κατεύθυνση του Ομίλου σχετικά με θέματα διαχείρισης κινδύνων και κεφαλαίων, την αποστολή και τους στόχους της διαχείρισης κινδύνων, τους ορισμούς των κινδύνων, τις βασικές αρχές διαχείρισης κινδύνων, το πλαίσιο διάθεσης ανάληψης κινδύνων, το πλαίσιο διακυβέρνησης της διαχείρισης, τους στρατηγικούς στόχους και τις κύριες διοικητικές πρωτοβουλίες για την βελτίωση του υφιστάμενου πλαισίου διαχείρισης κινδύνου.

Το μέγιστο ύψος των κινδύνων που προτίθεται να αναλάβει ο Όμιλος για την επιδίωξη των στρατηγικών του στόχων καθορίζεται στο εσωτερικό έγγραφο «Πλαίσιο διάθεσης για ανάληψη κινδύνων» μέσω ποσοτικών και ποιοτικών διατυπώσεων, που

συμπεριλαμβάνουν και συγκεκριμένα όρια ανοχής ανά είδος κινδύνου. Οι βασικοί στόχοι του προσδιορισμού της διάθεσης ανάληψης κινδύνων είναι, η υποστήριξη της επιχειρηματικής ανάπτυξης του Ομίλου, η διατήρηση ισχυρής κεφαλαιακής επάρκειας σε συνδυασμό με την επίτευξη υψηλής αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων και η συμμόρφωση με τις εποπτικές απαιτήσεις.

Το επίπεδο ανάληψης κινδύνου επικοινωνείται διακριτά σε όλο τον Όμιλο, καθορίζοντας την κουλτούρα διαχείρισης κινδύνου και τη βάση στην οποία οι πολιτικές κινδύνου και τα αντίστοιχα όρια αυτών καθορίζονται, τόσο σε επίπεδο Ομίλου όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

Επιτροπή Κινδύνων (ΕΔΚ του ΔΣ) - (Board Risk Committee - BRC)

Η ΕΔΚ του ΔΣ έχει ως αρμοδιότητα να υποστηρίξει το ΔΣ και να διασφαλίσει ότι ο Όμιλος έχει μια σαφώς καθορισμένη στρατηγική διαχείρισης κινδύνων σύμφωνα με το επιχειρηματικό σχέδιο και τη διάθεση ανάληψης κίνδυνου.

Η ΕΔΚ του ΔΣ αξιολογεί το προφίλ κινδύνων του Ομίλου, παρακολουθεί τη συμμόρφωση με τα εγκεκριμένα επίπεδα διάθεσης και ανεκτικότητας ανάληψης κινδύνων και διασφαλίζει ότι ο Όμιλος έχει εφαρμόσει ένα πλαίσιο διαχείρισης κίνδυνου με τις κατάλληλες μεθοδολογίες, εργαλεία μοντελοποίησης, πηγές δεδομένων καθώς και επαρκές και καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό για να εντοπίζει, αξιολογεί, παρακολουθεί και να μετριάζει τους κινδύνους.

Η ΕΔΚ του ΔΣ αποτελείται από πέντε (5) μη εκτελεστικούς διευθυντές, συνεδριάζει τουλάχιστον σε μηνιαία βάση και αναφέρεται στο ΔΣ σε τριμηνιαία βάση και σε έκτακτες περιπτώσεις όταν κρίνεται αναγκαίο.

Εκτελεστική Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων (MRC)

Η Εκτελεστική Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων (Managment Risk Committee - MRC) είναι μια διοικητική επιτροπή που συστήθηκε από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο και λειτουργεί ως συμβουλευτική επιτροπή της ΕΔΚ του ΔΣ.

Η κύρια ευθύνη της MRC είναι η επίβλεψη του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, η MRC υποβάλλει αναφορές προς την ΕΔΚ του ΔΣ για θέματα που σχετίζονται με κινδύνους και εμπίπτουν στην αρμοδιότητά της. Η MRC διασφαλίζει ότι οι σημαντικοί κίνδυνοι αναγνωρίζονται και τίθενται άμεσα υπόψη της ΕΔΚ του ΔΣ, καθώς και ότι οι ισχύουσες πολιτικές και διαδικασίες είναι επαρκείς για την ορθή διαχείριση των κινδύνων και τη συμμόρφωση με τις εποπτικές απαιτήσεις. Επιπλέον, η MRC καθορίζει τα κατάλληλα μέτρα διαχείρισης, τα οποία παρουσιάζονται και συζητούνται στην Εκτελεστική Επιτροπή (EXBO) και στη συνέχεια υποβάλλονται στη ΕΔΚ του ΔΣ για έγκριση.

Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου

Η Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων του Ομίλου, με επικεφαλής τον Group Chief Risk Officer (GCRO), ενεργεί ανεξάρτητα από τις επιχειρηματικές μονάδες και είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση, την επιμέτρηση και τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου, των κινδύνων αγοράς και ρευστότητας και των λειτουργικών κινδύνων. Αποτελείται από τη Γενική Διεύθυνση Πίστης του Ομίλου, τον Τομέα Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου (GCCS), τον Τομέα Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου του Ομίλου (GCRCACS), τον Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (GMCRS), τον Τομέα Λειτουργικού Κινδύνου του Ομίλου, τον Τομέα Επικύρωσης Μοντέλων και Διακυβέρνησης του Ομίλου, τη Μονάδα Στρατηγικού Σχεδιασμού και Λειτουργιών Διαχείρισης Κίνδυνου του Ομίλου (Group Risk Management Strategy Planning and Operations Unit) και τη Διεύθυνση Εποπτικών Σχέσεων & Σχεδιασμού Εξυγίανσης (η οποία έχει διπλή γραμμή αναφοράς ήτοι και προς το Group CFO).

Διαχείριση Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (ΜΕΑ)

Σε συνέχεια της Πράξης της Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ) 42/30.05.2014 και των τροποποιήσεων αυτής, η οποία ενισχύει περαιτέρω τις υφιστάμενες εποπτικές οδηγίες σχετικά με τη διαχείριση των πιστωτικών ανοιγμάτων σε καθυστέρηση και των μη εξυπηρετούμενων δανείων, η Τράπεζα ανέλαβε μια σειρά πρωτοβουλιών με σκοπό την προσαρμογή στις απαιτήσεις της ανωτέρω οδηγίας και την ενίσχυση των διαδικασιών διαχείρισης των προβληματικών δανείων. Ειδικότερα, η Τράπεζα μετέβαλε το λειτουργικό μοντέλο προβληματικών δανείων σε μία κάθετη οργανωτική δομή μέσω της δημιουργίας της Επιτροπής Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων (Troubled Assets Committee – TAC) και της Γενικής Διεύθυνσης Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων του Ομίλου (Troubled Assets Group General Division- TAG).

Επιτροπή Διαχείριση Προβληματικών Δανείων (Troubled Assets Committee – TAC)

Η TAC με απευθείας γραμμή αναφοράς στη BRC, έχει συσταθεί με σκοπό να παράσχει στρατηγική καθοδήγηση και παρακολούθηση των προβληματικών δάνειων της Τράπεζας διασφαλίζοντας την ανεξαρτησία της από τις υπόλοιπες επιχειρηματικές μονάδες και τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της Απόφασης 42/2014. Ειδικότερα, οι κυριότερες αρμοδιότητες της TAC αφορούν την παρακολούθηση της διαχείρισης των δανείων σε καθυστέρηση και της διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων δανείων, τη

διαμόρφωση και εφαρμογή της στρατηγικής διαχείρισης των προβληματικών δανείων, καθώς και την έγκριση και αξιολόγηση της βιωσιμότητας των μέτρων ρύθμισης και οριστικής διευθέτησης.

Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων του Ομίλου (Troubled Assets Group General Division- TAG)

Η TAG, η οποία έχει δημιουργηθεί ως μία ανεξάρτητη μονάδα, έχει ως επικεφαλής τον Αναπληρωτή Διευθύνοντα Σύμβουλο και Εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και είναι η υπεύθυνη για τη διαδικασία διαχείρισης των προβληματικών δανείων του Ομίλου, από το στάδιο που το δάνειο δεν παρουσιάζει καθυστέρηση για την περίπτωση δανείων υψηλού κινδύνου, έως το στάδιο της νομικής διευθέτησης. Διασφαλίζει τη στενή παρακολούθηση, τον αυστηρό έλεγχο και την προσαρμογή των προγραμμάτων, λαμβάνοντας υπόψη τις μακροοικονομικές εξελίξεις, το εποπτικό και νομοθετικό πλαίσιο, τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και τις νέες ή εξελιγμένες εσωτερικές απαιτήσεις.

Η TAG αποτελείται από τη Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Καθυστερήσεων Retail, τη Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Καθυστερήσεων Τραπεζικής Επιχειρήσεων, τον Τομέα Ανάκτησης Εξασφαλίσεων, τον Τομέα TAG Επιχειρηματικού Σχεδιασμού, τον Τομέα TAG Risk Management & Business Policies, τον Τομέα TAG Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου, και τον Τομέα Business Improvement Program Management. Η δομή της TAG είναι πλήρως διαχωρισμένη από τις επιχειρηματικές μονάδες της Τράπεζας τόσο σε όρους διαχείρισης λογαριασμών (account management) όσο και διαδικασίας πιστωτικής έγκρισης, διασφαλίζοντας διαφάνεια, ευελιξία, καλύτερη ιεράρχηση και υπεύθυνη διαχείριση και μετατοπίζει τη διαχείριση από την ελαχιστοποίηση των ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων στην ποιοτική διαχείρισή τους με γνώμονα την δημιουργία αξίας για την Τράπεζα, σύμφωνα με τη διάθεση ανάληψης κινδύνου του Ομίλου.

Η TAG συνεργάζεται με τον Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων για την αμοιβαία κατανόηση των πρακτικών που εφαρμόζονται και την ανάπτυξη των κατάλληλων μεθοδολογιών σχετικά με την αξιολόγηση των κινδύνων που απορρέουν από κάθε τύπο ρύθμισης δανείων και γενικά, την ανάπτυξη στρατηγικής διαχείρισης προβληματικών δανείων για όλα τα χαρτοφυλάκια. Οι εισηγήσεις και αναφορές της TAG στο Διοικητικό Συμβούλιο και τις Επιτροπές του υποβάλλονται και στον GCRO, ο οποίος εκφράζει γνώμη.

Οι βασικές αρχές διακυβέρνησης της TAG περιλαμβάνουν:

- διατήρηση μιας σαφούς διαχωριστικής γραμμής μεταξύ των επιχειρηματικών μονάδων και της διαχείρισης προβληματικών δανείων,
- διασφάλιση της άμεσης συμμετοχής της ανώτατης διοίκησης στη διαχείριση των προβληματικών δανείων και στη στενή παρακολούθηση των αντίστοιχων χαρτοφυλακίων,
- ανάπτυξη αποτελεσματικής στρατηγικής επίλυσης προβλημάτων μέσω καινοτόμων προτάσεων που θα οδηγήσουν σε βιώσιμες λύσεις, εξασφαλίζοντας μια ενιαία προσέγγιση για τη διαχείριση προβληματικών δανείων όλων των χαρτοφυλακίων,
- σχεδιασμό βελτιώσεων στην παρακολούθηση και παροχή στοχευμένων λύσεων με την κατηγοριοποίηση των δανειοληπτών σε καθυστέρηση σε τομείς και το σχεδιασμό των μεθόδων διαχείρισης και ανάκτησης απαιτήσεων ανά τομέα,
- περιορισμός των μη ενήμερων δανείων μέσω έγκαιρης παρέμβασης και σαφούς ορισμού των βασικών χρηματοοικονομικών στόχων των προβληματικών δανείων,
- παρακολούθηση των στατιστικών στοιχείων σχετικά με τον βαθμό καθυστέρησης των δανείων, καθώς και προσδιορισμός των ενεργειών περιορισμού του πιστωτικού κινδύνου,
- μεγιστοποίηση των στόχων σχετικά με τους πιστούχους που επιστρέφουν σε ενήμερη κατάσταση μέσω μέτρων ρύθμισης ή αποπληρωμών,
- παρακολούθηση των ζημιών που προέρχονται από προβληματικά δάνεια, και
- καθορισμός των κριτηρίων για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας των προτεινόμενων μέτρων ρύθμισης ή λύσεων, καθώς και των μέτρων οριστικής διευθέτησης, και σχεδιασμός των σχετικών δέντρων αποφάσεων.

Σε συνέχεια του Εταιρικού Μετασχηματισμού, των τιτλοποιήσεων Pillar και Cairo και τη συμφωνία αναφορικά με την FPS (σημ. 30, 34 και 43), η Τράπεζα θα αναθέσει τη διαχείριση των εναπομεινάντων ΜΕΑ (Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων) της στην FPS, μέσω μίας δεκαετούς συμφωνίας.

Η Eurobank θα συνεχίσει να έχει την κυριότητα και την επιχειρησιακή ευθύνη για την επίδοση των ΜΕΑ και θα διαχειρίζεται την σχέση με την FPS μέσω ενός δομημένου πλαισίου διακυβέρνησης και ελέγχου λειτουργιών.

Σε αυτό το πλαίσιο, εξειδικευμένη ομάδα της Eurobank θα είναι επιφορτισμένη με την εκπόνηση του σχεδίου μείωσης των ΜΕΑ, την ενεργή διαμόρφωση των στρατηγικών κατευθύνσεων και των Κύριων Δεικτών Απόδοσης (KPIs Key Performance Indicators) της FPS που θα διαχειρίζεται το χαρτοφυλάκιο, τη στενή παρακολούθηση της υλοποίησης των εγκεκριμένων στρατηγικών και των συμφωνιών συνεργασίας (SLA), και τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις εποπτικές απαιτήσεις.

Επιχειρησιακοί στόχοι για τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα (NPEs)

Τον Μάρτιο του 2019, η Eurobank και οι υπόλοιπες ελληνικές συστημικές τράπεζες ανταποκρίθηκαν στο νέο θεσμικό πλαίσιο και τις απαιτήσεις του SSM για τη διαχείριση των NPEs και υπέβαλλαν τη νέα Στρατηγική Διαχείρισης των NPEs (NPE Management Strategy) για το 2019-21, τόσο σε επίπεδο τράπεζας όσο και ομίλου για πρώτη φορά. Για την Eurobank συγκεκριμένα, στη νέα υποβολή έχει ληφθεί υπόψη το σχέδιο για την επιτάχυνση της μείωσης των NPEs, το οποίο ανακοινώθηκε στο πλαίσιο του πλάνου Μετασχηματισμού της.

Η Ελληνική κυβέρνηση για να στηρίξει τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων (Non Performing Loans-NPL) των τραπεζών, σχεδίασε ένα πρόγραμμα Προστασίας Περιουσιακών Στοιχείων (Asset Protection Scheme-APS), προκειμένου να τις βοηθήσει να τιτλοποιήσουν και να αφαιρέσουν NPL από τους ισολογισμούς τους. Τον Οκτώβριο του 2019, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το Ελληνικό πρόγραμμα APS, δηλώνοντας ότι οι κρατικές εγγυήσεις θα πρέπει να παρέχονται έναντι τιμήματος σύμφωνα με τους όρους της αγοράς ανάλογα με τον κίνδυνο που αναλαμβάνεται. Μετά την ψήφιση του νόμου 4649/2019 σχετικά με το APS και την συμφωνία με διεθνή επενδυτή για τα projects Cairo, (σημ. 34) και την πώληση της FPS (σημ. 30), η Eurobank επιδιώκει την επίτευξη στόχου 16% περίπου για το δείκτη των NPEs του Ομίλου, το πρώτο τρίμηνο του 2020 και σε ένα μονοψήφιο ποσοστό έως το 2021.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, το υπόλοιπο των NPEs του Ομίλου ανήλθε σε € 13 δις (Τράπεζα: € 12 δις) μειωμένο κατά € 3,7 δις (Τράπεζα: € 3,2 δις) συγκριτικά με την 31 Δεκεμβρίου 2018.

Η Τράπεζα έχει ενσωματώσει πλήρως τη στρατηγική των NPEs στις διαδικασίες διαχείρισης και το επιχειρησιακό της σχέδιο. Οι εποπτικές αρχές επανεξετάζουν την πρόοδο του Ομίλου για την επίτευξη των επιχειρησιακών στόχων του σε τριμηνιαία βάση και ζητούνται πρόσθετα διορθωτικά μέτρα εάν κριθεί απαραίτητο.

Την 12 Μαρτίου 2020, η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών ανακοίνωσε ενέργειες, προκειμένου να μετριάσει την επίπτωση της επιδημίας κορωνοϊού στον τραπεζικό κλάδο της ΕΕ, ανακοινώνοντας μεταξύ άλλων, ότι υπάρχει ευελιξία στην εφαρμογή των κατευθυντήριων οδηγιών της για τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων και ρυθμισμένων ανοιγμάτων. Επιπλέον, ζητά στενό διάλογο μεταξύ των εποπτικών αρχών και των τραπεζών, για τις στρατηγικές τους αναφορικά με τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα κατά περίπτωση (σημ. 2).

Νομοθετικό πλαίσιο

Ένα νέο πλαίσιο προστασίας της πρώτης κατοικίας ψηφίστηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο τον Μάρτιο του 2019 (Νόμος 4605/2019) με στόχο να στηρίξει τις προσπάθειες των τραπεζών για τη μείωση των NPEs μέσω ενός πιο αποτελεσματικού μηχανισμού διαχείρισης προβληματικών δανείων, του περιορισμού των στρατηγικών εκπρόθεσμων οφειλετών και εν τέλει της βελτίωσης της συνέπειας πληρωμών. Η κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι μετά τη λήξη του εν λόγω πλαισίου, τον Απρίλιο του 2020, θα καταρτίσει ένα ολοκληρωμένο Πτωχευτικό Πλαίσιο Ιδιωτών.

5.2.1 Πιστωτικός Κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημιάς λόγω αδυναμίας του αντισυμβαλλόμενου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις πληρωμών του κατά την ημερομηνία λήξης τους.

Ο κίνδυνος χώρας είναι ο κίνδυνος ζημιών που προκύπτουν από διασυνοριακές δανειοδοτικές και επενδυτικές δραστηριότητες και αφορά στην αβεβαιότητα που συνδέεται με την έκθεση σε μια συγκεκριμένη χώρα. Αυτή η αβεβαιότητα μπορεί να σχετίζεται με διάφορους παράγοντες συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου ζημιών λόγω εθνικοποίησης, απαλλοτρίωσης, αναδιάρθρωσης του χρέους και μεταβολής των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Ο κίνδυνος διακανονισμού είναι ο κίνδυνος που προκύπτει κατά την εκκαθάριση των πληρωμών, για παράδειγμα για συναλλαγές σε χρηματοπιστωτικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων και των συναλλαγών νομισμάτων. Ο κίνδυνος προκύπτει όταν εμβάζονται χρηματικά ποσά προτού εξακριβωθεί ότι έχουν ληφθεί οι πληρωμές των αντισυμβαλλομένων.

Ο πιστωτικός κίνδυνος της Τράπεζας προκύπτει κυρίως από το δανεισμό ιδιωτών και επιχειρήσεων, περιλαμβανομένων των μέτρων προστασίας που παρέχονται, όπως χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και πιστωτικές επιστολές, καθώς και από άλλες δραστηριότητες, όπως επενδύσεις σε χρεωστικούς τίτλους, εμπορικές δραστηριότητες, δραστηριότητες σε κεφαλαιαγορές και δραστηριότητες διακανονισμού. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κυριότερος κίνδυνος στον οποίο εκτίθεται η Τράπεζα, η διαχείρισή του γίνεται ενεργά, και παρακολουθείται στενά από κεντροποιημένες μονάδες κινδύνου, οι οποίες αναφέρονται στον GCRO.

(α) Πιστοδοτική διαδικασία εγκρίσεων

Οι διαδικασίες έγκρισης των πιστοδοτήσεων και αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων είναι κεντροποιημένες σε επίπεδο χώρας. Ο επαρκής διαχωρισμός των καθηκόντων διασφαλίζει την ανεξαρτησία μεταξύ των στελεχών που είναι υπεύθυνοι για την σχέση με τον πελάτη, την διαδικασία έγκρισης και εκταμίευσης του δανείου, καθώς και την παρακολούθηση αυτού σε όλη τη διάρκεια του.

Επιτροπές Πιστοδοτήσεων

Η διαδικασία έγκρισης των πιστοδοτήσεων των επιχειρηματικών δανείων είναι κεντροποιημένη και πραγματοποιείται μέσω επιτροπών πιστοδοτήσεων με κλιμακούμενα εγκριτικά όρια, με σκοπό τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου. Οι βασικές επιτροπές είναι οι εξής:

- Επιτροπές Πιστοδοτήσεων (κεντρικές και τοπικές), οι οποίες είναι εξουσιοδοτημένες να εγκρίνουν νέες πιστοδοτήσεις, να ανανεώνουν ή να τροποποιούν τα υπάρχοντα όρια στα επίπεδα εγκρίσεών τους, τα οποία καθορίζονται με βάση τη συνολική έκθεση στον πιστούχο, την κατηγορία κινδύνου (υψηλή, μεσαία ή χαμηλή), όπως επίσης και την αξία και το είδος των παρεχόμενων εξασφαλίσεων,
- Επιτροπές Πιστωτικών Χειρισμών (ΕΠΙΧ), οι οποίες λαμβάνουν αποφάσεις για θέματα πιστοδοτήσεων και ενεργειών που πρέπει να πραγματοποιηθούν για πελάτες σε δυσχερή οικονομική θέση,
- Διεθνείς Επιτροπές Πιστοδοτήσεων (Περιφερειακή και Χωρών), που έχουν συσταθεί για πιστοδοτήσεις σε επιχειρηματικούς πελάτες των θυγατρικών τραπεζών του Ομίλου στο εξωτερικό, εξουσιοδοτημένες να εγκρίνουν νέα όρια, να ανανεώνουν ή να τροποποιούν υφιστάμενα μέσα στα επίπεδα εγκριτικών ευχερειών τους, ανάλογα με τη συνολική έκθεση στον πιστούχο, την κατηγορία κινδύνου του (υψηλή, μεσαία ή χαμηλή), καθώς και με την αξία και το είδος των παρεχόμενων εξασφαλίσεων,
- Διεθνείς Επιτροπές Ειδικού Χειρισμού που έχουν συσταθεί για το χειρισμό επιχειρηματικών πιστούχων σε δυσχερή οικονομική θέση των θυγατρικών τραπεζών του Ομίλου στο εξωτερικό.

Οι επιτροπές πιστοδοτήσεων συνεδριάζουν σε εβδομαδιαία βάση ή και συχνότερα, όταν αυτό απαιτείται.

Γενική Διεύθυνση Πίστης του Ομίλου

Οι κύριες δραστηριότητες της Γενικής Διεύθυνσης Πίστης του Ομίλου είναι οι ακόλουθες:

- Επισκόπηση και αξιολόγηση πιστοδοτικών αιτημάτων που αφορούν σε:
- (α) εγχώριες μεγάλες και μεσαίες επιχειρήσεις όλων των διαβαθμίσεων κινδύνου,
- (β) εξειδικευμένες χρηματοδοτήσεις, όπως του ναυτιλιακού κλάδου και χρηματοδοτήσεων υποδομών, μεγάλων εμπορικών ακινήτων και ξενοδοχειακών μονάδων (structured finance), και
- (γ) πελάτες λιανικής τραπεζικής (μικρές επιχειρήσεις και ιδιώτες) πάνω από ένα προκαθορισμένο όριο,
- Σύνταξη ανεξάρτητης γνωμοδότησης κινδύνου για κάθε πιστοδοτικό αίτημα που περιλαμβάνει:
- (α) αξιολόγηση του προφίλ κινδύνου του πιστούχου λαμβάνοντας υπόψη ποιοτικούς και ποσοτικούς παράγοντες κινδύνου (όπως κινδύνους αγοράς, λειτουργικούς, διαρθρωτικούς και οικονομικούς),
- (β) την ανάλυση του τομέα δραστηριοποίησης του πιστούχου, και
- (γ) προτάσεις για τη διαμόρφωση πιστοδοτικών συναλλαγών που να είναι ικανοποιητικά καλυμμένες και επαρκώς ελεγχόμενες από την Τράπεζα,
- Αξιολόγηση και επιβεβαίωση των πιστοληπτικών διαβαθμίσεων για κάθε πιστούχο ώστε να αντικατοπτρίζουν τους αντίστοιχους κινδύνους,
- Συμμετοχή με δικαίωμα ψήφου σε όλες τις επιτροπές πιστοδοτήσεων σύμφωνα με τις διαδικασίες εγκρίσεων (με εξαίρεση την ΕΠΙΧ Ι - συμμετοχή χωρίς δικαίωμα ψήφου),
- Ενεργή συμμετοχή σε κανονιστικούς και εξωτερικούς ελέγχους της Τράπεζας,
- Προετοιμασία εξειδικευμένων αναφορών προς τη Διοίκηση της Τράπεζας σε τακτή βάση, σε σχέση με τους 25 μεγαλύτερους πιστοδοτούμενους ομίλους της Τράπεζας και στατιστικά αναφορικά με τις εγκρίσεις νέων χρηματοδοτήσεων,
- Διαφύλαξη της συμμόρφωσης των πιστοδοτικών μονάδων με συγκεκριμένες πολιτικές (όπως διαδικασία SPPI/Derecognition, αξιολόγηση πελατών σε εξατομικευμένη βάση για σκοπούς απομείωσης, περιβαλλοντική και κοινωνική πολιτική) και,
- Παροχή εξειδικευμένης γνώσης, εμπειρίας και υποστήριξης σε άλλες διευθύνσεις της Τράπεζας, σε σχέση με επιχειρηματικές και πιστοδοτικές διαδικασίες, πολιτικές καλύψεων, νέα δανειακά προϊόντα και σχήματα ρύθμισης.

Η Γενική Διεύθυνση Πίστης του Ομίλου μέσω του εξειδικευμένου Διεθνούς Τομέα Πίστεως είναι υπεύθυνη για την ενεργή συμμετοχή στο σχεδιασμό, την υλοποίηση και την επισκόπηση της πιστοδοτικής διαδικασίας για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο των

θυγατρικών στο εξωτερικό. Επιπρόσθετα, ο Τομέας συμβουλεύει και υποστηρίζει τις Διευθύνσεις Διαχείρισης Κινδύνων των θυγατρικών στο εξωτερικό.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο Τομέας είναι υπεύθυνος για την υλοποίηση, ανάμεσα σε άλλα και των παρακάτω δραστηριοτήτων:

- Συμμετοχή με δικαίωμα ψήφου σε όλες τις Διεθνείς επιτροπές (Περιφερειακή, Χωρών και Ειδικού Χειρισμού),
- Συμμετοχή στις συνεδριάσεις των Επιτροπών Παρακολούθησης Ειδικού Χειρισμού που παρακολουθούν και αποφασίζουν την στρατηγική των προβληματικών επιχειρηματικών σχέσεων με δανειακά υπόλοιπα μεγαλύτερα ενός ορίου που από κοινού θέτει ο Τομέας Διεθνούς Πίστης και ο Τομέας TAG της κάθε χώρας,
- Παροχή συμβουλών για βέλτιστες πρακτικές στις μονάδες πιστοδοτήσεων των θυγατρικών στο εξωτερικό και υλοποίηση ειδικών έργων του Ομίλου όπως η απόκτηση ή/και πωλήσεις δανείων του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου που σχετίζονται με τον κίνδυνο των πιστοδοτήσεων και
- Σε συνεργασία με τον Τομέα Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου διενεργεί ελέγχους σχετικά με την ποιότητα των δανειακών χαρτοφυλακίων καθώς επίσης και ειδικών κατηγοριών δανείων.

Οι θυγατρικές του Ομίλου σε Βουλγαρία, Ρουμανία, Σερβία, Κύπρο και Λουξεμβούργο έχουν την ίδια δομή διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου και τις ίδιες διαδικασίες ελέγχου με τη Τράπεζα και αναφέρονται απευθείας στον GCRO. Οι πολιτικές και οι διαδικασίες διαχείρισης κινδύνου εγκρίνονται και παρακολουθούνται από τους τομείς πιστωτικού κινδύνου της Τράπεζας, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι οδηγίες σε επίπεδο Ομίλου τηρούνται και ότι η στρατηγική πιστωτικού κινδύνου εφαρμόζεται ομοιόμορφα στον Όμιλο.

Επιπροσθέτως, πληροφόρηση αναφορικά με την παρακολούθηση του πιστωτικού κινδύνου των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων παρατίθεται στην ενότητα των «Διαχείριση Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (ΜΕΑ)».

Εγκριτική διαδικασία Λιανικής Τραπεζικής

Η εγκριτική διαδικασία για πιστοδοτήσεις προς μικρές επιχειρήσεις (με κύκλο εργασιών μέχρι € 5 εκατ.) γίνεται κεντροποιημένα, βάσει συγκεκριμένων οδηγιών σχετικά με τις αποδεκτές εξασφαλίσεις και την αρχή “four eyes principle”. Η αξιολόγηση στηρίζεται στην ανάλυση της οικονομικής κατάστασης του πιστούχου, καθώς και σε στατιστικά υποδείγματα (statistical scorecards).

Η εγκριτική διαδικασία για πιστοδοτήσεις προς ιδιώτες (Individual Banking, καταναλωτικά και στεγαστικά δάνεια) γίνεται επίσης κεντροποιημένα και διαφοροποιείται μεταξύ ενήμερου και μη ενήμερου χαρτοφυλακίου. Υποστηρίζεται από την χρήση εξειδικευμένων υποδειγμάτων (credit scoring models), καθώς και την εφαρμογή πιστοδοτικών κριτηρίων που βασίζονται στη συναλλακτική συμπεριφορά και την οικονομική κατάσταση των δανειοληπτών, περιλαμβανομένης της ύπαρξης ακίνητης περιουσίας, το είδος και την ποιότητα των εξασφαλίσεων και άλλους παράγοντες. Η συνεχής παρακολούθηση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου και τυχόν αποκλίσεων που μπορεί να προκύψουν, οδηγεί σε αναπροσαρμογή των πολιτικών και των διαδικασιών πιστοδοτήσεων, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο.

(β) Παρακολούθηση Πιστωτικού Κινδύνου

Τομέας Πιστωτικού Ελέγχου Ομίλου

Ο Τομέας Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου παρακολουθεί και αξιολογεί την ποιότητα όλων των δανειακών χαρτοφυλακίων και λειτουργεί ανεξάρτητα από τις επιχειρησιακές μονάδες της Τράπεζας. Ο Τομέας Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου αναφέρεται απευθείας στον GCRO.

Οι κύριες δραστηριότητες του Τομέα Πιστωτικού Ελέγχου του Ομίλου περιλαμβάνουν:

- επίβλεψη, υποστήριξη και συντήρηση των συστημάτων διαβάθμισης πιστοληπτικής ικανότητας και απομείωσης που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου,
- ανάπτυξη, επίβλεψη και υποστήριξη της εφαρμογής Transactional Rating (TR), η οποία υπολογίζει, για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο, το συνολικό κίνδυνο μιας δανειακής σχέσης λαμβάνοντας υπόψη την πιστοληπτική ικανότητα του πιστούχου και τις προβλεπόμενες εξασφαλίσεις,
- παρακολούθηση και αξιολόγηση της απόδοσης των δανειακών χαρτοφυλακίων του Ομίλου,
- επίβλεψη και έλεγχο των μονάδων διαχείρισης πιστωτικού κίνδυνου των θυγατρικών του εξωτερικού,
- τακτική παρακολούθηση και παρουσίαση ανά τρίμηνο της συνολικής εικόνας των πιστωτικών ανοιγμάτων στο Διοικητικό Συμβούλιο και στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων, με συνοδευτικές αναλύσεις,

- παρακολούθηση και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των υιοθετημένων στρατηγικών και προτεινόμενων λύσεων σχετικά με την αντιμετώπιση και επίτευξη των στόχων μείωσης των μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων (NPEs), όπως αυτοί κοινοποιήθηκαν και συμφωνήθηκαν με τις Εποπτικές Αρχές,
- πραγματοποίηση ελέγχων και σύνταξη γραπτών αναφορών προς τη Διοίκηση για την ποιότητα όλων των δανειακών χαρτοφυλακίων του Ομίλου και την τήρηση των υφιστάμενων κανονισμών της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής (EBA),
- διασφάλιση ότι οι κατηγοριοποιήσεις κατά EBA γίνονται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις και οδηγίες,
- συμμετοχή στην έγκριση νέων πιστωτικών πολιτικών και νέων δανειακών προϊόντων,
- συμμετοχή στην Επιτροπή Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων,
- παρουσία στις συνεδριάσεις των εγκριτικών Επιτροπών Πιστοδοτήσεων, καθώς επίσης και των Επιτροπών Πιστωτικών Χειρισμών χωρίς δικαίωμα ψήφου,
- χάραξη της πολιτικής προβλέψεων πιστωτικού κινδύνου του Ομίλου και τακτή αξιολόγηση της επάρκειάς τους για όλα τα δανειακά χαρτοφυλάκια του Ομίλου,
- σύνταξη, σε συνεργασία με τις αρμόδιες δανειακές μονάδες, των εγχειριδίων πιστωτικής πολιτικής για τους ενήμερους πελάτες, και
- παροχή καθοδήγησης και παρακολούθηση της διαδικασίας σχεδιασμού και αξιολόγησης των πιστωτικών πολιτικών πριν την έγκρισή τους από τη Διοίκηση.

Επιπροσθέτως, στα πλαίσια της αξιολόγησης της απόδοσης του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου, ο Τομέας Πιστωτικού Ελέγχου μέσω της εξειδικευμένης μονάδας Early Warning Unit (EWU) είναι επίσης υπεύθυνος να αξιολογεί το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο και να εντοπίζει σημάδια πιθανής δυσκολίας αποπληρωμής στο μέλλον (distress signals) για συγκεκριμένους πιστούχους. Το EWU έχει αναπτύξει μία πολυπαραμετρική εφαρμογή η οποία λειτουργεί παράλληλα με τα συστήματα αξιολόγησης της Τράπεζας (rating systems) και στοχεύει στην εύρεση εκείνων των πιστούχων, των οποίων η χρηματοοικονομική κατάσταση μπορεί να χειροτερεύσει σημαντικά στο μέλλον και συνεπώς η Τράπεζα θα πρέπει να προβεί σε ενέργειες στενής παρακολούθησης και πιο αποτελεσματικής διαχείρισης.

Τομέας Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου Ομίλου

Ο Τομέας Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου του Ομίλου εφαρμόζει και τηρεί τη μέθοδο των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων (Internal Ratings Based - IRB approach) σύμφωνα με το πλαίσιο της Βασιλείας (Basel framework) και της Οδηγίας για τις Κεφαλαιακές Απαιτήσεις (Capital Requirements Directive - CRD) και τηρεί επίσης τα μοντέλα αξιολόγησης του πιστωτικού κίνδυνου για τα δανειακά χαρτοφυλάκια του Ομίλου. Ο Τομέας αναφέρεται στον GCRO.

Συγκεκριμένα, οι κύριες δραστηριότητες του Τομέα Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου περιλαμβάνουν:

- έλεγχο, επιμέτρηση και παρακολούθηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων που απορρέουν από το δανειακό χαρτοφυλάκιο της Τράπεζας καθώς και των αναφορών προς τη Διοίκηση και τις εποπτικές αρχές (ΕΚΤ/SSM),
- επιμέτρηση, παρακολούθηση των παραμέτρων κινδύνου (PD, LGD, EAD) για σκοπούς υπολογισμού της κεφαλαιακής επάρκειας, καθώς και την εκτίμηση σχετικών παραμέτρων κινδύνου (όπως αυτήν της πιθανότητας αθέτησης - PD κατά το επόμενο 12μηνο καθώς επίσης και για καθ' όλη τη διάρκεια ζωής των δανείων) για σκοπούς υπολογισμού απομείωσης,
- αξιολόγηση της ομαδοποίησης των δανειακών ανοιγμάτων, διασφάλιση της ομοιογένειάς τους σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ, επαναξιολόγηση και επανακαθορισμός του ορίου σχετικά με τη σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου (SICR threshold),
- μηνιαίος υπολογισμός της κεφαλαιακής επάρκειας (Pillar 1) και προετοιμασία των σχετικών αναφορών (Common Reporting - COREP, Supervisory Review and Evaluation Process - SREP) προς τη Διοίκηση και τις εποπτικές αρχές σε τριμηνιαία βάση,
- διενέργεια stress tests για εσωτερικούς και εποπτικούς σκοπούς (EBA/SSM) και συντήρηση της υποδομής για τη διενέργεια αυτών των ασκήσεων,
- συντονισμός της διενέργειας των stress test για τα δανειακά χαρτοφυλάκια σε επίπεδο Ομίλου,
- παρακολούθηση του εποπτικού πλαισίου σε σχέση με το πλαίσιο IRB, εκτίμηση της επίπτωσης μέσω της εκπόνησης και διαχείρισης των σχετικών έργων,
- διαχείριση της ανάπτυξης, εφαρμογής, παρακολούθησης των IRB μοντέλων για τη μέτρηση της πιθανότητας αθέτησης υποχρέωσης (probability of default - PD), της ζημιάς δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (loss given default - LGD) και της έκθεσης κατά την αθέτηση υποχρέωσης (exposure at default - EAD) για την αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου,
- προετοιμασία αναλύσεων πιστωτικού κινδύνου για την αξιολόγηση της επάρκειας του εσωτερικού κεφαλαίου (ICAAP) με βάση τον Πυλώνα 2,
- υλοποίηση του σχεδίου σταδιακής εφαρμογής (roll out) των IRB μοντέλων του Ομίλου,
- προετοιμασία των δημοσιοποιήσεων του Πυλώνα 3 για τον πιστωτικό κίνδυνο,

- παρακολούθηση του ρυθμιστικού πλαισίου σε σχέση με τα παραπάνω, εκτίμηση της επίπτωσης τους και έναρξη και διαχείριση των σχετικών έργων,
- προετοιμασία τακτικών αναφορών προς τον GCRO, την MRC και την BRC για: τα αποτελέσματα επικύρωσης των μοντέλων αξιολόγησης πιστωτικού κινδύνου, την εξέλιξη των παραμέτρων πιστωτικού κινδύνου (PD, LGD, EAD), την ενημέρωση αναφορικά με αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο και εκτίμηση της επίπτωσης τους, και τα αποτελέσματα ασκήσεων AQRs,
- καθοδήγηση, παρακολούθηση και επίβλεψη των διευθύνσεων Πιστωτικού Κινδύνου των θυγατρικών σε ό,τι αφορά τη μοντελοποίηση, τις μεθοδολογίες για την διενέργεια stress tests και άλλα θεσμικά θέματα αναφορικά με τον πιστωτικό κίνδυνο,
- παρακολούθηση και καθοδήγηση των θυγατρικών του εξωτερικού για θέματα που άπτονται του πιστωτικού κινδύνου ICAAP, διενέργεια stress tests και λοιπών εποπτικών θεμάτων, σύμφωνα με τα πρότυπα του Ομίλου, καθώς και αξιολόγηση σχετικά με τη διενέργεια ασκήσεων stress σε τοπικό επίπεδο,
- συμμετοχή στην προετοιμασία του επιχειρηματικού πλάνου, του πλάνου που αφορά τους στόχους μείωσης των NPEs και του πλάνου ανακεφαλαιοποίησης (recovery plan) του Ομίλου σε σχέση με την εξέλιξη της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού και των κεφαλαιακών απαιτήσεων των δανειακών χαρτοφυλακίων (εκτιμώμενες προβλέψεις και σταθμισμένο ενεργητικό - RWAs) καθώς επίσης και συμμετοχή στις αρμόδιες επιτροπές,
- υποστήριξη των επιχειρηματικών μονάδων στη χρήση μοντέλων πιστωτικού κινδύνου για λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων και αποφάσεων για σκοπούς χρηματοδότησης, στην εκτίμηση της κεφαλαιακής επίπτωσης των στρατηγικών πρωτοβουλιών και στην ανάπτυξη και χρήση των δεικτών που σχετίζονται με κινδύνους όπως ο δείκτης RAROC (Risk Adjusted Return on Capital) κλπ. και
- παροχή βοήθειας στη Διεύθυνση Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων του Ομίλου στην αξιολόγηση της επίπτωσης του κινδύνου για διάφορα προγράμματα και προϊόντα.

Τομέας Επικύρωσης Μοντέλων και Διακυβέρνησης Ομίλου

Ο Τομέας Επικύρωσης Μοντέλων και Διακυβέρνησης του Ομίλου συστάθηκε το Σεπτέμβριο του 2018 έχοντας ως κύρια εντολή:

- τη σύσταση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου διακυβέρνησης και επικύρωσης των μοντέλων, και
- την ανεξάρτητη επικύρωση της τεχνικής και λειτουργικής αρτιότητας όλων των μοντέλων που χρησιμοποιούνται από τον
- Όμιλο και των παραμέτρων τους, καθώς και τη συμμόρφωσή τους με τις διατάξεις του κανονιστικού πλαισίου.

Πιο συγκεκριμένα, οι δραστηριότητες του τομέα περιγράφονται ως εξής:

- προετοιμασία και επικαιροποίηση του πλαισίου μοντέλων του Ομίλου (για να περιλαμβάνει ορισμό μοντέλου, ρόλοι ανά μοντέλο, αρχές και μεθοδολογία κατηγοριοποίησης μοντέλων, αρχές επικύρωσης μοντέλων, κατάταξη σημαντικότητας και καθορισμός ορίων, διαχείριση μητρώου μοντέλων, κ.ο.κ.),
- δημιουργία και επικαιροποίηση του Μητρώου Μοντέλων του Ομίλου,
- αξιολόγηση της κατηγοριοποίησης των μοντέλων σύμφωνα με την προβλεπόμενη μεθοδολογία του Πλαισίου Μοντέλων του Ομίλου,
- προετοιμασία και επικαιροποίηση του Πλαισίου Επικύρωσης Μοντέλων του Ομίλου και παροχή υποστήριξης στις θυγατρικές του Ομίλου κατά την εφαρμογή του,
- παρακολούθηση για τυχόν τροποποιήσεις στις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΚΤ σχετικά με την επικύρωση μοντέλων,
- υποβολή προτάσεων και παραπομπή για έγκριση των ποσοτικών ορίων με σκοπό την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των ελέγχων επικύρωσης των μοντέλων,
- διενέργεια ελέγχων επικύρωσης μοντέλων σύμφωνα με το Πλαίσιο Επικύρωσης Μοντέλων του Ομίλου κα τις εποπτικές απαιτήσεις,
- προετοιμασία λεπτομερών αναφορών προς την BRC σε ετήσια βάση για τα αποτελέσματα επικύρωσης των μοντέλων σύμφωνα με τις συγκεκριμένες απαιτήσεις του επικυρωμένου μοντέλου και τυχόν υποβολή προτεινόμενου σχεδίου αποκατάστασης,
- διάδοση των αποτελεσμάτων σχετικά με τον έλεγχο επικύρωσης των μοντέλων στις BRC ή MRC του Ομίλου κατόπιν αναφοράς τους στον CRO του Ομίλου, όπου κρίνεται αναγκαίο,
- προετοιμασία σχεδίου δράσης για τυχόν ανάληψη ενεργειών αποκατάστασης ως αποτέλεσμα των ελέγχων που εφαρμοστήκαν σχετικά με την επικύρωση των μοντέλων και παραπομπή του σχεδίου προς έγκριση από την αρμόδια Διοικούσα Αρχή,
- συμμετοχή στη διαδικασία έγκρισης των νέων μοντέλων τα οποία αξιολογούν την ακρίβεια και καταλληλόλητα των συστημάτων αξιολόγησης, και
- παρακολούθηση πρακτικών του κλάδου σχετικά με την ανάπτυξη και χρήση των μοντέλων καθώς και παρακολούθηση σχετικών κατευθυντήρων γραμμών της ΕΚΤ και περιοριστικών μέτρων.

Τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου

Ο Τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Αγοράς και Κινδύνου Αντισυμβαλλόμενου (Group Market and Counterparty Risk-GMCRS) έχει την ευθύνη για την επιμέτρηση, παρακολούθηση και τακτική αναφορά της έκθεσης του Ομίλου στον κίνδυνο αντισυμβαλλομένου, δηλ. του κινδύνου ζημιάς λόγω αδυναμίας του αντισυμβαλλομένου να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις στο πλαίσιο δραστηριοτήτων της μονάδας διαχείρισης διαθεσίμων, όπως συναλλαγές χρεογράφων και παραγώγων, συμφωνίες επαναγοράς και επαναπώλησης τίτλων, τοποθετήσεις στην διατραπεζική αγορά και λοιπά.

Επιπρόσθετα, ο τομέας GMCRS παρακολουθεί και αναφέρει σε τακτά χρονικά διαστήματα τα πιστωτικά όρια των χωρών, την έκθεσή τους σε κινδύνους και αναφέρει τις υπερβάσεις των ορίων στη Διοίκηση. Ο τομέας GMCRS χρησιμοποιεί μια αναλυτική μέθοδο, η οποία έχει εγκριθεί από την BRC, για τον προσδιορισμό του αποδεκτού επιπέδου κινδύνου ανά χώρα, συμπεριλαμβανομένων των χωρών στις οποίες ο Όμιλος έχει στρατηγική παρουσία.

Ο Όμιλος θεσπίζει όρια κινδύνου αντισυμβαλλομένου, τα οποία βασίζονται κυρίως στην πιστοληπτική διαβάθμιση του αντισυμβαλλομένου, όπως αυτή παρέχεται από διεθνείς οίκους αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, στην κατηγορία του προϊόντος και τη ληκτότητα της συναλλαγής (π.χ. όρια ελέγχου του ποσού και της διάρκειας των καθαρών ανοιχτών θέσεων σε παράγωγα, της έκθεσης σε κυβερνητικά ομόλογα και σε χρεόγραφα από τιτλοποιήσεις κλπ.). Επιπρόσθετα ο Όμιλος θέτει όρια τα οποία εφαρμόζονται για επενδύσεις σε διαπραγματεύσιμους τίτλους. Για μη διαπραγματεύσιμους τίτλους τα όρια που εφαρμόζονται προσδιορίζονται από τις κατάλληλες επιτροπές Πιστωτικών Κινδύνων.

Ο τομέα GMCRS διατηρεί και επικαιροποιεί τα συστήματα παρακολούθησης των ορίων και διασφαλίζει την ορθότητα και τη συμμόρφωση των ορίων όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων του Ομίλου με τις πολιτικές της Τράπεζας, όπως εγκρίθηκαν από τα αρμόδια διοικητικά της όργανα.

Η χρήση των ανωτέρω ορίων, τυχόν υπερβάσεις αυτών, καθώς και η συνολική έκθεση ανά θυγατρική του Ομίλου, ανά αντισυμβαλλόμενο και κατηγορία προϊόντος παρακολουθούνται από τον τομέα GMCRS σε καθημερινή βάση. Οι συμβάσεις που μειώνουν τον κίνδυνο λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της τελικής έκθεσης.

Επιπλέον ο τομέας GMCRS διασφαλίζει ότι η έκθεση που προκύπτει από αντισυμβαλλόμενους είναι σύμφωνη με το εγκεκριμένο πλαίσιο ορίων κάθε χώρας. Το σύστημα μέτρησης και αναφορών της έκθεσης στον κίνδυνο αντισυμβαλλομένου που χρησιμοποιείται από το GMCRS είναι επίσης διαθέσιμο στις διευθύνσεις διαχείρισης διαθεσίμων των θυγατρικών του Ομίλου, επιτρέποντάς τους να παρακολουθούν τόσο την έκθεση όσο και τα διαθέσιμα όρια ανά αντισυμβαλλόμενο.

Επιπρόσθετα, για το χαρτοφυλάκιο εταιρικών ομολόγων της Τράπεζας, ο τομέας GMCRS επιμετρά και επιβλέπει σε καθημερινή βάση τα συνολικά ονομαστικά όρια, τη συγκέντρωση ανά τομέα και τη μέγιστη θέση ανά εκδότη. Επίσης, χρησιμοποιεί ένα εργαλείο επιμέτρησης για την παρακολούθηση πιθανών υποβαθμίσεων πιστωτικής διαβάθμισης και της ιδιάζουσας διεύρυνσης των επιτοκιακών αποκλίσεων (spreads) από την ημερομηνία αγοράς ενημερώνοντας τη Διοίκηση για κάθε υπέρβαση.

Ο τομέας GMCRS εφαρμόζει τις βέλτιστες πρακτικές της αγοράς και διασφαλίζει την συμμόρφωση όλων των εμπλεκόμενων μερών στα όρια των πολιτικών και διαδικασιών. Σε αυτή την κατεύθυνση, για διάφορες μονάδες και θυγατρικές εξωτερικού, ο τομέας GMCRS παρέχει υποστήριξη και καθοδήγηση για την εφαρμογή των οδηγιών και πολιτικών αναφορικά με τα όρια.

Επιπλέον, ο τομέας GMCRS προετοιμάζει εξειδικευμένες αναφορές για τη Διοίκηση μαζί με τακτικές αναφορές που περιλαμβάνουν την αναφορά για την έκθεση στο Ελληνικό Δημόσιο, η οποία επίσης παρέχεται στις εποπτικές αρχές (ECB/SSM).

(γ) Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο

Ο κύριος σκοπός των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, είναι η διασφάλιση της διαθεσιμότητας των συμφωνηθέντων κεφαλαίων στους πελάτες. Οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις φέρουν τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο όπως τα δάνεια, καθώς αντιπροσωπεύουν ανέκκλητες διαβεβαιώσεις ότι η Τράπεζα θα προβεί σε πληρωμές, σε περίπτωση που κάποιος πελάτης δεν μπορεί να εξοφλήσει τις υποχρεώσεις του προς τρίτους. Οι ενέγγυες πιστώσεις, οι οποίες είναι γραπτές δεσμεύσεις της Τράπεζας, εκ μέρους ενός πελάτη που εξουσιοδοτεί κάποιον τρίτο να εκδίδει διαταγές πληρωμής εις βάρος της Τράπεζας, μέχρι ενός προκαθορισμένου ποσού και υπό ειδικούς όρους και συνθήκες, είναι εξασφαλισμένες από το υποκείμενο φορτίο εμπορευμάτων που σχετίζονται και συνεπώς φέρουν μικρότερο κίνδυνο από ότι ένα δάνειο. Οι δεσμεύσεις για επέκταση της πίστωσης αντιπροσωπεύουν συμβατικές υποχρεώσεις για παροχή πίστωσης με προκαθορισμένους όρους και προϋποθέσεις (σημ. 42) σε μορφή δανείων, εγγυήσεων ή ενέγγυων πιστώσεων για τις οποίες η Τράπεζα συνήθως εισπράττει προμήθεια δέσμευσης. Οι δεσμεύσεις αυτές είναι ανέκκλητες μέχρι τη λήξη της πίστωσης ή μπορούν να ανακληθούν μόνο μετά από σημαντικό δυσμενές γεγονός.

(δ) Κίνδυνος συγκέντρωσης

Η Τράπεζα καθορίζει τα επίπεδα πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνει, με την επιβολή ορίων έκθεσης ανά πιστούχο ή ομάδα πιστούχων και ανά κλάδο δραστηριότητας. Η έκθεση σε κάθε πιστούχο περιορίζεται περαιτέρω με υπό-όρια που καλύπτουν την έκθεση σε στοιχεία εντός και εκτός ισολογισμού, και με ημερήσια όρια κινδύνου διακανονισμού σε σχέση με εμπορεύσιμα στοιχεία, όπως προθεσμιακά συμβόλαια ξένου συναλλάγματος.

Αυτού του είδους οι κίνδυνοι παρακολουθούνται σε περιοδική βάση και υπόκεινται σε ετήσια ή συχνότερη αναθεώρηση. Οι συγκεντρώσεις κινδύνου παρακολουθούνται τακτικά και αναφέρονται στην Επιτροπή Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου (Board Risk Committee – BRC). Οι αναφορές αυτές περιλαμβάνουν τα 25 μεγαλύτερα πιστωτικά ανοίγματα, τους κυριότερους πελάτες υπό επιτήρηση και προβληματικούς πελάτες, ανάλυση ανά κλάδο, ανάλυση ανά βαθμίδα διαβάθμισης πιστοληπτικής ικανότητας, βαθμού καθυστέρησης και τα δανειακά χαρτοφυλάκια ανά χώρα.

(ε) Συστήματα διαβάθμισης

Διαβάθμιση επιχειρηματικών δανείων

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί διαφορετικά συστήματα αξιολόγησης των επιχειρήσεων-πιστούχων, προκειμένου να προσδιορίζονται ορθότερα οι κίνδυνοι από πιστούχους με διαφορετικά χαρακτηριστικά. Κατά συνέπεια, η Τράπεζα χρησιμοποιεί τα ακόλουθα συστήματα αξιολόγησης για το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο:

- Το μοντέλο Moody's Risk Analyst («MRA») ή η «Θεμελιώδης Ανάλυση» ("Fundamental Analysis"- "FA") χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση του κινδύνου των δανειοληπτών Επιχειρηματικής Πίστης.
- Το μοντέλο της εσωτερικής πιστοληπτικής διαβάθμισης ("Internal Credit Rating" – "ICR") για πελάτες που δεν είναι δυνατόν να αξιολογηθούν με το MRA.
- Το μοντέλο Αξιολόγησης Συναλλαγών ("Transactional Rating", "TR") έχει αναπτυχθεί για την αξιολόγηση του κινδύνου συναλλαγών λαμβάνοντας υπόψη την επίδραση από παράγοντες σε επίπεδο δανειολήπτη. Συγκεκριμένα, για την καλύτερη εκτίμηση της αναμενόμενης ζημίας κατά την έγκριση πιστωτικού ορίου, η Τράπεζα έχει αναπτύξει μία εφαρμογή όπου η πιστωτική διαβάθμιση του δανειολήπτη μαζί με το προτεινόμενο πιστωτικό όριο και τις παρεχόμενες εξασφαλίσεις/εγγυήσεις λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό του "TR".
- Τα μοντέλα της ειδικής (slotting) διαβάθμισης χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση του κινδύνου ειδικών εκθέσεων που αποτελούν μέρος των ειδικών χρηματοδοτήσεων επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου.
- Τέλος, πραγματοποιείται αξιολόγηση της βιωσιμότητας του πιστούχου και προσδιορίζονται οι παράγοντες απομείωσης χρησιμοποιώντας τα υποδείγματα Βιωσιμότητας και Απομείωσης (Viability and Impairment scorecards).

Οι λειτουργίες των MRA, ICR, των Ειδικών υποδειγμάτων καθώς και των υποδειγμάτων Βιωσιμότητας και Απομείωσης υποστηρίζονται από την υπολογιστική πλατφόρμα του Risk Analyst ("RA") που παρέχεται από εξωτερικό πάροχο (Moody's Analytics), ενώ το TR έχει αναπτυχθεί εσωτερικά και υποστηρίζεται από τις λειτουργικές εφαρμογές της Τράπεζας.

Το MRA ακολουθεί την προσέγγιση της «Θεμελιώδους Ανάλυσης» (FA) των Moody's. Τα FA μοντέλα ανήκουν στην οικογένεια των μοντέλων που ορίζονται ως «Συστήματα Γνώσεων» (Knowledge Based Systems) και βασίζονται στην προσέγγιση της πιθανολογικής αιτιολογίας. Χρησιμοποιούν ποσοτικές και ποιοτικές πληροφορίες για τις επιχειρήσεις, προκειμένου να αξιολογήσουν την φερεγγυότητά τους και να διαβαθμίσουν την πιστοληπτική τους ικανότητα. Ειδικότερα, το MRA λαμβάνει υπόψη τους ισολογισμούς, τα οικονομικά αποτελέσματα και τις ταμειακές ροές της επιχείρησης, για να υπολογίσει τους βασικούς της δείκτες. Η ανάλυση δεικτών περιλαμβάνει αξιολογήσεις της τάσης του κάθε δείκτη στην διάρκεια πολλαπλών περιόδων, τόσο σε επίπεδο κλίσης όσο και μεταβλητότητας της τάσης. Επίσης, συγκρίνει την τιμή του δείκτη της πιο πρόσφατης περιόδου με τις τιμές των τεταρτημορίων για συγκρίσιμες ομάδες ομότιμων ιδρυμάτων. Επιπρόσθετα, το MRA τροφοδοτείται με μία σειρά ποιοτικών παραγόντων που χρησιμοποιούνται ευρέως και σχετίζονται με την ποιότητα της διοίκησης της επιχείρησης, την διαβάθμιση της επιχείρησης στον κλάδο δραστηριοποίησής της και τον θεωρούμενο κίνδυνο του κλάδου. Το MRA χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση όλων των επιχειρήσεων που τηρούν πλήρη φορολογικά βιβλία, ανεξάρτητα από την νομική τους μορφή, και προσαρμόζεται στο ελληνικό επιχειρηματικό περιβάλλον.

Το MRA δεν απευθύνεται σε ορισμένες κατηγορίες επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν διαφορετικές λογιστικές μεθόδους για να συντάξουν τις οικονομικές τους καταστάσεις όπως οι ασφαλιστικές και οι χρηματιστηριακές εταιρείες. Επιπρόσθετα, νεοσύστατες επιχειρήσεις οι οποίες δεν έχουν παρουσιάσει οικονομικά στοιχεία για τουλάχιστον δύο ετήσιες οικονομικές περιόδους δεν μπορούν να αξιολογηθούν με το MRA. Στις περιπτώσεις αυτές, αξιοποιείται η «Εσωτερική Πιστοληπτική Διαβάθμιση» ("Internal Credit Rating"/"ICR") η οποία αποτελεί υπόδειγμα που συνίσταται από ένα σύνολο παραγόντων ομαδοποιημένων σε τρεις κύριες

ενότητες που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένους τομείς ανάλυσης: Οικονομικών Στοιχείων, Ποιοτικά Κριτήρια και Ανάλυση Συμπεριφοράς.

Επιπρόσθετα, η Τράπεζα διενεργεί συνολική αξιολόγηση των επιχειρήσεων, η οποία βασίζεται τόσο στη διαβάθμιση πιστοληπτικής ικανότητας του πιστούχου (MRA ή ICR) όσο και στις εξασφαλίσεις και εγγυήσεις της παρεχόμενης πίστωσης, με χρήση δεκατεταρτοβάθμιας (14) κλίμακας. Η έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο, αποτελεί αντικείμενο λεπτομερούς αξιολόγησης από το κατά περίπτωση αρμόδιο εγκριτικό κλιμάκιο της Τράπεζας, βάσει της αντίστοιχης συνολικής πιστοληπτικής κλίμακας. Οι επιχειρήσεις-πιστούχοι χαμηλού κινδύνου εξετάζονται τουλάχιστον μία φορά το χρόνο, ενώ αυτές που είναι υψηλότερου κινδύνου είτε σε εξαμηνιαία βάση ή σε τριμηνιαία βάση.

Αναφορικά με το χαρτοφυλάκιο των Ειδικών Χρηματοδοτήσεων (για το οποίο η Τράπεζα χρησιμοποιεί μοντέλα ειδικής διαβάθμισης) και σε συνάφεια με τους ορισμούς της Ευρωπαικής Τραπεζικής Αρχής (EBA), το χαρτοφυλάκιο αυτό περιλαμβάνει τα πιστωτικά ανοίγματα σε επιχειρήσεις που έχουν ειδικά δημιουργηθεί για να χρηματοδοτήσουν ή να χειριστούν φυσικά περιουσιακά στοιχεία, όπου η πρωταρχική πηγή εσόδου και αποπληρωμής της υποχρέωσης συνδέεται άμεσα με τα χρηματοδοτούμενα στοιχεία ενεργητικού. Κατά συνέπεια, τρεις κατηγορίες δανείων που συμπεριλαμβάνονται στις Ειδικές Χρηματοδοτήσεις είναι: Χρηματοδότηση Έργων (αξιολογούνται με το Υπόδειγμα της Χρηματοδότησης Έργων), Εμπορικά Ακίνητα (αξιολογούνται με τα Υποδείγματα των CRE για επενδύσεις και CRE για αξιοποιήσεις ακινήτων) και Χρηματοδότηση Αντικειμένων (αξιολογούνται με το Υπόδειγμα της Χρηματοδότησης Αντικειμένων ειδικά προσαρμοσμένο για το χαρτοφυλάκιο Ναυτιλίας).

Αναφορικά με την αξιολόγηση της βιωσιμότητας του πιστούχου και την ταξινόμηση κατά αντιστοιχία σε Βιώσιμο-Μη-Βιώσιμο, αυτή διενεργείται από τον υπεύθυνο διευθυντή σχέσεων τουλάχιστον ετήσια, ως μέρος της διαδικασίας του πιστωτικού ελέγχου. Η αξιολόγηση γίνεται μέσα από την πλατφόρμα του RA ως μέρος της εφαρμογής του πιστωτικού ορίου και της διαδικασίας ανανέωσης ή τροποποίησης. Τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη για την ταξινόμηση ενός πιστούχου ως «Βιώσιμου» ή «Μη-Βιώσιμου» συμπεριλαμβάνουν το επίπεδο του κύκλου εργασιών, τις τιμές συγκεκριμένων οικονομικών δεικτών, τη μελλοντική ικανότητα παραγωγής ταμειακών ροών, καθώς και ένα σύνολο από ποιοτικά χαρακτηριστικά.

Επιπρόσθετα, η Τράπεζα έχει αναπτύξει ένα Υπόδειγμα Διαβάθμισης Απομείωσης σύμφωνα με το οποίο οι πιστούχοι θα πρέπει να αξιολογούνται και να ταξινομούνται ως απομειωμένοι ή όχι. Το Υπόδειγμα Διαβάθμισης Απομείωσης είναι ενσωματωμένο στην πλατφόρμα του RA, για να απεικονίσει και να αρχειοθετήσει με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο, τις πληροφορίες που λαμβάνονται υπόψη κατά τη διάρκεια των ελέγχων των πιστωτικών ορίων, ειδικά σε σχέση με την αξιολόγηση των παραγόντων πρόκλησης της απομείωσης.

Η Τράπεζα έχει περαιτέρω ενισχύσει την αξιολόγηση των μοντέλων πιστωτικού κινδύνου των επιχειρήσεων συνδέοντας την εκτίμηση των παραμέτρων κινδύνου με μακροοικονομικούς παράγοντες και λαμβάνοντας υπόψη την πρόβλεψη της μετάβασης των διαβαθμίσεων κάτω από διαφορετικά μακροοικονομικά σενάρια (το βασικό, το δυσμενές και το αισιόδοξο).

Τα συστήματα διαβάθμισης που αναφέρθηκαν παραπάνω αποτελούν αναπόσπαστο μέρος στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και διαχείρισης κινδύνων στις πιστοδοτήσεις επιχειρήσεων:

- στην έγκριση ή απόρριψη πιστοδοτικών ορίων, τόσο στην αρχική έγκριση όσο και στην διαδικασία ανανέωσης ορίων,
- στην κατανομή επαρκών επιπέδων για την έγκριση πιστοδοτικών ορίων,
- στην τιμολόγηση η οποία προσαρμόζεται στον κίνδυνο
- στον υπολογισμό της προστιθέμενης αξίας από μια δανειακή σχέση (Economic Value Added) και την κατανομή εσωτερικού κεφαλαίου και
- στον υπολογισμό απομείωσης (κριτήρια για κατάταξη σε στάδια και μεταγενέστερη εκτίμηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βάσει των προβλεπόμενων παραμέτρων κινδύνου).

Διαβάθμιση δανείων λιανικής τραπεζικής

Η Τράπεζα αξιολογεί την διαβάθμιση των δανείων λιανικής τραπεζικής, βάσει στατιστικών υποδειγμάτων τόσο κατά την έναρξη της χρηματοδότησης, όσο και σε διαρκή βάση, λαμβάνοντας υπόψη και τα υποδείγματα συμπεριφοράς (behavioral scorecards). Τα υποδείγματα αυτά έχουν αναπτυχθεί για να προβλέπουν, με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες, την πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης (probability of default), την ζημία εφόσον υπάρξει αθέτηση (loss given default) και την έκθεση κατά την αθέτηση. Επίσης καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα των προϊόντων της λιανικής τραπεζικής (πιστωτικές κάρτες, καταναλωτικά δάνεια, μη ασφαλισμένες ανακυκλούμενες χρηματοδοτήσεις, δάνεια για αγορά αυτοκινήτου, προσωπικά δάνεια, στεγαστικά δάνεια και χρηματοδοτήσεις μικρών επιχειρήσεων).

Τα υποδείγματα αναπτύχθηκαν βάσει ιστορικών στοιχείων τόσο της Τράπεζας όσο και της αγοράς. Τα υποδείγματα συμπεριφοράς υπολογίζονται αυτόματα σε μηνιαία βάση, διασφαλίζοντας έτσι ότι η εκτίμηση για τον πιστωτικό κίνδυνο είναι επικαιροποιημένη.

Τα υποδείγματα χρησιμοποιούνται στην εγκριτική διαδικασία, στη διαχείριση των πιστοδοτικών ορίων, καθώς και στο πλαίσιο της διαδικασίας είσπραξης για την προτεραιοποίηση των δανειακών λογαριασμών προς άμεση ενέργεια. Επίσης, συχνά τα υποδείγματα χρησιμοποιούνται στην κατηγοριοποίηση των πελατών κατά πιστωτικό κίνδυνο και για την τιμολόγηση βάσει πιστωτικού κινδύνου συγκεκριμένων τομέων και νέων προϊόντων, καθώς επίσης και στον υπολογισμό της προστιθέμενης αξίας από μια δανειακή σχέση (Economic Value Added) και του δείκτη RAROC (Risk Adjusted Return on Capital).

Τα συστήματα διαβάθμισης που χρησιμοποιούνται από την Τράπεζα πληρούν τις απαιτήσεις της Προσέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων της Βασιλείας ΙΙΙ (Basel III IRB approach). Η Τράπεζα είναι πιστοποιημένη σε IRB από το 2008 για τα ελληνικά χαρτοφυλάκια, τόσο τα επιχειρηματικά όσο και τα χαρτοφυλάκια λιανικής τραπεζικής (όπως περιγράφεται στις γνωστοποιήσεις της Βασιλείας ΙΙΙ, Πυλώνας 3, τα οποία είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο της Τράπεζας).

Στο πλαίσιο της εφαρμογής του ΔΠΧΠ9, η Τράπεζα έχει περαιτέρω ενισχύσει την αξιολόγηση των μοντέλων πιστωτικού κινδύνου της λιανικής πίστης, συνδέοντας την εκτίμηση των παραμέτρων κινδύνου με μακροοικονομικούς παράγοντες και λαμβάνοντας υπόψη την πρόβλεψή τους για πάνω από ένα χρόνο και σε ορίζοντα συνολικής διάρκειας ζωής κάτω από διαφορετικά μακροοικονομικά σενάρια (το βασικό, το δυσμενές και το αισιόδοξο) και υποστηρίζοντας την ανάλυση σε στάδια και τον επιμερισμό σε κατηγορίες κινδύνου μέσα σε ομοιογενείς ομάδες.

Ο Τομέας Ελέγχου Κεφαλαιακής Επάρκειας Πιστωτικού Κινδύνου παρακολουθεί την επάρκεια των συστημάτων διαβάθμισης και υποδειγμάτων αξιολόγησης προκειμένου να κατηγοριοποιήσει τους πιστούχους βάσει κινδύνου, καθώς και για να προβλέψει την πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης και την ζημία εφόσον υπάρξει αθέτηση και την έκθεση κατά την αθέτηση σε συνεχή βάση. Ο Τομέας Επικύρωσης Μοντέλων και Διακυβέρνησης Ομίλου εφαρμόζει την πολιτική επικύρωσης της Τράπεζας η οποία είναι σύμφωνη με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και τις απαιτήσεις των εποπτικών αρχών. Η Τράπεζα επιβεβαιώνει την εγκυρότητα των συστημάτων διαβάθμισης και υποδειγμάτων αξιολόγησης σε ετήσια βάση και η επιβεβαίωση αυτή περιλαμβάνει τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά χαρακτηριστικά. Οι διαδικασίες επικύρωσης καταγράφονται και επισκοπούνται σε τακτική βάση και αναφέρονται στην Επιτροπή Κινδύνων.

Επιπλέον, η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου του Ομίλου ελέγχει ανεξάρτητα σε ετήσια βάση τη διαδικασία επικύρωσης στα συστήματα διαβάθμισης των δανείων επιχειρήσεων και λιανικής τραπεζικής.

(στ) Τεχνικές μείωσης πιστωτικού κινδύνου

Ένα βασικό στοιχείο της επιχειρηματικής στρατηγικής της Τράπεζας είναι η μείωση του κινδύνου μέσω της χρήσης διαφόρων τεχνικών. Τα κυριότερα μέσα περιορισμού κινδύνων είναι οι ενεχυριάσεις περιουσιακών στοιχείων, οι εγγυήσεις και οι κύριες συμβάσεις συμψηφισμού.

Είδη εξασφαλίσεων που γίνονται αποδεκτά από την Τράπεζα

Η Τράπεζα έχει εσωτερικές πολιτικές που περιλαμβάνουν τους παρακάτω τύπους εξασφαλίσεων που συνήθως γίνονται αποδεκτοί σε μία δανειακή σχέση:

- οικιστικά και εμπορικά ακίνητα (γραφεία, εμπορικά κέντρα, κλπ.), βιομηχανικά κτίρια και οικόπεδα,
- εμπορικές απαιτήσεις, μεταχρονολογημένες επιταγές,
- χρεόγραφα συμπεριλαμβανομένων εισηγμένων μετοχών και ομολόγων,
- καταθέσεις,
- εγγυήσεις και πιστωτικές επιστολές,
- ασφαλιστήρια συμβόλαια, και
- εξοπλισμός, κυρίως οχήματα και πλοία.

Ένα συγκεκριμένο ποσοστό εξασφάλισης είναι προαπαιτούμενο, τόσο κατά την έγκριση της δανειακής σχέσης όσο και σε διαρκή βάση για κάθε τύπο εξασφαλίσεων, όπως παρουσιάζεται στην πιστωτική πολιτική της Τράπεζας.

Για θέσεις, εκτός από δάνεια πελατών (δηλαδή συμφωνίες επαναγοράς, παράγωγα), η Τράπεζα αποδέχεται ως εξασφάλιση μόνο μετρητά ή ρευστοποιήσιμα ομόλογα.

Αρχές αποτίμησης των αποδεκτών εξασφαλίσεων

Προκειμένου να προσδιοριστεί ο μέγιστος δείκτης εξασφάλισης για τα δάνεια, η Τράπεζα λαμβάνει υπόψη όλη τη σχετική διαθέσιμη πληροφόρηση, περιλαμβανομένων των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών των εξασφαλίσεων, εφόσον οι συμμετέχοντες στην αγορά θα λάμβαναν υπόψη τα εν λόγω χαρακτηριστικά κατά την τιμολόγηση των αντίστοιχων περιουσιακών στοιχείων. Η αποτίμηση και οι προδιαγραφές των αποδεκτών εξασφαλίσεων στηρίζονται στις ακόλουθες αρχές:

- η εύλογη αξία της εξασφάλισης, δηλ. η τιμή εξόδου (exit price) που θα λάμβανε κάποιος για την πώληση του περιουσιακού στοιχείου σε μια κανονική συναλλαγή στις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς,
- η εύλογη αξία αντιπροσωπεύει την ικανότητα των συμμετεχόντων στην αγορά να δημιουργούν οικονομικά οφέλη από την μέγιστη και βέλτιστη χρήση του περιουσιακού στοιχείου ή από την πώληση του,
- μείωση της αξίας της εξασφάλισης εξετάζεται όταν ο τύπος, η τοποθεσία ή η κατάσταση (όπως η φθορά και η απαξίωση) του περιουσιακού στοιχείου το υποδεικνύουν,
- δεν υπάρχει αξία εξασφάλισης εάν η ενεργοποίηση της ενεχυρίασης στο αντικείμενο που αποτελεί την εξασφάλιση δεν μπορεί να εκτελεστεί νόμιμα.

Η Τράπεζα διενεργεί εκτιμήσεις της αξίας των εξασφαλίσεων σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις πολιτικές της. Εκτός ειδικών περιπτώσεων (π.χ. κοινοπρακτικά δάνεια), οι εκτιμήσεις των ακινήτων για όλες τις μονάδες πραγματοποιούνται από την Cerved Property Services S.A. («CPS») η οποία έχει διαδεχθεί την πρώην θυγατρική της Τράπεζας , Eurobank Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε. Η CPS εποπτεύεται από το Royal Institute of Chartered Surveyors και χρησιμοποιεί εσωτερικούς ή εξωτερικούς πιστοποιημένους εκτιμητές σύμφωνα με προκαθορισμένα κριτήρια (πιστοποιήσεις και εμπειρία). Όλες οι εκτιμήσεις λαμβάνουν υπόψη την περιοχή που βρίσκεται το ακίνητο, την ηλικία του και την εμπορευσιμότητά του, ελέγχονται δε επιπρόσθετα και προσυπογράφονται από έμπειρο προσωπικό της θυγατρικής. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται βασίζεται σε διεθνή πρότυπα εκτιμήσεων (International Valuation Standards), ενώ υπάρχουν μηχανισμοί ποιοτικού ελέγχου, όπως διαδικασίες επισκόπησης και ανεξάρτητοι έλεγχοι δείγματος από ανεξάρτητους και αξιόπιστους οίκους εκτιμήσεων.

Προκειμένου να παρακολουθείται η αποτίμηση των οικιστικών ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση, η Τράπεζα χρησιμοποιεί τον δείκτη μεταβολών αξιών οικιστικών ακινήτων, ο οποίος αναπτύχθηκε σε συνεργασία με άλλες μεγάλες ελληνικές τράπεζες. Η συγκεκριμένη μεθοδολογία έχει εγκριθεί από την Τράπεζα της Ελλάδος, η δε χρήση του δείκτη επιτρέπει την δυναμική παρακολούθηση των τιμών των οικιστικών ακινήτων και των τάσεων της αγοράς σε ετήσια βάση. Ο δείκτης μεταβολών αξιών οικιστικών ακινήτων χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με φυσική αυτοψία και εκτιμήσεις με επισκόπηση εγγράφων, ανάλογα με το βαθμό σημαντικότητας της έκθεσης ανά πιστούχο και την κατηγοριοποίηση του δανειολήπτη (κατηγορία κινδύνου του πιστούχου EBA status).

Για τα εμπορικά ακίνητα, η Τράπεζα χρησιμοποιεί τον δείκτη μεταβολών αξιών εμπορικών ακινήτων που αναπτύχθηκε από την CPS. Ο συγκεκριμένος δείκτης βασίζεται σε διεθνώς αποδεκτή μεθοδολογία και αποτελεί εργαλείο για τη στατιστική παρακολούθηση πιθανών μεταβολών στις αξίες των εμπορικών ακινήτων , καθώς και στις τάσεις της εν λόγω αγοράς. Ο δείκτης επικαιροποιείται σε ετήσια βάση. Ο δείκτης μεταβολών αξιών εμπορικών ακινήτων χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με φυσική αυτοψία και εκτιμήσεις με επισκόπηση εγγράφων, ανάλογα με το βαθμό σημαντικότητας της έκθεσης ανά πιστούχο και την κατηγοριοποίηση του δανειολήπτη (κατηγορία κινδύνου του πιστούχου EBA status).

Προκειμένου να διασφαλιστεί η ποιότητα των μεταχρονολογημένων επιταγών που γίνονται αποδεκτές ως εξασφάλιση, η Τράπεζα έχει αναπτύξει ένα σύστημα προεπιλογής, το οποίο λαμβάνει υπόψη έναν αριθμό κριτηρίων και παραμέτρων κινδύνου, ώστε να αξιολογηθεί η καταλληλότητά τους. Επιπρόσθετα, η αποτίμηση των μεταχρονολογημένων επιταγών παρακολουθείται με τη χρήση εξελιγμένων στατιστικών αναφορών και μέσω της επισκόπησης λεπτομερούς πληροφόρησης σχετικά με την εισπραξιμότητα, την αντικατάσταση και σφράγισή τους ανά εκδότη.

Πολιτική εξασφαλίσεων και καταγραφή

Αναφορικά με τις εξασφαλίσεις, η πολιτική της Τράπεζας δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη οι εξασφαλίσεις καθώς και οι σχετικές διαδικασίες να πραγματοποιούνται εγκαίρως και με την δέουσα προσοχή προκειμένου να διασφαλίζεται ότι μπορούν νομίμως να εκτελεσθούν σε κάθε περίπτωση που αυτό απαιτηθεί. Η Τράπεζα διατηρεί το δικαίωμα να εκποιήσει τις εξασφαλίσεις όταν ο οφειλέτης βρίσκεται σε οικονομική δυσχέρεια και να είναι σε θέση να διεκδικήσει και να ελέγξει το προϊόν από τη διαδικασία εκποίησης.

Εγγυήσεις

Οι εγγυήσεις που χρησιμοποιούνται ως τεχνική μείωσης πιστωτικού κινδύνου από την Τράπεζα, παρέχονται σε μεγάλο βαθμό από την κυβέρνηση. Το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ΕΤΕΑΝ ΑΕ) και παρόμοια ταμεία, τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρείες είναι επιπροσθέτως σημαντικοί εγγυητές πιστωτικού κινδύνου.

Διαχείριση ανακτηθέντων ακινήτων

Ο αντικειμενικός σκοπός της διαχείρισης των ανακτηθέντων περιουσιακών στοιχείων από την Τράπεζα είναι να ελαχιστοποιηθεί η χρονική περίοδος μέχρι την εκποίηση του περιουσιακού στοιχείου και να μεγιστοποιηθεί η ανάκτηση του δεσμευμένου κεφαλαίου.

Για τον σκοπό αυτό, η διαχείριση των ανακτηθέντων περιουσιακών στοιχείων στοχεύει στη βελτίωση του εσόδου από ενοίκια και των άλλων εσόδων, μέσω της εκμετάλλευσης αυτών των περιουσιακών στοιχείων, και ταυτόχρονα στη μείωση του κόστους διακράτησης και συντήρησής τους. Επιπροσθέτως, Η Τράπεζα ασχολείται ενεργά με τον εντοπισμό κατάλληλων ενδεχόμενων αγοραστών για το χαρτοφυλάκιο των ανακτηθέντων ακινήτων (περιλαμβανομένων εξειδικευμένων εταιρειών που ασχολούνται με την εξαγορά ειδικών χαρτοφυλακίων ανακτηθέντων ακινήτων), τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, προκειμένου να μειώσει το απόθεμα των ακινήτων σε έναν χρονικό ορίζοντα 3-5 ετών.

Τα ανακτηθέντα ακίνητα παρακολουθούνται στενά μέσω τεχνικών και νομικών αναφορών, προκειμένου η εμπορική τους αξία να αναφέρεται με ακρίβεια και να είναι επικαιροποιημένη σύμφωνα με τις τάσεις της αγοράς.

Κίνδυνος Αντισυμβαλλόμενου

Η Τράπεζα περιορίζει τον κίνδυνο αντισυμβαλλομένου που απορρέει από τις δραστηριότητες διαχείρισης διαθεσίμων μέσω της σύναψης γενικών συμβάσεων συμψηφισμού και παρόμοιων συμφωνιών, καθώς και συμβάσεων ενεχυρίασης με τους αντισυμβαλλόμενους με τους οποίους διενεργεί ένα μεγάλο όγκο συναλλαγών. Οι γενικές συμβάσεις συμψηφισμού δεν καταλήγουν συνήθως στο συμψηφισμό των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού του ισολογισμού, καθώς οι συναλλαγές συνήθως διακανονίζονται σε μικτή βάση (gross basis). Εντούτοις, ο πιστωτικός κίνδυνος κάθε αντισυμβαλλόμενου μειώνεται μέσω των συμβάσεων-πλαισίων συμψηφισμού, στο βαθμό όπου σε περίπτωση αδυναμίας του αντισυμβαλλόμενου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, όλες οι ανοιχτές θέσεις με τον αντισυμβαλλόμενο κλείνουν και διακανονίζονται αφού ληφθεί υπόψη ο συμψηφισμός (net basis).

Στην περίπτωση των παραγώγων, η Τράπεζα χρησιμοποιεί συμβάσεις ISDA (International Swaps and Derivatives Association), οι οποίες περιορίζουν την έκθεσή της μέσω του συμψηφισμού των ανοικτών θέσεων, και συμβάσεις κάλυψης πιστωτικού κινδύνου (CSAs - Credit Support Annex) οι οποίες μειώνουν περαιτέρω τη συνολική έκθεση ανά αντισυμβαλλόμενο. Κατά την εφαρμογή αυτών των συμβάσεων, η συνολική έκθεση με τον αντισυμβαλλόμενο υπολογίζεται σε ημερήσια βάση λαμβάνοντας υπόψη τυχόν συμψηφισμούς και εξασφαλίσεις.

Η ίδια διαδικασία εφαρμόζεται και στην περίπτωση των συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων (repos), στις οποίες χρησιμοποιούνται συμβάσεις GMRA (Global Master Repurchase Agreements). Η έκθεση (η καθαρή διαφορά μεταξύ του ποσού που δανείστηκε στην συμφωνία επαναγοράς (repo) και της τρέχουσας αξίας των χρεογράφων) υπολογίζεται σε ημερήσια βάση, ενώ το υπόλοιπο των εξασφαλίσεων αναπροσαρμόζεται μεταξύ των αντισυμβαλλόμενων, ελαχιστοποιώντας με αυτόν τον τρόπο την έκθεση.

Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό Υποδομών για τις Χρηματοοικονομικές Αγορές (European Market Infrastructure Regulation – EMIR), η Τράπεζα πραγματοποιεί συναλλαγές για επιλεγμένες συμβάσεις παραγώγων που εκκαθαρίζονται κεντροποιημένα μέσω ενός εξουσιοδοτημένου κεντρικού αντισυμβαλλόμενου (central counterparty – CCP) της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), ο οποίος είναι καταγεγραμμένος στα αρχεία καταγραφής συναλλαγών (trade repositories). Η χρήση του CCP αυξάνει τη διαφάνεια στην αγορά και μειώνει τον κίνδυνο του αντισυμβαλλόμενου και τους λειτουργικούς κινδύνους που σχετίζονται με την αγορά των παραγώγων.

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί ένα σύστημα διαχείρισης εξασφαλίσεων για την παρακολούθηση των συμβάσεων ISDA, CSAs και GMRAs, δηλαδή η ημερήσια αποτίμηση των παραγώγων και η τρέχουσα αξία των χρεογράφων χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της έκθεσης με κάθε αντισυμβαλλόμενο. Οι εξασφαλίσεις που θα πρέπει να δοθούν επιπρόσθετα ή να απαιτηθούν από τον αντισυμβαλλόμενο υπολογίζονται καθημερινά.

Με αυτό το σύστημα η Τράπεζα παρακολουθεί και ελέγχει τη ροή των εξασφαλίσεων στην περίπτωση των παραγώγων και των συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων, ανεξάρτητα από τον αντισυμβαλλόμενο. Η επίδραση κάθε διακύμανσης της αγοράς που αυξάνει την έκθεση της Τράπεζας αναφέρεται και η Τράπεζα προχωρά αντίστοιχα, σε αίτημα για αύξηση της εξασφάλισης.

5.2.1.1 Μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο προ εξασφαλίσεων

	2019 € εκατ.		2018 € εκατ.	
Η έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο των στοιχείων του ενεργητικού εντός ισολογισμού έχει ως εξής:				
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	2.787		2.005	
Μείον: Προβλέψεις απομείωσης	(1)	**2.786**	(2)	2.003
Χρεωστικοί τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου		**50**		18
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα		**2.278**		1.875
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στο αποσβέσιμο κόστος:				
- Επιχειρηματικά δάνεια [1]	14.978		13.668	
- Στεγαστικά δάνεια	12.656		14.895	
- Καταναλωτικά δάνεια	2.586		2.862	
- Μικρές επιχειρήσεις	5.894		5.850	
Μείον: πρόβλεψη απομείωσης	(6.466)	**29.648**	(7.967)	29.308
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες επιμετρούμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων		**50**		46
Επενδυτικοί τίτλοι:				
- Χρεωστικοί τίτλοι επιμετρούμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	1.044		971	
Μείον: πρόβλεψη απομείωσης	(2)	**1.042**	(30)	941
- Χρεωστικοί τίτλοι επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση		**5.443**		5.578
Επενδυτικοί τίτλοι επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων		**95**		78
Λοιπές χρηματοοικονομικές απαιτήσεις [2]	63		35	
Μείον: πρόβλεψη απομείωσης	(20)	**43**	(13)	22
Έκθεση πιστωτικού κινδύνου η οποία σχετίζεται με ανοίγματα εκτός ισολογισμού (σημ. 42)				
- Δανειακές δεσμεύσεις		**2.850**		2.438
- Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις		**2.000**		2.532
Σύνολο		**46.285**		44.839

[1] Περιλαμβάνει δάνεια και απαιτήσεις προς το Δημόσιο τομέα.

[2] Αφορά χρηματοοικονομικές απαιτήσεις για τις οποίες υπολογίζονται προβλέψεις απομείωσης με βάση τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 9, οι οποίες αναγνωρίζονται στα λοιπά στοιχεία ενεργητικού.

Ο παραπάνω πίνακας απεικονίζει τη μέγιστη έκθεση της Τράπεζας σε πιστωτικό κίνδυνο την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 31 Δεκεμβρίου 2018 αντίστοιχα, χωρίς να ληφθούν υπ' όψιν τυχόν εξασφαλίσεις ή άλλα μέτρα προστασίας που δεν πληρούν τα κριτήρια για συμψηφισμό στις οικονομικές καταστάσεις.

Σχετικά με τα εντός ισολογισμού στοιχεία του ενεργητικού, τα ποσά έκθεσης που αναφέρονται παραπάνω βασίζονται στα λογιστικά υπόλοιπα του ισολογισμού κατά την ημερομηνία αναφοράς. Για τα εκτός ισολογισμού στοιχεία, η μέγιστη έκθεση αφορά τα ονομαστικά ποσά που ενδέχεται να απαιτηθεί να καταβληθούν από την Τράπεζα εάν τα συμβόλαια χρηματοοικονομικών εγγυήσεων και λοιπών δεσμεύσεων ενεργοποιηθούν και οι δανειακές δεσμεύσεις εκταμιευθούν. Οι εκτός ισολογισμού δανειακές δεσμεύσεις που παρουσιάζονται παραπάνω, περιλαμβάνουν ανακλητές δανειακές δεσμεύσεις αξίας € 2,1 δις (2018: €2,2 δις) για τις οποίες υπολογίζονται αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές.

5.2.1.2 Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Παρακάτω παρατίθεται μια επισκόπηση της έκθεσης της Τράπεζας σε πιστωτικό κίνδυνο προερχόμενο από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, σύμφωνα με τις δημοσιευμένες, την 30 Σεπτεμβρίου 2013, οδηγίες της Ελληνικής Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ) όπως επικαιροποιήθηκαν από την Τράπεζα με σκοπό να συμμορφωθεί με τις αναθεωρημένες γνωστοποιήσεις του ΔΠΧΑ 7 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Γνωστοποιήσεις» σε συνέχεια της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 9 από την 1 Ιανουαρίου 2018. Επιπρόσθετα, τα είδη ρύθμισης δανείων της Τράπεζας είναι σύμφωνα με την Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής της ΤτΕ 42/30.05.2014 και τις τροποποιήσεις της.

(α) Ποιότητα του χαρτοφυλακίου των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που επιμετρούνται στο αποσβέσιμο κόστος, κατηγοριοποιούνται σύμφωνα με τον τρόπο επιμέτρησης των αναμενομένων πιστωτικών ζημίων.

Ως εκ τούτου, τα δάνεια που παρουσιάζονται ως μη απομειωμένα, περιλαμβάνουν δάνεια για τα οποία αναγνωρίζεται 12μηνη πρόβλεψη απομείωσης για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθώς δεν παρουσιάζουν σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου, και δάνεια για τα οποία αναγνωρίζεται πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τη συνολική διάρκεια τους καθώς παρουσιάζουν σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική τους αναγνώριση χωρίς, ωστόσο, να θεωρούνται ότι βρίσκονται σε κατάσταση αθέτησης.

Η κατηγορία των απομειωμένων δανείων περιλαμβάνει δάνεια τα οποία βρίσκονται σε κατάσταση αθέτησης (default) για τα οποία αναγνωρίζεται πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τη συνολική διάρκεια τους, καθώς και τα δάνεια που κατηγοριοποιούνται ως «Αγορασμένα ή κατά την αρχική τους αναγνώριση πιστωτικά απομειωμένα» (POCI), των οποίων πάντοτε η πρόβλεψη απομείωσης θα επιμετράται με βάση τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για το σύνολο της διάρκειας τους.

Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες επιμετρώμενα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων δεν υπόκεινται σε επιμέτρηση αναμενομένων πιστωτικών ζημιών και επομένως δε συμπεριλαμβάνονται στα ποσοτικά στοιχεία που παρατίθενται στις κάτωθι ενότητες των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες τα οποία επιμετρούνται στο αποσβέσιμο κόστος, εκτός και αν υποδεικνύεται διαφορετικά.

Η λογιστική πολιτική της Τράπεζας σχετικά με την απομείωση των στοιχείων του ενεργητικού παρατίθεται στη σημείωση 2.2.13.

Εποπτικοί ορισμοί

Τα «ανοίγματα σε αθέτηση», σύμφωνα με τον εποπτικό ορισμό όπως αυτός υιοθετήθηκε από την Τράπεζα, περιλαμβάνουν σημαντικά ανοίγματα που είναι σε καθυστέρηση μεγαλύτερη από 90 ημέρες, ανοίγματα τα οποία έχουν αξιολογηθεί από την Τράπεζα με πιθανή αδυναμία πληρωμής, καθώς και εκείνα που αξιολογούνται για απομείωση σε ατομική βάση και για τα οποία αναγνωρίζεται «ατομική» πρόβλεψη απομείωσης. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα ανοίγματα σε αθέτηση της Τράπεζας ανήλθαν σε € 11.392 εκατ. (2018: € 14.290 εκατ.).

Τα «μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα» (ΜΕΑ) όπως παρακολουθούνται και γνωστοποιούνται από την Τράπεζα, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες που ορίζονται από τα Εκτελεστικά Τεχνικά Πρότυπα της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής (European Banking Authority Implementing Technical Standards), περιλαμβάνουν σημαντικά ανοίγματα που είναι υπερήμερα περισσότερο από 90 ημέρες ή που έχουν αξιολογηθεί με πιθανή αδυναμία πληρωμής, απομειωμένα ανοίγματα που αξιολογούνται για απομείωση σε ατομική ή συλλογική βάση, ανοίγματα που κατηγοριοποιούνται ως ανοίγματα σε αθέτηση για εποπτικούς σκοπούς, καθώς και ρυθμισμένα ΜΕΑ. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα ΜΕΑ της Τράπεζας τα οποία περιλαμβάνονται στα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες και επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος ανήλθαν σε € 11.970 εκατ. (2018: € 15.208 εκατ.) Αντίστοιχα, τα «Εξυπηρετούμενα ανοίγματα» περιλαμβάνουν ανοίγματα χωρίς καθυστέρηση, υπερήμερα λιγότερο από 90 ημέρες ή που δεν έχουν αξιολογηθεί με πιθανή αδυναμία πληρωμής, μη απομειωμένα και χωρίς αθέτηση ανοίγματα. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα εξυπηρετούμενα ανοίγματα της Τράπεζας τα οποία περιλαμβάνονται στα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες και επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος ανήλθαν σε € 24.144 εκατ. (2018: € 22.067 εκατ.).

Η κατηγορία «πιθανή αδυναμία πληρωμής» αναφέρεται σε ανοίγματα όπου η ικανότητα του πιστούχου αξιολογείται ως μη πιθανή για πλήρη εξόφληση χωρίς ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων, ανεξάρτητα από την ύπαρξη καθυστέρησης ή τον αριθμό των ημερών σε καθυστέρηση.

Ποσοτικά στοιχεία

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την αξία προ απομειώσεων και την ονομαστική αξία, οι οποίες αποτελούν τη μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο προ απομείωσης των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες συμπεριλαμβανομένων των τιτλοποιημένων ομολόγων που έχουν εκδοθεί από εταιρείες ειδικού σκοπού που έχουν συσταθεί από την Τράπεζας και των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, αντίστοιχα, καθώς και την κατηγοριοποίηση αυτών σε μη απομειωμένα (Στάδιο 1 και Στάδιο 2) και απομειωμένα (Στάδιο 3). Επίσης, οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν το υπόλοιπο της πρόβλεψης απομείωσης που έχει αναγνωρισθεί ανά κατηγορία δάνειων και απαιτήσεων από πελάτες καθώς και των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, βάσει του τρόπου υπολογισμού της (δηλ. «ατομική» ή συλλογική» αξιολόγηση), τη λογιστική αξία των δανείων και απαιτήσεων, καθώς και την αξία των εξασφαλίσεων που κατέχονται για την μείωση του πιστωτικού κινδύνου.

Τα δανειακά ανοίγματα του Δημοσίου Τομέα, τα οποία παρουσιάζονται ξεχωριστά στους ακόλουθους πίνακες, περιλαμβάνουν ανοίγματα προς την κεντρική κυβέρνηση, τις τοπικές αρχές, σε εταιρείες που συνδέονται με το κράτος και εταιρείες που ελέγχονται μερικώς ή πλήρως από το κράτος, εξαιρώντας τις δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις με εμπορική δραστηριότητα. Για σκοπούς διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου, ο Δημόσιος Τομέας συμπεριλαμβάνεται στα επιχειρηματικά δάνεια.

Επιπρόσθετα, η αξία των εξασφαλίσεων που παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες έχει ανώτατο όριο το ύψος του δανείου, προ απομείωσης

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν στοιχεία, προ απομείωσης, για την ποιότητα του χαρτοφυλακίου των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες που επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, της ονομαστικής αξίας των ανοιγμάτων των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο και της αντίστοιχης πρόβλεψης απομείωσης όπως επίσης την αξία των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες που επιμετρώνται σε FVTPL:

	31 Δεκεμβρίου 2019										
						Πρόβλεψη απομείωσης					
			Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη την διάρκεια των απομειωμένων δανείων					Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων			
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Ατομική αξιολόγηση € εκατ.	Συλλογική αξιολόγηση € εκατ.	Συνολική λογιστική αξία προ απομείωσης/ ονομαστική αξία ανοίγματος € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Ατομική αξιολόγηση € εκατ.	Συλλογική αξιολόγηση € εκατ.	Συνολική λογιστική αξία μετά την απομείωση € εκατ.	Αξία εξασφαλίσεων € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	**9.102**	**4.194**	**442**	**7.398**	**21.136**	**(56)**	**(305)**	**(244)**	**(3.524)**	**17.007**	***13.651***
- Στεγαστικά δάνεια	5.878	3.042	199	3.537	12.656	(11)	(173)	(100)	(1.356)	11.016	
Αξία εξασφαλίσεων	*5.221*	*2.457*	*112*	*2.281*							*10.071*
- Καταναλωτικά δάνεια	798	234	0	910	1.942	(13)	(32)	(0)	(776)	1.121	
Αξία εξασφαλίσεων	*0*	*1*	*-*	*120*							*121*
- Πιστωτικές κάρτες	553	30	0	61	644	(15)	(4)	(0)	(55)	570	
Αξία εξασφαλίσεων	*-*	*-*	*-*	*-*							*-*
- Μικρές επιχειρήσεις	1.873	888	243	2.890	5.894	(17)	(96)	(144)	(1.337)	4.300	
Αξία εξασφαλίσεων	*1.152*	*605*	*121*	*1.581*							*3.459*
Επιχειρηματικά	**9.528**	**1.273**	**2.991**	**1.139**	**14.931**	**(48)**	**(74)**	**(1.628)**	**(586)**	**12.595**	***6.742***
- Μεγάλες επιχειρήσεις	7.152	656	1.583	67	9.458	(35)	(36)	(792)	(31)	8.564	
Αξία εξασφαλίσεων	*2.218*	*490*	*802*	*29*							*3.539*
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ	1.318	617	1.408	1.072	4.415	(13)	(38)	(836)	(555)	2.973	
Αξία εξασφαλίσεων	*649*	*420*	*660*	*416*							*2.145*
-Ομόλογα τιτλοποίησης Pillar [1]	*1.058*	-	-	-	1.058	*(0)*	-	-	-	1.058	
Αξία εξασφαλίσεων	*1.058*	-	-	-							*1.058*
Δημόσιος τομέας	**44**	**3**	**-**	**-**	**47**	**(1)**	**(0)**	**-**	**-**	**46**	***2***
- Ελλάδα	44	3	-	-	47	(1)	(0)	-	-	46	
Αξία εξασφαλίσεων	*1*	*1*	-	-							*2*
Δάνεια και απαιτήσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων										**50**	***50***
Σύνολο	**18.674**	**5.470**	**3.433**	**8.537**	**36.114**	**(105)**	**(379)**	**(1.872)**	**(4.110)**	**29.698**	**20.445**
Συνολική αξία εξασφαλίσεων	**10.299**	**3.974**	**1.695**	**4.427**							
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	**4.100**	**239**	**481**	**30**	**4.850**	**(28)**	**(4)**	**(250)**	**(7)**		
Δανειακές δεσμεύσεις	2.777	69	4	-	2.850	(20)	(0)	(0)	-		
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις	1.323	170	477	30	2.000	(8)	(4)	*(250)*	*(7)*		
Αξία εξασφαλίσεων	*274*	*33*	*16*	*5*							

	31 Δεκεμβρίου 2018										
						Πρόβλεψη απομείωσης					
			Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη την διάρκεια των απομειωμένων δανείων					Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων			
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Ατομική αξιολόγηση € εκατ.	Συλλογική αξιολόγηση € εκατ.	Συνολική λογιστική αξία προ απομείωσης/ ονομαστική αξία ανοίγματος € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Ατομική αξιολόγηση € εκατ.	Συλλογική αξιολόγηση € εκατ.	Συνολική λογιστική αξία μετά την απομείωση € εκατ.	Αξία εξασφαλίσεων € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	8.409	4.813	469	9.916	23.607	(74)	(581)	(257)	(4.327)	18.368	*14.847*
- Στεγαστικά δάνεια	5.686	3.397	223	5.589	14.895	(30)	(279)	(129)	(2.016)	12.441	
Αξία εξασφαλίσεων	*4.966*	*2.647*	*126*	*3.710*							*11.449*
- Καταναλωτικά δάνεια	873	230	-	966	2.069	(28)	(85)	-	(747)	1.209	
Αξία εξασφαλίσεων	*0*	*1*	-	*128*							*129*
- ΄Πιστωτικές κάρτες	568	15	-	210	793	(5)	(6)	-	(172)	610	
Αξία εξασφαλίσεων	-	-	-	-							-
- ΄Μικρές επιχειρήσεις	1.282	1.171	246	3.151	5.850	(11)	(211)	(128)	(1.392)	4.108	
Αξία εξασφαλίσεων	*748*	*770*	*123*	*1.628*							*3.269*
Επιχειρηματικά	7.373	1.416	3.653	1.170	13.612	(49)	(97)	(2.065)	(516)	10.885	*5.586*
- Μεγάλες επιχειρήσεις	6.274	902	2.166	64	9.406	(38)	(57)	(1.207)	(28)	8.076	
Αξία εξασφαλίσεων	*2.005*	*688*	*912*	*25*							*3.630*
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ	1.099	514	1.487	1.106	4.206	(11)	(40)	(858)	(488)	2.809	
Αξία εξασφαλίσεων	*520*	*338*	*685*	*413*							*1.956*
Δημόσιος τομέας	56	-	-	0	56	(1)	-	-	(0)	55	*5*
- Ελλάδα	56	-	-	0	56	(1)	-	-	(0)	55	
Αξία εξασφαλίσεων	*5*	-	-	-							*5*
Δάνεια και απαιτήσεις που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων										46	*42*
Σύνολο	15.838	6.229	4.122	11.086	37.275	(124)	(678)	(2.322)	(4.843)	29.354	20.480
Συνολική αξία εξασφαλίσεων	8.244	4.444	1.846	5.904							
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	3.894	178	589	309	4.970	(12)	(4)	(271)	(18)		
Δανειακές δεσμεύσεις	2.428	10	-	0	2.438	(7)	(0)	-	-		
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις	1.466	168	589	309	2.532	(5)	(4)	(271)	(18)		
Αξία εξασφαλίσεων	*433*	*33*	*48*	*2*							

[1] Αφορά σε ομόλογα από την τιτλοποίηση Pillar (σημ. 20).

Η Τράπεζα αξιολογεί την ποιότητα του χαρτοφυλακίου των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες που υπόκεινται σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες κάνοντας χρήση των εσωτερικών μοντέλων αξιολόγησης του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου, τα οποία στηρίζονται σε διάφορους ποσοτικούς και ποιοτικούς παράγοντες, ενώ η αξιολόγηση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου λιανικής τραπεζικής στηρίζεται στην κατανομή των βαθμίδων κινδύνου σε ομοιογενείς ομάδες.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τη κατανομή των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες προ απομείωσης και της ονομαστικής αξίας των ανοιγμάτων των δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο, βάσει της κατηγοριοποίησης της πιστωτικής τους ποιότητας και της κατάταξης σε στάδια:

	31 Δεκεμβρίου 2019				31 Δεκεμβρίου 2018			
Εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης	**Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1**	**Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2**	**Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων**	**Συνολική λογιστική αξία προ απομείωσης**	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	Συνολική λογιστική αξία προ απομείωσης
Λιανική Τραπεζική	**€ εκατ.**	**€ εκατ.**	**€ εκατ.**	**€ εκατ.**	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
- Στεγαστικά δάνεια								
PD<2.5%	5.326	613	-	5.939	2.610	1	-	2.611
2.5%<=PD<4%	328	392	-	720	2.117	593	-	2.710
4%<=PD<10%	190	753	-	943	823	611	-	1.434
10%<=PD<16%	22	238	-	260	*31*	*376*	-	*407*
16%<=PD<99.99%	12	1.046	-	1.058	*105*	*1.816*	-	*1.921*
100%	-	-	3.736	3.736	-	-	*5.812*	*5.812*
- Καταναλωτικά δάνεια								
PD<2.5%	465	8	-	473	495	-	-	495
2.5%<=PD<4%	101	20	-	121	126	-	-	126
4%<=PD<10%	232	90	-	322	83	5	-	88
10%<=PD<16%	0	58	-	58	*169*	*1*	-	*170*
16%<=PD<99.99%	0	58	-	58	*0*	*224*	-	*224*
100%	-	-	910	910	-	-	*966*	*966*
- Πιστωτικές κάρτες								
PD<2.5%	16	0	-	16	421	-	-	421
2.5%<=PD<4%	152	0	-	152	124	-	-	124
4%<=PD<10%	385	22	-	407	-	1	-	1
10%<=PD<16%	-	-	-	-	*21*	-	-	*21*
16%<=PD<99.99%	-	8	-	8	*2*	*14*	-	*16*
100%	-	-	61	61	-	-	*210*	*210*
- Μικρές επιχειρήσεις								
PD<2.5%	161	3	-	164	218	2	-	220
2.5%<=PD<4%	942	20	-	962	937	-	-	937
4%<=PD<10%	627	185	-	812	37	7	-	44
10%<=PD<16%	143	191	-	334	*45*	*9*	-	54
16%<=PD<99.99%	0	489	-	489	*45*	*1.153*	-	1.198
100%	-	-	3.133	3133	-	-	*3.397*	3.397
Επιχειρηματικά								
- Μεγάλες επιχειρήσεις								
Υψηλής διαβάθμισης	4.793	11	-	4.804	3.821	14	-	3.835
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	2.117	446	-	2.563	2.448	509	-	2.957
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	242	199	-	441	5	379	-	384
Απομειωμένα (Defaulted)	-	-	1.650	1.650	-	-	*2.230*	*2.230*
- Μικρομεσαίες ΜΜΕ								
Υψηλής διαβάθμισης	691	47	-	738	571	25	-	596
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	556	173	-	729	516	150	-	666
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	71	397	-	468	12	339	-	351
Απομειωμένα (Defaulted)	-	-	2.480	2.480	-	-	*2.593*	*2.593*
-Ομόλογα τιτλοποίησης Pillar								
Υψηλής διαβάθμισης	1.058	-	-	1.058	-	-	-	-
Δημόσιος τομέας								
Όλες οι χώρες								
Υψηλής διαβάθμισης	1	-	-	1	6	-	-	6
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	43	-	-	43	50	-	-	50
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	-	3	-	3	-	-	-	-
Απομειωμένα (Defaulted)	-	-	-	-	-	-	*0*	*0*
Σύνολο	**18.674**	**5.470**	**11.970**	**36.114**	**15.838**	**6.229**	**15.208**	**37.275**

Εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης	31 Δεκεμβρίου 2019 Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Ονομαστική αξία € εκατ.	31 Δεκεμβρίου 2018 Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Ονομαστική αξία € εκατ.
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο								
Λιανική Τραπεζική								
Δανειακές δεσμεύσεις								
PD<2.5%	70	-	-	70	1.339	0	-	1.339
2.5%<=PD<4%	519	0	-	519	922	-	-	922
4%<=PD<10%	1.334	62	-	1.396	3	1	-	4
10%<=PD<16%	165	1	-	166	21	1	-	22
16%<=PD<99.99%	-	6	-	6	1	8	-	9
100%	-	-	-	-	-	-	0	0
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις								
PD<2.5%	1	-	-	1	21	-	-	21
2.5%<=PD<4%	88	-	-	88	93	-	-	93
4%<=PD<10%	39	-	-	39	-	-	-	-
10%<=PD<16%	-	-	-	-	-	-	-	-
16%<=PD<99.99%	-	-	-	-	-	-	-	-
100%	-	-	-	-	-	-	-	-
Επιχειρηματικά								
Δανειακές δεσμεύσεις								
Υψηλής διαβάθμισης	366	-	-	366	90	-	-	90
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	321	-	-	321	44	-	-	44
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	2	-	-	2	8	-	-	8
Απομειωμένα (Defaulted)	-	-	4	4	-	-	-	-
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις								
Υψηλής διαβάθμισης	786	34	-	820	1.019	52	-	1.071
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	385	51	-	436	327	62	-	389
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	24	85	-	109	6	54	-	60
Απομειωμένα (Defaulted)	-	-	507	507	-	-	*898*	898
Σύνολο	**4.100**	**239**	**511**	**4.850**	**3.894**	**178**	**898**	**4.970**

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τις κατηγορίες εσωτερικής πιστοληπτικής διαβάθμισης (το MRA ή αντίστοιχο σύστημα διαβάθμισης) του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου που αντιστοιχούν στις κατηγορίες πιστωτικής ποιότητας όπως παρουσιάζονται στους παραπάνω πίνακες:

Επιχειρηματικά δάνεια	
Κατηγορίες κατάταξης πιστωτικής ποιότητας	**Εσωτερικά συστήματα διαβάθμισης**
Υψηλής διαβάθμισης	1-4
Ικανοποιητικής διαβάθμισης	5-6
Υπό παρακολούθηση (υψηλότερου κινδύνου)	7-9
Απομειωμένα (Defaulted)	10

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την κίνηση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες προ απομείωσης ανά κατηγορία προϊόντος και ανά στάδιο η οποία υπολογίστηκε βάσει του αρχικού και τελικού υπολοίπου για τις περιόδους αναφοράς από την 1 Ιανουαρίου 2019 έως 31 Δεκεμβρίου 2019 και από την 1 Ιανουαρίου 2018 έως 31 Δεκεμβρίου 2018 :

	31 Δεκεμβρίου 2019												
	Επιχειρηματικά			Στεγαστικά			Καταναλωτικά			Μικρές επιχειρήσεις			
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Λογιστική αξία προ απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	**7.429**	**1.416**	**4.823**	**5.686**	**3.397**	**5.812**	**1.441**	**245**	**1.176**	**1.282**	**1.171**	**3.397**	**37.275**
Υπόλοιπο από απόκτηση θυγατρικών [1]	67	-	-	184	-	-	8	-	-	21	-	-	**280**
Νέα δάνεια αναγνωρισθέντα ή αγορασθέντα	2.255	-	-	139	-	-	191	-	-	206	-	-	**2.791**
Ομόλογα τιτλοποίησης Pillar	1.058	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	**1.058**
Μεταφορές μεταξύ σταδίων													
-σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου	*175*	*(173)*	*(2)*	*631*	*(623)*	*(8)*	*83*	*(80)*	*(3)*	*495*	*(492)*	*(3)*	**-**
-σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων	*(387)*	*560*	*(173)*	*(216)*	*746*	*(530)*	*(128)*	*182*	*(54)*	*(48)*	*370*	*(322)*	**-**
-σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	*(96)*	*(70)*	*166*	*(107)*	*(354)*	*461*	*(34)*	*(52)*	*86*	*(41)*	*(135)*	*176*	**-**
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που αποαναγνωρίστηκαν/ ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης	-	-	(77)	(0)	(90)	(1.896)	(6)	(1)	(0)	(5)	(1)	(0)	**(2.076)**
Διαγραφές [2]	-	-	(364)	-	-	(119)	-	-	(210)	-	-	(125)	**(818)**
Αποπληρωμές	(960)	(452)	(259)	(606)	(140)	(74)	(245)	(37)	(51)	(184)	(52)	(46)	**(3.106)**
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	31	(5)	16	167	106	90	41	7	27	147	27	56	**710**
Λογιστική αξία προ απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	**9.572**	**1.276**	**4.130**	**5.878**	**3.042**	**3.736**	**1.351**	**264**	**971**	**1.873**	**888**	**3.133**	**36.114**
Πρόβλεψη απομείωσης	(49)	(74)	(2.214)	(11)	(173)	(1.456)	(28)	(36)	(831)	(17)	(96)	(1.481)	**(6.466)**
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου	**9.523**	**1.202**	**1.916**	**5.867**	**2.869**	**2.280**	**1.323**	**228**	**140**	**1.856**	**792**	**1.652**	**29.648**

	31 Δεκεμβρίου 2018												
	Επιχειρηματικά			Στεγαστικά			Καταναλωτικά			Μικρές επιχειρήσεις			
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Λογιστική αξία προ απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	6.419	2.106	5.441	5.743	3.405	6.151	1.476	297	2.439	1.248	1.064	4.008	39.797
Νέα δάνεια αναγνωρισθέντα ή αγορασθέντα	2.127	-	-	115	-	-	179	-	-	177	-	-	2.598
Μεταφορές μεταξύ σταδίων													
-σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου	*859*	*(839)*	*(20)*	*501*	*(487)*	*(14)*	*90*	*(87)*	*(3)*	*108*	*(102)*	*(6)*	-
-σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των μη απομειωμένων δανείων	*(217)*	*285*	*(68)*	*(164)*	*925*	*(761)*	*(50)*	*132*	*(82)*	*(58)*	*398*	*(340)*	-
-σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	*(16)*	*(192)*	*208*	*(69)*	*(408)*	*477*	*(44)*	*(71)*	*115*	*(26)*	*(171)*	*197*	-
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που αποαναγνωρίστηκαν/ ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης	-	-	(144)	-	-	(0)	(11)	(2)	(994)	(6)	(1)	(0)	(1.158)
Διαγραφές [2]	-	-	(329)	-	-	(53)	-	-	(256)	-	-	(423)	(1.061)
Αποπληρωμές	(1.253)	(86)	(489)	(590)	(170)	(111)	(249)	(44)	(78)	(154)	(75)	(83)	(3.382)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	(490)	142	224	150	132	123	50	20	35	(7)	58	44	481
Λογιστική αξία προ απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	7.429	1.416	4.823	5.686	3.397	5.812	1.441	245	1.176	1.282	1.171	3.397	37.275
Πρόβλεψη απομείωσης	(50)	(97)	(2.581)	(30)	(279)	(2.145)	(33)	(91)	(919)	(11)	(211)	(1.520)	(7.967)
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου	7.379	1.319	2.242	5.656	3.118	3.667	1.408	154	257	1.271	960	1.877	29.308

[1] Αναφέρεται σε δάνεια στο αποσβέσιμο κόστος που αποκτήθηκαν από τη θυγατρική της Τράπεζας ERB New Europe Funding II B.V.

[2] Το συμβατικά απαιτητό ποσό από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που είχαν διαγραφεί κατά τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 και η Τράπεζα βρίσκεται ακόμα σε διαδικασίες ανάκτησης ανέρχεται σε € 786 εκατ. (2018: € 1.010 εκατ.).

Σημείωση 1: Η κατηγόρια του επιχειρηματικού χαρτοφυλακίου περιλαμβάνει και τα δάνεια του Δημοσίου Τομέα.

Σημείωση 2: Τα «Δάνεια και οι απαιτήσεις από πελάτες που αποαναγνωρίστηκαν /ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης», περιλαμβάνουν τα δάνεια τα οποία αποαναγνωρίστηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης λόγω α) τιτλοποίησης/ πώλησης (σημ. 20) και β) σημαντικών τροποποιήσεων των συμβατικών τους όρων και εκείνα που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης (σημ. 30).

Πιστωτικά απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την χρονοανάλυση των πιστωτικά απομειωμένων (Στάδιο 3) δανείων και απαιτήσεων από πελάτες ανά κατηγορία δανείου προ απομείωσης, την πρόβλεψη απομείωσης καθώς και την αξία των εξασφαλίσεων που κατέχονται για τη μείωση του πιστωτικού κινδύνου.

Για τα καταγγελμένα δάνεια, η Τράπεζα παύει να παρακολουθεί την κατάσταση καθυστέρησής τους και συνεπώς τα υπόλοιπα τους περιλαμβάνονται στην κατηγορία «άνω των 360 ημερών», με εξαίρεση τα καταναλωτικά δάνεια τα οποία παρακολουθούνται μέχρι τις 360 μέρες καθυστέρησης.

	31 Δεκεμβρίου 2019							
	Λιανική Τραπεζική				Επιχειρηματικά		Δημόσιος τομέας	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων-Στάδιο 3
	Στεγαστικά δάνεια € εκατ.	Καταναλωτικά δάνεια € εκατ.	Πιστωτικές κάρτες € εκατ.	Μικρές επιχειρήσεις € εκατ.	Μεγάλες επιχειρήσεις € εκατ.	Μικρομεσαίες ΜΜΕ € εκατ.	Ελλάδα € εκατ.	€ εκατ.
έως 90 ημέρες	812	104	1	349	614	358	-	**2.238**
90 έως 179 ημέρες	116	28	5	61	99	47	-	**356**
180 έως 360 ημέρες	107	33	5	66	23	32	-	**266**
άνω των 360 ημερών	2.701	745	50	2.657	914	2.043	-	**9.110**
Λογιστική αξία προ απομείωσης	**3.736**	**910**	**61**	**3.133**	**1.650**	**2.480**	**-**	**11.970**
Πρόβλεψη απομείωσης	(1.456)	(776)	(55)	(1.481)	(823)	(1.391)	-	**(5.982)**
Λογιστική αξία	**2.280**	**134**	**6**	**1.652**	**827**	**1.089**	**-**	**5.988**
Αξία εξασφαλίσεων	**2.393**	**120**	**-**	**1.702**	**831**	**1.076**	**-**	**6.122**

	31 Δεκεμβρίου 2018							
	Λιανική Τραπεζική				Επιχειρηματικά		Δημόσιος τομέας	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων-Στάδιο 3
	Στεγαστικά δάνεια € εκατ.	Καταναλωτικά δάνεια € εκατ.	Πιστωτικές κάρτες € εκατ.	Μικρές επιχειρήσεις € εκατ.	Μεγάλες επιχειρήσεις € εκατ.	Μικρομεσαίες ΜΜΕ € εκατ.	Ελλάδα € εκατ.	€ εκατ.
έως 90 ημέρες	1.229	121	1	560	906	392	-	3.209
90 έως 179 ημέρες	227	45	5	78	38	48	-	441
180 έως 360 ημέρες	159	60	6	67	24	25	-	341
άνω των 360 ημερών	4.197	740	198	2.692	1.262	2.128	0	11.217
Λογιστική αξία προ απομείωσης	5.812	966	210	3.397	2.230	2.593	0	15.208
Πρόβλεψη απομείωσης	(2.145)	(747)	(172)	(1.520)	(1.235)	(1.346)	(0)	(7.165)
Λογιστική αξία	3.667	219	38	1.877	995	1.247	0	8.043
Αξία εξασφαλίσεων	3.836	128	-	1.751	937	1.098	-	7.750

(β) Εξασφαλίσεις και ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία

Εξασφαλίσεις

Ο δείκτης δανείων προς αξία εξασφάλισης των στεγαστικών δανείων προσδιορίζει τη σχέση μεταξύ του δανειακού υπολοίπου, προ απομείωσης, και της τρέχουσας αξίας των ακινήτων που κατέχονται ως εξασφάλιση κατά την ημερομηνία του ισολογισμού.

Ο δείκτης δανείων προς αξία εξασφάλισης των στεγαστικών δανείων παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Στεγαστικά Δάνεια		
Μικρότερο από 50%	**3.091**	3.136
50%-70%	**1.944**	1.774
71%-80%	**1.255**	1.186
81%-90%	**961**	1.075
91%-100%	**2.034**	2.560
101%-120%	**956**	1.460
121%-150%	**841**	1.288
Μεγαλύτερο από 150%	**1.574**	2.416
Συνολική έκθεση	**12.656**	14.895
Μέσος όρος του δείκτη δανείου προς αξία εξασφάλισης	**80,13%**	90,31%

Η ανάλυση των εξασφαλίσεων και εγγυήσεων για δάνεια και απαιτήσεις πελατών στο αποσβέσιμο κόστος παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες:

	31 Δεκεμβρίου 2019				
	Αξία εξασφαλίσεων				
	Ακίνητη περιουσία € εκατ.	**Χρηματ/κές € εκατ.**	**Λοιπές € εκατ.**	**Σύνολο € εκατ.**	**Εγγυήσεις € εκατ.**
Λιανική Τραπεζική	**13.237**	**332**	**82**	**13.651**	**263**
Επιχειρηματικά [1]	**2.732**	**100**	**3.910**	**6.742**	**124**
Δημόσιος τομέας	**1**	**1**	**0**	**2**	**-**
Σύνολο	**15.970**	**433**	**3.992**	**20.395**	**387**

	31 Δεκεμβρίου 2018				
	Αξία εξασφαλίσεων				
	Ακίνητη περιουσία € εκατ.	Χρηματ/κές € εκατ.	Λοιπές € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	Εγγυήσεις € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	14.491	288	68	14.847	196
Επιχειρηματικά[1]	2.651	75	2.860	5.586	150
Δημόσιος τομέας	1	4	-	5	-
Σύνολο	17.143	367	2.928	20.438	346

[1] Οι λοιπές εξασφαλίσεις περιλαμβάνουν εκχωρημένες απαιτήσεις, εξοπλισμό, αποθέματα, πλωτά μέσα κλπ.

Ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία

Η Τράπεζα αναγνωρίζει στον ισολογισμό τα περιουσιακά στοιχεία που κρατούνται ως εξασφαλίσεις, όταν αυτά έρχονται στην κατοχή της συνήθως μέσω νομικών διαδικασιών ή επικαλούμενος άλλες πιστωτικές ενισχύσεις. Η κύρια κατηγορία εξασφαλίσεων που ανακτάται από την Τράπεζα, για την αποπληρωμή ή μείωση του υπολοίπου των δανείων, αφορά σε ακίνητα περιουσιακά στοιχεία. Τα ακίνητα κατηγοριοποιούνται στα ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία στην χαμηλότερη αξία μεταξύ του κόστους και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας (βλέπε επίσης σημ. 2.2.18 και 29). Στις περιπτώσεις που τα ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία χρησιμοποιούνται από την Τράπεζα για τις δραστηριότητες της, τότε αυτά κατηγοριοποιούνται ως ιδιοχρησιμοποιούμενα πάγια στοιχεία ή ως επενδύσεις σε ακίνητα αναλόγως (βλέπε σημ. 2.2.6, 26 και 27).

Στους πίνακες που ακολουθούν, παρουσιάζονται οι εξασφαλίσεις τις οποίες η Τράπεζα απέκτησε και τις αναγνώρισε στα ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία, καθώς επίσης τα καθαρά κέρδη/(ζημιές) που προέκυψαν από πωλήσεις τέτοιων περιουσιακών στοιχείων μέσα στη χρήση:

	31 Δεκεμβρίου 2019						
	Αξία ανακτηθέντων εξασφαλίσεων € εκατ.	**Εκ των οποίων: εντός της χρήσης € εκατ.**	**Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.**	**Εκ της οποίας: εντός της χρήσης € εκατ.**	**Καθαρή αξία ανακτηθέντων εξασφαλίασεων € εκατ.**	**Καθαρή αξία πώλησης € εκατ.**	**Καθαρό κέρδος/(ζημιά) πώλησης € εκατ.**
Ανακτηθείσα ακίνητη περιουσία από πλειστηριασμούς	**504**	**128**	**(93)**	**4**	**411**	**19**	**(1)**
- Κατοικίες	*247*	*46*	*(46)*	*15*	*201*	*14*	*(1)*
- Εμπορικά ακίνητα	*257*	*82*	*(47)*	*(11)*	*210*	*5*	(0)

	31 Δεκεμβρίου 2018						
	Αξία ανακτηθέντων εξασφαλίσεων € εκατ.	Εκ των οποίων: εντός της χρήσης € εκατ.	Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.	Εκ της οποίας: εντός της χρήσης € εκατ.	Καθαρή αξία ανακτηθέντων εξασφαλίασεων € εκατ.	Καθαρή αξία πώλησης € εκατ.	Καθαρό κέρδος/(ζημιά) πώλησης € εκατ.
Ανακτηθείσα ακίνητη περιουσία από πλειστηριασμούς	455	135	(97)	0	358	25	(1)
- Κατοικίες	*268*	*62*	*(61)*	*4*	*207*	*18*	*(1)*
- Εμπορικά ακίνητα	*187*	*73*	*(36)*	*(4)*	*151*	*7*	*0*

Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία τα οποία έχουν κατηγοριοποιηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση (σημ. 30) το 2019 μετά τη μεταφορά τους από τα ανακτηθέντα πάγια περιουσιακά στοιχεία, ανήλθαν σε € 28 εκατ. (2018: μηδέν).

(γ) Γεωγραφική κατανομή και τομέας δραστηριότητας των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Όπως αναφέρεται στη σημ. 5.2.1, η Τράπεζα κατέχει διαφοροποιημένα χαρτοφυλάκια σε διαφορετικές αγορές και χώρες και εφαρμόζει όρια στη συγκέντρωση ανά γεωγραφική περιοχή ή τομέα δραστηριότητας των ομάδων των πιστούχων που μπορεί να επηρεαστούν παρόμοια από αλλαγές στις οικονομικές ή άλλες συνθήκες, ώστε να περιορίσει τον πιστωτικό κίνδυνο.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα ανοίγματα της Τράπεζας σε δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες και δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο στη λογιστική αξία προ απομείωσης και σε ονομαστική αξία αντίστοιχα, ανά στάδιο αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς, κατηγορία δανείων, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή και την πρόβλεψη απομείωσης ανά κατηγορία δανείων, τομέα δραστηριότητας και γεωγραφική περιοχή:

	31 Δεκεμβρίου 2019											
	Ελλάδα				Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες				Λοιπές χώρες			
	Λογιστική αξία προ απομείωσης/ Ονομαστική αξία				Λογιστική αξία προ απομείωσης/ Ονομαστική αξία				Λογιστική αξία προ απομείωσης/ Ονομαστική αξία			
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων- Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	**9.014**	**4.157**	**7.758**	**(4.115)**	**88**	**37**	**82**	**(14)**	**-**	**-**	**-**	**-**
-Στεγαστικά δάνεια	*5.794*	*3.007*	*3.675*	*(1.627)*	*84*	*35*	*61*	*(13)*	*-*	*-*	*-*	*-*
-Καταναλωτικά δάνεια	*795*	*233*	*907*	*(820)*	*3*	*1*	*3*	*(1)*	*-*	*-*	*-*	*-*
-Πιστωτικές κάρτες	*553*	*30*	*61*	*(74)*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
-Μικρές επιχειρήσεις	*1.872*	*887*	*3.115*	*(1.594)*	*1*	*1*	*18*	*(0)*	*-*	*-*	*-*	*-*
Επιχειρηματικά	**7.204**	**1.220**	**3.779**	**(2.118)**	**1.198**	**14**	**277**	**(183)**	**1.126**	**39**	**74**	**(35)**
-Εμπόριο και υπηρεσίες [(1)]	*3.747*	*366*	*1.797*	*(1.032)*	*1.067*	*10*	*140*	*(113)*	*12*	*-*	*32*	*(18)*
-Βιομηχανία	*1.666*	*235*	*740*	*(436)*	*-*	*-*	*1*	*(0)*	*-*	*-*	*-*	*-*
-Ναυτιλία	*8*	*5*	*8*	*(7)*	*120*	*-*	*62*	*(57)*	*1.114*	*39*	*24*	*(7)*
-Κατασκευές	*608*	*336*	*849*	*(509)*	*11*	*4*	*20*	*(13)*	*-*	*-*	*18*	*(10)*
-Τουρισμός	*637*	*271*	*375*	*(122)*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
-Ενέργεια	*538*	*7*	*10*	*(12)*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*	*-*
-Λοιπές	*0*	*-*	*0*	*(0)*	*0*	*0*	*54*	*(0)*	*-*	*-*	*-*	*-*
Δημόσιος τομέας	**44**	**3**	**-**	**(1)**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Σύνολο	***16.262***	***5.380***	***11.537***	***(6.234)***	***1.286***	***51***	***359***	***(197)***	***1.126***	***39***	***74***	***(35)***
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	**3.704**	**186**	**108**	**(66)**	**220**	**37**	**403**	**(223)**	**176**	**16**	**0**	**(0)**
-Δανειακές δεσμεύσεις	*2.669*	*69*	*4*	*(20)*	*-*	*-*	*-*	*-*	*108*	*-*	*-*	*(0)*
-Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις	*1.035*	*117*	*104*	*(46)*	*220*	*37*	*403*	*(223)*	*68*	*16*	*0*	*(0)*

	31 Δεκεμβρίου 2018											
	Ελλάδα				Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες				Λοιπές χώρες			
	Λογιστική αξία προ απομείωσης/ Ονομαστική αξία				Λογιστική αξία προ απομείωσης/ Ονομαστική αξία				Λογιστική αξία προ απομείωσης/ Ονομαστική αξία			
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Πρόβλεψη απομείωσης € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	8.409	4.813	10.385	(5.239)	-	-	-	-	-	-	-	-
-Στεγαστικά δάνεια	*5.686*	*3.397*	*5.812*	*(2.454)*	-	-	-	-	-	-	-	-
-Καταναλωτικά δάνεια	*873*	*230*	*966*	*(860)*	-	-	-	-	-	-	-	-
-Πιστωτικές κάρτες	*568*	*15*	*210*	*(183)*	-	-	-	-	-	-	-	-
-Μικρές επιχειρήσεις	*1.282*	*1.171*	*3.397*	*(1.742)*	-	-	-	-	-	-	-	-
Επιχειρηματικά	6.356	1.325	4.514	(2.497)	103	15	202	(154)	914	76	107	(76)
-Εμπόριο και υπηρεσίες	*3.177*	*539*	*2.160*	*(1.263)*	*26*	*8*	*111*	*(78)*	*5*	*24*	*54*	*(42)*
-Βιομηχανία	*1.534*	*232*	*902*	*(488)*	-	*1*	*1*	*(0)*	-	-	-	-
-Ναυτιλία	*22*	*0*	-	*(0)*	*77*	-	*61*	*(56)*	*909*	*52*	*35*	*(24)*
-Κατασκευές	*556*	*307*	*994*	*(596)*	*0*	*6*	*20*	*(13)*	-	-	*18*	*(10)*
-Τουρισμός	*564*	*236*	*447*	*(136)*	-	-	-	-	-	-	-	-
-Ενέργεια	*503*	*11*	*9*	*(13)*	-	-	*4*	*(4)*	-	-	-	-
-Λοιπές	-	-	*2*	*(1)*	-	-	*5*	*(3)*	-	-	-	-
Δημόσιος τομέας	56	-	0	(1)	-	-	-	-				
Σύνολο	*14.821*	*6.138*	*14.899*	*(7.737)*	*103*	*15*	*202*	*(154)*	*914*	*76*	*107*	*(76)*
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	3.568	101	113	(61)	270	60	785	(244)	56	17	0	(0)
-Δανειακές δεσμεύσεις	*2.400*	*10*	*0*	*(7)*	-	-	-	-	*28*	-	-	*(0)*
-Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις και λοιπές δεσμεύσεις	*1.168*	*91*	*113*	*(54)*	*270*	*60*	*785*	*(244)*	*28*	*17*	*0*	*(0)*

[(1)] Οι δραστηριότητες σε Λοιπές Ευρωπαϊκές Χώρες περιλαμβάνουν € 1.058 εκατ. τα οποία σχετίζονται με ομόλογα της τιτλοποίησης Pillar.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η λογιστική αξία των δανείων της Τράπεζας που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ανήλθε σε € 50 εκατ. (2018: € 46 εκατ.) τα οποία περιλαμβάνονται στο χαρτοφυλάκιο επιχειρηματικών δανείων, εκ των οποίων τα € 47 εκατ. (2018: € 46 εκατ.) αφορούν δραστηριότητες στην Ελλάδα, ενώ € 3 εκατ. (2018: μηδέν) αφορούν δραστηριότητες στην Υπόλοιπη Ευρώπη.

(δ) Μέτρα ρύθμισης δανείων και απαιτήσεων από πελάτες

Οι συμβατικοί όροι των δανείων ενδέχεται να τροποποιηθούν λόγω διαφόρων παραγόντων, όπως αλλαγές στις συνθήκες της αγοράς, διακράτηση πελατείας και λοιπών παραγόντων, καθώς και λόγω ενδεχόμενης επιδείνωσης στην οικονομική κατάσταση του οφειλέτη. Η Τράπεζα εφαρμόζει διάφορα προγράμματα ρύθμισης δανείων, προκειμένου να ενισχύσει τη διαχείριση των σχέσεων της με τους πελάτες και την αποτελεσματικότητα των μηχανισμών είσπραξης των απαιτήσεών της, καθώς και να βελτιώσει την ανακτησιμότητα των αντίστοιχων ταμιακών ροών και να περιορίσει τις ζημιές από πιστωτικούς κινδύνους που προέρχονται τόσο από τα δάνεια λιανικής τραπεζικής όσο και από το επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο.

Κατηγοριοποίηση Μέτρων Ρύθμισης

Οι πρακτικές ρύθμισης δανείων, όπως παρακολουθούνται και γνωστοποιούνται από την Τράπεζα, βάσει των εκτελεστικών τεχνικών προτύπων της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής περιλαμβάνουν μόνο τις περιπτώσεις τροποποίησης των συμβατικών όρων αποπληρωμής του δανείου λόγω οικονομικής αδυναμίας του οφειλέτη να ανταποκριθεί στις δανειακές του υποχρεώσεις βάσει των υφιστάμενων όρων, και η Τράπεζα παρέχει διευκολύνσεις, μέσω ευνοϊκής τροποποίησης των όρων και προϋποθέσεων που προβλέπονται από την δανειακή σύμβαση, ενέργεια στην οποία δεν θα προέβαινε εάν ο οφειλέτης δεν βρισκόταν σε οικονομική δυσχέρεια.

Όλα τα άλλα είδη τροποποιήσεων που παρέχονται από την Τράπεζα και δεν οφείλονται στην οικονομική αδυναμία του οφειλέτη, αλλά καθορίζονται από παράγοντες επιχειρηματικής φύσεως, δεν αποτελούν μέτρα ρύθμισης.

Λύσεις Ρύθμισης Δανείων

Οι λύσεις ρύθμισης παρέχονται κατόπιν αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας του πελάτη και της πρόθεσής του να αποπληρώσει την οφειλή του, και μπορεί να είναι προσωρινής φύσης ή μεγαλύτερης διάρκειας. Ο σκοπός των προγραμμάτων αυτών είναι η διευκόλυνση των οφειλετών που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες μέσω επαναπροσδιορισμού των όρων αποπληρωμής των δανείων τους με βιώσιμο τρόπο και ταυτόχρονα η προστασία της Τράπεζας από ενδεχόμενες πιστωτικές ζημιές. Η Τράπεζα αναπτύσσει στοχευμένες στρατηγικές κατηγοριοποίησης οφειλετών με σκοπό την εξεύρεση κατάλληλων βραχυπρόθεσμων ή μακροπρόθεσμων και βιώσιμων λύσεων, οι οποίες θα ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες οικονομικές ανάγκες των εν λόγω επιλεγμένων ομάδων οφειλετών.

Τα μέτρα ρύθμισης δανείων μπορεί να περιλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται απαραίτητα σε ένα ή και περισσότερα από τα παρακάτω:

- κεφαλαιοποίηση ληξιπρόθεσμων οφειλών,
- τακτοποίηση ληξιπρόθεσμων οφειλών,
- καταβολή δόσης μεγαλύτερης των οφειλόμενων τόκων,
- καταβολή μόνο τόκων,
- καταβολή δόσης μικρότερης των οφειλόμενων τόκων,
- περίοδος χάριτος,
- μείωση επιτοκίου,
- παράταση διάρκειας,
- διαχωρισμός οφειλής,
- μερική διαγραφή οφειλής,
- λειτουργική αναδιάρθρωση και
- συμφωνίες ανταλλαγής χρέους με μετοχικό κεφάλαιο.

Ειδικά για τα καταναλωτικά δάνεια χωρίς εξασφάλιση (περιλαμβανομένων των πιστωτικών καρτών), τα προγράμματα ρύθμισης (π.χ. παράταση διάρκειας) πραγματοποιούνται κυρίως μέσω της ενοποίησης των δανειακών υποχρεώσεων, όπου όλα τα υφιστάμενα υπόλοιπα καταναλωτικών δανείων συγκεντρώνονται σε ένα. Αυτές οι ρυθμίσεις εφαρμόζονται τόσο για να επιτυγχάνεται η επαρκής μείωση των δόσεων του δανείου όσο και ο βιώσιμος χαρακτήρας της ρύθμισης για τον οφειλέτη. Σε επιλεγμένες περιπτώσεις, η ενοποίηση των δανειακών υποχρεώσεων μπορεί να συνδυάζεται με εγγραφή προσημείωσης σε ακίνητα, μετατρέποντας έτσι τα μη εξασφαλισμένα ανοίγματα της Τράπεζας σε εξασφαλισμένα.

Στην περίπτωση των στεγαστικών δανείων, η μείωση της δόσης μπορεί να επιτευχθεί μέσω διαφόρων προγραμμάτων ρύθμισης, όπως η παράταση διάρκειας της αποπληρωμής του δανείου, η κεφαλαιοποίηση των ληξιπρόθεσμων οφειλών, ο διαχωρισμός οφειλής και σχέδια για καταβολή μειωμένης δόσης.

Τα επιχειρηματικά δάνεια υπόκεινται σε ρύθμιση, όταν υπάρχουν ενδείξεις οικονομικών δυσχερειών του οφειλέτη, η οποία στοιχειοθετείται από ένα συνδυασμό παραγόντων μεταξύ των οποίων η επιδείνωση των οικονομικών του στοιχείων, η υποβάθμιση της πιστοληπτικής του αξιολόγησης, οι καθυστερήσεις πληρωμών και λοιποί παράγοντες.

Η Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων του Ομίλου (Troubled Assets Group General Division- TAG) αποτελεί μία ανεξάρτητη αρχή, η οποία έχει την συνολική ευθύνη για την διαχείριση των προβληματικών δανείων, σύμφωνα με την Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής της Τράπεζας της Ελλάδος 42/30.05.2014 και τις τροποποιήσεις της. Η Διεύθυνση ελέγχει και παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων ρύθμισης και διασφαλίζει τη συνεχή βελτίωση και προσαρμογή των σχετικών πολιτικών και των διαδικασιών.

Η TAG συνεργάζεται με τον Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων για την αμοιβαία κατανόηση και ανάπτυξη της κατάλληλης μεθοδολογίας σχετικά με την αξιολόγηση των κινδύνων που απορρέουν από κάθε τύπο ρύθμισης και κατηγορία καθυστέρησης, ανά δανειακό χαρτοφυλάκιο. Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τη δομή και τις κυριότερες δραστηριότητες της TAG παρατίθενται στις σημ. 5.2.

Ανταλλαγή χρέους με απόκτηση μετοχών του οφειλέτη

Για τα χαρτοφυλάκια επιχειρηματικών δανείων, η Τράπεζα συμμετέχει σε ορισμένες περιπτώσεις σε συναλλαγές ανταλλαγής χρέους με μετοχές, ως μέρος των λύσεων ρύθμισης, όπως περιγράφεται στη σημ. 2.2.9. Το 2019, οι μετοχικοί τίτλοι που αποκτήθηκαν και διακρατούνται από την Τράπεζα την 31 Δεκεμβρίου 2019 είναι: (α) 12,46% προνομιούχους μετοχικούς τίτλους χωρίς δικαίωμα ψήφου της Helesi S.A. για € 1,8 χιλ και β) 6,75% προνομιούχους μετοχικούς τίτλους χωρίς δικαίωμα ψήφου της Akritas S.A. για € 0,01 εκατ. Παρομοίως το 2018 οι μετοχικοί τίτλοι που αποκτήθηκαν και διακρατούνται από την Τράπεζα κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018 ήταν: (α) 10,67% μετοχικούς τίτλους χωρίς δικαίωμα ψήφου της Pillarstone Bidco S.C.A. για € 0,02 εκατ., που σχετίζεται με την αναδιάρθρωση χρέους της Famar S.A. και (β) 12,1% της Regency Hellenic Investments S.A. για € 8,5 εκατ., που σχετίζεται με την αναδιάρθρωση χρέους της Regency Entertaiment S.A.

i. Ταξινόμηση ρυθμισμένων δανείων

Τα ρυθμισμένα δάνεια κατηγοριοποιούνται ως μη απομειωμένα (Στάδιο 2) ή ως απομειωμένα (Στάδιο 3) αξιολογώντας τον βαθμό καθυστέρησης και την πιστοληπτική τους διαβάθμιση.

Τα απομειωμένα ρυθμισμένα δάνεια υπόκεινται αρχικά σε περίοδο επιτήρησης ενός έτους, κατά την οποία η συναλλακτική συμπεριφορά των οφειλετών παρακολουθείται επισταμένως. Εάν, στο τέλος της ανωτέρω περιόδου, οι οφειλέτες έχουν ανταποκριθεί στους όρους του προγράμματος και δεν υπάρχουν καθόλου ποσά σε καθυστέρηση, καθώς και αμφιβολίες για την πλήρη εξόφληση των δανείων, τότε αυτά γνωστοποιούνται ως μη απομειωμένα ρυθμισμένα δάνεια (Στάδιο 2). Επιπροσθέτως, τα μη απομειωμένα ρυθμισμένα δάνεια, συμπεριλαμβανομένων αυτών που προγενέστερα κατηγοριοποιήθηκαν ως απομειωμένα και τήρησαν του όρους της ρύθμισης, υπόκεινται σε διετή παρακολούθηση. Εάν, στο τέλος αυτής της περιόδου, οι οφειλέτες έχουν προβεί σε τακτικές πληρωμές κατά ένα σημαντικό ποσό σωρευτικά, δεν υπάρχουν ποσά σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 30 ημερών και τα δάνεια δεν είναι ούτε απομειωμένα ούτε πληρούνται άλλα κριτήρια αύξησης πιστωτικού κινδύνου, τότε αυτά εξέρχονται από το καθεστώς ρύθμισης και ταξινομούνται στο Στάδιο 1.

Ειδικότερα, η κατηγορία των απομειωμένων ρυθμισμένων δανείων περιλαμβάνει εκείνα που (α) κατά την ημερομηνία της ρύθμισης ήταν σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών ή θεωρούνταν πιθανό να μην αποπληρωθούν, (β) στο τέλος της περιόδου επιτήρησης του ενός έτους ικανοποίησαν τα κριτήρια για την μεταφορά τους στην κατηγορία των μη απομειωμένων δανείων και κατά την διετή περίοδο παρακολούθησης τα νέα μέτρα ρύθμισης είχαν παραταθεί ή υπήρξαν ποσά σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 30 ημερών και (γ) κατηγοριοποιήθηκαν αρχικά ως μη απομειωμένα και κατά την διάρκεια της διετούς περιόδου παρακολούθησης ικανοποίησαν τα κριτήρια για την μεταφορά τους στην κατηγορία των απομειωμένων.

Επίσης, τα ρυθμισμένα δάνεια που δεν εξυπηρετούνται σύμφωνα με τους νέους τροποποιημένους όρους και τα οποία μεταγενέστερα καταγγέλλονται, παύουν να παρακολουθούνται ξεχωριστά βάσει των διαδικασιών που η Τράπεζα εφαρμόζει για τα προγράμματα ρύθμισης, και γνωστοποιούνται ως καταγγελμένα απομειωμένα δάνεια (Στάδιο 3) σύμφωνα με τις διαδικασίες της Τράπεζας για την διαχείριση και παρακολούθηση των καταγγελμένων δανείων.

ii. Αξιολόγηση Απομείωσης

Στις περιπτώσεις που παρέχονται μέτρα ρύθμισης, η Τράπεζα αξιολογεί την οικονομική κατάσταση του πιστούχου και την ικανότητα αποπληρωμής των υποχρεώσεων του βάσει των πολιτικών απομείωσης της Τράπεζας που περιγράφονται στις σημειώσεις 2.2.13 και 5.2.1. Συγκεκριμένα, τα ρυθμισμένα επιχειρηματικά δάνεια, τα ανοίγματα λιανικής τραπεζικής, τα οποία είναι από μόνα τους σημαντικά καθώς και αυτά προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αξιολογούνται σε ατομική βάση. Επιπροσθέτως,

τα ρυθμισμένα δάνεια λιανικής τραπεζικής αξιολογούνται σε συλλογική βάση ξεχωριστά από τα υπόλοιπα χαρτοφυλάκια λιανικής καθώς συμπεριλαμβάνουν μεγάλη ομογενή ομάδα δανείων.

iii. Αναδιαρθρώσεις δανείων

Όταν οι τροποποιήσεις στους συμβατικούς όρους ενός ρυθμισμένου δανείου είναι σημαντικές, το αρχικό ρυθμισμένο δάνειο αποαναγνωρίζεται και αναγνωρίζεται ένα καινούργιο. Η Τράπεζα αναγνωρίζει το τροποποιημένο χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού ως «καινούργιο» σε εύλογη αξία και η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας του παλιού δανείου και της εύλογης αξίας του νέου αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ως κέρδος ή ζημιά από από-αναγνώριση.

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η τροποποίηση ως αποτέλεσμα λύσεων ρύθμισης δεν θεωρείται σημαντική, η Τράπεζα υπολογίζει εκ νέου την λογιστική αξία προ απομείωσης του δανείου και αναγνωρίζει τη διαφορά ως κέρδος ή ζημιά από τροποποίηση στα αποτελέσματα χρήσης. Η Τράπεζα συνεχίζει να παρακολουθεί το τροποποιημένο ρυθμισμένο δάνειο κατά τη περίοδο επιτήρησης για να προσδιορίσει κατά ποσό έχει αυξηθεί ο πιστωτικός κίνδυνος από την αρχική του αναγνώριση.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η λογιστική αξία των ρυθμισμένων δανείων της Τράπεζας τα οποία επιμετρούνται σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ανέρχεται σε € 26 εκατ (2018: €31 εκατ.).

Οι παρακάτω πίνακες εμπεριέχουν ανάλυση των δανείων που επιμετρούνται σε αποσβέσιμο κόστος σχετικά με τις δραστηριότητες ρύθμισης της Τράπεζας. Για λόγους συγκρισιμότητας με τις ποσοτικές πληροφορίες στην ενότητα (α) οι οποίες βασίζονται στις αναθεωρημένες απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 7, τα ποσά στους πίνακες παρακάτω παρατίθενται σε λογιστικές αξίες προ πρόβλεψης απομείωσης ενώ οι συσσωρευμένες προβλέψεις απομείωσης παρουσιάζονται ξεχωριστά, σύμφωνα με τον εσωτερικό τρόπο παρακολούθησης και αναφοράς του πιστωτικού κινδύνου στην Τράπεζα.

Ο παρακάτω πίνακας συμπεριλαμβάνει μια σύνοψη των ρυθμισμένων δανείων ανά είδος ρύθμισης της Τράπεζας:

	2019	2018
	€ εκατ.	€ εκατ.
Μέτρα ρύθμισης δανείων:		
Διαχωρισμός οφειλής	**2.338**	3.213
Παράταση διάρκειας	**2.462**	2.988
Κεφαλαιοποίηση ληξιπρόθεσμων οφειλών	**378**	556
Μειωμένη δόση μικρότερη των οφειλόμενων τόκων	**215**	254
Μείωση επιτοκίου	**586**	656
Μειωμένη δόση μεγαλύτερη των οφειλόμενων τόκων	**230**	506
Τακτοποίηση ληξιπρόθεσμων οφειλών	**53**	118
Καταβολή μόνο τόκων	**20**	37
Περίοδος χάριτος	**85**	99
Συμφωνίες ανταλλαγής χρέους με μετοχικό κεφάλαιο	**28**	65
Μερική διαγραφή οφειλής	**30**	24
Λειτουργική αναδιάρθρωση επιχείρησης	**74**	49
Λοιπά	**238**	174
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης	**6.737**	8.739
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	**(1.483)**	(1.997)
Λογιστική αξία	**5.254**	6.742

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν μια σύνοψη των ρυθμισμένων δανείων και των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες ανά ποιοτική διαβάθμιση:

	31 Δεκεμβρίου 2019		
	Συνολικά δάνεια και απαιτήσεις στο αποσβέσιμο κόστος € εκατ.	**Ρυθμισμένα δάνεια € εκατ.**	**% Ρυθμισμένων δανείων**
Συνολική αξία προ απομείωσης:			
Δάνεια με αναμενόμενες ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1	**18.674**	**-**	**0%**
Δάνεια με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια-Στάδιο 2	**5.470**	**3.831**	**70%**
Απομειωμένα δάνεια με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια	**11.970**	**2.906**	**24%**
Συνολική αξία προ απομείωσης	**36.114**	**6.737**	**19%**
Συσσωρευμένες προβλέψεις για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές:			
Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1	**(105)**	**-**	
Δάνεια με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια-Στάδιο 2	**(379)**	**(299)**	
Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια απομειωμένων δανείων (Στάδιο 3) εκ των οποίων:	**(5.982)**	**(1.184)**	
- Ατομική αξιολόγηση	*(1.872)*	*(337)*	
- Συλλογική αξιολόγηση	*(4.110)*	*(847)*	
Συνολική λογιστική αξία	**29.648**	**5.254**	**18%**
Ληφθείσες εξασφαλίσεις	**20.395**	**4.752**	

	31 Δεκεμβρίου 2018		
	Συνολικά δάνεια και απαιτήσεις στο αποσβέσιμο κόστος € εκατ.	Ρυθμισμένα δάνεια € εκατ.	% Ρυθμισμένων δανείων
Συνολική αξία προ απομείωσης:			
Δάνεια μαε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1	15.838	-	0%
Δάνεια με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια-Στάδιο 2	6.229	4.489	72%
Απομειωμένα δάνεια με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια	15.208	4.250	28%
Συνολική αξία προ απομείωσης	37.275	8.739	23%
Συσσωρευμένες προβλέψεις για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές:			
Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1	(124)	-	
Δάνεια με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια-Στάδιο 2	(678)	(527)	
Απομειωμένα δάνεια με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια	(7.165)	(1.470)	
- Ατομική αξιολόγηση	*(2.322)*	*(447)*	
- Συλλογική αξιολόγηση	*(4.843)*	*(1.023)*	
Συνολική λογιστική αξία	29.308	6.742	23%
Ληφθείσες εξασφαλίσεις	20.438	5.883	

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την κίνηση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Λογιστική αξία προ απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	**8.739**	10.005
Δάνεια που εντάχθηκαν σε καθεστώς ρύθμισης εντός της χρήσης [1]	**726**	1.010
Δάνεια σε καθεστώς ρύθμισης που αποαναγνωρίστηκαν/ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης [2]	**(782)**	(41)
Διαγραφές δανείων που ήταν σε καθεστώς ρύθμισης	**(95)**	(20)
Αποπληρωμές δανείων	**(351)**	(406)
Δάνεια και απαιτήσεις που εξήλθαν από το καθεστώς ρύθμισης [3]	**(1.732)**	(1.999)
Λοιπά	**232**	190
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	**(1.483)**	(1.997)
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου	**5.254**	6.742

[1] Δάνεια που εντάχθηκαν σε καθεστώς ρύθμισης συμπεριλαμβάνουν δάνεια για τα οποία η Τράπεζα προέβη για πρώτη φορά σε διαδικασίες ρύθμισης κατά τη διάρκεια της χρήσης.

[2] Τα «Δάνεια και απαιτήσεις σε καθεστώς ρύθμισης που αποαναγνωρίστηκαν/ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης» περιλαμβάνουν δάνεια τα οποία αποαναγνωρίστηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης λόγω α) πώλησης, β) σημαντικών τροποποιήσεων των συμβατικών τους όρων και εκείνων που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης (σημ. 30).

[3] Το 2019, ποσό € 466 εκατ. δανείων και απαιτήσεων τα οποία εξήλθαν από το καθεστώς ρύθμισης αναφέρεται σε καταγγελμένα δάνεια (2018: € 825 εκατ.).

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης ανά είδος δανείου:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	**5.295**	7.020
- Στεγαστικά δάνεια	*3.689*	*4.960*
- Καταναλωτικά δάνεια	*276*	*390*
- Πιστωτικές κάρτες	*0*	*0*
- Μικρές επιχειρήσεις	*1.330*	*1.670*
Επιχειρηματικά	**1.442**	1.719
-Μεγάλες επιχειρήσεις	*802*	*1.066*
-Μικρομεσαίες ΜΜΕ	*640*	*653*
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης	**6.737**	8.739
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	**(1.483)**	(1.997)
Λογιστική αξία	**5.254**	6.742

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που υπόκεινται σε μέτρα ρύθμισης ανά γεωγραφική κατανομή:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Ελλάδα	**6.616**	8.666
Λοιπές ευρωπαϊκές χώρες	**111**	40
Λοιπές χώρες	**10**	33
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης	**6.737**	8.739
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	**(1.483)**	(1.997)
Λογιστική αξία	**5.254**	6.742

Ο παρακάτω πίνακας εμπεριέχει πληροφορίες σχετικά με τροποποιήσεις δανείων λόγω μέτρων ρύθμισης, οι οποίες δεν συνιστούν αποαναγνώριση. Τα εν λόγω τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τροποποιήθηκαν ενώ είχαν πρόβλεψη για αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές υπολογισμένη καθ' όλη τη διάρκεια τους.

Τροποποιημένα δανειακά ανοίγματα	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Τροποποιημένα κατά τη διάρκεια της χρήσης δάνεια με πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τη συνολική διάρκειά τους		
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης την 31 Δεκεμβρίου [1]	1.593	1.969
Ζημιά από την τροποποίηση	63	68
Τροποποιημένα δάνεια κατά την αρχική αναγνώριση στα οποία η πρόβλεψη απομείωσης βασιζόταν στις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τη συνολική διάρκειά τους		
Λογιστική αξία δανείων προ πρόβλεψης την 31 Δεκεμβρίου για τα οποία η πρόβλεψη απομείωσης άλλαξε στη χρήση, μετά την τροποποίηση, σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου	1.080	560

[1] Η λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου συμπεριλαμβάνει όλες τις τροποποιήσεις δανείων λόγω ρύθμισης κατά τη διάρκεια της χρήσης.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η λογιστική αξία προ προβλέψεων δανείων που είχαν τροποποιηθεί στο παρελθόν και για τα οποία η πρόβλεψη απομείωσης για πιστωτικές ζημιές επανήλθε σε υπολογισμό καθ' όλη τη διάρκεια τους, ανήλθε σε € 101 εκατ. (2018: € 96 εκατ.).

5.2.1.3 Χρεωστικοί τίτλοι

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα ομόλογα του εμπορικού και του επενδυτικού χαρτοφυλακίου ανά κατηγορία πιστωτικής διαβάθμισης την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 σύμφωνα με τις διαβαθμίσεις της Moody's ή αντίστοιχες διαβαθμίσεις:

	31 Δεκεμβρίου 2019		
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων-Στάδιο 2 € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος			
Αξία προ απομείωσης-Χαμηλότερα από Α3	**1.044**	-	**1.044**
Πρόβλεψη απομείωσης	**(2)**	-	**(2)**
Λογιστική αξία	**1.042**	-	**1.042**
Επενδυτικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση			
Aaa	**158**	-	**158**
Aa1 έως Aa3	**336**	-	**336**
A1 έως A3	**304**	-	**304**
Χαμηλότερα από Α3	**4.576**	-	**4.576**
Χωρίς διαβάθμιση	**69**	-	**69**
Λογιστική αξία	**5.443**	-	**5.443**

	31 Δεκεμβρίου 2018		
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη την διάρκεια των επενδυτικών τίτλων-Στάδιο 2	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος			
Αξία προ απομείωσης-Χαμηλότερα από Α3	217	754	971
Πρόβλεψη απομείωσης	(2)	(28)	(30)
Λογιστική αξία	215	726	941
Επενδυτικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση			
Aaa	219	-	219
Aa1 έως Aa3	1.093	-	1.093
A1 έως A3	435	-	435
Χαμηλότερα από Α3	3.739	21	3.760
Χωρίς διαβάθμιση	71	-	71
Λογιστική αξία	5.557	21	5.578

	31 Δεκεμβρίου 2019	
	Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	**Επενδυτικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων**
	€ εκατ.	**€ εκατ.**
Επενδυτικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων		
Aa1 έως Aa3	**-**	**3**
Χαμηλότερα από Α3	**50**	**0**
Λογιστική αξία	**50**	**3**

	31 Δεκεμβρίου 2018	
	Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	Επενδυτικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων
	€ εκατ.	€ εκατ.
Επενδυτικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων		
A1 έως A3	-	4
Χωρίς διαβάθμιση	18	0
Λογιστική αξία	0	-
	18	4

Τα ομόλογα με διαβάθμιση χαμηλότερη από Α3 περιλαμβάνουν: ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου αξίας € 4.308 εκατ., (2018: € 3.180 εκατ.), κρατικά ομόλογα χωρών μελών της Ευρωζώνης αξίας € € 759 εκατ., (2018: € 1.115 εκατ.) και κρατικά ομόλογα αξίας € 121 εκατ. που έχουν εκδοθεί κυρίως από λοιπά μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και υποψήφια μέλη και λοιπά Ευρωπαϊκά κράτη, (2018: € 83 εκατ.).

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα ομόλογα του επενδυτικού χαρτοφυλακίου ανά στάδιο, ανά γεωγραφική περιοχή με βάση τη χώρα εγκατάστασης των αντισυμβαλλόμενων και τον τομέα δραστηριότητας.

	31 Δεκεμβρίου 2019						
	Ελλάδα		Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες		Λοιπές Χώρες		
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων-Στάδιο 2 € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος							
Δημόσιο	**1.044**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1.044**
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	**1.044**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1.044**
Πρόβλεψη απομείωσης	**(2)**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**(2)**
Λογιστική αξία	**1.042**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1.042**
Επενδυτικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση							
Δημόσιο[1]	**3.226**	**-**	**1.346**	**-**	**115**	**-**	**4.687**
Τράπεζες	**88**	**-**	**130**	**-**	**10**	**-**	**228**
Επιχειρήσεις	**151**	**-**	**234**	**-**	**143**	**-**	**528**
Λογιστική αξία	**3.465**	**-**	**1.710**	**-**	**268**	**-**	**5.443**

	31 Δεκεμβρίου 2018						
	Ελλάδα		Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες		Λοιπές χώρες		
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ΄όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ΄όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ΄όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων-Στάδιο 2 € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος							
Δημόσιο	216	754	-	-	-	-	970
Επιχειρήσεις	1	-	-	-	-	-	1
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	217	754	-	-	-	-	971
Πρόβλεψη απομείωσης	(2)	(28)	-	-	-	-	(30)
Λογιστική αξία	215	726	-	-	-	-	941
Επενδυτικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση							
Δημόσιο [1]	2.229	-	2.740	-	50	-	5.019
Τράπεζες	61	-	92	-	4	-	157
Επιχειρήσεις	144	16	156	5	81	-	402
Λογιστική αξία	2.434	16	2.988	5	135	-	5.578

[1] Την 31 Δεκεμβρίου του 2019 οι επενδυτικοί τίτλοι Δημοσίου των λοιπών Ευρωπαϊκών Χωρών συμπεριλαμβάνουν ομόλογα EFSF λογιστικής αξίας € 199 εκατ.(2018: € 453 εκατ.).

	31 Δεκεμβρίου 2019		
	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Επενδυτικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων			
Δημόσιο	-	-	-
Τράπεζες	-	-	-
Επιχειρήσεις	**0**	**3**	**3**
Λογιστική αξία	**0**	**3**	**3**
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου			
Δημόσιο	**40**	**8**	**48**
Τράπεζες	-	-	-
Επιχειρήσεις	**1**	**1**	**2**
Λογιστική αξία	**41**	**9**	**50**

	31 Δεκεμβρίου 2018		
	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Επενδυτικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων			
Δημόσιο	-	-	-
Τράπεζες	-	-	-
Επιχειρήσεις	0	4	4
Λογιστική αξία	0	4	4
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου			
Δημόσιο	11	-	11
Τράπεζες	-	6	6
Επιχειρήσεις	1	-	1
Λογιστική αξία	12	6	18

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα αναγνώρισε € 74 εκατ. κέρδη στα «Αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους», εκ των οποίων € 58 εκατ. προήλθαν από πωλήσεις χρεωστικών τίτλων που επιμετρώνταν στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI) και € 16 εκατ. κυρίως από την αύξηση της εύλογης αξίας μετοχών και αμοιβαίων κεφαλαίων. Τη συγκριτική περίοδο, η Τράπεζα αναγνώρισε € 79 εκατ. κέρδη κυρίως από πωλήσεις χρεωστικών τίτλων FVOCI.

Τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, η βελτίωση των περιθωρίων φερεγγυότητας (credit spreads) του χρέους του Ελληνικού Δημοσίου είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της εύλογης αξίας των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου που ταξινομήθηκαν στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI).

5.2.1.4 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων

Οι γνωστοποιήσεις όπως παρατίθενται στους παρακάτω πίνακες περιλαμβάνουν χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων τα οποία:

α) συμψηφίζονται στον ισολογισμό της Τράπεζας σύμφωνα με τα κριτήρια του ΔΛΠ 32 «Χρηματοοικονομικά Μέσα: Γνωστοποίηση και Παρουσίαση» ή
β) υπόκεινται σε κύριες συμβάσεις συμψηφισμού ή παρόμοιες συμφωνίες οι οποίες καλύπτουν παρόμοια χρηματοοικονομικά μέσα, ανεξάρτητα από το εάν συμψηφίζονται στον ισολογισμό.

Αναφορικά με την πρώτη κατηγορία, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό αυτών παρουσιάζεται στον ισολογισμό, όταν υπάρχει νόμιμο δικαίωμα συμψηφισμού και πρόθεση διακανονισμού του καθαρού ποσού αυτών ή πρόθεση ταυτόχρονης είσπραξης της απαίτησης και εξόφλησης της υποχρέωσης («τα κριτήρια συμψηφισμού»), όπως παρατίθενται και στην λογιστική αρχή της Τράπεζας 2.2.4.

Αναφορικά με την δεύτερη κατηγορία, οι συναλλαγές που εμπίπτουν σε συμβάσεις ISDA (International Swaps and Derivatives Association) και παρόμοιες κύριες συμβάσεις συμψηφισμού δεν πληρούν τα κριτήρια του συμψηφισμού στον ισολογισμό, καθώς το δικαίωμα συμψηφισμού τίθεται σε ισχύ μόνο σε περίπτωση αθέτησης, χρεοκοπίας ή πτώχευσης της Τράπεζας ή των αντισυμβαλλόμενων ή μετά από άλλα προκαθορισμένα γεγονότα. Επιπρόσθετα, η Τράπεζα και οι αντισυμβαλλόμενοι της μπορεί να μην έχουν πρόθεση διακανονισμού του καθαρού ποσού των συναλλαγών ή πρόθεση ταυτόχρονης είσπραξης της απαίτησης και εξόφλησης της υποχρέωσης.

Παρόμοιες συμβάσεις με τις ISDA περιλαμβάνουν συμφωνίες εκκαθάρισης παραγώγων, global master repurchase agreements (GMRA) και global master securities lending agreements. Παρόμοια χρηματοοικονομικά μέσα περιλαμβάνουν παράγωγα, συμφωνίες πώλησης και επαναγοράς χρεογράφων («repos»), συμφωνίες αγοράς και επαναπώλησης τίτλων («reverse repos») και χρεόγραφα που δανείζονται από ή δανείζονται σε τρίτους. Χρηματοοικονομικά μέσα όπως δάνεια και καταθέσεις δεν υπόκεινται σε αυτήν την γνωστοποίηση εκτός εάν συμψηφίζονται στον ισολογισμό.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που πληρούν τα κριτήρια του συμψηφισμού και συνεπώς στον ισολογισμό παρουσιάζεται το καθαρό ποσό αυτών, καθώς και ποσά που υπόκεινται σε εφαρμοστέες κύριες συμβάσεις συμψηφισμού και παρόμοιες συμφωνίες για τα οποία τα κριτήρια συμψηφισμού που αναφέρονται παραπάνω δεν πληρούνται. Τα τελευταία ποσά, τα οποία έχουν κυρίως σχέση με παράγωγα, συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων και συμφωνίες επαναπώλησης χρεογράφων, δεν συμψηφίζονται στον ισολογισμό.

Όσον αφορά αυτές τις συναλλαγές, η Τράπεζα λαμβάνει και παρέχει εξασφαλίσεις με την μορφή χρεογράφων και ταμειακών διαθεσίμων, τα οποία περιλαμβάνονται στους παρακάτω πίνακες στις στήλες «Χρηματοοικονομικά μέσα» και «Εγγυήσεις σε μετρητά» στην εύλογη αξίας τους.

	31 Δεκεμβρίου 2019					
				Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό		
	Λογιστική αξία χρηματ/μικών στοιχείων ενεργητικού προ συμψηφισμού € εκατ.	Λογιστική αξία χρηματ/μικών υποχρεώσεων που συμψηφίστηκαν € εκατ.	Καθαρή αξία χρηματ/μικών απαιτήσεων € εκατ.	Χρηματ/μικά μέσα (περιλαμβ.μη-ταμειακών εξασφαλίσεων) € εκατ.	Ληφθείσες εγγυήσεις σε μετρητά € εκατ.	Καθαρό υπόλοιπο € εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού						
Συμφωνίες επαναπώλησης χρεωγράφων με τράπεζες	1.634	(1.607)	27	(27)	-	-
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	2.251	-	2.251	(2.135)	(24)	92
Σύνολο	3.885	(1.607)	2.278	(2.162)	(24)	92

	31 Δεκεμβρίου 2019					
				Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό		
	Λογιστική αξία χρηματ/μικών υποχρεώσεων προ συμψηφισμού € εκατ.	Λογιστική αξία χρηματ/μικών στοιχείων ενεργητικού που συμψηφίστηκαν € εκατ.	Καθαρή αξία χρηματ/μικών υποχρεώσεων € εκατ.	Χρηματ/μικά μέσα (περιλαμβ. μη ταμειακών εξασφαλίσεων) € εκατ.	Δεσμευμένες εγγυήσεις σε μετρητά € εκατ.	Καθαρό υπόλοιπο € εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	2.723	-	2.723	(608)	(2.073)	42
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων με τράπεζες	8.395	(1.607)	6.788	(6.788)	-	-
Σύνολο	11.118	(1.607)	9.511	(7.396)	(2.073)	42

	31 Δεκεμβρίου 2018					
				Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό		
	Λογιστική αξία χρηματ/μικών στοιχείων ενεργητικού προ συμψηφισμού € εκατ.	Λογιστική αξία χρηματ/μικών υποχρεώσεων που συμψηφίστηκαν € εκατ.	Καθαρή αξία χρηματ/μικών απαιτήσεων € εκατ.	Χρηματ/μικά μέσα (περιλαμβ.μη-ταμειακών εξασφαλίσεων € εκατ.	Ληφθείσες εγγυήσεις σε μετρητά € εκατ.	Καθαρό υπόλοιπο € εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού						
Συμφωνίες επαναπώλησης χρεογράφων με τράπεζες	120	(100)	20	(20)	-	-
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	1.874	-	1.874	(1.790)	(23)	61
Σύνολο	1.994	(100)	1.894	(1.810)	(23)	61

	31 Δεκεμβρίου 2018					
				Σχετιζόμενα υπόλοιπα που δεν συμψηφίστηκαν στον ισολογισμό		
	Λογιστική αξία χρηματ/μικών υποχρεώσεων προ συμψηφισμού € εκατ.	Λογιστική αξία χρηματ/μικών στοιχείων ενεργητικού που συμψηφίστηκαν € εκατ.	Καθαρή αξία χρηματ/μικών υποχρεώσεων € εκατ.	Χρηματ/μικά μέσα (περιλαμβ. μη-ταμειακών εξασφαλίσεων € εκατ.	Δεσμευμένες εγγυήσεις σε μετρητά € εκατ.	Καθαρό υπόλοιπο € εκατ.
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων						
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	1.897	-	1.897	(601)	(1.285)	11
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων με τράπεζες	8.010	(100)	7.910	(7.910)	-	-
Σύνολο	9.907	(100)	9.807	(8.511)	(1.285)	11

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων παρατίθενται στους παραπάνω πίνακες στην αξία με την οποία αναγνωρίστηκαν, είτε την εύλογη αξία (παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα) είτε στην αποσβέσιμη αξία κτήσης (όλα τα υπόλοιπα χρηματοοικονομικά στοιχεία), ανάλογα με τον τύπο του χρηματοοικονομικού μέσου.

5.2.2 Κίνδυνος αγοράς

Η Τράπεζα εκτίθεται σε κίνδυνο αγοράς ο οποίος είναι ο κίνδυνος πιθανής ζημιάς λόγω δυσμενών αλλαγών στις μεταβλητές της αγοράς. Μεταβολές σε επιτόκια, συναλλαγματικές ισοτιμίες, περιθώρια φερεγγυότητας (credit spreads), τιμές μετοχών και σε άλλους σχετικούς παράγοντες, όπως στην τεκμαρτή μεταβλητότητα των προηγούμενων, μπορούν να επηρεάσουν τα έσοδα της Τράπεζας ή την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων της.Ο Τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Αγορών και Αντισυμβαλλόμενων Ομίλου (GMCRS) διαχειρίζεται και παρακολουθεί τους κινδύνους αγοράς στους οποίους εκτίθεται η Τράπεζα.

Ο Τομέας Διαχείρισης Κινδύνων Αγορών και Αντισυμβαλλόμενων Ομίλου είναι υπεύθυνος για την επιμέτρηση, παρακολούθηση και αναφορά όλων των κινδύνων αγοράς συμπεριλαμβανομένου του επιτοκιακού κινδύνου του Επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου (Interest rate risk in the Banking Book – IRRBB). Ο Τομέας αναφέρεται στον GCRO και οι κύριες δραστηριότητές του περιλαμβάνουν:

- Την παρακολούθηση όλων των βασικών ενδείξεων που οδηγούν σε κίνδυνο αγοράς και επιτοκιακό κίνδυνο του Επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου (μέθοδο αξίας σε κίνδυνο/VaR, αναλύσεις ευαισθησίας, ανοίγματα επιτοκιακού κινδύνου),
- Εφαρμογή μεθοδολογιών για την προσομοίωση ακραίων καταστάσεων (stress testing) για τον κίνδυνο αγοράς (ιστορικό και υποθετικό) και επιτοκιακό κίνδυνο του Επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου,
- Παρακολούθηση και αναφορά της χρήσης των πιστωτικών ορίων αναφορικά με τον κινδύνο αγοράς και τον επιτοκιακό κίνδυνο του επενδυτικού χαρτοφυλακίου του Ομίλου, και
- Ανάπτυξη, συντήρηση και διεύρυνση των υποδομών διαχείρισης κινδύνου.

Οι κίνδυνοι αγοράς στους οποίους εκτίθεται η Τράπεζα είναι οι ακόλουθοι:

(α) Επιτοκιακός κίνδυνος

Οι ταμειακές ροές και η εύλογη αξία της χρηματοοικονομικής θέσης της Τράπεζας εκτίθενται σε κίνδυνο λόγω των διακυμάνσεων στα ισχύοντα επιτόκια αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίου ταμιακών ροών, είναι ο κίνδυνος οι μελλοντικές ταμειακές ροές ενός χρηματοοικονομικού μέσου να διακυμανθούν λόγω των αλλαγών στα επιτόκια της αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίου εύλογης αξίας είναι ο κίνδυνος η αξία ενός χρηματοοικονομικού μέσου να διακυμανθεί λόγω των αλλαγών στα επιτόκια της αγοράς. Ο κίνδυνος επιτοκίου εύλογης αξίας αναλύεται περαιτέρω σε «Γενικό» και «Ειδικό». Ο πρώτος αναφέρεται σε αλλαγές στην εύλογη αξία θέσεων λόγω μεταβολών των επιτοκίων αναφοράς, ενώ ο τελευταίος αναφέρεται σε αλλαγές στην εύλογη αξία θέσεων λόγω κινήσεων σε συγκεκριμένες αποδόσεις εκδοτών και σε περιθώρια φερεγγυότητας (credit spreads).

(β) Συναλλαγματικός κίνδυνος

Η χρηματοοικονομική θέση και οι ταμειακές ροές της Τράπεζας εκτίθενται σε κίνδυνο από την επίδραση των διακυμάνσεων στις ισχύουσες συναλλαγματικές ισοτιμίες.

(γ) Μετοχικός κίνδυνος

Ο κίνδυνος τιμής μετοχών ορίζεται ως ο κίνδυνος μείωσης της εύλογης αξίας τους, ως αποτέλεσμα της μεταβολής των μετοχικών δεικτών και της αξίας μεμονωμένων μετοχών. Η έκθεση στον κίνδυνο διακύμανσης των τιμών των μετοχών προέρχεται κυρίως από το επενδυτικό χαρτοφυλάκιο.

(δ) Τεκμαρτή μεταβλητότητα

Η Τράπεζα εκτίθεται σε περιορισμένο κίνδυνο τεκμαρτής μεταβλητότητας (implied volatility (vega) risk), κυρίως ως αποτέλεσμα των θέσεων της σε δικαιώματα προαίρεσης επί συμφωνιών ανταλλαγής (swaptions).

Η Επιτροπή Κινδύνων (Board Risk Committee) καθορίζει τα όρια της έκθεσης σε κινδύνους αγοράς, τα οποία παρακολουθούνται σε τακτική βάση.

Η Τράπεζα εφαρμόζει τη μέθοδο της Αξίας σε Κίνδυνο (Value at Risk - VaR) για τη διαχείριση και παρακολούθηση του κινδύνου αγοράς.

(i) VaR για 2019 και 2018

Η μέθοδος VaR χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση του χρηματοοικονομικού κινδύνου, υπολογίζοντας την πιθανή αρνητική μεταβολή της αγοραίας αξίας ενός χαρτοφυλακίου σε συγκεκριμένο διάστημα εμπιστοσύνης και για προκαθορισμένη διάρκεια. Το VaR που υπολογίζει η Τράπεζα είναι βασισμένο σε διάστημα εμπιστοσύνης 99% και περίοδο διακράτησης 1 ημέρας, υπολογισμένο με τη μέθοδο προσομοίωσης Monte Carlo (ολοκληρωμένη επανατιμολόγηση).

Τα μοντέλα VaR είναι σχεδιασμένα για την επιμέτρηση του κινδύνου αγοράς σε ομαλές συνθήκες. Γίνεται η υπόθεση ότι οι ενδεχόμενες μεταβολές στους παράγοντες κινδύνου που επηρεάζουν τις ομαλές συνθήκες αγοράς, θα ακολουθήσουν κανονική κατανομή.

Παρόλο που το VaR είναι ένα σημαντικό εργαλείο για την επιμέτρηση του κινδύνου αγοράς, οι υποθέσεις πάνω στις οποίες βασίζεται εγείρουν συγκεκριμένους περιορισμούς. Για το λόγο αυτό τα πραγματικά αποτελέσματα παρακολουθούνται συστηματικά μέσω της διενέργειας εκ των υστέρων ελέγχων («back testing»), ώστε να ελεγχθεί η εγκυρότητα των υποθέσεων και των παραμέτρων που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό του VaR.

Επειδή η μέθοδος VaR αποτελεί βασικό εργαλείο για την παρακολούθηση του κινδύνου αγοράς που είναι εκτεθειμένη η Τράπεζα, έχουν θεσπιστεί όρια VaR για όλες τις ανοικτές θέσεις (εμπορικά και επενδυτικά χαρτοφυλάκια), ενώ η πραγματική έκθεση της Τράπεζας επισκοπείται από τη διοίκηση σε καθημερινή βάση. Παρόλα αυτά, η χρήση αυτής της μεθοδολογίας δεν αποτρέπει ζημιές έξω από αυτά τα όρια σε περίπτωση ακραίων μεταβολών στην αγορά.

Μέσο VaR ανά κατηγορία κινδύνου (εμπορικό και επενδυτικό χαρτοφυλάκιο [1]) – Ελλάδα

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Κίνδυνος επιτοκίου	**42**	35
Κίνδυνος Συναλλάγματος	**0**	0
Μετοχικός κίνδυνος	**0**	1
Σύνολο VaR	**42**	35

[1] *Η διακύμανση των επιτοκίων έχει εφαρμοσθεί σε όλα τα χαρτοφυλάκια. Η διακύμανση των περιθωρίων φερεγγυότητας (credit spreads) έχει εφαρμοστεί μόνο στις θέσεις του χαρτοφυλακίου που επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων (FVTPL) και του χαρτοφυλακίου που επιμετράται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση.*

Η διαφοροποίηση κινδύνων επιδρά θετικά στο συνολικό VaR από τον επιτοκιακό, συναλλαγματικό και μετοχικό κίνδυνο.

Το VaR επιτοκιακού κινδύνου λαμβάνει υπόψη τις μεταβολές στην εύλογη αξία όλων των στοιχείων που κατέχει η Τράπεζα, οι οποίες οφείλονται σε μεταβολές των επιτοκίων. Σε αυτό περιλαμβάνονται τα δάνεια και οι καταθέσεις, (πελάτες και διατραπεζική), χρηματοδότηση από το Ευρωσύστημα και πιστωτικοί τίτλοι, τα χρεόγραφα και τα παράγωγα που κατέχονται από την Τράπεζα. Παρά το μεγάλο σχετικό μέγεθος των χαρτοφυλακίων δανείων και καταθέσεων, της χρηματοδότησης από το Ευρωσύστημα και τους πιστωτικούς τίτλους, η αντιστοίχιση (matching) ημερομηνιών λήξης και ποσών, σε συνδυασμό με το τρέχον επίπεδο των επιτοκίων, σημαίνει ότι η οριακή συνεισφορά αυτών των στοιχείων στο VaR επιτοκιακού κινδύνου δεν είναι σημαντική. Το VaR επιτοκιακού κινδύνου της Τράπεζας, οφείλεται κυρίως στον κίνδυνο που σχετίζεται με τα χρεόγραφα και τα παράγωγα που επιδεικνύουν ευαισθησία σε μεταβολές των επιτοκίων.

Η έκθεση σε επιτοκιακό κίνδυνο των χρεογράφων, παραγώγων, καλυμμένων ομολογιών, ομολόγων από τιτλοποίηση και ομολόγων μειωμένης εξασφάλισης (Tier 2) της Τράπεζας αναλύεται σε χρονικές περιόδους όπως παρουσιάζεται στους ακόλουθους πίνακες:

	31 Δεκεμβρίου 2019				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	1-3 μήνες € εκατ.	3-12 μήνες € εκατ.	1-5 έτη € εκατ.	Άνω των 5 ετών € εκατ.
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	**-**	**1**	**1**	**6**	**32**
Ομόλογα σταθερού επιτοκίου	-	1	1	6	32
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	**50**	**87**	**257**	**868**	**3.832**
Ομόλογα σταθερού επιτοκίου	25	56	254	868	3.832
Ομόλογα μεταβλητού επιτοκίου	25	31	3	-	-
Εκδόσεις ομολόγων	**-**	**(944)**	**(500)**	**-**	**(950)**
Καλυμμένες Ομολογίες σταθερού επιτοκίου	-	-	(500)	-	-
Ομολογίες μειωμένες εξασφάλισης σταθερού επιτοκίου (Tier 2)	-	-	-	-	(950)
Ομολογίες από τιτλοποιήσεις μεταβλητού επιτοκίου	-	(944)	-	-	-
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα [1]	**278**	**(528)**	**1.714**	**(1.098)**	**(398)**

	31 Δεκεμβρίου 2018				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	1-3 μήνες € εκατ.	3-12 μήνες € εκατ.	1-5 έτη € εκατ.	Άνω των 5 ετών € εκατ.
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	-	2	1	2	13
Ομόλογα σταθερού επιτοκίου	-	-	1	2	13
Ομόλογα μεταβλητού επιτοκίου	-	2	-	-	-
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	36	58	516	2.304	3.229
Ομόλογα σταθερού επιτοκίου	-	-	516	2.304	3.229
Ομόλογα μεταβλητού επιτοκίου	36	58	-	-	-
Εκδόσεις Ομολογιών	-	(1.246)	-	(500)	(950)
Καλυμμένες ομολογίες σταθερού επιτοκίου	-	-	-	(500)	-
Ομολογίες μειωμένης εξασφάλισης σταθερού επιτοκίου (Tier 2)	-	-	-	-	(950)
Ομολογίες από τιτλοποιήσεις μεταβλητού επιτοκίου	-	(1.246)	-	-	-
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα[1]	348	1.782	1.389	(1.441)	(2.122)

[1] Για γραμμικά παράγωγα επιτοκίου, οι ονομαστικές αξίες παρουσιάζονται αθροιστικά για όλα τα νομίσματα, στην κατάλληλη χρονική περίοδο. Για μη γραμμικά παράγωγα επιτοκίου, οι delta ισοδύναμες ονομαστικές αξίες παρουσιάζονται αθροιστικά για όλα τα νομίσματα, στην κατάλληλη χρονική περίοδο.

(ii) Συναλλαγματικός κίνδυνος

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την έκθεση της Τράπεζας σε συναλλαγματικό κίνδυνο για την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018:

	31 Δεκεμβρίου 2019							
	USD € εκατ.	CHF € εκατ.	RON € εκατ.	RSD € εκατ.	BGN € εκατ.	Λοιπά € εκατ.	ΕΥΡΩ € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ								
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	**7**	**1**	**-**	**-**	**-**	**4**	**2.614**	**2.626**
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	**129**	**9**	**18**	**0**	**1**	**34**	**3.268**	**3.459**
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	**0**	**-**	**-**	**-**	**-**	**0**	**50**	**50**
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	**23**	**2**	**-**	**-**	**0**	**0**	**2.253**	**2.278**
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	**1.516**	**3.378**	**20**	**-**	**0**	**14**	**24.770**	**29.698**
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	**331**	**0**	**-**	**-**	**-**	**6**	**6.243**	**6.580**
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού[1]	**15**	**18**	**45**	**233**	**189**	**0**	**9.606**	**10.106**
Στοιχεία ενεργητικού δραστηριοτήτων προς πώληση (σημ. 30)	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**49**	**49**
Σύνολο ενεργητικού	**2.021**	**3.408**	**83**	**233**	**190**	**58**	**48.853**	**54.846**
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ								
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	**600**	**20**	**0**	**0**	**0**	**24**	**9.457**	**10.101**
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	**30**	**0**	**0**	**-**	**0**	**0**	**2.694**	**2.724**
Υποχρεώσεις προς πελάτες	**1.883**	**19**	**0**	**0**	**0**	**133**	**30.658**	**32.693**
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	**0**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**2.390**	**2.390**
Λοιπές Υποχρεώσεις	**7**	**0**	**26**	**-**	**0**	**0**	**1.048**	**1.081**
Σύνολο υποχρεώσεων	**2.520**	**39**	**26**	**0**	**0**	**157**	**46.247**	**48.989**
Συναλλαγματική θέση στοιχείων ισολογισμού	**(499)**	**3.369**	**57**	**233**	**190**	**(99)**	**2.606**	**5.857**
Προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος	**512**	**(3.370)**	**(12)**	**-**	**(506)**	**101**	**3.225**	**(50)**
Σύνολο συναλλαγματικής θέσης	**13**	**(1)**	**45**	**233**	**(316)**	**2**	**5.831**	**5.807**

	31 Δεκεμβρίου 2018 αναμορφωμένα							
	USD	CHF	RON	RSD	BGN	Λοιπά	ΕΥΡΩ	Σύνολο
	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ								
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	10	1	-	-	-	4	382	397
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	88	210	25	0	0	32	2.835	3.190
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	0	-	0	-	-	0	18	18
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	13	2	-	-	0	0	1.860	1.875
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	1.292	3.235	0	-	0	24	24.803	29.354
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	245	-	-	-	-	-	6.352	6.597
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού [1] (σημ. 2.3.2)	3	1	-	221	189	0	8.415	8.829
Στοιχεία ενεργητικού δραστηριοτήτων προς πώληση	-	-	0	-	-	-	20	20
Σύνολο ενεργητικού	1.651	3.449	25	221	189	60	44.685	50.280
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ								
Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	722	3	5	0	0	17	10.550	11.297
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	14	0	0	-	0	0	1.882	1.896
Υποχρεώσεις προς πελάτες	1.525	18	0	0	0	117	27.475	29.135
Υποχρεώσεις από πιστωτικού τίτλους	0	-	-	-	-	-	2.697	2.697
Λοιπές υποχρεώσεις	8	1	16	-	-	0	847	872
Σύνολο υποχρεώσεων	2.269	22	21	0	0	134	43.451	45.897
Συναλλαγματική θέση στοιχείων ισολογισμού	(618)	3.427	4	221	189	(74)	1.234	4.383
Προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος	608	(3.399)	(25)	-	(430)	65	3.322	141
Σύνολο συναλλαγματικής θέσης	(10)	28	(21)	221	(241)	(9)	4.556	4.524

[1] Τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού περιλαμβάνουν Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες, ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία, επενδύσεις σε ακίνητα, άυλα πάγια στοιχεία, αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και λοιπές απαιτήσεις.

5.2.3 Κίνδυνος ρευστότητας

Η Τράπεζα εκτίθεται καθημερινά σε κινδύνους ρευστότητας από αναλήψεις καταθέσεων, λήξεις τίτλων μεσοπρόθεσμης ή μακροπρόθεσμης διάρκειας, λήξεις εξασφαλισμένης ή μη εξασφαλισμένης χρηματοδότησης (συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων («repos») και διατραπεζικός δανεισμός), χρηματοδοτήσεις δανείων και καταπτώσεις εγγυήσεων. Επιπρόσθετα, οι υποχρεώσεις κάλυψης των λογαριασμών περιθωρίου για συναλλαγές εξασφαλισμένης χρηματοδότησης (από την ΕΚΤ και την αγορά), για συμβόλαια μείωσης κινδύνου (CSAs, GMRAs) και για εκκαθάριση συναλλαγών από κεντρικό αντισυμβαλλόμενο (CCPs) έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των επιπέδων ρευστότητας. Η Τράπεζα διατηρεί διαθέσιμα για να καλύψει όλες αυτές τις ανάγκες. Η Επιτροπή Κινδύνων της Τράπεζας καθορίζει επαρκή όρια ρευστότητας για να καλυφθούν οι ενδεχόμενες ανάγκες.

Η προηγούμενη εμπειρία έχει δείξει ότι οι ανάγκες ρευστότητας που δημιουργούνται από καταπτώσεις εγγυητικών και πιστωτικών επιστολών είναι σημαντικά λιγότερες από το ποσό της δέσμευσης. Το ίδιο ισχύει και για τις δεσμεύσεις για αύξηση της πίστωσης, όπου το συνολικό συμβατικό ποσό δεν αντιπροσωπεύει κατ' ανάγκη μελλοντικές ανάγκες μετρητών, καθώς αρκετές από αυτές τις δεσμεύσεις θα λήξουν ή θα τερματιστούν χωρίς να χρηματοδοτηθούν.

Θεμελιώδης αρχή της διοίκησης της Τράπεζας, είναι η αντιστοίχιση (matching) και η ελεγχόμενη αναντιστοιχία (mismatch) των ημερομηνιών λήξης και των επιτοκίων των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων. Είναι ασυνήθιστο για τράπεζες να έχουν πλήρη αντιστοίχιση, καθώς οι συναλλαγές είναι συχνά αβέβαιης διάρκειας και διαφορετικής φύσεως. Όταν οι λήξεις δε συμπίπτουν, η αποδοτικότητα μπορεί να αυξηθεί αλλά ταυτόχρονα μπορεί να αυξηθεί και ο κίνδυνος ζημιών.

Οι λήξεις των στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων και η δυνατότητα αντικατάστασης, με αποδεκτό κόστος, των τοκοφόρων υποχρεώσεων κατά τη λήξη τους, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την αξιολόγηση της ρευστότητας της Τράπεζας.

Πλαίσιο Διαχείρισης Κινδύνου Ρευστότητας

Η Πολιτική Διαχείρισης Κινδύνου Ρευστότητας της Τράπεζας ορίζει την ακόλουθη εποπτική και ελεγκτική δομή:

- Η Επιτροπή Κινδύνων είναι υπεύθυνη για τη λήψη αποφάσεων για τη διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας και για την παρακολούθηση των ποσοτικών και ποιοτικών διαστάσεων του κινδύνου ρευστότητας.
- Η Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού και Υποχρεώσεων της Τράπεζας (Assets and Liabilities Committee) είναι εξουσιοδοτημένη να διαμορφώνει και να εφαρμόζει την πολιτική διαχείρισης ρευστότητας και να ελέγχει τη διαθέσιμη ρευστότητα τουλάχιστον σε μηνιαία βάση.
- Η Διεύθυνση Διαχείρισης Διαθεσίμων του Ομίλου (Treasury) είναι υπεύθυνη για την εφαρμογή της στρατηγικής της Τράπεζας όσον αφορά στη ημερήσια διαχείριση ρευστότητας της Τράπεζας και για την προετοιμασία και παρακολούθηση του προϋπολογισμού ρευστότητας της Τράπεζας.
- Ο Τομέας Group Market and Counterparty Risk Sector (GMCRS) είναι υπεύθυνος για την επιμέτρηση, παρακολούθηση και ενημέρωση σχετικά με τη ρευστότητα της Τράπεζας.

Η παρακάτω λίστα περιλαμβάνει τις κύριες αναφορές που ετοιμάζονται σε περιοδική βάση:

(α) Η εποπτική ανάλυση του ανοίγματος ρευστότητας (liquidity gap) μαζί με τους εποπτικούς δείκτες ρευστότητας,
(β) Οι ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων. Οι ασκήσεις αυτές αξιολογούν τον αντίκτυπο ενός αριθμού έκτακτων γεγονότων στη ρευστότητα της Τράπεζας,
(γ) Αναφορά επί των αναλύσεων ευαισθησίας κινδύνων αγοράς που επηρεάζουν τη ρευστότητα,
(δ) Εκτίμηση δεικτών κάλυψης ρευστότητας (Liquidity coverage ratios -LCR) (νέος δείκτης στα πλαίσια της Βασιλείας ΙΙΙ), και
(ε) Αναφορά σχετική με τη σύσταση βαρών σε στοιχεία ενεργητικού.

Χρονοανάλυση στοιχείων ενεργητικού και στοιχεία ενεργητικού διακρατούμενα για την αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν ανάλυση της ληκτότητας των στοιχείων ενεργητικού της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, βασισμένη στις λογιστικές τους αξίες. Τα δάνεια μη ορισμένης λήξης παρουσιάζονται στην «εντός ενός μηνός» κατηγορία. Η Τράπεζα έχει συνάψει συμβάσεις μείωσης πιστωτικού κινδύνου με αντισυμβαλλόμενους στη διατραπεζική αγορά (ISDA/CSA). Με βάση τις συμβάσεις αυτές, η Τράπεζα έχει δώσει ή λάβει εξασφαλίσεις, οι οποίες καλύπτουν τις αντίστοιχες καθαρές υποχρεώσεις ή απαιτήσεις από συναλλαγές παραγώγων. Οι εξασφαλίσεις που έχουν δοθεί δεν παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες. Για τις απαιτήσεις από παράγωγα που δεν καλύπτονται από συμβάσεις ISDA/CSA, η θετική αποτίμηση παρουσιάζεται στην εύλογη αξία στην «άνω του ενός έτους» κατηγορία.

	31 Δεκεμβρίου 2019				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 μήνες έως 1 έτος € εκατ.	Άνω του 1 έτους € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
- Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	2.626	-	-	-	2.626
- Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	382	96	280	414	1.172
- Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	1.925	317	2.806	24.650	29.698
- Ομόλογα	43	41	262	6.192	6.538
- Μετοχές	-	-	-	92	92
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	-	-	118	118
- Λοιπά στοιχεία ενεργητικού [1]	83	11	10	10.002	10.106
-Στοιχεία ενεργητικού δραστηριοτήτων προς πώληση (σημ. 30)	-	2	47	-	49
Σύνολο	5.059	467	3.405	41.468	50.399

	31 Δεκεμβρίου 2018 αναμορφωμένα				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 μήνες έως 1 έτος € εκατ.	Άνω του 1 έτους € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
- Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	397	-	-	-	397
- Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	663	142	361	462	1.628
- Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	2.276	325	2.058	24.695	29.354
- Ομόλογα	-	6	528	6.007	6.541
- Μετοχές	-	-	-	74	74
- Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	-	-	-	66	66
- Λοιπά στοιχεία ενεργητικού[1] (σημ. 2.3.2)	72	10	9	8.738	8.829
- Στοιχεία ενεργητικού δραστηριοτήτων προς πώληση (σημ. 30)	20	-	-	-	20
Σύνολο	3.428	483	2.956	40.042	46.909

[1]Τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού περιλαμβάνουν Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες, τα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία, τις επενδύσεις σε ακίνητα, τα άυλα πάγια στοιχεία, τις αναβαλλόμενες φορολογικές και τις λοιπές απαιτήσεις.

Η Τράπεζα κατέχει ένα διαφοροποιημένο χαρτοφυλάκιο μετρητών και στοιχείων ενεργητικού υψηλής ρευστοποίησης, προκειμένου να εξυπηρετήσει τις υποχρεώσεις της και ενδεχόμενες αναλήψεις καταθέσεων σε συνθήκες πίεσης αγοράς. Τα διακρατούμενα στοιχεία ενεργητικού της Τράπεζας για την αντιμετώπιση του κινδύνου ρευστότητας περιλαμβάνουν τα παρακάτω:

(α) Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες,
(β) Ομόλογα υψηλής ρευστοποίησης και λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αποδεκτά ως εγγύηση, και
(γ) Τρεχούμενοι λογαριασμοί και διατραπεζικές καταθέσεις λήξης εντός ενός μήνα.

Χρονοανάλυση των υποχρεώσεων

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται οι συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές για το 2019 και το 2018. Τα στοιχεία των υποχρεώσεων μη ορισμένης λήξης (καταθέσεις όψεως και ταμιευτηρίου) εμφανίζονται στην «εντός ενός μηνός» κατηγορία. Η Τράπεζα έχει συνάψει συμβάσεις μείωσης πιστωτικού κινδύνου με αντισυμβαλλόμενους στη διατραπεζική αγορά (ISDA/CSA). Λόγω αυτών των συμβάσεων, η Τράπεζα έχει ήδη δώσει εξασφαλίσεις οι οποίες καλύπτουν την αποτίμηση των καθαρών της υποχρεώσεων από παράγωγα στη διατραπεζική αγορά. Για τις υποχρεώσεις από παράγωγα που δεν καλύπτονται από συμβάσεις ISDA/CSA η υποχρέωση παρουσιάζεται στην εύλογη αξία στην «εντός ενός μηνός» κατηγορία.

Πρέπει να σημειωθεί ότι ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει το χειρότερο πιθανό σενάριο αφού βασίζεται στην παραδοχή ότι όλες οι υποχρεώσεις θα αποπληρωθούν νωρίτερα από το αναμενόμενο (όλες οι προθεσμιακές καταθέσεις αποσύρονται στη συμβατική τους λήξη). Το πρόσφατο παρελθόν έχει δείξει ότι ακόμη και σε περιόδους συστημικής χρηματοοικονομικής κρίσης, η πιθανότητα ενός τέτοιου γεγονότος είναι απομακρυσμένη.

	31 Δεκεμβρίου 2019				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	**1 - 3 μήνες € εκατ.**	**3 μήνες έως 1 έτος € εκατ.**	**Άνω του 1 έτους € εκατ.**	**(εισροές)/ εκροές € εκατ.**
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις εκτός παραγώγων:					
- Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	**5.406**	**2.358**	**10**	**2.338**	**10.112**
- Υποχρεώσεις προς πελάτες	**24.194**	**3.920**	**4.600**	**-**	**32.714**
- Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	**31**	**84**	**792**	**2.050**	**2.957**
- Υποχρεώσεις από μισθώσεις	**2**	**4**	**18**	**111**	**135**
- Λοιπές υποχρεώσεις	**193**	**247**	**520**	**-**	**960**
	29.826	**6.613**	**5.940**	**4.499**	**46.878**
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα:	**5**	**-**	**-**	**-**	**5**

Στοιχεία εκτός ισολογισμού

	Εντός 1 έτους € million	Άνω του 1 έτους € million
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	**3.627**	**1.224**
Συμβατικές δεσμεύσεις [1]	**136**	**-**
Σύνολο	**3.763**	**1.224**

	31 Δεκεμβρίου 2018				
	Εντός 1 μήνα € εκατ.	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 μήνες έως 1 έτος € εκατ.	Άνω του 1 έτους € εκατ.	(εισροές)/εκροές € εκατ.
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις εκτός παραγώγων:					
- Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	8.828	790	-	1.688	11.306
- Υποχρεώσεις προς πελάτες	22.155	2.802	4.195	4	29.156
- Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	1	91	327	3.043	3.462
- Λοιπές υποχρεώσεις (σημ. 2.3.2)	103	169	600	-	872
	31.087	3.852	5.122	4.735	44.796
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα:	13	-	-	-	13

Στοιχεία εκτός ισολογισμού

	Εντός 1 έτους € εκατ.	Άνω του 1 έτους € εκατ.
Δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	3.906	1.064
Συμβατικές δεσμεύσεις [1]	13	-
Υποχρεώσεις από λειτουργικές μισθώσεις	26	81
Σύνολο	3.945	1.145

[1] Αφορά συμβατικές δεσμεύσεις για την εξαγορά ιδιοχρησιμοποιούμενων και επενδυτικών ακινήτων καθώς και άυλων πάγιων στοιχείων (σημ. 42).

5.2.4 Μεταρρύθμιση επιτοκίων αναφοράς-«IBOR reform»

Μετά την χρηματοοικονομική κρίση, οι διεθνείς εποπτικοί φορείς, επιχειρήσαν την θεμελιώδη αναθεώρηση των βασικών επιτοκίων αναφοράς και αποφάσισαν να αντικαταστήσουν τα υφιστάμενα διατραπεζικά επιτόκια (IBORs) με εναλλακτικά επιτόκια αναφοράς στα νομίσματα των χωρών, τα οποία θα διαμορφωθούν βάσει συναλλαγών σε αγορές με υψηλή ρευστότητα. Σαν αποτέλεσμα αυτού του έργου (αναφέρεται ως «μεταρρύθμιση IBOR»), ενδέχεται να υπάρξει αβεβαιότητα σχετικά με την μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των υφιστάμενων IBORs.

Στα πλαίσια της μεταρρύθμισης IBOR, η Τράπεζα έχει δημιουργήσει την Ομάδα Εργασίας IBOR, η οποία διευθύνεται από ανώτερα στελέχη από διάφορες μονάδες της Τράπεζας, συμπεριλαμβανομένων των μονάδων Οικονομικής Ανάλυσης και Έρευνας, Διεθνών Κεφαλαιαγορών, Διαχείρισης Κινδύνων Αγορών και Αντισυμβαλλόμενων Ομίλου, και με την συμμετοχή άλλων επιχειρηματικών μονάδων και την υποστήριξη των Νομικών Υπηρεσιών και της Μονάδας Οργάνωσης και Επιχειρηματικής Ανάλυσης Ομίλου (Εποπτική Μονάδα) με σκοπό να διαχειριστούν την μετάβαση στα νέα εναλλακτικά άνευ κινδύνου επιτόκια τα οποία θα αντικαταστήσουν τα τωρινά διατραπεζικά επιτόκια δανεισμού (IBORs), να ελαχιστοποιήσουν, κατά το δυνατό, όλους τους σχετιζόμενους κινδύνους και να διασφαλίσουν την απόλυτη συμμόρφωση με τις εποπτικές απαιτήσεις αναφορικά με την ρύθμιση της Ευρωπαικής Ένωσης για τα επιτόκια αναφοράς (BMR).

Οι κύριοι στόχοι της Ομάδας Εργασίας IBOR που αναφέρεται παραπάνω, περιλαμβάνουν:

- Παρακολούθηση των εξελίξεων σε θέματα εποπτείας, αγοράς και κλάδου αναφορικά με την μεταρρύθμιση IBOR και προετοιμασία σχεδίων δράσης για την ομαλή μετάβαση στα νέα επιτόκια αναφοράς,
- Αξιολόγηση και εκτίμηση των επιπτώσεων στις επιχειρηματικές δραστηριότητες συμπεριλαμβανομένων της ορθής ενσωμάτωσης των νέων μεθοδολογιών για τον υπολογισμό των εναλλακτικών επιτοκίων αναφοράς στα λειτουργικά

συστήματα της Τράπεζας, τροποποιήσεως επί των συμφωνιών εκκαθάρισης με τις εταιρείες εκκαθάρισης/διαμεσολαβητές και των συμβολαίων με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ως εξωτερικοί αντισυμβαλλόμενοι βάσει των νέων εναλλακτικών επιτοκίων αναφοράς, ενσωμάτωση διατάξεων εναλλακτικών δράσεων, όπως μπορεί να αιτηθεί ή εισηγηθεί από τις εποπτικές αρχές των ενώσεων διεθνών χρηματαγορών, στα υφιστάμενα και νέα χρηματοοικονομικά μέσα κυμαινόμενου επιτοκίου συνδεδεμένα με επιτόκια αναφοράς τα οποία θα αντικατασταθούν στα πλαίσια της μεταρρύθμισης IBOR και της κατάλληλης τροποποίησης των συμβάσεων των πελατών,

- Ανάπτυξη στρατηγικής επικοινωνίας με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη αναφορικά με τις αλλαγές που προκύπτουν από την μεταρρύθμιση IBOR, και
- Τακτική αναφορά στην Επιτροπή Απαιτήσεων και Υποχρεώσεων του Ομίλου (GALCO) και αν χρειαστεί στο BRC με σκοπό να επανεξετάσουν και αξιολογήσουν τις εξελίξεις, να προτείνουν ή να εγκρίνουν ενέργειες ή/και στρατηγικές σχετικές με την μεταρρύθμιση IBOR.

Η Τράπεζα είναι εκτεθειμένη σε σημαντικό αριθμό χρηματοοικονομικών μέσων συνδεδεμένων με τον δείκτη IBOR, όπως παράγωγα, χρεωστικοί τίτλοι, δανειακές και καταθετικές συμβάσεις. Δεδομένου ότι τα επιτόκια αναφοράς αυτών των μέσων πρόκειται να αντικατασταθούν λόγω της μεταρρύθμισης IBOR, θα υπάρξει αβεβαιότητα τόσο ως προς τον τρόπο και χρόνο μετάβασης στα νέα επιτόκια, όσο και προς τις τροποποιήσεις που θα προκύψουν στα συνδεδεμένα με το IBOR χρηματοοικονομικά μέσα αναφορικά με τον χρόνο ή το ποσό των αναπροσαρμοσμένων με τον νέο δείκτη αναφοράς συμβατικών χρηματοροών τους. Ως εκ τούτου, η αβεβαιότητα αυτή ενδέχεται να επηρεάσει τον λογιστικό χειρισμό των χρηματοοικονομικών μέσων κυρίως ως προς τη λογιστική αντιστάθμισης κατά τη περίοδο μετάβασης, τον αντισταθμιστικό προσδιορισμό εν απουσία της υφιστάμενης αβεβαιότητας και τέλος τον λογιστικό χειρισμό που πρόκειται να εφαρμοστεί σε οποιαδήποτε τροποποίηση των συμβατικών όρων.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα είναι εκτεθειμένη σε διάφορα επιτόκια αναφοράς στις σχέσεις που αντισταθμίζει λογιστικά και οι οποίες λήγουν μετά το τέλος του 2021, όταν η μετάβαση στο IBOR εκτιμάται ότι θα έχει ολοκληρωθεί, όπως το Euribor, το USD Libor, το CHF Libor και το επιτόκιο αναφοράς του ευρώ για περίοδο μιας ημέρας (EONIA).

Αναφορικά με το Euribor, την 31 Δεκεμβρίου 2019 δεν υπάρχει επίσημη αναφορά από την Ομάδα Εργασίας της Ευρωπαικής Κεντρικής Τράπεζας για τα «επιτόκια άνευ κινδύνου σε ευρώ» και το Ευρωπαικό Ινστιτούτο Χρηματαγοράς, που αποτελεί τον διαχειριστή του Euribor, η οποία να ορίζει την ημερομηνία παύσης του Euribor. Αντιθέτως, το Euribor από τον Ιούλιο του 2019 θεωρείται ότι πληροί τις απαιτήσεις BMR ως καθοριστικό επιτόκιο αναφοράς. Συνεπώς, το Euribor μπορεί να συνεχίσει να υπάρχει ως επιτόκιο αναφοράς στο προβλεπόμενο μέλλον και οι σχέσεις στις οποίες γίνεται αντιστάθμιση εύλογης αξίας με επιτόκιο αναφοράς το Euribor δεν αναμένεται να επηρεαστούν άμεσα από την μεταρρύθμιση IBOR.

Επιπροσθέτως, τα αντισταθμιζόμενα στοιχεία περιλαμβάνουν Euro και CHF στεγαστικά δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου, Euro και US δολαριακά ομόλογα επενδυτικού χαρτοφυλακίου με σταθερό επιτόκιο και Euro καταθέσεις πελατών. Επί του παρόντος, η αγορά προσδοκεί ότι κατά την μετάβαση στα IBOR, τα ισχύοντα επιτόκια (δηλ. τα νέα IBOR συν το περιθώριο κέρδους) θα τεθούν σε τέτοια επίπεδα ώστε να ελαχιστοποιείται, κατά το δυνατό, η αξία μεταβίβασης για τα συναλλασσόμενα μέρη, καταλήγοντας κατά αυτό τον τρόπο σε ταμειακές ροές σχετικά ισοδύναμες για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, πριν και μετά την αλλαγή των IBOR. Λαμβάνοντας υπόψιν τις βλέψεις της αγοράς και τις προσδοκίες της Τράπεζας ότι τα αντισταθμιζόμενα στοιχεία θα παραμείνουν συμβατικά ως κυμαινόμενου επιτοκίου, και οι κίνδυνοι που έχουν προσδιοριστεί για αντιστάθμιση δεν θα μεταβληθούν, η υφιστάμενη αβεβαιότητα αναφορικά με την αντικατάσταση των IBOR κατά την περίοδο μετάβασης δεν επηρεάζει την λογιστική αντιστάθμισης της Τράπεζας για την 31 Δεκεμβρίου 2019.

Η Τράπεζα θα συνεχίσει να παρακολουθεί τις εξελίξεις της αγοράς και τις εποπτικές οδηγίες αναφορικά με την μεταρρύθμιση IBOR και να προσαρμόζει αντίστοιχα τα σχέδια υλοποίησής του με σκοπό να επιτύχει την άμβλυνση των κινδύνων που απορρέουν από την μετάβαση.

5.3 Εύλογη αξία χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων

Η εύλογη αξία είναι η τιμή που μία οντότητα θα λάμβανε κατά την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου ή θα κατέβαλε για τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων στην κύρια (ή πιο συμφέρουσα) αγορά, κατά την ημερομηνία της επιμέτρησης και υπό τις τρέχουσες συνθήκες της αγοράς (δηλ. τιμή εξόδου). Όταν δεν υπάρχει παρατηρήσιμη τιμή για πανομοιότυπο περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση, η εύλογη αξία επιμετράται με τη χρήση άλλων κατάλληλων τεχνικών αποτίμησης μεγιστοποιώντας τη χρήση συναφών παρατηρήσιμων δεδομένων και ελαχιστοποιώντας τη χρήση μη παρατηρήσιμων δεδομένων. Τα παρατηρήσιμα δεδομένα προκύπτουν χρησιμοποιώντας στοιχεία της αγοράς, όπως πληροφορίες διαθέσιμες στο κοινό σχετικά με πραγματικά γεγονότα ή συναλλαγές, και αντανακλούν τις παραδοχές που θα χρησιμοποιούσαν οι συμμετέχοντες

στην αγορά για την τιμολόγηση χρηματοοικονομικών μέσων, όπως διαθέσιμες επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για παρόμοια μέσα, επιτόκια και καμπύλες επιτοκίων, τεκμαρτή μεταβλητότητα και περιθώρια φερεγγυότητας (credit spreads).

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία της Τράπεζας που επιμετρώνται στην εύλογη αξία ή στην αποσβέσιμη αξία κτήσης και η εύλογη αξία τους έχει γνωστοποιηθεί, κατηγοριοποιούνται σε ένα από τα τρία επίπεδα ιεραρχίας εύλογης αξίας ανάλογα με το αν η αποτίμησή τους βασίζεται σε παρατηρήσιμα ή μη παρατηρήσιμα δεδομένα, ως ακολούθως:

α) Επίπεδο 1 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία που αποτιμώνται βάσει επίσημων τιμών (μη προσαρμοσμένες) σε ενεργές αγορές για πανομοιότυπα χρηματοοικονομικά στοιχεία στα οποία η Τράπεζα μπορεί να έχει πρόσβαση κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Ενεργή θεωρείται η αγορά στην οποία οι τιμές αυτές είναι άμεσα και σε τακτά χρονικά διαστήματα διαθέσιμες από κάποιο χρηματιστήριο, χρηματιστή, διαπραγματευτή, βιομηχανικό κλάδο, υπηρεσία τιμών ή ρυθμιστική αρχή και αντιπροσωπεύουν πραγματικές και συχνές συναλλαγές. Στο επίπεδο 1 περιλαμβάνονται ενεργά διαπραγματεύσιμοι χρεωστικοί τίτλοι κατοχής ή έκδοσης της Τράπεζας, μετοχές και παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα που διαπραγματεύονται σε χρηματιστήρια, καθώς επίσης και αμοιβαία κεφάλαια τα οποία έχουν τακτικά και συχνά δημοσιευμένες τιμές.

β) Επίπεδο 2 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης με δεδομένα, διαφορετικά των επίσημων τιμών του Επιπέδου 1, τα οποία είναι παρατηρήσιμα είτε απευθείας ή εμμέσως, όπως : i) επίσημες τιμές για παρεμφερή χρηματοοικονομικά μέσα σε ενεργές αγορές, ii) επίσημες τιμές για πανομοιότυπα ή παρεμφερή χρηματοοικονομικά μέσα σε αγορές που δεν είναι ενεργές, iii) δεδομένα, εκτός των επίσημων τιμών, που είναι άμεσα ή έμμεσα παρατηρήσιμα, όπως επιτόκια και καμπύλες επιτοκίων παρατηρήσιμα σε τακτά χρονικά διαστήματα, επιτόκια προθεσμιακών συμβολαίων ξένου συναλλάγματος, τιμές μετοχών, περιθώρια φερεγγυότητας και τεκμαρτή μεταβλητότητα που λαμβάνονται από διεθνείς οργανισμούς παροχής τιμών αγοράς και iv) άλλα μη παρατηρήσιμα δεδομένα που δεν είναι σημαντικά για τη συνολική επιμέτρηση της εύλογης αξίας. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Επιπέδου 2 περιλαμβάνουν εξωχρηματιστηριακά παράγωγα, μη άμεσα ρευστοποιήσιμους χρεωστικούς τίτλους, που κατέχονται ή εκδίδονται από την Τράπεζα και μετοχές.

γ) Επίπεδο 3 - Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώμενα χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης στις οποίες τα σημαντικότερα δεδομένα είναι μη παρατηρήσιμα. Κατά τη συλλογή των μη παρατηρήσιμων δεδομένων, χρησιμοποιούνται οι καλύτερες διαθέσιμες πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων δεδομένων της Τράπεζας, ενώ ταυτόχρονα αντανακλώνται οι υποθέσεις των συμμετεχόντων στην αγορά (π.χ. παραδοχές σχετικά με τον κίνδυνο). Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του Επιπέδου 3 περιλαμβάνουν μη διαπραγματευόμενους μετοχικούς τίτλους ή μετοχικούς τίτλους που διαπραγματεύονται σε αγορές οι οποίες δεν θεωρούνται ενεργές, συγκεκριμένα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα, δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες συμπεριλαμβανομένων τιτλοποιήσεων οι οποίες εκδόθηκαν μέσω εταιρειών ειδικού σκοπού που έχουν συσταθεί από την Τράπεζα και αναγνωρίστηκαν στα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού καθώς και πιστωτικούς τίτλους που εκδόθηκαν από την Τράπεζα.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία

Η κατηγοριοποίηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων της Τράπεζας που επιμετρώνται στην εύλογη αξία τους, παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες:

	31 Δεκεμβρίου 2019			
	Επίπεδο 1 € εκατ.	Επίπεδο 2 € εκατ.	Επίπεδο 3 € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	50	-	-	50
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	21	17	57	95
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	0	2.278	0	2.278
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	5.393	50	-	5.443
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες αποτιμώμενα υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	-	50	50
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	5.464	2.345	107	7.916
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	0	2.724	-	2.724
Υποχρεώσεις συναλλαγών	39	-	-	39
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	39	2.724	-	2.763

	31 Δεκεμβρίου 2018			
	Επίπεδο 1 € εκατ.	Επίπεδο 2 € εκατ.	Επίπεδο 3 € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	18	0	-	18
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	20	6	52	78
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	0	1.874	1	1.875
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	5.493	85	0	5.578
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες αποτιμώμενα υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	-	-	46	46
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	5.531	1.965	99	7.595
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	0	1.896	-	1.896
Υποχρεώσεις συναλλαγών	4	-	-	4
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία	4	1.896	-	1.900

Η Τράπεζα αναγνωρίζει μεταφορές εντός και εκτός των επιπέδων ιεραρχίας της εύλογης αξίας στην αρχή του τριμήνου κατά το οποίο έχει πραγματοποιηθεί η μεταφορά ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου. Δεν υπήρξαν σημαντικές μεταφορές μεταξύ των Επιπέδων κατά την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019.

Συμφωνία των χρηματοοικονομικών στοιχείων του Επιπέδου 3

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	**99**	39
Μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9	**-**	52
Μεταφορά σε επίπεδο 3	**0**	0
Μεταφορά από επίπεδο 3	**(0)**	(1)
Προσθήκες, μετά από πωλήσεις και λήξεις	**2**	4
Σύνολο κερδών/(ζημιών) περιόδου που περιλαμβάνονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	**7**	4
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	**(1)**	1
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	**107**	99

Διαδικασίες και τεχνικές αποτίμησης της Τράπεζας

Ο τομέας Group Market Counterparty Risk Sector (GMCRS) θεσπίζει τις διαδικασίες που διέπουν την επιμέτρηση της εύλογης αξίας, σύμφωνα με τις λογιστικές πολιτικές της Τράπεζας. Η Τράπεζα χρησιμοποιεί ευρέως αναγνωρισμένα μοντέλα αποτίμησης για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των κοινών χρηματοοικονομικών μέσων για τα οποία δεν υπάρχουν διαθέσιμες επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, όπως τις ανταλλαγές επιτοκίων και τις ανταλλαγές συναλλάγματος (interest and cross currency swaps), που χρησιμοποιούν μόνο παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς και δεν απαιτούν σε μεγάλο βαθμό τη διενέργεια εκτιμήσεων από τη Διοίκηση. Οι παρατηρήσιμες τιμές ή τα δεδομένα των μοντέλων αποτίμησης είναι συνήθως διαθέσιμα στην αγορά για τους εισηγμένους χρεωστικούς και μετοχικούς τίτλους, τα διαπραγματεύσιμα και τα απλά εξωχρηματιστηριακά παράγωγα. Η διαθεσιμότητα παρατηρήσιμων τιμών της αγοράς και των δεδομένων των μοντέλων αποτίμησης μειώνει την ανάγκη διενέργειας εκτιμήσεων από τη Διοίκηση και επίσης μειώνει την αβεβαιότητα σχετικά με τον προσδιορισμό των εύλογων αξιών.

Όπου χρησιμοποιούνται τεχνικές αποτίμησης για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων για τα οποία δεν υπάρχουν διαθέσιμες επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, αυτές επιβεβαιώνονται για την ορθότητά τους έναντι ιστορικών στοιχείων και, όπου είναι εφικτό, έναντι τρεχουσών ή πρόσφατων παρατηρούμενων συναλλαγών σε διάφορα χρηματοοικονομικά μέσα, και επανεξετάζονται περιοδικά από κατάλληλο προσωπικό ανεξάρτητο από το προσωπικό που τα δημιούργησε. Όλα τα μοντέλα πιστοποιούνται πριν να χρησιμοποιηθούν και προσαρμόζονται έτσι ώστε να επιβεβαιώνεται ότι τα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τα πραγματικά δεδομένα και συγκριτικές τιμές αγοράς. Οι εκτιμήσεις των εύλογων αξιών που λαμβάνονται από τα μοντέλα προσαρμόζονται με τυχόν άλλους παράγοντες, όπως τον κίνδυνο ρευστότητας ή την αβεβαιότητα των μοντέλων, στο βαθμό που οι συμμετέχοντες στην αγορά θα τους λάβουν υπόψη κατά την τιμολόγηση του

χρηματοοικονομικού μέσου. Οι εύλογες αξίες, επίσης, αντανακλούν τον πιστωτικό κίνδυνο του μέσου και περιλαμβάνουν προσαρμογές ώστε να ληφθούν υπόψη ο πιστωτικός κίνδυνος της Τράπεζας και του αντισυμβαλλομένου, όπου κρίνεται αναγκαίο.

Οι διαδικασίες ελέγχου των μοντέλων αποτίμησης που εφαρμόζονται από την Τράπεζα, περιλαμβάνουν: επιβεβαίωση των παρατηρήσιμων τιμολογήσεων, επαναϋπολογισμό των αποτιμήσεων του μοντέλου, επισκόπηση και διαδικασία έγκρισης για τα νέα μοντέλα ή/και αλλαγές στα υφιστάμενα, προσαρμογή και διενέργεια εκ των υστέρων ελέγχων (back-testing) έναντι παρατηρήσιμων συναλλαγών στην αγορά, όπου είναι εφικτό, ανάλυση σημαντικών μεταβολών αποτίμησης, κλπ. Όταν για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας χρησιμοποιούνται οι αποτιμήσεις τρίτων, αυτές ελέγχονται προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 13.

Τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα επιμετρώνται στην εύλογη αξία με προεξόφληση των αναμενόμενων ταμειακών ροών, χρησιμοποιώντας επιτόκια της αγοράς κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Αναπροσαρμογές για τον πιστωτικό κίνδυνο του αντισυμβαλλόμενου και τον πιστωτικό κίνδυνο της Τράπεζας εφαρμόζονται στα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα, όπου κρίνεται απαραίτητο. Για τις εν λόγω αναπροσαρμογές του πιστωτικού κινδύνου λαμβάνονται υπόψη οι αναμενόμενες ταμειακές ροές μεταξύ της Τράπεζας και των αντισυμβαλλομένων με βάση τους σχετικούς όρους των συναλλαγών παραγώγων και η επίδραση του πιστωτικού κινδύνου στην αποτίμηση αυτών των ταμειακών ροών. Ανάλογα με τις συνθήκες, η Τράπεζα λαμβάνει επίσης υπόψη την επίδραση τυχόν διακανονισμών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένων, συμβάσεων εξασφάλισης και σύναψης κύριων συμβάσεων συμψηφισμού για την αποτίμηση του πιστωτικού κινδύνου (Credit Risk Valuation Adjustment - CVA). Για τον υπολογισμό του CVA χρησιμοποιούνται οι πιθανότητες αθέτησης υποχρεώσεων, βασισμένες σε παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς όπως τα περιθώρια των συμβολαίων ανταλλαγής πιστωτικών κινδύνων (Credit Default Swaps - CDS), ανάλογα με την περίπτωση, ή τα εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης. Η Τράπεζα εφαρμόζει παρόμοια μεθοδολογία για τον υπολογισμό του δικού της πιστωτικού κινδύνου (Debit Value Adjustments - DVA) όταν μπορεί να εφαρμοστεί. Όπου οι τεχνικές αποτίμησης βασίζονται σε εσωτερικά μοντέλα αξιολόγησης και το αντίστοιχο CVA είναι σημαντικό στο σύνολο της επιμέτρησης της εύλογης αξίας, τότε τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα κατηγοριοποιούνται στο Επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας. Μια εύλογα πιθανή μεταβολή του κύριου μη παρατηρήσιμου δεδομένου (δηλ. του ποσοστού ανάκτησης) που χρησιμοποιείται στην αποτίμησή τους, δεν θα είχε σημαντική επίδραση στην επιμέτρηση της εύλογης αξίας τους.

Η Τράπεζα προσδιορίζει την εύλογη αξία των χρεωστικών τίτλων που κατέχει με βάση επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για τίτλους με παρόμοιο επίπεδο πιστωτικού κινδύνου, λήξη και απόδοση, τιμές διαπραγμάτευσης σε μη ενεργές αγορές για πανομοιότυπα ή παρόμοια χρηματοοικονομικά στοιχεία, ή με τη μέθοδο προεξόφλησης μελλοντικών ταμειακών ροών.

Η αξία των μη διαπραγματευόμενων μετοχικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων σύμφωνα με το ΔΧΠΑ 9 προσδιορίζεται κυρίως χρησιμοποιώντας (i) εκθέσεις αποτίμησης τρίτων, οι οποίες βασίζονται στην καθαρή θέση των εταιρειών όπου η Διοίκηση δεν εκτελεί περαιτέρω σημαντικές προσαρμογές, και (ii) αποτιμήσεις καθαρής θέσης προσαρμοσμένες, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο.

Τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες των οποίων οι συμβατικές ταμειακές ροές δεν αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων (που δεν πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης του SPPI), επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Τιμές αγοράς δεν υπάρχουν καθώς δεν υπάρχουν ενεργές αγορές στις οποίες διαπραγματεύονται. Οι εύλογες αξίες τους εκτιμώνται σε ατομική βάση ανά δάνειο προεξοφλώντας τις μελλοντικές αναμενόμενες ταμειακές ροές για το χρονικό διάστημα που αναμένεται να ανακτηθούν, χρησιμοποιώντας κατάλληλα προεξοφλητικά επιτόκια. Οι αναμενόμενες ταμειακές ροές, που ενσωματώνουν τον πιστωτικό κίνδυνο, αποτελούν σημαντικά μη παρατηρήσιμα δεδομένα στον υπολογισμό της εύλογης αξίας με αποτέλεσμα το σύνολο της εύλογης αξίας τους να κατηγοριοποιείται στο Επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας. Μια εύλογα πιθανή μεταβολή στους εκτιμώμενους δείκτες ανάκτησης κατά +5%/-5% θα αύξανε/μείωνε τη συνολική εύλογη αξία κατά € 2 εκατ.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία

Η κατηγοριοποίηση της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων της Τράπεζας που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία στον ισολογισμό παρουσιάζεται στους ακόλουθους πίνακες:

	31 Δεκεμβρίου 2019				
	Επίπεδο 1 € εκατ.	Επίπεδο 2 € εκατ.	Επίπεδο 3 € εκατ.	Εύλογη αξία € εκατ.	Λογιστική αξία € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	-	-	**29.734**	**29.734**	**29.648**
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	-	**681**	-	**681**	**1.042**
Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία	-	**681**	**29.734**	**30.415**	**30.690**
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	**513**	**865**	**944**	**2.322**	**2.390**
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία	**513**	**865**	**944**	**2.322**	**2.390**

	31 Δεκεμβρίου 2018				
	Επίπεδο 1 € εκατ.	Επίπεδο 2 € εκατ.	Επίπεδο 3 € εκατ.	Εύλογη αξία € εκατ.	Λογιστική αξία € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	-	-	29.270	29.270	29.308
Επενδυτικοί τίτλοι αποτιμώμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	-	392	-	392	941
Χρηματατοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία	-	392	29.270	29.662	30.249
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	510	722	1.247	2.479	2.691
Χρηματοοικονομικά στοιχεία υποχρεώσεων που δεν επιμετρώνται στην εύλογη αξία	510	722	1.247	2.479	2.691

Οι υποθέσεις και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους είναι σύμφωνες με αυτές που χρησιμοποιήθηκαν για την επιμέτρηση των εύλογων αξιών των χρηματοοικονομικών μέσων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία. Συγκεκριμένα:

α) Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες συμπεριλαμβανομένων τιτλοποιήσεων οι οποίες εκδόθηκαν μέσω εταιρειών ειδικού σκοπού που έχουν συσταθεί από την Τράπεζα: για τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες δεν υπάρχουν τιμές αγοράς, καθώς δεν υπάρχουν ενεργές αγορές στις οποίες διαπραγματεύονται. Οι εύλογες αξίες εκτιμώνται προεξοφλώντας τις μελλοντικές αναμενόμενες ταμειακές ροές για το χρονικό διάστημα που αναμένεται να ανακτηθούν, χρησιμοποιώντας κατάλληλα επιτόκια προσαρμοσμένα με τον κίνδυνο. Τα δάνεια ομαδοποιούνται σε κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων με παρόμοια χαρακτηριστικά, όπως αυτά παρακολουθούνται από τη Διοίκηση ανά προϊόν, τύπο δανειολήπτη και βαθμό καθυστέρησης, προκειμένου να βελτιωθεί η ακρίβεια των εκτιμώμενων αποτελεσμάτων αποτίμησης. Κατά την εκτίμηση των μελλοντικών ταμειακών ροών, η Τράπεζα κάνει υποθέσεις σχετικά με αναμενόμενες προκαταβολές, τα περιθώρια του προϊόντος και το χρονοδιάγραμμα εκποίησης των εξασφαλίσεων. Τα προεξοφλητικά επιτόκια ενσωματώνουν δεδομένα για τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές και τα επιτόκια, κατά περίπτωση.

β) Επενδυτικοί τίτλοι που αποτιμώνται στο αποσβέσιμο κόστος: η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών τίτλων προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, όταν αυτές είναι διαθέσιμες. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, η εύλογη αξία προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές για τίτλους με παρόμοια χαρακτηριστικά πιστωτικού κινδύνου, διάρκεια και απόδοση, τις τιμές διαπραγμάτευσης σε μη ενεργές αγορές για πανομοιότυπα ή παρόμοια χρηματοοικονομικά στοιχεία, ή χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της προεξόφλησης των ταμειακών ροών.

γ) Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους: η εύλογη αξία τους προσδιορίζεται με βάση τις επίσημες τιμές σε ενεργές αγορές, όταν αυτές είναι διαθέσιμες. Αν οι τιμές της αγοράς δεν είναι διαθέσιμες, η εύλογη αξία προσδιορίζεται με βάση επίσημες τιμές αγοράς για πιστωτικούς τίτλους με παρόμοια χαρακτηριστικά ή προεξοφλώντας τις αναμενόμενες ταμειακές ροές με επιτόκιο προσαρμοσμένο για τον κίνδυνο, όπου ο πιστωτικός κίνδυνος της Τράπεζας προσδιορίζεται χρησιμοποιώντας στοιχεία έμμεσα παρατηρήσιμα, δηλαδή επίσημες τιμές παρόμοιων τίτλων που εκδίδονται από την Τράπεζα ή από άλλους Έλληνες εκδότες.

Για τα υπόλοιπα χρηματοοικονομικά μέσα που είναι βραχυπρόθεσμα ή επανατιμολογούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα (ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες, απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και υποχρεώσεις προς πελάτες), η λογιστική αξία τους προσεγγίζει την εύλογη αξία τους.

6. Καθαρά έσοδα από τόκους

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Τόκοι έσοδα		
Πελάτες	**1.084**	1.197
- επιμετρούμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	*1.082*	*1.196*
- επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	*2*	*1*
Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και λοιπά στοιχεία ενεργητικού [(1)]	**32**	30
Χρεωστικοί τίτλοι [(2)]	**157**	151
- επιμετρούμενοι στο αποσβέσιμο κόστος	*15*	17
- επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	*141*	133
- επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	*1*	1
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου) [(3)]	**51**	59
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (χωρίς λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου) [(3)]	**377**	370
	1.701	1.807
Τόκοι έξοδα		
Πελάτες [(1)]	**(130)**	(129)
Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα [(1)]	**(75)**	(140)
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους [(1)]	**(105)**	(85)
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου) [(3)]	**(36)**	(38)
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (χωρίς λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου) [(3)]	**(360)**	(360)
Υποχρεώσεις από μισθώσεις- ΔΠΧΑ 16	**(3)**	-
	(709)	(752)
Σύνολο	**992**	1.055

[(1)] Επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος.

[(2)] Τα έσοδα από τόκους από το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών που περιλαμβάνονται δεν ήταν σημαντικά για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018.

[(3)] Για το έτος 2018, περιλαμβάνει μια αναταξινόμηση μεταξύ παράγωγων με λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου και παράγωγων χωρίς λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου ποσού € 44 εκατ. στα έσοδα από τόκους και € 35 εκατ. στα έξοδα από τόκους.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τα έσοδα από τόκους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών, ανά κατηγορία δανείου και ποιοτική διαβάθμιση:

	31 Δεκεμβρίου 2019		
	Τόκοι έσοδα από μη-απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις € εκατ.	**Τόκοι έσοδα από απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις € εκατ.**	**Σύνολο € εκατ.**
Λιανική Τραπεζική	**433**	**198**	**631**
Επιχειρηματικά[(1)]	**358**	**95**	**453**
Σύνολο τόκων εσόδων από πελάτες	**791**	**293**	**1.084**

	31 Δεκεμβρίου 2018		
	Τόκοι έσοδα από μη-απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις € εκατ.	Τόκοι έσοδα από απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Λιανική Τραπεζική	441	278	719
Επιχειρηματικά[(1)]	351	127	478
Σύνολο τόκων εσόδων από πελάτες	792	405	1.197

[(1)] Περιλαμβάνονται τόκοι έσοδα από δάνεια και απαιτήσεις προς το Δημόσιο τομέα

7. Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες

Οι παρακάτω πίνακες περιλαμβάνουν τα καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες από συμβάσεις με πελάτες στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 15, αναλυμένα στις βασικές κατηγορίες ανά υπηρεσία και επιχειρηματικό τομέα.

	31 Δεκεμβρίου 2019						
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διαχείριση Περιουσίας € εκατ.	Επενδυτική Τραπεζική και Προϊόντα Κεφαλαιαγοράς € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής € εκατ.	Επενδύσεις σε Ακίνητα € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες	**7**	**36**	**0**	**6**	**2**	**0**	**51**
Αμοιβαία κεφάλαια και διαχείριση περιουσίας	**17**	**2**	**18**	**1**	**0**	**0**	**38**
Δραστηριότητες δικτύου και λοιπά [1]	**25**	**14**	**0**	**14**	**0**	**0**	**53**
Υπηρεσίες κεφαλαιαγοράς	**0**	**4**	**(3)**	**2**	**2**	**0**	**5**
Σύνολο	**49**	**56**	**15**	**23**	**4**	**0**	**147**

	31 Δεκεμβρίου 2018						
	Λιανική Τραπεζική € εκατ.	Τραπεζική Επιχειρήσεων € εκατ.	Διαχείριση Περιουσίας € εκατ.	Επενδυτική Τραπεζική και Προϊόντα Κεφαλαιαγοράς € εκατ.	Λοιπά και κέντρο απαλοιφής € εκατ.	Επενδύσεις σε Ακίνητα € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες [1]	6	46	0	5	5	0	62
Αμοιβαία κεφάλαια και διαχείριση περιουσίας	12	1	16	3	0	0	32
Δραστηριότητες δικτύου και λοιπά [1]	32	13	0	12	0	0	57
Υπηρεσίες κεφαλαιαγοράς	0	4	(1)	29	2	0	34
Σύνολο	50	64	15	49	7	0	185

[1] Περιλαμβάνει προμήθειες από υπηρεσίες που σχετίζονται με πιστωτικές κάρτες και από το 2019 προμήθειες από θεσμικούς πελάτες που προηγουμένως συμπεριλαμβανόταν στις χρηματοδοτικές δραστηριότητες. Τα συγκριτικά στοιχεία έχουν αναπροσαρμοστεί αντίστοιχα.

8. Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες

Τα έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες περιλαμβάνουν έσοδα από εκμίσθωση ακινήτων ποσού € 39 εκατ. και λοιπά έσοδα ποσού € 3 εκατ. από υπηρεσίες IT που παρέχονται από την Τράπεζα.

9. Έσοδα από μερίσματα

Κατά τη διάρκεια της χρήσης, η Τράπεζα αναγνώρισε έσοδα από μερίσματα κυρίως από θυγατρικές της εταιρείες ποσού € 142 εκατ. (2018: € 123 εκατ.).

Η ανάλυση των προαναφερθέντων μερισμάτων ανά εταιρεία έχει ως εξής:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Eurobank Private Bank Luxembourg S.A.	**15**	30
ERB Istanbul Holding A.S.	**-**	30
Eurobank Bulgaria A.D.	**-**	17
Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών	**11**	16
Eurobank Factors A.Ε.Π.Ε.Α.	**15**	15
ERB New Europe Holding B.V.	**100**	13
Λοιπά	**1**	2
Σύνολο	**142**	123

10. Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών και επενδυτικών τίτλων

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Ομόλογα εκ των οποίων:	**63**	78
- επιμετρούμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	**61**	77
- επιμετρούμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	**2**	1
Μετοχές και αμοιβαία κεφάλαια επιμετρούμενα στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	**16**	2
Κέρδη/(ζημιές) από παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου)	**(8)**	(1)
Κέρδη/(ζημιές) από παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα (χωρίς λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου)	**(21)**	11
Συναλλαγματικές διαφορές	**-**	9
Σύνολο	**50**	99

11. Λοιπά έσοδα/(έξοδα)

	2019 € εκατ.	2018 αναμορφωμένα € εκατ.
Κέρδη/ (ζημιές) από μεταβολή στην εύλογη αξία των επενδυτικών ακινήτων (σημ. 2.3.2)	**45**	(3)
Κέρδη/(ζημιές) από την αποαναγνώριση δανείων επιμετρώμενων στο αποσβέσιμο κόστος [1]	**(40)**	4
Προμήθεια έξοδο που σχετίζεται με αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (σημ. 14)	**(7)**	(7)
Κέρδη/ (ζημιές) από την πώληση θυγατρικών (σημ. 23) [2]	**2**	(23)
Επιστροφή κεφαλαίου από τη Eurolife ERB Insurance Group Συμμετοχών Α.Ε. [3]	**-**	25
Κέρδη/ (ζημιές) δανείων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	**2**	1
Λοιπά	**(1)**	(4)
Σύνολο	**1**	(7)

[1] Για το έτος 2019, περιλαμβάνει κυρίως ζημιές αποαναγνώρισης οι οποίες προέκυψαν από τη συναλλαγή Pillar (σημ.20)

[2] Για το έτος 2018, περιλαμβάνει μια επιστροφή τιμήματος ποσού € 5 εκατ. με βάση τη συμφωνία πώλησης του 80% των ασφαλιστικών δραστηριοτήτων του Ομίλου τον Αύγουστο του 2016

[3] Αντιστοιχεί στα σωρευτικά κέρδη του ομίλου Eurolife

12. Λειτουργικά έξοδα

	2019 € εκατ.	2018 αναμορφωμένα € εκατ.
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	**(360)**	(382)
Διοικητικά έξοδα	**(163)**	(148)
Εισφορές στα ταμεία εξυγίανσης και εγγύησης των καταθέσεων	**(52)**	(53)
Αποσβέσεις ενσώματων παγίων στοιχείων	**(28)**	(24)
Αποσβέσεις δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού [1]	**(29)**	-
Αποσβέσεις άυλων παγίων στοιχείων	**(21)**	(18)
Ενοίκια λειτουργικών μισθώσεων [1]	**(1)**	(40)
Σύνολο	**(654)**	(665)

[1] Σε συνέχεια της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 16 από την 1 Ιανουαρίου 2019 (σημ. 2). Περιλαμβάνονται ΦΠΑ και άλλοι ισχύοντες φόροι επί ενοικίων λειτουργικών μισθώσεων.

Εισφορές στα ταμεία εξυγίανσης και εγγύησης των καταθέσεων

Το 2016, ο Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης (ΕΜΕ) (Single Resolution Mechanism – SRM), ο οποίος αποτελεί έναν από τους πυλώνες της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης στην Ευρωζώνη μαζί με τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (Single Supervisory Mechanism – SSM), τέθηκε σε εφαρμογή. Το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (Single Resolution Fund – SRF) δημιουργήθηκε με την Οδηγία 2014/806/ΕΕ, προκειμένου να διασφαλίσει ενιαία πρακτική στις χρηματοδοτήσεις εξυγίανσης εντός ΕΜΕ και υπάγεται στο Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης (Single Resolution Board – SRB). Ο ΕΜΕ προβλέπει ότι το SRF θα δημιουργηθεί κατά την διάρκεια μιας περιόδου οκτώ ετών με «εκ των προτέρων» εισφορές του τραπεζικού τομέα, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν αμετάκλητες δεσμεύσεις πληρωμής ως μέρος του συνολικού ποσού της εισφοράς (σημ. 42).

Αμοιβές και έξοδα προσωπικού

	2019	2018
	€ εκατ.	€ εκατ.
Μισθοί, ημερομήσθια και έκτακτες αμοιβές	**(250)**	(269)
Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	**(63)**	(64)
Αμοιβές συνταξιοδότησης και λοιπές παροχές λόγω εξόδου από την υπηρεσία	**(11)**	(12)
Λοιπά έξοδα	**(36)**	(37)
Σύνολο	**(360)**	(382)

Ο μέσος όρος του αριθμού των εργαζομένων της Τράπεζας κατά τη διάρκεια της χρήσης ανήλθε σε 7.929 (2018: 8.216). Την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο αριθμός των καταστημάτων και των κέντρων επιχειρηματικής και ιδιωτικής τραπεζικής της Τράπεζας ανήλθε σε 373.

13. Λοιπές ζημιές απομείωσης, έξοδα αναδιάρθρωσης και προβλέψεις

	2019	2018 αναμορφωμένα
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ζημιές απομείωσης και προβλέψεις από συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες (σημ. 23, 35)	**(27)**	(76)
Ζημιές απομείωσης και αποτίμησης ακινήτων (σημ. 2.3.2)	**(39)**	(12)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις [1]	**(10)**	(3)
Ζημιές απομείωσης/αντιλογισμός ομολόγων (σημ. 22)	**35**	15
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις	**(41)**	(76)
Κόστος προγραμμάτων Εθελουσίας Εξόδου και λοιπές σχετικές δαπάντες (σημ. 35)	**(59)**	(52)
Λοιπά έξοδα αναδιάρθρωσης	**(10)**	(6)
Έξοδα αναδιάρθρωσης	**(69)**	(58)
Σύνολο	**(110)**	(134)

[1] Περιλαμβάνει ζημιές απομείωσης εξοπλισμού και λογισμικών προγραμμάτων, λοιπών στοιχείων ενεργητικού και προβλέψεις για δικαστικές υποθέσεις και για λοιπούς λειτουργικούς κινδύνους.

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα αναγνώρισε ζημιές απομείωσης και αποτίμησης ακινήτων ποσού € 39 εκατ., εκ των οποίων € 31 εκατ. αφορούν χαρτοφυλάκια ακινήτων που ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση (σημ. 30).

Για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα αναγνώρισε έξοδα αναδιάρθρωσης € 10 εκατ. που σχετίζονται κυρίως με το σχέδιο μετασχηματισμού της Τράπεζας. Για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018, η Τράπεζα αναγνώρισε έξοδα αναδιάρθρωσης € 6 εκατ., τα οποία σχετίζονται κυρίως με τη βελτιστοποίηση των δανειακών της δραστηριοτήτων.

14. Φόρος εισοδήματος

	2019 € εκατ.	2018 αναμορφωμένα € εκατ.
Τρέχον φόρος	**(4)**	(3)
Αναβαλλόμενος φόρος	**16**	(6)
Προσαρμογές φόρου	**-**	(14)
Σύνολο φόρου εισοδήματος (έξοδο)/έσοδο	**12**	(23)

Σύμφωνα με το Νόμο 4172/2013, όπως ισχύει, ο φορολογικός συντελεστής στην Ελλάδα για τα πιστωτικά ιδρύματα που υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 27Α του Ν.4172/2013 αναφορικά με τις αποδεκτές αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου είναι 29%. Από το έτος 2019, σύμφωνα με το Νόμο 4646/2019, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο του 2019 και τροποποίησε το Νόμο 4172/2013, ο φορολογικός συντελεστής για τις νομικές οντότητες στην Ελλάδα, πλην των ανωτέρω πιστωτικών ιδρυμάτων, μειώθηκε από 29% σε 24% (για το έτος 2018: 29% φορολογικός συντελεστής για όλες τις νομικές οντότητες). Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τον προαναφερθέντα Νόμο 4646/2019, από την 1 Ιανουαρίου 2020 ο παρακρατούμενους φόρος για τα μερίσματα που διανέμονται, πλην των ενδοομιλικών μερισμάτων, μειώθηκε από 10% σε 5%. Ειδικότερα, τα ενδοομιλικά μερίσματα απαλλάσσονται, υπό προϋποθέσεις, τόσο του παρακρατούμενου φόρου όσο και του φόρου εισοδήματος.

Φορολογικό πιστοποιητικό και ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις

Η Τράπεζα έχει κατά κανόνα 6 ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις (ως γενική αρχή, 5 χρόνια από τη λήξη της χρήσης στην οποία η φορολογική δήλωση θα πρέπει να έχει υποβληθεί). Για τις ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις 2014-2015 η Τράπεζα υποχρεούνταν να λαμβάνει «Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό» σύμφωνα με τον Νόμο 4174/2013, το οποίο εκδίδεται, μετά τη διενέργεια σχετικού φορολογικού ελέγχου, από το νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο που ελέγχει και τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις. Για τις χρήσεις που ξεκινούν από την 1 Ιανουαρίου 2016 και έπειτα, το «Ετήσιο Φορολογικό Πιστοποιητικό» είναι προαιρετικό, ωστόσο η Τράπεζα θα συνεχίσει να το λαμβάνει.

Η Τράπεζα έχει λάβει φορολογικά πιστοποιητικά χωρίς διατύπωση επιφύλαξης για τις ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις 2014-2018. Για το έτος που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο φορολογικός έλεγχος από εξωτερικό ελεγκτή είναι σε εξέλιξη.

Σύμφωνα με την Ελληνική φορολογική νομοθεσία και τις αντίστοιχες Υπουργικές Αποφάσεις, οι εταιρείες για τις οποίες εκδίδεται φορολογικό πιστοποιητικό χωρίς επισημάνσεις για παραβάσεις της φορολογικής νομοθεσίας δεν εξαιρούνται από την επιβολή επιπρόσθετων φόρων και προστίμων από τις Ελληνικές φορολογικές αρχές μετά την ολοκλήρωση του φορολογικού ελέγχου στο πλαίσιο των νομοθετικών περιορισμών. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω την 31 Δεκεμβρίου 2019, κατά γενικό κανόνα, το δικαίωμα του Ελληνικού Δημοσίου να επιβάλλει φόρους μέχρι και το φορολογικό έτος 2013 (συμπεριλαμβανομένου) έχει παρέλθει χρονικά για την Τράπεζα.

Απαιτήσεις από παρακρατούμενους φόρους

Ο Νόμος 4605/2019 (άρθρο 93), ο οποίος ψηφίστηκε την 29 Μαρτίου 2019, παρείχε διευκρινίσεις σχετικά με την αντιμετώπιση των παρακρατούμενων φόρων της Τράπεζας βάσει του Νόμου 2238/1994 (ήτοι € 50 εκατ.) κατά τρόπο που διασφαλίζει τους εν λόγω φόρους προβλέποντας τον συμψηφισμό τους με τον φόρο εισοδήματος της Τράπεζας όποτε αυτός προκύψει.

Περαιτέρω, ο Νόμος 4605/2019 ρυθμίζει τη μεταχείριση των φορολογικών απαιτήσεων του Νόμου 4046/2012 (για τα έτη 2010, 2011 και 2012), ο οποίος προέβλεπε πενταετή συμψηφισμό του παρακρατούμενου φόρου επί των τόκων από ΟΕΔ/ΕΓΕΔ/εταιρικά ομόλογα με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου έναντι του φόρου εισοδήματος των τραπεζών. Ο Νόμος 4605/2019 διευκρίνισε ότι τα εναπομείναντα ποσά (δηλ. μη συμψηφιζόμενοι παρακρατούμενοι φόροι εντός της καθορισμένης πενταετίας) θα συμψηφίζονται με όλους τους φόρους ισόποσα εντός δέκα ετών, αρχής γενομένης από την 1 Ιανουαρίου 2020. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι απαιτήσεις της Τράπεζας που εντάσσονται στον προαναφερθέντα νόμο ανέρχονται σε € 13,7 εκατ.

Για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018, είχε αναγνωριστεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων πρόβλεψη έναντι φορολογικών απαιτήσεων ποσού € 14 εκατ.

Αναφορικά με τις συνολικές φορολογικές θέσεις της, η Τράπεζα αξιολογεί όλες τις σχετικές εξελίξεις (δηλ. νομοθετικές αλλαγές, νομολογίες, φορολογικές/νομικές απόψεις, διοικητικές πρακτικές) και σχηματίζει επαρκείς προβλέψεις.

Αναβαλλόμενος φόρος

Ο αναβαλλόμενος φόρος υπολογίζεται με τη μέθοδο της υποχρέωσης (liability method) επί όλων των εκπιπτόμενων προσωρινών διαφορών, καθώς επίσης και επί των μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών με το φορολογικό συντελεστή που αναμένεται να ισχύει στην περίοδο κατά την οποία θα τακτοποιηθεί η απαίτηση ή η υποχρέωση.

Η κίνηση του λογαριασμού αναβαλλόμενης φορολογίας παρουσιάζεται παρακάτω:

	2019	2018 αναμορφωμένα
	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	**4.901**	4.846
Αναμορφωμένα λόγω αλλαγής της λογιστικής πολιτικής (σημ. 2.3.2)	**-**	(2)
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου, αναμορφωμένο	**4.901**	4.844
Έσοδο/(έξοδο) στην κατάσταση αποτελεσμάτων	**16**	(6)
Επενδυτικοί τίτλοι επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	**(167)**	64
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	**2**	(2)
Λοιπά	**2**	1
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	**4.754**	4.901

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις/(υποχρεώσεις) προκύπτουν από τα στοιχεία που αναφέρονται παρακάτω:

	2019	2018 αναμορφωμένα
	€ εκατ.	€ εκατ.
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους, αποτίμηση και λογιστικές διαγραφές δανειακών απαιτήσεων	**1.583**	3.124
Ζημιές που σχετίζονται με το πρόγραμμα PSI+	**1.101**	1.151
Ζημιές από πωλήσεις και οριστικές διαγραφές δανείων	**1.985**	265
Λοιπές απομειώσεις/μεταβολές στην εύλογη αξία που αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων	**202**	248
Μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές	**-**	62
Κόστος συναλλαγών καθαρής θέσης	**16**	23
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	**17**	15
Υποχρεώσεις καθορισμένων παροχών	**13**	12
Ακίνητα και εξοπλισμός (σημ.2.3.2)	**(35)**	(17)
Επενδυτικοί τίτλοι επιμετρούμενοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	**(191)**	(24)
Λοιπά	**63**	42
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου	**4.754**	4.901

Τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα προχώρησε στην τιτλοποίηση συγκεκριμένων δανειακών χαρτοφυλακίων και σε σχετική συναλλαγή πώλησης (projects Cairo και Pillar, σημ. 34), καθώς επίσης ολοκληρώθηκε η πώληση λοιπών δανειακών χαρτοφυλακίων. Η οριστικοποίηση για φορολογικούς σκοπούς των σχετικών προβλέψεων απομείωσης, είχε ως αποτέλεσμα τη σημαντική αύξηση του αναβαλλόμενου φόρου της ανωτέρω παρουσιαζόμενης κατηγορίας «Ζημιές από πωλήσεις και οριστικές διαγραφές δανείων» έναντι μείωσης του αναβαλλόμενου φόρου της κατηγορίας «Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους, αποτίμηση και λογιστικές διαγραφές δανειακών απαιτήσεων».

Τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο αναβαλλόμενος φόρος από τις σωρευτικές μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές της Τράπεζας θεωρήθηκε ως μη ανακτήσιμος λόγω της τιτλοποίησης συγκεκριμένων δανειακών χαρτοφυλακίων για την εκτέλεση του σχεδίου επιτάχυνσης της μείωσης των NPEs και κατά συνέπεια αντιλογίστηκε.

Ο αναβαλλόμενος φόρος (έξοδο)/έσοδο προκύπτει από τα στοιχεία που αναφέρονται παρακάτω:

	2019 € εκατ.	2018 αναμορφωμένα € εκατ.
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους, αποτίμηση, πωλήσεις και διαγραφές δανειακών απαιτήσεων	**180**	85
Μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές	**(62)**	41
Ζημιές που σχετίζονται με το πρόγραμμα PSI+	**(50)**	(50)
Μεταβολή στην εύλογη αξία και λοιπές προσωρινές διαφορές	**(52)**	(82)
Σύνολο αναβαλλόμενου φόρου (έξοδο)/έσοδο	**16**	(6)

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα αναγνώρισε καθαρές αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις € 4,8 δις που αναλύονται παρακάτω:

(α) € 1.583 εκατ. αφορούν σε εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές λόγω προβλέψεων απομείωσης/αποτίμησης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια συμπεριλαμβανομένων των λογιστικών διαγραφών χρέους σύμφωνα με τον Ελληνικό φορολογικό νόμο 4172/2013, όπως είναι σε ισχύ. Αυτές οι προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μελλοντικές περιόδους χωρίς καθορισμένο χρονικό περιορισμό και σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία που ισχύει,

(β) € 1.101 εκατ. αφορούν σε φορολογικές ζημιές από τη συμμετοχή της Τράπεζας στο πρόγραμμα PSI+ και στο πρόγραμμα επαναγοράς των νέων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου, οι οποίες υπόκεινται σε απόσβεση για φορολογικούς σκοπούς (δηλ. 1/30 των ζημιών ετησίως αρχίζοντας από τη χρήση 2012 και εφεξής),

(γ) € 1.985 εκατ. αφορούν στο αναπόσβεστο υπόλοιπο οριστικών φορολογικών ζημιών από διαγραφές και πωλήσεις δανείων, που υπόκεινται σε απόσβεση εντός εικοσαετούς περιόδου, σύμφωνα με τον Ελληνικό φορολογικό νόμο 4172/2013 όπως είναι σε ισχύ,

(δ) € 16 εκατ. αφορούν κυρίως σε εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές σχετικά με την (αναπόσβεστη για φορολογικούς σκοπούς) αξία των εξόδων αύξησης μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, υποκείμενων σε δεκαετή απόσβεση, με βάση την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία κατά το έτος που πραγματοποιήθηκαν και

(ε) € 69 εκατ. αφορούν σε λοιπές φορολογητέες και εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές (κέρδη/ζημιές αποτίμησης, προβλέψεις για συντάξεις και λοιπές παροχές αποχώρησης προς το προσωπικό κλπ.), η πλειονότητα των οποίων μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε μελλοντικές περιόδους χωρίς καθορισμένο χρονικό περιορισμό και σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία.

Αξιολόγηση της ανακτησιμότητας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

Η αναγνώριση των ανωτέρω αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων στηρίζεται στην εκτίμηση της Διοίκησης, την 31 Δεκεμβρίου 2019, ότι η Τράπεζα θα έχει επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, έναντι των οποίων οι εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις προσδιορίζονται με βάση τη φορολογική μεταχείριση της κάθε κατηγορίας αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης, σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία που ισχύει, τη δυνατότητα συμψηφισμού των μεταφερόμενων φορολογικών ζημιών με μελλοντικά φορολογητέα κέρδη και τα πραγματικά φορολογικά αποτελέσματα για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019. Επιπλέον, η αξιολόγηση της Τράπεζας σχετικά με την ανακτησιμότητα των αναγνωρισμένων αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων βασίζεται (α) στις εκτιμήσεις για τη μελλοντική επίδοση (προβλέψεις λειτουργικών αποτελεσμάτων) και τις προοπτικές ανάπτυξης που έχουν αντίκτυπο στα εκτιμώμενα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, (β) στο αναμενόμενο χρονοδιάγραμμα ανάκτησης ή διακανονισμού των εκπιπτόμενων και των φορολογητέων προσωρινών διαφορών, (γ) στην πιθανότητα ότι η Τράπεζα θα έχει επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, κατά την ίδια περίοδο που θα πραγματοποιηθεί η ανάκτηση ή ο διακανονισμός των εκπιπτόμενων και των φορολογητέων προσωρινών διαφορών ή κατά τα έτη στα οποία μπορούν να μεταφερθούν οι φορολογικές ζημιές και (δ) στην ιστορική εξέλιξη των αποτελεσμάτων (ιστορικές επιδόσεις) της Τράπεζας σε συνδυασμό με τις φορολογικές ζημιές προγενέστερων ετών που προκλήθηκαν από έκτακτα γεγονότα.

Για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα έχει πραγματοποιήσει αξιολόγηση της ανακτησιμότητας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, βάσει α) του τριετούς Επιχειρηματικού Σχεδίου που εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο τον Μάρτιο 2019 και παρείχε την προοπτική της κερδοφορίας και της κεφαλαιακής θέσης της Τράπεζας, για την περίοδο έως το τέλος του 2021, λαμβάνοντας υπόψη την πρόοδο στην υλοποίηση των ενεργειών/συναλλαγών που αναφέρονται στο σχέδιο για την επιτάχυνση της μείωσης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων -NPEs Σχέδιο Επιτάχυνσης και β) την επικαιροποίηση αυτού του Σχεδίου για την περίοδο έως το τέλος του 2022 που υποβλήθηκε στο Διοικητικό Συμβούλιο τον

Δεκέμβριο του 2019. Και τα δύο Σχέδια έχουν επίσης κατατεθεί στο Ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (HFSF) ενώ το Σχέδιο του Μαρτίου 2019 έχει κατατεθεί επίσης και στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (SSM).

Για τα έτη από το 2022 και έπειτα, η αξιολόγηση των προβλέψεων για τα λειτουργικά αποτελέσματα στηρίχθηκε στις προβλέψεις της Διοίκησης, η οποία έλαβε υπόψη τις δυνατότητες ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας, του τραπεζικού κλάδου και της ίδιας της Τράπεζας.

Το ποσό των ανωτέρω προβλέψεων που συμπεριλήφθηκαν στο Επιχειρηματικό Σχέδιο της Τράπεζας βασίζεται κυρίως σε υποθέσεις και εκτιμήσεις σχετικά με (α) την περαιτέρω μείωση του κόστους χρηματοδότησης λόγω του σταδιακού επαναπατρισμού των καταθέσεων των πελατών που αντικαθιστά τις ακριβότερες πηγές χρηματοδότησης καθώς και τη σταδιακή μείωση των ονομαστικών επιτοκίων, (β) τις μειωμένες ζημιές απομείωσης των δανείων, ως αποτέλεσμα της σταδιακής βελτίωσης των μακροοικονομικών συνθηκών στην Ελλάδα, την ολοκλήρωση της συναλλαγής Cairo και όλων των στρατηγικών πρωτοβουλιών για το Σχέδιο Επιτάχυνσης, σύμφωνα με τη στρατηγική για τα NPEs που η Τράπεζα έχει δεσμευτεί στον SSM, (γ) τη σταδιακή ενίσχυση των δανειοδοτήσεων στην Ελλάδα, εστιάζοντας κυρίως στα επιχειρηματικά δάνεια, (δ) την επίπτωση από την προγραμματισμένη πώληση του 80% της Ανώνυμης Εταιρείας Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις («FPS») και την ολοκλήρωση της σχετιζόμενης απόσχισης του Τομέα Προβληματικών Δανείων του Ομίλου, (ε) την αποτελεσματικότητα των συνεχών πρωτοβουλιών περιορισμού του κόστους και (στ) τη σταδιακή αποκατάσταση των παραδοσιακών εσόδων από προμήθειες, όπως η διαχείριση περιουσιακών στοιχείων και οι προμήθειες δικτύου καθώς και οι προμήθειες που σχετίζονται με προϊόντα κεφαλαιαγοράς και επενδυτικής τραπεζικής.

Η εφαρμογή του Επιχειρηματικού Σχεδίου της Τράπεζας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τους κινδύνους και τις αβεβαιότητες που απορρέουν από το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα (σημ. 2).

Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση έναντι του Ελληνικού Δημοσίου και φορολογικό καθεστώς για ζημιές από δάνεια

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, σύμφωνα με το Νόμο 4172/2013 όπως ισχύει, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις της Τράπεζας που πληρούν τα κριτήρια για μετατροπή τους σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου (deferred tax credits – DTCs) ανέρχονται σε € 3.821 εκατ. Η μετατροπή των DTCs προϋποθέτει ότι το λογιστικό αποτέλεσμα της Τράπεζας, μετά από φόρους, για τη χρήση είναι ζημιογόνο. Συγκεκριμένα, DTCs υπολογίζονται επί: (α) των ζημιών από τη συμμετοχή της Τράπεζας στο πρόγραμμα PSI+ και στο πρόγραμμα επαναγοράς των νέων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου και (β) του συνολικού ποσού (i) του αναπόσβεστου υπόλοιπου των οριστικών ζημιών από διαγραφές και πωλήσεις δανείων, (ii) των λογιστικών διαγραφών δανείων ή πιστώσεων και (iii) των υπολειπόμενων συσσωρευμένων προβλέψεων και λοιπών ζημιών γενικά λόγω πιστωτικού κινδύνου που είχαν λογισθεί έως την 30 Ιουνίου 2015.

Σύμφωνα με το φορολογικό καθεστώς που ισχύει, οι ανωτέρω οριστικές ζημιές από διαγραφές και πωλήσεις δανείων αποσβένονται σε περίοδο 20 ετών, διατηρώντας το καθεστώς του DTC καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου, ενώ αποσυνδέονται οι οριστικές διαγραφές δανείων από τις λογιστικές διαγραφές αυτών. Συνεπώς, η ανακτησιμότητα της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης/DTC της Τράπεζας που συνδέεται με δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες και η εποπτική κεφαλαιακή της διάρθρωση διασφαλίζονται, συνεισφέροντας σημαντικά στην επίτευξη των στόχων για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, μέσω της αύξησης των διαγραφών και πωλήσεων δανείων.

Σύμφωνα με το φορολογικό νόμο 4172/2013, όπως ισχύει, επιβάλλεται μια ετήσια προμήθεια ποσοστού 1,5% για το υπερβάλλον ποσό των εγγυημένων από το Ελληνικό Δημόσιο αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, το οποίο προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ του ισχύοντος συντελεστή φορολόγησης για τα πιστωτικά ιδρύματα (δηλ. 29%) και του συντελεστή φορολόγησης ο οποίος ίσχυε την 30 Ιουνίου 2015 (δηλ. 26%). Για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, έχουν αναγνωριστεί στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)» € 6,6 εκατ.

Συμφωνία του φόρου εισοδήματος και μη χρησιμοποιηθείσες φορολογικές ζημιές

Ο φόρος εισοδήματος επί των καθαρών (προ φόρου) κερδών της Τράπεζας, διαφέρει από το θεωρητικό ποσό που θα προέκυπτε με βάση τον ισχύοντα φορολογικό συντελεστή, όπως αναλύεται παρακάτω:

	2019 € εκατ.	2018 αναμορφωμένα € εκατ.
Κέρδη/(ζημιές) προ φόρου	**19**	56
Φόρος βάσει του ισχύοντος φορολογικού συντελεστή	**(5)**	(16)
Φορολογική επίδραση από:		
- έσοδα απαλλασσόμενα από φόρο και έξοδα μη εκπιπτόμενα	**32**	24
- προσαρμογές φόρου	**-**	(14)
- λοιπά	**(15)**	(17)
Σύνολο φόρου εισοδήματος (έξοδο)/έσοδο	**12**	(23)

Τη χρήση που έληξε το 2019, η ανωτέρω κατηγορία «λοιπά» περιλαμβάνει κυρίως α) € 260 εκατ. αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, οι οποίες αναγνωρίστηκαν για τις εκπιπτόμενες προσωρινές διαφορές της Τράπεζας που είχαν προκύψει λόγω της μετάβασης στο ΔΠΧΑ 9, κατόπιν της επανεκτίμησης της ανακτησιμότητας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων βάσει του προαναφερθέντος επικαιροποιημένου επιχειρηματικού πλάνου, β) € 211 εκατ. που αφορούν σε αναβαλλόμενο φόρο επί των μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών της Τράπεζας, ο οποίος δεν έχει αναγνωριστεί ή αντιλογίστηκε γ) € 37 εκατ. αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση, η οποία δεν έχει αναγνωριστεί ή αντιλογίστηκε και σχετίζεται με την απομείωση του κόστους επένδυσης της Τράπεζας σε ορισμένες θυγατρικές της Τράπεζας και δ) € 18 εκατ. που αφορούν στη μη φορολογικά εκπιπτόμενη απομείωση (μόνιμη διαφορά) € 62 εκατ. για την υπεραξία της Grivalia (σημ. 28).

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα δεν έχει αναγνωρίσει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις επί μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών € 233 εκατ. (2018: € 80 εκατ.). Η ανάλυση του μη αναγνωρισμένου αναβαλλόμενου φόρου επί των μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών της Τράπεζας ανά έτος ληκτότητας των εν λόγω φορολογικών ζημιών παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

Έτη ληκτότητας μη χρησιμοποιημένων φορολογικών ζημιών	**Μη αναγνωρισμένες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις € εκατ.**
2021	**22**
2024	**58**
2025	**153**
Σύνολο	**233**

15. Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Ταμείο	**332**	329
Διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	**2.294**	68
Σύνολο	**2.626**	397

Η Τράπεζα υποχρεούται να διακρατεί ένα ελάχιστο μέσο υπόλοιπο καταθέσεων στην Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) (απαίτηση τήρησης ελαχίστων αποθεματικών), κατά τη διάρκεια κάθε περιόδου τήρησης (δηλ. περιόδους έξι εβδομάδων). Οι εν λόγω καταθέσεις υπολογίζονται ως ποσοστό 1% επί συγκεκριμένων υποχρεώσεων της Τράπεζας, κυρίως καταθέσεων πελατών και μπορούν να αποσυρθούν οποιαδήποτε χρονική στιγμή, υπό την προϋπόθεση ότι πληρείται η απαίτηση τήρησης ελαχίστων αποθεματικών στην καθορισμένη περίοδο. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, το συνολικό ποσό της κατάθεσης στην ΤτΕ θεωρείται ταμειακό ισοδύναμο, καθώς το μέσο υπόλοιπο κατά την περίοδο τήρησης υπερβαίνει την απαίτηση τήρησης ελαχίστων αποθεματικών (2018: € 45 εκατ. καταθέσεις στην ΤτΕ θεωρούνταν υποχρεωτικές προκειμένου να πληρείται η απαίτηση τήρησης ελαχίστων αποθεματικών και συνεπώς εξαιρέθηκαν από τα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα).

Τον Σεπτέμβριο 2019, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) αποφάσισε για τα πιστωτικά ιδρύματα που εντάσσονται στο σχετικό πλαίσιο να εισάγει ένα σύστημα δύο βαθμίδων για την αποζημίωση των αποθεματικών τους, σε ισχύ από την 30 Οκτωβρίου 2019, σύμφωνα με το οποίο εξαιρείται από την εφαρμογή αρνητικού επιτοκίου μέρος της κατατεθείσας υπερβάλλουσας ρευστότητας τους (δηλαδή των αποθεματικών τους που υπερβαίνουν τα ελάχιστα απαιτούμενα). Το μέρος που εξαιρείται ορίζεται ως πολλαπλάσιο των απαιτούμενων ελαχίστων αποθεματικών ενός πιστωτικού ιδρύματος (ο τρέχων πολλαπλασιαστής έχει οριστεί στο 6). Σε συνέχεια της ανωτέρω απόφασης, ένα σημαντικό μέρος της υπερβάλλουσας ρευστότητας της Τράπεζας έχει κατατεθεί στην Τράπεζα της Ελλάδος την 31 Δεκεμβρίου 2019.

16. Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα και λοιπές πληροφορίες για την κατάσταση ταμειακών ροών

Για σκοπούς σύνταξης της κατάστασης ταμειακών ροών, στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα περιλαμβάνονται τα ακόλουθα υπόλοιπα, με αρχική λήξη μικρότερη ή ίση των τριών μηνών:

	2019	2018
	€ εκατ.	€ εκατ.
Ταμείο και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες (εξαιρουμένων των υποχρεωτικών και ενεχυριασμένων καταθέσεων σε κεντρικές τράπεζες) (σημ. 15)	**2.626**	352
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	**146**	138
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	**1**	-
Σύνολο	**2.773**	490

Τα λοιπά αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους που παρουσιάζονται στις ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες αναλύονται ως εξής:

	2019	2018
	€ εκατ.	€ εκατ.
Απόσβεση διαφοράς υπέρ/από το άρτιο και δεδουλευμένοι τόκοι	**8**	(79)
(Κέρδη)/ζημιές από επενδυτικούς τίτλους	**(74)**	(79)
Έσοδα από μερίσματα	**(1)**	(1)
Σύνολο	**(67)**	(159)

Από την 1 Ιανουαρίου 2019, κατόπιν της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 16, το τμήμα των πληρωμών για τις υποχρεώσεις από τις μισθώσεις που αφορά στο κεφάλαιο ταξινομήθηκε εντός των χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων.

Μεταβολές στις υποχρεώσεις που απορρέουν από χρηματοδοτικές δραστηριότητες

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι μεταβολές των υποχρεώσεων της Τράπεζας που απορρέουν από χρηματοδοτικές δραστηριότητες, πέραν των υποχρεώσεων από μισθώσεις (σημ. 41), οφείλονται σε: α) εκδόσεις πιστωτικών τίτλων € 255 εκατ. (μετά από έξοδα έκδοσης) β) αποπληρωμή χρέους ποσού € 564 εκατ. και γ) απόσβεση των εξόδων έκδοσης και σε δεδουλευμένους τόκους ύψους € 2 εκατ.

17. Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

	2019	2018
	€ εκατ.	€ εκατ.
Δεσμευμένες καταθέσεις σε τράπεζες	**3.237**	2.986
Τοποθετήσεις σε τράπεζες και λοιπές απαιτήσεις έναντι τραπεζών	**104**	85
Τρεχούμενοι λογαριασμοί και υπόλοιπα σε διακανονισμό με τράπεζες	**118**	119
Σύνολο	**3.459**	3.190

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Στις απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα περιλαμβάνονταν ποσά από απαιτήσεις από:		
-θυγατρικές εταιρείες	**752**	1.263

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι δεσμευμένες καταθέσεις σε τράπεζες περιλαμβάνουν κυρίως: α) € 673 εκατ. εξασφαλίσεις σε μετρητά σχετικά με δάνεια που χορηγούν θυγατρικές με τραπεζική δραστηριότητα β) € 2.368 εκατ. εξασφαλίσεις σε μετρητά σχετικές με τις συμβάσεις μείωσης πιστωτικού κινδύνου για συναλλαγές σε παράγωγα προϊόντα και για συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων (CSAs, GMRAs), γ) € 153 εκατ. δεσμευμένες καταθέσεις οι οποίες σχετίζονται με τιτλοποιήσεις χρέους και δ) € 43 εκατ. εξασφαλίσεις σε μετρητά οι οποίες σχετίζονται με τη πώληση των θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία που είχαν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση (σημ. 23).

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την γεωγραφική κατανομή των απαιτήσεων από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της Τράπεζας:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Ελλάδα	**11**	18
Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες	**3.415**	3.156
Λοιπές χώρες	**33**	16
Σύνολο	**3.459**	3.190

18. Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Ομόλογα (σημ. 5.2.1.3)	**50**	18
Σύνολο	**50**	18

19. Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα και λογιστική αντιστάθμισης κινδύνων

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα για αντιστάθμιση χρηματοπιστωτικών κινδύνων και για εμπορικούς σκοπούς.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων που κατέχονται από την Τράπεζα ανά κατηγορία προϊόντος και τη σχέση αντιστάθμισης μαζί με την ονομαστική τους αξία. Η ονομαστική αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων είναι ενδεικτική της αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που αναγνωρίζονται στον ισολογισμό, χωρίς να προσδιορίζει απαραίτητα τα ποσά των μελλοντικών ταμειακών ροών, που σχετίζονται με αυτά τα μέσα ή την εύλογη αξία τους και για το λόγο αυτό δεν αντικατοπτρίζει τον κίνδυνο στον οποίο εκτίθεται η Τράπεζα κατά την περίοδο αναφοράς.

	31 Δεκεμβρίου 2019			31 Δεκεμβρίου 2018		
	Ονομαστική αξία	**Εύλογη αξία**		Ονομαστική αξία	Εύλογη αξία	
		Απαιτήσεων	**Υποχρεώσεων**		Απαιτήσεων	Υποχρεώσεων
	€ εκατ.	**€ εκατ.**	**€ εκατ.**	€ εκατ.	€ εκατ.	€ εκατ.
Παράγωγα για τα οποία δεν εφαρμόζεται λογιστική αντιστάθμισης/διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς						
-Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	**25.966**	**2.210**	**1.727**	24.648	1.726	1.265
- Δικαιώματα προαίρεσης επιτοκίων	**5.617**	**29**	**94**	7.113	35	76
- Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	**207**	**16**	**16**	286	20	19
- Προθεσμιακές συμβάσεις συναλλάγματος/ ανταλλαγής συναλλάγματος	**4.588**	**17**	**28**	3.106	16	15
- Δικαιώματα προαίρεσης αγοράς και πώλησης συναλλάγματος	**105**	**1**	**1**	214	1	1
- Παράγωγα επί εμπορευμάτων	**54**	**2**	**2**	56	7	7
- Συμβόλαια ανταλλαγής πιστωτικών κινδύνων (Credit default swaps)	**80**	**1**	**1**	801	4	7
- Λοιπά (βλ. παρακάτω)	**9**	**0**	**0**	10	0	-
		2.276	**1.869**		1.809	1.390
Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση εύλογης αξίας						
- Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	**3.149**	**2**	**760**	3.110	1	347
- Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	**4**	**0**	**1**	4	0	0
		2	**761**		1	347
Παράγωγα διακρατούμενα για αντιστάθμιση ταμειακών ροών						
- Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	**127**	**-**	**65**	154	-	58
- Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	**2.179**	**0**	**29**	3.078	65	101
		0	**94**		65	159
Σύνολο παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων		**2.278**	**2.724**		1.875	1.896

Τα λοιπά παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα περιλαμβάνουν συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης επιτοκίων και τίτλους παραστατικών δικαιωμάτων κτήσης μετοχών (warrants).

Πληροφορίες ως προς την επιμέτρηση της εύλογης αξίας και τον συμψηφισμό των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων ενεργητικού και υποχρεώσεων παρατίθενται στις σημειώσεις 5.3 και 5.2.1.4, αντίστοιχα.

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί παράγωγα προϊόντα και άλλα χρηματοοικονομικά μέσα, τα οποία έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης, προκειμένου να μειώσει την έκθεσή της σε κινδύνους αγοράς. Οι πρακτικές αντιστάθμισης και η λογιστική απεικόνισή τους παρουσιάζονται στη σημείωση 2.2.3. Συγκεκριμένα :

(α) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων προκειμένου να αντισταθμίσει μέρος του υφιστάμενου επιτοκιακού κινδύνου από πιθανή μεταβολή της εύλογης αξίας των ομολόγων επενδυτικού χαρτοφυλακίου σταθερού επιτοκίου ή των δανείων και απαιτήσεων σταθερού επιτοκίου, τα οποία εκφράζονται σε

εγχώρια και ξένα νομίσματα. Το 2019, η Τράπεζα αναγνώρισε ζημιά € 412 εκατ. (2018: € 59,3 εκατ. ζημιές) από μεταβολές στην λογιστική αξία των μέσων αντιστάθμισης, που χρησιμοποιήθηκαν ως βάση για την αναγνώριση του μη αποτελεσματικού μέρους των συναλλαγών αντιστάθμισης και € 408 εκατ. κέρδη (2018: € 59,1 εκατ. κέρδη) από μεταβολές στην λογιστική αξία των αντισταθμιζόμενων στοιχείων που αποδίδονται στον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο. Το ποσό του μη αποτελεσματικού μέρους των συναλλαγών αντιστάθμισης το οποίο αναγνωρίστηκε το 2019 στην κατάσταση αποτελεσμάτων ήταν € 4 εκατ. ζημιά (2018: € 0,2 εκατ. ζημιά).

(β) Αντιστάθμιση ταμειακών ροών

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων και συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων προκειμένου να αντισταθμίσει μέρος του υφιστάμενου επιτοκιακού και συναλλαγματικού κινδύνου που απορρέει από τις διακυμάνσεις των ταμειακών ροών των κυμαινόμενου επιτοκίου ενήμερων δανείων και απαιτήσεων από πελάτες ή καταθέσεων σταθερού επιτοκίου, τα οποία εκφράζονται σε εγχώρια και ξένα νομίσματα, ή των μη αναγνωρισμένων πιθανών μελλοντικών συναλλαγών. Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, αναγνωρίστηκε ζημιά ποσού € 10 εκατ. στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση σχετικά με παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία είχαν οριστεί από την Τράπεζα ως μέσα αντιστάθμισης ταμειακών ροών. Επιπλέον, το 2019, το μη αποτελεσματικό μέρος των συναλλαγών αντιστάθμισης ταμειακών ροών που αναγνωρίστηκε στην κατάσταση αποτελεσμάτων ήταν μηδέν (2018: μηδέν).

Επιπρόσθετα, η Τράπεζα χρησιμοποιεί άλλα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία δεν έχουν οριστεί ως μέσα αντιστάθμισης, για να διαχειριστεί την έκθεσή της κατά κύριο λόγο σε επιτοκιακό και συναλλαγματικό κίνδυνο. Τα παράγωγα αυτά που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις λογιστικής αντιστάθμισης, χρησιμοποιούνται για σκοπούς οικονομικής αντιστάθμισης στοιχείων ενεργητικού και παθητικού. Τα αναφερθέντα παράγωγα, παρακολουθούνται και έχουν κατηγοριοποιηθεί για σκοπούς λογιστικής απεικόνισης μαζί με εκείνα που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς.

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την έκθεση της Τράπεζας σε παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού, ανά γεωγραφικό τομέα και κλάδο δραστηριότητας:

	31 Δεκεμβρίου 2019			
	Ελλάδα € εκατ.	**Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες € εκατ.**	**Λοιπές χώρες € εκατ.**	**Σύνολο € εκατ.**
Δημόσιο	**1.545**	-	-	**1.545**
Τράπεζες	**0**	**330**	**289**	**619**
Επιχειρήσεις	**113**	0	**1**	**114**
Σύνολο	**1.658**	**330**	**290**	**2.278**

	31 Δεκεμβρίου 2018			
	Ελλάδα € εκατ.	Λοιπές Ευρωπαϊκές χώρες € εκατ.	Λοιπές χώρες € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Δημόσιο	1.210	-	-	1.210
Τράπεζες	7	295	302	604
Επιχειρήσεις	60	-	1	61
Σύνολο	1.277	295	303	1.875

Την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018, η ανάλυση ληκτότητας της ονομαστικής αξίας των χρηματοοικονομικών μέσων που ορίζει η Τράπεζα ως μέσα αντιστάθμισης παρουσιάζεται στους παρακάτω πίνακες:

	31 Δεκεμβρίου 2019								
	Αντιστάθμιση εύλογης αξίας				Αντιστάθμιση ταμειακών ροών				
	3 - 12 μήνες € εκατ.	1-5 έτη € εκατ.	Πάνω από 5 χρόνια € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 - 12 μήνες € εκατ.	1-5 χρόνια € εκατ.	Πάνω από 5 χρόνια € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	**30**	**491**	**2.628**	**3.149**	-	-	**47**	**80**	**127**
Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	**-**	**-**	**4**	**4**	**184**	**456**	**1.040**	**499**	**2.179**
Σύνολο	**30**	**491**	**2.632**	**3.153**	**184**	**456**	**1.087**	**579**	**2.306**

	31 Δεκεμβρίου 2018								
	Αντιστάθμιση εύλογης αξίας				Αντιστάθμιση ταμειακών ροών				
	3 - 12 μήνες € εκατ.	1-5 έτη € εκατ.	Πάνω από 5 χρόνια € εκατ.	Σύνολο € εκατ.	1 - 3 μήνες € εκατ.	3 - 12 μήνες € εκατ.	1-5 χρόνια € εκατ.	Πάνω από 5 χρόνια € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων	42	525	2.543	3.110	-	27	35	92	154
Συμβάσεις ανταλλαγής συναλλάγματος και επιτοκίων	-	-	4	4	500	1.343	1.060	175	3.078
Σύνολο	42	525	2.547	3.114	500	1.370	1.095	267	3.232

(α) Αντιστάθμιση εύλογης αξίας

Οι παρακάτω πίνακες παρέχουν πληροφορίες σχετικά με αντισταθμιζόμενα στοιχεία τα οποία υπόκεινται σε αντιστάθμιση εύλογης αξίας για τις χρήσεις που έληξαν την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018:

	31 Δεκεμβρίου 2019		
	Λογιστική αξία € εκατ.	Σωρευτικό ποσό των προσαρμογών της αντιστάθμισης εύλογης αξίας το οποίο σχετίζεται με το αντισταθμιζόμενο στοιχείο € εκατ.	Μεταβολή στην αξία που χρησιμοποιήθηκε ως βάση για το μη αποτελεσματικό μέρος της λογιστικής αντιστάθμισης € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	**300**	**15**	**2**
Χρεωστικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος	**602**	**284**	**68**
Χρεωστικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	**3.302**	**385**	**338**
Σύνολο	**4.204**	**684**	**408**

	31 Δεκεμβρίου 2018		
	Λογιστική αξία € εκατ.	Σωρευτικό ποσό των προσαρμογών της αντιστάθμισης εύλογης αξίας το οποίο σχετίζεται με το αντισταθμιζόμενο στοιχείο € εκατ.	Μεταβολή στην αξία που χρησιμοποιήθηκε ως βάση για το μη αποτελεσματικό μέρος της λογιστικής αντιστάθμισης € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	312	22	(2)
Χρεωστικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος	726	219	5
Χρεωστικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	2.372	47	56
Σύνολο	3.410	288	59

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, το σωρευμένο ποσό προσαρμογών αντιστάθμισης εύλογης αξίας που παραμένει στον Ισολογισμό για στοιχεία τα οποία έχουν παύσει να προσαρμόζονται για κέρδη και ζημιές αντιστάθμισης ήταν € 166 εκατ. (2018: € 183 εκατ.).

(β) Αντιστάθμιση ταμειακών ροών

Το αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών για συνεχιζόμενες αντισταθμίσεις την 31 Δεκεμβρίου 2019 ήταν € 37 εκατ. ζημιά, (2018: € 26 εκατ. ζημιά), εκ των οποίων € 3 εκατ. κέρδος (2018: € 5 εκατ. κέρδος) σχετίζεται με δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες και € 40 εκατ. ζημιά με καταθέσεις (2018: € 31 εκατ. ζημιά).

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα υπόλοιπα που παραμένουν στο αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών από σχέσεις αντιστάθμισης ταμειακών ροών για τις οποίες δεν εφαρμόζεται πλέον λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου ήταν € 22 εκατ. ζημιά (2018 : € 26 εκατ. ζημιά).

Η συμφωνία των στοιχείων των ειδικών αποθεματικών της Τράπεζας, συμπεριλαμβανομένων των αντισταθμίσεων των ταμειακών ροών, παρέχεται στη σημ.38.

20. Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στο αποσβέσιμο κόστος		
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	36.114	37.275
- Πρόβλεψη απομείωσης	(6.466)	(7.967)
Λογιστική αξία	**29.648**	29.308
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	**50**	46
Σύνολο	**29.698**	29.354

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τη λογιστική αξία και την έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες ανά επιχειρηματική μονάδα και ανά στάδιο την 31 Δεκεμβρίου 2019:

	31 Δεκεμβρίου 2019				31 Δεκεμβρίου 2018
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου - Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των δανείων - Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Συνολική αξία € εκατ.	Συνολική αξία € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στο αποσβέσιμο κόστος					
Στεγαστικά δάνεια:					
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	5.878	3.042	3.736	12.656	14.895
- Πρόβλεψη απομείωσης	(11)	(173)	(1.456)	(1.640)	(2.454)
Λογιστική αξία	5.867	2.869	2.280	11.016	12.441
Καταναλωτικά δάνεια:					
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	1.351	264	971	2.586	2.862
- Πρόβλεψη απομείωσης	(28)	(36)	(831)	(895)	(1.043)
Λογιστική αξία	1.323	228	140	1.691	1.819
Δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις:					
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	1.873	888	3.133	5.894	5.850
- Πρόβλεψη απομείωσης	(17)	(96)	(1.481)	(1.594)	(1.742)
Λογιστική αξία	1.856	792	1.652	4.300	4.108
Επιχειρηματικά δάνεια [(1),(2)]:					
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	9.572	1.276	4.130	14.978	13.668
- Πρόβλεψη απομείωσης	(49)	(74)	(2.214)	(2.337)	(2.728)
Λογιστική αξία	9.523	1.202	1.916	12.641	10.940
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων από πελάτες στο αποσβέσιμο κόστος					
- Λογιστική αξία προ πρόβλεψης	18.674	5.470	11.970	36.114	37.275
- Πρόβλεψη απομείωσης	(105)	(379)	(5.982)	(6.466)	(7.967)
Λογιστική αξία	**18.569**	**5.091**	**5.988**	**29.648**	29.308
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων					
Λογιστική αξία				**50**	46
Σύνολο				**29.698**	29.354

[(1)] Περιλαμβάνει ποσό € 1,06 δις που αφορά στα ομόλογα υψηλής διαβάθμισης της τιτλοποίησης Pillar (senior notes), τα οποία έχουν ταξινομηθεί στο Στάδιο 1 (βλ. παρακάτω).

[(2)] Περιλαμβάνει δάνεια και απαιτήσεις προς το Δημόσιο τομέα.

Συναλλαγές δανειακού χαρτοφυλακίου [(1)]

Τον Ιούνιο του 2019, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι έχει συνάψει δεσμευτική συμφωνία με διεθνή επενδυτή για την πώληση του 95% των ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης (mezzanine and junior notes) του τιτλοποιημένου χαρτοφυλακίου στεγαστικών δανείων λογιστικής αξίας προ προβλέψεων περίπου € 2 δις που περιλαμβάνει κυρίως μη εξυπηρετούμενα δάνεια (NPEs), (project Pillar σημ. 34). Η Τράπεζα θα διατηρούσε στην κυριότητά της το 100% των ομολογιών υψηλής διαβάθμισης (senior notes), καθώς και το 5% των ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης που εκδόθηκαν. Την 30 Ιουνίου 2019, το χαρτοφυλάκιο δανείων με λογιστική αξία προ προβλέψεων € 1.987 εκατ., για το οποίο είχε αναγνωριστεί πρόβλεψη απομείωσης € 845 εκατ. ταξινομήθηκε ως κατεχόμενο προς πώληση. Η λογιστική αξία μετά από προβλέψεις του δανειακού χαρτοφυλακίου € 1.142 εκατ., αντιστοιχούσε στην τεκμαρτή αποτίμησή του, με βάση την ονομαστική αξία των ομολογιών υψηλής διαβάθμισης και την τιμή πώλησης των ομολογιών ενδιάμεσης διαβάθμισης η τελική διαμόρφωση της οποίας υπόκειντο στην εκπλήρωση των όρων και προαπαιτούμενων της ανωτέρω συμφωνίας.

Τον Σεπτέμβριο του 2019, σε συνέχεια της ολοκλήρωσης της ανωτέρω συναλλαγής, η Τράπεζα έπαψε να έχει τον έλεγχο της εταιρείας ειδικού σκοπού (SPV) ("Pillar Finance Designated Activity Company") και αποαναγνώρισε το υποκείμενο δανειακό χαρτοφυλάκιο στο σύνολό του, δεδομένου ότι η Τράπεζα μεταβίβασε τον έλεγχο του SPV και ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη που απορρέουν από την κυριότητα του δανειακού χαρτοφυλακίου. Επιπρόσθετα, η Τράπεζα αναγνώρισε στον ισολογισμό της τα διακρατούμενα ομόλογα ενώ το τίμημα καθορίστηκε σε € 102,5 εκατ. εκ του οποίου ποσό € 70 εκατ. άμεσα

καταβλητέο, ενώ ποσό € 32,5 εκατ. απαιτείται και η καταβολή του υπόκειται στην εκπλήρωση των όρων της συμφωνίας. Το τελικό τίμημα ανήλθε σε € 70 εκατ. το οποίο έχει καταβληθεί, ενώ το παραπάνω απαιτητό ποσό που είχε αναγνωριστεί προηγουμένως αντιλογίστηκε στο τέταρτο τρίμηνο του 2019, καθώς δεν εκπληρώθηκαν οι όροι και τα προαπαιτούμενα για την καταβολή του βάσει της συμφωνίας. Αντίστοιχα, η συναλλαγή είχε ως αποτέλεσμα ζημιά αποαναγνώρισης € 42,3 εκατ. συμπεριλαμβανομένων των σχετικών εξόδων, η οποία περιλαμβάνεται στα «Λοιπά έσοδα/έξοδα».

Τα ομόλογα της τιτλοποίησης Pillar τα οποία διακρατήθηκαν από την Τράπεζα περιλαμβάνονται στα Δάνεια και Απαιτήσεις από πελάτες, λαμβάνοντας υπόψη ότι το υποκείμενο δανειακό χαρτοφυλάκιο προήλθε από την Τράπεζα, καθώς και τον τρόπο διαχείρισης και παρακολούθησης των εν λόγω τίτλων από την Τράπεζα. Συγκεκριμένα, την 31 Δεκεμβρίου 2019: α) τα ομόλογα υψηλής διαβάθμισης (senior notes) με λογιστική αξία € 1.058,4 εκατ., συμπεριλαμβανομένων των δεδουλευμένων τόκων και των εξόδων της συναλλαγής (ονομαστική αξία € 1.044 εκατ.), ταξινομήθηκαν στο επιχειρηματικό δανειακό χαρτοφυλάκιο που επιμετράται στο αποσβέσιμο κόστος, β) τα ομόλογα ενδιάμεσης διαβάθμισης (mezzazine notes) με λογιστική αξία € 3,7 εκατ. (ονομαστική αξία € 15,5 εκατ.) ταξινομήθηκαν στην κατηγορία της εύλογης αξίας μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL) καθόσον δεν πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης του SPPI για τους συμβατικά συνδεδεμένους τίτλους και γ) τα ομόλογα χαμηλής διαβάθμισης (junior notes) με τιμή έκδοσης € 1 (αρχικό ποσό κεφαλαίου € 645 εκατ. με αξία έκδοσης € 1) ταξινομήθηκαν στην κατηγορία της εύλογης αξίας μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL) εφόσον και αυτά δεν πληρούν τα κριτήρια αξιολόγησης του SPPI.

Επιπρόσθετα, το δεύτερο τρίμηνο του 2019, η Τράπεζα είχε λάβει δεσμευτική προσφορά για την πώληση μη εξυπηρετούμενων επιχειρηματικών δανείων. Συνεπώς, δάνεια με λογιστική αξία προ απομείωσης € 37 εκατ., για τα οποία είχε αναγνωριστεί πρόβλεψη απομείωσης € 29 εκατ., ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση, καθώς η πώλησή τους θεωρήθηκε πολύ πιθανή. Η συναλλαγή ολοκληρώθηκε το τρίτο τρίμηνο του 2019 χωρίς να επηρεαστούν τα αποτελέσματα της Τράπεζας.

[1] Αναφέρεται σε δάνεια τα οποία ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση και αποαναγνωρίστηκαν κατά την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019.

21. Προβλέψεις απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις πελατών

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν την μεταβολή της πρόβλεψης απομείωσης για πιστωτικούς κινδύνους των δανείων και απαιτήσεων πελατών:

	31 Δεκεμβρίου 2019												
	Επιχειρηματικά			Στεγαστικά			Καταναλωτικά			Μικρές επιχειρήσεις			
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Πρόβλεψη απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	50	97	2.581	30	279	2.145	33	91	919	11	211	1.520	7.967
Νέα δάνεια και απαιτήσεις αναγνωρισθέντα ή αγορασθέντα	14	-	-	0	-	-	6	-	-	1	-	-	21
Μεταφορές μεταξύ σταδίων													
- σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου	13	(12)	(1)	41	(40)	(1)	29	(27)	(2)	84	(83)	(1)	-
- σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια δανείων	(6)	41	(35)	(2)	119	(117)	(6)	38	(32)	(1)	82	(81)	-
- σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	(1)	(6)	7	(2)	(35)	37	(1)	(19)	20	(0)	(24)	24	-
Επίπτωση επαναμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών	(21)	(47)	185	(58)	(143)	360	(31)	(47)	177	(76)	(91)	208	416
Ανακτήσεις από διαγραφέντα δάνεια και απαιτήσεις	-	-	0	-	-	0	-	-	1	-	-	0	1
Δάνεια και απαιτήσεις που από-αναγνωρίστηκαν / ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης [1]	-	-	(112)	-	(14)	(830)	(2)	(0)	(0)	(1)	(0)	(0)	(959)
Διαγραφές δανείων [2]	-	-	(364)	-	-	(119)	-	-	(210)	-	-	(125)	(818)
Μεταβολή της παρούσας αξίας	-	-	(66)	-	-	(44)	-	-	(24)	-	-	(61)	(195)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπά	(0)	1	19	2	7	25	(0)	0	(18)	(1)	1	(3)	33
Πρόβλεψη απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	**49**	**74**	**2.214**	**11**	**173**	**1.456**	**28**	**36**	**831**	**17**	**96**	**1.481**	**6.466**

Σημειώσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις

	31 Δεκεμβρίου 2018												
	Επιχειρηματικά			Στεγαστικά			Καταναλωτικά			Μικρές επιχειρήσεις			
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια δανείων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Πρόβλεψη απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	56	147	2.903	23	299	2.196	38	115	1.959	15	203	1.950	9.904
Μεταφορές των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών [3]	(2)	(6)	(101)	-	-	-	(7)	(0)	(0)	(5)	(0)	-	(121)
Νέα δάνεια και απαιτήσεις αναγνωρισθέντα ή αγορασθέντα	8	-	-	0	-	-	7	-	-	1	-	-	16
Μεταφορές μεταξύ σταδίων													
- σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου	5	(4)	(1)	29	(27)	(2)	37	(33)	(4)	21	(19)	(2)	-
- σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των μη απομειωμένων	(0)	13	(13)	(1)	167	(166)	(3)	56	(53)	(2)	88	(86)	-
- σε αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των απομειωμένων δανείων	(0)	(15)	15	(1)	(50)	51	(4)	(31)	35	(0)	(33)	33	-
Επίπτωση επαναμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών	(3)	(44)	266	(22)	(109)	173	(35)	(13)	246	(20)	(27)	121	533
Ανακτήσεις από διαγραφέντα δάνεια και απαιτήσεις	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2
Δάνεια και απαιτήσεις που από-αναγνωρίστηκαν / ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια της χρήσης	-	-	(123)	-	-	(0)	(0)	(0)	(937)	(0)	(0)	(0)	(1.060)
Διαγραφές δανείων [2]	-	-	(329)	-	-	(53)	-	-	(256)	-	-	(423)	(1.061)
Μεταβολή της παρούσας αξίας	-	-	(82)	-	-	(60)	-	-	(41)	-	-	(68)	(251)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπά	(14)	6	46	2	(1)	6	(0)	(3)	(32)	1	(1)	(5)	5
Πρόβλεψη απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	50	97	2.581	30	279	2.145	33	91	919	11	211	1.520	7.967

[1] Απεικονίζει την πρόβλεψη απομείωσης των δανείων τα οποία αποαναγωρίστηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης λόγω α) τιτλοποίησης/ πώλησης (σημ. 20) και β) σημαντικών τροποποιήσεων των συμβατικών τους όρων και εκείνα που έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση κατά τη διάρκεια του έτους (σημ. 30).

[2] Το συμβατικά απαιτητό ποσό από δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες που είχαν διαγραφεί κατά τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 αλλά η Τράπεζα βρίσκεται ακόμα σε διαδικασίες ανάκτησης ανέρχεται σε € 786 εκατ. (2018: € 1.010 εκατ.).

[3] Από την 1 Ιανουαρίου 2018, η πρόβλεψη απομείωσης για τις δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο (στοιχεία εκτός ισολογισμού) παρακολουθείται διακριτά από την πρόβλεψη απομείωσης δανείων και απαιτήσεων πελατών και ως εκ τούτου περιλαμβάνεται στις λοιπές υποχρεώσεις (σημ. 35).

Οι προβλέψεις απομείωσης για δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες, οι οποίες αναγνωρίστηκαν στην κατάσταση αποτελεσμάτων της Τράπεζας για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανήλθαν σε € 529 εκατ. (2018: € 606 εκατ.) και αναλύονται ως εξής:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Προβλέψεις απομείωσης δανείων και απαιτήσεων από πελάτες	**(437)**	**(549)**
Ζημιές από τροποιήσεις δανείων και απαιτήσεων πελατών	**(63)**	**(68)**
Πρόβλεψη απομείωσης για δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο	**(29)**	**11**
Σύνολο	**(529)**	**(606)**

Οι σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και παραδοχές στις οποίες προβαίνει η Διοίκηση της Τράπεζας κατά την εκτίμηση της πρόβλεψης απομείωσης από δάνεια και απαιτήσεις πελατών αξιολογούνται διαρκώς, ειδικά σε συνθήκες οικονομικής αβεβαιότητας, λαμβάνοντας υπόψη την πιο πρόσφατη διαθέσιμη πληροφόρηση και τις προσδοκίες σχετικά με τις μελλοντικές εξελίξεις που θεωρούνται εύλογες, όπως περιγράφεται στη σημ. 3.1.

22. Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Επενδυτικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI)	**5.443**	5.578
Επενδυτικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος (AC)	**1.042**	941
Επενδυτικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL)	**95**	78
Total	**6.580**	6.597

22.1 Κίνηση των επενδυτικών τίτλων

	31 Δεκεμβρίου 2019					
	Επενδυτικοί τίτλοι FVOCI		Επενδυτικοί τίτλοι AC		Επενδυτικοί τίτλοι FVTPL	
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων-Στάδιο 2 € εκατ.	€ εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	**5.557**	**21**	**217**	**754**	**78**	**6.627**
Αγορές, πωλήσεις και λήξεις	**(1.104)**	**-**	**(0)**	**-**	**(0)**	**(1.104)**
Μεταφορές μεταξύ σταδίων	**21**	**(21)**	**754**	**(754)**	**-**	**-**
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) χρήσης από μεταβολή στην εύλογη αξία	**980**	**-**	**-**	**-**	**17**	**997**
Απόσβεση διαφοράς υπέρ/υπό το άρτιο και τόκοι	**(16)**	**-**	**8**	**-**	**(0)**	**(8)**
Μεταβολή στην εύλογη αξία λόγω αντιστάθμισης	**-**	**-**	**65**	**-**	**-**	**65**
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές μεταβολές	**5**	**-**	**-**	**-**	**0**	**5**
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	**5.443**	**-**	**1.044**	**-**	**95**	**6.582**
Πρόβλεψη απομείωσης	**-**	**-**	**(2)**	**-**	**-**	**(2)**
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου	**5.443**	**-**	**1.042**	**-**	**95**	**6.580**

	31 Δεκεμβρίου 2018					
	Επενδυτικοί τίτλοι FVOCI		Επενδυτικοί τίτλοι AC		Επενδυτικοί τίτλοι FVTPL	
	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων-Στάδιο 2 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου-Στάδιο 1 € εκατ.	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων-Στάδιο 2 € εκατ.	€ εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 1 Ιανουαρίου	5.388	20	302	746	162	6.618
Αγορές, πωλήσεις και λήξεις	199	(2)	(84)	-	(91)	22
Μεταφορές μεταξύ σταδίων	(2)	2	-	-	-	-
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) χρήσης από μεταβολή στην εύλογη αξία	(112)	1	-	-	2	(109)
Απόσβεση διαφοράς υπέρ/υπό το άρτιο και τόκοι	77	0	(1)	3	0	79
Μεταβολή στην εύλογη αξία λόγω αντιστάθμισης	-	-	(2)	6	-	4
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές	7	-	2	(1)	5	13
Λογιστική αξία προ πρόβλεψης απομείωσης την 31 Δεκεμβρίου	5.557	21	217	754	78	6.627
Πρόβλεψη απομείωσης	-	-	(2)	(28)	-	(30)
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου	5.557	21	215	726	78	6.597

22.2 Κίνηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

	31 Δεκεμβρίου 2019			31 Δεκεμβρίου 2018		
	Επιμετρούμενα στο αποσβέσιμο κόστος € εκατ.	**Επιμετρούμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση € εκατ.**	**Σύνολο € εκατ.**	Επιμετρούμενα στο αποσβέσιμο κόστος € εκατ.	Επιμετρούμενα στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	**30**	**16**	**46**	55	12	67
Νέα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού αγορασθέντα	**0**	**4**	**4**	0	11	11
- εκ των οποίων αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου - Στάδιο 1	*0*	*4*	*4*	-	*11*	*11*
Επαναμέτρηση λόγω μεταφοράς από αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ΄όλη τη διάρκεια -Στάδιο 2 σε 12μήνου-Στάδιο 1	**(28)**	**(1)**	**(29)**	-	-	-
Επαναμέτρηση λόγω αλλαγής των παραμέτρων κινδύνου των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών	**0**	**(9)**	**(9)**	(25)	(0)	(25)
- εκ των οποίων αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου- Στάδιο 1	*0*	*(9)*	*(9)*	*(0)*	*(0)*	*(0)*
- εκ των οποίων αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ'όλη τη διάρκεια των επενδυτικών τίτλων-Στάδιο 2	-	-	-	(25)	(0)	(25)
Χρηματοοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία πουλήθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης	**(0)**	**(2)**	**(2)**	-	(6)	(6)
- εκ των οποίων αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12μήνου - Στάδιο 1	*(0)*	*(2)*	*(2)*	-	*(6)*	*(6)*
Χρηματοοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού τα οποία αποπληρώθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης	**(0)**	**(0)**	**(0)**	(0)	(1)	(1)
Συναλλαγματικές διαφορές και λοιπές κινήσεις	**-**	**0**	**0**	-	-	-
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	**2**	**8**	**10**	30	16	46

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, η πρόβλεψη απομείωσης του επενδυτικού χαρτοφυλακίου της Τράπεζας μειώθηκε κατά € 36 εκατ., κυρίως ως αποτέλεσμα της βελτίωσης της πιστοληπτικής ικανότητας του Ελληνικού Δημοσίου, όπως αυτή απεικονίστηκε στις αγορές και η οποία οδήγησε στη μετάβαση ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου τα οποία επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια - Στάδιο 2 στο Στάδιο 1 με αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές δωδεκαμήνου.

22.3 Αποθεματικό ιδίων κεφαλαίων: αναπροσαρμογή επενδυτικών τίτλων που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI)

Τα κέρδη/(ζημιές) από τη μεταβολή στην εύλογη αξία του χαρτοφυλακίου των επενδυτικών τίτλων που επιμετρώνται σε FVOCI αναγνωρίζονται στο αντίστοιχο αποθεματικό αναπροσαρμογής των επενδυτικών τίτλων. Η κίνηση του αποθεματικού αναλύεται παρακάτω:

	2019	2018
	€ εκατ.	€ εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου κατά ΔΛΠ 39	**53**	206
Επίπτωση υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 9 την 1 Ιανουαρίου 2018 (σημ.2.3.2)	**-**	13
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου κατά ΔΠΧΑ 9	**53**	**219**
Καθαρά κέρδη/(ζημιές) από μεταβολή στην εύλογη αξία	**980**	(111)
Έξοδο)/ωφέλεια φόρου	**(284)**	30
	696	(81)
Καθαρά (κέρδη)/ζημιές που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	**(60)**	(78)
Μεταφορά αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών στο λογαριασμό αποτελεσμάτων	**(6)**	11
Έξοδο)/ωφέλεια φόρου σε καθαρά (κέρδη)/ζημιές που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων λόγω πώλησης	**17**	22
Έξοδο)/ωφέλεια φόρου επί αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων	**2**	(3)
	(47)	**(48)**
Καθαρά (κέρδη)/ζημιές που μεταφέρθηκαν στο λογαριασμό αποτελεσμάτων από αντιστάθμιση της εύλογης αξίας	**(338)**	(52)
Έξοδο)/ωφέλεια φόρου	**98**	15
	(240)	(37)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	**462**	53

23. Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες

Παρακάτω παρατίθενται οι θυγατρικές εταιρείες της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2019:

Επωνυμία εταιρείας	Σημ.	Ποσοστό συμμετοχής	Χώρα εγκατάστασης	Τομέας δραστηριότητας
Be Business Exchanges A.E. Δικτύων Διεταιρικών Συναλλαγών και Παροχής Λογιστικών και Φορολογικών Υπηρεσιών		98,01	Ελλάδα	Ηλεκτρονικό εμπόριο μέσω διαδικτύου, παροχή λογιστικών και φορολογικών υπηρεσιών
Eurobank Asset Management A.E.Δ.Α.Κ. (3)		100,00	Ελλάδα	Υπηρεσίες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων και περιουσίας
Eurobank Equities Μονοπρόσωπη Α.Ε.Π.Ε.Υ. (3)		100,00	Ελλάδα	Χρηματιστηριακές και συμβουλευτικές υπηρεσίες
Eurobank Ergasias Leasing Μονοπρόσωπη Α.Ε. (3)		100,00	Ελλάδα	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
Eurobank Factors Μονοπρόσωπη Α.Ε.Π.Ε.Α. (3)		100,00	Ελλάδα	Πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων
Eurobank FPS Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις	ιδ	100,00	Ελλάδα	Διαχείριση Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις
Hellenic Post Credit Ανώνυμη Εταιρεία Παροχής Πιστώσεων		50,00	Ελλάδα	Διαχείριση πιστωτικών καρτών και παροχή λοιπών υπηρεσιών
Herald Ελλάς Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Ανάπτυξης Ακινήτων και Υπηρεσιών 1 (3)		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Herald Ελλάς Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Ανάπτυξης Ακινήτων και Υπηρεσιών 2 (3)	ιε	100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Στανταρντ Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Κτηματική Εταιρεία (3)		100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Cloud Hellas Μονοπρόσωπη Κτηματική Ανώνυμη Εταιρεία (3)	δ	100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Pireus Port Plaza 1 Ανώνυμη Εταιρεία Αξιοποίησης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων, Ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων και επιχειρήσεων	δ	51,96	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Cairo Estate I Κτηματική Μονοπρόσωπη Α.Ε.	ζ	100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Cairo Estate II Κτηματική Μονοπρόσωπη Α.Ε.	ζ	100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Cairo Estate III Κτηματική Μονοπρόσωπη Α.Ε.	ζ	100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Real Estate Management Μονοπρόσωπη Α.Ε.	ζ	100,00	Ελλάδα	Υπηρεσίες ακινήτων
Anchor Ελληνική Επενδυτική Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Συμμετοχών	η	100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Vouliagmeni Residence Μονοπρόσωπη Α.Ε.	στ	100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Αθηναϊκές Εκμεταλλεύσεις ακινήτων Μονοπρόσωπη Α.Ε.	θ	100,00	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Eurobank Bulgaria A.D.		56,14	Βουλγαρία	Τράπεζα
ERB Hellas (Cayman Islands) Ltd		100,00	Νησιά Cayman	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Berberis Investments Ltd		100,00	Νησιά Channel	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
ERB Hellas Funding Ltd		100,00	Νησιά Channel	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
NEU Property Holdings Ltd		100,00	Κύπρος	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
Staynia Holdings Ltd	δ	100,00	Κύπρος	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
Eurobank Private Bank Luxembourg S.A.		100,00	Λουξεμβούργο	Τράπεζα
Eurobank Fund Management Company (Luxembourg) S.A.		99,99	Λουξεμβούργο	Διαχείριση κεφαλαίων
Eurobank Holding (Luxembourg) S.A.		100,00	Λουξεμβούργο	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
Grivalia New Europe S.A. (2)	ιγ	100,00	Λουξεμβούργο	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
ERB New Europe Funding B.V.		100,00	Ολλανδία	Παροχή πιστώσεων
ERB New Europe Holding B.V.		100,00	Ολλανδία	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
ERB IT Shared Services S.A. (1)		1,10	Ρουμανία	Επεξεργασία στοιχείων πληροφορικής
Eurobank Finance S.A. (1) (2)		19,65	Ρουμανία	Επενδυτικές υπηρεσίες
Eliade Tower S.A.	δ	99,99	Ρουμανία	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Retail Development S.A.	δ	99,99	Ρουμανία	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Seferco Development S.A.	δ	99,99	Ρουμανία	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
Eurobank A.D. Beograd		55,80	Σερβία	Τράπεζα
ERB Leasing A.D. Beograd (1) (2)		17,51	Σερβία	Χρηματοδοτικές μισθώσεις
Reco Real Property A.D. Beograd	δ	100,00	Σερβία	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας
ERB Istanbul Holding A.S.		100,00	Τουρκία	Εταιρεία Χαρτοφυλακίου
ERB Hellas Plc		99,99	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Anaptyxi SME I Plc (2)		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Karta II Plc		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Themeleion II Mortgage Finance Plc (2)		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Themeleion III Mortgage Finance Plc (2)		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Themeleion IV Mortgage Finance Plc (2)		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Themeleion Mortgage Finance Plc (2)		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Tegea Plc (2)		-	Ηνωμένο Βασίλειο	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Maximus Hellas Designated Activity Company		-	Ιρλανδία	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Astarti Designated Activity Company		-	Ιρλανδία	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Cairo No. 1 Finance Designated Activity Company	ζ	-	Ιρλανδία	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Cairo No. 2 Finance Designated Activity Company	ζ	-	Ιρλανδία	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων
Cairo No. 3 Finance Designated Activity Company	ζ	-	Ιρλανδία	Εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων

(1) Ελέγχονται έμμεσα από την Τράπεζα.

(2) Εταιρείες υπό ρευστοποίηση την 31 Δεκεμβρίου 2019.

(3)Στο πλαίσιο του Ελληνικού Νόμου 4548/2018, η επωνυμία της εταιρείας τροποποιήθηκε ή είναι σε εξέλιξη η σχετική διαδικασία έτσι ώστε να συμπεριλαμβάνεται ο όρος «Μονοπρόσωπη».

Επιπλέον, οι παρακάτω εταιρείες ελέγχονται από την Τράπεζα:

(i) Εταιρείες χαρτοφυλακίου και άλλες εταιρείες ειδικού σκοπού της Τράπεζας για τη συγκέντρωση κεφαλαίων: (α) Themeleion III Holdings Ltd, Themeleion IV Holdings Ltd, Themeleion V Mortgage Finance Plc, Themeleion VI Mortgage Finance Plc, Anaptyxi APC Ltd, Byzantium II Finance Plc, Tegea Holdings Ltd και Anaptyxi SME I Holdings Ltd, οι οποίες είναι υπό εκκαθάριση και (β) Karta II Holdings Ltd.
(ii) Εταιρεία η οποία είναι αδρανής: Enalios Αξιοποιήσεις Ακινήτων Α.Ξ.Ε.
(iii) Εταιρείες οι οποίες ελέγχονται από την Τράπεζα βάσει σχετικών συμφωνητικών ενεχυρίασης των μετοχών τους: Finas A.E., Rovinvest A.E., Provet A.E. και Promivet A.E.

(α) Bancpost S.A. και ERB Leasing IFN S.A., Ρουμανία

Τον Απρίλιο του 2018, η πώληση των θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία που είχαν ταξινομηθεί ως κατεχόμενες προς πώληση (Bancpost S.A., ERB Retail Services IFN S.A. και ERB Leasing IFN S.A.) ολοκληρώθηκε. Αντίστοιχα, € 28 εκατ. ζημιά αναγνωρίστηκε στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)» για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018, η οποία συμπεριλάμβανε μια πρόβλεψη ποσού € 14,1 εκατ. σχετικά με την ολοκλήρωση των οικονομικών στοιχείων των πωληθέντων θυγατρικών εταιρειών στη Ρουμανία η οποία οριστικοποιήθηκε το τρίτο τρίμηνο του 2019. Εντός της χρήσης 2019 αντιλογίστηκε πρόβλεψη εξόδων συναλλαγής ποσού € 1,3 εκατ. (€ 0,9 εκατ. μετά από φόρους).

Σύμφωνα με τη σχετική Συμφωνία Πώλησης και Αγοράς (η Συμφωνία), μεταξύ του Ομίλου Eurobank και της Banca Transilvania (BT) υπάρχουν επίσης ειδικές ρήτρες αποζημίωσης βάσει των οποίων ο Αγοραστής θα μπορούσε να απαιτήσει από τον Πωλητή συγκεκριμένα ποσά, με ανώτατο όριο στη συνολική απαίτηση, συμπεριλαμβανομένων εκείνων για: α) τις ανοιχτές (αυτές που δεν έχουν παραγραφεί) φορολογικές χρήσεις της Bancpost S.A. μέχρι την ολοκλήρωση της συναλλαγής (βλ. παρακάτω «Φορολογικός Έλεγχος») και β) τις ζημιές που πραγματοποιήθηκαν από απαιτήσεις έναντι του Αγοραστή ή της Bancpost S.A. σχετικά με συγκεκριμένο δανειακό χαρτοφυλάκιο (βλ. παρακάτω την περίπτωση ANPC).

Φορολογικός έλεγχος

Σύμφωνα με το πόρισμα του φορολογικού ελέγχου που κοινοποιήθηκε στην Bancpost S.A. τον Ιούλιο του 2018, σε συνέχεια της ολοκλήρωσης του φορολογικού ελέγχου για τα έτη 2011-2015, οι πρόσθετοι φόροι προς πληρωμή ανήλθαν συνολικά σε € 40 εκατ. περίπου.

Ο Όμιλος είναι σε στενή συνεργασία με την BT, η οποία έχει ξεκινήσει τις διαδικασίες για την αμφισβήτηση του πορίσματος του φορολογικού ελέγχου στα αρμόδια δικαστήρια.

Σε σχέση με τα ανωτέρω, τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα αναγνώρισε επιπλέον πρόβλεψη € 5 εκατ. (€ 3,6 εκατ. μετά φόρου), ενώ οι συνολικές προβλέψεις, οι οποίες έχουν αναγνωριστεί έως την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανέρχονται σε € 20 εκατ.

Εθνική Αρχή Προστασίας του Καταναλωτή της Ρουμανίας (ANPC)

Το δεύτερο εξάμηνο του 2018, η Εθνική Αρχή Προστασίας του Καταναλωτή (ANPC) της Ρουμανίας επέβαλε τρία πρόστιμα συνολικού ποσού € 72 χιλ. στην Bancpost S.A. κατόπιν καταγγελιών από ορισμένους πιστούχους της, που σχετίζονταν με χαρτοφυλάκια εξυπηρετούμενων δανείων που είχαν εκχωρηθεί από την Bancpost S.A. στην ERB New Europe Funding II B.V. (μια εταιρεία στην Ολλανδία που ελέγχεται από την Eurobank) αρχής γενομένης από το 2008. Επιπλέον, η ANPC κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι πληρωμές (όπως τόκοι, τέλη, πρόστιμα) από τους καταναλωτές σε σχέση με όλα τα προαναφερθέντα δάνεια και για περίοδο δέκα ετών πρέπει να επιστραφούν από την Bancpost S.A.

Τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι προσφυγές της BT (ως νομικός διάδοχος της Bancpost S.A.) έναντι της ANPC σχετικά με τις τρεις προαναφερθείσες υποθέσεις έγιναν αποδεκτές από πρωτοβάθμιο δικαστήριο, το οποίο αποφάσισε την ακύρωση των σχετικών προστίμων και υποχρεώσεων αποπληρωμής που επιβλήθηκαν στην Bancpost S.A. Η ANPC έχει ασκήσει έφεση κατά των πρωτοβάθμιων αποφάσεων και στις τρείς περιπτώσεις. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο απέρριψε την έφεση της ANPC σε μια από τις προαναφερθείσες υποθέσεις, ενώ οι άλλες δύο υποθέσεις είναι σε διαδικασία έφεσης.

Επιπλέον πληροφορίες σχετικά με την πώληση των Bancpost S.A. και ERB Leasing IFN S.A. παρέχονται στη σημείωση 25 των οικονομικών καταστάσεων για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018.

(β) Eurobank Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε., Ελλάδα

Τον Ιανουάριο του 2019, η Τράπεζα και η Cerved Credit Management Group S.r.l. (Cerved) υπέγραψαν μια δεσμευτική συμφωνία στο πλαίσιο της οποίας, η Cerved θα αποκτούσε το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου της Eurobank Υπηρεσίες Ακινήτων Α.Ε στην Ελλάδα (EPS) και τις θυγατρικές της, Eurobank Property Services S.A. Ρουμανίας και ERB Property Services d.o.o. Beograd Σερβίας από την Eurobank. Η EPS Ελλάδας ορίστηκε επίσης ως διαχειριστής ακίνητης περιουσίας της Eurobank για τα επόμενα πέντε έτη όσον αφορά το σύνολο των εκτιμήσεων ακινήτων και λοιπές υπηρεσίες. Η συναλλαγή ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 2019 μέσω της απόκτησης από την Cerved, έναντι τιμήματος € 8 εκατ., του συνόλου του μετοχικού κεφαλαίου της EPS με κέρδος ύψους € 6,4 εκατ. το οποίο αναγνωρίστηκε στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)». Επιπλέον αντίτιμο έως € 5 εκατ. με την μορφή αμοιβής θα καταβληθεί εφόσον επιτευχθούν συγκεκριμένα οικονομικά αποτελέσματα και υπό όρους εντός χρονοδιαγράμματος έως το 2023. Η συναλλαγή ήταν σύμφωνη με τη στρατηγική της Τράπεζας να επικεντρωθεί στις βασικές της δραστηριότητες, υιοθετώντας ένα επιχειρηματικό μοντέλο εξωτερικής ανάθεσης σε σχέση με τις υπηρεσίες ακίνητης περιουσίας.

(γ) Σύγχρονο Ξενοδοχείν Ανώνυμη Ξενοδοχειακή, Τουριστική και Κτηματική Εταιρεία, Ελλάδα

Τον Φεβρουάριο 2019, η Τράπεζα υπέγραψε προσύμφωνο με τρίτους για τη διάθεση της συμμετοχής της (100%) στη «Σύγχρονο Ξενοδοχείν». Με βάση την ανωτέρω συμφωνία, τον Μάρτιο του 2019 έλαβε χώρα αύξηση μετοχικού κεφαλαίου η οποία καλύφθηκε από τον αγοραστή προκειμένου το χρέος της εταιρείας προς την Τράπεζα να αποπληρωθεί πλήρως. Με την ολοκλήρωση της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, η συμμετοχή της Τράπεζας στην εταιρεία μειώθηκε σε 41% και σύμφωνα με τη σχετική συμφωνία αγοραπωλησίας η οποία υπεγράφη τον ίδιο μήνα, η πώληση της εταιρείας ολοκληρώθηκε, με κέρδος ύψους € 1,7 εκατ. το οποίο αναγνωρίστηκε στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)».

(δ) Grivalia Properties Α.Ε.Ε.Α.Π., θυγατρικές

Την 5 Απριλίου 2019, οι Γενικές Συνελεύσεις των Μετόχων της Eurobank και της Grivalia Properties Α.Ε.Ε.Α.Π ενέκριναν τη συγχώνευση των δύο εταιρειών. Από την ανωτέρω ημερομηνία, η Τράπεζα απέκτησε επίσης τον έλεγχο των θυγατρικών της Grivalia. Επιπλέον πληροφορίες σχετικά με την συγχώνευση των δύο εταιρειών παρέχονται στη σημείωση 24.

(ε) Eurobank Bulgaria A.D., Βουλγαρία

Τον Ιούνιο 2019, ολοκληρώθηκε η απόκτηση της Piraeus Bank Bulgaria A.D. (PBB), θυγατρική της Τράπεζας Πειραιώς, από τη θυγατρική της Eurobank στη Βουλγαρία, την Eurobank Bulgaria A.D. (Postbank), κατόπιν της λήψης των απαιτούμενων εγκρίσεων από τις αρμόδιες αρχές. Συγκεκριμένα, η Postbank απέκτησε το 99,9819% των μετοχών και των δικαιωμάτων ψήφου της PBB και συνεπώς έμμεση συμμετοχή στην κατά 100% θυγατρική της Piraeus Insurance Brokerage EOOD. Το τέταρτο τρίμηνο του 2019 ολοκληρώθηκαν οι συγχωνεύσεις των i) PBB με την Postbank και ii) Piraeus Insurance Brokerage EOOD με την ERB Leasing Bulgaria EAD, με απορρόφηση των πρώτων από τις δεύτερες. Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τη Συναλλαγή παρέχονται στη σημείωση 23.3 των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων για τη περίοδο που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019.

(στ) Vouliagmeni Residence Μονοπρόσωπη Α.Ε., Ελλάδα

Τον Ιούλιο του 2019, η Τράπεζα ίδρυσε την κατά 100% θυγατρική εταιρεία Vouliagmeni Residence Μονοπρόσωπη Α.Ε., εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας που δραστηριοποιείται στην Ελλάδα.

Τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, στο πλαίσιο της διαχείρισης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων της Τράπεζας (NPEs), ιδρύθηκαν οι ακόλουθες κατά 100% θυγατρικές εταιρείες:

(ζ) Εταιρείες ειδικού σκοπού συγκέντρωσης κεφαλαίων για την τιτλοποίηση των δανείων της Τράπεζας και σχετιζόμενες εταιρείες επενδύσεων ακίνητης περιουσίας

- Cairo No. 1 Finance Designated Activity Company, Cairo No. 2 Finance Designated Activity Company, Cairo No. 3 Finance Designated Activity Company και Pillar Finance Designated Activity Company, Ιρλανδία (σημ. 34)

- Cairo Estate I Κτηματική Μονοπρόσωπη Α.Ε., Cairo Estate II Κτηματική Μονοπρόσωπη Α.Ε., Cairo Estate III Κτηματική Μονοπρόσωπη Α.Ε., Pillar Estate Κτηματική Μονοπρόσωπη Α.Ε. και Real Estate Management Μονοπρόσωπη Α.Ε., Ελλάδα.

Κατόπιν της ολοκλήρωσης της συναλλαγής Pillar (σημ. 20), η Τράπεζα δεν ελέγχει την εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων Pillar Finance Designated Activity Company και τη σχετιζόμενη εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας Pillar Estate Κτηματική Μονοπρόσωπη Α.Ε.

(η) Anchor Ελληνική Επενδυτική Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Συμμετοχών, εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας, Ελλάδα

Το τρίτο τρίμηνο του 2019, η Anchor Ελληνική Επενδυτική Μονοπρόσωπη Ανώνυμη εταιρεία συμμετοχών απέκτησε το σύνολο του εκδοθέντος μετοχικού κεφαλαίου και των δικαιωμάτων ψήφου της εταιρείας Μαρίνες Ρόδου Α.Ε. Την ίδια περίοδο ολοκληρώθηκε η πώληση της συμμετοχής στις Μαρίνες Ρόδου Α.Ε. μαζί με τα δανειακά ανοίγματα της Τράπεζας στην εταιρεία, χωρίς να επηρεαστούν τα αποτελέσματα της Τράπεζας.

(θ) Αθηναϊκές Εκμεταλλεύσεις Ακινήτων Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία, εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας, Ελλάδα.

(ι) CEH Balkan Holdings Ltd και Chamia Enterprises Company Ltd, Κύπρος

Το 2018, αποφασίστηκε η εκκαθάριση των εταιρειών. Το τρίτο τρίμηνο του 2019, ολοκληρώθηκε η διανομή των τελικών προϊόντων της εκκαθαρίσεως τους στην Τράπεζα. Η λύση της Chamia Enterprises Company Ltd και της CEH Balkan Holdings Ltd ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 2019 και τον Ιανουάριο του 2020, αντίστοιχα.

(ια) ERB Leasing Bulgaria EAD, Βουλγαρία

Το τρίτο τρίμηνο του 2019, η Τράπεζα πώλησε τη συμμετοχή της στην ERB Leasing Bulgaria EAD στη Eurobank Bulgaria A.D., με αποτέλεσμα την αναγνώριση κέρδους ύψους € 1 εκατ.

(ιβ) Bulgarian Retail Services A.D., Βουλγαρία

Τον Σεπτέμβριο 2019, το μετοχικό κεφάλαιο της Bulgarian Retail Services A.D., αυξήθηκε κατά € 38 εκατ. με την έκδοση νέων μετοχών η οποία καλύφθηκε πλήρως από την Τράπεζα. Κατά συνέπεια, η άμεση συμμετοχή της Τράπεζας στην εταιρεία ανήλθε σε 99,07%. Το Νοέμβριο 2019, η Τράπεζα πούλησε τη συμμετοχή της στην Bulgarian Retail Services A.D. στην Eurobank Bulgaria A.D., με αποτέλεσμα την αναγνώριση ζημιάς ύψους € 3,3 εκατ.

(ιγ) Grivalia New Europe S.A., Λουξεμβούργο

Το τέταρτο τρίμηνο του 2019, αποφασίστηκε η εκκαθάριση της εταιρείας.

(ιδ) Eurobank FPS Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις., Ελλάδα

Τον Δεκέμβριο 2019, κατόπιν της μείωσης του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας κατά € 7 εκατ., η Τράπεζα αναγνώρισε μια ισόποση απαίτηση. Στο πλαίσιο των δεσμευτικών συμφωνιών που η Eurobank έχει συνάψει με το doValue τον Δεκέμβριο του 2019, η Τράπεζα θα πωλήσει το 80% της θυγατρικής της Eurobank FPS Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις- project "Europe". Συνεπώς, την 31 Δεκεμβρίου 2019 η εταιρεία ταξινομήθηκε ως κατεχόμενη προς πώληση. Περισσότερες πληροφορίες παρέχονται στη σημείωση 30.

(ιε) Herald Ελλάς Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Ανάπτυξης Ακινήτων και Υπηρεσιών 2, Ελλάδα

Τον Δεκέμβριο 2019, το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας αυξήθηκε κατά € 2,5 εκατ.

24. Συγχώνευση της Eurobank με την Grivalia

Την 26 Νοεμβρίου 2018, τα Διοικητικά Συμβούλια («ΔΣ») της Τράπεζας και της Grivalia Properties Α.Ε.Ε.Α.Π. («Grivalia») ανακοίνωσαν ότι αποφάσισαν ομόφωνα να ξεκινήσουν τη συγχώνευση των δύο εταιρειών, με απορρόφηση της Grivalia από την Eurobank (η «Συγχώνευση»). Η Grivalia ήταν εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας βάσει του Νόμου 2778/1999, όπως ισχύει, η οποία είχε συσταθεί στην Ελλάδα. Ο τομέας επιχειρηματικής δραστηριότητας της Grivalia μαζί με τις θυγατρικές της (όμιλος Grivalia, σημ. 23) και τις κοινοπραξίες της (σημ.25) αφορούσε στην απόκτηση, διαχείριση και εκμίσθωση χαρτοφυλακίου επενδυτικών ακινήτων που βρίσκονταν στην Ελλάδα, στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη και στην Κεντρική Αμερική.

Την 7 Φεβρουαρίου 2019, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (DG Competition) αποφάσισε ότι η Συγχώνευση είναι σύμφωνη με τις δεσμεύσεις της Eurobank και τους κανονισμούς κρατικών ενισχύσεων, λαμβάνοντας υπόψη ότι η ενίσχυση της κεφαλαιακής της βάσης μέσω της Συγχώνευσης θα επιτρέψει στην Eurobank να μειώσει σημαντικά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια της στο προσεχές μέλλον.

Την 22 Φεβρουαρίου 2019, τα ΔΣ των Eurobank και Grivalia ενέκριναν το Σχέδιο Σύμβασης Συγχώνευσης με απορρόφηση της Grivalia από τη Eurobank, σύμφωνα με τις διατάξεις των Ελληνικών Νόμων 2166/1993 και του 2515/1997, όπως ισχύουν, καθώς επίσης και με τις διατάξεις του εφαρμοστέου εταιρικού δίκαιου. Η προτεινόμενη σχέση ανταλλαγής ήταν 15,80000000414930 νέες

κοινές ονομαστικές μετοχές της Eurobank για κάθε 1 κοινή ονομαστική μετοχή της Grivalia, ενώ οι μέτοχοι της Eurobank διατηρούν τον αριθμό των κοινών μετοχών που κατείχαν πριν από τη συγχώνευση. Κατ' ακολουθία, όσον αφορά το νέο μετοχικό κεφάλαιο της Eurobank, 2.185.998.765 μετοχές κατανέμονται στους μετόχους της Eurobank και 1.523.163.087 μετοχές στους μετόχους της Grivalia.

Την 5 Απριλίου 2019, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Eurobank αποφάσισε, μεταξύ άλλων (α) την έγκριση της Συγχώνευσης της Τράπεζας με την Grivalia, με απορρόφηση της δεύτερης από την πρώτη, (β) την έγκριση του Σχεδίου Σύμβασης Συγχώνευσης, όπως εγκρίθηκε από τα ΔΣ των συγχωνευόμενων εταιρειών και (γ) την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας κατά ποσό € 197 εκατ. (σημ.37).

Η Συγχώνευση λογιστικοποιήθηκε ως συνένωση επιχειρήσεων με τη μέθοδο της εξαγοράς. Η ημερομηνία έγκρισης της συγχώνευσης από τις Γενικές Συνελεύσεις των μετόχων των δύο εταιρειών, δηλαδή 5 Απριλίου 2019, έχει καθοριστεί ως η ημερομηνία απόκτησης, καθώς θεωρείται η ημερομηνία κατά την οποία η Eurobank απέκτησε τον έλεγχο της Grivalia.

Το τίμημα της συναλλαγής ποσού € 1.094,4 εκατ. έχει υπολογιστεί ως η εύλογη αξία των 1.523.163.087 νέων κοινών μετοχών της Eurobank σύμφωνα με τη χρηματιστηριακή τιμή της μετοχής της Eurobank την ημερομηνία απόκτησης (δηλαδή € 0,7185).

Κατά την απόκτηση οι εύλογες αξίες των αποκτηθέντων περιουσιακών στοιχείων και των αναληφθεισών υποχρεώσεων παρουσιάζονται κατωτέρω:

	Εύλογη αξία € εκατ.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	
Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα [1]	**20**
Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες	**141**
Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία και επενδύσεις σε ακίνητα	**843**
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού [2]	**84**
Σύνολο ενεργητικού	**1.088**
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	**191**
Λοιπές υποχρεώσεις	**25**
Σύνολο υποχρεώσεων	**216**
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	**872**
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων	**1.088**

[1] Περιλαμβάνει ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα ποσού € 1 εκατ.

[2] Περιλαμβάνει κυρίως επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες ποσού € 60 εκατ. καθώς και εμπορικές και λοιπές απαιτήσεις με λογιστική αξία προ πρόβλεψης ποσού € 26 εκατ. για τα οποία έχει αναγνωριστεί πρόβλεψη ποσού € 1,7 εκατ.

Από τη διαφορά μεταξύ: (α) του συνολικού τιμήματος ποσού € 1.094,4 εκατ. και (β) της αξίας των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν (εύλογες αξίες των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων όπως αναφέρονται ανωτέρω) ποσού € 872 εκατ., προκύπτει η αναγνώριση υπεραξίας ποσού € 222 εκατ. η οποία απομειώθηκε κατά € 62 εκατ. στη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019 (σημ. 28). Η εν λόγω υπεραξία δεν εκπίπτει από τα φορολογητέα εισοδήματα και περιλαμβάνεται στα άυλα πάγια στοιχεία. Τα ίδια κεφάλαια της Eurobank αυξήθηκαν λόγω της Συγχώνευσης κατά € 1.087 εκατ. συμπεριλαμβανομένων σχετικών εξόδων € 7 εκατ. Η Συγχώνευση ενισχύει την κεφαλαιακή θέση της Eurobank (σημ. 4) και τις προοπτικές κερδοφορίας της, επιτρέποντας την επιτάχυνση του πλάνου μείωσης των NPEs. Επιπρόσθετα, μέσω της συγχώνευσης, η Τράπεζα θα μπορεί επίσης να αξιοποιήσει την κορυφαία τεχνογνωσία της Grivalia στον τομέα διαχείρισης ακινήτων για τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου ακινήτων της Τράπεζας, και ιδίως των ανακτηθέντων περιουσιακών στοιχείων από πλειστηριασμούς, η οποία είναι κρίσιμη για την επιτυχή διαχείριση των NPEs.

Τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων της Grivalia ενσωματώθηκαν στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας από την 1 Απριλίου 2019. Εάν η απόκτηση είχε πραγματοποιηθεί την 1 Ιανουαρίου 2019, η Grivalia θα είχε συνεισφέρει καθαρά κέρδη ποσού € 7 εκατ. περίπου στην Τράπεζα για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2019 μέχρι την 31 Μαρτίου 2019. Από την 1 Απριλίου 2019, τα έσοδα από το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε ακίνητα, το οποίο αποκτήθηκε από την Grivalia, παρουσιάζονται στη γραμμή «Έσοδα από μη τραπεζικές υπηρεσίες» της κατάστασης αποτελεσμάτων. Η Συγχώνευση εγκρίθηκε την 17 Μαΐου 2019 βάσει της απόφασης

του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης και καταχωρήθηκε στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο την ίδια ημέρα. Την 23 Μαΐου 2019 άρχισε η διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αθηνών των 1.523.163.087 νέων κοινών ονομαστικών μετά ψήφου μετοχών, ονομαστικής αξίας € 0,23 η καθεμία.

Ως αποτέλεσμα της συγχώνευσης, ο όμιλος της Fairfax, ο οποίος κατείχε πριν τη Συγχώνευση το 18,40% και το 54,02% του μετοχικού κεφαλαίου των Eurobank και Grivalia αντίστοιχα, κατέστη ο μεγαλύτερος μέτοχος της προκύπτουσας (από τη συγχώνευση) εταιρείας με ποσοστό συμμετοχής 31,27% την 31 Δεκεμβρίου 2019. Η Fairfax έλαβε τις απαιτούμενες εγκρίσεις από τις ρυθμιστικές αρχές σε σχέση με την προαναφερθείσα αύξηση της συμμετοχής της τον Δεκέμβριο του 2019 (σημ.45).

Συμφωνία με την εταιρεία διαχείρισης ακίνητης περιουσίας

Την 22 Φεβρουαρίου 2019, το ΔΣ της Eurobank ενέκρινε επίσης την επικείμενη σύναψη σύμβασης (SLA), σύμφωνα με το άρθρο 100 του Νόμου 4548/2018, της Τράπεζας με την τότε υπό-σύσταση εταιρεία με την επωνυμία «Grivalia Management Company A.E.» («η Εταιρεία»). Η Εταιρεία ιδρύθηκε το Μάρτιο 2019 και θεωρείται συνδεδεμένο μέρος με την Eurobank, καθώς ένα μέλος του ΔΣ της Τράπεζας κατέχει την πλειοψηφία (70%) των μετοχών της Εταιρείας και είναι εκτελεστικό μέλος του ΔΣ της Εταιρείας.

Η Τράπεζα έχει συνάψει με την Εταιρεία δεκαετή σύμβαση παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών για το συνολικό χαρτοφυλάκιο ακινήτων των συγχωνευμένων εταιρειών, η οποία τέθηκε σε ισχύ μετά την ολοκλήρωση της Συγχώνευσης. Οι σχετικές υπηρεσίες οι οποίες ανατέθηκαν στην Εταιρεία στο πλαίσιο της συμφωνίας, αφορούν κυρίως σε συμβουλευτικές υπηρεσίες σχετικά με την απόκτηση, τη μεταβίβαση, την εκμίσθωση, τη διαχείριση, την ανάπτυξη και τον στρατηγικό σχεδιασμό της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης του ετήσιου προϋπολογισμού, και της επίβλεψης των εντολοδόχων και συμβούλων της Eurobank. Επίσης, κατόπιν ειδικής εντολής, η Εταιρεία θα αναλαμβάνει και συγκεκριμένες ενέργειες υλοποίησης. Με βάση το SLA, οι συνολικές αμοιβές οι οποίες θα διαμορφώνονται από την Εταιρεία επί τη βάσει κριτηρίων κόστους και απόδοσης, θα περιλαμβάνουν μια ελάχιστη αμοιβή ποσού € 9,35 εκατ. για τη διαχείριση συνολικά του χαρτοφυλακίου των ιδιοχρησιμοποιούμενων και επενδυτικών ακινήτων και αμοιβή σχετιζόμενη με τα ανακτηθέντα ακίνητα από πλειστηριασμούς, και δεν θα ξεπερνούν συνολικά τα € 12 εκ. (προ ΦΠΑ) ετησίως.

Περαιτέρω πληροφορίες για τις ανωτέρω συναλλαγές παρέχονται στις σχετικές ανακοινώσεις στον ιστότοπο της Τράπεζας την 26 Νοεμβρίου 2018 και 8 Φεβρουαρίου, 25 Φεβρουαρίου, 1 Μαρτίου, 5 Απριλίου και 17 Μαΐου 2019.

25. Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι επενδύσεις της Τράπεζας σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες ανήλθαν σε € 100 εκατ. (2018: € 37 εκατ.).

Παρακάτω παρατίθενται οι συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες της Τράπεζας την 31 Δεκεμβρίου 2019:

Επωνυμία εταιρείας	Σημείωση	Χώρα εγκατάστασης	Τομέας δραστηριότητας	Ποσοστό συμμετοχής
Femion Ltd		Κύπρος	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	66,45
ΤΕΦΙΝ Α.Ε. [1]		Ελλάδα	Εμπορία αυτοκινήτων και μηχανημάτων	50,00
Sinda Enterprises Company Ltd		Κύπρος	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	48,00
Alpha Επενδυτικής Περιουσίας Κεφαλαρίου Ανώνυμη Εταιρεία		Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	41,67
Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε. [2]		Ελλάδα	Εταιρεία χρηματοδότησης επενδύσεων	9,91
Famar S.A. [1]		Λουξεμβούργο	Εταιρεία χαρτοφυλακίου	23,55
Odyssey GP S.a.r.l.		Λουξεμβούργο	Εταιρεία επενδύσεων ειδικού σκοπού	20,00
Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών [2]		Ελλάδα	Εταιρεία χαρτοφυλακίου	20,00
Alpha Επενδυτικής Περιουσίας Αθηναϊκών Εμπορικών Καταστημάτων Α.Ε.		Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	30,00
Πείργκα Κύθνου ΙΚΕ	α	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	50,00
Piraeus Port Plaza 2 Α.Ε. Αξιοποίησης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων, Ξενοδοχειακών Εγκαταστάσεων και επιχειρήσεων	γ	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	49,00
Piraeus Port Plaza 3 Α. Ε. Αξιοποίησης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων, Ξενοδοχειακών Εγκαταστάσεων και επιχειρήσεων	γ	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	49,00
Value Τουριστική Α.Ε. Αξιοποίησης και Εκμετάλλευσης Ακινήτων, Ξενοδοχειακών Εγκαταστάσεων και επιχειρήσεων	γ	Ελλάδα	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	49,00
Grivalia Hospitality S.A. [3]	γ	Λουξεμβούργο	Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας	25,00
Information Systems Impact Ανώνυμη Εταιρεία Παροχής Υπηρεσιών Πληροφορικής	δ	Ελλάδα	Εταιρεία παροχής υπηρεσιών πληροφορικής	15,00

[1] Εταιρεία η οποία είναι υπό εκκαθάριση την 31 Δεκεμβρίου 2019.

[2] Ο όμιλος Eurolife (Eurolife ERB Insurance Group Ανώνυμος Εταιρεία Συμμετοχών και οι θυγατρικές της) και ο όμιλος Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων (Global Χρηματοδοτήσεις Επενδύσεων Α.Ε. και οι θυγατρικές της) θεωρούνται συγγενείς εταιρείες της Τράπεζας.

[3] Ο όμιλος Grivalia Hospitality (Grivalia Hospitality S.A. και οι θυγατρικές της) θεωρείται κοινοπραξία της Τράπεζας..

(α) Πείργκα Κύθνου ΙΚΕ, Ελλάδα

Τον Φεβρουάριο του 2019, στο πλαίσιο αναδιάρθρωσης χρέους, η Eurobank και η Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε., ίδρυσαν την Πείργκα Κύθνου ΙΚΕ, για να λειτουργήσει ως εταιρεία επενδύσεων ακίνητης περιουσίας, στην Ελλάδα. Με βάση τους συμβατικούς όρους των συμφωνιών των μετόχων και την ουσία των συναφθέντων, η Πείργκα Κύθνου ΙΚΕ λογίζεται ως κοινοπραξία της Τράπεζας.

(β) Unisoft Α.Ε., Ελλάδα

Τον Μάρτιο του 2019, η Τράπεζα αύξησε τη συμμετοχή της στην Unisoft S.A από 18,02% σε 29,06%, ως αποτέλεσμα της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος αναδιάρθρωσης του χρέους της εταιρείας. Το δεύτερο τρίμηνο του 2019, η πώληση της συμμετοχής στην εταιρεία ολοκληρώθηκε.

(γ) Grivalia Properties Α.Ε.Ε.Α.Π., κοινοπραξίες

Την 5 Απριλίου 2019, οι Γενικές Συνελεύσεις των Μετόχων της Eurobank και της Grivalia Properties Α.Ε.Ε.Α.Π. ενέκριναν τη συγχώνευση των δύο εταιρειών. Από την ανωτέρω ημερομηνία, η Τράπεζα απέκτησε τον έλεγχο του ομίλου Grivalia και συνεπώς κοινό έλεγχο επί των κοινοπραξιών του. Επιπλέον πληροφορίες σχετικά με την συγχώνευση των δύο εταιρειών παρέχονται στη σημείωση 24.

(δ) Information Systems Impact A.E., Ελλάδα

Τον Νοέμβριο του 2019, η Τράπεζα απέκτησε το 15% των μετοχών και δικαιωμάτων ψήφου της εταιρείας Impact Information Systems A.E. Με βάση τους όρους της συμφωνίας των μετόχων, η εταιρεία λογίζεται ως συγγενής εταιρεία της Τράπεζας.

26. Ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια στοιχεία

	31 Δεκεμβρίου 2019				
	Οικόπεδα, κτίρια και βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων € εκατ.	Έπιπλα, εξοπλισμός, οχήματα € εκατ.	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, λογισμικά προγράμματα € εκατ.	Δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού [1] € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Αξία κτήσεως:					
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	341	130	373	-	844
Αναγνώριση δικαιωμάτων χρήσης κατά την αρχική εφαρμογή του ΔΠΧΑ 16	-	-	-	280	280
Υπόλοιπο από συγχώνευση εταιρειών (σημ. 24) [2]	198	-	-	(111)	87
Μεταφορές	4	(0)	1	-	5
Αγορές	13	7	15	20	55
Πωλήσεις, διαγραφές και προσαρμογή των δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού [3]	(1)	(1)	(5)	(43)	(50)
Ταξινομημένα ως κατεχόμενα προς πώληση (σημ.30)	(14)	-	-	-	(14)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	541	136	384	146	1.207
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:					
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	(159)	(113)	(328)	-	(600)
Υπόλοιπο από συγχώνευση εταιρειών (σημ. 24)	-	-	-	3	3
Μεταφορές	(0)	-	-	-	(0)
Πωλήσεις, διαγραφές και προσαρμογή των δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού [3]	1	2	5	-	8
Αποσβέσεις χρήσεως	(11)	(4)	(12)	(29)	(56)
Ταξινομημένα ως κατεχόμενα προς πώληση (σημ.30)	2	-	-	-	2
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	(167)	(115)	(335)	(26)	(643)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου	374	21	49	120	564

[1] Κατόπιν της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 16 από την 1 Ιανουαρίου 2019 (σημ. 2.3.1). Οι σχετικές υποχρεώσεις από μισθώσεις παρουσιάζονται στις «Λοιπές υποχρεώσεις» (σημ. 35).

[2] Μετά τη συγχώνευση με τη Grivalia (σημείωση 24), € 114 εκατ. τα οποία αφορούσαν δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού που αρχικά αναγνωρίστηκαν κατά τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 16, αποαναγνωρίστηκαν το δεύτερο τρίμηνο του 2019, καθώς τα σχετικά περιουσιακά στοιχεία μετατράπηκαν σε ιδιοχρησιμοποιούμενα.

[3] Αφορά τη λήξη, τις τροποποιήσεις και τις επαναμετρήσεις των δικαιωμάτων χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού. Περιλαμβάνει την επαναμέτρηση από αναθεωρημένες εκτιμήσεις της περιόδου μίσθωσης κατά τη διάρκεια του έτους, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα γεγονότα και τις συνθήκες που επηρεάζουν τις ανάγκες στέγασης της Τράπεζας, συμπεριλαμβανομένης της συγχώνευσης με την Grivalia.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, από τα € 120 εκατ. δικαιώματα χρήσης μισθωμένων στοιχείων ενεργητικού τα € 117 εκατ. αφορούσαν μισθωμένα γραφεία, καταστήματα, τοποθεσίες ATM και κατοικίες και τα € 3 εκατ. οχήματα.

	31 Δεκεμβρίου 2018			
	Οικόπεδα, κτίρια και βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων € εκατ.	Έπιπλα, εξοπλισμός, οχήματα € εκατ.	Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, λογισμικά προγράμματα € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Αξία κτήσεως:				
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	356	121	330	807
Υπόλοιπο από συγχώνευση εταιρειών	11	4	18	33
Μεταφορές	(20)	-	17	(3)
Αγορές	10	7	12	29
Πωλήσεις και διαγραφές	(16)	(2)	(4)	(22)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	341	130	373	844
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:				
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	(165)	(107)	(298)	(570)
Υπόλοιπο από συγχώνευση εταιρειών	(4)	(4)	(18)	(26)
Μεταφορές	4	-	(7)	(3)
Πωλήσεις και διαγραφές	15	2	5	22
Αποσβέσεις χρήσεως	(9)	(4)	(10)	(23)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	(159)	(113)	(328)	(600)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου	182	17	45	244

Οι βελτιώσεις σε ακίνητα τρίτων αφορούν κτίρια που χρησιμοποιούνται από την Τράπεζα για τις δραστηριότητές της.

27. Επενδύσεις σε ακίνητα

Το τέταρτο τρίμηνο του 2019, η Τράπεζα επέλεξε την αλλαγή της λογιστικής πολιτικής επιμέτρησης των Επενδύσεων σε ακίνητα από τη μέθοδο κόστους στην μέθοδο της εύλογης αξίας σύμφωνα με το ΔΛΠ 40 «Επενδύσεις σε ακίνητα». Σύμφωνα με το ΔΛΠ 8 «Λογιστικές πολιτικές, μεταβολές των λογιστικών εκτιμήσεων και λάθη» η παραπάνω αλλαγή στη λογιστική πολιτική για τις επενδύσεις σε ακίνητα της Τράπεζας εφαρμόστηκε αναδρομικά, συνεπώς τα παρακάτω συγκριτικά νούμερα έχουν αναμορφωθεί (βλ. επίσης σημ. 2.3.2).

Η κίνηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα αναλύεται παρακάτω:

	2019 € εκατ.	2018 αναμορφωμένα € εκατ.
Υπόλοιπο στην αρχή της περιόδου	**39**	22
Αναμόρφωση λόγω της αλλαγής της λογιστικής πολιτικής (σημ. 2.3.2)	**-**	7
Συγχώνευση με την Grivalia (σημ. 24)	**645**	-
Λοιπές μεταφορές	**(4)**	16
Αγορές	**17**	0
Πωλήσεις	**(1)**	(3)
Καθαρό κέρδος/ζημιά από τις προσαρμογές της εύλογης αξίας	**45**	(3)
Ταξινομημένα ως κατεχόμενα προς πώληση	**(20)**	-
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	**721**	39

Οι μεταβολές στην εύλογη αξία των επενδύσεων σε ακίνητα αναγνωρίζονται ως κέρδη/(ζημιές) στα αποτελέσματα και περιλαμβάνονται στα «Λοιπά έσοδα/(έξοδα)». Όλα τα κέρδη/(ζημιές) θεωρούνται ως μη πραγματοποιηθέντα.

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, αναγνωρίστηκε στο λογαριασμό εσόδων από μη τραπεζικές υπηρεσίες της κατάστασης αποτελεσμάτων ποσό € 37 εκατ. (2018: € 3,7 εκατ.), το οποίο αφορά ενοίκια από επενδύσεις σε ακίνητα. Οι συμβατικές υποχρεώσεις σχετικά με τις επενδύσεις σε ακίνητα παρουσιάζονται στη σημείωση 42.

Οι κύριες κατηγορίες επενδύσεων σε ακίνητα έχουν προσδιοριστεί με βάση τη φύση, τα χαρακτηριστικά και τους κινδύνους που ενσωματώνουν τα ακίνητα αυτά. Οι εύλογες αξίες των επενδύσεων σε ακίνητα της Τράπεζας, οι οποίες κατηγοριοποιούνται στο επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας, παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
-Εμπορικά ακίνητα	**715**	36
-Οικόπεδα	**6**	3
Σύνολο	**721**	39

Οι βασικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων σε ακίνητα της Τράπεζας είναι η προσέγγιση βάσει του εισοδήματος (κεφαλαιοποίηση εσόδων/μέθοδος προεξοφλημένων ταμειακών ροών) και η προσέγγιση βάσει της αγοράς (συγκρίσιμων συναλλαγών), οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν και συνδυαστικά, ανάλογα με την κατηγορία του ακινήτου που αποτιμάται.

Η μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας των επενδύσεων της Τράπεζας σε εμπορικά ακίνητα. Η εύλογη αξία υπολογίζεται μέσω της εκτίμησης μίας σειράς μελλοντικών ταμειακών ροών, χρησιμοποιώντας συγκεκριμένες υποθέσεις σχετικά με τα οφέλη και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ιδιοκτησία των ακινήτων (λειτουργικά έσοδα και έξοδα, δείκτες κενών ακινήτων, αύξηση εισοδήματος), συμπεριλαμβανομένης και της υπολειμματικής αξίας που αναμένεται να έχει το ακίνητο στο τέλος της προεξοφλητικής περιόδου. Για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των εν λόγω ταμειακών ροών εφαρμόζεται κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο της αγοράς.

Με την προσέγγιση βάσει εισοδήματος, η οποία χρησιμοποιείται επίσης και για την κατηγορία των επενδύσεων σε εμπορικά ακίνητα, η εύλογη αξία του ακινήτου είναι το αποτέλεσμα από την διαίρεση των καθαρών λειτουργικών εσόδων που παράγονται από το ακίνητο με το επιτόκιο κεφαλαιοποίησης (επιτόκιο απόδοσης).

Η προσέγγιση βάσει της αγοράς χρησιμοποιείται για επενδύσεις σε εμπορικά ακίνητα και οικόπεδα. Η εύλογη αξία εκτιμάται βάσει δεδομένων για συγκρίσιμες συναλλαγές, είτε αναλύοντας τις πραγματικές συναλλαγές για παρόμοια ακίνητα, είτε χρησιμοποιώντας τις τιμές οι οποίες προκύπτουν μετά την διενέργεια των απαραίτητων προσαρμογών.

Οι αποτιμήσεις επενδύσεων σε ακίνητα της Τράπεζας πραγματοποιούνται λαμβάνοντας υπόψη την μεγαλύτερη και βέλτιστη χρήση του κάθε περιουσιακού στοιχείου που είναι υλικά, νομικά και οικονομικά εφικτή.

Η κύρια μέθοδος που χρησιμοποιείται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας του χαρτοφυλακίου των επενδυτικών ακινήτων την 31 Δεκεμβρίου 2019, είναι η μέθοδος των προεξοφλημένων ταμειακών ροών. Τα σημαντικότερα μη παρατηρήσιμα δεδομένα που χρησιμοποιούνται στην επιμέτρηση της εύλογης αξίας του σχετικού χαρτοφυλακίου είναι ο ρυθμός αύξησης του εσόδου από μισθώσεις και το προεξοφλητικό επιτόκιο. Αύξηση στο ρυθμό αύξησης του εσόδου από μισθώσεις θα επέφερε αύξηση της λογιστικής αξίας ενώ αύξηση του προεξοφλητικού επιτοκίου θα είχε το αντίθετο αποτέλεσμα. Το προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε κυμαίνεται μεταξύ 7,5% και 12,5%. Κατά την 31η Δεκεμβρίου 2019, μια αύξηση ή μείωση του προεξοφλητικού επιτοκίου που χρησιμοποιήθηκε στην ανάλυση των προεξοφλημένων ταμειακών ροών κατά 5% , θα κατέληγε σε μια πτωτική ή ανοδική προσαρμογή της λογιστικής αξίας των σχετικών επενδύσεων σε ακίνητα της τάξης των € 17 εκατ. και € 17 εκατ. αντιστοίχως.

28. Υπεραξία και λοιπά άυλα πάγια στοιχεία

Υπεραξία

Έλεγχος απομείωσης υπεραξίας

Για σκοπούς του ελέγχου απομείωσης, η υπεραξία που αναγνωρίστηκε κατά την απόκτηση της Grivalia κατανεμήθηκε στον επιχειρηματικό τομέα Επενδυτικών Ακινήτων σε επίπεδο Ομίλου, ο οποίος ορίζεται ως η Μονάδα Δημιουργίας Ταμειακών Ροών που αναμένεται να έχει οφέλη από τη συνένωση αυτή.

Το ανακτήσιμο ποσό του επιχειρηματικού τομέα Επενδυτικών Ακινήτων προσδιορίστηκε με βάση υπολογισμών της αξίας λόγω χρήσης (value in use). Οι βασικές παραδοχές για τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης, σχετίζονται με τον συντελεστή προεξόφλησης, τον συντελεστή ανάπτυξης και τις εκτιμώμενες αποδόσεις με βάση κυρίως το έσοδο από τη μίσθωση των επενδυτικών ακινήτων, και παρουσιάζονται παρακάτω:

Συντελεστής προεξόφλησης (προ φόρου)	10,3%
Συντελεστής ανάπτυξης	1,5%
Αύξηση Λειτουργικών εσόδων	13,6%

Το έσοδο από μισθώσεις αποτελεί τον κύριο παράγοντα για τα έσοδα και τα κόστη του επιχειρηματικού τομέα Επενδυτικών Ακινήτων στον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης. Ο ετήσιος μέσος σταθμισμένος συντελεστής ανάπτυξης των μικτών εσόδων για την αρχική 3ετία, παρουσιάζεται στον παραπάνω πίνακα.

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα αναγνώρισε ζημιά απομείωσης € 62 εκατ. για την υπεραξία που αναγνωρίστηκε κατά την απόκτηση της Grivalia, η οποία μειώθηκε στα € 160 εκατ.

Η ζημιά απομείωσης της υπεραξίας έχει αναγνωριστεί στη διακριτή γραμμή «Ζημιές απομείωσης υπεραξίας» στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων.

Λοιπά άυλα πάγια στοιχεία

Η κίνηση των λοιπών άυλων πάγιων στοιχείων, τα οποία αφορούν σε αγορασθέντα και αναπτυχθέντα λογισμικά προγράμματα αναλύεται παρακάτω:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Αξία κτήσεως:		
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	**303**	252
Υπόλοιπο από συγχώνευση εταιρειών	**0**	23
Προσθήκες	**51**	50
Μεταφορές	**(1)**	(17)
Πωλήσεις και διαγραφές	**-**	(5)
Απομείωση	**(2)**	-
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	**351**	303
Συσσωρευμένες αποσβέσεις:		
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	**(177)**	(147)
Υπόλοιπο από συγχώνευση εταιρειών	**-**	(22)
Μεταφορές	**-**	7
Αποσβέσεις χρήσεως	**(21)**	(18)
Πωλήσεις και διαγραφές	**-**	3
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	**(198)**	(177)
Αναπόσβεστη αξία την 31 Δεκεμβρίου	**153**	126

29. Λοιπά στοιχεία ενεργητικού

	2019 € εκατ.	2018 [3] € εκατ.
Απαιτήσεις από το Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων	**707**	707
Ανακτηθέντα περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς και σχετικές προκαταβολές	**487**	437
Ενεχυριασμένο ποσό που σχετίζεται με χρηματοοικονομική εγγύηση για τον πιστωτικό κίνδυνο Ελληνικού Δημοσίου	**238**	240
Υπόλοιπα σε διακανονισμό [2]	**28**	108
Προπληρωμένα έξοδα και δεδουλευμένα έσοδα	**76**	70
Απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος [1]	**35**	46
Λοιπές εγγυήσεις	**56**	44
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	**172**	77
Σύνολο	**1.799**	1.729

[1] Περιλαμβάνει παρακρατούμενους φόρους μετά από προβλέψεις.

[2] Περιλαμβάνει υπόλοιπα σε διακανονισμό με πελάτες και υπόλοιπα σε διακανονισμό που σχετίζονται με πλειστηριασμούς.

[3] Το 2019, οι «Επενδύσεις σε συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες» παρουσιάζονται ξεχωριστά στη σημείωση 25, ενώ το 2018 παρουσιαζόταν στα λοιπά στοιχεία ενεργητικού.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα λοιπά στοιχεία ενεργητικού ποσού € 172 εκατ., μετά από προβλέψεις αφορούν, μεταξύ άλλων, σε απαιτήσεις σχετιζόμενες με (α) προκαταβολές σε προμηθευτές, (β) δημόσιους οργανισμούς, (γ) δραστηριότητες διαχείρισης ακινήτων και (δ) νομικές υποθέσεις.

30. Στοιχεία ενεργητικού προς πώληση

Eurobank FPS Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις, Ελλάδα

Την 19 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα ανακοίνωσε τη σύναψη συμφωνίας με την doValue S.p.A ("do Value", ο αγοραστής) για την πώληση του 80% της θυγατρικής της, Eurobank Financial Planning Services A.E. ("FPS"), έναντι τιμήματος € 248 εκατ. σε μετρητά, με την επιφύλαξη συγκεκριμένων προσαρμογών. Σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας, προκειμένου να ολοκληρωθεί η πώληση, η FPS, η οποία υπάγεται στον Τομέα Προβληματικών Δανείων της Τράπεζας (Troubled Asset Group - "TAG"), την μονάδα που είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου των προβληματικών δανείων, θα αναλάβει το TAG της Τράπεζας. Η συναλλαγή περιλαμβάνει επίσης την πώληση του 80% της Real Estate Management Μονοπρόσωπη Α.Ε. κατ' επιλογή του αγοραστή, η οποία είναι θυγατρική της Τράπεζας.

Επιπροσθέτως, θα υπογραφεί σύμβαση διαχείρισης 10ετούς διάρκειας μεταξύ της Τράπεζας και της FPS για τη διαχείριση των απαιτήσεων που βρίσκονται σε μικρή καθυστέρηση και των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων της Τράπεζας. Συνεπώς, μετά το πέρας της συναλλαγής, η FPS θα διαχειρίζεται μια συνολική περίμετρο μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, ιδιοκτησίας της Τράπεζας και τρίτων, ύψους περίπου € 26 δις, διευρύνοντας το φάσμα των υπηρεσιών της σε όλα τα στοιχεία του ενεργητικού, δίνοντας της ηγετική θέση ως ανεξάρτητη εταιρεία διαχείρισης απαιτήσεων στην Ελλάδα.

Το συμφωνηθέν τίμημα για το 80% της FPS υποδηλώνει συνολική εταιρική αξία € 310 εκατ. για το 100% της εταιρείας. Το κέρδος που προκύπτει από την πώληση εκτιμάται σε € 155 εκατ. προ φόρων (€ 110 εκατ. μετά φόρων), λαμβάνοντας υπόψη τα σχετικά κόστη που αποδίνονται άμεσα στη συναλλαγή, καθώς και προσαρμογές στο τίμημα, σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας.

Η ολοκλήρωση της συναλλαγής αναμένεται να λάβει χώρα εντός του πρώτου εξαμήνου του 2020, υποκείμενη στην εκπλήρωση των προϋποθέσεων που τίθενται στη συμφωνία και στις συνήθεις εγκρίσεις από τις εποπτικές αρχές.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, με βάση την δεσμευτική συμφωνία που υπογράφηκε μεταξύ της Τράπεζας και της doValue την 19 Δεκεμβρίου 2019, η συμμετοχή της Τράπεζας στην FPS έχει ταξινομηθεί ως κατεχόμενη προς πώληση.

Επενδύσεις ακίνητης περιουσίας

Το Νοέμβριο του 2019, η Τράπεζα, στο πλαίσιο της στρατηγικής της για την ενεργή διαχείριση του χαρτοφυλακίου ακινήτων της (ανακτηθέντα από πλειστηριασμούς, επενδυτικά και ιδιοχρησιμοποιούμενα ακίνητα) έχει συνάψει αρχικές συμφωνίες με υποψήφιους επενδυτές για την πώληση τριών χαρτοφυλακίων ακινήτων συνολικής αξίας € 0,1 δις περίπου (συμπεριλαμβανομένων των ακίνητων της θυγατρικής της ERB Leasing A.E.). Συνεπώς η πώληση αυτών των χαρτοφυλακίων ακινήτων θεωρήθηκε πολύ πιθανή και από το τέλος του Νοεμβρίου 2019 έχουν ταξινομηθεί ως κατεχόμενα προς πώληση. Η εύλογη αξία, αφαιρουμένων των εξόδων πώλησης αυτών των ακινήτων, σύμφωνα με τις προσφορές που περιλαμβάνονται στις αρχικές συμφωνίες, ήταν χαμηλότερη της λογιστικής τους αξίας. Ως εκ τούτου, αναγνωρίστηκε ζημιά απομείωσης € 17 εκατ. κατά την επαναμέτρησή τους σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 5. Η έκτακτη επιμέτρηση εύλογης αξίας ταξινομήθηκε στο επίπεδο 3 της ιεραρχίας εύλογης αξίας λόγω της σημαντικότητας των μη παρατηρήσιμων δεδομένων που χρησιμοποιήθηκαν. Το 2019 η συνολική ζημιά απομείωσης συμπεριλαμβανομένων των εξόδων πώλησης που αναγνωρίστηκε για τα εν λόγω ακίνητα ανήλθε σε € 31 εκατ. και περιλαμβάνεται στις «Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις» της κατάστασης αποτελεσμάτων, ενώ την 31 Δεκεμβρίου του 2019 η υπολειπόμενη λογιστική τους αξία (μετά την ολοκλήρωση ορισμένων πωλήσεων) ανήλθε σε € 46 εκατ. Η πώληση των εν λόγω ακινήτων αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του 2020.

Χαρτοφυλάκια μη εξυπηρετούμενων δανείων

Κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2019, η Τράπεζα σύναψε συμφωνία για την πώληση μη εξυπηρετούμενων επιχειρηματικών δανείων και κατά συνέπεια δάνεια λογιστικής αξίας € 7,6 εκατ. προ προβλέψεων για τα οποία είχε αναγνωριστεί πρόβλεψη απομείωσης € 5,3 εκατ. ταξινομήθηκαν ως κατεχόμενα προς πώληση. Η συναλλαγή αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Μάρτιο του 2020 χωρίς να έχει επίπτωση στην κατάσταση αποτελεσμάτων της Τράπεζας.

31. Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες

	2019	2018
	€ εκατ.	€ εκατ.
Εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς την ΕΚΤ και την ΤτΕ	**1.900**	2.050

Η Τράπεζα έχει εξαλείψει τη χρηματοδότηση από τον Έκτακτο Μηχανισμό Παροχής Ρευστότητας (ELA) από το τέλος του Ιανουαρίου 2019.

32. Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	**6.788**	7.909
Δανεισμός από διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και παρεμφερείς οργανισμούς	**438**	429
Διατραπεζικός δανεισμός	**889**	789
Τρεχούμενοι λογαριασμοί και υπόλοιπα σε διακανονισμό με τράπεζες	**86**	120
Σύνολο	**8.201**	9.247

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι εξασφαλισμένες υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αφορούν κυρίως σε συναλλαγές με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εξωτερικού, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν με εγγύηση κυβερνητικά και εταιρικά ομόλογα, ομόλογα ΕΤΧΣ και καλυμμένες ομολογίες που έχουν εκδοθεί και διακρατηθεί από την Τράπεζα (σημ. 5.2.1.3 και 34). Την 31 Δεκεμβρίου 2019, ο δανεισμός από διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και παρεμφερείς οργανισμούς περιλαμβάνει δανεισμό από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (European Investment Bank) και από λοιπούς παρεμφερείς οργανισμούς.

33. Υποχρεώσεις προς πελάτες

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Καταθέσεις ταμιευτηρίου και τρεχούμενοι λογαριασμοί	**18.921**	16.187
Προθεσμιακές καταθέσεις	**13.602**	12.778
Συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων	**170**	170
Σύνολο	**32.693**	29.135

Σύμφωνα με το Νόμο 4151/2013, τα υπόλοιπα των αδρανών καταθετικών λογαριασμών παραγράφονται υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου μετά τη παρέλευση εικοσαετίας από την τελευταία συναλλαγή. Κατ' εφαρμογή του νόμου, το 2019 το ποσό που η Τράπεζα απέδωσε στο Ελληνικό Δημόσιο ήταν σχεδόν € 1 εκατ. (2018: σχεδόν μηδέν).

34. Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Ομόλογα από τιτλοποίηση	**943**	1.245
Ομόλογα μειωμένης εξασφάλισης (Tier 2)	**947**	947
Καλυμμένες ομολογίες	**500**	499
Μεσοπρόθεσμοι τίτλοι (EMTN)	**-**	6
Σύνολο	**2.390**	2.697

Ομόλογα από τιτλοποίηση

Το πρώτο τρίμηνο του 2019, η Τράπεζα μέσω της θυγατρικής της εταιρείας ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων Maximus Hellas DAC, προχώρησε στην αύξηση της ονομαστικής αξίας των εκδοθέντων τίτλων εξασφαλισμένων με στοιχεία ενεργητικού σε € 1.338 εκατ., εκ των οποίων € 910 εκατ. τίτλοι κατηγορίας Α διακρατήθηκαν από διεθνή θεσμικό επενδυτή, ενώ € 428 εκατ. τίτλοι κατηγορίας Β διακρατήθηκαν από την Τράπεζα. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, σε συνέχεια της μερικής αποπληρωμής τους, η λογιστική αξία των τίτλων της κατηγορίας Α ανήλθε σε € 614 εκατ. (2018: € 654 εκατ.).

Επιπλέον, την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, σε συνέχεια της μερικής αποπληρωμής τους, η λογιστική αξία των εξασφαλισμένων με στοιχεία ενεργητικού τίτλων που έχουν εκδοθεί από την εταιρεία ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων της Τράπεζας, Astarti DAC, οι οποίοι διακρατήθηκαν από διεθνή θεσμικό επενδυτή (τίτλοι κατηγορίας Α) ανήλθαν σε € 329 εκατ. (2018: € 591 εκατ.).

Τιτλοποίηση Pillar

Τον Ιούνιο του 2019, η Τράπεζα μέσω της θυγατρικής της εταιρείας ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων (special purpose financing vehicle - SPV) «Pillar Finance Designated Activity Company», εξέδωσε ομόλογα συνολικής αξίας περίπου € 2 δις, με τιτλοποίηση κυρίως μη εξυπηρετούμενων στεγαστικών δανείων (project Pillar), τα οποία διακρατήθηκαν πλήρως από την Τράπεζα. Η τιτλοποίηση αποτελούνταν από € 1.044 εκατ. ομόλογα υψηλής διαβάθμισης (senior notes) με έκδοση στην ονομαστική αξία, € 310 εκατ. ενδιάμεσης διαβάθμισης (mezzanine notes) με έκδοση στην ονομαστική αξία και € 645 εκατ. χαμηλής διαβάθμισης (junior notes) με αξία έκδοσης € 1.Τον ίδιο μήνα, η Τράπεζα ανακοίνωσε ότι έχει συνάψει δεσμευτική συμφωνία με την Celidoria S.A.R.L, μία εταιρεία που ελέγχεται από επενδυτικά κεφάλαια των οποίων ο διαχειριστής είναι η διεθνής εταιρεία διαχείρισης επενδύσεων Pimco για την πώληση του 95% των ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης της προαναφερθείσας τιτλοποίησης. Με την ολοκλήρωση της συναλλαγής το Σεπτέμβριο του 2019, η Τράπεζα έπαψε να έχει τον έλεγχο του SPV (σημ. 20 και 23).

Τιτλοποίηση Cairo

Τον Ιούνιο του 2019, η Τράπεζα μέσω των θυγατρικών της εταιρειών ειδικού σκοπού για τη συγκέντρωση κεφαλαίων (SPVs) «Cairo No. 1 Finance Designated Activity Company», «Cairo No. 2 Finance Designated Activity Company» και «Cairo No. 3 Finance Designated Activity Company», εξέδωσε ομόλογα συνολικής αξίας περίπου € 7,5 δις, με τιτλοποίηση μεικτού χαρτοφυλακίου κυρίως μη εξυπηρετούμενων δανείων, τα οποία διακρατήθηκαν πλήρως από την Τράπεζα (σημ. 43).

Στο πλαίσιο του Νόμου 4649/2019 («Ηρακλής» - Πρόγραμμα Παροχής Εγγυήσεων σε Τιτλοποιήσεις Πιστωτικών Ιδρυμάτων), ο οποίος ψηφίστηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο την 16 Δεκεμβρίου 2019, τα SPVs θα ενταχθούν στο πρόγραμμα κρατικών εγγυήσεων. Αντίστοιχα, οι παράμετροι των εκδόσεων του Cairo, οι οποίες περιλαμβάνουν τίτλους υψηλής διαβάθμισης ονομαστικής αξίας € 2,4 δις, τίτλους ενδιάμεσης διαβάθμισης ονομαστικής αξίας € 1,5 δις και τίτλους χαμηλής διαβάθμισης με τιμή έκδοσης € 1 (αρχική ονομαστική αξία € 3,6 δις), έχουν λάβει υπόψη το εκτιμώμενο κόστος της συμμετοχής στο πρόγραμμα «Ηρακλής» και υπόκεινται στην επίτευξη επαρκούς πιστοληπτικής αξιολόγησης.

Τον Δεκέμβριο 2019, η Τράπεζα, ανακοίνωσε ότι σύναψε με την doValue S.p.A δεσμευτικές συμφωνίες για: (α) την πώληση του 80% της θυγατρικής της «Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις» («FPS») (σημ. 30) και (β) την πώληση μέρους των τίτλων ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης της προαναφερθείσας τιτλοποίησης NPEs. Συγκεκριμένα, έχει συμφωνηθεί ότι το 20% των τίτλων ενδιάμεσης διαβάθμισης και το ελάχιστο απαιτούμενο ποσοστό των τίτλων χαμηλής διαβάθμισης (όπως προβλέπεται από το σχέδιο Ηρακλής) θα πωληθεί στον ανωτέρω επενδυτή έναντι τιμήματος € 15 εκατ. σε μετρητά.

Η Τράπεζα θα διατηρήσει το 100% των τίτλων υψηλής διαβάθμισης και το 5% των τίτλων ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης. Η ολοκλήρωση των συναλλαγών με τη doValue S.p.A. αναμένεται να λάβει χώρα εντός του πρώτου εξαμήνου του 2020, αφού ληφθούν οι σχετικές εγκρίσεις από τις εποπτικές αρχές, κατά τη συνήθη πρακτική.

Κεφαλαιακά μέσα κατηγορίας 2 (Tier 2)

Τον Ιανουάριο του 2018, η Τράπεζα προχώρησε στην έκδοση κεφαλαιακών μέσων κατηγορίας 2 ονομαστικής αξίας € 950 εκατ., σε αντικατάσταση των προνομιούχων μετοχών που είχαν εκδοθεί στο πλαίσιο του πρώτου πυλώνα του προγράμματος ενίσχυσης της Ρευστότητας της Ελληνικής Οικονομίας βάσει του Νόμου 3723/2008. Τα προαναφερθέντα κεφαλαιακά μέσα, τα οποία έχουν διάρκεια δέκα ετών (έως την 17 Ιανουαρίου 2028) με εξαμηνιαία καταβολή τόκων βάσει σταθερού ονομαστικού επιτοκίου 6,41%, την 31 Δεκεμβρίου 2019, ανέρχονταν σε € 947 εκατ., συμπεριλαμβανομένων € 3 εκατ. αναπόσβεστων εξόδων έκδοσης και € 0,2 εκατ. δεδουλευμένων τόκων.

Μεσοπρόθεσμοι τίτλοι (EMTN)

Το πρώτο τρίμηνο του 2019 έληξαν μεσοπρόθεσμοι τίτλοι ονομαστικής αξίας € 7 εκατ., οι οποίοι είχαν εκδοθεί από την Τράπεζα και διακρατηθεί από τη θυγατρική της Τράπεζας ERB Hellas (Cayman Islands) Ltd.

Καλυμμένες ομολογίες

Κατά τη διάρκεια της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα προχώρησε στην μερική ακύρωση καλυμμένων ομολογιών ονομαστικής αξίας € 150 εκατ. οι οποίες διακρατούνταν από την Τράπεζα.

Οι απαιτούμενες γνωστοποιήσεις σχετικά με τις εκδοθείσες καλυμμένες ομολογίες, βάσει της Π.Δ.Τ.Ε. 2620/28.08.2009, είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας (Έκθεση προς Επενδυτές για τα Προγράμματα Καλυμμένων Ομολογιών).

Γεγονός μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Το Φεβρουάριο του 2020, η Τράπεζα προχώρησε στη μερική ακύρωση καλυμμένων ομολογιών ονομαστικής αξίας € 150 εκατ. οι οποίες διακρατούνταν από την Τράπεζα.

35. Λοιπές υποχρεώσεις

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Υποχρεώσεις από μισθώσεις [1]	**121**	-
Υπόλοιπα σε διακανονισμό [2]	**154**	151
Προεισπραγμένα έσοδα και έξοδα δεδουλευμένα	**66**	62
Πρόβλεψη αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών για δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο (σημ. 5.2.1.2)	**289**	305
Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία (σημ. 36)	**46**	43
Παροχές προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία [3]	**31**	8
Πρόβλεψη χρηματοοικονομικής εγγύησης για πιστωτικό κίνδυνο Ελληνικού Δημοσίου	**41**	43
Λοιπές προβλέψεις	**144**	122
Λοιπές υποχρεώσεις	**189**	138
Σύνολο	**1.081**	872

[1] Κατόπιν της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 16 από την 1 Ιανουαρίου 2019 (σημ. 2.3.1).

[2] Περιλαμβάνει υπόλοιπα σε διακανονισμό που σχετίζονται με τραπεζικές επιταγές και εμβάσματα, συναλλαγές πιστωτικών καρτών και λοιπές τραπεζικές δραστηριότητες.

[3] Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018, οι υποχρεώσεις για παροχές προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία που είχαν προκύψει από το Πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου εμφανίζονταν στις λοιπές προβλέψεις.

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι λοιπές υποχρεώσεις ποσού € 189 εκατ. αφορούν κυρίως σε (α) υποχρεώσεις σε προμηθευτές και πιστωτές, (β) εισφορές σε ασφαλιστικούς οργανισμούς, (γ) υποχρεώσεις από λοιπούς φόρους και τέλη και (δ) υποχρεώσεις συναλλαγών (trading liabilities).

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι λοιπές προβλέψεις ποσού € 144 εκατ. (2018: € 122 εκατ.) περιλαμβάνουν κυρίως: (α) € 50 εκατ. για εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις έναντι της Τράπεζας (σημ. 42), (β) λοιπές προβλέψεις για λειτουργικούς κινδύνους ποσού € 28 εκατ., εκ των οποίων € 22 εκατ. αφορούν τις πωληθείσες θυγατρικές εταιρείες στη Ρουμανία (σημ. 23) και (γ) € 64 εκατ. για τη συμμετοχή στις αυξήσεις μετοχικών κεφαλαίων θυγατρικών της Τράπεζας με αρνητική καθαρή θέση, οι οποίες είναι απαραίτητες για τη συνέχιση των δραστηριοτήτων τους εκ των οποίων € 30 εκατ. έχουν αναγνωριστεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά τη διάρκεια της χρήσης.

Η κίνηση των λοιπών προβλέψεων της Τράπεζας παρουσιάζεται παρακάτω:

	31 Δεκεμβρίου 2019		
	Εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις και απαιτήσεις υπό αμφισβήτηση € εκατ.	Λοιπά € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	**50**	**72**	**122**
Προβλέψεις χρήσης	**2**	**37**	**39**
Χρησιμοποιηθείσες προβλέψεις	**(1)**	**(14)**	**(15)**
Ανακτήσεις χρήσης	**(2)**	**(2)**	**(4)**
Λοιπές κινήσεις	**1**	**1**	**2**
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	**50**	**94**	**144**

	31 Δεκεμβρίου 2018		
	Εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις και απαιτήσεις υπό αμφισβήτηση € εκατ.	Λοιπά € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	58	8	66
Προβλέψεις χρήσης	2	66	68
Χρησιμοποιηθείσες προβλέψεις	(0)	(0)	(0)
Ανακτήσεις χρήσης	(8)	(2)	(10)
Λοιπές κινήσεις	(2)	(0)	(2)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου	50	72	122

Τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου του 2019, αναγνωρίστηκε ποσό € 40 εκατ. στα αποτελέσματα της Τράπεζας για παροχές προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία σε σχέση με το Πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου (Voluntary Exit Scheme - VES) το οποίο η Τράπεζα ξεκίνησε τον Μάιο του 2019. Το νέο VES, αφορά σε υπάλληλους οι οποίοι ξεπερνούν ένα ηλικιακό όριο, καθώς και σε υπάλληλους από συγκεκριμένες μονάδες της Τράπεζας ανεξαρτήτως ηλικίας και πραγματοποιείται είτε με εφάπαξ αποζημιώσεις, είτε με χορήγηση αδειών μεγάλης διάρκειας όπου οι υπάλληλοι λαμβάνουν ένα ποσοστό του μηνιαίου μισθού, ή με συνδυασμό των προαναφερθέντων.

Αναφορικά με το Πρόγραμμα Εθελούσιας Εξόδου (Voluntary Exit Scheme - VES) το οποίο ξεκίνησε κατά τη διάρκεια των προηγούμενων ετών, η Τράπεζα αναγνώρισε πρόσθετο κόστος € 13 εκατ. τη χρήση που έληξε 31 Δεκεμβρίου 2019. Περισσότερες πληροφορίες παρέχονται στη σημείωση 34 των οικονομικών καταστάσεων για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018.

36. Υποχρέωση αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία

Η Τράπεζα σχηματίζει πρόβλεψη αποζημίωσης του προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία για τους υπαλλήλους της στην Ελλάδα και το εξωτερικό, που δικαιούνται εφάπαξ αποζημίωση όταν αυτοί παραμένουν στην υπηρεσία μέχρι τη συνήθη ηλικία συνταξιοδότησης. Η αποζημίωση αυτή υπολογίζεται βάσει των ετών υπηρεσίας και των απολαβών των υπαλλήλων κατά την ημερομηνία συνταξιοδότησης, σύμφωνα με την ισχύουσα εργατική νομοθεσία. Οι ανωτέρω υποχρεώσεις αποζημίωσης λόγω εξόδου από την υπηρεσία συνήθως εκθέτουν την Τράπεζα σε αναλογιστικούς κινδύνους, όπως ο κίνδυνος επιτοκίου και ο κίνδυνος μεταβολής των μισθών. Ως εκ τούτου, μια μείωση στο προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό της παρούσας αξίας των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών εκροών ή μια αύξηση στους μελλοντικούς μισθούς, θα αυξήσουν την υποχρέωση της Τράπεζας.

Η μεταβολή της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία παρουσιάζεται παρακάτω:

	2019 € εκατ.	2018 € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου	**43**	44
Υπόλοιπο από συγχώνευση εταιρειών	**-**	1
Κόστος τρέχουσας απασχόλησης	**3**	3
Τόκος στην υποχρέωση	**1**	1
Κόστος προϋπηρεσίας και (κέρδη)/ζημιές διακανονισμών	**28**	43
Επαναμετρήσεις:		
Αναλογιστικά (κέρδη)/ζημιές λόγω μεταβολής των χρηματοοικονομικών παραδοχών	**4**	(2)
Αναλογιστικά (κέρδη)/ζημιές λόγω μεταβολής των δημογραφικών παραδοχών	**-**	1
Αναλογιστικά (κέρδη)/ζημιές λόγω εμπειρικών αναπροσαρμογών	**1**	1
Αποζημιώσεις που πληρώθηκαν	**(34)**	(49)
Υπόλοιπα την 31 Δεκεμβρίου	**46**	43

Οι αποζημιώσεις που πληρώθηκαν από την Τράπεζα το 2019 στο πλαίσιο της εφαρμογής του Προγράμματος Εθελούσιας Εξόδου (σημ. 35), ανήλθαν σε € 34 εκατ. Η πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού λόγω συνταξιοδότησης που είχε σχηματιστεί για τους υπαλλήλους που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα ανήλθε σε € 6 εκατ.

Οι πιο σημαντικές αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν (εκφρασμένες σε σταθμισμένους μέσους όρους) παρουσιάζονται παρακάτω:

	2019	2018
	%	%
Προεξοφλητικό επιτόκιο	**0,9**	1,9
Μελλοντική αύξηση μισθών	**1,9**	2,3

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η μέση διάρκεια της υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία ήταν 17 έτη (2018: 18 έτη).

Η ανάλυση ευαισθησίας των σημαντικότερων παραδοχών, με βάση μια εύλογη μεταβολή αυτών, που χρησιμοποιήθηκαν την 31 Δεκεμβρίου 2019 παρουσιάζεται παρακάτω:

Η αύξηση/(μείωση) του προεξοφλητικού επιτοκίου κατά 50 μονάδες βάσης/(50 μονάδες βάσης), θα είχε ως αποτέλεσμα τη (μείωση)/αύξηση της υποχρέωσης κατά (€ 3,4 εκατ.)/ € 3,7 εκατ.

Η αύξηση/(μείωση) των μελλοντικών μισθών κατά 0,5%/(0,5%), θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση/(μείωση) της υποχρέωσης κατά € 3,7 εκατ./(€ 3,3 εκατ.).

Η παραπάνω ανάλυση ευαισθησίας βασίζεται στην αλλαγή μιας παραδοχής διατηρώντας τις υπόλοιπες σταθερές. Στην πράξη αυτό δεν είναι σύνηθες να συμβεί και οι μεταβολές σε κάποιες από τις παραδοχές μπορεί να συσχετίζονται.

Οι μέθοδοι και οι παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν για την προετοιμασία της παραπάνω ανάλυσης ευασθησίας είναι συνεπείς με αυτές που χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών και δεν μεταβλήθηκαν συγκριτικά με την προηγούμενη χρήση.

37. Μετοχικό κεφάλαιο και διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η ονομαστική αξία των μετοχών της Τράπεζας είναι € 0,23 ανά μετοχή (2018: € 0,30). Το μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας είναι πλήρως καταβεβλημένο. Η μεταβολή του μετοχικού κεφαλαίου των κοινών μετοχών, της διαφοράς από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο και ο αριθμός των κοινών μετοχών που έχει εκδώσει η Τράπεζα παρουσιάζονται παρακάτω:

	Μετοχικό κεφάλαιο € εκατ.	**Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο € εκατ.**	**Εκδοθείσες μετοχές**
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2019	656	8.056	2.185.998.765
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου λόγω της συγχώνευσης με την Grivalia Properties Α.Ε.Ε.Α.Π.	197	-	1.523.163.087
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2019	**853**	**8.056**	**3.709.161.852**

Την 5 Απριλίου 2019, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας ενέκρινε τη συγχώνευση της Τράπεζας με την Grivalia Properties Α.Ε.Ε.Α.Π. (σημ. 24) με απορρόφηση της δεύτερης από την πρώτη και αποφάσισε την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας κατά:

α) ποσό € 165 εκατ., το οποίο αντιστοιχεί στο μετοχικό κεφάλαιο της Grivalia Properties Α.Ε.Ε.Α.Π., και
β) ποσό € 32 εκατ., προερχόμενο από φορολογημένα κέρδη, για λόγους στρογγυλοποίησης της ονομαστικής αξίας των κοινών μετοχών της Τράπεζας, η οποία μειώθηκε από € 0,30 σε € 0,23.

Κατόπιν των ανωτέρω, το συνολικό μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας ανέρχεται σε € 853 εκατ. και ο συνολικός αριθμός των μετοχών της σε 3.709.161.852 μετοχές κοινές με δικαίωμα ψήφου, ονομαστικής αξίας € 0,23 έκαστη.

Ίδιες μετοχές

Σύμφωνα με την παρ.1 του άρθρου 16γ του Νόμου 3864/2010, για όσο συμμετέχει το ΤΧΣ στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας, δεν επιτρέπεται η αγορά ιδίων μετοχών από την Τράπεζα χωρίς την έγκρισή του.

38. Αποθεματικά και ίδια κεφάλαια

	Τακτικό αποθεματικό € εκατ.	Αφορολόγητα αποθεματικά € εκατ.	Αποθεματικά εύλογης αξίας € εκατ.	Λοιπά Αποθεματικά € εκατ.	Αποτελέσματα εις νέον € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018	204	887	206	6.458	(11.018)	(3.263)
Επίπτωση από τη μετάβαση στο IFRS 9 την 1 Ιανουαρίου 2018 (σημ. 2.3.3)	-	-	13	-	(995)	(982)
Αναμόρφωση λόγω αλλαγής της λογιστικής πολιτικής (σημ. 2.3.2)	-	-	-	-	5	5
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018, αναμορφωμένο	204	887	219	6.458	(12.008)	(4.240)
Καθαρά κερδη (αναμορφωμένα, σημ. 2.3.2)	-	-	-	-	33	33
Συγχώνευση με θυγατρική της τράπεζας	1	0	-	0	(2)	(1)
Χρεωστικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	-	-	(166)	-	-	(166)
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	-	-	-	5	-	5
Επαναγορά και πληρωμή μερίσματων υβριδικών κεφαλαίων, μετά από φόρους	-	-	-	-	(2)	(2)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2018	205	887	53	6.463	(11.979)	(4.371)
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2019	**205**	**887**	**53**	**6.463**	**(11.979)**	**(4.371)**
Καθαρά κέρδη	-	-	-	-	31	**31**
Συγχώνευση με την Grivalia Properties Α.Ε.Ε.Α.Π. (σημ. 24)	9	-	-	549	332	**890**
Χρεωστικοί τίτλοι που επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση	-	-	409	-	-	**409**
Αντιστάθμιση ταμειακών ροών	-	-	-	(5)	-	**(5)**
Αναλογιστικά κέρδη/(ζημιές) υποχρέωσης αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, μετά από φόρους	-	-	-	(4)	-	**(4)**
Επαναγορά και πληρωμή μερίσματων υβριδικών κεφαλαίων, μετά από φόρους	-	-	-	-	(4)	**(4)**
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2019	**214**	**887**	**462**	**7.003**	**(11.620)**	**(3.054)**

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα λοιπά αποθεματικά αποτελούνται κυρίως από: (α) € 5.579 εκατ. σύμφωνα με το εταιρικό δίκαιο όπως ισχύει (επί του παρόντος άρθρο 31 του νόμου 4548/2018), και το οποίο μπορεί μόνο είτε να κεφαλαιοποιηθεί ή να συμψηφιστεί με ζημιές εις νέον (2018: € 5.579 εκατ.), (β) € 1.126 εκατ. επίσης σύμφωνα με το εταιρικό δίκαιο όπως ισχύει (επί του παρόντος άρθρο 35 του νόμου 4548/2018) το οποίο δε μπορεί να διανεμηθεί, αλλά μπορεί είτε να κεφαλαιοποιηθεί ή να συμψηφιστεί με ζημιές εις νέον στο βαθμό που δεν υπάρχουν αποθεματικά ή άλλα κονδύλια τα οποία κατά το εταιρικό δίκαιο μπορούν να χρησιμοποιηθούν για το συμψηφισμό των ζημιών αυτών (2018: € 578 εκατ.) και (γ) € 42 εκατ. σωρευμένη ζημιά που σχετίζεται με αντιστάθμιση ταμειακών ροών (2018: € 37 εκατ. ζημιά).

Το τακτικό αποθεματικό, το αποθεματικό εύλογης αξίας και το αποθεματικό αντιστάθμισης ταμειακών ροών δεν μπορούν να διανεμηθούν, ενώ τα αφορολόγητα αποθεματικά φορολογούνται κατά την διανομή τους.

Μερίσματα

Βάσει των αποτελεσμάτων της Τράπεζας του 2019 και σε συνδυασμό με το άρθρο 159 του Νόμου περί Ανωνύμων Εταιρειών 4548/2018, δεν επιτρέπεται η διανομή μερίσματος. Βάσει του άρθρου 10, παρ. 3 του Νόμου 3864/2010, «περί ιδρύσεως του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας», κατά την περίοδο συμμετοχής του στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας, το ποσό των μερισμάτων που ενδέχεται να διανεμηθούν στους κατόχους μετοχών της Τράπεζας, δεν μπορεί να υπερβεί το 35% των κερδών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 161, παρ.2 του Νόμου περί Ανωνύμων Εταιρειών 4548/2018.

39. Υβριδικά κεφάλαια

Η μεταβολή των υβριδικών κεφαλαίων που εξέδωσε η Τράπεζα με τη μορφή προνομιούχων τίτλων μέσω της εταιρείας ειδικού σκοπού, ERB Hellas Funding Limited, για τις χρήσεις που έληξαν την 31 Δεκεμβρίου 2019 και 2018 παρουσιάζεται παρακάτω:

	Έκδοση Α € εκατ.	Έκδοση Β € εκατ.	Έκδοση Γ € εκατ.	Έκδοση Δ € εκατ.	Σύνολο € εκατ.
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2018	2	4	18	19	43
Επαναγορά	-	-	(1)	-	(1)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2018	2	4	17	19	42
Υπόλοιπο την 1 Ιανουαρίου 2019	**2**	**4**	**17**	**19**	**42**
Αποπληρωμή υβριδικών κεφαλαίων	-	(4)	(17)	(19)	(40)
Υπόλοιπο την 31 Δεκεμβρίου 2019	**2**	**-**	**-**	**-**	**2**

Όλες οι υποχρεώσεις του εκδότη, αναφορικά με τις ανωτέρω εκδόσεις των προνομιούχων τίτλων, καλύπτονται από εγγυήσεις μειωμένης εξασφάλισης από την Τράπεζα. Οι αναλυτικοί όροι της κάθε έκδοσης, μαζί με την μερισματική τους απόδοση ή/και τη βάση υπολογισμού της είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της Τράπεζας. Μετά την αποπληρωμή των προνομιούχων μετοχών τις οποίες κατείχε το Ελληνικό Δημόσιο (σημ. 34) την 17 Ιανουαρίου 2018 και σύμφωνα με τους όρους των προνομιούχων τίτλων, η ERB Hellas Funding Ltd ανακοίνωσε και προχώρησε, τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου του 2019, στην πληρωμή μη σωρευτικών μερισμάτων συνολικού ποσού € 2,5 εκατ. (€ 2,1 εκατ. μετά από φόρους) για τις σειρές Α, Β, Γ και Δ. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, το μέρισμα που αναλογεί στους κατόχους προνομιούχων τίτλων ανήλθε σε € 2 εκατ. (€ 1,7 εκατ. μετά από φόρο).

Τον Απρίλιο 2019, το Διοικητικό Συμβούλιο της ERB Hellas Funding αποφάσισε να προχωρήσει στην εξαγορά του συνόλου (τέσσερις σειρές) των εκδοθέντων προνομιούχων τίτλων. Η ανακοίνωση της πρόθεσης της εταιρείας για την ανωτέρω εξαγορά κοινοποιήθηκε την 23 Απριλίου 2019. Ακολούθως, την 29 Μαΐου, την 21 Ιουνίου και την 13 Σεπτεμβρίου του 2019, η εταιρεία προέβη σε σχετική ανακοίνωση προς τους κατόχους των προνομιούχων τίτλων των σειρών Γ, Β και Δ. Οι τίτλοι επαναγοράστηκαν την 9 Ιουλίου, 2 Αυγούστου και 29 Οκτωβρίου 2019, αντίστοιχα.

Γεγονός μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Την 23 Ιανουαρίου 2020, ανακοινώθηκε στους κατόχους των προνομιούχων τίτλων της κατηγορίας Α η εξαγορά τους. Η επόμενη διαθέσιμη ημερομηνία για την εξαγορά των προνομιούχων τίτλων της σειράς Α, σύμφωνα με τους όρους της έκδοσης τους, είναι η 18 Μαρτίου 2020.

40. Μεταβιβάσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Η Τράπεζα διενεργεί συναλλαγές με τις οποίες μεταβιβάζει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που έχει αναγνωρίσει, απευθείας σε τρίτους ή σε εταιρείες ειδικού σκοπού.

(α) Η Τράπεζα πωλεί χρεόγραφα έναντι μετρητών στο πλαίσιο συμφωνιών επαναγοράς χρεογράφων («repos») και αναλαμβάνει την υποχρέωση να επιστρέψει στον αντισυμβαλλόμενο τα χρήματα που εισέπραξε. Επιπλέον, η Τράπεζα ενεχυριάζει έναντι μετρητών τίτλους, καλυμμένα ομόλογα, όπως επίσης δάνεια και απαιτήσεις πελατών και αναλαμβάνει την υποχρέωση να επιστρέψει στον αντισυμβαλλόμενο τα χρήματα που εισέπραξε. Η Τράπεζα εκτιμά ότι διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων του σχετικού πιστωτικού και επιτοκιακού κινδύνου, και τις αποδόσεις αυτών των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και ως εκ τούτου δεν τα έχει αποαναγνωρίσει. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω συναλλαγών, η Τράπεζα δεν είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει, πουλήσει ή να ενεχυριάσει τα μεταβιβασθέντα περιουσιακά στοιχεία κατά τη διάρκεια της συναλλαγής. Η σχετική υποχρέωση αναγνωρίζεται ανάλογα στις Υποχρεώσεις προς κεντρικές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (σημ. 31 και 32), Υποχρεώσεις προς πελάτες (σημ. 33) και Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους (σημ. 34), ως ενδείκνυται.

Η Τράπεζα έχει προχωρήσει σε τιτλοποιήσεις διαφόρων κατηγοριών δανείων (επιχειρηματικών, καταναλωτικών, δανείων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και διάφορες κατηγορίες μη εξυπηρετούμενων δανείων), σύμφωνα με τις οποίες αναλαμβάνει την υποχρέωση να μεταβιβάσει τις ταμειακές ροές από τα δάνεια στους κατόχους των ομολογιών. Η Τράπεζα εκτιμά ότι διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων του σχετικού πιστωτικού και επιτοκιακού κινδύνου, και τις αποδόσεις αυτών των δανείων και ως εκ τούτου δεν τα έχει αποαναγνωρίσει. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω συναλλαγών, η Τράπεζα δεν είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει, πουλήσει ή να ενεχυριάσει τα μεταβιβασθέντα περιουσιακά στοιχεία κατά την περίοδο που διακρατούνται από τις εταιρείες ειδικού σκοπού. Επιπλέον, το δικαίωμα αναγωγής των κατόχων των ομολογιών περιορίζεται μόνο στα δάνεια που έχουν μεταβιβαστεί. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα ομόλογα από τιτλοποιήσεις τα οποία διακρατούνται από τρίτους ανέρχονται σε € 943 εκατ. (2018: € 1.245 εκατ) (σημ. 34).

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία της Τράπεζας που έχουν πωληθεί ή μεταβιβαστεί, για τα οποία δεν πληρούνται τα κριτήρια αποαναγνώρισης τους από το ενεργητικό της Τράπεζας:

	Λογιστική αξία	
	2019	2018
	€ εκατ.	€ εκατ.
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	**8**	6
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες	**15.431**	15.789
-τιτλοποιημένα δάνεια [1]	***9.298***	*2.268*
-ενεχυριασμένα δάνεια στο πλαίσιο προγράμματος έκδοσης καλυμμένων ομολογιών	***4.630***	*5.014*
-ενεχυριασμένα δάνεια σε κεντρικές τράπεζες	***1.318***	*8.337*
-λοιπά ενεχυριασμένα δάνεια	***185***	*170*
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	**5.044**	6.374
Σύνολο	**20.483**	22.169

[1] Περιλαμβάνει εκδόσεις από τιτλοποιήσεις δανείων που διακρατούνται από την Τράπεζα και δεν χρησιμοποιήθηκαν για χρηματοδότηση, όπως επίσης δάνεια της τιτλοποίησης Cairo (σημ. 34).

(β) Η Τράπεζα ενδέχεται να πωλήσει ή να ενεχυριάσει εκ νέου τίτλους που έχει δανειστεί ή αποκτήσει μέσω συμφωνιών επαναπώλησης τίτλων («reverse repos»), τους οποίους έχει την υποχρέωση να επιστρέψει. Ο αντισυμβαλλόμενος διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και αποδόσεις των τίτλων αυτών και ως εκ τούτου δεν αναγνωρίζονται από την Τράπεζα. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα είχε αποκτήσει μέσω συμφωνιών επαναπώλησης τίτλους ονομαστικής αξίας € 1.452 εκατ., οι οποίοι πωλήθηκαν βάσει συμφωνιών επαναγοράς με ρευστοποιήσιμη αξία € 1.620 εκατ. (2018: € 117 εκατ. και € 123 εκατ. αντίστοιχα). Επιπλέον, την 31 Δεκεμβρίου 2019, η Τράπεζα είχε αποκτήσει έντοκα γραμμάτια Ελληνικού Δημοσίου ονομαστικής αξίας € 1.870 εκατ. ως ενέχυρα για συναλλαγές παραγώγων με το Ελληνικό Δημόσιο, τα οποία πωλήθηκαν βάσει συμφωνιών επαναπώλησης με € 1.538 εκατ. ρευστοποιήσιμη αξία (2018: € 1.200 εκατ. και € 860 εκατ., αντίστοιχα).

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η ρευστοποιήσιμη αξία των περιουσιακών στοιχείων που έχουν μεταβιβαστεί ή δανειστεί από την Τράπεζα μέσω συμφωνιών δανεισμού τίτλων, επαναπώλησης τίτλων και λοιπών συμφωνιών (σημεία α και β) ανήλθε σε € 12.133 εκατ., ενώ η σχετική υποχρέωση από τις ανωτέρω συναλλαγές ανήλθε σε € 11.923 εκατ. εκ των οποίων € 1.607 εκατ. επαναγορές χρεογράφων συμψηφίζονται στον ισολογισμό έναντι συμφωνιών επαναπώλησης (σημ. 31, 32, 33, 34 και 5.2.1.4.) (2018: ρευστοποιήσιμη αξία € 15.618 εκατ. και η σχετική υποχρέωση € 11.974 εκατ., εκ των οποίων € 100 εκατ. επαναγορές χρεογράφων συμψηφίζονταν στον ισολογισμό). Επιπρόσθετα, τα λοιπά ενεχυριασμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού της Τράπεζας, πέραν αυτών που παρουσιάζονται ανωτέρω, ως εγγυήσεις για συμφωνίες επαναγοράς χρεογράφων, παράγωγα, τιτλοποιήσεις και λοιπές συναλλαγές αναφέρονται στις σημειώσεις 17 και 29.

41. Μισθώσεις

Η Τράπεζα ως μισθωτής

Πολιτική σε ισχύ μετά την 1 Ιανουαρίου 2019

Η Τράπεζα μισθώνει εγκαταστάσεις για γραφεία και υποκαταστήματα, τοποθεσίες για ΑΤΜ, ακίνητα κατοικίας για το προσωπικό της Τράπεζας και οχήματα.

Η πλειοψηφία των μισθώσεων της Τράπεζας είναι βάσει μακροχρόνιων συμβάσεων (για περίοδο 12 ετών ή περισσότερων στην περίπτωση μισθωμένων ακινήτων), με δικαίωμα επέκτασης ή λήξης της μίσθωσης σύμφωνα με τους όρους κάθε συμβολαίου και των εμπορικών μισθώσεων, ενώ τα οχήματα έχουν συνήθως συμβάσεις μίσθωσης έως 4 έτη. Τα δικαιώματα επέκτασης της Τράπεζας συμπεριλαμβάνονται στους όρους της μίσθωσης όταν, βάσει εκτίμησης, θεωρείται βέβαιο ότι θα ασκηθούν. Για τις συμβάσεις αορίστου υπολειπόμενης διάρκειας την 1 Ιανουαρίου 2019, η σύμβαση μίσθωσης έχει οριστεί, κατά μέσο όρο, στα 7 έτη για την Τράπεζα, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα σχετικά δεδομένα. Ανάλογα με τους όρους του κάθε συμβολαίου μίσθωσης, τα μισθώματα αναπροσαρμόζονται σε ετήσια βάση σύμφωνα με τον δείκτη τιμών καταναλωτή, όπως δημοσιεύεται από την ΕΛΣΤΑΤ, συν ένα συμφωνημένο σταθερό ποσοστό.

Πριν την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 16, οι μισθώσεις αυτές είχαν ταξινομηθεί ως λειτουργικές μισθώσεις σύμφωνα με το ΔΛΠ 17.

Πληροφορίες αναφορικά με τις μισθώσεις για τις οποίες η Τράπεζα είναι μισθωτής παρουσιάζονται παρακάτω:

Δικαιώματα χρήσης περιουσιακών στοιχείων

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα δικαιώματα χρήσης περιουσιακών στοιχείων που περιλαμβάνονται στα ιδιοχρησιμοποιούμενα ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία ανέρχονται σε € 120 εκατ. (σημ. 26).

Υποχρεώσεις από μισθώσεις

Οι υποχρεώσεις από μισθώσεις οι οποίες περιλαμβάνονται στις λοιπές υποχρεώσεις ανέρχονται σε € 121 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2019 (σημ. 35). Η χρονοανάλυση των υποχρεώσεων από μισθώσεις σύμφωνα με τις συμβατικές μη προεξοφλημένες ταμειακές ροές, παρουσιάζεται στην σημείωση 5.2.3.

Ποσά που έχουν αναγνωριστεί στην κατάσταση αποτελεσμάτων

Οι τόκοι των υποχρεώσεων από μισθώσεις παρουσιάζονται στην σημείωση 6 και τα έξοδα μισθώσεων που σχετίζονται με βραχυπρόθεσμες μισθώσεις ανέρχονται σε περίπου € 1 εκατ. Τα έξοδα λειτουργικών μισθώσεων σύμφωνα με το ΔΛΠ 17 ανέρχονταν σε € 40 εκατ. το 2018.

Η Τράπεζα το 2019 είχε συνολικά € 32 εκατ. ταμειακές εκροές για μισθώσεις.

Πολιτική σε ισχύ πριν την 1 Ιανουαρίου 2019

Η Τράπεζα έχει συνάψει συμβάσεις εμπορικών μισθώσεων για εγκαταστάσεις, εξοπλισμό και οχήματα. Η πλειοψηφία των μισθώσεων της Τράπεζας είναι συμβάσεις μακροπρόθεσμης διάρκειας, σύμφωνα με τους συνήθεις όρους των εμπορικών μισθώσεων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων για ανανέωση. Συγκεκριμένα, όπως ορίζεται από τον Ελληνικό Νόμο για τις Εμπορικές Μισθώσεις που βρίσκεται σε ισχύ, το ελάχιστο χρονικό διάστημα που ισχύει για τις μισθώσεις των εμπορικών ακινήτων με έναρξη μετά το τέλος Φεβρουαρίου 2014 είναι τα τρία έτη. Κατά συνέπεια, οι μη ακυρώσιμες πληρωμές των λειτουργικών μισθώσεων καθορίζονται με βάση τις εν λόγω νομικές διατάξεις και τους σχετικούς συμβατικούς όρους.

Οι συμβάσεις μισθώσεων της Τράπεζας δεν περιλαμβάνουν διατάξεις που να επιβάλλουν κάποιον περιορισμό στη δυνατότητα της Τράπεζας να πληρώνει μερίσματα, να συμμετέχει σε συναλλαγές χρηματοδότησης χρέους ή να συνάπτει περαιτέρω συμβάσεις μίσθωσης.

Τα πληρωτέα μισθώματα από μη ακυρώσιμες λειτουργικές μισθώσεις παρουσιάζονται παρακάτω:

	2018 € εκατ.
Εντός ενός έτους	26
Από ένα έως πέντε έτη	56
Άνω των πέντε ετών	25
Σύνολο	107

Η Τράπεζα ως εκμισθωτής

Χρηματοδοτικές μισθώσεις

Πολιτική σε ισχύ μετά την 1 Ιανουαρίου 2019 (ΔΠΧΑ 16)

Η Τράπεζα εκμισθώνει ακίνητα και εξοπλισμό με συμβάσεις χρηματοδοτικών μισθώσεων, με την ιδιότητά του ως εκμισθωτής.

Η χρονοανάλυση των απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις, σύμφωνα με τα εισπρακτέα, μη προεξοφλημένα μισθώματα, παρουσιάζεται παρακάτω :

	2019 € εκατ.
Εντός ενός έτους	**1**
1-2 έτη	**1**
2-3 έτη	**0**
3-4 έτη	**0**
4-5 έτη	**0**
Άνω των πέντε ετών	**1**
Εισπρακτέα μισθώματα	**3**
Μη εγγυημένες υπολειπόμενες αξίες	**43**
Απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις	**46**
Μείον: Μη δεδουλευμένα έσοδα από χρηματοδοτικές μισθώσεις	**(3)**
Καθαρό ποσό απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις	**43**
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	**(28)**
Σύνολο	**15**

Πολιτική σε ισχύ πριν την 1 Ιανουαρίου 2019 (ΔΛΠ 17)

Τα δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες περιλάμβαναν απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις όπως αναλύονται παρακάτω:

	2018 € εκατ.
Απαιτήσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις:	
Έως 1 έτος	26
Άνω του 1 έτους και έως 5 έτη	3
Άνω των 5 ετών	16
	45
Μη δεδουλευμένα έσοδα από χρηματοδοτικές μισθώσεις	(2)
Καθαρό ποσό απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις	43
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(26)
Σύνολο	17
Το καθαρό ποσό των απαιτήσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις αναλύεται παρακάτω:	
Έως 1 έτος	26
Άνω του 1 έτους και έως 5 έτη	2
Άνω των 5 ετών	15
	43
Μείον: Συσσωρευμένη πρόβλεψη απομείωσης	(26)
Σύνολο	17

Λειτουργικές μισθώσεις

Πολιτική σε ισχύ μετά την 1 Ιανουαρίου 2019 (ΔΠΧΑ 16)

Η Τράπεζα εκμισθώνει τα επενδυτικά του ακίνητα σύμφωνα με τους όρους των εμπορικών μισθώσεων. Όταν οι μισθώσεις αυτές δεν μεταφέρουν επί της ουσίας τους κινδύνους και τα οφέλη που συνεπάγεται η κυριότητα των μισθωμένων ακινήτων, η Τράπεζα κατηγοριοποιεί τις μισθώσεις αυτές ως λειτουργικές. Πληροφορίες σχετικά με τις λειτουργικές μισθώσεις των επενδυτικών ακινήτων, συμπεριλαμβανομένων και των εσόδων από μισθώματα τα οποία έχει αναγνωρίσει η Τράπεζα κατά τη διάρκεια του έτους, παρατίθενται στη σημείωση 8.

Η χρονοανάλυση των απαιτήσεων από λειτουργικές μισθώσεις (αναφέρεται κυρίως στο χαρτοφυλάκιο επενδυτικών ακινήτων που αποκτήθηκε από την Grivalia το 2019, σημ. 24), σύμφωνα με τις μη προεξοφλημένες καταβολές μισθωμάτων που πρόκειται να εισπραχθούν μετά την περίοδο αναφοράς, παρατίθεται παρακάτω :

	2019
	€ εκατ.
Εντός ενός έτους	**51**
Από ένα έως δύο έτη	**47**
Από δύο έως τρία έτη	**45**
Από τρία έως τέσσερα έτη	**41**
Από τέσσερα έως πέντε έτη	**39**
Άνω των πέντε ετών	**236**
Σύνολο	**459**

Πολιτική σε ισχύ πριν την 1 Ιανουαρίου 2019

Τα εισπρακτέα μισθώματα από μη ακυρώσιμες λειτουργικές μισθώσεις παρουσιάζονται παρακάτω:

	2018
	€ εκατ.
Εντός ενός έτους	2
Από ένα έως πέντε έτη	3
Άνω των πέντε ετών	1
Σύνολο	6

Το σύνολο των ελάχιστων μελλοντικών εισπρακτέων μισθωμάτων από μη ακυρώσιμες υπενοικιάσεις δεν ήταν σημαντικό.

42. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιπές δεσμεύσεις

Η Τράπεζα παρουσιάζει τις δεσμεύσεις που σχετίζονται με πιστωτικό κίνδυνο και τις οποίες ανέλαβε στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της που σχετίζονται με τις δανειοδοτήσεις στις ακόλουθες τρεις κατηγορίες: α) χρηματοοικονομικές εγγυήσεις, οι οποίες αναφέρονται σε εγγυήσεις και σε πιστωτικές επιστολές σε αναμονή που φέρουν τον ίδιο πιστωτικό κίνδυνο όπως τα δάνεια (υποκατάστατα πιστώσεων), β) δεσμεύσεις για την επέκταση της πίστωσης, οι οποίες περιλαμβάνουν ρητές δεσμεύσεις που είναι ανέκκλητες μέχρι τη λήξη της πίστωσης ή μπορούν να ανακληθούν μόνο μετά από σημαντικό δυσμενές γεγονός και γ) άλλες δεσμεύσεις που συνδέονται με πιστωτικό κίνδυνο, οι οποίες αφορούν ενέγγυες πιστώσεις και άλλες εγγυήσεις μεσαίου και χαμηλού κινδύνου σύμφωνα με τον Κανονισμό 575/2013/ΕΕ.

Οι δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο αναλύονται παρακάτω:

	2019	2018
	€ εκατ.	€ εκατ.
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις	**1.019**	971
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις σε εταιρείες ειδικού σκοπού της Τράπεζας για έκδοση EMTN	**38**	87
Λοιπές δεσμεύσεις που συνδέονται με πιστωτικό κίνδυνο	**303**	254
Ανέκκλητες δεσμεύσεις πιστωτικών ορίων	**731**	172
Σύνολο	**2.091**	1.484

Την 31 Δεκεμβρίου 2019 οι δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 ποσού € 4,8 δις (2018: € 4,9 δις), περιλαμβάνουν ανακλητές δανειακές δεσμεύσεις ποσού € 2,1 δις (2018: € 2,2 δις) και εγγυήσεις ποσού € 0,6 δις (2018: € 1,2 δις) αναφορικά με δάνεια που χορηγούν θυγατρικές με τραπεζική δραστηριότητα, για τις οποίες το ισόποσο ποσό ενέχυρου περιλαμβάνεται στη γραμμή «Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα». Οι αναλύσεις ανά στάδιο σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, των προαναφερόμενων δεσμεύσεων που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο και η πρόβλεψη απομείωσης ποσού € 289 εκατ. (2018: € 305 εκατ.) παρέχονται στη σημείωση 5.

Επιπλέον, η Τράπεζα έχει εκδώσει χρηματοοικονομική εγγύηση για τον πιστωτικό κίνδυνο Ελληνικού Δημοσίου ποσού € 0,24 δις (2018: € 0,24 δις) για την εξασφάλιση της οποίας έχει γίνει ισόποση κατάθεση βάσει σχετικής συμφωνίας ενεχυρίασης (σημ. 29).

Λοιπές δεσμεύσεις

(α) Η Τράπεζα υπέγραψε με το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (Single Resolution Fund – SRB), συμβάσεις αμετάκλητης δέσμευσης πληρωμής και παροχής εξασφάλισης ποσού € 13 εκατ. την 31 Δεκεμβρίου 2019 (2018: € 10 εκατ.), το οποίο αντιπροσωπεύει το 15% της υποχρέωσης πληρωμής στο Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (Single Resolution Fund – SRF) για την εισφορά εξυγίανσης των ετών 2016-2019.

Βάσει των ανωτέρων συμβάσεων, στις οποίες προβλέπεται η παροχή ισόποσης εξασφάλισης σε μετρητά, η Τράπεζα ανέλαβε να καταβάλλει στο SRB ποσό ύψους έως το ποσό της αμετάκλητης δέσμευσης πληρωμής, σε περίπτωση αξίωσης εκτέλεσης και απαίτησης για πληρωμή από αυτό αναφορικά με μια ενέργεια εξυγίανσης. Η εν λόγω εξασφάλιση σε μετρητά έχει αναγνωριστεί ως χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού στον ισολογισμό της Τράπεζας (σημ. 29).

(β) Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι συμβατικές δεσμεύσεις για την απόκτηση ιδιοχρησιμοποιούμενων ενσώματων και άυλων πάγιων στοιχείων ανήλθαν σε € 16 εκατ. (2018: € 13 εκατ.).

Επιπλέον, η Τράπεζα έχει αναλάβει συμβατική υποχρέωση σχετικά με μελλοντική αγορά επενδυτικών ακινήτων, η οποία ανέρχεται σε € 120 εκατ. περίπου την 31 Δεκεμβρίου 2019 (2018: μηδέν).

Γεγονός μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Τον Μάρτιο του 2020, η Τράπεζα εκπλήρωσε την προαναφερθείσα υποχρέωση και προχώρησε στην αγορά τεσσάρων ακινήτων τα οποία είναι μισθωμένα στον Όμιλο Σκλαβενίτη. Το τίμημα ανήλθε σε € 117 εκατ. περίπου, ενώ η καταβολή τιμήματος ποσού € 2 εκατ. περίπου εξαρτάται από συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Επίδικες υποθέσεις

Την 31 Δεκεμβρίου 2019, η πρόβλεψη που έχει αναγνωριστεί για μια σειρά επίδικων υποθέσεων έναντι της Τράπεζας ανέρχεται σε € 50 εκατ. (2018: € 50 εκατ.). Το εν λόγω ποσό περιλαμβάνει € 34 εκατ. για μία εκκρεμή δικαστική υπόθεση, η οποία σχετίζεται με την απόκτηση του Νέου Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου το 2013 (2018: € 34 εκατ.).

Επιπλέον, η Τράπεζα έχει εισέλθει σε μια σειρά από δίκες, στο πλαίσιο της ασκήσεως των συνήθων δραστηριοτήτων της, οι οποίες βρίσκονται είτε σε πρώιμο ακόμη είτε σε προχωρημένο δικαστικό στάδιο. Η οριστική διευθέτηση των υποθέσεων αυτών μπορεί να απαιτήσει ανά περίπτωση την πάροδο ορισμένου χρόνου με την εξάντληση των κατά νόμο προβλεπόμενων ενδίκων μέσων από τα διάδικα μέρη. Η Διοίκηση, λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη της Γενικής Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών, δεν αναμένει ότι θα υπάρξει εκροή πόρων και συνεπώς θεωρεί ότι δεν απαιτείται η αναγνώριση πρόβλεψης.

Κατά της Τράπεζας έχουν ασκηθεί, μεταξύ άλλων, ένδικα βοηθήματα και ένδικα μέσα με τη μορφή αγωγών, αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων, ανακοπών κατά διαταγής πληρωμής και εφέσεων σε σχέση με την εγκυρότητα των όρων παροχής δανείων σε ελβετικό νόμισμα. Για ορισμένες πτυχές των δανείων σε ελβετικό νόμισμα υπήρχε δικαστική εκκρεμότητα ενώπιον της πλήρους Ολομέλειας του Αρείου Πάγου που είχε αφετηρία ατομική αγωγή. Η απόφαση που εκδόθηκε την 18 Απριλίου 2019 ήταν υπέρ της Τράπεζας.

Ασκήθηκε επίσης συλλογική αγωγή εκ μέρους ενώσεως καταναλωτών. Έως σήμερα, η συντριπτική πλειονότητα των αποφάσεων των πρωτοβάθμιων και των δευτεροβάθμιων δικαστηρίων που έχουν εκδοθεί, έχουν κρίνει υπέρ των θέσεων της Τράπεζας. Επί της συλλογικής αγωγής εκδόθηκε τον Φεβρουάριο του 2018 θετική για την Τράπεζα απόφαση του Εφετείου Αθηνών η οποία απέρριψε για ουσιαστικούς λόγους την αγωγή. Η απόφαση έχει προσβληθεί από τις ενώσεις καταναλωτών με αναίρεση ενώπιον του Αρείου Πάγου και είχε οριστεί ως ημερομηνία εκδικάσεως η 20 Μαΐου 2019. Η ακρόαση αυτή, η οποία αρχικά ακυρώθηκε λόγω των εκλογών την 26 Μαΐου 2019, πραγματοποιήθηκε την 13 Ιανουαρίου 2020 και εκκρεμεί η ανακοίνωση της απόφασης.

Σε κάθε περίπτωση η Διοίκηση της Τράπεζας παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στις σχετικές υποθέσεις, προκειμένου να καθορίσει ενδεχόμενες λογιστικές επιπτώσεις, σύμφωνα με τις λογιστικές αρχές της Τράπεζας.

43. Εταιρικός Μετασχηματισμός - Διάσπαση με απόσχιση κλάδου

Τον Νοέμβριο 2018, η Τράπεζα ανακοίνωσε το σχέδιο μετασχηματισμού της, το οποίο αφορά στη συγχώνευση με την Grivalia (σημ. 24) και στην επιτάχυνση της μείωσης των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (ΜΕΑ), η οποία περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενέργειες: α) την τιτλοποίηση περίπου € 2 δις ΜΕΑ μέσω της έκδοσης ομολογιών υψηλής, ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης και την πώληση σε τρίτους του 95% των εν λόγω ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης, με αποτέλεσμα την αποαναγνώριση των τιτλοποιημένων ΜΕΑ από τον ισολογισμό της Τράπεζας (σχέδιο Pillar, σημ. 20), β) την τιτλοποίηση περίπου € 7,5 δις ΜΕΑ μέσω της έκδοσης ομολογιών υψηλής, ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης (σχέδιο Cairo, σημ. 34), γ) το νομικό

διαχωρισμό των βασικών από τις μη βασικές δραστηριότητες της Τράπεζας μέσω της διάσπασης με απόσχιση κλάδου και τη μεταφορά των βασικών δραστηριοτήτων σε νέα θυγατρική εταιρεία (όπως αναλύεται κατωτέρω), δ) την είσοδο στρατηγικού επενδυτή στην κατά 100% θυγατρική εταιρεία της Τράπεζας, Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Απαιτήσεων από Δάνεια και Πιστώσεις («FPS»), η οποία είναι αδειοδοτημένη εταιρεία διαχείρισης δανείων, συμπεριλαμβανομένου και του Τομέα Διαχείρισης Προβληματικών Δανείων της Τράπεζας (σημ. 30), ε) την πώληση σε τρίτους μέρους των τίτλων μέσης και χαμηλής διαβάθμισης του σχεδίου Cairo (σημ. 34) και στ) την σχεδιαζόμενη αποαναγνώριση των τιτλοποιημένων ΜΕΑ μέσω της πώλησης / διανομής των υπολειπόμενων ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης του σχεδίου Cairo, εφόσον εκπληρωθούν ορισμένες προϋποθέσεις, μεταξύ των οποίων η λήψη των αναγκαίων εταιρικών και κανονιστικών εγκρίσεων.

Διάσπαση με απόσχιση κλάδου

Την 28 Ιουνίου 2019, το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) της Τράπεζας («η Διασπώμενη») αποφάσισε την έναρξη της διαδικασίας διάσπασης με απόσχιση του τραπεζικού κλάδου της Eurobank και τη μεταφορά του σε νέα εταιρεία-πιστωτικό ίδρυμα το οποίο θα συσταθεί («η Επωφελούμενη»).

Την 31 Ιουλίου 2019, το Δ.Σ. της Τράπεζας ενέκρινε το Σχέδιο Διάσπασης μέσω της προαναφερθείσας απόσχισης και της σύστασης νέας εταιρείας-πιστωτικού ιδρύματος, σύμφωνα με το άρθρο 16 του Ν. 2515/1997 και τα άρθρα 57 (3) και 59-74 του Ν. 4601/2019, όπως είναι σε ισχύ. Ειδικότερα, η διάσπαση θα αφορά στην απόσχιση του τραπεζικού κλάδου της Eurobank στον οποίο περιλαμβάνονται τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού όπως αυτά εμφανίζονται στον ισολογισμό Μετασχηματισμού του αποσχιζόμενου κλάδου της 30 Ιουνίου 2019 («Ημερομηνία Μετασχηματισμού»). Όλες οι πράξεις που διενεργήθηκαν μετά την Ημερομηνία Μετασχηματισμού και αφορούν στον αποσχιζόμενο κλάδο θεωρούνται ως διενεργηθείσες για λογαριασμό της Επωφελούμενης. Από την 9 Αυγούστου 2019, το Σχέδιο Διάσπασης της Τράπεζας είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της καθώς και στην ιστοσελίδα του Γενικού Εμπορικού Μητρώου.

Η Διασπώμενη θα διατηρήσει δραστηριότητες και περιουσιακά στοιχεία που δεν αφορούν στις κύριες τραπεζικές δραστηριότητες, αλλά σχετίζονται κυρίως με το στρατηγικό σχεδιασμό της διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων δανείων και με την παροχή υπηρεσιών προς εταιρείες του Ομίλου και τρίτους. Επιπρόσθετα, η Διασπώμενη θα διατηρήσει την πλειοψηφία των ομολογιών ενδιάμεσης και χαμηλής διαβάθμισης (mezzanine και junior notes) του σχεδίου Cairo, τους προνομιούχους τίτλους (σημ. 39), τις συμμετοχές σε συγκεκριμένες θυγατρικές συμπεριλαμβανομένων της Be Business Exchanges A.E. και εταιρειών ακίνητης περιουσίας που σχετίζονται με τα projects Pillar και Cairo. Σε περίπτωση που κάποια στοιχεία ενεργητικού ή παθητικού δεν είναι δυνατόν να μεταβιβαστούν στο πλαίσιο του προαναφερθέντος Σχεδίου Διάσπασης, η Διασπώμενη, θα αναλάβει την υποχρέωση να διακανονίσει την είσπραξη ή ρευστοποίηση τους σύμφωνα με τις οδηγίες της Επωφελούμενης, ενώ η Επωφελούμενη θα αναλάβει την υποχρέωση αποζημίωσης της Διασπώμενης για την εξόφληση υποχρεώσεων, συμπεριλαμβανομένων ενδεχόμενων εξόδων ή ζημιών.

Την 31 Ιανουαρίου 2020, η Έκτακτη Γενική Συνέλευση (ΕΓΣ) των μετόχων της Τράπεζας αποφάσισε, μεταξύ άλλων, α) την έγκριση της προαναφερθείσας διάσπασης με την απόσχιση του τραπεζικού κλάδου της Eurobank και τη σύσταση νέας εταιρείας-πιστωτικού ιδρύματος με την επωνυμία «Τράπεζα Eurobank Ανώνυμη Εταιρεία», β) την έγκριση του Σχεδίου Διάσπασης καθώς και του Καταστατικού της Επωφελούμενης, όπως εγκρίθηκαν από το Δ.Σ. της Τράπεζας και γ) την προσαρμογή του Καταστατικού της Διασπώμενης εταιρείας, η οποία θα παύσει να είναι πιστωτικό ίδρυμα, με αλλαγή του σκοπού και της επωνυμίας της, όπως επίσης εγκρίθηκε από το Δ.Σ. της Τράπεζας.

Με την ολοκλήρωση της διάσπασης (δηλαδή την ημέρα καταχώρησης στο ΓΕΜΗ της σχετικής εγκριτικής απόφασης της αρμόδιας αρχής), θα λάβουν χώρα τα ακόλουθα: α) Η Επωφελούμενη θα ιδρυθεί και η Διασπώμενη θα καταστεί μέτοχος της Επωφελούμενης μέσω της απόκτησης του συνόλου των μετοχών που θα εκδώσει η Επωφελούμενη και συγκεκριμένα 3.683.244.830 κοινές ονομαστικές μετοχές ονομαστικής αξίας € 1,10 εκάστη και β) η Επωφελούμενη θα υποκαταστήσει τη Διασπώμενη ως καθολική διάδοχος στο σύνολο των μεταβιβαζόμενων σε αυτήν στοιχείων ενεργητικού και παθητικού, όπως αυτά αποτυπώνονται στον ισολογισμό Μετασχηματισμού του αποσχιζόμενου κλάδου και διαμορφώνονται μέχρι την ημέρα ολοκλήρωσης της διάσπασης.

Η ολοκλήρωση της διάσπασης, αναμένεται να λάβει χώρα μέχρι το τέλος Μαρτίου του 2020 υπό την αίρεση της λήψης των αναγκαίων εγκρίσεων από τις αρμόδιες Αρχές.

44. Γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού

Πληροφορίες σχετικά με λοιπά γεγονότα μετά την ημερομηνία ισολογισμού αναφέρονται στις εξής σημειώσεις:

Σημείωση 2.1 - Πλαίσιο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων
Σημείωση 4 - Διαχείριση ιδίων κεφαλαίων
Σημείωση 5.2 - Παράγοντες Χρηματοοικονομικού Κινδύνου
Σημείωση 23 - Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρείες
Σημείωση 34 - Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους
Σημείωση 39 - Υβριδικά κεφάλαια
Σημείωση 42 - Ενδεχόμενες υποχρεώσεις και λοιπές δεσμεύσεις
Σημείωση 43 - Εταιρικός Μετασχηματισμός- Διάσπαση με απόσχιση κλάδου

45. Συνδεόμενα μέρη

Τον Μάιο του 2019, σε συνέχεια της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας στο πλαίσιο της συγχώνευσης με απορρόφηση της Grivalia Properties Α.Ε.Ε.Α.Π (σημ. 24), το ποσοστό των κοινών μετοχών με δικαίωμα ψήφου της Τράπεζας που κατέχει το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ) μειώθηκε από 2,38% σε 1,40%. Το ΤΧΣ θεωρείται ότι συνεχίζει να ασκεί ουσιώδη επιρροή στην Τράπεζα βάσει των διατάξεων που προβλέπει ο Νόμος 3864/2010, όπως είναι σε ισχύ και της σύμβασης πλαισίου συνεργασίας την οποία έχει υπογράψει η Τράπεζα με το ΤΧΣ. Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα του ΤΧΣ βάσει του προαναφερθέντος πλαισίου παρέχονται στην ενότητα «Έκθεση διαχείρισης και δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης» των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019.

Η Τράπεζα πραγματοποιεί τραπεζικές συναλλαγές με τα συνδεόμενα μέρη μέσα στα συνήθη πλαίσια των εργασιών της και σε καθαρά εμπορική βάση. Οι συναλλαγές αυτές περιλαμβάνουν δάνεια, καταθέσεις και εγγυήσεις. Επιπλέον, μέσα στα συνήθη πλαίσια των επενδυτικών τραπεζικών εργασιών της, η Τράπεζα ενδέχεται να κατέχει χρεωστικούς και συμμετοχικούς τίτλους των συνδεόμενων μερών.

Τα υπόλοιπα των συναλλαγών με: (α) τις θυγατρικές, (β) τα βασικά μέλη της Διοίκησης (ΒΜΔ) και τις εταιρείες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από ΒΜΔ καθώς και (γ) τις συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες, και τα αντίστοιχα έσοδα και έξοδα παρουσιάζονται παρακάτω:

	31 Δεκεμβρίου 2019			31 Δεκεμβρίου 2018		
	Θυγατρικές [2] € εκατ.	**ΒΜΔ [1] και εταιρείες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από ΒΜΔ € εκατ.**	**Συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες € εκατ.**	Θυγατρικές € εκατ.	ΚΜΡ [1] και Εταιρείες που ελέγχονται ή ελέγχονται από κοινού από ΒΜΔ € εκατ.	Συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες € εκατ.
Δάνεια και απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα [3]	**752,25**	-	-	1.263,38	-	-
Τίτλοι εμπορικού χαρτοφυλακίου	**0,62**	-	-	-	-	-
Απαιτήσεις από παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	**19,24**	-	-	4,56	-	
Χαρτοφυλάκιο επενδυτικών τίτλων	-	-	-	0,46	-	-
Δάνεια και απαιτήσεις από πελάτες [3]	**1.435,85**	**6,16**	**11,60**	1.370,91	7,19	0,83
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	**10,89**	-	**9,80**	5,18	-	6,86
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	**3.432,26**	-	-	3.082,19	-	-
Υποχρεώσεις από παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	**2,03**	-	-	5,03	-	-
Υποχρεώσεις προς πελάτες	**294,24**	**13,86**	**46,83**	405,53	3,35	44,40
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	-	-	-	6,72	-	-
Λοιπές υποχρεώσεις [3]	**294,99**	-	**3,21**	299,47	-	1,88
Καθαρά έσοδα από τόκους	**(4,47)**	**0,01**	**(4,25)**	(4,26)	0,04	(6,77)
Καθαρά έσοδα από τραπεζικές αμοιβές και προμήθειες	**(0,59)**	-	**18,09**	7,28	-	12,78
Έσοδα από μερίσματα	**130,00**	-	**11,00**	105,60	-	16,08
Αποτελέσματα χαρτοφυλακίου συναλλαγών	**(0,47)**	-	**0,25**	0,26	-	0,23
Αποτελέσματα από επενδυτικούς τίτλους	-	-	-	-	-	0,31
Λοιπά λειτουργικά έσοδα/(έξοδα)	**8,96**	**(7,61)**	**(22,81)**	2,40	-	(22,70)
Λοιπές ζημιές απομείωσης και προβλέψεις (σημ. 13)	**(30,00)**	-	-	(34,00)	-	-
Προβλέψεις για πιστωτικούς κινδύνους από δάνεια και απαιτήσεις και αμοιβές είσπραξης απαιτήσεων	**(44,66)**	-	**(4,79)**	(39,40)	-	(10,58)
Εκδοθείσες εγγυήσεις [4]	**598,45**	**0,01**	**2,00**	515,83	-	-
Ληφθείσες εγγυήσεις	-	**0,03**	-	-	0,03	-

[1] Περιλαμβάνονται τα βασικά μέλη της Διοίκησης της Τράπεζας και τα στενά συγγενικά τους πρόσωπα.

[2] Οι αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου και οι λοιπές συναλλαγές με θυγατρικές παρουσιάζονται στις σημειώσεις 11 και 23.

[3] Επιπρόσθετα την 31 Δεκεμβρίου 2019, έχουν εκδοθεί € 0,7 δις εγγυήσεις σχετικά με δάνεια που χορηγούν θυγατρικές με τραπεζική δραστηριότητα, για τις οποίες ισόποση δεσμευμένη κατάθεση περιλαμβάνεται παραπάνω στις «Απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα» (2018: € 1,2 δις).

[4] Το ποσό των € 7,61 εκατ. για τις εταιρείες που ελέγχονται από ΒΜΔ σχετίζεται με τη σύμβαση παροχής υπηρεσιών με την Grivalia Management Company S.A. (σημ. 24).

Για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2019, δεν υπήρξαν σημαντικές συναλλαγές με το ΤΧΣ. Επιπλέον, την 31 Δεκεμβρίου 2019 τα δάνεια, μετά από προβλέψεις, που δόθηκαν σε εταιρείες οι οποίες ελέγχονται από την Τράπεζα βάσει σχετικών συμφωνητικών ενεχυρίασης των μετοχών τους (σημ. 23) ήταν € 3 εκατ. (2018: € 3,3 εκατ.).

Το 2019, η Τράπεζα προχώρησε στην αγορά δανείων στο αποσβέσιμο κόστος λογιστικής αξίας € 280 εκατ. και δανείων στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων αξίας € 4 εκατ. από την θυγατρική της εταιρεία ERB New Europe Funding II B.V.

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης του ανακτήσιμου ποσού της χρηματοδότησης της Τράπεζας προς τις θυγατρικές, τις συγγενείς εταιρείες και τις κοινοπραξίες της, αναγνωρίστηκε ζημιά απομείωσης ποσού € 26 εκατ., αναφορικά με τα δάνεια, απαιτήσεις και δεσμεύσεις που σχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο της Τράπεζας, προς τις θυγατρικές, τις συγγενείς εταιρείες και τις

κοινοπραξίες της, κυρίως για να αντικατοπτριστεί η λογιστική αξία των δανειακών τους χαρτοφυλακίων. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, οι αντίστοιχες προβλέψεις απομείωσης ανήλθαν σε € 280 εκατ. (2018: € 300 εκατ.).

Μετά την ολοκλήρωση της συγχώνευσης της Eurobank με την Grivalia Properties Α.Ε.Ε.Α.Π. (σημ. 24), ο όμιλος Fairfax αύξησε το ποσοστό συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο της Τράπεζας, το οποίο την 31 Δεκεμβρίου 2019 ανέρχεται στο 31,27%. Την 31 Δεκεμβρίου 2019, τα υπόλοιπα των συναλλαγών της Τράπεζας με τον όμιλο Fairfax αφορούν κυρίως δάνεια που έχουν χορηγηθεί ύψους € 0,02 εκατ., καταθέσεις € 3,7 εκατ. και δοθείσες εγγυήσεις € 0,4 εκατ.

Παροχές προς τα βασικά μέλη της Διοίκησης (μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και λοιπά βασικά μέλη της Διοίκησης της Τράπεζας)

Οι αμοιβές των βασικών μελών της Διοίκησης που αφορούν σε βραχυπρόθεσμες παροχές ανέρχονται σε € 6,42 εκατ. (2018: € 6,49 εκατ.), ενώ εκείνες που αφορούν σε μακροπρόθεσμες παροχές ανέρχονται σε € 1,01 εκατ. (2018: € 1,54 εκατ.). Επιπλέον, την 31 Δεκεμβρίου 2019 η Τράπεζα έχει σχηματίσει μια υποχρέωση καθορισμένων παροχών για τα ΒΜΔ ποσού € 1,70 εκατ. (2018: € 1,68 εκατ.), ενώ το αντίστοιχο κόστος για τη χρήση στην κατάσταση αποτελεσμάτων ανέρχεται σε € 0,29 εκατ. και οι αναλογιστικές ζημιές οι οποίες αναγνωρίστηκαν στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση σε € 0,17 εκατ. (2018: € 0,09 εκατ. στην κατάσταση αποτελεσμάτων).

46. Εξωτερικοί Ελεγκτές

Η Τράπεζα έχει υιοθετήσει Πολιτική για την Ανεξαρτησία των Εξωτερικών Ελεγκτών στην οποία ορίζονται, μεταξύ άλλων, οι επιτρεπόμενες και μη επιτρεπόμενες υπηρεσίες που μπορούν να παρασχεθούν από τους ελεγκτές της Τράπεζας, πέρα από τις υπηρεσίες υποχρεωτικού τακτικού ελέγχου. Για οποιεσδήποτε τέτοιες υπηρεσίες που υφίσταται πρόθεση να ανατεθούν στους ελεγκτές της Τράπεζας, υπάρχουν συγκεκριμένοι ελεγκτικοί μηχανισμοί προκειμένου η Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας να διασφαλίζει ότι υπάρχει ικανοποιητική ισορροπία μεταξύ των ελεγκτικών και των μη ελεγκτικών εργασιών.

Οι συνολικές αμοιβές που κατέβαλλε η Τράπεζα στον κύριο ανεξάρτητο ελεγκτή KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές για ελεγκτικές και λοιπές υπηρεσίες που της παρασχέθηκαν αναλύονται ως ακολούθως:

	2019	2018
	€ εκατ.	€ εκατ.
Τακτικός έλεγχος [1]	**(1,1)**	(1,2)
Φορολογικό πιστοποιητικό	**(0,2)**	(0,2)
Λοιπές ελεγκτικές υπηρεσίες	**(0,3)**	(0,1)
Μη ελεγκτικές υπηρεσίες	**(0,1)**	(0,1)
Σύνολο	**(1,7)**	(1,6)

[1] *Περιλαμβάνει αμοιβές για τον υποχρεωτικό έλεγχο των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας.*

Σημειώνεται ότι, οι αμοιβές για τις μη ελεγκτικές υπηρεσίες του τακτικού ελεγκτή της Τράπεζας KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε. Ελλάδα, ανήλθαν σε € 0,1 εκατ.

47. Διοικητικό Συμβούλιο

Το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) εξελέγη από την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας (ΤΓΣ) την 10 Ιουλίου 2018, για θητεία τριών ετών, η οποία θα λήξει την 10 Ιουλίου 2021 παρατεινόμενη μέχρι τη λήξη της προθεσμίας εντός της οποίας θα συνέλθει η ΤΓΣ για το έτος 2021.

Επιπρόσθετα:

- Το Δ.Σ. της Τράπεζας με τις από 29 Μαρτίου και 1 Απριλίου 2019 αποφάσεις του, όρισε τον κ. Γεώργιο Ζανιά ως νέο μη εκτελεστικό μέλος και Πρόεδρο του Δ.Σ., σε αντικατάσταση του παραιτηθέντος Προέδρου κ. Ν. Καραμούζη. Η εκλογή του κ. Γεωργίου Ζανιά ανακοινώθηκε στην Έκτακτη Γενική Συνέλευση των Μετόχων της Τράπεζας (ΕΓΣ) την 5 Απριλίου 2019 και η θητεία αυτού θα λήξει ταυτόχρονα με τη θητεία των υπολοίπων μελών του Δ.Σ.
- Κατόπιν της παραίτησης της κας Lucrezia Reichlin, με ισχύ από την 1 Απριλίου 2019, το Δ.Σ. της Τράπεζας αποφάσισε την 1 Απριλίου 2019 τη μη αντικατάστασή της και τη συνέχιση της διαχείρισης και εκπροσώπησης της Τράπεζας από το Δ.Σ. χωρίς την αντικατάστασή της.
- Η ΕΓΣ των Μετόχων της Τράπεζας κατά τη συνεδρίαση της την 5 Απριλίου 2019 ενέκρινε την εκλογή του κ. Νικολάου Μπέρτσου ως νέου ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του Δ.Σ. της Τράπεζας, η θητεία του οποίου θα λήξει

ταυτόχρονα με τη θητεία των υπολοίπων μελών του Δ.Σ. Την ίδια ημέρα (5 Απριλίου 2019) το Δ.Σ. αποφάσισε την συγκρότησή του σε σώμα.

- Το Δ.Σ. με την από 31 Ιουλίου 2019 απόφασή του, διόρισε τον κ. Κωνσταντίνο Αγγελόπουλο ως νέο εκπρόσωπο του ΤΧΣ στο ΔΣ της Eurobank σε αντικατάσταση της παραιτηθείσας κας Αικατερίνης Μπερίτση, σύμφωνα με τις διατάξεις που προβλέπει ο Νόμος 3864/2010 και της σύμβασης πλαισίου συνεργασίας την οποία έχει υπογράψει η Eurobank με το ΤΧΣ.
- Το Δ.Σ. με την από 16 Δεκεμβρίου 2019 απόφασή του, διόρισε τον κ. Δημήτριο Μίσκου ως νέο εκπρόσωπο του ΤΧΣ στο ΔΣ της Eurobank σε αντικατάσταση του αποχωρήσαντος κ. Κωνσταντίνου Αγγελόπουλου, σύμφωνα με τις διατάξεις που προβλέπει ο Νόμος 3864/2010 και της σύμβασης πλαισίου συνεργασίας την οποία έχει υπογράψει η Eurobank με το ΤΧΣ.

Κατόπιν των ανωτέρω, η σύνθεση του Δ.Σ. έχει ως εξής :

Γ. Ζανιάς	Πρόεδρος, Μη Εκτελεστικό μέλος
Γ. Χρυσικός	Αντιπρόεδρος, Μη Εκτελεστικό μέλος
Φ. Καραβίας	Διευθύνων Σύμβουλος
Σ. Ιωάννου	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Θ. Καλαντώνης	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Κ. Βασιλείου	Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
B. P. Martin	Μη Εκτελεστικό μέλος
Ν. Μπέρτσος	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
R. Boucher	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
R. Kakar	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
J. Mirza	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
G. Myhal	Μη Εκτελεστικό Ανεξάρτητο μέλος
Δ. Μίσκου	Μη Εκτελεστικό μέλος (εκπρόσωπος του ΤΧΣ σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 3864/2010)

Αθήνα, 12 Μαρτίου 2020

Γεώργιος Π. Ζανιάς	**Φωκίων Χ. Καραβίας**	**Χάρης Β. Κοκολογιάννης**
Α.Δ.Τ. ΑΙ - 414343	Α.Δ.Τ. ΑΙ - 677962	Α.Δ.Τ. ΑΝ - 582334
ΠΡΟΕΔΡΟΣ	ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ	ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ FINANCE ΟΜΙΛΟΥ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ		GROUP CHIEF FINANCIAL OFFICER

VII. Ηλεκτρονική διεύθυνση ανάρτησης πληροφοριών ενοποιούμενων εταιρειών

Η ηλεκτρονική διεύθυνση διαδικτύου, όπου αναρτώνται οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις χρήσεως 2019, οι εκθέσεις ελέγχου των ορκωτών ελεγκτών λογιστών και οι εκθέσεις του διοικητικού συμβουλίου των ανωνύμων εταιριών, οι οποίες ενοποιούνται και δεν είναι εισηγμένες και οι οποίες αντιπροσωπεύουν αθροιστικά ποσοστό μεγαλύτερο από 5% του ενοποιημένου κύκλου εργασιών ή του ενοποιημένου ενεργητικού ή των ενοποιημένων αποτελεσμάτων μετά την αφαίρεση της αναλογίας των μετοχών της μειοψηφίας, είναι: www.eurobank.gr

VIII.	**Πληροφόρηση του ομίλου της Τράπεζας Eurobank Ergasias A.E. για την περίοδο 1.1-31.12.2019 βάσει του άρθρου 6 του ν. 4374/2016**

ΠΑΡΟΧΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ EUROBANK ERGASIAS A.E.
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 01/01 - 31/12/2019 ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΟΥ Ν.4374/2016

ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΣΕ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΒΑΣΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟ 1 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΟΥ Ν.4374/2016 ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ / ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ	ΠΟΣΑ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ
1984 PRODUCTIONS A.E.	16.200,00
24 MEDIA ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ A.E.	23.500,00
A.S.M. PUBLICATIONS P.C.	11.000,00
ABP ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ι.Κ.Ε.	9.600,00
ADWEB LTD	1.040,00
ALPHA ΔΟΡΥΦΟΡΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ A.E.	465.259,64
ALPHA ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ A.E.	14.841,80
ANTENNA TV A.E.	445.796,79
ART SAVY ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ι.Κ.Ε.	5.000,00
BANKINGNEWS A.E.	64.000,00
BOULEVARD FREE PRESS Ι.Κ.Ε.	3.060,00
BRAINWAY A.E.	3.020,00
CREATIVE INTERNET SERVICES ΜΟΝ. Ε.Π.Ε.	10.800,00
CRETALIVE ΜΟΝ. Ε.Π.Ε.	19.000,00
DAM ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ A.E.	16.466,00
DG NEWSAGENCY A.E.	30.333,33
DIMERA ΕΚΔΟΤΙΚΗ A.E.	32.040,00
DITIONE LIMITED ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Ε.Ε.	8.000,00
DOCUMENTO MEDIA ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ι.Κ.Ε.	76.900,00
DPG DIGITAL MEDIA A.E.	30.333,33
ETHOS MEDIA A.E.	8.950,00
EXCESS ΜΟΝ.Ε.Π.Ε.	300,00
FAROSNET ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ A.E.	15.700,00
FINANCIAL MARKETS VOICE ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	10.000,00
FMW FINANCIAL MEDIA WAY	1.000,00
FORTHNET MEDIA A.E.	92.278,25
FREED A.E. ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ	26.125,00
FRONTSTAGE ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΗ A.E.	29.522,71
GREEN BOX ΕΚΔΟΤΙΚΗ A.E.	20.100,00
HAZLIS AND RIVAS COMMUNICATIONS LTD	5.000,00
ICAP A.E.	7.450,00
IDENTITY A.E.	6.000,00
INFINITAS ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	1.779,00
INTERBUS A.E.	111.420,00
INTERNATIONAL RADIO NETWORKS A.E.	7.088,20
J.O. INFOCENT ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΜΟΝ. Ε.Π.Ε.	6.000,00
J.P. COMMUNICATIONS E.E.	1.500,00
KISS ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ	21.472,86
KONTRA MEDIA ΜΜΕ A.E.	29.513,41
LEFT MEDIA A.E.	1.584,00
LIQUID MEDIA A.E.	30.450,00
LOVE RADIO BROADCASTING A.E.	12.096,77
M PRESS ΕΚΔΟΤΙΚΗ A.E.	121,00
MADEINGREECE E.E.	4.500,00
MARATHON PRESS Ι.Κ.Ε.	6.500,00
MARKETING AND MEDIA SERVICES ΜΟΝ. Ι.Κ.Ε.	10.000,00
MEDIA DIVERSITY Ι.Κ.Ε.	300,00
MEDIA2DAY ΕΚΔΟΤΙΚΗ A.E.	136.500,00
MINDTHEGAP MEDIA COMMUNICATIONS ΜΟΝ. Ι.Κ.Ε.	8.000,00
MONOCLE MEDIA LAB MONONEWS Ι.Κ.Ε.	41.000,00
NEW MEDIA NETWORK SYNAPSIS S.A.	84.700,00
NEWPOST PRIVATE COMPANY	44.000,00
NEWSIT Ε.Π.Ε.	76.285,00
NEWSMEDIA Ι.Κ.Ε.	4.900,00
NOTICE CONTENT & SERVICES ΜΟΝ. Ι.Κ.Ε.	2.650,00
OLIVE MEDIA A.E.	31.600,00
ONLINE TECHPRESS ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ε.Π.Ε.	3.600,00
PERFECT MEDIA ADVERTISING ΜΙΚΕ	70.000,00
PREMIUM A.E.	44.000,00
PRIME APPLICATIONS A.E.	34.200,00
R MEDIA ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ε.Ε.	1.000,00
RADIO PLAN BEE Ι.Κ.Ε.	3.618,00
REAL MEDIA A.E.	39.980,00
REPORT PRIVATE COMPANY	8.000,00
SABD ΕΚΔΟΤΙΚΗ A.E.	91.600,00
SARONIC GLAM Ι.Κ.Ε.	3.000,00
SFERA RADIO A.E.	21.470,40
SMART PRESS ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ A.E.	2.300,00
SPORTDOG Ι.Κ.Ε.	11.210,00
SPORTNEWS ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ A.E.	12.240,00
SPOT Ο.Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ	1.500,00

ΠΑΡΟΧΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ EUROBANK ERGASIAS A.E.
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 01/01 - 31/12/2019 ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΟΥ Ν.4374/2016

ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΣΕ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΒΑΣΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟ 1 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΟΥ Ν.4374/2016 ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ / ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ	ΠΟΣΑ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ
STAR A.E. ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	17.998,20
TELIA COMMUNICATIONS A.E.	2.400,00
THE TOC DIGITAL MEDIA ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ A.E.	30.150,00
TYPOS MEDIA E.Π.E.	3.000,00
WALL STREET FINANCE I.K.E.	8.400,00
WAVE MEDIA OPERATIONS I.K.E.	750,00
WORLD TWENTY FOUR SEVEN E.E.	17.500,00
ΑΔΕΣΜΕΥΤΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ I.K.E.	3.000,00
ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ Π. & ΣΙΑ A.E.	3.791,04
ΑΘΕΝΣ ΒΟΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ & ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	21.480,00
ΑΘΗΝΑΪΚΟ -ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ	23.200,00
ΑΚΟΗ A.E.	13.991,97
ΑΚΡΙΤΕΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	196,00
ΑΛΤΕΡ ΕΓΚΟ ΜΜΕ A.E.	453.126,40
ΑΛΦΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΕΠΙΧ/ΚΟΣ ΟΡΓ. ΔΙΕΘΝΗΣ ΥΠΗΡ. A.E.	1.024,75
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ A.E.	77.496,00
ΑΝΤΑΡΗΣ I.K.E.	2.000,00
ΑΣΛΑΝΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	5.000,00
ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ A.E.	6.500,00
ΒΑΣΙΛΑΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ	17.415,00
ΒΕΡΓΙΝΑ ΥΒΡΙΔΙΚΗ A.E.	5.000,00
ΒΟΡΕΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ A.E.	6.900,00
ΒΟΥΛΓΑΡΙΔΟΥ ΧΡΥΣΑ	1.000,00
Γ. ΣΗΜΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ Ο.Ε.	645,16
ΓΕΝΙΚΕΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧ. A.E.	14.874,92
Δ.ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	4.000,00
ΔΕΣΜΗ A.E.E.	42.099,90
ΔΗΜ.ΕΤ.ΠΛΗΡ. ΘΕΑΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (TV 100 ΘΕΣΣΛΟΝΙΚΗ)	2.988,00
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ	4.786,20
ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	10.000,00
ΔΙΦΩΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ A.E.	3.427,20
ΔΟΥΣΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	20.000,00
ΔΥΑΔΙΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ Ε.Ε.	6.000,00
ΔΥΟ ΔΕΚΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	27.000,00
ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΝΩΝΥΜΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ	534.428,73
ΕΚΔΟΣΕΙΣ 1908 I.K.E.	24.000,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΡΚΥΡΑ A.E.	800,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΟ ΧΡΗΜΑ A.E.	60.000,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ A.E.	344.568,60
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΡΕΥΜΑΤΑ A.E.	8.000,00
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗ A.E.	3.250,00
ΕΚΔΟΤΙΚΗ A.E. ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ	1.040,00
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΗ A.E.	81.790,00
ΕΛΛΗΝ.ΕΠΙΧ.ΕΚΔΟΣ.& ΟΠΤΙΚΟΑ.ΜΕΣΩΝ ΕΠΙΚ.A.E. ΑΙΡΛΙΝΚ	16.313,00
ΕΛΝΑΒΙ Ε.Π.Ε.	800,00
ΕΝΙΚΟΣ A.E.	47.540,00
ΕΝΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ A.E.Β.Ε.Τ.	10.000,00
ΕΞΕΡΕΥΝΗΤΗΣ ΕΞΠΛΟΡΕΡ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	38.350,00
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΑΧΑΙΑΣ Μ. I.K.E.	3.000,00
ΕΡΙΝΥΑ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΜΟΝ. I.K.E.	8.500,00
ΕΣΤΙΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΜΜΕ A.E.	104.000,00
ΕΥΡΩΠΗ ΕΝΑ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ A.E.	804,00
ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΕΣΤΙΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	35.173,42
ΖΟΥΓΚΛΑ ΤΖΙ-ΑΡ A.E.	66.000,00
Η ΑΥΓΗ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ & ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ A.E.	44.000,00
ΗΧΟΣ & ΡΥΘΜΟΣ A.E.	17.898,60
ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΣΠΥΡ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ	6.750,00
ΘΕΣΣΑΛΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ A.E.	8.512,31
Ι. ΔΙΟΝΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ Ε.Ε.	21.500,00
ΙΚΑΡΟΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ A.E.	55.102,30
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΕΥΝΩΝ & ΜΕΛΕΤΩΝ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ	2.900,00
ΙΟΝΙΑΝ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ A.E.	3.000,00
ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΙΧΕΛΑΚΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	6.000,00
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ A.E.	402.194,51
ΚΑΠΙΤΑΛ.GR A.E.	139.676,67
ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	990,00
ΚΑΡΑΝΤΖΟΥΝΗΣ Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1.500,00
ΚΑΣΤΟΡΙΝΗ-ΤΟΜΕΛΙΤΟΥ Ι.	2.059,00
ΚΑΤΣΩΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	1.500,00
ΚΟΣΜΟΣ Ε.Π.Ε.	3.000,00

ΠΑΡΟΧΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ EUROBANK ERGASIAS Α.Ε.
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 01/01 - 31/12/2019 ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΟΥ Ν.4374/2016

ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΣΕ ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΒΑΣΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟ 1 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΟΥ Ν.4374/2016 ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ / ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ	ΠΟΣΑ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ
ΚΟΣΜΟΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ Α.Ε.	489,75
ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	6.000,00
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΓΔΑΝΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	1.692,30
ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ι.Κ.Ε.	6.000,00
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ Α.Ε.	1.000,00
ΜΑΝΕΣΙΩΤΗΣ ΝΙΚ.- ΨΩΜΙΑΔΗΣ ΚΩΝ. Ο.Ε.	14.400,00
ΜΑΡΙΑ ΒΑΣΙΛΑΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Μ.Ε.Π.Ε.	3.500,00
ΜΑΡΙΝΑ Γ. ΤΟΥΛΑ & ΣΙΑ Ο.Ε.	1.200,00
ΜΕΤΡΟΝ ΑΡΙΣΤΟΝ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΟΝ. Ε.Π.Ε.	1.000,00
ΜΕΤΡΟΝΤΗΛ ΜΟΝ Ι.Κ.Ε.	5.385,60
ΜΠΕΧΛΙΒΑΝΟΣ Ι. ΧΡΗΣΤΟΣ	5.600,00
ΜΠΟΥΣΙΑΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ Ε.Π.Ε.	10.302,40
N.K. MEDIA GROUP Ε.Π.Ε.	39.912,99
ΝΕΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.	338.648,15
ΝΕΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ Ε.Π.Ε.	49.000,00
ΝΕΟΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ Ε.Π.Ε. (ΕΦΗΜ.ΛΟΓΟΣ)	52,42
ΝΟΗΣΙΣ Ι.Κ.Ε.	15.040,00
ΝΣΚ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ε.Π.Ε.	7.600,00
ΟΚΤΑΣ MEDIA Ι.Κ.Ε.	1.500,00
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	44.866,03
ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΚΙΒΩΤΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.	2.000,00
Π.Δ.ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ε.Π.Ε.	12.195,16
ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.	9.999,81
ΠΑΛΟ ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ Ε.Π.Ε.	25.165,03
ΠΑΠΑΛΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	8.051,00
ΠΑΠΑΣΤΑΜΟΥΛΟΣ Δ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ	2.000,00
ΠΑΡΑ ΕΝΑ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ Ε.Π.Ε.	59.500,00
ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.	28.920,00
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ ΠΑΤΡΩΝ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.	18.500,00
ΠΟΛΙΤΗΣ Ο.Ε.	854,70
ΠΟΛΙΤΗ-ΣΙΑΦΑΚΑ ΜΑΡΙΕΛΙΖΕ-ΒΑΣΙΛΙΚΗ	3.000,00
ΠΡΟΤΑΓΚΟΝ Α.Ε.	27.000,00
ΡΑΓΚΑΒΗΣ ΧΡ. ΚΩΝ/ΝΟΣ	806,45
ΡΑΔΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ Α.Ε.	8.318,99
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Α.Ε. -"EASY 97.2"	7.396,20
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Α.Ε. -"ΣΥΡΟΣ Τ.V.1"	261,00
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ Α.Ε.	135.520,00
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ Α.Ε.	196,00
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ-"ΙΡΙΔΑ Α.Ε."	252,00
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ Α.Ε.	92.790,91
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΚΑΒΑΛΑΣ Α.Ε.	181,60
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΚΙΛΚΙΣ Α.Ε.	3.536,40
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ Α.Ε. SPORT TV	18.208,90
ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΕΣ Α.Ε	15.359,40
ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ Α.Ε.	18.451,32
Σ.ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ-ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΔΙΚΤΥΑΚΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΜΟΝ. Ε.Π.Ε.	7.000,00
ΣΑΡΙΣΑ Ε.Π.Ε.	10.800,00
ΣΕΛΑΝΑ Α.Ε.	8.000,00
ΣΙΝΕ ΝΙΟΥΖ Α.Ε.	14.445,00
ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.Β.Ε.-"ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ"	4.400,00
ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	5.500,00
ΣΥΡΓΚΑΝΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	1.600,00
ΤΟ ΚΟΥΤΙ ΤΗΣ ΠΑΝΔΩΡΑΣ MEDIA Ε.Ε.	24.000,00
ΤΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ Ι.Κ.Ε.	6.000,00
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΒΗΜΑ ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	2.700,00
ΦΕΛΝΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΜΕΠΕ	8.500,00
ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	84.000,00
ΦΟΞ ΝΕΤΓΟΥΟΡΚΣ ΓΚΡΟΥΠ Α.Ε.	21.339,00
ΦΩΤΑΓΩΓΟΣ Ε.Π.Ε.	1.600,00
ΧΑΤΖΗΗΛΙΑΔΗΣ Κ.Μ. & ΣΙΑ Ε.Ε.	5.835,14
ΧΡΥΣΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.	6.334,00
ΣΥΝΟΛΟ	**6.756.085,02**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:
1. Δεν συμπεριλαμβάνονται επιβαρύνσεις υπέρ Ελληνικού Δημοσίου (Φ.Π.Α., Ειδικός Φόρος Τηλεόρασης) και υπέρ τρίτων, συνολικού ποσού € 1.469.082,57.

ΠΑΡΟΧΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ EUROBANK ERGASIAS A.E.
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 01/01 - 31/12/2019 ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΟΥ Ν.4374/2016

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ 2 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΟΥ Ν.4374/2016 ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ	ΠΟΣΑ ΠΡΟΦΟΡΩΝ
1ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ*	4.303,55
ACTION AID ΕΛΛΑΣ	5.590,00
BLUE RIBBON A.M.K.E.	30.000,00
CAPITAL LINK FORUM, INC	10.010,80
COEURS POUR TOUS HELLAS	12.000,00
ETHOS MEDIA A.E.	2.000,00
EUROPEAN BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT	7.500,00
EXCESS ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ε.Π.Ε.	300,00
GEO ROUTES CULTURAL INSTITUTE ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	8.000,00
GREEN BOX ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	10.000,00
HAZLIS AND RIVAS COMMUNICATIONS LTD	10.000,00
HELLENIC RADIATION DOSIMETRY I.K.E.	20.000,00
INFORMA UK LIMITED	20.000,00
INSESSION EVENTS ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ	2.000,00
INTERNATIONAL FOUNDATION FOR GREECE	3.720,00
INTERSPORT ATHLETICS AEE	2.000,00
MANTIS BUSINESS INNOVATION I.K.E.	7.000,00
MARKETING GREECE A.E.	50.000,00
MDA ΕΛΛΑΣ-ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ	500,00
MINDSPACE A.M.K.E.	5.000,00
MK SAILING LIMITED	55.000,00
OFFSEC SERVICES LIMITED	1.032,87
PALLADIAN COMMUNICATIONS SPECIALIST	14.000,00
PUBLIC AFFAIRS & NETWORKS ΜΟΝ/ΠΗ I.K.E.	7.000,00
QUESTEX LLC	15.000,00
RELOAD GREECE FOUNDATION	12.000,00
ST. ANTONY'S COLLEGE	29.157,92
THE CUBE WORKSPACE M.I.K.E.	1.000,00
TRAFIGURA MAR.VENTURES LTD-ΥΠ/ΜΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	2.000,00
UNIVERSITY OF NICOSIA	12.500,00
URBAN LAND INSTITUTE	3.000,00
WORLD HUMAN FORUM	3.000,00
ΑΓΙΑ ΦΙΛΟΘΕΗ Η ΑΘΗΝΑΙΑ- ΕΣΤΙΑ ΚΟΡΙΤΣΙΟΥ	250,00
ΑΘΗΝΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΤΙΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ Ν.Π.Ι.Δ.	1.000,00
ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΘΗΡΑΣ	2.000,00
ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΜΕΣΟΤΟΠΟΥ ΛΕΣΒΟΥ	1.500,00
ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΩΦΩΝ-ΒΑΡΥΚΟΩΝ Ν.ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	2.000,00
ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΝΕΟΥ ΒΟΥΤΖΑ- Η ΠΡΟΟΔΟΣ	3.000,00
ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΝΕΟΥ ΒΟΥΤΖΑ-Η ΠΡΟΟΔΟΣ*	9.646,00
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΟΛΥΜΒΗΣΗΣ I.K.E.	10.000,00
ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΙΔΡΥΜΑ FULBRIGHT	5.000,00
ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΚΟΛΛΕΓΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	6.204,00
ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ ΕΥΑΝΘΙΑ	3.000,00
ΑΠΣ ΔΡΟΜΕΩΝ ΠΙΕΡΙΑΣ ΖΕΥΣ	300,00
ΑΡΓΩ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ Μ.Ε.Π.Ε.	2.040,00
ΒΕΛΟΣ ΣΕΙΛΙΝΓΚ ΝΕΠΑ	15.000,00
ΒΕΡΤΙΚΑΛ ΣΟΛΟΥΣΙΟΝΣ Α.Ε.	10.000,00
ΒΡΕΤΑΝΙΚΗ ΠΡΕΣΒΕΙΑ	1.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΚΡΑΤΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΡΓΟΥΣ	1.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΒΟΛΟΥ*	1.640,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ Γ.ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ*	1.500,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ ΘΩΡΑΚΟΣ ΑΘΗΝΩΝ "Η ΣΩΤΗΡΙΑ"	1.000,00
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΡΟΔΟΥ*	4.741,94
ΓΙΑΤΡΟΙ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ	1.100,00
ΔΕΣΜΟΣ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ	1.300,00
ΔΗΜ.ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ & ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΔΗΜΟΥ ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ-ΕΥΟΣΜΟΥ	500,00
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ*	204,96
ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ	5.000,00
ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΑΛΕΩ	4.000,00
ΔΗΜΟΣ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ	5.000,00
ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ	32.000,00
ΔΗΜΟΣ ΓΛΥΦΑΔΑΣ*	8.000,00
ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΤΑ	9.500,00
ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΤΑ*	4.592,83
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	400,00
ΔΗΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ*	4.032,26
ΔΗΜΟΣ ΚΗΦΙΣΙΑΣ	10.000,00
ΔΗΜΟΣ ΚΗΦΙΣΙΑΣ*	2.400,00
ΔΗΜΟΣ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ	1.000,00
ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΗΣ*	2.016,13

ΠΑΡΟΧΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ EUROBANK ERGASIAS A.E.
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 01/01 - 31/12/2019 ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΟΥ Ν.4374/2016

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ 2 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΟΥ Ν.4374/2016 ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ	ΠΟΣΑ ΠΡΟΦΟΡΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΜΥΚΟΝΟΥ*	4.032,25
ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ*	7.721,00
ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΛΗΝΗΣ	7.200,00
ΔΗΜΟΣ ΠΑΠΑΓΟΥ-ΧΟΛΑΡΓΟΥ*	4.000,00
ΔΗΜΟΣ ΠΕΝΤΕΛΗΣ*	3.283,00
ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ	2.000,00
ΔΗΜΟΣ ΠΥΡΓΟΥ	5.000,00
ΔΗΜΟΣ ΡΑΦΗΝΑΣ-ΠΙΚΕΡΜΙΟΥ*	32.080,00
ΔΗΜΟΣ ΣΠΑΡΤΗΣ*	1.514,11
ΔΗΜΟΣ ΤΕΜΠΩΝ	1.000,00
ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΠΟΛΗΣ	2.500,00
ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΣΑΛΩΝ*	5.643,35
ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ*	938,00
ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΛΑΡΙΣΑΣ	1.600,00
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΠΡΟΟΔΟΥ	806,45
ΕΘΝΙΚΗ ΛΥΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ	49.500,00
ΕΘΝΙΚΟ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	30.000,00
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΕΤΑ	3.225,81
ΕΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓ. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΕΤΣΟΒΙΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ	1.500,00
ΕΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓ/ΣΜΟΣ ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ	6.500,00
ΕΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓ/ΣΜΟΣ ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ	1.200,00
ΕΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓ/ΣΜΟΣ ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ	11.000,00
ΕΚΑΛΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑΙ & ΞΕΝΟΔ.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	3.000,00
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ Ε. ΜΑΝΤΟΥΛΙΔΗ Α.Ε.	8.064,52
ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΕΞΩΡΑΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΒΙΛΛΙΩΝ	1.000,00
ΕΛΛΑ-ΔΙΚΑ ΜΑΣ Α.Μ.Κ.Ε.	5.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΧΑΕ	21.250,00
ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΡΙΖΕΣ	2.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚ/ΣΕΩΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΠΑΙΔΩΝ	2.500,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗΣ & ΤΡΑΥΜΑΤΙΟΛΟΓΙΑΣ	1.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	8.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ	3.500,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΙΠΠΑΣΙΑΣ	10.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΣΗΣ	920.000,02
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	66.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΕΛΑΤΩΝ	5.000,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΑΞΙΑΣ Α.Μ.Κ.Ε.	59.890,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΑΞΙΑΣ Α.Μ.Κ.Ε.*	5.465,00
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΧΩΡΙΟ ΦΙΛΥΡΟ	250,00
ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ	22.150,00
ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ	9.000,00
ΕΛΛΗΝΟ-ΕΛΒΕΤΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ	1.000,00
ΕΛΛΗΝΟ-ΙΣΠΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ*	1.895,16
ΕΛΛΗΝΟ-ΙΤΑΛΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ	5.000,00
ΕΛΠΙΔΑ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΦΙΛΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΚΑΡΚΙΝΟ	230,00
ΕΜΠΟΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	2.000,00
ΕΝΙΑΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ*	234,50
ΕΝΩΣΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ Ν. ΗΛΕΙΑΣ	2.200,00
ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΔΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΩΝ	3.000,00
ΕΝΩΣΗ ΡΟΤΑΡΙΑΝΩΝ ΟΜΙΛΩΝ 2470 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΡΟΤΑΡΥ	2.000,00
ΕΝΩΣΗ ΦΙΛΩΝ Α.Ε.Κ.	276,00
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ*	20.180,43
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	13.000,00
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΒΟΙΩΤΙΑΣ	2.000,00
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΛΕΣΒΟΥ	2.000,00
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΡΕΥΝΩΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	806,45
ΕΡΓΟ Α.Μ.Κ.Ε.	1.500,00
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΧΑΝΙΩΝ Α.Μ.Κ.Ε.	3.225,80
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	17.000,00
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΝΟΣΟΥ ALZHEIMER & ΣΥΝΑΦΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ ΑΘΗΝΩΝ	500,00
ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΕΩΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠ.ΑΘΗΝΩΝ ΑΕ	17.016,13
ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΕΩΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠ.ΑΘΗΝΩΝ ΑΕ*	2.016,13
ΕΤΑΙΡΙΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ	4.000,00
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ	4.500,00
ΕΦΟΡΟΙ ΤΟΥ ΚΟΛΛΕΓΙΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΑ	55.000,00
ΙΑΤΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΛΟΓΟΣ ΑΡΤΑΣ	200,00
ΙΑΤΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΕΙΡΑΙΑ	600,00
ΙΔΡΥΜΑ ΑΣΠΡΕΣ ΠΕΤΑΛΟΥΔΕΣ	1.000,00
ΙΔΡΥΜΑ ΓΕΩΡΓ. & ΑΙΚΑΤΕΡΙΝ.ΧΑΤΖΗΚΩΝΣΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ ΝΕΩΝ Ν.Π.Ι.Δ.	14.760,00
ΙΔΡΥΜΑ ΗΡΑΚΛΗΣ ΚΑΛΛΙΣΘΕΝΗΣ	700,00
ΙΔΡΥΜΑ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ	2.000,00

ΠΑΡΟΧΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ EUROBANK ERGASIAS A.E.
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 01/01 - 31/12/2019 ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΟΥ Ν.4374/2016

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ 2 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΟΥ Ν.4374/2016 ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ	ΠΟΣΑ ΠΡΟΦΟΡΩΝ
ΙΔΡΥΜΑ ΠΕΤΡΟΥ & ΜΑΡΙΑΣ ΚΥΔΩΝΙΕΩΣ	4.250,00
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ*	940,00
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΤΡΙΚΚΗΣ & ΣΤΑΓΩΝ	1.500,00
ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΡΑΦΗΝΑΣ*	700,00
ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΑΡΙΑΣ ΝΑΥΠΛΙΟΥ*	806,44
ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ ΠΗΓΑΔΙΩΝ ΔΡΑΜΑΣ*	806,54
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ & ΕΝΤΑΞΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ & ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ	1.000,00
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΙΔΕΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ	5.000,00
ΚΑΝΕ ΜΙΑ ΕΥΧΗ ΕΛΛΑΔΟΣ	2.800,00
ΚΑΡΡΕΡ ΛΟΥΚΙΑ	5.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΕΙΔΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ "Η ΧΑΡΑ"	12.000,00
ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	5.500,00
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΗ ΥΣΤΕΡΗΣΗ "ΕΣΤΙΑ"	1.000,00
ΚΙΒΩΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ	2.800,00
ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ	1.000,00
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	1.500,00
ΚΟΛΥΜΒΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΠΕΝΤΕΛΗΣ	500,00
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ Ι.Κ.Ε.	3.000,00
ΛΕΣΧΗ ΑΝΔΡΙΩΝ	500,00
ΛΥΚΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ-ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΒΟΛΟΥ	1.000,00
ΜΑΖΙ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ	150,00
ΜΑΪΚΡΟΣΟΦΤ ΕΛΛΑΣ Α.Β.Ε.Ε.	25.000,00
ΜΕΤΚΕ Α.Ε.	300,00
ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΕΤΕΩΡΩΝ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΝΙΤΑΡΙΩΝ Ι.Κ.Ε.	3.000,00
ΜΠΟΤΟΝΑΚΗΣ ΣΟΦΟΚΛΗΣ	403,00
ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ	500,00
ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΚΑΛΑΜΑΚΙΟΥ	1.000,00
ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ Α.Ε.Β.Ε.	2.000,00
ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	100,00
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	5.000,00
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΔΕΛΦΩΝ	15.000,00
ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΜΠΟΡΟΥΜΕ*	1.407,00
ΠΑΙΔΙΚΑ ΧΩΡΙΑ SOS ΕΛΛΑΔΟΣ	3.200,00
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΡΓΥΡ/ΧΟΩΝ-ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΠΩΛΩΝ-ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΩΝ	400,00
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΞΑΓΩΓΕΩΝ	9.500,00
ΠΑΠΑΛΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	3.000,00
ΠΑΠΑΠΕΤΡΟΥ ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ Ε.Ε.	4.000,00
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ-ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	3.000,00
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	10.000,00
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ*	2.000,00
ΠΝΟΗ-ΦΙΛΟΙ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΠΑΙΔΩΝ	12.558,00
ΠΡΟΞΕΝΙΚΟ ΣΩΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ*	1.000,00
ΡΕΘΥΜΝΙΑΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ	1.000,00
ΡΟΔΗΛΙΟΣ ΠΟΔΗΛΑΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΡΟΔΟΥ	1.500,00
ΣΑΝΗ Α.Ε.	20.000,00
ΣΤΟΧΟΣ-ΠΡΟΛΗΨΗ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΡΚΙΝΟΥ	7.000,00
ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ	3.100,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΚΟΛΛΕΓΙΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΑ	17.605,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΝΕΟΠΛΑΣΙΑ ΦΙΛΩΝ & ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ "ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΑΖΙ"	4.000,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ & ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ 4ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΒΟΥΛΑΣ	2.000,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ & ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΑΒΑΛΑΣ	500,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΙΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΝΕΟΠΛ. ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ "Η ΦΛΟΓΑ"	780,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΕΦΑΝΙΑΣ	500,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ & ΕΝΟΙΚΩΝ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ & ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ*	4.768,71
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦ/ΝΤΟΣ ΤΗΝΟΥ	500,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΒΕΡΟΙΑΣ <<ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ>>	1.000,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΛΑΡΙΣΑΣ	500,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ ΙΩΝΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	500,00
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ	5.000,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΖΟΜΕΝΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ	5.000,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΔΙΑΧ/ΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	1.500,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΕΤΕ	130.000,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΞΑΓΩΓΕΩΝ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ	6.000,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΚΙΝΗΤΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ	8.225,81
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΚΙΝΗΤΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ*	4.800,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ	500,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ & ΝΕΟΥΣ	14.040,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΜΙΚΡΩΝ ΟΙΝΟΠΟΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ	3.000,00
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΕΩΝ ΝΟΜΟΥ ΛΑΡΙΣΗΣ "Ο ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ"*	1.500,00

ΠΑΡΟΧΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ EUROBANK ERGASIAS A.E.
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 01/01 - 31/12/2019 ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΟΥ Ν.4374/2016

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ 2 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΟΥ Ν.4374/2016 ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ	ΠΟΣΑ ΠΡΟΦΟΡΩΝ
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧ/ΣΗ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΩΝ ΣΕΡΡΩΝ	3.000,00
ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ-ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ*	817,82
ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΑΙΑΣ*	806,45
ΣΩΜΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ	200,00
ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΜΕΝΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ	2.000,00
ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΝΕΩΝ	500,00
ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΓΕΝΙΚΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΞΑΝΘΗΣ	750,00
ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	1.360,00
ΤΣΟΜΩΚΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ Α.Ε.	2.000,00
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ*	5.341,85
ΦΟΡΕΑΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΜΗΘΥΜΝΑΣ	850,00
ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.	15.000,00
ΣΥΝΟΛΟ	**2.484.203,99**

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:
1. Δεν συμπεριλαμβάνονται επιβαρύνσεις υπέρ Ελληνικού Δημοσίου και υπέρ τρίτων (Φ.Π.Α. κλπ), συνολικού ποσού € 393.166,79.
2. Όπου (*) αφορά επιχορηγήσεις / δωρεές σε είδος.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ 2 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΟΥ Ν.4374/2016 ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	
	ΠΟΣΑ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ
888 ΑΡΙΣΤΟΥΧΟΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ "Η ΜΕΓΑΛΗ ΣΤΙΓΜΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ"	710.400,00
10 ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ	35.427,52
ΣΥΝΟΛΟ	**745.827,52**

ΔΩΡΕΕΣ ΠΑΓΙΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	**ΕΙΔΟΣ**
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΑΤΡΑΠΟΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ-Ν.Μ. ΑΡΓΟΥΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Δ.Ι.Ε.Κ. ΤΡΙΚΑΛΩΝ, Δ.Ι.Ε.Κ. ΚΗΦΙΣΙΑΣ, ΣΧΟΛΕΙΟ 2ης ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΑΧΑΡΝΩΝ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΔΗΜΟΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΔΗΜΟΣ ΛΑΓΚΑΔΑ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΔΗΜΟΣ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΔΗΜΟΣ ΠΥΑΝΑΣ - ΚΟΛΙΝΔΡΟΥ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΠΤΗΣΕΩΝ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΕΛΚΕΘΕ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΕΝΩΣΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΕΝΩΣΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΧΙΟΥ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ & ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΣ ΕΞΟΠΛ.
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΦ/ΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΗΛΥΣΙΑΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΡΙΖΟΜΥΛΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΣΤΕΝΩΜΑΤΟΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Κ.Ε.Α./Α.Μ.Ε.Α. - ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ/ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Κ.Υ. ΙΚΑΡΙΑΣ "ΑΓΙΟΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ"	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΑΡΙΔΑΙΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ ΝΕΩΝ ΜΟΥΔΑΝΙΩΝ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΣΥΡΟΥ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ ΤΑΧ.ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΥ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΑΓ. ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ - ΚΑΜΑΤΕΡΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΑΘΗΝΑΙΩΝ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΑΜΦΙΛΟΧΙΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΑΝΑΦΗΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ & ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΣ ΕΞΟΠΛ.
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΑΡΓΟΥΣ-ΜΥΚΗΝΩΝ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΑΡΙΔΑΙΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΑΧΑΡΝΩΝ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΒΟΛΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΓΛΥΦΑΔΑΣ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΕΡΜΙΩΝΙΔΟΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΝΙΚΑΙΑΣ - ΡΕΝΤΗ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΠΑΙΑΝΙΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΠΑΤΡΕΩΝ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σ.Ε.Δ.Ε. Δ. ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΑΓ.ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ - ΚΑΜΑΤΕΡΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΑΘΗΝΑΙΩΝ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΑΙΓΑΛΕΩ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΑΛΜΩΠΙΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΑΡΓΟΥΣ-ΜΗΚΗΝΩΝ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

ΔΩΡΕΕΣ ΠΑΓΙΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	**ΕΙΔΟΣ**
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΒΟΛΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΒΥΡΩΝΑ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΡΑΙΣΚΑΚΗ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΓΛΥΦΑΔΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΔΙΟΝΥΣΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΕΔΕΣΣΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΘΕΡΜΗΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. Ι.Π.ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΙΛΙΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΚΟΡΔΕΛΙΟΥ - ΕΥΟΣΜΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΚΥΜΗΣ - ΑΛΙΒΕΡΙΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΛΑΓΚΑΔΑ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΛΑΜΙΕΩΝ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΛΕΒΑΔΑΙΩΝ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΛΗΜΝΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΝΙΚΑΙΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΠΑΛ. ΦΑΛΗΡΟΥ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΠΕΙΡΑΙΑ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗΣ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΠΡΕΒΕΖΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΧΑΪΔΑΡΙΟΥ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Σχ.ΕΠ.Ε Δ. ΧΑΝΙΩΝ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΩΤΩΝ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ & ΚΗΔ. 3ου ΓΕΛ ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ & ΚΗΔ. 7ου ΔΗΜ.ΣΧ. ΚΗΦΙΣΙΑΣ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ & ΚΗΔ.7ου ΝΗΠ. & ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΠΑΛΛΗΝΗΣ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ & ΛΟΙΠΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ & ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ 2ου ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΟΥΦΑΛΙΩΝ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ 8ου ΔΗΜ. ΣΧ. ΣΥΚΕΩΝ ΘΕΣ/ΚΗΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ ΑΓΙΟΥ ΛΟΥΚΑ ΑΛΙΒΕΡΙΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΗΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΩΝ ΚΑΜΑΤΕΡΟΥ "Ο ΓΕΡΟΣ ΤΟΥ ΜΟΡΙΑ"	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
Τ.Ο.Ε.Β. ΒΟΪΡΑΝΗΣ - ΤΟΠΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΓΓΕΙΩΝ ΒΕΛΤΙΩΣΕΩΝ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΤΑΡΑΓΚΑΣ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ (ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ, Α.Τ. ΚΡΩΠΙΑΣ, Α.Τ. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ, ΔΙΟΙΚΗΣΗ Π.Υ.Ν. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, Δ/ΝΣΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ/ΤΜ. ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ,ΤΜΗΜΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΑΧΑΡΝΩΝ, Δ/ΝΣΗ ΤΡΟΧΑΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ, ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ)	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ (ΚΕΕΜ, ΚΕΤΧ, ΓΕΣ/Γ2, ΕΙΔΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΑΛΕΞΙΠΤΩΤΙΣΤΩΝ, 211ο ΜΚΤΕ, ΔΙΚΕ (IV ΜΠ "ΠΕΛΛΟΠΟΝΗΣΟΣ"), 50 ΤΑΓΜΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΕΩΣ, ΤΑΓΜΑ ΥΛΙΚΟΥ ΠΥΡ/ΚΩΝ, 111 ΠΤΕΡΥΓΑ ΜΑΧΗΣ, 296 ΜΚΤΕ ΛΑΡΙΣΣΑΙΕΣ ΠΕΤΡΕΣ, ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ - ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, ΝΑΥΣΤΑΘΜΟΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ Δ/ΝΣΗ ΚΑΥΣΙΜΩΝ, ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΡΑΤΟΝΟΜΙΑΣ, 24 ΕΜΑ - 24 ΕΠΙΛΑΡΧΙΑ ΜΕΣΩΝ ΑΡΜΑΤΩΝ, ΣΧΟΛΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΡΑΤΟΥ ΞΗΡΑΣ (ΣΕΤΤΗΛ), ΑΣΔΕΝ - ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ & ΝΗΣΩΝ, 124 ΤΑΓΜΑ ΕΘΝΟΦΥΛΑΚΗΣ, 126 ΤΑΓΜΑ ΕΘΝΟΦΥΛΑΚΗΣ, 2/39 ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΕΥΖΩΝΩΝ, 221 ΤΑΓΜΑ ΕΘΝΟΦΥΛΑΚΗΣ, 264 ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΟ ΤΑΓΜΑ ΕΘΝΟΦΥΛΑΚΗΣ, 265 ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΟ ΤΑΓΜΑ ΕΘΝΟΦΥΛΑΚΗΣ, 296 ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΟ ΤΑΓΜΑ ΕΘΝΟΦΥΛΑΚΗΣ, 698 ΑΠΟΘΗΚΗ ΒΑΣΗΣ ΠΥΡ/ΚΩΝ, 8η ΜΟΙΡΑ ΣΤΑΘΜΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗΣ, 98 ΛΟΧΟΣ ΑΝΤΙΑΡΜΑΤΙΚΩΝ ΕΘΝΟΦΥΛΑΚΗΣ, 98 ΤΑΓΜΑ ΕΘΝΟΦΥΛΑΚΗΣ, 98 ΤΑΓΜΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΕΩΣ ΕΘΝΟΦΥΛΑΚΗΣ, ΙΙ Μ/Κ ΜΕΡΑΡΧΙΑ ΠΕΖΙΚΟΥ ΕΛΛΑΣΩΝ,ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ IV(ΜΠ) 11ου ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΠΕΖΙΚΟΥ, Δ΄ ΜΟΙΡΑ ΚΑΤΑΔΡΟΜΩΝ, ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΕΝΤΡΩΝ - IV ΜΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ 7ο ΕΠΙΤΕΛΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ, ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ Π.Ν./ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ,Γ. Ε. Σ. - Δ/ΝΣΗ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ,ΛΟΧΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΕΙΟΥ 98 ΑΔΤΕ, 11ο ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΠΕΖΙΚΟΥ ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟ ΣΤΓ 928, ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΤΕΘΩΡΑΚΙΣΜΕΝΩΝ, ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΕΧΝΙΚΟΥ - Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ, 784 ΤΑΓΜΑ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ, 791 ΤΑΓΜΑ ΑΝΕΦΟΔΙΑΣΜΟΥ)	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ, ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ & ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	ΕΠΙΠΛΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Ο ανωτέρω πίνακας αφορά Δωρεές παγίου εξοπλισμού της Τράπεζας με υπολειμματική αξία € 264,58